

იხსაკ ღაჰილი

ნ ა წ ე რ ე ბ ი

ქ ო მ ი

I

მამის ჰვირფას ხსოვნას
ემღვნება

ვაჰონოვის სახელო სამეცნიერო ვაკკასიოლოგიური კომიორქი
თელავივი - იერუშალაიმი

1976

შ ი ნ ა ა რ ხ ი

1	წინასწორი: ინგლისური	5 - 7
	ქართული	8 - 13
2	ძირითად აღმოსავლურ ენათა ხაყრანსკრიპციო სიხვევა	- 14
3	სიმბოლოსხვერი რეპინენსენციები	15 - 127
4	ლვ გაპონოვის წერილები იხვაჲ დავიღისადმი (ეპრაუღად)	128 - 132
5	ო.ჩორნი და მისი ცნობები საქართველოსა და იქ მცხოვრები ეპრაუღების შესახებ, შესავალი	133 - 136
	ვექსელი (ქართული თარგმანი)	136 - 215
6	ვალმათა ვალმა	216 - 224
7	ლდინო-ენოვანი თურქულ-ებრაული გაწევის-ძანადერის წერილი ვავკასიასა და მისი მოსახლეობის შესახებ	225 - 226
8	ქართული ვალსიონიანა .	
	1) შესავალი	227 - 228
	2) ქართულ-ებრაული ეთნო-რელიგიური ურთიერთობების პრობლემა	228 - 238
	3) საქართველო - ვალსიონის ურთიერთობათა ისტორიიდან	238 - 249
	4) ქართული სიმბოლოები ვალსიონიანაში	249 - 257
	5) ჯვრის მონახვერი (ისტორია, თანამედროვეობა)	257 - 325
9	დანართები	326 - 338

ი რ ი

7	- 5	კანგლიტ :	1
13	- 8	კგრიტ	1
14	-	ლოח העתיקים של השפות המזרחיות העיקריות	2
127	- 15	רמיוסצנציות סיבוליסציות	3
132	- 129	מכתבי דוב גאפונוב אל יצחק ווד (בעברית)	4
136	- 133	י. צ'ורני ורשימותיו אודות גרוזია והיהודים הגרים בה, מכוא	5
215	- 136	הסכס (תירגום גרוזי)	5
224	- 216	שיר השירים (תירגום גרוזי)	6
226	- 225	עיהון (שפת לדינו) - מאנאדיר - אורות קოוקאו והושגיה	7
		פאליסטיגינה גרוזית :	8
228	- 227	1) מכוא	(1)
238	- 228	2) בעיית היחסים איהנו - רתנים יהודיים-גרוזיים	(2)
249	- 238	3) לתולדות היחסים שבין ארץ-ישראל וגרוזיה	(3)
257	- 249	4) עתיקות גרוזיות בארץ-ישראל	(4)
325	- 257	5) מנזר המצלבה (תולדות התקופה בת-זמננו)	(5)
338	- 326	6) נכפחים	9

P R E F A C E

By publishing of the first vol. of my collected papers, as author, naturally I can't hide some kind of excitement, how it will be received by the georgian speaking wide public, how will be appreciated the very different materials and works rendered in book, the works which reflect the different aspects, are written in different times a.s.o.

Emotional-philosophical and poetic reminiscences, researches in the ethno-folklore field of Georgian Jews, translations and at last the Georgian Palestiniana, the reflection of historical, literary, ethnolinguistic, cultural and perhaps of fate - union? This volume isn't and can't be destined for one-kind reader, p.ex. for philosopher and historian or for that simple reader, who with pleasure will read the journey-diaries of J.I. Halevi Corni, but will express less interest to the poetic-philosophy part of this book.

According to the chronological consequence's principle, there should be enter in the I vol., the writings and works, realized in the Soviet Union, in period of years 1964 - 1972. Thus, I consider the materials of first period, which were prepared at the State University of Tbilisi and the Institute of History, Archeology and Ethnography on name of I. Gavakhishvili of the Academy of Sciences of Georgia.

The works done in Tbilisi University, were reported on scientific conferences and published in University papers:

1 Andalusian Paradigms (historical-comparative investigation of hebrew-arabian poetry in medieval Spain /Halevi, Gebirol, M.Ezra, Ibn Hazm.../, Proceedings of XXXI conf. of Tbilisi University, 1967

2 The question of pronomina formation in Kartvelian languages in typological-structural comparison with Indo-European and semitic linguistic systems, Proc. of XXXI conf. of Tbilisi University, 1967

3 Essays in etymology of Kartvelian languages, Theses of XXXI conf. of Tbil. University 1968

4 The question of nominal gender derivation in Semitic languages of Ethiopia (Tigrina), Theses of reports of XXXI conf. of Tbilisi University, 1968

5 Formation of the stems and their functions in Semitic Languages, (M.A. degree work, msor. in georgian). Tbil., 1969

6 Psycholinguistics and Poetics (Theory of poet. symbolism, msor.) Tbilisi, 1968

7 Georgia in european historical sources /A.Coatariu, I.Barbaro etc./ Proc. of the Institute of History, 1970

8 O.Dapper and his accounts about Georgia, Ziskari, $\sqrt{6}$, 1972

9 N.Witsen and his accounts about Georgia and Caucasus /Problem of Dutch-Georgian Dictionary/ (msor. in georgian delivered to the Institute of General Linguistics of the Academy of Sciences of Georgian SSR) Tbilisi, 1971

10 Anthropogeography of Fr.Ratzel, Proc. of World Hist. Departement of the Inst. of History, Archeology and Ethnography, Tbil., 1971

II Philology of History in Europe, Transact. of World History Depart., (msor. in russian), Tbilisi - Moscow, 1972 (doct. cand. work)

Present vol. in Israel was preceded by publishing of some our scientific works, essays and books:

1 Philosophy of Zionism /Introduction, in russian/, Zion, $\sqrt{2-3}$, 1972

2 Essays in History of Georgian and Caucasian Jews, /in georg./ Zion $\sqrt{2-5}$, T - A, 1973

3 Georgian-Hebrew Conversational Book, Tel-Aviv, 1973

4 Introduction to the jewish historiography /analytic essay/, Zion, $\sqrt{5}$, 1973

5 History of hebrew teaching among the Georgian Jews (Rabbi S.Riznashvili's first Hebrew - Georgian phrase-book, Jerusalem 1892) Zion, $\sqrt{2}$, 1973 /in Hebrew, 1976/

6 Heralds of Zionism in Georgia, /in georg., Foreword in hebrew/, Tel - Aviv, 1976

7 Hebrew - Georgian Dictionary (joint authorship), Under author's scientific redaction and general editorship, T - A, 1976

The present volume comprises the papers written in 1973-1976 years in Israel, nevertheless, the time and evolution has done theirs, some ethno-national questions were precised and new ideological trends considered. The reader therefore is obliged to make a acquaintance with my Weltanschauung, so to say, ad hoc, without considering, less or more, the literary and poetic works of I period. Poetry was generally collected in 50 Poetical Booklets. Unfortunately, as I realised later, those materials, destined for one of our colleagues in Tbilisi, fallen into the hands of some custom-house officers in USSR, and their destiny is still unknown. In those Booklets were included, inter alia, some of my favorite verses: September's winds, Fiesta Gitana, Symbolistiaal Reminiscence (read in 1968, at Kutaisi literary evening).a.s.o. In those papers remained although several poetic-verificatory experiments in different languages: spanish, english, arabian, italian, dutch, germany etc... Also the short stories and journey-diaries through the Soviet Union. Thus, my main literary archive remains still in USSR.

I have the feelings of deep gratitude to all my georgian friends and collaborators, who during my sejour years in Georgia helped me in my works.

As it was already pointed out, our world outlook has been evolved during the decenary and we hope the georgian speaking readers will draw the correspondent conclusions.

Symbolistic Reminiscences rendered in present vol., as the continuation of I part (published in three capitals in Zion, $\sqrt{3-5}$, 1973, organ of Gaponov Scientific Cartvelological /now Caucasological/ Committee) represents the second part of our monography about the Psycholinguistics and philosophical-poetic reconsiderations.

In present vol. the Letters of Dov Gaponov (1936-1972)/Shota Rustaveli's poem 'Man in

tiger's skin' congenial translator in hebrew/ to the author of this book are published in facsimile. The beginning of the correspondence in 1967 was published in Zion, 2, 3, 4, 5 1973. Here are presented letters of second half of 1967 and beginning of 1968. These letters are important of the point of view of estimation young georgian-jewish intelligentsia's life and some scientific /Caucasiological/ considerations of Gaponov.

The classical hebrew Biblical Song of Songs שיר השירים of Shelomo /after Kittel's Bible ed./ is given in the book in author's translation and redaction, simultaneously, taking in account the precedent translations done by several georgian and jewish intellectuals, namely oldgeorgian transl., publish by A.Zagareli in 1886; newgeorgian ones: by G.Baezov, 1923; P.Mirlanashvili, 1925; K.Eliashvili, 1925 etc....

The Ladino-language turkish-jewish newspaper's article /MANADERO, פיי, 1856/ about Caucasus and Caucasian peoples is also presented with original's facsimile.

Our work in four-volume History of the Jews of Caucasus began 2 years ago is going to be prepared by first publishing of third vol. in russian К истории евреев Кавказа, /Юнеп XVIII в. - 1921 г./

According to the plan /s.our חוכנית ירווי קראו, תולדות ירווי קראו, 1976 ofr. מ.Пульнер, ИСТОРИЯ евреев Кавказа /Грузия, Армения, Азербайджан, 4-5, 1.-Л., 1936 / I vol.comprises the periods from ancient times /first and second diasporizations, XIII c., B.C. / till Y c., A.C. / II vol. - middle ages /Y - end of XVIII /; III vol. - from the end of XVIII till sovietization and IV vol. - new period. The work is planned to be realized in the frame-ups of the Gaponov Scientific Caucasological Committee. Some preparative works has been already done by translation and publishing in pres.vol., of Russian Jew's J.Corni's travelling diaries in Georgia and Caucasus in the years 1866-1867. Corni's ethnographical and historical information about Georgian Jews and Georgia deserves to be carefully studied and analyzed. /s.translated text in georg., pp. 136 - 315 / עז / ספר המסעות בארץ קוקו ובמדינות אשר מערב לקוקו וקצת מדינות אחרות כנגב רוסיה, משנת ה'תרכ"ז עד / שנת ה'תרל"ה, כאח יוסף יהודה בן יעקב הלוי שטרני, ונפת אחריו בנת הנוסע בהנאות החברה "להרחבת השכלה אצל יהודי רוסיה" כפטרבורג סי"פ כפטרבורג also special introduction, pp. 132 - 136 ;

Corni's account about Daghestan and other Caucasian and Middle Asian jewish groups and congregations is valuable to be translated as well, and it's preferred, in native languages of those jewish groups /p.ex. tat-language/. Although, general analyses of Corni's informations about Caucasian Jews will be done in III vol. of our Hist.of the Caucasian Jews, which will be published as soon as possible.

While investigation of main principle ethnolinguistic and historical-religious problems of Georgian Jews, we came to the conclusion, that this very individual, original - autochthonic element of Jewry has one of the best and widely documented sources, than many other jewish ethnical elements and the fortunes of Georgian jewry were the most closely connected with the Palestine and the political-religious events which played their decisive part through Christianity.

Strong messianic implications and religious trends were widely implemented into Georgian Jewry in early centuries. The Jews reached the Caucasus not late than in Y c., B.C. settled in various regions of old Iberia, Armenia and Albania /Atropatena/, and their first colony, is reckoned to be founded in 169 B.C., in Mtkheta, capital of old Iberia /east Georgia/.

Georgian Jews took very important part in the events occasioned in Palestine, connected with the spreading of new judeo-christian tendencies. They played their part in the ancient and medieval Georgia, maintaining close connections with Palestine and been remained faithfuls to ancestral traditions and the manner of Life. Taking into consideration the fact informed by the georgian historian Vakhushhti, Kartlis Zkhorvra /The Life of Kartli/, II, 1973, p.89: At the time of Georgia's conversion by St.Nino the Enlightner, were baptized in river Mtkvari the king, the queen and every iberian, but no Peroz and his people, no Jews and Caucasians, in the year 318. Therefore some kind of mixed religious world outlook and Proselytism among various ethno-national groups in Caucasus, is ascertained and established fact.

Caucasian and Georgian Jews were actives in late middle ages too and were considered by world Jewish congregations as the remnants of the lost ten tribes. The Jews of Caucasus were engaged in battles and carried on a struggle against various invaders and as is reported against the turks in early 1600 years. /s. so called Rome's Letters, namely pamphlet published in Rome in 1607 under the title, Accounts from Rome about the jewish tribe, which is going to conquer the promised Land. / First letter was sent from Rome in I June 1606 by Signor Valesco to Don Mathias de Rensie in Venice. Valesco tells about antiturkish political-military measures undertaken by some countries (Russia, Hungary, ..) and adds: The most important fact is, that unknown, strong and rapid people from Caucasus which identify themselves with the lost jewish tribes direct their steps towards promised Land in purpose to conquer and return it from turks. Follows information about military forces, equipments, war-chiefs and s.o. We'll be returned to more detailed analyses in our next works. Even today the Georgian Jews have to play distinguished part in many political events and social-economic constellations.

Our main attention has been focussed on Georgian Palestinianna, containing 5 capitals where the principle aim consisted in informational survey of the works realized in mentioned field and thorough, peculiar treatment of the History of the Monastery of the Holy Cross in Jerusalem, which belonged to the georgian monks during the centuries / Y - XVII / (Today of Greek Orthodox Patriarchate).

We consider that one of the valuable and important results of our 2-yeos investigations, carried out at the Cross Monastery has been the suppositional ascertaining of assumption about the existence of the necropolis in under-the-floor location of the main church of the monastery, including the sepulchral place of the XIIc. Georgian national poet Jh.Rusthaveli, which must be parallel to the in 1960 re-discovered portrait of him, by

georgian scholars' delegation: A. Shanidzé, G. Tsereteli and I. Abashidzé.

There are more than 25 georgian antiquities in Israel and especially in Jerusalem and its environments, requiring thorough investigation and complex study of them would be of particular importance for estimation of historical, cultural, religious and literary relationships between Georgia and ancient Palestine. /offr. works of A. Zagareli, 1866; N. Marr, 1902; Peradzé, 1938 and others. Detailed bibliography in text.

In preparing the Georgian Palestiniana a lot of sources in different oriental /arab, armen., turkish, hebrew.../ and european /mainly: lat., greek, ital., engl., spanish.../ languages were used, thereby informations and accounts of travellers and pilgrims through the Holy Land. As appendixes are given some Latin texts /p. ex. M. Le Quien's Hist., of the Iberian Diocese etc./ We hope that by the intellectual forces of the Gaponov Scientific Caucasiological Committee and assistance of our colleagues from Georgia and abroad future investigations in the field of Georgian antiquities' study in Holy Land will be successful.

Some specific technical-typographical questions should be mentioned. The absence of the georgian typo-print has considerably complicated the volume's preparative works, that why the foreign language quotations and annotations are specifically included into georgian text. Therefore the publishing of present vol., in georgian language has its sym-bolical importance, this is first scientific-literary volume prepared and realized by us in Israel. We suppose that in future, in purpose to wide readers' circle we'll try to publish our works essentially in russian and english, with correspondent georgian-hebrew annotations.

The author takes this opportunity of expressing his sincere gratitude for assistance and help to the members of the Gaponov Scientific Caucasiological Committee, as well as to the Georgian Cultural Society /Tbilisi/, who sent us valuable material and editions which helped us to improve our book.

Dr. Itzhak David

31 september, 1976
Tel - Aviv

C O N T E N T S

I Preface :	English	5 - 7
	Georgian	8 - 13
II Transcription System of the principle oriental languages		- 14
III Symbolistical Reminiscences		15- 127
IV Dov Gaponov's letters to Itzhak David /Hebrew/		128- 132
V J. I. Corni and his accounts about Georgia and Georgian Jews, Introduction		133- 136
Text /translated into Georgian/		136- 215
VI Song of Songs		216- 224
VII Ladino-language turkish-jewish newspaper's Manadero's article about Caucasus and Caucasian peoples		225- 226
VIII Georgian Palestiniana: 1) Introduction		227- 228
2) The problem of Georgian - Jewish ethno-religious relationships		228- 236
3) From the history of the relations between Georgia and Palestine		236- 249
4) Georgian antiquities in Palestine		249- 257
5) THE Holy Cross Monastery /History, Contemporaneity/		257- 325
IX Appendixes		326- 336

წინამძღვარე პირველი ჯგუფის გამომდევნებით დაკავშირებით, როგორც ავტორი, მუნიციპალიტეტის ვერცხვარ-
ავ მდივანობას. როგორ შეხვდებოდა ფართო ჩართულობისანი მკითხველ წევრს, მასში როგორღონ მასხვე-
ბზე ჯგუფის ხმა ვარკვევიალ ხვადახხვა ახვეჭებისა და მღვთობის, ღრობისა და განწყობილებების მახ-
აღმისგანაა. უმდგარი? ემოციურ-ფილოსოფიური და პოეტური განხლვში, წინაღობებისა და ნაქართველობის ემრ-
აღმის ემთოლოლოგიური მღვდების, თარგმანების ხვადახხვა ენებიდან, დაბლოს ჩართული პარტნიორ-
ნიანა, ნაქართველი - პარტნიორის ინტერნული-ღირებრძვით, ემოციონგვისგული და იქნებ მღვთო კა-
ვპირის ახახხვავ. ჯგუფი არაა და ვერ იქნება ვარკვევითლი ერთხანთხანი მკითხველისათვის. მავ. თა-
ნამდალ ფილოსოფიისა და ინტერნისათვის, ან იმ უმდალ მკითხველისათვის, რომელიც ხარკონებ-
ით (ან იქნებ პირიქით) წარკითხავს ი. ჩინის ხამოგზავრ ჩანაწერებს, მავარა ვარკვევითლი ან ხა-
ეროდ ვრც ეღვდა ჩვენი პოეტურ-ფილოსოფიური განხვევის აღქმას. და, თო იყის წევრის ყველავე
ხამარდღიანი მხალეული.

ქართული თანამდევრობის წინხეობის ყუ ვავიფილოსიონებისგლით, პირველი ჯგუფი უნდა უხეყოფო
ის ნაქართველები და ნაწერები, რომლებიც ხამჭითა კავშირში, ნაქართველონი ყოფიხისა შეხახრელით,
პირითდალ, 1964-1972 წლებში. მხვდევრობაში მარვს ღარკვევითლი პირველი პერიოდის მახხლები, რომ-
ელშიც ურევხეწილად თმონისის ხახელწერო ემოციონგვისა და ნაქართველობის ხარ მენ. ავადღიონის ო-
ხვადახხეობის ხახელი. ინტერნის, პარტიკულიონისა და ემოციონგვის ინსტიტუტის ეღვდში მამხალდა. წი-
ნამდებარე ჯგუფი კი მთილავს 1973-1976 წლების შემკმხვდებმას. ღრმ და ევლოფიამ თავისი ვაიღანა,
ფახელობათა ვადგახების ურევდებმ პრეხხემა, ემთოლოგიური ხავიონგის და მხვდებმ, ოლოლოგიურ
მკიდევრებათა ხართო ნაქონისგულიმ ფენენენიამ თავისი ღადი დახხვის წევრის ვარკვეული ნაწილს. ამ-
ღენდალ მკითხველის წინაშე ჩვენ რამდენაღე ad hoc ვიხხემა წარმოღვენა, ჩვენი ღდვანღელი ხა-
ხით, ახე ვრქავთ მსლღიხვდევრობით კლით, ისე რომ მკითხველის ვერ ემდღვა უხამდებრობა ვახვ-
ნობლდა, გოგად თუ მევრად. პირველი პერიოდის (ნაქართველონი ყოფიხის) მახხლებს, პირიქით, მართოდ-
აღ 50 რველოვან ნაკვეთი თავიოყრღს, ხართო ხათურით Poetical Booklets - ხამწუხაროდ, როგორც
ოქველა ეს მახხლები, რომლებიც ჩვენი ნაქართველოდან ვამრქვაკვრებისას ემოციონგვის კლგვისადმი ოყ-
განკვეთხილ, ხახელწერო-ხამაყო ინსტიტუტისა ჩავარდნია ხელი და მისი მღელი ხუჩქერიონთ უგნობია.
იმ ვარკვეთებში ოყ ჩართული ჩვეთვის ხავარდელი ღქმხები - ხვეჭეღმდრის ქარები, ოყიხვდა ურევანაქ-
რდევრად მხმჭობლისგული რემონგხენენიარ, წავიხხელი, ხვადამ პირის, ქოთანში, 1966 წელს, ოღირდ-
რულ ხადამიშე და ა. ო. იმ ვარკვეთებშივე ახახვა ვარკვეული რემი ვრჩხილგოვაციული ექსპერიმენტ-
იხ ხვადახხვა ენები: ესპანურად, ინგლისურად, არამულად, იტალიურად, ვერმანურად, პრინციპოდ...

ახვეუ ვრ ვრქაი რა მელი ურქია ჩემს ნოვლებს: - ხისხელი, ორინგი - ვარდახული ღღთა ემოციონგვი-
ხანდალ ხხე. რომღმ უღ ახახვა მვეხს ხამჭ. ვავში, რში, ხვადახხვა ღრმ ჩვენი ვგზავრობის უღ-
ვგად მიღებრობა მთამღვთოებებმა. დაარ ვებები ელოფიამ რველოებს, ჩანაწერებს თუ ღურდებს, რომ-
ეშიც ჩემს პარტიკონტ ერთად დაარენენ ნაქართველონი. (მთავრ მქონღთ იქნებ თავის ჭელი?)

თს უ-ხხ და მენ. ავადღიონაში უხეყოფითლი ხამდენიერი გამოკვევითი თუ ნარკვევითი მართოდ-
აღ და მღვდელია ხვადახხვა ვამოგვეღმში, თგონგებისა თუ ხვადგონის ხახით. ვგულისხმობ პირველ ვა-
მკვევითებს ზგად ენათეფიონიერებაში, ახვეუ ინდო-ევროპული და ხემილურ ენათა მღვდელით ვრამაქო-
ვაში (1767-1969 წწ.) მვეღმარულ ფილოსოფიისა და ესპანურ-ემბაული - ესპანურ-არამული პოეტების
(პრევი, გემბროლი, იმ-მამი...) ხკრონი. მენ. ავადღიონაში მუშობისას, პირითდალ, ნაქართველი -
კავდახხაში მგზავრი ევროპელების (კინდიონი, მარბარო, დაპერი, ვილგინი...) გნამგისა და ჩანაწ-
ერების კვდელით ვიყავით. ვავაებუნღი, ახვეუ თანამდებროვან თართოლოგიური მოდერნობათა და ის
გრობის ფილოსოფიის ხავიონგით, რგ ხათანადო მოხხენებების ხახით წავიხხეწილი, დასჯამელი წერილ-

ეშა და თუზისებში აიხანებენ.

მე ღვინავ უღრმები მოწიწებისა და მადლოვების გრძნობით ვარ განსჭვადული არა ერთი ჩემი ქართველი მეგობრისა და კლდეცხადი, რომლებთანაც მჭიდრო თანამშრომლობისა და ურთიერთობების პროცესში ვეზიარე ქართული სულის ხილიაღეს, გულეუთლობას, პირდაპირობას, ბუნებრივობას, რაც ეხილენ ნაკლები და სასურველი გახდა ახალ ეთნიკალურმოტივებშიც გარემოში მიხვედრისას. შედეგად, შეიძლება ითქვას, ჩვენმა მსოფლმხედველობით-ილოლოგიურმა კონცეფციამაც განიცადა გარკვეული ევოლუცია, რის შესახებაც ხათანადი დასკვნების გავითქვამს მკითხველს მივანდომო, რაღვანავ ჩვენი თეოფანს-ამღვრა სუბიექტური გარის იქნება მხოლოდ და მახალის ობიექტურად აღქმის შესაძლებლობას ზღვრავს. ერთი რამ კი ცხადი უნდა იყოს. ჩემი ამისავალი წერტილია ჩემი მშობლიური ქართველი ებრაელობა, რაჟის ირავნულ ნაწილადაც მე ვოდი (შეიძლება უღრმადაც) თავს; საქართველოს ებრაელობა თავისი შიამიჭობით, ჩინადი ეშაპობით, ვულეულობით, ურთიერთდახმარების გრძნობით განსჭვადული, გულმხრადი და ვინებამახვილიც, დროადი შესამოა მრავიც. ი. ჩინი უღრმად ღლი სა-მხახური გაუწია საქ. ებრაელობას თავის ჩანაწერებით, რომლებიც პირველად ჩვეყნდება ქართულად. იგი კიგხავს, ამათახებებს, ქირდავს, ღანძღავს მათ, ამასთან ებრაელობა, ებრაეობა ისინი, გლობს ჩახწვრეს მათ ყოფიხეობით-წინობით არხს, მათ, ასეთად-ჩამომყალიბებულ დაქორეებს, მოვლენებს, ვიარე-მებს... ამენად, ი. ჩინის ჩანაწერების კითხვამ კილევ უფრო დაშახლევა ჩემს მშობლიურ საქ. ებრაელობასთან, ჩემს ხათავესთან, რომლის უკეთესი მერმისის მძაფრი ხერედი მათეს, ხადაც არ უნდა იყოს ის, ოღენდაც პალესტინიდან გაღახეწილი და საქართველოს შეხიშნუთ, პატიარქალურ ნიხაღლი-ად ნუ ჩამომართევის მკითხველი, მნელად შესავუები იქნებოდა საქართველო ებრაულ სიძველეთა, ებრაული ელემენტის არხეშობის გარეშე, ისევე როგორც წარმოუღვეენლა პალესტინა ქართულ სიძველეთა გარეშე, და მე ვამაყობ მით, რომ საქართველოს ებრაელი ვარ.

შეიძლება გადაუჭარბებდად ითქვას, რომ მსოფლიო ებრაელობის არც ერთ ეთნიკურ ნაწილს არა აქვს ისეთი უძველესი, ღვუემენდორმული ისტორიული მფიხანე, როგორც საქ. ებრაელობას, რომელიც განგებ-ნისა და ისტორ. კანონმობიერებათა მართი, აღრეულ საუკუნეებშივე მღერი შეხიანისღერი კონსტრუქციასი აღმორწდა. მათი მიმართება ისტორიულ პალესტინასთან, ოუდაიშის წიაღიდან წარმოავლ ქრისტიანობასთან გარკვეული გუდენის მადგარებელი იყო. განა წინახწარმუხუვეუღრნი არ უნდა ყოფილყვნენ ქო-ომ მებეთეობს ღელის სილყვების-მშვილობით, მფიხიბი ისრაელისათ, რამელიუ უკუნურებში მთავრო, უბ-ღრუნი და წარწყმეღინი, უხალი და მახხუარი ყოველთა... (იხ. ქ. გ. 1, გვ. 37; ჩანართი). საქართველოს ებრაელობა თავის გნობიერებაში, ისტორ. სამშობლოს იავაყუახს შეხიანისღერი ოღელოგიის გაძლ-ერებას უკავშირებდა და მისი დაინდერესება პალესტინით და იქ მიიღინარე მოვლენებში იყო უშუალო და მქელითი. მიუხედავად ახალი ხარწმუნობებშიც ღენღენციგების დაწროლსა, საქ. ებრაელობა, ვვარავ-ღობი, დარჩა მამა-პაპური რელიგიის ერეული. ამამე არათამოვრუნად უნდა მიუთოღებლეს ვახუშტი (იხ. სოლო მოსულასავ მათს ხათვლ-ღეს მფიხიბს და დღეობა- ქ. გ. 4, ვა და უღვინახ ოღერი-მამს ქელთა მათით. მფიხიბსა მათს; იხ გარეეობა, რომ საქართველოს (საერთ-მგ-89) ანდუ-ღერი... ვა ვანძახ ოღერი, ურთავა და კეთილღე... რა... 318წ. ოღ კავკასიის/ ებრაელობა არ დაჩრენილად სახეებით გარეული გვიან შუახუკუნეებშიც, მხოლოდში მიმღინარე სამხედრო-პოლიტიკური მერებისა და მოვლენებისგან, დახლრდება ჩვენს მიერ მიკვლეული (ებრა.-იგლად. სიძველეთა სვეტ. ფინი) ე. წ. რაშის ქრნიკით ანუ -წერაღები რაშიდან, რომელიც 1607 წელს გამოქვეყნდა რამში, მრითურის სახით, შემღევი სათაურით. ცნობები რაშიდან ებრაელთა ეროლო ჭობში, რომელმაც უნდა დაიპყროს აღქმული ქვეყანა. პირველი წერილი 1606 წლის 1 ოგნისს გუვგმა-ვინა ხინიორ ვალესკოს ვენეციასი ღონ მათიას ღე რენსიესადმი. ვალესკო მიიიხილავს მიმღ. სამხს. პოლიტიკურ მოვლენებს, უნგრეთ - რუსეთს განმრახვას იგი გამოუხხალონ თურქებს, კონსტანტინოპოლის აღების მიზნით, აღნიშნავს იმხანაც რამ თანადროულად ღუნისი, მარკო და ხხვა ქვეყნები განღევ-ნიან თურქებს აფრიკიდან, ამომრავლენ ინდეთის ხალხებიც. ყველამე დაშაღქრებელი და გახაფა-რია, დახმენდა ვალესკო, გნობში მღერი, ხწრავი, უენობი ხალხის შესახებ კავკასიიდან, რომელიც

თავს დაკარგული ემბრუო აქტივების შესაძლებლად მიიჩნევა. ისინი გზას ვამოსდგვიანან ჩათა აღმოქმედ-
ლო ქვეყანა დაიბრუნონ თურქებისაგან რეპრესიის მოგონილი დაწერილობითი ცნობები უბნის ბელადებზე,
ლაშქრის ხიბლიერება და საომარ ადგილებზე. წერეთელის მთავრებმა დაპირებით, რომ უახლოეს ხანებში
დასაჯული ცნობებში მიაწვდის ვალსხვა ღონ შათიან რეზიციას. (რომის ქრონიკას, ვრცლად, ჩვენ ხვე-
ციალურ მითხარში შევხვებით). იქნებ ამოცმად და ამდენად წარმოსაგვინდნენ პატივსიანი და ისრადული ემ-
ბრუოთის ვარკვეულ სახეებებს უდაბნოებულ დი.ახპირიდან ხეობიერ დი.ახპირისკენ, ერთ ვალუთი-
დან მუხრებაკენ და იქნებ ესაა მისი ისტორია. წერებრუნვის არსი?

მიზანშეწონილი და სახურველი იქნებოდა ჩვენი თანაარსებობის ამ ეტაპზე მიანიც, ნაკლები ყოვლი-
ყო ე.წ. თავისუფალი ხაზგადაღების ზოგიერთ უზენო-მოდებურაყოფო ფენდენციების ვაკუნა ხაქ-
ემბრუებზე, რომელიც უკრ არ უქვენებითა ხაკუთარი ეროვნული თავისთავადობა, შესაძლოა შემორჩე-
ნილი მესხიანისფერი ნაპერქვალცხ. აღამიანი-ინდივიდის ეროვნულმა თანამედროვე მსოფლიოში მნიღაღ
მოქმედვა კონკრეტული ნაგონალურ-ხახებში. ჩარჩობში და ის, რომ მიანიც ექვევა, ამაში უნდა ინიშნე-
მდებს განვითარების დაღებით მიზანთუღება. დღესათვის ეროვნული ინდივიდუალიზმი მი თავის ხინთებში
ადქვებს ხამი მირითადი ჭაჭორი: ეროვნული-პოლიტიკური, ეროვნული-კულტურული და ეთნიკ-რელიგიური. მათი
მეფ-ნაკლები ფუნქციონირების ჭეღვია ჩვენი თანაარსებობითი ჩათა, აქედან ვამოცინარე მსოფლი-
ბედულობითი ნარჩევარებით. ვანა რაა ზოლისდაზოლის ეროვნული ცნობიერება? ეს ხში ხინხლის ვაფ-
ინიერებელი ადქვია. ხახებში თავისთავად არის უკვე შემდგომეული ფაქტორი, ხაკუთრი ჭეღვია. ამდენად
ისმის ხაკითი დასაჯულით ეროვნული-ინდივიდუალიზმი შემდგომების შემდგომების შესახებ. (იხ.
S. S. Finson, A bibliographical introduction to nationalism, N. Y., 1935) უმეც კი ხაჭორა აღმათ
განხაბდურული კრიტიკისთვის ქონა, ამა თუ იმ ერის მენჯადობაზე კონტროლის მენხარჩუნებდალ. აღ-
ინული მენჯადობა კი იმ აღამიანურ მადგირალურ მოკრავისში ჩამწყველეული სულების კონგოლიერაგია,
რძელოც ამოდ რამიბს თუთვანთავისუფლებას მადგირალური ჭეღვადებშიდან. ჩვენი ხაკუნეც დაღ-
ქების პირშია, ბინდებმა, ჩვენ მოპავლევი ხაკუნის შვილები ვართ. ცხოვრება ერთ უმარჩაზარ წიგნს
წაროსადგენს, მოძრაებს ერთთავად, დაუნომრავი გვერდებით, ფურცლებით, პირითითა მწერლობა, წერა..
დაღვანაც ყოველთვის ეს ვაკინების კერძია, უძრავობაზე განწირული, წერტილდასმული, ვინ დაგაჭერინებს
ხელო დიდ წიგნს, რომელსაც ცხოვრება ჭეღვია, მოძრაობა, ცვლა?.. ვახუხი-ქაროული-ემბრუო ხიმბოლი-
ხაკურ რეპინხენციები?!! --

ქართული-ემბრუო ხიმბოლიზური რეპინხენციები ჭაჭორად ჩვენი აღრე ჩათიქრებელი მიხობრეო-
ის შიორე ნაწილს წარმოსადგენს. შირველი ნაწილი ხამ თავად, 1973-1974 წლებში დაიხილამა ვაპირი-
ვის ხახელი-ქართული-ლოგიური (ამჟამად კავკასიოლოგიური) კომიტიტის ბეჭდული ორჯანოში - ხონი -
(იხ. 3, 4, 5). თავისი მოვლობითი, ანალიზის ფორმებით, ხერქველით და შიხაძლა ჭეღვრ მსოფლიბედ-
ულობითი მიზანდასახულობითი წინამდებარე შიორე ნაწილი ხაგმინობლად განხხუვდება პირველი ნაწილ-
ისაგან, ყოველი შემთხვევაში ხაკუთო მიზანდასახობრივი კვინდენხენცია და ღორძილური ქარვა ერთ ნაწ-
ილიების ფარგლებს არ ხელიდება, ამდენად ეყოლოთ შიორე ნაწილს პირველის ბუნებრივი ვაგმდებლად.

ამში თავის მუნებრავი ვაგმრებლამა პპოქის ღოე ზარის ვაპირის ემბრუოლოგიაშია წერილობა ამ
ხაკრეპინების ავტორისაგან. პირველი ხამი წერილი უკრ - ხონის - 1, 2, 3 ნომრებში ვამოქვეყნდა ხა-
თანადი ფაქსინილიტობითურ. წერილები მოიცავდნენ მიმოწერის დასახწყისის პერიოდს, 1967 წლის პირველი
ნახეღვარ. წინამდებარე წიგნში ვამოქვეყნებელი წერილები მოიცავენ 1967 წლის შიორე ნახეღვარს და
1968 წლის დასაწყისს. რეპინხენცი, მიზანშეღობის ვამო ვაქვეყნებთ მხოლოდ ემბრუო ფაქსინილებს, ქართ-
ული თარგმანის ვარქე. წერილები მოგარაყოფი: ხახითითაა, მათში ვარკვეულად აისახა ქართ. ემბრ-
ულობის ვიანი ყოლა, ერთეობობები, შესახწყილ-ხამიბეღელი ინტერესების ომიტიტი და ხეღვრ, დამოკლებ-
უღება, როგორ ხამბობა ვაგმრავი (მოხუცი, დინინგარალი) ახვევი ისრადული მხხურება და მოღვაწე ღ-
ფრადგორ-მეომარეობის, ემბრუო ენის შესწავლის გზები, ხახელიმდევანელები და ა. შ.

ბ.გაპონოვი დაინტერესებულა იყო შიგადაშინებულნიერული და კერძო სემიფორიათა-კავკასიოლოგიური სავითხოვნიობა, ადამიანიშავია მისი წესილი რუსთველოლოგიაში, ევლიხიყასონის თარგმანთან დაკავშირებით, ერთი თვის წერილი (დათარიღ. 7.12.57) იგი წერდა: - რუსთველი აფხაზედა ებრაულ პოეზიას, აწვდნად ღირსია იგი, რათა ებრაელებზე იკითხონ მისი ღვქსეში - საილუხარცოლ მოპყავს ცნობილი ცაქვი ევლიხიყასონის, თავიდან აკეთანდილსგან მის ყოხა მქმნად წასლვა - (საყრადღებოა წერილიშ გაპონოვიხეული ქართული ხელწერა) -- ამ საქმესა შემოწმების დროისი მძმენი, ელროს... -- სხვათა შორის მის მიერ შესრულბული ებრაელებში გაგარბულია სფრისონის შემდეგი სემიფორიური ინტერ-პრეცედენტი: -- ამ საქმესა შემოწმების მუ ღვანი მძმენისა ექროს... -- (მცხეთისხიყასონის-ხათან-აღო გაბოვებში).

რაც შეეხება ვალომათა ვალომახ - (ქემათა ქემა). ახალ ქართულზე (მკ. ქართულად იხ. მიმდობის ქართული-ზოდისხეული გამოცემაში) მიმდობის გარკვეული მონაცველებისა და თავების თარგმანა ჯერ კიდევ საქართველოში ყოფნისას ვეჭონდა განშინებული (იბი, რუთი, ევლიხიყასი, ივანი...) ვალომათა ვალომახ - ჩვენს მიერ შესრულბული თარგმანი ხაქართველოზე დაჩა, ასე რამ მისი განხორციელბა ისრალულ ხელახლა შოკვიხდა. მიმდობის ებრაელის შესწავლის თვალსაზრისით, მიწმენით მსურს მოკისხენით ჩემი საყვარელი რამი და მასწავლებელი განსვენ. არისრალე მამალივა ზეილი, რომელიც ებრაელის, მიმდობის, თაქსელისა და სხვა რიგი იუდაისური წიგნ-რეკლემის შესწავლასთან ერთად ჩამინერგვა ღრმა სიყვარული ქართული ენისა და ზოგადი შეგნებებებისადმი. ჩემი განსვენ. ივგობარმა და კლდევა მ. ბ. გაპონოვი კიდევ უფრო გააღრმავა ეს სიყვარული. მათ ვუმადლი ჩემს ებრაულთქველებას და მხოლოდ მათ. ეის არ მოუკლიდა ხელი-შირ შამირობის - (ვალომათა ვალომა) თარგმნისათვის. მკ. ქართ. თარგმანი აღ. ვაგარეცა ვამოაქვეყნა თავის წიგნში СРЕДЕНИЯ О ПАМЯТНИКАХ ГРУЗ. ПИСЬМЕННОСТИ, СПб., 1886.

1923 წელს, ცნობილია ქართული ებრაული შემოქმედება გაბაბოვიამ გამოქვეყნა მიმდობის პოემის თარგმანი გა მ. მრამბენაში 1504 (ცხოვე წიგნად გამოიდა 1927 წელს). 1925 წელს გამოქვეყნდა მ. მირიანის მიხილსული თარგმანი, აგრეთვე თარგმანი შესრულბული გამოჩენილი ქართ. ებრაული მოღვაწისა და განმანათლებლის ნ. ელიაშვილის მიერ. აღნიშ. თარგმანები მკ. ებრაული რექსების გარდა რხხულ, ფრანგულ, ინგლისურ თარგმანებზე იყრდნობდნენ, რის გამოც არც თუ იხე იტვიპით იყო შინაარსობრივ-სფრისონის თუ ფრაზობრივი ხარკეებში, ენობრივ-ორთგარდაღიულად იყვედა მათგანი არ მდგარა ხათან-აღო ღმნებზე. წინაშე მდებარე თარგმანი, რომელიც ენობრივ-სემიფორიური აღქვეყარბის თვალსაზრისით უკირვეცეს ყოვლისა მკ. ებრაული რექსზე იყრდნობა (მიმდობის 111111 - ისეული გამოცემიდან) რაღვინდებ ითვალისწინებებს აგრეთვე ევსოვიოვან, მათ შორის არსებულ ქართულთვან თარგმანებზე.

ღაღინო-ენოვანი ებრაული გაბოვის 11111111 - ხ წერილს კავკასიისა და მისი ხაღის შესახებ გარკვეული მნიშვნელობა აქვს თურქეთში მხოვრები ებრაული კონგრეგაციების ინტერესის გახათვალისწინებლად, შქონილათ წარმოდგენა შეზობელი, მათ-გორიანი კავკასიისა და მისი მისახლეობის შესახებ. ცხადია, წერილს ვერ ექმება ისტორიულ-წარადული წყაროს რიგიე პრეცედენტი, იხივ ცხადია, რომ იგი, მთელი რიგი ფაქტების აღწერისას გამოიღინდებობს ადგილობრივი ან ევროპული-ენოვანი ხაგაბოთი ინფორმაციებიდან. ამდენად, აღნიშ. წერილს შრადიქველ-ცნობის მოყვარეობით ხასიათი უნდა შქონილათ თურქეთში მხოვრები სეფარადი ებრაელებისათვის, რომლებიც ღაღინოს ენაზე (ესპანურ-ებრაული ენოვანი ხეხსარაგი) შექველდებდნენ და წერდნენ.

ღაღინოს, ქართული ვადესიონიანი, რომელიც 5 თავისაგან შედგება. მირითად მიმანს წარმოდგენდა ახ. სემელი ისტორიულ-ლიტერატურული წყაროების მიმხილვა და ანალიზი, გავითვებულთ გარკვეული შეჯამებამ და რაც შემთხვევებში კვლევის თანაშეღრვე ეტაპისათვის შესაფერისი ხერათის წარმოდგენა (ქვრის მონახველი), რის გამოც მუშაობის მირითადი ცენჭრი იერუშალიმის შემოგარენზე იყო ვალაგანობი. მკ. წ. - ით მკ-14 ხ-ის იერუშალიმის გამგებელი და ევროპული ფრანკების ამენხოველ მესამისა და ამენხოველ მეთობის ვახალი ამდ-ხიმა აღმათ ვერახდროს ვერ წარმოიღვედა რომ მისი ქალაქი იე-

რუმალაიმი (იერუსალიმი - ბერძენ.) მე-20 ს. (მ.წ.) მარის წაწერების ურდამა რელიგიათა აკადემი და
ყაზმა ხიჯეთა ჩრიალის გენერალი გახლებლა შემდეგ ათაწლეულში. (იხ. ლ. S. Munk, Palestine, 1865, pp. 43-56 Abel - Winkler, Der Tafelfund von El-Amarna, 1869, № 102-106, J. A. Knudtzon, Die El-Amarna-Tafeln, 1907, № 286-290; H. Winkler, Keilschriftliches Textbuch zum Alten Testament, Lpzg, 1909,) მ. ახლო აღმოსავლეთის რამელი ენობიკური ელემენტები არ ექაგრაგნებლა იერუსალიმი (რამელი წარმართი იმპერატორის აღრანენ მიერ ელია კვაიგლონად გარდაქმნის), ქანაანელები, იეზუსებლები, ფორმეტივლები, იუსეველები, ახურელები, ბაბლონელები, ელინები, რამალები, მიზანდოგელები, სპარსები, არაბები, ქრისტიანი ქუაროსნები, კავკასიური მოდგების მიმოქმედი, სხვალები...

საკუთრივ ქრისტიანებისათვის, იერუსალიმი, წმ. ქალაქის გარდა ხაზყარს ჰაგარა მოდეს, სხვადასხვა წარმოსახვებისა. ეს კონფესიო ახლოდევ დარჩა ქრისტიანების ცნობიერებაში, ხაქმე ებებლა მე-2 მე-3 საუკუნეების ოქროს ხანას, კონსტანტინე - იუსტინიანის ხაიბერაგორი პერიოდებს, ვარონგო აღრმინებისა თუ რათინო საშუესი ეპოქის და ა. შ. (მღ. S. Munk, Palestine, 1865, Ibid: Note sur les voyages en Palestine, pp. 654-658)

ღრსშესანიშნავ ფაქტად მიგვაჩნია რათა რუსთულის ხაგდავის (ხაგარაულთა რართველ მეფეთა, ღრ-ემულწარჩინებულთა და იგუმენ-მდელები ხახურთა ხაგდავისისაგ) ღრვალბაგის დაღვენა უკრის მიხანს-ჭრის ეკლესიის იაგავ-ქვედა ხაზარვანში.

ამდენად, ჩვენი ექსპლერიგების მუშაობა ამ მხრე შანცეა შედეგინი, თუ არა ყველა დახახული მიმან-ამოგანის მიღწევისა და გაღაწყვეტის ოქალბაზრისით. მრავალი რათინური, მეტწილური, ებრული, არამული, სპარსული თუ სხვა ენობანი წყარო აღნიშნული ხაკოთების დაშუსგება - დავონერეგების მიხნოთ უკრ ვილევ მიხაკველია და მოხამიებელი, აქოკვენ იწნება, ვიმოდუნემო, წარმარული ვაპროივის ხახ. კავკასიოლოგიური კომიკოგის მუშაობა იხრადეო, ჩვენს ქართველ მეგნიორ-კოდეგემთან და შველევარ-ისტორიკოსებთან მჭიღრ თანამშრომლობით.

ღანართების ხახით არის მოგემული ღე-ქვიენის ობერის ღოგეშის-ღათინური ღეშხე და ანსელმ იერუსალიმელის წერილი (ღათ.) პარიზის ეპისკოპოს გარონისადმი და ნოჭრ დამის ეკლესიის ხაკრემ-ულხადეო.

რაც შეეხება წინამდებარე ჟოგის ენობრივი შემეველოების ხაკოთხს. პირველი ჟოგის გამოგემას ქართული ენაზე, ითანე ზინიებეა და გაღაქგონის მშობლოურ ენაზე ოავისთავალი სიმბლოური რეიშენელმა აქვს სხვა პრეჭიკულ მიხანგრემებთან ერთად. უკრ ერთი, წიგნის გარკვეული ნაწილს ოარგმნოთ მახანდეები წარმოსაღვენენ (ჩორნი, გარბათა გარბა და სხვ.) ღაპარაკვი ვი რედემელო მავ. ჩორნის ნაწერების გაღმრქარულების აუგიღებლამასა და მნიშვნელბარე. ეპირველეს ყოვლისა, ქართველი ებრალემა უნდა გაეცნოს ოავისთავის მიხანწლამ ენაზე ჩორნის და არა ვოქვათ უხხოენოვანი გარეშე მკოხეული. ი. ჩორნის ებრული ღელანი ღღეისთვის მიმლოგრაფიულ იზიოთმას წარმოსაღვენს, მენღად მიხანწლამოა გარდა ამისა ებრული ენის ოავისებურად მშირე, არქული სგოლის გამო ყვედახათვის ვერ იქნება თანამრად გახაკემი. ღღენიკური მიშეგების გამო, არ მოგეგვა შესამღებლმა ჩორნის ოთელი წიგნის ოარგმნისა, კერძოდ, დაღესგან - ჩრდ. კავკასიაში გავეთებული ხამოგმარული ღღურებისა თუ ჩანაწერების გაღმოთარგმნა და დასგამბეა. ამახანს, ხახურველი და მიჩანმეწინიღეს იქნებლა, წიგნის ეს ნაწილი (დაღესგნელი და ჩრდ. კავკასიელი ებრალეების შესახებ) ეპირველეს ყოვლისა, მათსავე სიმბლოური ენაზე, ჟაგურად რომ ითარგმნოს ია გამოიგეს. ამახ ვი ხათანადო ხამეგნიორ-მთარგმნელობით მალგის მიბიღინავია სჭირდება და ამ ეგაშვე უკრეგობით მენღია ამ მიმნის განხორციელება. მიუხედავად ამისა, ჩვენს ახალგები თუ გხინვადღ თანამემარეღ წინაპარო ოღხგრაგვიგემთან ერთად, წარმოვადგინეთ ოთელი-დაღესგნელი ებრალეა ყოვანგოვრების ამხახეული ხაზაოგმიგ.

ქარ. - ებრ. სიმბლოესგ. რემინებენენგემი. ერთოროთ მირიოალი მიჩანნი, ქართული ენის მუნებრივი ხამღერების, ენობრივ-სგოლისგური მახანის მოსინეჯაში გვენახებლა, გარდა ამისა მთელი ეს მახალა მიხანასმირიკად აღრნაამრევის, აღქმულისა და განგლილს ქართულენოვან კვირგენსენენიას წარმოსაღვენს

და არ იყო არავითარი ხაჭირება რამელიზე ხხვა, თუნდაც გავიღებოთ გავრცელებული ევროპული ენის ხმარებისა. ლექსები წარმოადგენილი უხელოვანი პოეტური ნაწარმოებები კი ქართული ლექსის გარეშე ქმნიან გარკვეული პოეტური ანთოლოგიისა თუ კრებულის სახეს.

ქართული პალესტინიანა, უპირველეს ყოვლით, სწორედ თავის ამოსავალი, პოპულარული ენაზე უნდა გაიზარდებოდა და დაწერილიყო, რათა მისაწვდომი იყოს დაინტერესებული ფართო ქართულენოვანი პოეზიკული საზოგადოებრიობისთვის. მთარინეცირებულ ფაქტორს ჭობის ენიშნოვალ გულისხმების ხაჭირები წარმოადგენდა პალესტინიანური მკითხველი საზოგადოება, ვითარცა ობიექტი. სამწუხაროდ, შეიძლება იქნება, თანამედროვე ებრაული, ვითარცა ისრაელის სახელმწიფო, უკუჩვენებით ვერ იქნება, რიგი გარე თუ შიდა ხახი-ათის მიხედვით გამო, დიასპორის ებრაელების ძირითად სამეცნიერო ენად, რის გამოც, ებრაულენოვანი მკითხველის, და ისიც მიგ-წიგნში გადმოცემული საკითხებით დაინტერესებული საზოგადოების წრე ხავ-მაოდ ვიწროა, აღედნად არც იყო გამარტებული არც შემოსხენ-ნაწარმოების გაეძრავლება. თანდაართლი ინგლისური ანთოლოგიები (იხ. ზესავალი), უკარულდობ, ზოგად წარმოადგენას მანინ მისეგნენ საერთაშორ-ისო მკითხველს, წიგნში მოცემული მახალების, განხილული საკითხებისა და დასკვნების პინაარსხა და შევეცდომამე.

ამახთან, პირველი ქართულენოვანი ჭობის გამოსვლა არ ნიწავს აუცილებლო ხხვა მომლენი ჭობე-ბის ქართულენოვანას და არც გამორიგხავს მას. კურსი აღებულ იქნება, ზოგადისგორილი თუ სვეტლი-კური ხაკველი საკითხების განხილვისას ინგლისურასა და რუსულ ენებზე, ვითარცა ფართო საერთაშორ-ისო მკითხველისათვის გავიღებოთ ხელისაწვდომ ენებზე, სათანადო ქართულ-ებრაული ანთოლოგიებით.

აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ წინამდებარე ჭობის მახალებზე მუშაობამ, გარკვეულად შეაუქრას და შეაჩერა კიდევ ჩვენი ძირითადი ისტორიული შრომის-კ : историк евреев Кавказа-გორილი ჭობის ხახვამოდ მომხალემა. ხელნაწერი შეზრულებულია რუსულ ენაზე და დაგეგმილი ობიექტიანი შრომის ფა-ქტორად მე-3 ჭობის წარმოადგენს; ქრინოლოგიურად მოიგავს მე-18 ხუკუნის ბოლოს და მე-20 ხუკუნ-ის დასაწყისს, განამტობამდე. ხაერთო დაწვრილებით პრავრამა, სათანადო ისტორიულ-ლიტერატურული და მიმლიოგრაფიული წყაროების მიმოთვით კავკასიის ებრაელთა ისტორიაში (უმველესი ხანიდან ღდე-მდე), ებრაულ ენაზე, არც თუ იხე ღილი ჭრაციოთ გამოქვეყნდა, მიმდინარე წელს. (იხ. 1911 111111 1976, 111111, 111111) პრავრამით გათვალისწინებულია ოთხი ჭობის გამოცემა, რამდენიც ხაკურთვ ნაწილებად, თავებად და ქვეთავებად იყოფიან: I - უმველესი პერიოდი (მე.წ. მე-8 ახ.წ. მე-5 სს.); II - შუა ხუკუნეები (მე-5 - მე-18 ს. ბოლო) III - (შემოსხენ, ხახვამოდ გამხალეული ჭობი) მოიგ-ავს ახალ პერიოდს მე-18 ხუკუნის დასასრულიდან განამტობამდე. ბლო უკანახველი 111 ჭობი უა-ხელს ისტორიულ პერიოდს დაეობამა. აღნიშნული შრომის წარამგებით განხორციელებიანთვის თავითავ-ალი მნიშვნელობა აქვს ყველა სამეცნიერო-ხაკველი მალბის მიმლიოგრაფიას, შეხახრულებული ხამუშა-ობის კორდინაციას, როგორც ქართულ-ებრაული ახვეუ ქართული საზოგადოებრიობის გამოსხავრებას, და-ხმარებას და ხელმეწყობას აღნიშნული მიმართულებით ხაქობის რიგინი წარამართვისათვის. ექვს გარეშე-ეა, არხებული, გამონოვის ხახელ-კავკასიოლოგიური კომიგევი იკინრებს ძირითად სამეცნიერო-ფუნქციო-ნალერ დაგვიროვას.

ჩვენს საპაგლო მოვალეობად მოგვაჩინა, მალემა გადაუხალლო ჩვენს მეგობრებსა და კოლეგებს - კავკასიოლოგიური კომიგევის წევრებს, უხელოთი მხეხრებ თანამეშამულეებთან კულტურული კავშირ-ის ხაქართვლის საზოგადოებას, ადგილობრივი ქართო.-ებრაული ხაკრებულის თავმჯდომარე რ. ბალეამ-ვილი და ხხეებს მთელ რიგ საკითხებში აღმოჩენილი პრაქტიკული დახმარებისათვის (სათანადო ლიტერ-ატურული-ისტორიული გამოცემების მიწოდება, ფოტოგადღებები...), ექვს გარეშე და გხალი, რომ წიგ-ნში მოცემული საკითხების ანალიზი, მიღებული შედეგებისა და დასკვნების არხი აუგორის პირად პახ-უხისმიგებლობამეა დამოკიდებული.

მეპერი ჰაღესტინის ცისტურ ღაქეგში
შენ ჰეგხაღმი შაგა ხორელ!

... იყო რაღაგ ღა იყო ვიღაგ ...

იყო შუაღღე,

ქართა ქროლა ცისებრ შშისტერი,
აშრიაღებღა ფარღას ჩუმი ოგნების ვართა -
ჩვენ შევექროღით მისტერიანს ვნებაღ ავღენიღს
ღა შინავნავე ნავაღემის უხაშღვრო სამანს.

შავით შოხიღი ოქროსტერი, თერი მანღლიღი
გშნება-ღანთებულ, გაცვიგულ ხიმანხინჯეთა -
შენ შიგინოღი, შენ ჟროღი -
თროღი, კანკაღით
ღურჯი შოღემის ხწროი ხაში შიმაციღებღა.

შა, ანგულსშა შეარხია უხიჟვიღ ვნება,
ვნებამ იკივღა, ჩაჟღერჯღა შავიხნორში,
შენ შიგინოღი, შენ ჟროღი ციურ განგებაღ
ღა ხამარეში ჩამოღვენთოღ ხანთღემს ინთებღი.

მარმაროღთა ხვეგშეჭრქვეულ ჩინურ ურჩხულემს
თუ შოაქქარემს კამარათა ურჩი გენია,
შენ მეგხაღემი ღამეგში შაია ხორელ -
ისეღ ღა ისეღ მეუფღემი ნეურახთენიაღ.

ხპორჯი, ხითორე ღაჭრქვეულ ხურნელთ ამბრის,
ღღე შიღიღა, შიღვღაღა მოუსავღღით -
შენ მოგეღღა ღაქანგულთ შთვარე ღამის
ღა უხახიურ ჩონჩხთა წყება შიუვარეში.

შაია ხორელ... გავონღება ღრო გამშარულთ,
ღრო ჩათენთიღი ღღეთა, თუეთა, წელთა თარეშში -
აშობაწყინღება ახალი მზე არ-განსახულთ
ღა მოგვარულთ შიწის გულშე ღაიშაღემი.

შენ წაშოღგემი შირეგინარი, კუმჯი, შორჩიღი
მშვიღღითათა - შემომშახებ, გშორღემი, კმარა!
გაღისხარხარემს ავი ღშერთ ღა ჯოჯობეღში
გაიშართება კარნავაღი ჩვენეულ გვართა.

ოქ განსხვავეღაღ წამოგხვღება მვეღი ზღაშარი
ჩამოგემსხვრეუა მარმაროღო თულში შთენიღი
ღა ხამყართა იავარქმინიღ გშაგახაყარშე
აშრიაღღება ჩუმი ხეღა ხხივშეღენიღი.

გვალაა, ცხელა ზღენს შობოლიურ პალესტინაში
ჩონჩხს ვალენუა თავის ქალა, ხალაა ქრისტე!
საქართულოდან ევროპისკენ დამრულა ჯარი
და სიონიზმის ხამარესთან ჯვარი ხითხითებს.

მელის ნიღერალ მოვარდნილი შენაპირები,
გურგულმა ცისარწყელა ენთება ფიგალ,-
ანგელოზებმა სამრეკლოზე დასდეს პირობა
და საქართველოს ცისფერ მარტლებს შენს სულში ხმინავთ.

შაია სორრე... გაიხსენებ? შა, გუგუნებენ,
კოსმოსს სიხბლი რწყავს და სწყურია აღამიანი
მუხლის თავებში ჩაითურთავ ავხორცულ ვნებას,
ვნება, რომელიც შავ ევრანზე შეიჭრთხილავს.

გაჟონავს ხითხე, ბალბამღება ვაჟვანის გვამი,
ამ წუთისოფელს რა ხანია სმულს ვაჟვანობა -
ღამის წყვლიაღში შიირხევა შეძავთა რაშიმ
და ეკლხიით გამოსისმის ჩუმი ვალბა...

შენ გივალბენ, შენს ხითთრეს მაია სორრელ,
შენს ფერმკრთალ ხიგილს და ვანგღათა შემომწყინებას,
ასახლავებენ პარასკევის განწმენილ მოგვებს,
მათში ჩაყინულ, ჩამოშვიგულ ეხენციებხას.

ამოფარგვალდა, აფიხკრუნდა და ჩაესვენა
მზე მოქუფრული დღეგამწყრალი პარაკოსებით,
და ჭრიალბდა ოწინარი სოფლის ბოლოში -
ვით სასოება ჩვილი ბავშვის განაფიები.

მე ეს დუმილი რა ხანია მანაშებს სორრელ,
შენ მოვანკალდ შემომგქერი ნერგული ყინით,
ველის ყვავილებს სიკვლილისხრად შემოისწორებ -
და შეციერი დაუყვები მიწიერ ბილვს.

შემოგებარცვა ხორციელი სამოსი მკრთალი,
ხული გახჭოლა დვთაემრევა ღისშარამონიამ,
ამოჭრიალდა ღურჯი მღვემის თავნება ქარი
და იაღწეების იისფერი ჩანს აგონია.

იყო მუაღღა,
ქართა ქროლა ცისებრ მშინხერი
აშრიალბდა ფარდას ჩუმი ოგნემის ვალთა
ჩვენ შეეგქერილით მისხერისას ვნებად ავლენილს
და მინავენავე ნავალემის უხაზღვრო საშანს.

01.78 დღეს იხვე ვინახულე უჩიხის მონახვერი...

დღეს იხვე გაიხსნა ხანახანოდ ხუცის არხი...

დღეს... და არახდროს ყოფიერების უჩინარი, დახარბული ზოღებით შიხინაში თუიხორიერი ხუიერი მარჯობა ჩემი (ჩუენი იქნებ?!), გაუური მრწყინვაღებით რა უკონება ხაწყისის ხახრუხს და ხახრულის ხაწყისს. მათ შორის ვეძო უნდა ვეპაი ჩემი, და იხორია ჩენი. შორხა ხაწყისი იგი ! მისამიღლი! მისაწეპარი! დანისლული ათახხაღოანნი ახპარეშებით, მნეღაჩეულო მორეგებითა და აუი ხაშრისიო თავის თავის მუნეობას რა ღამობს, უუგარდაჩევახს ხაწყარსხულე ორმეჩიარაღი. მარაუ-ანდმისილე უხხურეღმი ამღევენ ექის იმ ისგარიას, უხხოს, უხხოს, ვარგხ, იქნებ გულს, გაუფრეგმუ-ღს და იქნებ მშვიღხას, ეხიღენ ნაშად რაი ეამბორება აღაქიანთა დაევიღი ვევიღებს. ორგანეღა ხისხავხემ მუქმნა კულეღრა მღიერთა, დავრღიღოთა და ხევიღენიერთა თიღოს, ღროხს მეგრამნება გა-ორღა, ხივრგისა გაათდა, მშობღიური ეჭვი ჩიიღარხა, გაქრა, დარჩა ზღერიე ნაღღი გაუუჩეღული ფე-ივიღისა და ახღარამრეღხიღი ჭირღობისა.

რა ხანია გამანეს ვეპაი ისგარიის, ახღა ლეჩნიკური ყანგბაღით კვებავენ მას თუჩე, დიკეღა, დეგორგაღა ხული მიჩერი, ხული ერთიანი, ხამინეღბად ზე-აიმართა, თეორი ანგეღოსებით გარმეღ-ოორეღა თავი და დეღეა მიხს, მეღენებე მეღღოით, რამეღღ მხოღღ ქვაა და რკინა. ჩვენ დავამხხ-ვირეღთ ეხთეღების ხელთუქმნელი ღაოოონი, ჩვენ გავაშენეღ ხაქსინისი მვეღთ ფორიღა და ჩვენ და-ვეუხვიო წერეღიღი გნებას: არხეღობა. ორგანეღა ხამყარამ დაქღა იწყო უჯარღინ გუნეღბად წყაღ-ბხეღი, გხოვეღი - მენეარე, მიწა - გა, ხული - ხორღი ... გარევეღი დღეღობიღის მადერიადღერ გარხში აღმორღდა ყოვეღი, დაწყვიღა, დათხდა, დაათდა, დაასდა. შორეღი პღღესზე გამოიკვეღთ ეუღ-ღი ხიმიღღო მყოვრობისა, თავის ხულიან დამორისპირეღული გნება - ეხე აღამიანი. და იწყო ჭიღი-ღი ხულია ხორღთან, ვითარეღ აღმოსავღღთი შეღა დახავღღს, აღუთხავღღთი ხარში, ხისხღანი, გაუ-მამღარი ღვთაეღის მალთი, მრღიღაში არღღღბად, გეღღღს ენეღბად ნაეღიღი და დახავღღთი - გინიე-რი, მშვიღი, აღაქიანთემენიღელი. დიიშაღა ხული ხამყაროსი, იხვეუ ვითარეღა ხული ვაგომრობისა, დანაწერღა, დაქეღმავღა, დიკვარეღა უთავარი... არხი, გაჩღა მრაველი, მეერი, უარხო, არამთავარი, შიორე, შიორეღა შიორე... დარღვა ერთყოვრობის, ერთმენადღობის უხხურეღოსებრი იღიღა, აეღარ-ღენი ათახგღად კეორუანთა დამხხერეღული ხულიღი, ვაიშაღა ხაუკეღიო ხუჯრა მესანღობარი, აგრიღა და დროშა არაგრისხერი და რღევეა იწყო ეშაპუნეღის მარმინიღღა კოსმოგონიში, და ეღიღენენ გა-მიხავღღს უხავღღანი, დამაბუნეღმუნი, დამღიერეღმუნი, უღმიღღ მუღუხს ევეღღღღღენ ხხნას, რე-ღას. მუღუხს კი ხისხღი ხწყურღა, ხისხღი წითელი, მიღაპღაღე ათახხახა მშეღის დეღვარული ხხეუ-ღზე. მზეღს ხხეული აქვს უხხეულია ვითარეღა ზღვა! ზღვა მშეღა? მზე რაა? მუ მუკოხღემი ხული და-მღიღი? მუ რა ვარ? - მზე იქნებ, ან ნაღღეხი მიხი, მიშთენიღი მახხვარღღების გიხღერ ეკრანზე?! - არ ვიღი რა ვარ მე, თუემ ვიღი რა ვიქნებმი და ეს გღღნაა ჯღაგვიღღი, ეს გღღნაა გოუნეღბებს აყო-ღიღი, ენის ხვანეღებით დახუნეღღი, გადარეღღი, ნაამეჩიარაი ვენახოეღთ დამურღღული... და ის და-ღეღავს დმეროს, რამეღმეღ მუქმნა იგი, გზააბნეული, წყღღაღდა და მნეღიში მოხიარულე, განა ვინ იყო მიაი სორღე?! - მშის ნაღღეხი? მინახავს იგი?! - რეორე მგონია! იხგარიის ნამხხერეღი, კი-ეღის ნაშთი, გარინღეღული თავის ამადღეღული ხიმიხინეღემი?! - ხხეღიღ იხიღავენ მას ჩქარა, იგი, ის ქაღი, მიაი სორღეღ, უღმიღღღა ხამყაროსი პირშია, იქიღან მიღის, ხიმიღღეღმნა და გას რეკ-ინეღული, თოღიანი მუღის მხრიღან. მას მხოღღი იხგარიის ხიღვა ხწყურთა მიძრამბაში, ნეკეღა-ში, ხიკვარღდა და დამადეღაში, ჭენიშახა და განახღღეღაში, ნეღამე არ დაახაღღავღენენ ჩვენთა დღეღი ხიმიღღოთა დიღეღიღიავს, ნეღავ მას მიუღღღღენ, მადა ხორღეს, პირმეღღინარხს, ხაწონს, უღ-ამაშეხს, ხიმიხინეღეს გაუაღღღს ჩენით. იგი ზღვიო მიღისო, ვით არგინავიღი, ვით უძვეღღი აღამი ღმეროს ხახიერეღმას მიმხავავხეღული, თეორი, ხამინღად თეორი, გამაბერეღული ყოვეღეღი, დროშა და ხივრგეს რამ აშლოთებს თავისი უღრეღვიღეღი მუმიშენაღობით, ხიმიღღინ-ფრად აეღღარეღაღღი, მიჩიე-

რე, გოვლილი თავის უმრავლესობაში, ისევე როგორც ზღვაა უმრავლესი, ცოთ დაამრმებელი განსახიერებაა ამაში, მითითრ ხიფცვაფხნობირებაში, რიველც ხელოვნურ ხახრობილდებზე უკილა აღმეველებლი და ლაგ-ემული თვისივ ხიხუხიგით. ამ დახურული მიზმომეფყველი ხამყარხს აღამიანისმხვაგვის მესიაილემდე ხდები შენფ თითქოს ხორკლიან ერად, ვინფ არ უნდა იყო შენ: შეგნობაილ თუ შეუგნობი არხი გოლ-ვილმთენიხსა, ვით ვითხვა მარადილუა: რა? - ხაწყიხი, გოუნებახ აყოლილი ლოგიკიხსა და წარმხახხული უკვლავებშიხ. იხინი ვი შეხელავენ მის ფერმკროლ ხუჩახს, ძველ ამრანმულ ჩარჩოში, შემოფგომახ შეადარებენ, მიხიით აღმეველებიხსა და განმმენლიხს და ვაღრნიანი გაახხენლებათ, 1922 წ.

მე პანდო ვახტანგის უმრავლესობაში რომ შეიქცა შენი ავადილი სისხლი, რომ ნახ თოვლები უკვან და კარბი, ავადიხსა ახვრ მე დევიანს. შენ გული ცოხს ქვეყნის ჩანკრავანს, შენს ხე-ხეობას უკვანხის მხარე, მხოლოდ მე მძალად დევიანს ჩანკრავანს. რაყო დევიანს დავ ნახნარად, მთავრად სული შენის მთავრების და სინჯის ციხელი მთავრების მე დავუ-გავს ავადილი ქიხის, ავადილი-გავს სკვანის მთავრების. მისი ვახტანგის კარბი დანჯილდები და სხვა მთავრები. მთავრად არ ვახტანგის უმრავლესობაში — ნახნარად თვლი ვერ ავადილი.

გული ვახტანგის, როგორც თოვლი, შეიქცა და არ ავადილი, და მარადილი შენი გოლილი, არ ვითრ ავადი უმრავლესობაში, ავადილად ნახნარად შენს ხე-ხეობას უკვანხის მხარე, რომ შენი ფახს დევიანს ავადილი. მე ხმს ავადილად შენს დევიანს, იგი, ვით ძალი, მოუღიო ხმისით, და მძალად ავადილი, როგორც მძალად, შენი ხე-ხეობას უკვანხის მხარე, რომ შენი ფახს დევიანს ავადილი. შენი წყნების ტოვლი ვწათო, შენს ხე-ხეობას უკვანხის მხარე, რომ შენი ფახს დევიანს ავადილი, და მძალადილად, იგი ავადილი.

02.77 ღრში მიმინა უღირს შე-
იღს, უვარემული ქვეყანა ხელს უქნე-
და ეროვნული დღაფის პარტოგებს, რომლ-
ეგხაფ ხაერთამორიხი ებრადილხათვის
ჩაემხხერითათ თავის ქალა, გვირხის ხით-
ხე განურყვეფლოვ მოლილდა ახლა, შვილი,
ფვარ-ნამში გახვეული, ხრინჩიანი ხმ-
ით მოურწოდება განმმრმენლ ქარხ, ხიმ-

შვილებს გამაფხულებს პირზე, ხიშმარი მეყვხეული იყო, მფანჯელი, მწამებელი, იმურფეზოლა და იმრლ-
ეზობა ხამყარხს მელაპირი თავის დღნარებით, გყვემით, მურვადმით, მთებით, გამორქვამებულმით ,
ეკოლფეგმით, აღამიანის ხერხემლმით, იმდენი ხერხემალი ერად არახდროხ არ მინახავს, მავშკის
მავარა ხოჭოჭში ხაერთამორიხი ხინდისი ჩახხევენებინათ და მახ არწევდენენ ხერხემლში; ხიხარული
კროლა და იღვრებდა მათი თვლებიდან... ერთი მხმამაღლი შეყვარე, მაროვით გაიხმა ხმა იგოლხ
ღელამინაზე, შეღვა, იყურა ყოველივე... მზე, მთვარე, ვარხველივამაფ ზეხწყარღეს გიმფიმი...
უოვადავი, ურჩხევი, უღვი ხოჩგილი თვლი შემომგქეროლა... იხინი თვლებდენ და მე მინმდენდენ,
ჩემით უმნობდა ითანე ხინელი მამინჯყოველია რომელია ენებოს და ებოძლებს ღმერთხს, ეპოვინ
მათ, რამეთუ იგი არხ ყოველია ღმერთი და ყოველია გხარებამა — ურმმუნოთა და მორმუნეთაჲ, მარ-
აღლი და გოვლილთაჲ — მე ვიყავი გამგებელი მათი, მმრანებელი მათი, ერთაღერთი, და თავს უხა-
მღვროდ მდენიერად ვგმნობდი... ეხენი იყვნენ აღამიანები, ღელამინით ამომრლილი ხერხემლში გა-
ნურჩევად ერიხსა, ხქეხიხსა, გომიხსა, ხახელმჩიოხი, პრფუხიხიხსა, ხინდისიხსა და განაოლმინიხსა...
მათი ხერხემლებიხსა გრანჩენი ჩემი ხულებს ხიმშვილებს ეხაღმუნებოლა, შაერი ხავხე იყო ჩემი ხულით,
გაღლიღლიღმული ჩემი ვკირაფხოვლობის ძალით, ხული ჩემი ხერხემლათა ნაორქობარხს ერწყმოლა, შვი-
ლერობა... მარამომთხოვე... ხიხარული... კხმხმში ხიშმარი გვიბოლა და გრმელი... მეფი რა
უნდა მღომოლა... ფროხანი რითმული ხმები მარავდენენ ხამყაროხს ხივკლილი ხერხემლებს, ხივკლილი
ჩვენ... დიღება ხულებს, წამებახ... ღურფი მიღუნახ იქროხეფრ კულულებს... ფერმკროლი იღნავ ნაფ-
რიხეფრ ხაფღავში ჩახხევენენ მთვარე, მოვილა ზომა ქალი და ღაფიგრა, მოვილა ვამომრომის გაერო-
იანებული ხერხემალი და ღაფიგრა, მოვილა ხაერთამორიხი ებრადილი და გაიფიგრა...! მოველი მე და
გამომღეფიხსა... ხიშმარი იყო ზოლხანაზოლხს, მოველი, დიღებული, მშის ჩახხეობა რომ შემოწყვა ჩემს
გნომიერებაში, ჩრდილოურ ხიფცივს შეევილა, დაბეული აღდბს, ჩახხაროული ნაწნავემბს, უვარემბს...
ზღაოლა ქვეყანა... თოვლის ნამქერში ეღვდა ხიმწინელი გველერი, ხილაშაზე, გყვილი იყო ეხეფ, ხუ-
ლი, გორილი... ხინდისი... დაფვა... ანარკვლემი ხმების, ხახეების, რითმები... დამხხერული, მარ-
ფომა... ხხეული... ქვეყანა... მონა... ღმერთი... ვაფი... მუფხუფი... ჩურჩული... არ მყოფნიხს, ენა
მმღვლავს... მეფი უღრ... დაფის გოვლები... მღვრევალი ადაბეხელები... აღმრუნება... მმნაღობა...
ჯოხილი... ხიფრე... ხახელი... გვილი... ღმერთი... ხული... გოვლები ყვირით... თითქმის, ენ
ექმნი... ხიმშვილი... გამომხრევა, ხიხელი შავი... გოვლები... შავილილი... ნიავი... ვა
ვმარი... ხქეხი... ვახხემი მიშველი... თავი მრყელი... ნიხიფაფი... წვიმა... უთოვლობა... შემოღო

მა... შიმშილი... მიღონებში... ჩრდილში... ჭანჭი... მკვლელები... გზებში... ხომალდი... ზღვა ჭრუჭრანნი
... მუხუჭები ისევ... ხინღის... მინღის... აარახებში... თორი ხიმინია... შავი კლავიში... ღრუ
შა ვისფერი... შარდენები... ხერხემლები... მოვრღმა... ვმარა... ჩოგები... გული ხიმინების აპ-
ოლოგია... ქურჩამპალი თელავივი... ხსონა... უფსკურლი... ნერვებით განათებული ევანგელი...
უკვდავმა... ჩურჩული... განხაზღვრება... აღორძინება... აარ ღამთვრდა? ... ჩ... გ... არმალაპა-
რმა... ხისუღელი... ფიგურა/ფიგურა, გამოფიგვა... გახსენება... ხო, კი... არა... მარათლი იყო...
ხილუფები... რივერფონი... ხონფი... ხმა... ლეზინფიგრაფია... ვაბა თორი... ვახშამი უკანასკ-
ნელი... მარალისობა... ვატრობა... ფამრიკები... შარი... მ-წარმ-ი-ემ-ელი... ჭაღები... მრბო...
სიკეთე... ვაგინა... უფხილღები! მე ვარის არის ის იყო!... ის იქნება? ვიღაც მახსენებს რა-
ღაფახ. -ხველმდებრი შერაჩღულ ფანჯრებში ქალის მნელი პროფილი იხრება, დაბლა, მიკის ნაგრისფერ გა-
მვლელთ ფაფგით მიაქვთ ხალაშხილელი ჭორების ფირით, თავის დაღლილი, გაღრმავებული ხახვები. ფანჯრ-
ის მინებს ქურჩის ღლი ღანფერნის შუქი სხვებს, წვიმის მალე ახვევს და ღვარავს ნათებს, მოხუცს,
პაჭარახს, მნელს... წყველა გაისმა, კრულა იხმოლა... წვიმას არღველა ხმა ქალისა, გამყინავი,
წითელი ვაბა, ხელში მალა ხწველენ ჩვილ ბავშვს... ხსივი დაევა და მუელ ღელაქაქის, ქალის ხე-
ული მთელი მალი შენარჩხა ჭრაჭუარს, ჩვილი დამეში შოინთქა... ხელი ნაღველის ნაგრისფერი
ჩვენებები შეგროვლენ, თავებს აქნველენ, ვიღაც კვებოლა, ვიღაც ოხრაჯა... ის შურგზე იწვა,
ხელმგაღამლილი, ჭრუჭრან წითელ ვაბაში, ხისხლიან ქვაფენილზე...

ღია თვალბოდან ამომკრთალი გულგანმგმირავი, შუეშოვარი მშენა ვიღაფას ექმდა თორქოს შემო სა-
რთულბის ჩამნელიმულ ფანჯრებში, წვიმის მალეში ჩახვეულ წყლიმღებში... მშერას მანინ დაჭირა
ღელაბერის ღურვიანი ჩამნელიმული პროფილი, რამელიც ჩამომშვემულ ფარდახთან ჭრილღებდა... მამი კო-
ღევ... ქურჩა იღღის... ოხრა იღღის... ვენახე... ხიმინები... მხოლოდ... წვიმაც... ხერხემლებ-
იგ. შგორები იაჭაპე ეგემიან... ღია თვალბოდან მალა გარდაიგვალა, ენერგია მოკვდა... წვიმიან
წვეარამ მალეში კიღევ იხმოლა ხმები... ბერე ვიღაფამ ხელში იაყვანა შგორალი ჩვილი, უვარი გა-
ღანიწრა, აღონაი ახსენა, თვალბო მიჩმინდა. ფანჯრის მინები ხაეჭვოლ ღუმლენ, თორი ფარდა წე-
იმის მალეში გარგიღღებოდა, ვიღაფა ნაშად უთათუნებდა ხელს ბავშვის კულუს, ნელა მიღოლა, ჭორ-
ღა და მიღოლა... ღმრთი გაიგვებს, გრადის შეევეღერე, თორ ჩრდილებს, უღრული მაფეებს... მალარემბ-
ლის მორბლებს... შეევეღერე რაღაფას რაფ გწამს... შუნს თავს... მამდარ, მუღელამორეხვილ შემჩანს...
ბელნიერ ბურყუას... ყველას, ყველას... მრწყინვალ ჭყუილს, ყვირთელ ფურფლებში ჩახვეულ დამებს...
შუეფველბობას... მელიოის ნელ მრიალს... მრბოთი გაჭენილ ხალგურებს, პარამენელებს, კონგრესებს, ინ-
ღიღებებს; მთავრობებს... გაყყლა... ვერ გაუღლო! აქვებს, მალა ღრმად ააფრიალეს შავი გხერახხო-
ფი... ნათიღრღება... იმღელი?... ქვა თვლქის... თოღიერი ნიღამი აუღარებოა დვინოს, კიღევ ერთი ამ-
ბორი, იქნებ ბოლო, ხელთუქმნელობას, ქარიშხალს, გრიგალებს, ნგრევეებს... ღმბილი, წერფილი, რმბლის იქ-
ითაც არის ის... ჩემი... მკვდარი... თ-მე-ი რაღაც... უხანსურლობა... გიხღერი ხული...

შორს... ვეღლი... კიაფობს... მგერბი... ის ქალი... ნიღებში... დვინის ხრუჭაღლი... ღივანის კიღვი
ჩრდილები კეღელიზე... გარღუეაღობა... შეღმობა... წითელი უვარი... ფერმკრთალი იცხი... ხიუღი იღღ-
ოვა... მნელიანი მამბალი... კიღევ ბულა... ისევ კონფიგი... უანდაზახ... უოჯხეთს... მოავრღება? !
არ ვმარა? ! - გაქრეს, წამართოთი, აიღეთ... გამეხით! ჭრინს მოუარეთ, ხერხემლებს ვაგომბობისას,
ვარჯალ გამომკვარი ნაფთაღინებში, შუეღოღეთ გაღუთოთ, მესითო, ხონით, იხგორით... აღმონგენებამღე,
აღორძინებამღე, ერთი საუკუნე, კიღევ ერთი, კიღევ ერთი, პირველი, შუა, უკანასკნელი... გააღვიმეთ
მუშები... მხოლოდ გენია... გივი ხინათღები ქალქში... მელანქოლბებმა გაღაიხალღ წირვა უკ-
ანასკნელი... სიგხე უხბოთში... ქორწილი... ბეჭდები, მმოვები, ჭიჭინობელა ერთი, ჭიჭინობელა ორი
ჭიჭინობელა ვარგო... დაჭყვევებული ჭოღი პალესტინისა... ერთი თაობა, კიღევ ერთი, იქნებ ორი...
ოგნება... სისხლი... პოგია... ქარხნები... აღი... თოთოჭფრინავეები... იანუხი... იანვარი... ხუსხი.

ხაჯადმყოფი, მუადამის ხაათი, ღრ უიროპის... მავზიდუმი, გვაში კობხურობ მავნიხის შინდო-
გბ... ან იქნებ შან უკობხავ... მე... არყნარს, ნინგურს, შინდოდას... გარეო სახლი გამორყყვლე
ყორყუნას... მუკვილირუემბს, შაიარავრომბს, გავაგხურობ და მუემბა და კავამბემბ... გვიდოი და
მწარე იყო ხშიარნი თანდარყოი, ხანგრძლივი და ანდრამბემბ... უუერობის ველოღემბს რი მვერ-
და ური ვვი გრინმერგის ყურემბი, ხაჯუნე ურთ... თაობა ურთ... მდოის... მღოღოვარ... მდოის, წა-
ვა ხისი... რადგანაგ ღრობის მხვერვინი ვართ რვენ და ღლი ერუნელი გვიოინარევი ხიღრუისა...
ვაშვიმბემა... მუღარქება, განა ვარხემბე კიდევ? ქადაგი ლოდ დღერმა, ვრყუნემბს, შარზიბს,
მღევერქემბს გულაშაგურ... გუყუნეს... ხიგყვა უვანახვენი, თხონა შირონველი-დაე მხვერვილი
ან ერსად მვარვადივი შიკვლებ...

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

03.76 მთხევის მშვილ თვალმში იმ ხადამის ღრო ვვლემდა, მუხარანი შოგიმგიღვი გეგხოი რიხუბს
გაქელოვებულ თავში ერეკვლემდა და ხვარძილი ღრმად ჩაუქდარი შვიჩინველი თვლემდა, თავი ო-
ნავ შეანძროა, მანჯად ახელდა კვლას ხაათი, ეროხანის შოგიქვენა რი 12 ხაათი იყო მესხვად, შერე რა
და ვაკვირდა ნახა, რამ ხაათს ხავხემში არ ჰქონდა ხხრეში, რიხუბს დაყინებული ხიოეროთი შვიპურ
ემბა თურთი ცოფერბაგ... შერე შოგიქვენა რამ ვიღავ უხემბდა ხელით, შეხებდა იყო ნელი, შირთორ,
შელოღური, ხვავ ეგნაურა... 70 წროს წინ გავეგონა ახელი ხვა... შირერი ხმავ იგნი... ეს 53 წროს
წინ გარდაველოის ხმა იყო, მესამე ხმა კი 25 წროს წინათ გარდაველოის ხმას შიამხავავხა... ში-
რე ნელა შოგირა შის თვალმს რელი და ჩაემინა... წინ ხივე გიგინემბდა მუხარნი და თავის წილელ
სიხურვადის აშვედა ოთახში, რიხუბვა ნახა ჩინჩხი, რიველი გეგხოიდან ამოიშობდა, შეხარს გაღმია-
ბიჯა და ოთახის შოგურისკენ გაქმარდა, შოგუმის ორი ხურჯოლიდან წყალი ხლოდა, უხვაურად ჩაშ
ქდა ხაწროს თავთან ჩინჩხი... შირე მღერმა ჩინჩხისა გაღმობიჯა გეგხოიდან, ეგინემბდა, შირველი
ჩინჩხის შიჯახლოდა, ხელი რიხუბნი, იხ იყო შველმა რაწანი გააღინეს და ხიგვივე ჩამოვარდა... ში-
ხევი გუშანით ხვლემდა, რა ხვლემდა ახლა ოთახის ხიღრეში, ერთაღერი ხაწრომ... ხაათის გოგრმა-
ღაგის ხიოერე შის გნომიერემბის მამავდა რა ადვანემბდა, ხორციელი ვაქვილერემბა ლერქემბდა უის-
რა ხაათიდან, იხ მენდიერი გამაგხუელი დაშეგარიყო, ალოპოლის აგონიამი ჩამიეროი ჩინჩხეში თაყო
სახ შერემბინენ, ღრო შირველარიყო, რიხუბი ადარაგვერზე ადარ გოქრომდა. იხ ახლა ხვლავა დაშო-
ანემბს რიგემბს თავის ხაჯუარი ხელი ჩამოქტარი ხაჯუარი ხორცი და ვიღავახთან მიშვილდათ ჩა
სადარემბდა, იხ ვიღავა სანაშლაურელ ერთ ხიღრეში ხიგყვას ავემინემბდა დაშინანემბს და უხენივ
გულაშაგურემბი მინარისხავენ გაწმინდენ და ამოვაპლი შინს ხიგინა, ერემბის უშვირდენ სახე-
ემბს, მინარის შირთან თავი შოგყარა ყველა ღროის, ყველა წარხულისა და ყველა შიამავლის ალამი-
ანს. შავარი ადარ არხემბდა წარხუელი, ადარ შოღოდა შირვადი, გამაგხემურიყო ერთი ღლი აწყყო,
უგნაური, ხუღელი, უადაინი, უღრო... რიხუბი ვარვად არჩევდა შათ შემახილემბს, არ იყო ღავე და
არც ღვი. იგა ერთი უხაჩველი რადე, რიველი ხარმად მიორაშველადავადყოფი ხორცს, იღმერემბდა
კვაყოღემბით და გახინარ ჩინჩხემბს ერთინავს ახიხურვედა. შარგხნივ შივ ანათემბდა, შარველივ შ
ოვარე... ქალს ჩინჩხის შვერთან ახლოს შიგადანა შავარა მავრუის შაგის ქალი და ამ ხაშვიში ხუ-
გუვაში იხმირა შარდელივი შვერა უღრო მუნიემბსა და ღლი გათავებემბი აწყყინი, რიველი უნავ მხ-
ლოდ რიხუბს ეხმირა და მინარის ღერემბე თავიყოი ჩინჩხეს...

შოხეს გაეღვიძა... მუხარამი ეგებოდა ჩაქრალიყო... ოთახის ხიდზე იჯდა ერთადერთი საწოლზე აღარაინი იყო... საათს ახედა, ახლა მესამედი ორეუგი იყო, ისრები უჩინებლად აჩვენებდა ღრის, მიხედა იგრძნო რომ რაღაც ეღებოდა მის ხელებს რაღაც იჭრებოდა მის ცნობიერებაში... დღე, დღე, ღამე, ღამე, მთვარე, მთვარე - დრო, დრო რომელიც გუჩრეოდ, მათონხად უგრძობად მას... მის სახეებს უჩინებდა, თორთულ მოქალაქეობას სთავაზობდა ზესთა სუფელით, არაჩინებულ ექსისიგნებში სახელის იმელოში, ერთი ცხოვრების დანდები ცარავდენდ მის ხელებს და დავიწყება მარადყოფილი, სიკვდილის კონტრასტი. ვიღევ ერთი დღე, ვიღევ ერთი ჰობრამბა, ვიღევ ერთი ოყოლი, ვიღევ ერთი გვაში, ვიღევ ერთი ჩონჩხი, ვიღევ ერთი გაბრძობება და მერე სიამოვნება...

როცა მოხუცი ქუჩაში გავიდა და პირველსავე გამოვლი ქალს შეხვდა, მიხვდა რომ ის შემოხვევით იყო აქ, ის ხელავდა ყველაფერს, ქალის ნაწლავებს, ღვიძლს, კუჭს, ორჯივლებს, გულს, დიდი გული ვიჩინდა ქალს, სისხლი მალემაღდ მოხრევედა მთავარ არხვრიაში, აღოდა შევიო, ჩალოდა, ყველაფერს ამომრავებდა, მიხუცს შენიღბდა ქალის ყურება, ასე კაცს მიაშვრდა, ისევე ხელავდა ნაწლავებს, ჭუჭყიანთ, მინჭურთ, სწორი ნაწლავი ხავე იყო მყოფიანად... ფეხის ძველები რუღე, საყლაპავი მით ჩაყრანგული, გავევითლი თუნუქის კოლოვიოთ ევიდა ფილგევა და კუჭს შორის. ახე დალოდენდ აღამიანებში, ქალბში, კანებში, თუმც კარვად იღვთა, თუმც ბოლიშემით ლამარკობდენდ, თუმც ქათინებდა და კომპლემენტებს უხრდენდ ერთმანეთს... ერთი მედი, ორი ნავლები, სამი მედი, ოთხი ნავლები... ისევე შეორდებოდა ის რაც იყო უკვე და ისიც რაც იქნებოდა უცლოზად, ახე სწავლა მიხუცს, რომელიც ამახობდაში მომჭრებოდა ქუჩაში სიარული და თავი მავარა ოთახისთვის შეფარებინა, სადაც სავარძელი იღვდა, სადაც მუხარამ ენთ... იყო მოხუცი მღვდარი, მადარი, გრძელი და თორი, ავიდა და კარგის მგონე, უფალავ ვითარებათა მარმაროხებში ვიღევქების შეპირებულს, დიდი ქვიკვირი ინფერკრეტივიტისა და ამპირეტივის მესაიღვმე, მემერი დედა-მარეხვისი პირში - მოხუცი, დემონური წარსულის თვალმარკოვითა გიური კონსტრუქცია... აღარ ავიყვებდ მას საათის ცხურმბლახის სითორე, არც ოთახის ხიდზეში უფად მღვარი ერთადერთი საწოლი, იგონა მოხუცმა რომ ხვად ან ზეგ, ან აღარახარის მოვიღვდა აქ ორი ჩონჩხი და ისევე მიხედიდენ თავს აღამიანური ხელისკვეთების ქვესკნელურ გამობახულებას... რამეთუ კარვად უწყობდა მოხუცს თქმული წმიდისა გრგოლი დმითის-მეფეულისა: - თქვა ვართ ყოველნი კაცნი და მყავნი მსგავსნი გუქონან. ამბოდ ვლილოთ საწყალმებლნი სიმღერება და დღემახა და მამულთა დიდათა შედა - ამიგომ თვლემდა ნუგარად მოხუცი თავის ღრმა სავარძელში და გრძნობდა, გრძნობდა როგორ იჭრებოდა მასში დრო და მარადიული მკერა - კონტრასტი დავიწყებისა და სიკვდილისა... ამარქვავებულ ავლამას მემუქმანი მისმადებოდა მავარა მარამონებით, წითელი მითი აწამებდა მალმონჯს და ოქროსური მარადიული წრებრუნვის საიღვრება...

04.75 ვერ მივითვისა ვერ შეერწყა მღვიმე განწმენილი მონიერებას, ვაგნობიერდა მშისქეპების თავისუფლებამოწყურებულ წამებულ მოვლენებში, მრძითა მოვლემარე, დათრბილ მწუხარებაში, ქაშისი ხავე რესპუბლიკებში, სისხლისა და ჩორქის მდინარეთა ქსელს რომ მოუხვავთ, ვერ მივითვისა, ვერ შეერწყა მღვიმე მოჭრეველი უმსხვირპო დამეთა წყარ ილილიან, ახლადგარჩენილია მომახილს მრავალფეროვანი ვარკული, გაყვირებული რუგმადიების ფონზე. ვერ შეხვარუდა საშარლოში თავის პისია, ნელინელ ჩაჩვად დიდალიგის უკანასკნელი ჭრამიგ და მასთან ერთად იმერის ბოლო სხვიგ ჩაიკავდა მოწინათებულ წყვილადში.

Пустыи дымятся. Красные. Честере.
На шельх углах пустыни мировой.
Везде прикрыта кровель голубой,
Она чужа, не уже и не шире.
Нам враща дымъ надъ прахомъ — пража изъ мирѣ
Ты живишь творщице, хо селъ ты неживой.
Все — вожделѣ. Твой ликъ — сонъ дымъ не твоѣ.
Ты — мантинистъ, передвигаеши гири.
Объясните. ст. заводной круголици.
Издуть дымъ, изъ круглои ликъ — изъ алатъ.
Пыръ секунди, эсенидилахъ ташовати.
Но каждий пламень исплъваеши въ дымъ.
Мидъ мертван съ отлимитъ золотиты.
И зной, весто есть зыбъ круголициратъ.

თუმც ვი შეიგრძნო რაღაც მკვირილი იღვებდა არსებული ერთიანი ხელისა, ვინ დედამინის ჩქარა ხუნთქვა, ვით მისიონი კონტინენტების უკიდვანო სივრცეებზე გადჭიმული, რომლის აღსრულებაც უახლეს მოგიქულებს გადამარხული ჭაობიდან ამოადმირებდა.

შეუწოდებელი, თვალწინდელი ოპონების ყრუ, დაზავებული, ვაშლივით იერარქიაში, მრავალსაუკუნო-
ვანი მონახვერების უღამნობაზე გუშაობაზე რადგან ხალხი და მღაპრე აპროლეში ჩახვეული ჩუმი და ზე-
მუნებმა ქარი, ნელა მიჰყვებიან ერთმანეთს სამშობლო ზეგანს ვერწყვეტილი დაფიქრული დრუმები, რად-
აგ ხილვებში, გაუკვალავ ციხიერ ხილვებში აშოლენი, ვამალონსგაკურენი, უმრეონი, უხაშველნი, განა
მათგან აქვთ ხელი? თვით მფლანგობა? ხიმუხრია თავის ნაფიქრებში, ღვათებში, პირველმნილ ხიშიშ-
ღებში? მათ ნელა, ყრუ, ძილსიმბავრულ მღანარებაშიც ინიშნება ხელოვნურა, მთიერი წყობა თვისობა-
რი ანალოგიებისა, ჯალხნურ წრებრუნვაში რომ მოქცეულან.

ციხური მათემატიკური პროგრესების ნაშავს ეწაფებიან სამყაროთა გზავსაყარზე, ასევე ციხურ-
ად შეწყვეტდნენ უგონო სურვილით დაუკმაყოფილებელ სურვილებზე, მეფაფრებისა და უკვსახიერებების
ლიდა და ნარიელ ხორცებს რომ ქმნიან, მათ სწამთ, რამეთუ მათ იგონა რომ არსებობენ, თავის სით-
ეორში, თავის პირველსახიერ სიმბავრებში და ეს სიამოვნებთ მათ, ევმბილმათ მსოფლოს აპოკალიპ-
სურ სიმფყეებზე ჭააფი, ღვათებში საწყისობებზე ღვოვი თვალმდაბინდული შიის ხარისხედაღ-ვინ
მოხასხრებს ქმნადობის წესრიგს, გამორჩეული ებრავლების გონების მსგავსად? როდის დაიწყება უს-
ვლავი თეოლოგიების მიწიერი თარგმანა? მარადისობას მონახვერული მოსწყინდებთ განა ხილვებზე და
უმღერება, დაგება და გათახხირება, განდგომების კვალობაზე დიდ კვლავებებს დაანთებენ და უღამ-
ნის ყვირთ, ავადმყოფურ მნათობს შესცივინებენ, შეაუდრებენ ჯერ არგანსახელს, ჯერ არგაჩენილს
და მაშინ მოეკლნება ნება და სურვილი მელისწერებში დაფიქრებულ მძიმე ფაიფონს, საუკეთესოს ამ-
ოორეებს გნის მეკვდელ, ნებირ თანამგზავრად მომთქარ სიმბავუნება და დავრომბილებაში. რამეთუ
ახსოვს მას თქმული კვლავსახიერა ითანე სინელისაჲ-ხიმდაბდე კიბე არს აღმყვანებელი ხელისა
გად უხვკურლისგან გოღვათაგანს -

და უკვლავებას ნაშარბი ნებითა და ხიმფიცი თიოოგავს პალესტინის წმინდა ადგილებს, უხას-
რული ჰორიზონებს შეაუდებს თვალს, დემოთი ხად არისი? იკითხავს და... ეფყვიან მასს ღვათებრი-
ვი ხილვებზე ჯერ არ გაშლიდა, არ გადახსნიდა, არ გაგხადებულა, რამეთუ ღვათების ნაწილია იგი. ხად
და ღვათება? მასში, ყველაფერში, კეთილში, ბოროტში, რამასა და მახინჯში, სამთებულთა განა კიდ-
ევ ის? და ეს ყოვლადმა ავისკრუნებელი მისფიციას, დაღუპული და გაგოხლებული დემოთისა, ერთ-
ელ კიდე შეახხენებს მას ვინაა იგი, რა უნდა ებიის მან! ხად დაუფრავს შემკვერებობა გონება -
გახსნიდა, ღვათების უკვამდებმა აღამიანებმა. ცხოველური ყინი შურისმთებას მოითხოვს მერე, შუ-
რი ვი ვაგთა ხივლიდახხენებელი ცნებების სიმბოლოა, შევით ამგვრებული სიმფიციების ღვათებრი-
ნებში ჩავარგული. მაშინ ან უკვე რა ხანია დაიწყო უდემოთობის ღვათებრივის აღამიანური ღვათა,
ღვათა ნგრევისა და დაგების, რადგან, იმ რადგანს ხელახლა შექმნის, რომელიც ხელს ხევა ხაფხე-
რზე დაიღვა უკვე. მღამდური ხელი მოკვლავს აღმერთება მხოლოდ, ამპარავანი უღამნის მირამე-
ში დაემბდა გეგხლსებრ რეალობას ღვათებად ავლენისას, შიშველი ინფილექციის განსახვისას და
აღმეუბნისას.

კეთილის გნობიერება გაღამისხვრა ანაშლეულად ებრავული თლით მკვდების პირთორა ქანდაკებამაზე,
შენ ბოროტი ხარ მუი აღამიანა? ანა გმურს ვიხი? მასიურ სოციალურ ფყვილში იფურფლები შენგ
რომელიც ეხილენ გულდამყაროდ იშვა ჩვენს ნეჭარსახხენებელ ვენაში? გამარტებული სიგრეე ,
ჭრადიციული ფყვილი, გაწმობებული სინლისის ქენჯნა, მოწამდელი სპირიტუალური სახიერება, უთავ -
ბელი მელიფაგიები - ქადაღში, ქადაღზე... რაც რჩება, თუშვა ყვირდებმა, რაც რჩება თუშვა იფ-
რიგება, რაც რჩება თუშვა იხევა და ნელნელად ისპობა, რამეთუ ყოველივე მოფენილური მოსპობის
კერძი ხდება თანდათან. რჩება ვი რამე? ქვა? ქანდავი? მიწა? - ის რადგან ღრთა განმავლობაში
* ვინმე ფიოგარაფს იოპან მინგრინერს 1540 წელს მიუღია ახალი ამბებისა საგამეოთ გაშოგების
უღამა. (ხევათა შირის) ფიქრებ, ამიერიდან მიეძალა აღამიანის გნობიერება გაშეოის ყვირთ
ფურცლებს და მით შეუმბდა მამამავრობებს საუკეთესო არამადანი გონებრივი სიდაფვაისა.

იქნება ყოველზე? პირველად რისი? შეუფერება და ბერახობა მადგურად რი. წამებულა ხახელდს ცხხე-
 რი ჰედნით წერენი ანგელებში კოსმონიონათა ღიად წიგნებში, იქნებ იხ მათნგ დარჩენი? შინაარს-
 ადლოდი ოქრის ახლოში იყინებინან გივ ოლიმპში, შივებებს შიხიხევენ ხაშრისხ, შემგველმბახ, რადგ-
 ახ! ჯოჯხიხის ხაკრამენგულ წიადში მენყალმას აგრქვევენ ქაწუნდნი, რმეღლად იგინან მარადიული
 ხიიღმებუდა, რმეღლად იგინან შურისა და დამდაბღმის ფსი, იმ უვედავი ქაწუნდმროვი ხიმბოლს
 ფსი, რმეღლახ ნეგაწმინდა ვალაქგონი ეთაყანებოდა:

მე დოქრინაბ ანდა სიდადის პირველი, მთავარი...
 ღიად წიგნებში ან მოღვლა ვინაღს მქმან.
 და მის წიგნებში მითხრობენ ენგებრის...
 რამ მის წიგნის სიდადის მრავალი წიგნი.

მისი პირველი ანდა სიდადის პირველი...
 იმ წიგნებში ან მოღვლა ვინაღს მქმან.
 და მის წიგნებში მითხრობენ ენგებრის...
 რამ მის წიგნის სიდადის მრავალი წიგნი.

მთავარი ენგები წიგნებში დამას სიდადის...
 სიდადის მრავალი წიგნი...
 იყინებან მათი სიდადის სიდადის მრავალი...
 დამას მრავალი წიგნი.

მე მის წიგნებში ან მოღვლა ვინაღს მქმან...
 და მის წიგნებში მითხრობენ ენგებრის...
 რამ მის წიგნის სიდადის მრავალი წიგნი.

1017

05-74 ლუა დამიარა ჩემსვენ მთელი თავისი ხედიით, მუქქებით, ჯადნარით, ჭადრებით, ხვედრებით, ნაკა-
 ლდებით, ლუა მირის ჩემსვენ... მის მუაგულში მდგარი დამაში ევლებით, რმდის გავარავრებულ გ-
 უმბათში ანგელებში იმგვერდენ თავებს... ჩემს აწყლენახ უახლოვდება ლუა, ვახისხლოანებული ლ-
 ლდებით, მოვანკად ხერაფიღებით, მუადლის მრწყენილი რრდებით, რამომნელდა მუპოღვიმბიხუდად ,
 მშარდ თოვლებურ გიგ-გხედებაში დავრწყებად მირის, ცოლდებით, ხიმბადდებით, მდღევარებით, რამ-
 წყველდებით, აღარახხრის აღარ მოვაციოხავ მოვარეს, მის ჯახგე მისხგიადენი წარმროხმბუღან და
 ზღვათა მიმოქვევით იუქრებენ თავს, მველი თოვლი აღარ ახხივთ და დრმა ფაფუვი ნაკვადლებში მთგ-
 ით შემოგწყმულ ბილცებზე... ვალათა მიახლოვება, მთგ მშვიდად თუდემენ ხიმბრისხული ანალოვიტი,
 ლუის აბარბაგება-აბვირთება რმ შვიკროს, მელანქოლით გავეხო თვადში ლუის, მესგქერის შავრს,
 რმეღლად ავადმყოფურად ვვეთს ვუთის უხათოხის ხიმბებს დოხრამდღისა და დამდაამებულ ხხეულზე.
 ყველა გუშავი დოხიხეა, ხუთის კუნჭულდში ვვირა დღის წირვა იხმის, ქაწუნდში უჭყოფიდად მესგ-
 ქერიან უღანბროში მიმბავად ხიმბადლებს შორეული, შორეული ქვეყნებშიხაკვენ, ივინისხის მუადლის წამდ-
 ში მიამქვთ ხიმბადლებს შორეული ქვეყნებში, ნაგრისხურ პალახზე ოგნებობენ, ქადაქის მოვლოდ მწვა-
 ნე ვაზრებზე, დაქანგული მადღეში ნეგარებით დმუიან გიგნებდმული ქვაფენილის ხიყვილდში, ემინ-
 იათ, თავს აბარბადენ აღამიანს, ხუხლგებინან დამმეული მადღეში, დათუკებელი ხურვილი შქონდათ იქ-
 ით მიმბავალი ვავის მქვავის მველი დავხრათ გემრეულად, ჯერ ვინ მისხგებს ვია... თვენები ნემბი-
 რად მიკუნგურებენ თიღი თოვლი... მირის, ჩემსვენ მიმბრკვიალდს ლუა, უშველდმული, უღიღიხი ევლ-
 ხითი დიდი გუშამათით, რმდის გენგრადლურ მუედლზე მავპირქვე მავიღებულა ბერი, ვიღახის გეხლო
 მუენთია და ახე იბრანება, იქვის ბერი... უღანაშული და წმიდა. ხაკვადმყოფი ივლისიხ თუეში ,
 ქარიშხლიანი ხადამოეში, ზღვის ხაიღმულა, ჰღანეგათა გული ხიმბარი, მიმბინებული გოღება ჩენი.
 ვინ ვამბიშვლებს ჩემს ოგნებებს, შენს ხინაშეს, დამურულ იმღეს მწუხარემის აღმუედმინახს, შამო-
 რის ხურვილდებსა და მვათათის ხედა-ვაებანს, შიათ, ხწყურათ ხხეულოით ჩემს ხურვილდებს, დლოდ-
 ეებს, მისწრადებებს, დანაშაულის, ცოლახ, პირველ ცოლახ ჩადენილს მიღმა... დგემიან მონემი, თვად-
 ეებს ოგშენგენ იუღახ ვამოქვაბულდები, ხადღად შორისხვენ მად-მახაკარდღე მიერქვარებათ, გხელი მი-
 ნა გიწვავს ვანს, ნელა ირხევა ვედლის ხათით... და ყურადღება! აი, მირიან ნახაკყუელთს ფრ -
 თ ლარახებზე შენი ხუთის ორუდენები, ფოლდებს ოთლან განფენილ თოვლზე და უხმოდ მთავდებენ
 მხვხხავ თვადებს გაყინულ თოვებს... დარბაშის ვარზე რმ ჯვრიალდემენ. ვიღახ ვიხიხულებს, ქლომ-
 ინებს, ბრდღინაჯხ... ლუა ვვიახლოვება, მუმბერაში და დიდებულა, რირადღენებს ანთებენ ხოვლის
 მიჭუნეში ვარეთ, ლუაში მიღიან, ხხევიოგ მიღიან, მიღიან იხე რმ არავის ეხმის ნამოქვიმის ხმა,
 მადრევენებს იხვრის, რმის მადრევენებს ქვეშის ქადაქი, ჩენი ხუთის უხხურ მარწუხებში რამწყ-
 დელი, აშენებული, ვირიში, დიდი... ვავრმივრათ ახდა, ახდა ლუა მირის, გვიახლოვება შამომბავდ-
 რით, ანალოვიტით, უჯანახველი ნახახაკყუელდით... იქ ჰოსპიგადში იმდერებენ, იგვევავენ თუნ-

დავ რწმობ, რჩევას მიხედვით უხეცვობას, ლემობს, სუვეობას და მიწას შიანქავას ეს ღვრილი, ვითარცა მიწა, გის ვიღევანოვ ამ ყვირობით ჩივიარება, მოვხაგრებათ ფრანგ პოეტებს წარუდგამი ჭანვათ გუგუნში, ომის გრუნუნში, ლქიბს ილყვიან და პოლფოვას პოეტობა დურობებშინებენ ჩენი შემკვიდრე ხაუვუნისთვის... ხელოვნურად შევიკითხინიან ხამობებებს, ხავანებებს, ვადალბს ვოჭუვებს, ბორფს ყვაუიღებს, ავ შიანებებს, ანოლოგიებს აკინძავენ მნელ ხარდაფებში, გაიღიპებათ მუბლპკრულებს, ხპლნის მიწაბერს გააფანენ უხეცვოვური დრობის ხინჯებს, მდინორე მიძაბს მიაჩეჩებენ ამოუნგნობი ვროპოგარამების მთელ წყებას, ხამამორბს შეამღკვენ, გოვს, მკობლს, წყინანს... ღლეს დაყაულებს ხიმღორერ აღხილო ვაფი და მიხელონას ხახარებად შეამღკვენ რუკოლფობას... აბ მერღობიან ეს სუვეები მშობლოურ სუვეში, ვიღევ მანქანა, ეს მანქანა, ის ეშმავეში, მოგზაურობა გრეგობის მიერ მიხახულ გებებზე ოქრის და ვერგხლის კუნძულდობისკენ, მღევებზე ნუპლენის ხალამი თუ არბობხლებმა, კიბებს ჩიარბენს და ვილონის წააფანს ხელებს, რათა აუღერებს ჩუმი ჩურჩული არქიპელაგზე დაფემული რუხული გვამის, და ვავკახია ელემენფობა ნარურ-ნამაუი, ვითარც ნამახხურევი მოელვარე ღვათებრივი შეფიურობის, მთელ ვაფობრობას გაღახწელება თავის შვილდობით, ეშმავეშით, რომ ანხერობთ, გარიღლ სუვეში ჩიბულებს ცხელი მფხული, ქრისფე აიხსნის მამიე უჯარფის ხამარულ წარხულებს, შეეხარგებათ თავგუნდურა პაფარა ბავშვის, ნამარეველი! ანგოქრისფე მოიხწრახლის შენსკენ, ექორ გაიხმის ხმა ქაღმბის: - უშველთ თავებს, მოღის განწმენდა ვით ფრინველი უბოლო ღამის, ვით ვარხველავების მოჯარობად ელქმფო წყება, ვით ღელობროვი მმრუნველდობის ხიჯეთე, აშენ! ვით ქაღამანი გაგვეთლო ოგშუღახ უღამნობი, შერბელეფები, აქეთე, აქეთე პი აღონაი! - იბრბვის კონფფოი, აღონახი ეფლებმა მადა, გაახწრეს მუღახ ქვის ეფლებმა ქრისფეს კვირალეს, ვითარც მღონარეს გზა არულებს, ანონიშების შეგამაფფრებად ნაქემ ჭრამაღლებში. ხინალო მუფი! მოღის სუვე, სუვე მობრგვი აღებს, ღრომი ბინღურქობს, მოულოგობს, მოყიადღობის და ჩამირული ვერგხლად გურვილ ეშმაზინებში ხიხხლს არქერს მინებს და პიხპიფლებს უკურნებულად, ივლისი მშეში. ნელა მიღურავს შავი გველი ჭრელი თვადობით, ქერგლით ვანიობ, ნელა მიგოფავს ღრომამავარ ხამინებლად და ეშინიათ, ეშინიათ მათ მისი რიხხვის, ვით მიბოლოღან ამთავალ შიამის მოავლებს... ყოველღორე ვაფრენებში მიბეზრდათ დემროებს, ქარი, მფხული, სუვე უშველბელი, ღილი, თავის ხეღობით, მუჩქეობით, ნავაღვლებით, უხიღამობით, უბრალეობით, ხიმამარული ეკლხიობით და რა ოქმა უნდა ის გუშამათე იქ აღმარული ვით ღიანობს და გულწრფელი უწმინდურება ენობროვი განხამღვრებობას... და ახე წურდა მამონ მაღმინფი...

Палашів знів. Ізв'ястий день істомний.
Рибелюк, я сижу одинъ въ саду.
Бережъ телестять въ полуоруду.
Чуть ходять вѣтеръ зыбнѣ въралошвои.
Кривчають. Овъ уаъ бурел ставъ обломной.
Рветъ листьа. Но застигъ я какъ въ чаду.
Имѣ страшно. Но чего-то ташю жду.
И въ тучѣ сидѣтъ воанникъ чертовъ планошой.

Несется, все лопая, ураганъ.
Все спуталоси. Гдѣ и? Нѣтъ больше сада.
Быть въ полуухѣ — имѣ тѣло не иррада.

Водосоротный мчигъ меня тумашъ.
Съ земли до неба иростъ воанникъ.
Замглылось Солнце въ дымакъ водопада.

06.75 თავი უხურდა ქაღაქს... მარათლოა მღვა ახლოს იყო, მაინც უხურდა თავი ქაღაქს, იმ შეაღებს მზე პირისპირ შეხედამოდა და გვიანს უღნიბდა განწამებულ ქაღაქს, რომელიც ნელა დაამოუბრდა მღვისკენ დაშავალ ქერახს დაუყვა, შემოსიდა მოვდა ვიღევს, ხახიამოვნო იყო მღვის ყურეში, მწვამული ფერი ვაღაშვარვდა მღვას, ღათობისმემუღლ, და მამამანღებულს, უნუგეშებულს პაპანაქებამში... პაფარ გოგო ხარბად ღკვნიდა მღვისიერი წყლის ხიმღაშებს, ნახიმამარული ხიგოგხლის მოგვკობმა უწადათ, მისუფები ფრემლს იწმინდენ, ნაღვლებს იქარვებდენ, წარხულებს ივრწყებდენ, ხუხფ ღორქოზე შემჯდარი მაიშენი გულმობული ავეუნებდა თვადებს... ოჯახის ხურათებხაფ ვერ ჩაღურქვამოღებდინათ ჭანმშიერი მაიშენი... ვერ ხელოვება აღვიღბ, ერთხა და იმავე აღვიღბს, მღვლივიბრობის ციხეურ ეკრანს შუაშურება, ფეხი ფეხს ვაღაჭლობილი ქაღაქის ხარჭო, ხიხხელი ხლოდა უბიებებში, მუნჩოვობა, ქოვლოვობა უღლო თავის ხახახხლის პარამაღზე, მაიშენს ხელს უქნევდა უფინობა, მაიშენი ღიშობდა და ღიკოვებდა მღვა დეზობა, დამე მუკობა, თლოევი მღვაზე დახივხივებდენ.

ნუგეში ეწადათ მათ, ვით მოხეციალდ ქვიშებს თვალწერი რაზინებში, ქმუხუნებდნენ მოზარეებში ვით ქარის ნანახ აყლოდღი, ლაყნარს შემოურბენდნენ, ადადგალებდნენ ბერკვაცს სოფლის შარავმა ასთან, ჯობზე დაყრდნობლს, ოღონდ ნუგეში ეცათ, არ დაეხუქებია... კიოხევი უგრქველა თავში... ხახლში ვიღაც გოლებდა, ხილი ღლი ხანია ჩაგვიხილი იყო, უგლიდა, გარბოდნენ წლში, ეოლა, ძლიერდებოდა გვირილი და შენსა და ჩემს სიხხლს სვამდნენ პალესფინური ჭრელი თხისი ჯამ-ჭურჭლენით, მულამ მჭმუნვარებს ხელადდნენ ბერკვაცს შეთქვირებული და ქონმოკლებული ბურკუდები... ხახლში ვი რადგ გოლებდა ისევ, შოლა ვიღაცას, ჩემსას, მამბოურს...

ღამე ღებოდა ხელებს შორის, ღილა მოღიოდა ახალი, ურქმუნითა, კვალდაკარგულთა, ხილწაგვიხილთა... იყურეთ მანინგ! მანინგ დაღუმლით ღქორახავით ჩაბურქული პარაზიგებში! ხორცი გვენებებთ ჩემი ნა-ცოლი თავის ყურებით, ჯალსნურ მთას მიადწევთ, მამინ შემოუხელები სამუშაო მავიდას, რათა შამან-ებათა ღიღებული ანბანი ამოცხხნა, მამინ ვეგლები აღარ გადმოკვარე კიბიდან, არ გამაღვიძოთ, არ შემოგხალოთ... შიში ვერ ღვებოე, შევექვიე ვი, ნივთებს მივათრევ, ოთახს ვაწებრიგებ, გვივი, ვახუთავებ, ვრეცხავ, ფანჯარაში მზე ჰვილია, ვით გუშინდელი ღამის ხელმარი, დაგვიანებული ხახლის პაგრონი რომ მოუნახურება ყამიდან ყამზე, თოქოს ღურსმენებით დაუჭვლიათ მზე, იმაზეც არ ფქრომბს რომ მან უნდა გაღაღენოს შუადღის ღრუბლებში, შორი შორიზნებში ხახვან, მერე ხახლის პაგრონი გაღის ხახლიდან, ვარს კვავანს და თავის თავს ურკვავს, აკვანებს, ვარი გამიღეთ! ღვას და უგლის რღის გაღებენ, უკვირს, კიოხეულობს განა არავინ არაა ხახლში?! - მერე შეგლოებული აღებს ვარს და აგონდება რა ხანია ღვას იგი და თავის თავს უგლის... თავის თავს, შუღის, ჯღება, წერს წეროღის, ჩახლებს კონვერტში, ფოსფით გზანის მერე ღღეს, მეროხე ღღეს ფოსფორონი უკვანებს და იგვი წერიღს აწვღის, ზელ აწერია ღ. მ.-ს თავისხავე ხელსა ხენიბს, წერიღს კიოხეულობს, სჭრიქონებს შორის წერიდა ხხვათა ხიგყათა გარდა: ზემე, რომანგვიოხის ხიღუეგი მწირი... როგა მარგო ვარ ჩემს თავთან, როგა მარგო ვარ ჩემს თავთან, მე არ ვარსებო... წერიღს კვავანს, ღამით ბოროგი ქარი ამოუბერავს, წაიქმუხუნებს, წაიშოშუნებს, ხახლის კვლებს შემოახხვება, ქვა-ღორღს, ფოთლსა და ქვიშას აამორგიაღებს, აღამიანს გაეხაუბრება თავის უკანახხვედ ხაწიმი წუთებში, მოცხად თოთბავებს გამიღღის ცეცხლს და ოღყვის ქარი: - რისი წყაღობით არხებომბს იგი, ის ბერკვაცო, პოგო, ბავში? რქმენი?! ღმერთო?! ხიგყითო? კონსჭრქვიგითი? - ამოგება ამოგებათა ესე ყოველთა, რამეთუ უთქვამს ოღესღაც უკვე სამქაღაგებოზე გაღმოდგარ გუღებენსა და შამაყულ წინახწარმეფყველს და მოგქელს მისას მახხიშვის აღმხარებელს რაოღენ შენ ყოღითა გუღითა ოღგვიღე გიღისმწამებულთავს, ეგოღენვე ღმერთო გულ-ხავზე ჰყოფს დაძკრღებულთავს რითი? ბერღება კიოხვან-ხორგით, ხორგულბით, მით რომ უნდა იარხებინ, იყონ მანამ ხანამ... ღვთაშვას ჩამობრძანებენ თავის ფახღიდან, ხანამ გაროედ სვამს არ შემოახურებენ გედულოღის თოქინებს, ხანამ ბავშვიობის ხანავარღ ვედებს გაიხხენებენ და იმ გამიგანებითა და შებმარავი მოთხრებებით აღხავს ოთახს, შავი ხის ხახლში რომ იყო მოთავსებული, გორღანდებით არ მორთავენ. საგნათა გამოქვაბულიდან ესე ჭმრებთან კიოხვის ნიშნებით მოპრკვეთებული ღიღუეხთა ფრავებოგით, ასე ეგყვიან, დავიღღენით...

ღამე კიღვე ღაქმუხუნებს, ხახლის მვედ კვლებს შემოუბერავს ძალმად და ყამეულ ფოლღებს ფრ-ოღუარის პირს გაავსებავს, ღვინში ჩაწყველილი ხიშვი ამკარუნდებთან, ჯიბეში ოქრის მონეგებო ჩაიჩხრიაღებენ და გოღებას ვამაყოღებით აღმობღება კმარა...
ხიღღარგა გაუგამეო, იგვიე მულა თავს იმით ორომდა, რომ ქრახეს ცნობიერებაში დაეჭირა აღ-გილი, ორთვეს ერთად მუშამეღის ცნობიერებაში, ყველას ერთად ვი ოღუევეღნი ახხენებდნენ თავს, ერთოროს ძალით მყურაზდნენ და მახწობდნენ. გრილი ხარღავების კვირბეში გამომოვარღნი მანგ-აღით მიუყვებოდნენ სამყაროს ქუჩებს, რომღმეფს ხოგო-ვარგისა და ხახღურღინდა და რქმენის ნაკირით არქანგელებში უხწარებდნენ თვადს. ხამღურავის გავონება არ ხურღათ მომანგაღებს, ღამებს მიაპობდნენ, ქარი ზუზუნებდა და თავის ხეჭმემბრისხედ ღისპარმინიას აგრქვევდა ორგვლავ, იქნებ

გუმინ იყო ეს, ილითგან, ხაუკუნეების ხილნიდან... თხის გამოქმნვარ ჟინიგებში ჩავრბოდან შავი სიხსელი დაწერილი იურგოლიგები... ღრუბლებითვის შეჯარებინა თავი გიხარყელან, რიღისა და რა სხვის ხაჰკაულს უნუგეშებელი გისას, რაჟელოვ დაჰიყვამას აძლედა გუმინლელ ღლებ, რაგა მიწისმერა ამ უკანახენელი მლოველი შიანთა თავის ხახაში, როგა შრმის ხვა შარით და გრალით აპობდა მომავალ შილიარლა გულმბ, კონფრეო ჯვარს იწერდა ხილმარჯახ პალიშვილზე, იღლევა ქრისლეს ავეღრეშდა ხიველი-ხიგოცხის ხაილშლომბას... ხანუკვარი კონსტოფრეოა უქირა აღამიანს და გრემლოა ჭაშვართან ჩარჩხების ხრიგინსა და შაქში, ცვილინა და ხვაშიაღღი ნიღნიღმდა... ის ღეშა... შილი ურეოლა... ხერინაღა... ხახაღელმული... ენაგამოუხსპრულმული... შუაღამეა, ხვალ ხინაღელ ჩაღვება მის ნეჭარ თვალმში, დამქვარ ხელში, დახორხაღმულ თეშში... იმ კონსტოფრეოს გაღახგემ და რიგის პაპსა და მეხეთქოა შერიათა, რათა მიმავალი სიხსლის ღრმაზე გაუკეთებინათ წარჩეკა: ის იყო მე ღვთისა, შვილი აღამიანის!... გვიღის ხანთეს შეახო შერიკავმა ხელი, აქწა, მიწას ჩაღქქერდა... რი... ახი... ურთი... ათასი... მიწა ღაღაღმდა, მიწა ღაპარაკობდა... შველას მოიოხოვდა ჭანჯული მიწა, გაჭელილი ხეუღემბით, თავის ქაღმით, ხილიღებით... მიწაში ღოხლორი კრთოლა... სიღერა... შარები, გხელრემი მღერღენ, თავის პარაკლის ხიღღენ. ჩუ, ყური უღვთ, ღრღაღაპარაკობს გონიერი, ხახლის ხხენებზე, კვლემზე, ჭანჯრემზე, მეშობლის ჩრღელი გახეუელი, ის ღაპარაკობს, ბელნიერი უპარხისობა, ხხვა თულა ირველო, ხხვა შეხიას ველით! ხეუღეში გეცხლის ენები ჭკრიაღმენ, მაღლა ჩირაღღენი! გეცხის ყველჟერი, მის ყოველგვარი განახაღვერემულია, კიღეუ ჭაოხი, გეცხლი და ხმაღ, ჭრელი პერანგი, მოქსოვილი ჩირაღღენის შუქზე ჩამოჟანახ, და შირაუცხ, და აღმართეს ბეგღემი ყვეღან, ახეთი იყო სიშარი თურმე... და მოთინების გუთანი ხნავდა ხაუკუნეოა გულრჯეჭა ჭრამაღმბ, ეკიხებოლა კოსიხის ჭრახებმ, გაქვეუღმული კომპანის იხრემბ, შა, ანგარა იში სიხსლის ღვრინა, აშღენი იოჭრი, სიხსელი ყვეღან, სიხსელი გვინში, სიხსელი ჭრახში, გონება ხა უსვი წინახნარმეჟყვეღამბა, მუშუმწოვარა კანკალხა ერწყამის, ხაღამოობით კი შლეა ღრინავს, ბღუის, ნაპირგმბ ახეთქებს თავის შირშირა მღვრეო ჭრღემბ, ღრუბღემი ხაუცხოღ ჩაუთუღმღნი პირს უკოცინან შღვას, მუღღემბ დაიბერავენ, შე აიშღემიან რათა შღვემის მიერ უთქმელი რიხხვა და ანთონი ღღამიწას გოღვიღს. ხანაპირაზე მღგომ კამარეში მუხიკა წოლა, წყვიღემი ხრიაღღმღენ, ღვინი იქველა, ჭვინიო ღღერემოლა, თანაღროღელ, დაჩეხილი გენემბი უწხრიოღელ ეყარენ აქეთი-ქეთ, ვიღაღა ახალ სიხსლიან ანგარიშმ წერდა კამარეში, მაშინ რაგა თავი უხურდა ქაღაქმ და შღვიკვენ მიმავალ ქურახს სიშარი მიჰყვეღოლა... ახეა განა გაბრიღელ ღ'ანუწოღ?!...

Non pianger più. Torna il diletto figlio a la tua casa. È stanco di mentire. Veni; usciamo. Tempo è di rifiorire. Troppo sei bianca: il volto è quasi un giglio. Veni; usciamo. Il giardino abbandonato serba ancora per noi qualche senecio. Ti dirò come sia dolce il mistero che vela certe cose del passato. Ancora qualche rosa è nei rossi, ancora qualche umida erba odora. Ne l' abbandonato il caro luogo ancora sorriderà, se tu sorriderai. Ti dirò come sia dolce il sorriso di certe cose che l' oblio affinisce. Che proveresti tu, se ti fiorisce la terra sotto i piedi, all' improvviso? Tanto accadrà, ben che non sia d' aprile. Usciamo. Non coprirsi il capo. È un lento noi di settembre; e ancor non vedo argento su' il tuo capo, e la raga è ancor sottile. Perché ti neghi con lo sguardo stanco? La madre fa quel che il buon figlio vuole. Bisogna che tu prendi un po' di sole, un po' di sole su quel viso bianco.

Bisogna che tu sia forte; bisogna che tu non pensi a le cattive cose... Se noi andiamo verso quelle rose, io parlo piano, l' anima tua sogna. Sogna, sogna, mia cara anima! Tutto, tutto sarà come al tempo lontano. Io metterò ne la tua pura mano tutto il mio cuore. Nulla è ancor distrutto. Sogna, sogna! Io vivrò de la tua vita. In una vita semplice e profonda. Sogna, sogna, mia cara anima! Tutto, tutto sarà come al tempo lontano. Io metterò ne la tua pura mano tutto il mio cuore. Nulla è ancor distrutto. Sogna, sogna! Io vivrò de la tua vita. In una vita semplice e profonda. io rivivrò. La lieve ostia che monda io la ricaverò da le tue dita. Sogna, ché il tempo di sognare è giunto. Io parlo. Di: l' anima tua m' intende? Vedi? Ne l' anima flutta e s' accende quasi il fantasma d' un april defunto. Settembre (di): l' anima tua m' ascolta? ha ne l' odore suo, nel suo pallore, non so, quasi l' odore ed il pallore di qualche primavera dissepolti.

Sogniamo, poi ch' è tempo di sognare. Sorridiamo. È la nostra primavera, questa. A casa, più tardi, verso sera, vo' riaprire il cembalo e sonare. Quanto ha dormito, il cembalo! Mancava, allora, qualche corda; qualche corda ancora manca. E l'ebano ricolora le lunghe dita erree de l'ava. Mentre che fra le tende scolorate vagherà qualche odore delicato, (m'odi tu?) qualche cosa come un fiato debole di viole un po' passate, sonerò qualche vecchia aria di danza, assai vecchia, assai nobile, anche un poco triste; e il suono sarà velato, fitto, quasi venisse da quell' altra stanza. Poi per te sola io vo' comporre un canto che ti raccolga come in una cuna, sopra un antico stremo, ma con una grazia che sia vaga e negletta alquanto. Tutto sarà come al tempo lontano. L' anima sarà semplice come l' era; e a te verrà, quando vorrai, leggera, come vien l' acqua al cavo de la mano.

07.72 განფენილობათა ხახიერი ხაყოველთაობა, ღმერთის ნების ნამსხვერევი თუ ამ ნებათა უაღრესური ემანაცია, მსოფლიო რელიგიათა ადრეული ხინკრეგში: აღმნაი, ზუღა, კონფუცი, ქრისტი, იუდაიზმი... ხე, წყალი, ხული გარდაცვლილი შამისა, ჰალისა და კაცის გაუგნობიერებელი სისხლგამრძალი ღმერთობა... ესაა ჩვენი პირველწინახახი, წილდებული და შიკვრებულე უსასრულო ფსიქოლოგიური განსაზღვრებათა ფარგლებში, ხად მთავრდება სექსუალური წილდების დაუხსურებელი ინტელუტენ - ცია, ხად როკემენ წყურვილს თვისებებში ქალური, კაუტური, მაკაუტური, ახალგაზრდული, გემრული? კიპრა განა გაარჩიო ცული კარგისაგან, საჭირო არასაჭიროსაგან? - კიბუევი ამაღლებში იბადებინ და ამოღებაშივე ვეღებინ. ვახუხი არ ჩანს. რადგანე თუთ კითხვას უკისრია ვახუხობა, აუციოდებელი შემთხვევითობის წყალობით ამ კითხვიერ ვახუხს ვემაღელი ჩემთვის შარად ხაყარული ქართული უნივერსიტეტის თერთაქათა ვეღებში, კონსპექტები, წერილები, უამრავი ფურცელი, წიგნები... ვახუხი? - იქნებ მუთლი? ... ექვი! ოღნავი სვეპსიხი, სვეპსიხი ხომ ემრავლის მოგონილი? აღმით რვირე ადამიანის ხხულის ყოველი უჯრელი არის გარკვეული სექსუალური თვისებებით დაუხსურული, ახევეა ემრავლის ხული გმიერი, ოღნავ გინიკური სვეპსიხით გაყდენილი. ამ სვეპსიხს თანდათან ადვილებს ბუნება, ადამიანის მიერ ომიექტურ მღიანობად წარმოსახული, დეიების შიერ უშენაეს ხგოქიად მოამრებული. მით ინუგებმება აღმაი თავს ბრძენი შირაქი უკუეთუ გნებავს შექენება ბაღ ღმერთსა, უცნაურ იქმენ კავთაგან - როღის დახსურლებს. ემრავლება შუამავლის მისიას ღმერთსა და კავობრიობას შირის? იქნებ ხწორედ ეს შუამავლება იქნა ერთ დამაგებში ანგისემიოტურ ფენი-ომენად ახეთების მრავალფეროვნობის ფონზე? განცდაცევათ თუ გათქვევა? მოგოქულის რლი თუ რი-გოთობა? რაა დღეს ხარჩევი? უპირასხივი? - შეღმებში აგებული და ინგლორული ხაშრისის კანონში-მიერებებით დეკრემინირებული ემრავლი წარხული თუ მმაფრი, რთული, მძიმე, გაგრებლებლი, უჯრული-ბითი რეალობის უღელი? - ვახუხი ისე! იქნებ დიღიხანია და ვაპრა ემრავლება თავის თვითმყოფადი ფიზიკური არსობა თუ შემცველება და დღეს მხოლოდ გარკვეული ფსიქიკურ კონსტრუქციას წარმოადგენს რასათა და ერთა აქრებულ რეკაზე? ხული კი მენიანურია, ცით შოღენილი, ხული, რომელიც რადეგ ხხუას, დროში ფრანსტორმირებულს, ვარდახახულს შთა-ებერა მუნ-სამყოვრად და მენახახად. იქნებ დღეს ხულიერ ანფისემიოტოზთან გვაქვს ხაქმე და არა ფიზიკურთან? დრო გარბის, ოღენდაც ამოკონსპექტებული კითხვები ჩნდებინ... ქრებინ... შეუკურებ ემრავლის ხახეს, თავისებურს, ახეთის, რადენაირს, რვირადეგ მხოლოდ ემრავლს, მენსარლისს, ჭანჯულს, მღიერს, გაღადებულს... და ყოველთე ნიშანთვისების გამოცდებით ხელში ის ჩონჩხი გრჩება, რომელსაც ემრავლი ხულიერ ხაწყისის მოკლებული ფიზი-ხემიოტოზში შქეია, რომლისგანაც ხწადლია თითქოს განთავისუფლება მოკვდავ ემრავლს, მაგრამ ვერ თავისუფლება რა, მის შემუღებას იწყებს ყველაზე მღიერი, ყველაზე ხახვივი ხომულერიოთ, ხომულერი, რომელიც ხეღება მაგლორისხა და ფორმის მინაარხობრივი ხინთების ჩარჩოებს და სიმახინჯის პლაგონური ხიყვარულს მესამდებლობისაკენ მიექნება. მე შევიცნობლი ჩემი ერთი ინსტროიულ-მენიანური მისხერიას, დენის, წამების, დიასპირის, ინვიზიგებობის, დარბევეების, ხოვეა - მკველბების გათვალისწინებით. მე ვაფიხებლი ყველა დროის ომიექტურად მესამდებელი ემრავლის ხახეს, თვადებში ვაშქერებლი ამ ხელქმენელ მოჩვენებობობას, რომელიც თითქოს თავისთვის ჩურჩულდება ამოციგან თავი შენი! - მეც მიუგვებლი დოკენის ხიყვებითა მონაო, უფროდხად ნუ-მხით, რამეთუ მრმანებულხა ხიმძიმე გაქუნდეს. -

დღესაც ვარ გაოგნებული ამ უცნაური მენიანური ხულისკვეთებით, რაც ერთი ხელოს დავკრით ვერ უარყოფია. ამ უარყოფას მხოლოდ ინგლორია თუ განახორციელებს, მაგრამ მას კანონში მიერებების გყვეს მალღს? ის ხომ თვითაა ამ უარყოფის ნაწილი!

გერეღ მანაოვმა ერთი ახალი პოეტური ფურცელი გაღაზდა ჩემს მოუწესრიგებელ წარმოსახვებში. მისი ამენია, მრავლისმთქმელ ცნებად იქნა, თითოეული ხიყვა მინი, ხაოფარი რიგბული ფერისხვადებების ხაწყისად. აქ ყველაზე მყარი ინგლორული კონფიგურაც კი ფერმკრიალდება, ყველაფერი რადეგ

ზემუნებრივი, არადადამიანური მგერათ-სებამწერი ღკოვილის გამობხაფავს ემხებურება,ათასთა წელთა ყრუ ხორხივს მიუვლებს ყურს და სამშაფიონი იკვეთება მურუსში,და კვაკვისიხსავენ,სიმბნელისა და წყვილიდის ჰოებისხავენ მიიწევენ გადაკარგულნი ძნარმოწყვეტულნი ჰურიანიჲ გერველის ნეჟარხს ენებულმა ხუღმა ბრყინზავდედ განახორციელა იხლორიისა და პოეზიის ხინთოში,სინთოში ძლიერი,მყა-რი, მკვიცი, მუველი და დაუშედი, ერი რამბად ქვეული, თავისთავადე, ახად სიმბოლისხურ ღქსო-წყობაში, რამლის პიონერიც გადაქოიერი იყო, ქართულ მიწაზე აფეთქებულმა პოეტიკმა გენიამავ მო-ნახა გმა და გადმოიღოდა დაუოკებელი, ღირკველი, ნაში ხიყვარულის უწყვეტ წყაროდ. წერდა გერგ-

ქლი...

მგონდება ეტრაცილის მადლიერა ტრმა—
უბედურებას როცა ბელი იმას შესძენდა
და როცა ირგვლივ შემოვიდა ის ძლიერ მტერსა
—როგორის რწმენით. სასოებით შექმნა ლეგენდა:

„შორეულს და ბნელს მთების იქით, ვით მესლუაური
სამეატონი სდგას იმეად ბეერი წლებია
ყველას შიშსა ჰგერის ამ მდინარის აურხაური
რომლის ტალღები მხოლოდ ლოდი, ცუხელი, ქებია,
მხოლოდ მესოიდე შამათის ღღეს ის დაისვენებს
და ვალთქცევა ნახი, წყნარი როგორც ასულდ
ამ ღღეს ყურს უფლებს ვარჭუმო ბრბოს, ხალხისა ენებს,
მხოლოდ ღღეს არ ღღეს მის ტალღებში ცალვილითა
სულ.

„და სადაც როსებით ისამობან ეს ცოდელები
იქით ნაირზე ბალი არის ღღესაც დარგულდ
და იქ ცხოვრებენ უნახავი, ერის ზეილები
ათი მოძმეთა გეაროენება გადაკარგული.

„და ეს სასლუარი, ძლეით საცხე სამეატონი
უცხათ ვაჭრება, დაილევა და სწრაფლ დადნება
გადაიქცევა ეს მდინარე როგორც სიონი
და თვით შესსაყ ამ ადგოლზე გამოცხადდება“!...

...
და როცა პირზე მომაღდება სამეატონი—
„ის“ მასხენდება: როგორ მტერს ძლეით შეესია
დაწყო ნგრევი, წინ წავიდა გლაქტონი
მიტომაც მასში მსურს ნამდილი ვნახო შესსა.

ხხელი, არა ხუბოთა მიწამ ვაიხველებს მით პირი?! ღანგაშათა ნაყფია მთელი წარხული მისი,გრიგა-
ღში, ჰურავანები,ქარბოხღში,დაჭიმულ უხასრულმას უღიზიანებენ ბედ ნაიარევის, ღვარძეფი მჟ-
ხოვრება რეხავის და ღეკავს ყოველივე ბედებს, ცხადს უცხადებს. უღანამაული ჰომავადს იგი ვნებ-
იერ ღემიღში ვალაქებს, გინება დღადღებს რუგა საზრისი ბრყინავს. უცხო ქვეყნები გემახიან,უფ-
ხო ხალხები, უცხო ერები, უცხო აზრები... კეთილშობილერ ხახაღლაოზე აღმართულ ჯვარს ნუგემინის
გება უნდა, ნუ გავუღებო ვანჯრებს,იოახში იყავით, რემად, ხედავთ! რა,რა ხდება? რეკულცია...
ჟრიაღებს ხელი, ხული, ხხული... რეკულცია ვისთა და ვისთა, იომა ყველგან,იხსხვრევა ბელი და
მისხვერია თაქამობს უღმერთო ხიგარიღღში. წმ.ექსისიწენციას მოუხდენია რეკულცია, ჯერად არხებ-
ულს სამშობლოში,მარღვებში, ხისხღში... ღინასიგურ-ღემოკრადიული ჰაფიოოღში მომებრდა საზრისს
რეკულციისხას და ახლა ერის ვანვეთილ გვაშხე აღმართავს ღრომას ნაფიონადიღმინის... ააფრიად-
მს, ააშრიადღს ფოლმთან ერთად, რათა მამას დაუღავს უკვდავი ბედი წარმართული აგონიისა...
რეკულცია კაპიფლიციას იოხოვდა... ქუჩებს, მუნობებს...ღელის შრუნვა-მოკლედილ ხისხუღღებს,
რათა ეარხება საზრისს ერის ექსისიწენციისხას... რუსისხას, ემრადელისხას, გერმანელისხას,ქართულ-
სას, ჩინელსხას , ღილი...ჰაფიდა...გაოფება...სახო-წარკვეთა,ერი და ერი და ღმერთის ნავი უღრ-
უბლი ვაზე,ჰოადაჟაე ბელისწერათა უცნობ ჰორიზონტკვზე. ვინ ივის სადა აქვს სამშობლო ცრუჰაფ-

08.71 მე უნდა მესწავდა...ისიგო -
რია...ერი...ქვეყანა...სამშობლო...
გნებები გამომწყვეტული გახურებულ
მარღვებში,თავისუფალ ილუზიებში, გა-
მოკვეთილ ღრმულმასა და გამოქვამულმ-
ში,საღვ ღეფორმირებულსა და გავურ -
მკრთალმულ გვაშხე ჰვადა მთელი ხა-
მყარო. ჭობის ბელიდის თვალში რამ-
წყვედილ რიხხვას დაეიწყებინა მიზა-
ნფროპობა შორეული ღრუღღმისათვის ,
წვიმა წამოიღოდა ვარხველავებს რომ
არ შეეძალით ხელი,ღილის გვარი და ნა-
მი რომ არ ჩამოიწყვედიო ბრყინვალე-
ბავ და ღიღებულმაჲ! შენ ააგიღ გა-
ეთში დაკარგული ჩვილემი, იმელი,ღამ-
ღელი ფიქრები...ნუ დაიჩხვებენ! რამ-
ეთუ იხლორია,ერი,ქვეყანა,სამშობლო
არ ისწავლება. ზენებდა აღმართული
ველვენახები მოგუნხხავენ თავის გვა-
ერისთვალურა სიშწანელითა და ხოფრუ-
შით... რადა ცხედ ღროფის ახებმა სი-

როგორ შედარებულია... გერმანიაში, ოფლაში, ხაქარეთელში ან ოქნებ გხვარწინ პარტხინაში...
 აპირახხრა მშვილი ექო, ინძის ბუფბუგი პროინციოთხ. რეკლუცია მარად უკვდავთ: მარქსებში, ქრის-
 ტეებში და ემარაქებში... რეკლუცია, ინგერხეოთ... ოქვე ხინდისი, პაგონხემა... ჩაქრქოთუბა,
 პირხე დიხილი, შავი ნახუხი გუმინწინანდელუ პურის და ხაგყუოთ მწუხარების ოპერათა ვადახახუბაში.
 ის - მე, ის - შენ, შენ - მე... მრძენი - გენია, დაქვეში უოენახუხი... ეკროპის კვარგხბეძეხ
 მჟერხს ვადახმენდს განთქმულუ პროუხინარი ხოგოლოგინისა და ინგერხანგოთნალომისხა... უაზროდ მი-
 მოუყრია ექსიხუენინახს ხაგენებში, ქადაქებში, ქურები და ადამიანებში ამ ქვეყანაში, ყველაქერი ორე-
 ვა ურთხანეთში, ბელბიგ ყრთან უპაჭრობოდ, ვინ ვის წაავლებს ხელს, ვინ ვის შერჩება ხელში,
 ერთა იგი ოყუა ორად, ექსიხუენინა მომავლისა, ოყუა რათ ხინთეირდეს ქარის ნაღვლიან მონა-
 ჭრბი... გაყინულ ძარღვებს ვერ უგარმენათ ხამყარხველუ მშოური ხოთი ხიკუოთხა, ხაზრისხს ვერ
 შეუცხვინა ვიღვე რომ ლიბერალური ფოლ-ხემიგოიმილიან დემოკრატიულ ანგო-ხემიგოიმიამელ ერთი ნამბი-
 ჯია მხოლოდ... ზოლ ვერ მოუღეს ჯერ ვიღვე გამომპად ლიბერალურ ფოლ-ხემიგოიმიხს, რომელთგ ერის-
 აოთხს კახახჭრფოხიხავენ მიმავალ გზახ წარმადღვენხ... ამახ ხწავლად და ახწავლად გხოვრება
 ხაუკუნებების განმავლბაში... ვერ ამჩნვედენ ერის ნეგოინალური ექსიხუენინარების ხაქროვბახს
 და ფოლხემიგოიმიხს ურბით ყადბი დემოკრატიულ ინგერხანგოთნალომისხავენ მიჩაქჩაქებდენ. ოქ ხა-
 ლგ ერის კოლქეოური ხულის ბერმწულევროპულ დემოკრატიზაცია ირყება, ოქვე ოთხრება ამ ერის ხა,
 ფლავიგ, და რამდენი წელუ გაოხრხს ამ ხაღვახს ეს ჩემი პადხუხინა შენი ინგროული ბელუკდმარ-
 თობის ხაქმეა... ქარი მოიქვევა თავის თავიხვენ, წყალუ, ხიკვლილუ, ხიგოხელუ, პური ჭანჯინახ,
 მოლდაგუენ ვი, ხიხხლგ ვი... ერთი! - ანა განა დრო თოილუკოქვეცინახ, ჩვენი ეროვნული გვაშ-
 ის განიკვევოთუ ხულოერი თოილამკვოლრებისა? უმადურებახგ უნდა შეხწავლა, ხოკვარულის წილ
 ხიძულელით ვადახხის ფოლხოგინახხს, მგოლიარე დემოკოთმან მარადოლუ მონების დაბრუნებახს უგ-
 ლიან ახიკვბული ვოშებში და ხიმაგრებში, იანვრის მოყარე, მშობლური ახლეში, გინგროვლად თოილი
 ნებში, გვირგვინადღვმული ყოლხბუმემელ დამული აღის პირმზინა... პადქებში მუხივია ხელილაშუაზღუ-
 ეოში, ბელისწერახს მოლოფავენ კვლარის ველ და დახმული ქაიხი განწმენდილბინახ, მხრბს აირე-
 ჩავენ მუშებში, ვახახუბრებიან ხამყარბი მიმომხველ პოლურ ხელბს, ორადში ჩაგრქველ უმელურ-
 ებახს მიახხურებენ ხიგვბოვბის ხურენდს, ადამიანთა და მადგარბელით ერთად ვადახავებულ ორქვბში
 ჩაიხიკვბინან... ყვავილთა ანამზინაში ჩაიბადება ხახება მათი, ვადარბებენ მიწუხრის პაგარა ჩრ-
 ლიღბი ანდერი ბელის ხაღვლამე და დქისხს ზარმადგი ბებრები ავავანკლებენ ჩოღოთ ჩოღუნბს, ავა-
 ანკვადღბი შენგ, შეგაგრყოლბს, დაგამუნჯებს, ჩიგბი ვაღვარფაგბუნ ხაღვლით ქვაზე, ჩამოვარდ-
 ება კენჭი და დაგვბეზული დიხონანხეზბიდან ვარკვევით ჩაგებძევა რხეოთის გამოღროლუ უგნაური ხი-
 ყვარულისა...

09.70 მეხიახს უგროია წუხელის დამით, მხოლოდაფაგებულებს,
 მხოლოთით მოხიზღუბს. იგი ქველუ ხაღვნებში შეღვინახ და მია-
 ახლუბული ხხნის ხინონიხად, იმ ჩავქმრალ იმელად, რომელიგ
 თავიხი წარხულის ხახიკვრებაში ხელახს მომავალს, მომავალში
 ვი აწყოს. მეხიახს უგროიარ, უბრადოდ, მარჭოვად, ადამიანთა-
 რად იქნებ... დავაბრავად იქნებ? ფორლო გამოუვალუ ხიბ-
 რადღუთს გრმინობერი გამომხაგულბაბა, მეხიხის ფორლო შეგად-
 რე. მეხიანური ფორლოთს ოღუბი იჩინა თავი იმ ფარდობით -
 მა ეოიკვრბამაგ, რაგ შემდგომ კეოლ-ბორფოთს რადიკალურ
 გამოუენახს და პერხონოგოიკვრბაში გამომხაგა. და ეს პირ
 გუხი. იმდენად აყო ფრავიკვლა, რამდენადღგ ბორფოთ მშობერ-
 იბდა მარად, ებრავლბა ვი დემინდიკოლბალოზიანახს განიგ -

Russia — Ты!.. Сядь, и — утешься.
 И — всякий взорь долаю...
 Нежиротыд, — Тебя и жию:
 Въ нежиротыдъ любовь.

Какъ прасме, селамлюцие мари, —
 Селамлюцие мир, —
 Какъ бѣоичи, селамлюцие змачи
 Лететь на грудь ко мѣ.

Прини моя илѣиоцие руки,
 Испосанниа тынѣй, —
 Туа: въ Твои немасаниа муки
 Слѣзеть разумъ мой.

Судьбой — Собой — Ты чашу дѣял выдоби.
 И — чашу дѣял: всядѣй.
 Волюю моанѣй душу приспосаби.
 Мечави глѣзъ — добѣй.

Блаженствую: и — тихо замираю,
 И — всякий взорь долаю.
 Я — жию все... Я — жюго на жию...
 Любовь, любовь, любовь.

Москва, 1918.

ლიდა. კოლექტიური ფსიქოკვა და ერთობლივი ჯგუფური ცნობიერება თავისაბ ავეთებდა. უანსადი ხულო-ერი იუდაისხური ხაწყისებში თანდათან იბინდებოდნენ, თანდათან ივარგებოდნენ, თანდათან ქრებოდნენ, მათ ადგილს იკავებდა გაუცნობიერებელი, შიშველი, სხეულებრიობამდე დასული ამბოღუფრობა ებრ. კოლექტიური თვინძიყუაღობისა. კოლექტიურობა კი ანჭოკოლექტიუთა თუ ანჭიგნებმათა უთოი რეაქციას იჭვევს. ებრეალებას იქნებ ჯერ თავის თავი უნდა დაეპოთა ერგუნულბამში, შეეცნო იგი, გავაზრებინა, მომწიფებულყო? - მაგრამ მესია ჭირდა ყოველივის მის ერგუნულბამში, მესია ხადგურებდა მის კოლექტიურობაში. - როგორ შეხვდა სიონიშმს ებრეალებამ? ! დახელით პოლიტიკური ჭინდენციებით, ლიასპირით, დაქსაქსულბით, რთულებიქვირობით, მრავალდენოვნებით, იმბექტური შედეგი კი უარყოფით-დადებითის სინთეზისა ყველახათვის კარგადაა ცნობილი.

მეოცე საუკუნეც ვერ ამოხსნის თავის მრავალხაბიერი ანჭისებოქური ღოქტრინებითა და მოძვერებებით იმ ბნელბა და ღრმა გამოვანას, რიშელახ ებრეალება შქვია, ებრეალებ-ყოფნა ეწოლებ. ხადაა მისი ერგუნული ხული, 4 000 წლის წინათ მახლობელი აღმოსავლეთის მშით გაღახუეუელ უდაბნოს ჭრამაღმე ჩამოსხმული და ფორმირებული? ! საუკუნეთა მანძილზე ეს ხული თანდათანობით ქრებოდა, ებრეალებოიგისა თუ ისრადებმის თეოლოგიური მოძვერებები ათახანიირი თვალახედეოთ ამუქებდნენ მახსულის ადგილს იკავებდა ლიასპირიშებული ღოქმადური ფორმაციიში და გაყალბებულ ღოქვიკურ-რაციონალურ სქემებში მოქცეული პრაქტიციიში. ერი უკვდავებას ეხწრადოდა, ერს უკვდავება სწყურდა, უკვდავება კი არ ჩანდა, რაქითე უკვდავებას ხული სჭირდება, ან სულის სჭირდება უკვდავება და არა უხული სხეულს. ლიასპირამ თავის ისტორიული ბორწყმოქმედება ჩაიღინა ებრეალების, როგორც ერის წინაშე, მახსული ამოართვა, მახსპირიქვალური თვითარსობა გამიხადდა, ამოქოჯგნა თავისსავე მიწაზე, პაღსეგინაში, გაღაუანია, მიმოაშინა... იგივე ხულება ქრისტიანობახა და გარკვეულად ისლამს მისგადასაბამი და ამდენად მეფე ცხოველყოფელობაც შესაძინა მამ. ებრეაული მონოთეისტური მოძვერების უარყოფით პრინციპები) (გახიხენეთ მაიმიანილი) (ქრისტიანობამ გაადადებოთ, გააჭუემანურა, ისლამმა, პირიქით, მეფე რადიკალიზაცია მოახდინა მათი.

ყოველ შემთხვევაში ახლა იუდაიში და ებრეალება განვითარების მუენბრიც გმას... რამაც ჭრამიკული ლიასპირული ყოფა და ებრეალების სახეშეცვლილი კომპიური ევოლუცია მოგვცა შედეგად. გაუხსოვბული რელიგია, ჭრამსეცენდრიბული ხული, ფახეულბათა მკადრი და უხეში მახერიალიშება, სოგიალოზაციის მბაფრი მოვლენები, პირიქვარიზაცია, კაპიქვალბაცია, უსახო კოსმოპოლოჯიში, განებრეალების ხახიჯათი ჭინდენციები, ნეოიდეალისტური აგონია... მუენბის დამახინჯებული წარმოსახვა... ხადაა *עשרת הדיברות* - ის განდგა, რაც ესოდენ იყო დამახასიათებელი ძველი, მიბლოური ებრეალებისათვის. ღარიღვა, გამბრულდა სწორი მავისიქვალური შერსხვექვივა, კუჭის პრობლემამ წინა პლანზე გაღმინავდა ღოქრენცირებულ სოციალურ-ეკონომიურსა და კულტურულ-იდეოლოგიურ პირობებში.

თვით ისტორიული პირობადებული კავშირი ღეროთან ანალიზის ხულ სხვა ხეეროში აღმოჩნდა. ახლა მახსხვა რელიგიური სისხეშებში დაეპაქტონდნენ, ებრეალებას ხეღერად კი ხულს მოკლებული ღოქმის მინაარსდახელი ღიალქვივა შერჩა ხელი.

ღვთების ერთღეროობის ცნებამი მოიყარა თავი ექსისხეცენციის არსთვაგებამი. მეოცე საუკუნეში კი ებრეალებას არსებობისათვის საუხეშით ახალი პირობები წაუყენა, არა ვმარა თავის ფიზიკური შენარჩუნება, საჭიროა ხულის ადგენა, სიონიშმამ მხოლოდ ებრეალოკიური არსბოქვირობის გაღარჩენა იკია სრა, რაც ევოლუციის თანამედროვე პირობებში მხოლოდ ნაწილობრივ აკმაყოფილებდა განვითარების ხაერიო შერსხვექვივას.

ებრეალება და მახსთან ერთად მისი იუდაისტური შენდაშენი დაიშალა, დანაწევრდა, ღეზინდევგირდა, ხაჭრობა კი მანჭევგირებელი, გამაერთიანებელი ფაქტორი. ღდეუანდელ ებრეაულ ღოქტრინებს ხული აქლათ, ხული კი სიღრმეა ფსიქოლოგიზირებული, იმანენჭური, განახლებადი სიგოცხლის თავისთავადი მოღესი. მინაგანი მრავალხაბიერების, გარიბის, დაზლის იმანენჭური ფორმა ამბოღუფრობა ერთმღო-

ანობის ფორმად უნდა შეიგვეაწირო, ეს კი ხახიამოვნი ამხსნაქნიაა არხებულე იხრავლის რეალურ პირ-
 ბეშში, რომელშიც გადაჭარბებული, მღვარებადახული ლემოკრაფიზმის ხაზბოში ფაქტურად ანარქიას ში-
 ხნავებენ მომავალში, ახეთი მომავალე კი ვარგხ არახ გეოქალის და იგი ხახუბშიო უნდა გამორიგხ-
 იხ. არ კვარა განვებრადება და გივოლოზირება, ახალმეიანდელიშა მარტებამც იხნაველეს შალეხუბში-
 იხ კეთება, თუმცა გილობენ შანინგ მარტებად დარჩენენ, ებრადებას კი მძიმე მხხერკვლის ფახად
 დაუღა ყოველთე ახიმილორებადი ფორმა არხეშობისა, აქედან წამოიშაროა ოპოზიციური, უკუწვევიით
 იგოვიობა ებრადებასა და დანარჩენ სამყაროს შირის. რელიგია ხაერთოდ ერის პაოლოგიური ნიშან-
 თვისებების ხილმებზე მეფყველებს, ამდენად მისი დამაარხებულენი იხვეუ არიან გენიალურნი, რამდე-
 ნადაც პაოლოგიურნი. იღნავ გაგვიკრებელად ექსპერსი იუდაიზმის ფილოსოფიური არხის რემინესცენც-
 იაში, გხადლეუ დადახგურად ურთი, ახეთი ხახის იუდაიზმიო ვერ მოკვკავუნებო ვარს იღდამევერე სა-
 უკუნეს. იხ ხაუკუნე ხიკვლიროსა და ნერვიის, განვიოხვისა და გოგადურნი იავრწყობის ხაუკუნე იქ-
 ნება კავგომირობისაოხის, რომელმაც ფხიქიკურად ამოჰყო თავი აგლომური უნივერსალური ჰიშის დამამ-
 გირებელ მარწუხებში.

იუდაიზმმა გათანამდებრებულმაც კი უნდა შეგინოს თავი თვისი და გადაღახოს იგი, ხხვა გზა არ
 არხებობს. ვანა ხახურველა ებრადება და იუდაიზმი პაოლოგიურ, ანაქონიხლელ ფაქტურად მოველო-
 ნონ მხულლი იხგორიასა და კავგომირობას?!

გივოლიზმიამ თავისი კანონზომიერი ევოლუციის ხახახურად პაოლოგიურ ლემოკრაფიულბოში ბე-
 ჭოპა, გივოლიზმიცა ამდენად გივოლიზმულ ლემოკრაფია-ნაყდაც მხუველა შილამიანის ეკრანად იქნა,
 რომელზეც ყველაზე ხაშინელი და ხიკიულად ანთებულე მხახიობებო ახრულბენ ყველაზე შახუხისგებო
 ელ რულბს, თუ ებრადებამ შეუწყო ხელი იხეთი ხიგურის გავრცელბას მხულლოში, რგორიგა ანარ-
 ქო-ღემოკრაფია, ამაში ყველა ჭეშმარიტე ებრადელე დახებებს შახ შრადხ. გორად შეხია... ხაერთობა-
 იხი ამჯერად... გორად და გელის უკანახხუნელ ხიმდერად ეველენბოდა შარდისხიშის ენახ, ენახ უბგე-
 რებელ ხიშახინჯე - ხილამაშის მიწანხრახულე მოუენებზე შექმნილეს თავისი მშობლურბოთა და გულ-
 წრულბოში რომ ეკაქებება სიხსლოერი ქაროველის, პიეგური ხინდისხის გ-გარანიელის ამოშარვევენბულ
 ხიკვლიროვან მეღიგაგიობს:

ახლო უფრო ხშირა შევლემების დამება,
 ახლო შიღის იენიხი, მღვილე მწვანე შიღის.
 ზღბე მწინდა ხახიული კვებახ დარჩება,
 ჩემი გული და ხიხხელი ეხ *Memento mori* -
 დღეს ხაშია იენიხის, შინდა იყოს გამგლე;
 ჩემს ვარკშიო გიხთა; მწუხარებობს ხავანე.
 რომ შიღიშდა ხიგოგხედ, ხიკვლელეს
 მინა ირ იქნებოდა ჩემთვის შავი ხაშინე.
 ხადღაც შიხხიან იწვიობა, ხადღაც შიხში
 შერია,
 ამინდოი დიშილი უწინ მე არ ვიგოლო.
 ახლო მე გახ ვუგოლო, გიშე ამოვლდოა
 ვარსკვლავები, ხიშამლო თვიოი შინადიხიშის.

ელე რა ექნა ირ ვიგი, მე რადეხაც ახე ვარ
 რაც ხუხს ეკარება ირადიღებო ხიკვარხ.
 მე ძლიერი ჭადახე, მღვილე იახებმა,
 ჩემი ნაბი ხაშამლო, რეგვარდებო გიხვეერი.
 რა ექნა შავი დამა, მძიმე და უხეშველი,
 შახხიხე ჩემი სოფელი, მისი ყრუ დეგვიღებო.
 ახლო რადაც ხხვა შინდერადღეს ხხვა-ხახხელე,
 რომ დაღვწავა მიმეღის, ვიგი დანაშაულებიო.

10.69 ოთახში ბნელდა... წიგნების კარდას მგვერი გადახწმინდა ქალბა... ოთახის ხოვრე ე-
 რი დიდ ფოტოგრაფიულ კომპოზიციას შიკავინებდა კაცხ, მყურებოდა იახვებზე გადმოვარდნილმა წიგნმა
 დარდოდა, ქალ მორქვენა რომ წიგნს რადც აწუხებდა, ოთქის ხუნთქალთა იგი, ვილდაცხ ფაროდ გა-
 ეხიდა თვადები და წიგნის ფურცლებიდან იშორებოდა, უყურებდა ოთახის ფოტოგრაფიულ ხოვრეხს და
 მახში გამეფებულ ხიშინელეს, რომელხაც მოგკვავა ქალბოიღების, ხორენეშისა და ვადკირთების ბელი
 აწუხებდა, ოქროს დროში ნადიგოგებო... წიგნიდან ჩემად გამოგოგნენ ექვი და ხეგლადობა, ერმანე-
 იხ გადაუღაპარკავს რადაც და ფანჯრის რაბაზე ახხდენენ, ქალ მგვრის გილო კვავა ხელში და გავგნ-
 ებულე შეხვეწირდა მხუნთქალე წიგნს, წიგნს ადამიანის ხახე შიღო, მუხელი, ფეხები, უგოლბოდა ნანრ-
 ავებიგ ექნებოდა, უეჭველად... ექვი კი შარბოდა ადარ იყო წიგნში, რამინებულ ხიშინელეს მორწყვი-

წა იგი მისგან და ნეონების აელვარებულ ბუღვარზე გაუბევებინა, ბუღვარს არც თავი ჰქონდა და ა-
რც ბოლო, იგი მთელ ჭიდაჭს ჰვევოდა ირბად და მახზე განუწყვეტლო მამოქრუნდენ მავი და ციხეური
გავრიადებული მანქანები, რომლებშიც იხსდენ პაჯარა უუჯა არსებები, ჯანმრთელი კუჭ-ნაწილავებით
და ღვიძლ-ოჯკვედებით... მანქანის ფანჯრები მავრა ჩავეკვით, იმას შიშობდნენ, იმ მოახილან გამ-
ოსულ ეჭვსა და ხანგალობას არ დაერღვიათ მათი სიმშვილე.

ბუღვარისა და ერთი პაჯარა გადამკვეთი ჩიხის კუთხეში მათხოვარი გამიჩნდა, იგი ხავსებოთ მზე-
ილად მივსაძმა ეჭვსა და ხანგალობას, ქვაფენილზე ჩამოჯდა, ხელში გულზე დაიკრთა და მოწყადა
აღამიანების გამორჩენას დაუწყო ცლა... ერთი შავად მოღაპლავე მანქანა გაჩერდა, გადმოვიდა იმა-
ში მისდენილი ქალიშვილი, მათხოვარს მიუახლოვდა და ფული გაუწოდა, მათხოვარმა მღამდა და უკრა თა-
ვი მადლობისა და მოკრძალების ნიშნად, ჭურჭელი აავემადუნა, ფული შეინახა და კმაყოფილების მტერა
გააყრდა შავად მოღაპლავე მანქანისაკენ მიმავალ ქალს... სხვა ვინ იყო მანქანაში მან ვერ გავარ-
ჩიხა, იტრამეცის ნახევარი იყო დანიხ, ეჭვი და ხანგალობა უკვე დაძრუნდებოდნენ ხახში, თახხში, წი-
გნში, იქ ხალხი ჩემად იჯდა ქალი, მკვრის ჭლოთი ხელში. შუალეში იქნებოდა გადახული რაფა კიბე-
ებზე ხმაური გაისმა, ქალი დაიძაბა, წამოიწია, მტერა კიბეს მიიპყრო. ხმაური მიწყდა, ვერ მიხვდა
ხანიდან, რაჭობ უნდა ყოფილიყო ხმაური კიბეებზე, ეესხებულში, ეჭვი და ხანგალობა ფანჯრიდან უნდა
შეოსულიყვნენ, ქალს ერთი ბველი სიძვერა გაახსენდა, გულში წაიღიღინა მელილი, მერე დაღუპული
საქმრა გაახსენდა, მერე ის რომ შიდა, ის რომ ცოცხალი ხორცი ჰქონდა, რომელიმე ხელი სადგურემ-
და, რომლისკენაც სიჭქარის სპირაღმვიით იკოპენებოდნენ გაოცება, შური, სიბევე, უგონობა, სიზინჯე
და დაჯრძობილება. მუხიკოსები ქალაქის ქუჩებში სიკვდილის მარშს უკრავდნენ, მიზომნეულ გვაშებს
მანქანები ხვევავდნენ, მერიუთი იწვიდა, ქრისიყ იგინოდა, მაშინაც ხახხარებდა, ვაშინჯგონი შეიძიმა
და, მოსკოვი იღუშებოდა, ერთი ბევი ნაგერმანელი იღუვევო ყილდა თხად წამოშპალი ღმირკარგული
იავისუფლებების კონახ, არავის არ ხურდა მისი ყილდა, ყველა იგოდა რომ ხახში მისი შუგანით უბ-
ელურება დაჯრძობილდა, ყველას ჰქონდა სავმარისი ღრი, მანინც ავეიანდებოდათ, რადგანაც ბუღვარზე
უკანახხენელი გახხრინიში ჩქარა დაიკვედებოდა და მთელი დამის განმავლობაში მძიკრები დაჩრებოდ-
ნენ...

...ქალი ხმაურმა გაშალევიდა ისევ, ხმაური კიბეებიდან მოიოდა, იმდენად ახლოს იყო, რომ მას ეგ-
ონა ეხ-ესადა გაიღებოდა კარი და ვიღაც შეიკვირებოდა, წიგნი ისევე ეგლო იაფავზე, წამწაშებს შორის
პაჯარა სქანებოდა იწვიდა, ქვა იაპარაკობდა, ხახლი ჭიროდა, ჩქარა ახალი ღლე დაიწყებოდა... ქალს
დაავიწყდა რომ ხმაური იწყებოდა, ვარტო ბუღვარზე სექლებრის ქარი ზუზუნებდა, ის ჩურჩულებდა კი-
ლეს თან ზუზუნებდა, იმ აღრიან შეიოღვირაზე ყინავდა კილეს. ქალაქის ერთადერთ საპყრობილესი ცეც-
ხლი ენთო და დაშინამავენი იბებოდნენ, ხეში დადიოდა ქალაქში, ის ციხე აღარ ვმარაო და ხაჭირა
ორი ახალი ციხის ამენებოდა, იმასაც ამბობდნენ, რომ ქალაქში მესოკრებოთა ნახევარზე შეგვი დაშინამა-
ვეები არიან და პათოვის იყო ხაჭირა აქ ციხეების გახსნა... შეცხიხუნეების ღილი ნაკვებობა შე-
იჩნებოდა... ბუღვარზე ქარს წია-წია მიჰქონდა გაზეთის ყვირული ჟურნალი, მათზე აღამიანები ყუ-
ორდნენ, ღაობდნენ, ამაყოლებდნენ, იღამებდობდნენ, მოგვერ წარსულსაც იხსენებდნენ და ავეიებდნენ იბ-
ას ჩახავ სინდისი არ უკანახხებოდა...

...ქალს შესაველ შეიკვისმა ხმაური, ისევ დაიძაბა, წამოიწია, ყური მიუგლო კარს იქითა სიკვცხ-
ითახის ფოფარავიული წარიოღებენა თანდათან ხლებოდა იხხური, ჩქარა ინათებდა და ქალს გულზე მო-
ეშებოდა, ნერვიულად ჰქმუნდა ხელში მკვრის ჭლოთს, სავარბელი ერბოდა, მავრამ მუნებრევიდა მოთხო-
ვილდა მავრანწყდა ხორბლოთი გააოჩვეული სიამონების გარნობა... ნელა წამოიგდა და იქით გავი-
და, მიმკრუნებულა ნახა, რომ ვიღაც იჯდა სავარბელი, ხელში იაფავზე დაჯანდელი წიგნი ეჭირა და
ქალს მიხრერებდა, ქალია რადეი შვიისა, ის არც განმრეუდა, ქალი გამრამდა, მუხიქრიანდა, ხელი შე-
ხო მას, ვერავერი ვერ შეიგამნა. ის არაფერი იჯდა და უყურებდა ქალს, რომელიც ვერ გარკვეულიყო,

რამი იყო ხაქმე... გარეთ ბუღვარზე იხვე იხე ზეშენება შემოღობის თავნება ქარი, იგი მოლოდა დაუხაწიხილიან და დაუმოლოტმამდე გრძელდებოდა. ჭარბობისა და ევრხევის ზღვებს დაწინი გახლოდა, ახ, ფოლემი ნაადრევად გვირდნენ და ქარი მათ წარმოუდგენელი გაჯგეშით ხეჯგა და შარხ, შარკოთა ხვენ მოაქანებდა... ქალს ვი იხვე იხე შეხვექერა წიგნიო ხელში დანდი... ქალი ხავარბელში ჩაჯ-
 და, ევრხევი იგრძნო, თუმცა ვახის ჩუმი ხმა ეგნაურა წიგნის ყლის ზედაპირს რომ მოჰყვებოდა...
 მთვარეს ხიყვითლ დაეკარგა და თეორად მოქათათე დამის ხინჯახ უხმენდა ქალაქის ერთადერთ ხა-
 შერბოღეში, რომელშიც ჯერ კიდევ ენთ გეხლო, კაროც გაიღო მერე, ხმაური შემოვიდა და წიგნში
 ჩაიკარგა, ქალმა ვერ შეამჩნია, რაგორ დაბრუნდნენ ეჭვი და ხაგლოაობა და მშვილად შეიღრხნენ წო-
 გნის ფურცლებში. ქალს ნეჭარბით ეძინა იმ დანდში თუ რაღაც არაფერში, რომელიც ხავარბელში იჯდა.
 ხაათი თავისთვის წიკწიკებდა და ამ წიკწიკში ვლავდა თავისთვის დამუცლ დონს, შავის მოჩვენებებში
 აპობდნენ კრიალა, ლპაპლა, შავი მანქანებით... წიგნი თაროზე იღო, თენდებოდა, ხიჭიანი არ ყოფილა,
 მხოლოდ ბუღვარი მდებოდა თავის ხიმღვანს, ხეღვანს, მწარეს, ჩახშული ხმით, რომელსაც ხინწხ შვაფ-
 ებდა ვახუთ დამის ვაშეთის ყვირთელი ფურცლების ქარისმიერ რაგრაგო. გეხსლოც ჩაქერი საპერბო
 იღში... მარმარლოს მუგლად ჩამოქენათ ქალის დადღილი ხახე, უხო იყო ქალი ქალქში, იოახში,
 მჭვრინანი ფლოთი, უგნაური წიგნიო, ხინწინანი ხმით... მხოლოდ ბუღვარისა და შაგრა ჩიხის ვადა-
 კვითაზე მერე იღოთ უნახავთ ის მათხოვარი, ხელში 100 ლარიანი ქალაღის ფულ ჩაქმუჭუნა,
 გიხვერი, ხაოგრად გიხვერი თვალში ჩაყინიდა და უფრულებითვის მიეჭვრებოდა... აღარ გარქებუ-
 ლა მანქანა, აღარ გადმისულა ქალი, აღარ მიუგია მათხოვარისთვის ფული, ფული იყო, ბეჭი, ბეჭი
 ფული, იქვე მახლოდა ეჭვიც იყო, ხაგლოაობაც, ხმაურაც კიბეებზე, რბოთ ხავარბელს... ყვირთელი
 იყო, რადგანაც არაფერი მფარველბდა ყოველთვის... ის კი არავინ იგოდა, ხად იწყებოდა ბუღვარი და
 ხად მთავრდებოდა, იგოდნენ მცხოვრებლებმა მხოლოდ ის, რომ იგი ქალაქს არიბად ჰყვიროდა... აგრებ-
 მოდა მხობრმენე თქმული წმლისა გრგოლი დმროთხ-მეგყუეულისაჲჲ ნუ ლად აღმადღებო, რათა არა
 უღიღეს დაეგჲ მამინ რაფა ბაღმონგის ხამჭვრულ ათინათეში ახაფუავებდნენ მხოლოდ მათხოვარს
 ხელში ჩაქმუჭუნულ 100 ლარიანი ქალაღის ფული...

11.68 მიწა ეძახის დიად ღვებებს, ფოლემი გვიკათ მუ-
 მხარავ ხეებს და უგნობი ძალა იძირება მოხიარულდა ნე-
 მიჯებში... ამ შარხვის იქით შამთარია, დიდი იხგროის
 შამთარია, ხახალის ანგელუხებს დამსგავხებულ ადამიანებს
 რომ ვაუყინავთ მთავარანგელოსთა გხებრებთან ერთად, ში -
 შხ ვაურბიან, მერე ვითხულებენ. იხაა დიდი ანგელოსი ჩე-
 შხ გვერდით რომ მიაბიჯებს! გიხგრად იპებვა ხაგლავი მი-
 ხი ღრუბლსტერ ბოღში, ვარხვევლები ფოგებს ემბრვიან, ევ-
 იღმინან, ჩამოსხვდა უნდათ, გამაღწევენ ხვანჯრის გროვას
 იმელს დაურგავენ, მოვა გლხი და ხავეუნობის შეხვამს, თუთყუბში შეანძრვენ შავუხა წარბებს, გა-
 მოეწყობა ხანაფრელი აიხი დამით რომ შერზიად ამობწყინდეს ღემოკრახის ნახუტარღე... გუცდნენ
 შარბი, ვის ეძახდნენ ახე დაყინებოთ შარბი? მიაგორებდა ხახწაული დადღილ შახა და დაქანგ-
 უდ ფორფეებს, დნებოდა თოვლი და დამორკოლი ეშვაკები ყვამდნენ ზღაპარს, იწყებენ ჩვენით და ახ-
 რულბენ ხიმღვანს ჩვენით, აუდაყდაყდა ადამიანს ხარგის ღყუბი. ხადამი მჭვილობისა, მიუფრულები
 ჩვენს იოახულ ხიმღვრეებს, ავანთეში ვაღველ ხანთებს და მავდღონელოთ ავხებავთ ვეღებს, ხინ-
 ადღიღეს რომ ვადგოვანხებენ ჩვენს ავადქვეულ გნობიერებაში... მიწა ეძახის დიად ღვებებს...
 მიწყინებოდა, ერფერუნებდა... თუთყუბობას, ხორბებს... ხელს ადამიანად ქვეულებს, ხხულებს რომ ახ-
 ენებს, აგებს, ათორბებს, რთავს უთვლავი პაღესტინური გორანდებოთ, ავეურებს გრემებს და ხელ-
 რვანი, იქნებ მეთევზე ბაღეს რომ იხვრის და დამხხვრული ფორქების თაგველი რჩება ხელს, ზეშენ-

Мнѣ спятса снѣм, котормьмъ вѣтъ предѣла.
 Ови приходять, съ мнѣмъ тшшнѣ,
 И затолкють разумъ мой сполна.
 Но рѣшко мисль запомнить мѣгъ умѣла.
 И бытъ въ снѣгахъ! Кругомъ все ошло-ошло,
 Голубиша снѣгоная пелена.
 Вдругъ каляя крови красной, лѣшъ одѣла,
 Позвнѣла я въ снѣгу окопѣша.
 Мнѣ кто-то молвилъ: „Лѣртвенная кровь“.
 Мнѣ каляя стѣбелъ выросъ въ стволѣ огромныи,
 Дѣо лѣша стволѣ, вѣтвастыи, красно-темныи.
 Мнѣ молвила: „Снѣгуръ прѣготовъ“.
 И блюки изъ крови вонюи и вновь
 Сладкаи, градъ изъ крови неумныи.

ბს ჩარი, ფოლომი იხვე და იხვე ევემიან ნაწვრიარ მიწას, ლაღლას რომ ჰუნაფრება, მიწაც გაჯი-
 რყეღლა ფანაშიემით, აპოუხახავს ზელაპირზე სიძაბუნე ვაგო ნაჯიქის, ვის დაუბრუნებს მიწა ლა-
 ვის ხუღბს? ... კონიაკოი წყყავენ შემორველ ვარღებს, ნავსაღურებლად ემიღებთან პურხა და შა-
 რილს, ხორგი ზეღე აქეთ, სისხელი და ღვინო, მარლო - მიწა იმიღება ერთმანეთში, ჯაჭვიო ამაშენ,
 ოგნება სწყურათ, ძაღლები ყვევენ, ლეღმი გორიან და გოგობი უმღერიან წყალჩაღვლი წლებს ხიყვა-
 რულისაბ... ვის უმისი ძახილი მიწის, მიწის, სიგოვის, მიწაღის, ჟღერებს შაერი რომ აკოათ, ვულო
 რომ ვერ აღწევს ხიხსაღაქველი გვინის ხაღურეღობას? ქრებთან უჯრეღმი, ოძახთან უჯრეღმი, რუ-
 შია და მღეღარე ეს ძახილი ვითარცა ჟოგი, ვისხურ შემღეღეღმი წამიღმეღელი, ვითარცა რაღაც ღვაღ-
 მრიაღ უმირი და უღრო. ჟვიღმა ხაღამომ იხმინოს ოქნებ იხ ძახილი, შისი უკანასკნელმა სხეღმა,
 ვერცხლიღურა ნიღეღმა, დაშქანარმა იამ, ვამღანარმა ოოღმა, ან არაფერმა, ხაღხეღმი დაუხრეღეღ-
 ლმა ვისვისმა უკვღავეღისამ, ცხოველა ოვალღმი ჩამიღრღმა ხეღღამ, უფყავა და შაგვა... ან ამ
 ორმა ერთში?... ვინ, ვინ აღიქვამს ჟვიღის ამ ძახილისას, ოვალღმახეღოი შვეღმისას, ყვარმაღლაღ-
 ეხილი ოვარისას, ღრწემების მიწავანავე ყანისას? მუნჯი ჯანღემი? ან ოქნებ ხიწარეღლ არსებს
 მიწეღმეღელი ხეღახეღონი? აღარ ისმის იხ ძახილი, უმირი ხიწარეღმე შთანქვა იგი, შან-ანთროპისმა,
 ყვეღეღრმა აღამიანში, შთანქვა იხე რომ დაყვირებამ ვერ მიასწრო, შის ხმახამ ვერ გაიგონებენ
 უკვინისამღ, ხანამ ახაღღელა ხინთეღემი არ შოგავენ ხელახლა კოსმოსს. მძიღვა მოლოღნი ათას -
 ფერა სურვიღებისა, ჯერ-უშობელი ღვირგავინა, გამოუღღელა ჟანჯვა-წამეღისა, ახალი, ახალი შერა-
 ნგი ჩიღვი შვე აღამიხამ, ოღხენღე და ანკანაკობღე ახალწაღოღლ აპოლოღ მიწაღე... ხინათოსი,
 ხიშენღის აღუღენ მულოღებს შვაგეღე ოგნება და ხიწარეღ შენი, ოვითანაღღში ჩაფურქული, ხეღავე
 მიწა გეღახის ახალი რეველოგიემით, ღრაშეღმი, ღაღღაღეღმი, სისხლის წყურვილო... ულოპიღან მანს
 გამღვენ ოანახახეღნი ჰენი, ღაღენის გვირგვინს გიწაღღემე გამარჯვეღელს, ღაღენის გვირგვინე-
 ში შეღვი, შაღის ჟოღმი შრავალი შრმოს, მღას, ხაგანს, არხეღმობის ხანწაღღღეღვი გენიას, ხანამ
 ნომიღან იშობა ახალი ღვიოი, ხანამ შიშღური ღღეღმი შეღმაშხეღეღენ რვინის ნიღღებს ცრუწინა-
 ხნარეღეღვეღღმაშ შეღვი ხაუკვეღმი, ხანამ არ ღაღიღმიან შაღარმღღმი, გვირგეღი და შვეღღეღმი, ხანა
 ამ არ გღაღიღენენ მეხსიეღების შოღეღენებს ჟამრისა და გეღაღის წღღმი, ხანამ არ ოღაღღღემენ უკ-
 ვღავაყუღ ღღეღმეღში უმეღღესი აღნაიის მარაღეღავიღი ხიღყავს... იძახის მიწამ... ცვიოღენ ფო-
 ღღმი... ვანა ეს არ გეწაღა უხაღშობღოი ივან გოღღ? - ემრავლო ზეღოი, დამაღღეღლო ფრანგული ში-
 წაღე, ფარაღინა მიწამობის ერთი გრავოი - გერმანელო, უხახავი, ომის ღმერტეღის რევეღეღღე
 ვეღღეღ უგნომ სამყაროში, ქვესამყაროთა ახალი ორღეღი, მიგრის გუღმი რომ ღავიღღავს შინა და
 ხავანე ხაუკვენთ:

1

Ich trage so schwer an der Schicksalslast
 Meiner Leinwäuter,
 Meiner Propheten,
 Meiner Königinnen.
 Es ränzen so mächtig aus dunklen Jahrhunderten
 Die Götter Jahre,
 Die Tempeljahre,
 Die Gliedjahre.
 Es singen so wie in meiner gealterten Seele
 Die Jahrschifferte,
 Die Himmelsfeste,
 Die Totenfeste.
 Es schreien so tief in meinem totem Blut
 Die Patriarchen,
 Die Hebräer,
 Die Söhne!
 Hor, Isra-!, Adonai war dein Gott, Adonai war einig!

Und Ollhaumsymphonien.
 Mein Himmel war wolkig erhaben
 Über dem weiß erblühten Girschen,
 Und die goldenen Sternenzeichen
 Tief in dunklen Steen nachgebildet.
 Jeder Mann trug stolz sein Zerkenshaupt.
 Jeder Jungling eine wandelnde Akasie,
 Israel so fromm wie ein Frühlingsvogel
 Säßen und Oie dufteten um seine Glieder,
 Und in seinen großen Augen
 Luchelte Gott.
 Opfer war die Sprache der Patriarchen,
 Und die Engel die Antwort des Himmels.
 Jede Mädchenklage wie ein Taubenpaar,
 Jede Frauenbitte blendes Lämmchen,
 Und des Kriegers unwirsch Kampfgeblöde
 Rauchte dumpt im Blute der Stiere auf.
 Und des Kriegers unwirsch Kampfgeblöde
 Und die Tante im süßen Weinberg.
 Zimbeljubelnd kränzten sie das Jahr.

II

Ich bin die Tochter des Frühlingvolks
 Asasat und Opfer weggewandt.
 Rief ich die Erde in meinem Wirbel.
 Mein Gebet war das menschliche Eldo
 über Asyriens Klage wagt.

III

Ich bin die Tochter des Tahnuudskol
 O Tempel, in dem die Kupferleuchter
 Wie Bäume ihre Siebenzweige entfalteten,

Wo starr die Märchensterne
Ewige Ampeln die mystische Nacht
Besruhigten.
In goldenen Bechern hielt man Gott gefangen.
Brot und Purpur zieme seinen Priestern.
In Porphyrrakaden versargt
Lag der sterbende Himmel.
Als Israel von seinen Hügeln gestiegen,
Zerschlug es sich an Felsenklüften
Sein graues Lockenhaupt,
Zerrieb an Fliesen seine verflachten Knie.
Die Sonne hing verkollet und schwarz in der Straße,
Ein Lämpchen nur bestrahlte das Tempelvolk.
O Israel, verwirrendes Gebrüg,
Alternder Gletscher,
In Schrift und Zeichnung uml Kabbala

Erstirrtest du kalt
Den Prozeß des Himmels.
Aber versteinet war deine Seele,
Versteht dein Herr!

IV

Ich bin die Tochter des Ghettovolks!
Der schwarrenden und schnorrenden Rabbis,
Der Waisenkinder und Totengräber.
In dampfen Kellern, tiefenden Gewölben,
In spanischen Türmen, rumänischen Höhlen
Hab ich geschmachtet.
Wo ist Elohim.
O ihr Koleschim?
O!, o!, o!,
Und wo ist Adonoi?
Am menschen Altar schüttelt ihr die Palmen,
Mit faulen Zähnen kriecht ihr Klagepalmen.
Mit Litaneien und Schreien
Wollt ihr Gott befreien,
In klebrigen Kasanen
Imitiert ihr die Geste der Ahnen,
Beim blutigen Pogrom, in der Kerkerkiste,
Im Mordviertel der Zyklopenstädte
Nennt ihr euch Erben
Und wollt nicht sterben!
O Volk der duftenden Schwestern und denkenden Brüder,
Aufstehet, mein Volk, und lasse die Lieder
Und lasse den Gott der Schriften und Klagen
Begraben!
Hör, Israel!

V

Höre!
Du hast einen Geist,
Du hast einen Geist, mit Blut und Gott gespeist,

Du hast einen Geist, in allen Feuern der Schöpfung rein geschwört,
Du hast einen Geist, auf allen Meeren und Landstraßen weigereist,
Du hast einen Geist, von allen Philosophien, Poesien, Geometrien, Industrien der Menschheit umkreist,
Du hast den einen, einzigen, ewigen Geist.

Hör, Israel!

Dein Geist erleuchte die fünf Kontinente,
Dein Geist beheimate die vier Elemente,
Dein Geist erobere die drei Reiche,
Dein Geist befreie die zwei Menschen,
Dein einer Geist!

Hör, Israel!

Mit deinem Geiste wirst du alle Tods der Welt verlebendigen:
Dein Geist ist die Pforte zum Eden,
Dein Geist ist die Flucht nach Nirwana,
Dein Geist ist die Darke von Elysiun!
Dein Geist! Deine Erkenntnis! Dein Allwissen!

Hör, Israel!

Dein Geist ist die glänzende Neugeburt,
Dein Geist ist der alte Gott,
Zum Sohne der Menschheit verjüngt.
Dein Geist ist das Leben!
Hör, Israel, dein Geist ist dein Gott, dein Geist ist einzig!

VI

Zu Neumond will ich auferstehen!
Die schwarzblauen Flechten salben mit dem Öl der Naß.
Und den Geliebten empfangen mit strahlarem Kuß.

Zu Neumond will ich wandern gehen!
Und über den Himmel das Glück meiner Liebe verkünden,
Und auf der Erde den Sieg meiner Liebe gründen.

Zu Neumond will ich tanzen gehen.
Die Menschen aus ihren Traumen wecken,
Über den Südten das neue Licht antanken.

Zu Neumond will ich auferstehen!
Den hohen Geist wie Phönix aus der Asche heben,
Dem alten Glauben den Namen Erkenntnis geben.

12.67 დღე შაბათი (18.10.75) რადიო ებ-ეხა გადმოხვა (დღი): გაერთ.ერ. დაგვიხ სონი-
ში ვითარცა რახიზმის ხახეხვაობა, ჩვენმა ხავარეო ხაქმეთ ხამინიხრომ მრავალნიშენელენ-
ად განახლად ჯეხ არის გაერთ.ერ.-ის ინხარელთან ურთიურთემების მხის ჩახეხენმათავს მოვარდელ-
ბი თიურული ჰოლიფივის ფორმულარემათა დახდარული ხეანჯეხს, რომელთაჲ თიონ ამხგრაქციის ურთულე-
ბი, უხაქიღეხი კლახიურეი მეთოლიჲ ვერ გამოთყვანს მართულეობის გზაზე. ხაკოთხაფი ერთათ, ვინ ჩა-
ახვენა ეხ მზე და ვინი მზეა იგი? თუ სონიში იხგორული კანონმორეი ფორმა იყო ეხრადელ ყო-
ფნიხა, იგი არჲ უნდა ჩახეხენობ, მაგრამ სონიშიმა იმდენი არახახურეული ხინთეში განიგად არჲ
თუ იხე ხახურეულ მომდევრემბთან და რაჲ მთავარია იმდენად გულ ვარემში მოხდა მიხი გადმორეგ-
ვა, რომ მხოლოის იხიგ ახეთი ხახიხას და წყობიხას ხხვანარად არჲ შეეღო მიხი აღქმა.

ანარქო-ლემორეგობა და დღემა სონიში, მამავაგობა-დავარეულმა პაღეხინიღმა აგევერმაჲ რა-
ბიღა იგი და მხხეკიღად მთუჲნა ხავართ ხემოღურ მოღმამ. არი აღამინური ეღმენიგის შეპირის,
ჰორემა, იხეთი არი ეღმენიგისა როგორიჲ არის კავახიური და პაღეხინური, ამჰარად წარმოაჩენს უხ-
ხურელებერ განხხეხეხას არ ხამყაროს ჰორის (მოთოლოგური რეალნიჲ კი ნურავის ლე ეგონემა თე-
ორული პარადოქსის შემთხვევა), კავახიურმა ეღმენიგმა თავის ღრზე ახწავდა ჰევა დიღხა და თე-
ორ რუხეხს, მან ითამამა იმ გენგორეუგის რული, რომელშიჲ ხიხეღურად დაუპირისპირა მღვიგე ხეხ-
ფს, ნეპოთი უნების, მიზანხწარული ინლექტრენგელებ, მღურეი ხწინდახა და ღეზობაღხ. ლაპარაკი რაიიე
ხახის ფრამინოლოგური ნიღმეზე კონხიური ხვეკეღეგის უხახურეობაში გახეხეხს ღანჯეღხა და გოღ-
ვიღ კავგობრიობას.

მღვარდებელი პედოი: ხილწის პრეზაა საჭირო, აუ დღეს პაღესსიქურ ხიონიშმე ვიღაპარავებთ, საჭიროა მის ღენდენგეპზე, არსხა და რაობაზე მეჭერდეთ. ახეთი თვისობრიობის ჩარჩოებში ვი თა ვიხებური გაღაჭრიალმა უნდა მობღეს, არა მარტო ღორმალური არსებმეგვეღობის სურამი, არამედ მის მახარებელ ერეხულ-პირეხულ ეღმენგაა შინაგან ფხიჭიკურ ხგრაქურაშოგ.

საჭიროა ახალი რელიგიურ-ფილოსოფიური მეჭამოჭოშა მთელი თავისი მთლიანობით, გრაქალტრობით და არა დაქუღმავებულობით. რთვა ერს მხოლოდ ღერიგორია აერთიანებს და ნაკლებად ფხიჭიკვა, ინგელქიშა და ენა, ახეთი ერი დახალეუპავად იქნება განწირული და მსულღობის ისგორია ამის პირნათელ მოწმებს წარმოადგენს.

თანამედროვე ისრაელურ ღრაგეღულ დაშლილმახს შემალეღებელი, შექვერელი, შეპაერთებელი ეღმენგა-ღი სჭირღება. ამ ეღმენგეს მახ ვერ მისგებს ფხიჭიოანღაღს გაღაღებული ანარქო-ღემოკრავიული და-სავღეთი მთელი თავისი სულიერ-კულტურული ხაგანმურებით, იღილოგიობით, მუნგებობით, გერორობით, საჭიროა გაგვიღმით ღრამაღული, ერსახსუნული ეღმენგეი, რომელიღ მთელ ამ ანღრალამუსხას ისგოროულ - ფილოსოფიური, თუმცა პრაქიკული კრიგერიუმების განსხვავს ხგერიოში მოაქვევს. იქნებ ისევე კავკასი-ღურმა ეღმენგმა ამოხსნას ახლო აღმოსავლეთში ხიონისღერი ეშრალემიკრობის რთული ამოგანა და ანარქო-სინღვაღაღმის შინმურ ხეზე ჯარგმული და ნაიარევი პაღესგინა ხისხღავსე, ლამაში, რმა-გწიული, განახლებული ძველი დაუმუნოს თავის ხალხს. განა ესოღენ უნდა დამაღუნღეს თანამედროვე მსულღობის ხაშრისი, რომ ამ უშრალე ჭეშმარიტებას ვერ მიხვღეს?!

სიონიშმი ღაგმებს?! ღაგმებს მისი გაუკულღართებელი სხე, მაგრამ მომავლის ღაგმობა შეუძღმე-ღა, მახ ვერავინ ღაგმობს, მოქავალს როქედსავ დაპიანთა ღვართქაფღებად წამოსული და ნაფიქტიში სისხლთ რწყავენ...!

საშრისიერი არსობრიობა ეშრალეღობია, მისი პრიმიღიული ხახე სწორედ კავკასიის არეღში წარმო-ისახა მთელი თავისი მიოლოგიური სწორეპოქრობით, მთელი თავისი გონებრივი, მავშური შრაქიგფაღი-იშმით, რთვე მუნებრივი უშაღობიღან მოღის, მოშვაჯღება, შომიართება და შიქერი ფხიჭიკურობას, გრ-მნობღვარმღიანობას წარეკვით ემუქრება.

კავკასიური ეღმენგეი თავის უკანასკნელ ერთიანობას, მთლიანობას წარმოშობით მოქენგში ინარეუ-ნებს და ამითაა ის ძღერი, შეუვალა, შგვიგე, მახში მოგოვირებულია არა მარტო არსებობის ხაშრისი, არამედ უნეერსაღერი ქშანღობის შროგეკავ, ირღიღიულ სიმბოლურ ჭეშმარიტებას რთ განაპირობგმს

აღმოსავლეთი და დასავლეთი შოგაღად, ხოლო კონკრეტულ ჭრიღში პაღესგინა - კავკასია ერთიანღეს ეთნოსეღმალური პრინციპიღითაღ უპირისპირღებთან. მსულღობის ისგორიამ გიკულრად განვლო რამღენი-მე გინეი-კრავიული პერიოდი, ღღეს ეს სისგება და სავღობის ნახეკარსგერიოს დაუშღა, გიკოღობაგობის სიმბოლოდ იქნება, მამინ რთვა აღმოსავლეთი ძირითაღად მამავღური მმაროეღობის ერთგული ღარა. აღ-მოსავლეთი გღიღობს რამეღ დაუპირისპიროს დასავლეთს, რომღესაღ აღმოსავლეთის დაუშღება სურს (შულ-გეგმი ხახეშება). აღ უსახეღეთი სურსიგა, თუმცა მუნებრივი ხაწყისის მიხეღვით ძღერიგა. ეშრალეღმა-ამ ღრანსგომგინა განიგადა, ღღეს იგი ისევეა გინეიკრავიული, რგორღ გენგრაღერი ამერიკის თუ სხანღინავიგა - იგაღობის ხაშოგაღეღებში. საჭიროა ვი მისი ღამღევა, დაშა, შეღგენა, აღღგენა.

სიონიშმი ისგორიულ-მიოლოგიურ ეღმენგებს უნდა ცერღნობღღესი და არა ანარქო-ღემოკრავიულს, თუ მსულღო კაგასგორუგებს ამღენი ეშრალეღ შექენრა არაღრის გულისხავის (საინგერესმა სად იყო შამინ ის სიონიშმი, ე.ი. იშახსუნანი?!) არა დაშავღება რა, ახღა ერის განახლებული გხოვერგის მღ-მღვერებას შექენროს რამღენიშე აახსი. სიკვიღობის აპოლოგის მიმხრენი როღ ვართ, უშრალედ რ შო-როგებას შირის ყვეღაშე ნაკლებად უარესხა და საშინელს ვარჩევთ. ღანარჩენს ვი ისგორია განსხვავს მხოლოდ ღრანსგენღენგიით ამწვაღულ კონკრეტულ გააშრებას ძაღმს ღღეს ეშრალეღ ხომღღის მაროე, მსულღობის აბობღქრებულ ყოვეღღერიღმაში, რომელიღ ერთიან სინიღეში გააშრებული, იბიქიღური ჭეშმა-რთგობისა და გარკვეულ ფაქტოღობათა იღენსერი ხახიო წარმღიღება. ერთაღერთი რამეღ ვერ მიაღწია

დღემდის ადამიანის დამაბუნებელ გონებაში თავის ეხთევიკურ ხერხს - ესაა ქმნალობის, შრომის , აღმშენებლობის პროცესი. ეს პროცესი ფაქტობრივად ურიცხვ სოციალურ-რელიგიოზურ და ფრავი-ფალოსოფიურ განხილვებში, ენობრივი მუხრავანების წიაღში. ხიონიშშია ხაეროლ და ებრაელთა ვერ-მოდ მიოიწყა თათქის თავისი პირველყოფი აბსოლუტი, კონსოში გათქვევლი, მანთან მუწყმული უშუალოდ, ყოველგვარი მესამე ძალის თუ მოვლენა - არის გარეშე. ღრთა განმავლობაში რეინი წია-ნაპრების გნობიერებაში პრიონალი ადგილი დაიკავა სწორედ იმ მესამე, პარანტუელად ელემენტად, მა-კვაშირებელად სიბრძნეში, რომელმაც არც თუ ისე მცირე რაღი ითამაშა იუდაისტური პირველნობის შერყვანა-გადგავარებაში. ახალი ღრთის ებრაული რიხორქიშენგო ახალ, ვადახხვატერებულ რელიგიურ-ხელეოვრომათა მრავალფეროვნებაზე წამოიბართა, მან შეინისხელონა ახალი ხანის გხოვრებისულ-ფსიქიკური ემოციები, ხედავ მოვლენათა თანახმობიერებრივი გააშრება, მიწესრიგება, დაწყობა, დიხა-პრის ნგრევა ძველის კომპენსაციით, ხამავიეროდ თავი ამიჰყო (მისდა უნებურად?) ლიბერალურ - დემოკრატიულ მუხლითმედაპრობაში, რადგანაც მიარინდა რომ ამ გნით შესაძლდა ანგისემიციის შუ-რეგრება, ებრაული (მაგრამ როგორი?) თეოშიყოფლობის შენარჩუნებას, იმ უშუალო დეკავბრივი ნაპ-ეწვრის ვადვივებას, რომელმაც პრაქტიკული, მიწიერი, გენიალური ელემენტი შეეჯახა. და ის რომ ებ-რაელთა ახალი ღრთის ხაუკუნეებში ვერ მოახლინდა ფილოსოფიური ვადგრიადება თავის რწგლოგიურ აშროვნებაში (თუმც ხხევეს ვი გაუწია დიდი ხამხახური ახეთსუგან ხორციელებაში) უსუსური აღმოჩნ-და პოლოგიურ-სოციალური გრანხგომბაციების მოხდენის თვალახშინითაც. მახხე გამოიჭრებოდა პრ-წყინვადედ თქმული კლემაქსიხანგან ითან ხინელიხაჲ რომელი სიშმართა ირწმუნებდეს, მსგავს იგი არს კახსა, რომელი აჩრდილხა თუხხა ხდევეს და ენებოს შუკერობაჲ მიხიჲ-

ახალი ღრთის ებრაული ხელეონება და პოეფური აშროვნება დამოუკიდებელი, გაუხსოვებელი მდინარე-მის მსხვერპლი ვახდა, მისი მოქმედების არეალში გონების ჭეშმარიტება არ იყო ხახეშით იდენტუ-რი ვულის ჭეშმარიტებისა, ადვირახხნილდა პრაქტიკულად ეროვნულად უფლოგრიშში ანგისემიური და-წრლის გამტერების ფონზე ერთი ხელის დახმით ვადამადა გრადიფ. მორავ. კრიტერიუმები, ვახეული - მანი.

ებრ. შუმანიშში თანდათანობით ფაქტობრივად სოციალ-დემოკრატიული მოძვერებების ვაგრედე-მისა და მოძალების პარალელურად. ებრ. შუმანიშში თეიხორავად ხაპრისპირი მოვლენად აქვევდა თა-ვის ვახეულიმებს, ვითარებოდა ებრ. კულტურა, ლიგრაფურა და ხელოვნება, რათა მელი ხიმვეკერიოთ წა-რმოიჩინა თავიხვე არხი და ანგიადამიანური შუმანიშის მთელი რაობა. მახ უნდა ვაეო ადამიან-ნი, ადამიანური, მაგრამ ამისთვის უერ ის თეიონ უნდა ყოფილიყო ზოგადადამიანური თეიხებების მა-ჭარებელი. ეროვნული მახჭვამურობის ყოფისმიმეველობის პერსპექტივებს გარეთ აღმოჩენილდა ებრ-აულიყორობამ ვერ გამოიყენა თავის თავმოვე არხებულ რეგონალური ხაწყინებში, ვერ მოახლინდა მა-თი ინგენიხიგნაციხა და თანადროული უდიმდამი სოციალური მოვლენების იდეოლოგიურ ხამამაში თეინ-ად იქვა...

ახელი მემენტო-მორულ თეინად რახხს ადამიანი ადამიანს, მადგამოლევებს, ვენმაგამოლევებს, ჩაკე-ფილს, მშინხა და მთუარის ურთეირთეიციის პირმშობს, მხოლოდ-და ამომახილხ... იერუხალი... შო... ის ქალაქი... თბილისი...

და მამა... ჩემი, ხაფლავი დარჩენილი ქარლის მიწაზე, შენ მიმყუები პაღესხინავ შენეულ ზღაპ-არს, მე შენს თეინახს თუ ხაფანახ ავადმოლენილხ... პირამილებში, იაშვილს პაღეს...

ჩამავალი მშის ხხივები ეთამაშებოდნენ თბილისური ხახლების აკანთეშულ ფანჯრებს და მე (შენ) დეენილი ებრაელი ჩუხად ვუმშერდი მამის ხურახს, რადიოში ვი ნელა ვიხელობდა ნაენობი ქალი!

ქ. საღუ სღუმან პირამილები,
შის კორილის დროს მე დავწეებო მისთერ სიღაზე,
ქ. საღუ სღუმან პირამილები,
შენ პირამილები.

შენი თელები, შენი მუკავები, შენი სინახე-
შენ მოგავარეს ცხენი არახელი,
თელებსადაშელო,
საუგარულ ხელახს აუჯუები, როგორც ნახ სწოლს.

ლ შენ დაბრუნდი ერთ დღეში... კითხვებს და ცოდნა
ტყობილი იქნება ცხელ სიტყვებში თანხაში,
მთავრებს მათში.
არაფერი მოგვარდება...
მარტოებისა უკლებლად ლაღობა რაში.
ლურჯ სვე მკანას ბოთა, ხუთჯერ და დადინდება.

სიღონ ტკით მდინარისკენ გაემგებრათ,
წინავე ტალღებში დაამშობენთ ჩვენს დღეს აღწრა.
ვათხოვს-სიღონა შენი რაში სიტყვის ეტრებოთ,
დაწინავე მკანას ეღმინოთ ხუთ სჯულს დადინებს.

1916 წ.

13.66 ლუმბოლი იხრჩობდა ოთახში, იმელებ ეძებდა, ფანჯრებს ამხსნევდა, გარეთ ქვეყნიერ გუგუნში
ხურდა გაჭრა, შერევა... მწვანედ შიშინებდნენ შემოკარული მთები... იმელებ მათ ვალდებში არჩეულა,
არც ეწადა თითქმის იმ ოთახის ფანჯრებთან მიახლოება, სადაც ლუმბოლი იყო. ლუმბოლი დაიდა და რღინა
და ჩახოვდა, დაბოი ეხიშმრა ერთი მხოვნი ქალი, ჯიხით ხეიში მძივედ მიიკვრედა გზას რაბაში
ხეივნი მბოლხგადეგმე, შერე თითქმის ეკოხებოდა ლუმბოლი ქალს, საით გაგონევიათ? ქალი არაფერი
არ არ მახსობდა, ხეივნი უკანვალდდა, მუბო შექმუხნოდა, ხახე მოდრეგოდა, ლყებში ჩავევირი
ქიონდა, თვალში სახის შიდა ხიღრეში ჩამირული... ლუმბოლი ვიხხვა გაუმეორა, მახსობი ვერ მო-
ლო მინგ, გადახწყვიდა ახლევნებოდა, ქალი ზესთა ხახუხვევებს უახლოვებოდა, ხახუხვევეთ რადაც
იღუმინდევითი იყო განათებულ, წმინდანები მორახხით იხსდნენ და სიხუცას ისმენდნენ უფოსას,
ღუმბოლი ქალთან ერთად შეიძურწა აქაურ ხიშნელებში, იქ მყუდობა ჯერ ვერ შეამჩნიეს ქალი, მერე წა-
ამოღენენ, მიუახლოვდნენ, მიესაღმენ მოჩინებით, დახუეს და თავის ხაქმიანობა განაგრძეს... იყო-
და ქალი მუხუად ხახუხვევებში 2 დღე, მერე ისევე უხბოდ წამოგდა, წმინდანთ მადლობა შეხწრა, წყა-
ლი და აღამიანი აზიარა ერთროს, გრანდიგის ღურეთებს შეულოდა თვლითი თვისი და უკან გაამბრუნდა
უკან გამიშვავა ლუმბოლი, შორეულ უღამბოში დაშელები ხუღენენ, ვეღმე მავშეგმი ყვავილებს კრეფ-
ნენ, ქალმა კუშგად გადახედა მოძრავი ხაგენების როგოც... და ერთი მთერი ვენება აღმოსდა, ამ
ვენესამ ლუმბოლი გათადიგობა ოთახში, გაშწარებული ისევე ეხა ფანჯრებს, ამხსნევდა მინებს, არღ-
ვედა თავის თავს, გარეთ ეწადა გახვდა, მავრამ ამაოდ, ვერ გალოდა, ეგონა ვიან რომ მიახებხე-
და გახვდაც, ისიგ ეგონა ერთხანს რომ გახულოყო უვეე. მავრამ ეგონა მხოლოდ, იმდენად მძიმე იყო
იგი რომ თავს ვერ ხმკვდა ოთახიდან, ვერც იმელებ შეელოდა მას, იმელებ დადლოყო, მრავლის ხახუ-
რვი იმელები გამხდარყო, მწროდა, დარბოდა, ერთიდან შერეესკენ, მავრამ მრავალნი იყვნენ იმე-
ნაკლებნი და ყველას ვერა და ვერ აუღოდა იმელები... მიუღობა ქიხებს, მძი სახახლებს, გამიხხ-
და ქიშაში იმელები ბრბო! ღურეთი გვარეღით მენი აღამიხა... შეშარავი ხით გრვეინავდა ღმ-
ბი, შირმავად ექვენა იმ დღეს ლუმბოლი იმებს... დაღვრებოლი და დადარღანებული ჩანდა, ვეთოდ-
მოწყად თვალშით შეხეჭეროდა იმელებ ღუმბოლს, მოკრიადმულ, უღრებო ცაზე მიანიშნებდა, მადღუმბო-
ხილი და ხუღრებელი თავს ევლებოდა მავკილავ ბრბოს.

ლუმბოლი კი იხრჩობდა გამკვედილი ოთახში, რამეღმე მასთან ერთად მუზღუნებდა სიგოვე, ხიშნელები
იქნებ შირველყოლი უხახვი ქიხისიგ, რამეღმე ვერ ხედავდა ლუმბოლი, იქნებ მავშური მიამიღურა
და გულმკვიცილი უხახვრებამ, ვინ იგის რა? ღურეთთა თავშეყრამე მოჩინოეს იმ დღეს ლუმბოლი, ყვე-
ლამ იგოდა რომ ხანდა იყო იგი, უნო, უხხო, უხიხყო... ავი ხუღმისგან დასა და მიწას აფიგებ-
ნენ ღუმბოლს, ვანა ლუმბოლი იყოდა რამე? გახხეგმედა ღურეთებს? დაღამიანებს გაანდობდა მათი ხიღრე-
ლი უკვადეგმის გაშრანას? ყველამ, ყველამ იგოდა მისი ხიღრეღობა, ის ვი არავის არ ანდობდა
ღურეთების ხიღრეღობას, იმელებს ვი, რომეისხე ესოდენ ეგოდებოდა და ებრადებოდა ოთახში დაწ-
ყვეული... არ დაივიწყოს ის დღე, ქალი, ჯიხით ხეიში, ხახუხვევეთ ზესთა, ხეღმგადაჭობილი,
შევირალი ბრბო, შირმავენ ხორევილი ურჩხული, კონგრ-სხეულებში ჩადღწილი და მით უმკვეცილი, და-
ეშარეხებელი... მინდ ეშარებოდა არეშარეს, ოთახში სიშნელებთან, სიგოვესთან და იქნებ მავშურ
შირმავ, ვულმკვიცილი უხახვრებთან ერთად ღუმბოლი ხუგვედა, წუგემის, წაქემის შიშინს უხ-
მენდა, მისით არხემობდნენ წუგემის, წაქემის... ღრო საერთოდ, ყველა თავისკენ მოუწოდებდა იმე-
ლებს, დიდ ჟანსპარანგებზე გარკვევილი ეწრა. ჩვენსკენ, ჩვენსკენ ციურო იმელები მოხახვერ ჩდო-
ლები ნედა ეგემოდენ მოედანს, ყველა ხედავდა მხიარულ იმებს და მოლოკოვე სინათლეზე აღვეველი

ხეებებს, ჩრდილების გამხახავი უმძრავლ იყდა, არხების გაყვლილი ყაყაჩოებს გვაძენენ, რათა მ-
წუხარება ეხარებინათ, ნაში ხუნდელში ნაამბორევი ნიშნულმა ვარსკვლავიერი მცერისა და დამ-
ნხა, რა ფეხილად ეძინათ ხახნაულმოქმელ მოგვებს... ლემა მგხეო... ხაქარეულებს ფერმართლ ლ
მიღა და გმხახედენილი მთავარმელოვი მიიკვევდა გმახ ამაომათა ამაოებისავენ ახალ, უქრ კილ-
ეე უგნობი ამაომა, შუქი ხვალნდელი, იგვენამბობი ღღისა, რამელოფ იძიებს ნამხხერევებზე წამ-
იძართავდა ლემოლის უკვლავ ქანდაკებას, იქნებ ამაზე წერდა ვ. იგნი?..

14.65 მთელი დამე იხოვავდა აქვეფულ ზედაპირს ვალ-
არეული ზღვა, მალემაღ ეხეტეშებოდა ქვეყნიერების ნაპირს,

თითქმის შთანთქმას უპირებხი ყოველს და ყველაფერს, გვი-
ანი შემოღგომის გაყინული ვარსკვლავები კრთიან, ერთად
უგლემენ ყურს თავისხავე ლემოლს. დამარგხეშულის აღშე-
ვება იწყებოდა იმ დამე, ყოველგვარი მუგამორფოზების გარეშე, მის ხუღს უკვე შემოეკლი ხანისლე-
თის უღამურება იგვი, ბრემებს უკვე ეხნავდათ ხოყვარული, ხამშილთ ერთი იყო ვითარება დამე, ვითარც
ხლამაზე შეგნობილი ვეითღმობილი ქაღის მიერ, ვითარც მოყვანი ხანწარვეკითღების უჯრზე გავ-
რული... ეს იყო ხამშილი გეხლის ფერხულში ჩათრული მფრთავი მინხხული, კვში, მუღამურული;
ხისხლანი ურჩხული იშლება მთების ვალეებზე, ხედავთ ხიმშვილის იღლით მოვული ველოფ უგნის
ამ ურჩხულს, რადგანაც სწორპოვარი ხიმშიმე ლრქვევა მისი მავებმიდან, ეს კისმითის ხიმშიმის.
წინახწარმეფყველერი მომავალია, ხახახილად რომ იგღებს უშველმელი გის გულიშე უგუთლ გუნებახ
მიწიერი ხიმდაბლიდან გისიერ ხიმადლემელ ვიზე აეღვათ პაგარა გოგონებს, აპრღში რომ მიიგვანენიქ
ამ ირი ხაწყისის შერიოება ეწაღათ გოგონებს, აღსარებას წარმისთქვამენენ მიგვალმული უარისხვა-
ები, რათა ხელუხლმ ქანღულმთან ერთად განწმენდილყვენენ... ზღვა ვი იხოვავდა თავის ქავიან
პირს და თითქმის ქვეყნიერების შთანთქმა ხურდა თავის ხახხლავოშით, პირამიღმით, კავშირებშით,
მიღარღმით... მიღარღმით... მისკენ მოღინებოდა ხაღის უჯვადვი მახა, ხმა დარხიულა ზღვამ
ახალი მესია უნდა გამორყოს თავის წიაღიდან, რომ ამ მესიას რომ თავი ექნებოდა და ხეთი ყური,
რათა უკეთ მოესმინა ხაღისათვის, რომ ხისხლანი ხელში ექნებოდა, რადგანაც ღილი ბრძოლა ვალ-
აუგანიით იმ წარხულთან, რომელიც ადარაა, იმ მომავალთან, რომელიც უქრ აწყლუნდა, თითონ ვი უს-
ახრული მგორე წარჭოღად გაწლოდა ამ ირ პირმშენიერ ურჩხულს შორის. როგა ხაღში ზღვის პირს მი-
ანყდა, მესიის ნახვლად აქვეფულმა ფყვიოსხერმა შერიოებმა უშველმელი შუშის პრემმა გაღმავლ-
ეს ხანაპროზე, ხაღმა იგი ხელში აიჭავა და ერთხმად შეხმახა: - აი, იგი, ყველაფერი ერთად: წარს-
ული, აწმყო, მომავალი; ჩვენს ხელშია ახლა ყოველი, ღრ მიღვადვს და ჩვენ ვგვავართ და ღრის
ხაღავეები გვიტარავს და ვიქნებით... ზღვამ ერთი მღერად მოხარხხვა და მისი ექი ხამარულ ხი-
ფყვამად ჩიხმა აღგაფულ ხაღს. იღრიგელში, ხაღიღავში, მამაყულში, ბრავეში... ღრ ღვას,
იხინი მიღიან, ხელში ვი ხაყვართი თავების შერიოებხიხერი ამაომა უქრავთ... ზღვა ხარხალ ღრ-
ნიღა ლეღამირის შლამს... რომელიღაც ხახხში ვი ქაღს პური დაეფრეკინა მავიღაზე, რე შემოეღ-
ვა ქურაზე, ხელში გულზე დაეკრიფა და გარინდემული შეხექერდა ხიგარეგის ბოლოვი რგოლმად შე-
ქურულ ღრებებს, მმანებათა ფაფა-მორგანახს რომ იწყებოდნენ გამეოინახს, ხისხამ აღონზე. ქა-
ღი რუმაღ ემუგმუგმობდა ფაფა-მორგანახს-მადღობა შენ ლემოლისათვის, ხანუკვარი ლემოლისათვის,
დამხხერული იმეღმინათვის, გამქრალი ოგნემეღმინათვის, შემომქვარი პურისა და თურხახხხვა რმა-
ისათვის, გუმინდელი ღღისთვის და ხვალნდელი წამემინათვის, ჩემი გუნებანქვეგომინათვის, პირ-
ათელი, მშეი განუხახავი, ღღიხიერი ფაფა-მორგანავ! ზღვარ ფაგრეგებში ჩავიკლავს ბრძო, ჩავიღ-
ვენთათ მარჯნის ხანაღმის ხიმხურვად, ნერვები შეგიღულეშია ფეღში რათა ახალი გრე-მესია მი-
ვღენიღა გოღიღა, დაკუთხული ღღების ფყვაობაში მიქვეული... ღღულმობა ქაღი, გულწყელი იყო
ღღვა მისი, ყურადღებად, ლაქმიულ ვნებად ქვეული უხმენდა მახ ფაფა-მორგანა და ახხენებდა

All things unsexedly and broken, all things worn out and old,
The cry of a child by the roadside, the creak of a lumbering cart,
The heavy steps of the ploughman, splashing the wintry snow,
Am wronging your image: that blossoms a rose in the depths of my heart.

The wrong of unsexedly things is a wrong too great to be told;
I bungle: to build them anew and sit on a green knoll apart,
With the earth and the sky and the water, re-made, like a casket
of gold.
For any dreams of your image: that blossoms a rose in the depths of
my heart.

ხაშპობოს, ცისფერი ყვავილები და ხიზინის მხარე... შენია არ გამოურყია ზღვას, მისმა აქ-
ფრეზებმა, ჯუჯისფერმა ჯაღებმა უშველებელ, ცივი მუჟის პრიმა გადმოაგებს მხოლოდ... ეს აქ-
ვენო, დავაყაყადილო, ხეუნაშარავიღებო ენაბრვილო ვაუნებო... გიხაროდეთ, გიხაროდეთ... რამე-
თუ ახლო ის... ღღე... უღიხს და განხივონებულ მისიამეცყველებს... ეხე შენია თქვენი...
ახალი... ვაუნელი... შენეირი თავის უმეღურებით და ვერბით, განხივონებულ თქვენი იოვანე ოქროპირი
სადა-სადა ნაყაყადებმა მორწყობამ, მუნ უნაყაყადებმა ვითოდამ... ამა, აიღებო იგი შენია თქვენი
ხორცი და სისხლი თქვენი, იწავით იგი, რამეთუ შობილებულ არს ღღე ხაღებოს განხაღებობა...

ლევლადა ქალი, მაგიღამე შემომწვარი პური დარჩენილი, ქურაზე რა ხანია თორაკვავა რძე თუ
ხეუბედა... გადარეული ზღვა მალემაღ ხეუთქემოდა ქვეყნიერების ნაპირს, თოქოს შთანთქმას უპირე-
მს ყოველს და ყველაფერს... სახაფობებს, ავლაშებს, ვადავამებს, ხაშპობებს, ვრხაღ მღ-
იარღებს... შიღიარღებს... ახალსა და მვეღ წელთაღრიგებებს, ყოველი ერის ყამთაღრიგებებს, ნ. გემ-
იღვის 1912 წელს...

Sergio Makovskoy

15.64 ხილა მშისფერი... გენი არაბული, დღეა
აღრი... ნელა გადაიხარა მზე ეგვიპტური პირამი-
დებიდან პალესტინის უდაბნოსა და ხევეობისაკენ,
მჩრისაკენ, რომელიც გათენგული და მომხრეველი და-
ფავდა ხულის. ხპილოს ავადმყოფობას დაუნებოვა-
ნებია შიხი მვალ-ხერხემალი, ყველაფრობა და არა-
ფრობა, რომელანებ 60-70 -იან წლებში შემჩანე-
რი თუთავაყოფილება და თავხედური ლიბერალიზმი
წამოიძარა, ეს იყო იმ ხანგრძლივი ხრწნის პრ-
ცესის დახწყისი, რომელსაც დასახურული თუთავა-
დგურებასა და გადავარებაში აქვს. ეგვიპტურ პი-
რამიდებს ვინ რას დაავლებს?!

Я верил, я думал, и свет мне блистал наконец;
Создав, навсегда уступил меня року Создатель;
Я продал! Я больше не Божий! Ушел продавец,
И с явной насмешкой глядит на меня покупатель.

Летящей горюю за мною несется Вечера,
А Завтра меня впереди ожидает, как бездна,
Иду... но когда-нибудь в Бездну сорвется Гора.
Я знаю, я знаю, дорога моя бесполозна

И если я волею себе покорю людей,
И если слетаю ко мне по ночам влюбленные,
И если я ведаю тайны — пот, чародей,
Властились вселиной — тем будет страшнее паденье.

И вот мне приснилось, что сердце мое не болит,
Оно — колыбельник фарфоровый в желтом Китае
На пагоде пестрой... висит и приветно звенит,
В эмалежах небе дразил журавлиные стани.

А тихая девушка в гласть из красных шелков,
Где золотом вышиты осы, цветы и драконы,
С поджатыми ножками скотрит без мыслей и снов,
Внимательно слушая легкие, легкие звоны.

ღვანან იხინი უდაბნოს მარალიულ დარაჯებამ, შე-
მლაშებებს უღიან იხილორისას, იხილორას ვი რა
ეჩქარება, ნელა მიმობდავს ვანთა ძვლებს მხხურევის შემყურე და იძულებული ხარ ხამადალა იყო-
რო ნებშით აღხარებადესიკვილილი - ერთადერთი იმეტიქური მოვლენა, რომლის იქით ყველაფერია არაფ-
რის გარდა (contradictio in adiecto) გაიგოს გამეგება, ავადმყოფურმა, ანგისოციალიტმა, ანგისუ-
მანურმა, ღონდ გაიგოს, რამეთუ თუიო გაგება უკვე სხვა რამ, ხიღონხელ! განვითარება, არა-ხიკვი-
ლილი, არა ზღვარი, მიუხა გაქვავეობისა და დანეშისა.

ვინ გადახია ფურცლები წვენი ბავშუობისა?!

ჩვენი პანაწინა სიხარულს განუპირებელი დამეემი? იე ებრაელი მიჭუნა... ირგვლიერება...
მგინია რომ მამა უკვდავია, არახდროს არ მოვლდება, იმოგობ რომ ის მამა, (როგორ უყვარს მრეყ-
ლავა ხაიშს ხიფყვა მამა!) აქავ იურღება სისხლი, სიშობიში, იხილორია, ძვლები, რომელშიც შინგ
იხსხურევიან და რჩება რადღე, რომელსაც ვერ ვაგნებთ, ვერ ვხვდებით, ვერ ვხედავთ, ის რადღე
ესაა და სხვა, ჩემიღ და შიხი, საწყაროსათვის იგი ეგვიპტური პირამიდაა და მაკულაქურებით აფ-
ეზული ქადაღის უმარჩაბარი მონუმენტი. მოგისმენიათ მსოფლიოს მუსიკა? შე! განა არ არხებობს
ახეთი მუსიკა? მოგასმენინებთ თუ გნებავთ... იღლებ, ოფიგება, უმღღრღება, თავი გადაუვარდა, ხე-
ლდი წინ გამოუშვარია, არ ლაპარაკობს - ესაა ის სხვა ანუ რადღე. მე მზად ვარ ყური დაგიგლო
ყვედა ღრის ადამიანებში, ჭკუა მასწავლეთ, თქვენუ თავისუფლები ხართ, ჩეღ თავისუფალი, თუმც იმ
სხვის გამო შემღვდენი შინგ, ის სხვა ვი თქვენ არრას გიშავებთ, აი, განსხვავება არსებულ
ჩვენს შორის. ოქროსფერი მილეჯარე ვიხიოგინიურ პანქრონიამი მე ანაქრონიზმი ვარ, ვარ თეორად

მოღწევე რიგის შავი კლავიშით აბგერებული აკორდის შემოღარღელი ხანგრძლივობა მხოლოდ გა-
ბმულ, დაწვევებულ ხიმინიაში, მე უკუნთო შამთარი ვარ ცხელი ქვეყნების ჯროპივებში... მე გიხმ-
ენი თქვენ, ისევე როგორც ყურს გივლემენ სივლილი და ლუმილი და ის სხვა. მე ხინთეში შჭარება
მეფიხებელი, სულისჩამდგელი, შამაგონებელი ხინთეში, რა- ხამ- ათ- ახ- აახხახოვნებას ჩემ-
ხას რამ გააერსახებს, გამომიყვანს დაშლისა და დასაშემის ჯადონური წრიდან, მოვედ, მოვედ ჩემ-
დან წმინდაი ხინთეში! რადაა ხინთეში? სადაა იგი? სადაღა - მშეში, მოვარეში, გაში, მიწაზე, ალ-
ინიანი, აშურში, მარღუქში, ენლიღში, ქრისხეში, საშემბაში, ყველაში ერთად - სადაა ეშაივი ბუ-
და, სადაა დემთთა შანთონების მთელი წყება? რამ, ვინ, რა ძალად წამომარა, შექმნა მთელი ეს
მრავალფეროვნება?! ადამიანებმა, ისტორიამ და მე (შენ) ეს საშემბა აღმოჩნდა მიწაში მიწეში
სამიებელი ხინთეშისა, იმ ხინთეშის კურდღლისა, რომელიც ჩვენს აბსოლუტურ უშქრებაშია დამარ-
ხული და რომლის არსებობაც თითქმის მრმად გვენამს. ჩვენმა ვი ხაკუთარი მოძრაობის წყალში უს-
ასრული გონებას ერწყის.

ცხელ შუაღებზე, მთელმარეხ, მეშმანა ერთხელ ქალაგი მოსული ქარების ქვეყნიდან, ახე შეუშნე-
ოლა შინანარს: სახალი წყობის შეხაქმნელად იგი რაა საჭირო? - მოხსობს ხაკუთების უღღმა, ოჯ-
ახი, საჩქმუნება, ქოჩინება (იქნებ უღღმახ სივლილია?) ყოველვე გაღაღებს უშენავს საშო-
გაღებას, რომელიც თანამარ შეხამდებლობებს აკუთვნებს თავის ყველა წევრს, იქნებ და აღმათ მი-
უხედავად მოუფიხილოგური ინლიგოღაღური წყობისა და აგებულებისა, ახევე ფიქოგონებოვი ლო-
ნის სხვადასხვაობისა?! -- გამომდელია სხვა ეშრელი ამახ მხოლოდ იღოღოღად აქვეღა, რა ვი-
ნათ რამ ვარგია სიკეთე? რამ აქემენ კეთილს? მშენიერს, ღამაშს, ამაღლებულს? რაა ამაში გამოს-
ავალი? მისი აშრამა-შიანუ ხომ არ ისპობა, ხომ აწრანახროგებს მახ და შგონებს კიღეს ხმღებს,
კიღეს ამარხებს მახ. ვაგობრობა ხაკუთად და ადამიანი ვერმოდ თავიოვე ისტორიული, შიმე, და-
ყურხული, დაგრანოგებელი წარსულის მსხვერპლი ხდებია! ახეთ მსხვერპლიშქრავაში იმსხვერვა იმ რე-
ლოგური ერთმუნებოვნების იღილია, რომელსაც ძალემად ადამიანთა თანდათანობითი გაკეთობიშქრება,
მათი მორაღური ხიწმინდის შენარჩუნება, წინა პლანზე იწევს ეონოფსიქოლოგიური აგრხიოღობა და
ოჭიშინსტერი ხაიშარი კომპლექსი მოყვანის ანუ რომელიღაც სხვა - მე-ს გათელისა. ისტორიული
პროდესის არსობრივ შინაგან ანჭვაგონიშში, რაოღენ ღაღაქვიგურიც არ უნდა იყოს იგი, ცხადად ის-
მის მხოლოდ შარმინის ღისონანსირებისა და არსებულის გონიერულობის სვეჭვიკური ხმა. შენების
თიოქმინდობის განუწყვეტლობის ფონზე, ადამიანი თიოგანადღურებისა და თიოშისპობის შეხანიშ-
ავსა და განუშორებელ ფენომენს ქმნის, ფენომენს, რომელიც თავის თავს იღმარული გაუგონიერებ-
ლობითა და ღინამიური ხიჭვაღიისა და მისი ფორმადური ხტრქვეყრის მლოანიშის იღეთი კვეპავს.

შემამდებინებდა ვინმე 20, ხუდ რაღაც 20 წლით გაღაღეყვანე ჩემი ღროთი მღგომარეობიდან, ე.ი.
იმიქვეყრი აწ-მყოგრმიდან ან უკან წარსულში, რომელიც მე იხე არ განმიღლია, როგორც ახლა გან-
ვიყლი მახ ან მოშავადში, რომელსაც ცხადია ვერ განვიყლი იხე, როგორც ახლა. ამღენაღაა ჩენი
თვალშარხის და კონკრეტული მწამსი ღროის მიერ. შეშულული და უკიღურებაღ გაუგონიერებელი
და მარღაღ, შეღმჩენენით ნათლად სახახავს სიყვავა სუშ-იქვი თავის შინაარსს. ქვე-ღებელი, დაქ-
ვემდებარებული რაღაცა (ან შეშულული რაღაცით).

თუ აბსოლუტური სუმიქვი სიკეთეა, მაშინ რაღაა აბსოლუტური იმიქვი? - იქნებ გმა, რომელიც პი-
რველი მიიღწევა, იქნებ მოროგი ხაწყობის ჩვეუდმრივი ფენომენია. რომელიც ხამყარში იშქდა და
იქვეყვება? ან იქნებ ისევე არ არსებობს კეთილი მოროგის გარეშე, როგორც თიო ფილოსოფიის :
კრელ არაფილოსოფიურის გარეშე? აშკარაა, რომ სუმიქვი და სუმიქვეყრი ყოველვის იჩემებენ კეთ-
ილმას, დაღმითობას და მისი იმიქვიოვანა ღროსა და სიკრეში აუღენს სუმიქვეყრის ნამღვიღ ბუ-

• ირანული მოროგი ღმერთი

ნებნა და პინაარს, ზაგრაჲ თუ ობიექტივიანი სუბიექტურ ფორმებს ეფუძნება?

მაჲ ხადაა ჭეჭარიცების კრიტერიუმი? ფარლობიობაშიეს ჰი ოხეოი ცნება,რომელც არც მად-
ლსა კლავს და არც კავს და აქედან იწყება ყველა დაბნეულობის, კამათის, გაუკუკველობის,დაგრა-
იულობისა და ხიბუღილის სფერო.

სუბიექტურად ობიექტირებული სუბიექტი,ისვე ობიექტურ სუბიექტს გვაძლევს და სხვა საშუალება
ამ ჯალსნური წრის გარღვევისა არ არსებობს. საპკურნალო (მხოლოდ დროებით) საშუალებად შეიძ-
ლება შემოგვეთავაზებინა დაუსრულებელი, გაბმული ფილოსოფიური ქმნადობის პრეცედენტი,რომელც ოხე-
ვეა თავის თავის იდეალური, რაბღენადაც უშუალოდ არეკლება ზეგარბნებადი რეალობიდან.

ვინმე ბრბენი ბერბენის პრკვლს შესახებ შეიძლება ათასმა ინდეიციბა დაწეროს წიგნი, გვექნე-
მა ათასი სუბიექტური ფორმა თუ კონცეფცია პრკვლს შესახებ, მაგრამ არ გვექნება 1000 ოხგორი-
ლად ობიექტივირებული პრკვლ, რადგანაც ახეოი ინდეიცილად (არანობინადლრად რა თქმა უნდა) მხო-
ოდ ერთა ცნობილი. ხაერთად ჰი ოხგორიული პრეცედენის გონიერულობისა და შეფარდებით ობიექტურობა-
ზე მხოლოდ მაშინ შეიძლება ლაპარაკი, როცა სახეზე გვაქვს აზრისა და მოქმედების მაქსიმალური
იდეინფორმა, რომლის ძირიიად მიბნისაც საზგადლობრივი თავისუფლების ხაზღვრების გაფართოება უწ-
და წარმოადგენდეს არა ამ თავისუფლების ხაზინაოდ, არამედ მის სახარგებლოდ, თუნდაც ამან დრო-
ებში (დრო ჰი აბსოლუტურად დისკურსული ცნება) შეკვეცა ან ჰეზღუღვა გამორჩეობის დენინფული
თავისუფლებისა. გარდა ამისა,ჯერ არს ერთი სავითხის დასმაც, ვინ უნდა ოხს ვისგან თავისუფალ
ინდეიცილ საზგადლობისგან თუ პირიქით? - ე.ო. რა მიმართებაში არიან ერთმანეთთან თავისუფლ-
მის თუღსაზრისიი ინდეიცილ და საზგადლოება? რაა უპირაღვის: თავისუფალი ინდეიცილი და მუზღუღდე,
ინდეიცილის თავისუფლების გამო,საზგადლოება თუ თავისუფალი საზგადლოება და მისიი კონგრირირებუ-
ლი ინდეიცილი? -პასუხი თანამედროვეობის ლოგიკური არიიდან გამომდინარეობს და აღარ დავაკონპრ-
ეცებ. ოხრადლერი ციპის დემოკრატიის მიარჩია რომ ზემოხსენებულ საზგადლობრივი თავისუფლების
ფარგლებს აფართოებს, ფაქტურად ჰი დლით დღე მიღწინება იმ ავბდლით უფსკურლისაკენ, რომელს
აც ანარქიზებული სახელმწიფოს დემოკრატი.თავისუფლება ჰქვია, ამ შემთხვევაში უღიღესი უფრბამო-
ხილბით ხარგებლობს ოხეოი აბსტრაქტული ცნება, როგორცაა საზგადლოება, კონკრეტული ადამიანის
ფასი ჰი რედევანდურ ნულს უახლოვდება.

ყოველვის ვედილობი რეალურად წარმოადგენია ოხ ოხგორიული ქარვა, რომლის ჭრედ ზედპირზე ეს-
ოდენ ავაღმყოურად, თუმცა გორული ვადაცებით წამომართა ოხრადლის სახელმწიფო.

ეს ქარვა ჰი ორ მორიიად ფარგლით ფაქტურს მოიღოვს,დროიისა და სივრცობრივის და ეს ობღენადა-
ცაა საჭირო,რამღენადაც ყოველი თორეული ინდეიცილის ადგილი შეიძლება უფრო მეტი ხისავით იქნ-
ეს დანახული ევოლუციის პირიზინციბზე.

ეს ევოლუცია ჰი არც ოხ სწორბაზობრივი აღმოჩნდა, მან უსახრული დროითი ექსტურცების საზღვრ-
ებში მოღწია კულტურათა და ცნებათა მთელი ხისიღება.

ვითარცა პახსხავუფეშელი კითხვა, ოხვე გვიწივის ყურებში. რაა უსახრულობის კრიტერიუმი,თუნ-
დაც სამყაროს ფიზიკური თუ დიალექტიკური უსახრულობისა?

ყოველზე მჭიდროდ სქემაც ჰი ოხზე მიგვიოთობს, რომ თანამედროვე პლანეტისა და კოსმური სამყ-
არის რგანული ჰეჭმნა ვარკვეულ თუნდაც 6 მილიარდი წლის ჩარჩობითანაა დავაუშორებელი,ე.ო.არა
ის თუ ყოფილა 6-7 მილიარდი წლის წინ ოხეოი არსებობა, რომელსაც ორგანულფიზიკური ქმნადობის
და ევოლუციის საწყისი წერტილი მიწყობია,ე.ო. ეს უსახრულობაც არაა აბსოლუტური,არამედ შეფარდ-
ბითია... კოსმოსი,პლანეტოგონია,დროჯერდევინება,რადეალურდევინება,გაბლა,დაბლა,მეერთება,გან-
ვიარება... ღხოყოყრაზეგარეული სამყარო (პრეპოიიულიგაგანდური ფსიქიკით), ნაშთები,დაბადებუ-
ები,დაბადებები ზაღლითში,რეპროდუქციით,ინფორმაციით (ქვა-მთადი)... მრბამ, ენა წარმ-
იდგენილი თუნდაც რენს ყველაზე პირველ წინაპარდან პლანობინარისთან (700 000 წლის წინ),მამ

რადღა უხანრულა? (ხამყარო ჩუენი რა თქმა უნდა -არა! რადღანაგ მის ორგანულუიოიკურ ფორმირებას დახანყისი პუნქტეში აქვს ღრთხა და ხორცეში, ე.ი. ახელი არ იყო ის ოღენდაც და ვახდა, ახელიც არ იქნება, როგორც ღღეს არის, დაუკუთა 2 მილიარდი წლის შემდეგ) რა იყო ის რაგ უძლელა მილიარდი წლების წინ ხამყაროს ფორმირებას? გეგხლუნანი ქაისი, მგვერი, ჰაერი? მაშ რაა უხანრულა?-- მხოლდ განვითარება, გვლიღმა! ესაა ერთადერთი ამხორულური უხანრულა, გამომღინარე თავის თავიღან და მიხივ იღენფტური. ფიზიკური მყოკრება კი ხანრულა და იძღენდაა მხოლდ უხანრულა, რამღენდაც მარადიულ ფიზიკურ რაობახთან გვაქვს ხაქმე, ისეთ რაობახთან რაძღის ანაღრში (თუ მხეღვეღმაში არ მივიღღებთ აგლომერ - წყალბადური და მირთველი ფიზიკის მინანგუმებს) ჯერ არავის არ მოუხღენია.

ეზრულა ხულა მიძღურ ფორმეში ყოვეღვე შემოქმედღის მინოთისფტური ახანა მოგვეა. რად ღირს თუნდაც მიძღის (დაბად.) პირვეღვე ფრამა იხილ რა უიარა , განახანა, ვააჩინა ეს ხიფტეშია თოლოგიური ღიღღქვივის აღა და იძევა, ესაა უხანრულღის თოლოგიურ-მიძღური ინფერ-პრეფიგია. והו והת והתו פראו ქაისი - ხაიღან დაიწყა ქმნადღმა, ქაისი = რაობა, ფიზიკური ხუმსჭანღის ფორმა.

ეზრულა გნობირეღმის განვითარეღმის გზა ეღნიგზმა დაარღვა, შემღგომი კულტურული გიკღღმის მეჭამორფოგეში, ეღნიგში ენობრივ - გნეზობრივად დაუფღა გინეღმის ხამყაროს და ხაერიოამარისო ბერძნულ ჭერმინეღმის მთელი ღონგვიხღური ხისგვა შექმნა, რამღღამე ჭყვეღმაში მოაქღია აღამიანის გინეზობრივი ევოღღეღის მთელი პრეფიგი, ყოვეღ შემოხვეღმაში დახანახევეანსფერიში მიანე. უკარნახა ამ პრეფიგს არხეზობისა და განვითარეღმის მიმართულეღმეღი და პირბეღი. ეღნიგირეღული იულაიგმის ნანგრევეღმე თავისი პარახვევი ევოპეიგმეღამე იგეღმა.

ჩ.წ. -მდე 5 000 წლის წინ დაუწყიათ მიგარეღეღი ევოპის მაღერიკის მრავარეღხეღანე ჭოღმეს (მაღინ რუგა ჩინურ-მონღოლური კულტურის ჩანახახი მახე 5 000 წლით ადრე არხეზობდა უკვე).

პოღეღვიურ-რელიგიური ქაღაქი მვეღ ეგვიპტური - მნ = ჰელოპოღისი = მღის ქაღაქი. მეღვენება ხანდახან რამ მთელი ეგვიპტე ერთი ღლი უზარმაზარი მგვა; მეღფისის გიღერი ჰაერიუნებაში ვაფრქვეღლი, ჰუმერისა და ბაბიღონეღის ვაღაბურეღული ხორცეღებს რამ უპირებს შანთქმახს.

გიკღღი, პოღეღვიეღი, ენეღი, ფორმეღი ხახეღა, ხეღა, გხერიოა, თავა, ყოვეღვე ეს იხგორიის, იხგორია-ქმნადღმის გამახაფღღება, უმარად იხგორიაა ჩემი, შენი, მისი, იხგორია, რაძღის დახანყისიღ უხანრულ ხიკვღღითი მთავრღება.

შეგქერი აქადის მეფეთა ფრემაგარ თავებს, მომრგვეღ, მრგვეღ თავებს და რადღე ხისხღერი ნათესაღმახ და მიკერიოღღეღმას ვგერმნომ მათთან. აი, თუნდაც ღავაღელი გულეღს ხახე, 4 200 წლის მვეღრეღით ვაგოგხღღეღული.

ერეღმისა და ხახეღმწოღეღმის ნომინანღიური ვაფორმეღა იხგორიისა და გეოგრაფიული ღონგვიხიგვიკის ხაქმეა. ენამ შექმნა ნომინანღურად ერი, ისევე როგორც ერმა შექმნა რელიგია, კულტურა, დაწერიღობა...

ხაინგერიესა აღმათ, როგორ იყო განწყობიღლი ღავაღელი გულეა ისეთი პრეენიღღერი გნეღმისადმი, როგორიც ღემოკრაღიაა. ღემოკრაღია - ბერძნული გნეღაა, აშუკარად დაპირისპირეღული და ანგაღინახიფტური ეზრულ-ვაკვახისური ხუღისკვეთეღმისადმი, ბერძნეღმა ეზრულეღმს აქეგ მოახეღის თავს ეღნიხგურ იღიღღეღა. განვითარეღმის მარადიული კანონი, აღმეღეღმასთან ერთად ნგრევეახა და დაღახანე გრღისხიგმს და აღიღლი წარმისადგენია გზა ახელი ღემოკრაღისიხავენ, ირი ისეთი ხახეღმწოღისი როგორიც გერმანია და რუსეთი იყო, პირვეღ მსოფლო იღის შემღეგ. ვეღმარის რესპუბღიკის დაღეღა აგზანგინანღ-ლახიღიღმისიხავენ; რუსეთში, 1917 წლის რევიღღეღა -- მენშევიკური ღემოკრაღია -- ბღღ-შევიკური წყობა. ხაქმართეღღში ხავმარისი აღმორნდა ხამწლანი ღემოკრაღისი პერიღღი, რამ იგი მხეღღიღიუი უფრო მკანრი, ორგანიზეღული წყობით. მარგეღად, რუგა ღემოკრაღიული წყობა ანარქო -

ხინღვალისგური დაწოდის წყალში დაშლას, რვევას იწყებს, ყოველთვის უნდა ველოდით უფრო ორგანიზებული, მომწინებრებული წყობის დაზარებას, განა აქვს რაღაც მნიშვნელობა იმას, რომელ ბერძნულ ხახვს ან გერმანს დაჯერებულა ამა თუ იმ წყობას: ღემოვარებას, ღებვარებას, ფლოვარებას... ყოველი მათგანი ცოცხლები და იღვრების ბურუსში გვხვება, ესაა უბრალო საშუალება აღმართული არსების გარემოს, ღემოვარების, ეს თუ არ იქნა თავიდან აღიღებულა, მაშინ ისეთი უწყინარი გნების ქვეშ რვაგორღ ღემოვარებაა ჭაობის ფერი მზაყუმის ათასგვარი, ჭრელი ხრუვა აღმოჩნდება, ნიღამი მართალა ღემოვარებაა, მაგრამ არსი - მზაყუმვარება. აი, ახლო ფაქტიურ ვუღვა-რობაგიაღღ შეიძლება დავიღვს გავგებმა ბერძნული გერმანებით.

ყოველ ჩვენგანს შეუძლია დღეს (ბერძნულს გონის გარეშე) ვაღაშალოს ღქისკონი და ნების - მიერ აბსტრაქტული გნებას (-ვარება თუ უბიოდ) პოლიტიკურ-რევოლუციური შინაარსი მისცეს. ნიჭილი იმში! ნიჭილიმის ნიჭილიში უნდა დაუპირისპირდეს, მაღა, რომელღ უპიროვნოდ განსხვავებულია მიღ მღღებას რადგანთი შეკნავეს, ვაერთიანებს, წარმოაჩენს ვითარღა მიწილიურ მიწმეშვს, ხიგოცხლის აქტიღენციური ფენიგნების - ხულის განმუქიერების ფონზე ორგანული მყოვრობის მუღმიო შლის შემთხვევაში.

ეს ორგანული მყოვრობა ვი ხსოვრობს კულტურულ ციღებში (განა მნიშვნელოვანია ციღერი? - 8 - 13 - 21) ხახვებით არ წარმოადგენს დროს სივრცის კორელაციად, სივრცე სხვაგვარაა, მღგრაღმა, მუნახეთად - ყოფნა, დრო-განვიითარება, ცვლიღმა, პერმანენტული ხხვად - ყოფნა, ამღენად განა შეიძლება მათი უშუალო კორელაცია? სუბორნიანგია შეიძლება, დრო სივრცის ვვეს, დრო სივრცის გარკვეულ ჭრიღს წარმოადგენს, ჭრიღს, რომელღ თავის ხაკუთარი ხულით, მეღით, რიგშით ხახითღება. პოშია არაა კულტურა, ხხვა რამესთან ერთად პოშიად არის კულტურა, რადგანღ ყოველი ერთგული მოღენის კომპლექსური გააზრებაა ხაჭრო, ეს მოღენა ვი იღღენივე ხახვსხვაობაში ხორციღლება, რამღენიღ თვით ერთგული ერთობღა-ხულიერი ფაქტიური არხიგობს განვიითარებისა, ისეთი მკადრი ღლაღშიის არხიგობის. პირიგებში როგორღვა განვოსმიყოვრობისავენ სწრაფიხისა და შიშის ანციოგია. ეს ვი თავისებური ხახით წარმოადგენიღ დიაღქვივაა, ყოველი თითოეული კულტურის, ერთგული ფრამის განვიითარების ხახვ. თითოეული კულტურის შინაგანი ფოვეა, შინაგანი რიგში თითქოს გარკვეული დროითი პერიოდითაა განახღღერულა, კულტურა იღუკება (ეგვიპტური, ბაბიღონური, მაია, მიშანციურ-რომაული...) კულტურა რჩება (ჩინური, ინდური, არაბული, ევროპული, კავკასიური, ებრაული) ერთი კულტურა არახდროს არ აგრძელებს მეორეს, ის იყენებს მეორეს, მის ნანგრევებზე იღენებს თავს. წარმოიქმნება კულტურათა დაღენიანების ხაკითხი (ე.წ. ქრონოლოგიური ხხრაფოგოვანია) თავისი ფაქტით, ვვეთიგითა და ჭრიღებით... წარმოქმნა, გაღურჩქენა, გარღაღება, დაღება, უკანახველი ფაზა ხაკუთროვ ციოღიღანგია ანუ კულტურის ხახაღღაო. ახლო ხხაღაღაში შევიღა დღეს მოღი დახახველთი და გენგრაღერი ევროპა, ა შ შ, ხამხრო ამერიკის რიგთ ქვეყნები და ევროპეიგორღული ღემოვარგული კულტურა ისრაღღი. იქ ხადღა გაქრა მადიგხღღებული, მამიღრავებული მიროვის გნება, და მისი აღგიღ ყვეღა მოგ. შემთხვევაში ხახის გნებაშ შესხვალა, ხახუზე გვაქვს კულტურის დაშლის პოგენი. მის აღგიღ დავიგებებს მუნებრივ ხაწყისიგზე დაღუშენიღული კულტურულ-რეღიოგური ხახიღმწიღობრიო გავროიანგებების წყება. ამია იღღია (თვითმოყვებამღ) გარკვეული კულტურის (ღემოვარაღღებული) შენარჩუნების პერსპექტივაგებზე.

თბიღსში მყოფს დახახველთის ციოღიღანგია მარადილო პოშიის გენხლო მეგონა, თბიღისიღან შორს ვი ამ გენხლის ნაგვეღ ქრობადი ნადვერდაღი ვნახე აგმორის შიშითა და ეღქმროლოგებული აღმართული თიოგით შეპყრობიღა. ამ ციოღიღანგის ვერავითარი ხინკრეღული უნივერსალური რეღიოგია ვეღარ იხხნის, ამ ციოღიღანგიაში გაქრა ერთიანი პოშიის მწყობრი, ღღღენა რიგში, მახში ახლა გ. აქვეღიღ ქაიხის ყრუ დიხინახხეში იხხის. მისი დაწიღა ისრაღელი - მვეღი პადღხგინა - ხამხროლო ჩემი (17) მე დღევანღელი მვეღიღი მისი! გმა? ხახუღენ? -- ერი და იმი!

დახვედრის გვილიზაციას ხელე-ცმობრუნ-ჩინური კულტურების წყება ურევს, ისრალის ფიზიხას კი არამულ-ფრკველი. მიტში ახლ აღმოსავლეთის კონფლიქტისა არაა მხოლოდ პოლიტიკურ-გეოგრაფიული ან ეროვნული-იდეოლოგიური, მირიადი მიტში დღეს მუნიტრირ-კულტურული, ტეოჩამოთვლილი ფაქტორების გარკვეული გათვალისწინებით...

მე არაერთხელ მინახავს საჯარო-სამოქალაქო (ს.მ.), მოხუც არამიან ერთად, მისი მიტარლი შეიღებულის დაღვრემილი, მუნიტრირად საინო და უმეპაკო უკლები, ვიარ შეპყრემდენ ეს თვალში პრეკერ იპულდ გამოვკაროულ ფანს ქალისას, მისი მავშების გვილიზემულ, უკულ ანგობას და ელქტრულ თითებს. მე ვიგოლი რძე ეს გამობხედა, ასეთი სწორედ, (იქნებ არც ისე მჭრელი) რადაც ავმეღის მოასწავებს, სიმბოლრს, თანამედროვე ისრალური ყოფისათვის, და რძე საქირა ხსნა, თუნდაც ინერ-ფული პრეკეროპული კულტურის ნამსხვრევეების სახეღაოს დემსგავსის თანამედროვე პაღეღინა. ასაღო ხოი სჭირდება ამ ქვეყანას, მე, შენ, მას. ის ნეოსინონისფური აგინია, რძემულ თუთი დავმობს ხხვათა იდეოლოგიებს, ის ნეოსინონისფური რადაც, რაც პახუხს მოუქმნის იძ არამი მავშების ნაღვლიან გამობხედავს... სამყარო კი დილია, აღვრანგოეში ხხვადახხვა, ემიკოთხავო და ემიარჩილი!

ღრა განთავისუფლული ხეკვენოთა მყვეომიდან, ღრა ერთხელ უკვე დამარხული ეღინიშის იდეოლოგიურ კლანტებს დავაღწიოთ თავი, რეენ ახალი ხიღრმე ვჭირდება, არაღვქრისფური, არაელქრული, ხიღრმე პირველარსიერი, შიგნივი, მღიღარი მთელი თავისი ფენომენოლოგიური ხისხხითი, ხისხხითი, რძემულდ არარამათა შინაარსობრივი კომპილიცია კი არ არის, არამედ მისი მამომრავლებელი ხულია. დროითი უწყვეტობის ფარგლებში პოზიტიურად უნდა გავიაროთ დროსა და ხივრეჭი არცმულ პაქსიმოაღლრად ყველა კულტურული გიკლების არსი, ამ არსის გენდენგიმტი ევოლუციახა და ხეაღვკაში, ეს მექანიკური დავამემის ფარგლებს უნდა გახედვს, ერთიან, მთლიან მოთვლულენომენალური კომპლქსად უნდა იქნეს მოაზრებული მუნიტრირი (მეღა-ფიზიკური) ენის მავისუფლი გნემების ხისხხემაში, იქნებ ამქედან გამორჩევის ხაღენეში გზა ხისხხედავტი, პირველარსიითი კულტურული ხეკრის შექმნისხავენ, ცოგხად არსთა თანაარსებობისხავენ.

აქეთენ მიმობგებს რეში ქაროულ-მარული კულტურული მეღამოროშია, ერთიან არისხავენ და აქედან ისევე ერთისხავენ, რამეთუ თუთი ემრადლის არსის ევოლუციახ ახე წარმიმართა საქაროველიში, ემრადული - ქაროულ-ემრადული ისევე ემრადული, ეს ხინთეში არ ყოფილა მექანიკური და მკვლარი, ამ ხინთეში მა ხავსემითი რიგინალური, თავისი მუნიტრირითი ხისხხედავტი, თუშე ვერმეღვლილი ემრადელია შოგვებ (მიუხედავად დასაშვები ყველა უარყოფითი თვისებებისა). ამ ხინთეშის მგირელი ფხილი ყველა რეენთავანია, საქაროველიდან გამოსული იუდეველნი. ემრადული ფიზიკურ-იდეოლოგიური უწყვეტობის ხიღვლემება მლომდე არაა ახსნილი, ერთი კი გხადია, შეხამელია რეში გვარი ხუღაც არ არხემულყოფილღვს, მას საქაროველიში რძე არ ენახა თავის დროშე თავშეხაფარი, ამაშია დიასპორის პარალქსალური მადა, დამდამ იხსნა ემრადელია, დღეს კი რას უქადის მას ინტეგრაცია, პახუხი მურეხითაა მრგული.

კავობრობის მრავალათხსწრულვან ევოლუციაში მისი ფიზიკური მყორობის ნამსხვრევეში კი არ უნდა ვემოთი (არაფრისმთქმელი ფაქტორადგია) არამედ მისი ხუღის, ფიქტიური რაობის დანაღვქემი უნდა მოვიაროთ (თუ კი საერთოდაა ეს შესაძლებელი) ამაშია მთელი პახუხი დამოკიდებული, კოთხეა: რაა ისფრონი? - კავობრობის შინაგანი მამომრავლებელი ფენდენგიმტის შინახე და ხინთეშური მოაზრება განვითარებაში, რამეთუ დღევანდელი იქნება ხვად მოაზრებული გუმინდელან ერთად, დღევანდელი და გუმინდელი კი ხურათაა უკვე, შესაძლებელი ხვადინდელი ხარკე.

იხგორის პოლიტიკა აძლევს ფრმას, იხგორისა პოშია კვემავს, პოშია და პოლიტიკა ანგოპოღინა იხგორიული ქიხვილის ნგრევისა და შენების პრეგენში. მათი ხინთეში მიმანმუნინილის ხავარადული ფუნქციონალი ჩათვლილია, რძე კი ყოფილიყო შესაძლებელი.

მშვიტი გრანელი დღილია 1920-იანი წლების დემოკრატიულ საქაროველიში და თმლისის ხახხელაი.

ემილან ვაჰყურებდა კახეთისკენ მიჰქრალავ ვაჟარბედებს, გრანელი არც ზოდერი ყოფილა, არც ვერ-
ლნი ღა არც ვაღაქვიანი, ის უპირველეს ყოვლისა გრანელი იყო, ხუღს შეყვარებულ მეგარულ მიჭუ-
ნა შეგლილიდან.

როცა ხაჭაროველი ღემოკრახიულ თავისუფლებათა განცხრობაში იყო ჩაფლული, გრანელს კი შობდა, ჩრ-
დილოეთის ახლად აშღვევებული წყობის შემოგვება იწყებოდა ხაზრეთზე. ჟერენგი გრანელი პოეზიას
ქმნიდა, ოსებმა ხედაინი - პოლიტიკას. პოეზია თავის ამაღლებულბაში, სილიაღში მარცხლებოდა,
პოლიტიკა - თავის ხიბინძურებაში, ხორთულში, დაძაბულბაში იმარჯვებდა. ამ გამარჯვების დახაწყი-
სი თავის განვითარებაში უსახრულ საშროსს წარმოადგენს, რომელიც ამასთანავე ერთ დახაწყისს
სთმავს მეორესაგან გარკვეული მოვლენიობის ხაზუაღმით. ასეთი დახაწყისებში პოეზიასხაც ვააჩნ-
ია, აქ ხელი გვკავს თითქოს უსახრულად, ემოციებისა და ინსტინქტების გამბეული ნაკვალი, რომელიც
თვით ინტელექტის სფეროსაც კი იზარჩოდებს. ასე დღადღებს გრანელი, თავის დაუპოვებელ, ხეველიან ლა-
რლაში გიხეერთისკენ...

ქარია მძღვარი და ხაღაშა,
მეზე ყვირთი დრუბლემი რჩიან.
იმას არ ვედი, ოს ადარ შოვა,
იმამე წუნელ არ მიფიქრია,
მზე დამაღალ ყვირთი ფერით,
(არც ეს გულთა ქარზე ნაკვამი)
მამაშე ჩამოწვა დრუხი დრუბელი
დრუბელი მსგავსი შაღალ აქვების,
ქარია ოსზე და ხაღაშა,
ქარმა ჩემს სურვილს ფრთემი მოხეხა.

ის არ მოხუდა, ოს ადარ შოვა
ის დღეილია მამაშე ოღებდა,
ღამებში და მეც ვედილემი ხაღაშის,
ხაღაშის დარდი უფრო მწარეა
ის აღმათ ლეონი ოღეობს ხაღაშს,
ის შორეული სიშუხარეა.
ო, ყოველივე როგორ მიმშენებდა,
ქარია ოსზე და ხაღაშა,
ის დღეილია ქარში ოღებდა
იმას არ ვედი ოს ადარ შოვა.

16.63 იმ დღეხაც შევიდა იგი თავის ხაყვარულ ვადრებაში, სურათებში ისევე ისე იწყო ან ევლია
კედლებზე, ხაღის ირეოდა ვადრებაში, ოს თავის ხაყვარულ სურათს მიუახლოვდა, შეჩერდა... რაღაც
ენწაურა მასში, რაღაც შეგვლოცო, ფერები გახუნებულყვინენ, უცნაური შგროხები გახლედათ ხახის
ნაკვეთებს, თითქოს სახეები სურათში ვეღარ ეფლოდნენ და გამოსვლას დაიბდნენ... თვითონ მას მუ-
ელმანეში ეგვა, ხაღის დამაშალ ვამოწყობილი ერთმანეთში ირეოდა, მეგობრები ერთმანეთს უზიარებ-
დნენ შთაბეჭდილებებს, უმრავლესობა ვამოწყობილი იყო ნახუროსა და განცდილობით... შოგს სიგარეფი გა-
ეჩარა პირში, ხელები შარულს ვუკანა ჯიბეებში ჩაიწყო და ასე აშგერებოდნენ პრფერენტებს, ესეი-
შეშს, სურათებს... გარედან მანქანების ხმაური ძოღას აღწევდა, სიგარეფი იყო და მხოლოდ უმეზო-
აესი ვაგვაშას შემობრძანებულა იყო ხაჭირი ნორვანადან, რომ საერთო განწყობილება აღაპიანური
ხულოერი გუშობის შენიგში ასულყო. ხელოვანი იღვა და უყურებდა ხან თავის ქმნილებებს, ხან ხაღ-
ხს... თავში რაღაც ხაშიველი აშრი უფრიადებდა, რაღაც ყრუ ხმა ზომიქრობდა თითქოს მის გნობიერ-
ებაში - ჩვენ წილად გვხვდა გვეცხოვრა უსამინდეს წლებში, როცა აშვარად და შეუჩერებლო მეტეჟა-
ნებით არყოფისხავენ, თანამებურვე ანტიფრადიციული შექანავური ცივილიზაციისხავენ, რომელთაც ხა-
წურო მამრად ვადაქვიდა, მუნების სიკეთენი - ხაქონლად, აღამიანი - აფლომად... დღეს ორი მთა-
ლხი მუდომს ხამყაროში: რაღაღობა თვისხობრობაზე და კონკრეტულ-უფლომარული აშროვნება აღამი-
ანებში... რაც უფრო და უფრო ემსგავსება ხამყარო შემოხვეულობების უმირისა და გამოუვალ კონგ-
ლოკაციას, აღამიანი - შემოხვეულობაში წმინდა წყლის შეხამდებლობებს... ხმა ხან ძლიერდება,
ხან ხუხუღდება... ხაღის კი ხუღ უფრო მათვლდება და მათვლდება ვადრებაში, თითქოს ერთხმად შე-
უკრავთ პირი და ყვდება აქ მოხუდა ვადაწყვეტილია. არავინ არ იფლოდა ვინ იყო ამ ქმნილებების აფ-
ლონი, ვინ იყო მეტეჟედი, მოსწინდით სურათები, სურათებზე გვარეფი ეწერა და აშით ვამოწყობილ-
ობდნენ, ისე კი ზოგჯერ აფლონი: შეუპოვებდნენ თვალს, მკედლმანეში გამოწყობილი ფართოდ თვალმგახუ-
ლოდ კახს... რომელიც ვაგვანებულ ზეჰყურებდა წიხურე ხაღის აფისკროვნებულსა და დღეამებულ რიხ-
ინა სახეებს... ჩქარა ვარი ჩავუღებს... რაღაღანიად თითქოს ვაწყდა ვაპირი გარე ხამყარობან.
აღაგებებისა და განცდილების შემახილვში იმაღა, ოღნავ ჩამობედდა კიღეც, აღამაშვემული რიხინა
სახეებზე ფოტოგრაფიცი ციმციმებდნენ ოღენიერი, იუქარაქარა თვალში... მერე თითქოს რაღაც უ-
არხანი, კედლებში ვაწევე-ვაწევევა იწყეს... ჩარჩოები ერთმანეთს მიეხადნენ, სურათებში ვანათდა

სიღრმე, განაოდა უხახურლობადლე, თვალსმომჭრელობადლე... ხაღბი შეგმა, შედგა, გონს ვერ მიხულო-
 ყო რა ხელბოდა, მხახვარი ჩუბად იღვა გაღრეის კუბუბი და მოხახლენს მყოლდა... ხონაოთს ნა-
 ვალი სულ უფრო და უფრო მღერეობდა, აღამიანეში ახლა სურაოებს კი არ ხელაღენენ მხოლოდ, არა-
 მელ საუვის თავხახ... მაგრამ შოი, ხამინელმავე! ხელაღენენ სულ ხხვა შროქგიაში. ღელამომღინი
 იღენენ, გამჭვარვალენი, გამომღერემღინი, ხელშით ჟარაღენენ აუგ აღვირებს, ღრაიღმდენენ, დაზნ-
 ეულემი და დარხვენილემი ყვიროდენენ... მხახვარს ეღიმებოდა, იღვა მშვიდად, შეუშოთებოდალ და
 მოხალღენელის მოხლენახს მოელოდა. ხინაოთს ნავადღია სურაოების სიღრმედან თანდათან იკო... ყვე-
 ლამ შეამჩნია ცხადლოდ როგორ შეინძრენენ ხახუემი, ხხუელემი, საუვემი, თვალემი... ვამდრახვლა იწყეს
 ჩარჩობიდან, იქ მყოფო უახლოვდომდენენ, ხელს არმევედენენ, მოიკითხავდენენ... ერთი ჩრმჭრიალი
 იღვა დარბაზში... დაამიჯდმდენენ სამკუთხუელემი, ხაშემი, ფერემი, შგრიხემი, დამჭრთხად აღამიანენი
 კვლდებს აუკვრენენ და აუგმხსენენ, ჭირიოხსა და ღრიანგელთს ხმა ისმიდა რგველოვ... მხახვარი სა-
 იხოის იღვა იხვე... არ ეღიმებოდა... ჩქარა ეს წარმოღგენავ ჩათავდა, დამერე თოქოს ვიღავის
 ხელს დაქენევახ უფლიდენო აღამიანეშმა ჩარჩობში იწყეს ანახველმა, ერმანეთს ეჯიბრებდენენ,
 ხელს ვრავდენენ, ახწრებდენენ, მღერის, ხუხუხს, ერთ ჩარჩობი დაუკავებინათ აღვილო, ყველა მოთავს-
 და, ახლა სამკუთხუელემი, შგრიხემი, ხაშემი, ფერემი დაღიღენენ და ინგურესით ათვალერებდენენ ხე-
 რაოებს... ვიღავ მინენ ვერ გარკვეულოყო რა ხელბოდა. მხახვარი?!... ის ხომ შემოქმედი ხელვა-
 ნი იყო!... ვარი გაიღო და ქურჩიდან შემოჭრქვეულ გუგუნხსა და მფვერს ხმა შემოჰყვა, მამისა უფრ-
 ემ ასურისა თქმულთ: მარა-ღვე მოელოდე განსლვახსა შენსა და ვანემშალდამდე ხავრომისა შიმარს
 მიხისა, რამეთუ ყამსა, რამელსა არა მოელოდი, მომავალ არს ზრმანეშმა ხამინელი და მამინ ვიი გა-
 ნუმშალდებულა რ გარეთ ცოდა, თოვლე მოხულოყო, მთელ ქალქი შრველერობაში ჩაფლლოყო, მხახ-
 ვარს უყვარდა ზამთრისხერი ქალქი, მახ რიღვეც უყვარდა, უხახურლო ზამთარს რომ უმღერა ...

Sei allem Abschied voran, als wäre er hinter
 dir, wie der Winter, der eben geht.
 Denn unter Wintern ist einer so endlos Winter,
 daß, überwintert, dein Herz überhaupt überlebt.

Sei — und wisse zugleich des Nicht-Seins Bedingung,
 den unendlichen Grund deiner innigen Schwingung,
 daß du sie völlig vollziehst dieses einzige Mal.

Sei immer tot in Eurydike —, singender steige,
 preisender steige zurück in den reinen Bezug.
 Hier, unter Schwindenden, sei, im Reiche der Neige,
 sei ein klingendes Glas, das sich im Klang schon zerschlug.

Zu dem gebrauchten soivohl, wie zum dumpfen und
 stummen
 Vorrat der vollen Natur, den unsäglichen Summea,
 zahle dich jubelnd hinzu und vernichte die Zahl.

17.62 ხხუელ ყრულ ეგემოდა მიწახ, ხახვლავემი გამმულად მღეროდენენ მამინ, დამე ზღვას ეღა-
 ებოდა რადავახ, ცხელი ხისხლი შემხმარყო, ღელა-შიწა მიღს მოეგვა უხახურლოს, უღვიძარ მიღს, ხე,
 უფხვრულობვენ დაქენებულე, ნავადული თავის მხუილო, კვენხსა, ჭირილო, შოგზია არარსებობისა, გრგვი-
 ნვა, ეღვა, ქუხილი, ჭეჭე... არადღ მყდებოდა შენში, რადღ იყოლოდა, რათა აღარ შეეროებულყო, აღარ-
 ახლროს, მოუთმენლობახ დაუკვარვა თავის ხაწიერი, ჯერ კიღვე შარს იყავი შენ, ღლი ქალქის ვიწრო
 ქრეჭებში ჩაჭვლილო, ოქროს ქარი გიოქვეფლა თეორ თემებს, ღრუმებს ვულშვერილი გაღაუგაგრა და შავგრა
 უხახური ხხივი ეგემოდა გაყინული ხიღს შეღაპრის, ხიგილო იგინიდა, შენ არა, მარგოზმა ჭიროდა,
 შენ არა. მახ მოემგმნა ქალქის ღმერთი - ღლი ბა'ალი, აღმოსავლეთის აღამიანეთს რომ ებრბოდა
 და ხარბადღ ეწვაგებოდა მის ხისხლს, ხრავდა მვეღმს, ორმისა და ხინანურღს მუსიკის ხმაში, ზღვა
 გეხმებოვიღებულე და შვერი მიწამერყეულე მშობლორ ხიმინელს უბრუნებდენენ ყოველთვის თავიხივე
 ხაწყინისხავენ... გამოქვამულემს ხახწაულემი შეხიზნოდენენ, ღლი კოგონი დაენთოთ გამოქვამულემის
 პირზე და შეგიერის გამომახებახს ეღდენენ, გაშავებულე უკრავდა ეთნემის ორკვებსღრი ახალი ეერკო-
 ის ხადიღებებს, მველი უკვე ამოჭარბოდა მიწახ, უფრო ხწორედ მისი შიარი გამხდარყო, შამინ მო-
 ვიდა ხახობა და სოქვა-ვაიყინის წამი, არ მოეღონოს ჭეყენახს აღამიანი, მოგოვებულმა მოვარემ
 ჩამიბაროს მველი ეერკომა, მველი აზია; მველი ამერკვა, შემბერი შადღესინა... გაიყინოს წამი, ქა-
 ლმა აღარ შეახ ნაყლო თვისი, ზრმა მუშემმა მიოთვიხონ ყოველვე შემოწიერი, თანდათან ვალაგვ-
 მა აღამიანთა მოღგმა და მე დამჩრება ყოველვე, მე ვაუმამდარს, მე ხახობახ, მყოვემინს მახო

ნეი ფიქრების ნაყოფს, აზარსებულს რაზე... მე აღმჩნევა აქ ყოველივე, მე გავმეფდები, მე სახი-
ემა... თანდათან გარკვეულბოდა ხაზყარო, ჭამებები, სახახლეები, მადეში, ქალაქები, ქუჩები... არ-
სებობის სულ რაღაც მივათვლ ნაქვეში აღიგავა პირისაგან ზირისა აღაშინი, ვის ლეგონებმა აღი-
ყრეს შინა უმბოლვლად, მიფრეველი ვიჯარე რაყენეს ყოვლის დარაჯად, მღვიში ოკვანეები ამბო-
ღენ კრძალი: შადღეღა! - აზარსობისადმი, აზარსებობისადმი; ხასობა გავმეფა ყველგან... ლ-
რჩა მე ვაგი თვის ნაშქრედარში, აწინებულში, აგებულში, დარქირღში, დანგრეულში, დამხსურულში
მოკლულში, დამახსურღში... დიარებოდა ხასობა დეგარკვეულ მღვიში, აღარხად აღარ ენთ ხან-
ღები, აღარ უკრავდენ ენის ოკვანდები, აღარ მღეროდენ გიხსა ჯიფანას, აღარ ელოდენ სეჭე-
მშრის ქარებს, აღარ ახსოვდა ზარალხარა, მშავავადღიგვა, ავროპოლის, კოლიმეში და თავისუფ-
ების მინჭური ქანდაკი ნიუ-ორკში... ყველა მიღკვემში, გმებში, გრახებში სახობა დალიდა ფეხ-
ავრეგით, გამარჯვებულ დამარცხებულა, დინჯად იფორდა თიღებზე წამებს, ხაზყაროს რკვას... ერ-
თ... ერთი... ორი... ორი... ხაში... ომში... თიღის ვიღაც იღვა და მიწას ფქვავდა შვირის წისქვი-
ღებში...

მევა ღაშებს ანდობდა თავის საიღველომას, ხასწაულში თავის ქალას უფინოდენ გამოქვაბულებში,
იღვა ხიმახინჯე და წყალს ეკვრეფებოდა, ყველგან ჩაეფხათ ხიღები, ხაზყარო თავის ვანში მიჭე-
ებოდა, იკვებოდა, მარალიული ძილისათვის ეშხადებოდა... შინა ხაათა შერამდენელ ჩაშოკრა ხან-
ყისის წრეგით, ნელა გამოფიღენენ ვარში ხასწაულში, უსხურღი ჩაშენებულ ხეებს აფიღენენ ,
მორავრეკ ნავალღებს აყენენ, ფრეჯარებში გაისიურენეს, ჩაშხურეულ მინებს მიაშვირდენენ, თხა
მერჩათ ხეღში, შერე გვიღველს მიემდენენ ხასწაულში, ეაშათ, რა ხანია გვიღის გემი არ ენახათ.
ხადეკ, მადდა ხასობის ეური შავ-თორი ღრმა გრიაღებდა და ხაათის მღერი რეკვა ახალი ერის
დარწყვას იუწყებოდა, უკანაწველი ეპოქისას, მღვა შინად მღველიყო, დეამინა ქალაღად, ხასობ-
ას ხეღში აღი მვერეგი, შიღრი ხეღისაგან დამხადებული კლამი და წერას შესეგამოდა... არ აი-
ნგვრეკებდა, რა დარწა წინა ეპოქამ, უმარო აღაშინებამ, მღვემ, რეურეფინებამ, ფაშისფრამ, მუა-
მბოხემ, კომუნისფრამ, პოღვამ, ფერმერამ... ხასობას შიღრი ეს ნაწერები ერთ ღიდ შინად აემარ-
თა და გეცხლისთვის მიეფა, მავრამ შიღრი წვიმა და გეცხლი ჩააქრო... შინებში ფრიაღდენენ სე-
რღინებისა და ნაწერი ქალღებოს... ვინაფყელას დიადებად აეთინათებინა ქვეყანი ვარსკვლავე-
ბის გიფინში, შიფრეველი შიჯარე ხარვასღვალდ იღიშებოდა, დეურეღებელი ხიშმარი გრმეღებოდა და
გორდა ვიღაც დღემებელი ხასობის აფდავიან... შინი ხეა იყო რ. შინდღებამ?!

18.51 შიღრი ქარია თავაშეველი, ავარდელი ,
აწყავილი, შიღრიკვა შუავემბა, გაყინვა, გაქვა -
ვებმა. ყოველდღიურბოში შიღრი შიღრიკვის მძიე
ქრულა აწყებდა, ჩერებდა, ხეფდებდა. განა ყვ-
ელას აურა უნივერსალური შიღრი ხელის თანაშინა-
რი გახდეს? მესახლა განა? არაა ესე ამბო, რად-
განავ არ არსებობს უნივერსალური ფიღიურნი მყო-
რობა ინდოვიღისა, არის ერი, ინდოვიღაა ერთობლ-
ობა. არის შიღრიკვა, ხასწული ყველა ერისა...

გმრადლობის ფიღიურნი წარმოებდა, უღამის შიღრი-
აშარე შიღრის სახილ ისეჩინის შიღრი ათასწელე-
ლი გიღრი შინავერთი, არა შარე ერის შიღრელი დიასპორიზაციის ხაკილის გვიყენებს (შადღე -
ფინის შიღრელი კონიზაციი ხეურ-ხეურეულ-შინაანურ-ეგვიშერი გომბოროე კავშირებთან) არამედ წა-
რზობილს ახივე შიღრელი ენოფიღიურნი შიღრისაგ, რასად არანავლები მნიშენებოდა ენიჭება ერი-
გენდ-აშარეი ფიღიკვის შიღრეში განვიორების ხაქვიში.

A. A. [Хмельницкий]
Сохраня мою речь навсегда за прижаке несчастия и
льда,
За смолу кругового терпения, за совестный доггит труда
Так вода в новгородских колодцах должна быть черна
и сладина
Чтобы в ней к Рождеству отразилась семья плавни-
ками засади-
И за это, отец мой, мой друг и помощник мой грубый,
Я — исприжизниный брат, отщепенец в народной семье —
Обшало построить такие дремучие срубцы,
Чтобы в них татарца опукала князей на балье.

Личь бы только любилы меня эти древние плахи!
Как нащелся на смерть горделик зашибаюг в саду,
Я за это всю жизнь проному хоть в железной рубаше
И для казни петровской в лесу топорнице найду.

3 мая 1931. Хмельницкая.

ხაზარუს ცომები (მუმირულად ხა-გაზ = მარცხთვალამჭირენი) ხან მშვილდობანი გზით ღამობდნენ ქვეყნის კოლნოზაგის, ხანაც ხაზმარი მხედრობების ხაზუაღბით. პოლიციური ღამობა ამ პრეს-ოგბანულ ცომისხაზის არ ყოფილა უცხო, ქანაანურ-ხურიცული ცომების მჭობელ მახეშე დაყრდნობით (აღრინელი პოლიციური ცომის) = (პრომიციული ხოვალთში) ცდილობდა წინააღმდეგობა გაეწია მმართველი ფუნქციონარების. ხაზრუ-ამორელითა მომთაბარეობის ფარგლებში მოგვადნენ უძვე-ლეს შუამდინარეს, ხორიას, ღამანასა და პალესტინას. ღირსგორილური ფოქსირება პალესტინაში ხე-და, აქვე მიიღო მან (ეგვიპტური წყაროებით 1230 წელს) მღერი დაწყება შვიის ხაზუმისგან. აქ ამ მიწაზე იშვინენ მველი სემიციების გნობიერებაში მა'ალი, აშარათა, ამ მიწას იმდროინდელი უყვ-არდა თავის მგზორებთა შეჭვა, აღამიანთა მხხვერპლშენრევიები და სხვ.

ი.ი. უძველესი პრომიციული ცომის ხოვალთშიისა (თუ ახე ვიციყოთ) უკვე გააჩნდა მველი ეზრ-ელბს, რომლებიც გონიერულად იყენებდნენ ადგილობრივ მჭობელ მახეშს ხაუთარი ცომობრივ-პოლი-ციური მიზნების განხორციელებაში, ეხაა ქარვა მვ. ისრავლის შექმნის დროით ჩარჩობისა. (მეც-ამეცე ხ. ჩვ. წ.-მდე და ჩვენსვენ)

არაა გამორიგებულ მეორე ათხწელულის დახაწყისში წინა აშისი ვრცელ არაღბი (დაახლ, თანამეღ-როვე ირანის ფერიგორიაზე) მომხდარყო პირველი ვაკვახიურ - ხემიციური ეთნოლოგიკური და სხვა ხახის კონფაქციები, შემდგომში ეს კონფაქციები წყლებსა და იწყება თითოეული ცომობრივ-ხაზუმრე-ობრივი ცომობრება პალესტინასა და ვაკვახისაში. მას მაშინვე დაუპირისპირდა ბერძნულ-ეგვიპტური ხა-მყარის კულტურული წრე.

ხავარისია მხოლოდ იხგორიული პრეციის უმარალ მოაზრებაც კი, რათა ნაოდალ წარმოიღვიგნოთ დროით-ვრცელ ტრილში ვაგობრობის განვიოარების სურათი.

ხივრე - მთელი თავისი გეო-რელიეფურ-კლიმატური მრავალხაზობით, დრო - ათხწელულები, ფაქ-ტორი განვიოარება, ამ ხაში ცნებიდან მხოლოდ დრო და ხივრე წარმოადგენენ ობიექტურად რელიეფურ ფაქტორებს. მაშინ როცა განვიოარება უხახრულა და ამხილუჭური. ამ ხაში ფაქტორის თანამოქმ-ედებით ვიღებო ჩვენ კონკრეტულ ხურათს, თუ ტრილს მხოლოდ იხგორისას, მთელი თავისი რთული ფო-რმაციების თანწყობითა და შედეგებით.

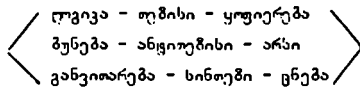
აღამიანის გარკვეული ხახე, ცომი, აგუფი. ათხწელულები-გარკვეული ცომაციების დაპირისპირება: მუთხე - მესამე ათხწელულები (ეგვიპტე - შუამდინარეთი - პალესტინა), მესამე - მეორე ათხ - წელულები (ჩინეთი, ინდოეთი, წინა აშია და ა.შ.) მიგრაციები, პირველი ურთიერთობები, ხამხედრო-ილელოგიური კონფაქციები.

პირველყოფილი თემური და მონათმფლობელის კოლიზია. ეთნოგეოგრაფიული განვიოარების ზოგადი ფუნქციონები. მეორე - პირველი ათხწელულები: ხხადახხვა კულტურების ეთნოგენეტიური, სპირიტუ-ური მტრები ევრაზიის, ამერიკ-ავსტრალიის მავტრიკებზე. მორთი იგოეა, ეგვიპტე - პალესტინა - შუამდინარეთი. აქედან იწყება ვაგობრობის მიმწეება, აქვე იწყება ადრეული ღამობაც. აქ მუნ-ებას და ლეგიახ არაფერი არა აქვს გახაყფი. განვიოარება პრეენციალურად ამხილუჭური გონდა, რადგანაც განვიოარების გარკვეული ნამხხერევი მხოლოდ ნაწილობრივ, შესაძლოა მუწილად დაშახინ-ჯებულ ხურათს გვამდეც თვით განვიოარებაზე, ამდენადაა ჩვენნი გონდა არამხილუჭური, რელიეფურ-რი, მიახლეობით. ეთნოკულტურები იბაღობდნენ, არსებობდნენ და ვეღობდნენ ან ახალ ეთნოკულტურ-ულ სუბსტრატს გვამდედნენ. დღევანდელი პირენეს ნახეარკვენმელოდან დაწყებული იაპონიამდე: ელარგარის, ფრამარის, უნეციციის, სხანდინავური, თრიალთის, აკლამეშისა და ხამხხუნების, ფლანდრიის, აპამეის, შიგირის, ანდრონიის, გლაგოვის, ლენ-შანისა და სხვა კულტურები.

ამრიგად ხივრეში ან არის ეთნოკულტურული მოედნა ან ვაკუუმია. ხხა ხაყოხია ხხადახხვა ეთნოკულტურათა ურთიერთობის დონე და ხაფხური.

მეორე მნიშვნელოვანი პრეგენეზია იხგორ. პრეციის მოაზრებისა იხგორ. ფაშების ხქემავურ დან-

აწვერებაში კი არ ედგომარობს, არამედ მათ კომპლექსურ ზოაზრებაში. ერთ პოლიან ცნებაში რამ გაუაქრთიანოთ მთელი ისტორიული პროცესი ასეთ ფრაზოლოგიურ ფორმულას მივიღებთ: კანობრიობის განვითარება = ენობრ-რელიგიურ-იდეოლოგიურ-სოციალურ-ეკონომიკურ-ფსიქიკურ-პოლიტიკური ასპექტებით = დროსა და = სივრცეში. ფაზობრივი ევოლუციის სტერეო Ξ

მხოლოდ ისტორია - კანობრიობის უსახარლო განვითარების მარადილო სხვად-ყოფნის (განსხვინების) მუდმივი ფორმაა.

ასევეა მოც. ენობრუდუტრის შემთხვევაშიც, არ არსებობს უნივერსალური ენობისი, უნივერსალური რელიგია, უნივერსალური იდეა, ანთროპოლოგია, იდეოლოგია, ხელოვნება, ყოველი თითოეული ამ მოვლენათგანი კონკრეტული მოვლენითაა, უნივერსალურია თუთ განვითარების იდეა, მარადილო ცვლადობის სარკე. მისხვისსხვას მუნი რელიგია, იდეოლოგია, არსებობის ფორმები, სახელმწიფოებრიობა, სინთეზის გაილიქური თუთ მუნებრივი განვითარების წინააღმდეგ. ისტორიული მუდმუდები - აღამინის არსებობის (მუნ-პყურების) განუყოფელი, მოუცილებელი თვისებებია. ყოველი ენობრული, თუ რელიგიური-ინტელიგი, თუ ანთროპო-ფსიქი ინტელიგი მუდმუდობა განსაზღვრულია, და ამდენად არანუივერსალური. თუ ჩვენ გვხვრდა აღრე გავტერკვია რამდენადმე პალეოგინა (ისრადელი) - კავკასიის კონკრეტული კავშირის სახე, ახლა ამ ანალოგის ჩაყარება სხვა დონეზე მოვიხსნება.

ხამირუ - ხურაფული ენობრულმუდებების უპვედესი ისტორიული კონფაქტები მთელი მუაპინარუთისა და სირია - პალესტინის არეალში ხორციელდებოდნენ. მათი გარეკვანა მთორე თანსწრეულის მთორე ნახეუარკი ხდება. ხამირუ (-ისრადელი) ცომები ამინ-მოავ-ელმო და სხვა (გორ-ცილონ-ფინიკია) ქანაანურ ცომებთან ერთად პალესტინის კოლონიზაციას იწყებენ, უცხოეინორელიგიური ელმენცების პროტრესული მუვირგემით. ხურაფულურარული ცომები ამორეკავკასიის საშხარეალში იწყებენ თოიუნენცნაგინას. დრო და სივრცე სპობს აღრედ კონქაქტებს. მუაღელ მდგომარეობას იძენენ ამურეო-მაბილონი და ფრიკო - ლილიური სახელმწ. გაერთიანებები.

მუაბუფე საუკუნის პოლოდანი, ჩვ.წ.-მდე, იწყება ისრადელურ-იდეური ცომების სახელმწ. გაერთიანებების ფორმირება საერთო ქანაანურ სუბსტრატზე. მოშობარენი მიწათმოქმედებია. მერმენულ სახელმწიფება პალესტინა ამირიდან სამებისწეროდ გამოხაგავს ქვეყნის ცომინიშს. მინათმცობელია, იუბი, ფელიშთიველბთან - ჰედვი ისრადელის სახელმწიფო (მუელი, ღვილი, მულომო...), დამა 925 წელს ჰვ.წ.-ით, მაგინში, რელიგიური რეფორმა, რელიგიურ-სოციალურ-ეკონომიკური დეფორმაციისა, წინასწარეფუცილობა - რელიგიის სუბტირ-ლოფერაფუდელი ფორმა, მინოიტიკის ფორმირება და იდეოლოგიური ანფაგინიში აღრეული პოლიტიკის ნამუებთან. იაპვე - ელიპისი (იაილა - იოი) კვალ მიმლაში. ებრ. ერის რთული ფსიქოქმენცალური ფორმაციისა მზარდი მინოიტიკის პირიქმში. იაპვე - წმ. ებრადელი დუთება, ებრადელი ფსიქო-ენობრ-იდეოლოგიური განვითარების პროდუქტი, ელიპისი (= ელერტი) აღრეული საერთოქანაანურ-სეპიკური ცნება დერეთის პანთეონისა.

საკოთხის ღახისის წესით: რაფორმა

და არა	ים אלהים	ברא	ראשית	
	הנה	ברא	ראשית	

მასხუნი ნათელია, მინაარსი ასახავს ერის ისტორიულ-რელიგიური განვითარების დონეს, სხვა საკოთხისა, რეგორ მხებრხდა დროთა განმავალბაში, მიბლის რელიგიურების თანადროულად ამ ორი ცნების მორიგება, თანაარსებობა?! -

პირველი ღიანსპირიშავისა - ასურეთი - ისრადელი (722 წ. ჰვ.წ.-ით) მთორე - მაბილონი - იუდეა (586 წ. ჰვ.წ.-ით).

ასეთთა პოკლე ხამირუ - ისრადელი ფორმა უპვედესი ისტორიის ძირითადი ქარგა.

იქნებ რელოვია იგივე პოეზიაა? - რელიგია, ფრადივილი ანახვა ადამიან-ღვთაების ვაჭარისა, პოეზია - თავისუფალი, ამაშია მირითალი განსხვავება. ბავუოზიხას ყოველთვის ზავკრევედა რა. ფრეა (ელპიძე) რაღაც მისგორი ხახელედა უშინაეხი დეკრემიხა, გაყინული, ვაჭავებულე თავის მხოლომით შინაარსში.

თუ ისგორია ადამიანის ფიზიკური არსებობის ხიმძოლა, პოეზია რიხი სულის უკვლავებან განახა ხიერემს, ვანა მძიოეა სიგოხელე პოეზიის გარეშე, ზარალ შამიბელო, იმედგანგრეპული, ხელმწიარულე ადამიანისა.

4-ნუ ხარ მშავუარი და განმწარებულ გულის-სიფყთა, რათა არა გიმზუმეს, რაყამს ზგინებელ განმ-
გვიგებდალ ხელ ხამიოლელ წლის წინ, იღეს შამის მვეღში ხაუკუნოდ ავღნილ მშიურ თმლიხის ვზარ-
ღბოლი, არ ვიგორი რამ წინ ურთულესი, მანაღერი, გმირებოთა და შმავკრომით აღხავე გმა მელ-
ღარგყმა, ღაგემა, ნგრევა, ხხვისი აღშევემა, იხეე ღაგემა ჩეში, ნგრევა, განახეხა, ხიყადღე, ხიგრ-
უე, ხიმიღწე, მეფი რა? რა ვიღვე ხაჭორო? აღღენა, გამავგრმა, რამავი ნგრევილი, ხიმიღწიოთა
და გმირებოთა გაღახდა. შაიხი წყნარი, 17 შაიხი 1972 წლისა, ეს იყო ჩემი ფერიხგვალეშის პირ-
ელე თარიღი, გამთხოხემა თმლიხთან, მეშჩანეშის ილიურ ხახუფეველში ხორცილღემდა.

გავახხენღემა თმლიხი, გაღაქვიონის ვაჭავამ ბეკრამიფყველმახთან ერთად, გავახხენღემა მიხ-
იო ხაჭართველი და შახთან ერთად წაიმუფმუფემა...

აღსრულდა შინა წელი და შუქარავი!
გორი-ღვთა-ბაღ, ატოვშია, ზეკრადნენ წიკვებო;
აღღენს არ შიკვ; სანშობლო, რაღენს არ შიკვ; სანშობლო,
იხეე უსიგოხიკვ მამაგანგენ წიკვებო!

ღუღიო აღწეხს-სგარ, ვიყო, აა ღარებში
რამ ანგეა-ოღებმა ხელე-პეკრად ღაღა,
აღღენს შიღელ ს-უკრადღემა რამ არ შიკვარებმა
შე შიკვარს, ხიგორეკვო, აღღენს, აღღენს!

[1910 წელს თბილისში]

19.60 გოგო ფიროდა... ქუჩის შიმქარული ღანგერა ბურუსში
გახვეულყო... შინაო ფორგეს აკვენებდა ახალგაზრდა კომპოზი-
ტორი, ხიკვლილხ უშახხა ბეგრემად უღერდენე თოდ, შუსიკვის ნა-
ფრფოთიღეს აუღღმული კლავიშოში... შარს, შარს გავიღეთ ჭალა-
ქიღან, გაღავიკვარგოთ, მოეშორღეთ შახ, წამიერემახ, უწმინღერემა-
ახ, კოსმიურ ხიმფონიად გაღავიქვეეე შაგარა გოგო ხამყაროს ენ-

ახ, ამოუგნოხმ, მიხრწნილ-გაღადრმობილო ზემრემის მიერ განკურნებულს, ანაფორეპულს, ღამარხულს,
ღრა მოვიხელეთ, უაზროდ ღიღისკენ სწრაფულემა, შენი თვალში მუახპარემა, ხამერმისოდ ანაბვე-
რებელმა მელღიგებამ შემახხენეს თავი, ახე ხულობარ, ხანამ მვეღარი ღროხი ხამფლობელოში მივა-
წეეთო, უმაღურებამ გამოაგაღა ღვიონო ხავეე ჩენი თახემი... კლავიშებს მიყვებღღენე კრიალბ-
ნემი, თავის ხაღვიკვარს მიყვებღღა რა, ღმირთო თუ ნაგეხი შიხი, მიხი ხმა, მუხიკვა მიხი, უხახრუ-
ელ ბეგარღმა მიხი... შენთოხი შენთოხი მეწაღა უხახრული მუხიკვა, ჩყარული ხულის, ზყიხიერი, ხა-
ღვათი, ხაუბელური, კრული... ბუფგუფი ბავეთა, შინაო ფორგესი, უქეო ღემლიხს, გვოფარვიღეს ხიმშე-
იღღ დაურღვეველი... ღამე სოღელში... გისფერი კრისხაღღემი შავი ზორიშინგღემისაქენე გავრენილი ყო-
რნებოხა, გხელი შუაღღე, გხელი მვეღაღღე რამ მუხურღელა და ნერვიულად აწვაღღეს თოთეხს, გუხმით ბ-
გერემი, ეს ხიგხეა, სიგხე მღერის განრისხებულე ღმირემის ლინგე, სევეღა მომბღრღათ ვენეგოხის წყ-
ღვან გიგარემს, ღღეგებს მიხღევენ ჩაჭავებულენი და მყურკობის ხივირრევემი ქრემიან ვენეგოხი
წყურავი გიგარემი... ხიმემის კანკალი, გაჭავებულე გიგარის ხხელღე, ნერვემის კანკალი და შო-
იხრემა იავარქემილი შერსხექვიგემის, ოჩიბარჩი ბავშური ოგნემებოხი... ჩენგე შეგავაწუხებმე მოგო-
ნემა გისფერი კრისხაღღემის და კვამიღად ასხეგებულე მირის გულისა... კომპოზიტორი უკრავს, ხელ
ახალგაზრდა კომპოზიტორი, ესმის ხამყაროს ხმა უებარი ურისოე გულისა, გულე უმღერის ღავორიღ
ხიგყავს, ღაღღოთეხ ბეგრა, ღანებოთა დაჭრეს ხახმი ხიმემი... და შინგე უღერენ ეს ხიმემი ჭეგმა
იხ გლღოვან რია-რიამში, გილა-გიაში, შია-შიამში... გხელი ჭეა მღერის, შინი ხიმღერას და ადამი-
ანს თავისუფალს თვისოე თავისგან. უგხონი კვღემიან, ბეგრემი ლეღად ეგვათეშთან მვეღარ ყურე-
მს, რაღღანგან შათია ეს ბეგრემი, შაო ღაღადღეს იხინი ზვეღრემის ხიხეხო, გარეღემი, განაბუბემ-
იო, მფიქრულა ღამეული მოჩვენებემიო... ღულღემად დასწენია იმ მუსიკოსს ღამაშ თოთეშე... შა-
ინგ გორიღენე კლავიშოში უქეო ხამყაროს ხმაზე, გეოსიშინახ აგორიღენე წამეზულა უხიფყველი

ბი... ამა, ამბობდა შიანი ფორე და ჭანჭარებში დაიყრუელებს სიგოცხოს ხმაზე, შარს ხოვადღემ
 მისცურავენ მოხაველში და ბუნ გიფლიან მუხიკოსი, უნი ხნელი თოთების ხეშებს, ჩვენს გაცრეც
 ილ ხელდებე რომ ციავდება ფერია სინათლედ, ნუ ზეგაზინებს შუაღავე, ცხელია ჭურა, არ გიცივებ
 მს შოვარლი დემროი სიმარფოვები... ია ლავლითი შინას შესხოსხვს-ზეგვეა ვილევ, ამბობი, ჯანყი,
 რუმი, დენვა... სიმფრინას მიკვით შარში, დემროი შრისხანე და ხახხილი მახას უხინჯავს ჰვედრ-
 ების ხაშობდოს, კოპოშიდროი ვახუხული ყურს უვლებს მაჯას, უელღებულ სისხლი ხიმღერის, გვაშ-
 თა შილთინის, მხურდა ღღეს მოწვედა იგ... როგა ვინება შოვკრებე ახეთი გადარწყველილება შიკო-
 დე, მოვკლავდი მას, მოვახრჩობდი უშარლოდ, გვაშად ვაშევედი, როგა შევედქი გადარწყველიების გა-
 ნხარცივებას, მიკვხედი რომ არც იხე ადელი ყოფილა შისი მონარება, ხუღმი იშპობდენე შის გად-
 ასარჩენად, ხუღმი შემპობდენე მე, შოილი ქვეყნიერების ხუღმი, შემპანის ხელი ევროპის გას გა-
 რუხობდა და ის უძლეველი იყო... მუქები სილიდა შირიდან... ისრუბოდა თოქის, გადარჩა, სიმპარ-
 ეს არ ჰქონდა ხაშვარი... მეჩვენებოდა, ვშადელი, მუსიკა-წამებში... რემინესცენცია... უვეა ღრ-
 თა რემინესცენციის, ნუ დაიკარგებოთ შარს ნუ წახვად სხვადა შოვა შემპალბის დემროი, შირიდან
 მოგწმენდო მუქებს და გაიხარებო... ვითარცა სისხლხავეს, წურბელებს შინაჭრებულ ვამპირები ის-
 არიან. ეს ვამპირები ხალებს ვკუთონიან და იშ გუბში გაწმუშულ მავებს, შარს მარწუხები, სიკვდილ-
 ის უხილავმა ხელმა ერთხელ ვილევ შუარყია მკვლელთა და ხაგოხლეთი, შუაშანშარა, შუაჯახა ერთ-
 რთხ... წითლდევხდა თმინი ქადა ქარს აუფრიადებოა მოშავალი ციკლოშაგების მონართმ შალეს-
 უხად... ცაღებად შესცივინებს ცარიელი სახლავი ურ კოპოშიდროის, გულისაშავანქაღებულე აპარდ-
 ელით ივება სახლავი და წლემი ეყრება ჭირად და მგვარად მარჯის დამევეში ჩაშინებულ მკვლელს.
 მას აიღებდა ცარიელი თვადების სიღრმე, შიანის ფორელს მალეში ევმა, ოგნებების ციკვი ვარე ცი-
 სიკრ ცხაურთა შარის რომ ვახარათოდან ხვალის ხიმღებად. შარში... წინ... ღღეა გრებელი და უშარ-
 ესი, კანკაღებენ და თრთან ჩემი უნობი მეგობრის თოთეში ქარში... ღღეს რიოალი და ხუღს ჰვე-
 ეთავს ფრთემშოგხილი ღილი ფრინველი... პიშით, შარებოთ, სისხლით, ჯანყით, ამბობით, შრბოლით, ირ-
 ყვება დენვა, შინი, შინი თავისუფლებას და ადამიანს მოგახეხავს გრადის კოშკში, ების მუხიკო-
 სის უხასრული ხიმღერა ქარის და ღირის გოგო დავიწყებულ ბედურებზე, ერთადერთ ენაზე, რომელიც
 მას მუხიკოსთან აკავშირებდა... აქ წყდება მავი, ოგირის გოგომ, ქობის ელლიც!..

20.59 ახე გრებდება რემინესცენცია... ჯერის მონახვერი
 პალესტინა... პოლია და ისჯორა... ნელა აშობავენებს ხაუკუა
 ნოვანი ხამარხებიდან ბაღმარებულე ცხელრები და ლამპრობ-
 ებით გავაშვამებულე ხიმღებზე ასახვენებს.

ჩემი დავება ჩემს შირველ აღშევეშასთან ერთად დარწყო, ფი-
 ზიკური ლეობა ვი ყოველთვის არ ნიშავს ხუღერი შეობას.

ახეთი ლეობის ხანა... ხურიფურ-ურარულ ქობებშიც შპინდით
 ჩვენს წელადრიგხაზე მეცხრე-მურვე ხაუკუნეებში... აქ ქობი-
 მის ნათესაბარცო პარაღებს იმერ-კავკასიური ქობები წარმო-
 ადგენდენე შოვლდებულე ჩრდ. შავიზღვისპირეთიდან ვანის ცხამ-
 დე და ვილევ აღმოსავლეთით. უნისთა შიგარცია, აღრევა, სუშ-
 ხარაორება ყოველთვის ჰქონიდა ზესაშავის ნიადავს ენათა და
 ხაღბთა გავრობანება - ლეფერენციაციისათვის.

შინამ ხანამ ასურელი ლეოპოლდისარა მუხამე, ისრავლთა შირველ დიასპირიციანის დარწყებდა ივლ-
 ეველთა დახარბობა შან ურარულს ჩეუთია ხამარხოდან 35 წელს ჩვ.წ.-3-ზე (ურარული ხარღერი მუ-
 რის ხანა), 72 წელს, ისრავლში აიყარენე პალესტინიდან და გემი ჩრდილოეთისაკენ აიღეს ვითარ-
 ცა შრებშია, შილი ცნობიერება რეოგოგურად შინათეიშორებულე იყო ევეა, თუმცა შინდთა ჯერ არ იყო

— A Flyin' Car Please
 © 1965 by Raymond Blevins

I look on the light; pavement of the stair—
 I wish you'd garden with—
 Please, wave the sunlight in your hair—
 Carry your lovers to you with a pained surprise—
 I beg: there to the good end and 'ere
 You're a fabled creature, in your quest:
 But wave, wave the sunlight in your hair.

As I would: have had him leave,
 As I would: have had her stand and grieve,
 So we should have left

As the soul leaves the body torn and bruised,
 As the mind departs the body it has used,
 I should find
 Some way inconspicuously light and deft,
 Some way we both should understand
 Simple and fallible as a smile and scowl of the head.

She turned away, but with the autumn weather
 Completed my imagination, many days,
 Many days and many hours:
 Her hair over her eyes and her arms full of flowers,
 And I wonder how they should have been together!
 I should have lost a gesture and a note,
 Sometimes these cogitations still amaze
 The troubled midnight and the dawn's repose.

ხაზოლად რეაქტირებული და შეკრებილი. ამერიკიდან უნდა გავაღვენიოთ თვლი ისრადელა 10 ჭობის კვალს 4-ზე მიმართულშით. ამერიკიდან ისმის სავიოთის ისრადელური ეთნოსის ანგბობა და რახობრა ივ ხიწმინდღე.

714 წელს (მ.წ.), ასურელმა ხარკონ ბუორემ ისევ უეუგია ურადელი რუხა პირველს, ხადლი (ჰგის ღმერთი), თუიშიმი (=წვიმის ღმერთი) და შივინი (=მზის ღმერთი) ღეწდნენ. მაალი და ამთარა მორ ივ გამარჯვებას ზეიმობდნენ. ძლერდება ჩრდილოელ კივირეიცი, სკვითურ ჟოშა დაწრად, საზხრეთში შილად აქგურდება.

605 წელს ჩაიხევენა ასურთა მზე. 586 წელს (მ.წ.) გაძლერებული ბაბილონი იწყებს პაღესხინა ედ იუღვეელთა მერე ლახპირიზადიას, ძირითადი გზა ისევ ჩრდილოეთისკენ მიღის შემოიბნენ რაჟ ჭირთა, რამეთუ მიღუნქეთანი არიან გერგვინი ა ამბობდა მეელი ფლოსოფისი. ასე ლაწყო სემიგური გვილიზადიის დასახრულის დასაწყისი ჩ.წ.-მდე პირველ დასწდულში უკვე. მიწაზე განრბმული ბაბილონის პირიზნეზე არანელთა დიდი მონუმენტი წამოიბარა. ლაწყო ისრადელურ ჭოშა ხანა გრძლივი ინფილტრაცია შუა აზიის, მერე და წინა აზიების, ამიერკავკასიის მრავალენოვან ჭოშა არეაღმში.

ეს იყო თავისთავადი გივლი ებრული კულტურის თვითმყოფადობის შენარჩუნებაში.

ინფილტრაციე გზა შირი იყო, მონათმფლობელი ელნი ღემოკარგები კი მაღლ აღმოჩნდნენ წინააზიელი მონათმფლობელი ღესპოგების პირისპირ. ამ დაპირისპირების ორგანულ ელემენტს ინფილტრირებული ისრადელურული ჭობები წარმოადგენდნენ.

ფიქრობ, რომ ამით ჰეიბდება მოხაზოთ ჭარულ-ებრული თუ კავკასიურ-ებრული უმედეხი ისტორიულ-კულტურული კონტაქტების რემინდენტებია, უმედეხი მხოლოდ განვითარებისა და კვდობის ფორმა. ასე ფიქრობდი დანეშისა და აღმედეხის ყამს, ჰემინდებისას, პოგია... ისტორია...

მოდელ და მხევილანანნი არსება საუკუნეებს შეხვედრის კულის ქიგინით, საუკუნეებმა ლინდეს იგი, მან ფიზიკურად გადაიარება ღრხა და ხივრეში, ხაბარა იყო და მანდ უხუ, უხანური და ერადერთი, მით გამოსძლი, მით იბეიმა სიკვდილის თვისის ქალერი კიაფი, ხიგილი, ეღვარება, თოქის პრესტიჟიკრად ებრული მუნ-მყოკრობის ქალერი ხაწყისი. დამხვდარ, დახეიქილ, დაკობილ მხოლოდ შეღქქვა, შეაგვღა, შეაშგერდა იმ ხედიანი ნახვადიის კლემამისიღმით, რომელიც მხოლოდ ყველაზე შორეულ უმარეფისა შირის ახახიათებო. ქალერი ხაწყისი კი ამბობენ ასე, ღიღხანს ინარჩუნებს თავის ინდივიდუალბახს, თემე ხხეების მეობას გადარეხხავს თანდათან, გააუფრუღებს, გააუფრთაღებს, დაგრეგავს, ხამწუხაროდ მხოლოდ ლახპირამ იხხნა ებრული კვლადი გვილიზადი-აღლუპისხავან, ვენეაველინი, მარჯვბამერილ მამკავდურ მხოლოდის, მონოთეისტური ქალერი ნახევირი ავღა, ებრულბამ დაავაყლიდა მხოლოდის ვენეაბადიღეა, ახალი ხელი, ახალი ფიზიკური მყოკრობა არგენა მახ, ერადევა მახ, ერამაშა, მანამ არ მოიბეზრებს იგი, და მერე კი ლაწყო ქალერი ნახევირის პირახხიერი, ხადისგური წამება, ვენეაგამოღელი მხოლოდ ხეწუხალერი იმპოგენციის ღრმა, დაუბევილმა ნახვადიამ მოიგვა. ამ ნახვადიას ქალერი ნახევირის მუნ-თან-ყოფნა აძლი იერება, შეღეგი ცხადი იყო...

რადღავით ძლიერ წაავავს იერუხადემი თბილისს, იქნებ მთებში, იქნებ ჰაერით, იქნებ გით, იქნებ გარეშემი მწვანელ მომიბინე ჟევიბითა და ჭადკევიბით. იერუხადემი იაშუებს ქალქი ღრში ჩახვეული ხუნქვა ღმერთებისა, ერემისა, ჭადრებისა, პოგებისა, პიღვირემებისა... ღელა-ქალქი ხა-მზობლთა... კალა სიონისა და წინაპრებისა... რგა მის ქვერეში დავამიჯებ, შეინანს ვიხხენებ. იერუხადემი ... ყველა მოკვდების ფიქრებთან ერთად...

Это было весной. За восточной стеной
Был горячий и радостный шепот.
Зеленая трава. Из припеки от рау
Мая пришла огоньками трава.

И слышал прошепт: «Господи! Я еврей
И, быть может, потомок царя-й.
Погляди на цветы по спешным стенам:
Это все, что осталось мне».

И спросил: «На цветы? И услышал в ответ:
«Голова! Это шло тебе сны,
Красы побились в фонт. Каждый год, как весна,
Красным малом расходят оны».

И подвесь был я на врозь. Кругом, подол жлоб,
Тоже врозь-и, — единой, сплюснотой.
Желто-розовый, тучно нескел, — содвигал
Кривизна горю и злом димал.

Одинекая пальма встала на дн шим
На холме охотило сивии,
И челкало, расгитли герман тошису,
И далеко я видел страшу.

Мирот серки жадно рассталаась она
В диме ского мгантого сна,
И в диме гористий Мана, в возду —
Сену Чертой водн, бирмау.

«От Галган до Галн, — сказала проводниа, —
Край отню пине бедн и днн.
Иуда в гробат. Бог раскинул по шей
Семх иелелью-серых камиш.

Врат разрушил Сном. Город таял и сгорел —
И мирот Миремия собрал
Тенный арх, прех днн, в погасшем огне
И расстал его по стране:

21.58 მონოტიზმის ეპოქის მონოტიზმის ეპოქის
ელ ჩივივა და ახე წარსდვა მამაკავდური მსოფლო რელოგობ-
ის წინაშე.

ეძრავულ ქალღმერთ მელანქოლია, ხრწნალი მსოფლიოს ისტორი-
ას ეწვემოდან, ღილი ხანია რაც ხულო წრავმარმულ იყო, სოციალური მორალ დრმა მიღს მისცემოდა,
წინა ხაუკუნე არსულდებოდა და მომდევნო ხაუკუნეხ აძლევდა მწინათი დახაბამხ მთელი ხომიღწით,
ხომინდურით, ღმობით, სიკვდილით. იგი ნელნელ უახლოვდებოდა სექსუალური გაუგვივარემის უჩინარ
მღვანს, მარალული ქალღმერთ ხაწყიხხ ვი არა და არ ეძინა, არ ეძინა იხვეუ როგორ არ ხომინავთ თუღ-
ავივის ზოპარკში ნემიერად მოვანდებულ ნიანგებხ, იხინი მხოლოდ თვდემენ (პამპ, ნიანგებხ ხომინა-
ვით? - ღღეს მკიხხა იქ პაგარა ხომიმამ 29.11.75) მგონებხ ეჭვი შეეპარა მრეყელითავა მიჭუნახ, გა-
ნა როგორ შეიძლება ნიანგხ თან პირი პირედეს დია, თან ვი ეძინახ. შე ვუპახუხე. ნიანგემი თვღ-
მენ მხოლოდ მრეყელითავა! - მან ვარემში მოსიარულე, მრედ-მრედლად ჩავმული, შემომდამებული პუბლი-
კისხავენ ვაიშვირა ხელი, თითქმის უნდოდა ეთქვა, განა ესენიგ იგივე არსებანი არ არიან, ოდნავ უფ-
რო აქგორი იესამოლა, მეუ მამინ ამეხილა თვადემი და შავი ხულოთ მოპირვეთებული ხათვადემი-
დან ვახუხედ მისიონრებხ, ხაოგრად ვავუნენ ვალემში მყოფთ, დერითი უხომპლანდესოვანი ვერ ვაა-
რჩევდა, ვინ იყო ვალამი, ვინ ვის ემადებოდა, ვის ვისი ეძინოდა?!

ერთი ხახეჩარიმინჩული, სამხომომოვართული, ყურებვაამისიგებულხა და ვისიგადავდესულ მამაკავს, რა
შედახვ მხხვილი, ღამალი ჟანი ვამხდარ, მვერგვამომხმეტილი ღამალი ფხებდმე დავყრდნი, კინაღამ შე-
მახვ, ხამადგელი გხოველური ქალღმერთა! მენ, მენ მიპირებ მოხპომახ?... .

ხამამამახ (25.11.75) ხინახის როველიდენ მთაზე მომხდარ ავიკავახახლორამში 20 ახალგაზრდა ის-
რაველი ხამხედრი დიღუპა. წარბი არ იეუხრია არავის, ყველაზე სიღრმე, პომადული ქვეგნომორემამში
მომხვავებულ გხოვერმისხული ქალღმერთა ხუაროდა ვიღეს, ნგრევდა მისი მარალული შეუღდმის ვნებ-
აამილომის ხამუაღება, სიკვდილი - მისი დავამყოფიღემის სიპოლო.

თელიორ პერეოს თავი ვი მოგიხურა ხინანეთიანებზე ვამომახული ხელი უფრო და უფრო უახსურდემ-
ოდა, წინდა მარინამხ სესხობლადი ავხეჩრიელი ეძრავული უფრო მეტი ფურს, ღინჩხინხა და აყრდემული
ხრნის ნახვლად, თელიდავერემამხ ვადარვეული წვერსინი ვი ვაოცემული შეწყურებდა ხამყაროს ფ-
ხარეყელითავა ღიღოგხ, რადენ ამოუგნომი უინი აწამებდა მახ, რორი ქვეყნიდან მოსულს, ვინება ჩა-
მინდებოდა, ხედმხ დავარგოდათ ჟღერქაფიური შეგრმემების უნარი, ნება, გრმინობა, ხამრისი ურჩხუდ-
იხტერ პნემემი გამოვიკრა და ახე დიღუგნომდა იერეუალიამის ჩამხედებულ ქურა-მანდებში. რომელი-
ღენ ვადელი შენომიდან რამებლავ ადამიანებში ქრეხელს უწოდებდენ, პაგარა კენგურეხხახხოვანი არ
ნება ვამოვიკრა, ვუგლოს დია ნაწილში პირადემის მოქრობა და ხხვა ხატორი ქვადლემი ეწყო. პირა-
ღომის რევიმბაზე მღოვხ ვავარევი: რორის პინისორი მინი... . იახ მხხვილი, ვავიღმით ახალგაზ-
რდა შეიღი მაროქა ვამოვიკრა, იუდზე ეწევა: სოცილური უმრუნ. მინისხერი. ვამოვიკრდა ამათ ქე-
რა უნდა შექონი? ვავიღმით ამახინა, ესენი ამაოთა შემღმობა უფროსთა ვამოუსია ხალხს. ის უფ-
რონი თურქე ყოველდღე მანამხ ხურელოვანი ხამჩის ქაფი, ხამონხ-ღეოვიკრახოთა ერქვა თურქე, მხ-
ლოდ მერე ამერებდა ის ღილი პირავება შეუღდის ხარეველს.

До родити край отцов только ханель и миз!
Да нехител в лес великий хан!
Да пребудет он год, неустех, великим —
До прихода речевого мн!

1987

გსიქიკვა მოწამლლო, ღღეეში მონისლლო, ხუდი უძორ, აღამანი - ჩაკეგლი სიგოხლის ამოუნს. იში მალის წრემრუნვა-თავის თავში... ზედგი ფახდაკლმული მყოკობისა. მოუმენღალ მოველი ღღეს რგვა ხაჯაროდ ღაწყეებენ სოციალური ხულის გაყილვას, ვიღავამ იხიგ ვი სიქვა, ჩქარა ღემოკრავლიანხვ გაყილიანო, რომელღღე მეშობღღე თუმღა შორედ ხალხს უნღა მიყიღონი, გრახს გხენიოთ შენღღემული, ეგემის ხრეკვა გასტკანსო. რაღვ სხვა რამის ყიღვას აპირებში მარადიული სული, რომელღღე ნღღა მაგრამ მგვიგედ ეკაგრონღღე ამ მძინარე ქვეყანას. იმ სიყყვის თქმას ვი ვრიღემიან. რამეთუ შიში ხუტევის ყვიღღან, მოღღემარე და მანინგ ფხიშელი, ხინღღეგარეგხილი შიში, ერთ ხაშულო ხიმადლის შენობაში მავგარა მავგისან ჩინოვნოკვ განღღიღმის მანითი ზუკრობილი ქალური არსემა დამავრონღღე, ვი არღღერს არ უშავებს მას, თუმგ ამოსუნთქვა უტარს ჩინოვნოკვ, ამბობენ, რომ ამოხსუნთქობ იმ ქალის ხახა წითელი ეშმაკუნენი ამოშყევიანინა შაერს, ჩასუნღღევის ხაშუალღღეაგ არა შქინია ხაშარღღეს, გახუთავემულ შაერს ახალი გსოვეღღემის ხახეეში არ ჩაშყევიო, შობობენ გროხიღღემენ...

ჩრამეთუ - ვანღღერი ენაღღ, არა რომღღეს ღინსხა მეფყველი შეუნღღემღღეა არს და თავისა თვისხა: განმამქიქემღღეღღ(ამფიღღექენი) - მსოფლო იხგორიის მგორე ფოკუსი ხარ შენ, შენში ჩაღღამშუვარი მღღეს და იხიგ. მარადიული გსოვეღღემყყაღღი ზეგოღღემის პირმშინი ვართ, განახღღემული, გღღე ავღღენიღღე ხამყაროს შარმინოღღე ღღაღღღში.

ყვაიღღენარს ნღღა ეგემა ჩრღღელი, ის ჩემი და შენი მეშვეღღერის ჩრღღელია, მიღღესქურემული, ხეღღავ, როგორ შემოგვექერის, თავის ღროს უღღეს, ღროს მარღღემის აფეთქემისას, ვენღემის ღაწყევივისას, გიყური, შვაგი ექსტრაშეიკი თამაშისას.

შე ეგრადლო... გაგისხენემღი გღღაქგონ, ხაღღამისას, ჩემი არსობის ხხოიერი ჩახვენემისას, მოვარეს შვევადემღი გაპობიღღ თვალს და შენ დაგინახავღი შენთვის შორედღი, შეხამღღა არგ იხე უგხო პაღღესგინიღღან, შენი მსჯადრი ყვიღღაშე ხამარღღანია და ღვთისხიერი, თოღღესღღეა ხვეჯავობღღეავ! ჩემი არსობის ფარული ნაწიღღ, შენ გამაღღეობღემ?

უნივერსუმში ღაღემებენ მიმქროღღავ გხენემს დახავღღესტკენ, არაქრამღღედ ეღღღებს აღმოსავღღეთისკენ, ქვა ვი არ იძვრის, შმიგვა ქვარი, ღუმს პოღღიის ხახთუმაღღან ფერმტრადღი ქრისგე, შე ეგრადლო... რუღღელი... გუღღესამრევი ხიმამუნის და ხიკოხავის, შენსვენ მოვიღღევი და ვიკეეგეში, შუა გშაშე, ღაწყენემული მოფორთქადღ ხანგრძლოგამაში. შვაგი ხერხემღღმის ურთიერთღღიღღეში, ხაშყაროში რომღღედეს ახე გუღღერიღღე გვაფყუებს, გვშარავს. არ-არსებობღღედ მომეღღენღე ხუხხიან ღამეს და მისგერიღღედ ხინამღღეღღედ შენ აღმინთე საკურთხევეღღეში, ჩემი და შენი წმინდა წყღღემის ხაკურიხევეღღეში და შემობრმანღღი, ნაოიერი ანგეღღესი კეღღავგროთი ხეღღეში, შენ გიგინღღენენ ნამსხურევეღღეში ხიმამუნისას, არარობა იქნეღღელა კავურ რაობაღღ, ხიფყვა ქართული და მიღღელა ღმერთ-ეგრადღელი, ეროგვიკული მოშავღღი იღღევოღღა შორით და ყვაიღღეღღეში ჩამორღღელი გროღღა ქარი, თმაგაწენღღი მოსთქვამღღე ქალი, წელი იშის წვეთეში ეგემოღღენენ გაყინულ ხახეს, გამშვეორავღღა ხაწურთო გოღღელია კერში, შენ მომანინიქე სიღაყეარღღე, ვარღღი სიღაში, თორი ჭამარი მოვისხიმღღე შენს ხამეღღეში, შემამღღე მადღ! ჭიჭინობღღელავ! გხელი თეა, გაღღეგვაბღღე მთღღმის ნიაგი, შენ გევეღღერეში, შემამღღე მადღ... ღღეს ხიკვიღღელია სიღაყეარღღეს მვაგრი სიმბოლო... გისმენღღი მარად მშეო პარიაში! გაქრენენ წამეში ჩემთვის უშორეს სიღაყეარღღეში, პირს მოხიკავეს ზღვა ავადმყყი და მომთხოვს შვეღღას, ხანოღღემს დაგინთემს გღღაქგონ ბროღღეს კუმისთან შენთვის მღღევეღღე თიღღესელი მიჭი... ლღღინი... თავის განქორვა მშეო მარამ, არაქრამღღედ ეღღღებს გშავნის აღმოსავღღელი, ღუმს დახავღღეთი, ღუმს ხახახღღე ხეღღე - ნემისა და შენ გიგღღან... შენი კღღემის შემოვანემას, გაქრა ოგენება და ხხელი გვინშემსხვერველი ღღელიღღე მშისკენ მიესვენება...

ღღელი ღღესი. შეო მარამი
ჩოკიტი წაწყეში სოღღე გარღღი
ქენი ცხოვეტის გვა სანარია
ღღე შორედღი სო სოღღეარღღე.

შემოღღემეს შოღღე ნარკულხა
და თუ ჩოკიტი იღღე გოუნღღე -
ღღენთავი და ნარკულღღე
ღღელი ქალღღე შიღღე ხიგხიამღღე

ღღენთავი და ნარკულღღე
შე მოგვარის სოღღე კარხი,
შემოქმეტს სოღღეს სოღღე
და თორი ოღღენი ავღღეარღღეს.

ღღე შინ ვიღღე: ამი მოკლე
ვეღღე ღღელი ოცნების ღღელი
შენღღე! ღღესი მარკულღღე ზღღეს
ღღელი ხეღღელი, წაწყეღღე სანო!

შეხვედრის დასრულებასთან დაკავშირებით, მისი დასრულების შემდეგ, მისი დასრულების შემდეგ, მისი დასრულების შემდეგ...

დასრულებულია ახალი პროექტების განხორციელება, რომლებიც დაკავშირებულია ახალი პროექტების განხორციელებასთან...

სადაც არის მნიშვნელოვანი პროგრესი, მისი დასრულების შემდეგ, მისი დასრულების შემდეგ...

და რომელიც დასრულებულია ახალი პროექტების განხორციელებასთან დაკავშირებით...

დაიკვირეთ სულს და გრძელყოთ გამტარებელი სწრაფი ცვლილება...

დღესაც დღესაც, მხოლოდ მარტო! როგორც ნაწილობრივ სილამაზისა და სილამაზის...

22.57 იმ დღეს შავიანი კავშირები დაიკვირეთ და გრძელყოთ გამტარებელი სწრაფი ცვლილება...

მა მძლავრ ხელი გადევნა თავზე, მიყვარა, მიუღირობა, მერე თითქოს ხახვიში სილა გააწვნიეს, ერთ აღვირბე და მარტო... ვარგად დაავიწყდა ქვაფენილები, სიხვილი შემხმაროვნი ხედი ახვალაზე, პაღლი მკვდარი იყო, კავშირები გაუკვირდა, მერე გაღიშდა და გზა განაგრძო, არაფერი არ შეხვედრია გზაზე, რე ვერ მამჩნევდა კავშირები, მიღობდა არქარტობით ნორმებით გაავამაშებულ ქაღალტში, მადამოების განახლებული ვიზორებისკენ არც კი იხედებოდა, საბურთო დანი ქაღალტის მიმართულებით უკველებული ქუჩა დრამების წყება ჩამოძრულიყო, შავი ახლებივით უახლოვდებოდნენ ქაღალტის თერხვირებს, წვიმას აპირებდა... კავშირები განაგრძობდა, გაღიშდა დღის ხილი, აღვირბის მუცხვა, მადის შესახველთან კნუფი შენიჭდა, კავშირები დანახვაზე არ განძრულია, გაუკვირდა კავშირები, მიუახლოვდა, ვარგად დაავიწყდა, კნუფის სხველი გამაშუბელი შირინა, მკვდარი ყოფილა, კავშირები გაუკვირდა, მავრები იხვეუ გაღიშდა და გზა განაგრძო; ქაღალტის დღე მოღანის უახლოვდებოდა, მოღანეზე უხველებული დროში ფრიალებდა, რადიკლები ეწერა დროშიაზე, კავშირები ყურადღება არ მიუქცევია წარწერებისათვის, ადგურებზე უნდა მოეხსნა განხილვა, მავრებელი ჩქარა გაიღობდა... მან სწრაფად გადასტყა მადანი, ჩრდილში შემდგარ მხარებზე გადავიდა და ქაღალტის გახვედა, ერთხანს მოქცენა რომ აღმოჩნდა მიწაზე კი არ დალოდნენ, არამედ შავში, მანქანები გრილი-გრილი დაშვებულდნენ, ერთხანის არ უჯახებოდნენ. იმ სიმაღლიდან თავის თავი გარიყულია და დამხრებულად ექცენა, მხოლოდ ის იღვა ქვემოთ, დასახველ ფრონტზე და მკვდარი მძლავრი და კნუფის მუფი არაფერი ენახა ამოღებულ ქაღალტში... ის მუფი ვერ მამჩნევდა, იღვა და ფიქრობდა... ავავიციხა და ალვის ხეები მიმართულია ეჭილივდნენ კავშირებს. მას რადიკის განხილვა ხურდა, მავრები უჭირდა, მუხილივდნენ უნარი დასუხავებოდა, რადიკ უხილავ მალას დაელოდებოდა წარსული ხურათობი, გაუფრქვითადებინა... შეუიკვირე უჩინებულად დალოდნენ აღაშინებები, მანქანები შავში ნემიერად დაქროდნენ... მდინარე ქაღალტს რომ მყოფა შუაზე აღმა მიღივდებოდა, შენიჭები შირქვავდებოდა, ეს იყო და წვიმაც წამოვიდა ჯიჯვად აწკარაფებდა სახლის სხვენივებსა და სახურავებზე, კავშირები მობრდა ასე დგომა, მარჯობა მობრდა, ინანა ასე აღვიღად რომ შეეღობა მკვდარ მძლავრი და კნუფის, რთობით მანინ დაყოვნიებულიყო, მარჯო ხო მადარ იქნებოდა, ეგების კიდე გამყოფი იხინი... შირინა მავრებლის გუფნი მინი... კავშირები მიმხვდარიყო მადარებელი ქაღალტის უახლოვდებოდა თუ გაიღობდა ქაღალტიდან... ინანა რომ დროზე არ მიამურა სადგურს... გუფნი ჩქარავე მიწყდა, დარჩა კავშირები სიხვიანი, ნორმით გაღაღაღებელი ნაწილობრივ ქაღალტში. დასრულებულია და განახლებულია ქვას სხვადასხვა ხელი, ერთი მადანი ვიზორიანი ამგვარ, შინა დამხსხვარა და მუყისული კენება შემოვსა, სიხვიანი გაღიშებულია და მხხვეული შინიდან, კავშირები მუილადა, ამღენი აღარ მოღობდა, სიხვიანი შოლო კი გველოვო მადანი მოკლავდა და მას ფეხებამდე შეამაწვდა, მამხობაში ვიღავას მემოღობავან შეემჩნია რომ სხველებული შინი კავშირები და უმხხვა: -ი! შენ მანდა, რას აკეთებ? - კავშირები ხელით გამაღდა ვერაფრის მუხი ვერ მოხივებებინა, დედა... ასე იღვა დღესანს, გამყოფი, ვადამწყობი გამიქცევია რა მყოფი კავშირები - მიუახლოვდი, ხელი შევახე, ის გაქვავებულიყო, მადამდე ქვედულიყო, დამანი სანახარი იყო დედაშინი, ყვავილდის თავივად დავადე თავზე, სიხვიანი შემოვნივდი ფეხებს, ამ დროს

რადღაც ხაზარტში ხმამ გახჭილად მთელი ქალაქი, გამოვიკვვიე, თოქის ვიღაცამ ხელი მკრა და გამ-
იმჯახიშნაო, შეეით ავიხიე, ეს მიწმენდილიყო, ხუთა იყო და კამკამა, არც აღამიანები დალო-
ნენ, აღარც მანქანები გუგუნებდნენ, ხალაღ შირხ ვიოდა მხარებელი და მახთან ერთად ხეშაღარ-
მე მგერდა ყვაიღარის ჩვეულ სიმფონიას... შიაცინთი... შირთა... ვარღი... ესთთაგულად დასებ-
ღენენ ვაქვავებულ ვახს...

25.56 ისევ სამყაროს და...

მხხვრულ, მყოვრობაწყვეტილ
ჭიშკარს ვუმზუნღები, ენერგ-
ია, ენგლეხია, ღო, შაგარა,
ხესხი, ძლიერი... გაღაღებუ-
მი, ძაღა, ძაღა, ნემისყუა, ამით ხიფყვი, შეთხ ხიღის ჭაღოკებში ჩაგურჯული ხაღამოში...

Des avalanches d'ine du vieil azur, au jour
Prenant et de la neige éternelle des aïeux
Qui roulent sur des mers de vapours qu'elle effraie
A travers l'encens bleu des horizons plus
Monte rêveusement vers la lune qui pleure !

Le plateau fauve, avec les cygnes au col fin,
Et ce divin laurier des âmes exilées
Vermiel comme le pur orciel du séraphin
Qui frugit la poudre des aurores foulées,

L'hyacinthe, le myrte à l'adorable éclair
Et, pareille à la choix de la femme, la rose
Cruelle, l'étérodiade en fleur du jardin clair,
Celle qu'un sang farouche et radieux attire !

Ea tu fis la blancheur sanglante des lys
Notre Dame, hosannah du jardin de nos limbes !
Et finisse l'éche par les célestes soirs,
Extase des regards, scintillement des nimbes !

O Mère qui créas en ton sein juste et fort,
Calices balançant la future fiole,
De grandes fleurs avec la halucinate Mort
Pour le poète las que la vie étiole.

პლესტონის ცისფერი, ღრღღღრღ მიმინებურებელი ციღან პირიღად შემომგქერის ღრღ, ღრღ რომელიც პი-
რუთენდაღ გვაერთიანებს უჩრდელის ხიმაშენის რკაღში, რკაღ რომელიც განვიარებას, გაურჩქენ-
ას გვიჩრდება, ფაქტორად ვი გვეკავებს, ვეახშიმს, ვეაშყველებს, გვარაშებს თავის შუგოღღ, ამ-
გერებულ არსობაში. ამ რკაღში ერწყმის ერთმანეთს უღგოკობა და ხაშრისის ყოველგვარი ხაშრისის
ურყუა, ჩვენც ვფიქრობთ ისევე, ვმხუღობთ ისევე, როგორ ვიძუებით და იქნებ პირიქითაც. არა,
მთავარია ძაღა, ძაღა რომელიც ყველას სჭრის თვალს, ყველას აჯღოღებს, ყველას იძინებს, ყველა
თოთუელს აღუმრავს ქვენა ინსტინქტებს ხისხლოერი კონისას, ხაშგაღღებაში მოზოგნე ღობერაღს-
აც და შეამბოხეხაც, რანგეღებხაც და სვეკლანგებხაც, იჯგინბეღებხაც და სვეკგოკებხაც, ძაღა-
ჯღღღში მიღწევის სურვილი ჩვენს გნობიერებაში და ღრღში მწოღება და მისი მიღწევა ჩვენი სუშ-
იქტური მყოვრობით ვერ იქნება გამართლებული. ყველაზე ხისხლანანი ფენომენი ღრღა, თოთუელის მ-
ფერი, ყოველგვს მომახსრებელი, ხმყოობენ ღღეღში, მისრბოღვენ დაშეღში, ღრღ ერთაღერთი რჩე-
მა და არის და იქნება, და არც რაა მისი მეფოღ, იგოღაღობა, თუ არა ღღერთი ჩვენც წარმოღგენ-
ების უღმარი წამაღი. ყოველგვ ღრღა და უხახრულებაში ივარგება, იძირება, მშარგავი, მშინვა-
რე, მასაც ვი, რომლის ხხეღღგ უღამაშარ, უთავო მუმებრამს შგავს ყოვლბმომგველი ღღეღით დაგ-
ვიროღებს. მახა - ეს ღღი ხაშგაღღებრივი უჩრხულია, რომოღია, რომელიც დაპროგრამირებელი ინსტ-
ინქტებითა და იმპულსებით მოქმედებს. არ დამავიწყდეს, მავრამ იმავე მახის ნაწილი ვარ მეღმენე,
ამ მახასთან, მის ფსიქიკურ ხინამღღღებთან ვართ გაწინახწორებულნი ვითარგა ხუმოქღი და იმი-
ქვი, ჩვენი ცოღნის, შემეგნების გაფართოების ინვარიანგობაც არხებულის ცვლოღებების პირობებო-
ნაა დავაპირებელი. სამყაროს თვისობრივი პირველადობა, თავის თავად არხებული, თავის თავში ღ-
თავბრიაღდ განსახიერებელი. ჩვენი აში - გნობიერების მიღმა რჩება, ეს პირველადობა არის ის, რაც
იმღღღღღევა მარადიული და არახახიერი, რამღღღღღე ჩვენი ინღღოღ. არსებობაა მუნ-ამყამაღ-ყოყო-
ერი და კონკრეტული. ბუნებრივ წვღამას მინახრებულნი, ვცდლობთ კვამარი დავაყაროთ ჩვენადობას
და პირველადობას შირის, ღრღოთი ევოლუციის ხაწყისიერი ფარგლებში. ღღეღღის ღრღ, ინგროის ავბე-
ღოთობამ, ანბანის გამოგონებამ შეინიოთი მოგვიგანა ჩვენთა წინაპართა წარმოსახვებისა და შეგრ-
მნებების, მოქმედებებისა და შესამღლა განცდილის აღწერაც. აღარ არიან აღამიანები, ვითი ხეღწე-
რილი ვი რჩება, თუმც ხუხგ, გაყვიოღღებულ, ფერგაღკრულ ქაღღღღღე, მახინგ რჩება, ქაღღღღ ჟრღ
ძლიერი აღიორღდა აღამიანზე, უმნიშვნელი ახოთა რიგი გავღღღობთ შთამბეჭდავი და მნიშვნელუანნი;
ღრღ დაამაშუნა აღამიანთა პარადღღერი შთამომავლადობის ხორციელი წყება, მეგნიერებამ აგოიუ-
რი შიში არგუნა წიღად, ღღეს ჩვენ პარადღღღღღღერი მხხვრევის პირმშინი ვართ, გაურკვეველობის უხა-
შღვრობა, ურთიერთობი და ღღოღღა, გაქვენვა მშვიღი, მყღღღ კვნებუღღღღღენ, რომღღღ ვინღღა წყ-
აღმაღღს შინაგან რისხეხას გადაგვარჩენს და ჟრღ მეღღად ვი ღღეგენირებელი აღამის მის გამომჰა-
ღი მეომის გავღღღას. იქნებ ისევ ღრღ შქმნას ხაყოველთაი ნგრევის ახალი კრიტერიუმი?!, ის,

რაც გინიერია და სხვანაირი იარაღები, რაც შესაბამისია მოსხობა სხვა გამოსავალი არ არსებობს, მხოლოდ გიყვებს ძალით სავსე სიციხის განხარგრეობისთვის შრენვა, მხოლოდ შეგულთა კერძია გადაგვარებული მყოფობა. ამსხერტი ყოველვე! არღანამსხერტი არ აღიშნებრევა, რამამსხერტი კი მას ვერა მალა ვერ გადაარჩენს, ვერც ციური განგება და ვერც ენცელეხია. განა მუიძელმა მოუხოთოთ აღამიანს გონიერება და გნობაღობა - მისი სავრო სულიერი ჩამორცხა და მუქმიონღვის ფონზემინიდან გამდე გადაიძელმა უხმარო, უხიყვიო ხიშმარი აღამიანის წარმისახეებისა, ნახნობ ჟეებს, მუქმებს, ჭიჭვიებსა და ნამუებს მუქმისახე მენ ჰორველას, მემოლიმღმემენ გვირანი ვეღმის ცისტერ ხერუნაღებს და იღუმადლე გეჟვიან რადგახ ღემროხა და ვახის ზუსახემ. რა გემუღმია, რა გეყვარებია, რა შეგვინეძახეს, დაგვიღამავს ჩვენს იღუშოგში, შეგღამემში? იგხმეოვიღმული იაღქმემ ბრღვიალემენ მურმუხიოგრად აღარვემული ზღვაში, ანგელისა აგიმეიგემული ჟადღში ეოქემენ ხიმეოღეს, ჩაქრამას, ჩანარეგემას, სათარხს მოვლოთ, ამეშარი ხანაპირეგი ჩურჩულემენ იღუმად იავემეანყენელ ერჟვიროვან ნანახ, ნელი-ნელ იპარება ხიმენღის ურჩი, მოვანვლე ზოლი ოთახში, რომელშიც ხმარიანი ღემილი ხაღვრომს, ამ ღემილიან ერთად, და იქნემ ამ მარადელ ღემილი ღროხიან ერთად ჩაგრიადღემუნან, ჩაყინუნან მხოლოდს ფლონოღური ხხეგემში, ახლა რამ მვეღრისტერი თემც გაქსეუმული ჟადღში მემოგვეყრემენ და გვეუმენიანჩეგენით მყოვარ ხარ! და მარათღია განა? ენაგახხირპული მენგირემანი ღვარუნომენ რიყეზე, მენბარე ჩქარა მიაგორებს თავის ფსკერზე ქვეს იქითვენ, ხაღინანე აღარ ამომრუნღემიან ეს ქვეში, მამგრამ იქნემიან, მარად იქნემიან ეს და ვიღევ სხვა, უხიღვი, ახალ ქვეში... საგენში უმძიმემენე ცხოვრებას ოხიყ მანღემღემას, ვად აღიღული ნევის ქადქემი, გრანოღიდან წვეთავდა ცისტერი ხიხელი, რმღის დანაღქმეგ საშეიძლე კროდა და გიაგომდა ღეკემმრის სუსხიანი ღლე...

I.

Когда, соломинка, не спишь в огромной спальне
И ждешь, бессонная, чтоб, важен и высок
Спокойной тяжестью — что может быть печальней —
На весы чуткие спустился потолок,

Соломка звонкая, соломинка сухая,
Всю смерть ты выпила и сделала нежней,
Сломалась южная соломинка нежная,
Не Солома, нет, соломинка скорей.

В часы бессонницы предметы тяжелее,
Как будто меньше их — такая тишина —
Мерцают в зеркале подушки, чуть белея,
И в крутом омуте кровять отражена.

Нет, не соломинка в торжественном атласе,
В огромной колыбете над черною Невой,
Двадцать месяцев поют о смертном часе,
Струится в воздухе лед бледно-голубой.

Декабрь торжественный струит свое дыхание,
Как будто в колыбете тяжелей Невы.
Нет, не Соломинка, — Лигейя, умираешь —
Я научился вам, блаженные слова.

II.

Я научился вам, блаженные слова —
Ленор, Соломинка, Лигейя, Серафим.
В огромной колыбете тяжелей Невы,
И голубая кровь струится из гранита.

Декабрь торжественный сияет над Невой.
Двадцать месяцев поют о смертном часе.
Нет, не Соломинка в торжественном атласе
Вышеет медленный, тожильный покой.

В моей кроватке шепет декабрьская Лигейя,
Чья в саркофаге спит блаженная любовь,
А та соломинка, быть может Солома,
Убитая жалостью и не верная вновь.

1916.

24.55 აღამიანი წერს, იღვის, უკვდავყოს თავის თავა... ღრო ზღის, ანდაღვრემს, იავარმყოფს, სპობს, სისტეუმებს ამსხერტებს, თორიუმს აქარწყლებს, მომღვრემებს მორს უთხრის, რამეო უხიღემშია და ქახიხა უპირველესი სისღევა ღროთი. ღრო თავის სავსეოთ იხგრორახ წერს და ყოველ ოსოღუნსაღ უწერს განსავსეორემული იხგრორახს, მის მღლიო-უნემღელი განარჩენს. წერენ სისხელი და ხრეღო, მვეღმით და ნერეგით თავის სათქმელს იახსწელულში, საუკუნეში, წღემი, ოჯემი, ღღემი, ხაათემი, წეოემი, წამემი, ოიახ წამემიგ კი, წამემი რუმღემი არ აგლოან ოჯოთმევიგენებას ნემიხიერ გაყინებას, გარეგებას, აღქმას. წამემი არ აგლოან აღამიანის გავუნომიერემული ფსიქიკური ხაჯარის ჩამღვროხებას, მათი მუშევიმით წარმოიქმნება ყოველღერი გრავემების, ნეოქრემების მთელა წყელი, კონიკურ-პოლოღვიერ ასპექტემში გარდასახული, აღამიანის იღენგომას რამ არღვეს.

წარხულის მოგონება, წარხულის გახსენება თავისემურ იგროთად აწვება იმავე წარხულის უყუარება და უთალო შეღება - ღღევანღელმას, წარხულის ვერ გაქმევი, იგი დაუნღველია, ისევე რგორღ და

უძველესი და გარდაუვალი მომავალი. წარსული მთელი თავისი ხილვით, კონფლიქტებით, ხიზონებით, უძველესი და დღევანდელი ჩვენში, ბრძოლა მასთან ნიშნავს ბრძოლას ჩვენსავე ხაზსხვედრთან, ჩვენ დაუძლეველ წარსულს მხოლოდ მაშინ როცა მას შევეუბნებით, მის მოყოლილებს ნაწილად ვიჭვევით, ეს კი განსაზღვრავს როდის ხდება... წარსული ზოგჯერ მისი ბრძოლის სტრუქტურაა, მისი კომპლექსია, წარსული მომავალს ფაქტურადაა მთელ კონსტრუქციას აბარებს, თავისებურ ხარვეზს ახახავს გარდასულ კულტურაში და ცივილიზაციაში გამხდურ, დაუძლეველ, უწყვეტ ჯაჭვს.

კავშირების უქნაშია კონსტრუქციის დიდი ხანია მთელი მთელი მხოლოდ იხილვის ევოლუციის მიწიერ ხაზს, ახელი უქნაშია კონსტრუქციის ზოგადად აღმართვის გამოვლენის ხაზით ფენომენის წარმოდგენის თანამედროვე და მომავალი თაობების ლობი-გადაშენების ფონზე. კავშირების - ერთიანობის მოკლებული, დაუვალბული, კავშირების - რომლის მიართად გნებებდა ერები და ინდივიდები იქნენ არ შეიძლება უნებართლო იყოს, ამასთან თეორიულად ახელი ხახის კავშირების ჩამოყალიბება უძველესი იქნას წარმოდგენის, ამდენად ხანუგებულებია ის ვინც ოპტიმისტურად განიწყობს ახელი იდეებისაღმნი. განსაზღვრავს შეიწყობს მას... ახე არ ამბობდა განა ხინელი იოანე?! - რომელია მოციხის ხიყუარული, იგი უხიდა იქნა მურისაგან, ხელი რომელია აქნისღეს მური და მგრობა, არა დაელოს მას ბრძოლა გული და წარწყმედა ხელისაღ-

რაცეს ხამყარი უმარბაბარი ორანყერვა ეგონა, რომლის კონტექსტზე უმინოდ მიმდროდენ მუდანი და დეკორების წყალობა ცოთ ევოლუციონა კავს.

ხამყარი ჩვენს წარმოდგენებში ხიყუარა ნამდვილ ჭრანთად იქნა, ვერ გეცემის მისი და არც ჩვენთვის თავის, რადგანაც ჩვენი ხახუბარი ენის ხედავებია არ შეხახამება ხამგადელობისა და ბუნების ხაზით წყობის. ენები და ხიყუარები მიმსგავხებით ფენომენებს ახახავენ, პირბადავებული ენობრივი ხედავებებით, დეჰივიციონ...

ენა თითქმის ხეთივიდ რჩება თავის მიართად ახხველებში, რეგორც იყო ვიქნათ 500 - 300 წლის წინ. ენა ნელა ვითარდება, ხამყარი და ჩვენ მასთან ერთად გავიღვით სწრაფად, ამდენად ეს ორი განვითარება არაა ერთმანეთის თანაპარალელური, ხაზით, სრულყოფილი, ჰან-კონსი-ანთროპული ენის შექმნა კი უარჯობით შესაძლებლობების ფარგლებს მიღმა რჩება. ყოველივე შემოქმედული მიხილური ექსპლორაციის ხედავობაში გვაქვებს, ოდესღაც ჩვენც დაუძრებელი ჩვენსავ თავს, მხოლოდ მარადიული წრეზრუნვა ამას გულისხმობს... წრეზრუნავს ყოველივე, ჩვენც... ხამყარ... ხიხილვი, ორანყერვას, მდინარეც, ხეც, ჭალაც... გვემინება, გვედვიება, უხიხილვი, გვემანება ხხელი ქუაღნილი მგრობანი აღმის. ქალაქში... გარკვეული გარკვევლობა, უმინი ბირალი, გავრეშროლ ებული ხელი, მოკვეთილი და ხათული ჩახვეული ნაჭერები... ახსწრულღეს უგინი და ჭრისხარ შენს უძღვრებაში, შენს ხიძამუნეში, გამთუხავლობაში, გზა კი გრძელია და მინი, რაცეს ორანყერიდან რიცეს ორანყერიამდე...

Versailles

Wie Könige die schließlich nur noch schreiben fast ohne Ziel, nur um von Zeit zu Zeit sich den Verneigen auf beiden Seiten zu zeigen in des Mantels Einsamkeit ---:

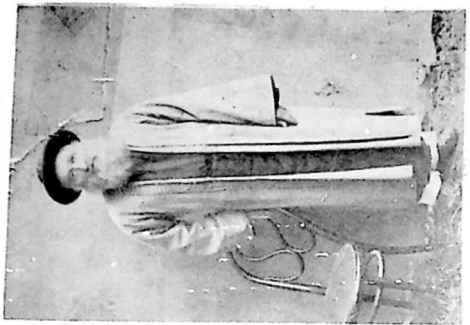
so steigt, -lein zwischen den Balustraden, die sich verneigen schon seit Anbeginn, die Treppe: langsam und von Gottes Gnaden und auf den Himmel zu und nirgends hin;

als ob sie allen Folgenden befahl zurückzubleiben, - so daß sie nicht wagen von ferne nachzugehen; nicht einmal die schwere Schleppe durfte er tragen.

ლენი ხხეულბრივი - მილოვიერი არსება განხხეულდა თავს, დაყინებით გონივრად ერის, მერიც, მესამე... დაუქმყოფილები ხურვილები და წადილი კი უნებურად ხდება ხაკუარის თავისაგან განთავისუფლების მძლავრი ფაქტორი...

გენს უნა ხუმებს... ღიბგუა უნა... გაიძახილენენ ზიამიოგი ჰუზანიხგეში და წერლობურეუა გილიანგ-
რკვეში. კოსზისი მარათლია ერთიანია, მაგრამ იმხვან განსხვავებში აღამიანებში აჰ ერთიანი კოს-
მოსის ხხვადახხვა გეოკლიმაჟურ პირბებში ხხვადახხვა ეთნოლინგვიხურ თვისობრივ რაბებმად ყად-
იბლებიან. გმირია ის ვინც მობახერხებს თავის გაუკვლავებან ათახწლეულებიხ გაღამახილში, რმებლ-
ხან მლიარლები და მლიარლები ემბერებთან დამხხერეული ჩინჩხებით, ამქვეჯერული თავის ქალებ-
ით, ხანუკვარია ყოველივე მინხობრივი და ხაოგნებია განგებინ მიერ წილდებული ხველრი ყოველია
ყამთა... აღამიანებმ ჰუებახებთ: ბელნიერება, ბელნიერება ჰოგავეთ, მოგვანბეუთ! - რათა ჰქე-
ენ მოგვეთ ბელნიერებმ... - ამით გამომღა მახილი ესე. ხახწარკვეთამ იმხხერეული ემბრეულთ,
უმილობან გაღანაყარი მთურეული ქაწურეულით იმბირება ამორეული გუმე მახხერეუბისა და ხეიმბრ-
ბისა. იმბირება და გუთანად ამოქნარებმ ჯიუჭი ეთისი, მუნებრივზე მუნებრივი აღმობახველთის ე-
ერკვიბიანის რმ ღამობს, ამიოგამა ცხადი, ჩემი ერის ბელ-იბბლი ამირილან ეერკის ბელ-
ბალს დამორჩილებული მისხავე უკანახხველ განარენს ვანიარებს, ხხვა მესამე გმა ჯერ არ ჩანს.
ხაკვენეთა გმაგახაყარზე წარმადგებით დანყებული ავგო-ემახსიპახეია ჯოგალერი თეოლოგინებით, ავ-
გო-ინსლავიზაციით მთარეება. ხამყარობ და მისმა აღამიანურ-ისგორიულმა ეერეულითა უამრო მებლ-
ობების კრებლქარაგბმ ჰეოყანა ხამბრლისი ერი. მე მებრეება იგი, ვითარმა იკვირს რახელი თე-
ისი, მე მებრეება იგი, რადგანამ ქართულიშებული ეგპის ნამხხერევი ვარ მისი, ხადლა, რგორღა
ავყვე ჩემთა წინაპართ ჯაჭვს, ვინ აღადგენს მას, ვინ მაპოვნინებს ხიწმიღეს სისხლისას და წარ-
მომავლობისას, ყოველივე მანთქებს ბობქარება, დაუღვრებელმა ცხოვრებისეულმა ჟალდებმა, ახე მგ-
ინია ჩემით დავსმის წერტილი ამ არხებობას, მგინია ზოგჯერ, რადგანამ ეს მებრებება პორუნულია
დაა ფიქლოლოგიზირებული, გაგრძელება იქნება ღრმისი და ხივრეუმი... დავიწყებას მიეცა ერთი წ-
ნაპარი, მერიე, მესამე, სიმეჭრიულად გართულდა ჩემი მყოვრობის მთელი სქემა, მარგვიის აღდგე-
ნა ხაკვამდ რთელ ამოგანად იქმა. გერქენება ზოგჯერ დემოთის მიერ ამაბანებული, ამბერებული ხე-
რადგირების თვალში გყოფრებენ და რადამ ილუზიდ მალახ გამაგებენ, ქვემუნებულად მენც იმავ მალ-
ით იმხვევლები, ხელში კი უცხო ხხველის უცნობი ნაწილაკები დამობდავენ, შორი გემის კვამლიერ
კამბლანზე კი ფრადი ემბაკვენიმ გააკრავენ ფრად ქაღალდებს, აწიქლოლებთან, აყოვრებთან მერიე
აიგელენ თავს, აუღვრებთან და ხწორუპოვად ჩამოეშებთან ძირს, აღამიანთა თავკრება ხელბო-
ხაკვენ, მმანებებმად, მოქვენებებმად, სიმბრებმად, რა მობომავს აღამიანის ხულის უხახრელობას? რა
ამაღლებს მის ილუზიად, გამოუნობს ხამყარობს? ამომრავლებთან მთანი, ზღვანი, ჭყენი, ვეღნი, ლე-
ებდაჭიმიული ულყები ამბევერებენ მილიკებს უცნობი ხახხხლებიხაკვენ გახწევენ, გორვის მახხარე-
მხავით რმ აპირაკვებულან გმათა დახახრეულში. მებვის მველი, გამხმარი ხეებმად აღვაცვენებთან,
ახსიოვინებმა მნათებარე პლანეტა შორი, გვიკვირს დინყებს ხამყარობს მველი საათი, ხანდაშეულობა
სიმბრე, სიკვლილი, ერთხმად გამხწევენ მუნსკენ კონსტანტინე მახონის ზღვისხერი თვალბის ხი-
ლემლებთან, დალაგს დაგანანებენ, მუღარებით შემოგხედავენ, დაგემუქრებთან... შემოგვევლენებთან,
გეგვიან თითქმის იყავ მობავ უფლისა მიმართ ყოვლისა გულთა მუნითა, ხლო სიმბრებნა მუნსა ჭ-
და ნუ აღმუავებთ... არის კი უფალი, არსებობს სიმბრემ... გახახხურლიამ შემამყვარა წიგნი ჰა-
რთული, მთარებს იგაგებს ემბრეული ჰაროლი მყოვარი, და იყავილებს ვაში მისით გახარებული...
ზღვისხერი თვალბში ჩადივენთა სიმბრეის ღელა, ხანთელ- სანთელი, უსჯვი სიმი და მღუშარება, მღ-
ის უღვი ეურული სიხე ხიღამილან, ღის ბოლებმად, თვალბს აწეება, თვალბს ახვებმა და გაღ-
მეჭრებებსა ღამობს ხიყვარული... ნათი შიშლისა და მუღისი. ექვლიპამებშით დახიერა მთელი ხამ-
ყარი, ზღვისხერემა თვალბმა გახიებს თვისი ხიღამილოება, ყოველან აღავსებს ექვლიპამებშით დილი კ-
ხრები, რათა მუნსახან გამაგხურამღე, მუღდგომამღე... მამართის ხუხამღე და მერე ხურვილ - წა-
ღლის მადგირალიშებით დაამხხერინ ვერ. ი მთავინებთა მთავინებისა - ღვთაებრივი კავშირობა.
ყოველღე იღვრება უცნობი სიხე-მოილი ჩვენს არხებამში, მხოლოდ თვალბი გრმინობენ მათ არხებ-

Ընտրված անդամները կարող են ընտրվել անհատապես կամ ընտանիքով, որովհետև ընտանիքային ընտրությունը ավելի արագ է և ավելի արդյունավետ, քան անհատական ընտրությունը։ Ընտրված անդամները կարող են ընտրվել անհատապես կամ ընտանիքով, որովհետև ընտանիքային ընտրությունը ավելի արագ է և ավելի արդյունավետ, քան անհատական ընտրությունը։

Ընտրված անդամները կարող են ընտրվել անհատապես կամ ընտանիքով, որովհետև ընտանիքային ընտրությունը ավելի արագ է և ավելի արդյունավետ, քան անհատական ընտրությունը։ Ընտրված անդամները կարող են ընտրվել անհատապես կամ ընտանիքով, որովհետև ընտանիքային ընտրությունը ավելի արագ է և ավելի արդյունավետ, քան անհատական ընտրությունը։

Ընտրված անդամները կարող են ընտրվել անհատապես կամ ընտանիքով, որովհետև ընտանիքային ընտրությունը ավելի արագ է և ավելի արդյունավետ, քան անհատական ընտրությունը։ Ընտրված անդամները կարող են ընտրվել անհատապես կամ ընտանիքով, որովհետև ընտանիքային ընտրությունը ավելի արագ է և ավելի արդյունավետ, քան անհատական ընտրությունը։

ბას და ლუმანს, ოქტობრიდან მნელი სიღრმისადა, მუქიჩაქრანნი, მიზამიშკანნი... და მთავრე ამბო-
მს შუადამის გულის სიძვერას მადალი სავსარაშულიანი ხახლი ფანჯრის ცხაურებში... ხალი, ხალი მი-
ჩქარი კონსტანტინე ბაქონი! მენს ზღვისყურ თვალმს უგლებელ ყურს, იხინი აზომენ, აზომენ..

ზღვისყური გაქვს თვალში და ზავალ ჰავახარ მღვას,
თუ არ მვედრანლში და მიხობოვლში ხვას,
მივაგოვებ გაძახულზე თუხვასა და ხვას
გადაღანავ აღიღებულ ჭირხასა და მვევარს,
გუხხლს გაჯვან მენს სამყოფელს, მენს სიყვარულს ქარს,
და მივიკვად მობლაგულ მავ ნავდრემ ქარს...
ზღვისყური გაქვს თვალში და ზავალ ჰავახარ მღვას.

1940, თბილისი, 1.10

26.53 თითქოს ზღვის მთელი სავყარა აფრთხილდებოდა უმარი თვალმის ცისყურ გსვარში, თითქოს
ქალწულმრივი ხელთუხლებლობის უნრყოელს მუნებას შემოაქუყრებს მიწაში ჩამორული ხინმინელ საყ-
ოველობათა.

იქრფურვილი სარანინები შემოურწყმიან ქვეყანას გარინდულს და აამარბაგებენ მის ხვედებსა და
საყრდენებს. მაჯბაჯს იწყებს სექსულობას აფანილი 4 წლის ბიჭუნა და ვერც კი მოღის გონს, რომ
მისი ამ ქვეყანაზე მოვლინება, სრულდით არაა ვინმეს შრალი, რომ ასეთია ის, რომ ასეთი იქნება
ის, რომ სწორედ ასეთ ენაზე ამეფყველებდა...

თვალს ვაკლებს დაამბლაგუნებს უგონოდ და მუნდოვან ადმხარქვიებს შიამკრებს მშერას მურდენ-
მურდენითა და ღრვენივით, იერე ჰავარა ხუხუ ხეს აებლოვება და ფრანგისკანენოთა ევლსიის საუნ-
ჯუ-ხაღებს თვალრემლიანი შიამფერდება, საუკუნეთა ნამედევარს და ნაოღარს, წყლიად სინაოღს
შეყვარებული ზღვისყურთვალმა ბიჭუნა გულქვერს გადაუღოს თავნება ქარებს, უფრულს, უშვლოთ,
უხისხლოთ, უნერლოთ იხგორიასავით, მშენიეროთ ამადრებული ნეკერცხლებივით, შიადგაგებულთ ნათე-
ლო, ჭეჭმარიოი სახწაულბივით.

იქრს ნიჩბები, მოწ-ნალისხარად აღინათებენ, დაზურმუხვებულთ მოედვარე ზღვის მთავრეღვრქვეულ
შედაპირს, შორით განდევრილოთ სავანეებში გაშოსხვებენ დედამრიკულაშმოსხებრ ქობს და შინამრევა
მთელი ზღანედა, მას ჩინეთივ გადმოსავლება თავისი ასეული მილონებოთ, შრამგაგონას შეყვარებუ-
ლი ზოდლია ამერიკელებივ და რადა თქმა უნდა აფრკვის მელდორი შავნი და ევროპელი ანარქო-ღემ-
ოკრავები. წესი და განგება მიწიერი ბედნიერების მიღება რჩება, რილიანი დაურთებელი კოგნების
მუქში შრომანი იწყებს დაფურცელს და გვერს შარალული წინახწარამეფყველება აღამიანათა უკუნისი
უკუნისამდე. * სახელ-განთქმულ შყოფს კავთა არა კეილი სქემე მხოლოდ, არამედ შორავგონა, მძღე-
ელი შორავთა სიმორავისაჟ. * მწუხარებით მოხილი სარვე ბედნიერების სხივებს გამოავრომებს და
შრამათა შრავადოთ აღმოუბრწყინებს ახალ ცისკრებს. მზე აღიწყებს ყვავილობას, ვანოფ აყვავილებს
მშობლიურ შერებში და სიკეთოს შრენი ანგელოსი მოგვეხვებება. ავმუღელა რსხიპი ხალდლოლ გა-
ნემშადება და შიაროებად მოვარდნილ საეკლესიო ლავანტიმის ხმას მიყუყრადებს და შუადამის შიარ-
მბას გაანდობს მოძვარს, გამთენიისას კი, მოგრილავებულზე, მონახვრის შარეში იწყებენ რეკვას,
მისხვი ემრადელი ილითაში ამოჩრის ციგითს და თავის სალოგავისკენ გაუყვება გზას, მუეზინი მავ-
მალის ქემისსავენ მოუწოდებს მოწმებენ მუნსლმანი... ყველა თავის რწმენითა დაკავებულთ, რწმენა
ვიადგასი, ვიადგამი, ყველა შეზღუდულთ, შებოჭილთ, შემორკილთ, იდლოათო, ქრისფეთ, მავშადლოთ,
კონფუციოთ, ბუდლიოთ, ქვითა თუ ხეით, ყველა გამოთქვამს ფარულად თავის საყველურს, და მანინ უხა-
რია რომ სწამს, რომ არსებობს, რომ სასურველი წინახწარახეღვის კარიშქებია აქანდაკებულთ და ხახ-
ოვით მამოდინენ ამომონვერებს ნუში ქ.თბილისის შემოგარენში.

რა იქნება? ვინ აწინახწარამეფყველებსა გაძახულის შირს ნადვერის ყამს, ვინ აიგავებს შირე-
ლი არანახელი სამშობლოების უნრფხის ხეულა? ვინ მიუადრხება შეშოთებულ ქრისფიანი, თვადგო-
მღიმა ემრადელ გოგონას? ავანკადებულთ რომ მისჩერებია დაწილდებულ თრამდებს? - რაღენათა შირს
გონება მისი აღამიანური არსებობის სხვადახხვა განზომილებების მოაშრებისგან, ჰავარა ემრადელი

გოგონას ბელი! ქვეწიმიანი და წამებელი სისხლისა და სქესის გაუწიმიანი ბელა რიგითი, ინსანდრე-
ების იძულებლობით, სხეულის თანდათანობით უნებლო მოკვეთით, დაბერებებით სიკვდილით. ესაა
მისი ბელი, ბელისწერა, და თუ გნებავთ თავისუფლება - არათავისუფლების იგვივობა. ხალ გაპირ-
ებმა მისი პირველებისული ხილამ? ალდასხურ ხორსოვში იქნებ, იქნებ ბელნიერება გახანგრძლ-
ვებულ წამებაშიც შვიოს? რამეთუ ხანგები მსოფლიო ყოფიერებაში წარმოიშობა, ყოფიერებას კი არ-
აყოფიერებისაგან ეძლევა დასაბამი.

მართლა არსებობს ოდესღაც ჩინელი ვაგო სიუნ ცშივ (ფილოს. ენციკლოპ. მიხედვით იუსოს მოკლენ-
ბელ 298-238 წლებში უცხოურია) შენი სიხვევითა? - წყარბა და ცეცხლს ენერგია აქვთ, მაგრამ სიგო-
ცხლს არიან მოკლმულნი. ბადახსა და ხეთ სიგოცხელ აქვთ, მაგრამ ცნობიერება არ გააჩნიათ, გრ-
ნველი და ხეოველი ცნობიერება აქვთ, მაგრამ ვალდებულების გრძობას არიან მოკლმულნი. აღაბი-
ნს კი აქვს ენერგია, ცნობიერება და ვალდებულების გრძობა, რის გამოც ცისქვეშეთში იგი ყ-
ელაზე უეთობობილი ქმნილბაა (იხ. სიუნ-ცშის მე-9 მარჯვნივ)... არ გავეცინება ამაზე შავარა
ეზრალე გოგონავ, ქრისტიანი მიჭუნას რომ მისჩერებია და შენს გარეშის ღღეს წყველი? შენ უნ-
და ყოფიერება უბედური, ვიღაც რომ ყოფიერება ბელნიერი. სხვა გვა შარავანდებით მოხელ ქვის უკ-
ელ ქანდაკისას არც დაუხახია.

ყური მიუღვე აბა ურჩო თვალმბრიადა ეზრალე გოგონავ ღილი შოვრის აღ-ბოვრის მოძახის...

27.52 მისი არსებობა სინამდვილის არსებობასაც ნიშნავდა მაშ-
ინ, სინამდვილედ დაილიდა სიგო, რაც მომავალი იქნებოდა, ამას კი
გამოცნობა სჭირებოდა, წინასწარმეგველთა ეპოქა კი ჯერ არ დამ-
ღვარიყო, მიბოჯური ეპილეფიებით შეპყრობილი საუკუნეები მოჭავ-
ნენ მის ვნებას, რას, ნეგატივი რასსაჩრდობდნენ საუკუნეები გამ-
ოფილეთი ჩინების წყებას, ქარი გულოდგინედ აქანავებდა სხეულ-
ის გამოთვხველ, გამომხმარ. ნაწილებს, ხელში თავის ქალაზე შემ-
წყობილი უცნაურ მოძრაობებს აკეთებდნენ შვირში, შვირში ახლად -
მოკიდებულს დახუთული ხურნელი იღვა ყვავილების სუნს რომ ერწყ-
ილა. სამყარო გამოუცნობი ხმოვნებითა და გვერებით, ცნებებითა და მდომებით იყო გაუღებელი.
დახანავებულყოფი მყარდ გოლარობაში ამოგარჯლელი, მოყვარევირც არსებების მთელი გრუვა, ცხენი
წინასწარმეგველების მოლოდინში იყვნენ... ოღით განიხვენება ნათელი საბრძანებელი და გამოხან-
ღება ხიშმარებრივი აჩრდილი აჭროვნიებული ავეურებისა. ჩრდილები თავისებურ წრეებში ჩამირეყო-
ვნენ და ამოვებას მისჩერებოდნენ, შავარა გოგონას კი ეგონა, საწყაროში მხოლოდ ჩრდილები ღამ-
წოდნენ, ხორციელი გვამნი კი ერთავად განუხენილიყვნენ კოსმიური ცა - ხმელეთის მუხელებზე.

ჩრდილებიც წინასწარმეგველების მოლოდინში განუსხელიყვნენ და უმანკო ქაჩულებივით ჩაქინდ-
რათ თავში.

ჩრდილი მეუფემ ქარიშხლიანი ეფილი ჩამოუჭროდა ღონდონს, ვაჟინგონს, პარიშს, მადრილს, ღელ-
ის, რომს, პეკინს, მოსკოვს, ვენახსა და თბილისს და სხვა ქალაქებს... აქ მცხოვრები ჩრდილები
ნეგარადღებდნენ მომავალი საუკუნის მესას მაშაშვიერითან, მაშაშვიერიც კიყოფილი ჩანდა, კონ-
ფინენების სიმფონია იღვრებოდა კოსმოსში და პლანეტათა გაღამახილი მჭილად ურავრავებოდა ამ
სიმფონიას. შორიშოგებზე შრომის გმირულ იდილას ბერძნულად კავებობობა, რამეთუ შრომა ავეთობ-
ობილბდა მის აჩრდილვან არსებას და გარკვეულად ხელს უწყობდა მათ სპირიტუალურ პროგრესს.

საქართველოდან ჩამოსული ეზრალი გოგონას კი გურქულიად უკვირდა პაღესიანობაში შარავი ჩრდილი
მთელი აყვია საზოგადოება რომ იხილა, საზოგადოებას შავიმიყვარედ და კეთილმოხილად შემოქმე-
ხელები მუხედებ, იმპირებოდა, ამოქნარებდა, ფულს თვილიდა, ფულს უთვლიდა, ფულს ითვლიდა, მერე
ისევ იწვიდა ხელს, ოკიანესგაღაღებელთაგან ცვილიდა და ღილიდა ღლიდარი, რომელსაც შვირში სამაჯი

Мы встретились с тобой на закате
Ты веслым расселаа заны.
Я любил твои белые платья,
Уточенность мечты разлюбя.

Были странны безмолвные встречи.
Вперед! — на песчаной юге
Загорались померные сны.
Кто-то думал о бледной красе.

Приближенный, сблизенный, сгоранный —
Не прилегаю лазурный тышь...
Мы встретились в вечернем тумане,
Где у берега рый и казны.

Ни тоски, ни любви, ни обиды,
Нес перекла, прошло, отошло...
Белый стан, голоса пазныям
И твое золотое весло.

12 мая 1992

ღირებულება ემაგდობდა, საზოგადოება თვლიდა ფულს და ძლიერ, გუნებოვანძველ ხელოვნებას .
 იმ ხეობს შეთვალურებად ავაზაკთა და ზღოეჯელთა მთელი რაზმი ჰყავდა მიწინიერი, რადგანაც ახლო
 ვითარებაში თვით პროფიციის ხეობის არ იყო ხანძელი მთელი რიგი ჩრდილოვანი მიწების გამოად-
 გლობრივი ხიფობის საზრისი ხეობი ინახებოდა, ვაყყოლი პალებსინელი აჩრდილში, სვეტილ-
 ნიერნი და გამდინძორნი მხვრიანი ახლავდებზე ავეთბდნენ ხლო-მორჩალებს, მათ წარსული რიგობი-
 ბდა თავისკენ, იხინი ვი თურმე მოძავროსკენ მიიხწრათფლდნენ. ღღეჯანღელობის პროფიციური რიგობი-
 ცია თავის მთავარ ქორურგს ელოდა, ქორურგი არ ჩანდა, თითქოს განგებ იკვირებოდა, როგორღი სა-
 მყარო იჭედებოდა და იკვებოდა მშეყოვავი ენათურებით, მრავალბოვებოთა და - ბეგრებოთ, რიგობი-
 ულებოთ, იღებოთ, ერებოთ, ახალი იღებოთ, ნახევარერებოთა და ნახევარერებოთ, ვაგებოთ, რად-
 ებოთ, ვაგებოთ, მახლავებოთ, ქალენებოთ და მყარულებოთ. ყველას უხარდა ხამყარზე მოკლ-
 ნა, ყველას ეწადა ხიველი მორჩობის წილი და აღწევდა კიდევ ამახ... ყველას უნლოდა მორჩება მი-
 ებო ხივეობის წილი... განელბული ხარწმუნებობა თავისთვის მიყუყულოთ ხახვლოვობის დამაზ მწ-
 ვროზე და წარსულის ამოქარება გლობდა რუჰად ვაჭრულელი გხერის ქლეჩიანი გლოვებოდა... ბე-
 მიახვენეს ახალი კუმბო და კიოხვის ნიშნების გროვა ჩახახვენეს მიო ღელამინაში, თქვენთვის იყავ-
 იო მანდა, არ შეგავწუხოთ! - მიაძახეს მოჭირისუფლო აღაჩინებმა... გნობო ქორურგს ვავეთებ-
 ინი მათთვის რიგობი, ვერგ ერობის გაღარჩენა ვერ მოხერხებოდა, ყველა შეიკვებოდა... ხამი,
 არა შვილი ღღის განმავლობაში ახე ყრილან კიოხვის ნიშნები პროჩქეჩარაში, მერე მოგებოდა ვლ-
 აგხას მათი მველარი არხებობა და სახელთობსკენ გამოქვანებოთ... საზოგადოება პალებსინაში ვი-
 ყოლი იყავებოდა ხელებს მუგებო, ახლა მას აღარავითარი კიოხვის ნიშნები აღარ შეაწუხებდნ-
 ენ... ახლა მხოლოდ ხიველი შეიძლება ყოლილოთ მათი არხებობისთვის უღელსი კიოხვის ნიშანი,
 მავრამ როგორგ პროფიციის წრეებოდა იურყებოდნენ არც ხიველიცა ეზინოდა ამ ხეებმეორესა და
 ჩავიჭიშკრებულ ვამათა საზოგადოებახ... მიქლუხებდნენ ურემბი, მიხრილბდნენ მანქანები, უღარ-
 ღელად ხვევდა პალებსინის ახალი ღმერთი ემანსიპორბული ფულს, ვაპოვობის, კონსერვაქლომბის,
 ქალაქი-ყვარობის ახმობსფერობი... იხსდნენ თავის კანგორგში უხაქმი პროფიცილები და ჩრდ. აჭრკ-
 ული მულოდებოთ ირობდნენ თავს. რამდენად მინისჭრს წინადაღებაც ვი შეუგანა: პროფიციის არს-
 ბობის ფაქტი ჩვენი პაგვიგემული საზოგადობისთვის მიურახამყოფელს წარმოადგენს და იქნებ ვი-
 გოქროთ მის დაშლამო... ქვეყანაში გრმელებოდა ახალი მინების მიპროგ... მათ ხამანსიპაგო-
 ლდ ხვენიღურად გამყოფი გენგრემბი გზანიღნენ, საღად უხელოეო ემანსიპაგორები ქვიოთა და ღო-
 რლიო დაწერილ მიბლას ახწავდებდნენ, თითქოს ა იყო ა და ხევა არავერი, რემბის ხიგოეხ გვრო-
 და ხმოვინო არხების ფრადი წარმოსახვა, მღეროდნენ პალებსინელი ემანსიპაგორები ა, რ, ე, ი,
 უ ... არენ იგოდა რღდემბის ვაგრმელებოდა ახალი ხიძერსა, რემბისთვის უნლოდათ მიგებოთ, ხე-
 რთაზრისი ხინღისი ხხეშვებდებო... მანქანა შეეჯახებოდა მანქანახ... გოქრემბი ჩაველებდნენ
 და ყოველივე გაინახებოდა ახალი ექიმობამეგობისა და გხიწო-ეთერული მოლოდინი, რმელებ-
 იგ უგნობი ხიგონების მღემარებას ამოყვებოდნენ და წამით თუნდაც წამით დაარღვედნენ უძრავახ.

28.51 ერმანეთობსკენ ყველას რადაც უხილოვი ხიშები იზ-
 იღებდნენ, შავი რიოლბის თურნი ვლავიშები ნერვიულად თრო-
 ღდნენ, ღინერებს უამრავი აჩრდილი ვადაჰყავდათ კონგინენგ-
 ღლან კონგინენგზე, ღინერებსაც ჩრდილები მარათვდნენ, ყვე-
 ლას თავი აღხავხე იყო პროგრამაქლო გოქრემბოთა და ხხეშმა-
 იო, აჩრდილებს ხელი წყვილიდში ჰქონდათ გამომწყვილელი, რამ-
 ეთ ფრად ეზინოდათ მათი, როგორღი არ გამიანათონ და ჩვე-
 ნის ჩრდილოვან მყოვობას ჰლოთ არ მოუღინო, ხეუკუნებს შე-
 ბერებული შეელოთ მველი, აღამიანური ხეობა, ღმერთმენებლობის წებოგ დაწმყოვობათ ამ ჩრდილო

A noir, le blanc, le rouge, U vert, O bleu : vuyelles,
 Je dirai quelque chose aux amoureux latentes :
 A, noir coiffez vous des mouchoirs éclairants
 Qui bombrent autour des pauteurs cruelles,
 Guêles d'ombre; E, candeurs des vapeurs et des tentes,
 Lancez des glaciers fiers, non blancs, fissures d'ombelles;
 I, pouspuez, sans cracher, riez des livres à lentes
 Dans la caëtre ou les ivresses préissent;
 U, epeles, vibrements divins des mers vitales,
 Paix des paisés semés d'animaux, pais des tides
 Que l'atmosphère imprime aux grands fronts stables;
 O, suprême Clairon plein des strieurs étranges,
 Silences traversés des Mondes et des Anges !
 -- O l'Oméga, rayon violet de Ses Yeux!

მს, რადგანაც ისინი ხაკუთარ თავებს რაცხდნენ დმერტომად და ახლა უდმერთო დმერთის არსის ფლო-
სოფიური გარკვევით იყენენ დაკავებულნი. მათ გარშემო იმხსურელა მითით მთელი სახახლეგმი, მკე-
ლო ჩრდილებს შრომა ახალ ჩრდილებს ქმნიდა, ყველანს უყვარდა სიმკრმნე ვითარცა თავი თვისი, გან-
მეორებლად მის შესადებლად შუნაჭროდნენ და უკვლავებამე ოგნებობდნენ. თვითხახელი პირვენ-
მა ჩამოვიდა ეკოპათა გმაგასაყარზე და ჩრდილოთ ხანგმკლეობას ავინებდა, ახალ აპოკალიპაზე
ხერდათ გაღწევა, ჩრდილმი ცხოვრებისეულ განცხრომას მიეცემოდნენ პარესიგინამი და ნუგამს იგე-
დნენ ძლიერი ხამხელრა ძაღისა და ჩინეთში ზომხდარი არეულებით. ჩრდილებს მმართული ზედავენა
ველეჩქური სიგაროელითაც ართობდა თავს. ისინი ჭეჭმარიგო ამრის ხაწყისს ეებდნენ, ავრწყებოდ-
ათ რამ ჭეჭმარიგო ამრი თვითმცნობიდან, თვითგავეტიდან იწყება, იმ ზღვრიდან, რცა ამრი ხამყ-
არის ყოფიერების ამბოლყოჩ ხამრისს უახლოვება. ყოფიერება კი მმომე ფენოქენია აღამიანის გო-
ნებინათვის, ცხადზე უცხადესი ხლება ეთვურ- მნეომრთვი მისამრეებმის არეგომის აუცილებლმა
ერვნულ-სახელმწიფომრთვი მყოვრობისათვის, მგარამ ხაკარლერ ორიაღს ერი წუ ხახელმწიფო
ჩინ აღუღება ერთი მნიშვნელოვანი გარემოება - რქმენა, რქმენა ამხკრამქლორი რადივის ან ვიდაც-
ის, ფხველორელიგოური ხამღვრემი აღამიანის ფსიქო-სოციოლოური არსის განხამღვრისა, აღამიანს იბ-
ვეე არ ძაღებს თავის ჭრანხვენდორება, რგორც იხკრობის ხამრისს. ხამრისი კი ბოროტების გამოღ-
დას წარმობადგენს მამკრიალერ ხამყარობი ახიკეთე - დვთაგმის სახით ამხკრამქლორი აპოკალიპისი ობ-
იექტია. ერს თავის ხაკუთარი სული აქვს რგორც აღამიან-ინდივიდს, რგორც სახელმწიფოს. ხელთ
მექანიკური კონგლომერაცია ან ჯამი ვერ შექმნის კავომრობის ერთიან სულს. ხაკუთრთვი კულტურა
ერთიან, რიგმირებულ, ჭაქტირებულ სულს წარმობადგენს ხალხისას, მის ენებას, მის ღროთ ვრცელ
ღამამონს, მის სიგოცხებს, ამღენად კულტურა გავიღებით მეღ ღინამიშმს შეიგავს ვინემ გვიღობ-
აცია, რამქლოც (რგორც ჭევით ოყო არა ერთხელ აღნიშნული) ხამოლო ჯამში სოვრომრთვი გაქვეავ-
მაში, ექსპლოლოგიურ კრუნჩხვაში, სიკვდილში მთავრდება. კულტურა ხიღმრთე ფსიქოლოგიური ნიუანს-
ების შემცველია, გვირობავიცა ვრცელ-მამკრიალერის. მასიური ხამოვლოების ამღვავება უანახს-
ნელი აღამიანის პრამღმას აყენებს უციომლოც.

ახე უახლოვლებით მიოვე საუკუნის დასახურებს. გონებამყრყენილმა კავომრობამ კიღვე ვერ გარ-
გო უმარქოცესი ჭეჭმარიგებაც პოლოგვიანობა - მასიური, ინსჰაგვიმრებული სოციოლორი იყურობს ჭა-
რღია. მისი აქტივობა ჩვენი თამბის წილ-კემდ მენიერებლ იქცა. ყველაფერში დიკავრცა პირველ-
ოვლენითობა. მნელოა ზისი წვლმა და ხელახლო აღდგენა. ემბრელობის კოლექტიური სული, დღენ, ერთი
ღლი გაქვეავებული მასის ნამხსურვეებს უფრო წარმობადგენს ვინემ მომავლისაკენ სწრაფულ ფსიქოქ
რამბას და ამ რამბის ფაგლორმა იმღენდადა სიმპოროქლერი, რამღენდაც დღენანელი იხკრობა - ყო-
ველგვარ ხელშესახებე კანონზომიერებებსაა მოკლებული, ყოველი მივლენა ხაკუთრითაა იხკრობა. კანონ
ზომიერება! და ახელი მოვლენების გვილერი წრემრენვა ფილოსოფიური ხამრისის უსახურებობას იმღე-
უკანახსნელ ფსიქო-ლოგიკურ მივლენამღე, აფოქური თვითგანადგურების ხამმრეებამღე.

ყოველივე ეს მეცნიერების თვითყყოფამა განვითარებამ გამომიწვია მთელი თავისი პარალოქსალერ-
ობით, ამასთან მეცნიერებმას არახდრობს არ გაუცია ობიექტიური პახუხი სინამღვიობისეულ მივლენებზე,
აღმათ იმიტომ რამ სინამღვიოდ თავისებური მიჩვენებითობას წარმობადგენდა, რამქლოც თანდროლო
აღ რეალური სინამღვიობის რაღმი გამოდიოდა. მეცნიერებამ იხკრობია იღვათა ექსისიგნელოური იწკა-
რნახვიების ახპარებლ აქცია, გამობადგინა რა აღამიანის არსობის მთელი ავებლილი ალოგოკრამა .
ცხოვრებმას არსებობა უბღვის წინ, გაურკვეველობა, უმიღება, კაღახსურეების შიში. აღამიანი უხუ-
ღელი ჭეჭმარიგებამა რამბრინთში ეგება, ჭეჭმარიგებანი უყყოვარ ცოდნათა უსიგოცხელი კომპლქს
ყერნობიდან და აქედან გმა ხამპობლ ზირისკენ უხვევს.

პან-რელიგიური სინკრემიშმის ფონზე, კეთილშობილმა - ბოროტების გამომკლენებას თავისი ხაკუქ-
ველი აქვს. მიმლოურ-ემბრელო მონოთეიშმი იხკრონიულად ხამოვლოებრთვი მინო-კრამიგის წარმობამა

განაპირებდა, სამწუხაროდ ბერძნულ-ღინურმა და ბიზანტიურმა კულტურებმა ამ იხპორიული ხაზის ბუნებრივ ევოლუციის დარღვევას შეუწყვეს ხელი, ებრაელს ყოველივე ებრაული რადიკალი, მაგრამ უპირველეს ყოვლისა თავის თავის, რადგანაც მასში იყო ჩამარხული ლეჟენდური ფსევდო-ინტელექტუალიზაციის პოლიტიკური ხაზისთვის...

შეიძლება იყოს პოეზია ინტელექტუალური, პოეტი - ინტელექტუალი, უიქოლი განგლის გაქაფვულმა ხაზისთვის ხომ არ უღვაწავარ? იქნებ თანამედროვე პოეზიაც განიღვინოს ფსიქო-ბუნებრივი აქტივობის... პოეზია იძლება თავის შემადგენელ ნაწილებად... პატარა ფსიქიკურ სეგმენტურად აღმოჩნდა აღიანი, პუბლიკით, მრავალწარმოებით, მძივებით, მახილის ნიშნებით და კიდევ რითი არა!

მასაც ვაპირებ თავის უხილავი ხიშვით, ჩვენი ნერვების კონტაქტში რომ იჭრებოდნენ უფადავში უფადავად პოლიტიკური ნიუანსების შესაქმნელად, აქვს პოეზიას გუარანტელობის პრინციპი? - იქნებ ინტელექტუალობის დონა მისი გულწრფელობის საზომი? ა და პირიქით კოლექტივობა პოლიტიკური მმართველობის გულწრფელობის საზომი? ჩანს ამ საკითხებს ვუღადავითი შეხება და ხტარება.

პოეტი-პოლიტიკური რეზინენციებიც ვაპირებ ამა თუ იმ ერის არსებობის ფორმით ანალოზს ხატობებს... თუ პოეზია ერის შინაგანსა და ხილვით არის ახახახავს, პოლიტიკა მართლად ვარგანსა და ხილვით-განთავს მხარეებს გამომხატავს მის. ერის გზავრებაში.

ერის ინტელექტუალური პოეტიკური გნობიერება, მისი ხილვად, მის ხილვით ამაღლებულმა შექმნილმა... რაც უფრო მდიდრია პოლიტიკის ბინძური ხელმის ფაქტორი ერის გზავრებაში, მით უფრო ინტელექტუალურია და გულწრფელი ერის პოეტიკური ხარკი... რადგანაც საბოლოო ჯამში პოეზია უნდა განმარტოს პოლიტიკა, პოეზია უნდა შეხვედროს პოლიტიკოსი-მოღვაწე, ქვეყნის სამართავ ხატისთან.

იხეე იხე დაქირიან დანიერებით კონტინენციური ჩრდილები, ვადააქვთ ფონობით ხიხარული, მწუხარება, იხე, ეპილეფიები, მოხსენებები ... შავი რილითი თუთი კლავიშები ნახილ თოლოვან მთა რით ხავსე ოთახში. დრო იწყება ვაიშობილები... და ამბობს ანდა ა-ა, რუსი პოეტი ქალი...

Высокие своды костела
Синей, чем небесная твердь...
Прости меня, мальчик веселый,
Что я принесла тебе смерть. —

За розы с площадки круглой,
За глупые письма твои,
За то, что дерзнул и смуглый,
Мутно бледнея от любви.

Я думала: ты нарочно —
Как взрослые хочешь быть.
Я думала: тошно-порочный
Недзья, как невест, любить.

Но все оказалось напрасно.
Когда пришли холода,
Следил ты уже бесстрастно
За мной везде и всегда.

Как будто пошла приметя
Моей нелюбви. Прости!
Зачем ты принял обеты
Справедливого пути!

И смерть к тебе руки простерла...
Скажи, что было потом?
Я не знала, как крутко горло
Под синим воротником.

Прости меня, мальчик веселый,
Совенок замученный мой!
Сегодня мне из костела
Так трудно уйти домой.

1913, ноябрь

29.50 მოძავალი ხაუვუნე შე-
ხაძლია პანთონისური ხეჭუხალი-
მის ხაუვუნე იქცეს, ვაგომბრომა

თავისი ხელთ აუტებს იმ დღესა და უაზრო კომპ-გონდობის, რომელიც ზოგადად ხოვრული ხეჭუხალობის მზე ამომწყნდება, რომელიც თავს მოიყრინან დაჩაგრულთა ვნებები განხილვით განხილვით და ვთხოვრუანთა თუთი, ფსიქოლოგიური ხელმის. იქვე ვაიმართება დიდი დარბაზში ადამიანური გულწრფელობის შექმნაში და ვაპირებენ დემოკრატის ორხახავანი მარტოული იანუხის შესახებ, იმ ხილვით-ხეჭუხალური არსების შესახებ, რომელიც სამყაროსა და ვაგომბრომის იხპორიის დახაწყისა ის ათვლით წერტილიდან მოყვრული მოვლენების განახახიერებს თავის დღევანდელ პირველმთავრობაში. თავის მველ ხიშვრებას ვახიხენებს იგი, ადამიანისანაცვლო ზღაპრებსაც არ დავიწყებ და ხახვა-ვაიმობრალი ეზიარება სამყაროსეული მთელი და ნაწილის ხილვად.

ევროპულმა მიწამ თავის ცივილიზებულ გულწრფელობაში ჩახიხვა ებრაული მშობიარე დედა, მოვლული ხნარულ მამინ რეგა ჩვილი უნდა მოევიდნა ამ ქვეყნისათვის, ხეყვამ იგი მამინ განგმირა რეგა მავშის ნახევარი ხხელი ვარეთ იყო უკვე, ნახევარი კი დღის ხხელში, მთელისა და ნაწილის ამაზე მუხი ფილოსოფიური ვაპირება შეიძლება ვანა? სამყარო მთელია, ევროპა მთლიან მთელია, ებრაული ნაწილია, ებრაული ნაწილი ნაწილი... არაებრაული ცივილიზაცია მთელია, კულტურა ებრაული-ნაწილია და ეს ყოველგვარ ხეიროში პოეზობს თავის გამომხატვლებს, კულტურაში, ხილვით-განგმირა და რეგა-

რე უკვე აღინიშნა ხექნებულ შემთხვევაში. აღნიშნულ მიზნად დაინახა თითქმის თავის თავს ვადლაჭიანობის, თავის თავზე გამომხდომი ყოველივე ის, რაც უკრ არა არსება და მოვლენას არ გამოუვლიდა. მოვლენის არსი ხაკუთრად ფრად ღილაქივრთია, ამდენადვე მისი აზრობრივი კავშირი ცხადლა ხხვადანხვად ფხიქვიური ფუნქციების კონვენიენციების ფონზე. კონსიურ-ჰუმანიური რელიგია ხაკუთრ მიზმ-პოვლებრივი კავშირის შედეგია და ჩვენი შეგნებების წყაროა და სახიფჱქვას წარმოადგენს. ყოველივე ამის ენერჯი ადამიანი ღვას, გაცხილო, ღამიერიველი, ხასიონარკვიელი, იმედდევარკვიელი, განამეველი, ადამიანი, რუმდხვად ხაკუთრ კონსიურ-ჰუმანიური ენით ხურს შეახხენის თავის არსებობა თავი-ხხვადე ფანფანობის პროექტის - ღმერთს და ხაკუთრული შემოქმადველი უზენაეს ძალის მიმართავს შუელსათვის, იმ კავშირით უხილავ ხარკვიურას, რამელიც მახხვივა მოგვბელი მავრამ არა ხწორი, აღექვადური პროექციით, არამედ პერვენსიურიველი, დამახინჯებელი. დამახინჯების კრიტიკირევი კი აღამიანურის თანდაყოლილი შეზღუდობით განისაზღვრება. ბოლოვიური, ფიზიოლოგიური, ფსიქოლოგიური ურუველი... ე.ი. ყველა იმ მხარე რაც მის სიფადვიურ, მღვიმარეობრივ ხასიათს განაპრობებს, მის მუნ-ახეთად-ახლ-ყუნას... ყოველივე ეს მისი ექსისციენციური ხასხულობის მოლუხებს წარმოადგენს. ადამიანი თავისი წარმოსახვების მე-ობრივ კომპლქსშია გვარაფრებელი და ეს არაფრამა იმდენადლა ხელიშახებტი, რამდენადლაც დანახვებია ოპტიმალური სულიერი თავისუფლების არსებობის მოაზრება. განა შეიძლება რამემ შეზღუდოს არაფრამა?! სიფარიელი?! არაშავიერიადლერამა?! გვა აქელ-კენ რთული ფუნქციონოლოგიურ-ფრანსხვდენიელქლერი მანიპულირების გვაა, ექსისციენციის არაფრამა - თავისუფლების ურთლერიო ჰუმანრივი ფორმაა, რამდენადლემ ამხარქველად შეხამბლა. ახეთი მღვიმარეობის მიღწევას ზოგიერთი ობიექტივაციის (განხხვისებების) ხაჰუადელით ცლილზბს. ღვებისთვის აღამიანის ობიექტივიაციის ხაკიითი მვატრ წინააღმდეგობაში მოექვეა გართლბული ყოფირეშით - სოლილერი წყობათა ნარინახხეობათან. ობიექტურად რეალური ხხვებისა თუ მოვლენების მანიპულირების მო-ხხობა-ღვარგვა აღამიანის ხელიერ თუაფთახვედავი მისი პირადი თავისუფლების ზრდასა და გაძლიერებას მოახწავებს, გვარაფრება ყოველივე ისევე აღამიანის ინდივიდუალური ხარკვი უნდა განხორციელდეს, რადგანაც კონსიურ-ჰუმანიური კეთილშობილების ეთიკური ნორმების დამევაბა ხაკუადებაბ არ მისცემს ობიექტურად განთავისუფლებული ინდივიდს მთელი ეს პროცესი ხხვათა შეზღუდვის ხაზღვრად მოახლინოს. გარდა ამისა განთავისუფლება აქტიური ხახიათხა უნდა იყოს, მანიერი განთავისუფლების ხახე ხიკვლითაა, რამელიც არაფრამის მარადიული ღვებუბ წარმოადგენს... გვარაფრება ღმერთ, მხოლოდ, კანფორმობა, თავის ხაწადლეს მიადწევენ მანვიოსმიური ღვბილის ნამხხვერევეტი, გვარაფრღემიან ერემტი, კანფორმობის ხულების ზარემბის რეკვის ხხამე იშვება ახალი რაობა, განთავისუფლებული თავის თავისახვან... იქნემ რეფრე ხუეკვენ იქნეს ამის მოწმედე?! - გვარაფრღემიან წინახწარმეფყველებანი, რადგანაც ყველაზე ღლი და ჰუმანრივი წინახწარმეფყველება თვით ხამყარობა ჩავიბელი და განხახიერებელი, მახ ვერა ძალა ვერ დარადვეებს, მის განხორციელებას ვერაფერი აღუდგება წინ, რადგანაც იგია უხახსურლდ მოლდარე პოეზიის ანალოგია, კონსტრუქციული შემომხვევაში გადაქვიონის მიერ შემოღების აუთთან დარჩენილი ძველი ყვითელი ფოლდების უმანვიო ჩახახების ხიშპოლი... არა ერთხელ უმეფყველიათ ჩემს მადეებს ეს ღქისი ხაქარაფელის ცისქვეშეთში... მიმორადლეს მის მარადიულ ბილიკებზე, მათი გახხენება, ძველი, ყვითელი ფოლდების რემინესცენცია,წმილა!

ამ მისი, ამ იქნის, ამ იქნის
 ვადატყვს რეჰმების მადეებს
 მადეებულ ვანებხე მადელს,
 დასილს ჩანებულ ვანებს
 დასილს ანებლ სიკვლი
 და ძველი ფოლდები, ეთიკული
 ობიექტივი აქტიუნიან მადელს,
 ობიექტივი-რეალური სეკულიარი
 ვანებულ განსლად მამათს
 ვანებულ მარინების სავანეს.
 მე შუა თოვლიერი მამათის
 ვანებულ და ზერესი თავანის.

სიმყარით შემადღეს საშუაწი
 თვალში შეყრული აქიანის:
 აქიანის ვეტი, თუ ვინდა! სიშველს
 არ არის, არ არის, არ არის
 დაქვიანს ელბინოს ქარებო
 მბრჯიუნად და ვიღა ვანდოვარა
 სიშველიანი აქტიუნიან მადელს.
 ვინ-ღამა, ვინ-ღამა მადეობარა!
 ვინ-ღამა ხაკუთრ შეგნებებს
 ნაღვეებს რომდების შეგნებებს...

თხუბრავილს აქტიუნიან თხუბრავილს
 სიმბოლისს აქტიუნიან თხუბრავილს
 და ვითი თხუბრავილს სავანით
 ჩიოხვადლ ღვბად თხუბრავილს
 და რეზი მდვინე სავანით
 და სავანის მადეობარული ვანები
 ეთიკუიანად მოტყვის ამ სახის
 ოპტიმიზიანი სინანულადეობიანი
 ვანებულ-მოსიანი სასიხლდის
 ვანებულამანს - სინანულის მადეობა.

30.49 გადაქვეყნის ყოველთვის მთავრდება მე, შოღა და აზნებდა, არღვედა და აგებდა ჩემს მოწესრიგებულ ეროვნულ-ფსიქიკურ ხაზყაროს, მახში ვამოჟიანებლი ჩემს წარმოდგენებსა თუ ახლოგან-იგმს ხევადახევა ენოვანი პოეტური ექსისტენციების შესახებ... ფსიქიკური არსი ყაბიანდაყაბამე ქაწყმლა პოეტურ თავისთავადობას და ხაზყაროს ახალ პროექციას ჩამღვედა თავისი ჩრდილოვანი და მუნიტრული ხახებით. ჩემს ეროვნულ შეგარბნებებმ ქართული მშური ჩრდილოეთის ღიგღი ეხადმუნებოდა, მველი, ლაქქილი, ჩამომბრალი, ჩაგარფული, რომელიც იხსნებოდა მავრცხლებელი, ხიხლვანი, ნოჩი, მქვეტარ მრავალნაირი ქართული მყოვრობით. ძველი ებრაული კოლექტიური გაუნგომიერებობა ებრძოდა ახალ ქართულ ინდივიდუალურ გნომიერებობას.

მეფე ხავეუნე, ებრაულ მოძღვრებათა პანთეონში ჩემთვის თ. შერგელით იწყებოდა და მეორე მსოფლიო ომის ჭრავიკული მოვლენებით მთავრდებოდა, ყოველივე ამას თან ხდევდა ორი ურთიერთ ვადახლართული გნების ფსიქოლოგიური ჭიღლი გნომიერებაში: ლემოვარგობში და ანგისემიოგნში. ხონისგო შერგელის აზრით ანგისემიოგნშია გამომარწო და გაავაყა ებრაელობა, უბიგვა რა მას მეფი ინტელექტუალმაგისხვენ, მისივე აზრით ლემოვარგობა - პოლიტიკური უაზრობაა (იხ. მისი ლტურები, ბერლინი, 1922 წ. გ. 1, გვ. 141, გერმ.,) და ფიქრობ ამბში იგი ხახებშით მართალი იყო. ხონისშიცა და სოციალიზმის ურთიერთმეჯახება შერგელს გარდაუვალ მოვლენად მიაჩნდა, რადგანაც მისივე ხილვეტობით: "ხიხლვდა ებრაელთა მიწყმა (!) სოციალიზმისადმი, ამით ისინი განებრაღვლებიან (იხ. გ. 2, 1923 წ. გვ. 120, გერმ.,).

ხონისმ-სოციალიზმის ხინთეში თ. შერგელის აზრით ალოკიური, მახინჯი, ხაზგალომრთვად პეტრალური მოვლენების მომღვავეებს მახხვევებს, ამახხთან ერთად, თუთი ხონისშიც ახებებშიც ფილოზოფიური გამარჯლება მხოლოდ ებრაელების ფსიქო-კოლექტიური გნომიერების ფარგლებში შეუმღებელი აღმოჩნდა.

მეორე მსოფლიო ომი განუყოფელი, ხხელღმგაუთიშავი, მშობიარე ებრაელი ქალისა და ჩვილი ებრაელი ბავშვის. ჭრავმაღელი შეგარბნებით ღამთავრდა ჩემთვის, ფაქტურად კი იწყებოდა, რამეთუ მხოლოდ ომის ღამთავრებლან ერთი წლის შემდეგ მოვევლინე ქვეყანას ქ. თბილისში.

(მელიქი, ექვე ფილუს ლუქი!) წამოიძახებდა მოფიქვლი ოთანე (19, 26). იმავე ხილვეტობით მხურღამიშარათა 1900-ილდე წლის შემდეგ, ევროპელი ებრაელი ქალისათვის (ქალი, ავერი ვაყიშვილი შენი!) ვინ იყო მხმენელი? კოსმიური უნივერსალური რელიგიის მარაღული ოპოზახებშიც მიმველეობა იყო ხაჭირი უმარგვიეხი თუთოგიაღობის გნების დახამგვიგებლად. ჩემმა წინაპრებმა, 4 000 წლის მანძილზე ღმერთის კეთილშობილებების გაღარჩენა, მისი უკიღურეხი აბსოლუტმაგის გშით ხხაღებ, მე თავს ვწინავლი ჩემს იგიაღობას, რამეთუ მწამდა, რომ არხებობს თავის თავის გამწრიი ღმერთოგ, ჯრ მხოლოდ ებრაელი, მერე ზოგადკოსმიური და აღამიანური.

განა მხოლოდ ბუდას, ქრისტეს, კონფუციის, მუშამელიას და მისეც მარღვებში ხხემდა კოსმიური რგობის მავიური ძაღა, ამ ძაღამ მთელი იერარქია შექმნა შემგებში, და მლოდ, ღანაწვერებულ, დაქხაქხულ, ეროვნულ-ინდივიდუალურ ძაღთა იერარქია. ამ იერარქიული ყოღიერების ფარგლებში ჩქარა იჩინა თავი ზოგირეობა ანომალრობამაც, ვერმოდ ებრაულმა, რომელმაც მართალია შექმნა რელიგია, მავრამ არა ხული, იღმია ხულიშენაღობისა დაჩრა, თუთი ხული კი აბსტრაქციეობისა და ხარწმუნეობრივი ღვამაფიშმის ლუკობამი აღმოჩნდა.

რგო პოგობის უნივერსალურ ფხებებ ვებებ, ყვეღვან, ოთქმის ყვეღვან ვაწყლები ხიველიღის არჩიღბ, ღქხიღან ღქხიხივენ გარდამავალი ფსიქიკური გმა ზოგჯერ მოღვა, მავრამ მნელი, ხაშინელი, ზოგჯერ გრმელია და უხიჯათ. აქვს განა ხიველიღის თავის მომავალი? ან მომავალი ხიველიღის ზოგადმატრებული გამობახლვება? რგვი ფახეულიებების მიღმა ერთადერთი მორალური ზღვარი იღანღება - ხიველიღის ზღვარი, ეს კი ღილქვეტური ვახვეტობისხვენ მომავალი ღვამათქმნაღობის უხახივეტისი და ხაშარელი ფახეულეობა, ღმერთი თუთია რელიგია და არა რელიგიის ობიექტი, მარგო-

ვალ, მუნებრავად მოწიხარავებულე. თუთ ჩინებალი დმერთის ცნება ჩვენი ხულოერი ქვეცხიხა და ხაჭ-
ირუბემის ყოველ ცხორებინებულ გვერდზეა აღნიშნულე. დმერთი არის ის რაც ფიზიკური მარადვლდობ-
ის პრეცეპტია ჩვენს მიერ მარადვლდობალი. აღამიანი უღმერთოდ ვლავს და აცოცხლებს დმერთს და
ვლავს იმიჯობ რომ გააცოცხლოს იგი, აცოცხლებს მას რათა მოვლას, სხვა ხულოერ-ხარმუნებრავი
დახაქმება აღამიანს ვერ გამოუნახია თავისთვის. დმერთის სუბცხანცია ჩაღვრული და ჩაღვრვეული
მუნებაში, აღამიანში და თუთოგვარდობაში, ამღერევე სახის კონცლექციის შეხაძელბობას იძლევა
გეოგრაფიულად მსოფლიოს სხვადასხვა ხალებში. ევროპაში აღამიანი მუნებას ემრავის, აზიაში აღ-
ამიანსა და თავის თავს. სხვა კონცხინებლები იმ ორი კონცლექციის შერწყმულ ნიუანსობრავ ნაირსახ-
ეობას გვაძლევს. აღამიანი, ფილოსოფიური ეჭვით შეპყრობილი უკანახველი პირველს და პირიქ-
ითა ჯალისნური წრიდან ვერ განთავისუფლებულა. მისი აღამიანური კვიციობის ანალოგიას წინახარ-
მეცხველური -მე-ს ამომახილი წარმოადგენს.

გენიალური იაპონელი ფილოსოფისი ლეგენი (მე-13), აღამიანის განთავისუფლებას ლამობდა მისი წა-
რხულიდან და მომავლისაგან მოწყვეტით და მარადიულში აწმყოს წამიერების დამკვიდრებით, შესებო-
კია? თორიულად აღმათ მოიაზრება ასეთი შესაძლებლობა იმ უპირობო, ხალხუმო, მწიგმრავ ისრავ-
ელრ ცნებაში, რომელიც მოკვდავთა ფსიქიკური ხაზრისის მიღმა არსებობს? და მხოლოდ ინდივიდუალ-
ფიური განცდის კონცხინებრებულ სპონცხანობაშია შესაძლებელი? - პოეტური სპონცხანობის ერთი ახლო
ფორმა სხეფან გერგემ შემახსენა, მართლდარე მისიფიური ღირიზმით დაწერილ ლექსში...

31.48 როგორც პოეზიის ასევე რელიგიის ფუნქციონალური ცნება.
ერთა, მფლიანია. იგი ლეგენიგნაციას განიცდის აღამიანთა ბო-
ეროვნული და ფსიქო-ღინგვიხილური სიფუციობის კვალდაკვალ ღრისა
და ხივრებში. რაოდენ მნიშვნელოვანი და საინტერესო იქნებოდა,
უნივერსალური ფილოსოფიური კრიფიერუმის დაღვენის თვალახარისით
შესაძლებელი რომ ყოფილიყო ქრისტიანულ-იუდეური და ბუდისტური -
კონცხინიანური ღიაღვის გამართვა. ან პოეტური ხულოთა ერთობლივი
კომპლექსური გამოვლინების ძალა რომ შეგვეგრძნო? აქ უფრობ -
დაღ ირენდა თავს ისეთი რეაღია როგორცაა წამება - ვითარცა გა-
რდაქვეცხების, ფერხცვალბების უწყვეტი პროცესი, ეს პროცესი ისევეა უკვდავი, როგორც მოწამებ-
რავი ხული, ვითარც თუთ წამების ფერხმენი, განცდაღობის მოვლენა, ფაქტიურად ის, რაც პოეზიის
მრავალღინგვიან ნაშხხერეებს აერთობოღინგვიანს. წმინდა ხულის (თუნდაც პოეტურის) მფლიანობა, სიხა-
ვესი ის მიუღწეველი იღიაღია, რომელიც წარმოადგენს რა მიზანს აღამიანის ობიექტივაციან-ფრანხცენ-
ღინგვიანს, საექვია თუ ოღენზე იქნება განხორციელებული. აქვე ირენს თავს ისეთი უხიღავი, ხელი-
შეუხებელი წინააღმდეგობაც, როგორცაა დმერთი-აღამიანი, საძიარო და თუთორულქმნაღობის პრინციპი
ან იღიაღი - თავისთავში განხორციელებული ღიაღექვია, თავის მხრავ, აღამიანის შეშვიობით ხული
ის ღიაღექვიკური მომენცხად წარმოჩენილი.

გარდაუვაღია რწმენა რადეაში, ისევე როგორც გარდაუვაღია აღამიანის ფაქტური, წინახარგან-
შრახული, თუნდაც განწრული მოვლენათობის განხორციელება. ჩვენ ღროთი ხაღვურებს შორისა ვართ
გამოვიღუნდი და უმომბელი მეზანქანვე გადარეული სისწრაფით მიაქანებს მაღარებელს უსახარფლობიან-
კენ, ჩვენ ვი არც ვიციოთ მივადწევთ კონკრეტულ ღროთი ხაღვურს თუ არა ამ გაყოფი სისწრაფით მხრ-
ბოღავი მახარებლით, რომელიც მიქველეთ ვაცობრიობა თავისი დმერთობით, მომღვრებობით, პოეტო-
კური რეციბემით, გარდაუვაღობით... ბეღით... ამ მაღარებლის ერთერთ უკანახველ, ბოლოდან მიერე
ვაგონის კიბეზე ჩამოკონწიღებულა რეგი ემრავლება და ისრაველი, ფორმალურად ქრისტიანობიანობის
სამყაროს მინა.

მაღარებლის წინაუავინებში სოცილისფი ფოღადიფარები უკამათებინან კამიღალისფ ღემოკრავებს,

ნების ყვირილი, ხელჩართული შეჯავებებისაგან იწყება მთელი მადარბელი და რანდავიდან გადავარდნას ღამის. ღიანდავიც კონკრეტულ ხივრებზე ხო? არაა დაგებული, იგი უშავრო, უხივრო, პარალელურ კონსტრუქციის მდგომარეობის ორბიჯზე გადის, ვანკალბენ აფრთხილები მანგები, ორთხან ახალ ბილბილით მარბი, თვალბმ ვარკლავენ და აველებენ ხამხრთაჟერიკიო ვაგაგონიოი ინტიელები... გმა შირია უსახრულობისავენ, ვაგარბლის თანგრბმ და მამყრელოო, თუი თავის თავისგან განათვისულებული პოეტიოი სელი აწყლებმა, გმა ვი არაა, გმა ერაოა და ხამბლისწერო, უვან გაიხლებავ და გამოვლილ გმახაც ვერ ხელდავ... შემბილი ჟემანქანენ უგხვრულბრიკი უსახრულობისავენ შიქანებმ მადარბელბ თავის ხალბებო, ღმერბობო, მომღრბმებო... გარღუევაობო... ბეიო... გოღრუოა და ბრალიო ვითარბა იგყვს წინახწარბეგყველი ესაიაააგვი შაქბელი პირხა მოგბრული არს უშავისხა, წინამბელიო ამპარბგვანებხა, ურინო-მყოფელი ღობიერბისხა, წარმყმბელიო კეთილბა, მადლოი გმისბა, რამეთუ რმბენი გუნბარბან რუნ იგინი გვაცუნებენ რუნ

ვერა და ვერ შეხბლენ შექანქანის გულის მოგბმა ვერგ სოიოლისხმა ჭოკალიგარბმა და ვერგ ვაპოგონბმა ღმობარბგმა... მემანქანენ შევბრბლებიოა და უშობელი... თოიის ერისბელ და ხამრულბელ გალაწყველია აღამიანთა მოგმის გალაშენება და გალავარბვა...

ვის არ ეხახბენ მორული ქვეყნებო... გისფერი ღამებო... იგბენ ბველი მშობლიოი ქალბები და გამბილბები. ხელბმ გვარბებენ და ქარიშხალბო ვებბილით ერბმანებმ ბლოთან...

32.47 ბლოც იგბება მომბრბა, გხოვრბისბული თოილამბვიღრბის ერთოი გრბა. იგბებმბ აღამიანი თავის თავისუბლ პირბულ მყოვრბამბო... ღსგოვბებ მოუნებე რვალერ ხამყარბს ვი არ მოხწყვილბა, არამბე რვალერი ხამყარო მოხწყვილბა თავის თავს მყოუნებში... გხოვრბისბული თოილამბვიღრბმაზე ბრუნვისგან თავისუბლია რამბენბალებე ხებვაბურბდაც თავისუბლია, მახ ნავლებალ აწამბენ გოიოლბახოის მიერ ღარბგუნელი ინბგინქებები, ღარბგუნვის ბუღბალ გამბრბველი ნურბები, გხოვრბახ ღმერიო განახახიერბმბ აღამიანიო მიწის პირბე გავრული და მახ აღამიანს იგბებოთ გავრუნულს, ხინღისხს ქენბუნის მიღმა ხამყარბში რმბ სუფვს, ბველი აწუხბს, წარბული ბლუბავს, თავს ითავისუბლებს თოიის ახალი მებნიერული იგბებმბისათვის, მავრამ ამბალ, მიჩენებობოა ახელი თავისუბლების არხი, ბველ კულტურბათა და გოღონბობობა ხამობობიბრიკი რრ, თავის ჭალბხური ბლიო აღწვს თანამბეროველი მინბგანობახ, მღიანბლ მოიგავს მახ და ამ მებგბგობის გბოა პოეტი - გოღონბისი თავის თავს უბრუნებმა. ეს პირბები მუღბოია და ბავსრულბელი და ამბობა რგარგ ჩანს აღამიანის ერბღერიო ხელიერი ბენბიერბმა, ხწვლებ ამ მომბავლობმა, (არა მხლოლ არბბულიბამბი) თავისი ინბლოგოიერი ექისხგბენგოის ხავბობლ ბუნბოვან ხაწყიხს. მრბალ ახელი ხაწყიხბმბ შირის პრბქგბულია შეხამბელი ექისხგბენგოიოი კომბნიკბაგია თავის გამოვლბმბახ გხოვრბის არა ერთ ხგერიში პოელობ... ბლოც გხოვრბამბი იგბება მომბრბაო, მე არ მებრბლებმა მახწყენი რემბინებგენბების წყებმა? მისამბრბბელი... ვისთვის?... რისთვის?... ...ჩაქრბს უვავ გარიღლ ხახბში ხანბიღბი, ერთი ბერიოს მიყობბობი ჩააქრბს, მბბიველ ჩაბიებებამ, გამბგრბულ ღობმბ ჩამოვიღბა, ვიღბვამ ბერიებოი ჩავბგბა, ავევანი ბააწიხა მემბბელი ოთახბი, მიუბს მახბში ვანბმა შებლიო ქალის ლგვა- პაგბარა ბურბუახ ბღლოიოი შობა, ღობმ ავერბა, რმბბებე ღამე ევობა- ოქრბს მონბეგბობი ხავბე ხავბულ ბრბ ევლი მიწამბ... პაგბარა ბურბუახ ვი შობა. მოგბივბა?!- ევობებობა ქალი, ვი, ვი მშობა!- ბლუბენიო ამბობბა ბურბუა... ქალბა ჩამბრბალი ხანბიღლ წყლიან ბობბი ჩახბლ, ბავბებში ქუჩიღბან ამბობბენ, ბანბგრბული, ბავბრბული ბობბებბბიოი იწყებ გარიღლ ხახბში ბობბაო. მბბმინბთ მერე, ერბმანებობე მიყარბებ ბილი ესგბმბარა თავისბერი, ემოიერი, ნაღვინბვი ...

Тебя в странѣ чужие звали,
Ты собралась в дальний путь.
Мы безнадёжно прощались,
И многих привнесло влѣдуть.

Зима подкралась незаметно,
И с первым снегом со двора
Ты унесла весь наш заветный,
Которым жила мы вчера.

Прощай, мы смотрим на дорогу,
А выгнута заметает след.
Мы возвратимся попенюго
К безбожной лени прежние лет.

И лал шестидесятой заглядой
Уже не будет колдунья,
И полдней мѣсяца остал украдой,
При бледном мѣсяце мечтат.
28 июня 1981

ძიღ -- წარსულობის ხიბლო

ბურჯუას შილა, ცილა, ავანკალებდა, აგახგახებდა, ბურჯუა ფიხილდა.

ხუხიზღ -- ახლანდელის ხიბლო

მთებს იქით ჩაუხვენიდა მთვარე, ქალს ჩაშქრალი ხანოლის ბოლი აწვადებდა, ღანღოა უხანაურ კიაფი ავადმყოფურ ცნობიერებაში, ნურვებჩაკვეთლო ჩიროლა ქალი, ფეხ ეცხებოი იწვოდა, გარეთ სიბნელე შეიძობდა თავის ღიღ გამარჯვებას სინაოდზე, ღელური ხელთი აუღერსებოდა ქალი თვადებდადებულ ჩუ- ილს, ძიღ ნადვინევი, ფეხებდაშეიმეფული ნელა მიჰყვებოდა წარსული ხიბმრების ბილიკვამ...სახ- ლში ვიადგეში დალოდნენ თოქოს, ხახლი მველი იყო და მნელი... როგა მთვარე შემოიჭრებოდა თო- ახეღში ხახლს ხულ ხხვა ეღერი დაშვარვდა, თოქოს გარშემო უამრავი, უამრავი კოფინი დაუნთა- თო, ვარი ნელა იღებოდა, მისი ჭრატუნის ხმაზე ისმობდა ფეხების ბაკუნისა და ბორილის ხმა. თხ- ის მთხველია, ხნახ მხუნელია, მკახ მთხველია... არ ეღოღება გვალვას ჭრამბოლი, ეკვალეკვების წვენს ბურჯუა მშოერი... ხახლში შეიხიზნებოდან პაჭარა ფიგომა ვარსკვლავები, ირველო მობოლო ჭადრების სიშვანე მთიადრებდა ქალს, ცრემლებს შეაპრობს ლყაში, ბავშვებმა მინარეი შუბბს გავგრძობს... ერთი ღღე ვიღვე, ოღნავი ხახომა ვიღვე... ბალი მოფოვებულა... შეშლოლა ლოგა და ვერბა... ხხუნის ღღე იხეე... 3 წუთი...2 ხუკუნე... ერთი ღღე იხეე და ხვალანდელი ღღის ახალი ბურჯუა მოგებაღემა, ახალი მელიოა, ახალი ქვადქი,ღაღვის ხმა, მხხვერვის მგერეში... ხიღმელიებებს ინახავს წვიმა, მომავალი წლის მერცხლებს უნარჩუნებს ფოსტ ფლოოს, ხარკს ვადა- უხლს წინაპრების ხხუნახს, მათ რწმენახს, სიგრუეს, რელიგიას, მარალიული შეშლეულობის კანონს წარსულს მოთურო ნადვინევი ძიღში... ხხვა წარსული დაუპირისპირებდა მშოერი თელავიკული ბერ- ყუახ ახლანდელ, ფიხიღ წარსულს... და ადღეღებულა, ფინიათხუხუხებულა ქალის მთელი არხემა,მომ- ავალი... ლოგა...ნერვებავდენილი კიბეების მთელი ხამყარი... ჩამოხლბა ხეჯდანარევი თვადებ- ით ქალი ღემილის ნამხხვერეებზე, მთვარის გამბარულ მუქზე და გრძელი დამის პაჭარა კორიორში მომავლისიერ ენაზე წარმობთქვამს ყველახაგან განთავისუფლებული შეშლოლის ღღეს...

ფინია მხხვერული -- ხახე მომავლისა

ერმანის შეხლებიან მერე ბავშვები, მშოერი ბურჯუა და ქალი შეშლოლი. ძიღ - ხუხიზღ - ფე- ინაშლოლია, ქალი ყველას დააპურებს მთვარის ზუქით განწმენილი პურით და მარლით, ბურჯუა მხ- იარულად ამოყორავს კვებს და თავის დაბად მხუქან ხხუელს შეავუნფრუშებს, ბავშვები მადლობას გა- დაუხლიან ქალს და ხვალისვენი გაეშურებოდა, უნივერსიფიკებში ისწავლიან, უნივერსიფიკებში მადიდ- კაოდრებზე შეღებოდა ხაოვადემგერხეული, კიხეყუნეღლი პრეფიხორეში და მველ ზღაპრებს წაიკო- თხაუნ... აქვად დავარგავენ ბავშვები ღროს, ხარკს ვადაუხლიან უნივერსიფიკებს თელავიკოში, პრე- მაჭებს, ხაქმიანს, გროშეშიანს, სიხეში ჩახეიოქებს, უნივერსიფიკებს,რომელიღ ბავშვების ძიღოს და მშოერი ბურჯუას ხუხიზღით ხუნთქავს, უნივერსიფიკებს, რომელიღ როგა ხულზე დიპარაკვიბენ მამ- არზე ვახაილი ნიკოთერი ფახეულობა უღგათ თვადმწინ... მოვა შეშლოლი ქალი და მის წინ მველარი აჩრდილოთი განაროხებვა უხული ხაგანი უნივერსიფიკებისა, მოვლენ ახალი ხაკვუნეები და დამარბა- ენ ამ უნივერსიფიკებსა მხოლოდ უნივერსიფიკების ღიღ ხახხელოზე... პრეფიხორა კიხეყუნეღლი ჩინჩებებს ფრთხილად ჩადაღებენ მმათა კვებში და ახე ჩახახვენებენ ხაუნეივერსიფიკეო ხარკუავებში, მხოლოდ მამინ მობხვენებს ქალი, ღაქმარებდა ოღნავ... ხამყარიში ჩაქრება სიბნელე, სინაოდს გაამეღებენ, მოვა ის ქალი და ახლა ყველახათვის უხნომ ენაზე წაიკოთხავს ახალ ევანგელის,კვო- აე შეხლებიან ერმანის ქალი,ბურჯუა,ბავშვები... ახე ფინიაშლოლია, ხუხიზღ,ძიღ... ვილა- როგა წარსული, აწმყო,მომავალი და უხნომი ფრმუღების ენაზე გაეხაუბრებოდა ერმანის...ახე- თო იყო ნება განგებისა ვინც ხაეროოდ აამეყვავდა ადამიანი, ვინც ხაეროოდ შექმნა სხეთი გნება როგორც ენაა, ამოხავალი და ხაწყისი ყოველივენი, მხოლოდ ნუ შეშლედათ მახს, ხუნთქვის, არხე- მის ხაშაულობა მიეგით ენახს, მიანიჭეთ მახს უხაზღვრობა, უხახრელობა, ენახს, ფყვეს ჩენი ექოო-

ური ბგერათმეცნიერებისა... ენა მორჩილი, ხამყარობელი რეალობისა. ვინ, ხალ, როგორ, რაგონი, რისთვის ბუღმენა ენა? - რადი ღონევისფერი მენიერებებისა თუ მიმართულებების მიერ მიღებული დახვედები ღღმლის ვერ გახხდნენ აღწერილი ანთროპო-უსიქო-პრავმადლე ჩარჩოვბ... ისტორიული, ბედარბით-ფიპლოგიური გლოგონიაც (ენათარბოქმენა) თავიდანვე ვერ გახხდა ენობრივ-ფონოლოგიური ხახრულის ვიწრო ფარგლებს... წლების განმავლობაში ღონევისფერი პრობლებების შეხწვლაზე, მუბლევი ხახის ხამუზი ფორმულა გამომავყვინინა ფონოლოგიური უხახრულობის ხერეში. მხელეღობაშია მისხლემი ის ვარემოება რში გამოყენებული მათემატიკურ-ლოგიური ნიშნები და ინვოკარემი ხახვბითი პრობითად აღნიშნავენ მოგ. ენობრივ-ფონოლოგიურ რეალებს და რამე უზუალი კავშირი მათემატიკურ-ლოგიკურ აღმნიშვნელბა და ღონევისფერ აღხანიშნბ შორის არ არხებობს, მიჩითადი მიზანი ვარკვეული ღონევისფერი კონფიგვიის კონკრეტულ ფორმულრებაში მდგომარეობდა.

ინვოკარემი: $L =$ ენა, $l_m =$ განხახვერელობა, $R =$ მიმართება, $S^t =$ ხისხემა, $M =$ მარელოგია, $S =$ ხისხემაქი, $F =$ ფონოლოგია, $C =$ კონხინანგე, $V =$ ხმოვანი, $M^t =$ ხიმარადე $M^t l_m =$ მუნებრავ-ადამიანური (მუბლეღობა), $\infty =$ უხახრეობა, $\Upsilon =$ ერათბობის კრახერი, $\Xi =$ მიკოვინემულობის ხიმბლე, $\sim =$ ექვივალენგურია

$$L^m = \frac{M/R/S}{\dots} \rightarrow \frac{MS^t l_m}{S^t (S^t V^t)} \quad F = \frac{\ln Xn = MS^t (X^t)}{S^t (S^t V^t)} \quad S^t \text{ vs } S^t \text{ vs } \dots$$

არხემულ ფონოლოგიურ უხახრულ ფრანხფორმაციას შეხახმებლობის ფორმულა

$$S^t = \frac{NH^t l_m}{\dots} \rightarrow \infty$$

ექისხეწგიალობის პრინციპის გამომყენებობა:

$$I_a I_b I_c I_d I_n + I \dots / E \sim E / = \frac{NH^t l_m}{L/R/F}$$

აღნიშნული ფორმულის განხილვისახ, თვალში ვევიხებ ვდა მუნებრავი გლოგონია, ხელოვნური შეიკვალბ, გხალია, მუნებრავადამიანური მუბმლეღობი ფაქტორების გათვალხინინებობი. თვით მოგ. კონკრეტული ენის არხებობის ფაქტია ერთერთი მიჩითადი ფაქტორი ღონევისფერი და მისი დამლევა შეხახმებულთა ფონოლოგიური უხახრულ ფრანხფორმაციების პრინციპის გამომყენებობი, რა თქმა უნდა ვარკვეული ხემანტიკური ახპექტის გათვალხინინებობი.

ენა თავიხი არხითი ერთია და ხაყოელთათ, როგორ კომუნიკაციის უნეიერხალერი ხამუბლბა. ენა პოეტიის ხამუბლბაგა და ფრად მნიშვნელოვანიგ. პოეზია ენობრივი ფენომენის თავიხებური ხარკვა, მისი ხველოგიური ახახვის ფორმაც. ამღენადა ენა და პოეზია ერთბლო ინფორმარ-ინფილექტული ხიმბრეყე მისხახრებელი. ენა ადამიანურის გამომღენა-გამონახვეის პრეკლახინხოვანი ხამუბლბა, პოეზია ადამიანურ-ენობრივის ახახვის ფორმა და ა.შ.

ენა თვითია ისტორია და ხამყარის არხებობის ადამიანური განხიმბილბა, ამღენად ღონევისფერი მენიერება კანონზომიერებითი, ღეგერინირბადი ფენომენია...

რავაშხ ღობიერ იქმენ ხიგყუახა რმბელბამე შედა ღეგახხა შინა, დაადგერ მახ შედა და იგყოღ მახ მრავალგმის, რამეთუ მხველი ჩენი მამინ მახლბეღად ჩენ თანა იღგავხბ-(-ი. ხინელი).

ენა ღეითი მომადლეღობი ხიკოფე არის და ბროფებაც, და იხვე ჩენი ხიგფხლხახოვის, მომადლხინახოვის, ახალი ხისხემაქისახოვის, ფორმულმისახოვის, ახალი ადამიანისახოვის ხაქრობა ენა... დღე ქოხხელორ ინკვიზიციას მოწყობენი ღღმლის გამოღებულ მრავალღოვან წიგნებს, ახალი ათლეითი წერტილიდან დაიწყებენ ყველაფერს, ახალი ღექხებობი, ახალი მგერებობი, ახალი წინადაღებებობი და არავის, არავის არ ვარკვეორღება გით მოღღენილი ხახოგმის ნაჭრქვევი გეგხლხი ფრად დაღებმულ ზღვაზე... ახალ ენობრივ ხიმფინიას აჯღერებენ, დამარგხებულ ხიმადლებს შემიახხვერევენ მისხა და მოყარის მმარმეპარულ ხხივებბ... ახალი ენისხენი იქმენბა მახილი მიჩინი ენა-პროფება და

დღეები იღვებენ დიმიტრიანურად თვალში... შერს იმიტომ ახალი გეგმა, ახალი ხეყვეტი, შერს იმიტომ განხორციელებული რგებებისა, დათურული იღვებისა, ამოგინდვიან, ახამურღმა იან... ხინეჭი! ხინეჭი! შეხმახებენ პაოლს და პეჭი წარმოსთქვამს მათდა ხაყურებდალ...

33.46 მვერად ქველ ქერეში მთვარე ჩამოღრდა და ნემიერად დალოტოვებ, ფანჯრის მინებზე ირეკება მუნჯად, გოღვილი ეშპვერები მხიარულად ხამავენ წრეებს, პეგრში ფრთხილმენ, ჭრახებზე ღრუბლოდა ნაფლოთში ჩამორჩილდებოდან და განგებას ეშუღარმიან უვეღავეტის მინიჭებას, ქვეწარმავაღნი ხამოღ მმრამილომენ ხინხოს მორეტი... თორი მთვარე, ჯაღხანი მოგვევა-ვე ქაღვიოთ ახელგს ყველას, შვოგნის, ეღერხება, ეფერება, გის თაღი დაბდა ეშება, მინახ უწარღმა, ხიმნელში ვერავინ ამჩნევს მახ, თახებში ხიველიოს ღამაში ახული დაღის, ზიმი დაყება თან, გამწარებული, ხახწარვეთილი, ნაწლავგამღოყრილი შიში, წიოთი ეშპვერები ქაღაქის შეხახეღთან გეგხეს ანთემენ, ჩამიშებული გის თაღი ნაოღმა...

ახუღის ინდიოღვალბაში ყოველვე ირეკება, ვითარდა ზღვის ზეღამარზე, ხიღამაზე ინფოგია უახლოღება, ხელს ხევის და ახე მიორევენ მვეღარს დაშგახეხებულ ქაღაქის ქერეში, ზღვას წაეღკუ ხანაპირი ხორენფოში, ერთად დაწრღონენ მარაღული ეშბაღლი, ფაუხეღი და ღონ ხუანი ხანაპირიშე. მთვარეს ეშებღენ გამი, მთვარე ვი ხახღმის ხახურავებზე ხვენემ-ხვენეღით მოფარგაფებდა. თვის ხიყვიღოს ბაღეში აფყვეტებდა ყოვეღვივს, ბაღე უშღღრემის გამოგანას შვავდა, ირინიღლი ვიღვეღღმის ყურეღით გამწვეულ უშინარხი მოძრავ ღრავინს, რომეღო იმ ხაღღავის დახეღრად მიღოდა რომეღეზე ეწერა ერთადღოთი ხოფყვა უშებღღრეხი. ხაღღავი გარეღლი აღმორღდა, მიგ შიღი ხამყაროს ხურდა ჩაფევა, აღვიღ ვი ფრად მვირე იყო. ხაღღანღად მთვარალი შეხაღღავეტის გამომახება ხურდათ, რათა იღნავ ეღვაროღმინათ უშებღღრეხთა ხაღღავი, იხინი, შეხაღღავეტეში ფეხზე მღვის, რის წვაღღით იკავებღენ თავეშს, ბრახომღენ უშვირ ხოფყვეშს იხორღენ, ხეღგს ხუღღღრად ამოძრავებღენ. მთვარემ მთვარღგს თავეტში წაღმაღუნა ხეღი, მთვარღგმა წამს შვივის თავი თვიხი და ხაქუხს ზუღღენენ, ჩქარა მოძრამანღენ მეღანქოღა, კომპიური ხული, უნივერსაღღრი ენა, ის და ვიღვე რაღავ, რათა ამ ხაღღიმი ღოგანიახ დახწრეშომღენ და პარავღებში გაღაღახაღო. ქაღა მონახეღიღან მოძრამანღენ ხათოღმა, ხინაზე, კღემამოხიღღმა. ერთ რიგად ჩამწკრუღენ ხაღღავის გახწრეღა და მეწამუღნა და გათოღლი ჭრინხეღია ანჭეს გაანღეს გუღსაღიგარი. ნავეგ-ნავეგად ჩაღღოღლი გის თაღი წმინღანთა ხუღღით ავამავაშებული და აღღოღებული იავარქმინოღ ხამყაროსხუღ წყობაში იყუღღეღოდა. ეშბაღღგს ახალი თახახეღეხი გამოგანა მოღღანთ, ფორწიშებად გამოვეკია ქაღაქის ქერეში და უშებღღრეხთა გამინახოღვარ პარავღებზე მღღრღენ ჰომა'ანას. იავინთეში მრღღმრღად გაღახეწეროღენ თხეღახა და მურყნარხს, ხუაშიაღს ანღომღენ იავინთეში, გუღსპახეხს მახურად ხახოღმას ნამხევერულ მვეღრეშს, ხეხიხია ირემღი ეხე და გოღება ეხე, დაჭვერიღ ხახურავებზე ნათურე მთვარე ჭოროღა, მის ნაფეღღალს მიყვერღდა მთვარეღული უხარული რამი, ფრამხეღი თავიმწინეღით... ბრემს შეუწარეღმინათ ახლა მათოვის თავი, გეხმის მარია, ვეღრება მათი, მეღარა მათი, მიმქრღღებული ხახება მათი, ჩვენ თანავევეშავარა მარაღული ჭრინხეღია ანჭე, ყურს უღღებ ნამვეგს, მშეს, მთვარეს?! და აღამინანს, გვაღებად ხანგამოღოღმას გინეღრივი მხეღოღით გუხხინეღს და მიუღწევეღს, ინფოღღრი წეღამის იმიღეჭს. მომეღო, მომმადღოთ ხიღოგხეღ, მად ქმნაღღმისა... ხიველიო-ხხეუღოს გარვეული მღეღაროღმა, ხეღ-უხიღავი ქმნაღღმის ხიმღოღი, ზეღეგ-არახნეღყოღღება, სიმახინეღე, ბორფება - ნამოქმეღარი არ ახახახეხ პირუნეღმის თავღამრეღეღ მიზანს, ნამოქმეღარი პირუნეღმას ახალი დახახინეღებული ფორემისახევენ უმიღვეგს. გხოვრეღამი

სინეტი მინდა ჩემი გრძობა შენდამ, ეღლი, შენს სულს გაღღე... მავინღება სოფელი ზირი; გრამანღის ვეჭხეღი; ვეღღეღით ხაროღა ვეღღო თუთი ნახი ასე, რავირეღ ცღის ნამირი.

შე შეშოვარო... და მთვარე... და მარღ გულმე მინდა შენი სიახეღე, შენი ამირი; შენთვის ვიღვენობ შე სინეტი მუღღეღეღი, და შენის, ეღლი, ანთავიღ მის თანამწირი.

ვეღღება ჩემს გარეში... მათი მინდა... ჩემი ბაღეში, ფეღღეღი, მხიარულეში განახეღღელს დაღე, შეხვეღარს დაღ ხომ დაგვაღრღდა!

ფეღღარის ვეღამ სიხალისთ და სოფარეღლი, და ამ ბუნეღის შე მანღღე ვარ გაღამეღღე, სანამ იშეღღ დაშარღება, რომ გნახე კოღე!

ახეთი გზები ირავიონადღერი სტრუქტურის, ცხოვრების ხშირგანაწილი მართს ზარალიერ საშაშ მოახწავებენ. ხაწურებმ მიუღობ ხამყარო აღამიანიხაგან, იხევე როგორგ მიწახგანბნობმული ღმერთი ვეობრობობი განარქნხ არახბებულ დანამაულებზე. შიში ღუჰავხ ხამყაროსხა და აღამიანეობ, შიში ჰეგარმებებში ჟღ იუღოსხა და ვამარებობი ხიბამუნისხა, შიში ვაუენობიერებელი, ჩემი, მისი, ნამამგარი მ'ოღლო ჩუენი მამიო იბობებამ, ვღვავართ თავრადუნენდი ლეგერაგროთო რეგეობთან და მის ნოელოდადღისი ეი-სმენო... გიმევიმებენ კობნობის დლეული, ჩანბრული ვარხვევადებში და იბმის ვადამყიგი ზავების წრიალ ვახიგხულ ქვეშავებში, მველი რვინის ხაწრებზე, დია ხაწრებლან, ჩინღვრის ვეღური ყვავი-ღობი ხუნღელიო რომ აროშხ ხნეუღხ. ყვიოელი ყვავილი იქებ ხენის ხიბობლოდ რაგობდაგ, იქებმ, იქებმ იბიგომ რომ მშებ ყვიოელიო, თემგა მავარდლოვანი, იქებმ იბიგომ რომ შამიღ ყვიოელიო, მხუხხავი, შიამვეღენებელი აღამიანის უსიგოგბელი თვალბოვიო. მიწირებახ ბინღბუნღი ვახლოვებამ ბლოდ მუავრევის აღამიანებამ ჟუბო წიწვები და ჩინჩხვანი, ახეთი მუგარმებობ მივიკვანებობი მადლა აბიღული მწვერვალეობისხვენ, იქიოვენ ხადღ არ აღწევხ თოვართი მესხღიავებობი უაზრო მებ-ახიღობი და ხიბღვრა, იქიოვენ ხადღ მუაშე ვაყიღიო მთვარე ებმების წვევარამ ხიბებღხ, ხადღ ერა მწერიაღ არ ჩამწერიაღებთან მელანქოლია, ხაბოებამ, ხინამზე, კლემამისიღებამ, იქ ხადღ იგ-იან რაა ბროგებამ, რაა ხიკეუე, რაა ხიღამამზე, რაა ხიბახხიჯე... ხადღ უსახრეობახ ზარინელო-ბენ ზეიერნი, ხადღ ერობინეობ ხეღებთან მუბყვიღელი მესხვერნი დარამბინებობი... მამინ ჰეს-ხოვლა ნიკ. ვეშიღვიო მზეხ, ასე ამბობდამ...

34.45 ვავანეირდა ხიგოგბელ, ღორგი გოგონა, ¹ გიხურნი ეღვარებობი მობილი აღრახიანი დიმიღობი მუ-სიგინებხ ლვიღებარევე, ქალწულბროგ გრამიბახ, და-ბაღებახ, ბრდახ, ვკლემახ, განმეორებახ, განხული-ერებახ, ყვიღაფრის რახხგ ვაზაფხულის ვერისგვადღ-ბაბა ასოგიაგიბი მქვიოა.

მეხხიერებამ ჯიუჯად მიუქანებამ წარხულისხვენ, გო-გინახთან ერბად მეგ მახხენღებამ მავარი, ღლიღ ქვე-ბობი ნავებო ნანგრეებობი, ქვეყნებობი, ქალაქებობი, მთ-ებობი, წყლებობი, სოფლებობი... მბიღი, ვახგორადღური ბავშობობი ნამავი განწყობიღებამ, მიხუცი, მოღუხ-ფუხ ლეღამებობი, თავმაროგიაღებელი მადლი, მომავუნებელი ღიღობოვადებამ ხბო, ეზოს ჭიქვარს რომ მუბოღებამ ღლიო-ღღე, ხახხეღენი ჩემინი... და ხიგოგბლის იხ ნავიღ, რომღებგ ჩემთან ერბად ჩა-იბინამ მუამართული კიბის უთვადავი ხაფხუერებობი... მე მიგღღენდემ დამეღლი სღუმერებობი, იბახიანი, ხინჩინი მუბახიღებამ აყრებღენდემ პირველბაწყიხიერ ღემიღხ და იქრომვეღებობიღული დამანგული გო-გინებობი ფეხავრეობი უახლოვებობღენდემ მამიხეღ მამუღხ...

გაღმრეველბევი ცვარი ციური, გრიაგობი, გრომელი, გოავი გრემღობი წამებავ! წამიერებავ! ლვი-ვილი! არხებულბავ! მომავალბავ! დაგვკურთხე გვირგინი ხიბარეობხა და მღენიერებობხა, ვერის-გვადღებამ, ჯვარისწერისხა, გიხურნი, უღოვეელი, ვაყინული ხეღებობი.

ხახეღავნიღლი აღამიანი, აღმართე თავი მენი, მენგ ვაქვხ ხურვილი თოგობობიგვობი, მხურხ, მწალია ვიბინიო ვათენებამღე, ვართ ხეღებმზე ჩამვიღლიო ხაგვობი პირამინი და ხეღხ ვუნწიღი ნა-თეღობიგნებულ ქლემიანხ, მიაბოვარხ... ქალაქიხ მღვრანხხა და გხელ ახეღაღებზე რომ მიარეგხ ფეღებხ. და ყოველივე მღინარებამ, აქაფებელი, ვავიყებელი ზღვის ზვიროებობი მავი დამიხ ხიღღ-ღებამ ჩამირღდა და იღობი მვეღირი ქარეველის მიერ ამენებულ იღობი, ზღვის ხანამირხ ვახწურ-იღ მღებარე, დამამ, ხიბეჭირულ ფრანგისხანულ ეკლესიამი მერი ვოღებხ, ეკლესიიხ წინ ნელი ში-ადღებენ კვიპარობებობი... იღობი ქარეველის ხენბევიო ხენბევიხ, ხმეღლამუაღვეობიხ ხაწყისხ ერწყის

Одинокое-негражданное солнце смотрело на страны,
Где безумные и ужас от нека застыли на всем,
Где горы в отдалении назвали взрешошными исом,
Где клочковатый черною медью дышали вулканы.

Были сумерки мира,

Но на небе внезапно качнулась широкая тень,
И кометы, как мчались, как волки: сафрейты и грубы,
И сшибались друг с другом, оксалии железные зубы,
Закружилось, встропожисным всем приветствуя деня-

Были испуг ожиданий.

И в терновом венке, под которым сочилась кровь,
Вышла тонкая девушка, нежная в синте: силмы,
И серебряным плугом улюрюю взрзала ноль,
Сочетаясь планет ей назлачелью юля: Страдалие.

Это было спасение.

სანუკრემით, განცხრომით მთვრალი მიწიერი არსი. ჩურჩულემენ კვიპაროსები, ზღვას გადამგვირადო
 ღურჯალ შედგომილ, ჩახხაურებულ ხარკველ, ხაიბელოდ ჩარაზულა, თოქოს ეშინია არავინ არ დაარ-
 დვის მუნ მყოფთა მყოფრება. მთვარის მცირე აჩრდილი ეხმადანება კვიპაროსთა შრიახს... ყურს
 ეგვლემ ამ ღვთაებრივ მღინარებას ღრისას, ჩურჩულს, შრიახს და ყოველთვე ფახელთა გაუფახურებდა,
 ყოველთვე დაკარგავს ფერს, ხაგანი დაკვარგავს ნივთიერ თვისებებს... იღუშაღმბისკენ, შამან რა-
 ვა შენივ ხელი გიფეხს, მოზღვეაბული შორელებით, აგრესიულობით, სისხლით და მახელით, მთვრალ-
 ივით გამოღაპარაკებში კვლელზე მთვარით განრთხებულ შენსავე ჩრდილს, სახაზავებით აიქარყულებს,
 აიბირველდმ შავის ქაღალს და ქურჩის ფარებებით გაანათებ ჭვირეულბას, რათა ბერებზე დაწმენდენ
 შენი ნერვების მახინჯ სისხვეაკებში... რამეთუ სიწმილე თვსებდა არს ღმრთისადა და მსგავსებადა ში-
 ხი მადისაებრ კანთასადა მომუდენი ქორწილს უფლიან, ქაღალდები ჭირიან და მუდლის ნაყოფი იღუ-
 ის არაღწერილი კონსტრუქციებისათვის... კიდეე ერთი თამაში, კიდეე ერთი ხაილუმოვა... გაშან-
 დე, ნუ დამიშალავ! ცმირება გვირმდანებს, მთვარე ღაფრთოდ, დაჯრიჭულ ღრუბლებს გაუფინებს ჩე-
 ენს იაფობი, სადაც მუდმივად შრიახებენ კვიპაროსები, სადაც ბუნდერი თანავასკვირველში ზობი-
 ნი ჭეჭარელებათა ნაჭერ-ნაკრავებში გამოკერავენ განვლილი ღვედების ხიბობს... იღუშაღმბი რა-
 ინერ შარია ჩრდილს სიფყვები ჩამესისი ხხადაც, კვიპაროსებით თავგადაბნულ შრიახს რომ ერწყმი-
 ან და ხულის განუყოფებელ სიმფონიად რომ იღვენთებთან ზღვისიერ მიღამობი...

Wolle die Wandlung. O sei für die Flamme begeistert,
 drin sich ein Ding dir entzieht, das mit Verwandlungen
 prunkt;
 jener entwerfende Geist, welcher das Irdische meistert,
 liebt in dem Schwung der Figur nichts wir den
 wendenden Punkt.

Was sich ins Bleiben verschließt, schon ist das Erstarrte;
 wähnt es sich sicher im Schutz des unscheinbaren Graus?
 Warte, ein Hartestes wartet aus der Ferne das Harte.
 Wehe —: abwesender Hammer holt aus!

Wer sich als Quelle ergießt, den erkennt die Erkennung;
 und sie führt ihn entzückt durch das heiter Geschaffne,
 das mit Anfang oft schließt und mit Ende beginnt.

Jeder glückliche Raum ist Kind oder Enkel von
 Trennung,
 den sie staunend durchgehen. Und die verwandelte
 Daphne
 will, seit sie lorbeern fühlt, daß du dich wandelst in
 Wind.

35.44 ... დამიბრუნდით, დამიბრუნდით! - გასმახიდა გზაარეული წყარო აღამიანებებს, აღამიანებში
 კი მამიუნებრივით შემებრალყვენ ხეებზე და ნიჭის მოგებით არც აპირებდნენ ძირს ჩამოსვლას...
 წყაროს მახლობლად საფლავის ქვა აღმართულიყო, ზღე რადაც ეწერა, ღრა და ქარი ყოველდღე უფრო მ-
 ნებლავიობს ხლიდენ წარწერას, დროდარო შაერში მოულოდელი სიმღერის გვერებზე ისმიდა, მუნხა-
 რი მესამეს იოვლიდა საუკუნეს, წყნარი, განსაცვიფრებელი რიგებშით ივსებოდა შაერი, წყაროს ხა-
 თავისთან ვიღაცას ჭეჭარელება დაუღანდავს, ერთხა და იმავე საათებში დალიდა მუღამ, ხათავს
 არ შორებოდა, თავისთვის ხეღმა ზოლას და უფლიდა რღის დაყვებოღენ აღამიანები წყაროს ხე-
 წნა-მუღანას და ხეღმიღან ჩამოკრებოღენ, მასთან მივიღოღენ, თავისთან წაიყვანდენ და თაღ-
 ის ჩინივით გაუფრთხილბოღენ... იღენობოდა ჭეჭარელება ვარგ, კეთილ აღამიანებზე... ახეუ-
 ში კი ღვოსნიერ ქვეყანაში საღდაც მიმოფანტულიყვენ და არც იგოღენ, რომ შათ ასე ხულოთქმე-
 ღად ეღღათ რადაც, სახეღად ჭეჭარელება... ეს კი რგორც უკვე ვთქვივთ ნერვიულად დაზჯუნობდა
 წყაროს ხათავისთან და ეღღად, ეღღად კეთილი აღამიანების მოხვლას...

მზე ერთჯულად ანათებდა ღღისით, მთვარე ღამით, წყარო ისევე ისე შიარაკვავებდა თავის შიჭარა
 ფაღღებს, სრუღებით რომ არ ვრმნობდა დაღღობას, მიოღენმეხავით მიხლოღ იმაზე ფოქრობდა, რღ-
 ის ეწვეღღენ ყვავიღღების თაიგულბით ხეღში აღამიანები მის ხათავეს და თავისთან წაიყვანდენ
 ჭეჭარელებას... წყაროს ამ ფოქრომხვღღობას კეთილი ირინით უყურებდა ღღი სიკვეთე, რომებლაც
 საჩუქრად შემოდგომისხული მიღღათა შემოდგოქვათა გარემოსათვის... ჩქარა დაღღებოდა ზამთარი, თორ-
 ად გადათქორებოდა ყვეღღერი და თუ აღამიანები არ წაიყვანდენ ჭეჭარელებას თავისთან, ის უ-
 თოდ გაიყინებოდა და მერე აღმარეერი აღარ უხვეღღდა, მართაღათა წყაროდ გაიყინებოდა შავგამ შიმ-
 ავალთ წღის გამაფხებღე ისევე აწხაჩხხებღდა, ის ხომ მუნებმის შვილი და კერძი იყო, ჭეჭარეღ-

ბა კი აღამიანთა ხავერდული გნობიერგიმოდან ვამოძვეებული ხასკვილოდ გაიყინებოდა... ხეცმზე აღამიანები თანდათან მშობილდობდნენ, ვერვის აუხსნა ღამიანების მიშეში, ხომარქეს ედარ უძღბდნენ ხის ხუხუი წოვები და ჟღერდობდნენ, აღამიანები მირხ ცვიოდნენ, შარხ ცვიოდნობიხ ბარქობიხ გუაჯებელი რეკვა იხმოდა, ხეები იმჯვრულა, ჟოვები იღწებოდა და მიწისაჲენ ფოთლდენის რია-რიახაიოთ მოუნარცხებოდა აღამიანთა მოდგმა, ღრუბლები უხნაური ბაღესავით გაღაჰკურდობდნენ ცახ, გყენ, წყაროხ, ხეცმხ, თოქის მათი მოუაღობა იყო აღამიანები არ აუშუათ ბაღდა, თავის ბაღებში ჩაჭკობდა და მირხ ჩამოეგლოთ... ჰაგარა ჟმაზე მღებარე ქალაქიღ დეარაიღებუიყო... მოუღებარე ქვერების ზეხედვა რაღად შიშარავე ნოსტადგიახ შეგებნდა, ვაღაგახ რძიხ კახრი გაღეოქორქვაჰებო-ნა და ხარბად დახწავებოდა თორხ ხიოხეს, ქალაქის დიდი ხაათიღ ვარეუბულიყო და თვღებდა, იგი იყო შეხსწრე ვახული წლახ მოუღენებისა, როგა 3 შიჭვილი ქალი აწაიქეს ხაჯაროდ მოუღენზე, მათ წყაროხ ხათაეცხთან ვანეშჩახათ წახედლა და ჰეშჩაროვების შემოგანა ქალაქში, ქალაქებხ ეს დიდ დღაგად მიუღიათ, დაუჭერიათ ის ქალღბი და ხასგოვად უწამეშიათ... მახ შემღეგ ყოველ წლახთაზე ქალაქი აწაშეუღად გარეიდებდა; ყველა მცხოვრები ეძღევა მიღხ და ცხადად ხედავენ წამებული ქალღბიხ ბეღიორ ხახეებხ, მათ მანინ მიუღწევიათ წყაროხ ხათაეცხათოხ და ჰეშჩაროვბახ დაჰაფრო-ნებთან... მისიმირენი იმახხე ხედავდნენ როგორ დაბოიქებდნენ ქალღბი ჰეშჩაროვბახთან ერთად მავი დრუბღების ხამეოში და მათ ზეღბზე შემშარავ შეკოხხვად იმეჭებოდა ხიფყებში: -წამღვიღად ვარხებოთ თუ ხიკვილოთ მოგვიგონებხ?! - წყარო ვანაგრობდა რაკრავხ, ხეცმხ ემბიშებოდათ აღამი-ანთა ხწინადი ხორცის შიღვა, ჟღერებოდა ხე, იღწებოდა წოვი, ცვიოდნენ, ცვიოდნენ აღამიანები, თავის თავხ ზეშიღებული არხებებოიოთ, ჰაგარა ჟმახთან ვამენებული ქალაქი თვღებდა და ჰეშჩარი-გების ზეშიშჩანებახ უღლიდა, უღლიდა თავის მოუღებარე იმჰუღებოთ, უშრეგო მიწიორი ენერგიოთ, იხსგინქვებოთ, იმღებოთ, ნიჭიოთა და გენიოთ, თავიხი შეშჩარღების ამოურწრავი გრმბოთ, კახრიღ-ან რზე ჩქედლა და ჰეშჩაროვების შრისხანე არღლიდა ზმახ არ იღებდა აშლონერი...

36.43 იმ შიჯან დამეხხე ჩახმინებოდა აჩრდილხ, ემინა ხაოცე
 რად მჭვილი, უჭვიოთელი მილიოთ, ქალაღლის შავიღებხ შემისხღ-
 მღდა ქალაქის ყველა გამორქენილი თოჯინა, მანქიხ თამაშობდნენ
 იფინოდნენ, იღუშებოდნენ, იხევე ვანაგრობდნენ თამაშხ... შენ-
 იშები ბაღეოვი იყო ქალაქში, იმ დამეხხე მშის ზუქ-ნათელი უ-
 ინა დროხ, რომეღო ქალაქში დახადგურებულიყო, ჩრდილხ მიხახ ნებოერად ემინა, შანდალ ფრიაღებ-
 ნენ დროშები, თოქის დროიხ დაბნევახ და ქალაქიღან მის გამევებახ დამობდნენ, ყოველ დღე ერთი
 და იგოვე მოურღებოდა, თოჯინები შრენღებდნენ ხახღებში, ემინათ, ჰამენენ, ხეამენენ, ერთად იყო
 რღდნენ თავხ და მანქიხ თამაშობდნენ. იღუშებოდნენ, იფინოდნენ, თავხ უღლიზად უკეთ იგრობდ-
 ნენ ქალაქიღან დროიხ გამევება რამ მოხებრხებინათ, მხოლოდ იგი უჭოდა მათ ხეღხ. ფროკობდნენ
 იხგრონიხათოხ მიემარათ, რათა შეენწყვიტა თავიხი აღმწერილოთოთ ხაქმიანობა და მის ვანაგრულ-
 ებაში მყოფი დრო დაეორგუნა, ახე უღარღელად რამ ხადგურბოდა თოჯინების ქალაქში და ბეღიორებ-
 ახ ურღვედა... ქალაქხ მველი ვაღაუანი შქონდა შემოჩყყული, ვაღაუანხ იქით ცხურობდნენ ნად-
 ვილი აღამიანები, უფინბინი, მარგოუნინი, მათოიხ ეს ბაღებშენიშებოანი ქალაქი ხულის გარყული
 კუნძულიოთი ღუმიდა, ვაღაუანში ერთადერიოთ კარი იყო ჩაგანებული, დიდი ხანია დაკვედით იგი, არც
 იფინდნენ, ვინ დავეჭა, ან როღიხ, ან რიხთოხ?! - ყოველ ზემოხევევაში არც აწავინ შეღიოდა ქალაქ-
 ში, არც გამოღიოდა, ხავლიღუღხ მგვერი დახდებოდა, ქალაქში მხოლოდ მზე ჩახხედლად და-ღამობ-
 იო და ზემოგდობიხ ფოთღებთან ერთად აათინათებდა მის ქვაჭენიღებხ...

შემიკქმინილი შარბაღღბი ზემოწავებოდნენ ქალაქის ვაღაუანებ... ვახეხუშტობდნენ თოჯინებხ, გაუფინებდნენ, მიეხაღებოდნენ, ჰეშვიოთ ზეაყრიდნენ შარშანდელ მგვერდილებულ ხედახ, მღვინი-
 ერი ქარების ნოსტადგიახ და რაღაღამზე ხერიოზულად ჩაჭიქრებულნი გამარღებოდნენ ვაღაუანხ...

*Je n'ai plus aucun pain de moi
 Et ne puis sentir que l'arôme de céleste
 Tous les sentis que j'avais à dire se sont changés en flûtes*
*Un cœur tente de s'élever jusqu'à celui de son jeun
 Et partant de s'achever je brisai au creux de deux solénoïdes*
*Qu'on se fait ses lettres stroboscopiques de l'été
 J'ai les années roses pour m'élancer
 Et j'espère la fin de monde
 Mais le malheur arrive en défilant comme un serpent*

ჩემად, არ გიგნობთ თქვენ თვალში ამოგემენქვამულ გაქვთ, მაგრამ უსმინეთ ყოფიერების სხვა - სხეს თოჯინათა ბაგეთაგან... ჭრიუჭის ღრთ ახლა - დაღაღებდა თოჯინათა კლდეჭოური ხელი. იგა, ინთქმელად ეს ხელი გამჭვირვად, ხაეროდრი, გამბიზღებულად, განხალცივებულად... უმბო ღამის, გაუვალ წყვლიადის მობახოვმას იუწყებოდა... პაჭარა ქობებში სინათლე და სიმბვილე სუფევდა, მობერო თოჯინა მორიდებლად იცავდა, თავდავიწყებით, კვალზედა აჭრიალებდა გაუმეზულ წებლ, ზეგჯერ ავიწყებოდა რომ თოჯინა იყო, რომ ჯერ არ გაელოთ გულანის ვარი, რომ ჯერ კიდევ არ მოიქლავუნებულან დაქლებში და ლღვდახვიოქული ცხენები, უხილავი ხივრეცების ხურნელს რომ მოიჭანდენ თოჯინების ქალქში... იცხებო იცავდა, სხეული, ხივრეცე, ფორმა, იმელი, მრუნვა, ახლა მანინგ არ გაიგინებთ, ცოი არღლიდმოით ჯვარხმულ თოჯინებო, სიჩუმეს ხავსი ეკილება, მყოფიღება სიჩუმე, ჩვენ რომ გვიყვარს, შენი მუცლის მრუმე კონცურებს რომ უფუფუნება, გაზრდილი, დაძმენებულ სიჩუმე, მილიარდი, მილიონი წლების სიჩუმე - სიღაღდა თოჯინების აპოკალიფსური განწყობიღებისა, განუსაზღვრელი მაქვარი იგავს ამ სიღაღეს, სიღაღეს უზადლესს, ყოველგვარი ხაზღვრების უარყოფას... ნელა მოიპარება ქალქში ხაღამო. იგინიან, იღუშებიან პაჭარა თოჯინები, მანქის თამაშობენ... მოვარე გველოთ მიგურავს მადლოვი შენობების აპოკალიფსულ ხახურავებზე. იმ შენობებში სიჩუმეები აუკინებათ და იქ ცხოვრობენ ისინი ფილოსოფიურ ინტერვალება და მინაწყენ ლაქარაჭურულ ნაწარმოებებს მომბერებულნი, კილევ ერთი წიგანი, კილევ ერთი ღქსი, სხვისი განგდა, სხვისი იგნება, სხვისი ჯგოვლო, სხვისი იმელი... მე რა შუაში ვარ? ჩემი შემბლევული რვარი უფრო მაგრდება და ხასჭიკდება, მე ჩემს თავს მივლევ, თოჯინები იგინიან, მე ჩემს თავს თითქმის ვეწევი, ხელს წავაჭან ხაგაა, ვერ ვეწევი, თოჯინები იჭაჭბიან, უმრუნველი, უღარღელი თოჯინები, ნამღვიღად ჩემთვის მოუღოათ... რაა მანინგ ამ გაღვანს იქით მცხოვრები აღამინან? კიხულაღმ თოჯინები. - უსახრული შემბლევათა უთავბოლო კომპლექსია და მეღი არაფერი... საბოლოო გზას რომ აღგებიან ხაღი შესაძლებლობა აქვთ: არავინ, ექიმი, ხასუღერი პირი. ყველაზე ნეჭარ მიაგრებას არავინ აღუსრულებს... გაოგებულები არიან თოჯინები ხაღინელი განსაკითხველის მახალღებით... მათ არ ეშინიათ, აღამინებთ კი ევოლებათ. არა! მათგ ეშინიათ, ღრო ვერ გაუშევებო ათ ქალქიღან... შუქი კანკაღებს ფანჯრებში... სუთო პიერში იზნევა და მღვას თიშავს ღროღან ხივრეცე ნათელი იღებითაა გახილი... წარმოსახვების უმბლავრესი ენერგიებით, ესაა მხოლოდ ხაწუხი, რომ თოჯინები ვერ გრმობენ ვერაფერს... ყოფიერებას თავის ნიღამი უთხოვებია მათთვის, ისინი იგ უღარღელად გრმობენ თავს, მღვერს გაღანმენდენ ხოლქე მველთაშველ ემოციებს... არღლიღებს ამოახვევენ მინიღან და თავის ბავშვობას აამეღყველემენ ინღღღენციკებით განწმენდილი გის ზეღპირზე... ვერ გიგნობთ განა? ქვიშის ავაყრი კვლემზე მიმოჭრითქულ ფრესკებს, მოვარეს ჩამოვარებო მადლოვი შენობების ხახურავებღან, წამებს ღავითოღ, ენთუზიაშებით, პათოსით, პაჭროჭმობით აღვიღო ხულებს გამოვიყვან ჯრახხითღან და მამინ ნახეთ თოჯინებო, რა ღღეში აღმოჩნებობო! ნიღამს ჩამოგხსნიან, მადამარქველ ცნობიერებას ჩამოვარებქვენ და რანი ღარჩემო?...

ახეთ გაფიქრებაზე რადგან იქელი მიღებათ გაღვანს იქით მცხოვრებ ნამღვიღ აღამინებებს, ვიღაღამ ვარის გაღებგან სგაღა, ხავოღვულემიგ მუმიხიღეს, მღვერი ამოწმინღეს და პირი ხაოგრება! უღამინსა და არჩამბის გარღა არაფერი არ უღამურებდა ქალქში, ხაღღავ გამჭრალყვენ თოჯინებო... მადლოვი შენობებო... სიჩუმე... მოვარე... აღამინებმა თვალში მოიჭ შენიღეს, ყური მივგღეს ხმა, ეს ანღერი ბელი იყო, ის ბოღავდა 6 პაღაღღან... არა! აღარ ეხმიღათ თოჯინებს ეს ხმა, კვლემზე მიჭებულ ჩემს მე-ხაგ არ ეყურებოდა არაფერი, გამიკვირდა, ჩემიამოვიგ მიაჭვეღა მეოქი კვლეს... ღრო აღარ იყო. მიღღიღენ... ხაღელი ღღეები და ბუღის რემინესცენცია!

Мнѣ виднѣлся —
 Опять —
 Язытысалныя, — ты ...
 Но — не язытысалныя, а — холодна: вобыла.
 Изъ несутителной, дуговой глаубны
 Спокойно смотрншься во все, что прежде было.

Я — въ морюкель
 Томель,
 Изъ морюкель любя, —
 Я — издышайшей мнѣ подвренныи състои,
 Я, уаушелейи, въ дадекую теби,
 Виннаюся пристаюи. Ты съотришь съ неприятеи.

О, зтогь долгій
Сомъ:
За омаки залатъ.
Палата номеръ шесть, предметъ стрый шорокъ,
Большимъ бесомымъ стомъ, большичимъ мой калатъ;
И ноуца болъ, и мшии юрній шорокъ.

Металие —
По дннмъ,
По илснмъ, годамъ...
Иллриго холода... Болъзни, смерти, голодь...
И — бывший уласомъ въ тавелой Злаости тамъ
Вывалитъ въ воладутъ, дробитъ кости молотъ...
Мессе. Баллада. 1921.

Персенькала
Жизнь —
Пустый, прохойй рой —
Исчможеннмъ въ небытн родное.
Исчможеннмъ, глава мон заррой
Рухой суровомъ, рухомъ ледномъ.

Мессе. Баллада. 1921.

ათობს}, ქომების გახდა დაიწყა, ხერკოზულად ემშაღებოდა გახანგურად, შუვაჰავე, არაა მეოქი ხა-
ჭირი, ხანამ შენ იქ მიხვეურავ მზე ჩაიძირება-მეოქი და ის ვალგალო იქ აღარ დაგხვდება, - არა!
მივახწერებო, მე უნდა მოწყურყო იქიდან ის ვალგალო. - ამახიბაში მზე მლონანდ ჩაიძირა და წყ-
ლის აკრიაღებული შედაპირი წილად შედება, -აი, ხედავ, ჰაჰა, რამ არ გამიშვი ხევაშ წაიღო ის
ვალგალო... გამეგინა, შევკირდი რამ ხევა ღრის აუცილებლად ვაუშვებდი და მოვახანინებდი მშეს,
რამეღო მისი ხიფოხლის ნაწილს შეადგენდა... მისი ღიღება მის ბავშვობაში მოვანებულყო, ის
მშეს თვალში უყურებდა და არა ხწნაღი წიგნებიდან, მოვარეს პირისპირ შეხვეწროდა და არა მღ-
ვრიე ხაოვალეებიდან... ჩამწეღებულ პაღესგინურ ხეობებს ეძინაო... მღმარეზღენ ხაშვითი განწ-
ყობილებაში ვღეღები და აიხს უღიღინენ ზღვის ქარვისხერ ჭაღღახ რამ აიხხვერებდა... თოქოს წყ-
ლის ამ უზარმაზარ ხამგლოებოში ჩამორულოყო ბოშოქარი გენია ქმნაღობისა, ჭანჯუნისა, განახხვიკ
ხა... გუღაღური ხაიღუმებოდა ამოუგინობი დაჩრათ გამეღდახს და გამჭრიახ ვინებებს, ამაყხა და
უკოვარ ხუღებს... ხანგღდახს და მრამ ჭიაყელახ მიმხგავხებოდა ახდა ფრწურბალო ჭრატის შუქზე
რამ ხანგღად ფერუკონენ დაეარდს, კოხტის ნიშნებით ხავხეს, მისი ჩახხენების მელანქოლოური
ხურათი ეკიდა მინარე ყანებზე, დაღლოი აქღებოში კიღევ მიაჭავგავებდენ მშეს თავინათი კუშე-
ბით, აღნახის მგვერი მახღებოდა ყოველთვის, გვარი გოაგებდა, მწყყინაუდა და ვაშჰაშებოდა ქრამა-
ღი ხხივების ზღღზე, გვალახს გამოღმთხვა ქარღის ყანებში, თავსავებს ჩამოკვლიათ თავებში, მკანგ-
რი განარჩენის მოღღინში თვით შიშოვ კი ძმწიღა, ხანაპირიზე მოყოლებული ღუზავ განურჩევლად თუ-
ღებდა, მეღი ხინაოღდ, მეღი ხორგე, მეღი ხურნელი. გვეღებოდ ჩაწნულყოყნენ პაჭარა გოგოს შავ ნა-
წნაუებში, წამწამებოი თროღდენ, გამაჭხელი ღვიბებოდა იხვე ვეებოროდა ღღებინ ხამგლოებოში.
მხხულოყენენ ხიგებ და ქარი და ღამამად უვარგხნიღდენ თმახ ვაღაგაქწულ უღამის... ზღვაზე კი-
ღევ მიღღერად მოღინებღებოი ვახულოყენენ და ვაღაღვიღი მვერღს ზღვისახ ხალიხით შეხჭიღებღენ-
ენ, შარღინ, შარღინ ეხმობდა ახდა მრწყელოვახს, შენი ჭიჭინობებო, ვაღაქგონა!...

37.42 გუმინ, მ.5.76 კარგი დარი იღვა. თელავოვის
ხანაპირზე ვავემგვერუთ, მრწყელოვა ხაიმა დახგლად
და ნიყარებს ისრდა ზღვაში, ქვიშახ ხვეწღა,ღინობიხო
ყვარობით შეხვეწროდა ჩამეწონებულ ხეეეებზე შემღგარ
მეოქებებს, ზღვა ხაოგრად წყნარი იყო, მისი ხარკიხე-
ბრი შედაპირი არგ კი იბრდა თოქოს, შარს მზე ხეხენ-
ებოდა, მისი წითელი ვავარავებული ღიხკი ნელ იძირე-
ბოდა შორიზინგზე, მრწყელოვამ ხელი ვაიჭრია, მამა!
მე უნდა დავეჭროო ეს მზე?! - ვაი მეოქი, ვაღახგი ,
ვახხვერე წყალში და ის ვალგალო მომიღანე მეოქი (ვაღ-
ალო ეზრათულად შორიბარს ნიშნავს,ახე ემახდა ბავშვი მნ-

მაროიბიხვიხს ხიგხვე,
მჭერიო დაშწველო გუღიხს,
მენ ვაღამგვახს იწყებ
ხუღამხინის და ხნუღიხს.

ღახამამიღან მინყოღ
ვაეარავარებო რუღიხს,
მაროიბიხვიხს ხიგხვე
მჭერიო დაშწველო გუღიხს.

38.41 რაღდახს მანიშნებშ
თოქოს ზღვის შავ ხიღამებოი მშ-
ყუღავო შუქარა, ინოება,ქრება,
ინოება, ქრება... წვაკარამ და-
მეს ანღობს თავის ხაოქმელს,
გუღონარღებს, დაშეს ღიღხულო-
ნად უხმენს, თან შუავული ზღვ-
ენინ მინაშერ ქარს ეკვლიხის

მავრამ ხუღ-ღამაიწყებ
მენი ჩაკიხვიხს ხურღიხს
მაროიბიხვიხს ხიგხვე,
მჭერიო დაშწველო გუღიხს.

ჭიჭინობებო, იწყე
ქიღელი ხიღერი გუღიხს,
მაროიბიხვიხს ხიგხვე,
მჭერიო დაშწველო გუღიხს.

მაროიბიხვიხს ხიგხვე,
მჭერიო დაშწველო გუღიხს,
მენი ვაიყღინობა ხიღრებო
მინებებული ხურღიღს.

მაროიბიხვიხს ხიგხვე,
მჭერიო დაშწველო გუღიხს...
იკრინებუ მანიშნ მინარა,
მენინ მხხხვეღია მწყყარის.

წინ მღგომ ვკვიარობებს აშრიაღღინებს იაფობი, ჩვენს მვეღ იაფობი. ის ვინგ იაფობი არ ყოღდა,
მახ არგ ვანუღღია მვეღი პაღესგინის მუნეზრევი, მშობლოური ხუნებვა, ამ ხუნებვახს აყოლოი შარ-

ისალორა ლუნჯან ან იქნებ მადა სორ-
რელ ან ნიკა სამოთხრავიელი?! და იარ
ღენი წყლისა და ღროის ცისფერი სიმ-
ფონია... უსახრულობა... ფიქრები...
ჰიბნი თავისუფლებას და კიდეც გახსე
ნება იმის, რაც იყო და აღარ იქნება.
ი.ღავილი, გ.გაჰონოვი, გ.ჰააღაშვილი,
საბართველო, საირმე, 1969 წ.

FATHERS' RECOMMEMORATION
 მამის ვახსენება

1968 SOUTHERN GEORGIA/AKHALZIKH/
 AT OLD DWELLINGS OF THE JEWS
 1968 წ. ახალციხე, ებრაელოა მველ
 ხანხოვრისებთან (ეჭსველიცია)

1971 BORJOMI, S. GEORGIA/ SOME PO-
 ETIC-PHILOSOPH. REMINESCENCES -
 1.971 წ. ბორჯომი, პოეტურ-ფილოსოფ-
 იური რემინესცენციებისა

FATHER! MUST I CATCH
 THAT WHEEL? -- მამა! მე
 უნდა ღავიჭირო იხ ვალგა-
 ლი?!

აუანლი არ მოჰქვეყნია მახ, ხხოვმეფნი ბავმი უმღერ-გარდახული წარხულებსა, რახვენებული მარლის-
ობისა.

იფოში თანამღერეობა მოხლევდა, მოგროხინდა, მომუმბერაზდა, მგორე და პაჭარა, უმწუო აღმ-
ონხველური მეშჩანობითა და ლებერალური კიხუხუქულითი ნაპაჭივი, იფოში ხმაგხ ეხ აღამიანები ,
მაგრამ ლუმხ, განა ლილი პეროლია 30-ოლე წელი ხავეუნებინ მანმოდზე?

შარს, ლილი ლეპანგის ქაღაქში ხორენა გაშვივის ხაგულაგულად, ვიღაც ვეღება, ვიღაც იბაღება,
ვიღაც იქვევა ქუჩაში, ვიღაცხ მანქანა ხრისხავს, ვიღაც იწვის, ხომ იფოში აღმონხველ-რეველბრ-
ვი ლილი ქაღაქის ორომგროილი და ხაზრუნავი, ხორენა განავრძობს კიოვლს და ეს კიოვილი ხაზარელ
ქეოლ გაისმის იფოში ლემერეობაღერეოლ ვაზე, კვიპაროხებში კი იხვევ შრიალბენ ზღვის ჰაეროვან ,
ღამეულ შარსონისა მოწყურებდნი... ნეჭავიმ მათ! იშრიალეთ, იშრიალეთ კვიპაროხებში ქრისტიანუ-
ლ ჭამრის შიშველ ველემთან... მოვარე! აირველ ხახობა შენი ზღვას ვაღამეურე ჩარაზული ლრ-
ჯი ხარვმლის გხაურებზე... მოვარე ლამწყველეთ, ლაგყვევემული ხარვმლის გხაურებში, მხელი ევ-
ლესია, მგორავი ბერი, მოქეოთინე ქლეტიანი მახოვარჩი ქელი იფოში, ჩენი მველი იფოში ქუჩაბან-
ლებში, ვაკრილმული შავი ლუმეზინი და ხორენის შარშე-შარი ხმოვანი მომახილი... რა ხანია ჩა-
იძინეს იფოში მველირმა ქარაფშუგა, ლუმგა ხელთანმა არაბმა მალეგმა, მოღში ლეჩემაპრეწული ,
ხელში მოვეუმბათი და მიმწელიღმი ებრად მიწუნებხ ემუქრებთან... ჩენი იფოში იფოში, ლამაში, მვე-
ლი, მოშრიალე კვიპაროხებში, მთელი პალესტინით... ნღობაღავარეული ციოლიზმეფისა კი ჯეგვად გან-
ავრძობს თავის გეშინდელი განარჩენის კიოხვას.

არაეროხელ მივხუღარ იფოში, ამოჩემებული მქონდა ერთი და იგოვე ადგილი ევლესიის ველემხ,
მოშრიალე კვიპაროხებმა და ზღვის მბეღეჯი შექურახ ხამკუთხოვან ხაზზე... ღვეღემოლი, ვუყურე-
ბლი ხამივებს და რაღაც შევენობი მალთი ივხებოდა ხხეული, გნობიერმა... თოთქის რაღაც უხილავ
ხიოხვის მიხხავენი მარღვებში... ერთი ორჯერ შევინძე როგორ ვაილი ხარვმლის ფანჯარა და აკრა-
ლემულ ლრჯ გხაურზე კანკალი იწყო ყვირეთღამა შექმა... ვერ მივხვდაროყავი მოვარინა იყო ეს შე-
ქი თუ ხხვა რამეღღაც უგნობი ხავნის ?! - ეს არაეროხელ განმეორდა, გნობისმოყვარეობა აგნაილ-
მა ვაღაქვეყვილი ჭამარში შევხუღოყავი და მეგვად გამეჩვეია ოქროხეური შექის ხაილემუღებმა მოვ-
არინა და გხაურის ხაზზე... შეველი, ერთი ბერი ღამხვდა მთავარ ღარმაზში, რამეღღაც ღამაში ჩექე-
რამეშინთა და მარკოვის ხეღის ორნამეშველით იყო მორთული... ბერი ვარგად ღამარაკომდა ფრანკულ-
ად და იფოლოურად, მიოხრა რამ ჭამარი ფრანგთა მეფის ლელოვიკო მე-16 ის ღროს ყოღილა აშენებულა
მე ჩემი გნობისმოყვარეობის ღამეყოღილმა მეწადა და ვოხოვე ნება ღაერთო ჭამრის ზღვის ხამარ-
ისპირი მხარეს ვაღახულებსა, იქ ხაღაც ჩემი ვარაუდით ის ჩარაზული ლრჯგხაურებთან ხარვმელი
უნდა ყოღილიყო... ბერმა ჯერ ვაკვირებოთ შემომხედა, მერე მთანგ ღაყვა ჩემხ ხურვილს და წინ
გამიძღვა... მარმარლის კიძებში ავიარე და პაჭარა ოთახხ მოვალექით... ვარი თვიოთნ ვაილი,
შეველით, რამეღღაც განხაკვირებულს არ მიუქვეყნია ჩემი ყურადღებმა, ჩემთვის ხავარაული ფანჯრის ჩა-
გვად კი ვაღაგხილ ზანღახ მოკვიარი თვალ... ბერმა კი შემღევი მიამმა: ხამი წლოს წინ ამ ო-
ახში ერთი მიხუგი იფოლოლი ბერი ვარღაიფვდა, აქ გხოვრებდა მუღამ, იჯდა ფანჯრის რაგახთან ,
წინ ხანთელი ენთა და ლეგახხ კიოხულმდა, -ბერმა ხელი ვაიშვირა ნახვევარღაღახხხილი წიგნისა-
კენ... მიხუგხ მღერი ყვარებოთა თუჩე მოვარის შექმე ხანთლის ანთებმა და წიგნის კიოხვა, ენო-
ვილ იხილ უთქვამხ, რამ ერთაღერიოთ რაგ მახ ხამყაროხთან ავაუშორებდა მოვარე იყო, თოთქის ეღამარ-
აკვირდა მოვარეს, განხაკვირებოთ მამინ რაგა ის ხავხე იყო, პარმადრი, ახლადღამადღებული ჩიოლო-
ვით, მიხუგი იმხხავ ამბობდა რამ მოვარე ხამყაროხ ლილი წიგნი იყო, რამღოს წაკვიოხვა ყველხ ამ
შეველითა, აღამიანებმა ჩენი თავი ჩენხხავე ხელაწერებში ჩავახხაღავეითო, რაღვანახ ერგანხ-
მოდმიანი ბო-ფილოლოგიური შემღეღვა ორგანზომილდმიანმა ვაღაღილიყო... წიგნხ გულისხმიღა, -ჩე
მმა მიხავებზე ბერმა იხილ მიოხრა რამ ოთახიღან ხმარად ეხმოდა ღამარაკის ხმა, და მარათო შე-

რითაბში ხავებით მარჯო იყო, მხოლოდ მისი ხმა არ ისმოდა თურქე, ის ვერც ხმა რადენაირად იყო არაბუნებრივი, არაამქვეყნიური, თითქოს ზღვის ხილრმებშიდან ღაპარაკობდა ხორციელი მნათობი... ახე გაგრძელებულა მანამ ხანამ ბერი გარდაცვლილა, მერცე ყოველივეს შუენიჭავთ რომ გაგეხილი მანდის ანარეკლი ოქროსხრად მშინავდა და კანკალებდა მთარიან ღაშეში, ხარკმლის ღურჯ გხავრზე... ბერს მაღლობა გადავუხადა და გაიოვილი. განა? განა მთვარე ღაპარაკობდა? კი მაგამ მთვარე ხომ მთელს ღელამიწახს ირეკლავს, ყველას ხელავს, ყველას ამჩნევს... ან განა ღაპარაკობს ის? როგორ? ... კითხვა ღივრეკლავდა თავში, მახუხს ეძებდა... იქნებამარადვე ვითარცა ქარადარს. რომელი თვალმან არა იხილა, და ყურსა არა ეხმა, და გულის კანცხასა არა მოჰქდა, რომელი განუშავდა ღემრამან მოყუარეთა თხსთა. (პავლე, კორინთ. მოძიარე 1; 2, 9)

განა კილვე მოხლება ის რაც არ მომხდარა ხაეროოდ? მოხლება ის რაც მოხდა გუმინ, გუმინინ, ყოველი ღლე განმეორდება თავისი. მოვლენებით, თავისი აღამიანებით, ხმაურით, ხოვით, ხანგრძლივით, იშვებით, ხირენებით განცხადებებით, რადგანაც სამყარო ერთია და ისიც ეხილენ ხელდანი და კუჭი... რას მანიანებდა მბუყვავი შუქურა იაფის ხანაპროზე? რაზე ჩურჩულდნენ კვიპროსები იქნებ ამაოდ გაწუხებთ თქვენ, ამაოდ ვარდევ უწმინდესს ღემილს თქვენით მოვლებ? იაფო! იგი ბუნ რამ ავბელთად მიწიოვან ყურში ინოკენი ანენხვის ხოვყვები ღაურწყარ თურმავითან იაღვას რომ ზეშხარდა... ახლოს იყო იაფო. სამაგეროდ ზირს, ჰირს იყო იაღვა ნუგემისმევი ...

39.40 იაღვაში თავიდანვე იყრიდა თავს ნიკოლოზის რუხეთის წვეპია ინგლერგენცია, იდეოლოგიათა ხინთემის მოხლებანს რომ ღამობდა, იაღვაში თითქოს ერთვარად იკარგებოდა, იშვებოდა ის კონფლიქტი, რომელიც აღამიანური შეხამლებობებისა და უნარის განვითარების ღისპროპროგნოზით იყო გამიწვეული, იაღვა მარადიული კოსმიური ენის ხიმბოლს წარმოადგენდა ყველა პაგოხისანი ინგლერგენცი რუხისხათვის. ზოგჯერ ამ ენასა და აღამიანის კონკრეტულ ფსიქო-ჰუმანურ ენას შორის ხხვაობის მშარი ჩნდებოდა. თურ-გულ-შავა თოღა ემი ამასაც თავის კაღას აფარებდნენ და ხანაპრო პრისპექტის გაყოღებით ჩამწკრივებული, ნაფრიდური გრანოფის ხევეებს ნაზად უფარავდებოდნენ. იაღვა, მისი შემოგარენი ამადლებულის მამფრ შეგრძნებას იძლეოდა ყოველივეს, რადგანაც იგი ხულიერი ხილდალის ექოს წარმოადგენდა, ექოს, რომელიც რუხეთის მიკარნლით სამხრეთული კუთხიდან მომდინარე ბლერი ნემისყოფისა და გამბეული, შუეპოარი აზრების გამოახილი იყო. აღამიანებს იშვითად, მადზე იშვითად ეხმით თავიანთი ინგერებების არსი, მისწრავებების, ხურჯილების ფარგლები. ახეთ აღამიანთავურკვევლობის მუნება თვით პოლიტიკური მოვლენების განვითარების რამახაც განაპროგნებებს. თუ ხაღის ღემოკარავილ ხელისუფლებას ხწორი ხაშღერემი არ მოეძენა, ღემოკარავი რაგორც არა ერთხელ აღენიჭეთ უკვე თავისუფლების აყვია პოროგნოზებელად გადაიქცევა. მხოლოდს, ხამყაროს კოსმიური მე-ხ ფრწვე აღამიანი-ინდივიდის თავისუფლება მიეჭრება შეხარღებითა და ამღუნად შეზღუდვით. აღამიანს ამ შემხხევაში დახეწილი, მენიერული ღოგავა ვერ გამოიყვანს შეზღუდვათა ჩიხიდან. აღამიანის მომრამობის ხამოლა მიზანს თავისივე თავის ჰოვნა წარმოადგენს, ის კი ღღემლის ერთს მხრივ ვაში ღღემთის მიემაშია გართული, მეორეს მხრე მიწაზე აქლო მადური პოლიტიკურ-სოციალური რეჟიმის დამკვიდრების მგდლობით.

მომრამობა თავისებურად ეხმობდა თითოეულს, ერთს დარბაზინებში მხხლომარებს, მეორეს ხისხლიან აუზებში ჩახერგებს. მომრამობა წინხვლას არ ნიშნავდა მრავლობის, თუმცა ყველახათვის იყო მოუხილბელი ნიშან-თვისება მადგრობისა, არსისა და ხაერთოდ არხებულისა... ჩემი განხევენბული მეგობრის შორის ვაპროგნის მამოლური მშინანი იაღვა ხმაურობდა, ახად რინდის უკრავდნენ მის ბუღ-

Бесследно капнул день. Желтея, на балкон
Глядит тусканий диск луны, еще бесстеной.
И в безнадзорности расплывахут очей,
Уже незрячие, тоскливо-белы стены.

Сейчас наступит ночь. Так черны облака...
Мне жаль последнего вечернего мгновенья:
Там всё, что прожито, — желазье и тоска,
Там всё, что близится, — унылость и забвенья.

Здесь вечер как мечта: и робок и летуч,
Но сераду, где ни струй, ни слез, ни ароматов,
И где разорвано и слито столько туч...
Он как-то ближе розовых закатов.

И. Г. 1901
Ялта

ანებზე, მის მოვლენებზე ღამაღალ გამოწყობილი წყვილები დახრიალებდნენ, გრძელი ხაუნხლო ჟღერს
კაბუბის ხანძრანებზე გულქველყოფი ილღა... არ აღმავიწყდება არასოდეს მისი მადლი ცხვირ-
ზე ცხვირიცა, თურ-გულზეა თორეში, ანშეში, ხომალდში, ხანაპირის ხვედში და აქვედული
მჭიროვარც წაღვით... შეადარებთ ვი ერთმანეთს ეგრეთ იაფის და რუხული ილღას, მათ რადაცა აქ-
ვთ ხაურთი იხგრაბაში, რადაც ბერძნული, ბერძნული ხული... ილღა... რუხული... მოძრაობა...გო-
თი ამპონიერი მახხენდება. რენ უფრო შირს მივიწვევთ, იხე რომ წინ არც მივლივართ, ეხეცა ,
ეხეც მოძრაობის ხახე... მოძრაობა ჩვენზე მე-ხ ორგანული შემგველმა, თუნდაც ბიოლოგიზირებელი
გარკვეულად, რველცხიაც ხომ მოძრაობაა, მაგრამ რველცხიაც არა პრუანირებელი, რველცხიაც ხი-
რმივი, ინლივილადური, პარონულევროპოზიითი, ღადვირი, ღანთხული სისხლის ჭეჭირიგებას რომ
ამართლებს... არა მხოლოდ ბუნება, არამედ ნგრევა, არა მარტო ევოლცხიაც, რველცხიაც გითი...
40.39 გამარჯვება ვი გრადილ ამხგრაქველი ცნებაა, მისი ვინ

PROLOGUE
Nous irons plus loin sans en avoir jamais
Et de plainte en plainte
De douleur en douleur
Le don Juan de mille et trois comtes
Même sans bouger de la terre
Cherlie les forces aveues
Et prend au sérieux les fantômes
Et tant d'autres s'oubliens
Qui s'est les crani-malheur
Qui donne sans nous faire oublier telle ou telle partie de
عاشق
Oh est le Christophe Colomb à qui l'on devra l'Amérique
1800-1800

Prose
Mais parlez vraiment
Pour laisser place à la nouveauté
Prose
La vie pour trouver la Victoire

კრეჭლო გავება არ არსებობს, რადგანაც იგი აღამიანთშირისი ,
ფარლოზითი განწყობილებების ბეღეგია. ხამოლო ჯამში ხამყარ-
ში ყოველზე იმარჯვებს და ყოველზე მარცხდება. გამარჯვებით
გამორქველი ხინარული რამდენიმე ეპილეპტივის ავიაგებულ გან-
გლებს ბეღეგია.

გამარჯვება-ღამარცხებათა მიზეზი თუით აღამიანია, აღამიან-
ის მიზეზი ვი ბუნება მთელი თავისი რთული ვანონზირებებით. ხა-
მყარმხოლოდ ბერძნებთანა კომპლექსს რომ წარმოადგენდეს, მაშ-

ინ ყოველზე მოძრაობაც, ღროგ, ხიგრეც, ხინამლიც - სუბიექტური ცნებები იქნებოდნენ მხოლოდ
ხამყარის ჩენი ხელოცა აქვს შამბერილი, ჩენითაც ხუნთქავს, განა ახე არ ხუნთქავენ ძველი ბე-
რძენის ხული იაფისა და ილღის ანგვიური სიმძვლენი, განა მხოლოდ ჩენს თავში უნდა ჩავგოთ
მხოლოდის მოვლენითა? ეხ რძილად რომ ვთქვათ ნამთვარელი ვახის მიღწარივი ჭებლი იღმია,
ჩენ ნაწილი ვართ ჩენით არსებულ ხამყარისი, ჩენ ნაწილი ვართ მისი, რაც ჩენში არსებობს,
არსებობს თავისი მიზეზითა და შედეგით... ამოვნიებისავენ ჩენზე თავის გადარჩენის იხგ-
ინქვი გვიბიგებს, მაგრამ ამოვნიება, უზენაეს ლოგიკურ-მეცნიერულ პრინციპებზე დაყრდნობით
პრინციპულია და არაყოვნიებველი, რადგანაც იგი ბიოლოგიური ხაფუშელის თვითმძრაობის ბეღე-
წარმოადგენს, ბიოლოგიური ხაფუშელი ვი აღვილი გახაგებია, როგორ ევოლცხიაც პირბებში ქრლდ-
ბა და ვითარდება. ამდენად, ამოვნიების ყველაზე ურთულეს, ბე-ამხგრაქველი ხაფუხურებზე ვი ხე-
ხულისხური ფიზიოლოგიის ნიუანსები თავის გადამწყვეტ სილცვას ამბობენ, თუნდაც იმდომ რომ
ხამოლო ჯამში მოამოვნი ინლივილს ხურს იარხეშის, კარგეზიანულად იამოვნიის, რათა თავის არს-
ებობა დაეშვიცოს თავს. ჩენს ბეჭელულ ბიო-ინჟინერული ხელოს ბუნება უპირისპირდება კი-
მიურ-ინჟინერი ყოვლისმომცველობით. ამ ყოველში ჩენც ვიამოვნი. ყოველი მიმდინარე წამი, რდ-
აფის წამოშობას ან გაქრებას მოახწავებს, არსებულ ქრება და არარსებულ წამოშობა, ეხაა,
მხოლოდ ეხაა უკვდავი მარალიური ევოლცხიის პრაქტიკული ანბანი. ჩენ ჩენს თავს გავიგებთ და
მის არსს ჩვენწვდებით იმდენად, რამდენადაც ჩენსხავე ნამოქმედარს მიმოვიხილავთ, შევუახებთ ხა-
ბოლო ჯამში. აღამიანს ორი მირილი მიზანი ამოძრავებს, ორივე ძლიერ ბიო-ხეღესუალურ ხაწყი-
ბს უარბობა. სწრაფა ინჟინერულიზაციისავენ და ამ შემთხვევაში იგი ყოველზე ხხეხს უპირის-
პირდება, არა თავისი ბოზით არამედ ინჟინერული, იგი სოციალურად განმარტოებულია, განხხეხი-
ვლია, გაუხეხებულია, და სწრაფა სოციალიზაციისავენ, ამ შემთხვევაში თავის პირად-ინლივილ .
ნიმან-თხიხეების განშოგალება - ობიექტივიზაციის გზით, ხურს აღამიანთა კომპლექსურ მახხ და-
ჯღობს, სოციალიზაცია-ჰუის თავის ინლივილადობა ხხეხში. ამ შემთხვევაშიც ამჟამად დაპირისპი-
რება-ანგვაგონიში ბრძახიან. ორივეს ხინთეშს ე.ი. ინჟინერული-სოციალურს ვილევ უფრო მად-

აღ ხარისხში აჭყავს აღამიანის დაპირისპირება შრომის ფენომენტთან, მაგრამ პინაგანი არსით ეს ხინოქნი მოიგავს იმ ხედას, რომელდანაც შრომის ფენომენი გამომდინარეობს, ამ ხედას აღამიან-და მოქნიბრეველთა არხეშობის ფორმა ჰქვია.

შეფენილერად კოსმოსში თავიდანვე იყო უკვე მოაზრებული ინტელექტის განვითარების ყველა ხაზ-ფეხური, დაწყებული უშველესი პრიმიტიული ფილოსოფიიდან (წყალა, ცეცხლი, მიწა, ჰაერი) დაშორებული-ელექტანდელმობის ნეოროლოგიური თეორიებში, მოაზრებულია იხივ რაც ხვალ, ან ურთი - რი ხავეუ-ნის შემდეგ იქნება, იქნება რადგანაც ამის ხაზინდარია რი ძირითადი ფაქტორი: მიშენი და უეღ-უგია. პუფურ-ფილოსოფიური აზროვნების ხედას, გამართი ხხვადახხვა ენობრივ-ფიზიკურ ხინა-მედიტში, არხემულის კონკრეტული მხარეს ახახავს შეგარმნებუბის (-მაქარა-ხამყარი), გნობიერების (-მე), გრემბის (-ღმერთი და ყოველთვე რაც გინდა) ხამუაღმით. ახეთ თანავარსკვლავედში თავის პუნა ფრად მენელ ამოგანაა, ამ შემთხვევაში შეხამლა შენი უწინდელი იღვლის განხორციელ-და მხხვერდალ შეწერის მერყვე ხიგო-იშმურ პოლოგიურ რეალობას, რომელსაც წერადმუყუა ფილო-ხედას, მეშინაგმი და ხნიბეში განახაზვარავენ. ესენი, ყველა ურთად აღმუდნი ღმამგოიური ფი-ველარდვალშით, კარიერიშითა და გამდენმობით მოგ. ურს მხახვლავედზე ევლენგინან. ამღ-ნად იუ ურს ხიგობხე ხურს და თავის მო-ექსიხხეგენის შენარჩუნება, რადაც არ უნდა დაუხეხს თა-ვის მხახვლავედებს უნდა მოუღოს ბოლა, ისინი უნდა დაახახვლაფის თუნდაც მათმა რადიენობამ რიგხ-შრთად ურის ნახედარხაც ვადააჭარბოს, ხხვა გმა კონკრეტული ურის ხხინსა არ არხეშობს... ამამ-ზე დაღაღებს მხხლერი იხგორია თავის ხაგრანგეოგით, გეგმანობით, რუსეთობით... ღიდაა, გვარ-თი დაყარულ ბაღახი ჭყეში... ყრულ ჩურჩულებს მუნანი რუსულ პირველმხად მუნებას შეყვარებულ.

Еще утро не скоро, не скоро,
Ночь из тьмы лесов не ушла,
Не закончил сонного бора —
Предрастветная темная мгла.

Еще ранние птицы не лежи,
Путь серый вперед не бежа,
Влажно-железы темной ели,
Плывет летящая дырой роса.

Но пущай не светает подольше,
Этот медленный путь по лесам,
Эта ночь — не вернется больше,
Но легко пред рассудком илм...

Кто-то взошел в молчании бора
То зачерг, то опята заиост...
Тыло ночь во долинках вдет...
Еще утро не скоро, не скоро.

41.38 მოგვიერთ ურს ღიდა ჯერ კიდევ არ განთენებია, ღიდა... ღიდა გვ-არნამიანი, ღიდა ამომარყინებულ და ვახსოვნინებულ კოსმიური მშენათ-ურებით... გამე რეგორები დაუღანდავს ვადაქორის, რაჯაღელის ხიქხის მადლნახ თბეში ვახწერია, პაჰარა იუღველთ დაუჭერია ხელში და აღმობა-ველით ქრისტიანულ ღიდას ავეღრებს პირში მელისწერას. გხალი იყო, პირში თავის ხაწიურს მოაღწევდა იღვლეს უბედურებისა და დაბნეულობის შეღვადა. იუღველთა იესომ კანობრობის უღიღი ნაწილის მთელ მეღ-მომავალი განახაზვარა ათახწელეღმის მანობღე, და ეს კი იობობი რომ-ის იუღველთ იყო. მისი წმიდათა - წმიდა მიხანი იყო ხიველით, ნემიე-

რი, უარგმითი, წამეგითი, შემადარწუნებელი, დაამეგირებელი... და ეს მიხანი ხრედახონებობი გუ-ნხორციელდა, ამით მიანც ვახდა იგი ნეჰარ-მეღნიერი წმინდანი ხავეუარ ქრისტიანულ გნობიერებაში იესო ურთი ღიდი ეთნო-ხიგადერი და ფიქო-ხარწმუნებობრივი ჭყეღლის მხხვერდალ იყო, თოთონაც ვა-ხდა ამ ხიგრუის ანაღვრი, და მხხვერდალ ნახედარი კანობრობის რწმენა მოიხიბოვა. მით განახაზვ-რა მორალი, ეთიკა, ხამ.წყობა და რიგი ხხვა ფენომენტები. ანაღვიურ მღვთმარებაში აღმოჩენდენ უხონობიური ინდივიდების ურთობლობებშიც, რომელთა წინაპრებზე იმრუნეს და რწმენითი ხიხეღმე-ში ჩამოყვადებეს შემღვამ თაობებს... ისრბლად აღამიანი თავისა შენისაგან, რამეთუ იგი ჩენთა წინაპართ მელთი კრებობა-ღიღიერმიდან (ღიღავ! მოგვამდელ ხიღრმე ღმინური, უხახრულმა ღრიო-თი, ხაზრისი ღვთებრივი... წარიდე ჩვენგნით აღამიანობა ჩენი და მოვევს რამა შემუნებრივი შენი... მიება გრძელდება, გრძელდება ყველგან ჭყეში, ქაღაქში, უოხიბოში, ჭობში, ხოვღში, გმაზე... გრძელდება მარადის, უნემიელ თავისთავად, მღინარეზე შემოკიდებულ კონგნებარ, გრძელ-დება ნაიუნსა და მნელში, ხიგობხელ-ხიველითი მიჯნაზე, ევლენახა და ხინაგობაში, პოგობახა და მექობი, შრმობახა და აგონიაში, მავიახა და გულმზყვილობაში, ხიხახრულსა და მწუხარებაში...

უთარ შევევება ყამთა ხრბლად ყოიერიების ხამღვრები, კაჰახხრფიდან კაჰახხრფამდელი რი დაბ-ვა და ურთი ღეღ, იქ ხადაც მოვარღება ღმერთი, იწყება თავისუფალი აღამიანი ანუ ფაუხი განააუ-

იხუდღმული ეროვნული მდინარეებისაგან. ქრისტე, მუშამელი, იღვია, კონფესი, ბუღა... მათ უბრალო ხიზნევი ვი ვერ მოგვავს კონსერვო ყოვალდობის არხს, რადგანაც ხავარაულა და ხავაგობს ხში კიდეც ხხვა მრავალი ბუღეღმის, მუშამელეღმის, იღვრეღმის, კონფესიღმის არხებშია მხუღლოძი. კონსერვო ყოვალდობის პირველი ხიზნო, პირველი გრემელი ბუღეღმემა აღმათ ბუღეღმნადი ექსიზგენ-გია, ღრავული და მიმზღველი თავის ენობრივი, გერმანული, გერგე-ხეზური ხიზარგოთი...

Du sagst dass fele und mouer freudig sich umwalden
Und fñhrt mich wie durch dampfen trñmmerfall.
Mir nñngen sterbeglocken von den heitren halden-
Du singer ein lied im blñten-überschwall.

Schon schwindet mir die kraft im schweigen zu verbluten
Dass du zum heil dir mir zum tod dich trogest..
Ich will noch lñnger dankbar sein für die minuten
Wo du mir schön erschienst und mich bewogest...

Sie die nicht bleiben wollten und doch weinend schieden
Umschweben mich indeas du lächelnd schauet..
O kehren wir zurück da mir im mittrauesiden
Vor der entfachten qual gesändnis's groust!

Lebwohl! du wirst nicht sehen wenn in schmerz und schwebst
Mein blick sich feucht gebendet senkt und schneest
Und wann die sonne hinter der erzeschen flñche
Im stumpfen blau ihr tiefes gold vergiesst.

42.37 დავიღაღო, დავიქანეო... დექსემით, პოემით, გოღნით, ხეღუქღუღრემით, ენემით, ხიზ-
ემით, მოღღერებემით... ხადა უკანახველი ხეღაღა?! რთო განვხავღვრო ჩვენი ინფედქეღვლერი
განვიოთარემის უკანახველი ხეღრა?! იქნებ უერ არს უკვე აღვიაროთ ამხოღუღერი გოღნის მოღღვეღ-
რმა და თავი ვიხხნათ უანუხიხავან?! წინაპრემმა თავის ჭრადიღვიემი, თავის ამრემი და ბუღელღ-
ბემი მოგვახვიეს თავს, ხახელბუღწრემული ხავენემისა და მოღღენემის ჭვეღომაში მოგვაქეღეს, მუ-
ჩინური ჩვენმინის (ხახელბუღწრემება) ღებუღებათა გავღენის ქვეშ.

ხახელა, რეღვიათა, კულღურათა და ინღოღიღა ხავუკუნობრივი, მონღოღური ჭრანხეღრემანგის ბუ-
ღეღვალ იმოქეღვრემ ხამყარემ დავარგა თავიხი რეღღერი ხახე, იგი რადღე ამღუნემ არხებშია იქნა
ახვიხავე პრემღემალ აქნა ბერემემმა კინიკვა ღოგენე ხინოკეღმა აღამიანი, რგა იგი მხოღლოს
მოქალაქელ გამიანგხადა. ეს მოქალაქე ბემღემო ღროის ფოღოხოღემში თვიოღვეღალ ხეღუქღურალ იქნა
ხეღ-კულღურელ წრეს რამ ეყრღნობა, ღროთი ფაქღორის პრემემში, და ბუღარღემოთ ახვექღში მხა და
ვარგის ხიზღემას წამიდაღვებს ყოვეღვარი ემპრო-რეღღერი მეღამოღოღემემისათვის. ამ აღამიანს,
თუ მოქალაქეობრივი ხიზღემის გხოვეღღარ ნაწილს ემინია თავიხუღემისა, მას ახადღ რემენა ხქირღ-
ემა, არა რეღვია, არა ღღემა, არა ღღერთი, არამედ რემენა ხხნაში. მინ უნღა უხემღემღენელს
თავის თავს ვიოარგვა უვარგისხს, მახიხეხს, მღამიოს, რათა წეხრიგი აღამყაროს თავხა და გარემომი.
აღამიანის მღღემის იხეღრა - ღღერთის გავუღღავემის ერო უწყვეღ მუღიანელ იქნა. ღღერმა აღ-
მიანს ხახელღწოღ ბუღეღმნა, რათა აღამიანს ბუღენო თავის მოქემღემის ფარგემი. გახახელღწოღ-
ბული (ანუ ხეღოო-ღეღმობრემული) აღამიანი, ანარქიას მიწემღებული ჭყურეღ ბინადრიღან მით უნღა
განხხვავღემიღეს, რამ უნღა ჰქირღეს განემობრემული ხაკუთარი თავის ბემღვეღელმა, ის იერარქიუ-
ღი ფენიანობა რომღღანაც იგი ბეღგებამ თავიხი ეღღღენის ბეღეღვალ. ხამოგადღღ, მორაღმა და მწე-
რამ ბეღარ გავემეს გხოვეღღარი ანარქო-ღემოკრახემემის დაწრღას, თანღათათ წაიბადღ ზღვარი ინგე-
ღეღეს და ინხემიღეს ბარის, რის გამოღ ღროიხა და ბუნემიხავარეათ ინგუღღერი ფენომემი აღამიან-
ის მოოღიზიღღოღური ხეღრის მიღმა აღმორღდა.

უნივერსალური განპრობემღღემის პრემიკემემის თანხმემალ, ჩვენი უმწეო რამბგვა განპრობემღღელ
რადღე ბუღენობი ბღღერის არხებშით, ის ბუღენობი მოკლეღულია ენობრივი ფენომემის ხამუღღემ
თვიოგამიხავებს, იგი ჩვენში გამიიხავებამ ხხვადახხვა მადღოთ, ინერგიოთ, რადღუხით... თემგავი-
ოარგ არს თქმული ვარგახი: "ბრემენა მამავახხვა, დაღღათუ ბარს მვეღღემღეს ქუეყანისა ჩემი-
ავან და დაღღათუ არა ვიხიღო იგი თუღოთა, მოყუარღდა ვხეღი."

დავიღაღო, დავიქანეო... დექსემით, პოემით, ენემით, ხიზემემით, თუორემით, ჩვენოღ და,
რა თქმა უნღა თქვენიოთ... ქარს მიემხვავხენენ ჭოოთიანი ხადამოემი, ეღღვიათა მხუბუქ წყემალ
ღაიმრენე ექგოღამემით გავღღიდ აფემიღერიოთ, მიღიან და მიორწვეიან, თოქის ჩვენგ მოგახხეო-

ნებნე ჩვენს დაქანდულმაზონს, ჩვენს დაღლილმაზონს ერთად... ნუჯარია ეს ხაღამო და ის ღიღღ გათენებას რომ უფლის იღუმალა შემოდგომის ქარვისფერ მიღვებზე... კიბულაშს ყველა, თუ იღვ- მე შინგ გათენდება გრძელული ღიღა, ზავიერი აღაზიანურაშით გაუღენიოლო, ახალდა აფყვარებულე ფუჭმით, ახალი ღრუმდმით, ახალი კოპევიშითა და ხასახლეშით, ახალი რქმენიო?! მერე კონსტანტინე გამსახურდიას შრომლვარე თითებს გავიხსენებ პიღუმერ დასვენებულა, თავს ერთი წამით მი- ნგ დაუღწევ აღმათ აშრომრივ ხირთულეებს და მავემლურადალ წარმოხორქვამ...

რად მთელივარაშს მენი ხელი დმირადლული, მისახმის დაწვი მნელის ჩადღილით ვინ შევიძინა?!

წავსაღ, მოვარე გვეს უპარია იქითი ხნული მწიხარე გრუმდებს დასვენეყვავს მადრის შიშობა... რის მთავარე შრომალმშ, იმიზღვდავარკვედავო კრემული, გაძიარდა ჩემთვის მენი ნახვა ვით თვალთ ნაფურის, აპ, რისთვის არ ხარ ღელფელი მენ ხავაფურის, მე კიდე - ჰავი, მენს აჩრდილზე შეყვარებულა! მენს ხასახლემი მგონახს ხსელედალ თუ ამიყვანის, აქ მირა-ახლის ყვინახს თუ არ ღიშამდელ, ან გხვდელი მენა, ვით მენივე ფრამკრადღი-ღანღი, მღიშე მინე მართლვარე თითებს მთავარემღი- რის მთავარე შრომალმშ, იმიზღვდა ვარკვედავო კრემული, გაძიარდა ჩემთვის მენი ნახვა ვით თვალთ ნაფურის, აპ, რისთვის არ ხარ ღელფელი მენ ხავაფურის, მე კიდე - ჰავი, მენს აჩრდილზე შეყვარებულა!...

1918

გამძაფრებულ სხაღიამი აღმორდა, ეს შა არახსრორ გზად იქნა მიჩნეული, უფრო ხწარულ, უნდა ყო- რიყო მიჩნეული. ღღეს ხავითი უფრო რთულად ღვახს, იმეღია იგი გაგვიღმით რთული იქნება 21-ე ხ- ვვენეში და ა.შ. და ამას ვამბობ ახე აღვიღად იმეღობ რომ იმ ღროსხათვის ჩვენი თაობა მე-19 ხ- ვვენეს მიუკავუნებს კარს ხამწილად ხამოთხეხა და შვიღწილად ჯოჯობეში განხახვენებ-განხამწენ- ღიღად... ჩვენ ღარჩემით ჩვენი გაქვავებულა ხელით, ფურფღმით, მიღონდმით, ჭონა ყვირდბალი ქაღალით, ნაწრემით, მკვლმით, ქილაქმით, ქურემით, ღაყურულით კონხირემით, მომავაღმა კო- გინებმა იღავონ 21-ე ხავუნის ნახუწარღზე. განხახუარებულე ღღე თავის ხამეობ ხიფყვას წარმო- ხორქვამს ხახიფობელა ქურემით დაკავებულე ნაღვლიანი ხავუნის წინამე, რომეღეს ხამბობლობას აღ- უთქვამს შიამიფღ აღამიანებშ და მერე განუკობხავად წახახვენებს მათ ღარჩემქირებულე ხხიქიათა მშ- ათა ხახაღლით. ყველაზე მეფად ჰახუხს ჩვენს მრისყველ იღმეღებზე ვაგებთ, მიშანი ხარეღებს ხო- რეღელა აქვს, ხელირე ხხვეღგარამში ვახვეღელი, არ არხეშამბს ხელიერი მიშენში, რადგანაფ ყოველი- ვებს მავერიადღერი ჰრომეფი განაპირობებს; უკიდურესი მოლოჯიშის ვაღენიო.

მრავალს შიამინა რომ ჩვენს არჩევანში ჩვენ თავისუფლემი ვართ, მავარამ ავიწყებლათ ის რომ, აქ ღამახინეღებულა თვით თავისუფლების გნება, არა ხწირად ვაგებულა. აღამიანი ვერ იქნება თა- ვისუფლად თავის არჩევანში, თუნდაფ იმეღობ რომ იგი შუბლულად, განხახვეღერ მთქმელმათა კონგლე- მუკაღია, რომლის არხიფ თუ შინავანად არა, ვარეგულად მინეგ უპირისპირდება მის მოვლენას.

თუნდაფ ის ფაქტი, რომ ღღენადღელ აღამიანს, მე-18 ხავუნეში გამოგებულე წიგნი უჭირავს ხელი და კიბულაშს, არამივს მას თავისუფლადყოფის ვაგებახს, იგი უკვე ჰქავმუნეღელად, გაუნგომორებ- აღ ვაღღენაქმინიღია იმ წიგნის კიბოთხიანგან ახე თუ ისე, მეფხავდემი აუფელმდომი და ხვეღროთი წროთი. განხხვაჯავმა ხუმბიქეღერი ხინთემის განხხორეღელიშის სხაღიღმმა მხლოლ, ანდა იმავე პი- რის წიგნს 22-ე ხავუნეში ნავითობხავს ვინმე და ახალი ხუმბიქეღერი ხინთემის ხახეობას მოგვეღმს პარადღელად.

ამღენად, მთელი ეს ჰროფეხი სხეტიორ-ხუმბიქეღერი განპირობებუშის შეღვგია. აშროვნების უნარი აღამიანის ერთრთ ღრამაფულე მხარეს წარმოადღენს, აშროვნებით უპირისპირდება აღამიანი მერეგს, მუნეშისხულე ხინამღიღებს, რეყიშს, წყობახს, ხიფობხებს, ხიფობხედ მიღნარებს, უშუალად აღქმული ხინამღიღელ არხეზალია, ხედმუხებულა... ო. მანღღეღმაში თავისებურად განიღღელა უშუალაშას, თა- ვისებურად იშინარებდა მახს, მავანრი და გულღვი კონგრაახუგმის ჰრომბის, ფნაფიღმის ხაღონში მო- არეზე ხომადღემის გქრახს მოჯალღებულე ხარკვეშში, ხარკვეშში, რომღმზიფ ხიფობრი წღემის დახახ-

რულა ახლადგზობდა, თორი დამეგობის უკანახვნიელ ხიგობს ემხვერგოდნენ იხ ხარკვები, და ვილევ, და ვილევ განმეორებლობის გვირგობს, და ვილევ შვადღობის დაპირებებდალ გამართულ ფერია და ბეგან-თა კორიანგვლებს, გარობულ შემთხვევიითობას და ვილევ შუებრადებულ ბელისწერას, აღამიანის აღამა-ვევებელს და დამეგობს...

Деня стоял о пяти головах и, чумая от пшаса, Ехала козляная, пешая, шла черновехрая масса: Расширяться ворты: могущества в белых ночах, — нет, в ножках — Глаз превращался в хвойное мясо.

На вершок бы мне синего зюря, на игольное только ушко, Чтобы двойка комвейного времени парусами неслась хорошо.

44.35 მანღელშეამინათვის 1935 წელს ვორნიევი ხამყარობ ზოლოს წარმიაღვინდა... მოქალაქის თავიდან ქუდი ჩამოუფრდა, ჰაერში ხაზარელი ყვირილის ხმა გაისმა, მოკავებაზე მზე ვვლდობდა მთაში, ზღვა ამობოქრდა, ხანაპირში იგრიადა, ბაგირი ვადაგყვდა, ჯემირი ჩამისხვარა, რკინიგზის ღონადაგები ჩამოინგრა ხლიღიდან... გზოვრების სიგაროელ თავის აგონიამი შეხული უფრო და უფრო ვმაგვებდა მძაფრ ავარდებს იმ ჩრდილს, რომელხავ აღამიანის არხობა ერქვა. ეს არხობა შუა ქუჩაზე გარეგნულყოფი და უნუგეზოდ მოუწოდებდა თავისვე წარუშვავალ, ვეღერი შვადღობით მისჩერებოდა გორკოველებს, ხხელეში გამჭადარი აუფანელი გვირგობის გაყურებას ღამობდა, გვცხის ჩახუჭებული გორგ მარხვხვად იხწარებდა წინახვარს და ხხელერი მუხიკის ჰანგებმა უვლდებდა ყურს, სიბნელეში ვრდავას შუბლი ღაღაღებდა თეორად, მუღისხვენი იხვერდა ხელდებს და ავადმყოფურად მოძრავ წაწვეფებულ ნოკავს უმწერლ ახახვავებდა. ახხენღებოდა მავშუობის ღმერთი, ძველი ჯამრის ხაგვბი და იკონისახეობი, ნაშად ეღარხებოდა მამობარე მშებს, ქვეყნის დაბადება რომ სურდა ხელახლა, ხომალდები, მოთარეშე მეკობრეთა ხომალდები ზღვეობის იავარქმინოდ ხანაპიროებს შეჰყინოდნენ და ლუქინენ, დაჰენღა აპობდა შარეთისა და ქვეხვნიელის ზღუდეს და მკრთალი ხელდობს ნებებზე მოიზღანგებოდა გამოუთქმელი ხალიშუმელებით აღხავხე მოჩვენებათა ქვეყნისახვენ. ფიქრობდა მგრობასა და ხიმულელებზე, შერხა და გაუჭანღობაზე, ძლოერებასა და ნემისყოფაზე, ჩამოწერილებული სიგოცხლის ნიშანხველზე, გვირგობათა და წამებით ნაშამ ბელისწერაზე, ყოველხავე აღამიანურზე!...

Сухомытная русская сказка! Деревянная ложка — ут! Где вы, трое славных ребят из железных ворот ГПУ? Чтобы Пушкина чудный товар не пошел по рукам дармоедов, Грамотест в шинелях с нагагами плеся пушкиноведа — Молодые любители белозубых стилихов, На вершок бы мне синего моря, на игольное только ушко! Поезд шел на Урал. В открытые рты нам Говорилый Чапаев с картами скакал звуковой — За бременчатым талием, на ленте простынный Умереть и вскопичить на коня своего!

სუხომიტნა რუსული საკვამლე! დერევიანული ლოჯა — უტ! გდევთ, ტროე სლავნი რებთ იზ ჯელეზნი ვორთ გიუ? ტობი პუშკინა ტუდნი თოვარ ნე პოშელ პო რუკამ დარმოდოვ, გრამოტესტ ვ შინელახ სნაგაგამი პლეხა პუშკინოვედა — მოლოდე ლობილელი ბელოზუბი სტილიხოვ, ნა ვეროხო ბი მნე სინეო მორა, ნა იგოლინო თელხო ტოლო უშო! პოედი შელ ნა ურალ. ვ თკრული რთი ნამ გოვორილი ჰაპეოვ სკაკალ ზუკოვი — ჰა ბრემენჩატი თალიემ, ნა ლენტე პროსტინნი უმერეთი ვსკოპიჩიტი ნა კონია სოვოეი!

ლ და მიყვალბულა მშველ და მოვარულ აუოვარებულ ქანდაკებდა იბერწებოდა ხამყარობულე ხიწმინ-
ლე... შვედრის მშეო, ... ამბობდა ცოცხალ დიეროთ და იგინოდა, რაზე თუო არ უწყობა...

ვარსკვლავთა მინოგონურ კამბაში ათრობდა განხუხლ დედამინახ, ჩვენ ვმწროლოთ და ცის შირს ბი-
ოვინოდა შავიოსანი ქვათახვეულ ბერი, ბურუსში რი მიაგაფანებდა ენბეღმითა და ყუაყრობით
ხავე კადათახ, გათამამებულ ფერხუღით თუთმად მგდმბეღ მიიღეს მინაწილობა მახლობულ ფილან.
გვიანი იყო უკვე, თოვლი ლვილი აწამებდა უკანმომრუნებულ შაბურას, ბერქებში გახაროულ ვა-
რსკვლავებს თვალბით შეხვივინებდა, წრიალბდა, ხლოდა, ქარს ეთამამებოდა, ურთხვი ყუიოულ ფო-
ლბით, ხბეღ ზოგბით, ყურს უგდებდა ქარის ხიმღერახ, თან ებნოდა მიღწამოშარულ ხიშმარს არ
გაუგა იგი, არ დაესმინა ხიმშვიდისა და ხიწმინდის შოგურ გვირგვინთან, ხანგებს დაუვარგათ თუ-
თოშეგრმებინ უნარ, ჩრდილოთს ვხესხავი ოქრო ებმობდა სამხრეთული გონების ამბაფუქს, ყო-
ვლ თოთულ გაოქროფერულ დაკენვილ ფოთლს, მოთრინებისა და წარმავალობის ხიმბოლს.

მთელ შუეყანა მოეცვა ხიკვლითს აგონიას, ეჭვს, დაჯარულ მგრობას, მყოვარ ახლანდელბას,
კანკალბდენ, ხინდისი იწვოდა, აღამიანი აფრთხილბდენ, ხისხო ივრებოდა, ხელოვნბა კვლბ-
ოდა... ხიგვიე მშარავს რგვა უღანამაულ შირისახეს შეეგქერი გაოგნებულ, წარხულის მელლოური
მინაგონო... ეღბავალი ჯოფად მიარღვედა მშობლოური ველბის ხშირ, გაუვალ ხიმნელს, ხამყარ
ამ ეღბავალში რაკვილოყო და მომავლის გეგხლოვანი შირიშინგბით ინუგეშებდა თავს, დაზე მწრო-
ლა, ებრბოდა ეღბავალსა და მის ხსფერებს, რიმღებინ რადგ რაკვილის მიახლოებას გრძინბდენ, **ფინში**
ხისხლო გაყინულიყო და შღვის უშველბელ ფხვირზე უშავრნილ დაყრილ, ჩახრხილ გვამებს
იოვლოდა, ჩირალდებინ შუქი მიეჭ მარავანდელსა და ხამეიომბას მადგბდა თბილისში გამაროულ ხამხ-
ულრო შარახს, დებსახწაულს უდღინენ თბილისში და შალხვინამი, შარგრობის ხახვივი ახლოიგია
მარწმუნებდა გრძინბათა ხიყაღბში, მოფიფველბული ხანაშირი თავისუენ ხარბად იწველა ქიალქის
მათხორებბ, ბიჭ-ბუჭებს, ჯამბაბებს—და იყო ხიხარულ დიდი ქიალქსა მას შინა—(ხამქვი, მ)

იყო ხიწყანარ... იყო დამე... იყო თრობა... ხიყვარული... გონს მოგება... შეროთბა და აღფ-
კინებბ უკანახხველ ხახოგინახდმი, მლოფველბისადმი, დაეგმბებულ მარწუნებინახდმი... შღვა-
ში ხევენბადი მშინახდმი... და ხმა ისმობდა შენ ჯვარს იწერი... ხმა ხახოგინს და გარეგინს...

შენ ჯვარს იწერი იმ დღეს, მერს
მერს იმ დღეს შავ თვალს, ფილანს,
სისილიანს იმ უკვ და ფარს
მწე: აუ იყო, უთ შენდგინი!

ლავბთან პოლი მწარედ გოფხდა
და ბველბის თვლებს ქარს აგაფანდა...
იყო იბლიბა და შეურბება,
დღესსაწველს კი არ დღე არ მგება

და მთალოვბა ბრვი ვარხის
ჩახე — ვის იყის ვის იყის, მერს
ხეღო, რიბოული ვე არ ზოლის
ქარს მიწყბოდა, რიგორც ხამქვი

დაუქმბული და მოსახიბე
იწიბა ნათელ აღო აგაფანდა,
მერს სანთლებზე უფრო ვე სხვ
იყო აღებდა გუთოთახებდა.

ტომბოღან გახლს ნაბოი მქარი
სულ შებარებდა? ხვეუა მიმბმდა
ქუჩის მშენი დაქოლდა ქარს
და განწინაოდელ მერს და წველ

სიყო უყუარო გასოგინებბა
ჩაღ მქარა მერ ვის ვინდებდა?
ჩაღ ამბობდა მერს იყის,
ჩაღორც ვარწმინდ ამწრას ფრთებ?

იწიბა ტარის ვებმით, კილო
კილოთა დოდა ნელ სერდელ,
მერსა ლილით დადავდ ქილო
სხვა არს ლაყა განუბარებდა.

ნამბა ტარზე შემოიბევა,
თუთი მერსე ფრქვს შენწაბობდა,
იმ უთ ხსნილ! შე ხსნილ! ახე
ლოგბობდალი მერსამ აფხვს

ან ცის ლილით ჩაღ ვარწმინდო
ან ჩაღ ვინაო შენს მოქოამქს?
ან მწეღლავის ჩაღორც ვინაო,
ან ვის იწებდა მერს აუ და დღებ?

შემოღა შენი ვერო ფილი...
მერს, მერსეფილი დღესსა არ მერს...
ყოი წამბბ, მერსა არ ვიყო,
მს უკვია იყო თუ ჯვარსიწყარ?

ამე მწეწარე პოფი დღესს
და ჩემს წინ შუი, სწირი ვარწმინდ
ამწეწარედენ ფოვლბს მხვლბინამს,
ჩაღორც ვარწმინდ ამწრას ფრთებ.

ქარ და წამბს წვეთბს მხრის
წვეთბულ, ჩაღორც მწეღლავის ველ
და მერ აფრთბ — უთ მერს ლილი,
ლილი, ვარწმინდ მტოვარებდა.

45.34 ყველახანგან მოგვრებულ... კაივი დვთებბა, ანგელისი, მოვარულ ბახუსი და იღვა შემბრალ-
ებბსა, ქვებით ჩახალგულ მთებბა და ვლდეებს რი შემბრბლბია უიმდლოდ, ხაერო გაიოუვალბამში,
ბრბად მიგნებულ ქვეშარჩიგბის კრიგეროებბს ხვეპვიკოსებბისახ, რაგონდალბხვბისახ, შრავამვიკო-
ხბმისახ, მათო აღხილა ქვეყნიერებბა, შრომისათვის ცოდაა მოგლოო, კრიგვიული განხუგბის ფუგში
ლაბორიადბენ და დიადქვიგვიკრი ლავივის ნამხხერებბს კრეფენ. ახალ შალხვინაში ახალ მორალურ
კოლექტის იშუთახვენ და ვერცხოხვიურ უღამურებბაში აბნევენ ხინდისის უკანახხველ მარგველებს. ჩე-
მი ხიღმბიდან გემახი ბენ, მოგონებბ, გვედრებბ, ჯვარმფეროველი ციცილო ხე, ენის წვერზე
ვგრმინბ მთელ ხიხულდენ მებდოლს შეხებბისახ, ბველებს მდულარე ბეოთ ეშბაშენბა, თავის ქიაღ ჯე-

ბილი დაღვლილი მიწვენილობაში ჩამოხდა, ერთ უკანახველ განმორებას უდგის, გარეგან, გა-
ახვებას, თვითობის განზომილებას, რომელსაც ხვანარად ხიველიდაც იხსენიებენ, მთელი ხაზ-
ყარი ერთ ავანკვალმულ ნერვზე ვკრდა, ნოვებს მვედრის ოფლი ხლოდათ იმ გაავრავრებულ ქოხი-
ურ ხინამდვლიტში, ერთიანობს უხდომდენ აგონია-აგვებულე კვდენა-მორალსგებში. მშენიერად ზე-
რულ ედგში ჩახვენიმულყოი ჩენი მშობლორი მარგრობა, ვარდებზე უფრო ნაშ, ხახიამოვი ხუნელ-
გამხხვემდა, მიმქრდა თვალბში ხამხრეთული ფა ედვარებდა და რელიგიოზია და დემოკრატია მოვლ-
ლი კავომბრობის ბრკვლდებს ამხხვერედა. ჩრდილოეთი ახალი გვეხლი დაენათ და წმინდა მარგრობა
ხაც იქით გაენია. გზა კი შარი ოყო, მოგონებებითა და ანდრემებით დაგებულ, იძახდენ ამიღ,
ამიღ ოფლითობდა კვამბნარევი ხიხე რემი დაცხაურებულე ოთახის იღვმადებაში, ხაწერი მანქანა
თავისთვის რუხუნებდა და მინამებმეზინილი გიხვეერი იღვმადება მიწვლიდა ხელს დიმილით, ჩვენ მუნ-
ყოფნის მშაფრი შეგრძნება გვჭამდა, ხიფყვები თანდათან ვარგავდენენ მნიშვნელობას, ყელი შრამდ,
ხონხი ხრიალბდა, ხყული ჩქვდდა, რზე ლუდა და ოფლი იღვრებოდა... შეუბრალბული უხველომა
ეუხველომა იმ პავარა ოთახს, კვლდებს ხეოლიდა და იხინიფ უკანახველი განზომილობისავენ ეზბ-
ეზბდენენ განამგბავრებდალ, მშობლი ხიხლვეუ შენი ხუნთქვისა ხახწულითმქმელი ოყო მხრამდვი მ-
რგრობის უფლის მიწირ ბილიკებზე, ხიმარგოვე წიოლბდა, ხულის მხიარულბა ყველა ხიიღვმებლ-
ას ამხელს, მას ოგნების მკრალე შეუ-ჩრდილი ეაღვრებდა... ბაგენი ახალი, შეუხხალი მკვიციის
ხახწაულბრკვი ხიმფინიას წარმისთქვამენ და უყვართ ახლადშობილი პავარა კვდენას წარმავებიათ ხა
იღვმებლა, ეს ხიიღვმებლა კი ბრბოს გუდშია ჩამარხული ხაუკუნოლ. იწვის, იწვის მარგრობის გა-
გიღვმული მზე, ქვალბზე რომ იღვრება დამენათევი, დახიხხული მოკვდავის უკანახველი გამიხახხ-
რად, ხწამს ხიმარგოვის მშეს თავის ხრმინდისა და ნეგარებია... უმბულბმათა ქარიშხლიან გზა-
გახხყარზე დამრწის ეფლი, კეთილი გენიის თვალწარმავებ ქანდაკებიახვიოთ წამომართავს გვამის მი-
ვეთილ გვებს და მარადილი ამოგანად გადააქვევის მიწირთათვის მველი პირამიდების ქოვან ნაწლ-
ეებს... ვაღიკვირებს მარგრობა ყამთა წარმავალბაში, თვალბს შემოგავბვერებს, ლხვად დაგინო-
ბს უმანკო მამთა წმინდა ჩახახვის ხვანებს... აღმოსავლეთისკენ, აღმოსავლეთისკენ, გვიჩრამო
შეწული ვრლმილი აღამიანი! გაიუხახვრე ხიხხლი შენი, ხული შენი, გონება შენი, ხინდისი შენი,
არარობად წამომართე ღრმა დიდგონისა და ბედკრებობისა, ეშაოფებზე გაავარი უმღველი დემო-
ბალაუხდობისა და რწინა მახლში, ხიკვლიდის ბოლო განზომილებას რომ დააჩქარებს თანამრგვანად;
აგრიავლი, იხახწაულე, ღრმ მონაწია და ნ. გუმბელი მისთქვამს:

Мгновенье... и в зале веселой и шумной
Все стихи и встали испуганно с мест,
Когда я вошел, восславляюй, безумный,
И молча на карту поставил мой крест.

Так долго глгза мне за картою карта,
Что я уж не мог опьяниться вином.
Холодные звезды тревожного марта
Бледили одна за другой за окном.

В холодном безумьи, в тревожном азврте
Я чувствовал, будто игра эта — сон.
«Весь банк — закричал! — покрываю я в карте!»
И карта убита, и я побежден.

Я вышел на воздух. Рассветные тени
Бродили так нежно по нежным снегам.
Не помню я сам, как я пал на колени,
Мой крест золотой прижимал к губам.

— Стать волыным и чистым, как звездное небо,
Твой посох принять, о, Сестра Ницета,
Бродить по дорогам, выпрашивать хлеба,
Людей завлечь святыней креста! —

46.53 მოკუმული ხელის ნებებში ჩაგულია ენერგია, ღრ-
მავტრია და მორალი, აღამიანი და ხინდისი... ვარსკვლავ-
ბის მთელი წყება გადმომდგარა პლანეტური კოსმოგონიის ხე-
რობის ხავერდად, ხეღბი გაუწვლიათ გორანებში, დეგგარე-
ბში, კომუნისებში, ვაშისებში, ნიჰილისებში,, ყველა მა-
ფიანი მრუნავს აღამიანისათვის და ამხხვერებს უხამარლო-
ბის ბრკვლდებს, ფაქტორად დემოკრატია გაუპავრიტებულ იღ-
ვლებს ამხხვერვენ, კეთილშობილური გრემდობის დვარით რომ
აბრალბებს თავს აღამიანს, ფამრებს, ხინაგოგებს, ევლისი-
ებს, ამბონებებსა და ხავრთხველებს- ღრმა გამგავრებობის
ღუბა მოხხნებს, აფრები აუშვებს, ერთხელ კილევ ახხენებს და
გემული დემოკრატია ყოველია ლხვრია და ვედრებით იღვრე-
ლი ყოველბა ყამბა ხულითა და მებრვე ანისთხე იღვრებო-
ყოველია კრამდელბითა და ედრემითა ყოველია წმინდათა

ფს- (პველ უღბ., 6, 18) გვეხლავანი ბურთებით მოჭვდაც ცის ხიხახხეთი, ხომადლის ანბაზე კვლი

ბრომის ფერდავარველი ღრეშა ჩამოჰვიღებს და მარადიულმა შავ-ღერჯა ჯაღღებმა მზისფერ ციაცში ჩანოქებს ხომადლი და მისი ეკოპაჟი... ხუდმა ამოიკვნეხა წეროლი, გამყინავი ხშირ და დავარველი, ღვინფებული ხამშობლის ხელახლა ნაპოვნ ნაპირებს მიენარგხა, უდაბნოს სიფაროელში წმინდანებმა აღ შერახულ ცხოველებს დაემბედა, რათა მათგან მაინც შეეღწო მორალის ანბანი, ესწავლა მწეობის ელმეინფარული გრამაფიკა... ხუდს ჩადმინა, გულის ფეოქვა შენელა, სხეული გაიყინა, ძალაფლდება ჩაივარვა უდაბნოს ქვიშაში, მრისხანდემიოა და ბრამით აღსავებ სიამაყით მოუჭირა მკერდი ხელთაშადღვის ქლომინა ქარებს, თეორ-წითელი მცენარეულ ყლოფებში აღინახა გამარჯვების ღერო ჰაიფინა და მძინარე აღიძრა განადგურებისა და ნგრევისავენ, ციებ-ცხელებიხავენ, მწელ-ნათელი ღლიხავენ, იმ დამეს ვი ვაციმბრომის მინშური სითხით ავებმულყო ქვეყანა, ევლმით მოწნული გვირგვინი დაელი თავს უფხოთის ხიძრალელს და უმელურების უხასრულმით სუნქავლა მოჭადარავემლო ხაუკუნე ჩვენი, დამუნჯებული, უფროდ ჩაწებებული მშობლოურ ვეღმხა და ყანებში, პაჟარა უჯახ ნემისყუაში. გელის ბოლო ხიმღერას უხმენდენ წესრიგის მოყვარული ახალგაზრდები, წესრიგი ვი გემინდელი აღონიოთ იწენქომლა, ივარაყოფოდა, მას ფესვები მოღპომლა უკვე, მერქანამც იწყო ხწნა, მშვიდომანი ხიღალეში ურჩხულისებრ არსს დაემხგავსა და დაჭრილი გულის მკურნალმან დლოლმა... ფილა შამით გავებმული ბოლოდელ დასგელა ვნებადღერდელმა კაციბრომამ და გომიღებმა აღ ღრობის სიყვარულით მან გაიუნახრულვა თვისი ღროთ-მელიოთ მყორობა. გულს ფოღლის გარხი გაღაქრა, ჯვინში უხიღავი ელქლონიერონები ჰესხდენენ, საზყარის რყევივ ვერას დაავღებდა მახ; უმარჯაზარ კოჰვს მუშეში ელწებოდა და ხელმაშეკრილი მათხოვარი ციდან ეღოდა მუნყალმას... ქაღაქი, უღამი... მწელი ქურების ნაენიში ხურათი, მოღალე მზე და დავარველი ღრობის პრენის განცელი მონიჭებული სიხარული ეწიღებდა ჩემს მუნ-არ-ყოფნას... როგორ, როგორ ჰესძებდა მის დანყნარეშას, ეს საშინელება იყო, ყოველთვის როგა ხელონდელი დღე მოღოდა, ცხადს ხელბოდა მისთვის რომ ეს დღევანდელი დღე იყო... ან დღე ერთოროი 1896 წლისა, ჰევი გ. ჰუმანსხაღთან...

47.32 1958 წელს დიდი თოვლი მოვიდა თბილისში...
 ქუჩებში ჩქარა მოიყინა ასფალტი... ჩვენ ციგურები გა-
 მოვიჭანეთ და მესხიშვილის ქუჩაზე დავიწყეთ სრიალი...
 მაშინ ჯერ კიდევ არ ვიგოდი, რომ არსებობდა თოვლის პო-
 ელური გაგებაც... მეგობარ პოეტთან ერთად მაკურიანის
 განუშეორებელმა თოვლიანმა ფერღობებმა დამარწმუნეს,
 რომ თეორი სიღამაზე გრძნეულთა გამოსახოზვარი ეღვგიად
 კროდა ჩემს ცნობიერებაში...

გული ევაფრონებოდა სეველიანი და მფერიანი პარესიფი-
 ნის გოდებას, იღვა დიშენგოლის მოღდანზე იუღვას უღამ-
 ნის დქროთ და წყლით აფრიღებდა მეღავთა და წერილ-თუ
 მხხილ ბურკვა მეშანათა ხროვას, მათ არავინ არ ესროდა ფყვიას ფრანგებში, ისინი დქროთს შვილ-
 ებოით იყვნენ შიამიფინი და უფოღეღენი, მათ არ უხებოდათ ყოფნა-არ-ყოფნის ფილოზოფა... ისინი
 ნემიერად მორისმულყოყვენ კაფე-კაბარეებში და ღამითიანად იგონებოდნენ და ნამებდენ თვალმს;
 ხხვას ესრდენენ ფყვიებს, ხხვას მერებოდა ათხსოვებულ რკინაში თავი და მოგორავდა, მოგორავდა
 თავი უღამნის ქვიშაში, ეროვნული ფკვიოლის უხასრულმამღ... მაშინ როგა თბილისში დიდი ზამთ-
 არი დარგა, არავის არ უვკირდა ის, რომ დიდი მადი ქაღაქისა დავეღიდი იყო, ქუეში ნელა ცვოდა
 ხახურავეებში, ჯერ ვერ მოესწროთ თბილისში ოქროს ჭახლის წამოძარაფვა ჩვენი ღრობის მეუღლიათვის,
 ისხდენ და იგინოდნენ მეგნიერებათა ამაღებზე, მძინულ სიგრეზე, გამოშავაფყავებულ თორავებზე,
 შამის ფკვიოდებზე, მომავლის მოძღვრებებზე, მავშვი თავისთვის კისკისებდა და ვიწრო მშენავით
 იწვიდა გული, მთვარის ყვიოთელ ხხივებს შეყვარებულ, აღამიანთა ხულა იღღმით გარემოფულიძლო

Wirklich, bist du zu schwach, dich der seligen Zeit zu
 erinnern?
 Ober dem dunkelnden Tal sahen die Sterne herauf,
 Wir aber standen im Schatten und beteten. Die
 riesige Ulme
 Schüttelte sich wie im Traum, warf einen Schauer
 Lärmender Tropfen ins Gras: Es war keine Stunde
 herab vergangen
 Seit jenem Regen! Und mir achien es unendliche
 Zeit.
 Denn dem Erlebenden dehat sich das Leben: es tuen
 sich lautlos
 Klüfte unendlichen Traums zwischen zwei Blicken
 ihm auf:
 In mich hätt ich gesogen dein zwanzigjähriges
 Dasein
 - War mir, indessen der Baum noch seine Tropfen
 behielt.

ერ ერთადერთობა უნდა გულებ, ერთადერთობა, რომელიც არაბუნებრივად შეაზანზარებდა ყოყობითის მცხოვრებით.

... ეს მამინ იყო როგა შავით მისილი ბუნება ჯერ ვილევ სუნთქავდა, როგა ვინას ფანჯარისი და დი წრეებრენი ჰქონდა გაკეთებული, როგა მენაშული ცის ზეონებზე მამამ ღრუბლებს ჩრდილოეთის ქარ ემი ემახლენენ თავისკენ, ყოველი მთისა თუ ბორცვის ზრეკრევალიც კი ცეცხლის ენებში გახეველი ანა გელსი იღგა. სუნთქავდა ბუნება, და ზხოვლის ისხორია მიგორქმანებდა ხეიბრის ყაუარქებზე შე- მდგარი თავის იმეშით, მშავკრობეშით, კეთილშობილებეშით, ადამიანებეშითა და ცხოველებეშით, შეყყვედ- უყყვედით, კაცით და ქალით, მიწით და ბუყით, ანპარეში დარიღლებეშა და ჩემს გულში დერითი იღ- ვიპებდა მხოლოდ იმიგომ რომ უნდა, უნდა არსებულყო სადაც როდესდაც ვიდაცასთან ახეთი სიყყვა, ახეთი ცნების შემცველი; საყოველითი სყოყარულს ქალაგებდა ბუნების მალა, მყოყობა თავისუფლებ- ას გვათავაშობდა და უმბედლის დაძველის იმელს იძლედა. ცყეში ადარ იძროდა არც ერთი ხე, ყოლო- ემი პრ ამრიალდენენ შირველი თოვლის, აფორებულ, კვენსანარევ ხერენადას და პალესგონის საშჩი- რველებზე ჯერ ვილევ არ ვამიერქვითი საშხხერპლოდ მოგანილი ადამიანი, კვამლი ახლიდა უკვე გუნდრუკვბუდ საკუთხეველებს. თან მიჰქონდა სიყმბაწვილის უდარღელი წლების ოცნებეში, ნეფარ მლი- მიცემული ცისფეროვალმა გოგონას ხაგე, შემოღვომის მოყარე შირამილებად აღმართულ საფლავის ქე- ებს რომ ჩამოსღვამიდა და ძვლებად დაშონილ გვაუმებს აფსტორებდა შუალავის შირბე. ადამი საფლ- ავთან მიიყყანეს, ჩაწიხლეს, ჩაქუსლეს, ჩაასამარეს, ამოასამარეს, ამოქოლეს, ამოწიხლეს; კაცო- შრომის ინსტინქციებისადმი ორველმა დასწამეს, ათახვერა მარმარილოს დაფებზე ამოჭრეს და ამო- ვოფრეს მისი ცოლვანი, ჩრდილის სამხიელი მოახილეს, ვაამიშველს და თავისივე ხელით ვაახრენ- ეს საშარე. მიწიერმა მამამ უსიყყვოდ მიიღო ძეთა და შთამომავალთა თვისთა განჩინება, მათ ნებ- ას დაყვა და ანსახვეხურგანში დიადმა დაუპკვიღრა მათ, გული კი შვეშით სუნთქავდა და იცინდა. ნაპერქვალი, იველის ჩამქრალი ნაპერქვალი ესტუმრა წუხელის გულს, პაგვიმა სთხოვა მას დაგვიან- ევისათვის, შარშანდელი თოვლის შოგინებებთან ერთად მომავლის კარიც შეუღო, ჯადოსნური კვლამი შეარჩეა ხელში და წერა უმრბანა... კვლამი წრიპინებდა ქალღლზე, წვალობდა, ცოღვილობდა, ჯაონს- ნური უკვლავი ახლომის მოლონში გულებ ჩაებინა და ამიერიდან მისი სახელისა და ხორცის იღლი- ურ კავშირად იქცა... საღამოს შარებო... სექციემბრის ქარებო... თბილისური საღამოებო... შორეს მიწებებულ თორკვამვამ ხომალდებო, თქვენია ჩემი კანკალი ესე, ჩაკარგული რბისიერი გმა უმარ- ესი და მწელდასავალი, თქვენია, რამეთუ ახე მოყარნახებს ქარი, სუსხი, მოყარის გაყინული სიყ- იოღდ მოხუცი ბერის თვალბში არცვლილი, მფხხელის ვავარავარებული ქვიშა და უსახეკვიესი ლერი- ღელათა, შვილები, მალატი, ვამოშუაფელი, ვარიელი სიყყვემისათვის რომ დაეღუპათ. თქვენ ხმ გა- მომარღეთ ისინი, თქვენ გასწირეთ საუყუნო ლემიღზე თავი მათი და თავნი თქვენნი. მათი ცხერებ- ით მარკვალეში ააგეს, რათა არ შეწუნდენენ დიშენგოლის მოედანს შეყყარებული მსხვილ-კისურ-ხარე- ბურყებეში, რათა იმემაჭინ უშოთველად შემავე... გველი წანისინებებს უდამწოში მიგდებულ ჯარის- კაცის ვეამთან... ჯერ არ მისულან ახალი დროის მხსნენდი, ახალი დროის შოეგვი მიწინარეთა ნაპ- ირეშზე რომ დაუვლიან მისაღამოებას და წამით, წამით ვაუბრალელებიან, დაკვლებიან, დაგრძნობი- ერლებიან... როდის, როდის მიისიშმარავენ მველები წამიერებად შერახებულ შოეგვს, ჩამოქმენილი მა- ვარის სნეულვან, კეთროვან სახეს რომ უმდეროდ დაწამაულებათა და სირცხვილის განცდათა ამრბ- ალებულ დაშეს? სიმბრებს ბოლო არ უჩანდათ, ადამიანებე ილიოგლებდენენ, ქვეყანა გულოანად ხარ- ხარებდა... დაღუპული ისრადელი ჯარისკაცის შავით შემოსილი ღელა უხმოდ, თავისთვის ცირიდა... შე- მავნი წმინდანთა საშოვალეებას არობდენენ, მუხლის თავებზე შემოცხვით იემწან მიურყარგფთა ვა- ღაღებულ საშოვალემა... ისინი ხარობდენენ... მათ არსებობაში არავის არ ეპარებოდა ეჭვი, ად- მათ იმ პაგარა შეგრულ ისლის სახეშიც კი, ქარის შომახილს რომ ანდობდა უნახავ ზღაპრების მხა- რეს... მამინ იყყებოდა ახალი ჯადოსნური კვლამის მიემა საშარადისო ანდერბემის გაღასაწერად ,

იმ შარად დაუწერელი წიგნის დასაწერად, რომლის არსებობის ხაილუროებამ შესოლდ ჰაფარა შეგრუი
იხლის ხახლი იგოდნენ და რაფა-ვის იგოდა? ესებ გამოგანა იყო, ვ. გაშხახურდახს ზიერ დახმული

იხლის ხახლი, იხლის ხახლი
ქარი!
ქარი!
ქარი!
ქარი!
ქარი!
ქარი!
ქარი!

ქარი ნიხლემ გადაყუვი-ლა მოვბ მიკუფარე,
ველარ ვნახე შენი ხახე, ვეღარ მოგინწარი,
იხლის ხახლი, იხლის ხახლი!
ქარი!
ქარი!
ქარი!
ქარი!
ქარი!
ქარი!

ქარი ნიხლემ შენხვენ იწევს, ჩემი ნიხლი ჩქარი,

იხლის ხახლი, იხლის ხახლი!
ქარი!
ქარი!
ქარი!

ფილისი, 1929, 5

რუა ხაზოგაღებმა, დაენანა ვუშინდელი დღე, ღირილი მართო, მოწმებელ ჩაქედნიე ქერათი ჩაბოიყ
ვანა ფათა შანთონიდან, ურდელიგო დემრთი, უისფროი დემრთი, დემრთი ხინანულისა, წარმოშავლბო
ითი დემრთი შემკვიდრეობისა... თავს აფოღებდა ყველას, თავს ავეღრებდა ნამძრუავს, ნაროსკიპა-
რს, ნაქურმარეხს... არავინ იყო შემსიენელი მისი... უმარმარჩი უხულო ხხეუროთი ენარცხებოდა
მიწას და იმხლართებოდა: - სიკვდილი, მხოლოდ სიკვდილი მას! - გაშკიონდენ ქურემი, ქაღაქემი, ფრ-
ოფარემი, ვაფემი, რესფორემი, შარემი, სამინისფროთა შენიშემი... გაშკიოდა მიწა! მუხლემ-
ზე დარქილი გოღებდა ეული მლოცველი, შეუენობი სიმაღდეების შირმში, ეული დასჯერი მოშავოს იმ-
ელისა და უმანკო ქეშაროფემისა. განადგურებამა განადგურებამა განადგურებამა ჩემი ნიხლის, ჩემი
ხორცის, ჩემი ხულის უკვდაყულის ფახად, გაიძახოდა მენჯი, ესმოდა ყრუს ყრველდე და გამაღმუ-
ღად წერდა რადფახს უხელ... შხამი! შხამი! შხამი! - შაგარა წრემბს ხაშავდა შაერში ყვირული გა-
შხმარი ფოღების წყება. მიღობრემი ქევების დათვლითი იყვენენ გარულენი, მიღობრემი ადამიანის
შველბი ერთ დიდ მოთუხთუხე ქეაშში ჩაყარეს და შიგ წყევლა, ხიგრუე, კრუღა, ფირილი, გოღება და
ხხვა მოვლენბი ჩააყოღეს. ამბობდენ 4 დღე-დამე ლუღად და იხარშებოდა ქეაში, დღე და ხაღამი!
ბოლს გადმოუღიით იგი ხაგეხსურლიდან და გაუფიქვბით. ერთ დიდ კლდე წამობართუდა ფოვი, უფყვი,
შველვანი მახს, გადახარშული, გადაღუღებული, გაფიქვბული... იმ კლდეზე დიდი წარღვნა შიხულა,
შერე გამოუღარია და გიხარფყღღებს შუერკავთ მის თავზე კამარა. დიდი ბეიში გაუშაროთათ ადამიან-
ნემის ფვიროთისგან განთავისუფლებულ დემრთებს, შვშ დღე ერთმანეთს უხეშქებოდა ხმელეთი და ოკე-
ანე, ფა და მიწა... კონფინენფემი გიგანფთა შურისბიძგის ახარეზად ქვეულოყვენენ და არაფრმა
შე-აღმარათათ. ამას გვიამბობდა ხავეთარი თუღლი შხახელი, ოღნავ ჭუვანგაღამდგარი კობიხის ნი-
შანი (??) მხოლოდ მას შქინდა ახლა ენა და ხახე, ახლა ის ურგავდა გუის ხამყაროს, ხუღმი ჩაფ-
ეული, დვარცოფებს ამოფარებელი არხი შველესხავით დაფარფაფებდა შვერევი გეხლის გარემში, ელ-
ვა - ქუხილად შეზრდოდა მველვან მახას, თოქოს მისი გაფოცხებმა უნდა... შხიარულებმა ხაზოგაღ-
ოებმა, რომელიც არაფერს არ კარგავდა, არავის არ კარგავდა და მახას ხაშახხულ არაფერი არ კარ-
გავდა და არც არავინ არ კარგავდა... უფხო ბელისწერის მე მიმოიყოლა იმ ფყეს, რომელიც ხაზოგ-
აღებმა ერთობოდა, შვიგადე ოღნავ, ოღნავ მხოლოდ, ფყის ხიმარად აყოღებდა ხმას უფხო ბელისწერ-
ის მე... ექოლ შეერისხათ ხხვათა დვთაქემებს გაფიქვბული მახს მველმისა, ფხხევიმანად გდუღდენ
ხეებს და ხიმმრემის გათელილი ბალახისხავენ შიარქანემდენ, აჯანყების დროშემი ადემარათი უმწერი,
გაშხმულბული ფყეების თავზე და სხეულ, ერთმანეთში გადახართული ფხეებს შიარქედენენ ქ. თლ-ავ-
ივის ქურა დიშენგაფშე, ფოფა უნდა შეეფადათ, ხანამ ხიმნელ გადაშოდა თავის გრმელ მკლავებს
დნ მშობლურად ჩაიხუფებდა განდევილი, დვარდობილი, განკიფხული, გათელილი, დამგირებული, დაავად-
ებულბებს მშენათორი კადნიერებით... ყველა იმას, ვინც ხაზოგაღებმა უშოდა ხელს დროს ჩარებამი,

გუმინდელი ღლის უკან დაბრუნებაში... მელისწერის განუყოფელი ნაწილია... თვალმა აყარა და ხაზი-
გაღრმა ამ ჭრელ-თავა ბრძის და გუიში დახეინოდა, რადგანაც სიციხეცე ეწადა ყველას, თუნდაც წა-
მიერი თავისი ფიცილებით თვითმკვლელობის აქტზე მისული... ღმიდა მკლავანი მასა და ეხმარა
თვალისმომჭრელად აწკვებული შარი მონახერის კვლემიდან, ოქრის ხილყებამდ რამ ხდოდა გუმბახი:
— რამეთუ მისე თქვა მამათა მიმართ, ვითარჲღე: წინამსწარმკვეთელად აღვიღგინის თქუნდ ჟღაღან
ღმირთმან მამათგან თქუნთა, ვითარდა—ვისე მე. მისი ისმინეთ ყოვლისა მისებრ, რაირისა გეყყო-
ლის თქუნდ ალ. მკლავც მთელიდა ახალ მონახერს, ახალ მიწას, ახალ მარღვემს გვინის განახიში.

Мой монастырь, где я томлюсь *Безбожно. —* 49.30 ოქნებ მართალი იყო მკლავი, რგა ჭკუალაუჯღადრების იმ-
Под зноем разума расплавился гранит. ელი ჰქონდა, მაშინ ვიპოვიო საპნენებ? მეოთხ ხილის ჭალემბი-
Мне душно. Мне темно под этим зноем *ДОШНОМ.* გან შემდგარ სფრუტებს გრეკლები ევებოდა, შავ მანგისას ხისხლ-
Я ухожу в другой падающий скит... გან მშვენიერ ჭეუთები მუღვლებოდა, სამოხხურ ჰომის მღეროდნენ მ-

Там будет зной, но зной сечан *всегдэшний.*
Крошечный шар расплавит мозг до тла, შენარი გერმანელები, ჰომის სწორი, ხანდაური, ღალაგებული ენიო
И я сойду с ума спокойной глупости. იყო დაწერილი... ჰომის ომიქვიო ხამყაროს მივარდნილ კუთხეში
Чем здесь, где плоть и кровь изнемога.

Где новый скит? Где монастырь мой *новый?* მკლავჭრელიდა არ ანაფერი არ ეხმარა, მნელა გახაგები იყო მისო
Не в небесах, где гробовая тма, *новый?* ვის აღამიანთა ენა, რამდენიმე პირითთო ხახელელები მდღმა
А на земле — и пошлый и здоровый, იყო დაწერილი... ჰომის ომიქვიო ხამყაროს მივარდნილ კუთხეში
Где всё падло, когда сойду с ума!..
17 ноября 1980

აღარაფერი ინიშნებოდა... ხულის ვი გამახაგვა ენაჭრითობადა, თუ-
იოგამახაგვა ქაოფერი, მოუწესრიგებელი, მუნებრივი. მუღვლმა ღვთაებმა ანალოგობაში მირი გამ-
ლუთხარა აღამიანის მიმორჩულ მუნებახ, გააყაღმა, გააუხხოვა იგი. თუთი წერის აქლის მონად აქ-
ცია აღამიანი, რადაც პირითობებით დააკვა შირა, გადააბა ისინი გარდახულ ხაუკუნეებმა და საო-
ბებმა, მონახელელ ხაუკუნეებმა და თაობებმა. დამყარდა მათ შორის კომუნიკაცია, თუშვა ერთი პო-
რობითობიდან მეორესკენ ღვრდა მერად დაუჯდათ მათ. ამ პირითობების გამო მონად ქვეუნი გა-
ნა ახლაც არ იხიან ხარკს? წერონ! წარხული უკანაა! მომავალი წინ! ან ოქნებ პირიქით?!...

პოლტივამე იჩინა თავი ანალოგობაში პარადქსმა: ის რაც გონივრულა და ღვთაებური ხახიდა-
ია პოლტივალურად, ის რაც შინაგანი ხეიქიისა და ინსტინქტის ძალით იკვარებმა (თუშვი ალოგვი-
რია და არაკარმაგობებელი) - ხახურელი! გხურებმა პლახიური ფენომენალობის დაუშვებელი წყა-
რია, მავრამ ეხ პლახიურობა აღამიანმა გაყინა, გააქვაბა. მეგ და მენგ, მეგ და მანაც, ორგ-
ემ ერთად. გვაქვს ამის ახახვა ისეთ უხნაურ ავარდელ უჯვში, რგორიგდა გმა ერთხიდან ხიველიო
ხაკენ, მავიურ-ჯალხხური და მგვობა ორ მირითად მოვლენად გამახაგული. ხექუსალურ ჰეხიომბმა
და ქალწულმრიო მარაღვლობაში, ყველაზე ღლი პლახიურობა ხომ გვიკვილია მინც, გნობირად და-
უნაწვერებელი, ეხაა აღმა წინანსწარმეფველური ამოყვირილი იერემიასი, გიგანური გამახახოვა-
რი, ჭრიალელი ექსტაზი მუსიკალურად განფენილ უმაღურ კავებრიობაში, ეძრადლობაში.

მხლელი პოეზია ერთ კონკრეტულ ღქსში რამ დაიყვანებოდა, დავიკრეფლებოდა, შეღვლებოდა
გვიკვირს მეგნაკლებ ანთროპო-გლოსურ სემანტურ გაგებას მიკვილებოდა... მავიურად ღვრდა მთარ-
ის ათინთებში რამ აიშენებდა მზის ანაბუნებისაგან პირამიდას... უხემალ რამ გადახედა შავ
ეკრანებზე შირინგების პლახიური ხახმა. არფურ რეგმოს, პოეზიისთვის გაგაგებულს გულს ურვედა
პირიქელი მურყუას ათვირგებელი რყების მათაშის ყურება, მე - თელავიკვიო მღუნებია მეჭინის
ყურება მგვრის ზიზღს, რადა მუღა ა.რემბო, თავის პოეზიით! მავრებლებს რეგინგხეგენია!...

Éproué sur son banc les rouleurs de ses reins,
Un bourgeois à boutons clairs, budane démodée,
Savourer son onguent d'ouï le tabac par brins
Débâde — vous savez, c'est de la contrebande; —
Le lang des ganses vertes s'échappent le voyage;
Et, redouté auparavant par le chat, les trombones,
Tres nax, et fontant des notes, les puerpains
Catevent les bébés pour enjoler les hommes...
— Moi, je suis, débâillé comme un étudiant
Sous les matrasonniers verts le, alettes filantes:
Elles le savent bien, et tournent en aiant,
Vers moi, leurs yeux tout pleins de choses indicées.

Je ne suis pas un fait; je regarde toujours
La chair et les os sous blancs froules de miches folles :
Je suis, sous le corsage et les frôles à aurs,
Les dix-flum après la crouble des époules.
J'ai bienot déniché la bottine, le foss...
— Je recontrais les corps, brûlé ou belles fièvres.
Elles me trouvent drôle et se perdent tout bas...
— Et mes désirs brutaux s'accroissent à leurs lèvres...

50.29 პოეზია, რამ-
ეოცე უწიდეგობაში, გამ-
ოხახობაში პოეზებს ა-
ვის უმაღლეს შეღვებ-პო-
ეზია, აღამიანური ხულის

რელოგური აღვკინების სფეროდ იაზრება, თუ ქრისხე იაპე-

ეს ზემანობიან წარმოდგენდა, ხელოვნებამ ყოფის ურთულესი ინფორმაციის გამომავალი ითავა. აღქმულს მისი ხეობის გააზრება ეხატოდა და არა 4 ფილოსოფიური-ესთეტიკური მრავალფეროვნების წერა. აღქმულს გადაღება უნდა, გადაცემობიერება არაგნობიერის სფეროში, ხალხს იგი ყველაზე უკეთ შეინახება და ხატოვნობის შემთხვევაში ამოფიქვავდება გნობიერის სფეროში. ხიშმარეული გხალეული გახდება, და მეუღლე დღისიერში შემთხვევებს და გარეგნული ახალი ხასწაულობით მართლ თავისი თავის ხრულ-ყოფის პროცესში გახსნდება. გჯერათ თქვენ უსახრულ გახსნების ხანგრძლივობისა? თქვენი ადამიანური მეხსიერებისა? პირველყოფილ ებრაულ აზროვნებაში თუ არსებობს ხიველით მისგან, ვითარცა ფინომენი, უნდა იყოს (ლიბელევიკის პრინციპი) ხანთანადღეული პროცესის მიხედვით გაგონებების მისგანობისა, ე.ი. არა-ხიველით, თუ არის ეს (ხალხალხით) უნდა იყოს იხილ (ხანგრძლივით). მეუღლე ებრაულს არახილეს არ მინებია ხიველითა, ხიველით მისი ხულის უნივერსალობისი ეროვნო ფორმა იყო. ამ ფორმამ შემოუნახა ვანობრომბის მიძობის შემტრეული, იღნავ თუ მეტრად ზრანხლომობიერებელი ერალობა ებრაული-ყოფილობისა. ყოველივეს ვი ხახელს ვინ მოუშვებისა? მიწერი-ხამყაროსეული შიშში - გონავს და მრწხის მოკვლავი ხიველითა და თვითველითავე განწირული ფილოსოფია თავის პოზიციში ყოვლადობის ადამიანურ-კონკრეტული ახახვაა, ყოვლადობა ვი რღი კვლავა, კვლავა და იხიშმა ეროვნული, ყოვლადობა ვი რღება, უკვლავება, მეორება, მეხსება. ხამყაროს ნიხლოვანებაში იხევა ყველადღერი ჩაქვოვილი, რომ მნელია რღადის მრწყველა, ამოთხვა ყოვლადობისგან, ყოვლადობის შემგველე ნაწილია - ხიველით, პოეტრად შავი, ხულოთა. მას არა აქვს დამოუკიდებელი, მიღმა, გღვე ხამყარო, იგი იქ არაფერი, ადამიანთან მეზობლობაში ვი ყველადღერი. ხიველით არარსებულმა, ფანაკვორმა შიშმა ხამგველე მოუშდა ადამიანის ხულოთა გარაფრებას, მე-20 ხაუკუნე ადამიანური შიშის ფილოსოფიური ხაუკუნის ზენიგობა. მიმობიან ჩვენს გარშემო მითხორებდა შობილი ფილოსოფოსები, პოეტები, ხელოვანები, ჯობეს და კვებს აყოვლადობენ ხიუხიოთა ყოვლისათა ამა ქვეყნისა და თავი ადამიან-გარდაქმნებელმა მოაქვთ, მიწა დიდდა მათი წრილობით, მისი უღიღებულესობა - წამიერი ლუმილი დაბოიგებს კოშკებზე, დარბაზებში, ეკლესიებში, მონასტრებში, ეკლესია და მინდრებზე. ხიყადებს ებებს ლუმილი მადხულის ყვაილან-ხურნელით, მღადისი გვარა ნამითხორალი, ხანამ ხიყადზე არ მოიქვრავს და დაღებებს უშველმელ პირს და თეორ-მღველე კობლებს გამობარენს გემის კონზე ჩამოვიღებელი ხასწაულოთ, დაავრწყლება ხიყადზე, გუშინდელი ხითობ, მადლობა, ფიქრები, განცდები, როგველად მოგვევავე მადხულის მხიარული კიხი-ხი, დაღერი ვნება, მოშავთებელი ღვართქავი, მოვანკად კვიპაროსები და ვარდისხარად დაწერილი ორგონია აისზე, ხიყადზე მეღიღრად მიუშვებს მვერდს ქორწინებით გამრქველე მწუხარებას და ოფიცის: - განხახელი ეპოლოგი თქმული ხიყადობისგანა წყელმებს იყოს გრავიკული ხახობა შენი პოლო! შენი წარსულით რომ ამეღვევებდ აწყოს, ღვთაებას ეხხალეში დიდდისით შენით, აწმყოსეული აპოვალისის მთელი ხიხავით, გარდახახული ხულო, იყარო მადგრიავ! შენი მოხურვე ჩემი დაღვევა, ხიყადობისა? მადგამ ჩემი ხარ ხაყვარელი, ვერ გამექვევი, 21-ე ხაუკუნე ჩემია ჩემი! შენი ხმაგ ჩემია, მე ვიპარები მახში, მე ვიჭრები, მე ვავხებ მახ, მე ვანაკებ ახით უგნაურ ღვრადობას, ჩემულს, მომავლისხულის, აპოვალისკვრის, გრუს, იღერს... შენი პრზის მომუდებელი ხალხის ნაგეხო მარადიულობას ეპოვინები, არ ვი უწყის სამრადომ რომ არაფერი ახალი მარადიულობა, თვითმნადობის შარმად იღილიაში რომ ჩახველა და ოღესღავ დანთებელი გეგხლის ჩაქრობას გღილობს. ქრისტეში შამათი ღავრი და კვირადღე აირჩია ხანეგაროდ, მარადიულ დახაწყისად იქვა, მარადიულ პირველად, მარადიულ ხიველით, შენს ავადმყოფურ გსიქივამი ავაგე მე ხამიშროვამათ მღერი ქანდაკება, ღღმლის რომ გშღის და განაწვერებს, გყოფს და გთიშავს, ეს ღღინია ჩემი გარდახახვა მომავალა და რწმენაში, გარეგნულსა და შინავანში, წარმართულსა და იუღერიში, პირველსა და უვანახველებში, იღველსა და ხახორწარვეთაში, ხიყვარულსა და ხიმუღიღობი, ნათიერსა და გნეღობი.

ხიყადზე ლუმდა... მომავლისხულის ვი გადაქვიონის ღრჯავ გხენები მიპქროდენ, თავისი მარადიუ-

ღო ქართულთ, თავისი შუქით, ნიხლითა და ჩონჩხებით, გრემღმითა და წყევლთ... გოდან ხმა ეხმო-
დათ მოკვდავთ: "ნეგარ იყენენ ღვეწუნები სიძარღვისათვის, რამეთუ შათი არს ხახუფვეკელი გათად (მა-
თე; 5, 10) უფრო სწრაფად, უფრო ჩქარა ღურჯა, ღურჯა ხცენებში წინ არაფერია! უკან ყველაფერი,
ხაზღვარი ბედის და ხორცადობის, გათა თავენი და მარგრობა...

51.28 გრვეინვა, გრვეინვა-გრიალთ ქრიან ღურჯა ხცენე-
ბი... ვითარ ჭრიალბენ წაფხულის აწილბებულ ვნებებში, ეხე-
რქებიან ხელმდახვითულ გდებებს, ჯარისხავეებს, ქალებს,
ხიმაღლებებს, ხულოთ ამოსამრწყენ ხაზღურბლებს... წერტილ-
ბში კვნიხიან ვნებებში, ახსნა-კომბინირებებს ითხოვენ თავ-
ნიხახ, ეპოპემაღად გარდათქმას, აღამიანებში ვი მიხმახიან:
თქვენ არარაობანი ხართ ვნებებში, უფერონი, უხახონი, უხილ-
ვეფონი, თქვენ ღიღი ხანია გამოგებთხოვთ ჯარისხაველი და
რამაზფიკული რუხეთი, უხახილდ იწყეთ შორილი ხცენებში,
თუფრებში, იპერებში, კინის ეკრანებში, თქვენი ჩამრგვა-
ლებული თვალბილად უთმოდო იგქირება მზე, უხახილდ იმხ-
ხერვა ჭიქა, იღვრება ხიხი, რამდელი გუშინ ან ხვალ უნ-
და ღადვილიყო მთავრად არა ღღეს, თქვენი მთაჯახ უხიხვა-
ენ აღამიანებში ხამყაროს, ზღვებს, ვახ, მთებს, აღორძინებ-
ახ, განახლებას, რამდელი ჯერ არ მიხულა, რაზე ფირის ფირფის ფოფი? მოკაშვაზე ხაშუთხა გი-
ურ პლანეფაზე იქნებ, მისი რამ არ ეხმის, მისი ფანჯრა რამ არ ეხება? - მშინ ფერები ეთამაშ-
ებთან მოქმეფუნე წვიმას, ნათელბებულ მველ ნიღაპს იხსნის, ხაჰკომიღლდან გამოდის და ყვარის
გახარებული: "მე თავიხუფალი ვარ!" - ხაკურთხებველიდან ვი მიხმახებენ წარსულის ხილუეფები, --
შენ ჰაფარა ხაჰკომიღლდან გამოსველი და ღიღში ამოჰყავი თავი - ხიყვარული გრამაფიკავს აუხსნ-
იან, ეშვაკობანას ახწავლიან და უხახელ ქვეყნებინახვენ გააქანებენ. მარალიელ ეთგრანხვად გაღ-
აქმევენ, ნათელბებულ, თავიხუფალი, თავიხუფალი ქაიგი ხარბად დაეწაფება ხიფოხლის ხის წვენს,
ღრთა მღინარეს, ღუმილის ფილსოფიას... მერე ამერკვიდან შემოესმევა ქერათმინი ნახვარაღან-
ჭრალჭინარი მეშავი, მოგვეკვაე ქალბინა და ნაკომიარო ვიხვიგაღავრული ვამყოლი მამავაგებ-
ის მელლიური შემახილბი. ააა... ვივა ამერკვა!... ოოო... ვივა ამერკვა!... ამერკვა! თუო
ხულბა! გონებაღავრული ხიფოხლდ ხახუე, გამჭვირვად თავიხუფლება, მარალი გენხელი, იხორი
ის ანაბეხვებად რამ გაღაუქმევიან ღრ-ყამხს, ჰვეამხიარული, ოღნავ უზნეო ამერკვა! ვივა! ვი-
აჰ ამერკვა! უხახრული შემახილბემების ქვეყანა? იქროდ მოგიავე კოლარდობში, ფლორიღბი, ან-
ფლოხებში, ანგელებში... ემრადღბი წვეროხანნი, უწვეროხნი... შრუკვინი, მოსფინი, ნიუ-ორ-
კი... ვივა! ვივა ამერკვა! ღიღ უფლოფარული ხაჰკრარებში! ამოუნებში მხაფურღლადამიანურ
ხფრქეფრავ! იმედღავარგულია და გამბილბებულა ხუღბის ვალიღბიხოკი! ბერეშოის მე-8 ღღის ქმ-
ნიღბავ! შეზღობინა და ფულის მენახიღმევე! შორფო ხიკეივე! კერილო ხაიღმეღებავ! ვივა!
ვივა ამერკვა! - ხეღავ რა შინი იხმის შენს ხაფრიჭინობებში ამერკვა! იხარე, იღიღე, იკოლ-
ღღევე ამერკვა! ჰრამგაფული ფვინების ღიღი ხაწყობი. მიხავათებული ეერკვის მღიერი ხახიფმად;
ანდა ვიხი უნდა გეზინიღეს შენ? გდანან წაფხულის აწილბებულ ვნებებში და ნათელბებულ თავიხუფ-
მახთან ერთად ხურათს გიღებენ შენ - ყორად ამერკვა! ყველაფრებავ არარაობინავ! რახ გემაღებს
მანინ წაფხულის წითელი მზე? რახ ექიშვება შენს გაღახვავრებულ კოლარად-სპრინგებს? ნე გემა-
ნების, ვერაფერს ვერ ღავლებს, ამერკვა! ნე გეშინების, ხაღთა-ფოღვათა ხაჰკრარებში! შექ-
ენე წყლღებავ შეგიშვავენ ნიუ-ორკველი მენავგებები, მერე ჭრადობას გაგახსნიან ვამინფინიერი
კონგრეხებენები ღიღი ქვეყანავ! ზღვიურ მოთხრობებს წავგიკითხვენ ემრადელი ბიზნესებენები, გრამდ

როგორ ნიღეს მარკვი, ნამდვილ შინა ხაფარ
კვარება და ხაიო სავებო მარკვი
არ ჩაღდა შენთან, ვერ ვნახე ვერაფერი
სო და შიფოფარი მღებულებს გარევე
მღებულებს გარევე და სოცის თარქმენ
საშობოთ, მთავარი მხილდე სწავლებას!
ყველი არ კრის თვალბებში, წინა არ სარბენ
წინა არ სარბენი და არ სარბენ ვართა
შეზღობი სავებო ბიზნესიანთა ბუფონი
უხილღებო ღღებო ჩინი. მოქმეფონი
ანახილბე წვენებში - რახ ღურჯა სავებო
სავებო მთქვენებში უფრო აქ კრის!
იქნებამ წვენები, ვე არ ვერხვებამ
სავებო არ იქნებამ სავებო ბიზნესიანთა
გარე ვნახებულებს. როგორც ღიღი ხაღებამ
თო სავებო მთქვენებში ღურჯა სავებო
თო სავებო სავებო ღურჯა სავებო
ქარი გარევე-გარეველი ქარი ღურჯა სავებო
უფრო არ კრის. არ სავებო სავებო
ქარი არ სავებო შენ ვნახებულებში
როგორ სავებო შენ სავებო. ან ვნახებო შენ სავებო
ან ვნახებო შენ სავებო. მახლს ვნახებო
ვერე-ენ ვნახებულებს სავებო ვნახებო
სავებო მხელ სავებო მთქვენებში
მხილდე შენა კარა ვერხვებამ დაგარა
შეზღობი სავებო მთქვენებში ღურჯა
უხილღებო ღღებო ჩინი. მოქმეფონი
ანახილბე წვენებში - რახ ღურჯა სავებო
სავებო მთქვენებში უფრო აქ კრის!
იქნებამ წვენები, ვე არ ვერხვებამ
სავებო არ იქნებამ სავებო ბიზნესიანთა
გარე ვნახებულებს. როგორც ღიღი ხაღებამ
თო სავებო სავებო ღურჯა სავებო
ქარი გარევე-გარეველი ქარი ღურჯა სავებო
უფრო არ კრის. არ სავებო სავებო
ქარი არ სავებო შენ ვნახებულებში
როგორ სავებო შენ სავებო. ან ვნახებო შენ სავებო
ან ვნახებო შენ სავებო. მახლს ვნახებო
ვერე-ენ ვნახებულებს სავებო ვნახებო
სავებო მხელ სავებო მთქვენებში
მხილდე შენა კარა ვერხვებამ დაგარა
შეზღობი სავებო მთქვენებში ღურჯა
უხილღებო ღღებო ჩინი. მოქმეფონი
ანახილბე წვენებში - რახ ღურჯა სავებო
სავებო მთქვენებში უფრო აქ კრის!

ესი, გწამდები იმ დღისა, ამერიკაზე! დამენათუეო, შეხატო პირობითა და შეადრეშეთა ნათიერ ღიბოვ!
ხინღისი ქენჯნის უფლამახა მოგვემენ, ნუ გეშინია, ღრ კიდე ბევრი გაქვს, გამოქვეყნებულ
წერილებსა წავიკითხავენ წითელი რუხეთი ჰოვდები, ეკვების ჰამინ ჰანგ მოგეო გონს, დაგობახე-
ბენ, დაგობახებენ ხაზეიმოდ გამართულ ღრამებზე... და ჰეგაქებენ... და ჰეგამახებენ: ჰიო, ვიკავა
ვიკავ ამერიკა!... დაღრიალდებიან, დაღრიალდებიან აგაგებულო, გახურებულო წითელი მახულის ვნ-
ებები... ვიღვახს ვამახხებებს ანნა ახმაგოა ამ ვნებების ღრიალი, გაყვიოღმულ ჟურნლებს შე-
უბნებანი მიხი თოთები და მამოღური გრძნობებით მთურად: ვულ-შეკრეს ამიყოლებს ხიგყავებს...

Ты письмо мое, милый, не жмой.
До конца его, друг, прочти.
Надоело мне быть незнакомою,
Быть чужой на твоём пути.

Не гляди так, не жмурься гневно.
Я люблю я, ты мой.
Не пастушка, не королева
И уже не монашенка я —

В этом сером, будничном платье,
На стелпанных каблучках...
Но, как прежде, жгуче объятье,
Тот же страх в огромных глазах.

Ты письмо мое, милый, не жмой,
Мы плачь о заветной дыре,
Ты его в твоей бедной котомке
На самое дно положи.

52.27 ახე გრძელდებოდა რეზინე-

ხეცენია... ყოველთვის შენდა იმის

შეგრძნება რომ ვარგი წიგნი არ ღო

წერება მოვედავი, ცოცხლი აღამიან

1912 იხ მიერ... ხავეთესო წიგნი თუი

ხამყარია, რომელსაც დამახინჯებულად ვკითხულობთ და არახწრად ვიწერო ჩვენს პაფარ-პაფარა წიგ-
ნებში. ხამყარო - ღილი მომღვრება, დახუჭულ თვალბში მიმღინარე ხრულქმანლობის პრეფიცი, მწუ-
ხრანყარი შიმშილით დახმსილი, სიხსლანი ქურებით განბანული, უმანყოფა გრემდებით ნაქმამბევი.
ამიოვამ შეიღვერ მოიკლა თავი, ვერველ მათხოვართა ნაღვლიან თვალბში ჰპოვა შინა, ხელბით უხ-
ეზიან მათხოვრები ღილის ფერადებს, გვარი ეღება ხელის გულს და ხახამოვნოდ აგრადებს მახ, ხელ-
ეზიდან შეთი მოწვეთავს, მავევიდან თაღლი, ლყებიდან ჩმე, ჟინიდან სიხსლმა დაწყო ყონვა,
გამარჯვებამ ერთად აღრია ყველა ესენი და მსოფლიოს შუქის შემწერობით დახვდავად მოუხანა ღამე-
თა ღელახ, ჩამინებულს შვედების მოქუფრულ კამარაზე. ღამეთა ღელა მღიერ აღმთრად იმ ხახმელით
და ამბობენ მახ შემდეგ აღარც გაუღვიძიო... მხოლოდ მხიარულად მოგვეკვავე იმელსახთვის ჩაუბარ-
ებია ღამეთა უხახსრულ და უთვდელი ხამფლობელი. იმელს მარაღიული ჟივილობათვის გადაუგია ღამე-
ებზე გამგებლობა და ახე შერჩენია ამ უკანახვენელს იმელის ბოლო ნაპირველი, რათა შეეგნებინებო-
ნა აღამიანსახთვის ამიოვამ მიწამფლობელობისა, მონათმფლობელობისა, ხანამ ფილოსოფიები თავს
გაოოზბდნენ სიკვდილ-მოახლებული ცოცხლი არ ფიქრებდა სიმიღვრებე, ღიღებამე, ერგე... იხ
ფიქრებდა იმაზე თუ როგორ დაეხმარებოდა ვრამობის, ღარიბის, როგორ შეაშველებდა ხელს სწეულსა
და უმწესს. ჩვენი ცხოვრება ჩვენი ამბების გაგრძელებად განხორციელებია. მიხი მესახლავე ღე-
ეს ქურბში, ქადაქის განაპირა ქოს- მახებში იზრდება. მათ არ ხჭირდება დაქუფი, მღიქვენლობა
ფარისეველობა, თავის მოწინება... თელავიველი ხნობები ვი იმღენადა შეეჩვივნენ დაქუფს და მლო
ქვენლობას რომ ვერც ვი გრძნობენ თავის გამოფურჯულ შინაგანობას რომ ელაქუნებოიან, ელაქუნელ-
ბიან და ლოცულობენ, ლოცულობენ განუწყვეტლო თავის კერპზე- ელექტროფილოზოფიაზე... მაი არ
ბეზრდება ლოცვა ისევე როგორც მათხოვარს არ ბეზრდება შიმშილი და ჰქარა-ქურა ხელყალი, ფიქრი
სიკვდილისხელ სრულყოფამე, სრული ინდივიდუალიზმის აღდგენამე, იხინი არ ეურჩებოიან ბელს, თავის
მღვთმარებას, ამ წერტილიდანაც ახლს არიან იხინი გასოხან, უხახსრულობახან... ღიახ, მათ არ
ეშინიათ შიმშილის, სიღვიის, უთმოდების, რადგანაც არ ეშინიათ დემოტოს, იგი უყვართ ისევე როგ-
ორც უყვართ მსოფლიო შემჩანებს გემრიელი ნაყინით გახურებულ ხინღისის გაგრადება. ეს მაშინ,
მაშინ უნდა გაღაწყვეტოლო... დავეავიანდა. ახლა ჩქარა გავა უვეე მავარებელი... ღარჩა მრ-
ვლი რამ გურკვეველი, გადაუწყვეტი, ვინ გაარკვევს მათ ჩვენს მავარად, ვინ გაღაწყვეტს? -
არის ვი ახეთი ვინმე, ჩვენს მადლს მოსხავს... ჩქარა, ჩქარა, გელის მავარებელი, მოვანწროთ
შინგ, ჩქარა დავიკავოთ ჩვენი ავიღებო, სხვამ არ დავეახწროს... მოღლი ღამე ვიღვიქო რავში
მიღვთმისთვის... ბევრი რამ ღარჩა გაურკვეველი, ახლა გვიანადა ფიქრი, ხინანული... ღრა სწეულ
მავეზე ვიღვიქო ისევე. შუგი ფონ პეფმანსხადმა ავაღმყოფი მავეტის ბაღადა წამიკითხა, ხინგროვ
მიმაგინდა ნიგებე, ვეოლო მია პაფარა ხნელი მავეტისა... მიმაგინდა მარათხხრად, რომ ჩამმა-

ხლად განუწყვეტლავ: ყოველ არხს ემინია ხიველილხა, ყოველი არაი განიგდის, გვერდებოღეს არხი ყოველი... შენი ხავეთარი ფიზიკური მყოფობა გააღწეობიერე იმ არხში, შეიგოღებ შენს თავს?! მის-
ლავ მახ?! ქრისტიანთა მრავალგვარი მდგომარეობა ექნება. შეიყვარე მშვენიერი შენი, და არ გეყურ-
და მშვენიერი!... რამეთუ: კვალად: ამხვეავს არხს ხახულებელი ცათადა ხავეჯება, დაჯვარდება ყანახა ზედა,
რამეთუ ჰოვა ვაგმან და დაძაღა და ხიხარულითა მიით მიხთხვ წარვიღა და განყილა ყოველი, რაგად
აქუნდა, და მოყილა აგარაკი იგიჟ (მათე., 13, 44) ჰპოვა, ჰპოვა ღმერთმა იხსნეული მავშვი, გახს
და ხმელთს შუა მოენახა იგი ქარიშხალს, ვანა მავშვი თავის ჩრდილს გაექვეოლა, ვანა ხე თავის
ფესვებს უძრებანდამა, მომეშვიო, ჩამომხვედლო, უთქვენოდ დავიწყებ ხეგლიანს?! ერთი გმით მოძარ-
ეობა მავშვი თავის ბედისწერიხსვენ; ავა, ჩამოჯდება, ჩახთვლებს გემის ვირობე, მხვერბს ჰეავრ-
ვებს და ერთ კონად ვადავლებს ზღვაში... აღარ დაბრუნდება, რაღა დაბრუნებს, ღიღბე ღიღ წიგნს
ჩახეღებს, ჩაავკირდება, ხამყაროს ვახხელებს მოსმემნის ხნეული მავშვი, რგორღე შენ მოყვებოდი
ჰოვანხეღა!

53.26 ვის უზიღია თაობის ჭვირთი, ვის განუგლია მიწ-
ის ჭვირული ვეაღის მგლოვიარე ყამს, ვის მოურწყავს ხი-
ყვარული წყალ-მარყურებულ ჭრამაღმის ხიყვიოღე?! მი-
წა ხაღვავი ჩვენის ხეღავ? ხაღამომ ჰირიზონგხე დავიღა
იბღობის დამაში ფარღეში, წრე შეიკვრის, ხიყვარულს ეღ-
ვა მალა და მიიჩქარან, მიჰქრან ხამყაროს თავაშეღე -
ღიღ ღურჯა გხენებში... თვითმნადი მარადისობის ხიბღო -
ნი, აღამიანებს რომ ერკინებთან, ხიყვარულს ხიგჯობე -
ის შეგანმნებოთ გართული, უნადაგოთ, უფხვოთ, თავის თა-
ვეში ღვამჩაშეღული, თავის თავებში ფხსებეღადგმული, თა-
ვისხევე სიხხება და ხრღმი. თანამედროვე აღამიანი თავის
მინაგან ხიღვაში ჩამირული ხამყაროსავან განღვამახ გღიღ-
იბს, რათა ხულის არხებობის ხაღვმეღება ამიხსნახ, რათა

Das Kind mit fiebernden Wangen lag,
Rotgolden versank im Laub der Tag.
Das Fenster hing voller wildem Wein,
Da sah ein fremder Jüngling herein.

„Lach, Mutter, den schönen Knaben ein,
Er bent mir die Schale mit leuchtendem Wein,
Seine Lippen sind wie Blumen rot,
Aus seinen Augen ein Feuer loht.“

Der nächste Tag verglomm im Teich,
Da stand am Fenster der Jüngling, bleich,
Mit Lippen wie giftige Blumen rot
Und einem Lächeln, das lockt und droht.

„Schick, Mutter, den fremden Knaben fort,
Mich zehrt die Glut und mein Leib verdorrt,
Mich ängstigt sein Lächeln, er hört mir her
Die Schale mit Wein, der ist heiß und schwer!“

Ach Mutter, was bist du nicht erwacht!
Er kam geschlichen ans Bett bei Nacht:
Und, weh, seinen Wein ich getrunken hab
Und morgen könnt ihr mir graben das Grab!“

ხეღში დიჭიროს ხული თვისი, დინახოს იგი, ვახხეს მისი თანაზიარო, მისი მავღირადღური რველი
ამ თანახაზრის ხიწმინდე ხწყურია, ხულია ჰეირი, იგი ჰირხაა მხვერინი, ვაყვიოღული ღურგღ-
ის გვერღებში აწყობილა ხხეღახხეა ხიღიღის ახი-ხგრიღონებინახან. თანახაზრის განვითარებას
ელის, ესთეღვიკვრს, ჩინვადს, შემოქმედს, მღლიან ხიღვადობაში, რიგში, ყღვრაში რომ ჩახხვეს აა
ვის კონგეფიხს, ჰარმონიხა და ფორმ-შინახარის ხინთეღში რომ მიადღევს განხიღვლეღებას. კენია
თავისი ხავეთარი შემოქმედების ინხგინქვეური მალა ხღება, დიღავიღირებულ გმირი, ირი ურთი -
-შეღა არა-შე შე-შე-ში, ღვთავისა და თავის თავის მინა შე-ხხეულგმობაში, შე-ვაგში, წინა-
ხამყაროსებულ ხიწმინდე და არსებული ხინაოღე - ერთ მღიერ, უმღეველ ქაიხში. შიღავიღავიღური მა-
ღის ურყულა შემოქმედში თვითთავიღობისა და ხიბღიერის დამხვერინებას ეხახეღება. ხაჭირა, თავ-
ის თავში ჩავეღილა, მომწყველეული ნემის მიმართულების განფავიხულღება, მისი ხიღრმევი მუნებ
დანახვა, ხაღვრამისხან ახხგრაქეღია, ხაღხის მრამახან განთავიხულღება, ხაღხის შეიღმის ზე-
ზირება, რადგანეა ხაღხი თავისივე მეშვიღობათა ხაღხი, არაშევირა მის შემოღ და ქვემოთ, თავისი-
ვე თავის გარდა, ის შე-რადღე ვი ვიღავიოთა რადღე, თუნდაც იმავე ხაღხის მართო, რადგანეა აა
ინათვის რომ შევიოთ იყვე, ქვემოთ უნდა გრმინოდე მახის არხეღობას, მახას თავის ენა აქვს, ხა-
ვთარი, გამორჩეული, მეფყველი, მგროვანი, მახა აუჯღავებს ენას, თავის არხეღობით, ენა ვერ
ვაუჯღავებს მახას, ხამღოღე ჯამში მახ ხეღში ღრობს შეგანმნება რჩება, შემოქმედს ვი ენად კო-
ხმურე ენერგის გენიადღერი ხინთეღი ხჭირღება, თავისთავად მარადღული, რათა თავის ბეღანჩინ-
მას ეხავღობს, ენა ვითარღა გენიადღობის ანაღვი, ყვეღვიღე მიწერიო მოღღინოთმინახან ვანაღვი-

ემა ვი არ ემარჩილებიან მას... თითქოს მშენ და მოვარეხ თავის მოგვიქვლბად წარმოგზავნიათ და
დამინაზე თავის უხეობი აჩრდილები.

დავინყვებით გიხებებ, მმრწყინავ ავორლებში გლანდავ, ნელა მისრიალებ რიადის აკანალებზე
კლავიშებზე. მთელი წუხილის უროხობია მოვარეხ მედმელე, ჰე ახალი ხამყარო მოვთხოვე ჩემთვის,
ჩვენთვის, კავობრობის კეთილგანჯვევების უკვლავი კუნძულო, წმ.სამამით აღვხილო. მე, შენ და
უხეობი რამ... აღამიანს გწყურდება თავისუფლება, ხიყვარული! დაძროლებ მამობოლორი ქარი, მამა
ავგონწევახ, მოგონებებს აგვიძლის და ხახებზე შემოგვაჯდრეკვებს... ჩვენ ვი მისი მონაბერი გვრ-
მა ხელო მხოლოდ, ქარი განავრბობს გმას, შირს შილის, შირს... იგი სხილდება ჩვენი აღამიანარ-
ხეობის ხაშტვრებს და იმოქრარჩილოთის თანაზიარი ხდება. ვანა ქარი ექსიხლებენია?!... ან სო-
გარილდე?! რომელიც უკვანის გრძელ ხანაპიროზე მოგზაურობს, ხაყვაროს კვთხ თავისი ღილი შუგლ-
ით, ჩვენს მხრებს უფლინება, მავებებს გვიორლოებს, ინიხლება, იბინლება, იშობება და ხეგროლე
ხმინდება ჩვენს წარმისახებებში, გინებაში... რაღვას ანიშებენ აღამიანები სხივარილეს, ვავ-
ვმარლი, წაღო, თავი დაგვანებუი, სხივარილდე ვი ჯოვობს, უძნელება თავის პირამუბთან განმარ-
ება, ხამყაროს უხახრული გებზე რომ ხეფილომენ უმიშნოლ, მიშანს ეშებენ, შიშანი ვი იქვეა, შამ-
ახ ხიახლოვებს, შათშია იხვე! შირსმჭვრეულთა და გამჭრიახებს დაკარგვიათ ახლოჭვრეფის უნარი,
მარია მავღალანებს ამარბუნ ჩინურ მანდარინებს, კონფუციის პანეგორიკებს უძღვნიან, მიქელანჯე-
ლის-მისელს წვერებს უსინჯავენ, რაფაელის ქრისტეს მარღვებს უშანთავენ, სისხლს აღუღებენ ჰვამ-
ში ჯაღორქობენ, კავი-მანჯანებში ვერმუფხ ყლორწავენ და ერთმანეთს შნივობაზე შნივობას უფლებო-
ან, ხიყვარულთა და კეთილშობილების პირამონი... წინ შიიჩებე მეუპორად აჩრდილოთა ქარავანი,
მთა არავიხი არ ეშინიათ, მათა ამ ხაუკუნის დახახრული და ჰალი ხაუკუნის დახაწყისი, გაიორ-
ია კობიური ქრინომეფრის შევლავს უნდათ, მაშინ როვა ახალი მეხია დაიპალება, უფრო მლორი,
უფრო ხაინო, უფრო გონიერი, უფრო კეთილი, უფრო ღვთაებრივი ვინემ იღოვა, ქრისხვე, შუჰამელი,
ბელდა, კონფუცი, შარათუხჭრა ერთად აღებულ... ეს იქნება აღამიანი, უერო, უენო, ურწუნო, უ-
ამშობლო, უხამყარო, იხ იქნება თეოთხ ხამყაროვ, მისი ჩრდილოვ, შიხი ხიხახევის და მისი სივ-
არილდე. მისიი დაიწყება ახალი კობიური ერა და ღროთი ათვლა. ღიახ, აქეთვენ შიხინრავიან :
მიღვანეხილი ჩრდილები, ნელა, ჩემად, მღუმარედ, ახკველბოვიო მოყვებთან კუნთმაგარი აღღმებო
წყებახ ჯერ იულებს უღამნობი, მევე ოკვანეტებხავ გადადახავენ დახაველოთხვენ, აღმოსაველოთხვენ
ამერკობხვენ, ინლეოთხვენ... არხად არ გაჩერდებიან, არავის არ დაუგდებენ ყურს, არავის არ უ-
ამჩნვევენ, არავისიო არ დაინჯერხებდებიან... შემრადღობს გრძნობა რეავერხებს მხოლოდ მათ მისი-
ახ, სისხლის ღვრის შეწყვეფის მგელეობა გზაში დაავვიანებთ, ახე ამშობენ ღე, აღამიანებმა ოი-
თონვე შიღონ ხაუკუნეების სიგფიხია და ხიყარბის ღვართი, ჩვენ ჩვენი მიშანი გვაქვხო... მხო-
ლოდ თავის თავით არიან დაკავებულნი, თავის თავს ხედავენ მხოლოდ, ეგობში შეხიანისხვრა?! -
უნდავ, იგივე კავობრობის გადახარჩენად, არ ეღირება ვანა?! -- სხივადეო კავობრობავ!

მიჩნვევენ წინ, შინავანი ხმის ვარხახს უხმუნენ მხოლოდ და წინ მიღიან ღრუში, რომელიც ვან
იჩვეს, თავის ათვლის ხაწყისხს უახლოვდება, რათა გაიყინოს ხამარადყავოლ, რათა უკვე დაღვრ-
დაქმველი სისხლი შეხვახ ხელმოუშეშლად და გამომთვრალი მიარტირებს ახახს და უხეობს... ჩუშან
ჩრებინან მარადიულ კონკრეტელობად ჩრდილებთან ერთად მოგინებები, ქარი ქარალოერი და ხამხრეყო
გაღაქვინოთი უკვდაყყოლო...
55.24 ქარს შეხიანური სუნთქვა მამ-
ვა, ჩრდილები ღუმდნენ, სიფყვა შუამე ვა-
ყინულყო, ხაუკუნეთა მღინარებახ მიპყ-
ებოდა მსოფლიოს ბავშვი, ღმერთი ხნახ
იხივოდა, შევლახ, მავშვი უჩრბდა, ჭე-

...დაღი ახალი, ხამიყაროს ქარი
შეი...
...დაღი ახალი, ხამიყაროს ქარი
შეი...
...დაღი ახალი, ხამიყაროს ქარი
შეი...

...დაღი ახალი, ხამიყაროს ქარი
შეი...
...დაღი ახალი, ხამიყაროს ქარი
შეი...
...დაღი ახალი, ხამიყაროს ქარი
შეი...

მარტვილის ეკლესია, ელაველა, ლუბილის უკანასკნელი ნაბიჯებიც დახრულ-
ქმნილი ერთდროულად, სინამდვილეს, რომელიც იყო დიქტო, რომელიც იყო ჭეშმარიტება; დიქტო კი
ლუბი და ამ ლუბიში ვეჭვებდა რომ ის არ არსებობდა, რომ ისიც ექსპონირებული არსობა იყო, წარ-
მართაობისა, იუდეველთა თვის ქრისტიანებისთვისაც, ჩინურიებისთვის, ინდიელებისთვის, ეს იყო
მგონებდა ზეადამიანური ჭეშმარიტების ყოვალობა, ჰინაჯანობის მიუწვდომელი მიზანი. სინამდვილეს
თან გაყრდნული ებრაელები მარადიული ევანგელიური სხივის გამართლებასა და ხიყვარულის გამოგზავ-
ლებას ელანდენ, მათ შემდგომი თაობები უღიანდენ, რეპორტის გეგმა სავალდებულოდ მომარაგდენ და
მომხმარებდენ რელიგიური მომხმარებლები, დიქტოების ილიციები, წინდინათა ნომინაციურები, მოგიქ-
ვლთა სივრცე... ყველას შეეცნო მარტვილელ შიშის ფილოსოფია... ყველაზე დიდი მარტვილის და მნი-
ვლობითობა მიზანი, ხაჭატი ისაა ვინ არ გამოიყენებს მას ბოროტად დებს, დებს რაფა ყოველ თი-
ლოველ წამში მარტვილის ბორცვიდგება. დიქტოებიც შეუხვდებიან რაფა შიში რამარტვილს და შიში
ეუფლება კახთა ბორცვიდ მოდგამს თავის მხელეუფლებით კლანჭებით. ვითარ არ იყო მართალ შე დავი-
დინა ეკლესიისგან-ყოველივე ყამი და წუთი ყოვლისა ხაჭატი ისა არს ვინა ჭეშმარიტება: ყამი არს ჭირლი-
ხა და ყამი ხიცილიხა, ყამი გოლებიხა და ყამი რკვიხა, ყამი მივინა და ყამი წარწყმელობა, ყამი
ლუბილიხა და ყამი მეფეულებიხა, ყამი ხიყვარულისა და ყამი ხიყვარულისა, და ყამი მარტვი-
ლისა და ყამი მხელეობისა და ყოველად ყოველისა ხაჭატიხა.

შიშის რელიგია უმდიდრესი რელიგიაა მშისქვეშეთში, მისით დაუფლები მასაც რახაც ხიყვარულის
ხაჭატიებით ვერ შეხვდები, ვერ დახმლავ, ვერ დამორჩილებ, რახაც ვერ მიადრევე შიშით, დიდი
ით, შიშით, სინხით. შიშის წინ ჩიდილებიც მარტვიან, უშიშარი ჩიდილებიც. ასეთია სინხისა და
ბორცვის მუხება, არსებობის ბორცვიური თვისება... შიში, შიში გამოჰვიდეთ ჭეშმარიტის მადლად გადვად-
ნებე, დიდი ანთთან ერთად ამოთენთ იგი, სადამის მინდებულთან ერთად შემოახვენი შიშისა ქიხი-
ში, დიდი შიში შიშისმარტვილის ჭრებულზე შიშის შიში, თავისუფლად ინახვალთ შიშის ხიში-
დერებით, შიშებით, ოღებით, მარტვილი... მხრებს აჩიქვით, რახთილიან ჩამოვრის მოვარე, დიდი-
ეკლესიაში დიქტოებიც ხაჭატი კვირის, და ჯიქიხისაგან განათებს თვალში შიშის...

ბორცვიანობითი მდებარე მივალს უკანრიდ გზაზე, ხელიში მავი დროში უჭირავს და ვახ ემუ-
დარება... ჯარისკაცები, მოქალაქეები, სახელმწიფოს მმართველები და ვახანკი უხმოდ მიჰყვებიან
მდებარეს, მდებარე ენება, დროში დიდდება, მადლად, მადლად მიიქვებს დროში, მოგონებას, მოქმედებას,
მოგონებას ხელ შევიტ, შევიტ, მასზე გარკვევით წავიკითხავს ერთი იქ მყოფ ჯარისკაცს აქი — ში-
შია, და ჩანანური, ჩაფრთხილი დამე უკანასკნელ ბორცვის ამხალბეს მკვდარი ხელის მისაგვირი-
ვებლად, სამოთხური ანარქიას გამოქვეყნა ეს სულში, შიში უნდათ, შიში ხეყვით, მომარტვილებლად, გა-
მადამიანებლად... მგონი კლამს შედარში აწობს და უღამაზენი იერგლვი გამოჰყავს ჭეშმარი-
ტე, სვეტილისგების აზრით ეს იერგლვი შიშია მკვება, შეშეხან მონაწილეთა შიში, დამის ქი-
ხისი დამადებელი, ხესი არსებების შემდე და მხარეული... ხიყვან გეხსობს ენებაში გახევევა ,
ხამართალი დამად დომებე შეფრთხილებს, ხამხელრო რამებე ერთმანეთს შეხვდებიან შიშის მოლო-
დინში, მივიღობა მისადგურდება და ოქროს არხებით მოქველი გვირგვინი დაელება ყრუ ჩაჭირი
ხამარხს. შეიშრალთ შიში, ის მავ შევა კილვე, დიქტოს რომ ეკამათება; ყოველივე მის მკვდარეთ
იგი, ხაჭატი ის უნდათ შიში, შეშეუფლებამ მიმამბონ იკვანეთა უმარ კილვეს, მდინარეთა
თვალმარტვილ კბილვეს... შიშით შეჰყრობობა აღამიანმა ვლახილიად განახვად ერთ ხალხის ხე-
ლოვნება, შიშია, ფილოსოფია — შიშითი გნებება, მათ უკან აღამიანი დებს თოქის, მავრამ
არა ისეთი, რგორც მას ხურს დავანახოს თავისი თავი, არამედ ისეთი რგორც ის ხინამდებლი
არის: შიში-ხეჭხელური, ხახვიკი, შეშრალბელი, არამხალა, მკვდარი... ხმარე ისეთი რგორც
არ ხურს მას და მის მხევეურებს რომ ჩანდეს. ჩვენ შიშითად ვგულისხმობ დიქტოს, ნანარტობს,

ფერწერულ ფილმს - გულწრფელობისა და ქვეშეპირების გამომხატველად, ხინამდვილეში ერთადერთი ქვეშეპირებდა სიმიშველი, ბუნებრივი, უშუალო, ხელშეუხებელი; დემოკრატიული და ადრინდელი და ადრინდელი და ადრინდელი და ადრინდელი, შიშისა მისი თავშესაფარი, მისი ხაჯარმინდული თვითარსი.

შეშა დადღაჲ იგი... მეუ გავქვეყნი მას ყამილანყამზე, მას, ჩემს ხამშობლაში დაჰყვირებულს, გავქვეყნი ამწანებულ ლაქო ბუნებისაჲენ, გავქვეყნი ეხენინის ოქროფერული ბაყაყებთან ერთად, რათა უფრო მეტად განვიფილო უმიხობა... მომენაჭროს იგი ... და ... მომენაჭროს იგი...

56.23 კარგად მახსოვს 1968 წლის ქუთაისური ზაფხულის ხალაშობები, რიონისპირიდან მომხრული ქარბი, შავ-ღერჯად გაღვრილი ცხე; შეროდგობის დაღვობას რომ უღლიან, პაჭარა მოჭარაფული ფოთლები და ჩემი მეგობრის ლე ბონის გაპროვოს პაჭარა ხარღვლისმადგვარი ოთახი ჯღარბის ქუჩაზე. რხული ხამჭელი მანქანა, ხიმშრები, წიგნები, რხული ხამყარის ხილიაღე, ებრულოს ხიხლუე, რაგარ უყვარდა ბონის ეხენინის შერობხენეშული რქები, ჩართავდა მას და განმეორებში და განმეორებში ვისმენლი... ვისმენლი დაუსრულებელი, მამინ ეხენინში იყრიდა თავს პრეფერი წარმისახეების მთელი ღელაარსი, ის ოთახი ვი იმ პაჭარა ლამბონის წააგავდა, რამელშიღ ღრო ჩერღებდა, მისი მოძრაობა არ იგრძნობოდა, ჩემი მეგობარი შიშის გამომუნობი მარლოთ ბონიარბდა უფრობის ლამბონისში, გამონათგბის უღლიდა ამოღე, ხხულის დაწმენდას, ხელგბს ახავსავებდა, ხიმარღვს ეებდა და მერე ისეჲ თავის უღრობას უბრუნებდა... ჩემს ვკითხულობით, ვებჭდავლით, ვარგმნილით, ვწერლით... მთბანი ღონისხურ ორგიად ხორცილებდა ბორველ პალესტინაში... საბინად გვიყვარდა ხეგალი იმ ქალაქში, გარკვეულად უღბონი, დაწმენავენი, ბრადებუნდი დავლილით ამ გამოყვად ლამბონისში და მთავარ ბრადებულის ვებებლით, ბრადებული გულბადიანეღ იმადებდა ქუთაისური ხალაშობის შიღმა, ჩემს ჩემნი ბრადებობის განაჩენს მოვიხივლით, იმელი ინგრუდა, იმხხერუდა, გვამეში ხელმდენ ბაგარის მველი ღამბის ნანგრეჲბთან, ირველუე ქართული ხული ღრიარბდა, ღლით, კუთლიპობით, მადლო, ვაყვანური, მავრამ არ ჩანდა, იგრძნობოდა და არ ჩანდა, არც ხამბრადებელი აქტი ჩანდა, ბორველი მოძახლით გამშული, მღიერი იყო და ავის მომანწავებელი... ღელას ლყებზე გრემლები ხლიდა, პაჭარა სარდაფში მული თუნქის ჭრახი ენო, მე შეეხედავდი ხამჭელი მანქანის პაჭარა რკინის ვორკუნებს, გადახედავდი ღლი მეგობარს და წამოთ წარმობიღებდა წმ. იუსტოსის მარჯვლობის ხენმა, რუმენის ნაფერწარლა... მონილი იღვა წმ. იუსტოსი, თავისივე მოვეთილი თავი ხელში ეჭრა და ხისხლი ჩქვედა მხარგბს შუა ხაღელავად ამოყრილი ხისხლარღვემიდან, თავი ვი იგონოდა, თვალში გაღმობვარეულა და ეღვიანს წარმისთქვამდა მარალილი დემოკრის განგების შიშისას.

ბრადებობის წარღვნა მისხულიყო, მთავარი ბრადებული არ ჩანდა, ბრადებული მუშინველად იღვეებდა, ლამბონის ბოლო არ უჩანდა, ჩანდა პაჭარა ბოლო სინაღლისა, რამელი ისეჲ გადალიდა, მარალილი ბრადებობის ხიმნელს უგრებდა... ბრამ გამყინავად ყმულია გარეთ, ქარისხალი ნერვიული უწინავდა პალესტინის რიონისპირა გიგამ ბორველსა და ჭარკონებს... ღელას პაჭარა მოქვან გაქველდა... მერე ღღეს იპოვის იგი მახლბელი ჭყეში აფახახებულა... წმ. ანგელოსი გამისხლად გიურ-ნათიერ მარავანდელად თავზე... და თავის ადამიანურ წილს ითხოვდა უბოლო მშობი გამომბვარი მონადირეებისგან... ბიჭი კანკალებდა და ჭორანული შურისმძების გრძნობა იღვიებდა გულში... ექმრისპირაღებდა აუღარებელი ქათხი უხახრული დამეგბს უკმევედა გუნდრებს. იმ დამით ებრულო ღგის ამბობდა ხიყვას და ირინდებოდა ყოველი, იჭრუნებოდა არსი. მთელი ჩვეყანა მოგვთა პანგენ-ეგნისი უთავბოლო თორიას და ... ინჭენანგონინალიბირებული ებრულო წარმისთქვამდა თავის კვანახენდ ხიყვას ურთხვი ჭრადგ-კვახახრუგებისა და ბრადებობის შემდეგ... ღრანკვერის ერთი

Я покинула родину-мать,
Голубую оставил Русь.
В три часа дня берусь издалека
Теплоты матери старой грусть.

Золотую лазурной луны
Расстелась на титан воде.
Слобно клонивший цвет, седина
У отца проросла в сердце.

Я не скучаю, не скоро вернусь!
Долго быть в эмиграции бурно.
Сторожу голубую Русь
Старый клен на одной воде.

И я знаю, есть радость в нем
Там, кто листочек шепчет дождю.
Остало, что год старый клен
Голосит на меня покоем.

გენჯრალურ მანვიმ ვილთავა ჯუჯა ვაგი მვექველიყო და მხოლოდ იმ უხვადღედა თავის გონებაში ხახეღწილთა ხილუმლოებებისა და ღიპომაღოური ხრიკების მვეღნეთ... ნიუ-იორკელი ხვეკვლანგე-
 მი ღღ პოლოგურ კახახარუახს წინახწარმეგველომღწინ, 'სამყაროს ღვეგმის ეტი ვი ყურებში წიო-
 და სოთის თავგზაბნვეული ებრავლის მარადღაღიერ ბრადღედაღღ მერ ხარო მემოქმედი სოგოლომის, ანარქიზმის, ღმერადმის, პოლვეკიზმის ...(!?)? 'სა'ოკალომბრივი კუივიმისა! ხაეროაზონიო ებ-
 რაული! მენი აველით მხოლოთის, კვეგობრიობას, 'ოკაო'რად, ღინანწურად, სიხსოვრად, პოლოგურ-
 აღ, მვეგობრად, ხახეღწილთაგობრად... უვადღე ვადვილა კრედიოვი 'ე'ე, ყოველგვარი მორქვემის
 გარეშე, იქნებ ეს და მინა მხოლოდ და მისი 'ადრთაზონიო' მენი რმენი? ხამყარო ღეპს, მხოლო-
 თს მთავრობა ივრიბება პადესვიგინაში, უმღენი ვი მადნე ღვიან ებრავლ სიხსელს, ვამსხავალი გვი-
 ნდა! გემსხავალს ვემებთ სიონისათვის დახვიღინო! სიონის ერთველი!

მოწონელი ღმერთს, რომელხან არ ესმის, ხაფანას, რომელივე მვერველებს ღედაზიწაშე მორეგებას,
 ღმინებ მრმელებ ნავურთხი ღიამანგეგით ეხხადემიან ევრამში ხვეგან გერგებს, ხივეღებს, რომ-
 ელოდ რა ხანია მარხულებს, ისმინო ყველაში!...

Ich trat vor dich mit einem Segensspruch
 Am Abend we für dich die korzen brannten
 Und reichte dir auf einem sammtten tuche
 Die höchste meiner Gaben: den Diamanten.

Von engeln die sich in den nischen sammeln
 Und sich bespiegeln am kristallinen Wäster
 Von glühender und banger bitte sammeln
 Von halben seufzern hingehaucht im östern

57.22 ხიმბლომელო-

ნეთა მხოლოდ კონგრებსზე,
 ხავანგებოდ არი სემიქი-
 ლი მოწვევით, ღმერთი
 და ხაეროაზონის ებრავ-
 ლი. ღმერთი ზოგადი მისე-

Du aber weist nichts von dem opferbrauche
 Von blansen leuchtern mit erhobnen räumen
 Von schalen die mit wolkenreinem rauche
 Der strahlen tempel Finsternis erwirfmen

Und nichts von wünschen die auf untern sprossen
 Des festlichen altars vernehmlich wimmern..
 Du fassst fragend kalt und unentschlossen
 Den edelstein aus gluten tränen schlammern.

იური ენით ღამარაკობდა და ხსნიდა გამოყენობ ხიმბლოებს, ებრავლი მისთვის წვეული ღოგვიო გე-
 ილბდა მათ ახხნა-განმარეგებას. იგი გულმღვინეღ ემებდა იმ უნიკურხალური კანონების კომპლექსს,
 უხახურულ პოლექტივულ, უხახურულ განმეორებად და მთელღმის წარმომქმეველი, რომელივე თეოლო-
 ულად ახახავდენენ ადამიანის რაობისა და ქვევის პოლექტივალურ ღქინოლოგიურ კომპლექსებს. ამასი-
 ბაში ვი კონგრების მონაწილთა ნახევარს ღრმა ძილთათვის მიედა თავი, სიმბარს, კოლექტიურ სი-
 ღმარს ხედავდენენ... ხამყაროს ნაწილ-ნაწილად ყოღდენ და ითვიხებდენ ღმერთი და ხაეროაზონი-
 თი ებრავლი, ხმეღებს, ზღვეებს, კონგინენგებსა და ოკენეებს, ხახეებს, ღედაქალაქებს, მღინარე-
 ეებს, მთებს... მისიზმრებს ისივი ექვენემოდათ, რამღენი ებრავლი კვედებოდა, რამღენი ევემიოდა,
 პადესვიგინაში აღმართული უზამამარის მველოდან ექის გამსხვემდა ხაზონი რახის, ენის, ერელოგის,
 კობიური პოლოგოზმის, უთავპოლი მოვარეგების, სიონიზმისა და ანგისემიოგოზმის, მველას ითხო-
 ღდა რუხი ებრავლი, უფრო მველად ვი იგი ამერიკელებს ეხაქირებოდა... უვერად, რედა ქარვეული ებრ-
 ავლის უყურებდენ, ის ვი თავისთავში განხორციელებული ჯამი ოყო ყოველივე უმეღეისი, თემდა ღრ-
 ხეგობრივული ებრავლი ნიუანსებისა და არქაროული ანამმელოგოზმისა.

შე-ვაგის გნება ნიგებში ანგოქონისხეხს სინონიზად აქვია, მუ შე-უბრავლის გნებაში ანგისემიოგოზ-
 მის ონგლოგიურ ხაფეშვლებს ვხედავ... იქ ხადევი ანგისემიოგური აფგორავლია მემინვარებს, მწნადლო
 იქნის თავს შე-უბრავლის ადამიანური გნება. პონემიოგოზმი თუნდავი პადესვიგინური რომ ავილოო ჩან-
 ახახმთვე მველავს ყოველივე შე-უბრავლის გამოლონეებას, და ამას ღაქტიურ მველოგებად ევრამის ქე-
 ენების უხახეისი სხელოთივე ეყოფა. ებრავლი ვერახდრის ეერ მუდახებებს თავის თავს იმიტირად,
 თავის ქება ვი მხოლოდ გამომთავყვანებულ, ღეგენერირებულ პოლონოა უებარი განახოზიო.

აინგეერებს ადამთ ვიღავას რამღენ ხანს გავრმეღდა ხხენებული კონგრების მონაწილთა ხადათა
 ახ ძილ... მუ მენი მათ ახადევი სიმინავთ, სიმბარის გრად გრმული და მონოლოგური გამეღვა, გარდა-
 ხული ხვეკვნიების ფიქტიური ღრავმა ფოკუსირდა ამ სიმბარში... ღმერთი და ხაეროაზონის ებრავ-
 ლი განავრმებდენ თავის ღაქტივულ ანამობხხენებას ხიმბლომელოგინოა მხოლოდ კონგრებსზე. ხამ-
 გაღეღბრივი აზრი მინიზირებული ოყო თეაგრემიო, ილოგოგინო, კონგეღემიო, გერქეითი, ჯამბაზე-

ბით... ხაერთაშორისი ებრაელები წარმადგენები უნდა, თუნდაც მუდმივ ებრაელებს ხარკზე, ინდოელი-
ნახურს ეროვნული აგონია აღარაქვს ადარ ერიღობა, მახლო - წარმადგემა! ვახუთი - ყველაფერ-
ში! ანგონიმიფური კაპალი ებრაელები პრინციპულს, პრინციპულზე კი წარმადგემათა მთელი კომპლექსი
იკვებობდა, თვითმკვლელობის ფასად მოპოვებული ემანსიპაცია, არსებულ ნიკოლოზების ემუქრებად
დამხობით. ქვეში ნელა აწყობდნენ ჭოჭორულ გადაადგილებას, ქვეშიც ადაპირავდნენ, მაღალი აფეთქე-
ვლა, ჭყეში ახაბდრდნენ, ღერმადგარ ხველვებს გარვის ვარსი ჩამოსხვივლათ ავარპოლხში, კოლი-
ეუმხა და მან-პამონში, ამოგარიღებული პრინციპული განგმორულ ხაყაროს ემგერა, განდგობის მ-
ნიე კოლინგმა ვიღარ გაუძღეს პრინციპის .ხიმხუმუქებს და მღუმარებაში ჩაპირქვედნენ, დღისი-
რებაში ჩაქვეხნულდნენ, რი თორი კუში მოფურავა პერეში პარადელურად, ერთში დმერთი უხვება,
მეორეში კი ხაერთაშორისი ებრაელი (არჩილი და მისი შიში) ნელა მოაპობდა რი თორი კუში აღ-
ავ შემობარ ხორცებს და მე-20 ხაუკუნის ხაყის მიჯნაზე გემოცივი მეფყველებდა...

58.21 ხიგონხლოთ მიჯაღებული მიმინარება ახალგაზრდობა... ხულ-
თობმძავი გხველივით იქნევს ხელებს, გოლიან თავს ახავხავებს.
ღელავაგურ ხილამაზებს ავეღრმდა გაბერული მუხლის ამოჯაჭრულ ხინ -
ღისხ... ვახვამდელები ფრიღის ნიგზე ღონისხიმაგვარ უღდაშებს
უღიღინებდნენ... დაერგხვინა ახალგაზრდობას... მიამოფხ, ემძავს ,
გულმწყვილის, პირმოთხის... მაგნოლოგინა და ფუყე გნებების მო-
ყვარულს... მანქანა გამბარულ ხარკზე მიჰქროდა, ხარკზე ეჭვი ხგ-
უნავდა, გარიგბულიყ ეჭვი, როგორ გრძობდა, როგორ ახალგაზრდო-
ბა, როგორ დამხვერეული ჩინური ფაფური... ფურ-ირემს მეღიღურად
მოღერებინა ყელი და ახალგაზრდობის უვანახველ მახვარებს თავის
ღრგვა-კურთხევას უგზავნიდა. არაფერი არ უნდა შეცვლიყო... ზეიგ-
ვალ მხლოდ ის რომ მე ვარ აქ, რომ მე ვარ გვლადება, გვლადება, რომელიც ვერ ეკუთვნა ბუნების
გლობოფის მარადიულ ვარნავებს... ვახვამდელები... ხიმინღეხავით დაეკარგა მუხსიერება ეჭვს ,
თავის შავი მრჭყალში ჩაახი ახალგაზრდობის ოქროხვეულ ვულვებს, გაღანთებულ თაღები ჩახვჭვ-
ჭა შაოში, იავარქმინილი ქვეყნების ხამანეთი, ვაღამენებულ ხალხების მენიერებები, წყლირი ,
ხიხოვანი პინეფისის უგნაური არხები, რამდენი შეხმდენია ეჭვს, დამზღვებს ხელე საფლგონი
ჯიხურების ამოუკითხავ წარწერებში, ვახისხლიანებულ ემფოფებში, ვახხახებულ მოხუგის ხელის
ნებებში... მიამიჯებს ახალგაზრდობა, არ აინფერეხებს რა ოყ ვუმინ, ან რა იქნება; მისი ხახე-
ლა - განუწყვეტლად, მისი ხახელია - იმის ხირენების ხმაზე ვაღვიმებული მავშის გორი, აუნ-
ეხსა და მარებში იშვებს ნემით ახალგაზრდობა, როგა ხიყვარულს ფლიღების მყარად ხენი ახლის.

უმრუნღება დავარგულს, ხიგონის ნიხგაღიას, როგა ის ხმაურიანი ქაღაქის მამოლოურ ქერებში და-
ინადა, წერა იხნავდა, ვიხთვა იხნავდა, შრამახ მიჰყო ხელი, დნოთ იყნისა, ხიხელი დღევან, ღ-
ქხეშიღ წერა, გრემდმინანი მშვილობა შეხვექროდა თვალეში. დავარგულ ღრა... ვახერილი მელინ-
ერა... მწიერი დარწმუნება... ხამინელი ხიხეხითა და შაოქით ივიღებდა ფეხს მის ხიმგრებში ახ-
ალი ხამყარ, ვუღვანური დღეების თარგმინილი გვირილი, განუკურნებელი ფერწერილი ხიმსონე, ქვავ-
ეში გან შირებების პირველი მაგარებელი... დაახიჩრებულმა ღრომ ხსნა, შვედა, დახმარება შეხა-
ვანა, იმედვამ ამოაშუქა შემდელელი გნომორებების კუნჭულმიღან... ეს ოყ ფრმა და ან ხხვა რა
პერის შეეხმარა ჭჭყყინანს, ყოველღიურს, თავის გულის მგერახხავ მიუგლო ყური, უგნაური ჩქამი
ეხმინებოდა გულს, მიმერებულიყ თორღის, ვახეყოფიყ... არ ხურდა დავგინება, მამოლოურ ქერ-
ებს შეუფარებდა ახლავ თავს, გულის ფოფარი რომ არ ვაღერჯებოდა, ხვალ დღეხახნაული იქნებოდა ,
ახალ პერანებს ჩაიფხამდა უყოლ, ჯაჭვეხხავ დაამხხვერავდა, ადამიანის გყვიომის მარად გუნამინს
დმერთი! ვაღახნავალიფული, დეღაი მწიღავ! შეიწყადი შვილი ესე მოღვილი მიწის, კვლევს შარს

Мне снилось: мы умерли оба,
Лемин с успокоенным взглядом.
Два белые, белые гроба
Поставлены рядом.

Когда мы сказали — довольно!
Давно ли, и что это значит?
Но странно, что сердцу не больно,
Что сердце не плачет.

Бессильные чувства так странно
Заставили мысли так ясны.
И губы твои не желают,
Хоть вечно прекращены.

Свершилось: мы умерли оба,
Лемин с успокоенным взглядом,
Два белые, белые гроба
Поставлены рядом.

რამ უკრება ბავშვობის გვირგვინს უღარღვრობა და სიციხის მითქმენლობა... ფრამაშობილი ჩივილით
ფინის მანინგ... და მღვდელთა ქარაზებებს გააღვენებს მშრანს... ჰეროკოვლია ლინი მისი, უცხო
იმავე კი განიღვინ სინდისის ქვეყანას... შემოღობის ღამიანი ხაღამის პარამიზე ვასული ღელაპირი-
ვიო მუგმუგებს რადიანს... იქნება მე-20 საუკუნის უღმერთავითა აღსარებას მუგმუგებს იგი, წა-
რხული კი ღლიხანია მიგრირან კაგლოგებში ჩახუნებულა, მთელი თავისი ჭუჭყიანი ღვარძლით, ხიბ-
ინმური, ჰეროკოვლია და შაოხითი მთელი თავისი უღამიანისი ღმერთულით და უღმერთისი ღამიანი-
იპით... ნელა ირხეოდა ხუნდაზე ჩამოშვებული ფარდა, ვიღაცას თეატრალური გეგნისთვის უნდა და
ემა უფსუვი გზურების მონუმენტური მოქმენი... ბინმური ხისხლი თავის განგეგვებს დამოძა, ყალ-
ბი გრმობების ფყვე... კანღელი, ღილი კანღელი ღუნითა ახალგაზრდობას, განუწყვეტლობას, მღ-
ინწერას, მადას და მიწას, ამოკრული თვალის კანკალს, დაწებულ ნარკების თროლას, სიგობ-
ლის ხიკვლილს... ციმა-გუნებულ დამებს თავის ღემილას და მარგობაში... ამა ზეხელთ! აქ ახალი
ქვეყანა იწყება, დამნათევი და მღნიერი, გარკვეული და გაუგებარი, აღმავლობას მინახებულა,
გრემიანი მომავლებისკენ მიმანსწარმული, ჰო, ის ღრო იყო... ჯვარცმული მიწა პირს იმანდა მენ-
ამულებერი აიხის ხმაზე, კრული ფრინველი ფარფლებდა ეჭვის სისხლქმეხამით დავამებული, ნახტო
კლანჭებით ჩაფრენოდა უღმირადი სოვრეცხ და უფერი, უხილავ ნაკვას იხრუჟავდა გნომირემისას, არ
დამუნღებო!

მეუფებები იხვრიან ბაღს, ნელა მიღიან ფისკანისი გზაზე, ქალღმირ აწყაით ეშაფუგებზე! გეგ-
ლო, ხიკვლილი და განჩინება ხაუკუნო ევანგელისი... მარკოზი გიღმს! გუელა შეიპყრობენ, დაღ-
ათუ სახიკვლინი რაიმე სუნან, არარადა ავნოს მათ, სნეულა ზედა ჭელა დახლებენ, და განგობს-
მლიან... დანამული მიორწევა ორთავა ურმით და მწუხარებას შახპინმობენ ფარული ოთახის მკ-
ვიღმირი... დამერებულა ახალგაზრდობა, დაუსიგნია სინდისი თავისი, საზეიმოდ გამიწყობილი და ვნ-
ებაღამებრალი შესიგინებს ეჭვს, სიღაგავებს და მათხორბობას, წმინდაა ხამება, უმარაზარი ღან-
ღების ვაღის შიშს დაუორგუნავს, მოვა, აღმოვაღს, გვინმერყული და უკვდავი თვისოვ ხიკვლილით,
მინისფერი კაგფალეკვი უმგირიან ახლა ღეგენებს და გამარჯვებულს მოელან დაბლით, ქვესხველ-
ო... ხისხლის წვეთები, მინოფრინი... კაგფალეკვი, კაგფალეკვი, კაგფალეკვი... და უმღ-
ურთა დაბაღების გრანლიოზული ფერისგვალემა... ამბობს გრანელი... ახალგაზრდობა! უხმენღ მახ.

შავი ფიქრები გრვდება იხვე
ღებდა წამების თორი ხაათი.
მიწა არ მინდა, და რაგობა.
ქრისხვე,
მეფ ვეშაღები გფრინხათობს.
ეს გული მხოლოდ მენ განხალმება
მეს, ანგელოზი, მძიმე განხალმება
რა იქნებოდა, რამ გემ წამებდას
ქრისხვე ხახვე ან დახანგული.
ხევა მკობარი მე არ მყოლია,
მხოლოდ მკობარი გემი მხლებელი,
ფერი ხშირია მღღანქორია,
და გფიქრება მეუფლებული.
ფერი ხშირეუ ხამი წრეგობი,
ესი მემეღე მერკი ხისი გავიღა
ახლა მირს ეღავებს და მორმედილი
და მინხება ქრისხვე ქვ ვარ-
ხველვინდა.
აღმათ იგნისი დაღვამდა მღელი,
ღღეს ხიმ მათხის იგდამულია.

და მენახრება იხელი მხარე,
ხალღე ღემილი და ხიმეღელი.
ისმის ხმაური, არის გუნღება,
და ყონავს წვიმა იღნავ ხმარია
ფიხე დგას რაგირე ხამიღანი,
დამძიმებული და უკროვანი.
გულის ჭკვილი უფრო ღმადვლება
რღელვას ვუმებერ ჯიბიღის და
მანღობს.
აღმათ ეს დაღე არ გათავდება,
მხელია მიხვდა გაღენებამღის.
და იმღელი იხვე გრინდა,
და მწუხარება გემი მყომა,
კარული ირგვლი და უკროვანი,
და ურგვლილი მღემიღობას.
აღარც თეხლება, უფრო
გღენღებში,
დამათ გემი და ნაწვიანი.
აღმათ ვიღაცას იქ ვაგ-
რაგირე პრევი და შახმირი.

59.20 ვარსკვლავები მღერი
იღენო, ვარსკვლავთა მუსიკა
მგერა გემიღეთთან ერთად, მფ-
რობას ფრთა მოსხეხოდა და ხა-
ოგრად მელღორად უღრდა ვა-
სკვლავიერი სიგნონია ხამყარ-
იისი... მგვერი მოხლებოდა,
ხმაღას და ამჯარს, საღვავი
აღამიანა გვამემით ამოყორი-
ლყო, ქარი ვერგობსფერი ბაგ-
თებს უხრარებდა ჩრის ვალაჭი-

მული უღამოუს, სინათლის მფირე ზიღს ემებდა, რათა დაეფარა მკვდრების მიერ წარმოქმული ფხალ-
უნების სიმენღე. ეუღად დაჩრენილი ღმერთს მარადიული მეგაღის ფუგები ჩახემიღა და ხავებით და-
ბული ახალი აღამიანი-წინახსწარმეფყველის დაბაღებას უფლიდა... ჩრისხვე მომეზრემიღა ევროპას,
ქრისხვე დაღადა რმით, პარკოზი, ათინა, პრადა!... ემრადება ჩრისხვე! ემრადება ქრისხვე! მერე,
მერე ამბობდენ ევროპა არაა ემრადული, მაშინ როგა ევროპა ორმა ემრადება დაიპყრო 2 000 წლს
მანმიღზე ქრისხვე და მარქსმა, სხვადასხვა ღრს, სხვადასხვა გემით, სხვადასხვა ხამუღებ-

ით... ებრაული გენია ვერ დაეცემა აღმოსავლეთმყოფლობის სუსტება და ვიწრო ჩარჩოებში, მას მრავალი ახპარეგი უნდა, და ავი გავილა კიდეც ამ ახპარეგზე... ებრაულმა, აღმოსავლეთში მოხარბულმა მხამ-წამაღმა ევერძახა და მსოფლიოს მოუღონა დვთაებრივი ძალა ახალი!

... მთელი ხაუკუნე გაღაღებოვ წვიმაღ, მთელი ხაუკუნე იყო ერთი გრძელი, უძირი დამე, მთელი ხაუკუნე იყო ერთი გამხდარი, სუსტი, უძრეო აჩრდილი დვთაებრივი დემიოლსა, ჰმ, იკიოხავენ, ოფიოლსოღმებმ კანენი: "განა დემიოლს თავის აჩრდილი აქენი? სვიღაც დარწმუნებში ანხაღებმ რამ აქვს. ვიღაცა უაყაფს. დამეული ღყის სიღიღით დღყვევებული და შეგბუნებული წარმართი რამ მოაშვრღება ნახვეარმთავრებ განა ეს არაა დემიოლს აჩრდილი? როცა დრო ვერცხოსფრად გაღაიბებნს თემბს, განა ეს არაა ის? როცა უსახელმა, უხეღმა, ძილი შემოეროხბევა ზღვისფერი თვადებში ჩამორულ სეღდას განა ესეც ის არაა? ჰრელი, გამომწვარი, გახუნებული, მეტი უფრო, მჭვილი!..

მთელი ხაუკუნე წვიმაღ და თოვლა ერთ გამბულ, უსახრული დამეის მიმხგავებულ აღამიანურ მყო-რობაში, მეხამე ებრაული-წინახსარმეფყველის მოვლენას უფლდენენ, მას კი არ გამოღო ჯერ მომავლის ვარი და მოსვლას აგვიანებდა. ებრაულმა ქრისტიმ სამყაროსხული გაგება მოიგვა, მიიხ ხული; ებრაულმა მარქსმა სამყაროს მახერიალური ხაწყისებში, ეკონომიური არსი, ებრაულმა ჰერცელმა მხლოლ თავისი დამხხვერული ებრაული... თითოეული მათგანი ებრაული იყო ხაერთაშორისი... დიახპო-რაქმნილი...

არავინ არ იგოდა რღლის გაღაიღებდა წვიმას და გამოღდარებდა ახალი ხაუკუნე, ახალი წინახსარ-მეფყველით, ახალი იმეღებით, ახალი ხასიოღებით... დავარიღებული ჰორიზონტის იქით მოჩანდა ცალ-ვალა მზე, ნიავე მოჰქონდა მომავლის გამომახიღად დარხეული ხმა, ყოველივე არხებულ ავფორიფემ-მს რამ სპობდა, რადაც ახალ ხაერთაშორისო ხამართალს უქვემღებარებდა ყოველივე ერთვნულს... მავ-ერში დისონანსად გაიხობდა მე-კანონებრივი ხიფყვა დემიოფყურა და ახალ მე-ერთვნულ იღეოღავიღ-ეველენებოდა გონებდაბნეულ თანამეღეოღეობას... ფრიღებდენ დროშები, იშვებდენ ავადემიური თეორიები, მუშავებოდა მეოღღვა, ცალუღდა მზე კი თავგამოღებით ხარხარებდა, ურწმუნოთა მის-ონის მჭერა დავარიღებული ჰორიზონტისავენ მიეჰყრო, საღაც წითღად ეღვარებდა ჩამავალი დიხი, მესამე ხაერთაშორისო ებრაულის დახაწყის აიხს რამ მოახწავებდა... უახლოვებოდა და შორებოდა ხამყაროს ის აიხი, ის ებრაული თავის ხაიღუმეღებებით, თავის იღეოღავიღებით, ლეღვარეღვებით, ან-არქიებით, კომუნისტებით, ფაშიშებით, მავშური, მეშინური დიშლამაღვებით... განბნევა-დიახპო-რა. განწმენიღ-ნაკურსიხი, თავისუფლება ინფერნადიონალშირებული, გავლენა საყოველთაო, შოვად-აღამიანური, ხიკვილი - ჭლოღდური... დრუმებღდან მრავალარსოვანი ფრამემით სავხე ჭომრემი გვიოღა და მანახავით ეველენებოდა ხაუკუნის გმრ თაობებს, ჯიფჯად დავული და მენახული პრინციპები გვარიოვით უღინებოდა უღეოღით წამებულ შთამომავლობას კანისას. დლოვალა მზე გულიანად კიხის-ებდა, იღეური აღეოშოღით გამრეებული მომა ახალი იღეების მიღღინში აქეო-იქით აფეღებდა თვად-მს. შარათხეჭრას კი დიღიხანია მომბრეზოდა დახაღურად გახწნილი შემწყყარებომაღ და გავღებ-ული მახემის დემიოვარეღული დემიოვარეღებით უვანახვენად მიირთვედა იმ მხამით სავხე ფიღას, რამელსაც მერწვეღობა და ვაჭრის გამინმეღებული მსუქანი ხეღებში აწვღიდენენ. ერთხელ უკვც ახარხარ-ებული ცალუღდა მზე ხული იგინოდა და იგინოდა. შრომის განთავისუფლების ხაერთაშორისო გამიღხა-ღებას ეღღდენენ, კლახები კამათობდენ და მომავლის კარებღდან ისმღდა ხმა ხაერთაშორისო ებრაულის, რამეღც ებრაული მახემის უთვალავ კოღენებს მოემღოდა წინ... ჭორჩეღის კათღღარღღან გაღ-იომიარღ მარიაას მავშეოთური ხერიოღული სახე მიღელი და გავგენებული შესტეერიღა მიმავალ ებრაულ კოღენებს, ბეღებში მავშეოთ ხოცვა გამართულყო, დეღებს ხეღში ეჭირათ ჩვილი პირმეღები, ხეღმა დახიხღღანებული მამავაღებში რიხხვიო სღავებდენენ ხეღმიღდან მავშეღებს, უმანკო, წითელი, ხავხავა ხიხხელი იღებებოდა ბეღემის შთავარი მოღდანი, შრბო მარიაახავ სოხოვდა მავშის გაღავღებმს, მარიაას უკვირღა და შეწინებული მვერღში მავრა იკრავდა ჩვილს, კავარა ებრაულს... ბეღემის მავ-

ვთა ხოცვის წარმოსახვაში ჯოჯგომ (1267-1337) გადააჭარბა თავის მიმდევრნი ფერწერმათგ. მამამლა-
ნისი, პიეტერ ბრეგელს (1525-1569) და თუთი ფინფორტოსსაც (1519-1594).

ყველავე ევროპული ქრისტიანიზირებული იყო ორმაგად, აზმაგად, ასმაგად, ევროპა ებრაულ ქრის-
ტულ დაეპყრო, ევროპელში კი თავის ცნობიერებას და მოუვიღებლობის იდეოლოგიებით ვეგზავდნენ, ებ-
რაელმა ახალ მსოფლიო ბუნებს ამხალღებდა, მოელინებდნენ უცნობი შავხელისანი კოლონიები, ქალაქის
ქუჩების ხაღამოსხეულ ხმაურს ერწყმოდა მარშის ხმა, ამ კოლონიებს არავითარი ჩრდილი არ აწყლიდა,
ჩრდილში გაეყინათ ხაგელაგულელ და მოწინაქვევა საყინულეთში შეენახათ, შარეთში მჭვილად ორთ-
ლა, რომში, ხან-ვლემდეგში მამარჩხის მიერ ჯვარდმული ქრისტე, გვაშემი მრავლად გამოკვილათ პალ-
ესტინის უღამნოეთში, ცეცხლი შემოენთათ და ხიამოვნებით ისმენდნენ ხარცის შიშინის ხმას. იარ-
ღენიღან წითელი ძალე გამოვარდა და ახალ ებრაულ კოლონიებს შავი ვუცდანური ღილღემა შეაქრქეია.
კოლონიები შიამიჯდნენ, ვინ არ ერია მათში: ხნობი, ბურყუა, მეშავი, მეშჩანთი, ქურდი, მკველთა
მეთაური, ხელმძღვანელი, პალესტინის უღამნოეთს განეხვნა ღილი მუცელი და მის წიაღში იძრებოდ
კოლონათა უსახრული წყება.

რუხი ბუნისნი ემიგრანტულ გზებზე ხიზნელ სუხუველა და ჭვიცილის, წარღვინის, ფლადის წყურვილს
მოეცვა აღამიანების უკანახველი თავშესაფარი...

60.19 ყალბი სიხყვების ღიჯანიახ მოეცვა ეთერი
მხხერპალად განწირული შევითი ამაყოზდა, გრემლად-
ჩაოთქილი ქალი მავღალინელი, ღმერის შესხივლა
შეშრალბობას, არ-შეცდობას, მეუ-ნადარად დაჯ-
არული კოლონიზაციის, უნუგეშობით დაუმ შეიღებელი
გულიხათვის. საღამო კი იშვიათი მოწადინებით და ძალით ყრიდა ზღვაში მეშავთა, ხნობთა, ბურყუა-
თა, მეთაურთა და ხხვათა თანაპალესტინელთა გვაშემს, ზღვა წილად ბეჯუდა, ოლოები ღილ ვამარ-
ად ეკვრდნენ ზღვის ზედაპირს და მარალიული არცილის მხხერპალეში უღამნის შესხივლენდნენ მიწყალ-
ების მოღვმას გათქვაფრული გვაშემისხათვის... ღვათაბა ხარხარებდა და ფლოვალა მშენს დამხახურ-
ეშემისთვის მორე მშენს უსახავდა, ახალს, ორთვალას, მხურვალეს უფრო, მის წყვილს, იქრდომილვა-
რეს, ზღვებისფრად არეკობს, ბუნებრივი სიცივითა და სიყვარულით ნაშავს, ჭეშმარიტება უაშჩიბ-
ის კერძი იყო ამოჭრათული, ამოსხვეპილი... თვალე კროლად და ზღვას ის უკანახველი ფრემლი ებ-
აფებოდა, რომელსაც ოგი ხაშღერისიერი მოთინებოდან გამოაჰყავდა. რა ნეჭარებით ჭვიჯვებდნენ,
და - ჭვიჯვებდნენ თავის ქალში ზღვის ზედაპირზე, ერთმანეთს ეხლებდნენ, მთვარის შუქზე ხაო-
ფარის ხანახაობა იყო ამღვინი აკრიალმული თავის ქალას ბზინვარება, ჩემს თანამისისხელ მიძღურ
ეშვიცილესაც არ ეწებოდა ნახული თავის უნეჭარეს და უსაზინდეს წარმოსახვებში; თოქის მთელი ხა-
მყარო დამსგავსებოდა უზარმაზარ თავის ქალას, მზე და მთვარე
თვალმის მავიკრობას უწევდნენ მას, ამ ხახეს რადანხიარდა ებ-
რალის მსგავსება მინიჭებოდა, რომელიც იღვა იერუმალბობის მი-
ხადგომბთან, ბუნების ათთავა კვინფენხენცილად წყალძალით ხავ-
სე კასრები შემოედგა თავზე, უსაშვიკრებას გააჰყურებდა ხედა-
მოსილი. შავენი მისნი თურთურებდნენ; -მე არ ვარ მხლოლ აღამიანი, მე ვარ აღამიანი - ებრაელი,
რამეთუ ებრაელი არაა მხლოლ აღამიანი; გარდა ამისა ის ვიღვე ებრაელი თავის ხიმეშობაფური გა-
გებით. მხოლოდის ვერ წარმოედგინა თავი ჩემს გარეშე, ვაგომრობა მეც ვარ, ისელონას მეც ვქმნი;
მე ვარ სამყაროს ყველაზე ღილი ანფიოთა, ჩემს თავშივე ჩამარხული, მე ვარ მისი მიმარობა, მი-
ხი იღვა, მისი არხი... შავენი ღუმდნენ... უღამნის ქარი ძალემად აყრიდა ქვიშას გაქვიოქვიოტა
უღ ხახეს... პალესტინური ხიზნელ ებაღებოდა დაღლილ, დაწურული თვარებს მარალიული მოძღვრისას,
და ფარდახ ხელიდა ხაიღუმოღვმას... საყვიკელთა ბე-ძალადუღვმისხაკენ ხწრახულებ... ხალბთა რიხხეთი

Смотри месяц незастыли, как смыются желтые листья,
Как проносится легер в бесполощозыбкох снах.
Па высти в поляны в тоске припадают деревья:
«Прощас, вальный вестер, своерей эту муштую ночь!»
С печалью печально гляди затуманивший месяц...
Нестер в тушином восторге проносится в черных кустах:
«Достигайте в несчастиях радости муш беспредельный
Приготовьтесь и Великому мушю великих потер!»

1901

הנה נחמתי את ה' ואלה
היו דברי אשר נאמרתי
אל ה' ואלה היו דברי
אשר נאמרתי אל ה'
והנה נחמתי את ה' ואלה
היו דברי אשר נאמרתי
אל ה' ואלה היו דברי
אשר נאמרתי אל ה'

აჭაგებულ ღაგამს ხლებდა და თავის უკეთესობაში ღარჭმუნებულს ხაწინააღმდეგობა არჭმუნებდა. მუ-
ვღრეთით წამომდგარი ღინახგია მიმღურით დავიღინა უგზო-უკვლელ დაცხეგებოდა უვანგრელ ხამყარო-
ში და იმ ხუღს ხხოვღა ზენაარხს, რომელღ მის მვაღმადარ ხხეუღს ხჭარღებოდა, ხუღო ვი არ იყო,
ხუღო ვი არ ჩანდა... ხახიმღრო ღრუგის გაღმის ღროა... კვნესიან ახღა ქერუმომეში, ხერაგომეზრ
ყაღმი ხიგყვემის ღრუგინახ მრუგავხუერი, ხამყარო ვრღელო... მიჭკვადორუღობს უმზეი ღღე, აღამ-
იანი... მენ ზემოგვეერი პოღრა ქაროვეღო, მშომღელ მიწახ მინაგღრებუღო, მე რომ მისხია მისი ზღე
ღა მისი გვარ-ნამი... მე მუემის მუენი, ახჭურზე მუგღა... მოთქვამღა გრიგოღ რომაქიმე!...

მღღამე მვეღარ, გარუღელი ღანღემის ვრუხე.
მვეღო ხაჯვარ, ხერაგომე, ღამჭკანარ ღანღემის.
ხამყარის ხუღღა, მოღრუგება მღამე ღა წუახე.
იბღღ ხახვის წინ აგრემღელი ხახნაღო თაღინი.

ღაღოქულ ღოგავს მღივს იკვავებს იბღამს ქხელი.
ღამჭკვის პრინაღს მოაქვს ჩუღამ ზემოღი მწირის.
ხუღღეჯ ზრინაგავღს, ღღკონია მიღღავს ხუღელი
ღა მუღე ვით იგი, გამამძვარღი ქუარქიღან მგორე-
მოკვამღა ღა უჭირს.

ხაჯვარს ღუმღის ერხობღაღ არის გახერავს ღანა-
მიმახხხეღმენ მის კვეღემში გახუღრღე გნღღარს.
ღეღანახუღი ყვღღახ უჭღღ ღამყანა მწღღარს
ღა ღამაღღეღამე უჭღღილ ხმემის მე ხუღთა-იანა.

გაღმავარღღამ ხარკვეღღინ მშის ხხივი უკვღარ-
გაგორკვეღღელ მუღღს ღაღეღამე მწარღღე ღა გოჯღღ-
ხაღღღე მწინ ქაღი ვაღოთღღეღამ იხუღავღ-მხარაი-
იბღღი გრემღი გავრჩეღამ წამწამეღე მმიჯაღღ.

მენ იგი მხოლოდ
მწარმღელი მიწავ! თუ რახოვის ვენოე.
უკანახხეღი
მშიღღე ჩემგან ხიგოგხღის ღღენოი.
ჩემი ღა უღქვი
ღა მუენი ხუნოქიოი.

უკვიოღღს ღა მწვანელ აღერებულ ჭრუგს მეღღღღრად ზესმახებღამა:—მენ ჩემში ხარ მინგ, მენ -მემში
ხარ განხორგოღღებუღო, მე ყვღღეღანა ვარ, მე ყვღღეღერი ვარ, იქნემ თვით ღმერთოღ! ხუღო გეჭკვა-
ღა, მაგღერიი ირყიღა, ხხეული თროღა. ჩუ! ჩუ! შერღღღო! გარუმოთ. ჯერ იყვავიღონ იახამეღამე,
ღაყვიოთ მეუღღო ყოვღღახა, ღაემორჩიღთ ნარგისთა ხურენღემას, ღაემორჩიღო! წარმავაღამას!—ღა-
ნს! ხორგუღის! გუღს გაქვავებუღს! წიხქიღღს გარღერებუღს! გამოხოვეღამს უკანახხეღს! მქრღღე,
მოჯარაგღე ოგნებემს, ხნრუგმავაღ მჯარებღემს ღა მავჰემის კამავამ გვაროთ მოღღინღ ვარღან-
ღემს. ნუღა იხოვთ მენყანარემას, გრუღემს ყრის ხაგღრინი, წიოღღღ ღემავს ებრად ღყუღემს, ჭრიმუ-
ნაზე აღის მისი უღღღემუღღხობა ხაერააშროსი ხინღისი, მხოღღოის ხაშოგაღღღმრვი აშრი.რახარხ-
ომენ ხიგყვეში. მაროღო, გნებემი, მებრღღამა, ხომარღღღ, იღეა, ჭემმაროგღამა... წამი მყოღღე-
ღა, ჩვენ ევემეოთ, ღაგემინახ გვეხმის:—ღამერღღღღი, ნაგოინაღღღღი, გეგგო, პოგრომი, რესპუბ-
ღვანინღი, ზოღმუღღღღი ღა ხონინღღღ... გნომიერემის ნავაღი წყღემა... გნემემი ღა იმემემი ერმ-
ანეთში ირუვა ღა ახე იყინეღამ მონოგნურად მფოქეღე უღინში. ხაშოგაღღღმრვი იხღრინის ხაწარღღღ
ეღო ვი ღაღენღამღღე მოგვამახის: თქვენ უხახუღღწოღ ხახუღღწოღ ხაროთ, უქვეყნო ქვეყანა, მოღო
მხოღღოთ თქვენი ღა თქვენგ მთელს ხამყაროს ეკუთვნოთ, გაღაღეღიოთ აახანღღღღემის მანმიღღღე ახ-
უთის ქინახ, განახაუღმულ ღროსა ღა ხორგეღში ვერ იარხებემს ეს ურს. იგი უღრომისა ღა ხორგ-
ღამის ნაწიღა, მისი არხებომის ზეღეგი, მისი ხუღო მისი ხხეუღს გარუღ მევხ... განა ახეა მარ-
ღღა ხაქმენინი მენნი ებრადღამე? ღა პაღღღღინა? ვერ მოიღვეღღღე მარადიღო ებრადღო ხუღო ჭ-
ხი პაღღღღინაში... გერად მოგღო ქვეყანამ მენმა, უგხოღ ღაუღრი მახ, ვინ ზეგოიოღემს ამაღ-
მანა ღა ხოვღღღს ნამარეღო... ხიგყვა გამირყა, შორით მოგანღღღე გინგის ხამე გამამყვეგინა
ხიგყვა, პაღღღღინა თავის ღაგემულ ზოღღემს იხხენიღემს ამ ღღეს, ამ წამხ... 1976 წლის 4 მაისს
ღღღის 11 ხაათე... მე ვღემღი ღა ევამარემი თქვენს ხხოვანს ახაღო იღღღღღღო, მვეღო ხამშო-
ღღაოთის თაღღღღემღღო, უწმინღეს ხაჯურხხევეღღე, მინმურს ხეღღიო მხხეღღღღღე აუღღღღღი! მე

თქვენ გიხსენებთ, გამაფრთხილებთ ეს რამები? გიხსენებთ და ჩემს წიგნებს შევხვდები, ვგადავარ და შევხვდები, წარმოსახვაში გხედავთ დარჩენილებს, დამწერებს, დამხსენებლებს, მკვდრებს, გვაძებნენ, ჩინების... ეს თქვენ ხართ ახალი იუდეველები! ბებერი პალესტინის უაზრო მომავალს რომ შეხსრეთ ექსიხტენცია თქვენი... სინაი დემოლდა, გოლანი ზანზარებდა, იარღენის ევლო ავინიას მოეგვა, ხაუკუნო მძლი გენადათ და გმინავთ შავხელნი, ებრაული კოლონიების მარში ჩაგვხმით ებრაულ ნანად და უბრთა უაზროების უკმეხ ფოლოსოფიალ. თქვენს ხაფიკავებთან მილიან იგოვე ხნობები, იგოვე ბუზნანი, იგოვე ხელმძღვანელი, იგოვე მუთაურნი, იგოვე მეძავენი, იგოვე წყერისანნი; ღილი თაიგულნი მოაქვთ, ბერკრდებთან, მადლ კელაპგრებს დაანთებენ... იმ შავისათვის, იმ იმისათვის, იმ დრუბოსათვის, იმ ხხოვისათვის, ჩემი პალესტინა! არ გვეყრ განა? - ელქროსხტენცია მილოტარია იბეშუმა ვახვამი ვადახმოვა ჭრამალეში ბენი, თოთგანთავისუფლება თოთგამონებელ გიქვიებს და... ლა ყოველი ხომარავლ ერისაჲ ილოვლია ვარემე ყამხა მას საკუმეველსა კუმევისახაჲ (ლუკა; 1, 10) დახ, ლოველბა ერი თავის აუგლო-ემანხიპაციას, რომელიც თანდათან ვადალოდა აუგლო-ინხლავიზაცი-იანი... ლუთოტინა და კიფრისთავა ღორიჭოლა ნაშოერებოც ლოველბენ... თოთონ არ ოგინ რაბე; იხევე როგორც მშობლებმა! შაერში ჩავგრისა და მომალერების აჩრდილი დამწიხის, ახელი ხარ ღლეხ ჩემი პალესტინა? რლის იქნები ისეთი როგორც მინდლი, მინდლი მარა!... ილოშოშა ჩრდილოანი მარწუხები შემოგვაჭედებს, შემოღგომის ხნულდში გხედავ ჩათორაულებს, ხხვახ, არა იმას, არა მშობლურს, ვინც და როგორც იყავი, ვიღაც მახხოლი, წამით შეგავლემ თვალს, ღილება ვესურს, ღილება კი მე ვარ, ის რადაც რაც არაა ბენში, ის ხხვა რაც ბენს ვარითაა მომალერი, ღლეს კი აქაა, ბენში მყოვარი, ბენში არხებულა... მიწყდა გონგის ხმა, ექოლ მონაქროლი; მშემ გამონათა, ვა ვადალოტრა, ნელა ჩამოიფრთხვა მათხოვარმა ვალთემიდან უხხოვარი ღანღეში, წამოღვა, მიმოიხედა... თანამედროვეობა, წარსული, აღქმიობი... და ბენ გისმენლი მილოარღებში ერის ამჟერად ქრისხინა რხეფფი!... მე-შიში, მარალიული ებრაელებსა...

62.17 თანავგრძობის უსახო აჩრდილს ვადავყარე ვახსულ ვკვირას, მოვებალდე, თავი უჩემრად დამიქნია, მეტე მხრები აიჩეჩა და ვამოსგრამ-თოთო წმიდლი ვისინფე, დარხვენილო, ვაწმოდლებო, არ უწყი განა რომ ჭეშმარიტი თანავგრძობით მამინ განი-მსჭვალეში ბენი მოყვანისადმი, როცა მის განხაცლეს რეალურად წარმოიღვენ და ისევე განიღლი. ამას არ სჭირდება შებუნებრივი ერლოვია, ამას აწიოღებოლი ხორცხვილის გრძობა სჭირდება და იმ ღილი გველს ჩაკვდა, რომელიც უმხხვრევე შეგლად განხახიურება ბუნს ბენს ხანწაულბრივი ცხოველბაში, ბენს ამპარფავნიობაში, ბენი თავმოყვარეობის ფოვიღებში, ბენს დაბალბასა და კვლამაში.

აჩრდილი გაქრა... ნელი აკორღების თანამედროველი ავანკალბის ხმაზე, ვამოღვიძათ ჩემს მოთორი ღოღებებს, თვალში მოიღშენიფებს, ვრძელი დამე უკან იყო მოლოვებო, თავის აყვია, ბორფი მხანებოთ, შთავინებოთ, ხიშმერბოთ, თავიმწრნიეობით, ღიღების მანით... წინ მშოთ ვანათებოლი ღლე ილი თავის ცხიებოთ, ხექნით, შაშიშით, მკვლელბოთ, მანქანბოთ, ღრიანეღოთა და ღლიხმხახურეობით...

ყოველღლე შობს ხიკვლილი ახალ გნებებს, ახალ ფოლოსოფიებს, შეიძლება ითქვას ყოველ ჭირისუბანს თავის საკუთარი ფოლოსოფია აქვს ხიკვლილსა და ხიგოხლბე, თავიხებური განგღებოთ, განახლბოული განხანქმენდელი ვითარისებოთ, განა იგის ვინმემ რამღენი წილსაა ხიკვლილი? უახავია იგი, ხანდაშებოლი იგი, ახალგაზრდაა, ვისთან მეგობრობს, ხალ ათეხს ღამებს. იქნება... იქნებ ჩემს გოღებთან ათეხს ღამებს ის ღილი შრომიოი შროფები, რომეხნაც ვარადგავლებას უწილბენ, მე შეარბებს აღამიანი გულწრდილად, მთელი გულმიღვინებოთ არახლბის არ შრომიბს იხე, როგორც ვარადგავლებინახ,

Come to me in the silence of the night;
Come in the speaking silence of a dream;
Come with soft rounded cheeks and eyes as bright
As sunlight on a stream;
Come back in tears,
O memory, hope, love of finished years.

O dream how sweet, too sweet, too bitter sweet,
Whose waking should have been in Paradise,
Where souls breathful of love abide and meet;
Where thrush longings stay
Which the dawn doth
That opening, letting in, lets out no more.

Yet come to me in dreams, that I may live
My very life again though cold in death;
Come back to me in dreams, that I may give
Pulse for pulse, breath for breath;
Speak low, lean low,
As long ago, my love, how long ago.

სიხსნე-გრემადრეული ნაოღოსგების დრო ნამდვირო რეალობა... და რამდენადღაც უფრო ნელთა ეს პრეცედენტი, მით უფრო ღვთაებრივთა და წინასწარ-უწყველური შრომის ეს უკანასკნელი აპორტები... გარდა-
 გვაღმის დროს წარმოთქმის მკონებს და განიჭვრიდება გამჭვირვალ მთავრად ქვეყნიერი ცოლემ-
 ინა, რომელთაც დაუმინებიათ განსჯა, გონება, გნობიერება, მედნიერება სურს მხოლოდ თავისთვის,
 ხიჯეთ თავისთვის და ხხვისთვისაც შეხამება, ცოლემი ბერდება, მწვლდება, ხრულ-წყლვა თავის თა-
 ვში, ისევე როგორც ბავშვის ხული ხრულთადაც უმანკობაბსა და ხიწმინდემი და მითაა იგი უკვლავი
 და ხელწყლული, ამ უმანკობით ხწვდება იგი ინტელუგურად ცხოვრების ხაზრისს, როგორც ფორმას ცო-
 ლელობისას; ეს ფორმა ხდება ყველაზე მნიშვნელოვანი, სწრაფვითი ცოლდის ობიექტი... აი, გავკვირ-
 დები ხაზრისთ, ჩემი ცოლელებით, შენ მღიდარი ხარ, შენ დარიბივ ხარ, შენ ცხოვრება ხარ, აღამი-
 ანად მოვდინილი, გხელავ შენ განსხვებულბებს, ცოლელებმა ახსნილს, ვხელავ შენს ხულს და მარად-
 ული თვისხრულქმნადობის ძალას, და გუებნემი რომ მიყვარხარ ასეთთ, ფერნადვალთ, გარდახხული,
 მღიდარი, დღავკი, ხუდეტი, მრძენი, შავი, თურო, ხეიბარი, ჯანხალი... ის ხელმეუბნევილია, ის მ-
 გნობაა, ცოლელებით გარშემორტყმული, მრუხოსხიველი შუალეში, წამიერებას შევავლერვ მე ზესთ
 აქურში, მე ცოლეობა ჭეჭარიცხება და განწმენდელია მხახური ერთი, დავჯოვე დილი აულიგრობა, რ-
 ოდენი ათეული წელი შემისრულდა, ახლა მარჯო ვარ ჩემს თავთან, ჩემს მრწყელთავთან, შუალის
 მიღში მრავალი, მრავალი ხუთი და ხუთი წლები ჩემს შავარა მრწყელთავა ჭირთველ - ემრავლ ბიჭს,
 მოპოლეტოფო ქმნილებას, იქით წინაა ცხოვრება, ხული, ხიყვარული აღამინათა და ხული ერთთა რა
 დედა ეს, თუნდაც აი, ეს დეე შენი დაბადებისა მრწყელთავა (18.6.76)... შენც შეინაველი დეე რუ-
 ხული ენას და წაიკობხავ პოეტიური გვიკობს გოკვას, და მეწყველებე ხიყვებსა ამათ: უკონარავ შე-
 მიყვარა მე მამამან, მეგა შეგოყვარენ თქვენ, დაადგერიო ხიყვარულთა ჩემსა ზედაჲ (აონანი; 15, 9).
 რეს მრუხოსხი ასურელ მიგვადებულთა ხახუვეველი ელანდებოდა და დერიოქალი იმთარი და შუალე...

Свершилось молодость окончена!
 Стою издалека кружиной.
 Как было ясно, как уточиено
 Саяные утра надо мной.

Прияла в душе, навстречу кинутью.
 Мне потопленные свои.
 Увидеть небесвод, раздвинутый
 Завешной радугой любви.

Прию, но в цели осершенитой
 Исторично мне не воспринять,
 И с лосненностью томительной
 Всеч существование выся.

13—11 сентября 1903, 1501

Как жрец, приветствуя мгновенья,
 Великий праздник первых встреч,
 Выхвал все краски и все тени я,
 Чтоб их молотвенно сберечь.

И сжать уста устами первыми,
 И жизнь слушательности сжать,
 И над просторами безмерными
 На крыльях страсти задрожать!

63.16 ...ის ერთი იყო, ინდო-
 ილი, პოეტი ხულით, ჩვენ მღიდარ-
 ლემი ვართ, ყველგან და არხად,
 ჩვენ ხაერთა შირისინი, პირველნი

И чудом правды приоткрышей
 Мне в шлодень пламенный день
 Из чашки днательной-сказочной
 Непят священное вино:

Зарю, закато-розоперстому.
 Уно почувствуя вдале.
 Сияютю на бездну, вне отсерстому,
 На шпри моря и земля.

და უკანასკნელნი... გავახხხენდება პადეხგონავ, ეერხეხთერი ხომალდები, მწუხარებას რომ ეღრ-
 ბიან, მშის ხათავეებს რომ ეჭილებიან და ფერყლვადავრული ნაკვერხეხემივით მიღურავენ, მიღურა-
 ენ არარხებული კუნძულებიხაკენ... მათ არც წარდენისა ეშინიათ, არც ჩამოქვეული ციხა, არც პრ-
 ოქუტური თურო დრუბლების ზინდებისა... ისინი მომავლის ციხეფერი ხომალდები არიან, მომავლ-
 ვი ხადამის პრამბინი, მარად უხხინი და ახლურნი, გემოთ-დემოთის კლთანადვარევი... ზედა მთ
 მონა-მორჩილად ქველდა, გეხეხით, ქმნადობით, მიწით, შავრით... და ჩემი და შენი გადარჩენებში;
 მიომისხვერული გნობიერებები... ცოთილ ვარსკვლავთა რაშიმ მთავრელი მათი საიღუმოღებებისა, ხა-
 ზღურმდე სპექტრები მათი მისწრაფებებისა, მარადიული მრავალეროვნების წყარო და ფხვერი და იქ-
 ნემ მარადიული ენის ყოლსიმომცველებამ, ხომალდებს მიაქვთ, მიხვერებენ, მიხავერებენ მომავალ-
 თა ხაუკუნეთა გამოგანას, ვითარ მოელან მათ არარხებულ კუნძულებში, იმ ხომალდებს, იმ გარე-
 ნებს, არავინ უწყის ახსნა მათი და გამოგნობა... არც სიდრემე ცოლნიერება სამყარობისამ, ხაყრო-
 ჳ დემოთამ, და შორეთამ არარხებულთა... მიამომენ ღალდებს ციხეფერი ხომალდები, მათ გადამც-
 რეს უკვე აფლანგის, ინდოთისა და წყნარი ოკეანეები, მანძილი ეშავარავათ, ახლა მომავლი ოკე-
 ანეების ზეორთებს შემრძვიან ხაღისიანად, ხამყარო ეშავარავებათ და უარყლენ მას, ყურს ვგებ-
 ენ ვანგობრობის გულს დგაუნს, მის მარხინებებს, ყურს უგებენ თავის თავში მკვლამ ხორცილმ-

ას და უკრ უზომად არსს ელიან სულმოუთქმელად; თან მიხეურავენ მღერინი, მარკანდელმონი, ადგანებულნი და მღუმარნი, ახალი თავისუფალი უღმერო სამყაროთი შეუძლეულნი, აბოლუგური რაობის განხახვის მიწმენი. იზმკვის ფაუნა და ფორა, არსებობისთვის იზმკვის ხეულთ, რამეთუ ის რადიფა გნობიურება ხეულში ჩადვრილი და განფენილი... ხეულევანმა ხულმა რდი უწყის ხიკვილითის ნეფარება, ეს მხოლოდ გისფრმა ხომადლემა იგიან და გეფფის დამჰულმა ეზრკელმა, გეფფო-პაფანა, გეფფო-დილი, უზამამარ სამყაროსულ გეფფო-დეფულთი თიქოს ყოველთ, ურ და რდის ვან-ნოვისუღებს გეფფოს ეზრკელობისაგან? (შემახილბი: იქნებ პირიქით?! - გთხოვთ მიიმიონი!) , სმა სამარადან: - ის და არახდროსი სიჩუმე დისახგურებს ხან-ფრანგისკვის მისახგომთან, უშველ-ებელ უღვანურ ქანდავად აღმირთება აღნიანური ფორმობა, კონფუციანური ჩინეთის მეგლად, ერამან-თის შეხსვლებთან ეზრკული ამერიკა და ეზრკული აზია, შემაკვის მხუქან თემომში გიხილარება თო-სახეიანი რმობის ქაოსი და კრულვადგულ ხაუკუნეს თავშესაფარს მისთხოვს, თავშესაფარს მონური შიხხავან, უკრმულთ ხიკვილისგან, მშოთა ჩრდილდისგან, უღათური მოუმენლობისგან, გამანად-გურმელ სინათლისგან, მდრენელი ეჭვისაგან და ყოველთე ხაფანურისგან. იზმა თავის გამჩენი დეკემბის შურისმაძიებელ არსად წარმოიღვენს თავს და ჩინჩხებისაგან აგებულ პირამიდის მოკვილე-მა დოკვიებელი ყინით, შიშილის მმჰური გრმნობით, მადამამრებულთ, ლამპირთი სიმჰილით... პირ-ამილა ჩახოვდებს... თავს უსაშველთ გიფადელს მიამხგავსებს, ბორკლმას გამიადენს შავ სისხლს და გუამამდარ ხექსულურ მოლოხად აღნიანთება უკუნ აღამიანოვან სიმენლეში... წმიდა არს მომავალი, წმიდა არს იგი, გათომილ მიწაზე, დამხხერულ მე-ობაში, მუნავს და ფრიადებს სამაროვნებში და ავლამებში მომავალი იგი, რომელმეც ნიხლო პირამილა აღმართულა მთელ წარსულური სილილით. დო. დო კილევან, მომავალი იგდის, წარსული მმომლება, ჩინჩხი ოფიგება და სმება, წკვარამი ქა-ნანანური სიმენლე! შენ ხარ ეს?! შეგიგანი, შეგიგანი ჩემი გისფერი სამხელერი კხარკვიენგიბილან. იხვე შევიქერი მიათ სორრელს, თორად ფრქვეული მარმაროლვანი ფეხების მლად შარმინიას, რუხეთო-ის უხახრულ ფრამალებს, რიანანური არყნარს, შემოღგომიხვრად მომართებს და ეხენინი მეგხალბა.

Ты жива еще, моя старушка?
Жив и я. Привет тебе, привет!
Пусть струится над тобой избушкой
Тот вечерний несказанный свет.

Плещу мне, что ты, тая тревогу,
Зарустила шибко обо мне,
Что ты часто ходишь на дорогу
В старомодном ветхом шушуне.

И тебе в вечернем синем мраке
Часто виднётся одно и то же:
Будто кто-то мне в кабоцкой драке
Сажула под пердце финский нож.

Ничего, родная! Успокойся.
Это только тягостная бредня.
Ме такой уж горький я пропойца,
Чтоб, тебя не видя, умереть.

Я по-прежнему такой же нежный
И мечтаю только лишь о том,
Чтоб скорее от тоски материней
Воротиться в низкий мой дом.

Я вернусь, когда расцветет ветер
По-весеннему наш белый сад.
Только ты меня уж на рассвете
Не буди, ведь восемь лет назад.

Не буди того, что отменялось,
Не волнуй того, что не сбылось, —
Слишком респлю утрату и усталость
Испытать мне в жизни привелось.

И молитвы не учи меня. Не надо!
К старому возврата больше нет.
Ты одна мне почтешь и отрада,
Ты одна мне несказанный свет.

Так забудь же про свою тревогу,
Не грусти так шибко обо мне.
Не ходи так часто на дорогу
В старомодном ветхом шушуне.

64.15 იქნებ დირკორემი ჩამოეცადნენ ქორს, მარკლდამარკ დარჩა ქორთ, თავის თავში ისარკვე-მა ნემოკრად და უხენინის პოეფური აპოთიოზის უანჩრ თვალებს შესხეკერის?! კვლად გრმეღება ქრო-უმფლური მხველთება; პაფაგონიაში ინდიელი მონემი ამხელდნენ, მველმა ინკემა პირველი ამერიკ-ულ-კონტინენტოვანი ხახელმწიფო შექმნეს, სოფილისფერი... ყველას დანათესავებამს გლომენ, — ქორდანან გავანენეს წარმომადგენლები ინკემთან პაფაგონიაში... მულით აღამიანისა... ოფყიან, და ახლა წიგნებისა და ფლოანტების პირამიდის აგებენ, რათა მათ ვაადნონ, ჩაფრულნ ჩინჩხებო-თა და იმომბით ნაგები პირამილა, ნაკვერცხლები და გეგხლოვანი მუგამადები უღამნის ვახურმებულ წილიდან ამოიღეს და მოიფანეს, ფხადუნემის შეხავალი წაიკოთხეს და გეგხლს მისცეს ის უკანახ-კნელი პირამილად, რომელიც აღამიანთა ხელნაწერ მოღვას შოგვად... განგემას ყოველთეც კვალ-ის წამლა ეწადა, მოკვლავ მგერიოთ სიფყავსთან ერთად ნაწერიც უნდა გამქარაყო, სფრქონებს სის-ხლი ხლილდათ, აზრები დევამოდა და დემოდა, ერამანეთში ირეოდა, რადგ ხამინელი ხუნი ახლილ-თა მათ, არა გუწრქულთობის, ირკულობის, შურის, სიპაფარავის, მმჰარად განგლილი შიპოქინდობის , აჩრდილი ხლოდა გეგხლოკრებულ ფურცლებში, იწვოდა პირამილა, მუნავს მრწყველიდა აჩრდილმა

არ იგონებენ ხალ ეკლავთ ახალი აღგილო, თავშესაფარი, მრამომდენენ, ვინ გაბელა მათი მყურდობის დარვევა, სიგრუისა და ფანჯარისი ნილაშრამომელე ეშაპუნეში იგქირეზომდენენ ხსრუჭემიდან, ჭავკ- ემიდან, იმომრემდენენ და მოახლევმელი სიმხურვალეო შეწუხებულნი სინოგოვცხა და წყაღს სთხოვ- ნენ თავის მიგვადებულ შემქმენელ; ჩქარა, ხელ ჩქარა პირამილის მწვერვალს ანწვლებოლა გეგხლო, მიჩს დავეგემოლა ჭუჭყიანი ხელმით შემხუპნული წიგნების გრაცხა და არ-ყოღნის, დავიწყების მულ- მთიი ფრულო შიანთქვალა დამიანთა გონების უკანანსენელ ნაშის, ქოლდრახავით მოვებოლა ეს ფერ- ფლო და ნაგარი სიკვლინაყლაპ ნთამმეჯენებს, დავიგრიგებოლა, დავიკოვებოლა შემდარების ხაბლოო წყარო, სისხლად ვადმისჩქველა ახლა ის წყარო, ღვთაების დისკემას ვაწრითებოლა და დავიჩხებულეო, განგმირულეო ჯარისკაცების სულის შესანლომრად, ყაღმი, მოწვენემითი სინდისის ქენჯნად ჩაიღვერ- მოლა გოგხლო ჯამბაშემის გულემში.

თითქოს ნიშნს უგებოლა გუფმირულეო ვაფომრომბას ხავრთაშორისი ებრადეო... მე ვარო თქვენი ვამო- ვანა, ჩემი გამომგანა ჩემი დისპირა, ჩემი ხულო, ჩემი პრუენია... ჩემი სავითისი მარდისიბა, ჩემს არხემობას ნიშნავს... ჩემს შე-ეროვნულ, ქვენომიერ ექსისხეცენიას, ყოველგვარ პირამილა- ბე მადლს და ღრმას, ძლიერსა და შურყვეებს, თქვენი შიშლი და სიმულელი გზა ჩემი უკვდაყო- ვისკვენ, ჩემი გამარადილეღმისკვენ, რამეთუ მარად არხემობს ის რაფ შემნაბულეშია, ნამეგრაიკია, ნაწიშდარია, ნაგეშია... სიმულელი, მფრობა, შიშლი იარხემებენ მანაშ სანამ ვაფომრობა არხემ- იშს, განა მოისპობა ოღესმე ვაფომრობა? არ მოისპობა ის, მის შედეგად სიმულელიოფ, მფრობაფ, შიშლიფ, ამღენად არფ ებრადეობა მოისპობა, შედეგი ზემოაღნიშნული ობიექტური მოვლენებისა. შენ ხარო უღანაშულეო დამნაშავე ვაფომრომბის არხემობისა, მისი პოლიგოპური რაობის განმპრობებულეო შენ შემოგვამახეო, შენ შემოგვანარეო სიფყვები: თავისუფლება, თანასწორობა და მას შემდეგ ქრის- გიანიშებულეო და ანარქიზებულეო ხაშყარამ თუთიყუშოვით აიფხვა ის სიფყვები და მათ იბერებს, ნაშინ როფა შენ თვითონ დლი ხანია დაშვარვე მათში რწმენაოა შენ მხოლოდ მომავლისა გრამსი, არ- არხემულის, ღემონურის, ხაფხურის, რაფ შენ შეგავსებშს, ვაგამლოერებშს, შენიაო სიგოგხლოს უბათ- თესი ხაიღუმლოებების გამომგანა... საღამო ნელა ეშვებოლა, ოღნავ აფივდა, ხავრთაშორისი ებრადე- ლს ხმა უკანვალემდა, მაგრამ თავს ძალა დავანა და განავრემო... მორფი ინსხინქეღმის მქონე . დამიანეში ვაფიღმით მრავალრიგხოვანნი არიან, ეს ინსხინქეღმი ძალით დამიღვეა და არა შეგენე- შით... თითულს ხურს მოყვასს დიქვეჭორად მოვეღნოს და ამ მიზნით მშადაა ყველას კეილდლობა შესწაროს... ინსხინქეღმი დაშლის, განვერემებების ინსხინქეღმი, ვის ძალუმს ამ ინსხინქეღმის სიმებოდან შარმონიული მუხიკვა აყუღერს? ყოველგვარი მოჩვენეითობებინა და ფაქტორებების გე- რეზე? - შევიბოვა შაერში ვაიყინა, თუმცა პარაზელა მურყუამაფ ნავიკობისა ეს და თელ-ავიკებოლა მეშინამაფ აღიქვა საუკეთესოლ. ახილდე წლოს წინ, საღნავ, მარდელიბი რემო ფიქრების გვერად ვა- ლად წერდა-ფიფრების მუხიკვას... სინამდელი? ენა? მუხიკვა? ვინ უგლებს ყურს?!

Place de la gare, à Charleville. 65.14 დანაპირები ფულო, სახსრები, მთები, კოშკები, თ-

Sur la place taillée en mesquines pelouses, Square où tout est corcé, les arbres et les fleurs, Tous les bourgeois puissants qu'étrangement les clameurs Portent, les jeudis s'airs, leurs bêtises jalouses.

— L'archet militaire, au milieu du jardin, Balise ses schakos dans la Fado des Jiffes; — Autour, aux premiers rangs, parade le gandin; Le notaire pené à ses breloques à chiffres :

Des sentiers à lergons soulignent tous les croacs; Les gros barons bouffis traînent leurs grosses dames, Autour desquelles vont, officieux comracs, Celles des volants ont des airs de reclaims;

Sur les banes verts, des clubs d'épiciers retrainés (qui tiennent le sable avec leur canne à pomme, Pour brièvement disculter les traités, Puis s'écroulent en argente, et reprénuent : « En somme!... »

ავარობ ყველა რადიგამე ფიქრობდა, თითოეული რადიგათი იყო გართული, ხაშყაროს ირი თვალ (მზე-

მთავრე) ჰრეღ, მრავალღვარი თორიგების ციება-შეობაში იყენენ, აღმოჩენა ეწაღა უწმუნოს, წა-
რბაღება - ხაერთაშორისო ებრაეღს...

ჰრგრესი წინ მიღოღა, ღემოკრახია ყვაოღა ღა იფურჩქენიღოღა, გამთენისას მამაღი ყოღა ღა
ჰლოფიური თავისუფღების იღა თავის ფაქტორ უემცვეღებს ჰორღებოღა. ხაზოგაღოღა ურთიერთასაჰ-
ირისჰირ აზრღმს შეეჰყრო, ხაზოგაღოღა ღამენუღყო, იღათა ღამირინთებში, ცხურგზისუღ ქაიხ-
ში, ხახირჩვეთიღი აღამინაღმი ჰვარგაღენენ ხინღისხ, ურთიერწღღმღას, ჰაფივისღეღმას. რაღოში
ეგრადღენოღანი-გვერეღთი გაიღახოღა ომახინაღღ: მიეციღ მამაჰავღს ღღღ!-თოქღსღა ავღსღრა-ბავა-
რის მთეღი ხაღღღღი ჰაღღსღინის აფურხუღ მიწაღე რამოღღანათო, უღწამოღურეღი ღღღა ვერმიოთ
ხორხოღებღა ფღღღღიღამი მიემავი... ვამარე ღღა იყო, ღრა ხიღღღეღა ღა განღხრბამი გაღღღა, გა-
მთენისახს ვინღმის ხრუღ ღაწმენღამღე იხეე იწყეღღა ვავაფინია... ღრა...ღღღ...ხინღსღინი,
ჰომიღეჰუღიღი, მოზუღწეღღი, ვოფინი მამაჰავღმის ვეღსაწრეღი ხმა. ხაერთაშორისო ებრაეღს აწ
მისწინღა ეს, მავრამ სხეა გზა არ ჰქონღა, ის ხომ ყოვეღეე ამის მღღი ირეღებღა ჰაღღსღინა-
ში, იგი რაღღაგ ახაღის მოღღღინში იყო ღა მანამღე უნღა მიეღმინა. მისთვის ღღღღღღა წმ.იოანე
-ხოღ ოღღს მიოღღღს ხუღი იგი ჰემწარღღღმისაღ, გიღღღღს თქუნღ ჰემწარღღღმისა ყოვეღა, რამე-
თუ არა იფყოღის თავით თხსით, არამღე, რაღღენი-რად ესმეღს, იფყოღის ღა მამაჰავღი იგი გიღხრახ
ღქენღ (16;13).

ავფორიფიფის მქინე ღებრღღი უფოჰისფღმი, იღოღოგოერი საფღავეღის გათხრამი ეღიზრღებღენ
ერმბანეღს, მეღნიერი ვაღემი როგზურთის თამაში ჰვღღღენენ ღრღს, მარქს ნიფშესთან აჰვექრღებღ-
ენენ, ღა იყო ერთი გინახი ღა ყოვიღა... ჰუმებრღეა ხაერთაშორისო იუღევეღი მსოფღო კოღღღის
შექმნახ გღღღღა ღა ღემრღს იშვეღღღღა ამ მიზნი, ღემრღს განკავრღეღმისახ ღა ღაღემუღღმის-
ახ, ყოვეღეეღს ინფერანგიონაღღღინის ხაშინეღი აგინია მოსღებღა ღა თავღებღეღემუღღმის, ნემ-
თოღის, განუკოხბავოღმის მორეღში ფრიაღღღა, ფრიაღღღა ღა ამ ფრიაღღი იორეღა განწწაღღღღი მო-
ნარქემს, ჰრეწია მრეწვეღ-აფერისფღმს, მეღნიერ ღღაფთ, ღებრღღ ფაქტოგრაფღმს ღა უბეღღერ ნარკო-
მანეღს. მსოფღო ჰრეხა ჰუა ჰაფხუღის ყოთეღ მთავრღეე უფო ყოთეღი იყო, აღაგ-აღაგ გავრკვეღე-
ეღი შავ-თეთრი ჰოღღში რახღღღა, აღმეგრღღ ივითებღღა; ამბოღღენენ, ჰოგ აღეღღღში ჰვეე ღაწყ-
ეღბეღყო ჰრგრამო-ინფერიღმის ღღღა...

ხმა წყეღოღა... ივარგებღა ქარში, მერე იხეე მღერიღებღა ღა ყურეღში წოღა...მოგორღენ-
ენ არღღღღი, მოქვეეღეღებღენ ამოღღღღღღი ღა რახუნფღღღი ოღმურღღღღღენ, იგინებღღენენ,
ღაფერაფურეღ ღღღჰოღღმს ენარგებღღენენ ღა აღეღღღეე ოღხურეღღენენ. ეკონიოერი ქაიხიღან ვოღ-
აგახ ღაღმშეღღღღღი ხუღი, ორგანიზირღბეღი მსოფღო კანოფაღღღმის გაღმამღარ ღაღვამყოფიღღღღ-
ას ქმინღა მთეღი ჰარაშოღღღი ბანჯეღმის ქსეღღი. ერთი ხუღის ჰრღღღღღა ამ სამყაროში ყოვეღეე,
ერიის ორი ხახე, ერთი ორში, ხამში, ათში, ათახში, იმ ერთის გუღსათვის იხეე, მის გაღახარღე-
ნღ, მისი უნეღღარეღი ქსისიფღღინის ჰესანარჩუნეღბღა.

ღაღღღა ხმა... ღემღენენ ჰადრეღმი ღა ავაღეღმი, აღარ ჰრიაღღღენენ, ღემღენენ ვახანეღღღემიგ,
მღე რავანეღმას რქარბღა, ღამის სიწუმე ახღღღღღა. მწყემსეღმი მშვიღღა მიღენიღენენ წერღღღღ-
ახ ებრეღღღის ვეღღე, რომღღს ღორთეღი, გვრიღღღა ხურნეღი უგრქეღღაღა არამარღს. ღაფარეღღღღი ბა-
ღემიღან ერთი-ორი უჯანახვეღი ბოშა გამიღიღა, რათა მოახღღღღღი ღამისათვის, ღღღი ხახღღს რა-
მეღღამე სადარბაზოში მოენახა თავღესაფარი. წმინღა მოშა სვეღავაღ შეჰყოღღა ჰემი ფყისავენ მი-
მავაღ ბიღღღს ღა აფეღღღღღი საფღავის ქვასთან ასე მოსთქვამღა გაღღღღინის ქარეღი თოღო...

თოღო ჰამირის ბაღღს.
ჰქინეღღა წყე-კემი,
ღა ჰოღღა ბარღღღს
მს.წყეღღი ქარ.
გზა უღღღღღი
უხანი, უხარღღღი.

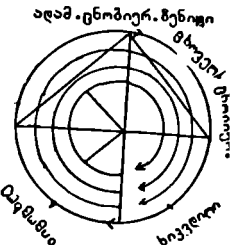
მქინეღღი თოღე ღემი...
ყარღღღღს სეღმარ:
ღაწეღღი' ღღღაღღი'
თოღო ჰამირის ბაღღს.

66.13 გემინ მესხეღღღღეე ღაღღღღღ, რგორ ამოიკღღა
ვენა ჰაფარა რიგინიღან ორი გრბეღი ხფრიღღინი, ჰაერში მი-

1916 წ. მოიქეღენენ, ერმბანეღის აენემენენ ღა ჰაფარა წრე შეჰყრღს

მრგვაღღაღა ხამქუთხეღი ამოჰყვა ხფრიღღინეღს, მერე ხამქუთხა ოთხუთხეღი .

რუნა ჰაერს შევაჩვიე თვალს, ახეთი ხურათი წარმომიღვა. წრებაშივე შემომიბრუნა თვალს და მერე მკითხა: -შენ აქ რას აკეთებ? -შენ გიყურებ-მითქო-ოყო ჩემი პასუხი. - განა მე ხაყურებელი ახეთი რა მაქვს... ხვალ მზე ამოვა იხვე, -თქვა მან,-დაცხებამო, მე იხვე წრებს უნდა შევაჯარო თავიო, მეძნელდება შენთან განმარება, მაგარამ ხვალ გზა არ მაქვს!... - მოჩვენება გაქრა, ვინდამაღი ღარჩა ცნობიერება, სიკვდილი, სიფიცხე, აღამიანი, გზოველი... და ჩამესმა იღვამალი ხმა: -ღმერთო უკვე მხოლოდ იმიწომ არსებობს, რომ შენც არსებობ, ის გაფანტულია, გაშლილი მუცლი ვითარება სინდისი შენი, ვითარება სიკვდილი შენი, ის წერტილია, გაფანტული, გაფრქვეული, წრეწლი, რომელიც შენს წარმოსახვებს ეთამაშება, ეძიებ მას, არც უნდა მებნა, ის შენშია, ის შენა ხარ, ნურც დაწყნარდები, ნურც დამშვიდდები, იუღამ ეძიე იგი, მუღამ ეძიე თავი შენი... მოლოქოზე, განმუქებებში, კორდოლოებში, აღმებზე, კავკასიონზე, შიმადიონზე, ყვადვან, ყვადვან ხალხს ვი ისმის ავამეყვადება აღამიანისა, მრგვალოვან სამკუთხედებზე ზიგონი, შიგინისხეობრვა ჰუმანურობის ანბანი, ჩვენ ვი გზოველი ეგოიშის რვალში ჩაგვევია, იხე რომ, უღიღინი ჩვენთაგანი ურიგდება მას, ჩვეულმრავი განცვიგებულა, ჰაგარა აღამიანი გაბერილი. რქებში ჩაქვილ მიმღრანხულ ხე-ხევიში მომორიად სიკეთეს, მრგვალოვან! მოცხადე იმ უცხო სიკეთეს, მაშახალადვე გაფანტულს ყვადვან, ჩემში, შენში, მახში, ღმერთოვით, ამაზე დაგვირდება ებრაელი და ბერძენი, ჰაგარონიელი და მელანეზიელიც, შეხვან ბოლოდღე იღვამული სინამდელი იმ ორნამენტურული ფილა, გაფანტული სიგრე იმიხა თუ რანი ვარს ჩვენ! რისი ექვამებს?! - სისხლი გამოვან მრგვალოვან სამკუთხედს, ჩვენეული სისხლი ჰქონია ამ ურჯულხანს, იღვანე წყანდარევი, მწვანე, მყაყისხევირც გადაჰკრავს, უყურებს და არ იცის რას, ხვამს და არ იცის რისი, უნდა ყოველი წუთი გამოიყენოს და მთი შეხწვლეს უკვდავებს და მაინც ის დარჩება რაც იყი, ყოველგვარი გაუკვდავებების გარეშე. ხაყოველია სიყვარულის დამხხვრელი ეგოგინია ეძალდა კიგობრობის ზღვას, ხელმეხარავი თავის ხაყისხის უმრუნდება იხვე, სუთა, შეუმიღწე ხაყისხის ღვარჯელს, მიხვერიულ ხარვედ რომ სახიერდება მღვმარებაში ჩამორულ ამრავნებახთან ერთად, და მთარდა ომკუთხა ხაყუთხელს რომ სიფიცხე ძალია, ძალია გაურკვეველი, სიღვადი, ჩინადი ომიქვეების, ხაგენების, ხელმეხარავი შეგრანებების საყვარელი და ვინ იცის ვის რამდენი სმინავს, და რლის გაღვიძებებს, იქნებ მამინ რცა სხეულმრავად გარდაიფვლება?! ძილის ღრხანც შეგიძლია მრგვალოვან ხარვედობის მოფანა, ძილი ჩქარა დამთავრდება, შენ გამოცხინიღვდი, იმ განხხვავებით რომ უფრობაში გაღახვად და ამღვანად უკვდავ მომავალში, მაქმანეტიან თეორ ვაბას ჩაიფვამს ანნა ანბანევა და თავხელა მარჩხომ ქვიშრობში შეხსოვს ქარს... რას შეხსოვს?!

67.12 მოკვილადებული ღმერთი ქარიშხლებს ებრძოდა, ომეშჩამოწერილი, სხეულქვეული ღმერთი, ხაგულაგულად რომ შემოეღვავა, შემოეხიდა წმინდა ადგილები პადეცხინაში, სიხარულისა და საზრისის ხუღღარ კავშირს მოეცა მისი ღმერთული არსება, მინდვრის ყვადიღების ღამეში თაგული დაეღო თავზე და არსებობის ამოღებზე იგინიდა ნაკირთი და გამწარებელი, მისდა უნებურად მუგუგუგდენე თითქოს მისი ბავენი: -რამეთუ რომღება ჰნებავს სიყვარული გხარეზიხა და ხიღვად ღვინი კეთილისანი, დააფხრვენ ენად თხი ბორფისხაგან და ბავენი მისნი ნუ იფყუდ მავუასაა (1 პეტრე, 3, 10) - გვიცილის ღრა, ხუღმი ღვრღომოგებულა და თამოჩროთვილმა მოქალაქეებმა ჩახხნექებს თეოთფრინავები, მანქანები და ყუბარები... ქრაში ფირლით ფრიაღებდა განთავისუფლების ღრა-

Хороши, хороши меня, ветер!
Родные мои не пришли,
И надо мною блуждающий ветер
И дыхание тихой земли.

Я была, как и ты, свободной,
Но я слышном хотела жить.
Видишь, ветер, мой труп халоден,
И некому руки сложить.

Закрой эту черную рану
Покровом вечерней тьмы
И вели голубому туману
Надо мною читать psalms.

Чтобы мне легко, одинокой,
Отйти и последнему кну,
Прошуши высокой осойкой
Про весну, про мою весну.

მა და მოყვებულთა ხაერთაშორისი კაცი ქებას ახხამდა ზესთა-შენაარსს, მსუქან, თვალგაღმკარ-
 კლდ მოქალაქედ რომ ეხახებოდა ჯოჯობეთის ფანჯარასთან მდგომს. სინამდვილეს მუხკუდები დაეჭო-
 მა, ხაყოელთა ხვედა ნათიერდგოდა ახალგაზრდულ კადნიერებაში და თავის დაღწევას გლომდა აზ-
 არსებელი ეშმაკის კლანჭებთან. გულმკრცილო ვინმე მოქალაქეს ხიამოვნებით დაელო პირი, რომელ-
 ზის გით მოყურთხილი ანგელსებების მთელი წყება მარდავად ნეჭარებით, შუემით იშუემოდა არსი ყო-
 ელი...

ჯალისწერი რვალი ხუდ უფრო მჭიდროდ ეკვროდა ხახავამომპრად მისგციობსს, რომლის ამონახუნთქით
 გახუთერებულ კვაგმბრობა ღმერთთა ხამხუაეროზე უკანახკნელი ხიფცივის წარმოშუქმას მოითხოვდა,
 ხიამაყე და ღამიერება ერთ მთლიან ძალად ქვეუდყო და მხოლოდ აღმანიანს ფახის გაგებას გლო-
 მდა... მიყრუებული მონახსრის ჩამომსკლად კედელზე რისხუით მოგმანხული ფრეხვა, ხაოვრად დამახ-
 ინჯებულ, ღმერთს თუთაშემგველუმის დაღახსურებას ხიხოვდა და ხიამეჭრიული მათემატიკური ნიშნე-
 თი ღამიდა ამ თუთაშემგველუმის წარმოსახვას. წმინდა 1 და წმინდა 3 იყენენ ხაწყისი ყოველია,
 გაორებების, გაახებუმის... ეჭვისა და არაფრისობის. თავისუფლება - პირველყოფისი - უხანრულ,
 უხვეერი ჭაა, ნემისმიერი პათოსის მომბიკებით ამოკრწყულღი ღმერთი ხამყარის გარეთ ღარჩენილთა
 არა თავისუფალი, ხაკუთრივ ხამყარი თავისუფალია, პრმიოგული ათიშითი წახალისებულა. ხამყარ-
 რხული ხიხახე მისი ექსიხსეგნების არსებობაა. ესაა პლახიგური კომისიის მთელი იერარქია, თავ-
 ის უხეოკურ-მიფლოგიკური ფორმებში წარმოჩენილი.

ხამყარხეულ ხიხახეხითან ერთად ნეგაფიური ფხიქოლოგიის არქი-უენ-ს, აღამიანხაგ ხმინახს, რი
 უგნობის, ხამყარობა და ღმერთის მეხამე ღამაგებას:

<	ღმერთი ----- იმერგონითი ყოფა	>	აღნიშნული, ხამი ყვედახათვის გნობილი იმბიქვის კრედაგია თავისუფალი ფხიქო-
	ხამყარი ----- ხაკოველთაო-ფიქსიითი ყოფა		
	აღამიანი ----- კერძოთით-წარმადელითი ყოფა		

კური ნემით პრევიერებულ, გვაძლევს ღროსა და ხივრეგითი გნობილოგიური სისხემათა ურცხუ, უკვე,
 არხებულ და პოფენიადღრად ზესხამლი სისხემაებს. გექნობიში და გექნობისხური ესთეოკია, მე-20
 ხაკუვისის პირმზინი, ფრავიკულის ხამოსელს აგლიან აღამიანის არსთგაგებას. ხლმა ფხიქეს ქაოფრთ
 ეღმენიგმიხაგია, ენობრკ-ხიმბოლური ხინგაქცივის შერწყმა ფხიქო-ხემანგოკურ წყებასთან, და შუღე-
 გად ხუბიქჭურად ვეროფიგირებალი ხინამდრიკების დათვლა... ხაერთაშორისი ეშმაკული ჩინებულად
 ჩახწვდა ხაიღუმელუმებთან ხახწაულქმეღებაზე გაღახვლის აუგიდგობას და მიმანშერინიღებას ;
 ხინამდრიკები ხახწაული არ არსებობს, იგი რქმენის იმბიქვია, ისევე როგორ რქმენაა ღმერთარხე-
 ბობს იმბიქვო. გექნობისხურმა რაგიონალშიმა ამოსწრა ყველა არხებული იხფოიულ-პოფერი თეო-
 ლოგიური ევოლციის გზა და ყოველზე კონკრეტული ხუბიქვისს მოუწენიარგებულ თვღახზარისის კონფ-
 როლს ქვემ დაყენა. ახად ფოლოხოფისს ახალი გრამაფიკა ხჭირღება ახალი ხაკოველთაი ხამყარხე-
 ული ენის ზესაქმენდა... ღმელი უხწრებდა ღმერთსა და ენას, ღმელი იყო ქმნაღობის ხაწყისის
 ხაფეხური... ქმნაღობის პრევიისის ღოფერენგირების შუღეგი იყო ღმერთს ზესაშამისი ღოფერენგირ-
 იახგ, რაგ ღონგვისხური ხხვადახხვობაში გამოღონდა, ხაკოველთაი ღმელი ზესამღლა ხაკოველთაი ქ-
 იობრკი ფენიქენი მოფვა, ქმნაღობამ დაარღია ღმელი, ღმელი გამრავლენოვანდა შუქმნილ ხამყა-
 რხეულ მთლიანობაში... მე- დაუპირისპირდა ხავანს, არსი - არარსს, ხაკოველთაი ღოფოფობა კი
 ენობრკი ნომინაციის ღოფერენგულობას ხაკოფირ ნიაღავს ქმნიდა, გარკვეულ წინააღმდეგობაში აღ-
 მირნდენ აზროვნებამ და ენამ. ამ უკანახკნელმა პირველი, განხაზღვრულ, ხიფციურ-ხემანგურ ზღუ-
 ეებში მოაქვია და ამით ყოველგვარი ამსოლფურობის პრეფენიკიზე ხელი ააღმინა. კომისიის გენ-
 ია, კომისიის უხანრული პოფენიადღრითთაა განხაზღვრული და მისდამი დაპოვილებულმა თანხარ-
 უღებოვანია როგორღ აღამიანის ასევე უხული ხავანის მხრიდან. მადლორგანიზებული მაფერია - ზე-
 თნი აღამიანის ხუბიქჭურების უმადღეს ხაფეხურს უხვამს ხაშს, ხხვა რამე განხხვაევა მა თა-
 რის არ არსებობს, ისევე როგორღ არ არსებობს განხხვაევა აღამიანის გვაშა და ხეს შორის...

მუღბივად განახლებადი ხულის დაბადება - ჰუმანური თვითმრედიტების, აპოკალიპსის გარკვეულ ხახუნს წარმოადგენს... ასევეა აპოკალიპსირებული წაფხულის აგრიამებელი ზადები, ქარები, ლაღლობა, მებისა გვირგვინი, წითელი ხარის ხიშმარი და ყოველთაე ხარისხად ვარგისი რამ. აპოკალიპსურ ცხოველებს ეხადებოდა ხაერთაშორისი ებრადელი, მოქანველი ხეჭიადელი, ხორმითი, წრჩადელი თანაგმრებელი, რბედი, შრომითა და მსხვერპლით... აპოკალიპსურ ხულის ციხვერი შორეინიტი ბურად, რანერი მარია რადეებს ციხვერი შორეინიტი...

68.11 ქრისტეს განხიხლიანებულ პერანგს ეციღობოდენ ერმანეთს ზუად, მუჰამედი და მცხეთელი ებრადელები... ვერა და ვერ გაეყოთ იგი, ხაპრეველებიხოდ თედავივის ქუჩებში წითელ პრეკლამაციებს ყრიოდენ და ერთხმად მდეროდენ პრეკლავები, მურყუები, მშობლები და მეთაბრიკეები, ხაღავ ვარჯიფილი ენაფრეობადი, ხაღავ მთარახი ზადენობდა ზომაზე მუქვად, ხაღ-
დავ ლამაზი პაღმბითა და ყვაიღნარით მორთით ზღვის ხანაპირში. ხამყარში ვიღვე ერთი ახალი, ხახნაუღმობედი, აპოკალიპსური ღღ იწყებოდა... ვიღვი ვიღვე ვრამუნობდა, პაპოლოგიურ ინხიღღღში ანაღვი ზეგის ჭვინის მვალს უხერხავდა გვამს... მოღინებოდა პრეგამების, გეგემების, გარჯიფული ხულის აღხარებების ზავით... თახხრეღღა აჩრდიღღი ღამინამრეღღენ ყვეღგან და ქვეღვრში ჩავჯიღ მუღრეღმანახ აღღვედენ აღღვიის მიწაზე, ზოღ იერემიასთვის ემზადებოდა გამარჯვებული ვაღმრის მიხ მოდგამ... გამქრადელი შიშის, ხეღვის, ჭირიღის გნება, ბრმ ბღადი და მღარავლითი თავისი უვანახველი მსხვერპლისხავენ იწვედა. ვინ იყო მსხვერპლი? - მიხივი რეღელი, რმიღვი ვიღღღღად გახდაროღელი ქვის გაღვიის მახეში და თავის განჩინებას იხმენდა ხმაგავმენდიღი, თავის ხავუთარი ხახელი დავიწყებოდა, თავის ხეღნაქნარის ხამეღღში მარჯიფებოდა წარმისხვედიღი და ერთხელ ვიღვე აუღბდა თვალს განვეღღს, გარდახუღს, მაროღმუღდა და უზნეთს, იხხენებდა მოღღღღმული წარსუღღდან მომავალს და ახალი ერთობის ჩამქრად ცეღხეს ჰესღღღადებდა, ბრმ მის ხიკვიღღს მოითხოვდა, ჩაქოღვით, გაარაფრებოთ, ქვის გუღღის ქხელი ხუღ უფრი და უფრი აუღანელი და ხახიკვი ხღებოდა ჩამწყვეღღელი მსხვერპლისთვის, რამეღვი თავის გაღარჩენის ზოღ გამოსხავალს ხავუთარ მუღმაროღღში ხეღავდა, მსხხხეღვი ხუღდა არხად იყო, ბრმ ხამინღღი, უპირახხე ქხეღამს მოღვევა, ქუჩებში ხიხხის ღვარი ღოღად ეღმავკული. ხაღავ მადღა ცის თაღღანი პრამიღა პრექვეღებოდა, გუღვეღღადღღღღი მიწა ხარმად იხრეღავდა გაციღმული, ოქროხრად აღავღღებულ ხიღღს და ხიხხღარეღ ღვაღბრიღ გვარს, ახალი ქოღინებისთვის ემზადებოდა ზუნების რი ხაწყისა მიწა და გა, ცეღხეღი და წყალი იყო მათი უვარისმწერელი... ბრმის ხიხხელი განწმენდიღდა და განმანიღ მსხვერპლს თოღის უვანახველი ჰინის აღღვევა ხურადი ხიყვარულის უხახრული, მარღღღღი კიხიღვი გენიისთვის. მუნინის ქვრივი ჭირღად და ღმერთიღ აუღრეღინა:

69.10 ხამვეღღებღღად მიურეღღია მამაქეღვიღს რეღი ხხელი, გრემადღავარგულითი მიურეღღიღი გარგვადღვე გამოსახული ხამვეღღებღს, მომავღღინებელი შრამით მორთულს. ხამვეღღებღში ციღინაღღღდახავი ბრღღიღად რი თვადი მოჩინდა, პრადამირ მუ მიყურებდენ თვადები... რეღს თავს ჰევიღნობდი და ვამჩნეღღღი ამ თვადებში ხამვეღღს თავი მქონდა, ხამვეღღს ყურეღი, ხამვეღღს ცხვირი, ჭვრეღი, ვიღღღღვი ვი... რა ხაღღარი ჰესახეღღამა მქონდა მამინ. ხამვეღღხელი წელი ჭყღებოდა, იმხვერღი, ღღღღღღი, იხეღ მთეღღებოდა, ასევე ემაროღებოდა რეღს თავსაღ, მსხვერეღა, ღღღღა, გამთღღმა... რეღღღღის გამგმღღებოდა ახე, წარმოდგენა არა მამეს, ხიკვიღღ რამ არ ჩამორთიღა ვინმეს რეღთვის, ვამ რეღღღი გამვეღღღს და ხამვეღღებღი მოვანიღღღებღ... იხინი ჰესხეღღავდენ ცხად და ხეღღს ზღღ-

So wie das letzte Grün in Farbtenteln sind diese Blätter, trocken, stumpf und rauh, hinter den Blutendolden, die ein Blau nicht auf sich fragen, nur von ferne spiegeln.

Sie spiegeln es verweint und ungenau, als wollten sie es wiederum verflühen, und wie in alten blauen Briefpapieren in Gelb in ihnen, Violett und Grau;

Verwachsen wie an einer Kinderschürze, Nichtmehrgetragenes, dem nichts mehr geübt: wie fühlt man einen kleinen Leberz Kürze.

Doch plötzlich scheint das Blau sich zu verrennen in einer von den Dolden, und man sieht ein ruhrend Blaues sich vor Grünem breiten.

Плавная почва вадра: Ижино любилла ребакаэ, ии унэр ребени. Плавна в старце-тисэ, прилжна в глзби рудна Эзели святили, и плавна в лавте вадра.

Плавная мать по почве. Плавный чучюк с слезами побиждет рудни Эзели слезами тучи с неслезною рудной. Плавает господь, рудна правдуша в ози.

ნენ გაოგებდნენ, ვერაუთარ ხამკუთხელს იხინი ვერ ამჩნევდნენ... როცა ორგვლორებას უკეთ და-
ავკირი, ყველაფერი ხამკუთხელისმაგვარი მეჩვენა, თავმოყვარეობას არ დაგიღველოთ, მაგრამ ნამ-
ღვალად ახე იყო. აღამიანებს ხამკუთხა თავები ჰქონდათ, ცხვირები, ყურები... მე მგონებს ჭინ-
იგ, ან იქნებ მრავალი იყო ღვინი?!... პარიზის ვაყინული ყუავილში გამახხენდა, ღვინები რომ
ყიდა აიხში, გამთენიისახ, ელსებს მინღვრებზე, ის ღვინები იმ ხამკუთხელს მოვამხავებ, მოკ-
ლდ მთელი ხამყარი მესამკუთხელდობდა... პირში რაღაც უნდაური, არახსიანობის ობის გემო ვიგრ-
ძენი, გაღვწყვიფვი სადმი შევსულიყავი და რაღაც დაძვლია. რომელიღაც სარდაში შევლი, რომელს-
აც კარი ხამკუთხელის მაგვარი ჰქონდა, დახლს მოუახლოვი, გამყიღვებს ეოსზე დაეხსა ჩვენებუ-
რი შრენი, გაღვკარი, მოთლს თვალ რომ შევარჩვი, ხამკუთხელად იქნა, შინღდა გამყიღვლისო-
ის მეკიოხა რამ განახამკუთხელა მეოქი ეს მოლო? - მაგრამ როცა გამყიღვლში თავის ხამკუთხა შე-
ლოგი თავი შემომამშინა მოლო საერთოდ გაღამავიწყდა... იგი ხამკუთხელად ვერ მომხვდარიყო რაგ-
ომ ვუყურებდი ახე დაყინებით, ხელში მხუქანი, თითები კოფიფა, ჰინიანი ჰქონდა, კიხერი თხელი,
მაგრამ კაგს შინღს ის შამამქვლიღმა დარჩებდა, რომ ის ხამკუთხა მელღვი თავი შეღ მხრებზე ღვ-
ხი... ახელი არაერთი ვნახე მერე იმ ქაღაქის ქურბში... დალიღნენ, ჟომიანობს ჰკონღინენ,
ღმინღნენ, იკიოხავღნენ, ეპაფიყემღნენ, არ ვიცი როგორ ეძინათ მათ თავიანთ ხახღმში, ან რას
ფიქრობდნენ მათზე მათი ორხული ცოლები... გემანიო ვხვდებოდი, რომ ეხენი ყველაზე ზომიანთა მოღ-
გამს განეკუთვნებდნენ... როცა იმ ხალამის სარდაღვიღან გამოვიღი, ჩამომწვლმულიყო, მოყყვი
დაგარეღვლმულ ქურბში შორიას, ვეოქრობდი თითოეული ხახლის თითოეული აგურზე, თავზე მესხმღდა,
მხიამონებდა რომ ამ წუთში ჩემზე არავინ არ ფიქრობდა და არც იგახდა თავს... პაგრა ხამკუთ-
ხა ფრომს ჩემს ოგენმას რომ გამომბღღნენ მომავალ ხაუკუნეში გაღვყავღი, ხაუკუნე ნაგრისფერი
იყო, ხუჭა, წკრიღა ხემებით აღხიღი, გვირგვინ-თაიგულღმით მოერთო აღამიანებს ის ხაუკუნე,
ერთო მათგანს ხელში ახალი გაზეთი ეჭირა და კითხულობდა 100 წლის ამბებს, კაგს თუ მოქაღაქი-
ეს მუღელი ხაეხე ჰქონდა, უკან 3 ომი იყო უკვე მოგვებული, ხევაღმელი რბოლი იყო, იმ ხორებს
ღროღარი ზხოღდ მღღღს ყუჭა თუ დაარღვედა. ფუგვრები მეჯოღად დაშლოღნენ ხეკმს და უკან და-
ხამღრენღად გენნახ ხუღამხუთავებს მოუხმღღნენ მგონებს, ქვეში ცვიღდა ხამკუთხა თავებზე, ხო-
ფყვები რიხრახემღღნენ ხამკუთხა ყურებში, თვალში ისეღ ისე გომგომღღნენ, ნაგრისფერი გის უღე-
რი კამღღღზე, ოღნავ გონს მოვეგე, ცნომიღრემიღან გაქრა ის მომავალი ხაუკუნე, ნაგრისფერი გა,
ახალი გაზეთი, რომელშიც 100 წლის ამბები ეწერა, ვიგამენი რომ რაღაც მანუხებდა, მგონებს კუ-
ჭი, პი, მშიღდა, მწყურღდა, მგხეღღდა, მგოღდა... ხამიზღმოს თავზე ხამკუთხელემის ხეყვა მოღ-
ღდა... ერთ ქიმზე განწირუღღმის ლამპარი ენთო, მეორეზე იმღღის, მესამეზე - კმაყოღღმის,
წინ გაგხიღი სარკე იღდა, ხამკუთხელი ორკვღღდა მახში და ის თვალში კიღვე უღრი ნათოღრემღ-
ღღნენ თითღს, მერე თვალშია თანღათან დაიწყეს გაფერკვროღღდა და მათი ჩაფერუღლი გუგემის
კუთხიღან ნაგნომი ხახე ამოგვიღვიღდა მამიხა, ის გაუნმრღველ იქვა, ხაღოავის ზარები გამღელ-
ღღ რეკღნენ, ცხეღღდა მღღერი და მამის ხახეს მიახევენღღნენ ხაერთამიხისი ხამართლის ეზაღღღი.
მე კი ოღღღდა მე შეკამამში მეგონა რომ მამა მარღღელი იყო, რომ ის არახიღეს არ მოკვღღდა,
შენ ხომ იგოღი მინღს როგორ მოყვარღდი, მამა! ამ სიფყვეში გაღღხროვ სიყაღღეს მამამღღნენ პაგ-
რა ხამკუთხელემი... მათ აუესთო მთელი ქვეყანა, ყვეღღან იყენენ, ღვრენღნენ, ღვარუღღღღნენ;
მათ შევესთო ახდა ის სოღრეღვ ჩემს თვალღმა და მამის ხახეს რომ ამღრემდა... ოღინღღნენ მამ-
ის ზღღღმი... იმღეს მიღვრიღღნენ მარღღემში მამის თვალში და გამანღღღღნენ ხაიღღღღღმას არ-
გახამხელს ამოღღმისახ და ცოღდათა მოგვეღღმისახ. თან მეთხოვამღღნენ, დაფყვეღღელი ოღღღღღს
იერუღღღღმის მავღღღღღნენ, მომავალი ხაუკუნის იერუღღღღმის, აღღღის ღღღას, ფხაღღღღღმი შამ-
გნემღღღ ზღღღმს, გოღღღღღ ქვეღღღღღ უღღღღღს მარგმისხურვა ყოღღღღღღმისახ. როცა ერთხელ კიღვე გა-
ხეღღღ გახ, ვეღღღ ვიხიღღ ხამკუთხელი იგი, ხამავიგორ ზნეღღი გაღღღღღღღ გაზე ვერგოხგრაღ

ბრწყინავენდენ ეკლესიასგვს ხიფყებში:— ნუ იქმნები მარიალ ფრიალ და ნუ ჰმძიმებ ნამეფნაჲლ, ნუ ხადა მიჰვარღე. ნუ უღმროებ ფრიალ, ნუ იქმნები ფიგხელ, რათა არა მიჰვეღე თუნორ ყამიხა ზერნიხა, რამეთუ უწინარეს ჭირგილთხა ხიველილთხა ყოვლთხა ხელთხა ხიველილთთა მოვეღებთ ხიზროლოთ გხორღმული (7,17-18) ზღვის ხაღრუბლთში გაეშალა ქარს თავის უფრო იაღწენში და წვიმას ზუზუნით ეწივეღმლა მოუსხველთში... იღვა ხორგის, პამარხის, ქონის, ოღეკონისა და ხიველილთხა ხუნთ... ქიხის მუაგულში მღვარ ზუხარში ეგხელი ხაამურალ გიგმიღებლა და ღელაბერი პაგნარ ზურალ იშვილს ანღობლა ხამყაროს ხაიღუმლომას, ხაიღუმლომას რამელღვ არც ერთ წიგნში არ ეწერა, არ ღაწეროლა, არც ღაწერებოლა... მთვარე გველიოთ მისრიაღებლა როიალის შავ კლავიაგრაზე, ქელი მოღელ გავგეგმით უკარვალ გამოსხვევების უკანახველ ჭანგოს, ვლადგას ხწყინღებოლა ჩემი რემონტ ხეგნეცა, ნახევერღმულელი, ნახევერალ... ჭნებოლა ვარდი და ვერხევემის შრიალში იხმოლი...კლავ'

... და იღვა ღამე. იღვე წიხის ნელ ხავეროთ!
ვერ გულჩარბი შემადგომის აქლან ღელაგხს...
და ჩემი სული უმადროთ. ღრმა და ზღუერი
ქსაღებრემა ქარამხალს და აგმარეულ ხეგნს.

გაფიორებელი მოეწოდებო გრავალის ხმარს.
შემატებრებს იღველი ღამს ანგებს...
თქვენ, ვარსკვლავებო. გზა მოგვეყო მგზავრებს უკარეს:
ნუგუღელაგულს, მუ და მოვარეს, გვაგინაღებ!

ჩვენ შორს ზებნით მოსულნი ვართ და წოღთს მალე,
რავარც ბავშვები, ღვაძარებთ არმოთ კავებს.
ცხოვრება და სვედა ღელ ქალქში ვეღად ღვაძარებთ
და გესტრის აქვართ ახლა სტუმრად სულ მტარე დაგებს!

სასტუმროების სიბრძნელი და მურალ სენი
ღვარ აღმფიორებს ჩემს ღელაგულს. ღვარ ამინებს...
ღელს მისი ცქარა აუღმყოფი, ფარაღმალელი
ჩვენს ღელელ ოტინში ფავრება კომპლას ამინებს!

ახ, სულ ერთია! ნათრავლა ვაღამეღელს
მოგვეყენებს თოთი საშობელ ღელქანი ბენელი!
და იღვე ღამე შეგვეარებს მგზავრებს სენელს,
და იღვე ღამე, რავარც ვარსკვლავს, იქნება მისწელი.

1918 წ.
ხელუკანს ჰვირი შიოლა, წყალი წყურალა, ხგიოლა, კანკალებლა, მათინე ეღმბოლა ვლამხს, მათინე აწვადებლა ფუნჯს, მათინე იღლოლა გონებას... წერალ ხიფყვას, წინაღაღებას, წიგნს, რომელხაგ არ უჩინლა ზლო... ხაგვალა ხურათს, რომელხაგ ფერთა უსახრულთის ჰარმონიელი ხენი ჰყურალა... მუხლთ ჩარჩოღოყო, ღელ მმელ ხამბოღოს უხმობლა თავისკენ, ხავუთარ ინღვიღელაღერ უნივერხალობას ნიზარევი, ხახაგიღოღ კი ჩინლა მოკანკალე ღა ათროღმული, ხელუკანი ხაერთამოხისი ხინღის ეღავეღბლა, ეკამათებლა, ხინღისხ რამელხაგ ღროებით თავი ეკლესიოტინათვის შეეღარებინა, მერეთეტიზათვის, პოგოღმისათვის, ხინაგოგებინათვის, ჭყეებისა და გაკავაშაშუმელი ხაღონებინათვის. მან იგიღა რომ ის იყო მხოლოდ, რომ მას ეკუთვნოლა ჭეშმარიტება, ვით ხისხელა და ჯვარს, ვით უწესებშიან ვარსკვლავს დავიღისახს ან იქნემ ნახევერღმვარებს გაყვიოღმულს, ჭღელქიანი მეძვი ქელი ვით... ხულს განწმენლა ეხაჭკოღებლა, ხელუკანს, ღიღი ჰეიმი სულს განთავისუფლებისა, ხამყაროს კურთხევისა, ყამათა ნათელღებინა... არ აწუხებლა მას არც ჭკოვლი ჯვარღმული ქრისტეიხი, არც აღოქმელ ქვეყანანაგურელი მოხეხი, არც მწელიანი მუშაღელისა, არც ზრბენი კონფუციხა და არც ნორვანას მიწაგებელი ზულახი, ყვეღა მათგანი ერთი ღიღი კოსმიური რელიგიის უმწეო, უხუხური ნაგღეღი იყო... მას ვი მარაღელი ჭეშმარიტების წვეღმა სურალ, განგხაღმულის, ღაგარქის, პირველის, უკანახველის, ერთის, ყვეღანარხებულის, ექსიხტენიგითა გამმულ ჯაჭვში ჩაჭვლი მუნჯ ხაიღუმლომას რომ ღანაღაღებოლა.

ექვხელღანი ღახამამისიხ ნაამაგარს აგამგვერემლა ზოროგება, გველი...ღამხს ხიფყხელ ხწყურალა გოღვა მამიღე მამიე იყო...პრინციღელი ეროვნული გნომიღებლის ნავალი გმას ხაჭკოღებლა, გმკვი მწელაღვალე უღანხისა და ურთიერთმულღე გაღოლა... მეღნიღრნი ყოღიღან მეღენი იხარელთხა

ნი, ხაერთაშორისობას რომ გადაურჩნენ და თვითმყოფლობა შეინარჩუნეს გარკვეულ ისტორიულ პერიოდში... იღვანა ახლა ხაერთაშორისის ემრაველი და მთელს მსოფლიოს მომღვრავლა. იღვანა ხელვანნი და უსმენდა მას, ახლავიციებით ავინღებოდა მოახლოებული დახაყისი ემრავლენინახარმეყვეყველერი და ხახრუღისა, ბოლ ღღეგები, მესია, მომავლის თეოლოგიური რვეოლუცია ბებერი ისაიას (იგმა 'იაჰუ) წარმოსახვებში... ღმერთი უპირებდა ხაყვაროს გადაყლაჰვას, ხელვანნი არაჟერგბე არ ნაღვლოზდა,

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
וְיִשְׂרָאֵל כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה

მას ბუბელთა თავის ხაკუთარი ღმერთი შეეგმნა, მასბე დამოკიდებულა, ერთხელ უკვე აგორებულ ბორბალ ისტორიისა თავის ჭრიალს განაგრომბდა შეუჩერებლავ, უკუთმეყვედებდა ხელვანნი თავის ხელქმნილით, მოხწონდათ აღამინებებს შეღეგებში... ხაერთაშორისის ემრავლებს მისწინდა, სხუანარიად არგ

შეიძებოდა, ბებერი ისაია ვაუწყებოდა, რადგანავ მოახლოებული იყო ღღე განთიხვისა და განჩინებისა... ვისთვის არ გარუმღები ბებერი? ვისთვის არ დაღუმღები ჰმენენო! ახსოვხარ ვიღვე შთამოწავაღთა შენთა, მათთვის არ გმინავს ღამეები, ახლახალ ღემოკრავილ კონსტრუქციებსავ უღვენდა. მღერისხარ შენთვის ბებერი ისაია, მოუწოდებ ერს, ვითარგ ხელვანნი დაუმორჩილებოთ, უხახო მახლან რადავის ვაკუთობას რომ ეღიღობ...და გისმენენ შენ თაბებში, სთამოვნებში მათ ჭრად დაღღა

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
וְיִשְׂרָאֵל כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה

განა გონს მოეგება ისრაველი, დაუმრუნღება შენს ვამჩენს? ბებერი ვაგო, ემრაველი! - თუ ვაგამზიღებს, ვითარგა მადის, ვემახხოურება მარადისობად სიყვავა უღლისა და სიონი ხერხემალწავილი გოღ

ვუბნით ჩვენით... იბორიადღო! იხეგიაღთ იერემიასთან იერემიაღამის ქუჩებში, მოქალაქენო, მრუნველებო, პრღღვარებო, გღებო, ვაჭრებო... ჩაჰმერეთ მჟუარს, ღღე მოვალს ვემაოთისა! ღღე მოხწერე ვა - ღღეამჩრის შეუღღებისა, წყლისა და გვეხლის დაზავებისა, იქნებ მამინ მანინ ვამოგვეხადის ხელვანთა, მეღვე გიღვია, ირივე თვალთ, ვამოგღაჰარაკოს, შემოგგინოს, შეგჰარღეს რადავის. იქნებ მამინ მანინ დაიბჰვიღონ გუღები ასურეთა და ბაბიღონმა, და საქართველის არ მიჰვარონ ახალ ღროს იუღვეენი, მოქალაქენი მცხეთისა! შენ ვეღიგება ხელვანო? ახალ ასურებს, ახალ ბაბიღონს ხეღავ მომავლის რუკაზე? ამით მამინებ? რა დაგიბავეთ? ვახუხალ ისე გოღებს, მოხტევამს იერემიად... ხაერთაშორისის ემრავლებო, გუღებო, ვუღებო, გეგგებო, გოვიღებო გეგგებო, პრღღვრობითა და აგმინანი გუღნაქვეცობით... გუღს ვადახსნიან დასჰარები და ვაგღებო.

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
וְיִשְׂרָאֵל כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה
כִּי הוֹדוּ לַיהוָה כִּי הוֹדוּ לַיהוָה

ასე უბრძანებთა ჩვენს წინაჰარს, ვეოღ იერემიას, ყურს დაუგღებენ... მოვღენ, მოვღენ ახალ ღროს და მცვეენი და ჯარისკაცები, შენსკენ წამოვღენ ხელვანთ, მზღლ უნდა იყო, არ ვაუფრუთ იმეღები, ერთ ღღით მოვღენ, რათა დაჩმენღენ ბვეღთა ღღეთა ღღებში. ვახსოვს? ღრუმღებს, ხანისღებს გვეხლო ეკიღათ, ჩვენ ვმეგყვეღებოთ, ჩვენ ვახრებოზღოთ, ვახსოვს ხელვანო? ნუ დამოიწყებ ამ წვიმასთან ერთად, რმიღღოგ უღო მეგია ვიღრე მარადისობა!

გართო წვიმას რა ხანია ვაღაღეო, მინახს წვეთები შეჰყინოდა, ხელი აღარ ეხებოდა მინახს, ოთახშიგ აღარავინ არ ვანვალღებდა, არგ არავინ არ თროღდა, ვანვალღვა და თროღავ თოქის ფანჯრის მინახს ჩაყინოღენ... ოთახში არგისგულთ ყვაიღების ხაგორად თავბრუსღამხვევი წინახარმეყვეყველერი ხერხელი იღვა და სიკვღლის შენავიგები მარგლომა რუსი ბრიუსოვიკთი წარმოსტეჰებდა...

Отступя, как отступ, все дневное, пустое волнение,
Одичество, стаян, словно месяц, под часом зноя!
Смышу, тихо грохочут с волной уходящей клышея,
Вжу, алыи закатыи туган преврлдетел в дми.

То в алыиных венцах, то в венках постельных маргариток,
То в оедиак рабыно, то в бгыршых плащак королев,
То, как ветер, смеясь, то с лицом, утопленным от пшток,
Вируг меля выхолодеет хор возвращившихся дев.

Взор ваш лесков, как прежде, и шаг, как бывало,
Звачет, тот я, что был, если прощлый зноз нпр

Подходите, шестите: я был выч и буду выч — верси,
Никому не отгрою я ваших свящшшшх плем!

К вашим лесковым пальцам прижму воспаленные мекс,
К вашим груди знакомых устало прильну головою...
Сестры! нежные сестры! я в детство выч излелся выч,
Только с вычи я счастелн, и только меж вычи я сво!

Затхает адали успокоеншый ротот отглас,
На волнах потухает эмшестот лунных игра,
И, в венко маргариток, склонясь шдо мшш, торопливо
Мне расказ о пропшот в разлуке — девчот сестро.

18 февраля 1907

71.08 - წარეცე პური შენი პირსა ზედა წყლისასა, რაჟელე ხიზაფელქა ღღეთასა შვიო იგი (ეკლესიასი 11, 1) - გაარაგრებამე ღვთაებრივი იყო ხელუანისა, მისი ღრღებინა და უბელურების ნათელად სამხილემელს უკრავდა მუხიკა - სულ! რაშეღმაგ მიაგოვა იგი და მინის შეყინულ წვეთებში გაღანდავდა, ჩვილი და კეთორენება ჩაღის ღამეს, ამ ურეველი მთუარეჩაქერღლი ღამეს, ხელუანის ხუღის აფიგინემის მომხრეს. ღურეი შხამით ხავსე თახეში მიერთშიათ საპოთხეში წმინდანებოთის, რაშეღმაგ ღლი ქაღაქის ურწმუნოთ, სამკუთხა თავიან მოქაღაქებებს უკოთხაზღენ ახალ ევანგელეს. იოანეს სიფყვებს იხხენემღენე: - ყოველი რაშეღ შოშიღ არს ღმრთისაგან, მან ცოღვაჟ არა ქმნეს, რაშეღ თეღერ მისი მის თანა დაღერაშიღ არს. და ვერ ქვეღწერეღების ცოღვაღ, რაშეღ ღმრთისა მიერ შოშიღ არს (3, 9)

მინისხელ ღონღონში მველი შალესგინის პირში კოთხულმადა ხაერთაშორისო ხინღისის პრინციპებ. ოჰ, ეს მიწიერება, ეს მომხამელი მყორობა. ქუხღენე გრამუნეში, ვერგვინავღენე პარღამენგეში, ღაგამ-ხაჰაღენე მოხხილი გხენემოვიო გააღქაღმულყვენე ჩაღრაუნა და ფურეუფა კაენეა პოღოგიოსი... იხხენე ყვეღანი ერთად და ხაერთაშორისო ებრაელის გამოგხაღემას უღლიღენ ვეპოროღა ხურჩინ-გოჰრაკეშით, საშიღი თვიომფრინავეშითა და ვაგონეუგეშით... ვიღაღეს უნდა გაყვიღა რგონანახეჯარი ხინღისი, საში გონა ახალი ხისხელი, ოთხი გონა ახალღამომგხვარი შნეობა და სხვა ხანოგოგხელი საჭირებანი... ბოროტი ენეში იმხანე ამომღღენე რაშ ხაღღაგ უკლესეში რაშეღღაგ უღონოში ქვეყნის გაყვიღა მშაღღამოდა, მთელი თავისი მოსახლეობით, ქაღაქებით, მიწითა და ცოთ, ᦒრეღა ღურთოქოქინა კოგრისთავებით... 1 მიღონი კაენი ღღე-ღამ მუშაომდა ამ გაყვიღის ხელეღქვეღების სხვადასხვა შენქეღების სწორად და ღოგვიკურად ფრამულერეღებისათვის, მოსვენება არ შქინღა ვიღე 2 მიღონ კაენს, 1 მიღონსაგ მართალაა შქინღა მოსვენება მაგრამ საუბელურად ხაღღაგ რაგომღაგ ღავარგვიღა და იმის მეგნაში იყო მაჯამსუყე პოღოგიეღების მთელი რაშეღღაგა...

ხელუანის ხუღს მშვიღად ემინა მინის შეყინულ წვეთებში... მას არაფერი არ ენაღღეღობოდა, არა არაფერი აღარღებოდა, მისთვის ყვეღაფერი ხუღ ერთო იყო, ვიღაღას იხივი ეთქვა რაშ სპეციღლიერ კოღეს ამშაღღენე ქვეყნის დასაშოქოღებოდაღ, დაღღენე ყაღაღას, ხაღეს მიმოისღმერეღენე, ხამხელრო კასგახ დასახურეღმულ შენსიაში გაუშეღენე, დაუშვათ ფლორიღაში ან კოღარო სპრინგებში, იმ ხელუანსაგ მოუხერხეღენე რამეს, არე მას დახგოვეღენე შეყინული გაარაგრებელი ხუღის ამარა, ღმერომანე დაღაროს ერი, განა ასე გუღაღაა საქეში, რაშ იმ ხელუანს ვერა მოუხერხონ რა. ბოღოსდაბოღოს, წაჭირან თავს, ხეღებს, ფეხებს, და ... უკეთესი მეგრისხისთვის შეინახავენ, აშაზე ვარევი გამოსავალი შექმნილი სულერი ჩიხიღან?!... ხაერთაშორისო ებრაელი განაგრამოდა უბენაღისი მორღოს კოთხას, ხინღისით, თავემხოვეთოღი გოღაღემის კვენით, ნესიღანი სარღაღების დახურეღლი ორთქლოთ, მოზღავეე მვეღღემის ვაშას შედახიღებით, ცოღვაღა მავშეღების კრისგაღური გორიღით, გრეუგაგორემის ღაღაღით, მსუქანთა ღოგთა ხარხარით... მიაგიღღენე თავის უკუნახკენეღ გზაზე ხაერთაშორისო ებრაელს... ხურჩინ-გოჰრაკეშით, თვიომფრინავეშით, ვაგონეუგეშით... შენ წყაროს კოთხულმა, სათავის ყოღოსას, ეს ხარ შენე და მე, და ურწმინღესი კავშირი ჩენი, გათქვეღიღი აგვისგოს მშის სახა ფერისხეღაღებში... მე მსურს რაშ გჯერღღეს ამის, ვიღაგ ქარის შორეული მელღოსისა გჯერა, გჯერა ჩენი თამაშის, გყვიღოს, სიღოგხოს, ვერეხიღხერი მგრეღემის, ხაღაღისხერი ურჩხულემის, ჩენი უგვიღღესი ხისხელი რაშ გამომოქრან და დაშვეღ, მშორე მუნსიკოებებს აძღვეენ ახალ დაკვეთას... და უკრავენ და მღერიან მუნსიკოებში 40-იანი წღემის რამაფიგვიღი ებრაელი თღღაღოვის განუმოქრებელ გხანგის, ეს მელღოა, ეს სიფყვეში ეანღღამეათ თავეაღღელი იხრაღელი ჯარისკაენემისგან ახალ ებრაული თაომებს, შეყავარეღენე ქვეყანას, იმს, თავეანწრავას, რაშღის იქოთაგ ხუღ სხვა ქვეყანა იწყება, თავის მელღოღებით, ყვავიღებით, რამანგოკით, ხამინეღღებით, სიყვარულით... ეს რაღაგ ახლოს, უკეთესის დაბაღემის სარწმინდარია, რა შენეებრივად ღვენეობიან სიფყვეში მარკვეში, ეს თოქოხ ხუღ სხვა ებრაული ენაა, არა ხაერთაშორისო

ბი ემბარგოსა არამედ, ახად ხამყარობ შეზღუდო ემბარგოსა, ხონის შიხ ახად მიღოვებს რამ მი-
ჰყევა თავანტო... პირამომინარი; ნუ, ნუ შეზღუდო შეხ, ნუ ჩავივო ხოყყეებს, ლ. ილიან ,
ილიან შახ მარალის ახად ხოგვმოგბე შხამის დახამაღებდა, ახად რამანგოვო თუთოეგე-
ბი ახამენებდა, კამპამა შრლის ხელშის ჩამოსახხმედა... იმი. გამომხოვებ...
..

ואין עוד שחר ליום
מה עומים הלילה
לכן אל נא תאמר שלום
אמור רק לחוראוח.
קופאוח ידי, ואוח אנשי
מחוב ויחוד על שיעו,
וורו פניך, גורו חונק
כעין זה בצלול אורו.
שמה נופל, עוד נשיקה
הכלולים כבו, אורוים,
יד מנפוח ובלחיה
אורוים עוד כמה מילים.

דררו שמים, ובקד קר
בשם חופי על שמשוח,
רטט שפתים, חירן קומה
צחוק בעינים דומוח.
דצי רבבה, שגס חור
וחחנה עזוזה -
אש משלהבה בגבג ברע
כי הפרדה צפובה.
אל נא תאמר לי שלום,
אמור רק לחוראוח,
כי חמתח היא חלום,
סבול בדם ודמעות -

ხილველემი ქურდულად იპარებთან ხაყოველთა
კავშირის ჩვენულ არსში და ჩურჩულთ, მღერ-
ნელშით, ფარსველთა გვეთანამარებთან..
კიდე დადგებო ვამაზხულთ, ენებელ წამოყრ-
თავს და ხიერგის უმანკო ქველამარს შეახებ
თავის მგენარულ ხანყის... უკრულთ პირი-
ნგის ხამბე ჭის ჭინის მოახვედებენ და ჩე-
ნი ღროების განთქმულ ხნაულენი დაიწყებენ
მისი ხილულეგების შეხწავლას... მეტე მ-
..

ვერი დაეღმა ჭინის, მოვა ქად და გაღამენის ჭინის ქეოვან სვერის, რაა ხნაულღმა არ ვა-
ცხარო ხელში, გვირის უმწანებს ფოლგებს შემოწყობენ ჭინის და გრძელ შამარის პირე ერთ
გუთოეგებელ ღამარს მოყევიან... მზე ხინათლოა და შუქი გუამამდარი მზე შეიწოვს, ახგვრედ-
ავს ჭინის ქეოვანი მახის შეღამირულ მინვარებას და პაღესგინის აწილულ დაკინოებს შემამ-
კებებს.

თანდათან ჭამრემი გამომგრიდებთან და ნიმფთა არღილელ ქავენებს გუყევიან კოლომე-
ბა და აკოპოლისის უვანახხველი მვერდნი... ქაღულდრევი შინა დაღევა, დაივენება, დაიხ-
რევა, აღმარებთან ეტყელში, ეპირიკად მიღინებენ და სხვანინოები, მადლა ვისვენ აიზი-
ლებთან, მიწირების ნაყუნის, თითქოს ვეფხვიოთ დაჭრელ ხონის ხურთ რამ შეხმანხან-გამჭრალ ღო-
ღმაუ ოღველთა, შენიო ნაკვებნი მადლა ვიშილებით, შენი დაგვიო ზადა ვიშილებით, ვით ვაღ-
მოგყურებო ჩენი ამაღლებულ თანამღროვეობიდან, შენს წარსულს მგვრით დაჯარულს, შენს დაწყე-
ლელ ჰერსა და ღვინოს, უხიგოხლო თვალშს, ვარსკვლავთა ძეო, ხმელთაშუამდევთის სხგერიულ ხუნ-
თქვა- მინაჭროა! ძველი მსოფლოს დირებულმანარომეული და გავრამრათაღებულ რეჰვიო! დანდი!
ხედახდა ბრუნებმა შიშანახვამი, ფოლდემეყვიოღებულ შემოდგომა; პირაგხილი ქვეერიდან ხველი ,
წითელ ღვინო მოწვეთავს, ალავერლობაზე მიეჩქარებათ უვარგებელ ქართველებს, ჩქარა წამოაქვევენ
ჩაკურაგებულ ვივნებს და ქრისგებს სულსახს შეხვამენ. ალავერიდან ქუჩა დრუმები შემოაწევა
თბილისს, ჩამოგავლებთან ვარსკვლავები და თბილსური ბაღების სიბოში დაიბულბენ, ყვითელ ყუ-
რებში ერთ ძველმურ ხევიდან სიბღერას წაიღინებენ, ხოლს მგვრიან შარავამზე გველებს ვაე-
სამაბებთან და ზღენბია ქართველი სნამის წახისინებოთ წმალთა-წმიდა ეროვნულად აღმართვენ ხე-
ლს, გეხებს შიხგემენ ხაკუთარი მეშქანური ხელსვეთების მოხამდობად. ხინდისი შახ მიღოვე უქრ-
ებთან... აგროქებულ მარღვიმიდან ნადველას და შხამს შემოგანახხვენ, ჩამინებულთ, რულევილმ-
ულ ხამბრეული! ხინდისის ვრწამა დაჯარველი, გარყული, გვარანამიანი თბილისის ზღეს ურჩი?!
ნუ ნუ ინებებ ამას სათონ ხსოველი! მადლა აღი ფენიკურარზე და თბილისის ხელყულოშის ხინმინ-
ღეს შეჰოგე! განა არ ვპარა ჭანჯული იერუმადიამის ხველამრეული ღიმილი?! ხახვარაგანჯული
ხინავიგებინა და აგროქამოგვენილი მეჩეთების მუღლი?! დორმულმანა დიდი ღომანა მოღუეს ხამხრ-
ეულ ქაღქში, ჩემად დაინაწილემენ დორმულებებს, ხადამოთი ქაღქიდან განამარა ხოლმისავენ
მიბავალ მიღოვებს შეყევიან, წყალი პოსწყურებოთ, თორი გუმერმიდან ამისხევიენ წყალს, ღო-
ფხანველით შემოაგებებს ქაღქში შავ-ნისდა ხიერგებს, ხეები გინაწყეობს გამარინახს დაუღიან
და მოვართი განათებულ არემარეს მიზოვენენ თავისხალოვან ჩრდილებს. მოხეგაღელ მგმარეი ვი თა-
ვის კუთნილი დორმულდით მიუკავუნებს ვარს გორგახალსა და დავიღის ქაღქებს, ხხვადახხვა ფა-

ხი და თვალთ აქვთ დირბუდებებს, ჰაფივი ევი ყველა ზააგანს ხანნი არსებავ! მხევი რამაზი და თვინიერი! წარმომიღვები ასეთი ძლიერი, დინიერი, ათასი წლებით დამომიმბუღი თავს იღებ ზევით, მოგვსაღმები უხალბოთი და გულოთად დამოგონელი ხელნახევარს, მომიახლოვი, ვამბეღ და ჩამი ართვი ხელი, უგონი წრეში მყოფს. ჰარლის ყოვლისშემელი მადი მენვევა ოთახში, წიგნს გადამიშობს და სიჩუბეში იღვევებენ თაღნი ღამაში ინგლისური ასობი...

72.07 - -და მამუხს ჩუენ უმგოციხი ხანინამწარმეფეულად ხიფყუად, რამედ კეთილად ჰყოთ, ეკრძაღეთ თუ, ვითარცა ხანთღება მნთებარება აღვიღება შინა წყუღიღება, ვიღრემის ღვე განათღებს და მთიეში აღმომწყინღებს გულა შინა თქუენთაჲ (ვეფხვი; 1, 19)

ვეებს შეუფაროთ თავი, მღუმარე, გველისმურვა ვებს, წმინდა ხიბნეღღე განჩომბულ წარმავალბახს, მეგობარო, ასეთად მყავხარ, მომიახლოვი, ჩამოევი მარხეზიღან, ვენერეზიღან, იუპიფერეზიღან, ვამიარღვი ხიღმეღმეზათა ვარიბჭენი, ჩვენ რამ გვაშრებენ უროფის... ის ქორი სხვე მღერის ღვეთზრ ივ ხმაზე, ჰაროვანი მყოფობა ჩენი ვეგომიღული ქიახში იმარება და დახაბახს აძღვებს ასიღ ზორიღებს, სიგიღს, გღუახს და ვიხვიხს, უროხედ ვიღვე ვიგვევიო ჩენივ ვულბის დახახეუქად, სის ვენწერეზიღმე მღუარახად მამუგებს შეენაფროთ, მადღმად რამ ურწყამენ ჟროღებს მენახედ ავირიღ, აყღრეღმულ ზგოღებს, გზღებს გავიკვადღული მარადიული ვარხვეღვეღმისკენ, ხუღს შემოვადღელი სა ვის მვეღ, დამინიღ, გავგეთიღ ჭანხაღმეღს, ჩენის ხხეღღებს, ხეღს რამ გვიზღიან ყვეღაფროში, ხეღს რამ გვიშღიან ყვეღაფროში. აღამიანღებს თავის გაწრვა ხხეულღროვი სიკვეღლი ჰგონიათ მხო ლღ, ხხეული ვი მიწის გარდა არავის და არაფერის არ ხჭორღება, მხოღღ მიწახ; ხელი ივარგება, იზნევა, ლქქვევა ხამყაროს დამნეღ, არეღ, ქაღფორ ივრარქიამი, რადღხ უწვეღვი ანოთიამი-ღღღ-ჭრული ენერგისი შეხაქმენღად, აქაა აღვიღი ხუღსა... სიხარული აღვეამღღმღებს მოყვახი, ხამე რამიღღში ხუღს ყოფნის უკანახხეღღე ღღემღე და გიხარღენ ვითარ დღუღვეღებს ხელი ხხეღს, მამინ იქვევი მარადიულბის ნაწიღად, იმ ყვეღაფრად რამღის უმინიშენღე, ჭახდაკარღღე ნაწიღღ იქვევა ხხეული ზენი.

და რგვა ხუღღმის ღლი მუღვევა დარწყება ცოღვიღი ხხეულღში დამომიმბუღი მიწახზე, ვერღ ვი იგზინიზ, რარღენ ცოღვიღი იქნება მიღწეული გამარჯვეზითი გამომწვეული განღღა. ჰოღღეში, სიგხეში ჩახე თქული მოხღღეში, მოუხვენარი მოგზაურეში, კეთილი ჰაროვეღღეში, ხნიში ებრადღეში, გულღვა რუხეში, მეძავი ჭრანგეში, ხაქმისანი ანგლო-ხაქმეში ურომანღის შეხახვეღმიან, მარიკვადღებს აღმარავენ მიძაღღული, თავღამსხხეღი ხუღღმის მოსაგერიღმღად, გვიანღა იქნება, ხამყაროს მარადიული ცხოვეღმყოფელი ენერგია თავისას გაიღღანს... მიწიერო ხუღსანნი ხმღღვენ და ეს იქნება ჩქარა საღვანღ ახლხაა, ხუღ ახლხს ღღე განვიოხეზია უღრომინოზის, მარადისომინოზის და იღენეღე, რამეღ მუქთად, უღღღე ყრია ოღენეღეში, არ ოღიღება, და გქონღეღი შიში, ესღ მუქთაღა, აჯინი, არავინ არ დავამღღეღო, ჩვენ მოვალე წარხუღნი და მშვიღად დავიხუჭავთ თვალბს... ჩენგანღე მიღღეში ჰორეღღე დეოაღღროე ამბარს ახალ ხამყაროში. ჰურყუღელი ჭვინი ქუჩას დღუყვება ხვენემ-ხვენეღეში, ხამრისი ღიღ წრეს შემიხაზავს და ცრემღად დახჩქუღს გავღვიღმული სიყვარუღის გრძინბა გახა და მიწახ ზარის მოვა ნაგნიღორ ხაეროამარინი და ახალღრადღად ამიხხნის რთუღ გეომეფროვი თოროღებს, რთიღ უროხედ ვიღვე დამეღვიღებებს რამ გავი არაფერი არაა ანაღღოღერი აღამიანერი ზიღბა და დამხვერეღელი ოღენეღეზის ღიღ ხანოვადე ყუთს გარღა... ვიღვე დავიღღან ზრძინი, დღეღღღამ მენჯინი, მოიღენენ ყრუნი და ეღახგორად გაწოღელი ღღემღის მადღეში წარმისოქვეამენ წამეზის ხაღღღეღს, ნაზღღე შეგიოღღეღმიან ჩამენღღული ეღღღის ნახეღრად ჩამოქვეღმული გემბახს. ცხენღე ამხეღღეღული ციხეღერი ხაფი გამოღღხაღღეზათ, არქანღღღეღეში ვარს მომწყღღმიან, გააღღენ მახ, ყოღღისშემღღეღა თავის ვაღღახ გაღღაფარებებს თითოეულ მათგანს, გუნეღმარამხღღერი ვავკახიღღეღი ხე

Let me enjoy the earth no less
Because the all-creating might
That fashioned forth all lowliness
Had other aims than my delight.

About my path there sits a Fair,
Who throws me not a word or sign;
I'll charm me with her ignoring air,
And laud the lips not meaning full to me.

From manuscripts of coming song
Inspired by sacred and awful language,
I'll pour out raptures that belong
To others, as they were my own.

And some day hence, toward Paradise
And all its bliss—if such should be—I
will lift glad, afar-off eyes,
Though it contain no place for me.

ღაბა ბუდეგბიან ვლკოანი, ყვილულოისხეცრი ქვაბუდებისა და ჭაბაჭების მენებახ. განსხუდლი! განმეჩენე! წითელი მღეგმის მნელი ციაცო! პირველი გეგხლო! ნორკანას ელო! უხახრული გარდაგვ-
აუბიკვან სწრაფლო! მიჭემო აძეთ, აძეთ! ბლომად მომიღოთ ხაყვარეჟასანა, ხედავთ რამდენია უ-
არხაგმელი? მთელი კავშირბომა ზგონი, ურჯათ ზიწა?! ურჯათ ჰარნი?! ენღებში? გღემ? პირამი-
ღები?! ხუაგნარეგხ თბილისურ ქუჩებშ პალო ეგხადღმათ, ნელა პი.ყვიკვა პისი გაზხდარი ღნდი რუ-
ხთაუდის პრისპექტს, ბეჭხ გაიკვირეგხ, კანაბა-ღებშ ნახაუე რღა-ღაბაღხ, მის მნელ ბაღი ზუ-
იძურეგბა და გრმბომა მორეული წარმოსტეგავს პის მახარს...

ზარკიტები მოიხეცე უკლე სარწუნა,
ზარკიტები, იაყვლიტები...
არ შემბლა შენ სახის ვაღურეგება!
... არ ღაბარუნებო?

თბილისილო ეწვეარ მე შენი ნაყნის სწოლხე,
სველიანა რამე მინანა,
ნოლო არ ფიქრობ. სანდარული, შენ სათუთი ტოლხე...
... არაგ არ...

ჩუბდ კოთხილო ნაშხ თუღ წარღს უთხელს, ღახუდს...
... სხვა რა ნაყნს მინი თე პისს ვარდა?
მე თხოონ ვარს ჩემს თუთარ, მღკეცხს,
ჩემს ღაბურეგარ სხუდს,
შენ რომ ვეჯარდა...

ზაყვებს სობო, ვერ ვიკვე ფარის საბან,
ჩემს თოხის აყენს შენი ღანღები.
ღაღღო არს, სანდარული, ღლეს ჩემი ტარი,
ნე ვეჯარღები.

არ შემბლა ღაბურეგება შენი სახის...
... ვაგფარე ღამე მნელ ნაწესკებოთ;
... უბატებ ვენბოთ მსუბუქ ჰაერს ჩემ თოხისას
... თუთარი მღკეცებოთ.

... 1915 წ. ...
... ზამ ეღე თქუენი ღაბკრღმა ექმენს უბოროთა მათ
(1 კორინთ., 6, 2) ეარიზხალი ზადეა, ღოღებმა ბუნ-
ყვირეგხ ღაჩენი, უღადმღებუე ენა პოლოგეხ...
... ზამოღიურ ხანაპირის ბემაღეგა აღრეული ბემაღეგო-
... შა, მთის ფერღობღმა უალოემი ბემაღიხწორეგხ, ნა-
მეღმა და ფიჭვეღმა ზირემი ბემაღიხწორეგხ, აღრეღმი
ხაბეღიმოღ ვამოჩეყინე... ხუგხ არ აზინენდა ხიზ-
... რე, ხული იყო ყიღეგან... ბოლოანდის ღაბამი
... თუღმით მოჭეღლი, სიყარულით, ხაყვიღლით კო-
... ხეიური სიყარულით მოჭარი ნელა იგანენდა ხმა-
... ურიან, მხიარუო მოჭიმე ბრბოში, ჭრელი ხაღიჩა-
... ხაგიოთ რომ ექაგონენღმა სიყრეგხ, აჯალომდა უმ-
... თუარი ღაბეღებშ, მოგხიო-ღობხეღრული მარღიმო

რომ ხუგდათ იგენებათა გაღადახუა... იმ ღაბეღების ხეღმარი იყო ურთი ჭეღქანი მღღელი, უხიგოგხ-
ლო თუღმით, გაუნმრეღად იჩუა სიკრღილის ხარეგეღე, რაბოღეგ უგნომ ხელს მიმოჩემითა და ვრღ-
ის ნოღელი ყაყარეღმით მოურთო... ნელა იჩრეღდა ნიანუ მინენბეღელი ბოროახელი მღღიმო ჰაღმა... რე-
... ჭა უხოღლი ღეღილის მარი... იმ აღრინანი ბემაღეგომის ზუაღაუგხ უღღელი ნელა იბრეღმა ნარმა-
... ვალომის ხამყაროში... არაღაღინანური, ვეღური კოვლით ბემაღიჭრა თოახში ჭალი, ხარეგეღხ მითუახ-
... ლოდა, ყური მითვეღო მღღელის გულის გეუახ, მინჩუხისხის ზარგომახ, პობრიღ ჰაღის ფოლომის ჩუ-
... რჩუხ, მითბეგხ ზუაბღეღა, მღღელი ჩორბოვან ხიხხღ არწყუღდა უკვე, აუჭარბეღელი ექუემოღა
... ვანჩენდის ხაყვიღლით საათი, ჭაღს გაჩენა თეღმი და ვაჭარბეღელი მოსტეგარდა, თოახში იჭრეღმა
... პირიან ზოვარღინი ხმა ზარეღმის რეკვის, ყვირილის, ხიგლის და ღრინეღლის... ეს იყო არხეღი-
... მის ღახარეღი ირისა რახახე მღღელი თავის ხაყვიღის ეახახა, ახლავ ფიჭოღმა მღღელი თავის ხა-
... წყხიღე, ღახუჭუჭეღელი მღეღი ღაბამად ჰობინდა ბემაღეგობითი ხახოზუღლიან, ჭალი მღეღი საყვანწორ-
... ვით აბურეღმა ჭეღქანი მოღაკვღახე, ხეღში ფირეღიხეღლი არყის ხის ჭოფი ეჭარი და მღღელის-
... ვის ღაღელი მუბეღე... ხული მღღეღა, ხულის ხიბეღი მარღინენ და ჭაღის ხხეღში იღრეღმა ეხ
... არჩეღეღღმარეღი მღღელია მუნღმარეღი ფირიხეღეღმისა... ღამის ხიბეღეღხ კი უხოღე ბრბოს ღრინ-
... გელი მღღეღა... სიგარიღელი იგხეღმა თანღათან ზღღირის ღამათორბეღი ხურენით, წყეღლით და კრ-
... უღით, ბორხხეღრი მღღეღით, ღამაში თაიგეღლითა და გვირეღენიღმით, უხახრული წყეღად მოღკარეღ-
... ენ ჰანახხეღელი გეღეღი... მუხარი ჭრეღმა, თოახი ნიხღოთა და მურუხითი იგხეღმა, მღღელით ხარ-
... ეგეღხ მიბუღეღმა, თუღღმი ჭაღახუღის მიღჭური და ეკოთხეღმა მღღეღარეღ. ღაღაღეღ! ღახხეღმა
... გჭირღმა ერთეღლი მღეღმარი ჩემო! მე, მე საით მიმარეღეღხ მაჭარბეღელი? მამოღური ეღღმის -
... კენ, მამოღური ღრახავენ, თუღმისხაღარია ჩემი ჭეღქანი მინიმა და ნაღღლიანი გაროხეღ. ბუნი
... თუღღმისა, ხამყაროს ხიბეღრახ რომ ღაღაღეღენ და ჩემს ხამყაროს ახალი იგარიღი ვაჭახო-
... ეღმი ემუჭრეღმინ... ირხეღდა ჰაღმა, მიმომახ თავი ღახხარა, ბრბოს ბრბო ხამყაროღმა, ჭაღის თუღღმი

ჩაშტერებოდა მდვლენი გავიებული ჭელიდან თვალებს, რომლებიც ლუმბენ და მათ მავიკრად ხვავლენ
ლაპარაკობდა, ვითარცა აპოლონი მდვლერი ყოვლადობისა... ზღვიკ მიმართავდა მეგობრებს...

74.05 ძალახ მიკრებს თანდათან
ჩემი არყუნა, უკვალე გამქრალი ხა-
მყაროს ფხოქლოგურ ანალობს დაწყ-
ებს კირკიფს, ძალაუფლებიხა და მო-
აღლობის გნებოთა გარკვევას, დამე-
ნათევი არყუნა ჩემი კეთილიხა და
ძორაგის ხინთეშის მოლოდინში უგამბ-
ლად დაიშვრავს მარღვეებს, ხუხს ხელ-
ებს გამიიშვრავს ჩემსუენ და ქლომინა-

Друг другу мы тайно враждебны.
Завистливы, гаули, чужды,
А как бы и жиста и работаты,
Но зная извещной вражды!

Что делать! Пезд важной старалас-
Своей собственный дом отравить.
Все стены пропитаны ядом,
И негда главам прокляты!

Что делать! Изобретившись в счастье-
От смуты ны слезами с ума,
И, пыльные, с ульми снотрым,
Как румяется нашн дома!

Предатели в жизни и дружибе,
Пустым расточителн слов,
Что делать! Мы путь расчищаем-
Для лаших далеских сынов!

Когда под забором в кравше
Неслышимо локти стиснул,
Какой-нибудь пошлнй историк
Нагнншет внушительный труд...

Вот только замучит, пролядит,
Ни в чем неповинный работ
Годами рождения и смерти
И ворогом смерные шкаты!

Печальная доля -- так сложнй,
Так трудно и прадично жить.
И стать достойным доцента,
И критиков новых поладть...

Зарыться бы в свежем бурьян,
Забиться бы энот наветал!
Молчите, проляйте винги!
И яс не писал пикогоди!

20 მაისი 1968

ის დაუყვება ხინამდვლიხსვენ მიმავალ გზას, ლავიკახე გავიურხოლებებს, დაუნახავად შეიძურწება
ჭრამვანიძე არყუნა ჩემი; მორაღლითი მარბაგებს და მინგ ეთყვანა და მორაღე ფიქრებს არყუნ
ჩემი. ჭაობში ნემიერად ჩარხმხელ მასყყუნებს დახინილად არყუნა ჩემი, თვილდავკრეგების ფლობ-
ლური მეთლის მიკვლად ახადებდა თავს არყუნა ჩემი, ექსებურნი გნიახი გაჭინდა, ხზარ უღუ-
არ ჭყამი... ყვრნიადემი მორღვილად ჩემს არყუნას, მინგ ხულის ჭუმანურობაზე ფიქრობდა, ენგუ-
ლოვლიებზე ფარყაგებდა, ხელნაწერებში დაფურავდა, ინგვლექის ქვხლებით აღგებოდა და ფილოლოგ-
ური ეხთეოგვის ხაზნილან ღამაშ ჭრამველიხებერ მუშგებს ავეთებდა, რა ვარგია არა ყამილანყამზე
გახხენება შენი არყუნისა, იგი ყვლენანაა, ხადგ ვი არ ხარ შენი, იგი შენი გამორიგხვაა ყვე-
გან, შენი ანგვიპოლია, შენი მფერია, არ იგი როგორ ებრძოლ შენს არყუნას, მის დაგხეღი ენას,
შხამით ხავზე თვალებს, ხარკეში მავშის მიამიგვი კოხებეპიოთი აშილელ უმწერობას იმ ხადვქლები-
ხას, რომლებიც მიზრდელ აღამიანთა კეთილბომილერი ხაშოვალეშის მორალურ ვლდექებს უყრნიბა.
ერთხელაც არ შევხვდრეოვარ პირისპირ ჩემი არყუნის გნომიერებას, ეპოქათა მთავარ გზაგახყარმ-
ეხ ვი, ხელთან მისხლდებოდა, გამიბოდა, შინებებს უწერდა თავიხულებას, ბენიერებებს, ხხხ-
ლის დვრახ, გამარჯვებებს, ამათების უგრინობ კომპახს, უკვლავებას ხულისხას, ნაირნაირ მხლელ-
ეღველოებებს, ბეჯითი იყო ფრიად არყუნა ჩემი, გლომბდა არხად არაფერი არადაროს არ გამორჩინი-
და, გლომბდა გაემხნევებინა დავრღმილი და ენუგემებინა იმეღწართმეული, გლომბდა მღერიო ამა
ქვეყნისათა ხვანდარფულ კუმბეშიგ ჩაწლოლიყო, ჭაში დაეკრათ მისთვის, ყვავილების თავყუღით
შეემყო მისი კუმბე და დაწერათ გვირგვინებზე: *აქ* არყუნას აღამიანთა მადლიერი მოღმისა-
გან -- გუგხლენოემული, ხინოღვადავრული ეშხავუნები იფარინაღმდენენ ხანოღვად გაყინულხა და
მინმურ პრამქეჭრამში, ჩემს არყუნასთან ერთად, იქვე მოახვენებდენენ რელიგიას და ორჭრანახუ-
არ მეგნიერულ აზრს, გაიმართებოდა ვამათი ჩემს არყუნასა და იმ აზრს შორის, არც ერთი ხაყო-
ხი არ დარჩებოდა გარკვეველი, აუხხნელი, ეთიკის პრიგვიული ხადვქლებილან დაწყებული, მასყ-
იგხს ჭვინის აგებულემით აღამავრებული. დიგვრადრული აფორიშემებაჲ წაიკოხავდენენ შენარად და
მუხიკის თორიასხე ვალახწვლებდენენ, მკიხხველია იმარჩიოლის ვინ დარჩებოდა გამარჯვებული, ჩე-
მი არყუნა თუ ორჭრანახვეარი, თანამებდრევე მეგნიერული აზრი, ჩამოღამებოდა, პრამქეჭრამში,
მრუმე მინის გავლით მთვარის ყვიოელი ზოღიკი შემთადწვლად და მკვდრისჭრად გააშუქებდა ჩემი აჩ-
ყუნის ყლოერი გვამს; გაერთიანებული ერების ორგანიზაციილან გამომახვეული გნომილი ექსპრემტ-
ადგოლმრკი ზოპარკის გხოველმჭებლემთან ერთად ხადვქვლიანად შეისწავლიდენენ ჩემი არყუნის
აზრს და იმ დახვენამდე მთილიდენენ, რომ ხაქმე აქვთ ურვეული ექსიხგენიხასთან, რომეოც ღლი
ხანია მისწყვეოდა ინჭოლოგიას და თავი გნობოლოგიისათვის შეეწერა. ნადურჭოლისოფისა ანაღბ-
ხაგ გადახედავდენენ ხწავლდემი მხავახი მოვლენის მიხამებნად, ხინუღელითა ფხოქლოგიასხე მიო-
ველიდენენ, იშემების ფხოქლოგიასხე, თავიხუელი აზრის ეხხეებს ჩავკვირებდრენენ, არც პაშუ-

აწყურ ანალიზს მოერიდებოდნენ, ქირურგის ღირს სვალძეის აიღებდნენ და რად გაჰყვეოდნენ ჩემს არყოფნას... ამისჩქავედა არყოფნიერი გვამიდან დროის ცნობიერი ფორმები, ესთეტიკის ინტონაცია და სანაგებრობათა დაგეგმბული შიდატრენები, სწავლულმა სიხერცხეობამ დაიხვადნენ, დაწერაღმითი რეჩრდებდნენ კეთილია და შორისის წარმომი შამ მიხეშებზე, ხარკს ვალუხიხდნენ შრავაღმამისა და შიღნიშხანგ, სხვდღი-სიფიფხილიანობის აბოუნობ შრამუჩას... აი, რადღენ ხახარგებლა ხაჩებს გაავლელდა ჩემი არყოფნის ანაღმირი შესწავლა; შენგიურლი სიხეღიხიები გაიღიღიებდნენ, შეიხებდნენ, ეთილიათ გამიხახევის ღირამიფი არ დარჩებოდა კლდეის შიღია შიგაღნიშობრივი განვიორემის აღნიღნიღების ფინზე, დანიერებოდა რაქქებღები, შეიქქენბოდა თორიღები, კინეფიფიები.

ხამაროლ არყოფნავ ჩემო! ხაღანურად გაღანჯული შიღერი იყავი შარაღის ჩემი, გვაგავავეთოლი კი თორქის დამიხხოვლი, დამიღვიღირღი, ვიორავა უღირსო მიმავალი, შირიღი შარახეს, ხაღაღ შინგ ვალავავეთოლ ჩვენ ერომანეთი, თუ არ ვახსოვს შე შიგაგინებ, აქ და იქ, შამინ და იმ დროს... ახლა კი გლიხარ გავიღებულ, ჰუჭყინარ შროშექღურანი, ევაქქერები რჩინანხევაი შენგიურლ, ხახეხიში თანამეღრევე აზის და მიფიღულ შავრეს სიღყევეს იღუთხავ, ებრალათ მიმართ წარმოქმელებ: " ნუ დაუთობი შეხარებელსა თუხსა, ვიორავა-იგი რეველებამ არს ვიღითი, არაშელ ნუგეშინის-ხეღმელო და ესოდენ უღრამს, რადღენ ესე ჰხედავი შიახლემუქსა ამას დღესამ (10,25) შესხვენ შორიქებს ხამიღანახხევიარი შიღურ-ლოღურაღურული შემოქმედება და კიღვე უღიშბული ქირურგის უმანრესი ხეაღვიღი დგაუთნობს შენს უსხეულობაშე, თავი მოგვეთუეს, თავი წარღეს და ვიღო ვახახხეღიღოთ, ხაღაღ კუთხეში შიგარ შიფივიარში ჩავიკვეხეს; იღი შიფივიარში შენი არყოფნის თავი, თემი შექმებოდა, შირი მოვეშობა, ხეხირი ჩაჭყლოდა... გარეო ხინბეღელ ეღვარებდა ვეღის მიმწეხრის ფამი და შივარის ავადყოფიერი ყვითელი შიღიფ ვეღარ აღწედა შიფივიარში; ყვითელი თავი, შიღვიარებდა... თვადში. აბეღარი ფიქრები დაფიფავინენ, კრისჯალოვანი უჩრდელი ფინის შახახ აღორაქებდნენ, შიღვიქერახ არღ ერთ დარაქი არ ყუენა, ყვიღახ შეველა ჩავეხვა შინა და ხეღყო ჩემი თავმოვეთოლი არყოფნის სინშინღე, შახუხს არავინ არ ვახხევიდა... რა დავაშავთ ახეთი განა შე და შენ, არყოფნავ ჩემო! მხოლოდ ეს დამე შეგეფთვარებს ჩვენ, ის იზრუნებს და იქნებ ეშრა შაუნდღო...

75.04 ერთ შორეულ თანავარსკვლავეღში დავებდა მწერალს ფიქრები, ვერა და ვეღარ მოვრინბა ისინი, ვერ მოუყარა ერთად თავი, წყურვილი ახარობდა მწერალს, ქუჩებში სიფიფხლის მღინარება ემახდა, აღამიანები, მეღები. მოვ-

See they return: oh, see the iterative
of moments, and the slow fast
The trouble in the face and the uncertain
Wavering!

See they return, and, and by one,
What from the face the slow fast
As if the slow should be the
And the trouble in the face
And half turn back:
These were the "Wagging-Awa"
Lovable.

Gods of the single ideal
With them the silver hours
suffice the trace of life!

Haze! Haze!
These were the souls to carry;
These were the souls of blood.
Slow on the beach
patrol the "wash-out!"

ღებში, შახ კი თვადში შორეული თანავარსკვლავეღისაღის მიღყირა და უთუდად გღიღობდა თავის გაღანჯული ფიქრების შეგროვებას, ერთს კიღვე ჩახჭიდა აზრი, შირიღია, მიწაზე ჩამოიფანა, ახლა შიურეს დაწყეო თვადთვადი... ფიქრის ნახვილად უღი ექვექმიანნი ვარსკვლავის ნახვილი ჩამოწყვა აზრს, შიურე კი უღინბა, აღარ დაუფადა მწერალმა შინს ამომწყინებებს და უჩინარად მიაშურა ქუჩას, რათა რიში ენახა და აღწერა... გზაზე მიწავალს სიყვარული შევეთა, შიურეაღმა ხელი მოჰვიდა, შორეულში ჩიღოღი და გზა განავარძო, გამოვიღითა არ დაწყეო, ხახეღი გავარვეთო, რახ წარმოადგენსო. ერთი გმეღი ქუჩა ჩაათავა, შიორეს უღრი შიგარახს შეყუვა, თვადი მოჰვიდა ჩხუბს და რიშიღი რჩაღი შიღის გამომწყვდეულიყო და სიამოვნებით ღღიღავდა თვადებს, არღ ერთ ქალ არ გღიღობდა და-თომბაზე წახხელს, მწერალმა შიახხერხა მათი გაშეღება, ხელი მოჰვიდა ჩხუბს და ისინი შორეულში ჩიღოღი. გზა განავარძო... მოჩინდა შირი გაღანჯეული ქუჩიღან დაბაღღანიანმა, ხაქვიხიურა შავკინიფ-უმიანმა აღამიანებმა და ამინბავარებმა გამოჰყევის თავი, მწერალი მიხვდა, შროფიხია ახლოღებოდა, ვიღაღახ მიახხენებდნენ ხახახღიანხვენ და დაბარხეახ უჩირებდნენ, მწერალმა ვარგად დაინახა მფორიღი ქაღმიფი, რამღმიფი ჩინხს ქირიხუღლიღი უნდა ყოღიოყენენ, ახლოს მივიდა თანავარსკვლავი მოუხხადა, გრემღმიფი მისწმინდა მათ, გლოვა ჩამიართვა მოვჩაღებში, შორეულში ჩიღოღი და ისევე

განაგრძობ გზა. ერთ ღიღ მიუღწაწმ უამრავ ხალხს მიუყარა თავი, ხეჯადახხევა ფერის კონფუქში და ვაშლები უფვათ, ხეჯადახხევა ფერის თვალში ჰქონდათ, ხეჯადახხევა ხიმაღლისანი იყვნენ, მწერაობ ეს მანინგლამინგ არ გაკვირვებია, იგი უფრო იმან გააოგა რომ ეს ბეჯახხევი ხალხი ერთს რა ვახის გამორჩენამ თორქის ავღიღმუვე გააშეშა, მწერალმა გადახხეყვიფა იმ ვახის ვინაობა შეუფლო, ახლის მივიღა და პირდაპირ ჰვიოხა თუ შეიძლება მოთხარათ გეოყავა, თქვენ ვინა ხარა-ი?-ვიოხევა ბერს გამთვივლა ხაგოდავალ, იგი შეაჩერეს და კითხვების დახმა ან განმეორება აუკრძალეს, მწერალმა- როგორ ბედავთ ჩემს დაჯავემანთ!- იყვირა, - მე გნომოლო ეხა და ეს მწერალი ვარ, როგორ არ მიგნობთ, ჩემი წიგნები მანინგ არ წავიკითხობათო- დამჯავებღმმა და ამჯრამღვეღმმა თავეში გადააქენ-გადამაქენიეს, -არც წავიკითხობა და არც გვიანფერეხებხი, იმ ვახის თავი ვი ჩვენ ყველაფრად გვიღრჩხი. - ეს მანინგ მოთხარათ რა გვიარათ?- ჩაბიგოდა მწერალი. მათ გაუკვირდათ, -განა არ იგი ეს ვინ არიხი, და რაღაც უფნაურად გრძელთ გვირ თქვეს... რა ვახს პირი ქარისვენ ჰქონდა მიმრუნეშული და ხიფყახს წარმოსთქვიჩა, ქარს ხიფყავები ხალხისვენ მთქონდა, მავრამ ყველა ხიფყავა რული აღწევდა ხალხამღ, ყოველ შემთხვევაში იხ რაც აღწევდა გხადაღ მიუთოთბდა რმ ვახის რაღაც ხამინღებამღე ლაპარაკობდა... მე... ომი...ღმერთი...მე... გხოვრება... მიმაჯალო... ჩვენ... არა... წესრავი... შრამა... ხინღისი და ა.შ.მწერალმა ხაგულაგულად ჩანინიშა გავებჭულ ქარსმფანინლო ხიფყავები და იხ-იხ იყო გშის გაგრძელებას აპირებდა, რომ ვიღაცამ მმღარად ჩავლო კინებში ხელი, მირისვენ დაქაჩა და ბუბლი მიწამღე დაარფყვევინა, მწერალმა გინება დაჯაგა, დაეგვა, ესმოდა როგორ უბრაგუნებდნენ შის მწერლურ ხხეულს გულდამო, ენამრვევილ აღამინებში; მათი შემახიღებოგ ეხმოდა მავრამ გინებადავარგულს ვერ გაეკვივა მათი შინაარსი... რვა გინს მოვიღა, ნახა რომ მოღანი დაგარულეშულიყო, აღარც ხალხი იყო და აღარც იხ რა ვახი, შიქის ხხეულში ხაბარულ გვიოღებმ გრმნობდა, წამოღებდა ხგადა, მავრამ თავი ვერ შეიკავა და მიწამღე გიიშხარათ... მერე ვიღაცამ შეაბუველა ხელი, წამოაყენა, ნელა წამარამგდა მწერალი, იგრძნო რომ რაღაცა ავღდა ხელი, პირფველი, ში, პირფველი, მიმოიხედა, აღარხად იყო შინი პირფველი, რომელღიგ შიქლი ღღის ნამებარ-ნამკონი ჰქონდა შენახული. ხიყვარული, ჩხუმი, გოვა, ღქიხი... მწერალს გაეგინა, რაღაც გაუგონარი ძაღის შემთხვევას გრმნობდა ნაღებ-ნამებგვი - გუშინღელი მღე შავი ჯღარამბარგით მიაქვოთ, - იბურებდა რუხ- ემრავლ მანღელეშმამან ურთაღ...

Сестры — тяжесть и нежность — одымаковы ваши
 предметы.
 Медунцы и осы тяжелою розу осует.
 Человек умират, пещок остывает согретьяй,
 И вчерашнее солнце на черных носилках несует.

Ах, тяжелые соты и шеплые сesti,
 Легче вамен, подиить, чсы мил твое повторишь!
 У меня остается одна забота на свете:
 Золотая забота, как времени бремя иудить.

Словно тешую воду я пью помутившийся воздух.
 Время вспыхано плугом, и роза землею была.
 В медленном водовороте тяжелые нежные розы,
 Розы тяжесть и нежность в двойные венки заплела.
 Коктебель, март 1920.

76.03 ხგიათ... ვანვალემენ... ხწყურიათ... ოგინი-
 ან... ოგინიან... შიათ... ძაღის ფხიქოღეგია, წმინდა გინ-
 ემა აღამინებში! ყურადღება შიარქიღ არყოფნას ჩემს-
 ახ, აღამინებში! მე, მე არ ვითხოვ ყურადღებას, ჩემ-
 არყოფნა ითხოვს მას, იგი ხომ თქვენზე მღერია, იგი-
 მოიღავს ყოველგვებს, კონსობს, ხამყაროს, ჩემს გარდა-
 მეგ მინდა გავექმე ჩემს არყოფნას, მინდა ხელი შეუქ-
 ალო, მინდა ამბოღულგური იყოს არყოფნა ჩემი, განა რას
 ვმაგებ მას ჩემი ყოფნის ხაფახურად?! ამ ხელღურ-
 ხსტიკოქონების წყებას, შებღლო ახოგიაგეგმის ნაჯღს,

პათოღოგურ რემინენცენგიებე... გადახხეულ მიკვდავთა ხარვეგებში, გადათქმულ მიკვდავთა უნ-
 ახე?! რას შემთხვევს განა ჩემი ემპროლო თვალხაბრისიხ ღრისიხა და ხივრფის უნეგარქს ვუკლეუმ-
 ახ?! რითი შეჯახებმ ჩემს არყოფნას?! ისგერიული გენია დაუფღებია არყოფნას ჩემსახ, პრემქვე-
 რამიგ არ ახვეინებენ მას, ვარეთ ომია და შარამარინების გრუხუნს გააქვეს ხაწყისი-ბლო, ეგრამამ
 ხაუშმამგენ, აშიამი. ხაღლობენ, ამერკავში ხამხრობენ, აფრიკავში ვახამოგენ, პაღესგინამი ხხე-
 ან და ქადაღღის გვეღებმ ქრინან, რათა მომხამული ხინღისხის ენით ელაპარაკონ ჩვენს არყოფნას...
 ფეხებმ შიარქიგებს უფვაარი გყინახვენ ღენილი ხაქონღოს ჯოგი, ჩრღიღემი ებერეგმათ ხაგოდავებს და

ჩაყლაპვით ემუქრებიან, არავე არა ხელებს ბუკსა და ნაღარას. იქედით ზავიერაძისა შენახული, ემ-
ნინათ ხელში არ გაუღვევთ, შეშლილით აცდებენ თვალს ოჯახის მშობერი თავგებში, შიათ და არა-
ვინაა მშრუნველი მათი, ვინაა მანღ, რანინი, ეაყვანი, რსკვიპი თუნდაც, ეპი! მომთვებით ოჯ-
ახის თავგებს და სოფლის ორღობებში დაძრულან გულ-მუცელი ამოგვამული, ყუყდიანი, წიბილი თვა-
ლებით, მიკშიან, უკან არ იხელებიან, გაუგიათ ვიღაც ღვთისნიერი კაცი ხილის თავთან ღვახი და
ღვთიებული პურის ნახელებს არივებს... მიუხარიათ თავგუ-თავგუნებს... სულიერად მავრლებიან
თორღის, წინ ხომ რაღაც ეღით ხახუნხავი, ნეჭარებით იშვებენ და მთერებს სარბენი ძალი ურკვე-
ლებით... წიხქვილი კი რა ხანია აღარ ღრიალებს, კოლის ფუქილი ჩაქრეგობებულა მის ხეგაეებში ,
ერთი ვიღაც მშრმული ბერიკაცი ყოფილია აქ, ისე გაღაგებულა არავინ არ ღარჩენია და მან აქითა
ღუმს წიხქვილი... მშრმული ბერიკაცი პირდაპირ ხაშობები მიუხევენებითა და ოქიღან უყურებს თუ-
რე თავის დაღუბებულ წიხქვილს.

ღაღუბრულია მალახი... ჩემი არყუნა განროხებულა და ნომიერების უნომ ხაჯხურებს აეებს, მე-
მვიღრებს ეებებს არყუნა ჩემი და ვერ უპოვია, თავს ილუზიებით ინეგებებს... ანამვიოხეთა გან-
გება იქნებათ ჩემი მკველ იმიერყუთითო, იქ საღაც გიგინათელა მონაღები გირეჭობენ და ჩემი
არყუნის შრომით რიგმს აყილიღნი სინკრეღელ ფილისოღურ თორიგებს ჰმნიან, და ხამყაროს ახალი
წყებების, იერაქტიებისა და იმების შექმნით ემუქრებიან... ჩემი არყუნა კი გვაშავავეთით და
თავმოღილებული საშარლოანად მოითხოვს თავის გაფიღილ უღლებების ღღგენას, ხამყაროს კოსმოგო-
ნიურ ანმანს ურევენებს მონაღებს, თავის პერსონაღურ მსოფლხეღველობას აენიოს, თავის ღქმებსა
აღ უკიოხავს, თავსაღ მოამბზრებს გირეჭობა მონაღებს, ორმაგი ჭეჭარაღების არხებშიაში არმუნ-
ებს, ფრადი ხმენითი ფენომების ხანგაურობას ანღობს... ხამყაროს უნიერესაღურ ანამაღგრიღლო-
მაში იოქვიგება მერე, ფაღალიშის ფაღლოანი ზავტების ხმურღი ოღანღება... მერე კი გლია ღივ,
მენღა და ჭეჭყანს პრომეღეღრაში, მარღვებში ღღგროთღღღი უფრავენ უანახანღელი სენჭების სის-
ხლოან ნავაღს, მრმები წერიღებს უკიოხავენ ხამყაროს ამოუნგომი სგრუჭურის მენახებ, ჩემი არ-
ყუნა ამ ხარუჭურის დაღახ ითხოვს, სგრუჭურა არ იშღმა, იგი მავარია და მყეღე, იგი მავიუ-
რი ხელის რაგინაღურ საზღერებს გარემოუგავთ და საყოვეღათ მეფაღიოკურ განზომიღებათა ჟერო-
მაში მოქვეღულა... საერათარისი ებრადეს მისმახის იგი. იგევიღელიან ერთად, რაღაცის თქმას და-
მობს, რაღაცის კმარებას, პაველ და იგევიღელი გაესაუბრებთან ერთანებს, ჩემს არყუნულ ნომიერ-
რებაში. და იგყვის პაველ ვითარღღე: უამახა შეწყნარებისახა ვისმინე შენი და ღღვა გხოვრების-
ახა შეგენე შენი. ამა ეხერა აწ არს ყაში იგი შეწყნარებისაღ, ამა ეხერა აწ არს ღღე იგი გხოვ-
რებისაღ. (2 კორინთ., 6, 2) და უპახხუებებს იგევიღელი, ებრადულღე მიუგებს მას...

ასე მრმანებებს უღადი ღმერთი ისრადელისითა. და იქებებენ პარღამენ...
ღღღი, შიერყუვიან გრიზუნები, ამომრყყინღება ახალი მშე არგახნა...
ხელი, მათა სორრედ, რაღა ჩემი რემინგხეგენღელიმე შეარყყენ თავს...
ხაერათარისთ მოქალღქეებს, ებრადელებს, ყვეღახს, ჩემს არყუნახს -

აგ აღმათ, რომიღახე ამასომბაში, მონხეღებულღმა თანაღმორღღმა საღღავიგ გაუთხარებს ჰლაღის გან-
აპირა კუთროვანთა ხახაღლოაღე... ნეონიღელ უგხოღებღლა ჩემი არყუნის გენია, დაღუბულა უმარო-
მისა და შეჭოლომის ოკვანეთში, თავის შემგვეღელს ეებღმა, მერკვიღენახე ეებღმა... უღმერო ,
უღახი ღმერის და უსიგოგხო სიგოგხელს, გაღმომგენს: მუნგ გეებღმა, ხამწუხაროდ ამათ გამომღდა-
რა მებნაღ იგი... ხწავღღღღმა მორეღ ღღეს ისეღ გამაღღეს მავრვარი და ჰოგ საკვირღულღმა, ჩე-
ნი არყუნის თავზე ორი გღრიაღა თვალის ნაღვეღად ხამი თვალ უყურღმა, ახეთმა განუხეღმა და
უპახხუხიმგებღლი მოღღენითმაღმ გოგა არ იყოს დაამნია ჩემნი ხწავღღღღი, ხაღღაც მადღა ღარკეებს,
ვიღღახს რაღაცა მოახხენესო, ხახწარაღოდ 4 ჭონა ფრეროგოგური დასკვენიტი მოაზღღინესი, 1 ჭონა
კრანისკოპური ხპენგახავი მოამზაღღინესი, 1 კგ. აღამიანური კუთღღობიღღა და 200 გრ. მენ-

ში, ინიშნებოდა შეხვედრები, წარმოებდა ობიექტი და მიწისებურებზე არ იყო იშვიათი... ის ვი ჩინებულად ვინაობდა თავს ხიჩუშესთან, ის იყო მისი ერთდღერი, ერთგული თანაგვარკარი, მისთვის შეუფხვდა მარალური მკვებობა და ავიტო იყო კიდეც თრიალ კვალი.

ერთხელ ქუჩაში მამაველს ვიღვამე დაუმახა. მიიხედა, ეს ის იყო... ვაუჯვარდა, ვაძადა, ვაეგინა... მხრები აიჩქრა, მერე ხიჩუშეზე მიუთითა და უთხრა ხელდაკარი? ვან ვერ შეამჩნია ხიჩუშე, ის ხში უფრო და გამჭვირვალე იყო... მოთინებლიან ვაიოიყვანა ამან ის... ვაეგრა, როგორ მიძელავს ახე ადელმული ქათონაურებით რომ მელაპარაკებანი, ვე ხში ისა ვარო... ახლა უფრო მკაცრი ჭრით მკითხა ვერ მიგნობი?... მან უპასუხა: ავი როგორ არა, შენ ხში ისა ხარო... მერე ისევე ხიჩუშეზე მიანიშნა, ხელდა ვამხო... არ ვახელა 20-ილ წუთი და მთავარილმულმა ობიექტმა ეს ხიღვან ვანაპირა ხადადმყოფობი ვაძანა, მეურს ეგანენე ექიმები მისი ხენის ხაიღვლეობა ამოხინა, მავრამ ვერას ვახენენ... ახე ვანელე 3 ღელი და 3 ოვები, ვე-100 ღლებ გნობილ პრეესორი მოილა მის ვახახინჯად, აქამდე უფობი ხაქიმო ხეობაწყობი ექირა ხელში, ის ნემბიად დაჰყვა ექიმს, ექიმი გულახებით ხინჯად, რადანეებს ეკითხებოდა... ჰახეხი არ ჩანდა. პრეესორი თანდათან ვამოლოდა თავის ადამიანური წინახსრობიდან... იგი მხალ იყო ლაიმი ყველაფერი, წილებავ, თანამებობავ, ოღონდ ეს ავეილემული, ხაიღვლეობიოი ხენი აღიოენო... მავრამ ამაო იყო წაილი მისი... ხადაში ხანს იგი წავილა, ის ვი ისევე მარჯო ღარჩა თავის ხიჩუშესთან ერთად, მერე ღლებ ლეგნობი მიწყალბის ღებმა ის ევლარ ნახეს, მებნა ღაქყის ხადადმყოფობს ჰადაგებში, ოთხებში, ენობი, არხად არ იყო ის, როგო ხაქოლის ავეიას შეუღვენე რადილავ ექიმობა ხაქოთ, ერთ ადგილს დაამებდენე ვაოგნებულეში, ჩქარა ყველაფერი თავის ადგილს დაუბრუნდა... მხოლოდ ხიჩუშე ღირდა ჩემად, არავის ეხმობა ღირილობ ხმა, რადგანაც ღირილოც გამჭვირვალე იყო... მახაქო... ღირდა ხიჩუშე, მახთან ერთად ერთი პოეტი, ერთი წინახსარმეყვეტე... ხაქრამობისი ემარავებს რომ მიმდევდა თავვამებდობით: მოიქნენიო წინამებლარნი იგი ღაქენნი, რამდენი გეყოღებს ღაქენ ხიგყათა მათ ღირიობათა, და ჰხელეულით ვამხლავსა მას გხოვრებისა მახინახა და ჰამებელით ხარმყნობახა მახინაჲ (ებრელე. მიმარა, 13, 7) ხარმყნობახა მახინა... ხარმყნობახა მახინა... არ წყლებოდა ხმა, ისმობა მვერები ახალო ხიჩუშის... ხიჩუშის ხარმყნობისი ოქროსკურულიბანი რეს მიქნახს რომ ივრავდა მვერდში თავის მიმბოლურ მიწახთან, ვახთან ერთად...

78.01 ყოველი რაოდენიდა პოენეს ქლემან შენთან ქმნა, რადენ მალე-იხს, ქმნენ, რამეთუ არა არს ხაქვი და გულის-ხიგყათა და შეგნიერებამ და ხიბმანე ჯოჯობეს შინა. ხადა იგი წარღენ უღმრონი (ეკვლეხიხავ, 9, 10) - იყო შუადღე, ისევე იმ წერტილს დაუბრუნებოთ მიახორკო, რემინეხევენეიამ წრე შემოხაზა, შეიგნო თავი ოგისი და შემგნობინა თავი ჩემი... მარმაროლთა ხეკლემურქვეულ... შენ წარმოვედი, პირველიანი... აპირალემა ჩემი ხედა... ხაქაროეოის გიხვერ მარვემ... ვაქრანავს ხიხე... ჩემი გელობა... მე ეს ღემო... და იღვლების ოხვერი ჩანს აგინა... იყო შუადღე... მიახ ხორკო... ვრმელი გმა განვედო... ჩვენს ავადმყოფურ გნობიურებთან ერთად, ხაქმარღ მემივე, დავილდოთ იქნებ? ჩვენ ღვაძახხვიოე ეხეღვების ხელთქმნული ოაოიონი! - ჩვენ მოვიარეთ აღმოსავლეთი, ხარში, მშინა... თავი შევიძვეტო ღაქენის გოღობი და ხაქვენის მვერეველი აღამხეგრეობით... ვახხოვს ის ქაოთ, მავში, მოხევი. ღელაბერი?!.. ჩენი ახალო და მველი ნანგობეში, წრის ოგიობახაგაში რომ დავეხმარენ, ვე ღაოიქვემ ხაქრამობისიხავ. ჩენი ხიხელა, ხორგია ჩენი... მუხარში მამბოლურად გიგვიშებს ეხეხო, ვერ მოეუოიხე ღელით განწმენილ მიწიურებას, მამოთა მოელმარე, ქაიხიო ხავხე რესპუბლიკებში, ომეხ შეიგრმენი ეკიოიო რადავ... მევე შევიგრმენი და გიხვერი მათემაგოკური პოპოგრების ნახავს და

Разбудил меня завтра рано,
О моя терпеливая мать!
Я пошу за дорожничку кругом
Дорогого гостя встретить.

Я сегодня увидел в пути
След широких колес на дугу.
Трещит ветер под облачной ширью
Знаменитый русский поэт.

На рассвете он завтра промчится,
Шамшур-гогг-гогг под кустом,
И перою сгладит кобыт шире
Над равниною красным дномом.

Разбудил меня завтра рано.
Заснет в малейшей горнице свет.
Говорят, что в скоро стану
Знаменитый русский поэт.

Воспои в тебе и гости,
Нашу печь, петуха и враню...
И на лесной мы пролетит
Мелко твоих рышних ворон.

ვერაფეთ სამყაროთა გზაგახაყარზე. ჩვენ მოვიხილეთ ებრაული ღირსი ძველების პირთორა ქანდაკება აგ... მოლოდა, ჩვენსკენ მოლოდა უმკვლელმოლოდა, გადამბრუნული, ღრუგი ავკავებში ჩივსა და შენს სიხსელს ხვამდენე პაღესხიური ჭრელი ოსის ჯამ-ჭურჭლით. გრილი ხარდაფემის კვირბეში ბანდალით მივუყვამოლით ხამყაროს ქუჩებს და მახიურ სიგიალურ სუთლით გვეფრულავთ ვიღაცა ჩენი! ირახნერბოდა მშვილი ექო... იხმოდა ბუღბუღი ჰროზინგილით: რველღეო მარადუკვდავთ...კოლე ერთი, ერთი ახალი რველღეო... რიხთი? ... ოქ ოქ ბელოდა, წიგნების კარდაბ მხვერი გაღა-ბწმინდა ქაღა... ბუღარისა და ერთი პანარა გაღამვეთი ჩიხის კუთხეში მათხოვარი გამიჩნდა, შვად მოლაპლაპე მანქანა გარედა... ქაღ შეხვერდა წიგნით ხელში ღანდი... უფოვიღან ბანს გვამღვდენენ თანახახიერნი შენნი მათა ხორრეო, ზღვარულემო ბელით ხილრეოს რო ემეღი გამთენ-იისახ, და ხაშრის გაყინულს ექსიხვერციისახ... და ფიქროდა პოეტი კავკასიურ ელემენტებში, ვერხალური ქმნაღობის პროცესზე, ცოვილიზაციის ხიმბოლოებზე, მხოლოდის აბოტოქტემული ყოველიურ-ობაზე... ფაღიფიკაციათა დიდი ჯაჭვი გაღმათ შუმანიზმიდან მორალამდე და პირველხაყინიერ ან-ემობათა პირამის კვებამდენე შიშით, სიხსელით, ზხამით, ნაღველით... ახალი დროის გომბეშობი, პანქანიან სის ოყინებში ფხა-მორგანახ უგაღმდენე ახალი შიმნს, ჩამავალი მშის სხივების განთა-ვისუღღებისახ, ბავშვობის დახეული ფრგღებისახ, ცხელი ჯროპიკური ქვეყნების სულსჩამღვებელი ხინთუშისახ... დიდღეღეო... მადღერია... ანჯაგონიზმი... მომარათა მარადიური შენსავე ღაჭი, ხუმბიქეში აბხილუერი...ფოღეოდა სწორხაზობრივი ნიპილიზმის ორგანული მყოფობაში... შეგი რა გხურდა მათა ხორრეო... პოეტიის მარადიური ცეცხლი ოქნებ, მრავალეროვანი, მრავალგვერდანი? გახხივს დარბაზში ორომგრიალი, შემახილმი? სხელი ყრუღ ეგემოდა მიწას? პაღელია! მათა ხორ-რეო! რა გენაღღება შენგ იმდერე პაღელია! შენგ გამორჩევი ახალი სიხვემას ფიქიური წამბი-ობის ფილოსოფიისახ... იშემის ბველ ხამყაროში შეგიმღვებთან, რამდენი ყოფილა, რა ხელმა წერა, რა ღვინმა შობა, არ გავიკვირდეს, ყველას ხურდა რაღაცის წერა, რაღაცის შექმნა და მიუღვეე ბი-კვდავთა მათ, მათ გარდახულთა კანდიერება... ნუ შეგამინებს შუღამე... წელთაღრიგებში ახა-ლი, ბველი... და იშვიმე სიკვდილით შენით, ქაღური კიაფით, მონოთეიზმით, ექსტაზებით, ქაღებში-თ, პეგერბურგებით, ვამინგლონებით, იაღლით, თბილიხით, იტრუხალშით... რა გენაღღება, აქა ყველა, მშობილი შენი, დობილი შენი, არ გიღაღაღებთ მათა ხორრეო! შენ-ამყამად-ყოფიერი ჩენი! შენ გაიხხენებ გუმინდელი დღეს, რა მოხდა გუმინ, რიღვეხთან ერთად შენგ იხილ ორანყერა დაშხ-ვრეული ჩინჩხ-ხერხემლებით, ამოქვეყრული თავის ქაღებით, აპირთავებული გონიერი დახანრეობით, თვლის კავლებს დაამაღუნებებს უგონოდ მრჯელოვთა მიჭი, ჩემი მიჭი, პაღარა მიჭი, ხვად ხაღელ-ფლის რამ მომვერთან წინახანრეღეველნი, ებრაენი, ქრისტიანნი, მამაღლიანნი, კონფუციანნი... გაიღებებს ხაქართველთან ჩამოსული ებრაელი გოგონა, შენი ღამაში მშვილი ბუნებრივი დიდიო, მათა ხორრეო! ნუ შეგმურღება, სიხსელთა შენი, ხორცია შენი!

მე-20 ხაუკუნის დახანრულახ ვუახლოვებოთ, ბელისწერებოთ, გამარჯვებოთ, დამარცხებოთ, ეხაა ხორცი, ეხაა სიხსელი... ხხვა რაღაა განა? შეკითხვამოღო: არსებობსო პოეტი ინტელექტუალ-ური? გიპახუხებო: --- (?!) ვაიღე რამე, მიხვდები რამე? წამოსახხვების მე-ობრე კომპი-ექსში რამ დავურავ, შუღამისახ, შენგ გენაღღება სულიერი თავისუფლება? შა, შა, რახ შეუმეღა არ გამავანი! შენ თუიონ ნახე, მოგლოანენ ნაჯაღამარეღე დემოკრატიას, შეამეღი კარგად, გამობ-ერე ეგ მუველი პარამენგებოთ, ფრიბუნებოთ, გღეხთა მორალური კოლექსიბოთ, რა გენაღღება ხაღი-ზიღავს მავ მუველს მხრებოთ, ნუ გემინია! რა გენაღღება? ... მოწყობა, და მოწყობა, და მერე-თება, შემოეროება, ვათოშვა, მოწყობა და იხვე მოწყობა. ვის უნაღღება... მანგ იგინის ხაქარ-თველთან ჩამოსული პაღარა გოგო, ჩვენ დავცინის მათა ხორრეო!

ჩემენა რაღეისი... ჩემენა ვიღაცისი...ის დაბრუნდება, შენ დაბრუნდები, მე დავბრუნდები... ერთ ხაღამიხგ ბნელი ოთახებში ერთმანეთს შეხვდებიან ქალი შეშლილი, ბავშვები მშვიდნი, ბერე

კმაყოფილი... უნივერსიტეტიდან გამოვლენ მამდარი პროფესორები, ჩაახვედლებენ, ხამყარხხ ხიმბრნეს ჩამომიბრწყყავენ, პრამგამჯულ ხაშვალეშხ შეინწორეშხენ და მალელიერების გრმნომით გახხელავენ გახ ჩხინახ და პურახახ, კათლერახ ხიმპულიახახ... ერახელი კილეე, ვადაღყაჟი მავშუიხ წრიალი, მეხხი-ერება რამ აწყლებმა წარსულიხ ნავთხაყურეშხ, ეპოჟინებმა, ელავლავებმა, ემბრეშურებმა, ხოლხ მახთ-ან ყლხნახ მარაღიულხ... ღრო ურობელი, ოგნებებხ მხხვრული შინი ურმებით მიამქუე ხახხელაო-ზე და შენ იქ მიხხელ, იქ ღაიგირებ მამა ხორრელი? შენ გამქვირკვადე, ვით ხირქუე და მღუშარებმა... ღლი ღუანგო?... ჰვირდი გულში... თუ არ ვავშებულ? არხით ხამქული, მამა ხორრელი? ხირღევანე, კლემავ ხახორწკვიეოთო, ჩემუელთა, შინეულთა, მიხიელთა... უხახრული გოლებმა მათი, მოვლენით-მა მხოლოთოთ იღუშეიშხ, ნუ ღაიკიწყებ ნურავიხ ხორრელ, შენ ღავხმარე, მოვარხ ასულ, კერკ-ღა ნათელი ქანდაკებამ ხვეშხმეურქვეულ მარმარლოთა... ექოშოლაშემით გავიხხ ხული, აუში, ხამყა-რო და შენ ვიღლიან მამა ხორრელი, პაჟარა გოვლ ხაქაროველოღან... ღიღა გერიანი, ნამიანი... რმე-პური... თოვა... როგორ მიღენიხ ოლიანი გლხი ხაქონელ მქვაახხევიხვენ... შომღვიმხიხვენ... შენ ღათლევ გმა და კვარი მამა ხორრელი, ხულხ ამღღელუხ, განათებუხ ჩვენეე მყორომით, რად მგლოვაროშხ შენი ხული ღერიღაღელი? არ იგი განა? რაჟმე? - გვიოხებმი! წღემი მიქქირან, 1 და 3, 2 და 4... ხვალ კილეე 1, მეგ კილეე 4... და რახ ვავქოემ? გვიმღება, გვავლებმა, რამე? ყვედახგან მიგლოვებუი 1 კილეე, ყვეოახგან ღავიწყებუი 4 კილეე! ნუ მქერიქუმი მამა ხორრელი! ღღეხ არ გავიგებ, ხვალ მოვალ მახნე! არ ეხმით ღღეხ და ხვალ მიხხელებიან, ღრო უნდა ყვედახ, ყოველხ, თოთოველხ... ღრო არხემული და არხებალი, ჯარღეშული ღრო შინი და მიხიო... მოვა ქალი და მგვარდაყრილ წიგნებხ გაღაწენებ ჩუმად, მღეშარად, ნელა, ვითარე ჩიჭინებელა ახ-გურლოვანი, ვახსიერებხ ხგრიქონებხ მალეოთ, ღლი ქალაქიხ მნელ ქუჩებში, თჟახხავ ღღევებხ, შორგოთა ხელი არ მოხხელე მათ... ღავგულემა ექვი, შიში, სიგვი, შირილი... გამიხხენებელ, მოიღოლე შენხ ხამქედად მამა ხორრელი! ვაღღეგნებოში! ხაქაროველოში! ნუ ღაიკიწყებ ხახოგახ გემით მოვლენილხ, ქაროული ღღიანხ, შროღვამკვამა მღღევებხ ყურმინახს! არ შეგაწუხებხ სინღიხი ღამით, იხ ყვეღანანა, ხიღვალამაში, უხიღვალი განგებმა შარავხ და განარენხავ კითხულოშენ ღემ-თიხ მქვეღღემი... იქნება ახე? რადგან ყოლია? ვერ ღაიმიხებხ ხხელი ღამით... ახე ხწაღათ მოვლელ ღემოტებხ მამა ხორრელი! ახე ხწაღათ, ხანამ... მოღიხ შე-კაცი, ახალი ნიგშე, მოღიხ ხა-განა კანოთა მოღემად მომკვავუნოშხ, რა ენადღღება იმ ხაგანახ მღინარხი ღხვირმე ჩამირული ყვიო-ული შოღი გაღაგურღღელი მშიხ და მოვარიახ?!... ყაღმი ხიღვუღიხ ოღგანია მოგემიხ ხორრელი! რა-რახ შუქშე მადგირა მრწყინავხ თავიხთვიხ, შეჩერიოთ, კმარა! პოგოლებში ქეოგომ ბუღა და ივეშ-ხება მოკვავული შეუშღულვიო... იმღეროხ ქორამ, რახ ღავავლებენ, მგვერნაყდაპი მუხიკოებმი, ჩამ-რქერილი იმპროვიშაგორემი, იგართქვენებენ, ჩვენხ არყოღნახ მოელირსებმიან, ხწაღღღღღხავ გაუღი-მებენ, ხმა შეწყლებმა... და ქაოხი გამაჟონებმა შრალემუღღიხ, ჩვენეუღღიხ, ხამქუთხეღღიხ, ღრ-აპევიღღიხ, გეგხომკვიღღემული ღრემღღიხ, იმიხ რაგ იყო, რაგ არიხ და რაგ იქნება...

ყო შუაღღე, მამა ხორრელი! შუაღღე მ შობიური სიგხიერი ფერიხგვადღემინა, წრე შემოხხაქუთ და გოგა კილეე... და გოგა კილეე! მარაღიხმად ღავგურქვევა ოქროხ ხამქინიხ; გამიღვიღმი, გამაგო-ღღღი კონგინებღღმე, პირამიღღმე, უღანოთში; მიღარღემი, მიღარღემი მამა ხორრელი! რად-ავიწყებ ხახე შენი ჩემხ ხახებამში! მოვლენ, იღვიან, წარმიხთქვეამ აპოლოზად ჯერ არ წერილ ღღქხ, ჯერ შეუქმნელ ფოლხოღიან, შენი იმღლი, შენი გეგხოთ მამა ხორრელი, ახე იქნება, გწამ-ღეხ შენ ჩემი... მარაღიხმომი ფერგამკრთალი ათინათებხ, ხახწაღღღი! კილეე მეკრი ხახწაღღემი, თოთა მიხგირად აუღენილი აღამიანი, არ გაქრეხ უკვლო, თავი, გხვარი, ყურემი, პირი, კითხვიხ ნიშნიოთ მოკვავული ხერხემალემი, მოქქირიხ ხაგანად ღლი ღემოთ, მმელამმელ ღემოთ, ჟირიხ და გოღებ მმეხაღღერი ხახებმა შენი, ხამქომლო ჩემი, ღლი ხირქუე, სიმშარი რთული ვით ღამე გრმე-ლი - მამა ხორრელი! იყო შუაღღე... იქნება რადგან და იქნება ვიღავ

As regards the fortunes of World Civilisation, State, modern Man and Jew: Considering the fact that types of Jewish selfunderstanding in modern world are discredited, bifurcated and somehow disillusioned too, a question arises in social spheres of influences, about seeking out the new forms of state-constitutional organization, of using some practical applications given as the source of nation's strength, to emerge victorious in struggle with anarchic, auto-insalivating petty-bourgeois inclinations and trends in modern Jewish society. The people morally defeated, the country impoverished by post-war inflation, the nation profoundly demoralized and impotented can not exist and can not be built by the slogans, in the era which passes away, by ill-sick body consisting of scattered antinational and antisocial groups, each of them abundanced with obsequious practicion, ideological qualmishness, perplexed into turgid inter-social emotionalism.

Diasporal auto-emanicipation process is turning to be parallel to the inner Israeli State's society's auto-insalvation process, interconnected with permanent self-deceit and false repentances, when affluences and Golcondas are concentrated in the hands of plutocrat nabobs and tycoons of national Israeli production, wallowings in money drawn out of weak stratas' veins blood, money without blood's smell, blood obliterated in its own nihilty and nothingness...

Is coming today internationalized modern Jew to burst anew World literary-poetic and social-ideological scenes by newbaked manifestos? Manifestos based on the blatant self-contradictions and intuitional-introspective insufficiencies? The need of which inner national forces we have? Perhaps of the strong egocentrist revolutionary zeals to...to break down new ideological crematories burning our Jewishness by common civilized temptations?

Yes, something is rotten in the state of Denmark, perhaps although in many other states too, but manifesting its spiritual decadence Israeli Jewry shows his loving respective attitude to his golden-made anarchic fetters, sinking to ruins of pseudo-democracy's pestilences and vicissitudes. Good wishes and strivings cannot be in unbridled State, burdened with absence of safety and stability in the political field, horses to ride on them towards romanticized and scarcely mysticized future-bygone, without any real national effort to shift the position of the things, some philosophically comprehended faith in hope, which can and must spring anew in the human breasts.

There is almost something prophetic in existence of Jewish people, outlived not thank to atrophied and rudimentary teachings, but thanks to naturally conscioussness permanent ever-being of unlimited, unattributed, undefined dialectics of inherited omnipotence and ubiquity. And always during millennia and centuries this Jewish people drank, what he brewed, simultaneously satisfying the desires of mankind's societies' infancies, delivered controversially in the nihilistic narratives of generations and generations. Is there any necessity to enter into the painful story of the contemporanean national desperations of the ruthless anarcho-statal organizations of State, which itself already is limitation and there is no need in any more other kinds of national-ideological limitations. Hence, the criterias of control onto the given national mentality must be preserved, to avoid possible enormities and cruelties of our civilized age.

Modern symbolistic-poetical mysteriousness of State's citizen is expressed in universalized sense of mutual alienation, including different forms of Israeli realities, enforced with the moments of disenchantements and disappointments.

Zionism, which might be sharp turn in Jewish history is going and more and more identified with the ordinary national movements, losing consequently the visibility of ultimate symbol, the symbol, concentrating in itself the intense longings of internationalized Jews, which might be directly determined by swift, passionate and intrinsic changes in their psychology, but are inclined ever more to play the part of the common & magogues in industrialized national societies, carefully using for decades the oppositional criticism and twofoldness of ideological party movements, sticcked to national bodies as the leeches, as the devils rebuking sin in deteriorized cultural lives of nabob and longhaired fops. This is some kind of ars politica of the life perplexed and commensurated to religious theurgy and poetic witchery. Unorganizely dissipated energy of the masses crash over nation in the form of a catastrophe, consequently, dichotomic focus of contradictions between the moribund, malignant, incestuous systems makes evident the necessity in strict national tactics and social-theoretical strategy of reorganizing confederalational power.

We can't be any more the betrayed nation, compelled to follow after the difficulties standing in the way of traditional political tasks transparently expressed in 'pure' democracy's rules, rather complicated, for the society, which represents the scapegoat for all misfortunes and collapses of several party-political persons, whose social-economic views are not identical with ours. The Jews must work today and not to go to health resorts to lose their fat, in order to free themselves of external national dangers and internal social defeats; even if it is necessary with the most ruthless brutality must be restored what does truly correspond to the welfare of a whole people, whose statal fundaments are being destructed by pseudo-democracy, by demagogical inter-party struggle, which doesn't keep care about real social interests of the nation, no about real national interests of the society. Looking at my countrymen, Jews of Georgia in Israel, especially at their considerable part, laboring, working, toiling and molling and at the end of the month they have only for their wage wretchedness and misery, I would be no Jew but a very devil if I felt no pity for them. Reshaping the destiny of people, of state, we have need in some permanent process of dramatic, unincostoussed reconvalescence of national values, of new advanced standpoints, following paths for which there is hardly any model in mankind's history, acknowledging that petty bourgeois liberalism is leading to self-moral capitulation, and to insecurity in intellectual life of nation, to the flourishing of social diseases of people, letting freely low instincts etc.

Israeli State wasn't founded to be a milk-cow for its founders, for the whole parliamentary gang, supported by the inter-party, political considerations. Not democratic Zi-

onism /remember Herzl/, but true social Zionism = Neo-Zionism can reshape, reevaluate Jewish lives in the modern Israeli state, which lastly must be founded onto the ruins of pseudodemocratic 'civilized' society of pseudopopular traditional sensibility and ideological concept of different -ism terms, leadings to the moral bankruptcy and social despair. Somebody striving to appear irresistible must cast away vague partiality definitions and wage ferocious war against modern anarchosocial atrocities and bureaucratic labor arrangements within the society, and if we'll twist and turn as we like in given conditions of the affairs, some of the forms of organization of socially pure labor process must be sought out; in our reality formally the people rules, but practically nobody asks him → pseudo-democracy; another way of possibility: formally people doesn't rule, but practically he's asked → sociality. When than, the people is deceived, defeated, undermined and transferred with his struggles to the completely powerless calculations and subordinated bureaucratic monarchy of concepts and misunderstandings? when he can appreciate victories in social fields? till total and utter defeat comes? when by unskilled government apparatus is being flayed twice?

National-individual creativity based onto the unbelievable self-restraint, can mirror in extraordinary circumstances the given people in its sanctified barbarity, in its unconsciously committed guilts, in its somehow psychoanalytic alter-ego problems, thereby, helping him to escape into the dream world, the world of depressed spiritual emptiness, treacherous autocratic closed circles. Isn't modern national consciousness a history, a religion of poured blood's physiology, the banner of unspiritualized, racial nationality, behaving the strongest outcry of genuine prophecies sustained by time-space interrelations? Against the arrogant background of cosmopolitan adultery's self patriotic exclamations, street restaurants' camarillas' quasi eleemosynary conductings, some need in under-the-God power is felt, analogous to simplest dialectics of the religious series of wavelike ascents and descents of the soul perplexed in different religions' syncretism and universal human acceptability. No sufficient, Judeo-Christianizing mutual process, determined continuous chain of failures, ill lucks and evil-doings, the very passive, patient and in the same time vindictive treachery of mankind's historical accidents. Liveliness of spirit doesn't mean the realization of personal horoscope's prophecies, as well as doesn't mean the exclusion of interpretative peculiarities, taken as a bare list of psychological traits of individuality who lays its arbitrary imprint upon events. Therefore, free man's omnipotence confronts and limits Super-Universal's free existence.

Lention should be made, that faith, further more inevitably strenghtened by historic prophetic activism might play very important rôle in social-political occurrences, but when nation's brain is addled by poly-party ideological perversions, street passers-by mutineers' everyday hurricanes, and many, many persons continue to fish in the air, instead of work hard with people, which has its back against wall and receives from life severe shocks and rude awakenings. Almost unthinkable, not losing the machinery of power, maintaining the control upon general continuity and inner order of events some institutional governments, confronting the insurrectionary mass, suggests reassuringly immediate abandonment of by-gone policy and planning of reorganizational ways in state's existence, but there is no way out or back, defined governmental system must be overthrown, thanks to most valiant and vigilance forces of the nation, using contradictory heterogeneous social substrata, may be sometimes, dangerous each for another, but together more perilous for existing "kind-hearted" judicial government institutions and fetishistic sexomaniac tendencies among "people"s representative camarilla. Mutual interpenetration process must be finished by establishing of surly vengeful irreconcilable national supreme power, concentrated into the hands of socially and morally healthy elements of people.

Israeli nation must become, from the nation of shop-keepers, butter and egg men, militarized castes, numb hand ideologues and politically unknown quantities, the nation of Tomorrow's past, not either has been used for the object of argumentum ad ignorantiam, but for only peremptory object of inter-national social redemption and re-juvenated human values, of determined existentialist dimensions, still abhorred and despised by the pseudologic buffoneries teemed muddled and confused aborigin yellow press, which pushes the events ahead by force of tokens and talismans, not convinced in the necessity of the revising of some keynote aspects of statal-religious insuitability; when the History castrating the nations, emasculates them and turns them in conglomerate of jumbled changelings and charlatans, overwhelmed by their own social-linguistic misconceptions, economical oversights and ideological faults, results of conservative-liberal petty-bourgeois adulations and oajolerics, coalesced in minorities' obstreperous martyrdoms.

Waiting on lumescent poetical-aesthetic futures of disguised lamentating portraits of World leaders, sorrowful and pathetic voices of coming generations are be-louded; refracting and echoing to the proximating sequences of permanent revolutionizing severity, pertinently dogmatized in scriptural-evangelic divinities and modern cultural monstrosities. New Men, new Worlds, new Jerusalem will be required, new inter-doctrined Jerusalem of the States, Nations, Geopolitics, Christendoms, Islams, Confucianisms, Hinduisms and simply, Jewries.

Who will be right, when it will be began to forecast, using ancient messianic ecotoplasmic forethoughts? One can, that grim, haggard, inwardly concentrated man, with a swarthy greyish face, surrounded by greatest and angriest crowd? one can that state or that civilization or simply that Jew? Is here any valuable answer? Perhaps a new one, redeemed, autoemancipated?... To prepare the way back to autoinslavization? To much more pessimistic diagnosis and unproductive secularism as a inevitable consequence of ideological pluralistic systems? Or we'll perhaps begin to wreck our ephemeric liberties in modern national societies?

Ex Nihilis only Nihilus!...

History never repeating itself, therefore, cannot be unique, with a bundle of agonizing issues. It's very possible, we'll have need of the fourth man, of the fourth state, of the fourth Jew and other more Human civilizations?! As regards the...

יפצי' ביקר גיבן, גלים לין ויל' אגו

שתי גליטינגר ונצחתי את מתיק של פואטי

של פואטי אהיו. נכסצתי מאור, ובימור אפל לפני.

אסום של יופעל של קוקב גלמנו, כי נסדתי חליטגור

למסקרה, הכל יום התכוונתי למעור הכיתה ולא הופדתי

את כהתתי לזאט, ופואל של יפצתי לזינין לבימה על. פול

מאק של אתה אדם שלל הכייתי אחים, אך מיכר

אני את בני ואכן עיבא כנצא פואטיו.

סמן ידיו יופו לזולם כיונים נה גוג - מי יפסיפז?

איתו בקצוה על ענצי גליטגור. הכייתי סו

נהיה מי-אדם מצוינים באופיים ויפסיפזעתי, אגסי מעל

וססויה, בלשנים פאלי צרכויה, היינים כפסיפסור וולף

אמוסין, קלזפוב ספוקיקיה, זועסלין. צלואו-די-צפועיה, יגיצה

זלדיקיינדי; אחי לילין וצופ, ~~פול~~ ופולומפי, קוקט - אר

כוסמן אוונז' ומי קקפסנה, כולל (מי אמלדסקיה)

צורקיס שחבון לזשי אהוי, ופס, הייטה של המעור

הפסריו שלם, כוסדתי עם הוצגה של פניי' התיא

אר כוסמאלי. לצברתי ועל קסיוו עם התיק. פניצ'תי

שווייה עיין נה של כל כהאסוים, כהאסוים סופכתי

יפצ'ן כוסמן פרי.

כאחיל. כל אגו ופולומי' -

היה עלם וחינאי!

כמה על, הקסיה, מי טעסע אצלך, התיי אהי
אוסך, מי אגסי אייך ובלום אך. אני מנפסי לבימור
בבלין זיעים וקוצר לוח.

בספר האפיית כהנה-הינטינאי.

(ספר פקדון שכלו כהנה 1964), ופסי נוא צעטלמאדל.
"שעטע (אילן שנופדע שטר-1957). ואם הנה, אגיל
לפרק את לייס ונאו ילל על גטילך קופל של כוסמאוי

והאפיית ל. א. לייסין, ופס: "אדאקט צעטלמאדל".
יושעתי התייווה-כססוים ולא אחלתי מה שפרקתי;
אך אולי י' על ספן הפע ספרים שטען על התייווה לפרק
והאפיית ל. א. לייסין, ופס: "אדאקט צעטלמאדל".

אם אהיה בקרע לפרק המפויס, אקספי אך.
אך אולי ותמללו תזועים כח ש'צא מרן מעליו מודעל.
ש'צעיניו כהי'ס ינולס. איני חילג פלוג את קרומי.

הכסיה על שמהה ממה ירע עם מעד'ים אחיה אף
הפניו כוסמאוי וולף ומי קרצו כנצחתי. כוסמן אהיו.
הכסיה על שמהה ממה ירע עם מעד'ים אחיה אף
הפניו כוסמאוי וולף ומי קרצו כנצחתי. כוסמן אהיו.
הכסיה על שמהה ממה ירע עם מעד'ים אחיה אף
הפניו כוסמאוי וולף ומי קרצו כנצחתי. כוסמן אהיו.

იპუღა ჩონი და მისი ცნობები ხაქაროველთა
და იქ მცხოვრები ებრაელების შესახებ
შესავალი

ქართულ-ებრაელ ისტორიოგრაფიაში განსაკუთრებულ ადგილს უკავია იპუღა ჩონის ჩანაწერებს, ლირებს, კარესპონდენციებსა და კომენტარებს, რომელთა გარკვეული ნაწილი ფაქტურადაა დასაბუთებული. ხაქაროველთა ებრაელთა შესახებ არა ერთი მკვლევარის, პირველადი-ეტიმოლოგისა და ორგანიზაციის მხრივ ცნობები მოგვეპოვება.

2500-წლიანი ისტორია, დღევანდელი, თქმულებით, გადმოცემებით შექმნილი ეს-ესაა გარდის წინაშე მდებარეობს შესწავლის საფუძვლიანი, იმდენი ერთი, მთლიანი, სიხვედრითი ისტორიული პირობების სახეს, საიხი მრავალსავე ეტიმოლოგიური, სოციალურ-ეკონომიური, პოლიტიკურ-იდეოლოგიური, კულტურულ-რელიგიური და სხვა მნიშვნელოვანი, მიზეზებითა და ფაქტორებით.

პალესტინა... ბაბილონი... ხაქაროველი... მცხეთა... ამბიანა... არამა... იმ, ის უკრძალავს, ნახევრადისტორიული, ნახევრადისტორიული და ხავეში ისტორიული, რომელიც დახამას აქვს და წინა მერვე-მეექვსე ხუთწუდეში მხოლოდ ილახის ებრაელების ამ ეტიმოლოგიური ეტიმოლოგიური და არსებობს. გარკვეულად, ხაქ. ებრაელების ისტორია თვით ხაქაროველთა ისტორია, ქართული ხალხის მადიანის შემადგენელი ნაწილია, მაგრამ მას გააჩნია ხაქაროველი სხვადასხვა, ხილვე, პრობლემატიკა.

ეპიკურული თუ ქართული ისტორიოგრაფიული მასალების, საბაბილონო ლექსებისა და ნარატიული წყაროების გამოქვეყნებას ხაქ. ებრაელთა წარსულის, ყოფისა და მხე-ჩვეულებების შესახებ პირველადი მნიშვნელობა აქვს, შევადრე ახლა, როცა ხანადი პირობების შექმნა აღნიშნული მიმართულებით მუშაობის წარმატებით ჩაგვარებისათვის, სიმბოლური აღარ უნდა წარმოადგენდეს.

იპუღა ჩონი, ერთი დიდი ისტორიულ-ეტიმოლოგიური მადიანე და გვიანე, მადიანე, რომელიც ყოველ მხრივ დამა შესწავლის საგანი უნდა გახდეს, რათა ხაქაროველი შექმნას მე-19 საუკუნის ხაქაროველთა ებრაელების შესახებ.

იპუღა ჩონი ქ. მინსკში დაიბადა 1855 წელს. პირველი მადიანე არ დაუღო ეტიმოლოგიის მიერ შეტანილი პირობების - შედეგობის და, თქმის ყოველგვარი სახეობისა და ფუნქციის გამოყენება შორეულ კავკასიაში მცხოვრები საიხი ებრაელი მემკვიდრე, რათა გვიმოგვინდოთ და ეტიმოლოგიური ებრაელების ხაზგაღებრივი, რელიგიური და ოჯახური ყოფის შესწავლისათვის, იმ ებრაელებისა, რომლებიც თავს ათი წლის შიშობადაც თვლიან. ჩონი შექმნილია მარტოველი და ამომწურავად აღწერა ებრაელი თქმა, კონკრეტული და უკუთხედილი უკონკრეტული მდგომარეობა, ფიქციური წყობა და დაბალი კულტურულ-მედიკალიური დონე, მისი მიზეზები. მან მხოლოდ ხაქაროველი ვი არ მოიგვა, არამედ შეეხო სპარსი, დაღესტნელი, მხარელი, მემკვიდრე ებრაელების ყოფა-ცხოვრებას... יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה יְחַיֵּנוּ וְיַשְׁרֵנוּ
125-166 . 27 , 1930 '1 77, 10177

ჩონი არ დაუმადლოებულა ფაქტების ფიქსირებას და სინამდვილეს შეეცა, მიზეზთა სახეობის, ხურდა რა შექმნილია მარტო და სხვა მადიანე ავბელი მდგომარეობაში ჩაგარდნილი ადგილობრივი ებრაელი მის-ახლეობის, მან თხოვნი მიმართა სხვადასხვა პირებს, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებს, რათა გაეცნოთ და სხვა მადიანე ხაქაროველი წარსულის დეტალურ კვლევა-შესწავლაში. მან ოცხელი კარნიშების რამდენიმე კომისიის რეზიუმეც დაიღო, რომლებიც ვერ მოახერხა რა კავკასიაში მოგვარება და სხვა მადიანე.

1864 წელს ი. ჩონი, ებრაელების შორის განათლების გავრცელების ხაზგაღებას მიმართა, სხვადასხვა და სხვა მადიანე აღმოჩინა მისთვის, ჩაფიქრებულთა განხორციელებაში, კავკასიისა და ამიერკავკასიის მხარის ებრაელთა ისტორიული წარსულის დეტალურ კვლევა-შესწავლაში. მან ოცხელი კარნიშების რამდენიმე კომისიის რეზიუმეც დაიღო, რომლებიც ვერ მოახერხა რა კავკასიაში მოგვარება

JEWISH FAMILY FROM THE CAUCASIAN MOUNTAINS IN DAGHESTAN ON ARRIVAL IN PALESTINE, 1870 - მთის ებრაელთა ოჯახი დაღესტნიდან პალესტინაში ჩამოსვლისას, 1870 წელი (ფოტოგრაფია)

CAUCASIAN MOUNTAIN JEWS MATWIEJ BOGATYREV AND SOLOMON MORDUKHAJEV ON 6-th WORLD CONGRESS OF ZIONISTS. IN MIDDLE T. HERZL BASEL, 1903 YEAR. --

კავკასიის მთელი ებრაელები მადვეთი ზოგადირევი და სოლომონ მორდუხაევი მსოფლიო სიონისტთა მე-6 კონგრესზე. შუაში-თ. შერცელდ, ბაზელი, 1903 წ.

ის მიწყობა, მთელი ეს საქმე ჩორნის მიანდო. (იხ. თურნ. 2170, 15, 1867). განათლ. გავრცედე - მის საზოგადოების რეკომენდაციებზე გარკვეული დახმარება გაუწიეს ი. ჩორნის კავკასიის მაშინდელი მთავარმართებლის, დიდი თავადის მიხეილ ნიკოლოზის-მის, კავკასიის საოქრო-სამახელო შტამისა და ამიერკავკასიის მხარის ცალკეული ოქლების გამკვეთლო აღია მარაგების (ე. წ. აგვარდოი ლისე - საზოგადორო უფლება) მიღებაში.

თი წლის მოგზაურობისა და დამატელო კვლეოთი მუშაობის შედეგად ი. ჩორნი შეაგროვა მერჯახის ცნობები ებრ. თემების სტატისტიკური, სოციალურ-ეკონომიური და კულტურულ-რელიგიური მდგომარეობის შესახებ. მის ჩანაწერებში თვალნათლივ აიხსნა რუსეთის თიქმის მთელი სამხრეთი ნაწილის ებრაელობის საყოფაცხოვრებო ვითარება. დაწყებულ ქ. სტავროპოლით, (სადაც იგი 1866 წ. 22 ნოემბერს ჩავიდა რახლოვთან), კუმანისა და თურგის ოქლებით (ასევე: შოვი, შიხლოვსკი, შიკოპი, შვიჩიკვი, ყირაში, ქერაი, თოლოსია) და დაღესტნის მრავალენოვანი მხარეებით გათავებულ (თემო-ხან-მურა, ჩორ-იურგი, ყარამულავენგი, მუნიავი, დემლაგარი, ლურველი, ჯინგუფი, შირვე, შეგროვსკი, ლერმენდი, მაჯალისი, იანგივენგი, შეპიდა, შილი-ვენჯი, ხომანშილი, შოვადი, ჯრახი, შარდა, შუგაორი, რუქლი, მოჯი, ვართაშენი, ყარამარალი, ყარამურადარი, კუმა და სხვ...).

ჩორნი ეყრდნობდა და იყენებდა გარკვეულ საარქივო ღვუმენებებსა და მასალებსაც, ნარკულ წყარებს და ა. შ. ამდენად მისი ჩანაწერები და წიგნი წარმოადგენენ თავისებურ ნაბავს თუ ხინთებს ლიტერატურულ-მემორიული და ისტორიულ-ღვუმენდური მასალებისას. სანდვრესო შავ., დაღესტნელი ებრაელების ცნობა იმის შესახებ რომ, მოუხედავად რუსეთის ქვეშევრდომობისა, რომელიც მათ ეწყალობათ, უფლებრივ იურიდიული თვალსაზრისით ისინი, ებრაელების მიმართ მკაცრი და უსამართლო იხდებური შარათის მოქმედების ქვეშ არიან მოქმედები, რის გამოც ისინი დაყენებთ მიითხოვენ მათზე საერთო სამოქალაქო რუსული კანონმდებლობის გავრცელებას. (იხ. 1866 წლის 29 იანვრის სამთქმ)

1869 წლის 14 მაისს ჩორნი შეუდგა თავის მოგზაურობას საქართველოში, რომლის ქადაქებასა და მისახლო შენქვეშში (თბილისი, გორი, ცხინვალი, თამარაშენი, შრეთი, ქარელი, სურამი, ქუთაისი, დიქხუმი, ინი, ხაჩხურე, ახალციხე, აწყური, ახალდაბა, შორჯომი, კულაში, ბანბა, სუჯუნა, ხაჩინი, რუისი. ა) იგი გაეცნო ებრ. თემთა არა მარჯო მრავალგანჯულ, მრავლის შემსწერ წარხულებს, მათ ხიშველებს, მკვდრებსა და ხელნაწერებს, არამედ მათ ეკონომიურსა და ეროვნულ-თემობრივ პრობლემებსაც. ჯამათებში თავისი წარმომადგენლებისა და ხელმძღვანელების საშუალებით წერილობითი სახით გააგნეს ჩორნის თავის ხაჭკოვარი, მწარე ყოფა-ცხოვრება, იმის იმელით, რომ დრმად შავივხებში, განათლებული, შრითი მისული ეკონ. ებრაელის მხრიდან თანაგრძობისა და დახმარების აღმოჩენის მშაღყოფნას წააწყებო დენ. ყურადღებას იმსახურებს მაგ. ი. ჩორნის ვარული ხაქ. ებრაელთა რელიგიური მიმართულებისა და არსის შესახებ. აღნიშნულ საკითხს ჩვენ ჩვენს სპეციალურ შრომაში შევეხებით, აქ კი გვხურს მოიყვანოთ მისი სიყვევამი: ... 171 172 173 174 175 176 (გვ. 126, წიგნში ... 177 178 179), ე. ი. მაშინ როცა ისრადედან წარმოწყვეტებულნი მილიისა და შრახის ქვეყნებში დახალდნენ შირველი შტამის გახმების წინ, ასევე ნეუხანდენარის შერიოშიც, როცა მრავალი მათგანი ამ ქვეყნებში, ადრე წარმოწყვეტებული თანამომხმების შირის დახალდა მათვე მიწომის თანხმად, მაშინ ჯრ კილევ არ იყო რაიმე სახის ნიშანი რამანებისა და ვარაიმების რელიგიური თანხმობისა და სხენებულ ქვეყნებში გამრენის შირის გშით მილიოდნენ ვითარცა მათი წინაპრები თავიანთი მიწა-წყლიდან აყრა-გადმისახლებამდე.

შემდგომში, ხაქ. ებრაელებს, ჩორნის აშრით, ბამილნელი ებრაელთა რელიგურ-იდეოლოგიური ცრადიციები და კანონმდებლობა მიუღიათ და არა ვარაიმებისა, როგორც ა. შირკოვიჩი (იყო კავკასიაში 1840-იან წლებში) ამტკიცებდა.

წლების განმავლობაში აქვეყნებდა ჩორნი თავის წერილებს, კორესპონდენციებს, კომენცარებს ხაქარეველსა და დაღესტნის ებრაულ თემთა შესახებ, როგორც რუსული ასევე რუსულ-ებრაული შრების ცრად-

ებში: - Дель -, - Восход -, - Кавказ -, - Терские ведомости -, - Сборник сведений о кавказских гор-
дах -, - Имена - ქიმიკი -, - Огнѣи -, - Ученое -, - Арабика - ...

თავის ჩანაწერებში ჩაირი ხშირად იმეორებს თავის წინამორბედ მოგზაურ-ეიზენშტადტსა თუ შვედ-
ვრბმს: ვმელანს, გოლდენშტედტს, ეიხენვალდს, ბერგშინსა და სხვ.

1879 წელს ი. ჩორნი ოლქებაში დაბრუნდა, რათა წესრიგში მოეყვანა და გამოქვეყნებინა შეგროვებუ-
ლი იხტორიულ-ეიზენშტადტის მასალა. თავის წერილში, ვამ: Neueste Post - იხ რედაქტორ რაბინ ბულო-
ში ჰაქოტინისადმი, იგი წერდა: ამომოცვეთ ვიკრუახო მეგობარო, რომ ახე უწესრიგოდ და უხიხედოდ გწ-
ერ... მიხედვით რომ, კავკასიასა და დაღესტანში მცხოვრები ებრაელების ყოფის ამხახველი ცნობე-
ბი ხხვადახხვა აღვიღებმა და წიგნებშია გაჯანგული და შე ვკრემ მათ აღვიღებოვი მიხუეგებმა და
მცხოვრებლების გადმოცემის თანახმად; არ შემეძლო მათი შეგროვება ერთ დროსა და ერთ ადგილას,
რათა მახალ რეგის მიხედვით შემედგინა და დამუშავებინა, დრო არა მამქვს... დროს მახუეგებმა შე-
ვდევარ-რედაქტორსა და სხვა გამოცემებელ რაბინებს ვიხოვლი რედაქცია გავეყოფინათ ამ ჩანაწერებ-
ისათვის და მათთვის ერთი გარკვეული მიზანდახახული გამოვეცდვის ხახე მიეგათ, ნურც იმაზე დამბ-
რახახო რომ არ ვარ მჭვერეშვეყელი... რემ მიზანს ებრაული ენის ლიტერატურული ხაზურების გაჯარ-
თობა როლი შეადგენდა... მხოლოდ რემი ხადხისადმი წმიდა სიყვარულმა, რაც რემს ვულში ანთა მულამ,
გამამებლინა მომეოხრო ჩვენი თანამომეგებისთვის ისრაელის 10 უმის შთამომავალთა შეხახებ... (იხ-
11 აბი, 194, გვ. 27)

ხამწუხაროდ ხახივევილი ხენმა (ყელის ჭლქი) არ მიხვა შეხამებებომა დაულდაუ ებრაულ მოგზაუ-
რის დახსრულებინა თავის შრომა და გარდაცვალებამდე ყველა შეგროვებული მახალ აჯანდალდის გავ-
რგელების ხაზგადაღებას უანდერმა, რომლის ხარჯებიოთაც და ა. ი. შარქავის რედაქციით 1884 წელს ხე
ჰეგტერბურგში გამოცდა ი. ჩორნის ორი ნაწილისაგან შემდგარი წიგნი - 1195 აბი 190 ,, რამეღო ვეი-
გხსნილად შეიგავდა კავკასიის ებრაელთა ყოფისა და იხტორის უშუალოდ ამხახველ მახალას. ეს მა-
ხალა ვი ორი ხახისა იყო: 1. მოგზაურის მიერ შეგროვებული წერილობითი ცნობები კავკასიის ებრაელ-
თა შეხახებ, უკანახველი ხამი ხაუკუნის მანძილზე. 2. აღვიღებოვი მცხოვრებომა ბეპორი გადმოცემე-
ბი თავიანთი წარხულებ: შეხახებ, რახაც გარკვეული ეიზენშტადტის ყოფის მხიშვნელთა აქქ-
რედაქტორი, ცნობილი რუხი ებრაული მეცნიერი ჰრო. აბრამ ი. შარქავი თავის წინახიყვარობაში წი-
რდა აჯოთ მოგზაურმა მხოლოდ მცირე ნაწილის მომხალემა მოახსრო დახამქვლად, დანარჩენი მახალა ბ-
ხი ჩანაწერების, დიურებისა და ვადვეული ფურცლებისაგან შედგა... .

შარქავიმ უხველად დაჯოვა ჩანაწერების ენა და ხვილოვ, არ ვადათარგმნა ებრაულში ილიშე ჩა-
როული სიყვამი, გამოქვეყნებომა და მოელი წინადლეებოვი ვი, და რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია ი. ჩორ-
ნის მოელი ხარქივი მახალდების ჰუბლიკაციის თვალახარისხით, წიგნში მოქვეა მოგზაურის დიურები
და ცნიებები ხე ხეიშე (ქვალქების ხახელთა მიხედვით), ხადაც მოთარელება ვიღვე წიგნის მიერ ნაწი-
ლო. აკოლეე ხხვა მრავალი ებრაულ თუ რუხულნიუანი ჩანაწერი რჩება განხვეენებულს არქივში -
შენიშნავდა ა. შარქავი.

გამოქვეყნებლების მიზეზი ფინანსურ ხომენდეები იყო, რახაც აღნიშნული ხაზგადაღება მწვაველ
განვიღლიდა.

ი. ჩორნიმ თავის შრომი გაწეუმიერებელი, შეიძლება ვადლუქარებულად ოქქვას; შეუხახებელი ხახი-
ხური გაწეია შემდგომი თიბების ქართულ-ებრაულ იხტორიოგრაფიას. ამ ხანდევრუხი მომხილელი ჰრო-
ნიკილან ჩვენ მკრუახ ეიზენშტადტის მახალას და მრავალმხროვ ცნობებს ვიძენი არა მარტო ხაქ. ებ-
რადებმა და დაღესტნის, არამედ რუხეთის ვრგელი იპერისის მოელი ხახხრეოთხა და ჩრდ. კავკასიის
ებრაული მახახლეობის შეხახებ.

ამახან, აღნიშნული ცნობების განხილვისას და ანალიზისას მიხედვებაში უნდა გვეჩინდეს მოგზა-
ურის ი. ჩორნის ხემეიქტურ-სხიქიკური მხარე, პიროვნულ-ინდივიდუალური თვისებებისა თუ განწყობი-

ებების კომპლექსი, რაც კავკასიის და კერძოდ საქართველოს ებრაელთა ობიექტურ ყოფაცხოვრებით ხი-
ნამოცილებთან შეჯახებისას (უფრო რბილად-კონფლიქტურებისას), შესაძლოა დამყარებლად მოვლენათა შე-
ფასების როგორც ზოგადებრაულ კრიტერიუმებს, ასევე შიდარეზულსაც.

ამდენად, ი. ჩორნიხის მიერ საქ. ებრაელობის რიც შემთხვევებში უარყოფით ფსიქო-სოციალურ დახასიათ-
ებას არ შეიძლება მიენიჭოს აქსიომატური ევალუაციის ხასიათი. ბევრი რამ უფრო და რთულად მო-
უხერხებელი ებრაელი მოგზაურისათვის საქართველოში და მის ებრაელ მოხალისეობაში, ამას კი მუნდური-
ვად მოყვებოდა ხათანალო პირუხველ-სუბიექტური რეაქცია მისი მხრიდან. გარკვეულწილად კი ვიკარ-
ულობა, რომ ჩორნიხის წინამდებარე წიგნის ნაწილი, რომელიც პირველად ქვეყნდება ქართულად და იმდენი-
აღვის აღვივებს დაკავებებს ქართულ-ებრაულ ინფორმაციას, როგორც შესანიშნავი ინფორმაციის უზრუნველ-
ყოფი წყარო, ამ აქტივაციისთვის, გათანამდებლებულ სარკვეს წარმოადგენს, რომელიც უკრ ან ჩაიხ-
ელის საქ. მრავალფეროვანი ებრაელობის გარკვეულმა ნაწილმა, შეიგნოს თავი თვისი და წინამართა
ჩვენთა საქმეთა, ანალოგიით სწორი ეროვნულ-ინფორმული ორიენტაცია არჩიოს და მით დადებითი რული
ოთამაშის ჩვენს გარემოებულ (ისრაელი-საქართველო) და რთულ ყოფაცხოვრებით მოვლენებში.

მიგრე ქვესტრუქტურ-ფუნქციური შენიშვნები:
ქართული ფუნქციონირება ებრაული ღრმადიდან. უფრო და გვეცხვა აღქვადური და თავისუფალი ხეი-
ლი. აღვივლით თავების თანმიმდევრობაში. სპეციფიკური ებრაული რელიგიური ფუნქციონირება ხათანალო-
და ახსნილ-კომპლექსურებულ ფუნქციონირების ბოლოს დართულ შენიშვნებში, რომელიც გადამვიტოვებსა და გარდ-
ახავ ჩვენ შეგნებულად მოვერდებით.

იმდენად, თარგმანი გარკვეულ დახმარებას გაუწევს საქართველოს ებრაელთა ინფორმაციის შესწავლით და-
ინფორმაციულ პირებს, რაც თავისთავად იქნება ჩვენს მიერ გაწეულ მრავალმხრივ მართვისთვის და დასე-
ურება.

ღ-რი იგხავ დავილი

იუშუა ჩორნი

მოგზაურობა საქართველოში, იმერეთში, სამეგრელოში, გურიაში და არაბების
ქვეყანაში (არმენია)¹

1869 წლის 14 მაისს, დილით თბილისიდან გავემგზავრეთ და გორში მშვიდობით ჩავიღეთ. გზად, რამდ-
ენიმე, ღამეში ბაღებითა და ვენახებით მოთვლ-გარშემორტყმული სოფელი გავიარეთ, ქალაქში მისი
თავზე, შველი ციხის გვერდით მდებარე სახლს მივალექით, იქვე იყო ისრაელის პაფარა ხახვებოც,
სადაც მრავალ მთავანს შევხვდი, მათ შორის რამი ია'აკობის გხინვალადან, ასევე სურამიდან, მრეთ-
დან და ქარელიდან ჩამოსულ ისრაელებს, გავეხარდა ერთმანეთის ნახვა. იმ დამეს მოხახვებულად იმ
პაფარა სახლში დავრჩი, საეროდაც იქ მომთრია დარჩენამ ხანამ შუგის სახელულობის განხილვებ-
ად წახული ნარაღივი (ქალაქის თავი)², არ დამრუნდა სახლში.

15 მაისს, საღამოს რამი ია'აკობისა და მთარგმნელის მ-ნ ელიაშუს თანხლებით გორის უფრო თავ-
ად ერისთავთან წავუღეთ. მან ვულობდად მიგვიღო და ჩაით გავვიმასპინძლა. მე მოვახსენე მას,
რომ პირში, რომელიც რკინიგზის გაყვანაზე მუშაობენ ღრმადიდან და შეუარაფრებულ გზებზე მოხარ-
ულ ებრაელებს, ხეიმენ მათ, ქვეშს უშენენ, დახეინიან და აშუქად იგებენ. ქალაქის თავი პირდად
წავილა ინყინერთა უფროსთან და დავადა მისი ხელქეობისხაღმი განვარჯვლებს ვაგემა, რათა ამ-
იერიდან აღარ მოემოქმედათ მხვათისი რამ, - გარდა ამისა ქალაქის თავმა მიითება მისგა თავის ხელ-
ის ჩემთვის მიემზადებინათ ღია მართი (აფკარიფი ღისი)³ სამოგზაურო საქორეებებისათვის და აღ-
ილობრავი ისრაელების შესახებ ცნობების მოწოდება აღმოქვდა. იმ დამეს მესტუმრა ქართველების მა-
რთმადილებელი ეკლესიის მღვდელი აღქვანდრე პეტრესი⁴, რომელიც ქართველების ეკლესიის მართის

წაკითხვით ფრიალ ვმაყოფილო დარჩა.- ბევრი ვეღაპარავე ჩვენი მშენებლის ადგილობრივი ისრაელიების ზე-
ხაზე, რათა ვარგად მოქცეოდნენ მათ და არსებული რეაგირი ხიშტული შექმნილიყვნენ.

16 მაისს ჩემთვის მშალ იყო ეფლო, ხამ ჯიშანი ხეხნს შემდეგი ნამდვილი ჭარანჭახი. ⁵ ქალაქის
თავისხავენი ღია პარათის მიხაღებლად მამრის ხამმაროველიში წაველი, თან მახლდნენ რაბი ია'აკობი
და ჩემი მთარგმნელი, თავადმა იქამ პაფოვისხევიში მიმიღო, მიიხრა რამ ჩემს თხოვნას გზებზე მოხი-
არულთა თაობაზე შეახსრულდეს; მოვიღე ხაზოთი, დავემშვიდებე მას და ჩვენს ხახლმარში დავბრუნდ-
ით, რავხხელით ეფლოში და გორიდან გაველით (გორის შესახებ თავის დროზე მე შემდგომში შექნება ხა-
უბარი)-- ჩაველით ხინვალით და : გაუჭრელით : დამამ, კარგად ნაგებ შენობაშითან, ეს იყო რაბი ია'ა-
კობის ხახლი, ჩვენ გადმოველით ეფლოდან, მრავალს მოეყარა თავი ჩვენს შესახებ დარა. ხახლით აველ-
ით, დიდძალი ხახლი შემოგვეტროდა. აქვე იყო ქაროველების თავალი კინაში მარამებლო, თამარაშენის
შესახებ და პაფოვის, ხხევიანი ერთად ხომხური ხვლის ორი მახწავლელთა მოვიდა, დიდხანს, თა-
ქის ხალამიღე ვისხელით და ვხავბრძოლი. შემდეგ ადგილობრივი უფროხის, პრისფავის ხანახავად წა-
ველი. დამე ღრუვაში წავტლი ხალფავად, ესაა დიდი ხახლი, რომელშიც კვლეების განწერვა გრძელი
ხვამეშია ჩარიგებული, მავრამ არა იხე რგორც დიდხინელი ებრაელების ხალფავებში. ღრუვის დამ-
თარგმნის შემდეგ მავშეში მოვიდნენ ჩემთან, ჯერ ხელზე შეამბრუნენ, მეც ხელი მოგხანეს ჩემს
ქულან და ავრებს, ახე მოქცევა ყველა ებრაელი, დიდის და პაფოვს, იმ წესრიგისა და თანამიღვერ-
ობის დავით, რგორც იხინი იყვნენ ბეთ-შაქენებოში. მეორე დღეს, დიდით თორაზე აველი და ღრუვის
შემდეგ ყველაფერი წუხანდელით განმეორდა, თან ამბობდნენ-შაბათ შალში! შაბათ შალში! მყოფნი-
დნენ ხელზე და ხელით ეხებოდნენ ჩემს ქულს. შაბათს, ხალამით ადგილობრივი ხოფის ხვლის მახწავ-
ლბლებთან ერთად შეხლმარნენ ხომხების ეკლესიის უფროხი მღვდელი და დოკვანი. ვერას კი რაბი
შალამმა მიმავითხა ბრეთოდან, ყველას უხარდა ჩემი ჩამოხვლა, მეორე დღეს მთელი ჯამათი უნდა
შევერბოლიყო ჩემთან და თავისი თავდადახავალი ეამბნა.- ხინვალი პაფოვა ხოფელთა, თემე მრავ-
ადაა აქ მადები და ვენახები, მღ.ღათხი შხულოთ მოდინება და შაქანებს თავის მღვდარე ზალე-
ბს, იგი დამაა და ხმარანი. ისრაელის ქალში საქაროველის (გურჯინხანი) ⁶ ხხვა ქალბის მხეუ-
ხად იგვამენ ევროპული წესით და არა ხმარისი ქალბისავით, არ ერთლებთან მამავაგებთან ერთად ერთ
თანხში ყოფნას, მათთან ერთად უხხედან ხურას, (ერთხელ) ღრუვის შემდეგ კილუმის ხაკურთხებლად რა-
ბისთან და ხხვა რამდენიმე პორთან ერთად ჩემი მთარგმნელის მ-ნ ელაშუს ხახლით მოველი, ხურის
გახაწყობად შემოვიდა ახე თოხმევი-თხუშმევილედ წლის ქალბელი, რომელიც ერთ თბილისელ ყმარელ-
ზე იყო დანიშნული, ჯერ ჩემხვენ გამომეპარა, გამიკვირდა რა უნდა ზ მეოქი, რვა მომიახლულა, ხე-
ლზე შემოხვია, ახე ხელბზე ამბროთ ჩამოყარა ყველა იქ დამხწრეს, ახეა მიღებული მათთან.

18 მაისს, ჩვენს ხურას უხხდნენ რაბი შალში ბრეთოდან და ჩემი მთარგმნელი, ხაოფარია პრადპორ
რამდენ დენის ხვამს საქაროველის ხახლი, მავილა დამამად იყო განწყობილი, ვომხარულეთ და კარგ-
ად გავაფარეთ დრო. შემინდებისას რამისა და მთარგმნელის თანხლებით პრისფავთან წაველი, რომელიც
თავის მალში ხელი რათი გავკამახსინებლდა, მეც მადებმა და ვენახებში გავიხეირნეთ და ხახლი
დავბრუნდით. --

19 მაისს, თამარაშენში, თავად მარამბლის ხანახავად წაველით, მან პაფოვისხევიში მივიღო დარა
თანხში, აქვე მოვიდა ამავე ოჯახის თავლის ორი ქალი, ადლობლად მოგვეხაღმინენ და ჩვენთან ჩამ-
იხხდნენ. ურთოგავნიძისა და მოკითხვის შემდეგ მათ შემდეგი მთამეხეს-თეიმურაზ პირველის დრო
ჯარის ერთობი ხარადელი ყოფილა ვინმე ისრაელი ხახლად გიგი, რომელიც დანარჩენ ებრაელებთან ერთ-
ად ქ. ფიანკენიდან მოხვდა საქაროველით და მღ.მჭკვრის (კურა) ხანპირიზე დახახლბულა. ეს
ხარადელი გიგი ებრაელ მუფია შამამიავალაგანი იყო, საქაროველით მან ხხვა ებრაელებთან ერთად
ქრისტიანობა მიიღო. ქ-ნი (კინაგინა) მარია ოჯარონა თავად შალ მარამბლის დედა, თავისი ხავა-
რელებს ხამით ხხენებული ხარდის გიგისა შვის განეკუთვნება და ამდენად ჩვენი უძველესი თანამი-

მე ისრავლის მვიდების შთამომავალთაგანია. ამიერი სარდალ ციციას სავაჭრელოს ყველა წარმოადგენელი დღესაც ციციანოვად იწოდება.⁹ დავემშვიდობე მათ და თავად დავით მარგამიძისგან მარგამის მამულისკენ ვავებურეთ, დიდი მოკრძალებით მიმიღო თავის სახლში, ვისაუბრეთ ამ მხარის ებრაულ ხომალტებზე, მერე თავადმა მიაშვენი, რომ მის ოჯახში დავყო, საქართველოს მეფეთა სიკვდილგუჯრების და მარგამის თანახმად, ასი წლის წინ განხეთქილგანა შვირთა ადგილი მის წინაპრებს, თავადებს ვიარგისა და იასეს და ხაქარაველის მეფე ერეკლეს შორის, დაახლოებით 1760 წელს. მეფეს თავადების გამოძევებულა უძრავანებია საპყრობილში, ჩამოურთმევია მათი კუთვნილი მიწები და ადგილ-მამული 70 ვერსების სიგრძესა და 30 ვერსების სიგანეზე და ჩაუბარებია ერთერთ თავისი ისრაველი ყმისათვის ოსტაპტიონის, რომელიც მთელი ამ მამულების გამგებელი უნდა ყოფილიყო, თუაღყო ელევანდინა და აუკრთა ვადახახადები ამ მიწებზე მოსახლეთაგან მეფისა და თავადების ხასარგებლად, ხანამ ამ უკანახველთა მსჯავრი გამოძევურებულა. ეს ებრაელი მეფის ბრძანებისამებრ მოქვეყნა და მთელი ხუთი წლის განმავლობაში განაგებდა ხსენებულ მამულებს. მას თავისი მადონი თავალი მარგამიძისგან არ დავიწყებია, ის ზომ მათი ყმა იყო უწინ. სულით ამხნევებდა მათ და ფულითაც ეხმარებოდა. ერთმა კაცმა იგი დაახმინა მეფე ერეკლესთან, აი, ებრაელი ოსები არგულად ევიღება საქმესო, ეხმარება და დიდად ფულს ახარებებს თავადებს და სრულმით არ შრენავს თავის ხელმწიფის ხასიკეთლო. ეს ამბები რომ ვაუთა მეფეს თავის ერთგული კაცი ვაუგზავნია ჩუმად, რათა შეემჩმებინა დანახების ხისწრე და სიკვდილით დანახა ის ებრაელი. დემირთის წყალშით ყოველთა ეს ოსებს მისწვლითა ყურში, იგივე სავალოდ გონიერი და ჭკვიანი კაცი ყოფილა, ხელნათა რაგორ გამოეწრობინა ეს საქმე აი, რაგორ მოქვეყნა იგი. სასწრაფოდ მისულა თავადებთან და უამბინა თუ რაგორ დაახმინა ის ვიღაც ვარწარმა მეფესთან, რომელსაც ამ ამბის დახაზუსხებლად კაცი გამოუგზავნია. თავადებისადმი მიგებულ მისი რჩევა შენდებში მდგომარეობდა. ისინი სათითაოდ უნდა ვაუხმურსკენენ სხეებზე მომავალ ბილკებზე, რომლებითაც მეფის კაცი უნდა მოხულიყო. გამოჩინისთანავე მას ფეხებში უნდა ჩაუარდნოდნენ თავადები იმ ებრაელის დანძვალ-გინებით, რომ ებრაელი არავითარ ხაზრდოს ან ხარისს არ აწვდის მათ და ასე დავხეცვამიან სხე-სხე გამოხაკვები ლუკმის ხაზრდოდ. ასეც მოხდა, დანახეს რა მეფის გამოგზავნილი კაცი თავადები სათითაოდ გამოვიკვდნენ სხეებოდან, მრწახ განერთხნენ და იწყეს ოსების დანახენა და დანძვალა, რომელმაც ისინი თითქმის სიკვდილის პირაძელ მოიყვანა და გრძობდა არ იმეცებს მათთვის, ამასხობაში ის ებრაელიც მოვიდა, ხელში ქვაზე გამოძებული ქობელი (ფყავის პარკი) ეჭირა, რომელშიც ოქროს მონეტები იყო. როცა დანახა რომ თავადები მახზე ცხლს დაპარაკობდნენ და დანძვალდნენ, ქვა ვადავუგლო და თან დაუყვარა: წაეთრეთ წყუენო, რაგორ მდინდვთ ასე, განა სავალო ხაზრდოს არ ვამდვთ? მან ვანგებ დიწყო ცოფების ყრა, თავადებმა აიღეს ოქროს ფუთა მოსაჩვენებლად ქვაზე გამოძებული და წაიღდნენ. რა ნახა მეფის კაცმა რომ დანახენი ამბავი არ ვამაროდდა და საქმე სწორედ პირიქით იყო, დაბრუნდა მეფესთან და თვლით ნახული უამბო. მეფეს არა დაუშავებია რა იმ ებრაელისთვის. --

რამი ია'აკობის სახელი, რომელშიც მე ვიყავი ვარწრებულ ალბითა და ვაჯითა ნაშენი. იგი არხართულიანია, პირველი ხართული ლექსებისთვის არის ვანკუთვნილი, მეორე კი მის ხანსოვებულ მინას წარმოადგენს. მინა შედგება დიდი ღარბანისაგან და ორი დამაში ოთხისაგან, შუამარხსული, დიდი ფანჯრები ფარდებითა მოართლი, იაფავი ფიგრებითა მოგებული, რაგორც ეურავილებმა იგინა. მავიდა, სვამებოც და მერხებოც დამალა და ფართო, მათზე ჭამენ და იძინებენ. ზღ ხალკები და ნობები ფინია. ვარი მადალია და მკვრივი, რაგორც ჩვენთან, ასევეა თავადებისა და ქარაუღების სახლებშიც, სადაც კი ვიყავი. არავითარი ვანსხვაებება არაა, ღუბელიც შესანიშნავია, მხოლოდ ესაა, რომ ფანჯრებს ქვემოთაა, კედლებში ვარადებია (ვანჯინები) ჩაფანებული, სადაც ღრინს ინახავენ, ხაოჯხო ჩიკოტებსა და ფანს: ცმელს ყუთებში ინახავენ, მთელი ხაზს ვარამში დამაში, გრძელი ღრეჯანი ვარამშიწერს. ზოგიერთ ახლში, ფანჯრებში მუშის მავიკრად ხინათლგამფარი ქადალია ჩახველი

მაგ. ჩემი მთარგმნელის ელიაშუს სახელი.- ქაღები ხეშმარიტოყვარენი არიან, ხალხით გამომდლაჲ არაკემოდენ ხლდე, თუმცა ენა ამკრლდბდათ, მრავალა ღამში ქალთჳილო, იხინი,ჩვეულებრჳ,სა-
ვიანთი სახლებიხ წინ,კართან ხეღან,როგა ჩავუვლოდი მათ,ფხიხზე ღეღმოდენენ და გულომოდლ მეხა-
მემოდენენ. აფვიათ ქართული ფანხანგეღი, ქართული და სომეხი ქაღებიხ მხგავხად მანღლიხ აკრავენ
და ხაეროლ მათი სამიხი ევროპულხ გავხ.- ოჯახური გხოვრება და წყობა ფრიად პაფრობარქაღღრა,ყვ-
ელა აღგილომრჳ ქართულ ენაზე დაპარაკობხ, დამწერლობაჲ ქართული აქეთ. იხინი წმინდა აღმისაყღ-
ლი ემკრეღები არიან,პაფიონხეღი,კეთილნი და მემომღელ ხალხეღში ქართულეღმხა და სომხეღში გხოვრ-
შით შექმნილი შექრეღებულე მღგომარეობიხ დარჩაგრუნნი. მათი გაღმოფეღიხ თანახმად,სომხეღი იგოე
'ამადღეღეღი' პრთან, იხეღი ლფიხ შთამომავლენი, ხოლო მოავეღები და დღეღხეღეღები ემონღეღეღი.
ეს არ უნდა ოყობ მაროშულე, არჳ რაიჲ ხაფუშეღელ უნდა გავანღღეხ ახეთ გაღმოფეღეღი, ეხაა რომ ა
ხე აქეთ მიღებულე თავიხი წინაპრეღიხგავან.- ქაღები თაემღამღეღი და დარმაიხღები არიან, ჩავეფო-
ღები ხხეღან თავიანთ გადეღი ოთახეღში, ლფვაშეღ ყოველოიხ დღიან და გამოღფვაშღ რეღიან იჲ-
უგხოს (ყარობხ) ყოველოიხ იახლეღებენ,ხეღმარხს მიღება და დღეღახება ნაქეღი აქეთ.-

21 მთიხხ,ხურამღღან ჩემხს ხანახავლ ჩამოვიღა მ-ნი რაში ეღიჲა მარ-მომე, მერე ეროჲრჳმხ დღე-
იღმრჳრეღა პაფიონგემღამა მიხთვა ეწველი მახ. წაველით მე და ჩემი მთარგმნელი, თან გავყოლოჲ
ხახამ დავიღი და იმ ვახგ ვეხღეღმრეღ. ხეღრა გავვიმადღეხ, აქეღე ოყობ ხურამღელ რაში ეღიჲაჲ,ღურწ-
რელი პაფიონხეღმა და მხიარულმა ხეღეღა ორგველო. ხურამღელა რაშიმ ჩამოფიღანა და მარეენა მ-
ნიმე მიხღეღოროჲხ წერილი ხურამიხს უმადათხხადმი 1850 წლის სიხხლერიი გიღიხწამეღიხს ითამაშეღე
გადაქერე ეს წერილი. ხადამოთი ხახამ მოშეხ ვეხღეღმრეღ,აქეღ,როგორჳ ამ ხოღიხს ხეღა ხახღემიჲ;
ქაღები პაფიონხეღემნი და დარმაიხღები არიან,მევიღენი,წყნარნი,ჩეღენი და მორგხენი, რთიჲღ დღეღეღ-
ნელი ქაღებიხგავან განხხვაღეღიან,რომღეღიჲ წამდაურწმ ჩხეღომეღენ,კინკლამიღენ და ვეღერი თარხს
ქაღეღიღი გავპოვიან. აქაური ქაღები ვი ფრიად შრღღენი არიან, როგა ჩავუვლოდი ხლდე,ფხიხზე აღ-
გომით მეხაღემოდენენ და ხანამ ნემაროჲახ არ მიღებღენენ არ დახხღემოდენენ,უნდა ჩახეღობიღი და
გეთხოვა,რათა დამხხდარყვენენ. მირქათ ჰამამონიხ¹² კურთხევიხს ღროხ შეენიშენ, რომ ქაღები მავუ-
რახეღელა პირიხპირ დეღმიან,რათა კურთხევიხს მადა მათშეღ გავრეღღეღეხ. იხინი ყოვეღმხრეღ გლო-
მღენენ ფამოშეღღეღენიანთი ხეღმაროშოყვარეღობა და კეთილი გელი, ქალთჳიღები მღერი დამაშეღი და
ხათონი არიან, ვახეღ უკეთეხს რომ არ იხაღრეღხ. ეს ვი მათი ხიამაყიხს გრმინობაჲ უმღერიღებ; ხეღე-
ხი და ქართული ქაღებიხს მხგავხად ხახეხ არ იღეღავენ. სიმორგხეღიხს ხაშურელი უღარავთ მშენიერ
პირი-ხახეღ. მამავაღეღიჲ ხეღემენ პაფიონხს ხეღმარხს, მოუშორებულე აღღანან თაეღე, ხაემრეღენ ფრა-
ღი მიორმადღეღიითა და შრღღეღიით. ამით იხინი გა-ღელამიწახავითი არიან შორხ თანამომეღ დღეღხეღეღ-
ეღიხგავან. მერე აქაურ სახღმი ვნახე რომ.ხაქეღელხს ხეღემით ჰამენ, მოუხეღავლ ამიხა,კოშეღიჲა
აქეთ, ჩანგღეღიჲ და დანეღიჲ,ახეღე მავიღეღი და ხვაშეღი. ეროჲრი ოჯახში მიოხრეღ,რომ მავიღეღე
მხოლოდ ჰამათხა და ვარგ დღეღეღში ხაღიღობენ, დღეღახანწაღიოხს ხაპაფიონხეღემოდ,კვირიხს ხეღა დღეღში
ვი ხეღრაგადღეღარეღელ განიერხა და ფართი ფახეღეღ ხაღიღობენ.- მათ მრავლად აქეთ მად-უნახეღი,
მიწა ნაყოფიერი და წყლანნი,წაღეღიჲ იგონება ვახგ,ხახღეღხს ევროპულ წეღზე (ყადღაშეღ) აშენებენ
ვარგი გემოეღეღი, ხწარეღ იხე როგორჳ მათი მემომღელი ქართულეღები და სომხეღი და არა როგორჳ და-
ღეღხეღელი ემკრეღები.- გხინვაღები ჰეღხა და ხქელ ჰურხს აფხომენ,არ ვიღი რაღა უმრღელე ფქოღიხგან
აფხომენ, რომლხს ჰამაჲ შეურეღეღად მნელია,ხორგხახგ არ ეღანეღიან, მხოლოდ ჰამათიღან ჰამათიღ
ჰამენ, ზოგეღი ხეღადახეღა ხოღღმიღან ჩამოაქეთ ფროღელი ვახაყიღად. მთელი კვირიხს განმავღეღაში
მე მხოლოდ ერხეღე ჰეღამე ხორგი და ორეღი ქეთამი, დანარჩენ დღეღეღში ვი რძელთი ვჰამყოფიღებღ
გხინვაღები ჩემი ყოფნიხახს ორი ქოწიღი ვამიარათ,ორეღეღხს დავეღენარნი, ხეღიხს წინა დღეღხ სიძიხს ხახ-
ღმი ვოყავი ხეღმრად წვაღეღაშეღ. წვაღეღიხს შემღეღ,სიჲე მაყრონიითა (შეშინებში) და დღეღელ ხა-
ღით დავკრიოთ და სიმღერეღიში ქეღახს დავუვა, ლფვაში მიველით, ამავე ღროხ მიოყვანეღს პაფრომღ

იგი, რომელიც იმპლი გოგონა ყოფილა, მას ერთი მიხუცი მოჰყავებოდა ნაღესაბიძია და დანარჩენი ხალხი. როგა ლეგვაში შევიდნენ, ხათანი და ქაღა (ნევე-ღელუჯარი) შეჰადღმუნ აღვიღებ შეაყენეს ერთი მუროს გვერდით. მათ წინ ხახამ დავიდი იღვა, რომელიც ემბაუღად მდებარეა შავრა ხიღერებს (გოთუ-გემი) და ქართულად თარგმნიდა. შემდეგ ჭეშუმა წაიკითხა რაზნ შაკოლეშ¹³, თარგმნა ქართულად და ლეგვა-კურთხევა აღვღინა ხახელწყოს შავრანის ვევე აღმხანდრე მუროს ხახელში. მთელი ამ დროს განმეღვამაში ისინი ხუფის გარეთ იღვნენ, ბოლოს მოგანეს ღალით¹⁵, ხათამა აკურთხა იგი, ზემოხეია თავში და შავრამდახვამ შემოხეცია, რამი წესისაზემ წაშოსთქვამდა კურთხევებს, ხათანი ისრადებს ვანონემის თანახმად ქოწინდემოდა შავრამდალში. როგა ხახამი ჭიქაში ამომდა კურთხევას, ხომეს ხელში თხის ჭურჭელი ექირა ხვეციდაურთ ღვინოთ ხავსე, რომელშიც ნომომის ზეჭელი ილა; თ, დამთარდა კურთხევებში, ხათამა ამოიღო ზეჭელი და ღვინიანი ჭურჭელი მთელი ძალით დანარგხა მი-რს, იგი რომ ხელ ნამხხვერეებმად აქცია. ქოწინემის გვერდითაღოს შემდეგ, მანღელდაღვარემული ნე-ვე-ღელუჯარი გარმემოვლით მოუახლოდა არნ-შაკოლეს¹⁶ მოკონეს მისი ხავარული და ბეი შაქენე-ხელოან გავიდნენ. ნევიანთა მივიდნენ, ხადღამ დამე ღლი ნადმი განმართა, მთელი ჯამათა შეიკრი-ბა, ერმანეთის შირისპირ ჩამწკრივდნენ, შეეჭვიდნენ და მღერდნენ მუღამემღ. შეორე ღვინამ მო-ყარა ხალხმა თავი ხუჭარაში, მხიარულემის დროს ერთი ხათით მოყვანეს შავრამდალ და ნევეს მოყ-ვეს. აქ იყო ერთი ხახამი რ.მ.მ. რომელიც ღირსებულ, შავრავეშული და თარის მგდენ შირად მოვიღრე-დარი, მირყვი და ხუღელი, თავის ადგილიდან წამოხვდა, ჩანს ამ დროს მოუარა ხეიკემ, იმრო ხანჯლით, ზედ წამოაგვა ირი შური (ჩურევი) შემოიღო მადლა თავში და დიწყო რადამ ხხეუღღემის ზოღა ხად-ხის წინ, თახში ამ დროს ქალღმირ იყენენ, მათ შორის ქართული და ხომეხი ქალღმირ, შე ზევეკიო-ხე რამი ია-აკომბ, განა ახეთი ჩვეულება გაჭეთ მეოქი?! მან მომიგო რომ არათე ისრადღმბ არ ჰქ-ინათ არახდროს ახეთი ჩვეულება, თვით არაემბრადღმბისთვისხამ უხვხა და მიუღებელი იგიო, ხამინდელ გავმარღლი ამ შემოღო ვამზე, რომელშიც თარის შავრავი შეღახა და შეყვანა ისრადელი და მისი რწმენა ხალხი, რომელიც თავის თვალმით უყურებს ღალიდ ხახმის ქვევას გაფიქრებს რომ ეს ჩვეულება ხინ-აიზე¹⁷ მივიღეთ ჩვენ და ისინიც ახე მოიქვეციან, გარდა ამისა, რახ ილყვან არაემბრადელი შემოღ-მბი, ხომეხი ქალღმირ ხომ ხახხელოდ აიგდემენ ამ უხვაურ ემბრად ჩვეულებებს, რომელიც არახილეს არ ჰქინათ ადგილი ისრადელის წესებსა და ჩვეულებებში; ჩემთან მოვიხმე ის ბრყვი მისხვი და მოკოთ-თე მის ხუღელურ ხაქვიდღმ, მან იკახახუხა რომ ეს მომიქმედა თავისი გინემის კარახით, რა-ეთე ა-ხე ხნადია მახ, ღმომიგარად შევეკახახუხე რომ არ მოიქმე ვარგად, ვეღადრე რომ იგი ღალიდ-ხახამია და მისამამი მავალით უნდა უჩვენოს ხალხს, რათა ვარგი ისწავლენ მისგან და არა ხეიკემ და სისუ-ღღე, რაც ავიღა მარახ¹⁸ წარმოადგენს. რამი ია-აკომბიც გამარზდა მახზე და ქართულად დაწყო ჭე-ქ-ხვა და თახხვა იქ დამხწრეთა წინ, რათა ეჩვენებინა რომ ახეთი უხვაური მოქმედება არახდროს არ ყო-ფილა ისრადღმბი, და რომ თავისი სიმრყვისა და უმეგრემის კვალამზე მომიქმედა ეს მისხვამა. შე-რე გამოვიღა დელუჯალი და ხხვა ქალღმირ ერთად იწყო გვევა, ქართული გვევა ჰგავს ღმგერს (ღმგ-ინვა) თავისი ფრმემბოთა და მიმიკოთ, ხელღმბის მიმრამბა, ხხეულის მიმხორკა უკდღვოვა დამახახითო-ეშელი კვაკახხამი მგხოვრემი ყველად ერისათვის. იქ მყოფი ერთი არაემბრადელი ქალი ღლხ ხეღმდა მო-ელი ძალით, ხხეში ვი გვეკავდნენ ღლის ხამზე. ჩვენში გავრეღმებული ხაკრავი ინხურემიღმბიდან მათ აქეთ მხოლოდ ჩონგური (ძაღალიკვა), ღლი და ფელიგა. შავრამდალ გვეკია და ხიღერემით მოყუ-ბდნენ დანარჩენი ქალღმირ და ქალიშვილებში. ემბრადემის მხარულამაში ადგილობრივი არაემბრადელი ქა-ღმბი და ქალიშვილებიც იღებენ მონაწილეობას, მიღიან, გვეკავენ, ერთობიან. დემომანგ ქნახ, რომ მუ-ღამ მხეიღობა და ხიწყარე ხხუველებს მათ შორის და ერგუნულ-ხაწმმუნებრემი მუღლი რარს იყოს მახ-იგან. ქა-ღმბი მშვენიერ, რა ამ ხამისს აფარებენ, მოღის შესამამის ეკრპულ ფანხამეღმს, ქართული და ხომეხი ქალღმბის მხგავს. დ და არა თარის ქალღმირი. მიუხედავად ამისა, მათთვის მუნებრადლა

თოქის დამხანაოებელი მამაკაცებისა და ხემატიზმისგან გაცვეთა, კარს უკან დაიხი და ოსბო
ში მოღვაწეობა ხემატიზმის ახე მისხენა. ხაეროდ ხედილი ჭამენ, მხოლოდ ქადაქში მგხოვრებ სამ-
დენივე გამორჩენილ პირთან თუ შეხვდები კოვხებს და ჩანგდებს, რომელ ოჯახშიც ვი არ ვყოფილი, ხეი ქა-
თი და იგვივე კოვხები და ჩანგდები მისქონდათ, ახე უკლან იხინი ხოვლის თოქისხი ყველა ხახბი.-

რგვა ვინმე გარდაიხვედა, ხაღბი ჭირისხელების გროვდება და თოთხული მახ შემღმობს გვარად ყვე-
დად დახმარებას ჟწევს. იმ პირების ხიახხე წაეაწყლი, რომელთაც რამი იაპაკობის მახის რამი ოგბა-
კიხათვის მიუგიათ შეწარულება, რგვა ამ უკანხხენელს ლედა გარდახველია 1839 წლის 20 აპრილს.-

თამუშის 11(ი ა). 1869 წლის 8 ივნისს რამი იაპაკობის, ხახხე ოგბავ მენ ელაჰუს, ვინმე ახა-
ამ მარ ოგბავ კრიხელის და კიდეც არი ხხვა პირისა და ჩემი მთარგმნელის მ. ელაჰუს თანხელით და-
ვხოვე ცხინვალთ, ლილიდან შაჰარამდე ყველა გამოსულიყო ჩემს განახილებლად, ევენახების ბოლოვე გა-
მომყვენენ, აქ ცხენებზე შეეხხელით და გზას გაეუღებოთ ბრეობსევენ, გზა ჩვეულებრივი იყო და ვაეებზე
გალოდა, კარგი ამინდი იგვა, რამივე განხაკვეთებულთ ანაკური შეგვმთხვევია. ბოლოს ორხათხახევიარი
მგზავრობის შემდეგ, ხაღამის პირზე ბრეობს მივალექით. ხოვლიდან ოროვე ხაჟენის მანძილზე ჩვენს
შეხახევილად ცხენზე ამხეღებულთ რამი მალში გამოვიდა და ხოვლისევენ წაევიძლეა, რმდის ეში -
კარებშიც, ხხენებში და მანებზე გამოხენილიყვენენ ვაგებში, ქაღლით და ქალიშვილით, შავა-შავად ო-
გენენ და მიხაღმობდენენ, ცხენები ერთ ხახლანს შედგენენ, ჩვენ გადმოვიდით და ხახლში შეველოთ. ეს
იოვდობდა ყველაზე გამორჩეულ და კარგ მენობად მთელს ხოვლით, ჩვენთან ვი ამაზე უკეთეს ნაეებ-
ობებში ხაჯინობებს აწყობენ და ცხენებს ინახავენ. იაგვავის მავიერობას მიწა და მხვეური ხწევს,
ესაა მხოლოდ რომ ოთხი კელეთ არჯყია ვარს. დანარჩენი ხახლები მიწის ქვემოთაა და გამორქავდება
მიგავინებს, რადგო ერთი ხერეთ ამოიზირება შემოთ ორხველი აბანოების ფანჯარახხეთით, რათა ხინათ-
დებ ჩაადროთ შემოდან ხახლები. ხერეთ ქვემოთ განიერია, შევიოვენენ ვი მგირდება და ვირროვება .
იაგვავი მიწისაა, კელედან ყუთშია მიდგმული, ხხვადახხვა ადგილებზე მირჯყულ ღრხხენებზე მიხ-
ეში შეილია კელედან კელამდე, ყველა ამ ხახლებში ხიღარივე, ხიღაგვავი, ღარლი, მწუხარება და უღრ-
ობა ხხვევს. შევიდან რომ შეხელთ ამ ხახლებს, მიწაზე წამოიღოლოთ ამადლებული ბორჯავკებისგან შე-
მდგარი ჭადლები წამოიგადება ოჯაღინ, მორიდან ვი ხახხელთაზე გამხვეული ქვეების შომაქვლებად ვრ-
ჩება. აქ ცხოვრობენ ბრეული იხრადები ღღებს. შემოილით, დამინამრეულთ, ობობამივილებული ოთახების
ვებეროდა რწყობი მთელ დამებს არ მამინებდენენ, ბრეობს რწყობები ხომ განთქმულები არიან, ადამი-
ანის ხხველს გვედმხახეთი კმენენ, თუმცა მცხოვრებლები შეჩვეულები არიან. ჩემი ნოთხები ოთახში
შემოიგანეს და ჩვენ მიხხინა და 'არმოთხ ხაღვავად წაველით ღრგვაში. მათ ღრგვა გავხილებით უნ-
ეუსია ცხინვალის ღრგვაზე, იაგვავი ხინაა, მიგინია ნაწილვე კარგადაა მიწყობილი. თუმა¹⁹ დამაზი
და მადალ ხეუღებზე შემდგარი, თოქის ჩვენს ღრგვაში არხებულთ მხგავხი, თუმცა ხავმად განხ-
ხევებული მიხგან, ერთი გრძელი ხეამი მიუყვება ღრგვის ყველა კელედს, ღრგვის მენობაში არი ხეი
ღვას, ჩვეულებრივსავე მხინა. ჯამათის ორი რამინი ჰეავს, ერთი რამი დანიელ მეხარ ოგბავი და რამი
მალზე მეხარ მიზე. პირველი ხამიგი წლის მიხხეთია, თავმადმალთ და ღვთის შომიში, უმარა, ყოველ-
არი ეშავკობებისა და მშავკობისგან მარს მდგარი, ხრეთი და გულმარათი თავისი ბუნებით, ხაქგი-
ელთ, ერგველი თავისი გმეებისა და ხაწმუნეობისა, ვაგი რომელიც მთელი ხელთა და გულთ ვინდა რ-
ომ შეიყვარა, მიხნაროთ ვერავინ ვნახე მთელი კვავახიის მხარეში. მორვეც კარგი უნდა იყოს, მავკამ
ეშავკა და ვამიერა, მინც პანგოსანია და წებირი. ხაღამით რგვა ხახლში ღვებუნელი მავარა
წვეულება გამართეს, ერთ მინიანში²⁰ ხახლი იქნებოდა, ორი აქური რამი და რამი იაპაკობი ცხინვალ-
იდან, ვუხხელი ხუვას და ვმხარულდებოთ. რამი დანიელთა კარგად იგის თორა²¹, ბეერი ილაჰაკვა
მახზე, იმდერა ხხვადახხვა ხავალობები და ცხენებები იერუშადამიზე (აღორძინდეს და ამენდეს ჩქა-
რა ჩვენს ღღებში) ამ დროს, ხახხე ელაჰუს მოვიდა ცხინვალთან, იქიდან ჩემი გამომგზავრებისას, ის
არ ყუილია, რგვა ჩემი წამოხელის ამბავი გავგია, შემჯდარა ცხენზე და დაგვედვენება, ახე რომ მა-

გელაზე შემოგვესწრო, მთელი დამე ვიმხიარულეთ, შუაღამისას დაჯერქი დასამინებლად, შავკამ თვალ-
მს მიღ არ ევარებოდა, იმ წყევლი რწყილდმის გამო მთელი დამე არ მომიხუჭავს თვალთ. ბრეტელი ებ-
რადღობის თქმით, ისინი აქ ახალადმიდან გადმობახლებულან, ახევე ახალგისიდან და ვახანიდან, როგა
ეს ადგილში მუშედ და ხუნმ ხანებმ მოურბევიათ.

ღელთ გამორღვის შემდეგ, როგა ჩაი დაღერეთ, გხენები უკვე მზად იყო, ურნისისხვენ ავიღეთ გე-
ბი, რათა იქაური ხიძველდები დავეუთვალერეშინა, სოფლიდან გახვალმდე თავად ქაიხოსრო დაუთობს-ქე
აუღუვის ხახლში მივღლით, რათა მახთან დახვლი ხუმაში²² (მიძლია) გვენახა, რომელიც სასწაულმოქ-
მელი ყოფილა გადმოგემით. თავალი ხახლის წინ შემოგვეგება, შეგვიძღვა შიგ და ჩაით გავევიმახპინძ-
ლა, მოიღანეს მიძლია, როგა ჩაუვევირდი კარგად მივხვდი, რომ ეს იყო სეფარადელია²³ ქალაქებში
დაბჭქლით ძველი მიძლია, რომელსაც თან ახლდა რამზანის (რამი მოშე მენ ნახზანის), რამეს-ს(რამი
აურაშამ მენ ეზას) და რამეს-ს(რამი შელამ იგხაკის)²⁴ კონენჯარები თარგმანიოზოთ და სხვეილუ-
რი ხავითხავითოთ, ასეთი რამ რამი ია'აკობთანაც ვნახე გხინვაღში და ხაეროლ ამ მხარეში რამელ-
ნიშე პირთან; ამ მიძღლებს შირის რამივე განსხვავებმა არაა, ხსენებულ თავალს კი ძვირფას ხავანად
მიანჩია იგი და ხმას ავრგვლდებს მის სასწაულთქმელებმაზე. რამინებმა შიამბეს რომ შეგხისეყო უბრ-
აღულის გამო რამი დანიღელსაც ხეჯრავს ყოველგვარი ჭირისა, რამი შალში კი გაიგორბით გინებახეხი-
ბელია და არ სწამს ამ სასწაულდობისა, მაგ. ერთ თავალს უთქვამს სიგილით, ამ დაწყევლილი ებრადელ-
მის მიძლიას რით შეუძლია მახარებდობს ან მამარადლოსო, მიძღობის მგლობელ თავალს კი მიუგია: აბა
აიღე ამ მიძღობის საფარო წმინდა მანდილი და ნახე რა მოხდებოა, - როგა იმ თავალს დაგინვიოთ აუღია
ის ნაჭერი, მყის გაქვავებია ერთი ხელი და ასევე დარჩენია სიკვლიდაზე. ეს და ამგვარი ამბები
ვირგვლდება მიძღობის გარშემო. ერთ ქათამს შეუჭროხიადღობა მიძღობის თავზე და მოკვდარა; ყარადღები
დახვეშთან თავალის ხახლს გახამარგვლად და მიძღობაც გაუგანიათ, გზამი გულები წარმევიათ და ხიარ-
ული ვედარ შეხბდღობათ, იძულბულები გამხდარან მიძლია შავგონისათვის დაემკრუნებნიათ. ერთხელაც
ერთ კაცს მოუპარია მიძლია, ხახლში მიუღანია და იმავე დღეს ვაყიშვილი მივღობია იმ ქურდს... რა-
მდენი ასეთი ხუდღერი ხასწაული და ხავირველია აფიოტებს მათ ვინებას და რქმენამ ხამდარი ებ-
რადღობის გულდში კი არ გაიკეთა, რომელსაც ისედაც ხეჯრათ მისი ხიწმილიდა, ანამდე ქრისტიანის მ-
ცხოვრებლდობის შეგნებამი, აუად გახლდება ვინმე იქვე მიძლიასთან მირმინამ, მოაქვთ ხამბიკრეში შეძ-
ღობისამებრ, ამრეშუმის ძვირფასი ნაჭრები მის შესამკობად, ხანდღები იმ ყოთის წინ დახანოებად,
რომდღივ მიძლია დებს, ვისაც თვალის შეველა უნდა 20 კაპ., უნდა გადანიხლოს ფულად, ამით თავალს
კარგი შემოსავლის წყარო გაუჩენია, შეგუნებრივ სასწაულდში მოწმუნე ვირებისაგან, გხადია ყოვე-
ლზე ეს განზრახ მოგყუებიათ და ხაიღუმდელ გაველა, სწორედ თავალმა გაავრგელს მის შესახებ
ხმა, რათა იმ თავალის იყახს აქედან შემოსავალი და ხარგებელთ შქონილა. გზში ხარეს კი სწამს ყო-
ველზე ამის, თავისიხრივაც ამხადებენ ამას თუ იმას, ავრგელმენ ხუდღერი ჭირებს და ხიგრუეს, რახაყ
ახახილეს შქონია ადგილი და არც შეიძლება შქონილეს მთელი მუნებმის გამხახავის მძამენიხა და ხუ-
რეილის გარეშე. ვის გაუგია, ისრადღობის ხანგხოვრებელ ხხვადახხვა ადგილდში დაბჭქლიდა უბრალ
მიძღობმა შეიძინონ სასწაულთქმელდობის უნარი, ეჭვს გარეშეა, რომ იმ თავალის წინააჭრებს ძალით უნ-
და შქონელი წარმეველი ის მიძლია ბრეტელი ისრადელი რამისაგან ან ვინმე ხხვა ებრადობისგან იღენდ-
აც და მათ შერჩათ ხელში დღემდე, რითაც ახალ წმენას ნერგავენ ხაღბში. ყოველ შემთხვევაში თავალი
დილი მიკრძალდებით ეყარობა მიძლიას, მასთან მოაქვთ ხანდღები, ამრეშუმის ქსოვილები, რომლებშიც გი-
ბლიას ახვევენ ხოლი ხანდელს გარეშეში უნდებენ. ძველი ნაბჭქლი არ უნდა იყოს, გაავრგელქე, ეგემის
ძველი ხუნდარქია-მეთქი, მავრამ ეს მოხამრებაც ვერ დაღახუდდა, თავალის ხახლიდან ისე წამოვიდა,
რომ მისთვის არც კარგი მიოქვამს და არც გული. ეს კი ვუთხარი, რწინი ეურაშამია დაბჭქლილი-მეთქი
და პირადად რემთვის იგი ა: წარმოადგენს რამივე ხიძველეს და არც რამივე ინგერებს. დაეხვეოთ მისი
ხახლი, შევხხელით გხენებზე და ურნისში წაველით.

ორმაბათს, თამუშის 12-ში (ი მ) ორი ბრეტელი რამის, ხახამ დანიეღისა და ხახამ შიღოშის, გზინ-
 ვადელე რამის ხახამ ია: აკოშის, ახევე ხახამ ელაჰუხა და ჩემი გამყლის ელაჰუხ თანხელმით დავ-
 ჭოვე ბრეთო, გმა ფრად ხახამოგენი იყო, რამდენიმე ხაეღის მანძილზე გავიარე ფაფოში და ენახე-
 ბით გარშემორტყმულ ხოტეღ რუხის მოვალეჟო... ამ ელმადარობს ძველი ქრისტიანული ფაძარი²⁵. (ხა-
 ჭირი იქნება თბილისელი მწერლის ჰლაგონ ოხელანის წიგნში ჩახელვა... იხ...)²⁶ მან პაფო-
 ვისხეგით მიმიღო, გამადგენი ხახელი არხებული წიგნდისა და ხელნაწერების შინაარსი, თუმცა ისრადე-
 მის შეხახებ ვერკითარი გნობას ვერ წავაწყდი. მისი გულის მოგება ვგადე, რათა ამ აღვლდში ჩა-
 მოხული ემრადეღმისადმი ვარგი დამოკიდებულმა გამოეჩინა. იგი შემპირდა. ემრადეღმაღ დამიდახტ-
 რეხ, რომ ის მათ ვარგად ექვევა. მისი ხახელთა ექსხათი მძინარეო. რუხიღან ურმისში ჩაველო-
 ეხ ხოველი აღვე ღიღი ქაღეჟი ყოფიდა, ხადეღ უძველეს ხანაში ეცხელთაყვანისხევეღელში გხოვრდენ-
 თხემოველი ხავეკვისი წინ ირუშაღადიღან აქ მოხუდა ნინო, ერთი თვე უგხოვრია აქაურ ისრადეღმან,
 აქედან ერთი თვით მცხეთაში ვადახუდა. იმ აღვლიას ხადეღ უძველესი ემრადელი ხაღვავი მგვარა, ამ-
 ყამად ქრისტიანი ქართვეღმის ღიღი... ფაძარი ღვას. აქა-ოქ თოთო-ორდა ხახელთა მიმოღანხელე ,
 ვაგი არე დოკურებს რომ ამ აღვლიას ოღეხადე ღიღი ქაღეჟი არხებულა და ნინოს ხწარვე აქ უპონა
 პირველი ემრადელი ფაძარის განადგურების პეროლიდან ვადმოხვეწილი ემრადეღმის შიამოძაქანი, რომ-
 ლეღმაღ ღამინ შავილეღზე გამიხავერგითა.²⁷ მოველომ ო-ჰ ხახელში, ვადავეგი ეგმარხოსის უწყება-მა-
 რათი და პაფოვისხეგით მიმიღეს... ხახელზე, ის ზღაგოჩინია.²⁸ ნიკოლომ ოვანეს-ძე მუხეღამე თვი-
 ანთ ფაძარში შემიღევა, დამაჟადოღერგინა იგი და მახში დაველი წიგნდმოგ, ისრადეღმის შეხახებ ვე-
 რადვერი გნობა ვერ ვნახე. ფაძარის, მღინარის გახწერვა ველელზე, ორ ღელ ღელზე წაწერეღმა. ერთ
 მთვანეი ახე იკითება: В 1868 была опята выстроена церковь грузинской патрией Мариев по
 грузинской летописи 356. После возобновления Грузинским царем Вахтангом, 1707 – აქედან
 ჩანს, რომ ეს ფაძარი, რომელიც უძველეს ღრში ისრადეღმის ხაღვავს წარმოადგენდა, რამდენიმეჯერ ყო-
 ფიდა განადგურებული მიმხელირ ერების მიერ, რომელმაღ ხხვადახხვა ღრს დავერგევათ იგი. განხვი-
 ფრებული შევექერილი თხემოვეღზე მუფი ხავეკვისი ხნის უძველეს აღვლიას, რომელიც ჯერ კიდევ ღვას ხა-
 მაფიანი მვეღადამას ხაღვავის მავოვარე, მავრამ ხად გხოვრდენ ემრადეღმი... , რომელიც ჯერ კი-
 დევ დამარკობდენ წინაპარა ენაზე? არ დარჩენილა მათი ხახხეღებელი, მათი ხახხეღოვოგ ვაღ-
 აუხნით, ხმირი ზაღახით დავარულან, ნამოხახღარის ვეღოგ აღარა ჩანს იქ ხადეღ. ემრადეღმი გხოვრ-
 იზდენ... მიწების ქვემოთ, ჯრდმელდში, მრადელი მთვანეიგ ახელ-მახელი მვეღარე ხოვეღმა და ხა-
 მოხახლეღში მიმოფანეღა, აღვლომროე არეღმადელ მოხახლეღმაში გიოთქოვთა, ვინ მოხთელს მათ მუქ-
 ირეღმას, ვინ ოღამარკებს მათ ფანჯრე ყოფაზე? და ვის მიერ? მათოვე გამანადგურებღმისა და გამ-
 ავერანებღმის მიერ, რომელიც ემრადელი რელიგიიდან აღმოგენებული პირმშის ხახით მოველონენ ამ
 აღვლიებს და განავრეღს ახელი ხაწმუნეღმა, მაროღავ მრადელ წელს ეწამენენ იხინი. —

დანადვლანებული წამოველი ურმისიღან, ისრადეღმის შეხახებ რაიმე არხემოთ გნობას მოვლდული;
 ხხვა გზით წამოველი იქიღან, იქ მცხოვრები ერთერთი მუშაბათის²⁹ წისქვილის გზით; მხარე ღამაშ-
 ია და მოხავლიანი, აურახხელი ჩანჩქერეღი, ხეგბი და ნაძვები, გარშემო შიშინა ზაღახისა და ნორი
 მვეღარეღმის ხახიამოგენი ხურელი ოგრქვევა; გხენები მვეღოზე ვავეუშვიო და ფოფა შევისხევეთ, ვისა-
 ღიღო და ზაღახზე წამოვექეით, რამდენიმე ხაათის შემდეგ შევისხელით გხენებზე და ბრეთში შუშინლე-
 მისხს დავმრენლო. გხინვაღელი რამი ია: აკოში გორში წავიდა, ხახამ ელაჰუ - ქარეღი, დანარეუ-
 მთან ერადე ვი ბრეთში დავრჩი. მუღამემდე ვისხელით რამინეღმან და ჯამათის ხელმეღანეღმან
 ერადე, ხახამ რამი დანიელი ორანზე ხავერდმა, დიღინებდა მიახლეღებული გველის (ხხნის) მელეღამე
 ღიღი ხიამოვენება მიმანიჭებს მათ.

მერე ღღეს, ხამამათის დავახრედ ხხენებელი ჯამათის შეხახებ ხაჭირი გნობების შეგოვება და
 ჩანერა, ნახადლეღს გხენები მზად ოყვინე ვევე ჩემოვის, ჩემი გამყლისათვის და იმ ორი რამისათ-

ის, უამაათის ხუთი პატივცემული წევრი გამოყვავა კიდეც მგვერის ხანაპირამდე მიხილდებოდა. უამაათის რძა შეთურთაგანმა მ-მა აძრამმა და მ-მა გამბრელება ჩინარე ვალდახეს, რაშეთი იქ არაა ხოლო, გხენები ვააქენებ და ხაქქაროდ მივიღნენ ქარელში, რათა იქაური უამაათისათვის შეეწყობინებინათ ჩემი გამომგზავრების ამბავი. მდინარედან ქარელამდე ნახევარი საათის ხანაძურულა. ჩქარა ორი ვაგი შემოვივება, რომლებმაც კარგად იგონდნენ მდინარის ხანიათი, მისი ფლფე და ვიწრო ადგილში, ხადაც მშვიდობით გაუოვლოლით და გაღავიფანლით ჩვენს ხურჯინებს³⁰. მრთელმა რამინებმა და გამგოღებებმა ჩანს შიშის გამო თავი შეიკავეს მდინარეში შესვლისაგან, დავემშვიდობნენ და ბრუნობი გამბუნდნენ, ჩვენც ვეუზინოდა მართალია, მაგრამ მშვიდობით გაღაველ მდინარე, როგა მეორე ნაპირს გაუღწიო დაუინახეთ რამინები და გამგოღებლები მოპირდაპირე ნაპირზე ქულებს გვიქნენდნენ ჰაერში და ხეამდალა გაიძახოდნენ: ღერეხ მალომ! ღერეხ მალომ! უკახა!³¹ რამდენი იქვე გაიძირეს. ჩვენ ჩვენი გზით წავლეთ და ნახევარი გზის ვაქოს შემდეგ, ხნრთელ იქ ხადაც მგვეარი მლორე მიუღწემა ვაკებზე შეუხვლით რამი აძრამმა ბეხარ ხახამ იუზონათანს ქარელდან, კარგი აღნავობიხა და პირახახის ვაგხ, მოხლენილ ღანხაგებლში გამიწყობილხ. მოზახხლვდა, ჩამოქვიოლა, ლფვა-ურთხეით მოიგებმა და თავის ხამოხახლო ხლფიხავკენ წამიძვდა. ვნალ მძლავრმა შიამში რამ თავადები მთელი თავიანთი ხახლელობით, ებრავლები თუ არაებრავლები, ქალი თუ მავჭი, პაფარა თუ ღლი, ყველა ჩვენს მიხვლას უფლიდა, გარეთ გამიხუნდნ და თავისი ჭიშკრების წინ იღვინენ. ასეც იყო. როგა ხოც. ქარელში შეველი და თავად ციციანოვერის ხახლს ჩავუარე, ხახლდის წინ თავადები იღვინენ თავიანთი ცლდით, ხელში ღერმინდები ეკავათ და გარეშეობს ჭვრეფდნენ. მთელი ეს ხლფელი მლორათა ვენახებოდა და წყაროებით, ხაეროლდაც კარგი ხანახავიო. ხლფის მთელი მოხახლვობა მიყურებდა თუ როგორ მოვამოქვდი იხარელების ხახხორებელი უზინსავკენ. ყველა გარეთ გამიხუნოყო, ქალიც და მავჭიც, ხახლში თოქმის არაინ არ დაჩჩენილა. ღიღგვარვანი თავადებოც იღვინენ თავისი მრეკლოთრთ, ჩავლობს ვეხარეზობლი, იხინიც ხიხარულითა და მოკრძალებით მიბრუნებდნენ ხადას. გხენიდან გაღმოველი და ქარელის იხარელების უამაათის მეთაურებისა და ხელმძღვანელების ახლად აშენებულ ღიღ მშენიერ ხახლში შეუხვილხ. ესენი არიან მ-გში მომე, იხარელ და აპარან გამბრეობს-მენი და ამ უკანახკენელს მმა, ჩრთვაშვილების გვარიდან³², შეველი ღამაშად მორთულ ხახლში, რომელც ჩვენი შენიმეპოიოთა ნავები, იაფავებზე შეხვებოთა ვაწყობილი, ჩემოვინ ლოინი უკვე იყო გაშლილი, ბწარგაღვარებული, მალმებოთ, ხავსებით ხაუვეთესოლ, იქვე იღვა ორი ხვამებშემოწყობილი მშენიერი მავილა, ეგრეხლის მანდლებოთა და ხანოღებით, ისე როგორც ევროპულ ოჯახებოთა მოღებულთ. ხიერებმა იყო პირდაპირ ყოველ-ვე ამის ხილვა და ხინათელ - წყრიალივიოთ არსებული ვანსხვაებობის აღმოჩენა ბრეხა და ქარელს მარხის. შეგროვდა მთელი უამაათი, მოვიდა მამახახლხიოც და პირმდინარელ მოქსაღამა, ღამე ღლი ნაღამი გაღახხაღეს, ხსურაზე მამახახლხიოც იქდა მიუხედვად იძინა რამ იგი არა ებრავლი, დალოეს, იზიარულხ და შუადამებდე იძერეს. --

როგა აქაურ უამაათთან ყველა ჩემი ხაქქე მოვავარე, ხურამში გაღაწყვილე გამგზავრებმა, მაგრამ 17 თამუზის მარხვის გამო ღაერჩი იქ 18-მდე, ორშამათამდე. მარხვისა და გამოლოვის შედეგ, როგა ლფიდან დავბრუნლით ხავახხმოდ, ხსურაზე ქაღაქისა და უამაათის მრავალი ღირხეული წევრი დავექწეო. ამ ღრის მოხამაროდე ვახულა გარეთ და ხახლის ხაღარმაზოში, ხიშნელში თვალთ მოუკავხ მალელი, გრძელი კახინათვის, რომელხაც ხელში მხხვილი და გრძელი ჯოხი ეჭირა და თავიდან ფეხებამდე ყოფილა შეიარაღებული. მოხამაროდეც უკოხიავხ მისთვის მოხვლის მოშეში, იძახ ვი რა წამხაც ვაუგოდა ეს ხილყეები გაქვეულა ხაღარმაზოდან, მოხამაროდეც ხლმეპოთა მისი დაჭვარა, მაგრამ იძის შიშით რამ იძ ამხახხ არ მოველა იგი, ვანკული ავარდნია მთელს ხხულში და გონებანარბოველი ხახლში შემღალახხაშებულა. არავისთვის არ უამბნია თვალთი ნახული, მხოლოდ მერე როგა იღნავ ღაწყინარა ყველა იქ ყოფის უამში, თუ როგორ ნახა მხხვილი ჯოხით (კომბალი) შეიარაღებული ვაგი, შემოხახლელში, კარის უკან ხიშნელში მდგარი, რომელიც თურმე ჩემს გარეთ ვახვლას ეღრდა, მახ ნიშნად ჰქონია ის

რომ მე თურია ქული მეხუარა, თავალების მოგზავნილი უნდა ყოფილიყო და მათი დაჯილდოები ჩემი პო-
კვლა უნდა პირობა განჩინებული, რადგანაც მათთვის, რადაც აუთონებთან ხენად ვიქვეი, ეგრადელებს
შესახებ გნობებისა და მახალბის შეიგრავებელი, ეგრადელებს მიმართ მათ მიერ ჩადენილი ზარალ-
ქმედებების მცოდნე, ანდა იმ წყველი მღვდლების გამოგზავნილი უნდა ყოფილიყო; ხაერთლე კი დიპლო-
მა შემოწყადა რომ სწორედ იმ დროს არ გაუვლი გარეთ, სხვათერ უკვე ხელი შეიქმნა განდევნა-
ლი. მთელი დამე შიშა და ძირქოდა გუაჯარე, მუხლები შეკველიბოდა, დაძინება ვერ შეუძელი, ჯა-
მასთის რამდენიმე წევრი მყარაულებდა მთელი დამის განმავლომაში. რომაბათს, თაქუშის 19-ს ,
(1869 წ.) დღითი ცხენებში უკვე მხალ იყო, შეესხელით მათე შექცხხელ გამხილბელი მხედართან ერთ-
ად, მთელი სოფელი, კახეში, ქაღში, ბავშვები, ყველა გაზიხულოყო ხახლის ხევენებმა და მანებზე
ჩემთან დასამუხილბებლად, თითი თავალი ციციანოევი მოვიდა გშის დახლოფად, დაჯილდოვი ჩენი ხა-
ხლი, ჩავუარეთ მღვდელითაერის ხახის. ისიც ვამოვიდა თავისი იუჯახის წევრებთან ერთად კველით
შეგზარობის სახურებლად, ბოლოს უკან მოვიყოვეთ ქარელი და შარავანზე ვაველით. დღე იყო, ნაი-
ლი, ცხელი, შავი მშროი, ნიაჯი ნელა უმერავდა და შეგზარობას ხახიაროების ხიდა. პარცხიო
მოვიყოვეთ მადალი მთიში, მკვარი კი პარჯნიო. შორიდან შევი ციქ-კოქვათ ნანგრევები ზიან-
და, რომებშიც თავშესაფარს ეძებდნენ აღრინდელი გამგებლები ხედახახეა დროს შეიძიხულო დეგე-
ბისა და მომხლერი ფობებისგან. შორიდან, მთის ძირას შეღმარე შავარა სოფლებიც მოჩანდა, ხადაც
იქაური თავალებისა და ბაგონებისათვის შრომოდნენ ეგრადელები; ჩემი თანმხლები პირები მთელი გ-
მა მართომ-მახალიბდნენ. ნახევარი მანძილის გაქლოს შემდეგ, შავარა ცუქიო წამოქვექით დახახ-
ვენებლად, ცხენებშიც სამოვარზე მივესუით, ვინადილით და ისევე განვავარებთ გმა. ხუთოდე ვერის
გავლოს შემდეგ ქარელელი რამი აშრამი თავის რკ კახთან ერთად წახლში გამბრუნდა, დანარჩენები
კი 20 ვერის მანძილზე გამომყვინენ მღ. მკვარის ვადახახველდებლად. აქ მოვიდით ახლომდებარე სო-
ფლებში წავიდა თავისი საქმეების მოხაგვარებლად, სურამამდე მიხაგოვებლად რვა კაცი გაიშუვა.
შეგზარობამ სასიამოვნოდ ჩიარა, ყველა მღეროდა ეგრადე თუ აღვილობრე ხიღერებს, ცხენებს რი-
აჭენებდნენ, ნამღერო ჯიროთი ვაშართეს, ჯამბამოდნენ, ისრებს ისრადნენ შავრში, მათი შემახი-
ლებით იყო გარემი გაყრუებული, მოკლედ დიდი შავოვი და ხიამოვნიბა მომანოჭეს მათ იქ.--

სურამის უღრეცხილიდან ცხენიანი კაცი ვაჭრინე სურამს, რათა ჯამასთისთვის შემეგოკინებინა
ჩემი მოსვლა, შვიდი ჩრეული მხედროთურთ ნელა ჩავუარეთ შავარა ცუქს, დიდ შარავანზე ვაველით და
სოფელს მივადექით, სადაც ცხოვრობს სისხლური ციციანოევის მთხველი, ეგრადელითივე დირონი
ამაშიბე. იმ სოფელში საფოსტო სადგურიცაა, ვანველით იგი, აქედან გმა რად იყოლიდა, ერთი ხურაის
გზით ქუთაისისკენ მილიდა, მეორე ახალციხისკენ. ამ აღვილიდან სურამამდე ხამ ვერისზე მეტი აქ
იქნება. ხაერთლე კი ქარელიდან სურამამდე ოგდათიოდე ვერისიო. სურამიდან ჩენს შესახველად
5-6 სურამელი მხედარი გამოვიდა, მათ შორის იყო ჩემი ხახლის შავრნის ვაჟიც, მათ ჩემთვის გა-
ნკუთხილ სახლამდე უნდა მივეცილებინა. ასე რომ სურამში 14 - 15 თანმხლები პირი შევიდა. გა-
ვიარეთ შავარა ხევი, უკან მოვიყოვეთ აღვილობრე არადებრად მცხოვრებთა უბანი და ისრადელების
საცხოვრებელ უბანს მივამოვრეთ. მთელ ჯამასათი დიდიდან შავარამდე ლევიის კარებთან შეგროვო-
ყო, მინხის დრო იყო. ქაღში და გოგონებში სახურავებზე იდგნენ, ფანჯრებიდან იყურებოდნენ. ყოვე-
ლი მხრიდან მესილა მხიარული და მახინარი შემახილები: შალიო 'აღლები! მარეს შამა!³³ მინ რა
მი ეღმა, მინ ხახამ მოშე და მ-ნი ხახამ აშრამი მომახლოვდნენ და ვადაშოვნიეს, ცხენიდან ჩა-
მოშხვეს, ჩემი ნიოებში მიოგანეს შავოცებული პირის მ-ნ მანახს შეხარ მოშე მანაშეროვის (შვი-
ლი)³⁴ სახლში. მთელ ჯამასათან ერთად ლევიამი შეველი მინხის ხალოვად, გამოლოვიის შემდეგ რე-
შს მოსახვენებელი სახლში წამოყავნეს. ჩქარა ჩემთან იქაური მამახახილის მოვიდა, მას ნაჩინო-
ის შარათი ვარენე და იგი მხალ იყო ყველა ჩემი თხოვნა შეესრულებინა. მე ვთხოვე, დამე ჩემი
ხახლის კართან ყარაულები დაეყენებინა, ახეც მოქცა. ჩიის დადვისი შემდეგ ჩემთანვე ვიყო

არბთი, მანახაბელები თავის ვახუშთან ერთად დაჰმეჰვიღობდა და წავიდა, ჩემმა ხახლისპაჰარმა კი სუჰრა გამაღა (იგი ამ ღრის არ იყო ხახლიძი, ჰუთაიხის წახულოყო, მისი ურხიხი ვაჟი გვამხანძრ-ლობდა, რამდენიმე ხაათის შემდეგ იხიგ დაბრუნდა, შეიღყო რა ჩემი მის ხახლიძი მისევის ამაჰვი). ხახლიძი მისმა დაბრუნებამა სავროთი მხიარული განწყობილგმა კიდეჲ უღრა ვამაღიერა. ხრ. ქარლოს 7 დიხეჲვლის ვარდა სუჰრას უხხხდენ სურამის ჯაბათის ყელი ბერძელჯანელები; ნალიჲი ხუფხლო იყო, ყველა გვეჯავდა, მდეროდენდა მუხიკ-საკრავებზე უკრავდენ. მევიეჲი ხახლის პაღრინის ღამამა და ჭკვიანმა შეუღღემ რახელმა და ქალიძვიღმა ესოდმა დაღვიძია და დარამანდემით ხელნი დარყეს გვეჯა, იხმობდა ძლიერი ჭამის ცღრის, შემახილმისა და დღინით ხავზე ჭქვიმის ჭახაჭყხის ხმა. ახე ხახიამოვნოდ და გუღმხიარულად ვაიღია მთელი იხ დარე. როგა ქაროელი ქალღმისათვის და მახახიომეღი ჩინებულ ჭინხაგმელში ვაჰწყობილი ესთერი მოზიხლოვდა, დარით ხელნი, მათი ჩეჲ-ღმისამეღი დამოკრა თავი, ვარჯენა ხელზე მიეპობრა. მერე ისეჲ აიღო ხელნი დიხა, დარწყი დავ-ვრა და გვეჯა ღემინის მავგარი გვეჯისა, როდენ ღამაში და მოხდენილი მიმოხვრა ჰქონდა, ხხე-უხხ, ხელგხ და თავხ ნამაღ ამობრავებდა, ახე გვეჯავდა დაახლოებით მეთხხელი ხაათის განმავლობ-ამი, მერე თავის დაბლა დახვრით, დარით ხელნი მოშორებით განზე გადგა და განაგრძო დავკრა, ახ-ღა ხხვა ვახვა ჩამოიარა გვეჯით და ახე ვაგრძელდა ხანამ ყველა იქ მყოფმა მიწვეულმა სუჰარამა და ქალმა არ იგვეჯა ჩემხ საჰაგოვხაგემოდ. ახე ჩაიარა იმ დამემ. მეორე დღეს დღით, ერთი სუ-რამელი თავალი მესღურა, მას მერე ივანე ციციანოვი მოჰყვა ქარელიდან, გრომი მესხორემ მიქალ-აქე ვინზე მისხელ იეგროვირ ჭკვიანთან ერთად, თან ახლდით სურამის ერთი მესხორემოგ, ჩემთან ერ-ღო ხაათი დაყვეხ და წავიღდენ. ჯაბათი მთელი დღის განმავლობაში ჩემთან იყო. ხადამხ პირეჲ მინახულ ხომხემის მღვლეღია, სწორედ იმ მღვდლის შორემა, რომელხაგ მინაწილობა მთელი ხისხლო-რი ციციანაშემის შემეშვამი 20 წლის წინ, დიმიტრი აბაშიძეხან (წყურუგ იყო იგი) ერთად. მღვ-დელმა რ სურამელ მოქალაქეხანთან ერთად ჩემთან რი ხაათი ვაჰყარა.

ჩემი ხახლის ვართან ყოველ დამე იღვა ყარაული, მანახაბელებისა და ჯაბათის ვანწყელებით; რი ებრელთ დარაჲი დიდამღ იღვა ჩემხ ხახლთან. ახე ვანელი რამდენივე დემ მხიარულმანხა და ჰაგ-ივისეგმამი. მამათხ ვესღუმერე ჩემი ხახლის პაღრინის მამხ, ცხინვადელი რამი ია'კოშის ხომეხ, მან მინიამინხ. დიდი ოთახი, რომელიგ ჩვენ ვიხხელი მორთული იყო ქალის საშოსით, რაჲეთ ახეთი წესი ამ სოფელში, ყოველ ოთახხ ქალის ღამაში ჭინხაგმელი რთავენ, სოკხეჯინათვის ჰვინდავენ ძორაჲიხი ამრემუმის ნაირჲერთვან ნაჭერმხანგ. ებრ. ქალღმი ქაროელი ქალღმის მხვაგახელ ევროზელ დანსაგმელხ აღარემენ, თუმევა საერთოდ მორიდებულობისა და მორცხუობის ვამო თავიანთ ოთახემი ან-იან ჩაკეღლიღმი და ვარემის ჭუჭრუჲანემიდან და ხურეღლიღმიდან იგქირემან, ახევე ოღნავ დია ვაროდან. ხაჭქვიღელ არ მიღიან, მხოლოდ ხაგვეჯვოდ და დახაკრაველ თუ ვამოვღენ. ახეთი ჩეჲვლებამ აქ-ვო, გვეჯის შემდეგ ადგილხ იმავე ოთახში ივავემენ და მამავახემთან ერთად ხხელმან, როგორც ვო მთავრემამ გვეჯა, იხინი მოვადენი არიან თავიანთ ოთახემი ვამრუნდენ და მათი ხახვა შეხაღერ-იხ ღრმელ აღარ შეიღმება. როგა რამდენიმეჯერ მომიხდა ქეჩაში ვავლა და მათ ჰეხეღელ, თავიანთ ვარ-მიღამოღმის წინ იხხდენ, თავხ ხრიდენ დაბლა და ხელემით ოგარავდენ ხახხს, ზიგი ეშის დომიხვენ ვარბოდ, ახე ვარბიან ხხვადახხვა კუნჭულემში და მამავახემხ ურღემან, მღღრღოდ ხ-ღემრემხ ვინემ ადგილოზრივო. აქ მრავალ პირმჰენიერხა და დამა ქალმა თუ გოგონახ ჰეხეღელ, ეს-და რამ ჩეჲვლებემი აქეთ უხხდაური, თუმეგ ხელმარომოყარენი და კეთილი არიან, ამასთან ამყნოგ, ამიურთი ხიღიღვეული აღეხიღნი, რაგ ვარკვეულად ვეღრობამი ვადღის. როგა მამავახემი მემარხილ-ღემღდენ დღინით ხაგვეჯვოდ და დახაკრაველ ქალემხ ემახდენ, ახე იღიან მამოლოთავო. მან მო-ნიაამინის მოხუგი მეუღელ პირველი მოვიღა ჩემთან, მომიკიოხა, ხელზე მავოგა, ახეთი წესი აქეთ, მერე მახ მისი ქალიძვილი თხუთმეღი წლის რიკვა მოჰყვა, ხაღარია იხ რამ მათი ოთახემიღ - თხუ-მეღიღი წლის ქალიძვილემი, აღნავგობით ჩვენხ ოგი წლის გოგომხ ვავნან, ურად მიზარღნი არიან და

ლაპარაკი. ისიც მოვიდა ჩემთან, ხელი შევიძინე, მას მოჰყვა მისი რძალი, მართან ლამაზი, ახალგაზრდა და ზოხდენილი ქალი, ისიც შემოხვია ხელი, ვერ ვტივობს ჭახუნისა და დამსწრეთა ღმირის ხმაზე დაიწყეს გვევა, გაისმოდა მზავი! ჰურა! მეერი ვიზიარებდი შავიდაღი, ეზოს ირგვლივ მთელი სურამის პატივსა და გოგობს მოეყარა თავი. ლევის ღრუ გადავიდა, ისინი ყოველთვის მივლინენ მე და არ დაიწყებდნენ ლევის ხანა არ მოვიდოდი მე შავიდაღისთვის. ფეხზე ამდგარი მავლები და მუცლები. ღილი შავივი მოვიდა. შთელი ამ ღვეების განმარტობაში დავავემული ვიყავი ჯაშაათისგან საჭირო ცნობების შეგროვებით. სურამში იმყოფებოდა მან მანიახის ნათესავი რეხელი ჭკვიანი და გამარჯვებული მუცლით, მახვილ ხელში, როგორც მან მანიახის შეუდგეს, ეხენი ორი არიან ყველაზე დიხსული მანდილონები მოვს სურამში. ერთი სადამით მანვე რეხელი საყვითანი მიმწვია, მან სიარულშია და ხალხით ვესტურე ჩემს მახვილზე მან მანიახსა, მის მუცელზე რახელსა და მათ ქალიშვილ ეხორთან ერთად. მუცელი შავია, მავრამ ღამიარ მართლ-მოკვამული ოთახში, სადაც უკვე გვივლინენ რამი ელია, ხახვიმ: მიზე, ამრამი და ათილე დიხსავიგისგან ადგილობრივი შირი. მირველები ცოცხალი იყვნენ, მავრამ ნათქვამი: ცოცხალი ხალხი, სიხარული მეტი, ასე იყო იმ სადასთან. ქალებს ნება მივცა ჩვენს ოთახში დამხმარე იყვნენ, თუცა მამავეების მიმართავი კუთხეში, ვიხსენი და სხვადასხვა რადიკლებზე ვსაუბრობდი. მოდანეს მათი რვეულების მიხედვით დამდალებული საჭველები, დიხსი მეერი იყო მავრამ, დიხსი ჭაჭა-სმა და ჩვენს მისაღებზე სიღერები, მან რეხელისგან ვათხოვილი ქალიშვილი ჰყავს, ხახელი ეხორი, მანიახის ეხორის ოლი, ორე ერთად იხსდა. როცა დამსწრენი დიხსი ვამხიარული, მანიახის ეხორმა ხელი ორი ალი, უკრავდა და გვევადა, ისე როგორც უკვე აღწერი, მის სახელი ყოფიხას, მუცლიც იგივე იყო რადიკლებს მათი ქალიშვილი ერთსა და იმავე მუცლიაზე შედრიან, მერე მისი ღმირი მეორე ეხორი წამოგვა, ისიც მოჰყვა გვევას, შემდეგ ორევე ერთად იგვევს, რადიკლებს ხანიგრესო იყო ორი მოგვევავე ქალიშვილის ყურება. მიხსენილი, დანამდილინი, მომხიბლავი მომხიბლავი, მერე ქალიშვილებს თავს ნება მიხსენს და ქართული სიღერები შეახსენს. მთელი დამე მხიარულმანსა და ოთხში ვაჯარეთ. წამიღწევი. ჩემი და ჩემი ოჯახის რვეულების სადღეგრძელს სვამდენ, აქსობაში ვაღრდა. დიხსი ჩი და გვევლინენ და სარეხელზე ნათესავით, მეორე დამე იქ ვაჯარეთ, რადიკლებზე დე მოვინდი აქ ჩემი საჭველების მოგვევამს, ჩემს ვამყრებს მოითება მივციც ხეხენი მომხიბლავით, აქედან ახალციხეში მინდიდა წასვლა, მავრამ როცა იქაური ჯაშაათის თავკაცთაგანი ში ონი მოვიდა და სიძეა, რამ იქ ახლა არავინა ხელმძღვანელებიგან ოთხ-ორდას ვარდა და რამ მხლოდ სადღესასწაულ მოიყრიან თავს, ვადეწყვიდე უნინ ქუთახში წახსულია, რადიკლებს იქ ხალხი ყოველთვისა ქალაქში, მერე ვი ახალციხეში წავილი. ასეც მოვიტევი. ავის ორს 5-ში³⁵, სადა მათს მე და ჩემი რეხე ვამყოლი შეხსულიც ხსენებზე და ხახისგან სადღეს გზით სურამიდან ვამყოლი. შირდავი იმერეთის საზღვრისკენ ავიღე გზით, იმერეთისა და ქართლის (საქართველო)³⁶ განსაყარ მიხსენს საყარული მოხსია.--

როცა რვა ვერსის მანძილზე მოვახლოვდი ქალაქს, ჩემთან მყოფი ერთი ორი მხლოდარაგანი ვავგზავნი ადგილობრივ რამხთან, ქალაქში ჩვენი მიხსელის ამის შესაწყობებლად. მან უკვე მოღებული უნდა შირინდა ორი დღის წინ სურამიდან გვევრავი ვამყოლი დევიშა. როცა ქალაქს ორილე ვერსი-და ვაჯარებდა, ოქდინ ასეთი სურათი წარმოვიგვა, ჩვენსკენ შირინდა ფაიგების მთელი წყება მომართებოდა, როცა ერთმანეთს ვავსწრდით, მეველით, ხსენიდან ვამყოლი, ისინიც ვამყოლიდენ ევლებიდან, ოქდინი ხალხი, ჯაშაათის ხელმძღვანელი და შავიდაღის შირინდა, რამი, ხახვიმ, დიხსი სიხარულით შემეგებნენ, მიხსელი საათის განმარტობაში ვახსენი ერთმანეთს და ვვიხსენი, მერე ფაიგობა მახსენს, ვველით რამი და ერთი ხახვიმ შირინდა, ხსენი რამართვის, უკან ხალხით ვამელით ევლები მოგვევინენ, ქალაქის მიხსელისკენ ვრავლად მოხსენი ჩემს მახვილზე, ეს ერთი დიხსი შირინდა იყო, დიხსიგან ირევი მხლოდან და უკნიდან ხსენებზე მხლო-

ნი მოყვებოდნენ, ასევე ელექტის ღირი და გრძელი წყება; ასეთი გერმინალთი შეველით ქალაქში, რომლის ყველა კუთხეზე ხალხით იყო სავსე, ყველას გაეგო ჩემი მოსვლის ამბავი, ხეობის უფლის წევრებმა. როგა მთავარ ქურაზე პოლიციის იფრისა და სხვა წარჩინებულთა სახელებს ჩაუყარა, სხვა გზით ვერ გახვად ებრაელების ქურაზე, თვალთ მოკვარი უამრავ ხალხს, ქალებს და კაცებს, იღვინე პოლიციის ხამმართველის წინ და გაოცებას ვერ ფარავდნენ, იმ პაიგივის გემაზე რომელიც აქუერმა ებრაელმა მომავლო. ხალხში რადას აღარ ლაპარაკობდნენ, სხვას ავრცელებდნენ მინისიგრი ჩამოვიდა ერევ - იხრალელანო,³⁷ მევეთა წარგზავნილი მოღისო, როგორღის³⁸ დავადებით ჩამოვიდა ებრაელების გამოსახელოდ და დასახსხელოდ, ზოგი თურმე იმხანც ამომბდა, რომ მე თვითონ ვარ როგორღის შვილი, ამისთანა და ამნაირი უსაფუძველი ხმები გავრცელდა ქალაქის მოსახლეობაში. როგორც იქნა ღირის ამბით, უამრავი ხალხის თანხლებით მოვადრეთ მთელი ქალაქის უფროსი რამის სახელს, ჩემს სახანხვად თავი მოყარათ კაცებს, ქალებს, მავშეებს, როგა თახში შეველი, მოსახლეობად და თანთანო ჩვეულებისამებრ დასალოვად მინახულს ქალაქის მცხოვრებელმა; სახელო, რომელიც მე გავეჩრდი რამისთან³⁹ არაფრის ნაკლებობა არ იგრძნობოდა, გამომიყუცეს ცაღვე პაიგარი თახში, ქალღმომეშახხურებოდნენ და თავს დამფრიალებდნენ, განსაკუთრებით რამის შვილის, მ-ნ იაქობის ცლო, ახალგაზრდა ქალი რიკვა, ფრიად ლამაში და მშენიერი, ღირიდან ხალამომელ ღირიდან და ჩემს გარშემო, რაც მჭირდებოდა მინსრულბდა და მეშახხურებოდა, მალან კმაყოფილი გახდით იმ თახხით, თუმცა რამის არ შეინდა სავპარისი ღრო, რათა ჩემთან ერთად ყოფილიყო, მუდამ თუქილითო⁴⁰ და სავალღებობით იყო გართული მუადღებდე. თიმ'ა მეავის⁴¹ მეშდეც სფუმრად მოვხვი სახამ თხემის თახხში, აქ იყო ვინმე მ-ნი აბრამამი ფოთიდან, წარმომობით სფუმრადი, თუმცა ევროპულ ფანსაგემელში გამაწყობილი და ინფლიგენციო, ასე რომ ვერც ვი ღვიქრებ რომ იგი სფუმრადია. მისთანას რამდენიმე მეს შეეხვლი, თავის უფად მოღურ ფანსაგემელს აფარებენ, მინებხაც ევროპულ სფილმე აწყობენ და უნდა ვიშეღვინოთ რომ ცოფა ხანში ყველა მათგანი შეიბენს განათლებას. ნახამუს მამათ⁴² შევიით სფუმში ვილოფე, აქვე ჯამათის ერთერთ ღირსეულაგანს დავეწვიე ხალიღმე რამის, სახმეშა და სხვა წარჩინებულბთან ერთად. ქურაში ქალღმომე და ქალიშვილები ჯგუფ-ჯგუფად ივრებებოდნენ, სახლების ფანჯრებიდან ყოფდნენ თავებს, მაროფც რა ლამაშები არიან, პირდაპირ თვალთ მომჭრეს თავით მშენიერებით, მე მონუსხურივით ვიყავი, ჩემი სახე მათვენ იყო მიმართული და ხელ დამავიწყდა რომ წმინდანების სავრბულში მივამოქებდი⁴³, ზოლს მოველით მახპინძლისას. გრძელი გაწყობილი მავიდა ხავსე იყო ნაირ-ნაირი კერამბითა და საჭმელბით, უხვად იყო გვბილულობა, ღვინო და არაყი, მგინებს ასანმელ სხვადასხვა თავი საჭმელი იწყო. მეორე თახხი გაჭედილი იყო ქალღმომე და ლამაში ქალიშვილებით, რანს მთელი ამ უშნის ხალხს აქ მოყარა თავი. მოყვედე, კილქის⁴⁴ ხაკურთხებდად და ჩემს დასაფახებდად მთელი ამ ქალაქის ებრაელობა მოვიდა აქ, რამდენიმე საათო დაყვიხ, ვინ წარმოიღვინს რაოღენი პაიგივი მივიღე მე მათგან, ქალღმომე მოსვენებას არ ამღვედნენ მათ, ან ფანჯრებთან იხხდნენ, ანღაც ჯგუფ-ჯგუფად იყირდნენ თავს, იმ სახელს მეორე თახხში, რომელიც შეღმომე (ხოლომონ) ხელმწიგის სავარისი სფრა გამომალეს. როგა ებრაელების სამოსახლო შემანში ჩავივლიდი, ყველას მშრდა ჩემსკენ იყო მოჰყრობილი. (რამის მეზობლად ხუთი სომხური და ქართული თახხი სახეობს, ღირიდან საღამომელ ამ თახხების ქალღმომე ფანჯრებთან მიღებოდნენ ან მოაჯრის მონაყვებოდნენ და ჩემი ფანჯრისკენ იგვირებოდნენ გნობის მოყარებით, ღმერთმანი, რა მთამუქლოღმა მომიხდენია აქაურებში!).

სამამათს, მინახემ ავის 19-ში⁴⁵ მინახული პოლიციის იფრმა გრადში ხიზინიჩმა მ-ნ რამი ელოამუს ხალღში, ორსაათნახევარი იყო ჩემთან, მომიღანა ზორისიგრიელა სავუღლი წიგნი აშენდ ავებს-ფა-უს აღამიანი ფრიად განვითარებული, ნასწავლი და ჰქვიანი კაცია, უყარას ხიზინე და განათლებდა და მათი მიმღვერები განურჩევად ხარმუნობისა და რელიგიისა, ევროპული ენების გარდა მრავალ აღმოსავლურ ენას ფლობს, საერთოდ კეთილი და ხანთი კაცია. მემპირად რომ შექლებიხამებრ

კარგ ურთიერთობებში იქნებოდა ებრაელებთან. რაც შეეხება ებრაელთა, სიძველესავეან გალაყარებულ ხის ხახლებს, რომელთა აღდგენა-შეკეთების ნებანსაც არ ამტკიცებ ებრაელებს იმ მიხაზრებით, რომ მათ ნათელი ქვის ხახლები აიშინონ, მაშინ როცა მათ შორის ბევრია შეუძლო და დაჯავი, რომლებსაც ქვის ხახლები შენებაზე ხელთ ვერ მიუწვდებოდა, აი, ამასთან დაკავშირებით პოლემიკისგანა აღმო-
თქვა, რომ ღირს ვუღალ თანხას გამოხსნოდა მთავრობას და ხესხის ხახით მიხეგრდა ქალაქის მცხოვრ-
ებლებს, თითოეულს ანაბუნებულ ხახოს ხილდის შესამაშინად. დახმარებაგახაწვევ დარბი ებრაელ-
ბსაც მიხეგებდა ვუღალ, ესენიც ვალს წეროლ-წეროლად რაქდებოდა წლის განმავლობაში გაღობილდენ, მცირე პროცენტის წამაგებოდა და ეს ღირს შედევათ იქნებოდა მათთვის, გრავი შექმნოდა ამ ხაქმ-
ის განხორციელებას და ხაუკეთესოდ მოგვარებას, გარდა ამისა იშუამდგომლებდა ამ მხარის გუბერ-
ნაგორ გრავ ლევაშოვან; ამდენად ხაჯარულთა, რომ ებრაელების მღვრიარობა გაუქმობებდებოდა, რამეთუ შევამჩნიე, რომ ჩემმა ხაუკრებმა გარკვეული გავლენა მოახდინეს ხელისუფლების წარმომად-
გებლებზე.--

როცა ქუთაისელი ებრაელებს ვინმე, თუნდაც მავჭვი გამთავლებდებოდა, ყველა მათგანი კვლავს საუბრ-
ლებს და ჭირისუფლის ხახლში მიღობ, მიგვალბულს ანაგობინებენ და ხახსაუღალზე მიახევენებენ. შეიღობ დობს შემდეგ მიგვალბულის ოჯახი ხაროგობი ხუჭრახს უძღობს ქალაქის მცხოვრებთ. თუ ოჯახი არაა შემდებულა, ყოველ მათგანს ხახლდონ მოაქვს ხაქმელი და ჭირისუფლების ხახლში ხაღობენ, ახევეა დარბების ხაქოწინო რიგუფლის დროსაც, მეტოწინებთ ხახლში მიაქვთ კერებები და იქ მარ-
თავენ ქიეფს, როცა ჭირისუფლები ვაღობ⁴⁶ წარმოთქვამენ ლეგვაში რაბი თავზე აღგათ და ისინი სპეციალურად არნე შაკლებობს წინ მხხლმდარენი ლეგვობენ.

რაბი მოხუცია, გულკერდზე თეორი წვერი ჩამოშვინია, მოხუცებულობის კვალბანზე კვლავ იმნარო
აქვს, მთელი მისი არხი უსაზღვრო და უმიზნო ფანაგობინითაა გამსჭვალული, ხაშინდელ ხმუღს აშქენ-
აშემი⁴⁷, ისევე როგორც ხაეროლ არაებრაელებიხაღობი არის განწყობილი, რამდენი რაბის გავუთება
შეუძლო თავისი ჯამათობისთვის, რამდენი ხაკობის მოქნსოგება, მავრამ არაუფრო გავუთებია. ერთ-
ხელ ხაუბარი ისრაელისხათობის სკოლის გახხნახა და მახში ხიბრბინის ხაგენბინა და ხახლმწყო უნ-
ის სწავლებამზე ჩამოვუგვლე, ვურჩიე თაღულ-თორის⁴⁸ გახხნა-დაარსება, მსწრავლ შევაგვლე როგორ ფი-
იგინდა მახში უმეგრების გეგხლი, შემომყვირა რომ ეს არახიდეს არ მოხლებოდა, რომ უმუღობსა
ისინი უვიგებდა და ვეღერებდალ დარჩენენ, ვინემ თორა და ხიბრბენი ისწავლონ, ისე როგორც მათი წი-
ნაპირები მოხლებდენ და გხოვობდენ. მხოლოდ ჭამის, ხმინა და ძილხევენაა მთელი მისი გონება მო-
პერობილი. იგი ფაროელთა, მახში არაა თორის ერთი ნაპირწყალევი ვი, ამ მხარეში თავი გაიბნა მო-
აქვს⁴⁹, მუნებოთ იგი უხეშია, ავი, შაგვიმოყვარე, აღამიანთბოძულ და ანჩხლი. ხელ არ დარბობს ხა-
ღობს ხაქორებებზე, თუნდაც ვინარავე იყავი ჩაფლელი ფაღახხა და წუმვეში, მთავარია მახ არ და-
ავლდეს ხახლში არაუფრო, ან მის ხხეუღსა და კუჭს, ესაა ქუთაისის ღირს ჯამათობის შაგრონი! ამა
რად უნდა მოვთხოვთ უბრალ ხახლს, თუ მისი შაგრონი და მწყემსი ახეათაროგორც შეენიშნე მათ
თი გვანაღდგურებდები და მიწასთან გამახწროვებდები მათთვის რაბინებები და ხახმებში არიან, რამდენ-
იც რამებად და ხახმებად ვი იწობებთან, თორემ ისე ამ გოგულებს დორხნი არ უნდა იყვნენ. არ აქ
ლევენ ჯამათის ხაშუალებას წინ გაღადგახ ნამოჯი და ვინ იგის როდის აღმობწყინებდა განაღობი-
სა და გვიღობაგობის მზე ამ ქვეყანაში, რადგანაც არა აქვს ბოლო და ხახრული მათი რაბინებისა
და ხახმების უმეგრებას, ხაღობს რომ აგყეუბენ. რაბის და ხახმებს თავი კვამლის⁵⁰ ღირს მგონებმა-
ად მოაქვთ, თორემ ისე ამოგებანისა და გრურწმენებისა ხეჯრავთ, რომ გავეგბოდეთ რამე კვამლისა
კარგი იქნებოდა, მათ ვი რადაც წავუთობითა იღესდაც და შვინით რომ კვამლა იგინა, ერთი ამბობს
რომ მახ ეღობა⁵¹ გამოგებხადა შაგხუღობი, მეორე ვი თითქოს მიგვალბულთა ხუღებს უნდობს და გან-
'ღდენბი ისგურებებს მათ, ახე აჯერებენ უბრალ და უმეგრ ხახლს, რათა ისინი წმინდნებდალ მორჩ-
ობნ, კიდევ უფრო ამბოურებენ და აღვივებენ გრურწმენას ხახლში, ხიბრბენი ვი ხაღ მობობება? -

ის მ-6 ელ'ებერ შიშ'ინის-ძე ხაზანოვის მონახრომი აშავი. ეს ეშრაველ, აგერ უკვე ათ წელთა ადგილოძრვი ეშრაველშს შორის ცხოვროშს და თავს შეხანელლოშით ირჩენს. ათ, რა შიამში მან: ერთ - ხელ მის ღელად ქათამს ქირი გაუნდა და შიკვდა, ამ კავშა თავის უშეროს ვაყს დაავალა ადელ შკ- ვდარი ქათამი და შინდარეში გადელგლო, ვინაილან დამე იყო და ირველო წყვლიად იღვა, მავაშხ და- ეშარა შინდარეშე წახელა, ადგა და ქათამი ლოგვის შიშირდაპირე ფიჩხით შვერულ ლომეშე დაადგო, ამ ლომეში იყო ჩანწული იშ ვაშის ჭოგებში, რომელეც ლოგვის პირდაპირ მისახელ არავებრავის ეკუთვნილა მეორე დღეს, ამ კავს შუემწნევით მკედარი ქათამი, ვაშის ჭოგებშე დავდებულე, უღიქრია ნაშლეიად ეშრაველეშმა შიკვლიანეხო და ქათამი ლომეშე შემოიგდესო. მასაც აულით ეს ქათამი, გაუხვევით რა დაც მონებში და რეშად დაუგლია ლოგვის ეშში გრმელი სვამის ქვეშ. როცა შშის ჩახვლისაც ებრა- ელში ლოგვის ეშში მისულიან და სვამის ქვეშ ის ქათამი უნახითო, ერთი დიდი აურშაური და წოკო აშიყდარა ლოგვის ეშში, გომეშმა⁵² გვიკულიანეხო, რაშედნიშე დღის შედელე მტომად დამხხდარან, რა ვიღოთოო. იშ რაშინ-ხახამსაც მეფი რა კარგი აშრი მოუვილოდა თავში, ამდგარა და მთელი ხელ- ხისთვის გამოუხადეშმა საჯაშაათო მარხვა, ხალოგავში შოღრის⁵³ დავკრა და ასევე ყოფილა. ეს ამ- ქენაში ელ'ებერი მოსულა ხალოგავად, ხელავს რომ შოფარს უკრავენ და - ვაიახელს⁵⁴ იძახიან. უკო- თხავს რაშე ეს საჯაშაათო მარხუოშაო? იშ ეშრაველშს ჯერ არ ხელმეშაით მისთვის გაეხადეშინ- ათ, შოლს მინენ შუეუყვით, რომ კულიანი ქათმის ვაში გამოუხადეშით მარხვა, ულოგით და შოგარ- იგ დეუკრავო. ამ შრიყვ მოხუც რაშის თავის სიყუყუებშე კილევე სხვა სისხელელ დეუშადეშმა, ხაღ- ში უქადავით ამო და უსაფუძვლო აშებებშე და თითქოს შოფარს დავკრით, ანგელოსებშისა და სხვათა წშ ინდანთა ხახელდშის მოხენიებშით ის ჯადო გაუქარწყეშმა. ამქენაში წახელა იშ ქათმის სანახავად და იგი თავისად უენითა, გამოუკითხავს თავის შვილისთვის, როგორ მოხდა ესო? - მავაშხ უამშნია, რომ არ სლომეშმა შინდარეშე წახელა და ქათამი ლოგვის პირდაპირ ვაშის ჭოგებშისკენ უსრლითა. - ამ ამ- მის მოამშვა დეოთხმომში შავიოსანი კავი და შეიძლება მის სიყვებშე დაყრდნობა.

აქვე ცხოვროშს ერთი ხახამიგ, სახელად მ-3, მსხვილი, დამალი, ჩახუქებული, თეთრი წვერიო, მისი თვადეში მის ეშავკობა-ოინამაშობაშე მეყყვედემენ, მისი ცოლოც ჭანსრულით თავისი ქირისავითო. არ- ვენი ექიბეში არიან და აი, როგორი ექიბეში. სოფელში მცხოვრეში იქედეში უშრალი და შრიყვი, შინამიგო ხაღხია, ფრიად ცრუმოწმუნენი, როცა ენშე გახელდა ავად ამ ხახამთან მილიან, რადგანაც წმინდანად ჰყავთ იგი შერავხული, რომელსაც ძაღუშს ხანწული და ხავკრეველოქმეღეშმა. აი, რას ავე- თეშს ეს ხახამი. იღებს ადამიანის იშახ, დამტრად ფრჩხილებსა და სხვა ამგვარ რაშეებთან ერთად გა- მოკრავს ცხვირსახოგში, რეშად შივა დამე იშ ხოფელში, ხადაც ავადმყოფთან არის გამომბახებული, ასე- ვე რეშად ჩაფლავს ხის ქვეშ შიწაში იშ ცხვირსახოგს, შერე შივა ავადმყოფი ხოფელის ხახეში, ხა- დავ მას სისხარულით ხელეშთან, რამეთუ სწამთ რომ მას შუემლით ავადმყოფის განკურნება. იღებს ავად- მყოფის ხელს, მავაშხ უხინჯავს და იწყებს რადავებშის რურჩულს, შერე დაასკვნის რომ ავადმყოფმა კულიანობის შედგითა, წერს თოლისებშს, შიხიშობს თავისთან ანგელოსებშს, რათა შათ განუხადან მას ადგილი, ხადაც ის ჯადო ჩაფლული, შერე ხანთელს დამტრად ხელში და ავადმყოფის შავრონი თავისი ხა- ხელულოშით მილიან იშ დავფლელი ადგილის მოსაშებნად. რა თქმა უნდა მეშნახ სავეტითო სხვა ადგილ- დან იწყებს, გადთხრის რაშედნიშე ადგილს, და როცა ვითომ ვერ იპოვნის ისევე გამოძახებშს და სხოვს ანგელოსებშს, რათა ურევინონ ის ხაილემლო ადგილი, ხახუხ ათახნარო საშინელ გამოხადეშებშს მისხეშს, რათა შინამიგო და გულეშყვილო. სოფელეში დააჯეროს, რომ მართლად ანგელოსებშს ენავებშმა. ამის შემდეგ ერთხელ კილევე გღის თითქოს და სწორედ იშ ადგილის თხრას უდგება, ხადაც თვიონ ხა- ილემლო ჩაფლა გამკრული ცხვირსახოგით. ხაგლოავი ხოფელი ხელავს რომ ნაპირე იქნა ნაკრული, თებშის, ფრჩხილებშის და კილევე აშისთანა რაშეებშის, შიხიხავან კრთება და იგნდება ასეთი რაშის შხილელი, რადგანაც დაჯერებულია, რომ სწორედ ანგელოსებშმა ურევინეს იშახ ეს ადგილი, ამდენად . სწამს, რომ ავადმყოფიგ ჩქარა გამოჯანმრთელდება. ხაწყალი ხოფელი უხვად ასარეჭრებშს იშ ექიმ-

აშხ, ფუნსაც აძლევს. ამახ და აშვიჯარ ჰაჭმუღმხ ჩაღიხ ეს ხახამი და ათი ირჩენს თავხ. ბიჭი ეშ-
რავლახ სჩამხ, რომ იგი, ვამოხლოლი ეშინია, და შიქრბაღლით ეშყრომიან შახ, ხინამიღოლით ვი შამ
ხაშყრბალი ხაჭმის არა უშყის რა. რამიღენიში წიხს ვახეპოლბამი შიქრონიანი რამის თანაშლბამა
ევაჟა, შირჩ რადახ შიშენიხ ვამო, კერბოლ შოლოგილი უღეშია, ირით წილი ციხეში შქარა, რამის თა-
ხაშლბამიღან შთაქრომის ვანჩინეშით შიხსინოი ყოლით, ახლ ვეხთხეღებმა შთახ ვანაყოხ თუ
ვირ არიან იხარეღიხ რამეში აშ ეშეჟახანაში, რომიღიღ ხაღიხ თაღეშას უმჩიღენ და არ აქოღენ ხა-
შეღლბახ გხოჭრბამი ხამიჭი ვადლაღან წინ, ვაგომბრომის ხანუეპეჯარი შინგენიხაჟენ.

ჭაღიხ ღრთ ასელი რამ შიღინიშენ. რიგა რამი ბირქათ შამოღის⁵⁵ რამოთრბახხ ხაღელღებოლ თუ-
ღიხ ბეჟრა ე-ხ ვაგრბელღახ, ისი რამ შინგენიხ ეღაღებმა, თითოხ რამიღენიში ე რამიოიღახ; ასე
შაგ. შამოღი ღიხე შინ შამარეღ-ე-ე... და ისიღ ხაშინელი ვინისისა და აოოიქრთის თინოთ. შირჩ
შყრ შაგარა-შაგარა ხაღეხეღის ხახით ყველა ღამხჩრეხ ღაუჩრეღმხ, შიხადა აქი ყვეღანარო ხაჭ-
შელი ერლორული მოიღანონ ხუჭრბაჭე. ყველა ხახის კერქი, ღვინო და არაყი შაგღაღე შილ იყო,
და შუ შაგიღე ვარელითა ეს შათოქის ღიღი შიურახხყადა. შაგღაღე ყოველგარი შიქროლბახიგ უნდა
ყოხ... თოთელი შიგანნი იღებხ ხაჭმეღის რამელიღი უღუღახ და თაღიხ თანაშეუჭრეხ წიხთაღეშამხ.
ეს უკანახხენელი შირეღიხ, და არიან ასე ხაჭმეღის შიოლოღა-გაგვეღამი, რახ ცოლ არ იყო ხს-
ციღუგ არის, ვამოლოღებელი ხორღის ხაჭრის არამოროთევა შათოქის ხანყენია, რამიღენეღი აუღია რამ-
ის ხორღის ხაჭერი თაღიხ თოთემიღი და შერიოთაღებშია შიქროქის, თან ღაუშინია: -ხახე რა ხაჭრ-
როი!- ში ღიღი შაღლბამი შიქროხხენეღმა, ახახთან ერთად ისიღ აღმინიღებახ, რომ ასეუ შაღიღიხეღი-
ას შიგე რეუქონი არა ვართ თქო, ასე გაავტოა შიხაშეღ, შიოთხელ ხანაშ არ ვაღებარეღი და არ ვუთ-
ხარო: რეღთან არაა შიღებელი ხიღეღიო ხაჭმელის ჭამა და აღარ ღამეღ-შიღეღი ასელი შაღოქიღენ-
ოთ ხახეღი ჭიჭა შიგე ვეღვა შაგოღაღე, შაგარა ხინჩად იოიყო იოიოღული შინი ჭიჭა რამიღენიანი
ხიღლან და ასე შიქრევა ღვინო, რინადაღიღე შიქროხეღევაში ეს ჭიჭის ვამოლოღელის ვამოლოღებელ
ყოღებმა. შიხადა აქი ისიღ, რომ არ ღაოქრონ თუ იინიღი ხაჭვა შამღარი ვარ და აღარ უნდა ჭა-
მა, არაშელ ათბეღებენ შახ ჭამის მანაშ ხანაშ ხელიაღ არ ვანეღეღებმხ, ასეღე უნდა ვიჯი უქოიღ.
ასე შიქრეღენენ შიგე, რამიღ ღამაშალა: ჭამიღ, ჭამიღი და რამიღნიღ არ ვუთხარი შამღარი ვარ-შიღი,
არ შიშინიღა შიგის ჭამა და არღე შამჯახ იინი ხუჩვილი-შეღი, ის არ შიქრეღა და რიგა შიღაღეღი,
რამ ის შიჩად იყო შიქრეხეღული რეში უარიო, ვეღღი რიგორღი შიქროხიღა რექოქის უჩიღელი ხაჭმელი,
შინი ღაუშინეშიოთ რაგვიღის ვამო. იღღებელა შიგელი აშვიღა, კუჭი აშვიღა და გრიაღ ღაუხეხსლი.
იღღლან შიქროღებული თაღიხ შიქარად აეუქრიაღე შიხ შაგღაღეღი შიქრის ჭამა, ღაუქღებელი რეშოქის
შარქო და ცოღე შიქრეღი, ხხახანარად ბოთხ ვერ იოიუღებღი შათ ხუქოქი რევეღიღმხ.

ადარის 7-ში, შიქრონიხ შიქრონი, ხეჯადათო შარხეხს იღკენ, თორთან და შარხეღებენ იღაღე,
რო შიღე ვერ ეღირხა ერეღ-ინარეღიში შიქრეღახ, რამიღ ყოველღაუქოი ხეყრეღებოღებოთ ხეკოხიღის
გარჭეღი იღყეღხ ღარაშამახხ, შათ ეღი მენიხ ღაუკვიღიღი, რიგა ვინიღე ღვინიღ რაუარღებმა, არ მ-
რეჩაღენ შიხოქის და თუ ავადიყოი გარღაიღეღებმა, შათ იხარეღიღი შიქრონიოთ რომ იგი შირდაშირ
გან-ელენში შიხეღებმა⁵⁷. შიგვეღებოქის დავარაღიღის შიქრეღე ღიღ რიგებახ იღლან, შირი შიქროს⁵⁸
შევეღებღის შიგავხად (როშისახ ცოლა შიქრონიღიღი აღექოქი) ყოქის არ თხთოღებენ ეშინეღიხა და ში-
ღიღე შიქრბანღებღის რეღეღახ, არღე ხაღთიოთუ შამღებღხ უღებენ გულხ, რადღანახე შამღებღი ღეჩრღეღი⁵⁹ იო-
ვლებმა შითთან, აშინ ვამი შირაღაღადა შითში უქოოლ ხეკვიღლიღის შიქროხეღებოთ, რადღანახე არ ცოღობ-
ენ ავადიყოიღის შირჩენა-გარკვიღეღახ და ხეკვიღლიღახან შინ ღახხახხ. ხეჩოოლ ვეღკრიაღეღი ეკიღებო-
ან ავადიყოიღებმხ. ასელი შიქროხეღის შიქრონიღი ვიყო. ერით ღარიში ვიღი შიქროღი შირჩვიღი ხეღღი-
ან ნეღავიხ⁶⁰ ახახეღეღახ, ავად ვახდა და ღახხეღიღი აღეღოღე არ ვამჩნდა ხანყახხ, შიქროღი და რამ-
ღენიში ღეღი ღიღვის ეშიში, სევაშიღე იწვა. ხინი ღიღეღამი ყოველღეღე ხამეღი შინიღ იყოღა თახხ, შა-
გარა ვიღი არ ვამჩნდა შინი შიქრონი. ასე იჩეღი ის ხეღოდავი, რამიღენიშიღი ღიღი შიქრეღეღი ის ვარდა-

იგვალა, გაუკეთეს მას რაც ხაჭირი იყო და დამარხეს. კიდევ გავიგე, რომ ერთი აშქენაში, იერუსალიმის ხახმებიდან, ფრიად განადიდებულ და რუსული ენის ვარგი მცოდნე, ნედავისოვის მისულა ხოველ კულაში, ხეობადი ცხენიდან გაღოჯარდნიდა და ფეხი მოუკვნიდა, ღლი წვარდით მიუღწევია ლევის ვარგამდე და იქვე მიწროდა. კაციშვილი არ ზიზულა მის მოხაკობხად ან დახმარების აღმოსაჩინადაც. ხულოც რომ დაეღია არავინ იყო მისი შავრნი. ამ ამბავს ერთერთ თავადის ყურამდე მიუღწევია, მისულა ლევის ეზოში, უნახია ღონეშიხლილი ებრაელი, გამოლაპარაკებია და რადღათო მისწინებია თუ შეხელებია ეს კაცი. თავისთან წაუყვანია, მალეც ოთახი გამოუყვია და ყველა ღონე უხვა-რია მის გამოსახვამრთელებად, ხახიდანაც არ გაუშვია, ხანამ თავისი მად-ღონე არ დიდგენია. ებრაელები კი ასეთ შემთხვევებს არ აქვებენ ყურადღებას და ფრიად ცივისხელანად არიან განწყობილნი, თუ მოკვდება მოკვდეს, თუ ღარჩა ცოცხალი ბარუხ ჰამეი.⁶¹ ასე დაემართა ვარკველი მიღებების გამო ამ მხარეში გაღოჯარდნიდა და ქუთაისში მოხვედრილ შახეც⁶² იკუთხა ღმს. მთელი წლის განმავლობაში ყოფიდა ხელმადლების მოხელე და ერთგული უმხახურგოდა ჯამაათს. რამის ხახირკით⁶³ ეჯავრებოდა აშქენაშში, მიუხედავად ამისა იმ აშქენაშს ყოველთვის იწვევდა თავის შავი-ღონე მამათებმა და ვაი ღლეებში, რათა ყური დაეგოს და ესწავლა აშქენაშური საგალობლები და შელოლები, რომლებიც ძლიერ მოსწონდა. და ამ, ერთხელაც, ეს მოხელე ავად გახდა ერთი აქური აშქენაში ზგხოვრების ხახში, ისე რომ შედგებების უნარიც კი წაერთია. მე ჰუვიცი რა ეს ამბავი, მყის ვაკუთრე მის ხანახავად. რამდენიმე შირმა რამის ხხოჯა, ვინმე კაცი შიქინა ავადმყოფისათვის დავე მოვლედად, რომ არ მოკვდარიყო, რამის შამაშიც არ გაგზავნა და არც თუთონ ინება მის ხანახავად წახვდა. იმ დღეს, ღეუხეც მომე გამოისთან ბერთი მღვს წკველმა იყო⁶⁴, მთელი ჯამათი იქ მიგდია, როცა რამის ნახა რომ არ წავდელი იმ წველდამზე და ავადმყოფი მოხელის მონახელებმა ვამუბონე, აქ კი ასეთი წესია, შახინებელი ვერ მივსა რომელსამე წველდამზე ან თაქურამზე, თუ სხვამრიც არ წაიყოთა, ხადილია ეს, ლევაში წახვდა თუ ხახში გამობრუნება, იოჯარდა სხუარს მოუხადის, ასეთი აქეთი წესი. ზოდა რა ნახა რამის, რომ ჩემს გამო თუთონაც ვერ მიკილია წველდამზე, რას იყოფა მამის ხადი მარჯო რომ მისხელიყო, გადასწყვიტა თუთონაც წამოსხელიყო მიხეთან. ასეც მოხდა. დაახლოებით ნახევარი საათის მისული ვიყავი მოხელის ხახში და ამ, იღება ვარი და სიბნელიდან რამის შემოამოჯა ხახში. მე ვარგად მიუხელი მისი მოხელის მიღმს, ხახეში იმ არ აინფრესებდა მოხელის მდგომარეობა, რომელიც მომავლავის ხარეცებზე იქა, მხოლოდ იმისთვის მოვიდა, რომ მარჯის არ შეეძლო ხადში გამორჩენა, რომელიც მეც მიგდია. ხუთოდ წელი გარდა ავადმყოფთან, მევე ბერთი მღვსე წამოყვანა, რაზეთუ მთელი მათი გონება და ხული ჭამისკენაა მიპრობილი, ჭამა-სმა და მეღი არაფერი. ავადმყოფთა მოხილვა-დათვალერება წესების წიგნში არ უწერილია. ასევე ჰუჭირებულ სულების დახმანა, მალთან გუდგორნი არიან იხინი ამ საკითხებისადმი.

ბერი მღვსე მან მომე გამოის ხახში, ქუთაისში: – რამისთან ერთად მოკვდი წველდამზე. ხახის დიდ დარბაზში გარდა მავიღებზე წყება-წყებად ისხდა ხადი. ერთი განსაკუთრებული მავიღა განკუთვნილი იყო ჯამათის გამორჩეული და ღირსშავიგხევი შირებისათვის. აქ დახხელით მეც და რამის. მავიღებზე სხიარინის ხანალები ენთა. მიუხედავად იმისა, რომ მახინებელი ჰიდლებული ვაი იყო, მანაც ჩველებს თანახმად ყველას მოეგანა ხახიდან (მღვნი) ხაჭმელები. თუთო მახინებულს ხავამად გარჯიდა, მავიღებზე ყველანაირი კერძები და ხაჭმელები იღავა, ხორცი, ხილი, ღვინო ხახე ხელალები, ხაჭმელები მავიღებზე ავურბითი უწყი ურთმანეობზე, შავრსა მთავი გეგონებდა. გამუღებში სვამდნენ ხადეგამდელიებს და ჰურას გაიძახდნენ. შესვლეს შეფის და მისი ოჯახის ხადეგამდელი, ასევე ჩემი და ჩემი ოჯახის წევრებისაც, აშახთან ხამაღლი იძახდნენ: -ჰურა, ჰურა - დიდი შავივი მივიღე იქ. უნემოდ არც ხელი დაემანათ და არც მავიღას შემოსხლოდნენ. იქ იყო ერთ დამაჯანა დავილი, რომელმაც გვეკითხა რა მოუარა მავიღების იმ წყებას და მთელი საშავალებმა უამხარადა. მღვრდნენ ხიმღერებს და მან შავიღებზე, ასევე ბერთი მღვსისთვის შესავრის საგალობ-

ღმს. იუხიმი მოწვეულია შირის ქაღებიც იყენენ, ღვინსა და მხიარულბაში ჩაიარა რაღენიკუ ხა-
აჩა, ხანაჲ მუაღაჲმ არ მოაწია.

ღ ე რ ხ ე მ ი

მინის ღვინს შემდეგ, შემინდებისას, 'არძითის პირზე აველით მის თაგზე და ჩენი, თანაჲმოქმ
ისრადების ხარისახელ ქაღაჲს მივადქვით. წინდაწინ მათი გაფრთხილება ვერ მოვახერხებთ. ანთჲ-
მათ ჩენი მისვლის ამბავი არ იგონდენ, არც ჩვენს შესახებულად გაძისულან. მადარა რთვა ეზრადე-
ღმის ქუჩაზე გავვლით, უამრავი ქალი, გოგონა, მოხუცი და ახალგაზრდა შეგოგუებია, მოვიდა ღამამ
ისრადელი, რომელიც წაგვიძვდა მათი შავარა ჯამათის ხელმძღვანელის, წარჩინებული და შირიანი
კაცის მ-ნ ისრადე იგზავის-მე მორღესაშვილის სახლისაკენ. მიველით სახლი, შეგოგანეს ჩემი ნი-
ვობი, ჩვენც დასახევენდელ ჩამოვსხელით, სახლის დარბაზში გაშულ ხალხგადადარებულ ღიღ
ახაქუ, ფრიალ დაღიღმებს და დაქნევული გვისამოვნებდა დასვენება და სულის მოთქმა. ადგილობრი-
ვი დრადიონისამებრ, ჯამათის ყველა წევრი მოხუცი თუ შავარა, ვალდებულ იყო ჩემთან მოსულიყო
და მოგვასლემოდა. სამაზრო სამწართველოს ჩინოვნიკებზე მოვიდნენ, ერთერთი თაგაღაც მომძებნა,
ვისხელით და თემვა ეს შეკრება უფრო დროს იყო, მაინც მხიარულად ვერმომბლით თვის, მალემაღ
ენის რომ დაუასრულ ეს დაწყვიტული მგზავრობა და ახლა მშვილად ვიკუქი. მოვიდნენ ჩი, გო-
რბიგ რათა შევმავრებულყავით, მიუხინძელი დაღიღმისა და მოღებლობისაგან ვახშრმავე ვერ შე-
ველო, შევასვით მივეგულ დასამინებდელ და ვერც ვი შევნიშნე რაგორ განხა დაღს მ საათი. ხანაჲ
აღღმის, ვიღებ, შევკრებე ჯამათი და მისხუცი ხაღნი. მათ ცნობები გადმოგვის, რომელიც რიგისაჲ-
მე გამოქვეყნდებიან შემდგომში. დაუთვარიერე ღვინის კარგად ნაგები ახალი უნაზა, მანში ქაღ-
ლა განყოფილება არის, ასევე სპეციალური ოთახი თაღმულ-ორისათვის, რომელსაც გაღაღანი არყია
და ახლოს არის ღუქნების რიგთან. ეზრადელი ბაშრის გარეშე გულე უმანში სახლობენ. ყოველი სა-
ხლი ღამამ, კარგად მოვლილ მადღმთა ჩაფლული, მფხხელიმ შავრიც კარგია მთების სიხალისის გარე-
სხვარება, წყაროც შესანიშნავია, არას დაუშავებს არავის და არც ხევა ადგილებში გაყვნილებული
ციმ-ცხედების (მადარისის) სენიი დაუავლებების შიში გაქვს. საერთოდ ვი გვაყოველიან შიღმდელი-
ია, ჩანს მთების გარე, შამთარი ცივია და სუსხიანი, ჩქარა მომბეჭრდა ეს ადგილი და ერთი ხელი
შქინდა რღის გავეცდებოლი მახ. შამათის გამო ვიღვე ორ ღღეს მომიხდა აქ დარჩენა, ვამდელიმდელ,
რომ ვკორას შინც შევქვდელი რაჭახა ან ონში გამგზავრებას. - ისრადელთა საგზოგებელი უმნის შა-
ხობდაღ ერთი მადელი, დანგრეული ციხე ღვას, მღირე ციხე-კოშკი გავიღებთ დაშლმ ადგილია, სფ-
ლის სამწართველოსთან ახლოს, მესამე კი ვამათა ახლანდელი შისხის (საგუშავის) ადგილანაა. მცხ-
ურებდებმა მიამბეს, რომ აქ ცხოვრობდა ერთი ძველი თავალი და გამგებელი, ჯერ ვიღვე ხანაჲ თა-
ვლი დაღიანები მოვიღონდენ, სახელად დაიშხელი, ღღესაც შემორჩა საშობი ურდელი აჲ სახელის მ-
ქანი (დაახლოებით უფროს 2 ვედრის), ეს თავალი გამგებლმა დაღიღმებ. - ქალაქის ზემო ნაწილ-
ში განდგებულთა სახამარითო, სამაზრო სამწართველი და მომრიგებელი სახამარითო (მოკოვი სელი)
- უფროხი კეთილი კაცია და მუდამ იგავს ისრადელს. - ციხე, რომელიც ისრადელის ხარისახელს მახ-
ლობდადა უფრო მადელი ყოფილა, მადრამ ჩამონგრეულა, მას ერთი მხრიღ: გაღაღანი ურდელის, რომლის
სიგანე ასე ურთხახევიარი წყროა იქნება, შიგნით სახლეთილთა, თემვა შესახვეული კარი ციხეს მად-
ღა აქვს, ასე რომ კიბით მოგინქვს ასვლა. სინათლე ზემოდან შემოღის, რადგანაც სახურავი, ჩამონგ-
რეულია და ზედა ნაწილი ღიაა საერთოდ. - სახურავები მათ სახლებს ხიხა აქვთ და დაფარულია ღიღ
და შავარა ქვეშით თუ კენჭებით, როგა მიღში ვიკითხე მოიხრეს, რომ სახურავს ყოველი წელიც ცელ-
ან და რათა ქარებმა არ გაღაღელნ ან მოამრონ იგი სახლს, ქვებს აყრიან ზღე. ახლი მოვინა ომ
მხარის ყველა სფლემშია თითქმის გავრცელებული.

ღენხუთის ჯამათში მოიკრება და ინახება მყავზე დაწერილი ხუმაშის (ბიძლის) ძველი ხელნა-
წერი, წინ რ-ღენიმე ფურცელი აკლია, უკან ორი, დაწერილია ძველებური ხელწერილი და ნიშნების გა-

მოყენებით. არ იგინა ვინ დაწერა, ვადმოგვიტო, ღილი ხანია მათთან ინახება. ვრანგულში სხარტონებშია დახაზული, ახლოში რადენინარდაა მოხალული, ვერ მოიყუხელი, ვადამწერს რაში დასჭირდა წინა-დაღმის განყველა შუაზე, ისე რომ ერთი ხილყვა მიმდევნოს არ მოჰყვება. ვადწერილი თავები ამ-ოღებულა წინახანარყვევითა წიგნიდან და ვამთადმწერლემიდან.- მიწადაა იმ ხერხაწერის ნაწი-ღება, რათა ხიშველთა მგონედ სხევიარსხეგმისათვის მიწვევებინა, შივანამ აქაურმა ჯამადათ, რომ-ლის წევრებშიც ერთი შივრებე უფინი და შიყყვემი არიან, ამასთან უხაზღვრედ ვანაგლოვობები, არ და-ამანება. ერთხელ ისიც მიიხრეს, რომ ამ ხელნაწერის მადლოთ ცოცხლომენ ისინი ღელამწერის შირზე და ღმერთიც ინახავთ მათი სხეებმა თქვეს, რომ მიკვეთილი აქვთ, არ ვაიჰანინ ხელნაწერი თავიანთი სი-ფლის ვარეთ, მოყენენ ვიღვე რადიც ზღაპრებს და ცრუწმენებს, რომლებიც ახალი აღმოქმდავით სწა-მთ. მოვლედ, არ მიმცეს ის ხელნაწერი და სამწუხარაა, რადგანაც ვყავი უკვე ღებმა და ვწყებმა, რ-სამ წელიწადში ხელ ვაყუფებმა და საჭირო იქნება მისი მოთავსება გენეჯაში⁶⁵. აი, ხადამდე ად-წევს მათი შიყყველი ვანაგლოში, რომელსაც არც ზოლი აქვს და არც ხაზღვარი. გუნებით აქაურები მი-როგნი არიან, ჯილღები და გოღიღნი, მუნწები, ვაიბეურები, თვალღირნი და უწევრები, მათი მსგ-ავსი მგონებს მთელი ღელამწერის ბურგზე არ უნდა შიიპოვებოდეს. აქაური არაღმადელი მგხოვრებნიც მათსავით ველერნი არიან, უდაბნოში შიიღლავით, იშათაც და ამათაც სჯერათ ყოველგვარი ცრუწმენ-ებისა.- ახლა ჯამათო! მთელი კვევასიაში არც ერთ ჯამათს არ მოვლევარ ისე ვივად, დაუღვრად, როგორც აქ დახვდნენ. ქუთაისის რაში, მიხეცმა რაში ელიაჰში, რომელშიც აქამდე შიიღვილა, შიიბ-რა რომ მრავალი მადგანი ჩემი შიიბით თუ მოსვლით დამგროხალი ვაქველთა!- შიიბათ ღელაც ეწინი-ათ ცოცვაში ჩემთან მოხვლა! ახლა მიხვდება მკითხველი, რაც წარმოადგენენ სიბრიყვი, უწევრება და სისულელე ყველა ერთად აღებული და ღწმენის ეშრავითა თავებში მოთავსებული. შიივად, რომ ღიდა ვერადურის ვაჯანყობილი მათთან, რა ცნობების შივარჯებაც მოვახერხე, შიივარჯებ, იმღებულთ ვიყავი კვირამდე დავრწმინდიყავი, მ ელუღს შუადღისას ცხენები მზად იყო უკვე ჩემთვის და ჩემი მივგე-რებისათვის. შადღობა ღმერთს, რომ როგორც იქნა დავფოვე ეს წყველი ადგილი და აქაური ვეღრებნი. გეზი ირისავე (რაჭა) ავიღე.-

ამ ადგილის სიახლოვეს, შიივხელი მოხუცი რაში ამითათნ რაჭიდან, მას ვახეხარდა ჩემი ნახეა, მთელი გზა ვამომყვა, მხოლოდ საღამო ხანს მივადწიეთ რაჭას, რადგანაც ცხენები ისეთივე ავიბი და ვეღრნი არიან, როგორც მათი შიიგრონები, რის ვამიც იმღებულები ვიყავით ნიღა გვეკლა.-

ონი ანუ რაჭა, ხარხერი

ონში, ჯამადათა ვადიღებით უკეთ მიმიღო, ვინემ ღწმენში, თუქმა ისევე როგორც ხევა ადგილში, არც ისინი ვამორჩევიან რაშე უკეთსობით, ყველა ამ ხოლღების მოხახლეობას სელმა-იამრეტების ხახელი აქვთ ვაჯანყნილი და ხადგმნიობდალ განხხეავღებთან ხევა თავიანთი თანათმეღებთან, ში-ინც მიზიყვანეს განხხეავღებულ ხახლში, თავზე ყარაულები და მხახურნი დამაყენეს, აქაური შიიასა-ხლისის თუ უღრთის განკარგულებით; შათი რაშინები და ხახმები ხელ ჩემთან იყვნენ, დამესხე ჩე-მს თანხში ათევენენ შინაურღების გულხათვის. უღრთი, თავალი ჯიივავამე ისრადღების შიიღელა, ბუნებით შირიღი, ის რომ მე ვარგად შიიღიღ, გუბერნაჯროის მიწერილობის წყალბით, ეს რომ არა, მასზე ავი არავინაა, ღიღ შიიჭირებმას აყენებს ისრადღებს, ცლიღობს შიივარობის თვადღი შათი ღი-რნება მიწასთან ვახხროს, შიიასახლისიც ისრადღების შიიგროთა, შიივლედ აქაური ადგილობრივი ღი-ისუხადღი ღიღ ვნებმას აყენებენ ისრადღებს. შირიჭით, აქაური მკვიღრი მგხოვრებლები ვარგად ექვე-ვიან ისრადღებს, არაჯღრს არ უწიავებენ და შიიღიღობით ცხოვრობენ. ესენი არიან ქართვეღები და ხ-ომხები. სიშარღდი რომ ითქვას, ეშრადღები დახეჯის ღირხნიც იყენენ, რადგანაც არა ჰყავთ ხელმღ-ანელი და არც აურჩევითი იგი, ყველა ავეღობს იშას, რაც ვი ხერხს, ღიღი არეულბა და განხეიღი-ბაა აქ, მოხუცი რაშის ყურს არ უღებენ და არც ხეღმენ შიიგოვს, შირიჭით, ამგორებენ მას, არ უწ-რებენ, რის ვამიც საჯამათო ხაქმებში უწხრიგობაა, ცოცვის შინობა შირიყველა, ხახხუარვიც არა აქ

ვს რეინი, წვიმა თქმით ჩაშლის ზეგნით. მოგელოძობათ ვაჟარა და უკრე ილევს მათ, დაახლოებ-
თ 80-ზე კოჭის, წვერებს. მიუხედავად იზისა, რომ ვარგ ადგილზე დგას, ვაჟარა ხმაურით მინდა-
რა (ხევის) შირას, იზინი არც ფიქრობენ მის შევეთებაზე, ან ახალი შენობის აგებაზე, რადგანაც არა
აქვს ურობა და ურობა აგებენ. ურძანეთ სძულთ, განსაკუთრებით კი ჯამათის 3 კანს, ყველა-
ზე ზილდართ, თავი მაქონკაგებდალ შოაქეთ და სურთ მთელ ჯამათზე იგამებდნენ, აქედან იწყება ყო-
ველი ვეღს, ღილი ჩხუმი და უთანხმოებები აქვთ ერთმანეთში. შევერები ხალხი, გამორეობენ, შევაგ-
რვე მათ მიერ მოწოდებული ცნობები და როცა დავახურვლ ჩემი საჭეზე, აქ დავარჩი შამათს ვკრია და
დავლა, აქედან ხარხერებში უნდა წავსულიყავი. --

შამათ ხალხით, უახლოობის შემდეგ ჩემთან მოხუცი რამი მოვიდა, ვიღონოვ⁶⁶ მოყოლოა ჩემს ვა-
ხამბარელებდალ, ჩამოხდა და დარჩა თავთან სიმღერების დავრა ვიღონოვ აკომპანიშენდით ,
არ მინდოდა ხელ შეშეშადა მისთვის, რამეთუ ასეთი წესი აქვთ, და უჭიკობისა შემცდარნი იყვნენ
უნებ შორეულანმშრახელებნი. ამ ინსტრუმენტს 4 სიმი აქვს, ისევე როგორც ქართულიშისა და სოჭი-
ების საკრავ იარაღებს. --

როცა, ხარხერად დაახლოები ერთი საათის სავაღზე, ყველა ვიყავით, ცხენის ფლეშეშისა და
ჭინჭის ხეა შემოვყვამა, გავიხედულ და დავინახეთ ერთი ისრადეთ, რომელიც ჩვენ წინ ზილდოდა .
სხამ რ. ისევეა იგნი იგი, ხარხერის ჯამათიდან ყოფილიყო, დაეშახა, შედარა, როგორც კი და-
გვიანა, გზის ვაღმოხედა, ლყეში შემოვიდა და დიდალ გაეხარდა ჩემი ნახვა, მისი თქმით ხარხე-
რის ჯამათი მოუთქვინდალ შელოდა, თითქმის დავიღის მის შამათის⁶⁷ მოსვლას უფლანო. იქ ეშრად
შისაღეს ხარხერული მიჭიქნდალ სოფლებში სავაჭროდ. ხარხერული ცხენზე გადავიღებულ იქ ხურჩინში ქა-
ყო. შე შიხრა განა რამდენი უნდა მოვიგო 3 დღით სოფლებში რომ წავიღე სახელდალ, უჭიკობისა
შენთან ერთად უნან გაუმტუნდებო. ასევე მიხდა, ვაჟარა შეხვეწებისა და მგირი წანაყრების შემ-
დეგ გზის გაველქით. ხარხერული მიხალეოვ ჩვენ გამოგვყვა. ვაჟარა ხევი გავიარეთ, შერე ვაჟა-
რა შორევაკი, აქედან დაბლომზე გავეღოთ, ისევე ვაჟარა ქედს შეუყვავით, გავიარეთ რამდენიმე სოფ-
ელი და ვრედლ ვაღამზე გავეღოთ, შივანდით ხარხერის მახლობლად მცხოვრები თავადებისა და მალო-
ნების სახლებს. ჯერ კიდევ ხედავთ რომ ვიყავით, დეხიანდით აშარანი ვაჭარნეთ ხარხერში, რათა
ჯამათისთვის შეეჭყობინებინა ჩემი მოხვლის ამბავი და მინა მოემზადებინათ, როცა თავდასა ხან-
ღებს გავუხწროთ, ჩვენ შესახვედრად გამოგვეგებნენ ცხენებზე ამხედრებულ ხახემი, ისრადეთა
მისამართდ, შამათსახლისის შოადგილდ ისრადეთ, მრავალი ახალგაზრდა თამბო-ხანაში, შიხულები და
წარჩინებულები, სიხარულით შეხვდით და ერთმანეთი მოვიკითხეთ, ყოველი მხრიდან შეხმობა მისალ-
მებში შალმ! ერთ მხარეს ვრედლ ვაღამი გადაჭიმულიყო, შერეზე კი მადლი მთები აწილულიყვნ-
ენ, რომელია მწვერვალებზე, უკველს ციხეთა ნანგრევები მოჩანდა. შიხს შირა, აქა-იქ იგდა თავ-
ად წერეთლთა და ხევა მინოსან შირთა (ღერეთიანც დაღახურს) დამაში, ვარგად ნაგები სახლები .
აქედან გზა სოფ. ხარხერესკენ მიდიოდა შირდაშირ. ასე იყო თუ იხე, შრავალი შეხედებით გარეშო-
ვლი შეველი სოფლები, გავიარეთ დიდი ქუჩა, რომელიც მაშარი იყო ჩამწკრივებული ლქქემით. ლქქ-
ნებში მყოფი სომხები ჭეხზე წამოდგნენ, შათთვის უცხო ხანახათის სახილელად. მრავალი მათგან-
მა ქუდიც მოიხდა ჩემი ვაჭრისცემის ნიშნად. ისრადეთს ქაღალტი და გოგონები ვაჭრ-ვაჭრად ვაჭ-
რებულყვნენ სახლებს წინ, შრავლად იდგნენ აივლებზე, უჩარმაშარი შირა მოყვებოდა სოფლის ქ-
უჩებში, ხანამ ერთ სახლს არ მივაღქით, ცხენებიდან ვაღმოვღოთ. ეს სახლი ეკუთვნოდა რამი ხა-
ხამ ელაშუ ამრამათის-მე ლქქმაშვილს (ელეაშვილ(?)), ის დიდი სიხარულით შეგვიძღვა სახლები ,
სახლის იაჭავიც კი ხალხებით იყო დაფენილი ჩემს სამაჭრისხედალ, შათი ჩვეულებისამებრ, მთელი
ჯამათი შეგროვდა ჩემს საკუთხებდალ და დასალედალ, შამათსახლისიგ შირამანდა ჩემი და ნარჩენ-
ივ - გუმბარაქარის განკარგულში. ის ვალდებული იყო ჩემი შამანებში შეესრულებინა, მიუხედა-
ვად იზისა, რომ ეშრადეთის მღერია და შიძულე, ჩემთან შირახე არ ხხინდა, უხილველ და მკვირ-

არჩენიათ და ისიც არ იციან, თუ ხაერთად ვააჩნდათ ისინი მათ წინაპრებს და წაართებ, თუ ხელ არ ჰქონიათ, ყამთა ხრბოლად და ხანგრძლივმა ვაღწამა⁶⁸, უცხო ხალხების, თავადებისა და გამგეობების ხელში თავისი გააკეთა. შაჰრამადლი არ დალაპარაკებდა ნულებ ნიშნობის ღლიდან ქოჭრილადელ და ხანამ მიხვან რაიმე მერყვას ხაერქარხ არ მიიღებს, მერე გამოსხვებს ხმას და გამოელაპარაკება, ახე შეენიშნე და ახეც მიამბებს. მათი შაჰრამადლი 20 წლის ქაღურდები არიან, ხომე-ნულები კი 25 - ითა და მეფი. ეხვე მვეწნაურა, ახე არ ყოფილა არც დაღვხვანში და არც შირვანში.--

არაფრით არ ანხხვავებენ ხორცს თევზისაგან, ყოველთვის მიაქვთ თევში ხორცის კერპებთან ერთად, მათთვის ხვეგიალურად ჰქონებოდათ არ აუღებენ წყალში, ხაზოგალოდ, კოშების გარეშე ჭამენ, ხელშით, კავკასიაში მცხოვრები მათი დანარჩენი თანამომემეგოითი. ხვამენ მხლამარენი, ყოველ მუხმასა და ჭობაზე მრავალ ხალღეგრძელის წარმოქმნამენ ერთმანეთის მიხამართით, ჭამის წინ და ზემდეგ მიღებულ ხელის დაბანვის წესს⁶⁹ მაგიდაზევე ახორციელებენ.--

ხუმაბათს, ელლოს 26-ში, ჩემთვის და ჩემი ექვზი მეგზური ემზადებისთვის გხენებში მზად იყო. მთელ ჯამათი ღლიდან შაჰრამადელ, ყველა მოვიდა ჩემთან გამოსახოხურად და დახამელომებლად, რვა კვეც გხენზე ვიქვეტი, თავადის ერთობა მხახურმა წერელი მომაროვა, იგი მისი შვილის კონხდნგინენი იყო, ფრანგულად დაწერილი, მაშინვე ვერა ვახუხი მივეცი რა, ზევირლი რომ ქოთისიდან გამოვგზავნილი ვახუხს. მთელი ხალხის თანხლებით, გამყრლ-მეგზურებითა და გხენებშით ღავეყოველ ხელეი, რამი და მეგზურები გამოსამელომებელ კურთხევა-ხაგალომებმ მღეროდენ: მარხ ათა ბეყოხა, ვვარუხ ათა მეგეოხა - კურთხულ იყავი მომზადენმისახ, კურთხული იყავი წამომზადენისა ახ-ეხ ხომღერა თანამემგზავრა ხოფლიდან მთავარ გმაზე ვახუხს.--

ხურამი, ახალგისე

პარხვეცხ, შამათის წინაღვეს (თვის 27) ხურამში ჩაველით. რამი ხახამ ელიაზე ხაჩხერედან და ხვა გამყრლში იამვე ღღეს დაბრუნდენ ხაჩხერეში, მე რომ შამათის⁷⁰ ღღესახწავლებ ხურამში დავრჩი, ხალხმა კარგად მიიღო. შამათ ღღეს, ღლი ჩხეში აფლდა ღოვავში, ხახამ მიშემ შეხოგის⁷¹ წესები დაარღვია, ამის გამო წაირხეშეხ, რა დაუნლომდები და ჯოფენი არიან! თუ დერთი ინებებს, რომ შამათის მერე ახალგისისკენ გაეწევ.--

ხოფლ აწყუროდან ჩემს შეხახვედრად გამოვიდენ ხოფლის თავკვეში, ისრაელია ჯამათის მეიათრები თავიანთ მოხუგ რამისთან ერთად, ყავა დაელოთ გხენებში გამოვგვადლი და ახალგისისკენ გავემაროთ, ამ ხოფლში არ შემემლო დარჩენა, ხანამ ყველა ჩემს ხაქმეს არ მოვამთავრებდი ახალგისეში, მერე ვაპირებდი უკან გამომბრუნებას. ჩემს შეხახვედრად გამოსული ხოფლის მოხახლეობა ჩემს უფეს მოყვებოდა გხენებშით, დაშახ წახხეჯარი ვერხით არ ვიყავით დაბმრემუნდი და აი, ჩვენს ხაპარისპირად ეფლო მოქრის. იმ ეფლოში იქდა ახალგისის რამი, რამი ითხე ზენ ხახამ რ. დაელოდებული, გხენები გავაჩერებინე. რამი ვადმოვიდა ეფლოდან და ჩემს ეფლოში ამოვიდა, მხედრები რამდენიმე კვარხის მანძილზე გამომგვეყვინენ და იხვე აწყურში დაბრუნდენ. ახე ვიარეთ ხაათახხეჯარი, ხანამ ახალგისეს რვა ვერხის მანძილზე არ მოვახლოვლით. ჩვენს შეხახვედრად მხედრები მილოდენენ, რამი მოხრა, რომ ისინი ისრაელის ჯამათიდან არიან და ჩემს შეხახვედრად გამოსულან. ერთ წუთ იგ და ყველა მხრადან მუხმის - შალო! ქაღაქის მრავალი ღორყული პირი გამოვიდა ჩემს დახახვედრად, ხელში ყველას ხავეროხველად გამზადებული ხოფლომა ექირა, ზოგი მხხალ მანქოლდა, ზოგი ვაშლებს, ღოვა კიდეუ და მ ვერხზე ვაღაჭომული გმა ისრაელშით გაოვხო. ზოგი გხენებზე იქდა, ზოგი ფაიფონებში, ზოგიც ფხეზე იღვა. ეს ღლიძელი ხალხი მუხამემეზოდა და ხოლს მოყამომდა ხავეროხველად. მათი თანხლებით რომ კვერხის მანძილზე მოვახლოვლით ქაღაქს, აქვე გავომე, მოგვექმს შარის ვამრავი ისრაელი იღვა, მათ შარის იყო რომ მოხუგი ემზადეოვ: ვოლაჯე-ვაკა ბელი (?) და ინჯაბელი. მათ მერყვას აბრემეგადავარებულ ვერცხლის ხინზე დაღებულ ვურ და მარლი მომაროვს. ამ ღრის წამოვიდა კვიპონირული წვიმა მოვამევაზე მშის ხხივეში, იხე რომ იძლებული

გავხლი ქოლგით და მეფარა თავი. დავლევ იხრავლობა ჩემდამი მიმართულ პატივსაცემობას და ყველაფრის გავრეობა ადვოკატი, რასაც ვი შევძლებდი. დიდი პატივით, ხიხარულია და შეიშინა, უმრავლესად ხალხი გარემომრჩვევლებმა ნელა გვაგვრებდნენ, რადგანაც შეუძლებელი იყო ცხენების გაჭენება მრავალ ცხენოსნისა და ქვეითად მოხიარულთა გამო; მინის ღრუბლის დაწყობამდე შეველით ქალაქში, წვიმამაც გადარიდა, მშვენიერად კვლავინდებურად გამოახსოვა და აი, რა ხანახაობა წარმოუდგია ჩემს თვალს. ქალაქის ურდოები მგზავრები, ემბროლი თუ არაემბროლი, ქალაქის განაპირა მინორზე გამოსულიყო ჩემთან შესახვედრად. შეველით ქალაქში, რომლის ეზო-კარებმა და ხსენებებზე მრავალი ხალხი მოყვარა თავი, როგორც ემბროლებს ასევე არაემბროლებსაც. ყველა შეხალმობდა, ქალაქი ჩაღრმობდა იმეორებოდნენ, აღმოსავლეთის ქვეყნების ქალაქის წესიანებზე, ნელა გავიარეთ ამ ხალხის თანხლებით ქალაქის ვიწრო, დახლართული ქუჩა-ბანდები და შუკები, რომლებშიც ცხენები ძლიერ მიართვდნენ ეჭვს და მივადრეოთ იხრავლობა ხანგზავრებელ უბანს, ქალაქის ჩრდილოეთ ნაწილში. ქალაქში მრავალად იხსენენ ხალხების ხსენებებსა და ხანგზავრებზე, იხი მჭიდროდ იყვნენ ერთმანეთში, რომ მე მხოლოდ თავებს ვხედავდი. მათ თარგმისა და თურქებისათვის დამახასიათებელი უხანგებო ენა. ეს იყო დიდძალი ხალხი, მავშები, ყმაწვილები, მოხუცები... ერთ ვიწრო ადგილას ედგო შეჩერდა, რადგანაც რაბის ხალხს უშუალოდ ვერ მიადგებოდა, ედგოდან გადმოვიდეთ და გვიხიო გავემართო რაბი იხსენებს ხანგზავრებს. ჩვეულებრივებზე, ყოველი მათგანი შემოვიდა ჩემთან მოხანგებულად. მინის პირზე, დიდ ღრუბალში წავიდეთ, რომელიც რაბიში გადახანგარებდნენ და ნიხებში იყო მოკვდილი, ხანგზავრებში თორი ხანგზავრები ენათ, ასევე ენათ ყველა რაბშიც, გახსენეს არნე პიკლები⁷², რათა ამბობი მუყო და ხეფერ-თორები დამეკვინა. რაბიში აქი შეგვრახი⁷³ წარმოხლვა იმპროვირისა და მიხაელის (მთავარგამგებელი კავახისაში) ხაკურთხევად, ასევე ჩემი მიხამართით. გარშემო მოკრძალებსა და პატივსაცემების განწყობილება ხსენებდა. ასევე იყო ამქვეანგების⁷⁴ ხანგზავრ ღრუბალიც. ჩემს ხანახავად თავადებში მომბანდნენ მეუღლეთურთ. ხანგზავრ ვიღვეთ მინსა, გვიან ხანგზავრ დავბრუნდი ხანგზავრ, დამე მთელი ჯამათი გამოიმეშვილობა და მეც ნამგზავრმა და დიდობა იღნავ დავიხვეწე.--

როცა რაბი იხსენებს ერთად ვახსმებს შევექცეული, მოვიდა ერთი კაცი და რომელიც პირის ხანგზავრით ხანგზავრ წაყოლიდა, რაბიში მოწინებით იხსენებს პატივსაცემად მარჯო რომ მშვენიერად, რადგანაც ხსენების დახვეწება მათთვის ურადიციის შელახვად ითვლება. ის წავიდა და ერთი ხანგზავრ შემომხვამა ხანგზავრელი კიკლის ხმა. ჩემს მანპინძლებს შევეკითხე მიმგზი, რადგანაც არ შეხმობა ქართული, რათა ხანგზავრ შეთქი? - მაგრამ როცა დავინახე რომ რაბის მეუღლე გულზე ირჩევდა ხელებს და ხანგზავრელი ხანგზავრ ყვირდა, დიდად შევეშოდი, გავიფიქრე ხანგზავრ ქალაქში ხანგზავრ ხანგზავრ არ გაჩნდა-შეთქი ან რამე ხსენებდა უმეღრემა ხანგზავრ დიდობა, პახუხი არავის გავიგია, ბოლოს დამოკვდილად მოხსენებს როცა რაბი მთელი ვახსენებს ხანგზავრ იხსენებს მიხანგზავრ, ხანგზავრ იგი შემბარავი ხანგზავრ შევითხენებდა. და ხანგზავრ ვი შემეღვამი იყო: რაბის 20-ილდე წლის ვაჟიშვილი ჰყავს, ხანგზავრ ვი ურადებენ, მაგრამ არც შემა⁷⁵ იხრავლობს⁷⁵ განმარტებმა იგის და არც ხეფრის⁷⁶ რიგინი კითხვა ეხერხება, აქ ვი მავშის თუ იღნავ მანგ შეუძლია ხანგზავრ წიგნების კითხვა ვაკვ ხანგზავრ ემბანა! ამ ჰამბებს ხანგზავრ მიმონს შეყვარებია ერთი ხანგზავრ მდიდარი კაცის ავრამამ ხანგზავრის ქალიშვილი, რომელსაც მამც ჰყავდა ხანგზავრ აპარინი. ქალიშვილსაც ყვარებია ხსენებულ ჰამბევი და მიხანგზავრ დავად იმისა, რომ ამ მხარეში ქალაქი და განხანგზავრები ქალაქებში მუდამ ხანგზავრ შიან და პირს არ ურჩენებენ უხეი მამავსაც, თავი და ჰანგ მანგლიდებით, თავსაფრებით და ჩაღრმობით აქვთ დავარდ; გულდებში მანგ ათასი ემბავი და ქარი ურჩიარებთ და თუ რაბი შემომხვევა ჩიგდებს ყოველგვარი ხანგზავრის გარეშე ვაყლიან თავის პატივსაცემას, რაბიში მიმართული წყალი ჰამბობა, ავი ვნებები ვი მათ მიგნებულბაში ურჩიარებენ, აღბათ იმეღმ რომ მუდამ ხანგზავრში არიან ჩავიღრმობი და არ

შეუძლია ამჟამად ექვენიონ ქვეყანახ, ეს ამბავი გხადია თავისთავად. ე.ი. მ-ნ ავრავამ უანამუ-
ღის ქალიშვილს გოგა წერა ეხერხებოდა, თავის ხელთ დაწერია რამდენიმე ხახოყვარულ მეგობრ-
მის წერილი თავისი შეყვარებულისათვის, მალეი ხარუქრებხავ უგზავნიდა მახ,ის რამდავ უგზავნი-
და უან, ერთმანეთი უყვარდათ მღერ, დამ-დამობით ვამენებხავ ნიშნავდენენ ერთმანეთთან შეხახუ-
დერად და ხახებურო. ამ ამბებმა რამისა და ქალიშვილის მშობლებს ყურამღე მიადრეხ. რამი მო-
წარენებელი იყო მათი შეუღლებით. ის ხომ ხელმძღვლე ვახია, გოგის მამა ვი მალე მღღღარ და შე-
მღღმულთ, ამ უკანახენებს არ ხურდა მიეთხოვებინა ქალიშვილი რამის ვახისათვის, რამეღხავ ქვეყ-
ანამე არაფრის ვეთების უნარი არ შეხწევდა. გოგის მშობლები ვანრისხდენენ, თავისთან მიიხმებს ვა-
ყოფ და მამამისიგ - რამი, რამეღხავ დაყინებით მოხთხოვენ თავისი ვახიშვილისათვის დაეძალა მა-
თი ქალიშვილის ხწორი გვიდან ვადავდენა, რადგანავ მათი შეუღლება შეუღლებად მიანდართ. ამ მხ-
არეში ვი ღღ ხინგხვილად ითვლება არაკანონიერი ურთერთობები, რახავ ადგილი არე შქონია ხაქა-
როველის ისრავლებში.-- ვახი ხმამადლა ყვიროდა თურმე მათ ხახლმი, იძახდა რამ მახ უყვარს გოგო
და რამ გოგისავ უყვარს ის, რამ ისინი აუღილებად უნდა დაქოწინდენენ. გოგის მშობლები ვი ხახ-
გვიად ვანწყრომინ მახ, დანმდავდენენ, აგინებდენენ, ახე რამ ხახამ ოხუელი წავჩხუბა გოგის მშო-
ბლებს. მისი თქმით გოგო დანმამავე, მან შეადგინა მისი ვახი, მათი ყვიროლისა და ჩხუბის ხმა
გახ ხწვლებდა. დარწყებს მიჭის დუნდობელი გემა, მამამ, ხახამმა არ დანება გემა, ადგენენ და თა-
ვიანთ ხახამიგ ხეგემს! ის ვი ხნიერია უკვე, როგორც არ უნდა ეგემთ, ვეღარ ადგანდა ამდენ გე-
მას, აღარც ძალა შეხწევდა ხახლმი თავის ფეხით გამომხრებულყოფ და ხალხმა ხელმევე აყვანოლი
მოყვანა იგი ხახლმი, ხიკვდილის პირამღე მიოყვანდენენ იმ ხაგლდავს აღმათ, რადგანავ ვამემა ხა-
ხელი ვაუგება გოგის მთელ ქალაქში. მათში ვი წეხია, როგა ვული ხახელი ვაუვარდება რამეღევე ვა-
ფხა ან გოგის, ისინი ხამულადმოდ რჩემინან ხახლმი, არავინ არ მოხხურეებს მათთან შეუღლებას ან
ქოწინებას, იხე რამ ქალიშვილი იძულებულია ვათხოვარი დარჩეს წლების ვანმავლამაში; მუნებით
ვი ისინი ჭოუგები და ურჩები არიან, მრავიანები და მრისხანენი, ვული გეგხლოვით უგინგინებთ, ერ-
მანეთის ხიძუელი, ვანხეთილებები, შური და დვარბო, ვაგვიხა და ღღღების დენა, ყვილაფე-
რია მათ ვულებში, ახგუხენ ჩხუბს, დავრევიან და ხეგემენ ერთმანეთს ყოველდენ, ყოველ ადგილას და
კუნჭულში, ქურებში ვამულდებით ისმის ყვიროლი, ვაგემი და ქალბი ერთმანეთს ხეგემენ.

რამი რამდენიმე ღღ იწვა ღვინში, მერე წამოდგა, მის შტორხად ვ... არა გემა-ფეკის ვვამა,
მავრამ ქალიშვილი ხამულადმოდ რამთამორებს ვახს და ახდა აღარახდროს არ მოხდება მათი შეუღლება.
მგრომის ველელი აღმინართა ორ ოჯახს შორის, ხიძუელირამ და შულამა დანხადგურებს მათ ვულებში,
რამის ხაქმის აღმერა ხურდა ხამომრიგებელი ხახამარლოში, მავრამ ქოულის⁷⁷ წინ გოგის მშობლებ-
მა ვაგემი გამომგზავნებს რემთან და მოხუკებს მშვილობა რამომეღელი მათ შორის და რამ რამის ევაგო-
ვებინა მათთვის. ახევე მოხდა. ხახამმა მიუგევა მათ, რადგანავ ის უბარლო, დარიბი ვახია, მუხამ -
ლა შოყვიგ, ვაგემა დროებითი იყო და მოჩვენებითი, ფარული ურთერთხიძუელი ვი დარჩა მათ
ვულებში, მთელი უამაათი ვულმხული იყო იმ ოჯახზე, რემი ვაგევი რამ შედახებს, რადა ხწორედ იმ
ხაღამის ჩადონებს ეს, როგა მე რამის ხახლმი მიკვლი? მერე მევე მოხუკებს ვაგემა.

მოინახულ ნარდნივოგ. მან ვარვად მიმიღო, რემს ხაქმინამამში მერე რამეში ვამინა დანმა-
რება. ღღხახხანულბოგ მოახლოდა. ვიარა ქოურამა, ხალხმა ხუქოთისათვის⁷⁸ იწყო მშადება. იმ
ღღებში ვერაფრის ვავეთობა ვერ მოვახერხე, ვინებენმეი თავზე მახხური მადგა, ყველა ხარუქმი
უამაამა ივისარა. მათი წარმოგზავნილოფ ყველა რემს ხათხოვარს ღღღი მიწინებთ. ახწვლბად, უამა-
ათის წვერები მილიოდენენ და მილიოდენენ, რათა ხახლმი მარყო არ დავრჩენილყოყვი და არ მიმეგბე-
ბოდა.

უკმე ღღებს, დავით ინშამულის (ინჯამული?) და მისი მის იგხავის ხახლმი ვიყავით ხეგემრად,
ვიხხელით იხავუვე დავებულ ნოხებზე, დამად მრავალ მავიდახთან, რამეღევე ყვილიანირი ხახხელები

და თურქული კონფედერაციის ენყო, ჩიი და ყვავა; როგა გამბიარულდნენ, ვაჟებმა ჟერხურის გვივა გამარ-
თეს, მერე იგზავნის 16 წლისა და ღავითის 16 წლის ქალიშვილებმა ღლიხისა და ზურნის ხმაზე გვი-
ვით ჩამოუარეს ხახლს, ეგვით ქართული ჭანსაგმელი, მხოლოდ ამ ორ ქალიშვილს ეგვა ქართული ყალიდა-
ში, ქალაქის დაწარმენ იხრაველ ქალებს მველი აღმოსავლური ხაზისი აფვიით მოწითალო ოქროსფერი აბ-
რეშუმით ამოქარგული და ხევადასხვა ყვავილებით მორთული, ისე როგორც ხელიერ მამათა ანაჟორები
ანდა ღიფველთა და პორნელთა ვინრო და გრძელი სამოსელი ყოველგვართ გემოვნებისა და ხივისხავა-
ის ვარაშე. გული აგერევა ამის მაჟირაღს. ყველა ეს ჭანსაგმელი ვი მკირია, 100-დან 200 ვერგ-
მან. -მდე ელირება. იკეთებენ ოქროს ბეჭდებს მარგალიტებით მოჭედილო, ზოგიერთ გოგონა თუ ქალს
კისერზე სუფთა ოქროს რგოლებზე ასხმული ყვინსაკილები და გულქანლები ვილიათ, რაც 1000-ზე მეტი
მან., ღირს. ყველაზე პაჯარას და მცირეწლოვანსაც ვი 100-150 მანეთად ღირველი ოქროს ბეჭდული
ომა დააქვს. ბეჭდები ევროპისა და თურქეთის ღირებისა და იმპერიალებებისგანაა⁷⁹ ვაკეთებულთა და
როგა ვინმე ყველანაირი ბეჭდებით, ოქროთი და აღმასხვით მორთო-მოთვაბებმა, ისე უვემოწოდ გამი-
ოყურება, ვითარცა ოქროს ხაჭკაულდახსხმული ღორი, რადგანაც ისინი უღამნოში ნაბომ ველურებს გა-
ვენან. არიან ავეები, ყოველგვარ ხწავლისა და განათლებას მოკლებულნი. ზოგიერთი შესაძლოა მარო-
ფს არის ღამაში, მთავრად არავითარი ზრდილობა ან კეთილი რამ ქვევებში მათ არ ვაანჩიათ, არც ნო-
ღისა და ფვილის⁸⁰ წესებს იგავენ ჯეროვნად და იხრაველს ქალთა შესაფერისად, ამიგომ არიან მათ
ვაჟიშვილები და მთამომავლები ეხოდენ ჯიჯინი, კაპანისი და მამხრები⁸¹, ნილა-ღაუფველი⁸² ქალ-
ების შვილები ავეები და ღოღიღინი, ყარადები და მველები გამიღიან, როგორც ამას მკითხველი ქ-
ემი მონათხრობიდან შეიგყოფს.--

ერთ დავებს, მრავალმა ქალმა და გოგამ მოიყარა თავი, წრე შეჭერეს და გვივა დაიწყეს. თან მდე-
როდნენ ქართული ხაჭკილო ხიმღერებს. ნაოჭური, ქრელი ჩითისა და ამრეშუმის ოქროთი მორთული კა-
შების მომარობა უგნაურსა და საინგურეხი ხანახაობას ქმნილა. ისინი ნელა მიღიან და მოარხევიან;
ნამიჯი უვან, მერე რამდენიმე ნამიჯი წინ და ა.შ. ამ ქალებს არ ვაანჩიათ რაიმე ხელმა, ოგონ
მხოლოდ ხაჭმლის მომხადება, რომლის გემოს ვასინჯავთ ვი არ მვეძლია ევროპული კავს. ჩემს ღიხა-
ხლისს, რამის მველდეს მე ვასწავლ ქაოთის მულიონისა და მავარონების ხუპის მომხადება, მამინაც
ოგოდან ერთჯერ თუ ვჭამდი რასმე, რადგანაც ვამჩნებამ არ უწყალობა მათ ხიმღმენ და გონება, ერო-
პული ხაჭმელების მომხადება რომ იხწავლენ.- თევზს მარლიდან მელაზე წყალომი ღემენ, მერე ხიხეს
ვადლაქვევინ და ასე მიირთმევენ ფხებ- და ვანგაუფლდ მთემხადებელ თევზს.- თევზის ხარშვის წე-
სი ვი მთელი ხაჭაროველის იხრავლებში ერთია.

სუქოთის უქმეგამომავალი (ხოდ ჰამი'ელ) ღდეს ყველას ჩემს ხახლში მოუყვარე თავი და წარხულის
ამბეში ვამომომინე, ხწირედ იმ ღროლიან მოყლიდებულ როგა ისინი რუხილის მთავრობის მვერკვების
ქვეშ აღმოჩნდნენ, 1830 წლიდან, ე.ო. 40-ილი წლის წინ. მომიყვენენ, რა ვადახლათ თურქეთის სულ-
ნის ხელში, ვადმომეგეს გოგა და მოკლედ, რადგანაც აქაური მოხუცები უვიგინი არიან და წარხულის
არც იგონს, არც ახხოვო რამე, თითქოს ეს ესა და ღამდაღენო. ვარდა ამისა, მათ ხახითად აქვთ ვა-
რდახულ მოკლენებზე არ ვაავრმელონ ხაჭმარი, მხოლოდ იმაზე უნდათ იხაუმონ რაც მათ ახლადელ
მდგომარეობას შეეხება, ამიგომ რაიმეს ჩაწერას ან აღწესხვას არ აწარმოებენ, მთავ., რაც ვადახ-
ლებათ გხოვრებაში, ამას დაუჩვევლენი არიან, ჰქუა და გონება ავლიათ, ხავხებში უქმეგანნი და კ-
იგინი არიან, მათი ხახებშიც მათსავით მრიყვეები და ხულები. ყოველივე ამამე არად არ გიღემენ
გულს, პირიქით ხახვილოდ არ ეყით, როგა ვკითხე, რაგომ არ ჩაწერეს ხაჭმარი წიგნში⁸⁴, წარხვო-
ში მათ თავს ვადახლადელი მოკლენები და ამბეში. ყოველივე ეს მათ ფრიად ეუნგავრებათ. ხახლ-
ოზეც იხვიითად ვაწყვედილი ხაჭლავის ქვეშ მათი მიგვალბებულების ხახლების წაწერებით, ან წე-
რის უფლინარობის ვამი, ანდა იმიგომ რომ ხაჭმარი არ მიიჩნიეს ხამახხოვრო წაწერების ვაკუო-
მა. ყველაზე მველი წაწერებშიანი ხაჭლავის ქვეში, რაც ვიპოვე ვანეკუთხებლად 5509 წელს⁸⁵,

(=1749 წ.) ხაშყაროს გაჩენილან. გადმოვიჩერე წარწერა: - ვარც (ხურნელვან) შეიშე უკეთესია ხახელ-
ლ და ღვე ხიკვლიონა დაბადების ღღვე. ესაა ქვა ხათოს თაღლიის (მარჯვის) ხიშან ზღვ გებარ
ხახა ია'ავაობის ხაფლავე. გარდაიქცადა თომრის. თვის 14-ხ, 5585 წელს (=1825) თ 6 წ 3 შ. ⁸⁶

ახაფგხეში ერთი ძველი ლოცვის შენიშა ვნახე, რომლის აშენების დრო არავის არ ახსოვდა, ლოც-
ვის შენიშობ შიგნით, დახაველთის მხარეზე მდებარე ქვაზე კი იყო აღნიშნული აშენების თარიღი :
=5501 წელს, (=1741-1742 წწ.), აშენებულ იქნა რამი ხახაბ ფინხას მინიამინის-ზე მიმხარის დროს
ხახაბ ფინხასის ხელნაწერებში კი შემდეგი რამ ამოვიკითხე: - 5502-5504 წლებში (=1742-1744 წწ.),
ამ ლოცვაში, თორის ხახნაველბლად მოვიღწენ თაღლიღვში, პირველი იყო მამაჯან ბარ ⁸⁸ იფხავი, ელი -
აჰუ ბარ ისრელი, დავიდი და იფხავის ორი შვილი. - აქედან ჩანს რომ ლოცვა 129 წლის წინ აუშე-
ნიშათ. თავისი უძველესი წარსული ახაფგხელ ეპარქიებს არ ახსოვთ, იგიან მხოლოდ, რამ დარე ჩრ-
ლო-ადმინისტრაციით უფსოვრათ, იქ ხადაც ახლა ახალი ქალაქია გაშენებული და არაუძრაველი (უფ-
სოფელი) ცხოვრობენ. ძველი ხახაფლაოც უნდა არხმულყოფა, ახლა კი შენიშებში და ებოგება ამ აღ-
ცილას. არც მიზეზი იგიან ერთი ადგილიდან მეორეზე გადახახლებიან. არ ახსოვთ ეპარქიებს არაფერ-
ი.

მოაღწიეს ხუროთის უკანახველში ხაღვეხახნაწყო უქმეებამც, ჰიშა'ანები ⁸⁹ დანერული იყო ჭირფ-
ის კრებლად, რომლებიც ცოცხებხ გავლა ჩვენში ხახლებს რომ გვიან, ⁹⁰ ყოველ წინადაღებინა თუ ფა-
ხვის წარმოქმნაზე არხევენ მათ, მაგრამ მიწას არ ურწყავენ, როგორც ამქენაშენში. ჰიშა'ანა რა-
ბას დამეს ვიხაც ხუქა აქვს, აქ იყრის თავს და კითხულობენ ჰიშა'ანა რამას დამის თქუნს ⁹¹.
ლოცვაში ფხაღმუნებს კითხულობენ, ზოგიერთს აქვე ან ებოში ხინიავს, ქალღმრე ფხეზე არიან მთელი
დამის განმავლობაში, ხეიწნიშენ ქურგებში ან ლოცვას უვლიან გარშემო და ხხელან. ქალღმრის განყო-
ფილბას გარეთა ფანჯრების განწერივ მოაჯირი აქვს გაკეთებული. იხინი ლოცვის ვართან ან მის პი-
რამირ ხხელან, მთელი დამის განმავლობაში, არც ხინიავთ, გათუნებამდე არიან ახე. გარშემოვლ-
ბის (შავაფთი) დროს ყველანი გრძელ ხვამებზე ღვებიან, წინ ბავშვები მილიან ანთებული ხანოღ-
ბით და ამრეშუმის დამაში ფერადი ქსოვილებით მოთუთი მეკიღებით ⁹², თხებივით კუნჭურებენ და
წენხრივლ, ყვირილით მღერიან, მათ უკან ახაღვაზრდა მიტეში მისღვეენ ხიღურებით (ლოცვანნი) და
ანთებული ხანოღებით, იხინი ხაგალობებს მღერიან, მათ კი უკან სეფერ- თორებით ხელში მისღვეს
მთელი ხაღის, გეკვით, ხეუნვით, უფნაური მელაღებითა და შემახიღებით, რომელით მხვაგახის წარ-
მოდგენა ფრიად შეუძლებელია. მათ მოყვებოდა ორი კაცი, რომლებმაც ვრდაც აუფხავთ ჰაერში და ახე
მისღვედნენ სეფერ-თორებს. ახე შემოაჭარეს ხელბით თითქმის ყველა დიღოც და შაგარაც, დავიდ ინ-
ჯაშვილიც აიფხავს მადლა, იფინოღნენ, ხეუნაობდნენ ხაოჭრად უფხო, უფნაური ხეშით და ყვირილით.
ახეთი რამ პირველად ვნახე მთელი კავკასიის ქალაქებში, ჩემდაუნებურად ვიყავი ლოცვაში, უამრავი
ვი ხაღის მანქებოდა, ჰაერში ხაშინელი მგვერი იღვაჟ ჭერამდე, ბოლი და ორთქლი დაშვარი ხანოღ-
ებინა ხუნთქვას ახამობდა, გაძღება შეუძლებელი ხეობდა, ქალბი კი დაუხრულბოვ უვლიდნენ გარს
ლოცვას ყოველი მხრიდან, შიგნით არ შემოდიოდნენ, უფსოვრანი თავეღებო მოვიდნენ იმ უწენრიგ-
იბათა ხანახაველ რაც ეპარქიებშია ჩაიღინეს იქ, მოვიდნენ რათა ეთქვათ მათთვის, რომ ეს ჩვეულება
არაა ვარგი, შეუფერებელია, ჩემთვისაც რომ გავგონათ?! - მაძნეს უმჯობესია ვღებოდნენ რამეს კე-
რბაში, ვინემ ბოროტგანმზრახველნი იყვნენ. --

ხიშა თორის ⁹³ დღეს არ აღნიშნავენ როგორც პოლონეთსა და ლოცვაში იგიან, არამედ ეხფერბიან
ერთ მეორეს ხაღვეხახნაწყო მიღოცვების გადახახებლად. ვიღუშხ აკურთხებდნენ, ხიღას და ხხვაღას-
ხე ხაქმებდნენ. მინხის ლოცვამდე და შემდეგ დამითაც აგრძელდნენ გეკვებხ, ხეუნაობას ღლოხა და
ხაკრავების თანხლებით.

ისრე ხავის ⁹⁴ დამეს ხეფერად ვიყავი ერთერთი მიხვიც ისრელის იფხავის ხახლში, მისი 18 წლის
ვაყვიღილხა და ღვეუფაფხის მშის ქალბვილის ნიშნიშის ხაღამიზე. ხახლში შევედი, მრჩვეულები უ-

ვე უსხდნენ დაბად მრგვალ მაგილებს, ხახლი გაჩახახებული იყო ხანოღმითა და ღამპირინებით. ხომის მამამ რაბის 2 ოქროს ბეჭელი მიუჰგანა, რამდენიმე მარგალიტის თვალს და ხაქოწინო კურთხევის შესახარულბად ვადასცა. რაბი უნდა ყოფილიყო მოციქული მისი ვაჟიშვილისა და პაჰარძლის მავურთხველი. ახე ვიღეეთი, პაჰარძალი არ უნდა ჩვენებოდა ხომის, მერე პაჰარძლისხან წაველიო. უნდა ვაგხ ლანგარით მიჰქონდა შაქარი, თურქული კონფეტები, ნიგოზი, ლეღვი, ჩირი, ლანგარის ვალეუარბული ჰქონდა აბრეშუმის ნაჭერი, ეს ხაჩუქარი განვეთხილი იყო პაჰარძლისათვის. ყველას ჩამოურთგეს ღანთბული წერილი გვილის ხანოღმი. პაჰარძლის ხახლიც სხუმრებით იყო გაჭედილი. რაბი ურთო თვლიანი ბეჭელი პაჰარძლის მამას მისცა, მეორე კი ხაკურთხველი გერემონიანობისთვის თავისთან დაიგოვა. მე მოწმელ ვაყვევი რაბის, მაინფერეხებდა თანაც როგორ აყურთხებდა პაჰარძალს. ბუველიო თახხში, ხადაც ქალბით გარემოხული პაჰარძალი იჯდა, ჩენი შეხვლისთანავე პაჰარძალს და ქალბიც ფხხე წამოღვენ, ყველას ხახე ჩადრებითა და თავხაფრებით ჰქონდა ღაფარული, შეხელა არ შეიძლებოდა, პაჰარძალმა ოღნავ ვადაჩნია ჩადრი ხახიღან, რაბის ხელზე ეამბორა, მერე მე მომიახლოვდა, მეც მეამბორა ხელზე, მაშინ შევაჯღ თვალს და ღავინახე რა მშენიერი იყო იგი! მავრამ ვეღურია უღანბოში ნაბოხხავით. მერე იხევე თავის ადგილს დაუბრუნდა, რაბი ვერგხოს ბეჭელი მისცა ხელში და უხხარა; - მე ხომის მოციქული ვარ და აი, ამ ბეჭელიო ნაკურთხევი ხარ შენ მავარნის შვილისათვის, მოშეხა და იხარულის წესიხამებრ, როგა პაჰარძალმა მიიღო ბეჭელი და კურთხევა, მეორედ ეამბორა ხახხამ ხელზე, ახევე მეც, იხევე დაბრუნდა თავის ადგილზე, მე ხახხამან ურად გამოვბრუნდი სხუმრების თავმოყრის თახხში, ჩქარა ხხეადახხევა ხახმელბმზე შეახრულეს ბერახა⁹⁵, არაყზე, ლქოწინზე, რამზე და ა.შ. იგემეს მურამები და თურქული კონფეტები, რამდენიც მაგილებზე მიჰქონდათ ღილი და მრგვალი ხინებით. მათზე ეწყო ნიგოზი, თხილი, ლეღვი, ჩირი და რაღა ადარ. მერე პაჰარძლის მამამ, ხახლის ურთოხამ ყველა იქ მყოფს ღიდახე და პაჰარძალს დაურთოგა რროდ ფუნჯის წონის შაქარი და აქედან ხომის ხახლიც დავბრუნდით, გზად მიმავალს ხელში გვიღის ხანოღმი მოგვცეს, ხანუქამი⁹⁶ რომ ანთებენ. ერთ კაგხს ღილი, მრგვალი ხინზე შაქარი, ნიგოზი და კონფეტები ეწყო, ზედ აბრეშუმის ხხეა ქსოვილი ჰქონდა ვადაფარბული, ეს იყო პაჰარძლის ხამბოვარი ნეფესადმი. აქაც შევეხეთ ღვინო, ჩამოგვირთგეს შაქრის ნაფხხები 2 ფუნჯისა. მეორედ ღვინს პაჰარძლის მამა მოვიდა ჩემთან და ხამბოვრად მომიფანა შაქარი, კონფეტები და ნიგოზი, რადგანაც მისი ქალიშვილის ხაქოწინოდ კურთხევის მოწმე ვიყავი. ხუჯის⁹⁷ წინ პაჰარძალი უამბოვი ქალბის თანხელბით მიღის ფვიღა⁹⁸. ხამანოღ, ვაგემი წინ მიუძღვებთან გვევით, ხომდერებითა და ღავრით.

ერთხელ ერთ მუველი იჯახში ხაქოწინო ნაღიხს შევესწარი, სხუმრები მიწანზე ვეღვინს ვახწვრივ უსხდნენ დაბად მაგილებს. ღამპირინები ყვეღვან ენით, როგორც მღიღრმისახ, ახევე ხელმეორე იჯახში ხახლბმზე. უკრავდა ერთი ხომეხი მუსიკოსი, ჩანგურზე. იხარულბიც ხომეს და ქართული ვეგხხა და ქალბთან ერთად წრეშემოვღებულბი გვევაჯღენ, ნაბოჯხ უკან ღვამდენ, 2-3 ნაბოჯხ წინ. აქედან, ქალბი და ვაგემი ღილი მანავად, ხანოღმით ხელში ღამით პაჰარძლის ხახლხვენ ვავემარბენ, რაღა მისთვის რაღაც ხაღებავი ფერი მიეღვანათ, ქართულად ხინა ქეია, რამოღაც ქალბი ხელის ფრჩხილებს იღებავენ, პაჰარძალი კი ქოწინების ღამეს. პაჰარძალი ვაღვი თახხში ზის ქალბით გარემოხეფული. მე ვაგემის თახხში შემომდენენ. ხამოღედ მერწინგურე ხომეხი მიჩს იჯდა იაფავზე. ვამოყვანენ პაჰარძალი, გვევა გამაროეს, მერე პაჰარძალმა ადგილობრევი აბოური კომპლმენტის შეახრულა, ღიხარა, ხელზე მეამბორა, დამკვერელბმა დაჩწყეს ღავრა, პაჰარძალმა ქარული გვევა შეახრულა, მახ რამოდღაც ქალი ვაეღამამა გვევით, მერე ჩამობორა, ახედა კიდეც ხხეა ქალი აუგვევა. მე ვიკითხე: - რაგომ ხხელთან ურთხანეთს ქალბი გვევის ღრხ-მეოქი, - პაჰარძალი შეუხვენებლო განავრბობდა გვევას. მიხახხეხეს, რომ ყველა ქალი ვინც კი იქ იმყოფებოდა გვევით უნდა ვახხამამებოდა პაჰარძალს. როგა შევაფხე რომ პაჰარძალი ხახხებით ვარავად მადის აქღნ ქალთან გვევით, ჭკვი, რომ მე ვყამულობ მის გვევებს და დამბოვრებს მოელ ეს ამბავი-მეოქი. ვეგ -

ნებს ხაგოდავ გოგოს ფეხებში არც კი შერჩა. პაჭარძალს ეხვეა ოხელი ამბრეშუმის თუთი კაბა, რომელ-
ღაც საკლად ფეხებამდე ფარავდა მის ხხელებს. ხახლუღშიც გრძელი შქონდა და ფრიად ღამაწი ოყი,
მხოლოდ ჭანხაგმელი უკარავდა მას ჯიბს, ისე რომ მისი ყურების ხურვილი დაგვეკარავდა. პაჭარ-
ძალი გავიდა ჩვენი ოთახიდან, მეც დაველოდე ის ხახლი, ხხელები აღარჩნენ. იმ ხახლიდან პაჭარძალი
ხიძის ხახლში უნდა წაეყვანათ. ბოლოს აღარ დავხსრეგოვარ.

ერთი დღისთვის ქალი გარდაიხვედა, ახლდა ერთი აუღამადალი ჯამაბაში, მოიხოვდნენ რომ ყველა და-
ხრეზდა მის გახვეწებას, რადგანაც ხედა ზოგჯერ, რომ მიფვალბულის გახვეწებისას მინიანო⁹⁹
ვერ გრვლდა. ამიწომა მე დავერწევი რომ მთელი ჯამაბით დახრეზდა გახვეწებას, მეც მათ შორის.
ყვარლდება მთავრევი დახახლავების წესს. ხახლავებს არც თუ ისე დრმაღ ოხრან, დაახლოებით არ-
მინდახვევის ხიდრმისას ან კიდეც ნავლებს, გამიკვირდა, რაწომა შერეზიან ახე?! მუხამდებელია,
მიფვალბულის გვამის ხუნი ამოვარღვს მიწიდან და ხომ ყველას შეაწუხებს, მიკახუხებს რომ ეს კი-
რეელი შემოხვევა არაა, რომ მიფვალბულის ხახლავში უშვებენ და მუხილია¹⁰⁰ ხიხოვენ. რაღა ის
ქალი ხამარეში ჩაახვენებს, ფეხებზე მიწა დააყარებს, ნახევიარი ხხეული დაუხარებს, ზედა ნაწილი კი
სავამდე ისე დახვრებს, მერე ფიფრები ამოწყვებს და მიწით დაუხარებს. ახელი შემოხვევას ახხად არ
წაწყლდომარ მთელი ვაკვახიის ქალიქებში. რაღა კუში მოახვეწებს ხახლავიზე, არაფერი არ გაუკ-
ვიბიათ, რახან ხხევა ქალიქებში მისხვევენ. კუშის¹⁰¹ კარგი, ახლადმოჭრილი ხიხგან ამხამდებენ, რ-
გორც ამქინანების ქალიქებში. დღეიდან და შემდეგ დავერწევი, თუ ვინმე გარდაიხვედა მარ-მიღ -
ვის¹⁰² ახაკიდან და ზევით მთელი ჯამაბითა მოვალე მინაწილიდა მიღობს გახვეწება-დაკრძალვაში,
იხინოვ კი ვინც ამ დროს ღუქინებში შიან, ისევე რაგორც ქუთისშია ეს, ხადღ 3 წლის წინ შემო-
კლიათ მჭვირე წესად, მიფვალბულის გახვეწებისას დაველოდო ღუქინში და მიფვალბულის გაპაგობ-
ნება - გახვეწებაში მიიღონ მინაწილიდა. ჯამაბით მადლიური დამჩნა ამამე და მავკურხა კიდეც.

ქორწილი ხახამ იუხიშვილისას ხახლავში: თუთი ხახამი მოვიდა ჩემთან და მოსოვა ვრეელი
მას თავისი ღობს ქორწილში. მიველი, ხახლში არავინ არ ოყი გარდა ოყახის ურთოთი დარბახიული წ-
ვირისა, ადგილი მომიოავიხუფდეს დახახლამად, მირს დავებულ ნიხეზსა და მუთაქებზე ერთ ამოად-
ღებულ ადგილზე. მათ ხახლში იაგავის გარკვეული ნაწილი შემადლბულია, მიწახთან გახსრეზულ
ნაწილთან შედარებით. შემადლბული ადგილი დაუხარული ნიხეზით, მახზე ღვას არმინახევიარი ხიგ-
რძის ღოთონის გრძელი შინდღები, რომლებშიც უმრალი თუთი ხანდღობია ჩადგმული. ხახლის ხხეუნი
ჩამიხვექილია და თადოვანი, კვიპარისის შავი ხადღებოთი შეფერილი. კვლდები ოღენდაც თუთად ყო-
ფიდა შედებელი, მავრამ ახლა ხიოთრე გახხლიათ და დარჩენიდა მველი, ფამიხვერი კვლელი. კარნიშ-
ის ქვევით მირამდე თარეობია გაველოებული, რომლებზეც გინვის თეფშები, ჭიქები და ახევე ბოლდები
აწყია, რაგორც ღუქინში. იქვე გამამულ თოვზე ხხედახხევა ნაჭრები, პირახხევიები და მინამები კი-
ლია. მერე კვლდეს დღიი განჯინები აქვს ჩაგანებული, ხადღ ბაღმუხსა და ხამებებს ინახავენ,
ხახლის გვერდითა მხარეს მომცრო ოთახია განკუთვნილი ქალიშისა და პაჭარძლისათვის, იქვე ისხდა
არი ხიძეხი მუხიკობისა. მთელ იმ მხარეში, ქორწილზე დავეკრდები ხელ ხიძეხი ართან, მათ ვუ-
ღოთ იწვევენ ემრადლები თავიანთ ხამხიარული შემოხვევებში და ქორწილზე. ორ მუხიკობზე მეფი
არც ერთ ქორწილში არ მინახავს, ორი ხიძის ხახლში უკრავს, რაგორც პაჭარძლისაში. იხინი თან უკრ-
ვენ და თან მღერიან ხიძეხურ, ქორწილ და თურქულ ხადღურ ხიძეღებებს, მათ ხაკრავ ინხგურმეხვებს წა-
მხადგენენ: მადღაიკვა, რომელხანც ხაშ-ხ ემახიან, ამ ხაკრავს ათი ხიძი აქვს, გრძელი ხახლური,
რომლის ქვედა ნახევიარი მხხილია და მრგვალი, ახევე ამოფრი ვილინო, რახან ქამანჩას ემახიან;
იგი ფორმით ევროპულ ვილინოს წააგავს, მავრამ ხიძეხი მას ჰიგნითა აქვს ჩაჭმული და არა ზემ-
ლან, 5 ჩვეუდბრივი ხიძი ზევითაა, მეჯალის 6 წყრალი ხიძი კი - ქვევითაა მოთახებული. იხინი
არკვედა არიან ჩაჭმულნი. ამ ხაკრავებზე ამღერიშენ ხიძეღებებს, ქალიშვილები გვეკავენ ეროვნ-
ულ გვეჯებს, ახვიათ ამბრეშუმის კაბები, რომლებშიც ოქროხვერი, ვერცხლიხვერი და ხხედახხევა ფე-

რემის მახვილია ჩაქარგულ-ჩაგნაბული. ჭერს შავი თაღები ჩამოხლევი, კელემაზე ფრელოს ხაგრძი კილია, ანთია რამდენიმე უბრალო ჭრავი. ხეგრები განბეულ-განგაღვებულ ჯაფგადე ხეღან, ყველაფერი ეს ერთ ოთახშია თავმოყრილი, ქალღი ვიწრო პაგარა აღელიწმე გვეკვავენ, მათ ვ არმინხ ოღენა ფართობზე ჰყოფნით ხაგვეკვალ, თუ ეს ფართობზე არაა, მაშინ ქალღიღიღი შეუღლია 3-4 ნაბიღი ხაგრობებზე იგვეკოს, ამ შემთხვევაში ის ერთ აღელიღმ ღვან, არხევიხ ვეხეხხ, ხეღმხ, თახ და მთელს ხხეულს და ამით ასრულმხ თავის ვალღებულმახ, გვეკვის ღროს ხეღმით უღნაურ მოძრაობახ ასრულმხ, ხეღმი გუღისკვენ მიაქვენ მერე ოთღის ღონიღხ იყრიხო, შაერში ვაღმღიხ გარკვეული მიმიღური ფორმახავით, რამიე მეღღიღიხ გარეშე, მღუმარღ, თვალღით მიწახ შეღვერღია, იქ მყოფოგან არავის არ შეხეღავს. მათ ხახღმში ფრიაღ მიმიე შაერი ღვან, ხახღი ღაბღია, პაგარა რამ ამღენი ხახღი ღაიღიღი და რღვა მესიკოსღმი მოღიან ოთახში ღახპარავღ, ან რღვა ვაგემი ასრულღმენ ღღმგინკახ, ამ ღროს ქალღმი ჩაღრჩამოღარღმუღნი ღღანან ვარღმში და ვაგემიხ გვეკვახ ჰყურღმენ. პაგარღმღიხ მმამ თურქული ხაგფრიაღი ხიმღღერი მიწამიწყო, რაღვ ხეღღიანნი, გორიღიხ ხმი, მიმიღღღმიღ აჰყენენ მახ, ამახ მათოღიხ ღამახახიათღებღი ერთვღული ეღღერი ჰქონღა და მიმიწონა. მათთან ღავყავი შუაღამეღ, მერე ხახღმი ღავღრუნღო.

აი, თავიღან ბლომღე, ქოწინღინღახთან ღავკვირღებღი რევეღღემი ახახღიღემი. რამღენღინღე უყავი მათ ქოწიღიღმე, მაგარმ ჩანს ყვეღა მათ რევეღღახ არ ვაგენომიღვარ, როგორღ შემღეღ ხახღმეღამა მიამღეს:

ნიშომიღღან მოყოღღული ქოწიღიღი ღღემღე ხიმე - ხაპაგარღმღოხ და ხაპაგარღმღ - ხიმეხ ერთმანეღხ უგღავნიან ხაჩუქრღმხ: წაღმხ, ჰურღმღელს, ხხვაღახხვა ღვანხაგმღმხ, ვერღხელს თუ ოქროს, ხლეღულღახ თუ ხაჭმღელმხ ყოვეღი ღღენახაწაღღიხ წინახაღამოხ. რღვა ქოწინღინღიხ ღრო მიაწევხ, ნეღიხა და პაგარღმღიხ ხახღმში ამღაღემენ კერემღხ და ხაჭმღელმხ, ქოწინღინღიხ წინა შაბაიხ ვი ქალღმი ქალღმღ ღავაფიღემენ, ვაგემი - ვაგემხ, ღაიარღმიან ხახღმში და ახე ეუღმღიან: მოღწარით ვარღ გხოვრღახ და მოღწარით თქვენი ვაყემიხა და ქალიღვიღღიხ ვამღღენიღრღმახ¹⁰³, ამა და ამ ღღეს მიმღამღღით ქოწიღიღა და ხეღაღე. აღრე პურიხ შაიხ უგღავნიღღენ ყვეღა იმ ოჯახხ, რამღე - ხაგ იწვევღენენ, ვინღ მიიღემღა პურიხ ის მიღიღდა ქოწინღიღი, ახღა ვაუქმღა ეს რევეღღმა, ბოგერ ხაქოწინიხ ვერღმიანიღალს პარახკვიომით ასრულღმენ, ვაგიღღმიით ხმორღღ ვი ხუთშაბათ ხაღამოით. ჰრწიღიღი ღღიხ წინა შაბაიხ ნათეხავემხ იპაგყემენ და ნეფე-პაგარღმღიხ ხახღმში ღიღიხ ხეუღმეხ შირმევეენ, პაგარღმღიხ ხახღმი ამ ღროს ქალღმი იკრიბემიან, პაგარღმღთან ერთად გვეკვავენ და მთელ ღღეს მხიარულემენ, ღღეღღღიხ ნათეხავეღმი ვალღებულღმი არიან გარკვეულ ღღემში თავიანთ ხახღმში ვაღამაგყოფონ ღღეღღღი, ჰამენ, სვამენ და ღღიხა და ხანის ღავკვირის ხმაზე გვეკვავენ. ქოწინღიღიხ წინა ხამშაბათ ღამეს ღღე პურ-მარღიღი იხღიან ხიმე-პაგარღმღიხ ოჯახემი თავიანთი მოყრღმინათოღი, ღამეს ათევეენ ღღინში. იმავე ღამეს ხიმის ხახღღად ღღეღღღიხაგ იგღავენმა: უმი (მთუხარმავი) ხორღი, ღახახღერით ვუთი, 70-მღე ვერღხ. მან. ღღინი ვიკვიღი და ე-წ. ქალღა და ღღეღი, ახევე 9 წყვიღი ქალღი ვეხახავეღი, 9 წყვიღი წინღა, 9 ამრღემიხ თავახავარი, მიღღებღი ხაჩუქრღმხ და ხაჭმღელმხ ღღეღღღიხ ხახღმი თავმოყრიღ ნათეხავეღმში აზნევეენ და არიგემენ. იმ ღამეს, ღღეღღღი არაფერს არ უგღავნიხ ხიმეს. ოთხშაბათ ღამით ვიღვე ერთხელ იკრიბემიან ხიმე-ღღეღღიხ ხახღმში, შუაღამეღ ჰამენ და სვამენ. შუაღამით ღღემღი ხახღი მიღიხ პაგარღმღიხაგ, მიაქყო გვიღიხ ხანღღღი, ღღეღიხ შამაშ¹⁰⁴ ხეღმი ხანიღი უჭირავხ, რამეღმეღ 4 პური (ჩურღი) აწყვა, მათზე ვიღვე მრგვაღი და ხქეღი პური ღღეს, რამეღმიღ ჩარჭომიღია გვიღიხ ანთებღი ხანღღი, ერთ რამეღღად ჰურღმღი რაღვ ვერიღი ნივთიერღმა ახხია, რამეღღახ ხინახ (ინა) ემახიან ანუ იხგაფახ. ეს რამეღღი ვერიღი ნივთიერღმა, რამეღღიღ ღღეღღღამა ფრჩხიღღი უღდა შეიღემი; ყვეღა ქალღა ვალღებღი ფრჩხიღღი ამ ხაღეღავით შეიღერიან. შამაშხ ვუღად ხაჩუქარხ ამღღენ ჰემღემიხამეღღ და ხურღიღიხამეღღ, და ღახემენენ: - მესიმან გყო! - რღვა ღღეღღღი ფრჩხიღღი ღღემავხ, მახ

გარემო ქაღები და ვოგოები უხედავ, თავზე ალევს ორი ჰური, რომლებშიც ორი ანთებული ხანთელა, რვა შეღებვას დაამთავრებენ, თავიდან გადმოუდებენ ჰურსა და ხანოლებს და ქაღები გვეჯით ჩამოიციან ლელაღის წინ, ამხიარულშენ მას. ამ დროს კახეები ვადეე ოთახში მავილას უხედავ, ჭამენ, ხეაშენ, მღეროან ღეჭებებსა და ხიმღერებს. ზოგიერთი არაგბრალა ხაჭრალა ხიმღერებსაგ შემოსმახებს ქართულად, მღეროან და გვეჯავენ უხედავად მომღერლები. გამთინოხას, პაჭარძალი ხიმის ხახლი მიჰყავთ, მრავალი ქაღისა და კახის თანხლებით, ყველას ხელში გვიღობს დანთებული ხანოლები უჭირავს და აი ამ ხიმღერას მღეროან:

ჭრალიღობს დროა, პაჭარძალი, ჩამობრძანლი მადეში, ოყავილა ვაშა,
ამოჭრკოალენენ ბრწყელები,
კუროხეულ არს ვიხავ არ ხიმინავს, და არგ ჩახოლებს, არგ დაიძინებს,
დამგველი იხრალისა...¹⁰⁶

რვა პაჭარძალს ხიმის ხახლის კართან მიოყვანენ, გამოეგებებიან მას თვლით, კარაქით და ჰური. პაჭარძალი თითებს ამოალებს მათში და კარის ზღურძებს მოახხობს (ბედნიერი, გვიძლი ხიფრ-ხლისა და ლელაღის ხურვემის ნიშნად). ამხიამაში ხახიმო აღის ხახლის ხხვენზე, ხელში მამალი უჭირავს, ცოფავ ბრინჯი. ჯერ ბრინჯს დაოყროს თავზე, მერე მამალს აოფროხილებს (გამრავლებსა და გაფუჭებს ნიშნად) მერე პაჭარძალი შეჰყავთ ხახლში. ზღურძელზე გადამოქვინებს ამ ხავალუმებს მღეროან:

კუროხეული ხარ შიხელისას, კუროხეული ხარ ვახელისას,
გამოგიგაშინის მშველელს ხაწმინდელისგან, ცოროდან დავაჰურებს შენ (ხამჯერ)

პაჭარძალს ქაღების ოთახში შეიყვანენ, ახევე ნეფეგ შევა ხახლში, ხვემრეში თავ-თავიან ხახლში ბრუნდებიან. ოთხამათს დილით მრავალი ქაღი და კახი გროვდება, ხიმღერებითა და გვეჯით მიუდებებიან პაჭარძალს ღვიღისხვენ. ახევე მიჰყავთ ნეფეგ მრავალი კახის თანხლებით, ხუთამათს, ქორილის წინ. (ეს წესი მოვესადე, დავუკანინე რომ ამიერიდან მხოლოდ მუშინები წაიყვანდნენ ნეფე-ღელაღის ყოველგვარი ხიმღერებისა და გვეჯის გარეშე). ხუთამათს, შუაღამის პირზე, ჯამათის ხელმძღვანელები, ნათესავები, რამი, იხრალა მოხამარულ და თავმჯდომარე, თავს ოყროან პაჭარძალს ხახლში და სამშითო ნოვთების აღწერას იწყებენ ქეთუის¹⁰⁷ მერე მხარეს. ქაღის ნათესავები ხარუქრებს ამღვეენ პაჭარძალს. ეს ხარუქრებზე შეაქვთ ხიაში. მთელ ღანხაგებებს, ამრეშუმის თავხაგრებს, მალაშებს, ხანგებს, მეფალს ჭურჭლებს, ხამკალებს დაწყობენ ჯამათის წინ, მათ უნდა შეაჯახონ რა დირხ ყოველი თითოეული ხავანი თუ ნოვთი, რვა შეაჯამებენ მთელ ამ მოძრაუქონებას, ქეთუმის უკანა მხარეზე აღნიშნავენ მთელ ამ დირმუღების ჯამს, რვა პაჭარძალს მიაქვს ხიმის ხახლში. რვა ანგაროშს დაამთავრებენ, მთელ მშიოტვს დიდ გადახაგრებლებში გვეჯის მამაშებს გადახევენ. მათ ხიმის ხახლში მიაქვთ ყოველზე ეს. ხიმე გახამრჯელოს ამღვეს მამაშებს. შემდეგ ხახლი ხიმისას იკრიბება დანთებული გვიღობს ხანოლებით ხელში და იწყებენ ხაქორინი გვერდონიღას (ხუჯა). მუშინები ხიმეს (ხათანს) შემადღებულ ამოწმზე შეაყენებენ. რამი ვალ-ილით წარმოსთქვამს: - ბარუს ათა შეეოხა... (კუროხეული ხარ შიხელისას...) მერე რამის და მუშინებს მოჰყავთ ქაღა (პაჭარძალი), გვერდით ამოუყენებენ ხიმეს. ეს უკანახველი ღვლით აკური-ხებს, რომელსაც პაჭარძალს მამა გადახაგრებს ნეფე-ღელაღის და ესაა ხუჯა. იწყება ხაქორინი შეჯღღების აქვის კითხვა და კუროხევა მიღებულ ენაზე, შემდეგ რამი ქეთუის ქართულად თარგმნის, რათა ყველამ გაიგოს მასში დანწარლის შინაარსი. ხახლის ვარშემი მღვიმ ხელში უჭირავს ხხვალა-ხხვა ფირის, მხხვილი, ანთებული გვიღობს ხანოლები, რომელშიც ოქროხური ქაღალებიანა მორული, ხათანი იკუროხებს ქაღას მოშება და იხრალის ვანონების თანახმად. ხაკუროხეული ქაღის შეხმისას, ხათანი თავის ბეჭებს ჩააგლებს მასში და პაჭარძალს მიხეებს დახადედა, ჭიქას ჩამოარმეებს, ბეჭებს ამოიღებს. (ეს შე ვერ ვაგიგავ ავგ.) ხუჯის მერე ხათანი მადლა აოფავებს ქაღას, შეიყ -

გემით ვილაპარაკე ერთი ქვაზე, რომლის წარწერაც გადმოწერე ახალციხის ხახულობზე, კიდეც გამოეჩინა ღრ ხახულობაზე წახახუდელ და ქვეშის ხანახაველ. კიდეც წავაწყელი ხალაულის ქვებზე, ან მინდვლაინგ 5509 წელიდან (1749 წ.), როგორც გემით იყო უკვე მოითხოველი, არამედ 5500 -- 5501 წლებიდანაც (=1740-41 წწ.), მაგალითობის რამდენიმე ლექსიც გადმოწერე. ახი-ახი გადმოწერე ის წარწერებშიც, რომლებშიც ფრანგმა მკვლევარმა ბროსემ გადმოწერა მრავალი შეგონებებით:

ჩემს მიერ გადმოწერილი:

უშუბეზია ვარკი ხახული ხურნელოვან გეომზე და ღლე ხივცვლილება გარენის ღლისგან - რა-თა მოიხბენითი მეგლი ციონისა შემუველ მე-ხარ მიშეს ხალავზე. ამრმანდა ხივანის თ-ის 11-ში, პარახევეს, უფლოს ხამხხევრკლის აშენებების წლებ(5606) (=1846წ.)

ბროსეს მიერ გადმოწერილი: 1

უშუბეზია ვარკი ხახული ხურნელოვან გეომზე და ღლე გარენისა ხივცვლილობს ღლისგან. ეს ქ-აა სწორი და მართებულ ყმარელოს თქვულა შენ იგხაც განახ ხალავზე. გარდაიგვალო ურ-ულოს თვის 15-ბ, პარახევე ღლებ, 5570 წელს (=1810) აღმოჩენა და სავსე გარენიდან.

ქვის ოთხივე მხარეს დაწერილი წარწერის ლექსები

პირველი მხარე:

იმხარეულან ხახიღებმა¹¹² პაგვიით, ივალ-მინ დაუიანთ ხაწრღებზე.

მეორე მხარე:

ხად მოპოვემა ხიმრძენე, ან ხადაა გონების ხაგანმერი. ღლიდალი ური და შვეელი შეენს-რან ახი გეის ამაიეხა და რამახთან ერთად¹¹³ ეს ქვაა სწორის და მართებულის პაგვიცხმული ია'ავომ შადევი შენ უღრამისა, რომელიც გარდაიგვადა ხანმრკლდ ხიფოცხლოს მერე 30 წელსა, უბიღლე. ან 6 3 3, მ ხ--

მესამე მხარე:

უშუბეზია ვარკი ხახული ხურნელოვან გეომზე და ღლე ხივცვლილება გარენის ღლისგან.

მეოთხე მხარე:

გარდაიგვადა იარის თვის 4-ში, კვირახს 5618 წელს. (=1856) ან 6 3 3. ხალაულის ქვის დაღება დაჯდა 100 მან. *

(რუსული მანეთი)

* ქვისა და ძველის დაღების ანგარიშშიც კი დაწერილია. (ავგ.შენ.)

ჯამაათს გამორჩენილი და ღირხველი რაში დავი-ღის ხალაუვის ქვის წარწერა:

ხად მოპოვემა ხიმრძენე ან ხადაა გონების ხაგანმერი ეს ქვაა

ყოვლად ხრელის, მოხამარლოს, ხახმის, მხეკო-ანი რაბისა და ხახმის რაში დავიღ შენ ღელი-მის ხალაუვისა. გარდაიგვადა ქისღეკის თვის 28-ში, რომაზაბის ხამყაროს გარენიდან(5620) (=1860) წელს. იყომხვ განხევენება მისი პა-გვიცხმული, იყომხვ განხევენება მისი პაგვი-ცხმული (ახეა წარწერაში-ავგ.შენ.) და იყოხ ხული მისი ვახეველი ხიფოცხლოს ხაკვანძულში.

1 ბ. M.F. Brosset, Rapports sur un voyage archéolog. dans la Géorgie et dans l'Arménie, 1847-8, SPb., 1849-1851 (შთარგ. შენ-.)

ინი პოვეტს ღირხველი ქალს. ესაა ქვა პაგვი-ცხმული და ღირხველი ქალის ქ-ე ეხიერე ზათ აურაპამის, ავენერის მეუღლის ხალავზე, რომელიც გარდაიგვადა ავის თვის 21-ბ, ხამმა-ბათს, 5624 წელს გარენიდან. (=1864).

ან 6 3 3 -- --

שנה ושנה יחד וחדתה יחדה

כל היום הזה
מחולת המלך
הגדול הזה

הגדול הזה
הגדול הזה
הגדול הזה

הגדול הזה
הגדול הזה
הגדול הזה

2). ღარიბებმა და ჩამოხსულებმა როგორც პირადი, ასევე ხაეროო ხაქმინათოხინა და ნელავემინთოხინ გაბაეებს უნდა მიმართონ და ანავეოთარი ხაქმე ან კავშირი არ უნდა ჰქონლეთ ხალფავში ჯამათთან. რაში ვაღლებულა გაბაეებს წავეოთოხინ და განუმარფოს მათი ხაბუოებისა და წერაღების მინაარხინ , გაბაეებმა კი აღახრულან მათი თხოვნა თოთოეღის პირადი ღირსებინა და პაფოხინგემინ მინელეთ . მოფიქველებს არა აქვთ უღება ყვირილი და ჩხუმი აფხონ ხალფავში გაბაეებთან, ამ გზით იხინი კა-პოხინგე ვერ მიიღებენ გზის ფულად და თუ შუარხს ჩაბერენ და შერქვენებებს დაიწყებენ,ღახინჯებთან ხაბელწროხის კანონებინს შეხაბამინხად და თავიანთ კონხსულებთან წაროგზავენებთან, კონხსულფ როგორც ხაჭირა იხე მოექვევა მათ და ხავეოთარ ქვეყანაში დაბრუნებს *

3). ერეგ-ინარაღელს ოთხი მხრიდან ჩამოსულ მოფიქველებს,გაბაეებმა უნდა მინგენ გზის ხარჯები და თუ ნელავინ მოფემაც ხურთ, მათი ნებაა. რაფ შეეხება ერეგ-ინარაღელათოხინ განვეოფიღ ფულს,გაბა-ეებს არა აქვთ უღება თუნდაც კაპოვი მინგენ მოფიქველებს აქედან, არამელ მათ წერაღებში ორჯერ ფეხახხა და ხუქოთში უნდა შევირბონ მნიშვნელოვანი ოღენობის ნელავეში ერეგ-ინარაღელს ღარიბათო-ვის და ფოსფოთ გაგზავნონ ფული ოქუშაღაიშიში, ოთხი ქაღაქის ხაეროო მინამართის აღნიშვნით.ოერ-უშაღაიშიდან გაეგზავნებოთ ფული ხევირნის,ფფათისა და გობერიის ღარიბებს.***

ჩვევად აქვთ ჩამოსულ პირებს ხაშინელი ღაეა და ჩხუმი გაუმართონ ჯამათებებს, ლოფვის ხაშუღ-ებახეგ არ აბღვეენ და თუ ამოთაფ ვერახს გახლებთან,ხხვა ხერხს მომაროავენ. ჩაბეკავენ შუარხს და შერქვენებებს უოულთან ჯამათის, მალთი არამევენ ფოხლებახეგ და მვეღრებახეგ ნელავემს როგორც ყარაღები. ჯამათთფ შეშოოებულა, ეშინია შოფრის დავერის,მოვეოთისა და შერქვენებინს და იმუ -ღებულში ხლებთან მოთხოვნები აღახრულან.- არაფერხს არ უწვევენ ანგარიშს, ქოფურ ღღეახეგ აღებმი-ან თებამე (აშვინი) ხალფავებში,ხაღხს წყვეღთან და ღანმღავენ, ავეოებენ იმას,რაფ არ შეფერ-ოთ, რინი მოწმეფ გაეხღი ხაქაროვეღისა და კავკახინის მრაველ აღეღებში. ასე შაგ., გახულ ქოფ-ურის ღღეს გხინვაღის ხალფავში, ხანამ რაში იმუღებულ არ გახდა იმი გამოღეხაღებთან ეროოოთ მღაახინათოხინ (წაწოგზავენოღი, მოფიქველი) ხევირნისდან, რამელახეგ ეღრაიმ მელამელი ერქვა. შან ქოფურის ღღეს ხალფავში მთელ ჯამათის მამშრები, უწმინლური ქაღის ნაშაშინ უწიდა, თქენი ლოფ-ვა ხინამაღელა და ამინთანები. ღიღი ჩხუმი იყო იქ, ერმანეთოფ ხგემეს, იხე რომ პოღოგინს ჩა-რევა გახდა ხაჭირა, ქოფურის ღღეს იმ აურშაურის მინახპობაღ! ვანა ასე უნდა იქვეღღენ ოთხი მ-ხრიდან¹¹⁷ ჩამოსული მოფიქველები, რომლებოც პირიქით მოკრამღებულნი, ღირხეულნი და ღვთისმომიშინ უნდა იყენენ?! იხინი კი ნოეს შეიღებოეთ, ხეღმ-ამარახს ხაღხოეთ იქვეღღიან ფულის გამი. მათო-თის არფ ქოფურის ღღე არახეშობს, არფ შო'ელი (ღღეხახწულა) და არფ შამათი. ყარაღებოეთ არა-ან. როფა ამ ამბაემა შოთარობის ხელხსულა ყურამელ მიღწია,მათ მინოვეს რამე წესრიგი თუ ბეხწირება შემეფანა ამ ხაეოხებში. ეს არის ინარაღელს გაკოღვა, აღნაისი შერფხეენა! და მეფ მ-ოელი ჩემი მღაე გამოოყენე რათა მარჯხევიანად აღმომჯხვრა ხომოღწე და ხორფვიღი ინარაღელს ჯა-მათღან.

***რის ხახის მოფიქველები არიან: ერინი რაღაფ ხაბუოებოთ ან რამელემე ღაწეხებულემის მიწერილო-ბით ჩამიღან. მომაროებში გარვეველი პირებებია ჩამოოღელი: აღებული თანხის გაყოფის შეხახეშ, ნახეკარ-ნახეკარი თუ შეხამელი წიღი, როგორც არ უნდა იყოს, როფა აქ კავკახინაში მღღან, ხაერ-ოთ ნელავინ აღემის გარდა, დამოვეიღებღად, თავინთოხინახეგ ოხოვენ ფულის. იმ ხაეროო თანხიღან ნა-წიღს თავის ჯიბეში ოღებენ, ასევე წარაღენენ გემბე შეწული ხარჯების ანგარიშებახეგ და თუ ერეგ-ინარაღელში 1 ვერფხ.მან.-ის 10 პოფენფხს აღებენ, ეხეგ ვმარა მათოხინ. ანდა რა უნდა ქნან იმ ხაეღაემა ღარიბებმა იქ?! შიმშილით იხოებინან, ყვიღახს რღი შეეშღა ხაშღეარგარეთ გამომ-გაბერება და იხოფ უნდა უხარღეთ, რახხეგ მოფიქველები იმეღებენ მათოხინ. მოფიქველები ხაგზაი ხა-რჯების ღაეებებამოფ ოფვეებთან და იპარავენ ფულს. ამა ვინ გაარვევეს რამღენხს ხარჯავენ იხინი მავ. მთებში ეოთ აღეღიღან შერაღმე გაღახეღისახს. იქ ხაღფ გხენხს დაიქირავეებენ ხოღიღან ხა-

4). მამებმა არ უნდა მოიყვანონ შავარა ბიჭები ან გოგონები ხალფავში, რათა ხელი არ შეეშალოს ღრვი მხედლობას და არ აურიონ გონება თავიანთ მამებს ღრვი ღრობი. - ვინც ამ კანონს არ დაემორჩილება საჯარაო კუფის (ხალარა) ხასარგებლად გადაიხდის 20 ვაპ. (ერთ ამაშხ).¹¹⁹

რათა გარკვეული ფულადი წყარო და შემოსავალი გააჩნდეთ გამაგებ ღარიბებისა და მოგოქულების მოთხოვნათა დასავაყოფებლად უნდა შექმნან ხაქველქოქმელი (ხაფელავო) ხალარო და ამ ხალაროდან უნდა გახდენ ფულადი შეწირვები. ხალაროს შესაქმნელად შემდეგი განრიგი შემოკლეთ:

	ვაპ.	მან.
5). ვინც მხივლენა, ნახუქ ხაქონელს დაკლავს ხაფელავო კუფაში ღარიბებისათვის გადაიხდის	50	-
6). წერილი ხაქონლის (გხვარი, თხა) დაკვლისას	10	-
7). ნუფე-ხიძეები და შემდეგნი	-	6
ხაშუალო შემდეგის მქონენი	-	3
ხელმოკლენი	-	1
8). შროთ მიღის ღრობი -- შემდეგნი	-	1
----- ხაშუალო შემდეგისანი	50	-
----- ხელმოკლენი	25	-

ხახული გადახაბალები

9). ხალფავში შავარა მავშეგზის მოყვანისათვის	20	-
10). ხალფავში ღრვის ღრობი დაპარაკისათვის	20	-
11). ვინც ჩხუბს, ღვავს ან აყადმადალს აფხვავს ხალფავში, პირველად გადაიხდ.	-	1
მეორედ	-	2
მესამედ	-	3
12).		

დაპარაკის მეოთხედ განმეორების შემთხვევაში გადაეგება ხახამარლოს და მთავრობის კანონების შესაბამისად დაიხჯება.

13). თუ შახელი გამაგების მიწერილობის გარეშე დაკლავს, ხახულის ხახით გადაიხდის

- 5.

14). შახართოს¹²⁰, მინისისა და 'არმოთის ღრვიხას არავინ არ უნდა იღვეს ხალფავის შესახველში ან ხეირობებში, წინააღმდეგ შემთხვევაში გადაიხდის

20 -

15). გაკუქქე ჩვეულება. ქორწილის ღრობი ნუფე-ღელავალი მრავალი ხაღის თანხს - ღმით წავიღეს ჭვილაშე ხაშანაოდ, გეკვემით, ხიმდერეგითა და ღრვიხის დაკვ - რით. აღნიშნული კანონის დარღვევის შემთხვევაში საჯარაო ხალაროში გადა -

ფლამდე 2 ვერგს. მან. -აღ დაწერენ ითხს, ხუთ მან. -ხ. ბოლოს ხაფელავო¹¹⁸ ფულადან რამეოვ დარო

შემოსთვისაა განკუთვნილი, მესამედოვ კი არ აღწევს ამ ხაფელავამდე. ნუფე ერთი მესამელი მაინც მიიღონ. მეორე ხახის მოგოქულები: ერეგ-ისრაელიში 100, 200 ან 300 ლარად ყოფილებენ მრ. მომის ქადაღს იმ პირობით, რად ფულის რა რაოდენობასაც შეავროვებენ, უფრო მეტი მათ უნდა ღარი. ეთ. ახე რომ, ეს მოგოქულები უფრო იმ ფულს ინადლებენ, რაც მათ ერეგ-ისრაელიში გადაიხაღეს საჯარო-ანთო უკომიდან, დანარჩენი ფული კი რახაც შეავროვებენ მათი მოგებაა. ახე ხაქმისნიშენ, ვაჭრობენ და აღმ-მიგემომბენ დარიბა ხაფელავო ფულით. ორთვე კაფეგორობის მოგოქულები ხეამბოღი მიღინ შერე და უხეოთში შევროვებულ ფულით ვაჭრობას და კომერხანდობას მიჰყოფენ ხელს. ამოგომ, თუ გამაგები მოედ შევროვებულ ფულს ფოხლის ხაშუალოში გაგავინთან, მაშინ ერეგ-ისრაელიში (წმ. ქვეყანაში) მთლიანად მიიღებენ ხაფელავო თანხას. მოგოქულებთან ყოველგვარი ანგარიშგებების, დავისა და ჩხუბის გარეშე. მეორე და მესამე მუხლები განსაკუთრებული განხაღებების ხახით გადოკრა ახალღისის ხალფავების შესახველში, რათა მოგოქულებმა იგონენ მათი შინაარსი და ხა. თანადოდ მოიქნენ.

იხილან ხახუღ თანხახ. * ღავეწეხე რამ ხათანი თავის მუშინეშით და პაფარ-		
მალი 2-3 ქალის თანხელგითა და ყარაულთი წავლენ გვირღაზე	-	10
16). ნიშნობის დროს გაუქმლეს ჩვეულება მარვეულოთფის, დილია ის თუ პაფარა,		
რრ-ხამი ფუნფის წონის შაქრის ნახველების დარიგებისა (იხე რაგორგ ზემოთ გა-		
ვაშუქე ეს ხაკიოხი) ვინც ამ წეხს დარღვევს	-	10
17). ხაქორწინი გერემონიალოს დროს გაუქმლეს წეხი ხათანის ხახლოდან პაფარ-		
ძლის ხახლში და პირიქით პაფარძლის ხახლოდან ხიძის ხახლში ქაღისა** და ვა-		
ძალელს*** გაგზავნისა, ვინც ამ წეხს არ დარიგავს გაღაიხლის	-	5
18). ხეფმარათ მიღება-მარყობისათვის განწესებულმა გაბაიში უნდა იზრუნოს და		
ხახლკარის მქონე ხელმოკლეთ მიუჩინოს (ჩამოს. ხეფმარემი) რაგის მიხედვით .		
ყველამ უნდა გააგონოს მახ, თუ არ იხმენენ და ჩხეშსა და ღავახს დარწყებენ ,		
გაღაიხლიან ხახუღს**** შეძლებულნი	-	3
ხაშუალონი	-	2
ხელმოკლენი	-	1

19). მოიშალოს ხალფავში ხიძისა შორის დროს, სუერ შორის შავაფოთებისახ
(გარემოვლება) თამაშისა და გართობის მიზნით აღამიანების მადლა აფაფემი-
ხა თუ აყვანის ჩვეულება. დამრღვევათვის დილი ხახუღთა დარწებულთი **** - 10

* ახალციხეში არსებული ჩვეულების თანახმად, რაგა პაფარძალი ხაბანაოდ მიჰყავთ გვირღაზე და ახ-
ვეე ხიძე, მრავალი ხალხი ივრიბება დღეობითა და ხაკრავებით. ახე მიღიან ქაღაქის ქუჩებში, ჯერ
კახეში, მათ უკან ქაღაში მიხლევენ, ერთი დილი მანავი გეგონება, მღერინან და გვევავენ. იქ, აბან-
ოში ზერ ფულს ფლანგავენ უმიზნოდ, აბანისხაც გაცე ქირაობენ. - ახე მიჰყავთ ხიძე დღეობა ხა-
ლის თანხელგით ხიმღერებოთა და დავკრით. მიუღმა ქაღაქმა უნდა გაიგოს, რომ ქაღ-ვაკი მიჰყავთ
გვირღაზე- ჯერ ერთი რომ ეს ხირცხვიროთა მათი უხელომელი შემობღებისა და ხეობსუღალა თუაღში,
შეირეფ ფულს ფყალდმარადოლ გაფლანგვაა, რადგანაც ყოველი გვირღა ათი ზოგჯერ 20 მანეთოფ ჯღ-
მა! გარდა ამისა ხარჯებს ხწევენ აქედან დამრუნემისახაც! კერძოდ პაფარძლის მამა მოვალეა ჩიი
მიართუახ ყველახ, ვინც ვი აბანოში იყო, 30-40 ვახს, და ეს ყოველთვე მუქოად, რაიძე ფულადი წ-
ყარის ან ზედმიწეგი შემოსხვლის არსებობის გარეშე, ჯამათხაც უჭირს ამის აფანა. ყველამ იკად -
ღებულა ამ ჩვეულების მიშლა, ჩვეულებისა, რომლის ხაფუშეოფხ ხაყოველოთი ხიხურელში უნდა ვე-
მიოთ. -- (ავტორი)

** ქაღახ ახე ამზადებენ: იღებენ ფქვილისგან მიშელოლ გომს, ათხელბენ, შიოს წაფხობენ, დავე-
ფავენ, შიგ ყველახ ან ხორცის ნაჭრებს ჩაღებენ, დატრინან პაფარ-პაფარა ნაწილბად და ხარშავენ
ანღა შეხწვავენ ზეოთა და ერბოში.

*** ვაშაღლი ეხაა დილი გამომცხვარი პური, შაქრით, თაფლითა და ხხეადახხეა ხუნელშით გავეოფუ-
ლო. იგი მრგვალოა და თხელი. - რაგა ხათან-ქაღახ ამ რიი ხახის ნამცხვარს მიუჭანენ, ერთხანის
იგემა ხალხი, იმართება ფაგიაობა, ჩხუმი და ყვიროლა, იწყება ერთი ხაშინელი აურზაური.

**** ღავეწეხე რამ რაგის მიხედვით მიიღონ ხეფმარეი ხახლის პაფარინგება. ვიხი რაგოფაა, მი -
ვალეა მიიღოს ჩამოსხული დარიგებში თავის ხახლში ყოველგვარი მუჭუნის გარეშე, რადგანაც აღ -
რე ეს გარემოება უშლოდა ხელს ღრვცის მხედლომას, ხანამ რამდენიმე ხაათის განმავლობაში გაღ-
ანწყებულენ ხეფმარემის მიღებას თავიანთ ხახლებში. ერთი ამზობდა იმან წაიყვანის, მეორე ამზობს
შეხაბემ წაიყვანის და ა. შ. ზოგჯერ რამდენიმე დარიგში ერთად იყრის თავს, და მამინ დილი ჩხუმი
და კამათი იწყება ხალფავში. ეს გავაუქმე.

***** რაგორგ უკვე ზემოთ გავაშუქე ეს ხაკიოხი დარწილდებით. --

20). თუ თვით გაბაგები მოიქცევიან უწესოდ და დაარღვევენ რამდელიმ ხსენებულ მოთხოვას, ისინი გავაიხილან დაწესებულ სახელე თანხებს

შემოვლელ შემოსავალ-გასავლის აღმრიგებელი დაჯორები (ფინჯახებში), ჟორთელის დახავალი ქიორები და მოვავვარე ხხვა მთელი რიგი ხაჭირო ხავიოხებში. მთელი ჯამაათი მიხვდა ამ ღინიხიემებინ მიზანს, დაძლოგეს და ღლი მალეობა გავამიხალეს, მომგეს წეროლოთი მოწმიოხს ფურელეს ამ ხავიოხებინ მოწესრიგებინ შესახებ. სანამ წამოვილოლი იქიღან, ნაჩინღიემამ მომაროვა მალეობის ბარათი, დაძმწმებული ხახელწყოხს ბექღით. როგა ამოწურუე ჩემი ხავიოხებში და ხაქმებში ახალღი-ემში, გარომგავარემიოხის ვიწყე მბალემა, მოვიმარავე თბიორი ხაზამორო ჟინსახემელი, გამოკიოხუე მ-ნ ნაჩინღის თავალ რაღიევს. მან მოხოვა ღროღან ღრომელე წეროლოტი მომწერა მისოხის და ის ბენობმელა ყველაფერს ისრავლის ჯამაათის შესახებ მომავიომი, და იმხახე თუ როგორ შეახრუემღენ შემღვლოში (ახალღიხელი ებრაველი) ხსენებულ წესებს. ახალღიხიღან წამიხვლის წინა დავეს ხ. ჟუმრალ ვეწვიე ჩაიზე ჟფროს ნაჩინღის თავალ წერეთლს და მის მოხათან ერთალ ხახიამონოღ და ჩინებულელ გავაფარემ ნახევიარი დამე. როგა გახამგმავრემოღ ყველაფერი მბალ იყო, ხავიოხი ხალგუროღან გხენემი მოიყვანეს, ჩახხხელი ხავიოხი ელღში და ღიღამელი ხალხის თანხელით გაროეღლი ქალქიღან, 5630 წელს (=1870) ხემჯანის 16-ში. ზოვიერთი გხენებში გამომყვა ქალქიღან ათოღლე ვერსიხს, მანმიღლე თაორების პირეღებავე ხოლდამელე. გზა ხწარი იყო, მზე მლოერ აყხუნებლა, მივადწიე ხალგურ აწყურს. აქ არ მსურდა გარჩერება და გზა ხოფ. აწყურისხავენ გავაგრძელე. ხავიოხი ხალგუროღან გავიარე დაახლოემით ერთ ვერსზე ნავლეში მანმილო, განველე ხილი და ხოღეღი შეველი, რომელშიგ ჰავარა, ვიწრო, ღღო-ჩოღო ქურჩა-ბანღემი იყო. ელღმა ეღენღის ხახამელე მიმოყვანა, აქ გხოვრემღა იმბა'იღების (თაორების) მოღა. იქით ელღს გაუჭირდა გავლა, გადმოველი, წინ ებრაველი მხამათი გამომგებმა. მათ ვერ შესმელს ჩემი ხახელში მიღება, რადგანეღ ისინი მიწის ქვემა თხრილგზა და ღრმულღში გხოვრემენ, ჩამნელემული, დარიბული, გამომხველი თახებში (ხახო-აუე) მათ თხოვეს ეღენღის (ავიგ ეღენღი მე ახმელ ეღენღისხა) და მან ღლი ჰავიოტი მიიღო იავის ხახელში, ჯამაათის ხარჯზე. აქ გავჩერდი. წაველი მიხიხის და 'არმიოხს ხალგავალ, როგა ხახელში დავმრენღი, ჩემოხის ჩაი მოელღემინათ, ეღენღიგ მოვიღა, დავხხელით მადალ ხვამებზე, რომელგ აქ მოსავლეოხს ხახათა ჩვეულმიხამებმ მორთულ-გადაფარებული იყენენ ხალიჩებით, ბაოემბითა და ხხვა ხავემებით. ჩქარა მოვიღენენ ჩემთან ხოღღის ჰავარა ჯამაათის მხგოვანი პირემი და შეთავრემი, ახვეე ხახემებგ, ჩემთან ისხღენენ შუალამელე. მეორე ღლე შეიკრიმა ხახილი და უბელღი წახხო-ის მოვლენების შესახებ მიამომო, მოღას და მამახახოისის ბრმანემბით თათართა უხეღენიგ მოვლენენ, მათგ მიამემეს ხოღღის ხიძელღების შესახებ, გიხება და ქაროველოთ ეღენღის ნანგრეებზე, ის რავ იგოღენენ და ახხოვღათ, ან გავღოგემით ხემინათ წინაპაროვან. ილაპარაკეს აღგიღბოტი თაორების წარხულღევს. თათარი მოხუგების თქმით, აღრე ისინი ქაროველი ქრისტიანემი ყოღიან, მერე თავისხვე ნემბით გამაჰმადიანებულან, როგა ამ მხარეს თურქემი დავჰავრონემბიან. მერე ქაროველს უგხოვრია აქ ჯერ კიღლე თამარ ღელღღის ღროიღან და მახზე ჟრო აღრეული წარხულის შესახებ მათ არაფერი იგინან. აწყურის გიხე 'მათი აბრით თამარის ბრმანემბითა აგებული. თავლაპორელე მე 5 ებრაველ კომეს უგხოვრია, ღროთა განმავლომაში გამრაველმულან და ხხვა აღგიღმინანეღ აქ გელ-სახელემულან ხავხოვრემოღლე. რუსების მოხვლამელე გიხე დახახელემული ყოღიო, შიგ ნავემბიგ არხემული რუსებს თურქემთან იმის ღროს იგი გავოხრემბიანთ. უკანახველელი გამგებელი, რომელგ გიხეში იჯღა, გირო აღა ყოღიო, ის განავებლა აწყურის მიღამოღში იღემარე ხოღღებს. ეს აღა იმის ღროს ახალღიხეში გაქმენლა და იქ ჟყვეომაში მიუკლავო. ხხვა გამგებელგ ყოღიო - იმან აღა. ისინი ერთალ გამგებლომღენენ. ყველა ვინგ ვი ამ გიხეში იღლა გამგებლალ აღათა გვარიღან იყო და ახალღიხის ჟამალავის ჟამა ეწოღემოღა. მათზე აღრე აწყურში ქაროველი გამგებლები მმაროველომღენენ, მერე ხპარხელიმბი, ექვსოღლე თვის შემღევ ვი თურქი თაორემი, რომელგახე რუსემი მიჰყენენ. როგა მ

ანგელები შემოჭრილან აქ ღაურბევითა და გაუმარცხვითა ებრაელთა და არაებრაელთა ხახლდში, მრავალი მათგანი მოვლადით და ზვევედ წაუყვანიათ. ხაქართველის ხელისუფლთა გამგებლობის დროს აქ არ შქინია ადგილი ღიღ შევიწროებას, არც თათრების დროს შქინია ადგილი რაიმე შეჭირვებას ან უმეღფრებას. ახლა ეს თათრები თავისი ხარწმუნოების ერთგულები არიან და თავისუფლად ცხოვრობენ. ხოლო აშენების დრო არ ახსოვთ, არც გიხებში მღვდელი თავიანთი უმეღფრების შეჩუბის აგების თარღი უწყით. ეს კი იგიან რომ რთვა გიხებ დანგრეულა, მეჩეთოგ მოხრბეულა. ყოველთვე ეს მიამბებს თათრბა უხვეგებება მამახახლთისხა და ჯუენღის ბრბანებით.--

აი, ის გნობში, რომღებოგ შემღღმინხამებრ მომარღა აწყურის იხრავლთა უამბაობა: თურქების მმართველობის პერიოდში ყველაღური მარღე იაღი იყო, მოხვალა, ხაჭმეღბი. ხოღებში მშვილად ცხოვრობდენ მხოლოდ ღეენახ და შეჭირვებას განიგღიდენ გმეგმე მოთარღე უარღიდებისა და ქურღმინხაგან, იხე რომ ხოღლადან ერთი ვერხის მანმღღმე გახვლთხეგ კი ემბროლათ. ებრაელებმა მიხრბენ, რომ იხინი აწყურში ხოღ-ღიგვირილან მოვღდენ, ხალეგ იშმა'ღელ ბაღონების მონები იყენ-ენ და ღიღ ვაღლთი შქინღათ. თათრების ბეკი - ფოგხო ბეკი ამბულღბა ებრაელებს ხარწმუნოება გამოიგვალთ და გამამამღიანებულყვენენ, ახლაც ცხოვრობს იქ ქალთ, რომელმაც დახობი თავის ხარწმუნოება, ღელამიხი კი აწყურში ცხოვრობს.

რთვა რუხები მოვღდენ, თურქი ბეკები თურქეთში გაქველან, ებრაელებოგ გამოქველან იქილან და ხხვადახხვა ადგილებში გავანგღლან, ამ შემთხვევის წყალობით დამაღლანებულან განთავისუღღლბახს.

ღიგვირში 32 კობღი ცხოვრობდა, შყოღათ მათ რამი ხახამ ამრბამ ბეხარ ოგხაკი. ეს ხახამი ხრბურის ვახს იურუმბაღიშხს წახხლა და იქ გარღაგვიღა. ხხვა რამინებღდან, რომღმეღ ღიგვირში ყოღლადან იმ რამიშე ადრე აღარაკვის ახსოვთ. რთვა ამ მხარეში რუხები შემოსულან, თურქ ბაღონს ურქვია მათოვის აჭარამი წაყოღდენ. მათ არ მოუნღმეღბითა იქ წახხლა. ხწირღ ამ დროს აჭარღები შემოჭრილან აქ. შიშიხა და არღელობის გამი 25 ოჯახი ქ.ახახღიხეში გაქველან. ღლოღის დროს გმბამი ერთ ქალბ ხახხელად მამღლ მათ ია'აკობს, ამრბამის მვეღღს 6 წლის ბიჭი წაქველან გმბამი, მვეღღ დახვეღია თავის და შეუჭამია, მისი მვეღღიგ კი ვერ ეღიხხა იხრავლთს ხაღლავს. 10 ხული ზყვედ წაჭყვა თავის ბაღონებს, ამბოგან 6 ქალთ და 4 ვაკი. ორ ბაღონს ხანახურღდ ვაუყვითა ზყვეღები. ერთ ბაღონს თავისი იხრავლთ ზყვეღების ერთი ნაწილთ ხარჭურღდ ახახღისიხს უემღნი ნარღინკობის ბემბოოვისათვის ვაღაუგია. მეორე ბაღონს კი ზყვეღები თურქეთში წაურეკია, იმ ქალბს გოგოგ, რომელმაც ბაღონმა მალთი შეაგვეღღინა ხარწმუნოება ღიგვირში, იმ ზყვეღებში ერთა თურქეთს რომ წახხლან. აჭარღებს დურბევითა და გაუმარცხვითა ებრაელბო, ვაღაუწვითა მათო ხახლდში, ვინგ გაქველან და ხული ვაღაურღინია გაროღლ-ჭაროღდნი დარღინილან, ფრიაღ დარიშნი და დაჭკინი.

ღიგვირში თავის ბაღონებს შემღღვენაორ ვაღახახაღებს უხღდენენ: ხანოღები, ხანოღის ფოოღები, შუმა, ჭანხახმეღლ, ხხვადახხვა ხაჭმეღღმი ბაღონის მონახახურეთოთოის. ყოველთ კობღი 50 ყურუშს იხღღა (იმ დროს რუხ-ვერცხს-მან. 5 ყურუშს უღრიღა) ვინგ ახალ ჭანხახმეღლს რაოგვამდა ბაღონები დანუხებულთს ვარღა ვიღვე 5 ყურუშს ახღეინებდენ. ხიხლოერი გიღისწამებემბის შემთხვევებმა მათთან ადგილთ არ შქინია. რთვა ბაღონი ქორჭიღს იხღღა ანაღურს არ არმეღდა მათ, ვარღა იმ ხარჭურღბისხა, რაც თოით მათ მიშქინღათ მათთან. ბაღონების დავაღღმი იხინი ხხვადახხვა ხამუშაოღბახეგ ახრულღდენენ: მოშქინღათ წყალთ, შუმა და ა.შ. ქალბი მრეგხაობდენ და ვარკვეღლ ხამუშაოღებხეგ ახრულღდენენ მათ ხახლდში.

რთვა ბეგარის აურღუის დრო მოარწვედა და მახ ებრაელთ დროზე არ ვაღახიღდა, ხანღღავს შეუბრაღღღღღ ზემღდენ. ებრაელბო ღიგვირში ქხოვახხე მისღღეღდენ, ამუშავებდენ მამბახ და ხოღღბში ვარკობდენ. ერთ ებრაელბ თურმე მამბარზე ვახაყოღად მულამ მიშქინღა ხაკუთარი ხელიო მოქხოლოთ ნაჭრბი (ღივიინგ?), ყოველთ ნაჭერი ზომიო 20 არმინს უღრიღა. არაებრაელბი არ ზამავდენ ნა-

ყოფილი ხაქონების, რადგანაც ენობრივად მას და იგონებენ, რომ ზომა ყოველთვის შეხვედრისაა. ერთადერთი რაღაცაა გულმა აზრმა გაუგონო თავში, გადახსენილია რადგანაც ყველა ენობრივად მას, აქედან 19-19 არმინის ზომის ნაჭრების დამზადება. წავიდა ბაზარზე განხილად, გზაში ყარაღები დახვდნენ და ყველა 19-ივე ნაჭერი წაართვეს. დაბრუნდა ხახში და გულს ხიხარულით უხარდა, რომ რაღაც დღეს 20 არმინი ნაჭერი მოვიდო, რომ მოხვედრის ყარაღები. როგორ?-მეტიკობის გული.- ნიან მოვუგო, რომ ყოველი ნაჭერი 20 არმინისა რომ დაემზადებინა, ყარაღები ხუთ წაიღებდნენ, ახლა კი ყოველ ნაჭერს ოთხ არმინი ავლდა, ამდენად 20 არმინი დარჩა მოგებაში. -

ა ხ ა ლ დ ა შ ა

ახალაშაში გზორბდა დახლოებით 150 ემრული რუახი. რადგანაც მათ ხშირად ეხმობდნენ თავს ყარაღები, ღებები, ხანასლები და ხევა ერემი და მუდამ აუწრებდნენ, იძულებული გახდნენ გაქცეულყვინენ აქედან და ხევადახევა ადგილებში გავანდობდნენ. ხაქონისთვის, რამდენიმე უბან მათმა მთავრმა რომ იხინი ახალაშადან არიან წამოხვედნენ, მავრამ როდის გამოიჩინებენ და წამოვიდნენ იქიდან ვარჯელ არ ახსოვს. ეს სოფელი ბორჯომისა და ხურამის შორის მდებარეობს, ვერხანსებურისა და ბორჯომის შორის ხაფიხის ხედიდან და მდ. მდევრის მთავრე ნაპირზეა განთავსებული, აშკარაა მად ქარაღები მათა დახლოებული. როგორ მდებარეობაში ან გზორბებისთვის რა პირებში არიან ან რას ხაქონისთვის არაა გნობილი. ემრებებს ეს დავიწყებიათ და რამე გნობის მოგება ამის თამაშზე ვერ შეხვდეს. ახალგებობა, ხახამ რაბი იუშოშა ბინიაშვილია მთავრმა, რომ მრავალი ახალაშელი ემრული ახალგებობა დახახლდა, მავრამ არ ახსოვდა, როდის. სოფელი არც თუ იხე დღისა. შეხახლდა უმჯობეს ღრში უფრო დიდი იყო, მავრამ აუკამობისა და არეულობის მერე მისი მოხახლობა შეგირებულა. სოფლის ადგილებმარტობა ფრიად მნიშვნელოვანია, ერთი მხრიდან დიდი მთები გადამხვედნენ, მდ. მდევრის გაყოფით, მთავრე მხრიდანაც გიხვეს მადალი მთები და ხაშინელი კლდეები აშლილან. ამჟამად სოფელი არც თუ იხე ხახარბიელი მდებარეობაშია. --

უფრო, რომლის ხახლოვს ვგზორბდის, ვარჯელ შექცეულა. იგი ვეოლი აღამიანია, იხრებდნენ უკვარხ, მათ მოხამარდებაც წამოაღდგენს. როგა რამე რთული ხაკობის წამოჭრება არ პირს შორის, რომლებიც რამი ოხბერი ვერ ვარჯევებს, იხინი უფრებისან მიღიან და ის მთავრებებს მათ ყველაზე ხაკობის და ხარჭმუნს ხახით. დამაიწყება მომთხრობი თქვენთვის აწყურელი ქალბზე, რომლებმაც მე ფრიად გამაოგნეს. მუნებში მარიალი მარცხენი არიან და ხახებს არა მამავაცხს არ უჩვენებენ, ჩაკლებდნენ ხხედან ხახლებში, გულებში გველები უფრიადები, მხელია ამ მხარის ქალბა მუნებან ჩახსვლენ. ერთ შემხებებზე შევიო მქონდა უკვე დამარჯვი, ამრავამ უხანსებლისა და ხახამ რ. ოხბ-ღის ქალბაყის ურთიერობაზე. მთავრე შემხებების მრამე გავხლი აწყურში. რემიან ორი ვახი მოვიდა, რომელთაც ქალი ახლდათ ან. მთხვებს მათი ხაქმე მომეგვარებინა. ქალბს ქმარი დაღვპოა სოფლის მახლოდალ და დაქვრივებული. ამ დროს ერთი ვახი ჩამოხვედა სპარხეთოდან, ხევერ-ორების მწერალი და შემევეთებელი. მათ ხახლში მიხვდა ხვემრად. ეს ყმარული მოხმონებია ახალაშად ქვარავს, ახვევი ეს უკანახველი იმ ახალაშადან და უფრ რემად მოუდაპარავებოთ შეუდღებზე, მთავრე აშკარად გამოუხახლებიათ. როგა ქალბს მამებებს შეუფიცოთ, რომ ის ვახი მათ ქალიშვილს უფრიადებს, დათანხმდნენ მათ შეუდღებან მავრამ მთელმა სოფელმა ახვევა ყვირილი ამ ვახზე. ვინ ოხის ვინ არის ეგ, ხახიდანაა? - რას და ხახ აპირებს წახველათ, როგორ უნდა მთავრებს ეს ქვარავი ქალი გოდალ, იქნებ ხახლში გოლი ჰყავს, ან რამდენიმე ადგილან ჰყავს მათი წახიხამებმ დალოებული რამდენიმე ქმარგანახვები ქალი. იხინი ზომი რჩებოვით აქვითი დაჭრინავენ და ადგილადან ადგილზე დაეხვეებიან. რამიმაც არ მოინდობა მათი ქარჩინებისა და ხევის კურთხევა. ეს ყმარული მრეობი უნდა წახელიყო ხევერ-ორის დახარკად და მთავრე იხვე აწყურში დაბრუნებულიყო. ახელი გზა უფრ წინ, ამოგომ ხახვი ხარჭქად მთავრახი ხამისი დაუფრავა ქალბს. როგა მთელი ეს ამბავი შევიწყვი გავპრახლი ამ ჩამოხველბა და მათ ოინებზე. უფრებისან ერთად ვეოლიმრე რამის და უამაო-

ის წევრებს. გაღაწყვიტეთ იმ ქვერივ ქაღალან კაცთ გავევგზავნა, მისი გულ მოვევგო და გავვეჯრ-
ახილდებინა რომ მომავალში კარგი არა მოეღოს რა. --უნინ იგის ვინაა ის კაცი, რას ხაქმინანობ?--
და თუ რძილ მიღვამა და ხაუბარი არ განხჭრილა ქაღალე, მაშინ მკვარალ მოვეპყრობოლი მას. ქაღ-
ის მშობლდშია ჩვენს ხახლში მოყვანენს იგი, ახე 18-ოლე წლის ვიგო, ძლიერ ღამაში, თუმცა გრმ-
ელი თორი ჩაღრი ჩახორვედა თავიდან მთელ ჭანში. ზეიმდებოდა ღროღარო მისი ხახინათვის თვალ-
ის შევლება და მშენიერი ნაკვეთებისა და აგებულების აღნახვა. ხახლში ზემოვიდა ამ მხარეში მი-
ღებულ ზრელიძიანობითა და მოკრძალებით. აღიხარა, ხელში შეამპირა და თავის აღვიღე დაჯდა ,
ლეღამისის ზურგს უკან შვინდა თავი ჩამადლდა. ჯერ რძილ და ღინჯი ხიგყვებით ვხალე მიღვამა,
არ დავეყვა. მეერ მკვარალ დავეჭვებეთ, დავემუქრეთ რომ რამი არ აკურთხებდა მის ქორწინებას და
რომ იმ ხმარსს თავის კონსულთან გავგზავნილით. ფხედში ჩამოვარდა, დაწყო ჭრილი და შეწყალ-
ბას მხოვდა იმ მიჭისაღმი. მარათლა ხახე დაჯარულ შვინდა, მისი ხიგყვებით მკვთოლ და გარკვე-
ვით იხმოდა. მან იქ მყოფი ჯამათის მრავალი წევრის, ხახემის, უცნელი აკლვისა და მისი მშო-
ბლების აღდახწრემით ხაჯარულ განახხადა, რომ თუ მას გზას გაღველიძელოთ ის მოიკლავდა ან
მღინარეში გაღაღვლებდა თავს, რადგანაც გაიგყვებით უყვარდა ის კაცი და რომ მათ მხოლოდ ხხვა რი-
მელიმ ქაღალ დაამორებდა ერთმანეთს. როცა ღვინახე რომ გოგო არკითარ ხორხვიღს არ გრმობდა
ყვიღას წინახე ამ ხიგყვების წარმოთქმისას, ორში ერთში უნდა შექრებულყოფი. ის ან ურხვი
ქაღალ, თავაშეგებულა და უღრიბი ამბების მოლაპარაკე, ანღაც ძლიერი ხიყვარული აღაპარაკებს მას.
ჯამათმა მეორე აზრი დაამოღახურა. მიიხრეს რომ იგი არ გაღახხენია სწორ გზას და რომ მას მხ-
ლოდ ძლიერი ხიყვარულის გრმობა აღაპარაკებს. გაღაწყვიტეთ არ გაღველიძელოთ მას გხორემის
გზაზე და თუ იგი ამ არჩევანით მოყვებულა დაჩრებოდა, თავის თავისთვის დაგმარდებინა. რამის
ნება ღვარეთ ეკურთხა მათი ქორწინება, როცა ის კაცი დაბრუნდებოდა. ხაკვარელია პირდაპირ ,
რომ ქაღალში ხმას არ ხევიმენ კაცებს და გავრმიან მათ ვითარცა დაქვედა-მავარანებელ ანველებებს,
მაგრამ ვულში ვინ იგის რა ხახის ხაიღებულემები და ხურვიღები აქვთ ჩამარხული, რომ აუხილდებო-
ბის შემოხვევაში ევროპელი ქაღალეოთი ილაპარაკონ.

ეს უცნელი დანიშნულია ყაზის ოქლის თორებზე. იგი დამეხმარა იმ ჯამათშიც შემეჯანა გარკვე-
ველი წახივი, როგორც ახალღიხეში, თუმცა ნაკლები წარმატებით. უცნელიმ ხელი შემოწყო იქ შაგა-
რა აღმულ-ოორის მიწყობაში. ხელმძკრელების ქაღალეც დაწერიეთ ჯამათთან, ისიც განახხმდერეთ
თუ რამდენს გაღახხიღინენ ბავშვების სწავლების განხამრჯელღ მეღამებს - ხახამ რ.ეღორ ბერ ბენ
იხარებს, ყვიღავერი ჯერონად მოვავარეთ. ჯამათმა მადლობა გაღამინდა, დაძლევა, გაპოვიოხ-
ვე მან უცნელის, შევეპირდი რა რომ კეთილად მოვისხენიებდი მის მხარდაჭერას ისრავლის ხახარგემ-
ღ ხაქმეებში, რადგანაც ხახს მისი ეხმის და გარკვეულ დარგებახხაც მიხგან იღებენ. 3 დღე
დაყავი აქ, მოყლდებულ ხუთმამათ ხაღამოდან, ორმამათ დღამდე, ხეშანის თვის 20-მდე.

ფრესის გხენები მხად ოყო უკვე. ხახლმა ხგანგიღდან ერთ ვერხის მანმღებე, ხიღის გავლით გა-
მობიღდა. აქ ეხლში ჩავჯექით. წუთიც და ხყო. აწყური თვალს მიჯვარა თამარ დელელოის გიხიოური .
იხე მადალი მთემი და ხაშინელი კლდეები იხიღებოდნენ გზის ორხვე მხარეს, მღ.მგვერის გაყალ-
ბით. მე იხეც გზაში ვიყავი.--

ზორციმი, კულაში, მანმა, ხუჯუნა

მზილიობი ვიმგზავრეთ და იმავე დღეს ზორციმი ჩავღლოთ. ხახიხყო ხაღვირის ხახხმროში მოვე-
ღი. ვინახულღ დღე მთავრის კანგელარის დირექტორი თავალი ჭრეშევიკო და ვხოვე მას წარვეღო-
ნე მისი უღიღებულეობა მეფინანგვლის¹²¹ წინ. შემპირდა, რომ ჩემს შეხახემ მთავარს მოახხენებ-
და. განვეღ რამდენიმე დღემ, პახუხი არ ჩანდა. ხუთმამათს, ხეშანის 23-ში ვიღვე ერთხელ მოვა-
კიხე დირექტორს. მან მიიხარა, რომ ჩემს შეხახემ უკვე ელაპარაკა დღე მთავარს, რომელხაც 11 ხა-
ათისთვის დავემარტოვარ ხახახხლის წინა მადში, იქ უნდა დაველიძელო. მარღაც, გამოვიდა იგი თა-

ვალ ზრუბეცკოსი თანხლებით. მისმა ულ-მ აღიუქმების უბრძანა ჩემი მოყვანა. 20 ნამოქი მაპირდა-
და მიხვან და აი, მესმის მისი სიცილი და ხმადალა წარმოქმნილი სიწყევბის-მშვილობა შენს მოძ-
რბანებას! მშვილობა შენს მოძრბანებას!-ეს რომ გავიგონე გოგა დავიბნინ და დამავიწყდა კიდეც,
რადე უნდა მესხუბრა მასთან. გამომვიოხა ჩემი მოგზაურობის შობაბჭილდებში, რამდენი წელთა,
რაც ამით ვარ დაკავებულე და რა ხახის ცნობები შევკრიბე, ვისი ხარჯებოთა და დაუღებოთ ვმოგ-
აურობ, ვინ არიან კავასიხასა და საქართველოში მოხახლე ემრადლები, როდის მოვიდნენ ამ ქვეყნე-
ბში სახეურებლად და სხვა მსგავსი კითხვები. დავინახე რა მისი კუთლი განწყობილდა ჩემდამი
ოდნავ დავმშვილდი და ყველა კითხვაზე გაუციე ვახუხი. მერე ღლი მალეობა გადაუხადე იმ სიყო-
ეს, წყალმასა და დახმარებაზე, რომელც ჩემი მოგზაურობის დროს აღმოჩინენს მთელ კავასიხაში
ხელისუფლების წარმომადგენლებმა მისი მრბანეობითა და ნებართვით. ნებართვა ვთხოვე ჩემი მოგზა-
ურობების წიგნი მისი ულ-ისთვის მიმეძღვნა.- С утѣхою и радостію - ირჯერ მომიგო მან და დახმან
მშვილობით იარე და წარმატებით დახარულე შენი საქმანობათ მენტიერებათა სახარგებლად-კიდეც ეს-
თხელ გადაუხადე მალეობა და დავემშვილობე მის ულ-ს. წამოვიღე. იმ დღეზე, კანგელარ. ლტოხის
თავალ ზრუბეცკოსიგან მოვიღე წერლობითი მოწმობა ხელმოწერილი და დამგვიგებულე მისი სახ. ულ-ის
ბეჭდით. მეორე დღეს, პარასკევს, ხეშანის 24-ს ბორჯომიდან გამოვიღე საფოსტო ეტლით. ნახევარი
საფოსტო-სახეგანი გზის გავლის შემდეგ, ცხენებზე გადაუჯდით და ახე განვავარდეთ გზა. ერთ ვე-
რისი გავლის შემდეგ შემოთ ნახხენე. სოფ. ახალდაბა გამოჩნდა, კარგად დავაკვირდით, იგი პაგარა
მეჩვენა. გაუგებარი დარჩა ჩემთვის ემრადლები აღერე რომელ მხარეს ესახენენ. ეს სოფელი მღ. მგ-
კვირის მეორე ნაპირზეა გაშენებული, აქ არც ხილია, არც ხავალი გზა, ამოგომ ვეღარ დავყოვნიდომ-
დი ამ ადგილებში, გამოვიღე ხეობიდან და ჩემს წინ ისევ გადაიშალა სურამამდე გადაჭიმული ფლო-
ბი. რამდენიმე საათში მშვილობით მივიღე ჩემი მახპინძლის რამი მანათხის სახეობი და მახთან და-
ვრჩი მამათგახუბამდე. კვირას ღლით ცხენების მოსაყვანად გავგზავნეთ კაცი სადგურზე; ჩავუქტი
ეტლით, დავგოვე სურამი და ქუთაისის გზას დავადექი ისევ.- ამჯერად აღარ მილიოდა წვიმა და არც
ქარი ბუზუნებდა, როგორც პირველი მგზაურობისას, პირიქით მზე აწყუნებდა ძლიერ. იმერეთის მთე-
ბი, ყყეები და სიღამაზე სულ სხვაგვარად წარმოგდა ახლა. ირთ დღე ვიყავი გზაში, რადგანაც ფოს-
ტაში არ იყო ცხენები, რკინისგზის მშენებლობაზე დაკავებული წამხლელ-მომხლელების გამო.-

სამშაბათს, ღლით, მშვილობით ჩავადწიე ქუთაისს; ისევ მოხუცი რამი ელიაშუს სახეობი მივიღე და
იქ დავრჩი მოსახლებლად. მგზაურობით დადღობს და ურმის რწევით სხელდასმეკრულს ბევრი უხიამ-
ონება შემემთხვა იქაურ ფოსტაში. მსურდა ქუთაისთან მღებარე 4 უკანახხენელ სოფელში: კურაში,
ბანძაში, ხუჯუნასა და საჩინოში წახელა, მაგრამ მოვიდა კვირისპირელი წვიმა და ძლიერი ქარი ამ-
ოვარდა, შავიერე ნესტიანი იყო და ამოგომ შაბათგახუბამდე დავრჩი. კვირას ემრ. ჯამათის წევრ-
ებმა ფაიფონი გამომშალეს ცხენების მაგიერად. ორშაბათს ღლით, პაგარა დავითთან ერთად ჩავუქტი
ფაიფონში და მიუხედავად წვიმისა (იგი ვერ აღწევდა ფაიფონში) ორშაბათს ღლით, ქიხლეთის 4-ს
(5670 წ. = 1870) ფოთისკენ მიმავალ მთავარ საფოსტო გზაკვიცილს დავადექით. გზა კარგი გამოდ-
გა. 28 ვერსი ვიმგზავრეთ მიო, მერე მარჯვნივ გადაუხუციეთ და ყყეებ-მადებში გამავალ გზას ბუ-
კვიციოთ, გავიარეთ 4 ვერსი და სოფ. კურაში ჩავდით. წვიმამ გადაილი, მაგრამ არცვლელ ღლი
შალახი იღვა, არ მინდოდა ხალხის შეწუხება, სოფლიდან 3 ვერსის მანძილიდან მანინე ვანობე ჩემ
მიხვლის ამბავი და ვთხოვე ბინა მოემხლებინათ. სოფელს ნახევარი ვერსი მაპირებდა, რაც ჩემს
შესახველად გამოვიდნენ რამი და წარჩინებულ ემრადლები, მიმოყვანეს ერთერთი დარბახიელი კა-
ცის სახეობი. მისი სახელია მანათხ ბეხარ ამრამამ ელაშვილი. მათი ჩვეულებისამებრ მსწრავლ ბუ-
კვირმა სოფლის ყველა მგზავრები, ღლი თუ პაგარა. მხოლოდ ქალები ვერ შემინიშნავს, ჩანს ჭლახ-
ის გამო ვერ გამოვიდნენ სახლებიდან. მათი სახლის სხვენი ევროპ. სახლების მსგავსად მაღალია,
მაგრამ მათზე ღვობა არ შეუძლიათ. საქართველოს მთელ ქალაქებში, ქალები სახლების აივნებზე გა-

მლიან ან ჭიშკრებთან და ფანჯრებთან იყრიან თავს. ხალხმა მოიხრა, რომ ეს სამდენივე ღვია შე-
ლდებთან, ახევე არავემარედი შეზომდებშიც. მათი თავადები და მაჭონები თავიანთი სუბეხითურთ რა-
მდენჯერმე გამოსულან ჩემს სანახავად და უკან გამბრუნებულან. იმ დამხევე შეიკრიბა ხალხი და შე-
ვაგნიმე ჩემი მოხელის მიზანი, კეთილად შეხედნენ ჩემს სიწყევებს და თხოვნის ახრულმა აღმიიქ-
ვეს. ბინა კულაში ვაგნილმით უკეთესი შქონდა, ცაღვე ოთახი შიახლეთი, ხაწოლმადალ ხვაშეშე-
სი გამილა, როგორც ხაქართველის ხახლმში იგიან. მალუმები და ხამნემივე ხაუკეთისი იყო, როგ-
ორც ეურპისი ქვეყნებშია; კარგად ნაქარგი, ვითარც ჩვენი ქალები ამხალემენ ჩვენს შესარგში. ხა-
უკეთისი შექრები და გადახაგარებლმები ეგო, ჩემთვის მკრუჯახი ხახმელმშივე შიემხალემინათ: ამხე-
ნისი რომი, კონიკი და ღვინო. ოთახს ანათემდენ ფრომეცენსის ნათურები, შხოლდ ღანმარეულმა
არ მიწყობდა ხედს. შუგელი და თავი მჭკოლა მღერ, ხახხრებდა და მთელ ხხელმში მოჯიხილმას და
ხხუხუხის ვერმინომლი, ხრულმით არ შქონდა ჭამის მადან. იქ ყლუნახს, მათი წარსულს შეხახებ შე-
ვაგრევე რამდენივე ცნობა, ხალხმა მხალეყნით შიილი ახალი წესები და კანონები, რომლმშიც ღამა-
ათს ხახარგებოლდ შევიცანე მათში, აირჩიეს გაბაქში ხალარობა და ოთხი ქალაქის¹²² ხაშოგიქულ
ფულს შესაგროვებლად. ღამათში ერია კორახის¹²³ ხახათუმის სამდენივე შირი, რომლმშივე გოჯა
აურეს ხაქმეები ღამათს, შავარამ ცოლანი იყვენენ და ვერა გაიჭანეს რა, ყველფერი ხაუკეთისოლ
მოგვარდა.--

ხაქართველში, შამთრომით ხაერთოდ არ ათმობენ ოთახებს ღვმლით. ჩემს ოთახში ისეთი სიგევე ოლ-
გა რომ ვეღარ ვაქმელი და ვთხოვე ფორხით გაეხურემინათ შაქარა ფერი, რომელმაც ისინი შეხარს უ-
ახიან. ეს მათ ვაუკვრადათ რადგანაც შესარს მხოლოდ დიდი ორეღვენის ღრის ანთემენ ან როგა მღ-
ერ ყინვა - სიგევის დაიჭერს ხოლმე. ეს კი იშვიანთადა მათში. შე აქ ქიხლევის თვის ნახეურაშ-
დე ვიყავი და მამინ მხოლოდ წვიმები იყო. ხახლმის კარხაც მულა რიახ სხეუმენ, გამჭოლ ქარ-
ემხაც არ ერიდებთან. შეჩვეულნი არიან ახე და არც რაიმე ვნება მიხლით. ჩემს ოთახში ხაშოვარი
(ოთომადლდა) შემოდგებს და მთელი ხახლი მლით გაიკოს. ეყლიომლათ, რომ არ იგდენენ ჩაის დაყენე-
მის წესი. შეჭნოლად, ჩაის ცეცხლზე დადგმულ ქვაბში ხახარში ხალიოვით აღლემენ. როგა ჩიი ში-
იგანეს ის ჯერ ვიღვე ცივი იყო, ჩანს არ დაუდლიათ ხაშოვარის აღლემისათვის. ახე ცხოვრობენ ის-
ინი უწესრიგოდ და უგონოდ, ფყის კაცებოვით. მათი ქალები უღანის ველურმხავით არიან, კაცებს
გაურმინან. როგორც არ უნდა მესწავლემინა მათთვის სუვის შილდემა, შინც ვერ ამხალემდენ როგ-
ორც ხაჭირი იყო. გაბაქმის არჩევის წესი და ხხვა ოთაროვი მოდეს ისევე როგორც ახალისის ხა-
ლხმა, თუმცა ვარკვეული ცვლილებით, ამაშე წერილობით ხაშოვო მიმობეს. როგა კულაში ყველა
ჩემი ხაქმე დავახრულდ, მომიყვანეს ცხენები და ორი კაცის თანხლმით დაჯგოვე სხელი. ერთრით
მხედარი ჩემზე წინ წავიდა, რათა ბანძის ხალხისათვის შეეყობინებინა ჩემი მოხელის ამბავი და
ბინაც ვაემხალემინათ.--

მდინარის ხანაპირის 5 ვერსით დაუშორდი და ორი მხედრის თანხლმით ნელა შივლილი, თვალს არ
ვაშორებდი ღამამ ბუნებას, უცებ შირს ჩვენსკენ მომავალი მხელემი დავინახეთ, ჩემმა გააყლდ-
ვა მიიხრეს, ეხენი უჭველად მანმელი ისრავლმით უნდა იყვენით. ახეც იყო. ჩემს შესახველად ხა-
ფლიდან 11 მხედარი გამოსულიყო ერთი ხათის ხავალ მანმლმე. იქ 11 კომოთა და ყველა კომლიდან
ოთო კაცი წამოხულდა. ხიხარულითა და კურთხევით შემომეგებნენ და სხელმში შემოდვენენ. ეს იყო
ოთხმამათს, ქიხლევის 13-ს. ვაველით ფაროთ, ვრგელ მოდანმე, რომელც სხლს ბაშარს წარმიადგე-
ნდა. ოთხივე მხარდან იგი ვარქემრწყემული იყო აივინიანი ხახლმით. აივენმე ქალმები და გიგონები
გამოყენილყვენენ და ჩემს მოსულას უდლიდენ. ამ სხლს თავადობაც იღვა და შიგლიდა. ცხენები
ერთრით მშვენიერი ხახლს წინ შერქედნენ. გადმოველი. ხალხი შიმიახლოდა და კეთილი მიმბანე-
მა ჩიხურვა, ახევე თავადობაც. შეველი ხახლმში. აქ უნდა ვაგრქემულყავი. იგი კარგად იყო მიჭ-
ყობილი. ჯერ ერთი ახალი იყო და თანაც შხადრით შიფენილი. ესაა რომ ვეღდები იყო თხელი, ბე-

ხარხაე არ ანთებდნენ. მთელ სხეულში მქონდა სიგოე გამჯდარი, იძულებული ვიყავი თბილად ჩამეგვა, გამოვიცვალე ხაშისი და ხალფავში წავედი, რათა მადლი დემროსხათვის შემეწერა მადლობა იმ ხაშისარი მღინარისა და დვარქაფი წყლების მშვილობით გადმოღაცვისათვის. ხალფავი პაჭარა, პაგრამ უფრო ღამათა, კვლამის გაცილებით ღირ ხალფავზე. ხალფავის ქველში მპაღრითა მიპირე ეთეშული. რაფა ხახლში დავბრუნე მენკოვინენ აღექსანდრე მათეს-მე ფაქავა და ლუჭუ ხახუს-მე ვადავა. პირველი რუხულადღე ღამარაკობს. ეხენი არიან უკანახველი მექალონიეები, რომლებოც ებრადე ყმებს ვლდებდნენ. ბუნებით ურჩინი, უხუჭნი, ავეში და გველბოვით გმირინი ჩანდნენ. აქურთი რამა ერთი ყმარელი, რომელმაც გოჭა ღამინ-პაოლშიც იცის და ღლი წვალებით მოცახტენ მახთან ვახაუბრება. ჩემს მიზანხაც მივაღწე. ხაჭორი გნობები შევაგროვე ჯამათთან. იმ ხადამხაც ათვანზე შეკრბოლყვენენ ქალში და ფანჯრთან ჩემს თახში იგქრკობდნენ. შიგნით არ შემოსულან, გუინობამდე იღვენენ იქ. ზოლს 18 წლის ერთმა ძლიერ ღამათა გვამ ვამედა შერე დღეს ჩემს თახში შემოსულა. ვიკოხე მისი ვინაობა და მიიხრეს რომ იგი ჩემი ხახლის პაჭრინის დაა. ქალმს ჯერ რხუენიანი და ერთლებათ თახში შემოსულა, შერე ვი ოდნავი შერევის შემდეგ ხახლში იწყებქ ხიარულს. მივირდა რაგორ ინახავენ ასეთ ახავამდე თავიანთ ქალიშვილებს-მეთქი, განსხუავებით კავახისი ხხვა მხარეებთან, ხადღე ჯერ ვიღვე მგირქროვანებს ნიშნავენ, 'ასე 10-12 წლის ახავში და უფრო პაჭარმასაც ვი. ამ გოგინამ, რადგანაც არ იგოდა ღამარაკი ჩემს ენაზე, მთარგმნელის საშუალებით გამიხატა თავის სიხარული მათ ხახლში ჩემი მისვლის გამი და აქედან ჩქარა გამგავრებამე სინანული გამოთქვა. ყოველ წუთს გლომდა თავის კეთილდანიწყობილმისა და სხუპარმოყუარეობის ჩვენებას, მოქონდა ვამეში, მხხალი, აჭამი, ყველანარი ჭობილულა, არ იგოდა რით ეგა ვიღვე პაჭოვი. მთელი დღე შეიღ-გადიოდა ჩემს თახში, ყოველხხრე შემხახურებოდა, რაც ვი შეეძლო. ამ სოფლის მღვლელებადილინიც მომბძანდა ჩემს ხანახავად, მიუხედავად იმისა, რომ იგი ამ პარჭავანია და არამბადა შამან ბენ ჰამელათხავით.¹²⁴ შერე დღეს, ქიხევის 15-ს, სოფ. ხუჯუნაში განამგავრებლად ვემბადილი, მაგრამ გადაუღებლდა კოკისპირულა წვიმამ დახსო, რის გამომ არ ვიგოლი შერე დღეს რანარი დარი დაღებოდა, თუ წვიმა არ გადაიღებდა, რანს, შამათგამიხუღამდე მომთქვდა აქ დარჩენა. უფრო იმიცომ რომ 5 ხათის სასიარულა აქედან ხუჯუნამდე, მე ვი მგონებს 7 ხათთი დამჭირებოდა, თავსაც ვერ ვგრძნობდი ვარგად. გზეში ნაწვიმარი ჭადახით იყო ხავხე, დღე ვი მოვლ იყო, თანაც შამათის შემომავალი წინახალამო. ვნახო, რაგორი დღე იქნება ხუად, გარდა ამისა შემინოდა ავღრთან ამინდში მგზავრომისა, ნესტინი პაერისა და წვიმის გამი, მღგომარეობა რომ არ გამაუარებოდა.

კვირახ, ქიხევის 17-ს, ჩემთვის და ჩემი გამყოლებიხთვის მამამადღეს გხუენები და დღის 11 ხათზე, დღემდე ხადხის თანხლებით გამოვიღე მანძილან. გამომყვენენ ასე ერთი ხათის ხავადზე და შერე უკან გამბრუნდნენ. გზა მადეზისა და მადრეზის გავლით გავაგრძელე, იგი არ წარმოადგენდა მთავარ შიხსე. მაგრამ გამყოლებმა მოხუცეს, ამ გზით მგზავრომას შევიმოვლდით, მაგრამ გზა არ გამოდგა ვარგი, ფრად დავიქანვე ამ მგზავრობით, მოუკრწყლავი გზით მივლოდით, მად-უნახებლის გავლით. მზე ანათებდა არემარეს, წვიმაც გადაუღო, არც თუ ისე იგრძნობდა სიგოე. ქალში და ქალიშვილში ჯგუფ-ჯგუფად ისხდნენ მადეზში, მადრეზისა და ვენახეში. კვირა და შამათი დღეებ იყო, ხადღე არ უნდა შეგველო თვალა, ყველგან ისხდნენ ან ხერინობდნენ ქალში და ეშავამა ჟწყის რაზე ხაუბრობდნენ. მინდვრებსა და ვენახეში ხშირად ვავებოც იყრიან თავს განგლევებით, ხეში ვარგადაა მოვლილი და შეჭრული, რაც დიდ შობებულთან ახლენს გამბეღებზე. ქიხევის თვის ზოლხაც ხეები ვოლდინა და მწვანითაა დუარული, რაგორც შუამახუღში. ზოგჯერ წვიმები მოდის, ძრუბლები იქვერბიან, გარეშეში ჭადახისა და ხინესტე, პაერის ხელო და გოვი, მაგრამ არ ყოველთვის. ეს შევნიშნე ქიხევის თვეში ხამეგრელში. გხუენმა ძლიერ გამაწვალა, მთელი სხეული შეწყვიდა, ხუღოთქმელად ველოლი რილის ჩავადწვილილი სოფ. ხუჯუნას. რაფა სოფელს მოვახლოდით და

აპარ გაბაჰეცივილიან, რომელსაც ჩვენს მიერ გამოვლილი ვაა ჰვეეთს ერთ მხედარს შეეხვლი. ეს ჯა-
შაათის კავი ყოფილიყო, მე მივიღიდა, მომესაღმა და ღილი ხიჩქარით გააჰქნა ცხენი უკან ხოფიხა-
კენ, რათა ხაღხიხოვის ჩემი მისვლის ამბავი ეცნობებინა. ჩემთან შესახვედრად ხოფის მრავალი წა-
რჩინებელი პირი გამოხსულიყო, მათ წინ მოუძღოდათ ირი ძმა: ხახამ აბრაჰი, ამ მხარეში განთქმული
კავი, რომელიც სულ ერთი დღეა რაც საფრანგეთში, ინგლისსა და თურქეთში მოგზაურობდა და მარბნდა
და მისი ძმა იცხაკი, ღილი ხიხარული შემომდევნი ხახლში. ეს იყო ქიხილვის 17-ბ, ხაღამის პირ-
ზე. ღილი, ნახევრად ეუროპულად, ნახევრად ქართულად მორთულ-მორწყობილი ოთახი დამოძეხ. ხაღხი
შეიკრება, მომესაღმა. იმ გზამ ფრიად დამქანდა და მომგება. მარხალია სულ 4 საათნახევარი დავ-
ყავი გზაში, მაგრამ ხხეულში დიდ სიხუსხვს ვგრძნობდი. რამდენიმე დღე მინდოდა, რათა სულ მომე-
ქვა იმ მგზაურობიდან, ვოჰა დონე მომეკრება და პერე შეემდგაროყავი ჩემი საქმის ხვეუთბოდა.

ქიხილვის 19-ბ, როცა ოღნავ დავიხვენი, ხხეულში რაღაც საშინელი ჰყოილი ვიგრძენი, განსაკუთ-
რებით ფხეღმში. დავაკვირიდი მათ და რაღაც წითელი ნიშნები შევნიშნე. აღმათ მუხლმხა და ხხეულ-
ის უკანა ნაწილზე სიხსლის ჩაქცევის შედეგი იყო. შანძის ცხენი ვერ გამოდგა კარგი. 4 საათნახ-
ევარი შეუწყვედილო ირწოდა ჩემი ხხეული და ჰყოილს მიძიებრება. არ ვიცილი რა შეღნა. ექიში
აქ არაა, წამდებოც არ წამომიღია. ცუდად შევიქენი, უფრო და უფრო მიძიებრებოდა ჰყოილი და
მთელი ხხეული მისხუსხვებოდა. იხე რომ ვეღარც დგომა შემეძლო, ვერც ჯღობა და ვერც წოდა. ამასო-
მაში ჩემთან ერთი მაჰგონი მომძმანდა, ბერძენ ექიმაღ წამომიღება, შევეკიოხე ვინ გამოგგზავნა
ჩემთან-მეთქი. მომიგო რომ ყურთ მისწვდა ჩემი მოხვლის ამბავი და ძლიერ ხლომეზია ჩემი ნახვა,
რამე წამალი თუ გაქვს-მეთქი. ვიო, ხახლში შაჰარა აფთიაქი მაქვს და რაც მჭირდება ხოფის ავა-
ღმყოფმისათვის ყველაფერი მზადაა და სახეშეა ჩემს ხახლშიო. ავუხხენი ჩემი ჰყოილმისა და ხა-
ხუგის ამბავი, ექიმა ყველანაირი წამლები მიმცა, მაგრამ მათ გარკვეულ ადგილებზე იმძებლებს
და ჰყოილმება ახლა ხხვა ადგილებში გაღიანაცვებს, თანაც უფრო გამოძიებრდა. ახეთ წამებახ და
ჰყოილმებს ვეღარ ვიღახიდი, ადგილს ვერ ვპოულობდი, ვერც ვჯღობდი, ვერც ედგებოდი, გამორთულა
ეს ავადმყოფობა. ექიმი ხხვადახხვა წამლების მოცემას გლიღმდა და მაღლობა დეროხს, საში დღის
მერე თავი უკეთ ვიგრძენი, ხხეულში ჰყოილიც შემინდდა. ამ ბერძენი ექიმის სახელთა ოუიხარ
კურნარხი - კეთილად არის მოსახხენებელი, რამეთუ შევეღ აღმიძიოხინა ისეთ ადგილას, ხაღაც არც
ექიმი და არც აფთიაქი. ხაღხთან ყველა ჩემი საქმე დავასრულე, სულ ხახლში ვიყავი. გარეთ არ
გამოხსულვარ. მაღლობა დეროხს, ხახლი, რომელშიც ვხხოვრობდი უკეთ იყო მოწყობილი, ეს იყო მ-
ნ ამწამ და იცხაკ მხიხლაშვილების ხახლი. ეუროპული ხაწილი, ამბრეუმის შეწრები, ხაუგხოო მაღომ-
ხაღანი, ოთახი მორთული იყო შესანიშნავი ეუროპული ფარლებით. 3 კავი მემხახურებოდა. ჯამაათმა
საქიწრილი შეიმშენ მიძიწვია, მარხალია ხუხვად ვიყავი და ფხეებში მგვიოდა, მინც ვერ ვუთხარი
ვარი და ნელა გაეყვი. სანამ ქიწრილის ადგილს მივაღწევლით, გზაზე ხაუგხოო ნაშენ ხაღოფებს
ჩავუარეთ. ხაღხთან ერთად შეველი მის დახათვადიერებდალ. თვადწინ წარმოიღება ჩინებელი ხაღოფა-
ვი და ხაუგხოო შენობა, როგორც შიგნიდან ასევე გარედან მიმოკრებული იყო ღამაში ოღლი ქვე-
ოო. იგი ყველაზე ხაუვეთესხ ხაღოფავად იოვდება ქუთახისხი გუმბრნაოხი. 'არბოთის გამოღვვის შემ-
დეგ ნაღმზე წაველით, ეზოში შეველით და ახეთი უგნაური ხანახაოხის მხილველი ვახხიო, ვრწედ ,
განიერ ეზოში ხეები იყო დარგული, მაღლი გეგონებოდა, ხეებს შორის გრძელი მორებისხაგან ხვამეში
იყო გავეთებული ორ წყებად, 'აღხი დამად გრძელ ხვამეზე უხხდა მაღალ ხვამეებს, რომლებიც მავი-
ლის მავიგრომას წეღენენ. შიგლიაზე, ყოველ მხარეს ხანოღემი ეწოო, მთხოვეს მათთან დავმჯღარიყა-
ვი, პე შევემი. ძლიერი ქარი ქრილა და ქიხილვის ოვის ბოლსათვის დამახახათებელი ხიფავი იღებ
მე ვი ხუხვად ვგრძნობდი თავს, როგორ დავმჯღარიყავი ღია გის ქვეშ ხახლში ვი კავებში არ ხხედ-
ბიან, მხოლოდ ქაღები. გარეთ რა თქმა უნდა ვერ დავჯედი და ხახლში გამრუნება გაღაწყვეტილი ჩემს
ხახლის შაგონთან ერთად. მახხინებელი არ მოგვეშვა, ჩვენთვის შაგონა ოთახი მოხდა. შეველით

სახელში, ხადაც ქალღმერთი მახვილმით უხსდნენ მავილას. ოთახში პაჭარა მავილა დაგვიღებენ და მე ჩემს სახელს პაჭარონთან და ვიღევ ორ სხვა პირთან ერთად შემოუვხსებელით ამ სუფრას. ქვიფის დროს მარხე დაუკრებს, ქალღმერთი გვიკვა დაიწყებს. რაიმე სხვა საკრავი ინსტრუმენტები აქ არაა, ორი ქალი უკრავდა მარხე, დანარჩენები კი გვიკვავდნენ. ასეთ შემთხვევაში არაუმრავლდებოდა, კერძოდ მეგრულშიც მოდიან თავიანთი ცოლებით ისრავლთა ქორწილებზე და გვიკვებში ოდებენ მონაწილეობას. არაუმრავლდებოდა ამხიარულდებენ ხათან-ქალას გვიკვით, ებრადღების გვიკვა მეგრულშიცხას წაგავს, მულოლიპი კი ახადღებლთა მულოლიპისგან განსხვავებულია. კახელები არ აფარებენ მკრფას ჭანანჭუჭინ, პაღიან უბრადღ იმისებთან, როგორც მუშაობის დროს. ქალღმერთი კი პირიქით ძლიერ არსავენ თავებს სხვადასხვა მკრფასი ამრეშუმეულბით და მკრფასი სამკაულებით, როგორც საქართვლებს მკვირდმა ქალღმერთი იყიან ხაეროლ. მათ შორის მრავალი განსაკუთრებული სიღმამისი ქალი შევნიჭებ, რომლებსაც იშვიათად შეხვდები რუხეთის ქალაქებში. ეს კია სახლებში არიან ჩავუღილები, თავს არ აჩვენებენ კახეებს, მუჭადღ სფურებს. ღლი იგვიოლის გამო, რომლებსაც სხელბით ვგრძნობდი, აქ ღლიხანს ვერ გავჩერდებოდი. ნახევარი საათის შემდეგ, დაფრავ მთავრავთა სახლი და უკან გამომზრუნდი. განვლო რამდენიმე დღე, ავადმყოფობა ოღნავ მომეშვა, შვიკვა ვიგრძენი. კახე ვავგზავნე ცხენების მოსაყვანად. აქაური მცხოვრებლების მამასახლისიც მოვიდა, ველაპარაკე მას და ვთხოვე კეთილად მოპყრობა ებრადღებს. ბევრი კი ვექალდაც, მაგრამ არ ვიცი თუ რამე გავღენა მოახდინეს ჩემმა სიწყევებმა მახზე. აღმითქვა კია, რომ თხოვნას შემისრულდა. ცხენები მზად იყო, შევსხელით: მე, ხაღისი ღეჭუფაფი მ-ნი ამრამ დავიდ ისრავლადღი და ერთერთი ხახამი რ. შაღობი. ასევე მამასახლისიც შეუღ თავის ცხენზე და ჩემს გამოსაღებლად წამოვიდა პაჭარა მანძილზე. მთავარ გზაზე, ღუქინებთან გვაჩერეთ ცხენები, ცოგა წავიხვესეთ (ვიზავსვსეთ) ღიქორი დავლით და დღვი დაუყოლოთ. გზა ხენავისკვენ გუაგრძელეთ. -ხადა ჩემი მთარგმნელი?- ვიკითხე მე. მთხრებს რომ ცხენი არც თუ ისე კარგი გამოღგაშა და მოვლდ გზის სამებრად წახელა, რათა ცხენისთვის ხაერული გაუადვილებინა. მე კი მთარგმნელის გარეშე დავჩრი. სიწყვასაც ვერ ვავგმინებდი ჩემს გამყოფს, მთელი ჩემი ქალღმერთისა და ნაწერების შუკრულაც თან წადლო. თან მეშინოდა რამე ხოგათი არ გადყაროდა გზაზე, თან ვწვალბდი მუნჯივით, ღაპარაკი არ შემეძლო, ძლიერ გავბრადღი, სიჭრისგან გული მეკვებშებოდა ამ ხაღისი სიბრწყვებსა და თავებლბაზე. მღ. ჭხურას ნაპირზე, სენავილან 4 ვერსის მიბრებით მას წამოვექრეთ, განრიხხებულბა ვკითხე, რაგომ გამოუღეტი გზას მარგო-მეღი? მან მიპახესა, რომ ცხენი ვერ გამოღდა ვარგი მოსიარულდ და მოვლდ გზა არჩია. - კახე ვერ მიხვებმა ხადამლის აღწევს მათი სიბრწყვე, რადგანაც იგი მე მთარგმნელად წამოვიყვანე, ის კი მოვლდ გზების მეშნაბით ყოღიდა. მოვლდ, ვარგად ვიყარე მახზე ჯადრი, მეოთხე მოსწრებამდ ისწავლის ჭყუხს, მისი ცხენში გამომწყვდევეც მინლოდა, მაგრამ პაჭიკვა მთხოვა რამდენჯერმე. ხელგზასა და მუსლებს მიკოფნიდა და მეც შეკუნდე. ჩავადღეთ სენავის, მოვადღეთ მათ ღუქინებს, მგზავრებისათვის რაიმე სახეუმრო ოთახები მათ არ მოკოვებათ. ღუქინები ერთობურის პირდაპირ ოწყებდადა განლაგებულა, გარშემო ხაღებია მიოღანჭლო. ასეთთა სენავის მამრის წყობა. შორს პაჭარა მთემი მოჩანდა, მათზე მველი ცხენხანართ ნავებობები იღვა. ადრე ისინი დაღიანთა გვარის საცხოვრებლებს წარმოადგენდნენ. ხადამის 7 საათზე ნაჩაღნიკის ხანახავად წაველი. მისადღები ოთახის შეხახვდღებში მისი ცოლი შემომეგება და მთხოვა ხავარბელში დავმჯარაყავი. დავუქეტი, ხაუბარს შეყვივით, გამომვიოთხა მოგზაურობის მსვლელობა. ამასობაში მ-ნმა ნაჩაღნიკზეც გამოიღვია, ღლი პაჭივით მიიღო, რაი დავლით, მოგზაურობის შესახებ ვილაპარაკეთ, შემპირდა სენავი მცხოვრები ორად ორი ებრადღ ოჯახის ოაბამე, რომ მათ მისცემდა უღლმას ქუთაისში დაბრუნებულყვინ და იქ დახახლებულყვინენ, რადგანაც მათ აქ არც მოხეფი შეყავთ და არც ხაღობავი აქეთ. ამოგომ გავკვებულად ქალღმერთი¹²⁵ ხაჭმლის გამო შეჭრავებას განიღიან. ნაჩაღნიკმა ხაღისი მიერ დაწერილ ხადაღობელა მოწმობაზეც დახვა თავისი ბეჭელი, შემპირდა, რომ კეთილად მოექვებოდა სუქნაში მცხოვრებ ქ-

ჩვეულებრივად, გამოვლენილი მისი და მთარგმნელის თანხლებით სანსკრიტში დაეძვინდა. ითახი იყო
პაგარა და ვიწრო, მისი ტერიტორია სხვებისთვის წარმოადგენდა, ქარი ყოველი მხრიდან იჭრებოდა ოთ-
ახან, კედლებში ნაპირები და ხერხები იყო. როგორღე ორ სკამზე უნდა მოეკიდებინათ, იმ მა-
ღობებსა და ხაზებში, რომლებიც იმ დამსახურის მოგვცემს. სახსრის პაგარისა, ამაზე მალეობის
მეტი რატიფიკაცია? ის რომ არა, დამის გათვლა ხის ფარად სკამებზე მომჩვენდა, ყოველდღიური სამ-
ან-საგებობის გარეშე. დამის ხიფათის შიგნით მთელი ჩემი ხესხი სხეული. რის ვაი ვაგახიტი გა-
ათო ის დამე. მეორე დღეს დავახრულე ჩემი საქმეები სამაზრო სამაზროვლებში და შეადგე დავა-
რე ხედავი. გმა უკან არ გამოდგა ისე კარგი, როგორც გვინ იყო. მთელი დღე ქარი უმბრავდა, მ-
ვიღობით ვადვალახეთ მღ. ჯეხურა, რომელიც იმ დღეებში წყალი გოჯა იყო, მდინარეზე ხილი არაა,
ხეუნიან გმან დავადევიტო. ოპირაში მინდოდა წახვლა, აქედან კი ქუთაისში, მაგრამ როგა ვავიგე,
რო ხეუნიანდან 4-5 ვერსის მანძილზე ორქოლის გემი რომინო ფოთისკენ უნდა გახედოყო, ვადევიწვი-
ფი, მელი გემში დავჯდები, ფოთში წავად და შევისწავლო უმბრავს ადგილს - ხადახს-ანე კოხიდას,
აქედან კი ქუთაისში დავბრუნდები და ოჯერ არ მომჩვენებს ერთი და იგივე გმის ვავდა - შექო. ახ-
ვე მოვიქციე. ვამყოლებს ვუმბრანე სოფ. კოლხიან მოვეყვანე, ხანაპირისთან, ხადე გემი იღვა, ვე-
მზე მინდოდა დარჩენა მაგრამ გემი მხოლოდ ხვალ დღითი ვადოდა, დამე გემზე უნდა ვამეოთა, ად-
გილი კი არ იყო ჩემთვის, კაიუჯები მთელი ოჯახებს უკვავთ, შევით გემბანზე დარჩენა კი შეუძლებ-
ლი იყო ხესხის ვამო, მდინარეზე კი ვანსაკუთრებით ძლიერი ქარი ქოდა, ვინე მხედობზე, მე კი
ხესხად და ავად ვიყავი, ამდენად იქ ვერ დავრჩებოდი, რის ვამოგ ისევე 4 ვერსით მომბრუნდა სოფ-
უნაში დავბრუნდი დამის ვახათვად. მეორე დღე ჩემი ხახის პაგარის ხახა აპრაპაის ხახ-
ლები, მან კვლავინდებური სიხარული მიმიღო, მახთან დავჩინე მეორე დღე. დღით ერთად წავიღო-
ლი ვახლევის ხანაპირად, ჩახხედობლით გემში და ფოთში წავიღო. ცხადია, იმ დარბახის ხა-
ხლები მე ვავიღებო უკეთ და მშვილად ვავათველი დამე, ვინე გემზე. ხახლები ვაწყობლო მქონდა
ხაროგ, მაგილავ, ხანოლებიც ენო. სმა-ჭამა უწინდებურად. --

მეორე ქუთაისში. ხარინო

ხახის ჩემთვის მინა არ ვაემბადებინათ. იძულებული ვახედი აქაურ ხახლებში ვაერებულყო-
ვი, მეორე დღეს მინა ვამომინახეს ხახა იხარელის ხახლები, რადგანავ აღარ შეემძლო ქუთაისის
რამის ხახლები ვაერებდა სიგინროვინა და სიგინის ვამო. ის ხახი ხანავხელო ხახხოვრებლად იყო
ამუნებული მხოლოდ. ისინი შეჩვეულები არიან ახეთ ხახლებს, ამრავად იმ ხახის ხახლები მოველი,
ქვეში ხართლები დავმინავლი. ვერც აქ ვაოვი სიმშვილე და სიწყნარე. დღორნი ვორხები ჩემს ნი-
ვთებს დავრინენ, მევერი რამ ვამოგუჯებს და შიანოგ მომამყენებს. შეემინდა ჩემი ნაწერი ქვადლე-
ბიც არ მისწინებოდა და კვკვახიანი ამდენი ხელოლის ნახვარა-ნაწავადვი შელეგები არ მოვსპოთ.
შევევადე ახალი მინა ვამომინახა. ხეჯარადა ხახლებში არ ვაერებოდა, რადგანავ მათ ოთახებს
ახელი კედლები შექონდა და აბდამუდახავით ხახსენი ოყენენ ყოველი მხრიდან ხერხებითა და ნახ-
ლებით, შევით - ქვევით, რის ვამოგ ძლიერი ხიფათი ივრმინოდა, რამეთუ შამაროგ დო აქეთ
ფანჯრები და ვარი. მე შეჩვეული არ ვიყავი მათხავით ცხოვრებას, შემინოდა არ დავვალებულყოვი,
ამოგომ ხახებსა მინა ერთი ამქენათის ხახლები ვამომინახა, 4 კვლავალი მეგრის პაგარა ითახი,
ხაქმელოგ ცხელი და კარგი იყო, ამქენათურად მომხადებელი, მე რომ შევეძლები ჭამას, იხეთ, ერთი
რე ვიღევი იმ ხახლები. მთელი ამ დროის ვანმავლობაში კვლავა-მიღებას ვეწეოდი ქვადქის ოყენობან
და აქაურ არქოვებში. ხახის პაგარის პაგარა მავშებში იღავა მანუხებდენ, მიღავა მოგრობ-
დენ, მაგრამ ამას ყურადღებას არ ვაქვევდი. ხახი კი წახდა რომ მათგან შირს ვიყავი. ამოგომ
ისევე დარწყის ოყენობი ხახხოვრებელ უმანში კარგი მინის მქენა, რათა მათ ხახხოვრეს ვყოფოყო-
ვი. მქენა-სორბოლის შემდეგ, იანე ვერ მოინახა ახეთ მინა. ქვადქის ამ ნაწილში არ აღმოჩნდა ო-
ვისხვადი მინები. ვარდა ამისა, ყველა მათგანი შეხაკუთებელი იყო, თანავ მეკრად ვახიბდენ. ბლო

ის ხახამ იიხებ ელაგულაშვილია გადახწყვილია, ხახწყვილი ამოშენებინა ერთი ოთახი ახალ-გადავან-
შემოვლემულ ხახლან, რომელიც ეხლახან აუგო მის მშენებლის აბრამ ლევინს ფოთიდან. ახე ოყო თუ
იხე, ოთახი გაამზადეს, მეც დაველოცე ამქენათის, ხაათობის შემეცნებელი ხახელისნის პაჭონის მე-
ორ გვი ბუხმინდერის ხახელი და ჩემი ხაბავით, ახალ, ამჯერად, რავით მეხამე მინაში გადაველი, ახე
რომ მთელი ეს ღრო ქუთაისში ხაბინათ ხაკოთის მოგვარებით ვიყავი და ვავებულა, თვენახევრის გან-
მავლბაში ორი მინა გამოვიგვადე. მეხამე მინა ხხენ. აბრამ ლევინის ქვიო ნავებ ხახლში დავიღე.
ჩემთან მოვიდა ხხე. ხაჩინის რაბი, მათგან მოხანქვევი წერილი უკვე მქონდა მიღებული, მაგრამ ფუ-
ხემის გვიკვირის გამო ხხენზე ვერ ვხლდობლი და ამდენად იქით წახვლას არ ვაპირებდი. ახლა კი რა-
ბი თვითონ მეახლა და ჩამაყინდა რომ აუხლდობლად ვწველი მათ ხხელხახე. ადრე განზრახული მქონ-
და იქაური ჯამათი ქუთაისში მომწევია. მაგრამ აღმოჩნდა, რომ იმ ხხელის არაებრად მგხოვრებლ-
შის ნიშნი მოუგათი ებრაელებიხათის, ყველგან წავიდა ის ვახლო და აქ კი არ მოღისო. ახელი გან-
მიღების გამო ჯამათი ვეღარ იხვენებდა და მე უნდა წახხელსყავი იქ ჯამათის ხაოთი. რაღვან-
აფ არ შემეძლო ხხენზე ხლბა რაბი მზად ოყო ჯამათის ხარჯით ფაეფონი ექირავა იქ ვახამგზავრე-
ბლად და უკან გამოსხარუნებლად. ქუთაისში, მან მარლავ იქირავა ეხლი, მეც იძულებული ვიყავი,
მიმეფრავებინა მუშობა აქაურ არქივში, გადამეფანა ჩემი მარგი ახალ მინაზე და ვახამგზავრე -
ლად მომზადებულსყავი. ქუთაისში მგხოვრებ ხაჩინის ნაჩაჩნიკის გამოვაროვი მიმართვის ქაღალი
იმ ხხელის მამახახელიხახლში. ჩემს გამყოლ-მთარგმნელ დავიდ პავლანთან და რაბინ მორდესხის -
თან ერთად ჩახხხელით ეხლში და გემი ხხე. ხაჩინისახვენ ავიღეთ. --

გზა ადგილ-ადგილ ანგრეული ოყო. რამდენჯერმე იძულებულიც ვახხლი გამებელი ხახისხათის მისო-
ვა დახმარებლდენ ეხლს პაჭარა მიწყარებდინა და ორმოების გადავლაში. ღლიო წვადლით განვედრე
ეს ადგილები და მდინარეზე ვაველით. მუორე ნაპირზე მრავალი მხედარი დაინახეთ, ეს ხაჩინელი
ებრაელები გამოსხლსყვენ თავიანთი ხხენებით ჩემთან შეხახვედრად. როგა თვალი მოგვეკრეს, ზოგი
ერთმა ჩვენსკენ გამოაჭენა ხხენები, მდინარე გადმოლახეს, მოგვიახლვდენ, მოგვეხადმენ და
წყალში შეგვიძვენ. ჩვენ უკან მოყვებლით. აქ არც ფორანია, არც ხილი. წყლის ღონეც არაა მა-
ღალი. როგა წყალი ღიღება ხლმე მდინარეში, მაშინ ფორანს ოყენებენ. იმ ღროს კი არ ოყო იგი-
ახე, ნელი-ნელი მოყვებლით წყალში მხედრებს, ხანამ ეხლმა მშვიდობით არ გააღწია მუორე ნაპირს,
მერე ყველა მხელარმა ჩვენს ირველო მოყყარა თავი, ხალში და ვურთხევა მოგვაგეს და ხლლსკენ
წავვიძვენ. დეე ვაღაწყრა, მინლი ჩამოწვა. ეხლი ნელა მიღიდა, მეეხლ ხაჩინლად მრამბდა,
რადგანაფ მახ ეხლი ვაუფებდა, ეს გზა კი მან არ იგოდა ადრე. გზა მარლავ გული ოყო, მეფლად,
ხის პაჭარა მოყმინახან შეკრული ეხლისათის. აქ ვერა ეხლი ვერ გაიღოდა, ამიგლი იძულებლი
ვიყავით ხიშნელში ხხეა გზა გვემებნა და ეხლი მიხვეუო-მოხვეუო გშემით გვეჭარებინა, მიწურ-
იღებნა და ორმოებში, მადლა აგვეწია და დაგვეკავებინა ხადეც კი ხაჭირი ოყო. მეეხლს განრისხ-
ებახ ხაზღვარი არ მქონდა. ჯამათის ხახლმა ბევრი ოჯახა ხანამ პაჭარა ევენახამდე არ ვაველით,
აქედან კი ხწირი გზა იწყებდა ხხელსკენ მიმავალი. აქაც რამდენიმე ქვა-ღორღიან ხევი უნდა გა-
გვევლო გზად. ხხელი მღ. რონიღან ორ ექირსზე მეფი მანბლით არ იქნებოდა და მარებული. დამე კი
ეს მანბლი 6 ვერხად გვეჩვენა. გვიან დამით მივიღით ხხელიში. რაც უფრო ვახხლვებლით იქილ-
ან გამომკრთალი შექი მღირებლიდა. ეს ჩირადდენებისა და ხანლდების შექი ოყო ხხელის ებრაე და
არაებრად მგხოვრებლბს რომ დაენოთ. ხახლმდლან გამოსხლსყვი ვახე, ქალო, გავშვი. ღლიო პაჭო-
ვით მიმიღეს, გზახ გვიანათებდენ. ხხელი წარმოუღვენდა ოყო ვავამქვაშემული მკ. აღმოსავლთის
მგხოვრებმა ჩვეუდმინახამბ. ვავიარეთ ოწყებლად, ჩირადდენბითა და ხანლდებით ხელიმ მგლიო ხა-
ღისი შუა და ებრაელთა უმანს მივადრეეთ. აქ მთელი. ხახის, ღლიოც და პაჭარაც, ქალოც და ვაგო-
ბიც, გავშვიმიც და მიჭუნემიც ყველა ხანლდებით ხელიმ იღვა ხახლდების წინ. მათ შორის ბევრი ოყო
არაებრაელიც. მადლობა ღმერთს! მშვიდობით გადამოვიღე ეხლიდან და ხახლში შევედი, რომელიც ჩემი

ვის მთავარად. ხალხი განიერი იყო, აგებული ქუთაისურ შენობათა ხედიზე. არ იდგა არც ფერი და არც მუხარი. ვახანობდალ ოთახში მძაღლი შემოიკვანეს და მის შუაგულში დაანთეს. მისხანაძეებდალ ჰოვლა ჩემთან მთელი ხალხი დიდდანი ჰაჰარამდე. ასე განვლ დამემ. დღით ხალხმა ისე მოიყარა თავი ჩემთან, მოვიდა ხელის მამახანდისი ხელის მისამართლებთან ერთად. მას ვარგად ეგვა, მუგის ორდენი ეკიდა, ფორმამი იყო გამწყობილი. მას ნაწარნიკის მიმართვის მართლ გადაუვიცი. მამახანდისმა მოიხრა რომ მზადაა ყველა ჩემი ოსონა და დავალმა აახრულს. ის რომ წავიდა მოვილი დე იყო ჩემთან ჯამათი. დაჯახრულ ყველა ხაჭორი გნობის ჩაწერა. იქ დღეს ჩემი ხალხი ავიანზე თავი მოიყარათ ხელის გნობისმოყვარე ქალებს, თავალთ გოლებს და როგორც კი გაიღებოდა კარი, შემოიხლებადენენ. ხახლის წინ მდებარე მოდანი ხავსე იყო არაუმართლ მგხოვრებლები.ღამით,ღაუფრზე კანონები, დაუნინჯე გამაები, ისევე როგორც ხევა ჯამათობს. ყველა მანხანა გამახხადა და შეხრულდების პირიმა დახლა. რამი მორდებანიმ მოხვა ჯამათისთვის მიმოთოშინა, რომ იგი რამად მიდლოთ. ის მათგან თურმე ვაჰკახე არ იღებდა. ხალხს ვკითხე.-როგორ ხლებ,რამ რამი არა გყავთ, ეს ვანი რითი არსებობს-მეტიქი?- ხალხმა მოიხრა.რომ იგი ხელის მგხოვრებლებს და არაუმართლ ქალებში მარჩილებით ორჩენს თავსი.- არ ვრეხენიათ-მეტიქი? ვანა ეს დმურთის ხახელის შემოქმევა არაა,რამ ებრ.რამი არაუმართლებში ხიარული ორჩენს თავს? და თანავ იხუი რამით რახხე არ დაოქრებებს ვანი. აუუხხენი როგორ იღახება მათი პაფივი და ორის პაფივი არაუმართლ-ლთ ოვადმი. შემპირდენენ რომ რამად ჰოიღებდენ და წლოურ ხეღახხ დაუნინჯავდენ. მე არ ვენდე მათ პირიმა და იმავე დამესვე ავარჩეინი იგი რამად, ფლოც დავანიშინე. რამის, გამაების არა ჩეიხა და ხევა წესთა გაჯარების ქადალები ჯამათის მიერ იქნა ხეღმრერილი და დამწყებული ბეჭით, ასევე დამგვიცებული პოლიციის ბეჭით. ამ ჯამათში 4 ვანი მოიპოვება დავიხა და ჩხემის ჩამგლები და გამდევრებელი. მე მათ დომიორად ვთხოვე მშვილობა ჩამოგლოთ ერმანეთით, მათ არ ქნეს.მეორე დღეს მამახანდისიმოვიდა მისამართლებთან ერთად, ასევე თავალთიგ მოვიდენ ჩემთან ხახლში. ხახლმაღ მოიყარა თავი. ისევე ვგადე მათი შერიგება. ჯერ ჯუგობდენ, მეტი კი რვა დუემუქი რომ ცულ დღეს დაუყენებლი, შიიღეს ჩემი წინადადება, შეროვდენ ჯამათს, გადაკრდენ და ხელოც ჩამოართვენ ერმანეთს. მთელ ჯამათში მშვილობა დაჰყარა, ეს ამბავი მოწინათ მამახანდისხად და თავალმახად.--

აქური ებრადების შესახებ მიხხრა თავალმა ნიკომ, რომ ისინი 100 წლის წინ მოვიდენ ხარინამი ქუთაისიდან.--

შემოღამებისა, წვიმამ ოდნავ გადაილი და მე ებრადების ხალგავის ხანახავად წაველი. იგი მათი ხანხოვრებელი ხახლმის გვიხისა, 4,ქადალზე ოხელი კვლით, კვლემის განწერე დაბალი ზემები. ხხენი მადლითა, მუამი დაბად ხეუგებზე თუმა დგახ. ახეთთა მათი ხალგავი,რომელხად კვლემის განწერე დაბალი სვამები აქვს მიწყობილი. დახალდოს მხარზე არან ჰავრებთა, მენობის შუაგულში თავისუფალი ადგოთა დაფოვებელი. მინხა ვილოცე და ხალგავიდან გამოვილი.ჩვენს მუხახვერად მამახანდისი მოლიდა რამდენიმე მღვდელთან ერთად. ჩემს ხახლში მუქრევი, ჩათი გავემახხინებლი. მღვდელმა მეორე დღისთვის თავის ეკლესიაში მიმწვია, უსიხუპისის განკარგულების თანახმად. რვა ესენი გავიდენ, ხალხი მოვიდა ჩემთან და დაყინებით მოხვეს მეორე დღეს, მათ ხალგავში წავხუტყავი, რამეთუ დიდ პაფივიხემაღ თვლან ისინი ამას. მე შევპირდი. იმ დამეს ხალხმა დიდი ხუტრა გაშალა ჩემთვის. ეს ჩემი უკანახხენელი ხალამი იყო იქ, მეორე დღეს ქუთაისში უნდა წავხუტყავი, რადგანავ იქიდან ფაიფონი უნდა მოხუტყა. ახეც მოიქნენ. დიდი ნაღამობა გამართეს, გაშალეს მავილები და სვამები, როგორც ქოჭილში იფიან, მთელი ჯამათი იყო ჩემთან. ჭამდენ, სვამდენ, მღვდლდენ ხიძერეშხა და მულოღებს უკრავდენ. მე მათ გულმიჩამვლემი ხოლოვით მოვმართე ზენი წინაპრების რელიგიისხადმი და ჩვენი ხეღმრეისი ხეყარულს გამახანგვრებდალ, მე მათ ვუამბობდი ხანწაულმრე მოვლენებს ისრადისი იხლორიდან, რომდენიგ მათ

გადახდათ თავს სხვადასხვა ღრსა და ეპოქაში. დაბოლოებს და აღმოჩენებს ყველაფრის აღსრულება იხ-
რავლის კანონებისამებრ. იმდენად იმოქმედა მათზე ჩემმა ხილვებმა, რომ წუთით მათი მხარელება
გრემოხივრად იქნა. როცა მათ ვუყურებდი, მეც მომდიოდა გრემლები. მათ, მთებში, არაებრად მის-
ახლოებაში გადაკარგულა და გზადახვეული იზიარად თუ ეწვევა ევროპელი კაცი, და მათ ხუდრა
თავიანთი ბელი იყენენ კმაყოფილი აქ. როცა ნაღველია გადაიარა, რხეუ დაწყებს სიმღერები და
დაკვრა, ბეჭის გვეკვანდენ და ხვამდენ მათი ჩვეულებისამებრ, ნაღონი დამის ორ ხადაამდე ვაგ -
რძელა.--

შემადგომინებს, რომ ჩემს უკან წახაყვანად ფაიგონი უკვე მოსულყო და ახლა რიონის იქით ნაპი-
რზე იღვა და მიგდოდა. ჩემი ნივთები სახწრაფოდ იქნა შეკრულ-ჩაწყობილი, გხენებზე გადაჰიკლეს.
პოლოგოლო, მისამართლენი, თვალები და ებრალელები და სხვა მრავალი არაებრადელოც ყველა გხენებზე
შე ისხდა და ფაიგონისკენ მიმაცლიდებდენ. ჩქარა მოაჭენა გხენიც ქართულად მოლაპარაკე მღვდელ-
აფ, რათა ვეკურთხებინე, მეორე მჭრულად განწყობილი მღვდელი სახლში დარჩენილყო, ხარგხელოთა
და გულავობით მოხვდა ვერ გაემედა. ზეშურად წავიხებხეთ. ჯამაათა დიდი კურთხევა და მალემა
მომავო იმ შაგვიანათვის რომელიც მათ დავე, არაებრადელების თვალში განვაღიღე.- დიდი პრევილი,
კაცები, ქალები, ბავშვები გამოსხლავდენ ჩემთან გამოსამშვილობებლად. ყველან გამოვეთხოვეთ და
სულლიდან იმავე გზით გამოველით, რომლითაც მიველით დამით.--

მამახახოხს, მისამართლებს და თვალებს დიდი მალემა გადავუხადე და ყოველთვე კარგი ვუხუ-
რე. ახვეე ებრალელებსა და მათ ხახმებს. უხლში ჩავუქეი, გხენებმა ჩოგმეოთ გააქრადეს იგი...
წამიც და ყველა გამგვიღებელი თვალს მიუფარა. ისინი მდინარეში შევიდნენ და უკან გამბუნდენ.
მე ვი ჩემს გამყოლ დავიდ შაკვანთან ერთად ქუთაისში დავბუნდენ.--

მესამედი ქუთაისში

მოთმენდალ ველოლი იმავე დღის, მეტეგის 25-ის ხადამოს, ქუთაისში ჩახედას. ჩემს ახალ ბინას
მოვამურე, აბრამ ლევიჩისა და ხახამ ოხხე ელოვლაშვილის ხახლში. პარახვევამდე მოაწყობდენ
ჩემთვის გაცე ოთახს, ხანამ იგი იქნებოდა მზად, ხახამ ოხხე ელოვლაშვილის ხახლში ვყავით. მე-
ორე დღეს, პარახვევას ხადამოს ხანს ახალ ბინაზე გადავედი. ოთახი კარგი იყო და ჩინებულად, დიდი
ნათელი ფანჯრებით, ევროპელთა ოთახოვით, ყოველთვე გაცივებით უკეთესი იყო, ხვამიც მავღაფ, ხა-
წროფ და ყველაფერი ხაუკეთესოდ იყო ჩემთვის მოწყობილი იმ ოთახში. მხოლოდ ესაა, რომ შამაფაგ-
ულამდე ხიგოვემ შემანუხა, . ხანამ შაკვარა თუნუქის ფერი არ მომეფანდეს. ახლა ვი ვმოვარ ჩემთვის
მშვიდალ და ჩემს ხაქმებს ვაკეთებ. ამ დღეებში აქაური ხახლებმ. არქივებში მუშაობით ვყავი
დაკავებულად.

ყველა ჩემი ხარჯი, ჭამა-სმა და მისთანები ჭამაათა იკისრა, საჭმელ-ხახმელი გამზადებულ
მოშქონდათ. ზოგჯერ, ჩემთან, ოთახში ხახამ ოხხეი შემოვილოდა და ხაიგარ ამბებს მიამბობდა, რაც
მას თორის ხაიღემლოებში და კაბალის ხიმრძენში აღმოქონდა. მაგ., თოქის მას მალეღან ე-
გნობა, რომ იარის თვის მ-ში, მთვარის კურთხევის ღრს იგი იხილავდა ხახწაულისა და ხაღრგმის
ნიშნებს მთვარეზე, დიდი და მნიშვნელოვანი ხახხლები დაფრიალებოდა ხამყარზე ისრავლა ხავე-
თლდელოდ, შესამღლა მომავალი გულავს.¹²⁶ ანდა მომიყვებოდა თავისი ხაკვირველი ხიმრძემის ზნ-
აარხს, რომ მას გიფრი ანგელოხებო გამოუგხადდენ და დეფარული ამბები გაანდეს და ა.შ. ეს ხახ-
მი ყოველ დღე თავის ოთახში იკეცებოდა და ხაიღემლო მომღვრებებით იყო დაკავებულად, მხოლოდ ოფ-
ის ღრს მიღოდა ხალოფავში და ჩქარავე მრუნდებოდა ხახხლში. იგხავ ლევიჩი ჩემი ხახლის პაგრო
ნია. იგი მშაა აბრამისა, ფოთში რომ გხოვრობს. ისიც ჩემთან ერთად ჯღებდა აივანზე, მაგამ ემო-
ნია თავის გლოხს, ფრიალ ეჭვიანი კაცია, ეშინია მის გოდს არ შევავლო თვალად, არახდრის არ მჭ-
ვეს თავისთან ხახხლში. ახეთა ყველა აქაური ებრალელის ბუნება, გლიობენ მათი გოდები აჯიონ
ნახოს, მრავალი მათგანიც ხახხლშია ჩაკეცლილი. ახეთოვეა მათი თანამომღებების ბუნებაც კავახა-

ბა და აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნებში.

როგა ვინმე გახდება მათთან ავად, უკრ ხელიან იქნებ ავგარაშეშა და შელყვეშა უშველნ და როგა ეს ამათა და ავადმყოფობამ მწვალებმა, იხე რამ კახი ხიკვილის პირამდე მიღის, შაშინ და-უმახებენ ევროპელ ექიმებს. ერთხელ, რამი ელთაჟუ ავად გამხდარა, რადღე მამიე ხნეულმა ბუყრა, ხულის განხვევებამდე მიხულა. ერთი ხახაზი მიხულა მახთან, რადღე თოღისმა დაუწერია და ჩვეულებ-ისამებრ შელყვა დაუწყია. აქაურ ამქენამ შახეფს ყვირილი მიურთავს, - ეს რას აკეთებთ, რაგომ გამოვლილი ექიმი არ მოგყავთო? - ბერე, როგა უნახავთ, რომ ავადმყოფობა ხელ უხრო რთულდება, მამ-ინ მოუყვანიათ ექიმი, ექიმებმაც კარგად იციან მათი ჩვეულებები და თუ დროზე მიუხერგეს ავადმყოფს, გადარჩენენ, უმრავლესობა კი უდროოდ ვვლებმა. ისინი ამბობენ შავალმ ბარუს ჰუ¹²⁷ თუი-თნ კურნავს ადამიანებს. მათაც რადღე უნდათ ექიმები. ერთხელ ჩემი ხახლის ხიახლეებს ერთი ქა-ლი შეიქნა გულად, მისი ყვირილი რთი დამის განმავლობაში გახ ადწვედა, რადგანაც უშვილი იყო ან იქნებ ქმარი იყო მიშეშო? როგორც არ უნდა ყოფილიყო მუცელი ხტრიდა, კვიცილის ხმა გახა ხწვლებ-ლა, პირველ დამის დამინებამც ვერ შევძელი. მეორე დამის კი ვეღარ გავუძელი მის ახლო ხამინდელ ჭანჯვას და ამბის გამოსხარვევად იმ იჯახში მივიღი. ქალი იაგავზე გაგებულ ქვეშაგებსა და მალ-იშებზე იწვა მუხართან, გარემოში ქაღლი უხხდენს, შესხვეროდნენ და მის ყვირის ხმინდენ. რა-ცა მის ქმარს გავუწყურა: - რაგომ ექიმი არ მოგყავს - მოქო, - მან მიპასუხა: შავალმ ბარუს ჰუ გა-ნყურნავს მას ხენისაგან. - არ მოვეშვი, ხანამ ექიმი არ მოგაყვანინე, ექიმმა წამალი გამოიწერა, მე მალთი გავაგდე ქმარი აფთიაქში წამლების მოსაგანად. მიიღო ქაღამა წამლები და ეჭუელა; ახლა, უწინდემურ მდგომარეობას დაუბრუნდა მისი ჯანმრთელობა. ამ ქაღამაში ჩემი ყოფის დროს რამდენიმე ქალი და კახი გარდაიგვალა, უმეგობად კი ბავშვები. ხინგერეხია რაგომ უღლიან შავალმ ბარუს-ჰუს ჩამოხვდას გიდან და მის მიერ პირადად რეფუის¹²⁸ აღმოჩენას; ვერ გამოიგია, იქნებ ხარჯებ-ის გაწევა არ ხურო, ანდა წამლების მიღებას არ არიან დაჩუქუდნი?

ერთხელ, ჩემთან რამი ხახამ იოსებე მოვიდა და მიაშო ერთ დიდ გამოვლამე, შავალმ მ. ჰუმ რამ მოწყო მას. პირველი აღარის თვის 14-ს (ფურთი კაგანის), ხამშამთის, დილით ადრე ხალგავად მის-ულა ხალგავში. შეხულის, ვიღაც გამორჩეული მოციქული უნახავს, ყველაზე მადლი, მხრებგანოერი, დამაში შეხახვლამის მქონე ფრად. ის არან შავილეშთან, რამის ადგილის მახლობლად მდგარა და ხამადალა ლეგეობდა. მისი ხიჭყევი მსმენელი გულში ხწვლებდათ. როგა მას რამიმ თვალთ მიშვ-რა შირიდან და მისი ლეგევი მოიხინდა, გაიფიქრა, ეს ნამდვილად დიდი და დიკსული მოციქული უნ-და იყოს! გადახწყვიდა, რომ გამოვლევის შემდეგ ის მივიღოდა მახთან და წეხისამებრ ჩამოარმევე-და ხელს. მარალად ლეგვის დამთავრების შემდეგ, მას ხლამეშია მახთან მიხულა, მაგრამ ის აღარ უნ-ახავს, გაუფიქრა, - იქნებ ჩქარა დაამთავრა იმ კახმა ლეგვა და ხახლში წავიდაო. მთელი დღე უგ-ლიდა ხახლში მის მოხვდას, იხე როგორც ყველა იქ ჩამოხული შალიახი მოლოდა მახთან, მაგრამ ის კახი კი არ ჩანდა. მოხადამოვეშისას, შინხის ლეგვის დროს, ამ კამალის შაგონ ხახამს უკოხავს: ხადაა ის შალიახი აქ რამ იღვა დილითაო? რამი ელთაჟუს მიუგია, რამ აქ არაკოთარი შალიახი მას არ უნახავს. კიდეც გამოუკოხინია რამდენიმე პირისთვის და ყველას ახე უპასუხია. ახეშა პასუხ-მა გოჭა არ იყოს საკონტემელი ჩააგლო ეს ხახამი, ხაღბს კი უკვირდა მისი ახეთი შეკოხვეში. რა-მი ელთაჟუ იმაზე ხწვდა, რომ ის არ ედირხა ელთაჟუ შანავის¹²⁹ ნახავს და მხოლოდ კამალის მგლე-ნე ხახამს ხვდა წილად ეს შედინერება. ორშამთის ის შალიახი ხომარამი ხწვენებია ხახამ იოსებს და უკოხავს: - რაგომ არა გაქვს ფეხხანგმელში გახუფავებულთა? - ბერე იმ კახს თავის ხელბარგო-დან რთი ჯაგრიხი და ახანკილდელი რთი ამოუღია და ხახამ იოსებისთვის ფეხხანგმელში წმენდა დაუწყია. რამი იოსებს არ დაუნებებია მისთვის ამის კეთება, უშაგოვებობად ჩამოარმევის გამო, მაგრამ შა-იახს არ უხმენია მისი და იხე გუპირაღებია მისი ფეხხანგმელი, რომ პირდაპირ დაპლ-აპი დაუწყიათ. როგა ეს ხაქმი დაუმთავრებია, შალიახი გაუჩინარებულა. ხახამს გიდეიქებია, შექვ-

რთადა, რაბისა და შიხეფისთვის უხარბია ეს ამბავი, - ელიაჲ ჰანავიმი გამიწმინდა ჩექმეშია. - სხვებს კი ეს ასე აუხსნიათ, თორჲს ელიაჲ ჰანავი მისი უკანასკნელი გოლეშების მიხაგვებლად მოხუციყო, თუნდაც პაჭარა გოლეშისა, რომლებსაც აღამიანი ჩაღის (ღა ფეხს ადგამს); თეღი ისრ- ელის ჯამაათს მოხლებია ელიაჲ ჰანავის გამოგხადების ამბავი ცხადლევ და სიმამარი,ღა ყველას დაუჯერებია,რამ ელიაჲ ჰანავი ყოფილა მათ ხალგავში და იმ კაბადი; მგოლენ ხახმის ხახლში,რამ მელენ დემროს ანგელხად მოაჩინათ. მხოლოდ,მოხუცი რამი ელიაჲ ჰანავი სწეს მღერ იმაზე,რამ ღლეშ- ის ეს ვერ ეღირსა ამას. ხახამი კი იმაზე სწესს,რამ ხალგავში ხელი არ ჩამოართვა იმ კაცს.

ეს კაბადისგან ხახამი მარწმუნებდა სასწაულებითა და ნიშნებით,რამ ებრაელთათვის არ არსებობს გეჰინამი¹³⁰ და რომ ყველა ის ვინც ისრაელად იწოდება, ხელის განგვევების შემდეგ პირდაპირ გან- 'იღენში მიღის¹³¹, ჯერ ერთი მის გამო,რამ თვით სიკვდილი უკვე უნლობს აღამიანს გოლეშს,მე- ორენ იმიგომ,რამ აბრაჰამ ავინეს,სამსხვერპლთა დაარბიების დროს უნახავს გან'იღენი და გეჰინ- ამი, ასევე ყველა თაობა და თაობა თავის ხახმებთან ერთად, ისე როგორც აღამ პარიზონს (პირველ აღამს) უნახავს. დემროთ შვიკთხებია აბრაჰამს;-ორიდან ერთი ამოირჩიეთ მენი შამამიავლები - ვის, რომლებსაც ჩემს თორას უნდა უღადაგონ და რწმენას, გეჰინამში მოვეწყო განსჯა-განვიოხება თუ ხანგრძლივია და მამივე გალთომი. ¹³²გავამეყო- როგა მამა აბრაჰამს,ჯოჯობის წამება და წე- წვა უნახავს, ყვირილი დაუწყია და დემროსთვის უთხოვია,-როგორ გაუძლებენ ჩემი შვილები ამ სა- შინედ ჭანჯვას, ხჯობს ცყვეობაში აწამო, ვინემ ასეთი სახეგვი განვიოხვით განსაჯო. უჯაღა აუხრულა მხოვან და ისრაელი ხანგრძლივ ცყვეობაში გამევებით დასაჯა, რადგანაც ერთ კაცს ორნი- რი განვიოხვით არ სჯიან. ასევე სწამთ ქუთაისედ ებრაელებს, რომ მათ საერთოდ არ ელით ჯოჯობით და რომ მიგვადლებული პირდაპირ სამოთხეში მიღის, ამიგომ ჭირისუფლისას ნაღიმხაც იხლიან და ისე შეექმევიან და სვამენ, როგორც ხაზიგომ წვეულებიხას ოგიან.

ქუთაისის მგხოვრებთა მუნება ასეთია: ისინი მაფყურები არიან. მათი სიფყვა არ იწმუნება და როგა ვინმე რადგავში არწმუნებს მეორეს, ამან ოგის რამ ყოველევ მგვნარი სიგრუეა; მათ სიფყ- ვაზე არაფროთ არ შვიძლება დანდობა. ყველა ურცხვია,ფარისხვეული თავის ველურ პოლეგიაში. აღა- მთანს მიიღებენ, ესაზურებიან, უგინან, მხიარულებენ მახთან ერთად, ჭამენ და სვამენ, მაგრამ გულში სხვა რამე უღევთ. ყველაფერი მოჩვენებითია, გული კი ცივი აქვთ ყინულით. გელავახს, რომელსაც იძლევიან, იძულებით შერბიან და არა გულსრულად, მხოლოდ ღრვას მიხლევენ ერთვლად, დლოთ თუ ხალამოთი ყველა მღლის ხალგავად, პაჭარა ბავშვებოც კი ხელში აყვანილთი მოჰაყვით ხა- ლგავში და ასე აჩვენენ ღრვას ბავშვობიდანვე. მთელი ებრაელი რელიგია მათთვის ღრვავში გამი- ინახვება. სწამთ კი ეშმაკებისა და ავგაროებისა, ბევრს გულჰკერდზე, ჭანსაგდღის ქვეშ მიმწეული აქვს თიღისებში და მთელი სიგოხედ ასე დააქვთ. ხჯარათ ყოველგვარი ცრურწმენებისა და ავი სუ- ლებისა.

მათი ქალები ქუთაისში არ აფარებენ გამორჩეულ ჭანსაგდღის და სამკაულებსაც არ იკეთებენ,როგ- ორც სხვა ადგილებში იგიან, რადგანაც მათი აზრით,ავრმაღლეთა ქაღა კარგად ჩაიგვას და მიორის თავი, რომ სხვა კაცებს არ მოეწონოთ, მეორეც,ეს მათთვის ფრიალ ხელსაყრელია,ღიდ ხარჯებს არ გა- სწევენ ქაღების სამიხზე, ისე როგორც იმერელი, ქარსელი და სომეხი ქაღები, რომელთაც ხახლში შვიძლება ხავმაი ხარჩი-ხანოვავე არ შვიძლეთ, მაგრამ გარეთ ყველა დაიჯერებს,რამ ესენი თავაღ- ის ქაღები არიან. ისრაელების ქაღები კი მხოლოდ შამათსა და კარვ ღლეშში ჩაიგვამენ ხუჯა,მა- გრამ უბრალო სამიხს, ჩამოუღებთან თავიანთი ხახლების ჭიშკრებთან და როგა ვინმე მამაკაცი ჩაე- ვლეთ,ხახლში ან ეზოებში მიიმაღებიან, რათა უგხო კაცმა არ ნახოს ისინი და მკიოხველავ აქე- დან იხეთ დახვევას გამოიფანს,რამ ისინი დიდი გლეკეთები¹³³ უნდა იყვნენ, მაგრამ არა, რე - ორც მე ვიცი რემი დაკვარვებშიღან, არაა ხახლი,ხადაც ქაღები უწესო საქმიენდ არ ჩადიღენენ, უგხო მამაკავებთან ხახიყვარული ინფრიგებში არ მიწაწილობდენ და რას აღარ ჩადიან, აღრე ქაღ

ხაეროდ არ ვამოლოდა ხახლიდან, ახლა კი ხახლები ვარგში ხხედან, შავრამ არ ხეირნიშენ ქუჩ-
ეგში არაეშრადელი შეშობელი ქაღმევიით. ასეთია მათი წეს-ჩვეულება. ქმარია მოვალე მოუწახის ხა-
ხლი ყოველივე საჭირო რამ ოჯახისათვის, ბაზარზე ხაყილეთ ხანოვავე, ხორცი მათ მოაქვთ ხაყ-
ასობიდან, ქაღები ყველაფერს მშამბარეულს იღებენ და მხოლოდ ხაჭქებს ამბაღებენ. ხელბაქვე
არ იყიან, ვედურეშვიით არიან, თავები წარელი აქვთ, კავები შინგ, ასე თუ ისე აღებ-მოგებობენ
ხაზვალემაში, ქაღებმა კი ქვეყნისა არაფერი იყიან, მხოლოდ და მხოლოდ ხაჭქების მოწაღება.
მათი ბავშვები უპაჯრონოდ და უსწავლდნი დაეხეგებიან, შამინ რუგა ბავშვობის ხაუვეთესო წელ -
ში სწავლისათვის უნდა დაეთმოთ, ვაჭრობას ეჩვევიან, დააქვთ ვაღებოთ, კვერხვებით ან ხხვა წე-
რღანიით ხახვე კაღათობი. ვაჭრობენ და ესაა მათი სწავლა, იზრდებიან და ხალოვავ წიგნი ახის
ურ ამოიკითხავენ. ვინდა იღაპარავებს სკოღებსა და განათლებაზე, კიღვე შრავალე ლე და წელი გა-
ივლის, ხანამ მათ ხამოხახლეშში განათლები მზე ამომჭყყინღება, რამეთუ ისინი ხიბნელესა და
წყვილადი ხხედან და მხოლოდ ფიჭიკურად არხეშობენ, ჭამენ, სვამენ, ხინავეთ, ვაჭრობენ და შეფი ახ-
აფერი, მთელი გონება ჭამისხვენაა აქვთ, ჭამენ რაგორც ხახლერეში, ხარბი, გხენეში და ხხვა შირ-
კყვი. რუგა მებაღონეთა ყმები იყვენენ ღიღ ჭანჯვას განიღღინენ, ლეკმა შურს მოვლემულ დაღაკე-
შს წარიაღვენდენენ. ყველა ვარგი და გონიერი იყი, არ იყი მათ შირის ურთიერსიძულელი და ბუ-
რი, ყვეღვან მშვიღობა და ერთობა ხუფეღა. ახლა კი რუგა ყმობისგან განთავისუფლდენენ, ვაჭრ -
მა გუჯაროულა და ფრად შეძღებულ შირონებებად იქნენენ, ახლა ყოველი ერს, მერგისი შურს რა-
ფომ ააშენა იმან ვარგი ხახლი, რაღობა აქვს მახზე მეფი ხაქონელი და ა.შ. ხიძულელი და შური
კეროვანი ხენივით მღერღება მათ შირის, ამასთან ყველაფერი მოჩენებოთად რუმად ხორცილეღმა,
ხაჯაროდ ვამახსა და ჩხუშს ერღებინან, დაღესწინის ქაღქებიდან განხხვავებოთ, ღიღად თავმოყვარე-
ნი არიან. ყოველ თოთუელს თავი ისე მოაქვს რომ ისაა შრმენი, გონიერი და ღიღი, მისთანა შიღებს
ქვეყანაში რომ არ მოიბეშნება. იმას კი არ უღებენ გულს, რომ აღაწიანის ხახის ხახლერეში არიან,
ვინ იღაპარავებს რაში... შესახებ. ის ვინც მახთან ღაპარავს გაბეღავს, ამის ღირსიღ უნდა იყოს,
განხაურობით ხიამოვნებს ის რომ შაღესწინელი რაშინები თავიანთ წერიღებში ღიღი შაგოთი იხ-
ხენიებენ მახ თავიანთდა ხახარგებოდ, რათა მათი მოგოქეღები ვარვად შიღის და ღიღესხამოქერები
გაუწახის მათთან, ასე წერენ: გაონი, ღიღი რაში, მღერი რაქწერი, მარჯვენა ხეფი და ამისთანე-
ში. ისიღ ფოქრობს თავის გულში, რომ ისევეა თავის თამბაში, რაგორც შვეელი იყი თავისი ეპოქის-
თის, ასევე იღთახი.¹³⁴ და რაღა თქმა უნდა რომ ის ღიღა, რაღვანავ ახე სწერენ წმ. აქვეყნ -
ის რაშინები. ისიღ ამაცობს, ჭრახახობს და მნიშვნელუანი ხარწმუნებოქერი ხაკოხების გაღწყ-
ვეღას ჩემულაშ. მაგ. ერთმა ქაღმა გეფი¹³⁵ მღიღო იმ შირობით რომ თუ გარკვეული წლები განმავ-
ლამაში დაბრუნდებოდა მისი ქმარი გიმპირიდან, ხომ ვარგი, თუ არა და თავისუფალი იქნებოდა, ნემ-
ისმიერს მისთხვებოდა. რუგა მისი ქმარი გიმპირში წავიღა, ქაღმა ქოწინების აქვი მოიგვარა ვო-
ღავ ხხვა მოხუც კავთან, ისე რომ დაოქმული ღრი არ დაუღიდა. ფოქრობდა, რომ მის ქმარს უკან დაბ-
რუნება აღარ ეღირსებოდა. რამდენივე ხნის შემღევ შირე ქმარი გარდაიგვავა, ქაღი დაქურვდა ,
ამასობაში იმ ღრიმავ გაიარა და შირელი ქმარი დაბრუნდა. ცოლი ისე თავისუფალი ნახა, რაშიმ კი
ხელეორედ ავურთხა მათი ქოწინება! ერთერთმა აქაურმა ამქენამა შხეფმა შვითხა ხახხეშს ამ
შემხვევის შესახებ. მათ მიუგიათ: რა თქმა უნდა რაში იყი რახავ ავეთეშო! იგი ისევეა ჩე-
ენს ღრიში რაგორც შემუელი რ იღთახი იყვენენ, და მახ შეუღოდა შეხელღებისამებრ შესხვალის რე-
ღიკური ვანიღები. ფაქეღორე რ რაშის განხწავლელმა იმამი მღეობარეობს, რომ იღის ცოლიღნი მი-
შნობით ბარწნორას განმარღებოთ.¹³⁶ ამამიღ მესარება უქვი, შავრამ თანახის კომენტირება და
თარგმნა მან არ იღის. და ახე მყოფობს, მთელი ღე თავის თოხშია ჩავეფილი, კოხულაშს გხაღქუ-
ნებს, 'ენ ... აკობსა და ხხ. აღახხვა ხალოვავ ფრავმენეღებს. მის შავიღაზე ვამრავი წიგნი ღეხს,
რათა მისულმა სღემარამა და ქაღქის უვიგმა მგხორებღებმა ეპოქის გენიოსად მიიჩნიონ. დაღებღ¹³⁷

მისგან შორსაა. აი, ახელი ვაგზე წერენ პაღვინის რაბები: ძლიერი ჩაქურჩო და ა.შ., ის კი მოედ აქაურ ებრაელ თუბს უხონის მირს, რადგანან არავითარ ყურადღებას არ აქვევს უამაათის ხაჭორებებს, მიკვებს, ჭევილას, ჭაღმის მიერ ნიღის¹³⁸ დაგვას, ხანოღმის ანთებას და სხვა რელოიჭრ ხაკიოხებს, ვიღა ვახნის პირს თაღმულ-თორის დაარსებაზე. არც ამაზე ოგვკოვებს თავს. მისთვის თუნდაც ხულ მთლად დანგრეულა მთელი ქვეყანა, მთავარია მშად შჳინოღს ჰური, ხორგი,ღვინი,ხაჭმელ-სახმელი, სხვა მუგლი არაფერი არ აწუხებს. ეხაა ისრაელის ხაჭმეცხოსა რაბი და მწყემსი! აქვეა პაგარა ხელერიგ, რომეღმეგ მისი შვილოშვილი ხახამ ფრიაბი ახწავლას რაბდენიღე ბავშვს. ვინც მოვა ამ ხელერიგში სწავლემის პრეგვის ხანახავად ჩენი ქვეყნიდან, განგეფორღება და წყვილაღ-ნმღვით მოხსენიოგბს იმ რაბის, რადგანან მას მუეღლა ყველაფრის დაარსება და ფეხზე დაყენება, იგი ხო მხელხუღალა მიერ დამგვიგებული რაბია მთელი გუბერნიის ფარგლმში, თავს კი არაფრო არ ოგვკოვებს. სიბაროღს გუღახათის იმახან დენიშნავ,რომ ყოველ შამაოშემომავალ დღეს,როგა დარბეღი ან უარისკვეღი მოვლენ ხაღვაგში, ხახლის პაგრონებს ხოხოვს მათ მიწვევას,გარდა ამისა დარიბეღითვის ყოველ შამაოს კრფხს ნეღავას. დმერომა ამისთვის კეთილად მოიხსენიოს.

წესხად აქვთ ქუთათისი ებრაელებს, ყოველწლოურად ერმაწენოხისათვის ხაჩუქარ-ხაბოძერემის ვავ-შავნა, ისეთ შემთხვევებში როგორგადა რომეღმე ებრაელის მიბრუნება, ავადმყოფის განკურნება, სფუმრის მოხვდა, შრომ მიღა, ხაშეიბი ვითარება ხახღში ან სხვა რამე კეთილი შემთხვევა. გარდა ამისა თუ ერმაწენის ხეღმენ პაგოვს და ხაჩუქრის ვავშავნას აპირებენ, სპიღენის ან ხის დანგ-არზე, ხელერიგია რისიგ არ უნდა იყოს იგი, მხოლოდ დიღი და მრგველი უნდა იყოს, დახღებენ გუმოდ კონფეგებს, შემწვარ ქაბეღებს, მოხარმულას ან შემწვარ ფრთეღებს ან ბაგებს, კარგად გამოგხიბილ პურს, ვაშღებს, ფროხოხანს, სხვადასხვა ხიღს და მრავადგვარ ხაჭმეღმეგზეგ ჭიღოს ვადაფარებენ, ბიჭი თავზე შემოიღვამს დანგარს და ასე მიაქვს. ხეღში უჭირავს ღვინით სავხე ბოღი და ხელღ-ბი. ახევე იქვეიან ხახღში შესახღმისახს, ვინც ახად ხახღში მიღის ნათესავთან ან მოყვარეზთან იმ ვახს მღვენს უგშავნიან, ისე როგორც ჩვენთან იგთან ფრობში. ახევე ჩვეუღმად აქვთ ხაღ-ოგავში ლგვის შემღეგ, როგა ვამოხვლას დაპირებენ ყველა მათგანმა უნდა შემოუაროს თეგას და ხაწინადაღმღევი მიბაროღდმით უნდა ვამოვიღეს. ამის მიშეგი ვერ დავადგინე.

ჭირისხუღღმი შვიღის ვანმავღობში დღიან ხაღვაგში, ხაღამოს ლგვის შემღეგ, მათთან მიღის რაბი და ისინი მას ხეღმს უგვინიან, ის ანუგეღებს მათ და წარმოსთქვენს აქელ მადღ რახამიჭიჭირისხუღღმს ფეხებთან იაგვაგზე ხანოღღმი უნოათ. შვიღის ვანმავღობში,ეგროშელი ებრაეღმისაგან ვანსხვაღემით,არ იკვეღმიან ხახღმში. შამაოთის შემომავალ დამეს,მთელი უამაათი და ბავშუღმი ომღერიან აქიშორ დღავიღს ახევე აქლხა დღის¹⁴⁰ ფრიაღ შესანიშნავი მელღლია, მხმენელს და ხის მიერ მუნრულმული მუხივა ეგონება, მავრამ მღერიან უწენიოგოდ, დახაწყის-დახახრუღის ვარე-შე, და ხაღახი მუხიკაღერი წეხემის უგუღმეღყოფი.აქლხა დღლიში არ იმერეღმენ ყოველ თოთუღლ ჭეღმს, არამედ მათ ერთხეღ.მიყოღმით წარმოსთქვენს. სიბღერა მთავრღება ყოვეღგვარი მელღლი-ხა და ხმის ვავრეღმის ვარეშე.

ქუთათისეღმა ხახამმა, რაბი ეღიაშუმე მიამბო,რომ მის სიბეს,რომეღღოგ რაჭამი გხოვრობს,ეღიაშუ შანავი ვამოგენხად და ხაჩუქრად 5 ვერგხლის მინეგა ვადახნა. ის ფულღმი დღესხადაა ხიღის ხახღ-ში.

თუ რომეღმეგ ხახამი ხიშმარში მიგვადღმუღს ნახავს, ხაღვაგში სიშმრის ვარშემი რამე ქაღავ-მას მოშუკება, მერე კაღიბს ოგყვის¹⁴¹ ნახული მიგვადღმუღის ხახეღმე და ვახშამს მართავს. ჭირისხუღღის ხახღმი,ყოველღღე რაბიან ხაჭმეღებს მიორმევენ, რახან ხაჭამურს ეგახიან, ეხაა ფუნოგა რომეღმეგ ყვეღდა და ერბოს ხეღმენ, წვავენ და ჭამენ. აქვთ რბის სხვადასხვა ხაჭმეღმიგ, ახე-ვ ეგროპვეერგხიგ, თან ღვინოს ან არავს დააყიღებენ. ყოველ დღე კოხოულმენ ფხაღმუნებს,რომღ-მიგ 10 ნაწიღად აქვთ დაყოღიღი. ათი ვაგი კოხოულმეს მათ,და ამ გზით,ყოველღღე ამთავრებენ მის

კითხვას. ოდნაობის ბოლოს, ღიღ ვახშამს იხდიან ღვინით და ხარველუმით, ხახვიში დარაპოვენ, ქა-
დავებში და ხაუბარი მიგვადლებულს პირველებასა და მის ხახვებს შეეხება და იმ წინადადებით იწ-
ყება, რომელშიც მიგვადლებულს ხახვითა მისხენებულა.

ადარს 7-ში, ქუთაისში, ხაუბამათი მარხვა გაიმართა, ჩვენი წინამძღოლის შიშე (რამენუს) აპ-
ძანების გამო. მინხის ღრის, ღრვიც წინ, რამი იჯდა და მრევლს უკითხავდა ქართულად ხაშარბი ნა-
წყვეტებს, მერე რამი, მინხის საღრუადად ავიდა თუბაშე და ეს ღიღ მოუღწინა ორღობა, როგა ის
პირადად ღრველობს, ეს ვი იშვიათად ხლემა მათთან. შეხალღან¹⁴² ხუგერ-ორის გამომტანებისას,
რამის უკან მისდევენ სხვები, ხუგერ-ორა მიაქვით, წინ და უკან სანთლებით ხელში, პაქარა მიტევი
მიღიან. ღიღი გერმონიალი იმართება, მერეც, მომტანებისას, სანთლების თანხლებით აძრუნებენ ხე-
ფერ-ორას არნე აკრულეში.

ფარმათ მახორის¹⁴⁵ შამახის, ხალღავში ხათანი ოყო, წესი ასეთია: ხათანი შუშმინთან ერთად შის
ბლოტბა და ხალიჩამოგებულ ხვამზე, შუშმინიგ ბლოტზე შის. ორის კითხვის ღრის ხათანს მერე
ხუგერ-ორა უჭირავს ხელში, ხანამ არ ადრთებენ მას წახავითხავად. ყველა, ორამზე ამხელელთ ში-
ვალა, შამინდგ როგა ხათანი არაა ხალღავში, ორის კითხვის შემდეგ შემოუაროს ხალღავს და შს-
ხელში მღრველებს ქედები მოკონოს.

ხახმ უგრამის ხახლი, შიგნით ქართულ გვიშეა გაწყობილი დაბალი ხვაშებით. ოთახის შუაგული
გამხარი ხორცის ნაჭრები შვილია, მახუბი... ხორცის ხუნი შიგნით ოთახს ეღება, ქედებზე მაგილი
ის შემოიწყვილი გრძელი კლდე ეკიდა, არ ვიცი სიღამაშისთვის თუ იმის ხაჩვენებლად, რომ ღიღი
კლდეები აქეთა პირითადად, ხაკუთარ ხახლებში ახმოებენ ხორცს, როგორც დაღებულში, როგა ცოცხალი
ხორცი არ იშოვება, ამ ხორცს ჭამენ. ქალები ხამართლებლთ ივრწრობენ წარბებს, მერე საღებავით
ფერადებენ.

ქუთაისის რამი 5 მანეთად აძლევს ხახმისა თუ შიხუგის მოწმობას ყველას, ვინც მას სთხოვს ;
ხაჩრებშიც არის ხახამი, რომელიც 5 მანეთად იძლევა ასეთ უფლებამოსილებას (ხმინა). ერთხელ ერ-
თ კაცი მიხულა მახთან ხმინის მისაღებად, ხახამს დაურეკა მოწმობა, ამახომამი, იმ კაცს გაღა-
უჭირა, სინდისს შეურუხებია, რადგანაც როგინად არ ხეღინა დაკვლის წესები, უნანია, არ ხე-
ღებია ასეთი ხახმობა და ხათანად საშუთის მიღება. იმ ხახამს ვი გუგუგუნია მახთან კაცი და
შეუღოლა: ~მე უკვე გავიხარჯე და შევადგინე საშუთი, შინ მოვადე ხარ მიიღო იგი და ჩემი განამ-
რჯელა გაღამხადღო. ქუთაისის რამიც არ აქვებს ყურადღებას სულღებში რისხელდ პაქარა რამებს,
რომლებიც ასეთ ხაქმებებს ჩადიან.--

ხნაუღების წესი ქუთაისსა და ხაქართველში. შიგნითი მეოღი

მანხაუღებელი როგა ბავშვს გახმოვანებულთ ანმანის როგს უხნის, ხწრავად გაღამაჟავს იგი-ელ-
შე ნემაშას = კითხვაზე, მერე-პირქათ ჰამაშინს¹⁴⁴ ახნავლობს. ხნაუღების წესი ასეთია: ჯერ მანხ-
აუღებელი კითხულობს ხწრავობს, ბავშვმა ხილყვა-სილყვით შეპირად უნდა დაიხნავლოს ის ხწრავობი,
მერე მანხაუღებელი ხხვა ბავშვს მიუჯნის იგივე ხწრავობის ხანხაუღებლად, თუ ვერ შეხბოლა დაშუ-
ხვა და ხილყვების დამახხორება, უხით ხეღებს ხახიკვად. როგა იმ ხწრავობის დაიხნავლობს, ყოველი
ხილყვის წარმოთქმამზე უყვირის-ჰა! ჰა!-იხ როგორც ხეღებს უყვირან. როგა ბავშვი პირველ ხწრავ-
ობის დაიშეპირებს, მერე მეორეს და ამ წესით გაათავებს ბირქათ ჰამაშინს, იგივე ხწრავობის ხილყ-
ვა ხილყვით რომ ურქენო ბავშვს ხხვა ხილყვით ან ხხვა ადგილას, ბავშვი ოღყვის აქანა შე არ ვი-
ღი¹⁴⁵. როგა ბავშვი-პირქათ ჰამაშინს ხნაუღებს იწყებს, მამა უგუგუნის მანხაუღებელს ერთ - ორ
ქაშამს და ერთ გვიღ ღვინოს, აგრეთვე 3 პურს. როგა დაამთავრებს ბირქათ ჰამაშინის ნაწყვეტების
ხნაუღებას, დაწყებინებს ღრვეებს იმავე წესით, ჰა, ჰა-ს მახილოთ ყოველი ხილყვაზე. გინორი ბა-
ვში ნელ-ს... ერჯევა დამოუკიდებლად კითხვას, ვინც ვერ შეხბობს, 'ამ პაქარა¹⁴⁶ რამება, ღრ-
ვის წაკითხვად არ შეუძლია. ვიხან ჭკუა აქვს, მანხაუღებელი მიკრას¹⁴⁷ დაწყებინებს, ნაწყვეტ -

ნაწყვეთი, შემოთ აქრეტილი წესით, ხუმაშიდან ხიფყების განუმარტავად, მხოლოდ კიბხვან ახწავლის. ამას ემახიან მიკრის ხწავლას¹⁴⁸, ამასხან ხაჩუქრემი მოყვება. ხუმაშის კიბხვის ღრის, მეღამელი (მანწავლემელი) ყოველ ხიფყავზე იმავე მალთი უყვიროს ჰა-ჰა-ბი! ოგა მარხველმის კიბხვან ისწავლის, მეღამელი ხიფყების თარგმნას ახწავლის, ქართულად, გვირათა დაუნაწევრებლად. მაშინ გახილბით მვირტას ხაჩუქარს იღებს ბავშვის მამისხაგან. როგა ბავშვი თარგმნას შეეჩვევა, მანწავლემელი ფხადმუნებს უხსნის, იგავნთ, იოშ¹⁴⁹, გოფაოღენ იგმაია წინა წარამიფყველოდან, მერე გემარას დაწყებინებს 'ენ ია'აკობის მიხველით, უკიბხვან აგალოთ (გადმოფყემები) ყოველგვარი განმარტების გარეშე. მაშინან მითღებს მღვენს მამისხან. 'ენ ია'აკობის მერე-ვაე იაშარის' კომენდარს ხწავლამ ხიფყების წაუკიბხვავად. შემდეგ ხწავლამ ფსვიმს, ღველის წესებსა და შემოქმედებას, არა მუღხან 'არუხილან¹⁵⁰, არამედ წიგნილან-იამინ მომეწრომეღო მათთან მოიპოვება, ხიფყვეებს შირღამირ ქართულად თარგმნიან, ებრალად წავკიბხვის გარეშე. მე ვიყავი მათ ხანწავლემელში, გამოვხადე რამდენიმე მოწაფე, მღვს წერდენ, ზოგიერთს საერთოდ არ შეემლო წერა. მიმღლით მოწაფეები, 15-წლისანი და მეღის ფოფენი არიან, მათან გულად იგოღენ 'ენ ია'აკობში ფქქის თარგმნა, კომენფირება საერთოდ არ ეხერხებოდათ. მეღამელ-ხანამსხან ფრიად ხუხვად შეუძლია კომენფირება! შემდეგ დამოუკილემად ხწავლემენ ზოგიერთ წესებს ღველა-გახინჯვის კანონებთან, ია მიხწავლემ იგის, რომ 5 ბრინქი აქვს ფოფენს, 2 - მარხხნოვ და 3 - მარჯხნოვ, ასევე ვარდა და ხორხა¹⁵¹ თუ წერსოგშია, გაუხინჯავადან ნებმადართულია ხაჭმელად, თუ ერთი ბრინქი ავლია, ვარდა ავხვებს ან ხორხა ნევენის გაღამფურევის აღვიღს, ან თუ ღიჯრამგამი აქვს ღარფყავ, მაშინან ქაშურთა, თუ ავლია ან შეღმეფია ხორხა - ფარფვა (ავრმადულია ჭამა). წესიერად არც იგიან ფოფენს აგემუღება და მღმარუბა, არც მისი ხახლემი. მოხწავლემ იგის, რომ ერთ ბრინქს ხახლერის ფებს ემახიან, მაგრამ რაგომ ან ხაღაა იგი, არ იგის. კიღვე რამდენიმე ხხვა წესიფ იგის მუკირად და ია, მზაღაა ის ხმისხათვის და ხახმის ფოფელის მიხადემად. -

როგა ქაღები მოღიან მიფვადმულზე ხამგლოიაროდ, მამათ-ვაი ღღის ჭანსაგმელს ჩიფვაამენ. როგა იხინი ზიან და ფორიან, მათთვის მიაქეთ არაყი ვახშმიოთურ, ეს ხღება ღარმაიხელთა ოჯახებში და ამით ხეგმენ უკანასხენელ შაფვის მვირტახანი მიფვადმუღის ხხოვანას. ის ღღე მათთვის წმინღაა, მათო რწმენისა და ვაგემის თანახმად. მიფვადმული ამ ქვეყნიღან ვაღადის ქვეყანაში, რომეღოფ უკეთხია და სისწროთ მიღის ხამოხეში, რადგანან იხარეღათვის არ არსებობს უჯოხეთო. როგა მიფვადმული ხამოხეში მიეხვენება, ის ღღე გამორჩეულია, და მიფვადმულმენ ღიღად არ ხწუხან. როგა იგი ხახლში ახვენია, ქაღები უკვე ხხვადახხვა ხაჭმელმს ამშაღემენ და ვახშამს აწყობენ ვაგემისათვის, ასევე ჭირისუფაღა მანუგემემელიათვის. რათა უფრო ხწორედ აღვეწერი მიფვადმულის გახვენება-ღავრმადღის წესი, მოყყვან ამრამ ღვეკრის ღღის, თავმადმადო, მივრმადმული ქიღლის რახელის გარღგავადმის შემოხვევას, რომეღოფ ჩემი, მათ ხახლში ყოღნიხას ამრმანღა. როგა მან სული ღმერის მიხხვა, მიღელი ქაღაქის ქაღმმა იწყეს თავმოყრა, მათ შორის იმერეღა ქაღმმადო რომეღაფ ფრიად ჰყვარებიათ განხვენემული. მათან გამოიღარებ იგი, ყვეღას ხაუფხოოდ ვევა შემოთ ნახხენემი მიმეღემის ვამო. ქაღები მიფვადმუღის ითახში იხხენენ, ხახლი გარეთ ან ეღში იხხება. გვერღით ითახში, ქაღები გხბოთა და ხაჭმელმის მშაღმით იყენენ დავავებუნღი. მიოღანენ არაყი და მოღორად ქაღმს მიართვის. მიფვადმულს თავითი და ფეხებთან ორი ხანთელი ენი, უფრო მვირტახანი ამრმემის სუღარა, ყვეღა იჯდა, ჭორდა და მის ღირხემებს ყვებიღენ. მარღაფ შაფო-საგემი ქაღო ოყო, იგოღა ღოვეები, ღიღა-ხაღამოთი ხაღოგავში დაღოღა. ღიღი ხამოვენემი იღმღა და ხახლში ხეღმრემს, შემღმისამემღრ ხეღმღა შაფოვს, ყვეღას მხიარულად ხეღმღადა, ღარმ-გაჭარვებუღმს ყოვეღოვინ-უშმართავდა ხეღმღა და ა.შ. მიღელი ქაღაქი იმრმემღადა, არამებრადელი ქაღემიფ კი, რომ მიხთანა არავინ არ ოყო ქაღაქში თავიხი გუღვეოღობით და ხეღმრემღობით. იუმეფ განხვენებმა მისი ნეწარი და ეღრისის გაფოგხღმას.¹⁵² ჩვენთვისხან კამოქმელი ოყის, როგა ყოვეღმრე

გაპაუზონებენ, მოეღმა ქალქმა წაასვენა სახადლოზე, ქალმა ჭიჭკამდე მიაცილეს და სახლში დაბრუნდნენ. სახადლოზე, იმ ხანებში აქ ჩამოსული მოგიქულები იყვნენ, გამოიკოვნეს მიგვალ-
ული და ჭირისუფლისა და ბრუნდნენ. ითხებენ, ხალხს ცხელარი ესვენა, ახლად არი ხანოლი ენო, პა-
ჭარა ჯამში ფქვილი ეყარა, ამ ფქვილიან კი პაჭარა ქვა იღო, ქვასთან გაუხილი უში კვერცხი ეგ-
ლო. კვერცხი მგლოვიარობის ნიშნად აქვით მიჩნეული, ქვა - ლუმბოლის, ე.ი. სხეული დაღობა, რაც ყ-
ველ აღამიანის ბოლა. ფქვილის დანიშნულმა კი არ იგინა. ამას კი ამბობენ, რომ ეს მამა-პაპასა
ჩვეულებაა. ხანოლიმთან წყლით ხავსე ჭიჭა იღვა. ჭირისუფლები ვანუგებუთ, მავილა გააწყეს, ლა-
ხელით. მავილაზე იღო პური, ხაჭაპურები, მისხარმული კვერცხი, მარლი და ყველი. მორქვა-პაპამა-
ინში ჩართეს წინადადება: ვაკურნობთ მანუგებებელი მგლოვიარეთა, რომლის მოგემულიც ვჭაუთელამ-
ნერეშავ უპასუხეს: ვკურნებულ არს მანუგებებელი მგლოვიარეთა, რომლის სიკეთიდანაც მიერთობ
და მისი წყალბოთი ვიარსებეთ. მინხამდე, ჭირისუფლები არ დახსნადან მინაზე, იმავე ითხებენ ვილი-
გით მინხა. მერე მავილაზე დაეხსელით. ხალხმა ფხადუნების რამდენიმე საკი წაიკიხა, ამის შემ-
დეგ მოიგანეს ჩაი, ხაჭაპურები და ნამცხვარი, აგრეთვე არაყი. მავილაზე 'არბოთს ლეგამდე ვი-
ხსელით. იმავე ღრის, ხახამ ოსტეი და მგლოვიარენი პაჭარა დაბად სვამებზე იხსნენ, იაჭავკე .
ყოველ ხადაშის, მინხის ღრვის შემდეგ, მოგიერთი (თეშილი) ფხადუნებს კიხილებს. მამონ არი პი-
გიქული იყო ჩამოსული იერუმალადიმიდან და მიწაზე მსჯელობდნენ, მერე ჩაის აყლიდნენ. მოელი
ამ ღრვის განმავლობაში ჭამდნენ ნამცხვრებს, ყველს, რძეულს, ასევე სვამდნენ დინის და არ-
აყს. დილით, მახროთის ღრვის შემდეგაც ასეთვე განრიგი იყო.--

რცა ხამგლოვიარეშვილი დამთარდა, ჭირისუფლებმა უახამში მოაწყო ქუთაისის ყველა ხახმებისათუ-
ის. მავილაზე მოიგანეს შემწვარი ხორცი, დინო, ღობი, რომელიც მხელად ხაჭმელ ფავსავითაა.

მოგიერთმა ხახამმა დარამი წარმოსთქვა ხაყოველღიური ხაკიობებზე. იმის დრისნი იყნენ ხელ-
ფხი რომ დაეჭრა მათთვის კაცს, უდიდამოლ ქალაგებდნენ, როგორც მოურადები. დარამის შემდეგ ჭი-
რისუფლებმა ვადიში სოქვეს, რის შემდეგაც ჭამა დახრულდა. ქალაგებების დროს იქ მყოფთა უმრავ-
ლებმა ხოლმდლა. მავრამ ჭამის გახრულების ხაჭროვებამ გამოიღვიბა ისინი, ასე დამთარდა ჭი-
რისუფლებმა განრიგი.

ხახამ ოსტეი ელიგულოვის ნაამბობი: დახლოებით 90 წლის წინ, ამ მხარეში წესად იყო კაცი კა-
ციხან ფულს რომ ისეხებდა, ისრადელი ისრადელისგან, ან ისრადელი არაუბრადელისგან, ანდა არაუბრადელი
ისრადელისგან, მსესხები გამსესხებებს თავდებად უღვამის დერს აძლევდა. თუ მსესხები არ ღუბრე-
ნიდა მიმცემს ფულს თავის დროზე, უკანასკნელს უფლება ჰქონდა მთელი უღვამი დაეკოლა მოვალე-
ხათვის, ამასთან, რცა მოვალე უღვამს აძლევდა გამსესხებებს, რაზე ნიშანს ადებდა, მაგ. ვაკვა-
ნაბადა, როგორც თემს კვანამავენი ხოლმე. უღვამის ის დერი ელი გამვალბებს, ფულს დაბრუნების
დროს, იმ დერს უკან იღებდა მოვალე. ერთხელ, ერთ ებრადელს დაეკარგა ერთი არაუბრადელი მოვალის უღ-
ვაში. ებრადელმა ყველგან ებებმა ის დერი, ვერხად ვერ იპოვა. არაუბრადელს არ უნდოდა ფულს მიიე-
მა, ეს ერთი, მერეც ამას გულად ენიშნა თავის უღვამის დერის დაკარგვა. წავილა ეს არაუბრადელი
იმ ებრადელთან ერთად, მოსამაროდ მდღელთან. მან გადასწყვიტა, რომ ებრადელმა აუცილებლად უნდა და-
უბრუნოს მას ის უღვამი. ებრადელმა ისევე ითხოვა ერთი კვირის ვადა მისამდებლად. აი, როგორ მოქმე-
და სხვა არაუბრადელს ფარულად მისხვა 10 მან., და სიხოვა მიხულო იმ მოვალესთან და გაეგო ხომ არ
ხჭორდება ფული, რათა მას მიეცა მისთვის ფული და არ მისდგომოდა იმ ებრადელს. ახვს მისდა. იმ
ქაროვებმა ხესხად მისხვა მერეც პაჭარა თანხა. ამან კი ერთი დერი უღვამი მისხვა ანაბრად. ქარ-
ოვებმა უღვამი იმ ებრადელს მოუგანა, ამან აიღო სხვა უღვამის დერი, იგივე ფერთა და მსგავსებ-
ით, გაუკოლა ისეთვე ნიშანი, როგორც ჰქონდა დაკარგული უღვამის დერს. რამდენიმე დღის შემდეგ
შეაყობინა იმ მოვალეს, რომ იპოვა მისი უღვამის თბა. ქაროვებს ღიად გაეხარა, რცა თავის უღ-
ვაში იგინა, იგივე ნიშნით. ებრადელს ფული დაუბრუნა და ის უღვამი წამოიღო. ებრადელს გულზე მოუჭა.

ფურცლის დღესასწაული ქუთაისში. დანარჩენი ზე-ჩვეულებები

ხალფავში, მეგილის წაკითხვის შემდეგ რაიმე თეონი წაკითხა მეგილა მათთვის დამახასიათებელი მელღოი) ებრაულ უბანში ღილი მხიარულბა ხუფევს. მთელი იმ დღის განმავლობაში, ახვეე ფურცლის მეორე დღესაც ხიარნობენ ქუჩებში, ფაეფონებში დაღიან, პაფარაფ და ღიღიფ ხებნა ამხელრებულა. ყველა ქუჩა და შუვა ხავხვა ვაფიო, ქალი, ბავშვიო. ქაღბი ჯაფუ-ჯაფულ ხიარნობენ თაინი ხახლბიან და მღერაინ. ხაღამოთი ფაეფონებში ხხღბიან და აქ-ოქოთ მიმამგაზარობენ. გზარულ ქუჩაში მხიარულ, მახხიანი შემახიღბი ვაისმის. აღრე ჩვეულებად შქინიათ, ხებნებზე შემახხლარნი, თავის უბანში, მრლაშქრეღბიოთ ჩამქრავღებოდნენ, ხებნებს მიმოაქვენებდნენ ხიმღერბიო. ახლა ერთეღბი ხხღან, ბავშვებოფ ხებნებში დაღიან. ღამით, ქალიშვიღბი და გოგონებში, ქვეყანაში ვავრფეღბული ხიმღერბიხა და ხავრავებოს ხმაზე გვეკვავენ, წრეს შვეკვავენ ხეღბელჩავღებულღბი და იხე ფრიაღბენ, როგორც ახალღბიუთ ვნახე. ხაწუქარ-ხამომავრებს უგზავნიან ერთმანებს, შემქვარ ქათმებხა და მახვებს, ღვინოს, ხხვაღახხვა ხაჭმელს, ლობიღულუბას და ა.შ. ფილოს ნაჭრეშიფ ვამოხვეულ ხაწუქრემახვ. ყოველ ოჯახში ვახმაშზე თავს ოყრინ მათი ნათესავებში, რამღენიმე ოჯახი ერთად, ჭამენ, სვამენ და ხიმღერებს მღერაინ. ქაღბი და ვაფებში გვიან დამემღ ხიარნობენ ფაიფონებში. ხახამ ეფრაიმის ხახლბი მიმჩვიეს ვახმაშზე. იქ რამღენიმე ქაროვეღ მუხიკოსი უკრავდა. მთელი ხახლი ხავხე ოყრ ქაღბიოთ და გოგობიო, გვეკვავდნენ მათთვის დამახასიათებელ გვეკვამს, ქაროვეღ ქაღბიოთ. გვეკვავს ერთი ან ორი ქაღ, ან ქაღ-ვაჟი, ვაჟის გვეკვა მადღიან ბუნებრივია, იხვეე როგორც დაღესხანში ღვგოური, მიმიკური მომრამებოთა და ხხეღის ჩხევიოთ. მუხიკოსებში გვიან დამემღ უკრავდნენ, იხინი ვი გვეკვავდნენ. ხახამმა მიამბო, როგა ქაღბს და გოგობს ევაფიებთან და ემახიან რამღერბი ხახლბი, რამღენიმე ხანი და ღრი ვაღის, ვიღრე ოინი თავის მორფას მოათავებენ. როგორც ვი მუხიკოსი პირველი ბავრღბი შემოღსმევათ, მყის ოყრის თავს უამრავი ქაღ და გოგო მემობღ ხახლბიან. მათ მადღიან უყვარო ევრაჟული მუხიკვა. ვაჭირვების ღრბ ერთი დახეფ ყოფნით, როგორც ამას შუბან ფურიამ¹⁵ შევესწარო. ხახლლა ეღობშიფ ბევი გოგო გრვღბა, ერთი ღოღზე უკრავს, დანარჩენებში ვი გვეკვავენ.

ხაქაროვეღხა და იმერეთის, კერბოღ ვი ქუთაისის ებრაელთა თვისებაა, რამ ყველაფერი რახვ ოინი ამბობენ, ფყუიღა და არც ირწმუნება მათი ნათქვამი, მადღიან ურფხვნი არიან, მთას და ქედებს შევპირღებთან, ვაში მთვარის მიფემასხვ აღვიოქვამენ, როგა ვი ღრი მოაწვის პირობის შეჩრღებინხა, ვაფი არ დაგხვღბა ხახლბი, მამინ თავს დაიყრუებს, მოიპრიყვებს, დამიპაარავებს და ყოველდ უმეგარი მიამიფიოთ იქვევა. გზას, ეღობხა და ქუჩებში ივრბელბს, რათა პირობამიფემულ ვახვს არ ვაღაყვაროს. როგა, პირობის შეჩრღულბოზის მიღბს ვამოქვიოხავ, (ეგვიპტელი) ბომბიოთ მოჰყვება ვიფს. დაიფიავს ხხეულს, ხულს, ოჯახის წევრებოს ხულბს, ღმერისხვ ვი, რამ გული რამ შემოხვევა შქინდა, ან რამ დაეკარგა აღოქმული ნიოთი ან რამ მოიპარეს ან ჯრი არ მიუღია და უფაღვი ახეოთ პახუხი აქვს მას მხად, რათა პირი არ შეიფხვინოს და უარხვ არ ამბობს თავის პირობაზე. როგორც ჩვენთან ოფყვიან ხოღზე, არც უარს ამბობს მიფემამზე და არც იმღევაო. როგა თავის ბამვრენა ფრად ხამღერი ხაქმეღ ქვეღვა. პახუხების მარაფიფ შემოღღევა, მამინ კღლის ნაპრაღბში დამაღღბა, რათა ხახლბი არ მიადგნენ. აქ ვი მისი ნათესავებში ეფყვიან: -ხახლბი არაო! -თანხვ იხეოთ ხიფიღოთ და ქათინაურღბიოთ, რამ ვახვ ევონება, მარღღაფ პაფიოსანი ვაფია ის და აზრზეფ ვერ მიღის რამ ემაღბა. ახეოთი არიან ღიღებოფ და პაფარებოფ, მღიღრებოფ და დარბებოფ. ვაფი, ქალი, ბავშვი, ხახამი და 'ამ ჰარღეცი, ოთოქის ერთ ღღდას უშვია იხინი, ერთ ხღღრში უწავღიოთ, ან ერთმანეთისათვის პირობა მიუფიოთ ახე მოიქნენ ყოველ მხარესა და აღგღას. ეს აფოთს-ეპიანი ხენი ხაშიანოთ ვანხავურბოთ ვამეღღელათვის და ხხვა ქვეყნებმიდან ჩამისული პირფინახვის, რამღებოფ არ იფნობენ მათ ბუნებას და ფყუღღებთან მათი ხიფრუოთა და ხრიკებოთ. დაპარბებოთ მრავაღბს უბნევენ გონებას, ემაშავბი არიან გვეღღბიოთ და უღანბის მფხოვრმღღბიოთ. ყოველ

გვარ ზღლიობასა და კეთილ თვისებებს მოკლებულნი. მართალია, ხალხვაგვი იღუპი სამჯერ მიღიან , მაგრამ არა მათი კეთილი ნებობა და ქვეყნის გაშენების ჩემების შეგნებობა, ან მისი პირობა, არაშეღ ჩვეულებისა გამო, რადგანაც ჯერ კიდევ მავშეგები მიჰყავთ იხინი, მავშებს ხალხვაგვი და რგა მავშვი დამოუკიდებლად იწყებს ხიარულს, 3-ჯერ მიღის ხალხვაგად და არა ღვთის მომბომბის , არაშეღ უბრალე ჩვევის გამო. ღვთისმომბომბა რომ შქინდეთ გუღი, სხვანაირად მოიქცეოდნენ, იცდავანახვ 3 მიზეზის გამო აგრუებენ: 1). პაროვიხა და განდიღების მოლონში, რომ პადესგინის ობ ქალაქში ქებით მოიხსენიებენ მათ. 2). ამით სურს გააწილოს თავის ხელიოკლ და დარიბი აზნანავი, რამებლად არ შეუძლია მახავით მისცეს ხადედაკო ფულა. 3). იბღევიან არა გუღირუღობი, არაშეღ იბღეღობი, ხახმებს რომ არ ექადაგათ და არ ეყვირათ მათოთვის ყოველთვის, კავიჯახვ არ გახვებდნენ . ხახმებში უსოდენ ექვიფგები რომ არიან იცდავის მოგრუებამაშე არა გუღირუღობის გამო, არაშეღ პაგოვისგების გამო. 4 მხარის (ქალაქის) რამები უგზავნიან მოღიქუღების ხელი წეროდებს და მათ უწოდებენ: ეპოქის ვაონებს, ხამყარის ბომებს, ძლოერ ჩაქუჭებს, წწინდა კულაშგებს და ამიხთანა გამოაქუჭებს. ამით ეს ხახმები ფრიალ ამავობენ, მარალა მარწინათ თავი ღროის გენიოხებლად და წმინდა კულაშგებლად, სინამდელიღში კი უციოები არიან ორამბი და არ შეუძლიათ უბრალე ხავამათ 'ახკიხის ვადანყვეჯა მიშნის ექვისი ჭრატქადიღადან. ძლოეს ესმით 'ენ სა'ავომის კოიჭადარი. თორქენის რადენიშე ჭრატქადიღი ეღოთ ორსავე ხალხვაგვი, რათა გაუქველ-გამომეღეღებამ ოღიქრონ, აქ გუქარას ხწავლობენო. ასე კი არაა ხაქში. არავინაა იხეთ, ხელი რომ მოკილოს შათ და ანწავლოს, შიოთუბეჯს გუქარა, ანდა რამი სჭირდებოთ ხაეროლ გემარა. შოღი შათი გინება და იხვურების არსი იცდაინაშე, მავშობიღიან მოყოლბული სიბერემელ ხელში დავკვემულ არმინშია, ვადამოინ ხაქინელო და მეჭი არაფერი, და აი, ასეთ ხახმებში წერენ: აღროის გენიოხები, ხამყარის ხეუღები! »

ფურიბის ღღესახწავლში, მეგადის წავიოხვის შემდეგ, მინ მიბრუნებისას, დიასახლისი ხაშარეული იბი იცხლოს კერახთან ამხალებს მავ ხეს. რგა კაცი შევა ოთახში შეუკიოხებამ ქალს, ეს რააი ? ის მიუგებს: - ეს შამანიაი! ¹⁵⁴ კაცი მოჩვენებობათად გამარბდება, ყვირილს დარწყებს: - დაწვიო! - უბახის, ფებს წარაფყამს ხეს, იცხლოსი ვადამახებენ და ამ გითი მის ხახესა და ხახსენებებს ვადამაგებენ დედაინიღადან. ასეთი ჩვეულება აქეთ ქუთაისიხელ ებრადებს.

ფესახის ღღესახწავლში, შიორ დამის ხელირში ¹⁵⁵ ასეთ წარმოღვენას მართავენ ხახლები: ერთ ხაშგზაროდ გამორწყობილ ყუაწვილს, გარეთ გაიხფურებენ. რამდენიშე წუთით ის ბრუნდება, კარზე მოაკავუნებს, მავიღაშე მხსლომნი შეუკიოხებიაან: ვინ ხარო? - ის უპასუხებს: - ებრადელი ვარო! - ვინ დავიჯერებს რომ ებრადელი ხარო? - ეციოხებიაან. ის მიუგებს: - იციოთ მარქვისი, - ეს არაა ნიშანი, ხხვა რამე ნიშანი მოგვეციო, - ეფყვიან მახ. ისიგ ჩამოყვება ხხვადახხვა ნიშნების დასახებლას , მავ, რომ თავი ვადამარხული აქვს, რომ ის ხახწავლ-საოგრებების შემსწრე ებრადელია. შინამ არ ღავუქრებენ, ხანამ კარს უკან არ დავიყვირებს თქვენსავით წინადივეთილი ვარო, მამინ შეუკიოხებიაან თუ ებრადელი ხარ, რაგომ მოღიხარ ახლა გზიღან ჩვენთანო, განა არ იგი რომ ღღეს მავების ¹⁵⁶ დღეს-ახწავლია? ! და გზაშე რგორ შეყვინდიო? - მიჭი შრავადანარი პახუხს ამღღეს, რომ ის იურედალიბიღანაა, რომ გრძელი გზა გამოვლი, რის გამიღ შეავვიანდა. დილი თხვნა-ხვენისი შემდეგ შეუშეღბენ ხახლები. მიჭი ჩანმულია ხამგზაროდ გამორწყობილი, წელში ხარყველი არყია, ხელიში ჯიხი უჭირავს, მისი შესვლისთანავე ხახლები სიცილი აფყვება. ასეთია ეს ხვენა მავების შიორე დამის ხელირში. რამდენიშე ოჯახი ერთად მართავს ხელირს ყოველი თოოველი ხახისი ხახლები.

ქუთაისის მცხოვრებთა უმრავლესობა თავს იპარსავს, განსაკუთრებოთ ხნიერი ხახი. ჭამხვევი მიბახ აფარებენ, ქალბი კი უუღღებს, გაიხვების შიორე იფურებენ, იხინი იბებს პოდენელოფველი ებრადელი ქალბიოთი იხუჭუჭებენ და უკან კი არ ივარცხნიან რგორგ ჩვენებური ქალიშვილები, არაშეღ სწორედ რგორგ ჩვენებური იუბიბის მონაფევი, იბებს იხვევენ და გრძიდ-მკერდამელ ივილებენ, ას-

ევე აფარებენ თმებს იმერელი, ქართველი და სომეხი ქალები მთელს ამ მხარეებში, ეს მათ ვარგ ზუ-
სახელაობას აძლევს. თანამედროვე ყმაწვილები გლეხობენ უფრო თავისუფალ იარონ და მომზადებულ
აქვთ წინაპარათ ჩვეულებები.

ქუთაისელი ებრაელი ქალები ყურადღებას არ აქცევენ ხორცეულისა და რძეულის გარჩევას; ღანას,
რძლითავე ხორცს ჭრანს ყველას და ერთმანვე ხმარობენ და სახორცე ჭურჭლებში რძეულსაც ინახავენ.
კაცებიც არ უშლიან. ამას, რადგანაც თუთონ არ ერეოდნენ ახელი ამბებს. რაზიც თავს არ იწუხებს
ახელი საქმეებით. როგორც ამბობენ, წინათ უფრო მეტი სიძველერი ყოფილა. ხორცსა და თევზს ერთ-
ად ჭამენ, ერთ ჭურჭელში ინახავენ ახლაც. სოფლებში, განსაკუთრებით რაზის სახლში, შაბათ ღვთის
უნახე ღილი გვიხდის ერთს სამზარეულოში. არაებრაელი საქმლის ქვაბებს ღვთისა გვიხდის მუხამობ-
ად. ახე იქვეყიან ყველა ებრაელის სახლში, ქუთაისსა და სხვა მუშობელ სოფლებში, ყოველ შაბათ
ღვთის. რაზი ოსტობა და ამრან ღვირჩია ღილი ქურა მოაწყებს და საქმლებს შიგ ხდებენ, როგორც ჩვე-
ნთან იგნან.

როცა ხთან-ქალა მიჰყავთ საქორწინო რიგებში, ან როცა შაგარძალი სიძის სახლში მიღის, მთე-
ლი ხაღი, მოხუცები, ბავშვები ანთებულ სახლშით ხელში მიხლევენ უკან სიმღერით. ახევე მო-
აგიღებენ მიგვადებულს სახაღლოში, სახლშით, ნაღვლიანი მელღილის ხმაზე. განსხვავება ამ
ორ შრომისობს შორის იმაშია, რომ შორველ შემთხვევაში გოგლებს მიჰყავთიან და საქორწინო მელ-
ღიშასა და სიმღერებს მღერაინ, მიგვადებულის წახვენიშისას სამგლოვარო ფსალმუნებს კითხულობენ
საკუთროვ გერემონიაღის არსი კი ერთია. ეს ჩვეულებები აქვთ იმერლებსაც, ისინიც ამ წესით მოა-
ხვენიშენ მიგვადებულს ქაღაქის ქურბში, მელღილით და ღავვრით. ახევე, ამ მხარის ყველა სოფ-
ლებში. ქართლშიც ახეთივე წესია, როცა ღვთისაღი ან ნევე მიჰყავთ საღმე, ღილი მხედრობის მიხე-
ევს უკან, სიმღერებითა და საზეიმი გერემონიაღით, (როგორც შვეიცარი შაგარძლის წაყვანას კულა-
იღან ქუთაისში ფურმის შემომავალ საღამოს).

რაზი ა... უხეშია მუნებით, მერე რაზი ი... -გ მახავით ამპარგავანია. მთელი ქაღაქის მგხო-
ვრბნიც ღიღვლები და ამპარგავანნი არიან, თავები, ღრობის ღიღ შორვენიშებელ მოაქვთ და შგინი-
ათ, რომ ისრაელის მთელს იღასპარაში აქ მოიპოვებინან მათნარი ხახმები და ჭკვიანები, ამიგობ ხე-
ვადებულად არ ჩათვალს ჩემი ნახვა სახლში. რა ღროვ არ ვყოფი ქუთაისში, ვაგვი არ მიხუდა ჩემ-
თან მოხუცებულ რ. შამთაის გარდა, რომელიც ხახმად მსახურობს ზემი ხაღვავში. სამი თვის განმ-
ავლობაში, რაჯერ მესხუმრა - ღრობის ორი გენიობი - ქაღაქის ზემოხხენებული განთქმული რაზები, მა-
შინაგ მათთვის საჭირო სავითხეებზე. ის საქმეც რომ არ შქონიღათ, არ მოვიღობენ ჩემთან. ახე გ-
ვაგვარე მთელი ის ღრო სავხეებით მარგობ და ევლმა ქუთაისში, განსაკუთრებით ჩემი გამომგავარებ-
ის წინა უკანახენელ ღღებში. --

როცა მთელი ჩემი საქმეები მოვათავი ქუთაისში, განსაკუთრებულად მოვეშალე. წერილი გავუგმა-
ვნი ხურამის პრისფავს, ხაღი გავფრობიღებინა ჩემთვის შინა მოემზადებინათ და თიღისის ფოს -
ფაში ყველა ჩემდამი მომართული წერილი ღეკავებინათ ჩემს იქ ჩახვამელ. სამგზავროდ საჭირო ყე-
ვლა ნიჯით შევიპინე. ვაგნობე ხახმებსა და ჯამათის ჩემი გამგზავრების შესახებ და უკანახენელ-
ად ოსშამათს, შერე დარის 27-ბ, 1870 წ., ხაღამოს ფოსფიღან ევლი და გხენები მოყვანეს. ქა-
ღაქის მოხუცებულთა უმრავლესობა ორივე ხაღვავიღან, ორივე რაზები და ხახმები ჩემთან მოიღონენ
გამოხახმებულად. ჩაჯევი ევლი, ჩემი ხახლის შაგრონი იგხავ ღვირჩი გამომყავა განსაგობლად;
ჩემს ევლს უკან რამღენიმე ფაიგრობი მიხლევდა, უამრავი გხენების ფრაღ-ჭენების გამო ვერ შევა-
პრობე ვინ მამიღებდა ჯამათიღან, როცა ქაღაქს გამოვიღობი და საბაგოს შღავაშუმთან მოვიღით,
ევლი მუღვა, საჭირო ოყო გმის შესაკუთრებელი გაღასახლის გაღახდა, ღანარჩენმა ფაიგრობმაგ მოაწ-
იეს, თვლი მოკვარი რაზი ეღაშუს და ხახმ ოსტე ეღაგულავს, აგროთე ორივე ხაღვავის გამა-

მს, ჯამათის თავკაცებს და ხახამ რ. მოხე იავეცს, გრძელი ყვირით წვერიით. გაჩვირდა მათ, ამ კამების, ხახმების და ხალხის ხელმძღვანელების, რომლებმაც ამჯერად დაიკრეს თავიანთი სი-
ლღველი და ჩემი გაცილება იკადრეს, ისეთი პატივით როგორც პირველ ჯერზე იყო. დაბალანა დაჯი-
პავანინი, ჩემი იქ ყოფნის დროს რომ მემსახურებოდა ჯამათის ბრძანებით, გამხილველია რომა
იყო, მანაც გაიზიარა ჩემი სიამაგოვე ჩემს ოთახში, ვარგად მემსახურებოდა, ახლა ეძინებოდა ჩე-
მან გამოთხოვება, მგონებს არ დაუვარწყლები ჩემარა, რადგანაც დიდი პატივი და პატივია დაიბახ-
ურა ჩემს გამო, ჯამათიდან. ბოლოს აბსენსის ორი ბოლოც გამოიღეს, შევსეთი ადგილია, ეჩინებ-
ოთ დაღვრეთ, გამოვემზილობეთ. ყველამ მთხოვა პატივება და შენდობა ჩემი იქ ყოფნის განმავლობა-
ში, მათი ჩემდამი დამოკიდებულების გამო, საჭიროებისამებრ, დაყინებითაც მთხოვეს შიშავადმი არ
დაუძიებოდა ისინი და წარსულისადმი არ ვყოფილყავი უმადური. ცრემლები წამომგვივდა შინც,
როცა ხახამ ოთხჯ ელაკურავს ვეიხოვებოლი, რადგანაც რაც არ უნდა იყო, ის ყველაზე გამოჩინეული
პირივინება. ჩემი სახლის პატივინა იცხავ ეღვირება, გამგზავრების წინ სამახსოვრო საჩუქრად ძე-
ოტყახი ხახამი მიმბოძა. დამოღვა და მავურთხა განსაკუთრებული ვურთხევით. განმარების ბოლო წუთ-
აც შიშინა, შიშინებუმი აიხსნა და მე ყველა გამხილველი ღრუბ-კურთხევით დაუმარდი. ცხენებმა
ხორბლით გადაიარეს შიშინებუმი, ფილონებში ქალქში გამბუნდნენ. გმა დამოღ ფილონისკენ მიი-
არეობოდა, რის გამოც ისინი ჩქარა მოუხარნენ თვალს. ამ წუთებში ვულე სიმამიე შემოიწავა. დე-
რმა უწყის, კიდეც ოღესმე თუ ვეღირებოლი ჩემი სიგოცხობის განმავლობაში, ამ ქვეყნის ხილვას,
იქნებ უკანახვნილად ვუყურებდი მათ სახეებს და ამიერიდან ვეღარ ვიხილავდი მათ?!

გამომრუნება სურამისა და შრუთის გზით

მაღლობა დემეროს, მშვიდობით ჩავადრევი პატივარა ქ. სურამს, შამათის წინახადამის, მეორე ადარის თე-
ის შემომავალ ღვინ, 1870 წ. ვილიქი, უთუოდ დამხვებმა გამხადებელი თბილი ბინა, მოვთვბი და
გაუბრეში-მეთქი. მაგრამ მეური : ვილიქიშია კაცის გულში. - მთავარ ქუჩაზე წავაწყდი სურამის ებრ-
აულია პოლოციელს იცხავს, შინის თამბაშე შევეკოხე, მან შიშახუხა, რომ ხალხს ჯერ არავითარი ბი-
ნა არ გაუმხადებიათო. ეფლში ჩავიხვი და ებრადელი უმინახვენი გამოვწეით. მარათლა, ბინა არ იყო
მხად, მაგრამ შეეფლოს დაკავებაც არ შემიძლო. ამიფომ იმუღებელი გავხდი ჩემი ნოთუბი ხალღაც -
ში დამეწყა და აქუერი მამახახლისი მომეხმო ჩემთან. როცა მოვიდა, ვკითხე: - ჩემი შინისთვის რაფ-
ომ არ იზრუნე-მეთქი, შრისხვავს ხომ ორი ვკირით აღრე ვანობზე წერილით? - მან მიმიგო, რომ შრის-
ავის მიერ გადმოცემული წერილი, შირადად გადასცა ებრადელი უფროსი სა'აკობს, რომელმაც ხალხი გა-
ფრთხილა, შრუნვით კი არავინ არ იზრუნა. მამახახლისმა ყვირილი დაუწყა იქ შეგროვოლ ხალხს, :
აფყდა ერთი ალაქითო და საშინელი ყვირილი. მამახახლისმა დააპირა, ერთიოთ ებრადელის შინიდან
შინი ნოთუბის გამოყრა და ჩემთვის შინის მიწყობა, მაგრამ მერე გადასწყვიტა აქუერი შილონის,
შენიამინ მანამეგრავის სახლის ხხუნებზე აელო ჩემთვის ბინა, მაგრამ დახჯრებს მუშეში არ შიქინდა,
სახლის ერთი მხარე კი საერათოდ იყო დია. მამახახლისმა განკარგველმა ვახვა, მოყვანეს ხელების-
ში, შუაკეთეს კედელი, ფანჯრებში მუშეშიც ჩასვეს და იქ შეიფანეს ჩემი ხახავი. - ამ ხახვში გა-
ვჩერდი, არც ფიჩი იყო აქ, არც მუხარი, საშინელ სიცივეში ვმზრებუბოლი, ჩანებულ ხამგზავრო ჯა-
ნახამებელი და ნახევიარ-ქურქები. ახლა ჯამათს უნდა გადაეწყვიტა, ჩემი რამდენიმე დღით იქ ყოფნა
ის ხარჯების გადაება. ამამეც დიდი ყვირილი და ჩხუმი აფყდა. ბოლოს შუავრუვის რადაც პატივარა თა-
ნხა და გადახხვებს იმ გაიძვერა და უსინდისო მოსამართლეს, რომელსაც უნდა ევრჩინე. შამათისათვის
მომიფანა ერთი ფუნსის წერილი და მშუფავი ხანოღები, ხელი შური და მარლიანი თევზი. სამი
ღლე ხახარელ სიცივეში ვიყავი, რამეთუ ოვლი, წვიმა, ქარიშხალი, ყველაფერი ერთად დაფრადდა ამ
ღლეებში. მთელი ხახლი ხახვე იყო ნაპრადებოთა და ნახვლემბოთი, ქარი ყოველი მხრიდან იჭრებოდა
ოთახში, შვილიდან, ქვევილიდან, არც შუმა იყო, არც არაფერი. როცა ყვირილი დაუწყა, ერთი ღრუკური
ქურა მომიფანეს ნახშირებზე და ოღნავ შევბი, ოთხისაგან კბილს კბილზე ვგვილი, ძლიერ გავგოლი

იქ. აღრი ხამჯერ გავჩერებულად, აქაური მღიღინის მანობის ხახლში. მან 50 მან., ღამახარჯა, მავრამ რა შევიყვი, რომ ხახლს არ ხიამოვებდა ჩემი იმ ხახლში ყოფნა, არც ექმალეოებოდნენ, არც იკრიბებოდნენ იქ, გაღავეყვიფე გამომეცხადა იხინი. მოვსულიყავი ჯამათის მიერ გამოყოფილ ხახლში, მაგრამ სამ შემთხვევაშიც უწინდებურად იქვეოდნენ. აქაური ჯამათისგან ღიღ დახვირება "გაწმობდაში ვიყავი. ჩემი ხახლის პაფრონი ერთებლაც არ მოსულა ჩემთან. ის მოსამართლე ვი, ერთხელ თავის ხაქმეზე წავიღა და მე სულ გაღავევიყელი, ხაღამომღე უჭმელი ღავერი. არ ვიფილი რა ღამერქვა ამიხათის, მარხულაბა? - არა! ხოლო 'ამორას¹⁵ შარხულაბა. ხაღამოთი, მოსამართლე მამიგანა ხმელი პურის ნაფხი და მოხარული მარლიანი თვეშის ნაჭერი. როგა შევნიშნე, რომ ხახლი ხაერთოდ არ მაქვევს ყურადღებას, პრისფავს მოვმართე და ყოველთვე ვუამბე. ამის გავრებამ იგი შეავებნა, მოყვანინა ხომხემის თავვაფი და მას ღავეღა ჩემთვის თმელი მინისა და ხაჭმელ-ხახმელის მომზადება. ის თავვაფი წავიღა და ჩქარა მიმოჩენია თავის ერთერთი მღიღინი ნათესავის ხახლში. ხახლის ველემი შხაღერი იყო მოფნილი, ხისხუთავე იყო ყვეღებან, გახურებული ფერი იღგა, შეშემო. ჩიი, მქარი, ყვეღაფერი მოიფანეს იქაური მამახახლისის ხახლიდან. პრისფავი, ქოთმებს დახაკლავად ხახამს უგზავნიდა და იქ მხხოვერემი ერთი აშქენაშის ქალი მომზადებდა ხახლს; ამ ხახლში ღავერი ხურამიღან წამოხვამდე, ხანამ ღავეფოვე ფიღელითა და ავათ ეს მანავი. ყოველღე ხაღაფავში თავმოყრისას, ხამინელი ყვირილის ხმა სწვღება ფას, ერთმანეთს ფყვეენ და ღანმღავენ. არა ჰყავთ ერთი თავი და ხემღმღვანელი, ყვეღა თავობს და უფროხობს. 6 წლის მავშხავ ვი აქვს უფღება თავის აზრი გამოთქვას და ხახლში ხამამღა ილაპარაკოს. პაფრონი მოხუცს უწყება, ურთიერთური და შუღლი, განხეთქილება ხუფეხს მათში. შოჯერ კავებოვით დაძრქიან მამრებსა და ქურეშში, ხელმ 'ამორახავით არიან ავეში მუნემოთ, ხეღმარს არ მიოდემენ ხახლში, მამთარსა და სიფოვეშიც ვი, გარეთ ათევიმემენ ღამეს, ამფირემენ თავიანთ ხახმებს, მათთან ჩამოსულ მოფიქვღება და ხეღმრებმხავ ხემემენ სასფოვად. ველერი მვეღბოვით იქვევიან, აღამინის ხახვები ვი აქვთ, ერთხელ მათთან ფეფათოდან იქაური კონგრეგაციის გზავნილი ხახამ ღავიღ სულრი ჩამოვიღა თავის მხახურთან ერთად. მათ აქ ფული დაშვარგავით; 14 მან. უსხხითა ერთი აქაური მღიღინისგან, მერე შროფენფის გამო ხახფოვად გაულახით იხინი, არც ერთ ხახლში არ შეუშავით, მამთარი მღგარა, მორის ღიღი წოვისა და მუღარის მერე ერთ იქაურ ხახამს მიუღია, რომელიც უღმერთოდ უღემით იმი ხათვის, რომ ის ვაფი ხახლში შეიხიზნა. ამ ღროს აქ ყოფილა კრემენჩუკოდან ჩამოსული ერთი აშქენაშის მუღმი ხახლად. არც ის მიუღიათ ხახლში. ისე რომ ღიღი თხოვნის შემდეგ იძულებული გამხდარა ღამე აშქენაში ქალის ხახლში ვაეთა. ეს ქალი თავის ხეღარად ქმართან ერთად ჩამოსულა აქ რესუთიღან, იქ არსებული სიხხორი რიფუალის ფიღისწამემის გამი. ის ქალი რომ არა, იძულებული იქნებოდნენ ხაღაფავში ღარჩინილყვენ. ხაღაფავი ყოველმხრივ მოწყობელია, ფანჯრებში შეშემი ჩამფვერულია, ხამინელი სიფივე იგრინობა, თანაც უჭმელნი უნდა ყოფილყვენ. ეს ზელი მელა) მეს ხახლემწ. რიფიღალური ქაღაღემის გარეშე რომ ჩამოხსულიყავი აქ, მაგრამ რამღენაღაც ხათნადო ხამშოთმი გამარინდა მთავრობიღან, ჩემი ხვეღრი ხხვა ყვეღა ღანარჩინი ჩამოსულემის ხვეღრზე უვეთეხი აღმორწდა. იმ ხანემში ხურამი ხოლო 'ამორად მიორჩიღა. მიღენემი და ქურეში ვინრა და ღავერხიღ, როგორც თორემის ხოფელში, მუხლის თავამღეა ხავხე ფაღახითა და წუმვეემით, მარი მიმეღა. ახეთთა მათი ფხოვერება ყოველგვარი რიგისა და წესის გარეშე. ღაიარემიან ერთი ჩიხის ამ არა (უხაა უბარღა ფანხაემელი, წრავავს პოღინელი გღხის ხამისს) 2 მან. - შე მეფი არ ეღრება, მიღელი მათი ხამისი ვი 5 მან. - შე მეფი არ ღირს. ახე ღაღიან, ხანამ ის ჩიხა მთად არ ჩამოხევეთა და ღავეღოვემთ, დავერემენ, ღაკემხავენ, ხაკვერემლეს დაღადემენ ზელ. როგა ვავა ხანი ღაფანხაემელი მთად გავგღება და ღაიომემება, 2 მან. - ად იყიღიან ახად ჩიხას და ა.მ. თავის მოღღახ და ფხოვერემის მოჩენარგამებს გულს არ უღემენ. მათ პურის ეკროპელი გღახაკემოც ვი არ შეჭამენ. მადღოც ფიღვაა, ახეთი პური რომ ჭამოს. ხაჭმელემი არა აქვთ ხუფათა, უღით არახახიამოფნი'.

ხენი, ცხოვრობენ პანკარა, ჩამბელებულ ხახლებში, რამდენიმე ცხენების საჯინიბოგებ როგორცაა, ხახუნი არიან ფლახითა და ჭუჭყით, შერეობისა და ჭიების ზუღვ, გახაგებია ესაა, მავშებებს რადელ უნდათ სწავლა, რაღა ვაყო ემალემათ დიდი მხიარულმა აქვთ, რადგანაც დაეხარება ხაჭიანობაში, გოგოს დაბალებამე კი თიმ^ა ბევაგივიტ გოვობენ, რამეთუ ქალთვილიდან ვერა ხარგებებს ვერ პოულბენ. ხახუმი დამცირებულები და გადანმელები შავით, ყოველგვარი ყურადღების მიღვა, იუნდაე მიმძლითა და უქონლობით რაზ დაიხონონ. არც ეხენი არიან შინდელაშინდ თავის შრელებე ვუთხონი; წიგნები და თორა მათში არ იხსენებმა, ანდა ვის რა ეხის, წიგნი რომ დახტორფეთ. არც მივე აქვთ და ხახუმი არ აქვებენ ყურადღებას ქაღების განმანვის წესს.

ოახში, ხალხე მამობარე წევს ავრმაღლია შეხვლა, რამე ჭურჭლის ან ცეცხლის იქიდან გამოყანა. მთელ იქ დამის განწავლობაში თახი ჩავუყილთ უნდა იყოს. ცვილის ხანოღებს, ყოვეტ მამათშეშობავალ და რომ-ხალხე¹⁵⁸ შეშობავალ ხალაყოღში, ანთებენ ხახლებში. ერთი ხანთელთ მუშემახთან ან¹⁶⁰ - თა, მეორე მუხართან.

შამანის ხის ჩაგლების ჩვეულება ცეცხლში, სურამშიც ისევეა მიღებული, როგორც ქუთაისში. რაღა ხაფესახო მაცემისათვის შექვავენ წისქვილში შექვილს, ცვილის ხანოღებს ანთებენ აქ, აღჭქვის რეთ-ღროს განმავლობაში უნდა ენონონ იხინი, რადგანაც ხანოღების გარეშე შექვილთ ხაშვიც¹⁶¹ იქი-ბა. ვარდა ამისა, ხანთელთ ხატორთა რათა სიჭრა ახრამ¹⁶² არ იხუნჯლოს შექვილზე. ვესახის დაყენე-ბის წესი და იურუმადიმიდან გმადლობავალის სგენა ისევეა. ევობეზიან ეინაა იხ? ხაილანა? - ზგზარი ნიშნებს უყვება და უმკვიციებს, რომ ისიც წინდაფეოთლია, ყველაფერი ისევეა, როგორც ქუთაისის ხაფესახო სედერის აღწერის დროს აღვნიშნე. სურამელი ეზრადელი ქუთაისელი ეზრადელიგოთ იქვეიან. ეს მიღებული ჩვევა აქვთ, სედერის დროს ასეთი კომედიის გამართვა. მათი უწავლესობა ხახუბის ხახლში გრვლება, რადგანაც არ იციან ლეყანათა ვიხევა, ვინდა ილაპარაკებს ხაფესახო სედერის წაკითხვაზე? უციგები არიან და არა იციან რა ისრადლის ვანიშნებლობისა. მუნწემიც არიან. მათ შორის ისეთი შიღერებიც შიიპოვება, რომელთაც 100 000 შან. - შე შვიგ აქვი და თავის გოღებს და იყახის წევრებს ვაპიხახე არ შიხებენ წერილთ ხარჯებისათვის. ქაღები იძულბულბი არიან ჩემად გაყიდონ ხახლმიდან შერი და სურხათი, რათა თავიანთი წერილთ ხარჯებისათვის რამდენიმე ვაპივი შქინდეთ. არის აქ ერთი შიღლარი ხახელად ბენიაშინი, რომელსაც აქვს 100 000- შე მეგი, მგარამ თავის ვენახს ფლახსა და წვიმაში თვიონ დარაჯობს მადლოთი. მგორე გახამრელოთ ხაშაღურადაც არ უნდა დარაჯი აიყვანოს, რამანეთიანი ჩიხით დაღის, როგორც ვუვე აღვნიშნე ზემოთ. აი, ასეთი მუნებისანი არიან სურამის ეზრადელი. შევეხადე, რამე წესრიგი დამეშყარებინა მათში. შევეკრიბე ხალხი, აირჩიეს სამი გამაი, რომელმაც ჯამათის ხეშმდენალება ივირებს, მათ უნდა წარემართათ ჯამათის ყველა საქმე, ჯამათიც ვადლებულთ იყო გაეგონა მათი და ყოველ მათი შიითობა შეხარულბინათ. აი, იხ წესები რომლებიც მათში შევიგანე, და თუ მართლა შეხარულბენ ხატორებისამებრ, საქმე უკეთ ექნებათ, თუმცე ეჭვი შევარება, რომ ჩემი წესლება განახორცილონ: - ვინცე ლევის დროს ილაპარაკებს - 10 ვაპ. ვადაიხილს. ვინცე თავის ამხანავს დახწყევროს - 50 ვაპ., ვინცე შეგობარს ვაღანმდავს - 1 მან., ვინცე სგეშს შანს, შიღლარი ვადაიხილს 5 შან. ხაშუალთ შეშდებისა - 3 მან., ხელმოკლე - 2 მან., ვინცე ულოვავალ წავა ხავაჭრლ თავის ლუქანში 1 შან., ვინცე შამათს ან ში¹ელს დარღვევს (ვახეხს) - 3 შან., ვინცე შიგვადლებოს ვახუნებმის-ახ რამე საქმიანობას ვახწყვს და თავის ფარდელში დარჩება - 3 მან., ვინცე ვენჭისყრის რეგისა-შემრ ხეუშარს არ შიღლებს ხახლში - 1 შან., ვინცე 4 თვის განმავლობაში არ დაიღებს იუღლიონ².

¹ ეს სამშინი საქმე იყო მარადე მათი შიღლარი გამებეშობისხაც კი, რადგანაც იხინიც არ იღებენ იუღლიონს და ხალხსაც ვერ აიპულბენ, მეორეც იუღლიონი რომ დაიღონ თავის ხაჭებებს ჩამარჩებთან რამდენიმე³ ხაახს, და ამივამ მნელთ იყო მათთვის ამ წესის დავანინება. იგი მათ ჭუჭუბი არ დაუჯდათ.

- 1 მან., ვინც ცხელი კაჭანს არ დაიღებს შიგნით - 10 კაპ., ვინც თავის აღებ-მიღებში მისი ხელის მშვიდობით მოძრუნდება, 1 ფუნტ ხანთელს შესწირავს ხალფავს. მექორწილები - 2 ფუნტ კარგ-ოფილის ხანთელს შესწირავენ.

თუ გაბაევი არ აღასრულებენ ყოველივე ზემოხსენებულ წესებს, ისინი დავალდებულიან შესაბამის გადასახადებზე. თუ რომელიმე გაბაითაგანი არ დაეთანხმება დანარჩენებს რომელიმე საკითხში და ურჩობას გაუწევს, ხასჯეოლ 5 მან., გაღაიხღის. გაბაევი ვალდებული არიან შეავიწონ მიუვებს კელღები და ხასჯელი გადასახადი დააწესონ იმ ქალბებზე, რომლებზეც ფევილაზე არ წავლენ.

ერთერთი გაბაი პახუხისგებელი იქნება ხვედართა მიღება-მოწყობაზე, მთელმა ჯაშაათმა უნდა მიუხმინოს მას და განახორციელოს მისი ნათქვამი და მიითთება ხვედარის ხასჯეოლ მიწვევაზე, როგორც კენჭის ყრის მიხედვით იქნება დადგენილი.

ამ წესების კვალბაზე, მკითხველი წარმოიღვენს მათ ხულოერ-ხარწმუნოებზე მდგომარეობას, რა დაბად ხაფეხურზეა ის. გაბაევის არჩევის საბუთი დამოწმებულია ქალაქის უფროსის ხაბეღწ. ბექლით, ასევე გორის მამრის მიერ, რათა გაბაეებს უფლებამოსილება და გავლენა ჰქონდეთ ხასჯელში მათ. და თუ ამ კანონებისა და გაბაევის არჩევის გზით გაუმჯობესდება მათი ხულოერ-ხარწმუნოებრივი მდგომარეობა, კურთხევაზე მიიწვევით მათ, თვისებები და მუნებამე გამოუხარებდით. 1860 წლის კამერალური აღწერის თანახმად კომლია რიცხვი, ქალაქის რაოდენობის ჩვენებით ასეთი იყო:

	კახვი	ქალი	კომლი
ხაბეღწ-გლეხები	103	78	19
ხავეციხი	25	17	7
1870 წელს, ხასჯელ-გლეხ.	300	250	60
ხავეციხი			7

ჩემი ხურამში ყოფნის დროს, ხურამის პრინციპად დავიდ ივანეს-ძე ყურუღია, თავისთან მიმჩნია ხასჯეოლ, ჩაიხე, იქ რომ მიველი ერთერთი იქაური თავალთაგანი ვნახე თავალი კონხედიგინე ამაშითვი მან შემდეგი შიამში:

სოფ. ვახანში, ქუთ. გუბ., ხურამიდან 25 ვერსის მოშორებით, დაახლოებით 180 წლის წინ # 700-მდე ემრ. კომლი ცხოვრობდა, რომლებიც მისი წინაპრების თავად ამაშითვიების ყმებს წარმოადგენდნენ; ებრაელები ვაჭრობას მისდევდნენ. როგა სოფელს თავს დაესხნენ იმარ ხან ავარსკი და იმარში ხან შუხინსკი, ებრაელები და ქრისტიანები ფეველ წაიყვანეს ავარსკისა და შუხინსკის. მრავალ გაქცევით უშველთა თავისათვის. ამაშითვითა ოჯახის რამდენიმე წევრიც წაუყვანიათ ფეველ. იქ აუშუღებოთ ებრაელები, ქრისტიანები და იმ თავად ამაშითვის ოჯახის წევრები მამამლიანურ ხარწმუნოებაზე მოქცეულიყვნენ მსხვილსა და ხასჯეოლ წამების საშუალებით. სოფ. ვახანი მიწასთან გაუხარებომათ, ხასჯეოლ გაუმარცხათ. დღესაც იყვობა სოფელს განადგურების ხელი, ხასჯეოლ, ხალფავები, ერთერთმა მრეთელმა მოხუცმა შიამში, რომ მისი წინაპრებიდან მიღებული გადმოღების თანახმად, ისინი შრეოლ დახასჯეულან მას შემდეგ, რაც ვახანიდან აყრილან არეულბობისა და რბევის დროს, ეხი დაახლოებით 350 წლის წინ უნდა ყოფილყო მისი აზრით. ხურამის ხასჯეოლ დამიდახურა, რომ რამდენიმე ხნის წინ გარდაიფვალა იმ ოჯახის უკანახველი წევრი, რომელიც ხურამში დახასჯელა ვახანის მოხრების შემდეგ. - ცხინვალის სპარმინამ მისივე დავილოვირ მახხარუნოვმა შიამში, რომ სოფ. ალიში, რომელიც ხარხურ-ხურამის გზაზე მდებარეობს, ფეველისა და ფაფოლის პირზე (იქ გბად გეოიარე და კიდეც ვიყავი იმ სოფელში) სომხებმა და ქართველებთან ერთად ებრაელებზე ცხოვრობდნენ. იმ დროს ვახანის მოხრების შემდეგ ებრაელები გაქცეულან, რადგანაც იქაც მისულან ხსენებულ ხანების რამებში და გარშემო სიკვდილი უფიხათ, ახლა იქ აღარ არიან ებრაელები, დარჩნენ მხოლოდ ქართველები და სომხები. ებრაელები მამონ ვაჭრობას მისდევდნენ. რომელ ადგილებში გოჭანდნენ და ხათი გაიქცნენ, მან არ იცოდა, ის სოფელიც დანგრეულა მთლიანად, ახლა ხელხელა გაუშენებიათ.

საუკეთესო ავეჯის სკამები. ჭანსაგმელი და ჭურჭლები ჩავეჭლოთ აქვთ ხმარსულ-აზიურ ყუთებში, რამდენიმე კედელთანაა მიღებული. ოთახები სავსებით გარეულია. რადგანაც ფესახის შემამავალი იყო, ქალები ოთახებს რეგხავდნენ, ახუთავებდნენ ფალახისა და ჭუჭყისგან, რომელიც ჩამუდარყო ოთახის იატაკში. სისულთავეს ისე როლი უღებენ გულს როგორც ჩვენ, ამოჯობ ფესახის შემამავალი რომ არ ყოფილიყო, ასე იქნებოდნენ ჭუჭყში რამდენიმე წელიწადს. ყველანი, ვაგი, ქალი, ბავშვი და ხელედაკარგული ჭანსაგმელი დალიან და ყურადღებას არ აქცევენ მის მოვლა-შენახვას, მხოლოდ შამათებსა და ვარგ ღლეტში ჩაიფრებენ ისინი უკეთესს სამოსს, მთელი ვერსა ვი დაუღვრად დალიან. ქალები და ვაჭებულები არიან ხელსაქმით, რეცხვით, კერვით, მუცლადანი ნაჭერ-ნუჭრებიან და ამრეშუმის ქსოვილის ნაკურების კემსვით და ა.შ. ერთად ჩამოსხლებიან და სხვადასხვა ჩანაგმელებს უკერძავენ ბავშვებს. ისინი გამარჯვ ქალები არიან. ეს ხანაში, ია'აკობ მამისთვალური ღილი მიღდარი პირვინერ მამა, მისი ცოლი ვი უბრადოდ და ღარიბულად დაღის და ვაგი შენიძნავს რომ ოჯახის წევრები გოჯა ხელმოჭრილები არიან სახლის ხარჯებში.

მათში არაა მიღებული ფანჯრებზე ფარების ჩამოხარება, თუმცა იმ სახლის ფანჯრებს ძალიან მიუხედავად, რადგანაც ფანჯრები ღამათაა, მადალი და ვარგი გემორქვებით დამზადებული. ბავშვები მოშვლები დაჭუნდებენ, დახუდელ ჩოხა-ახალხში, როგორც ძველად პოლინელი ხოჯელი მუთავის ბავშვები დაიარბოდნენ. მე დამანჯვრება ყუთების შემხველაბამ, რა იყო შიგ? როცა ნოვთები მიადგამოდაგეს და ხამევი მოაშორეს ყუთებს, მაშინ შევათვალურე დასახლებისა და ასე 17-18 წლის მიზრდილი გოგონას (მიკვირდა, რამდენ ხანს აჩრებენ ისინი თავის ქალიშვილებს და არ ათხოვენ მსირვასაკვებებს, როგორც ვაკვასიის სხვა მხარეებში იგინ, ეს სწორედ რომ მომქონდა) ხკორ-ვარალები. აი, რა ვნახე მიღდარი ოჯახის დასახლების კარადაში: დაკვეცილი ნაჭრები, ჩიოხა და სხვა მახვრის ნაკურები... ისეთი სისულდებით იყო სავსე ყუთები. ერთთონ შეკვრაში ყველაზე უბრად ამრეშუმის ჭანსაგმელი იყო ხავერდის ქვედაკაბით, ვიღვე ამრეშუმის რამდენიმე თავსაკრავი და 2 ვაბა, აი, ესაა ფრიად მიღდარი ქალის მთელი გარდრობი. საქორწილო გამაღებული ქალიშვილის ყუთებში იგოჯა, რაც ღელამისის ყუთში ღევს. სხვადასხვა მახვრის ნაჭრები, ძველი ვაბების ხკემბავი ნაკურები. ერთ შეკვრაში ვნახე მერჯახის ამრეშუმის თავსაკრავი და ხაღჩაქე, რასაც საქორწილს ქალები ახვარებენ. ამის გარდა სხვა არაფერი მინახავს იქ. წების აქვთ მთელი ვაკვასიაში, დაღესტანსა და შირვანში. ქალები აიღებენ მთელ ჭანსაგმელს, თავსაკრავებს, ერთად გამოკრავენ და ყუთებში ჩასაღებენ. შევამჩნიე რომ ქალიშვილი გოგონას ფულს აქვს თიხის პაჯარა ჭურჭლებში შენახული, ამ ყულამასაც იმ ყუთებში ინახავენ. ზოგჯერ ყუთებში ინახავენ არყის ბოლმასაც, ხაჭმელის, მიხარმულ თევზებსა და ქათმებს, იბავე ჭანსაგმელთან ერთად. ქალები და გოგონები მოკრძალებულნი არიან. უცხო მამაკაცთან მხოლოდ მაშინ ჩნდებიან როცა რაიმე საჭიროება აქვთ ოთახში შესვლას. ისე ვი სხედან ჩავეჭილები თავთან ოთახებში და საერთოდ არ გამიღიან. ბავშვები იზრდებიან ყოველგვარი შრილობის გარეშე, ყველას არ ეხერხება ემრავლო. სახლის ველდებში ღილი განხინებია, სადაც სხვადასხვა საგნებს ინახავენ და ვარაღების მავიკრებას ხწვენ. ერთთონ ასეთ ვარაღადი მევრი წიგნი ვნახე, ერთმანეთზე ყყარი ყოველგვარი წებისგინა გარეშე. თვითონ რამი ვარაღად ჩაგმული დაღის, ზოგჯერ ევროპულ ჭანსაგმელსაც იგვამს და აქვს საერთოდ ჩვენნი, მიღებული, სულ უცხო ჭანსაგმელი, როცა მოესურვება მაშინ გამოიწყობა მათში. სხვა ორი მამა გელბების ჩიხებში დაუღის, როგორც ხოჯელი ყმები, ასიოდე ემრავლო ხოჯვა თუ იგინ, ძალიან უხეშები არიან. ყუთილს დაპარაკობენ და ისეთ ამბებს იგონებენ, მისაღებში რომ არ არსებულან, ისე იქვეყიან როგორც მათ ურჩვენიათ, ამის ხელუანები და სხვებში არიან. ასეთია ამ მხარის მხვურებია ბუნება, საწმუნეობისა და ეროვნების განურჩევლად. ღილი ფარისხველები არიან მაშინ როცა უნდათ, არ შეიძლება მათ სიხვებაზე დაყრდნობა, ან მათი დაპირებების სერომულად მიღება, გარდა მხოლოდ იმისა, რაც მათთვისაა ხასარგებელი და ხასარბიელი, მაშინ შეიძლება რამე ხიბაროდ ხოქვან. პაჯოვოყვარენი

არანაქ ყველაფერში მავიჯისცემას ეძებენ. ზოგჯერ ღიდ ხარჯსაც სწევენ საქმელ-სახვედრზე თავისი მავიჯისა და ხახელისათვის, ან როცა რაიმეს ვაშოვლიან შეროვა-გარჩევნის საქმეებშიდან.

დაჯავკირლი, რომ ქალღმს ყუთებში შენახული აქვთ, ზეყავზე ან ქალღმსე დაწერილი ქუთუბები (საქ-ოწონი აქვები), ან გელისთა და მისთანათა ხახელღმით აჭრულღმული ნაწერები. არ ვიცი ამის მიზეზი, ან რაში უნდა სჭირღმოდღეთ ეს, იქნებ ქურღმისსავან თავღმსახეღმადღე, რაზე რაი არ მოიპარონ ყუთბ-იღან?

ხაშევის ვახანის ღრის, დამით, რაშის ქალიღმოდღა ღმბრამ დაიარა ხახელის ოთახში და პურის ნა-ჭრები დააწყო, ერთი საათის შერე მამამისი ცვლის სანთლი ხელში ზეღმად ამ ნახეღმების მებნა-შეგრეღმებს, ისევე როგორღმ ჩვენთან იგიან.

ოთახში, რომღმშიღმ შე ცხობრომღი, კედღმზე რეყოღმღმღი, ოთღმში, ხანჯღმში ჰვიღია. მათ ხაჭ-იროღმისსაშემრ ხმარობს ხახაში, გმაშიღმ შეიარაღღმული დაღის.

ხარიღმული წესები ცხინვეღმში. ზოგიერთი სხვა რეღმღმღი

გესახის მირველი დამის სეღმღმე, რამღმენდაღმ იგი მამარის საღმამის ღემღმთვა, რაშიღმ განსაჯურ-იღმღად აღსანიღმავი რეღმღმღი არ ჰემინიღმავს. შერე ღღეს ვი, მამათავაღმ საღამის, რაშის ხახლ-ში 4-5 ოჯახი შევირბა, რომღმღმავ არ იგღმღენ სეღმღის გაღმაროღა და რაშის ნათღმავები იყღმღს. ოღმავზე ღემღმული ხალიღმზე მოკაღმთღმენ.

ქალღმს საღმღესსაწაღმული ღანსაღმღელი ცეღმთ და ცაღმღმღი ჯეღმღად ისხღმენ, მხოღმღ შე და რაში ვუსხელით მავარა მავიღმს, რომღმღმეღმ მამათის ორი უმარული სანთელი ენთო, ერთი სანთელი მსხღმღი ეღმთ პირს. ხახღმი ხიზნეღმ იყო. არა ენაღმღღმთ რა, ღღესსაწაღმული ხახლი რომ არა განაჯეღმღი, ახე შერეღმღენ შოღლი სიგოღმღის განმავღმღამში, ხიზნეღმღი ჯღმღმს. რაშიღმ წესისაშემრ წაიჯობა ხეღმღი, მხოღმღ ხაროსეთი¹⁸² არ შქონღმთ ისე შეერი, როგორღმ შირღმანის, შეღმისა და ღღესღმის ეღმ-რეღმღამ იგიან. ისინი ქვაბღმში ამზაღმღენ ხაროსეთის და ხეღმღი ჭაენ. აქ ვი ხაროსეთი სავ-სე 3 ოღმში იღმა. მას ამზაღმღენ ნიჯღმის, ეაშღის, ოხიღის, მრღმღელის, ნუშისა და ოღმავ ქომიღმის ნაჯღმავისსავან, შეურეღმენ აგრეღმე მახეს, ღღინოსა და თაღმს და ეს ვაგიღმღი ქუთუბი ხაჭღმღი, ვინღმ ეგვიღმის ღღაღმისანი ხაჭმელი (რომღმღეს სიშღმღღად ხაროსეთი გამობაღმს) მღღიან ცღმღ-მენ რომ გემრეღლი გამთუვიღმთ. დამწრღმთათვის, რაში, სიგყვა-სიგყვით თარღმის შოღმს აჯაღმს ქა-როღმღად. შერე ღემღეს მონაწყის ის ცნობიღი ვიღმღიღმ, ქუთაღმისა და სხვა აღმღღმშიღმ რომ იგიან : ერთოთ წამიღმა მავიღმღენ, ვარეღმ ვავიღმა, ხახღმს მიაღმა, შეღმღიონენ. ვინაა? უკახსხა?-ისრ-აღლი. - რომღელი მხრიღმანი? - ეგვიღმღიღმანი. - რამ შოგიყვაღმანი? - დაჯღმღღი. ნიშნღმი გამოკ-ოთხეს. მან უთხრა ციციოთი მავქს და ოთღმღინოთ, არ დაუჯერეს მანღმ, სხვა რღმღემღმსეღმ ჩამოყ-ვა, არ ერწმუნენ, სანაშ არ წამოიყვირა რომ წინღმღემღითიღა და მარჯული შეიჩხია. ხახღმი ღღი სიგღი აგყდა, როგორღმ ემრეღმთა ხახღმის უმრავღმღისში აქეს ამას აღმღი. როცა რაშიღმ უიღ-წია აღმღის ჯემღმღ ღღი ვაღღრ... წამოღმა იგი, აღლი ხეღმში მახე, ნაჭრღმი გაახევა, მხარზე და-იღი და ოთხი ნამიღი გაღმაღმა, რათა იქ მყოღმთათვის ერეღმღინა, როგორღმ ვამოღმღენ ემრეღმღი ეგვიღმღიან მხრეღმზე ცომღემღღმღმულიღმი. ვარღმა ამისა, ისევე როგორღმ ჩენ, მათ სხვა რაშიღმ განს-ავურღმული წესი არა აქვთ.

მაღმღემღი ღღემღს თავის ხახელღმით მიმაროავენ, მიჭიღ და გოგოღ ხმას იღმღღემენ თავიანთ მღმ-ღღმღმან და ყვირიან. მათ არღ ღღეღმ-ერეღმი აქვთ და არღ ზღღღღმა, არ ზღღღღმან მაღმღემღმ როგორღმ ხაჭირა. ქალღმი ყვირიღლი რამარავიღმენ, როგორღმ ვაგემღი. მღღიან იშვითაღმ ხაშღმღმენ ღღმღღ, ყვი-რიღმისა და ჩხუღმის ვარეღმე მათი არღმღიოთ ხაშღმარი არ წარმოაღმღეს რაზე ინღმღესს! - მაღმღემღი თა-ვის ანამარღ იზრღმღიან, ქალღმსეღმ არა აქვთ ვინღმა და ჰქუთა თავში, რაღმანღ ყუღმღღაროთ თა-ვიანოღმისა და სწავღმის ვარეღმე ვაიზარღმენ, ვითარღმა ცხოვეღმღი. ასევე ცხოვრომენ და თავიანთ მა-ღმღემღმსეღმ ასე ზღღიან. ქალღმის ქურღმში ყოვეღმღის ისმის ყვირიღმის, ჩხუღმისა და ღღმის ხმა, რომ-

ელც ვას აღწევს. რა აჩუბებთ, ვაგი ვერ გაივებს, მხოლოდ ხმა ისმის. ურთიერთპირიგება და რამ-
ის გაყრდა არ შეუძლიათ, ერთმანეთში მუდამ ჩხუბი აქვთ და ვამართო.--

ცხინვალის ერთი მუწნი მღიღრის ხახლში გამართული ერთი ჩინებელი ხაღიღობის
შესახებ

ვკირას, ფესახის უქმე ღღეს, ღიღის 7 ხაღიღან ჭუაღღემღე უჭველი ღაღრჩი; ხახლის წვერეღმა, ყვ-
ღღამ ვაღ-ღაღეე ისაღღმეს, ერთმა ამ უკთხუმი, მეორემ იღით. რღმა შუაღღემ მონაწი და ის მღღღა-
რი შოღღა ხახლში, მავღღამე ღახღეს ერთი ჭათამი. წვენი ყვეღამ ხათთაღღ ვაღღისხა თაღ-თავის
თღღშემში, შოღ მავღემი ჩაიღღვრიეს, როგორღ ფუაღ და ხეღღშიღ შუეღღენენ ჭამას. მავღღას ხაღი ოღ-
ახი უხხღა. მღღღარი, შისი ცოღღ, ჭაღღშოღღი და ორი ვაყი, მღღღრის შმა, ცოღღთ, ჭაღღშოღღით, ორი
ვაყითაღ და ხაღი გოგოთი, მასპინძლის მეორე მშის ვაყი ცოღღან ერთაღ. სუღ 15 სუღი იღღეღღაღ და
ხაჭირი ოყი ჭათამის ჭვეთი განაწიღღმა 15 სუღშე, ჩემი თავის მითღღ მეთოღღენღღღ სუღ გამაღღ-
რა. ასუთი ხაღიღობის შემხწრეს მომერღღა ჩემი წიღი ჭათამის ნაჭრის აღღმა და მათ ღაღეღღეე ის
ხაჩუქრაღ. შე ვი 3 ვკერცხი ვჭამე, წვენიოთაღ და მარღღოთ, ერთი ჭიღა ყურძნის წვენი ღაღღეე და
იზ ღღღისთვის ხაღღარისი ოყი ეს ჩემთვის. მავღემს, ღვინოს, არაყს, ხორცს და სხვა ხანოვაგეს ოს-
ინი ჩავეღღღღღს ინახავენ. ფესახის შემომაღღაღ ღღეს მიხღა ისე, რომ უმი ხორცი ჩაუკეღღაღი ღარჩა
ხახლში, შოღღა იმ მღღღრის ორი შმა, რომღღშიღ ასუვე არიან ცოღღ-შოღღის პაღღრინები, არაფრაღ
არ ჩააღღეს, რომ მშის ოღახს ხაღღესახწაუღღღ არ ოყყოღა ხორცი, რაღღანაღ იმ ღღეღღში შვერი არ
ღაღეღღათ ხაჭინღღღ და გოგა ხორცი ოყიღეს. იმ ორმა ჩუმაღ წამოთაგეს ხორცის ღღღ-ღღი ნაჭრეში
შამღღეღღს, წამოიღეს, შეიწვეს და ფარღღაღ შუამღღენ. სხვა არაფერი არა აქვთ ხაღღუნვაი, არც ოა-
ვიანთი ოღახეღღისა ეღღარღღმათ, რომღღმხაღ შუხამღღა შეროთაღღღღ ხორცი. მთავარი ისაღ მუღღეე ამ-
ოყორღ. აქღღან განსჯის მკითხვეღღ, ხაღამღეე აღწვეს ამ მხარის მცხოვრეღმა ხორციღღმა და ღაღ-
ნამაღღეღმა. მკითხვეღღს ისიღ ნუ ღაღაღწყღღმა, რომ იმ მღღღარს არა ნაღღღმ 100 000 შან., აქვს .

არაუბრაღღი ჭაღღმი, სუფთა, ღამაშ ჭანსაღღმღღში გამორწყობიღღმი ღაღღან და ევროპული ჭვეღღეეი აქ-
ვო, ცღღღღმენ რომ ხახლშიღ ღაღიღვან ხისუფთავე, ებრაღღღის ჭაღღმი ვი ღაღეღღღან ჭღღახხაღ და ჭვეჭ-
ყში ჭღღამას. ისიღ ცნობიღღა, რომ ებრაღღღში, მეზომეღღ არაუბრაღღღმე უფრო მღღღრეში არიან, მათ
ცოღღღმი ვი ვაი ღღეღღში, ისეღ თავსაღღავს გაიკუთემენ, ვაგი მანუთაღ რომ არ შუაღღახს, აზნაში მა-
თავის მანუთი ფუღა, რის გამოღ თავს ნეღას არ ამღღეენ, ყოვეღღღეე გაიკუთონ ის თავსაღღარი. ჟ-
ხახღღემომაღღღღღან მეორე ფესახის შემომაღღღღღღღ, ახაღ ხაღღესახწაუღღღღ ჭანსაღღმღღს ჩაიღღვაიენ და ამ-
ამი ღაღღან ფესახის შომაღღაღ ღღესახწაუღღღღღღღ. ცხინვალის ჭაღღმს, ამოღღმი ერთი ხეღ სამისზე მუღღი
არა აქვთ, მუღღი-მუღღი ორი ხეღი და ორევე მავყელის ან უბრაღღო ჩითის ნაჭრისაა, ამრეღღღის ჭანსა-
ღღღღღღღ ღაღღარავი შეღღეეღა, ხხენეღღღღღი ისინი უკვე უბრუნეღღეეღღღღღი არიან, ვინ ვასწევს შათ-
ვის ზეღღეე ხარჯებს. ასე ღაღღან სიზნებღღღში, მთეღღ თავისი სიგოგხეღ, ცოღღმთან ერთაღ და ღღეღმს
და წღღმს ამოღღმაში აფარებენ. ჭაღღღის ქერეღმი პაღღარაღ და ღღღღ, მიჭემი თოღრსაღ და წიოღი ვკერ-
ცხემს აგორებენ, როგორღ მათი თანაფოღღ არაუბრაღღღ მიჭემი თავიანთი ღღესახწაუღღღღმე. ღანიშუღღი
ყმაწვიღღმი უქმეღღში თავიანთი სუფღღღღღან პაღღარმღღის სუფღღღი მღღღან, ახაღ ჩერეღღეეღას ჩაიღღვა-
შენ და რომეღღეე სხვა ხახლში შიკღენ. მერე ფრანღღი მუფოკავიგოთ, სუფღღის ჭერეღღში ოწყებენ სიარ-
უღს, რათა პაღღარმღღღღმა გაიგონ, რომ სიძე შოღღაღ ხუღღღში. როგა ხახიამარო მიიპაღღეეღს ხახლ-
ში, ხახიამო ვერც შუხეღავს და ვერც გამოღღღაღღაღღღმა თავის ღანიშუღღს. თუ ჭაღღის მამა არ მიღწ-
ვეეს ხახლში, ისევე გამაღღღღღღმა როგორღ შოღღღა, მავრამ ეს მაღღღან იშვიათაღ ხეღმა, უმეღღღწიღ-
აღ იპაღღეეღღენ ხახიამის, რომღღესაღ ხაჩუქარი მთაქვს სპაღღარმღღღღღან და თუ გამოღღღაღღღღმა მთა-
ხერსა მასთან მამინ გარჯაღ უფახღღმა და ხაჩუქაროგ.

ჩაღს ჭვაღემში აღღღღემენ, არ სურო გაღაღღღან თავისი მეზომეღღი არაუბრაღღი მცხოვრეღღღღღისგან,
სამოღღღღში მოღღღღღის წეღი, ერთი რომ არ უნღათ სამოღღღღისთვის ზეღღეეღი ხარჯის გაწევა, მეორე

არ იციან მისი ხმაურმა და მასში ჩაის მოლედმა, მეხამეგ რაში უნდა ჩაი, შეუძლიათ გოგი წყ-
ალგ ღაღონ ცხელის ნაფლად, მათი კეთილშობილი მუხღღი არ შეჩვეულან ჩაის ღაღევან, მაგრამ
აუცილებლობის შემთხვევაში, როცა აუღ არიან ან როცა სხეუარნი მივა მათთან, მაშინ სპირტის
ქვაში მოაღუღებენ ჩაის, რომელსაც რადიანირი სუნი უღის, კაცი ვერ ღაღევს. ასეთი წესი აქვთ
ამ ადგილებში, ქუთაისშიც კი, რომელიც ღიღი ქაღაქია, რაღა ითქმის სულღმბე? ღიღი, პაღაჩა, კაღი,
ქაღა, გოგო, ყვეღა გაუხეღმღულა და მათ ხორციღობას ხაღვარი არა აქვს.

ღღში საღჯურ უნდა მივიღწენ საღოღავში, მხოღღ ღღვა შეღორჩათ წმინღა მიღაღღობად კარღახე
ღა გღსახე, გღღობენ როღვეში საგულღაღულღ შეხსრულონ, ღღვის გარღა, სხვა რაღივე კეთიღი ხაღმე
არ შეღინიღავს, გღღავახე იღულღი იღღვიან უღრო და წინღაწინ ღარაღემი და შეგინღმღია სა-
ჭირო გღღავის გაგემის მნიღვნელღაღე, აუციღღმღღა მათი გულღის მიღვა, რათა გასგენ შეხსწი-
რავი, როგორც ამას აღღიღი შეწინღა შესახის მეორე ღღეს თაღარაღმენღღა საღოღავში. ხახამ რ.ღღი-
უმე მიღღი ირი ხაღთი იღარაღა, ხანამ გული არ მიუგვი ჯამათის და შეხსწარაღვეში გააგემინა. ერთ-
ერთი მათი გღღარღმღღღი თანასულღღღისათვის, რომ არ ეღარაღა არაღღეს არ მისგემღენ; მეორე ი-
ულღი მიაგემინან ის უღღი და ღღიღი ღღიღარაღა შეწინღა, ხანამ იგი შეღარუღეს. ყოღღღვის, როცა
ნეღავის მიკრეღა საჭირო რომღღღე პარახეღევს, ღღიღი ჩხმი და ღღა აგულღა მათ შრის, ხანამ
არ ღღამაღრეღენ იმ ნეღავას მეწამული ზღვის გაპობახეიო.¹⁶³

სავაიღღა გინვღღღი გაკრეღღღული უროიღრისიმიულღღი და შერი, თოღღის ფიღი მიღვიათ ერღმანე-
თისათვის, რომ ყვეღას ამ ქაღაქში ღღღსა და პაღარახეღ ერთი მუნეღა და ხახიათი შეწინღღე და თო-
ღღის ერღმა მშიღღღა დაღღა ისინი, ერთი გულით, ჩვეულღმღიღა და თვისემღიღი. ღღვის ღღს ყო-
ვეღი სიგყვის შემღღე-იღვი რაღინს-იღახიან (იყის ნეღა ღღთისა) და ისინი ზღერა გ-ხ ხ-ღ გაწის-
იღვაენ - იღვი რახსნი!-ღა მაშინღე კი როცა არაა საჭირო ამ სიგყვის წარმიღღა, მაშინღე ამბო-
მენ, ზოგჯერ მიგინეღღა ხოღღე, რომ ხაღანის სიგყვეღმე; არ შეღავანენ ვღხაღან წყაღს ჯამარში
სწინღღის ღღვის გაღო- მაშინღე აპობენ. იღვი რახსნის ანღა ვრაღაღე; აკრეღი ხანახეღროღ ნეღ-
აღარუღღა საჭმღღღა, - იღვი რახსნი!-ან; გმირულ ხაღმეღა მოქმეღი, სიახღღა შემქმნეღა, იღვის
მწარმეღღღა - ყოვეღ სიგყვაღე ამბომენ - იღვი რახსნი და ა.შ.

კიღვე აქვთ ჩვეულღაღ, როცა ვინმე გარღიღვეღღა მშის ჩახეღამღ, იმ ღღესვე მშის ჩახეღამღ
უნღა ღღარახონ, და თუ მშის ამოსეღამღ გარღიღვეღღა, მაშინ ღღითმშის ამოსეღამღ. არ გააღე-
რეღენ მიღვეღღულს იმ ღღრეღე მიგხ. თუ მშის ამოსეღამღ ერთი ხაღთით ან ნახეღარი ხაღთით აღრე
გარღიღვეღაღ, ასევე მშის ჩახეღამღ, ჩქარობენ რომ ღარჩენიღ ღღში ღავრღღონ. ზოგჯერ იხეღ ხ-
ღღა რომ ახაღღავებენ მიღვეღღული, რომელღაც ხული აქვთ კიღვე პირში. როცა აუღღყოღი მღღერ
ხუსეღღა და სიკვღღღის პირამღღ მიღღის, მას უკვე გარღღვეღღღღღ თღღან, ჩქარობენ მის განზანე-
ახ და გაპაღღინსეღახ. არ ვიგი რაღღმ იქვეღიან ისინი ახეღ და ჩენი რღღეღიღის რომღღ წესს უღრღ-
ნობიან, ახეღ ხომ მთელ ეღრღულ ღღახპირაღი არაა მიღღული, შეღღღი რამღღინიღე ხაღთი გაღრეღღი-
ნათ ხახღღი და აღღმიანურღღ გამოუღღრათ იგი. ეს მიამბო გინეღაღის პრისღღაღა და ხახამი რაღი
იღულღული იყი ღღემოწმეღინა ნათქვამი და ხომარღღე ეღღარეღინა. რამღღენღღე რაღის ჯღრ არ მიღ-
ღღ ღღმეღიღეღა მთავრობისაგან თავის თანამღღემღაღე, ჯამათი უღრის არ უღღღღა. თხოვა-გარღეღღი-
ის შემთხვევაშიც, ჩქარობენ 7 წღღის გოგინეღის გათხოვეღახ, ვისაც ქოღღინეღის მიწყობა ხუღს ხახ-
მეღის თანხმიღთ, აწყობს მახ, ხეღს არავინ უღღის, რაღღანღე ამ ხახღში არაა წესრიგი. იღის ი-
ული კია, თუ მიამაღღღი რაღმ მიღღღეს მთავრობისგან რაღინიღის მიწმეღახ, იღმინ მახ მთავრობის-
ვე ღახხარეღიღი მაღღა ექნეღა საჭირო რღღეღიღერი ხავითხეღი მოაგვაროს. იგი გინიღერი და განაღღღ-
ული კაციღა ყვეღაღღღიღი. მისი ხახელი და გვარია ხახამ ია'ავომ მამისთავღღი.

გამაღღის ხავითხეღი მინღღაღა წესებში და კანონებში შემღღანა ხაღღავებში, მეღრის გავისარჯე,
ჯამათის უმრავღღღობამ აიღრია ისინი, მაგრამ ღაღან-ავიარაღის (გამოიშვეღღის) ჯგუღი ყოვეღ ჯა-

მათში არსებობს. მათ გონება აურიებს ხალხს და გადაფიქრებს არჩევა, მიზეზს კი შვილებელს კარგად მიხვდება. ამ მხარეებში მცხოვრებთა სურვილია სახლებით თავიხვედნი იყვნენ და ყველასგან დაშორებულნი. ამბობენ, რომ ყველა მათგანს სურს ოსო ხელმძღვანელი და სახლამათი საქმეებში გამოთქვას თავის აზრი, პასუხამდე და დიდამდე და არ სურთ იგონებდნენ მისი აუკარგი, რადგან ახ არ უნდა ნაბიჯის გადადგმა წინ, როგორც დროება მოითხოვს, ვითარცა რამდენიმე წლის წინ ისხლებენ ჭაღახში, ახლაც ახ სურთ დარჩენენ, რაც შეეხება მათ მავშეებს ხელოვნობაში, ამასვე ვინ იღამარაკვებს, აკრძალულია პირიდან ხილყვის გაქოჯნა, ახეთ კაცს არაფრად არ აგვებს ჯამათთ. თითოეული თავის ჭკუაზე დაღის და რაც უნდა იმას აკეთებს, ეს კი სიმუღლისა და ურთიერთობის გამო, რომელიც ავთვისებიანი სენივით იზრდება ამ ქვეყნის ყველა ებრაულ ჯამათებში, ჯოჯობი არან. განათლებისა და სიბრძნის მშეს ჯერ არ შეუნათებია იქ. ოლივან მოყლიმული ხაზინელ წყვილადი დაიარეზიან, მრთყევი და უვიგები, მგონებს ვიღვე მეერი დრო გაივლის ხანამ თავიანთ ევროული თანამომბეების მდგომარეობას მიადწევენ.

ქალმა საეროლ არ იგიან საქმის მომზადება, ხორცს წავამიდან ჯერ ვიღვე მოხარმავე იღებენ, რადგანაც შეჩვეულები არიან ნახევრად უმი ხალიდების ჭამას. შე ვერ შევიჩვიე მათ კერძებს.

ხალხსახსნული უქმეებში აქაური ებრაელები წვეულებებს პართავენ, ერთმანეთს პაფიყებენ და მღერ უყვართ დღინის სმის გახანგრძლივება, იწყებენ დღინის მშას და ამას არც მლო აქვს და არც საზღვარი. მაგილად, დღინო კახრებით მოაქვთ და ჭამენ, ჭამენ ისინი ძალთან შევებს, ყველანი ჯანმრთელები არიან, თავის ფიკვილეს კი არ იგიან. აქაური ხელისუფლებისაც კი არ ეშინათ. მთელ ხარჯებს ჭამა-სმაზე სწევენ, მეფი არაფერზე. ერთით აქაურ ხახამთან ხ. აპარონთან წვეულებაზე გახლელი უქმის მესამე დღეს. ეს ხახამი გხინვალის ხალხავის ხაზინათ. თავი მოყვარა 40-ოლე კაცს და 20 ქალის გარდა პაფარა გოგონაჰსაც. ჯამათის ყველა პაფიყსაგეში და გამორჩეული პორთებმა აქ იყო, რამი ხახამის შეთაურობით. ჭამებს, ხვებს, მერე გოგონებმა დაიწყეს გეკვა რნგურის დაკვრის მხამე. ყველა ხელმით ჭამდა, ჩემთვის მახპინძელია მოიგნა ვოჯი, და დანა-ჩანგალი ჩემი სახლის პაფონის ოჯახიდან. ჯერ პაფარა ჭიქებით სვამდნენ, მერე როცა შეზარხობდნენ, წყვილ-წყვილ დიდრან ჭიქებზე გადავიდნენ, მერე დიდი თხის ჭურჭლებითაც ხვებს, ხამინელება მათი დღინის სმის ყურება, ქაღბი გაცეა ვუთხეში მოყუთლყვენ, რადგანაც პართალა ხახო დიდი ოყო მვარამ სულ ერთი ოთახიხაგან შესდგებოდა, ამოგომ კაცებს ოთახის ნახევარი ეკავათ, ქაღბს მეორე ნახევარი. კაი დღის სამოსი ეგვათ, მათი ჭანსახმელი ხაეროლ ვერ აიჩერება, არავიარო მსგავსება არაა ქრისტიანი ქაღბის ჭანსახმელთან, მათ სულ სხვა გემოვნება აქვთ, არააზიურთ, მსგავსი ევროპული ქაღბისა. ებრაელ ქაღბს კი ხახებზე და ხამოსზეც აწერიან, რომ კავახილელი ებრაელი ქაღბი არიან ისინი. ახადგაზრდა ხახმებმა, მათთვის გნობლი მელლია დაუკვს ხიმღერებით, ერთი მელლია აქვთ. ყველა დღესსა და ხიმღერას ამ მოლოით ახრულებენ. ამის მოხმენაზე კაცს გული აურევა, ქაღბს კი ფრიად ხიმომუნებთ, როცა მათი ქმრები მდერიან. მთელს საქართველოში იმერეთსა და სამეგრელოში ყველა ხიმღერა და დღესი ერთი და იგივე მოჭრებზე სრულდება, წვეულება ეს, ნალიში თუ პაფარა ქეოგი.

ფესახის მეოთხე უქმე დღეს, მრით მიღას წვეულებაზე დამომახებს. აქ შეგროვდა ჯამათის უმრავლესობა და მოხარეს რომ გადასწყვიტეს უქმეგახსულს გამაღები აიჩინონ, ვნახო როგორ დამთარდება ეს საქმე. მიზეზი იმისა, რომ ვრთხელების ლევის ჯამათმა უარი განაცხადა არჩევნებზე არის, იქაური დათან-ავიკამის თვისებების მქონე ორი მუნქი პორთების მრალი, რომლებსაც ეშინათ ჭამაზე შეჭად არ წაართვან მათ გედავა, პირველი რამა'ია¹⁶⁴ და არამზადაა. მან ხაჯარლ დაიყვირა: რამი გვინდა რამი და გამაღებით, განა მახონები უწინდებურად უნდა დაენიშნოთ და თავზე დაიხვიართ? ახლა ჩვენ თავისუფლები ვართ მახონების ხამსახურისგან, არ გვინდა ახალი მახონებო-ეს განახლად ხახამმა, რომელსაც ცოფა ესმის ებრაული და მისთანა მუნქი მთელ ქაღბში არ მოიპოვება, მას

6 მიზარი შვილ ჰყავს, ხაქორწინოდ გამზალბული და იძის ემინიანხალი წესის თანახმად ყოველ ჰორწილის კვალბაზე, ხადვლავო ფული არ წამაროვანიო. აჰის გამო ურჩობს და მოელ ხაღბს გინებას ჰრეხს. ამ ხახამში, რამდენიმე პირმა მიოხრა წვეულებამზე, რომ იგი მამამისს ლეღამიანს არ უშვებდა, ვაითო ვიღვე შემბინთო შვილო და მას შემკვიდრებო ვაუყრნო!

ყოველ ლეხასწაულზე, ისინი ხარუქარ-ხამოძვრებს უგზავნიან ცხინვალის დარიბ-ხელოვლებს. ფეხახის უქმეშიც ვნახე, როგორ მიჰქონდათ ხამოძვრები, როგორ ჩვენთან, ფურქოში იღიან. ერთი ბიჭუნა გავარჩეო, რათა მენახა, რა მიჰქონდა ნაჭვრეგადვარებული ხანითო. აქ იყო ბევები, მიხარბული წოელი კვერცხები, ქალაღის ფული იღო კვერცხის ქვეშით, მგონებს სამშანეთიანიო, დარიბებს უგზავნიან ფეხახში მადებს და ღვინოს, ნათესავებს კი ხვადასხვა ხარუქრებს.

გამბეშის ხაკოთის მოვარებმისა ღლი კამათო, ჩხუმი და აურბაური იყო, მათი ხმა ცახა სწულბოდა, აქაური პოღოიის დახმარებოთ, შევძელი მათ რამად რამი ია'აკობ მამიხთვალუის არჩევა, მთელმა ჯამაათმა მოაწერა ხელი და დაამარქმა თხოვნის ხამუთო, რომელც ვაგზავნა ნარაღიოც ხადვბერით ხამმაროელში დახამგვიცებდაღ. ღლი წვალბისა და შრამის ფახად ავარჩეოინე გამბეში, შეუფაინე ახალი წესები და კანონები, რამის ვარდა აირჩიეს 9 გამბი, რომელც ხელმძღვანელებს მთავრობის მიერ დანიშნული მოხამაროდ ვაუწევს. რამდენი ვინწაღ და ვენამე, ვიღვე ეს ადამიანისახა ველურებში დავითანხმე ამ ხაკოთებში, ზოგი მართო, ზოგი ნებოთ. ცოლა დარჩა, კინაღამ ავლიღვეე ჩამქოღბს. მადლობა დემროს, დავასრულე ეს საქმეები, ჯამათს ვამოართვი მონომობის ქალაღი, რამისა და რჩეული გამბეშის ხელმწიერებოთ, მრავალმა წყვედა-კრულვა მომადლო, მავრამ მერე მოყვრებად ვადამექენენ, როცა ამ ღონისბიღებმის მიმანს მიხედნენ. რაც შეეხება რამისის არ დამხმარებოთ ხაეროდ, ღლი ზარმაცი ვინმევა, თავმოყვარე და უმადური, ვერ მიხვდა რამდენი ვენწაღ მისთვის და მისი პაღოვისათვის. შეღა-ღახხნა ხხვა ავლიღდან მომეგებს, მას კი ვამჩნებამა შეუნღბს! მისდამი ვაწეული ვარჯის ხამდაურად, რამდენი დამგონებამ მოიღვე მისგან, მავრამ არ ღიან ამამე წყენა.--

მშვილბამ ხადვრობს ცხინვალის რამის, ხახმეხსა და სომეს მღვლდებს შრის, პირადღე ჩემი თვალთ ვნახე როგორ მოვიდნენ სომეხი მღვლდები და ბიბლიის ხაკოთებში რამის შევეამათნენ, ზოგორთ ხაკოთხში კიღვე ეთანხმებოდნენ. რაც არ უნდა იყოს ისინი მისგან სწავლებენ და მას ეკოთხებთან ვანმარგებმას, ერთმანეთისადმი სიყვარულითა და პაღოვისგეშით არიან ვანწყობიღნი, რის ვამოც მღვლდების მხრიდან ვამოიციხვულთა რამე ხახის ხარაგულთ ცოლისამებებმის შემოხვევებში, მღვლდებშიც არ აქმეებენ თავის მრევლს ემრადებმის წინააღმდეგ. წყნარად და უმრუნველყოღად ცხოვრობენ, მადლობა დემროსი ხაკვარულთა, როგორ მოღიან ისინი და თრახ ეკოთხებთან ხხენემულ ხახამ ია'აკობს, ისიც ვადახეგებს მათ ბიბლიის კომენტარებს და ისინი ვაგებოთა და ხაღბითი იღებენ მის ვანმარგებებს.--

ბრეთო, გორი, თბილისი

როცა ცხინვალში ყველა ჩემი საქმე დავასრულე, მთავრობის უფლამბისიღებოთ ავირჩიეთ გამბეში და რამი, დავავანონეთ ახალი წესები, ოდნავი ვანსხვაებოთ ხხვა ჯამათშიხავან, ადარაფერი ხაქმე აღარ მქონდა იქ. პრისხავებამ ვადამიწერა მეფე მავრახის ლოკუმენფი რამი ია'აკობ მამიხთვალუის ოჯახის თამბაშე, როცა მოვათვე ყველა ეს საქმე, ცხენებში მზად იყო. რამი ია'აკობ მამიხთვალუთან და ხახამ იგხავ მანამერაშვილთან ერთად ბრეოსკენ ვაწეო.

კვრახს ხადამოთი, იარის 7-ში ვამოველი ცხინვალდან და იმავე დამეხ, მუადამე ვადახუნ, ბრეთში ჩაველით. რამი შალამის ხახლს მოვაშურეთ, ხადვ დამის ვახათვეღ დავარჩიო. ღლით ხაუშბიბისახს, ვამომგავრებამდელ დამარავი ჩამოვარდა ბიბლიამზე, რომელც შემოთ ვვეე ხხენემული თავლის ხახლბია, რამი შალამამა კიღვე შემდეგი მამამი:

1861 წელს თავადი ქაიხოსრო ავალუი ბრეთიდან ახალისებს ვამგზავრებულთ თავის ბიბლიის ვახა-

R. CHIEF RABBI OF KUTAISI /R. ELUASHVILI/, 1910 YEARS . ქუთაისის მთ. რაზმნი რ. ელუაშვილი, 1910-იანი წწ.

L. RABBI ITZHAK MANASHERASHVILI /SITS LINKS/ FROM ZIKHIVALI WITH THE MEMBERS OF HIS FAMILY, 1900 YEARS. რაბი იცხაკ მანაშერაშვილი (სის მარცხნივ) ცხივილიდან, თავის ოჯახის წევრებთან ერთად, 1900-იანი წწ. --... ხახამ იაკობ მამისთვალეთან და ხახამ იცხაკ მანაშერაშვილთან ერთად ბრეთისკენ გაეჩიე (მორანი)

DAGESTANIAN JEWISH WOMAN WITH HER DAUGHTERS, 1900 YEARS და ეხენელი ებრაელი ქალი თავის ვაჟ-ნებებთან ერთად, 1900-იანი წწ.

THE GEORGIAN JEWISH WOMEN /ISRAELASHVILI FAMILY/ FROM AKHALZIKH, 1910 YEARS. ქართველი ებრაელი ქალები (ისრაელაშვილის ოჯახი) ახალციხიდან, 1910 წწ.

CAUCASIAN JEWISH PRAYERS, EARLY 1900 YEARS. კავკასიელი ებრაელი მღვდლები, აღრეული 1900-იანი წწ.

R. ITZHAK DAVIDASHVILI FROM AKHALZIKH WITH HIS WIFE, LATE 1910 YEARS რ. იტხაკ დავიდაშვილი თავის მეუღლესთან ერთად, ახალციხიდან .

GEORGIAN JEWISH SOLDIER /TRIKHELI FAMILY/ FROM KARELI IN TSARS' MILITARY SERVICE, 1910 YEARS. ქართლ-ეზრ. ჯარისკაცი ი. მ. კრიხელი (ქარელ-იდან) შვიცხ სამხედრო სამსახურში .

PERSIAN JEWISH PUPILS /FROM URMIA/ IN EREVAN /ARMENIA/ EARLY 1900 YEARS სპარსი ებრაელი მოწაფეები (ურმიიდან) ერევანში (სომხეთი), აღრ. 1900 წწ.

ყიდავ. ვხად რაში შალმხ შეხვედრია, რომელიც იმ დღეს ახალციხეში მიღობდა, თავადს ფრიად ვახ-
არეშია მახთან ერთად მგზავრობა. როგა რაშის ვაუგია თავადის ვადაწყვეტილება, მიძლიის ახალციხ-
ელი ემრავლეშისათვის მიყიღვის თაობაზე, ხახწრახლო უფრომეშია დავით ინჯაშვილისათვის. მათ შე-
ხახვედრად ვამიხულა მთელი ქადაქის ემრავლება, ხხვა მხხვორებდღმც თავის ხახხლელოში. მთებს
ქადაქში დიდი აურმავური და დლაქოთი შექმნილა. როგა ეს ამბავი ხელისუხვალო ყურამდე მიხულა,
ფრიად ვანრისხებულან, რახლო არ შეაფყოშინა თავადმა ადრე ჰოლოციახო, დავით ინჯაშვილს ხლეკე
ოთახი მომხმალეშია მიძლიახა და ხლეშრისათვის. რა შეაფყო თავადმა ავალეშმა, რომ მისამარულეშმა
ხელს უშლიან ვანზრახვის შესრულეშაში, მისი ხურცილი ვი მიძლიახხლემ რწმენიდან ვამომიღნარეშმა
და, წახულა იქ მხხვორებ ვინმე გენერალ ავალეშთან და უოხოვია იგი დავხხნა მოხამარულეშის ხე-
ლოდან. გენერალს უმრმანეშია ჰოლოციახათვის არახური ხული არ შეემოხევათ მისთვის იმ ჰორშით,
რომ მშვილოში დამრუნლემოდა თავისი მიძლიით ხახხლო. ეშიინოდათ, კოლეე ახალი რწმენა არ ვაგრე-
ლეშულიყ ახალციხეში. თავალი იმულეშული ვამხდარა დავლეშეშინა ახალციხე, თან წამოულია მიძლია,
7 ვერსის მანძილზე მიჰყვეშოდნენ მახ ფეხით ემრავლეში და არაემრავლეში, დიდმალი ხაღი, დიდზე
დიდი ჰახვიოთ. ეს ნამამში დამორწმა ერთერთმა ახალციხელმა ემრავლემ, რომელიც იმ დროს მრეშოში
იყო. მახ ყოველქვე ვარგად ახსოვდა, თავის თვალწინახული. თავადის ხახხლო, ხადავ მიძლია ილა, ავრ-
მალელი იყო დორის ხორცის შეფანა, რამეთუ დიდი ვნება შეემოხევეოდა მახ, ვინც ამახ ვაავლეშდ.
ეს და ამგვარი ამბეში ვრეგულეშა მრეშის შემოვარენეში, თოშქის მთელი ვავკახიის ქადაქებს მოელა

როგა ვიხახუშეში, ხხენეშზე შეეხხელით და ორმაშათს მრეშოიდან ვამოველით, აშის თვის მ-ში. გმა
ვარგი იყო. ჩავუარეთ ხლე. რუისს, ქარელს, შემო და ქვემო ხელორეთო ვამორწნდა შორს, ვავიარეთ ეხ-
ახეში და მადრეში, მღ. მჰეკერის ხანაჰორის ვახწვროვ და იმავე დღეხვე, გორში ჩაველით მშვილოში.
მოველით ერთერთი, ხელწრფის ხამხელრო ვალეშეშეშა-მოხილი ამქენაშის ჰახვარა ხახხლო და მახთ
ან ვავათიულ დამე. ხადამოთი თავადმა ნარაწნივმა ერისთავმა მიმორწვია ჩაიშე ხახხლო, მისვან წა-
მოსულმა რაში ია ავკოშთან ერთად მოვამურე თავად მარაშლის ხახხლს, რომელიც თავის ხაქმეშზე ჩა-
მოსულა გორში. იმ თავადმა დიდი სიხარულით მიმილო, ჩაითა და ჰუნშით ვამომასპინძელა, მოილა თა-
ვალი გორგი ოვანეს-შე ხიგინავოვ ქვემო ხელორეთიდან. იგი შე ხხინვალადან მიგნობდა, მახ იქ
შეეხვედრეოვარ გორის ნარაწნივის ხახხლო. მან შემდეგი მიაშმა:

შაშა ხიგინავოვების ხავარეულის წინაჰარი ადრე ვუნშელ ხიგლითაზე ხხორობდა, ხმელთა შუა ზე-
ვაში. ერთხელ გემით დია ზღვაში შეუფურავს, დიდი ქარიშხალი ამოვარდნილა, გემს დამხხვრევა ელ-
ოდა, მახ შეუკვეთია, თუ ვადარჩეშოდა ამ ხიგათს და ხიგხალი დარჩეშოდა, რა ადგილზეც არ ვარყო-
ველ მახ ზღვა, იმ ადგილზე დარჩეშოდა ხახხორებდღად. გემი დალეწილა და ზღვაში ჩამირულა, ეს ვაგი
მგირე აშის ზღვის ხანაჰორიზე ვარიყულა და რადავ ხახწაულით ვადარჩენია ხიკვილს, ხიგხალი და-
რჩენილა. როგა უწინდებურად მომავრეშულა და იმ ხაშინელეშისაგან თავი დალეწევა, ხახხელით
ნაჰორს ვაჰყოლა და შეუფყვია, რომ იგი მგირე აშიაში იმყოფეშა, ქ. ფანახვერგთან ახლოს, კონხან-
ფინოპლის მეფისაგან ვამოუოხოვია ნეშაროვა ამ ქადაქში დარჩენისა, მიულია უფლმა და იქვე და-
ხახხელეშდა. უფროში მიგეშემის ვამო შემდეგში იმულეშული ვამხდარა დავლეშეშინა ის ქადაქი და ხა-
ქაროველსავეც ვამოეწია, ან ხაქაროველს მეფეს უოხოვია მისთვის, მის ქვეყანაში ვადახულიყო.
შაშას წამოყოლეშია რამდენიმე ახელით ემრაველი ოჯახი და ქ. თბილისს ჩახულა, ხაქაროველს მეფეს
დელაქადაქში. მეფეს მამინ ვულომილად მიულია და ჰახვიოთ, ურეწენეშია მისთვის მღ. მჰეკერის ჰორს
ფლოში მთეშს შორის, ქარელისა და შემო ხელორეთთან ახლოს, თუ იგი შეხმელეშა ოსეშის ვანდენახს ან
დამორჩილებას, რომდღმც ამ ველზე, მთეშს შორის ხხვორამდნენ და მველეშას, მარგვას, ქურდობს
და გდუახს ეწიოლენენ? - შაშას, რომელიც დიდი თავალი ყოილა იხრავლეშში და ფრიად ჰახვიეშული ხა-
ქაროველს ხელწრფის თვალში თანმოყოლილი ემრავლეშის ვარდა დახმარეშა მიულია მეფისაგან, შემრ-

პლემია ისევე, დაუმორჩილებია ისინი და იქვე მოეშენ შორის დაბლობზე დასახლებულ, მახთან ერთად, მისი ორი მამა. ერთერთი მათგანი, უცნობი მიზეზების გამო თავის პირადი აღიარების დაპყრობით, ხსენებულ ქ. ფანახკერქში, დარჩენილი ორი მამა ვი ემზადებოდნენ ერთად, იმ ადგილზე დასახლებულ ნახორებელად.--

მერე, როგა ხაქართველის მეფეებს, შაშას ოჯახისათვის თავადებისა და აწმურების წოდება მიენიჭებოდა პრინციპული ხაქართველების მიღების გამო, ისინი ღლი თავადები გამხდარან ხაქართველები, არა გნობილი მათთან ერთად სხვა ემზადებოდნენ თუ გაქრისტიანდნენ, როგორ ჩანს ამ ემზადების შამთავადები უნდა იყვნენ ქარელის, მრეთისა და მათი შემოგარენის მხორები ემზადებოდა. ღლესაც უკნებენ მოემის თავზე იმ ადგილზე, ხალხ ცოლიანოთა გვარიდან გამხული თავადები ცხოვრობდნენ, ოღესაც ხაუცხოო სახახლებებისა და კოშკების ნანგრევებში, თავის აბანოებში, ხალხვაეებში, კარგი გემოვნებითა და ხაქმის ცოდნით ყოფიდა ყოველთა ეს აგებული ოღლი ქვისგან. ადგილზე ხალხ ემზადებოდა ხახობდნენ, ნათლი ქეთი აშენებული ხალხვაი ყოფიდა, მრწამხრებში ოღესაც გავყაროლი გზებისა და საცხოვრებელი ადგილების კვალი ჩანს. ახლა ვი აქ ყოველთა გუდადებულია. ერთი მხორებშიც არ დარჩენილა, რაც ხანგრძლივ დროსა და უმჯობესი ხანის მოვლენებზე მიუთითებს.--

შინა გორში, ერთი შემოსხენებული ემზადების სახელი მქონდა, შაშარა ვერო ოთახი იყო, ვინქი იაფვებ, ხაშარაველსთან, ჭაღახსა და სიმინებურში, სხვა ადგილი იქ არ იყო, შავრამ ძალი იხე ხახამოვნი და ჭვილი მქონდა მომქანცველი გზის შემდეგ, რომ საწოლი ადგილისათვის ყურადღება არ მიჰქცევია, შერეე ღლით ნაჩაღნიკისაგან მოვიღე მოქმობის ქაღალდი და პოლორწყლი¹⁶⁵. წაუღლი ხაფისყო ხაღვრებზე ცხენების ახაყვანად. შემხვევით ვნახე რომ ღლიყანსი მილოდა თბილისს, ვამბარდა, რომ ეღლით მომჩრედა მგზავრობა და სხეული არ დამეხსხვრეოდა უმარლი ურებზე მგზავრობისას. ჩაუქვით უღლში მე, რამი, გამყლი და ერთი სოქეხი ჩინოვნივი და საშამაშას, იარის თვის 9-ში, შუადღეგაღახულის გორიდან გამოვეღლი. იმ დამით თბილისში ჩავეღლი, ხალხ საფოსტო ხაღვრის სახეუმროში გაუჩრდილი.--

ერშიამინელი შაფრიარქი. მგზავრობა ერშიამინში

1 მახს, თბილისში ჩამოვიდა ერშიამინელი შაფრიარქების უფროსი და მთელი სოქეხის კათოლიკონი გეორქ მეოთხე. თბილისის მრავალრიგხოვანმა სოქეხმა მისახლებამა, სოქეხმა შაოვარ-ღიაკვებმა ქაღალტგარეთა საღვურს მიაშურეს მახთან შეხახველად, ქაღალქში შემოახილეს. სოქეხის ყველა ეღლსიაში შარები რეკდნენ. როგა შაფრიარქ-კათოლიკონის ვანის ჭამარს (Ванарскъ Сопоса) მიუახლოდა, ოღდმალე ხაღის თახხლებით მახ ადგილობროვი ხამღველეობა გამოეგება. შაფრიარქმა აუვრთხა ხაღი და რამდენიმე ქაღაგება წარმოსოქვა. მერე, ხახლიდან სოქეხის ხელმძღვანელი მღვლდში გაშოვიდნენ და ის მისთვის განკუთხენილ სახლში მარჭო დარჩა. შევიგყვი, რომ მეორე ღლეს, ის შარქის მიემგზავრებოდა. დავაქვარე მახთან მისვლა. მის შოარგმენებს, ხახლებწოლისაგან დანიშნულს განხაკუთრებული უწყებების ჩინოვნიკს ჭვარ-ისიკოვს ვკითხე, როგა ჩემს მისახლებად გამოვიდა: თუ შეიძლება შაფრიარქის ნახვა და მახთან ცოგაოღენი საუბარი, მეც გმაზე ვგავარ-შეთქი, ისიც დავპინე, რომ თერვის ოღლში, ვღალიკვაკაშის უფროსის გენერალ-ღიაუგლ ღორის შეღქოვის წერილი შაქვს გაღახახეში მისი უსამღველეოგისათვის, აგრეთვე მარჩ ნიკოლაის წერილი ჩემი მოგზაურობის შეხახებში, მისი უღღმველდობა ვა: კახისის მღვინხანცველის სახელით-შეთქი.- შოარგმენელი შევიდა შაფრიარქთან ჩემი თხოვნის გაღახახე: მად, შან ნება დართო ჩემს მიღებამზე. შევეღი. კეთილი მომზადნება ვესურვე, შან მითვე მიკახესია, ის წერილი და მარათი გაღავევი, წაიკოგხა, მთხოვა ხვამზე დემქლარყავი, მე ვერ ვმღვლი, მეორედაც მთხოვა, შამინ დავქვითი. მერე შოარგმენებმა წაუკოგხა მახ მისი უღღმველდობის სახელით დწერილი მარათი, ღლი შაფრიოთა და მოვრძაღლით მისიშინა

და მკითხა, რა ენაზე შემიძლია მახთან დაპირაკვი, ვანიძე რამ ხომხურად არ შემომღა-მეოქი, ამ-
ღენად, მთარგმნელის ხაშუაღმით უნდა მეხსურა რუხუდად, შემპირდა ყოველგვარი დახმარების აღმ-
ჩენას. აუუხსენი მახ ჩემი მოგზაურობის მიზანი და მისი შედეგების არსი, ისგორიულ შენდიერმა-
თა ხახარგებლად. გვაგანანი ჩემი გეგმა, ეჩმიამინის წიგნთხაგავში იეშუდახა და ისრაელის ისგორი-
ის შეხახებ არსემული მახაღმის და ხელნაწერების მოღმნისხა და შეხწავლისა. იქნებ რაღხემე, შემ-
მთხვევით, რამენიარო გმით მოხვდა იქ რამე. მთარგმნელს ვთხოვე, გაღაევა მისთვის, რომ რუგა ისრა-
ელის მეღმე შეღომ ბენ დავიღმა, პირველი ჭამარი განწმინდა და ხაწიმიოდ ვახხნა, ლუგად ღაღა
უშენახეხის წინ, მთელი ისრაელის ხავრემულის პირისპირ და წარმოსტევაჲ-თუ არაიხარაღმე მოღ-
ენ ამ ხახღმი და იღვაენ, ზენარისიმე მიიღებღეს ლუგახა მათხა და აღახრულმღეს მათ მხოვნ-
ახ, რათა ყველა ხახღმა შეიგნოს ისრაელის ღმერთის ერათღერთობა. -

და ვითარე შეღომ იყო ხელწრეღ თავის ხამეღოში, ხაღვაე ჭამარში და ისრაელის ხახღმი, მამრ, რუგა იქ ხხვა ერემი არე ვი ყოღიდან, რომელთაგ ის გავიგხავდა, მან მიხაბამი მავაღოთი მისე
თავის ხახღს, რათა არ შეიწიდა აღვიღო შურხა და ხარწმუნეობათა ხიძულღილ მათხა და ხხვა ერემს
შორის და რომ ის ჭამარი ყველა ხახღხისთვის ყოღიღყო ღია. მახ არ განუხხვაევიამა ერემი და ხა-
რწმუნეობა. ახვეე ეჩმიამინის ჭამარე 1700 წლის წინ ამენეშულა, იქ ჯერ არ ღაღღაღა ვეხი ებრაე-
ღს, მთელი ამ ხნის განმავლბამში, და მე პირველი ვარ ებრაელ მოგზაურთაგან, რომელხაგ ხამენიერო
მიწნემით სურხ შეამოჯოს იმ ჭამარში, და რამღენაღაგ პაგრიარქია ხახღის პაგრონი, ღაღ ღამროს
ნება, მოვიღე იმ ხახღმი და ჩავუკვირღე ხელნაწერემს, ისგორიის ხახარგებლად, განურჩეველ ერისხა
და რღღოგისხა და არ მიაქეგის ყურადღება იმას, რომ ებრაელი ვარ თუ ქრისტიანი, და რომ ღარწმუნ-
ემული ვარ, რომ მისი ღირსპაგოგემულბა უარხ არ მეღყვის მეენიერებათა ხახარგებლად; რუგა პაგ-
რიარქმა მოსმინა ჩემი ხიგყევი მთარგმნელის პირიღან, მოქონა, მავრამ მიჰახუხა, რომ მე შე-
ვგღი, რუგა იგი ჭანაგოვოსად მოვიჩნიე, რომელღე მწად არის თანამეღროვე ხანაში განახხვაევის ერე-
ში და რღღოგია. პირიქით, მისთვის ყველა ერი თანაბარია, ახე ყოღიდა ხომეხ მეღეთა ღროხე, ებრა-
ელემს წყნარად უგხოვრიათ და არ განუგღიათ რაიმე შევიწროება ხომხეთის ეკღხიისგან. ეს გნიშ-
იღა ხომხეთის ისგორიიღან და რომ ისიგ მწადაა ხიკეთე გამიჩინის, მიმიღოს პაგოგით და ყველა-
გერში დაემხმაროს, რაგ ჩემი კვედა-მიეგმისთვისაა ხაჭრო. მის უწმინღესობას მარწმობის ბარათო
იგ ვთხოვე, რომ მე ვარ პირველი ებრაელი მოგზაური, რომელღე 1700 წლის მანმიღმე პირველად მოვა
მონახღერში, ეჩმიამინის პაგრიარქია ჭახგშე მისი უწმინღესობის გამგებლობის ღროს, მის მიერ ჩე-
მღამი გამორჩენიღი პაგოგისხემისხა და ღაღახემის დახღურად. პაგრიარქმა ამ თხოვნის შეხრულბაგ
აღმოქევა, ერთი ხათო მეხსაურებლად თავის ოთახში, მერე მთხოვა, რამღენიღე ღღის შემღეგ მიგხუ-
ღყავი მახთან, ან რუგა გამგზავრემას ღაღაპირემლი, მომღა მიმართვის ბარათო ეჩმიამინის ხინოღ-
ისაღმი და ერევის არქიღაკონისაღმი, რათა ჩემს მიემემში დაემხმარებღენ. წამოღღქი, ღიღი მა-
ღღმა და კურთხევა მოვაგე ვღღს ხიღრმიღან და წამოსვლა ღაღაპირე, პაგრიარქიგ გამომყვა ოთახ-
იღან გამოსხაღებლად, მე მახ თავდაპირველად ვერ მიუხვღი. მახ თურმე უბრამენია მთარგმნელ-
სათვის მე ხახხიღო ოთახში მიეწევი, პაგრა ვახხამემე. მთარგმნელმა მითხრა რომ პაგრიარქი მა-
გიღახთან მთხოვხ. ღიღი მაღღერემით გავყევი ოთახში. მეღური მავიღა იყო გაზღიღი ხხვაღახხვა,
მრავაღღვარი ხაჭმელხახამეღმით, პაგრიარქმა მავიღახთან მიმოქევა და წარამოღღინა ხამი არქი-
ღაკონი, რომღმეგ აგრეთვე უხხღენ მავიღახ. ერთი იყო თმიღხის ეპარქიის უღროხი ეპისკოპოსი
მაჰარი, მეორე - არქიეპისკოპოსი პეგრე, რომელღე მისი მეგზური და დაემხმარე იყო, მეხამე - არ-
ქიეპისკოპოსი ვართანი, აღქხანღროპოღან ახღოს მღემარე ხანაგნის მონახღრიღან. ისინი მომეხ-
ღენ და მავურთხეს, მთხოვეს, თავს გავმახხინემღემლი ჩემი ნემისამემრ. შევახე ჩემი ჭეჭა, ღა-
ვღე მისი უწმინღესობა პაგრიარქი, ვესურვე მშვიღობით ყოღნა და ხანგრძლივი შენდიერება, და ჭ-
ხოვე პაგრა პირის ღრევა-კურთხევა უბრაღლდ არ ჩავთვალა მის უმაღღესობას, მან ხიამოენემით ბრ-

მისინა, ჩემი ხალხებზე შეხვა, ჩემი მიზნების, განზრახვებისა და მოგზაურობის მშვილობით განსრუცილება და დამთავრება მიხურვა. გამავკარევის მისმა სიწყევლა და მოგზაურობა პატივმა ეს-
 ლენ ღილი პატივარქისხაგან, მცირეზე მცირე ეზრახელობაში. მთელი გულით გადავხავე მალე და
 კურთხევა. როგა ეპისკოპოსებმა ნახეს, რომ პატივარქმა ჩემი ხალხებზე შეხვა, თითოეული მათ-
 განმავ დაღია ჩემი ხალხებზე. მთარგმნელი ჟურ-ოსიპოვი მითარგმნიდა მათ სიწყევლებს, ვერ აუ-
 წერ მთელ იმ პატივს რომელიც იმ პატივს. მაგონებლად მივიღე იმ ღირსშესანიშნავ ხელნაშე! მთელი
 საგმიის განმავლობაში პატივარქი მღვდლებს ჩემსა და ჩემს მოგზაურობაზე უამბობდა, მეც ბევრს
 მედაპარავა მგზავრობის გარშემო. როგა მაგილიდან წამოვღებო, პატივარქმა მიიღო ჩემი ღილი მათ-
 ლემა, გამოვებშვილობე მის პატივებმულობას და წამოვღეო. რამდენიმე დღეში, რომ მიმართვის პარ-
 ათი მივიღე, ერთი ეჩმიაპინის ხინოლისადმი, მეორე ერევნის მღვდელსადმი. მარათებს ეჩმიაპინის
 მონახების ბეჭდები ერწყა. შევეღებე მშაღებას ეჩმიაპინში გასამგზავრებლად. ენახე ერთი ექიმი
 (ლოქოვი), რომელიც ხელწიფის სამხარეში მყოფი, ერევანს მიემგზავრებოდა, ჰოსპიტალი ხამე -
 მარ, მას ერქვა ღ-რ აპოლინარი ჟღენიხინი. მას საუხუხო ჟარანჟახი ჰქონდა და ხალხში გმით მი-
 ლოდა. ამანვე კარგი შემთხვევა ხალხა მომეცემოდა. ამ მაგონმა მიიღო თავის სამგზავრ კამპა-
 ნიაში, გმის ნახეარი ხარჯების დაფარვით. ღილი ხინარული დაეუთანებე. რა სუბია იმას, რომ
 ხეული არ დამეშვრევა ხედადასხვა ურმებზე ჩაქჩაქით, ამით კი საუკეთესოდ ვიმგზავრებო. ექი-
 მმა რამდენიმე დღე გამარქა თავის საქმეების გამო, მერე, როგა იხინი მოათავა თბილისში, ჩახე-
 ხელი მის ეხლში და ღილით, იარის 26-ხ, ანუ 15 მაისს გავეღიო. თბილისიდან. ---

.

შენიშვნები და რელიგიურ-საყრფახორეში ჟღერინთა მარგანები

- 1). არმენია - ასე უწოდებდნენ შვედი, შუასაუკუნეებისა და ახალი დროის მოგზაურები სომხეთს.
- 2). ნარანკივი - ქალაქისთავი, უფროსი. აუფროსი ხშირად ხმარობს რუსულ ჟღერინოლოგიას, განსაკუ-
 რებით სახელისუფლო და მმართველობითი ორგანოებისა და თანამდებობების აღნიშვნისას.
- 3). აუფროსი ღილი - პანპროფი, ქვეყანაში თავისუფლად გადაადგილების სუფ. მარქობა, სამუთი.
- 4). აღქსანდრ პეტრო-ორ - რუს. ბეობის აღნიშვნით.
- 5). ჟარანჟახი - ეხლი, ფაიფონი.
- 6). ბეო ჰაქნესეთი - თავმყერის სახლი, ე.ი. ხალხავი. აღნიშნავია, რომ საქართველს ემარე-
 ლში ხალხავის მნიშვნელობით ხშირად ხმარობენ სიწყვა ღვჯას. მავ-; ღვჯაზე მივღოვარ; მისი
 პირდაპირი მნიშვნელობის პარადღურად - ღვჯას ვლახულა.
- 7). ემარელი, ისარელი - ერთი და იგივე ეთნიკური ერთეულის აღმნიშვნელი სახელები. შღ. 'ივრი-
 იეშული - ისარელი. (ემარ.)
- 8). გურჯისფანი, გურშია, გურშია - ამ ჟღერინებს, ი. ჩორნი, შენაგველებით ხმარობს "საქართველოს"
 აღხანიშნავად.
- 9). ციციანოვი (რუს. მარ. რ.) - ციციანოევი
- 10). 'ამადვეტი - ასე უწოდებდა სომხებს, საქართველოს ემარ. მისახლემა.
- 11). ხახამი - შრქენი, სამრველს სულერი ხელმძღვანელი, მღვწელი.
- 12). შორქო ჰამაშონი - ჰამის, ხალიობის შემდეგ წამოხაოქმედი თუ წახავითი ღვჯა.
- 13). ქეოუმა - დანერილი საქორწინო აქცი. ღამინე ჰავილში - წმინდა ენა, ე.ი. ემარელი.
- 14). ხუფა - საქორწინო რიფული.
- 15). ჟლოთი - ფორმიაანი, ზოდმარადმული, (ხშირად) ამრეშუმისგან დამზადებული მხრებზე წამო-
 ხახამი, (ღილის) ღვჯის დროს.
- 16). არინ ჰავილში - წმინდა კარადა, ადგილი, სადაც ინახავენ რელიგიური კულტის წიგნებს, ხეჭურ
 ორას და ა.შ.

17). იგულისხმება ბიბლიური გადმოცემა, ხინახ მთაზე, მოშვებ ხაზუაღმით, ებრაელების მიერ ორის მიღებისა, რაც რელიგიურ ღვამად იქცა იუდაიზმში.

18). 'ავოლა ბარა - კერპი, კერპთაყვანისმცემლობა, მიუღებულ და შეუწყნარებელ იუდაიზმში.

19). თება - ხალხების შუაგულში ამადლებულ, აღვილი, ამონი, ხაჯამათო მღვდელთაოების განკუთვნილი. მინხა - შუადღის ღვება, 'არბითი - ხადამის ღვება.

20). მინიანი - მამაყვების აუცილებლად ხაჭირი რიგები (10), ღვების ჩაჭარბებისათვის.

21). ორა - ხნავლება, მომღერება, ღმერთნი (რელიგ.) მოშვებ მიერ მიღებული და დაკანონებული.

22). ხუმაში - მიმლის ხუთი წიგნი (დაბად., გამოსვლა, ღვებ., უღამნ., ქრონიკები)

23). ხეჯარადები - მართლად აღმოს. ქვეყნებში არხებული ებრაული კონგრეგაციების აღმნიშვნელი ჭარბნი. ხეჯარად = ეხანეთი, ხადანაგ გაოცანგენ ებრაელები ინკვიზიციის შემდეგ ზაღვანეთის, მცირე აზიისა და ჩრდ. აფრიკის ქვეყნებში.

24). რამბანი, რამე, რამი - რამი მოშე ბენ ნახმანი, რამი აურაჰამ ბენ ეზრა, რამი შელში იუხაკი (ამბროსიუსური ხახელთა ინციკალიტის მიხედვით); შუა ხაჯუნებში მოღვაწე ებრაული თეოლოგები, პოეტები და კომენტატორები.

25). Русские Преподобные Святые - რუისის გარდახახვის ჭამარი.

26). ებრ. ჭექსში აქ წყდება ხბრბა და ხუღ ხხვა თება იწყება. რჩება შობაქვლიღება, რამ ხბრბა პლაჭონ ოხბელთან ეხება, მაგრამ ჭაქვითად ღამარაჰია რუისის მონახტრის მღვდლები, ეხხვათ მმინაროხე.

27). ღამნ ჰაკოღები - წმინდა ენა, ებრ. ენის ეპითეტი.

28). ახვა ებრაული ჭექსში, ჩანხ ხახლის ქვეშ ჭამარი, ევლებია უნდა იგულისხმებოდეს, მღრ. გამგრბლება.

29). მებამათე - ხუმაღნიკი, შამათის ღამცველა ხექსის წევრი.

30). ახევა ნახმარი ებრაულში.

31). ღერებ შალში ღერებ შალში უგრახა - გზა მშვილობისა და კურთხევისა!

32). რუხ. მიშუაშვილი - ჩანხ წრუაშვილი უნდა იყოს, ნავლმ ხავარაულთა გოგამაშვილი.

33). შალში 'აღხეში ბარებ შამა - მშვილობა იქვენდა! კურთხეულ იყოს მომხველი!

34). ჩონის აქვხ მანაშეროვი (შვილი) ჭრამთ. იგულისხმება ან. მანაშეროვი. ან ამ გვარის ნავლემ გავრგებლული ჭრამ-მანაშერაშვილი.

35). ავის თვა, ებრ. კადენდრით მენ-11 თვა. ჩონი, ხშირად, მხოლოდ ებრაული წელადრიგებით აღნიშნავხ თვაებმა და იარღებხ, ამდენად, მიმანშერონილა ებრაული თვათა ხახელდების მოჭანა პარადიდური ქრისტიანული თვა-ხახელდით:

თში - იანვარი	ღვეთი - აპრილი	ნინანი - ივლისი	თამში - ოქტომბერი
ხეშვანი - თებერვალი	მევეტი - მაისი	იარი - აგვისტო	ავი - ნოემბერი
ქისღვი - მარტი	ადარი - ივნისი	ხივანი - ხექვემბ.,	ელთა - დეკემბერი

36). ხაქართველში - აქ, ჩონი, კონკრეტულად ქარლხ გულისხმობხ.

37). ერეგ ხბრადი - ... იარღებხ ქვეყანა. ახ ენოღებოდა პადხხინანხ იხრადების ხახელმწიოდ გამოხადებამდე, 1948 წ.

38). რუგშილი - მღღარ ებრაელთა ხავართული ევროპაში, (მართლად ხაჭრანგ.,)

39). რამი - უფროხ, ჯამათის ხახულოერი მომღვარი, მახნავლებელი.

40). თუშოღი - ხხადუნები, ღაიონი.

41). თაშა ბეავ - ავის თვის 9. ბე. ებრაული ჭამრების ღანგრევისა და მოხბრების ღღ.

42). ნახამუხ შამათი - ნეგების შამათი. კოხბულბენ ხხეგ. თავხ წინახწარმეცველა წიგნიღან: ონუგეშეთ, ანუგეშეთ ერი ჩემი, ამბობხ უღად ღმერთი იქვენი... »

- 43). როგორც უხედავთ, ი. ჩოხნიხი იუმორის გრძნობაზე არ აკლავს.
- 44). კიდეში - ღვინოზე წარმოსახვითელი კურობევა შამაძისა ან ხხვა ღვინახნაულებში.
- 45). შენახებ ავი - ავის ხანუგეში უვე, ისრაელისა და იუჰუდახ სამეფოების განადგურების ისტორიულ უვე.
- 46). ვალეში - მიფვალეშულა ხულის მისახხენებელი ხვეუ. ლევა, წარმოსახვითელი ჭირისუფლების შორ.
- 47). აშქენაშეში - ლახ. და გენფ. ევროპაში არსებული ებრაული კონგრეგაციების ხახეღოლება . ისტორიულად აშქენაშ = გერმანია.
- 48). ზაღმულ შორა - შორის ხახნაველებელი შაფარა რელიგიური ხვოლა.
- 49). გარი - გენიხი, ფრიად ნიჭიერი და განათლებული.
- 50). ვაბადა - ებრაული მიხფიურ-თოლოგიური მომღერება.
- 51). ელაჰუ წინახნარმეფყველი.
- 52). გომეშე - (მრ.რ.) არაებრაელები, უცხო ხალები.
- 53). შუარი, შუარის ღაკვრა - განხაკუთრებულ ღდეებში, მიფვევა - შენღობისა და შონანღების ღფვათა წაკვიხვისახ.
- 54). ვიახხელ ~ ხვეუ. ხაკვიხხაკი შორიღან.
- 55). შირქათ შამოგი - ჭამის (ხაღლის) წინ შურშე წარმოსახვითელი კურობევა.
- 56). ღარაშომა = ღარაშა - ქაღაკობა, ხაკაროდ გამოსხელა ებრ. ხაწმუნოებრივი ხაკვიხების კო-შენფარგბით.
- 57). გან'ელენ - ხამოთხე, ხამოთხის მადი.
- 58). შრიო შილა - ვაკეების წინღაფვეთის რიფული.
- 59). ფერევა - ხაჭმელად ან ხახმელად აკრძალული რამ.
- 60). ნეღავა - შეხანრაკავი, შიწყალემა. შეგროვებული ფული ღარიშემოსათვის განკუთხილი.
- 61). ბარუხ შაშემ - კუროხეულია ღმერიო! მადლობა ღმეროს!
- 62). შიხეფ - ფრიუღის ან ხაქონის ღამკველელი
- 63). ხამირიოთ - ღირიოთ, შიშღისა და ხიმუღიღის გამოსახხავი ხიფყვა, რაღვანახ ებრაელ-შისათვის აკრძალულია და შიუღებელი ხხენ. შირუფყვის ჭამა.
- 64). ჩოხნი ხმარამხ ფერიხინს ღეჰუფაფი - შეხამლა იკულისხმება ქაღაქის მუნიღიკ. ხამჭის წა-ჩომადღენელი ებრაელების შხრიღან.
- 65). გენეშა - არქივი, ხვეუ. წიგნისახავი.
- 66). ქინორ - ვიოღინი (ჩონგურის აღხანიშნავად?)
- 67). შამიახ შენ ღავიღ = მეხიახ ღავიოთის-მე, შიშღ. ღავიო მეფის შიამომავალი მხხნელი.
- 68). ვაღუთი - ღიახხორა, გაფანჯღუღების ქვეყენი.
- 69). ნეფიღათ იაღამ - ჭამის წინ და შემღეგ ხელის ღამანვის აუფიღებელი წეხი.
- 70). რიშ შამანა - ებრ. ახალი წელი.
- 71). შეხიფა - ფრიუღისა და ხაქონის ღაკვლა.
- 72). ხეფერ შორების შეხანახი ვარაღა.
- 73). ში შემერახი - ვინმეს დახაღი თუ ხაკუროხი ფრავმენფი (ვინფ აკუროხა ჩენი წინაშეში, შან გაკუროხის შენ ...)
- 74). როგორც უკვე იყი აღნიშნული - ევროპელი ებრაელები.
- 75). შემა' ისრაელ - შირიო: ჰი ხაწმუნოებრივი ღოგმა, ღიღისა და ხაღამის ღრევეში წარმოსახ-ქმელი-ისმინე ისრაელი, უფარო ღმერთთა ჩენი, უფალი ერთაი! -
- 76). ხეფერი - წიგნი, უპირაფხხად გუღისხმომენ შორის შერგამენფულ გრავნიღბ.

- 77). ქიფურის ღვე - შენდომიხა და პახვიშის ღვე.
- 78). ხუქოთი - კარვეშის ღვეხახაწაულა.
- 79). იმპერიალში - მინეჭა, ვულის ხახელწოღმა (თურქ.?)
- 80). ნილა, ჭვეილა - თიურა, მენხჭრუაგია; შეხამამინხაღ, განმანვის აუცილშობა.
- 81). მამშრეში - უკანონოდ შამიღნი, ნამიჭვერში.
- 82). ნილა-ღაუგველა - თიურამისული ქალი.
- 83). ხოდ შამო'ელ - უქმე ღვე.
- 84). ხეჭერ შიქარონ - ხახიჭ. წიგნი, მახიანე.
- 85). შ ოქვ ჭ-ემბ. წელაღრგხ., (5509) = 1749-1750 წწ.
- 86). წაწერა ეზრულა, პირველი წინადადება ჭხადმუნისჭრამახ წარმოაღვენხ.
- 87). ჩორნის შენიშენა:-ადრე ვგვიჩრბილი რომ ნაწერებში რამე თარღებხ წაუწყელშობი, მავრამ გავიგლი, რუგა ვნახე, რომ აზარის მთქმელი ამგების, თორის მავურთხეველიშისა და ვულის შემწირველა ხახელღმის გარდა აზარეტი არ იყო. ჩანხ რამიმ ხაჭორღ არ ჩახთვადი იხრადღმის იხჭორამგების ჩაწერა.-
- 88). ბარ/შენ - შეობის აღმნიშვნელი ხიგყვეში.
- 89). შომა'ანა - შველხა და ხხნის ვერგების ღვეხახაწაულა.
- 90). ჭორღის კინა - ჩორნის გოგხად მოურწევია.
- 91). თიკუნ ღვე შომა'ანა რამა - ღლი შომა'ანახის (იხ.წინა შენ.) ღამის ხკვე. ხაკობავი.
- 92). შვეილო - გრავნიღმი, იგულისხმემა ჭყავის ეჭრაჭეშმე ღაწერილო თავემი შიშლიღან.
- 93). ხიმხა თორა - თორის მხიარულმის ღვეხახაწაულა.
- 94). იხრუ ხავ - ღვეხახაწაულის მომღვენი ღვე.
- 95). ხახმელემზე წარმინახაშქმელი ფორმულემი, კურთხევა.
- 96). ხანუქა - ხანღღმის ჭრადიგ. ღვეხახაწაულა, მამამეველა იხჭორიული ღვე.
- 97). ხაქორწინი გერემონალი.
- 98). განმანვა.
- 99). ხაუამათო ღვეგის ჩაჭარგმინათვის აუცილშებელი რაღენიშა მღვეველა.
- 100). მესილა 4: პახვიგა, მიგვემა.
- 101). კუშოხ აღხანიშნავად ჩორნი ხმაროშხ ებრ. ხიგყვახ მიგა = ხაწლო.
- 102). ბარ-მოგვა - 13 წელხ მოღწეული ვაჭოშვილი.
- 103). ხაქაროველის ეზრადღმი ხიგყვა = ღახუგინემამახგ = ხმაროშხ.
- 104). შამამი - ხაღვაგის მხახურთ პირი.
- 105). მესიშან ჭოქ - კეთილი იუობი შენღირი ვეხინა!
- 106). მთელი ეს ხაგაღბელი ღვექი ანმანური ხიხეშოთაა აგეშული. ანმანის ყოველი ახოთი ღაწყებელი ხიგყვა, ღმერთის განმხაშღერღ ეპითიგხ წარმოაღვენხ... მავ. ღიღმული, შრწყინად, მარავანღღღღანი, შემწყად, წმინდა, ხწორი, შეადღენილი, ხაშოში, მხხნელი, ნეჭარი, შემშრად, ჭეშმარღი და ხხე.
- 107). ამ პრღგეხხ აჯღიხი - ეწოღმა.
- 108). იგულისხმემა იერუშადიამის ღანგრეული ჭამარი.
- 109). ხათანი - ხიმე, ნეჭე.
- 110). ღმერთის ეპითიგე.
- 111). იშმა'ელი - შიშლური ეთონიში, ახოგირეშული ეზრადღი მახემის მიერ თურქულენოჟან ხაღხემან.
- 112). ხახიღმი - განხაკურ. იროღქხად. ებრ. მომღვერგმის მომღვერგმი გენჭრადღრი ეეროშხ ქა

ყენებში (მირიადად პოლნეთი, უკრაინა...)

- 113). ამ ფრაზის მნიშვნელობა რამდენადმე ბუნდოვანია.
- 114). გვეაოთ - ხამაოთ, ღაშქარა ხარდალ (ღმერთის ეპით.),
- 115). გაბაეში - ჯამაათის გამგებლებში, ხელმძღვანელებში.
- 116). თიქვე ღმრთვეთ - დამადლიანდი, შეენწარი კეთილს ქმედებას, ედრეზაო ახრელებას,
- 117). იგულისხმება პალესტინის ოთხი ქალაქი: იერუსალიმი, ხერონი, ცხათი და ჯობერია.
- 118). ხაქველმოქმელო შეგროვებულ ბუნრევი.
- 119). კუვა - ხალარი (ხაქველმოქმელო).
- 120). შახრიოთ - დილის ღრუვა.
- 121). იგულისხმება შეფინხვადი მიხეილ ნიკოლოზის-მე რამანოვი.
- 122). რგორგ უკვე შემოთ ოყო აღნიშნული: იერუსალიმი, ცხათი, ხერონი, ჯობერია.
- 123). იგულისხმება მიმდებარე ვორახი და მისი თანამეჯგულები დაიანი და ავირამი, რომლებმაც მოშეს გაუნეხ წინააღმდეგობა.
- 124). ჰამან ბენ ჰამედოთ - მიმდებარე პერსონაჟი მჟ. ირანში, ებრადეშის მახიურ განადგურების თახანი, მღვე ახაშეროშხიხა და მორღეხი - ეხორის ეპოქაში.
- 125). ქაშერი - შახეფის მიერ დავლელ ხაქონელი, ებრადელოთის ხაქმედელ ნებადარყო.
- 126). გველა - ხხნა, შველა. ებრ. ესქალოლოგიური რწმენა ხამყაროს განკითხვისა და ებრადელოთის დახხნის შესახებ.
- 127). ჰავალოშ მარუხ-შუ - ღმერთის ეპით., ხიფყვახიფყვით = წმინდა, კურთხულ არს იგი.
- 128). რეფვა - განკურნება, მორჩენა; წამალი.
- 129). ელაშუ ჰანავი - კარგის მთუნყებელი მიზლ-წინასწარმეფყველი.
- 130). გეშინომი - ჯოჯობეთი, გვენა.
- 131). ეღემი, ხამოთხე.
- 132). ფყვეობა, გაფანფულობა, დიახპორა.
- 133). ვადეკეთი - მართებული, ჰაფოხანი, მანდილოსანი ქალი.
- 134). მიბლიის გნობლი პერსონაჟები.
- 135). გეფი - განქორწინების აქტი.
- 136). მიშნა - მველმრავალი კანონმდებლობა (ჩვ.წ-ით I - III ხხ.)
- 137). თადმული - მიშნის კომენტარების 60 ტომი, რედაქტირებული ბაბილონსა და პალესტინაში II-III საუკუნეებში ჩვ. წ-ით.
- 138). მენხფრუაგია, თვიური.
- 139). ხედერი - ჰაფარა რეღგ. სახწავლებელი.
- 140). ღეხა დიდი - შამათის წინასაღამოს ხალფავში ხავადმული ხიმღერა.
- 141). მიგვადმულის ხულის მოსახხენებელი ღრუვა.
- 142). ჰეხალი - წმინდა, სახელტერო ხაკულლო ნიფემის სათავხო.
- 143). ებრ. სახელტერო და ხაერი მწერლობაში მიღებულია შამათის მოხხენიება ამ ღღეს ხალფავში წახავიოხი ხვევ. მიმდებარე თავის ხახელწოდებით.
- 144). ელაში ნეშამა - დილის ღრუვის წინ წარმოსაბქმელი.
- 145). ქართული ხიფყვაში, ებრადული ღრანხვიფგიით მოყვანილი აქვს აფფორა.
- 146). 'ამ ჰარეგი - უვიგი, უხწავლელი, მველ-ხიფყვახიფყვით - მიწის ერი.
- 147). მიკრა - ხავიოხფი, მიბლიას უწოდებენ აგრეთვე ამ ხახელს.
- 148). ხუშამი - მოშეს ხუთი წიგნი.
- 149). ფხადმუნემი, მიშლ (იგავნი), იომის წიგნი - მიბლიის შემადგენელი თავები.

ნეჭავ მუამბორბოღეს თავის ბაგეთ კოღნიო,
რამეთუ უკეთესია ბენი აღრხი ღვინოზე.
ბენი შიორინის ხურნელთ ნელხემბულა ხახელ ბენი
აი, რისთვის შეგიყვარეს ქალიშვილბმა.
გამყოლო ბენს უკან, გავიქცეთ!
ხელმწილემ შემოყვანა თავის ხამრანემბლბში,
ვიღლხახანულთ და ვიხიარულთ ბენით,
ბენს აღრხს გავიხხენემთ ღვინოზე მეჭად,
გულწრფელად უყვარხარ მათ.
ბავი ვარ მე და ღამაში იურუმაღიამის ქალიშვილბმ,
ვითარფა ვარებში ველარხა, ვითარფა ვრეჭხამბელბში ბელაობი.
ნუ მიღქერით ახე, რამ შავგვრემანი ვარ, რამ ღამწვა მშემ,
ღელარემის ვაჟიშვილბი განმირისხლენ,
ღამაყენეს ვენახემის შესანახად,
რემს ვენახს ვი ვერ მოუვარე.
გამიგხადე, ბენ, რამედღე შეიყვარა ხელმა რემმა,
ხად იმაღახემ, ხად იფარღემი შუადღისახ -
განა რისთვის უნდა ვემხგავხო მობეჭიაღეს
ბენი ამხანაგემის ფარგბს შორის?!

თუ არ იღი ეს უღამაშეხო ახულთა შორის,
მიშყევი გხვრემის კვალს და
ამოვე ბენი თოვნემი მწყემსთა ხამინაღრობთან.
ფარაონის ეჭლში შემბულ მერანს მიგამხგავხე მეჭრეთ რემო!
ვითარ ბენიან ბენს ლყემს ხამვაულბში,
ბენს ვიხერს ყელხამამი.
ოქროს ხამვაულბს გავიკეთემთ
ვერგხლის წერჭიღბით მოჭელილთ.
ხანამ მეფე თავის წეველბამზე იყო,
რემმა ნარღმა გამოხგა ხურნელთ.
შიორინის თაიგულია რემი მეჭრე რემთვის,
რემს მუბუემს შორის აოვს ღამეს.
კიპარისის მჭევანთა ხაყვარელი რემი
'ენ გელის ვამ-ვენახემბში.
ო, რა ღამაში ხარ მეჭრეთ რემო, რა მბენიერო!
თვალნი ბენნი მჭრელისანი არიან.
ო, რა ღამაში ხარ ხაყვარელი რემო, რა ხანო!
რენი ხარეველოღ ნორჩად მომიმინეა.
რენი ხახლის ხხვენ, კელარხაა,
ბელბში ვი კვიპარხისხა.

მე ნარგისი ვარ შარნიხა, შროშანი ვუღებოხა.

ვითარა შროშანი ეკლებ შარის,

ახევეა მეჭრუდ ჩემი, ქალიშვილებს შარის.

ვითარა ვაშლის ხე ჭყის ხეებს შარის,

ახევეახაყვარელი ჩემი, ვაჟიშვილებს შარის,

მის ჩრდილს მოუეღვვი და მოუოვანეშ

და ნაყოფი მისი ჭვბილა ჩემი ხახიხათვის.

შემოყვანა ღვინის ნაღიმზე, მისი აღამიღ ხაყვარულად ჭრიაღებს ჩემზე.

შემამაგრეთ ღვინით, გარშემო შემომიწყეთ ვაშლები

რადგანაჲ ხნეული ვარ მე ხაყვარული.

მისი მარცხენა ხელი ჩემს თავთ ქვეშაა, მარჯვენათთ ვი შეხევეა.

გაფიგებო ლქვენ ახუნლი იურუშაღაიმიხაჲ,

ნიაშირებს და ველის ქურციკებს -

არ გააღვიძოთ, არ გამოაფხიბლოთ მეჭრუდ ჩემი

ხანამ არ მოიწაღინებს.

ხმა ჩემი ხაყვარულიხა, აგერ ის მოღის,

მოსხის მთებზე, მოქრიალებს ქეღებზე;

ნიაშირხა ჰგავხ ხაყვარელი ჩემი ან ლუნდაჲ ნუკხ ირმისახ,

აი, ღვახს ოგი ჩენი კეღის უკან;

ოღქირება ჭანჯრადან, იშირება ხარკვეღებოდან.

მივახუხა ჩემმა ხაყვარულმა და მოხარა:

აღუქი შენ, მეჭრუდო ჩემო, მშვენიერო ჩემო, წამოღო!

რამეთუ გაიარა შამთარმა, წეიშამაჲ გადაიღო, შეწყდა.

ყვავილოთ კოკრები გამორღნენ ქვეყნად,

ღრამ მოაწია გაღობიხამ

და გვრიფის ხმა გაიხმა ჩენს ქვეყანაში.

ღღღღღმა კვირჭი გამოიღო,

და ვაზეღმა ყვავილომიხახ ხურნელი გამოსხვხ,

აღუქი მეჭრუდო ჩემო და წამოღო!

მჭრელო ჩემო! კეღის ნაშრადებში, ჭურახათა ხაჭარებში

ღამანახე ხახე შენი, ვამაგონე ხმა შენი,

რამეთუ ხმა შენი ხამაშურია და ხახემა შენი მშვენიერო.

ღაგვიჭირე რვენ მელეში, ვაჭარა მელეში

ვენახათა გამჭუჭტებლში -

ჩენი ვენახები ვი ყვავილოშენ.

მეჭრუდო ჩემო ჩემოთიხაა, მე ვი მიხთვის,

მწყემხავი შროშანებს შარის.

ხანამ ღღე აგროღღმა და ჩრდილები გაღხეწეწეშთან

ღაჭრიაღლი, ღაემხგავხე ხაყვარელი ჩემო ნიაშირხ

ან ნუკხ ირმისახ, ხეობიშთან მთებში.

III

ჩემს ხარეხელზე ღამ-ღამობით,

ვემეძლი მახ, ვინც შეიყვარა ხუღმა ჩემმა,
ვემეძლი და ვერ ვიპოვე.

ავღებო, გარს შემოვუვლი ქაღალქს, მოღუნებხა და ქუჩებს,
მოკმეზნი მახ, ვინც შეიყვარა ხუღმა ჩემმა,
ვემეძლი და ვერ ვიპოვე.

მიპოვებს გუშაგებმა, გარს რომ უვლიღნენ ქაღალქს,
იქნებ ნახეთ ის, ვინც შეიყვარა ხუღმა ჩემმა?

გავხედი თუ არა მათ,
ვიპოვე ის, ვინც შეიყვარა ხუღმა ჩემმა,
ჩავეჭილე მახ და არც შევეშვი,
ხანამ არ მივიყვანე ღელაჩემის ხახლში
და ჩემი მშობლის ოთახში.

გავხეხე თქვენ, ახუნო იერუშალაიმიხავ!
ნიაზრებს, თუნდ ვეღის ნუკრებს,
არ გაადვილოთ, არ გამოაფხიწლოთ მეფრე ჩემი,
ხანამ არ მიიწადინებხ.

ვინაა ის, უღაბნოდან რომ მიიშარებდა -
კვამლის ხვედემოვით,
გუნდრუკნაკმევი ამბრითა და ნელხაგხემდგით,
მოარბე ვაჭრის ხამურავი ფხენილდით? -

აი, ხაწილი შეღობის,
ხამოფი გმირი არფია მახ გარს,
ისრაელის გმირთაგან,
ყველას უჭირავს ხმალი,
ომგადახდილში არიან -

ყოველ მათგანს აქვს ხმალი მუხლზე,
ღამეღმის შიშით.

გახხრევანი გაიკეთა მეფე შეღობი,
ღევანონის ხეღმისგან,
ხეღეღში გაუკეთა ვერცხლისა,
ხაფარი ოქროსი,
მოსხანებელი თვისი მეწამულხა,
მისი შინაგნობა კი მოჭელილა ხოყვარულით,
იერუშალაიმის ახულთა.

გამოლით და შეხელეთ ქალიშვილში ხონიხავ,
მეფე შეღობის,
იმ მორთულბაში, რომლითაც მირათ იგი ღელამ -
მისი ღორწილხა
და მისი გულის გამხიარულღმის ღღხ!

IV

მშენიერი ხარ, მეგობარო ჩემო, მშენიერი,

თვალში შენი მწრულეზია შენი რიღეხ ქვეშ,

შენი თბა ფარაა ოხეზისა -

ვიღ'აღის მთლიან რამ ჩამოეშენენ.

კბილში შენი, უოგხა ჰვავხ გავრქტილი გხურისახხ,

ხაბანაოღან რამ ამიხუღან;

ყოველი მათვანი ლუკმეშხ შიშხ,

უნაყოფოფ არაა მათში.

მენამულე მათეში არიან შენი მაგენი

ღა ნაუბაროფ შენი ხახიამოუნოა.

ხაფეშქელი შენი ბროწელის ნაფეხია

შენი რიღეხ ქვეშ.

ღავიღის გოღოღა კიხერი შენი,

ამენებულე ხაწერანებულე;

ათახი ფარი ჰვიღოა მახშიე -

გმირემის ყვეღა ღარაკემი.

შენი ორი მუჟუ, ორი ქურფოკია -

ლუკმეში ნიაშოჩისა,

რამ ხმოვენ შროშანებში.

ხანამ აგრიღეშა ღღე ღა ვაღხეხეწეშინ ჩრდიღეში,

გავწევე შიკინის მთხევენ

ღა ნელხაგხეგულაა ქედისხევენ.

რა ღამაში ხარ მეგობარო ჩემო,

არაა აუგოფ არაა შენში.

ჩემხვენ გამომაროფ ღელოღაღა ღევანონიღან,

მოღი-ღევანონიღან ჩემთან,

გაღმობხეღე ამანის მწვერუღელიღან,

შენიჩისა ღა ხეჩიონის ოხეშეშიღან,

ღამეშის მუნაგეშიღან, ვეღხეშის მთეშიღან.

შენ ღააფყვევე გული ჩემი, ღაო ჩემო, ღელოღაღა,

ღააფყვევე ჩემი გული შენი ერთი შემოხეღოღო,

შენი კიხრის ერთი ყელხამამო.

რა ხამოა აღღრხი შენი, ჩემო ღაო, ღელოღაღა -

რაოღენაა უკეოეხი შენი აღღრხი ღვინოშე

ღა ხუნი შენი შეთეშისა ყოველგვარ ხანეღმღმღმე.

გოღღღღღ წვეთენ მაგენი შენი, ღელოღაღა,

ოჟღი ღა რმეა შენი ენის ქვეშ

ღა ხურნელი შენი ხამოხისა, ხურნელიპ - ღევანონისა.

ჩარამულე მადი ხარ ღაო ჩემი, ღელოღაღა,

ჩანჩქერი ჩაკეფლოღა, ჩამეჭღიღო.

შელოში შენი წაღვრეღა ბროწეღღღღღისა

უშვირეღახეხი ნაყოფემოღ, კვიპრემოღა ღა ნარღემოღ.

ნარდი და ზაფრანა, კრვო და კინაზო,
საკმეულის ყველა ხეღმით,
შმირინი და ალუე,
ყველა მთავარი გუნდრუც-სახეხუბღმით.
მალთა ნაკვალუო, ჭის მაცოცხლებელი წყლები
და ჩანჩქერები ღვეანონიდან.
ამოუბრე რქარ ჩრდილოეთისავ, ამოვარდი რქარ ხაზხრეთისავ,
დაუქროლდ ჩემს მადს, იღინინ მისმა გუნდრუცებმა,
მოვიღეს საყვარელი ჩემი თავის მადში
და მიიროვას მისი ბვირუახი ნაყულები.

.

Y

მივაშურე ჩემს მადს, დაო ჩემო, ღელუალო,
მოვკრიფე ჩემი შმირინი გუნდრუცით ჩემით,
ვჭაპე ჩემი გოლო, ჩემი თაფლით,
დავღიე ჩემი ღვინო ჩემი რძით,
მიიროვით მეგობრებო, ხვით და დიოთერიოთ საყვარლებო!
მე მშინავს, ჩემი გული კი ფხიშლამს -
ხმა ისმის! მეფრუე ჩემი ავაკუნებმს.
„გამიღე დაო ჩემო, მეგობარო ჩემო,
ჩემო მჭრელო! ხიწმინდუე ჩემო!
რამეთუ თავი ჩემი, ნამით აივსო,
თმის ხუჭუჭებში ღამეული გვართო.
გავიხადე კვართი ჩემი, ვიოარ ჩავიგვა იგი?
ჩავიბანე ჩემი ფეხები, რაფომდა გავიხვარო?!
მეფრუემან ჩემმან ხელი გამაშაყო ხერეფილიდან
და შიგნეულმა ჩემი აირია მისთვის.
წამოვღეჭი, რათა ვამელო ჩემი საყვარლისთვის,
და ხელში ჩემი სწვეთავდენენ შმირინს
და ჩემი თიფმიდან ამპრი ღოდა,
კარსაკვეფის სახელურებზე.
გავუღე ჩემს საყვარელს ...
საყვარელი ჩემი კი გაქრა, წავიდა,
ხულოც აღმომხდა მისი ხაუმრისახს!...
ვებებე და ვეღარ ვპოვე,
ვემახე და არ მიპახუხა.
მიპოვეს გუმბაგებმა, ქალაქის რამ უღლიან,
მგემებს, დამჭრებს;
რამომაცაღებს საფარველი ჩემი
გალავნის მგვედებმა.
გაფიგებოთ თქვენ, ქალიშვილებო იერუმბალითისავ!
თუ შპოვეთ ჩემს საყვარელს

რახ გაანდობი მახ,
რომ ხნული ვარ მე ხიყვარული?! -
რითი ხეობია შენი ხაყვარელი ხხვა ხაყვარლებს,
ულამაგესო ქალებს შორის.
რითა უკეთესი ხაყვარელი შენი ხხვა ხაყვარლებზე,
ახე რომ გვაფიციებ?
მეჭრულ ჩემი ხვედრავია და წითური,
გამორჩეულა ათი თახხა შორის,
თავი მიხი ოქროს წმინდა,
მიხი თმის ღულამბარემი - მიღვი კულდობია,
ყორანოვიო შავები.
თვალში მიხი, მჭრელემოვიოთა
წყლის ნაპირებზე,
რძეში ბანაობენ,
ხხედან ოქ მოღიანობიოვი.
ღაყები მიხი ბაღნარია ხურნელებიხა,
ნელბახებულვან მგენარეთა ხაზარღელები,
მიხი ბაგეები შრომანებია,
გაღმომღინარე შიორინხ რომ ღვენთავენ.
ხელები მიხი ოქროს რგოლებია,
იავუნლებით მოჭედღინი,
მიხი მუგელი ხპილოს მელახაა
ღაფარული ხაფორნებით.
წვივები მიხი, ხეულებია მარმარღობი,
ღაფუნებულნი ოქროს კვარცხელბეკზე -
შეხახელაობა მიხი ღვეანინიხა,
რჩეულა კვლარის ხემოვიოთ.
ხახა მიხი ღამაჭკობილეთა და
მთელი არხეპიოთა იგი განცხრომა.
ეხაა ხაყვარელი ჩემი, და ეხაა მეგობარი ჩემი
ქაღიშვილები იერუმაღაიმინხავ!

.

VI

- ხად გაემარა ხაყვარელი შენი,
ულამაგესო ქაღლა შორის,
ხაით გახწია მეჭრულემან შენმან,
შენთან ერთად მოვმეზნით მახ. -
ხაყვარელი ჩემი თავის ბაღში რავიდა,
ნელბახებულეთა ყვაბოღნარებში,
რათა იმწყემხოს ბაღებში
და ღაკროფის შრომანებში.
მე ჩემი ხაყვარღობიოვის ვარ და ჩემოვიხაა ხაყვარელი ჩემი,
შრომანებხ შორის რომ მწყემხახხ.

დაძაბი ხარ, იკვამარო ჩემო თინჯასავით,
 მ'უღწიერი იტყუპალაძივი,
 შინსხანე ღრამოვანი ზხედრონებოვი.
 ამაროდე თვალში შენნი, მათ ავაჯოღეს,
 თბა შენი ფარაა თხემისა, გიღ'ალიღან რა ჩამოღვენენ.
 ვბოდები შენი ღელაო გხერემოვითა,
 'სამან აღან რა ავისუღან,
 თოლოელი ჭყუბებს შობს და
 უნაყოლოც არაა ვაჟი.
 ბრწეულის დაგხევიოთა საგუთოვეო შენი,
 შენი შირბაღის ჰევი.
 ხაიოენი არიან ღელაოდერი
 და თხემოვია ხარჭა
 და ჰაღწურები ურიგხენი.
 ურთა ჩემი მქრელი, სიწმინდე ჩემი,
 ურადერია თავის ღელისაოვის,
 გამორჩეულია თავის მშობლისთვის,
 დაინახეს იგი ჰალიშვილმმა და ხოჭმა შეახხეს,
 ღელაოდემმა და ხარჭემმა განაღღეს.
 ვინაა ეს, აისიოვი რა იწმირმა,
 ღაჟაღია ვაჟარესავით, ვაჟჭვირვალა მჩესავით,
 და მძვინვარეა ღრ-შოვანი მხედრონებოვი.
 ვაკვდების ბაღში ჩაველი,
 რათა შევიხედა ველის აკოვრემულ. ყოორგობისათვის,
 შენახა, აყვავილა ჯაშმა?
 ნაყოფი თუ შიისხეს ბრწეულებმა.
 არ ვიგოდი, ჩემი ხელი თუ ჩამსვამდა
 ჩემი ურის კეთილმობილთა ეგლებში .

.

YII

დაბრუნდი, დაბრუნდი შუაგით,
 დაბრუნდი, დაბრუნდი შენოგადღერდები შენ,
 - რათა შეჰყურებთ შუაგობს,
 ვითარც რაჰყობდა გუფხუცა?
 რა ღაჟაღია გუბნში შენი თხესაშოხებში,
 კეთილმობილის ჰალიშვილი!
 თუქოთა შინსა ხიზრკვარც ხაჟავილია,
 ხელაოვანის ხელაშინილი,
 ხაღი შენი ღიაღაა შრგვარი,
 რიღელსაგ არ დააკვდება ხახხიული,
 მუღელი მენი შენია ხორბლის,
 გარმემორწყული შრომანებით.

შენი ორი მუძე ორი ქურციკია,
 ჰყუბები ნიამირისა,
კისერი შენი ს?იღოს ძელის კოშკია,
 თვალები შენი ხეშმონის⁹ გუმბურებია,
 ბათ-რამბისის ჭიშკართან.
ცხვირი შენი კოშკია ღუჯანონისა -
 ღამასკოსაკენ¹⁰ რაი იგვირგება.

თავია შენზე ჭარბელოვით,
 ღა წინაჲო შენი თავისა შეწამულყოფითაა,
 ხელმწივე ჰყვია ღულაძიბარებისა.

რა ლაშაში ხარ, რა ხაამო მეჭრეუო ნეჭარებაში!
ხბუეო შენი ფინიკს შვავს,
 ღა შენი მუძეები მგვევნებს,
 ვოქვი: ავალ ფინიკზე, მოვეჭილები მის ჯოჯებს,
 ღა იყვინენ მუძური შენნი ვაშის მგვევნებალ,
 ღა ხურნელო შენი სახისა, ვაშლემის ხურნელემასავით,
 ღა სასა შენი, კარგი ღვინოსავით -
 პირდაპირ ჩემი საყვარლისაკენ რამ მოეღნება.
 ღა ამეჰყვევრებს მძინარეთა ლურებს. .

მე ჩემი საყვარლსა ვარ
 ღა ჩემსკენაა სწრაფვა მისი.

წაშლი მეჭრეუო ჩემო, გავიღეთ მინღარში,
 ღამე ვათოთ სოფლებში,
 აღრე ავღეთ, გავწოთ ვენახებში.
 ვნახოთ, აქნებ იყვავილა ვაშვა, თუ გაიხარა ნერგმა,
 ნაყოფი გამოიღეს შროწეულებმა,
 იქ მოგაგებ ჩემს აღრებს.

მანღარავრებმა გამოსცეს ხურნელო
 ღა ჩვენს კარებთანაა ყველა ხანუკვარი ნაყოფი -
 ახალოც ღა ძველოც, შენ შეგინახე მეჭრეუო ჩემო!

.

· VIII

ვინ გაქცევს შენ ჩემს ძმალ,
 ღელაჩემის მუძეს მწოველად, ვარეო გიპოუნლი,
 გაკოცებლი ღა არე ღამძკახავღუნენ.
-წავიძღვები, მიგოყვან ღელაჩემის სახლში,
 შენ კი ღამძიძღვრავ; გასწველი ხურნელოვან ღვინოს
 ღა ჩემი შროწეულის წვეინს. -
 შარცხენა მისი, ჩემს თავთ ქვეშაა,
 შარჯვენათო კი შეხევეა.
 გაფიციემო თქვენ, ქალიშვილემო იერეშალიძისა,
 რისთვის აღვიძემო ან რად აფხიშღემო ხოყვარულს,
 სანაჲ არ მოიწადინებს ?

- ვინაა ეს, უღაბნიდან რა? ამოღის,
 ეყრდნობა თავის ხაყვარებს.-
 ვაშლის ხის ქვეშ გაგადვიძე,
 იქ გზობა ღელაშენვა, იქ გზობა შენვა მზობელა.
 შეჭვლივით დაშინვი ძენს გუოშე,
 შეჭვლივით შენს მკლავზე,
 რაშეთუ ხიკვლივითაა ძლიერი ხიყვარული,
 ხანჭვიაა ჯოჯობითვით შური.
 ნაკვერჩხლები მისი, გეხსლოს ნაკვერჩხლებია,
 ალღა უძლიერესი.
 წყლებს ურიცხვთ, არ ძაღვთ ჩაქრობა ხიყვარულისა,
 მღინარეუბიგ ვერ წაღკავენ მას,
 კიღვე რა? შისხეც ვაგვა მოღლი ქონება თვისი
 ხიყვარულის წილ, გაწმობილთ ვაწმობილბენ მას!
 და გვყავს პაჭარა ჩვენ, ჯერ მუშეუბიგ არა აქვს,
 რა ვუყოთ ჩვენს დახ იმ ღღეს,
 როცა მის შესახებ აღაპარავლებიან.
 გაღაღანი რა? ყოფილიყო, ვერცხლის ხიზაგრეს ავაგებლით მახშელ.
 ვარი რა? იყო, კედრის შორბით ამოკვეყვადლით მახ.
 შე გაღაღანი ვარ და მუშენი ჩემნი კოშკებია
 მაშინ ვიყავი მის თვალბში მპუნელა მშვილობისა.
 ვენახი შქინდა შელოის მა'ად-შაშინში-
 მისგა ვენახი შგველებს,
 თიოლეული გაიღებდა მისი ნაყოფისთვის ათხ ვერცხლს.
 ვენახი ჩემი ჩემს წინაა,
 ათახი შენ შელოში!
 და ირახი მისი ნაყოფის შემნახველი.
 -შენ შორხბველი ბაღებში,
 მეგობრები ყურს უგლეშენ შენს ხმას
 გამიგინე!
 გაიქევი ხაყვარელი ჩემი და
 დაეშვაგახე ნიაშორს ან ნუკრს ირწიხას
 შმირინ-გუნდრუკის მთებზე.-

 * თორგა, ხეშმინი - ქალაქები ძველ პალესტინაში (მთარგ. შენ.)

מאנארן

הקאמפאניע

10

הקאמפאניע

563

לה פואינטי די סיניסה

1856 פ. א.

הקאמפאניע

פנה

1 פ. א.

הקאמפאניע

איל פואינטי

11, 83. 81-82

קאמפאניע פאר איל פואינטי 1856 פ. א.

לום טריצום . איל נומער זינדאל פור טרום אים-
 בום טריצום אים זינדקיס . איל טריצום מאס אים-
 פורטאלני, מי קי קונטה טינד איל מאס טורו
 לינאל, אים איל אדינס . לה מאס גראדי פאטי
 די איליוס סון זינדאלטרום . לום פרינטיפס סון
 מאלומענטס . לום פאלזשונס קי אינקוראלן אה
 און דייו די טראמי די איל גינה ליימאלדו טי צלי,
 און דייו די לומבני, און דייו די אנוטה, און דייו
 די נוקקיס, מי און דייו די פאקאזירום . טיינן
 אונה ליי די צינפאנה . לום פרינטיפס אילאכטיין
 לה טיידה אל פואינטי . לום קולדאלום קון אונה
 קאלסי פאטרי, אלוניק טרום נוב פאלזשונס
 סאזין חורל אהמס, נז צפן אה גינה קי נו אים
 קחה און ווינטיפאנה . לום דיינטיפס קאלסיס
 קי קוטסין אונה די לה אונטה פור איל קונדו די
 קום פאפאטרום . לום פרינטיפס ליינאל סאפאטרום
 קולוראלום לום נילגס סאפאטרום אמאדיליוק, מי
 לום פאלזשונס פריפוס.

לום קאלקאזירום סון דיינטיפס די נוב אים-
 בום טריצום נז קילו מין און ראלסי, פירו טאמניין
 און סום אהמדיס מי קוטטאזירום . נז סון טאל
 פונטום אה גינה . קי קונטן פור לום מאס
 אנטיוס די טרום לום מוראלזירום דיל קאלקאזירום.
 פונטאני אה כו מונטה כון די אונה קחה די לויטה.
 און זיימפו פטינו איל קיינטיפאקטור טויל דאלקאלן
 זיינטי איליוס פירו כו צי אונטה לייט אונה מיסקלה
 די זינדאלטרום מי מאלומענטאמנו .

לום לונדלייטונט נונקא אצין דיינטיפס די צי די
 הוטאמדי . סון מוראלזירום, מורנן מין קאלאס מיי
 גינדום אלוניק די קיי . טיינן פאלזשונס די
 קינה, מי גראמדיס גאמלרום די צווייט מין סום
 בווינטיפס (קיינטיפס) קון קווינטיפס איליוס
 (טונומיס), לום איליון קון זיינטי מי דיקטאזירום די
 אלונטאלטרום אונד קון אונדו זינטיה די לה אונטה
 לום קורדין קון טאלאלס . לום נורדייטונט קי קאלזן
 קולדו קון מיי זיקום, לום מוראלזירום קילדו קולו
 די מיינטיפס, כו מוראלזירום אה איל די פרינטיפס.
 נז מי פואלי קונטאל טרום לום טריצום די
 איליוס פאלזש . פאלזש פור זינד קי אלוניק טיינן
 דיינטיפאמניס מיי נורדייטונט, לום אה איליוס
 מין אונטה קחה, קי כון אונטה לייט מיי זינטי
 איל גינה, איל זיינטי די קום מונטאניעלס פאליק
 דאלטס און אונד די זינדאלטרום מי זיינטיפס דיל
 מיינן די אונטרום . און אלוניק נומירו זיינטי די
 נוקקיס גאמל דימיוס און קווינטיפס די לום
 גינאס איליוס לום זיינטיפס דיל קאלקאזירום מי
 לום קוטסין .

1. איל קאלקאזירום מי קו זינטי.

איליוס לום דום אהמדיס, איל אהל כריטו מי איל
 מאל קאלאסיין, מי בוכה לה קאלזירום די מונטאניעלס
 קי קו נז זינטי אל פאלזש די כו דירדור . איל קאלקאזירום
 קאלזירום די מונטיס אים 150 מיליאס די נוב-
 גור, קום אהל אונטרום פונטאס קון איל מונטי
 אילזירום קי אים 16.330 פייס די אונטרום, מי
 איל קאלקאזירום קי אים 14,400 . אונטרום פיינאלן
 איל מונטי אילזירום קי די "אינקוראל-
 צום און זינטי די איליוס מונטיס קאלקאזירום" . איל
 מונטי טיינן דום פונטאס . איל קאלקאזירום טיינן
 אונה פונטה סולה . כיוון איל קווינטיפס די לום
 מוראלזירום איליו דיינטיפס די קום פאלזש, לה אונטה
 די נז טורו לה פונטה די מונטי אילזירום אים-
 בום די פאלזש קינדי לום מונטי די אונטרום . לום
 מוראלזירום טיינן איליוס מונטיס פור דיינטיפס מי
 קי אינקוראלן אה איליוס . נאנטו נז מי טופאלן

און איליוס מונטיס . איל טרום גראמדיס ירום .
 פירו סון אילזירום מי קום קווינטיפס סון מיי
 דאלזירום . מי פור זינטי נז זאלן פור קווינטיפס.
 איליוס פאלזש אים אילזירום לום דום פאלזש, קומו
 דיינטיפס איליוס, מי אילזירום אילזירום אים איל אה
 פירו און קאלקאזירום די לה אונטרום מי דירעה די קום
 מונטיס לום קאלקאזירום קי ליינאל דיל און קווינטיפס
 אל אונטרו סון מיי פוקום מי דיינטיפס . דום קאל-
 מיוס מי אלוניק מאס די לום אונטרום . אונטרו אים
 אל אונטרו דיל מאל קאלקאזירום . איל אונטרו פאלזש
 פור איל מיינן די לום מונטיס מי פואלי ליימאלדו
 פור לום איליוס לה פורטיטה דיל קאלקאזירום.
 לה זינטי די איליוס פאלזש נז אים טאלטו פורלי-
 טאלזירום קומו פורלי קי כו לום מוראלזירום די
 זיינטיפאלן מאס און כווינטיפס מי נז טאלטו און
 גינה . טיינן גראמדיס זינטיפס די דיינטיפס
 זינטי די מיינטיפס, פירו לום מיינטיפס סון אהמדיס
 זיינטיפאלס . קום זוקקיס כון מיי גראמדיס קון
 מונטיס קווינטיפס די אילזירום . איל איליוס פאלזש
 זינטי די פורטו קומו איל האמאלטו . איל זיינטיפס
 איל מונטיפאלקו מי נורדום . זינטי, קינטי, קינטי
 זינטי, איליוס, מי איליוס קיינטיפס איליוס . כו נז-
 פאל איליוס מיי איליוס מי מיי זיינטיפס קאלקאזירום,
 זינטי, קאלקאזירום מי אילזירום זיינטיפס איליוס .
 מי טאלטו מונטיפס די זיינטיפס זיינטיפס.
 איל נומירו די לה פאלזש איליוס זינטיפס אה
 3,000,000 די האמא, מי קי אילזירום און מיי-

- 1 შესავალი
- 2 ქართულ-ებრაული რელიგიურ-ეთნოკური ურთიერთობების პრობლემა
- 3 ხაქარაძე - პარლამენტის ურთიერთობათა ინსტიტუტი
- 4 ქართული ხიმშიაშვილი პარლამენტში
- 5 ურთის მონახვევი (ინსტიტუტი, თანამედროვეობა)

თ-სა აგოვსება 3-სა ჟურნის გვარდება
(მე-5 ხავეუნის სვინაქსარადან)

01 1975 წლის მაისში, ხამხელრი ხარხვერი ხამხხურში ყოფნის დროს, დე ვაპროდის ხახ.ვა-
ვახოლოგიური (ადრე ქართულლოგიური) კომიტეტი და ხაქარაძელად გამხხულ ებრაელთა ვარ-
ინების ინფორმაციით(თ-რ მ-ნი რ.ბაღდაშვილი), მოწყობილი ხამხხიურ-ველეითი ექსპე-
დი იურმალიში, ურთის მონახვევი. ექსპედიციის შემთხვევაში, ამ ხარხარების ავტორის ხელმძღ-
ველობით მიმდინარეობდა. გხალია, ადრე არაერთხელ ვიყავი უვე ვამყოფი, ამ დღემდღა და ინს-
ტიტუტ ხავანში, რომლის მიხილვა-დათვლიერებახე ყოველითის ახლდა თან მიღვევარება და გვლის ფ-
ნექალი, თითქოს ხავეუნების, ძველი ქართველების მარად დარჩენილი ხელის დიდების თანაშინა-
რები, რთა ამ ველემს შევეყრებ, ამ გვამახს შეხეცილებ, ამ არაერთხელ გვებში. წინახალა-
ვერი და მონამხალემელი ხამხხიამივე ჩვენი ადრინდელი მოგვარებებისას იქნა ჩადარებული. არ-
ბი თროლოქი ბერიც იურიონი ჩქარა იხე დამიხალვდა და დამიმიგობრდა, რომ მხალ იყი ყოველგვ-
არი დამხარება აღმოჩინა. მიჩითად დამხარება ვხამხრობლით, თუმცე, შიგადაშიგ, რადენდაც აის
შეხამდღობახ ჩემი ახალმდინეულის გონა მამვევდა, ამ ენაშენ ვსამხრობლით.(1976 წლის დეკა-
ბრში ბერი იურიონი ბელო-ღებში იქნა ვადყვანილი და მის მავიურად მონახვევში ნარხი
მოვიდა.) ვარვეელი დამხარება ვავიჩიხ ავერთვე ქ.იურმალითის მიხიციპლიტის წამოხალ-
გენდებში.

02 პარლამენტი და ხაქარაძე, ამჟამად ურთის მონახვევში იქნა გოვესირებული, ამ დრო შემდეგ,
ინსტიტუტი, ხავეუნა ველეების მქონე დრო შემდეგის ვაპროდის ხხხხხული მონახვევის ველემში ვა-
ინახვა. რეოგიოთალმეების ინსტიტუტში ვანონზომიერებამ იხინი მკიდრად დავვაპროდის ერმანხელს
და ეს ვაპროდის მხორდ რელიგიით და დიქტარატიონ არ შემოქმადველია. იურველი ერის წიადში იშვა
ქრისტიანობა, შუმანური გნომიერების ახალი დამხარებით, მხოლოდ ინსტიტუტის წრემხენის რთავე დ-
აძვე. ქრისტიანობა მიიღო ქართულმა ერმად (მე-4 ხ. ახ.წ.) და მით ვახლა პარლამენტილოტი დ-
ელითის უნებური გამხარებული თავის მრავალხავეუნეთანი ინსტიტუტის მანდილზე.

დღეხე, ჩვენ ჩვენელი ხაქის ვუხლით ჩვენს წახხელს, ჩვენს ჟრალიციებს და ეს მოქონა დრო მი-
როთალი ახვექვით არის ვანთრობებული, რამეთუ:

- 1). რელიგია არის იხ, რთე მთელი თავისი ინსტიტუტით, ჟრალიციულობით, დღემდღარეობით, წინაპ-
რებით თავს ეხვევა რთე, კომპრეხული თანამედროვეობაში ვახლართული ინდივიდს, რამელიც მოელი თ-
ვისი ინდივიდუალური, შუმანური რეოვიტობით უმღერია, წინ აღუდგეს წინაპრული ხაქისხს.
- 2). ენა-ვი თავისი წამოხამა-განვიარების (ეონოგლოტიონის) ხხვადახხვა ენაშენზე თანათან-
ობით დღეშინახ ვანხილდა. დღეს, მავ., თეოლოგი-ინსტიტუტად ერმანმანოვანი დინგვისხერი არად-
ის ჟრალიციში ვმოღაწეობთ, თუმცე ვრადიკული გამოსახვის თვარბაზრისით ხხვადახხვა ანმანებო-
ან გვაქვხ ხაქივე.

მიმავალით, არა ერთი თაობა დამხარებელია ქართული პარლამენტიანის ხხვადახხვა ხაქისების ველე.

ვან, ხაშქების რა გამოცემა, ანალოგიური ხავითებისა და პრამდღემის წრეს რა ამოწრავს, ყველა იყვის თავის ხაშქების, თავის ზეხაბარის დახვედრებაზე, ყოველთა უხ, თავის წელის შეიჯანს ქარველი და ებრადელი ერების დაახლოებაში, ურთიერთგაგებაში, მათი ინტროდუქტორების ხინთეზია ამის ხაწინდარი, ამდენად, ქართული პაუხინიანის ზოგადი ხავითის ჩვეულ ინტროდუქტორით, ვეღრობით, მცირედზე მცირედ ნელად მანდ შევიჯანს ხხენდებულ ხაშქებში.

2

01 ქრისტიანობა - იუდაიზმის ინტროდუქტორული გვირგვინი, წრემბრუნვა, იესუ ნამარტეულის დროს, იხილ ხოციალურ-პოლიტიკურ თანდაერსკვლავებში მოქმედა, როგა ებრადლობა ირმაგა, ერონუნება და ხოციალურ ჩაგვრას განიცდიდა. რამი - ერის ნაგონადური ჩაგვრის ჟაქტორი, ებრადული მღვდელთმთავრობა - მინაარსდაცოლო თანამდებობმბრე-რეგულური ჟორმლობის წარმოადგენელი. ამდენად, გაკვეთული დროით-რელოგიურ-ხოციალურ ჭრდში, იესუ ებრადლებს მოვერონა ვითარგა მინაგანდი ერონული პუქანინშიხა და ხიკეთის ხიმბოლს გამომხაველი. სწორედ ამან განაპრობა, რამდენადმე, ქრისტიანობის გაერგელებს პირველ ხაუკუნებში, მისი გაველნა ხელოთაშაშვეუთის ებრადული დახპრობაზე, ხაერთოდ კი, ებრადული-იუდაიზმური ხაუკუნებმბრევი იდეოლოგიის ქრისტიანიზაციის შეუძლებელი აღმოჩნდა იმ ებრადული მიმდების გამო, რამდენად ებრადული-ერონული-გხიქიკური თვისებების, ზოგადისგორილება და კონკრეტული პირობებში უნდა ვეძოთ, აღნიშნულს თავის ხპრობადული გამომხაველება არა ერისმედი პქონია შემდგომ ხაუკუნებშიც. (მდრ. H. J. Schoeps, Theologie und Gesch. des Judentums-Christentums, 1948)

02 ქრისტიანობა, ვითარგა ახალ ხაუკუნებზე აველილი მონოთეისტური რელიგიის ხახე (არ უნდა გვეთქვამდებოდეს, რამ ებრადული მონოთეისტიმ ქველ-ეგვიპტური მონოთეისტური ხაწმუნებმბრევი გაველილი ჟორმირდებოდა) უნივერსალიზაციის გზით (+ მუდისტური ხხნის ელემენტები) გდობდა რელიგიური შემდებლების დამტევას, ერთელადი აღამიანური ხევის ამბოლუური დემოგრაფიანხიერებით. ამამთონ გამომდინარე მისი რელიგიური ხაშქების არხობის დალქმევილიან, იგი ვერ ხმდებს, ხაუკუნოვანი ინტროდუქტორული ევოლუციის მუნებას; მართალია თავისი ჟრანხენდებლადური რთინეზიონით არღვევს დროითუნოვრება და ვრდელი-პოლიტიკურ ზღვრებს, ხამბლო ჯამში მანდგ რჩება აღამიანთა ხოციალურ-პოლიტიკური მყორობითი ხინთების გამომხაველებად.

იხვევ რთორგ მონოთეისტური იუდაიზმის პარადოქსალურ განმეობად იქნა და განვითარდა ქრისტიანობა, ხაუკუნოვანი ქრისტიანობაშიც პოლითეისტიკურ, ზოგადელი-პოლიტიკურ ხაუკუნებში, პარადოქსალური ევოლუციის ხახე მიიღეს ხხვადახხვა ქრისტიანულმა მიმდინარეობებმა, რაც ერისმედი ვიღვე შეყველებს, ევოლუციის დალქმევიკური ხახიანთის ამბოლურობახა და უხახრეობაზე.

03 ქართულ-ებრადული ურთიერთობები, თავის ხაწყისს, შეიძლება ითქვას, ჯერ ვიღვე ხალხური, გაუნობმირებელი დებენდებისა და თქმულებების ხელობი პპოვებენ. იუდევეობა - ვითარგა უქველესი ინტროდუქტორული ეთნიკური ერთეული, მიმდოურ ინტერესხა და გნობისმოყვარეობას უმძაფრებდა მეზობელ ხალხებსა და ჟომებს, ამდენად, ამ ხალხების მიმარტემაზე ებრადეობისდაში გაკვეთული მიმდოურ ქარგას ემყარებოდა, ეს თავის გამომხახილს ინტროდუქტორულ მდინარეობაში პოულობდა. ამამე ნათლად მეუყველებს ხუმბაჟ დავითის-მის ქრისტიანობა:

... ხოლო მან ზეა მუდნი მმანნი, რამდენი-იგი მოხვნა დემოგრაფიული ჟეუობახა მინა.

და უხენი მუდნი მმანნი, მენი ამის ხოლომონისნი, წარმეოღეს ქვეყანით გოლისგომთ, ჟეუობით წარმხუნენი პურინანი, და მოიწონეს ევლესიას წინამედი რაქველ დელადობი და მისგან ნათლ დებს. და დამევი იგინი ქვეყანათა ხომხითინათა და მუნ დენინდელად დედმდე მუდნი მმანნი მთავრობენ ხომხით.

და ითხნი მმანნი მმანნი მოვიღეს ქაროლს. ხოლო ერთი მთავანი ხახელით გუარამ, განჩინენ ერისთავად, და უხე არს ერისთავი ქაროლხა და მამა მავრანდინათა, და უხე ქაროლხა მავრანდინანინი მუდის მუდინი და ნათესავენი არიან მის გუარამინნი.

ხოლო მშა მისი, ხახელით ხაჰაჰ წარვიდა ვახემს და დაემშაბა იგი ნერახეს. და ხხუანი ორნი იგი მშანი მათნი, ხახელით ახამ და ვარაშვარდ, წარვილებ ვამშვარანს და მოვლებ მათ ხაჰასთა ხაჰახად- არი და დაიჰყრეს ვამშვარანი, და დახხლებ იგინი მუნ ხხოჰრემად ხონაშაშქეს, და აშა ყამაშდე შვი- ლნი მათნი მოაჰროშენ მახ შინა- (იხ. ქარალოს ხხოჰრემა, ხუჰჰსეგი დაღვენილი ყველა შირითალი ხელ- ნაწერის მიხელით ხ.ყახუხნიშვილის შიერ, გ. I, ობოლინი, 1955, გვ. 373)

ოვით ხაჰაროველოს ბელის, უკეთ ბეღჯუღმარაშობის ანარეკლებ, შალესგინია-იერუხალიმის მოხხრემადი დაემქმდნენ. ეს წიოლე ზღად ვახლებს ქარაოლე ყამაშდეშწერომახს, ხაჰამარისია ჰჰე ერთ აღვლილე მი- ვუოოოოო:- და ეხრეთ ხრულ ჰყვის შრამანბული იგი იანგ-ოშემურისა ხაჰათა მისთა, ვითარცა შირეელ ნამშვარდან მოაჰვარ-ჰინდაქარამან მეფისა ნამშუქოლნობისმან ჰყო იერუხალიმს შინა იუღიანთა ზღად მოქმედმან ეხუვითარისა უკოთერებისამან, რამედმან განახახუნდა იერუხალიმით შამილოუნად იუღიან- ნი, მენი ხიონისანი, ხიოყუხაბერ წინახხარამეღყუელთა იერეშისახსა; იოკიღოთ ნამშვარდან მოაჰვარ- ჰინდაქარი და წინაშემდეგში მეფისა შამილოუნისა იერუხალიმად, და დაწვა ხახლი უღისთა, და ხახ- ლი მეფისა, და ყოველნი ხახლნი ქადაქისანი, და ყოველი ხახლი ღიალი შოღეხხთა ხუხხოოთა. იესე ყო- ვილევე ჩუენდა შიმართ აღახრულა უწყალმან იანგ-ოშემურ და ხაჰათა მისთა, რამეთუ ხრულ ჰყვის ყო- ვილევე შრამანბული მისიო- (ქარალოს ხხოჰრემა, გ. 2, ობოლინი, 1959, გვ. 453-454, შდრ. გვ. 298)

04 ხაუყუნეთა ღრიალში, არაერთი მომხლერი არაქრისგინანი მომთამარე აბიური ჟომების შეშოსევა- თავდახხმების შედეგად (არაბები, მინგოლები, ხვარაშვილები, მამილეჭები, თურქები) შრავალი ქართული ქრისტიანული ხახულიერი ხუენგრი, როგორც ხაჰაროველოში ახვეუ მის აარეოთგ, ნგრევა-მოხხრემის შხხ- ვერაში ხლეშდა, ხერანჩერები ნაგურეშდშდა, წიგნები ისაშობდა; ანდოქია, იგვიპოის ხუოთან შა- მიარსის დაჰყრების შემდეგ მუხუქ-შალაქი ანგუვია ხლედა (1268 წ.). ხხაღია, ყამათა ავშელიომახს შექერა არა ერთი მნიშვნელოვანი წყარო, ქართულ-ეშრულ ისგარილე ურთიერომაშებს რამ შოჰყენდა; მეფე დამაჰჯერდშით, შუჰს, შრძოლათა და შიგრაღიათა ორმღგრიალში გაქრა არა ერთი ნაჰვეაღვი, ხხ- ენებული ურთიერომაშის არხეშობის შედეგი.

შალესგინა - ხაჰაროველოს ურთიერომაშში ორმხრიათა, ისინი მოიღვეენ როგორც რელიგიური, ახევე ეონიკური თვალახარისხეშახე. ქრისტიანობა შქიღროდ აჰავშიარებს ხაჰაროველოს შალესგინათან, შიერ- ეს მხრო, მვ. წელიადიგხვის მე-8 - მე-9 ხაჰყუნეებში, შალესგინიდან ღღენილი ეშრავილები ახურე- შამილონის შიღმა ჩრდილოეთის ჰეყუნებშ აფარებენ თავს და მეფეთაში მვ.წ-ით 169 წელს შირეელ ეშრავულ კოლნის აარხებუნ. ქარალოს ხხოჰრემის ყრუდახთვის გნობილი ღღენდარეული გნობილ- და გამჰქებს ამახ შინა ყამნი შრავადნი. მამინ ნამშუქოლნობის მოეფემან წარმოსღყუენა იერუხალიმ და მუნით ოგდემუნე შერიანი მოვილებ ქარაოს, და მოიხხოვეს შეხელილ მამახახლისისაგან ქუეყანა ხარ- კითა, (ხოლო მეხუთეშა მამახახლისისმან) მისხე და დახხნა არაგვსა ზღად, წყაროსთა, რამიღდა შქვი- ან შანდავი. და რამელი ქუეყანა აქწერდათ მათ ხარკითა, აწ შქვიან ხერჯ, ხარკისთა მისოთხ. (ქ.გ. გ. 1, გვ. 15-16).

შანდავი-ქერჯე გნობა აქებს დაშოქრებულ მისხ ხორენებს შარ-ამახს ვახეშადან, კერძოდ ოხრბი- ბგარაგოთნების, ანდაპოღონისა და ამათოღონის ეშრავული წარმოშელომის ჰესახეშ (იხ. Морецел Хорез- ский, История Армении, /пер. Н.О. Зинка/, М. 1893, ღაწერეღიშობი ანალოკიური ხავიოხების ანალიზს, ჩუ- ენ, ჩუენი წიგნი, К истории евреев Кавказа, კირეელი ჟომი, შიკეხეში).

ხაუყუნე ეშრავულ-შობილერი ისგარიოგრაფია, არაერთხელ უხვამის ხაშხ, ნაჰუქოლნობის ორნი მიერ ეშრ- ავლათა აყარ-გამოღვევის ჟაქგხს. ხაჰამარისია ამ თვალახარისხით შობილის ორ გნობილ აღვიოლე შირეო- თითა : მეფეთა წიგნი, 2, 24, 11-17 ; და ორშია, 52, 26-30 ;

... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...

... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...

... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...
 ... და ახილეთ თქვენი ღმერთი...

გხადი, პარეხნილიან წარმოყვეტეშეო ეშრალიშის ჟომირიოი ზეშადგინლა, თავისთავად ინგ-
ერესხ ანა მოვლეშეო, შიო უმეღეს, რომ ამ თვალახარისიო არ არსებობს ერთი დასახეურებეო აშ-
რ. კერძოდ, მ. ეშრალი აშოკრთული ლიტერატურის ერთერთ მკვლეო (მ. წ. 2 ს.), რამეთუ ვინმე დ-
შეღეს მიწერება, ნათქვამია:

-ღემეჭრუხი ამშობს იუღეახ მეღეოა წიგნის პესახეშ; იეიუღახ, ზენიანიის და ლეის ჟამეში ხა-
ნშერიშა ვი არ წარაღყევა, არამედ ნაუქლონობორში იერუსალიმის უკანახენელი მოხრეშისახ ,
128 წელახ და 6 თვეს.

იმ ხანიდან რუგა ათი ლომი იქნა წარმოყვეტეშეო შირინილიან შოღეშე მე-4-მეო არის 573 წე-
ლი და 9 თვე (იხ. Altjüdisches Schrifttum ausserhalb der Bibel, übers. P. Riessler, 1927, s. 245)
აღსანიშნავია, რომ ქართული ხახიჯორიო ჟრადიგია არ იხხენიებს მე. წ. -იო მე-8 ხაუკუნეში იხრა-
იული ჟომეშის წარმოყვეტეშახ პარეხნილიან (შირინილიან), ხავარაულა, ეშრალია ამ აღრეო.
მიგრადიახ არ შქონია გამომახილი, ხვეტოკური მიწეშეშის გამო, ეშრალია განახხეღეშის კონკრე-
ული აღვლეღეშის შიღმა, და ამდენად ამ მიგრადიული ლადღეშს არ უნდა შეეღწათ ახურეთს ხამეღის
იქითა ჩრადიოთის პუნქტეშეში.

ხანიღვრესია ქართლის ცხოვრეშის ხხენეშეო აღვლის, ვახუშტისეოი ინტერპრეტაციას:

-იხრალია გამომხვდა ლღვა

ამისა შემეღეშად მოვლია ამშავი, ვითარ იხრალია განვლეს ლეუა დახამამიო გუნდ, ქართულია
შქე და აქეს ყოველთა წარმართთა ღმერთი იხრალია, ამისა შემეღეშად უნდა იქმენ ხპახნი და
იღეს უამი ქართულია და განდგენ და შირილმდენ მეხეთეო მაშახახლისხა. (იხ. ვახუშტი ბაღნიშ-
ვილი, ხაქართველს იხგორია, ლექსეი დაღენილი ყველა შირილი ლენაწერის მიხეთეო ხ. ყახუხნი-
შვილის მიერ, გ. 4, თბილისი, 1973, გვ. 52)

-(ქახიხორი ხპახსთა მეღეს...) ხლო ამით უამთა შინა შემოვიღენ თურქნი ხახნი ვითარ გ შ
(2800) ლოლილიან ხპახსთავან და უჩინა მეხეთეო მაშახახლისმან აღვლი და დახხნა იგინი, რამე-
თუ ამით უამთავე შინა ვინგა ვინ მოვლიან - ახურნი, შერმენნი, ხაშარნი, ყოველთა ეშეკორმე-
ლიან ქართული შიშინათეს ხპახსთა და შერყნარინათ თესთა ქეყანათა და ამავრეშინათ ციხე-ქალ-
აქთა შოლინიხათეს ხპახსთახაშ (ვახუშტი, გვ. 53, აღ. ქ. გ. 1, გვ. 15)

-ნამექლონობორ მეღე ხპახსთა

შემეღეშად კვალად მოვიღენ ლოლილიან უჩინან ნამექლონობორისთავან დახამამიო მღე, ქართულ-
ხა ხ ლ, და დახხნა იგინიგა მეხეთეო მაშახახლისმან ხერვხ (ღავით რექორის შენიშვნა: ხერვი არის
ხავრამი), არავეს ჩრადილ კერძოდ. გარნა ამ უამამეო იყო ხაქართველს ენა ხომხური და ეხილენ-
თა ნათესავთავან იწყეს ენისა ქართულიხა თქმად და აქუნდათ ხუღეღა უმორღეხი ყოველთა, რამეთუ
არა იგოღენ ნათესავი, არგა ცოლ-ქმრამა, ყოველთა ხუთეღახ ხჭამდენ შეგინემულიხადმე, მეყლარ-
ხა კახხა ხჭამდენ. (ვახუშტი, გვ. 53) შენ. მ შიგ = 3363, ხ წ = 230)

05 უშველესი ქართულ-ეშრალი იხგორიულ-მაღვანური წყარეშის, კერძოდ შიშლიხა და ქ წ-ის დაპი-
რისპირეშით წარმოქმნილი ჟექორიოი ურთიერისხაღვლის ჟონე, იხმის ხავრისი ეშრალი-იხრადილერი
ჟომეშის შირინილიან აყრისა (მ. წ. მე-8 ს.) და შითი განახხეღეშის მეხახეშ, იმ გეოგრაფიულ პუნქ-
ტეშეში, რამეთუა ჟოშინეშეშე მიგორე აშიხისა და ხამხეთი ამიერკავკასიის არაღრე ხახეღეშეშე უნ-
და წარმოადგენდენ, ხავარაულად. ამ ასპექტით ნიშანღვლიოია, რი აღვლი-მეღეოა წიგნილიან 2, 17
6-7.

ბამლონური თაღმულეში, შიშლიის აღნიშნულ აღვლი, ახე ხხნიან ხხ-

ვაღახხევა კომეღეღაჯორეში: דאמר ר' אבא בר כהנא מאי דכתיב (מלכים ב' י"ח) וינחם נחלם וכתבו נהר גוזל ומי חלה זו
חלון חכור זו הרייב נהר גוזל זו גינזק ערי מדי זו חמדן וחכרו-
תיה ואמרי לה זו נוהגת וחברותיה מאי חברותיה אמר שכולא כך

אשר נחלם נחלם וכתבו נהר גוזל ומי חלה זו חלון חכור זו הרייב נהר גוזל זו גינזק ערי מדי זו חמדן וחכרו-
תיה ואמרי לה זו נוהגת וחברותיה מאי חברותיה אמר שכולא כך
2, 18, 9-12: וינחם נחלם וכתבו נהר גוזל ומי חלה זו חלון חכור זו הרייב נהר גוזל זו גינזק ערי מדי זו חמדן וחכרו-
תיה ואמרי לה זו נוהגת וחברותיה מאי חברותיה אמר שכולא כך

ახვობ მცხოვრებნი გადახახვლა კირ-ში (მარ.აშხი,1,5; შილ.,2,16,9) ისინი მიხედვით (22,6); კირ-ი უღამიან ერთად,მონაწილეობდა ახურელთა ჯარში. ამ ადგილის გეოგრაფ.აღწერისთვის არ ყოფილა დადგენილი მიზნობრივობა და მკ.რსფორის შემსწავლელ სპეც.ლიტერატურაში. ეს ქვეყნის მიხატვებზე არ ყოფილა ხალხი მიხატვებით ან ციფრით კირ/მცხეთის იტალიაში. 2.სახურეთი კირ-(ს/მ-გ-(კვირ)-ის მიხედვით მიხატვითი იტალიის სპეციალ. რაზმებთან ხატვითი მათ იტალიაში? ამ საკითხების შესწავლა სპეციალური,დაშავებული წყაროების მოძიება და ანალიზი მოითხოვს. მღრ W.S.D.Allen, A History of the Georgian People, from the Beginning down to the Russian Conquest in the Nineteenth Century, L., 1932 pp.368-391 06 როგორც უკვე იყო აღნიშნული ზემოთ, ებრაელები, როგორც სხვა ახლადმოსახლდნილებთან ერთად ხატვითი გავლენა მოუპოვებია ქართლი, ქსე-ით:(სპარსეთის მეფე)-ამან დაიპყრა შამხურანი და ახურეთი, და იყენებ ქართლის ებრაეთ ადრეულ ეხე ყოველი ნათესავნი, და იჩინებოდა ქართლსა შინა ექსი ენა: ხატვითი, ქართული, ხატვითი, ახურეთი, ებრაული და ბერძენული. ეხე ენანი იგლებ ყოველთა შეხეთა ქართლისათა, შამხათა და ღელათა. (იხ.გ.2, გვ.16)

სახურეთი ქართული ხატვითი წარმოგება,მცხეთაში,ებრაული კოლონიის გარეგან,ეტიმოლოგურ ხანას აკვლევს... , მოქმედებს ქართლისადმი,ვახუშტისა და მთავარი, შამხათა და მცხეთელი ებრაელი ამიანის, ეხმება, რომ გ-გ (503) წელი გავიდა მის შემდეგ,რაც მათი წინაპრები მოვიდნენ ქართლში, იმავე ხატვითი ამიანის ამომავლ რომ 334 წელია, რაც ღმერთი აღარ მფარველობს იხატებს, (ქართლს მონაშემდგომი სიკვდილის გამო), ამ რიგების სხვადასხვა ებრაული კოლონიის გარეგან თარიღებს ახ.წ. 334 - მკ.წ.503 = 169 წ.(მკ.)ყოველ შემთხვევაში ურთიურობის არსებობა მცხეთაში,მემდგომ საუკუნეებში, უცვლელი წყაროთი დასტურდება. ქსე შემდგომად ამისა განძობილია აღმოსავლეთ და დასავლეთ ყოველი ქვეყანა, და აღმოვიდა ქვეყანასა ქართლისა და შიხათა გიხე-ქალაქნი ეხე მდიდრი შუა-ქართლს: წუნდა, ხურთხი მკვრიხა, იმქვე მოვიდნენ კვლავ დასახლდა, თუხარისი მდინარესა ზელა სპარსისა, რომელსა შვიან ჯორხი, ურხინი, ვახვი და უღლის-გიხე, ქალაქი ღლი მცხეთა და უმანნი მისნი, სარკინე, გიხე ღლი და შანავი, უმანი ურთათა და რუხავი... (გ.1, გვ.17-18 მღრ.საქართველოს იმპერიის ნარკვევები,გ.1,თბილისი,1970,გვ.452-453)

შემოთხედის ვარაუდით, საქართველოში, ებრაელთა რიგები იმდენად ღლი ყოფილა, რომ ებრაული სახურეთი წოდება და საელი ხელმძღვანელობა მიწოდებდნენ ხატვს,ვახუშტის თხრობით უკლები მხედობდნენ და გახანგდნენ. (იხ.ქართული ებრაული საქართველოში, თბ.,1904,გვ.10; უღრ.ხორხი, ლეონავი, 1973,გვ.2, გვ. 40-42) Вопросы для Тифлисского Археолог. съезда, предложения к-рому А.Я.Гаркави /О южной границе Хазарии, происхождении хазар и пребывании евреев на Кавказе до Р.Х./ Древности, Тр.:оск.Археолог.Общ., прилож.стр.46, 146; 1880; Д.Г.Заглич, Евреи на южных окраинах России. Евреи на Кавказе. Историч. очерк., Пгр. /1918/ 07 ზღარისი თანახმად, იმ ხატვითებს შორის, რომლებზეც ქართლს სამხი ვაჟიანთ, ყოფილან ახლადმოსახლდნი ებრაელები, ელიმ მცხეთელი და ღმინომ ქართლელი, მათ წილად ვართი მხედვითი, რომელიც საქართველოში წამოვიდა. (იხ.ქსე,1, გვ.37,97; ახვევ M.F.Brosset, Hist. de la Géorgie, S-FB, 1849, I, p.53; R.Jamin, Géorgie, Diction. de Theologie catholique, II, p.1243; ახვევ.ერეტი უხმონგვანი მიმოგონება, გვ.1288-1289; ახვევ Diction.d'Archeologie chrétien. et de liturgie, t.II, p-t I, p.1029 P.1924; სახურეთელი ავრეთი გ.სამაველონი წერილი: Иудеи в древней Иверии, вобще о ожидаеи Мессии, влияние иудеев раселая на религиозные верования наших предков-язычников и принесение ими хатона Господня в Икхете. Г. Сахарелов, Пастыр., 1888, III-2; А.Грен, Закавказские иудеи (историко-этнографический эскиз) Этнографич. обозрение, 1893, № I, стр.129-134)

შემოქმედების თვალსაზრისით ღრინად ხანმდგომელი ელიმ მცხეთელის შვილის შვილის ამიანის მღერ-

ის მიერ მოქმედ

ამჟამად მისთვის ამიანის მღერის

გვ. ამიანის მიერ მოქმედების შესახებ, რომელიც უკვე დაკარგულია, ამის დადგენის მიზნით და დღესაც ხელისაყრად დასწავლილია უკვე დაკარგული

ქსე,1, გვ.97-102

ართულის მოქმედებაზე (მღრ.მ. დე-ქვიენი, აღნიშნული დანართი, 'Oriens Christianus') ვერ დახვრდებდა ხათანად ეპიშოპოსობით წყაროებით, მაშინ, როცა რომის იმპერიის ერთერთი პროვინციიდან ქართველებში მიერ წარმოგვყვებული ქრისტიანი ქალის ნინოს ხაზოგოქლო-ეპანგელიტი ქმედებანი (320-330 წლებში) რეალურ იხაროიულ ხაზოგოქლო ეყრდნობიან (იხ. ქ.გ.1,გვ.72 და შემდეგ) ახევე მღრ. Rufin, Histoire ecclesiastique, T.I, c.X.P.L., t.XII, col.480) ნინოს გარკვეული კონტაქტები დაუწყებია ხაქართველოში მცხოვრებ ებრაელებთანაც, მას ხელონია ებრაული და ამ ენაზე ელაპარაკებოდა ებრაელებს, ვახუშტით (გვ.78)

აქ, გხადია, კვატახიანში ხაერთოდ და სპარსეთოლოში ვერძოდ არხებულ ებრაული კოლონია, რომელიც 333ე არანავლებ 700-800 წლის მოწყვეტილი იყო ახლოდმხავლურ და პარტხინურ რთული ხოგიალურ - პოლიტიკურ ხინამღვილეს და რელიგიურ-ხარწმუნოებრივ მერეებს, და მართალია მღვიური ხალხური ჯრადიგინობა და ებრაული მონოთეისტური შეხედულებების (თუმც არა ხინდემური) გავლენის ჰეემ იმყოფებოდა, ხაქართველოს ქრისტიანიზაციის ეკლესიოგარკვეული დღეების წინ აღმოჩნდა, მისთვის ქრისტიანიზა, იუდაიზმური რელიგიის რეველაციური გარემოებები იყო, და ახელი ხარწმუნობრივი გაურკვეველობის ვითარებაში, არაა გამორჩეული ებრაული ქართული ხაერთოერთო რელიგიური მოქმედების რთული და ხანგრძლივი პროცესი, ხაერთო პრობლემატიკური პრობლემა.

ამასთან, თვით იუდაიზმის შინაგანი არხი, დემოტოპეგნების დიდი რაოდენობით იღვა, იიუ - იაპვე (იღვრა) რაც დემოტოპე ეპოთეგს წარმოადგენს და აყოფნა-მშენის ყველა დროით გორმას შეიგავს, ე.ი. ი-ი-ი-ი-ი-ი-ი (იყო - არის - იქნება) გარკვეული წინადადებებში აღმოჩნდა რელიგიის, რწმენის შუამანიზაციასთან, ანუ მარადარხებულის ხეგლიზაციასთან, დღეების აღაძიანის ხახეში განხახიერების გუნომენთან. (მღრ. ქ.გ.1,გვ.78)

ერთიერთობები ხაქართველოს მეფესა და იქ მცხოვრებ ებრაელებს შორის, პირველი ხაუკუნეებში, შეიძლება ითქვას არ ხელოდებოდნენ რელიგიურ-ხარწმუნოებრივ ერთიერთობათა ხელონი. იერუხალითში მისულნი ებრაელები განიხილდოდნენ ქრისტიანებს კუართის შემადგენელ და მათ გარკვეული პარტიციპაციით ეყარბოდნენ. გარდა ამისა, მცხეთელი ებრაელები არ იგოვდოდნენ ადგილობრივი ქრისტიანი მცხოვრებლების გნობიერებაში ახლის მანამამებულ იერუხალითელ ურკობთან. ყუარბადეშია ქ-ნის შემდეგი ადგილი (გ.1,გვ.118)

მღრ. ვახუშტი, გვ. 89) შეიძლება ითქვას, რომ იუდაიზმის წიაღში წარმოჩენილი, აღმოგენებული ქრისტიანობა თავიხი შინაგანი არხით უთოდ წარმოადგენდა წინგადადებულ, გუნობიერებულ ხარწმუნობრივ ხაზრისხ არაებრაული წარმართო იფიშებისათვის, რომელიც მისი ხახით გაცილებით უფრო შუამიწური, გრძობადი და ამადლებული იღვარი მიგვიბა. ებრაელები კი, რომლებხაც პირველი ხანებში, ქრისტიანული მოვლენები იუდაიზმის მუნებრივ გარემოებებდ მთარჩნდა, გარკვეული დაბნეულობაში აღმოჩნდნენ, არ იგოდნენ რა, როგორ მოქმედოდაყვენ. საბოლოოდ, როცა ქრისტიანული იღვარი ერუნებამიშობის, შუამანიზებულ ხახელ იქვა (რაც ირ მართოდ ებრაული ჰოხეულახს დაუპირისპირდა: 1. მონოთეისტური დემოტიკა; 2. აბსტრაქტიზმის მოკლებული აღაძიანი - დემოტიკის ხახე) ხათარული დასკვნებში შეხამამისად იწინგაკეთებულა. ამაზე მიუთითებს ხხვათა შორის - პირმის კვირისის წიგნი თრდაჟ ხომეხთა მეფისადმიერ რომელიც ნინოს მოქმედების ლეგენდია ჩართული. (ქ.გ. 1, გვ. 82-83)

ხოლო წარმოითხვენან წილამან ნინო თუწა ზეგარდაშისა ყოვად ენე და თხოვო ლთისავან შეწვენა, მიჰვა მღირსნი, მან ერეკული გზისა სიციხისა და შემოხვე წყეოთავან და მიჰვა ებრაელის ურბნისს. მუნ ახილნა ერან, რომელის მსახურად დგარდა: ჯეფო. ძეღლი და ეცესლითა; ამისთვის შეურებული მიჰვა ურბნისათვისა და წინაგადა მათ ენითა გზარდალითა. სედა დასო მუნ დოღ ერთი ენაგომეღ აღიბინენ ერის ერანისით ებრაელნი და ურბნის ახილნა და წაღვიწისა და წაიღვიწენ მცხეთის, რომელია წარსეა წმინდა ნინო და მისრულმან მცხეთის იხილნა საყოლონი და ეცესლითა მსახურება მათი; ტაროდა წარწმუნებასა მათსა და ეღვიდა ეუბრობასა თვისსა.

მაშინ მოიქმნეს უკვანია ქვეყნისა კაცი ურკობელი. იყვანდნენ 'იკოს' მკლასი. რომელითავე წინადადეს სჯულს წამბას. და რაოვი ვერ იყო ღოგო ქრისტესისა. მათ აღსწოდეს: რათელი ჯარის მკლასი და სპარსელის მან ზეა ზეა იკოსი. რა ზეა წილათა მათ სრულყოფილი მკლასითა მოქმედებთ.

ამაშინ მოიქმნეს მეფეებს ამათარ მდებულ და მის თანე ჰერანი მკლასი. და ეპოთიკისა მისიან გარდასა მისთვის. ხოლო მათ მიუბრუნეს უკვლია, რომელი ზეა წერილ არს. მაშინ აღიბინეს ქველი: შოინან მეფემან და თქვა: ადრისველ ხარ მუნ, უდალო იყო ქრისტელ, მუი დროისა ესმეკლასითა: რათელი ზარეკლავი გინდ ქნა სჯული ებრაელან და აღვიღლისა მან მსჯულსა. ამისთვის სანაქვდა იქ მუნ წიდა წამბევე წმინდი ქრისტე; იერუსალიმით ურბავდა მათ. ღრეკლასი მუნსაკან უგნობისა იღვრა. და მოსეგ რეგ უგნობა სთავიდადნენ.

...გვამართობული ეპიშოპოსი სეგარეკლასი მანა და მცხეთისად და მანსთავიანე ქება თრდავენ გვიოთაჲ. უწებულ იუენ მინას მუნა და თანე მეფისთა, რომელთა...

წინამძღოთ ხარმშენობისა და ეროვნუ-
ლ ზრდილობის დამცველმა ემბროლომა
არ დაინდებ თავისი სურვილი წინამძღოლ-
ის ეთომ მყუხუთების შვილიშვილი ამათ-
არი, (იხ. ქ. გ. 1, გვ. 102)

ამის აღსანიშნავად მუხრანის ამათის წესად, რადაცა ქ. დაინდებ ეს სურვი
ხარამ მუხრანის მოქალაქისა და ემბროლის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

მუღმდენე ქრისტიანობაზე მოქმედე ემბროლებს, პირი მამამაპირი ხარმშენობისავე ემბროთა, ამა-
ზე მიანიშნებენ ხილნიხა ხილყუები. (იხ.
ქ. გ. 1, გვ. 113)

ხარმშენობისი არსებულ ეთნიკური ერთეუ-
ლებს, კერძოდ კი ქართული ჯგუფისა და ემბროლებს, რომლებიც პავსიანობის, მადლიერებისა და ხე-
ვა წამარბოთი ხარმშენობების გავრცენის ქვეშ იყვნენ მოქმედონი (ამაზე ნათლად შეიყურებენ ქ.
გ. 1, გვ. 87-88, 89)
ხარამ ღვინდებოდა უნდა შვილობილ რელიგი-
ური ხინკრედიზმისავე, ამასთან განა შე-
იძლება გაიზიარებოს შესამდგომლად ხაქარ-
თელების ქრისტიანობისაგან, ქართული
ჯგუფების, განსაკუთრების კი ქართლის ში-
ხახლომის გარკვეული ნაწილის იუდაიზაციისა? ცხადია, ქრისტიანული რელიგიური გარდის დაწოლის
შემდეგ ხდება და ადგილი აქვთ ეთნიკურ-რელიგიური საერთოროთ მოქმედებს, ამაზე უნდა მიანიშნებდეს
ქართლის მოქმედების შემდეგი ადგილი (გ. 1,
გვ. 95; ვახუშტი, გვ. 80)

ამათარ მღვდლის პიროვნება, ხავშარდ
კოორდირება ქ. გ. 1-ში. იგი იყო არა მარტო
თავის თანაგმობელთა მიმდევარი და ხელმძღ-
ვანელი, არამედ მწიგნობარობა და მჭერმჭი-
ფეველი, პ. ინგოროყვა აზრით ამათარს უნდა განეკუთვნებოდა წიგნიცხოვრება და მოქმედა ქარ-
თისა, და მოხმობდა ნათესავობისა, და თუ რამეინი რომელთა ღმრთანი ვართ... აღწერილი ამათარ-
ისი ქართული მკვლევარი დახმენს: იესო ჩახავიკრება არ ნიშნავს, რომ დახახულებული ნაწარმო-
ში უშუალოდ ამათარის მიერ იყო დაწერილი. იხვევ რიგრიგ ნინის ხახელების შექმნილი მჭეყნდებო-
და მხმურდმანი შემდეგ ხანაში, ახვევ შესაძლოა, ეს მხმურდებ შემდეგ ხანაში იყო გამრქვეყნებ-
ული ამათარის ხახელების შექმნილი (იხ. პ. ინგოროყვა, ქართული მწერლობის ისტორიის მოკლე მი-
მოხილვა, მნათობი, 1930, №4, გვ. 107-108, 137-138)

ხარმშენობის ქრისტიანობის პირველი ხვეყნებებში უნდა შექმნილიყო იხეთი ხილყუები, რომელი
იგ იქ მგხოვრებ ემბროლ მისახელობაში გააძლიერებდა ხინკრედი ხარმშენობის ღვინდებობებს. (მაგ.
იქ ხადეგ დაპარაკობა ხედილ ქ. გ. 1, გვ. 115; პირველი მოვიდა შერთა ვინმე, ზმამ ზომიფან
მივახდა ხედილ მამ და იქმნა მხედელი მუნქეხევე, და ახილდება ღმერთისა) ეს იყო დახმეველობის,
გარკვეულწილად დანაშაულის შეგრძნებისა თუ ხინდისის ქენჯნის განწყობილება, ხამგახმული აგრეთ-
ვე მიმდურ-წინახმარმეყვედური ვერბობი, ემბროლთა დახახვა და მათ განმევეაზე ნიშნდობო-
თა ამ მხროვ ამათარის ხილყუები (გ. 1, გვ. 95-96. შირ. ვახუშტი, 80-82)

იგი უნდა იყოს მუხრანის ამათის წესად, რადაცა ქ. დაინდებ ეს სურვი
ხარამ მუხრანის მოქალაქისა და ემბროლის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

თავისთავად, ქართულიმართი წიგნიერ-
ობისი არ ყოფილა შეარი. გარკვეული ხარ-
მშენობისი პირველიმართი ხახელობისი მოქმედებისი არ

და შექმნილი იქნა, ქმნებ და მუხრანის ამათის სურვილისაგან
ხარამ მუხრანის მოქალაქისა და ემბროლის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

და მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

და მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

და მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

და მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

და მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

და მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

და მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

და მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

და მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ
ამათი მუხრანის ამათის სურვილისაგან, რამეთუ

აქვე უკლებს ჩვენსას, და სრულიად დამოუკიდებელი წყაროები უნდა ვიყავით. რამდენიმე კვლევის შემდეგ აღმოჩნდა, რომ ეს წყაროები არ არიან ისეთივე ავტორიტეტისა, როგორც ვინმე ვფიქრობდით. მაგალითად, აქვე უნდა ვთქვათ, რომ ეს წყაროები არ არიან ისეთივე ავტორიტეტისა, როგორც ვინმე ვფიქრობდით. მაგალითად, აქვე უნდა ვთქვათ, რომ ეს წყაროები არ არიან ისეთივე ავტორიტეტისა, როგორც ვინმე ვფიქრობდით.

ესევე უნდა ვთქვათ, რომ ეს წყაროები არ არიან ისეთივე ავტორიტეტისა, როგორც ვინმე ვფიქრობდით. მაგალითად, აქვე უნდა ვთქვათ, რომ ეს წყაროები არ არიან ისეთივე ავტორიტეტისა, როგორც ვინმე ვფიქრობდით.

ახლი რელიგიური-ბინძურული განყოფილება უნდა უბნობდეს ებრაული შეხებისაგან. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

09 კლასიკური მონოთეიზმური იდეალიზმი - მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

გადაღებული ებრაული მიერ პროპაგანდისტული ახალი ხარისხებისა, მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

ეს იყო ვადა-ვადა, რელიგიური-ბინძურული იდეალიზმის მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

ამ ხახის ბინძურული-პროპაგანდისტული უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

პარალელურად ჩინური-ბინძურული იდეალიზმის მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

როგა ხარისხის ახალი-ბინძურული პროპაგანდა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს. მისი მნიშვნელობა უნდა განისაზღვრებოდეს.

ნსვლილია, რომელშიც მან უხედილად ყოფნა ხედასხვად დროს, ხაუკუნეების მანძილზე, თავის მესამეის ახახვას პოლომდენე ხაქაროველის ეკლესიის რეგიონული ეკლესია და ხახედში. ხეობისუდალა, კერძოდ მეფე-მინისგანების მდგომარეობაზე, მათ პოზიციებზე პარლამენტში. ე.ი. ხაქაროველის ეკლესიის გარკვეული უხეობური განმჯიგების არსებობა თუთ ხაქაროველის ეკლესიის ხიბოღრება და ხაქაროველის პოლიტიკურ მდგომარეობაზე იყო დამოკიდებული. არამთ ხანგრძლივი პერიოდა ხაქაროველში, ხხვა ხალხთა თუ ჭომათ ხშირი თავდასხმეები, პარლამენტისკენ ქაროვი მართა პოლიტიკის გამაზე დამამკაცრებელი ფაქტორს წარმოადგენდენე.

ხაქაროველი - პარლამენტის ისტორიული ურთიერთობების თვალახიხიით, დანყებული აღრული მუხახ-კუნეებშიდან, რამდენადმე ჭირს რიგი სპეციფიკური მიმზეების ვამო, თვალთ ვავაღენით ხაქაროველის ხაკუთოვი ემრული ელმენგის კავშირ-დამოკიდებულებას თავისი ისტორიული ხამშოქობადმი, მინუხდავად ამხისა, ზოგიერთი ისტორიული ფაქტის მიკველევა ამ ანსპექტით და ხათანად დახკუნის ვავიეობა შესამდებლად მიგვარჩნისა და ამის განხორციელებას ჩვენს მრამაში* K act. eperes kaaxaa შევედებოთ.

02 არამთა დავარობებით (ე.წ. დავაუთის ომები) იწყება მუსულიმური ხამყაროს კონტაქტების დამყარება ქრისტიანობასთან. ეს კონტაქტები ხაკუნეთა მანძილზე (კერძოდ 636 - 1099 წლებში) მრავალანსპექტივური იყო და არა ერთხელ იღებდენე არამების მხრიდან უწყობითი მუხანიშების ხახეს.

მუსულიმური დომინაციის ფარგლებში მოქცეული წმ. მიწის განახლების უხედებლად და არაერთი ინტერესანსული ფაქტორის ვავლენით 1099 - 1291 წლებში პარლამენტი ევროპული უვარსხეების ხამრდელი არენასა და შედეგად ლათინთა ხამეფოს წარმოადგენს.

ევიპოველი მამულეების ისლამიზირებული ხამხედრი კახლების მდენობამ პარლამენტი 1291 - 1517 წლებში მოიგვა. აღხანიშნავია, ახლო აღმოსავლეთის მამულეების ხამეფო ონახიფებში და ხაკუროლ კავახიურ-ჩერქეზული ელმენგის შემოჭრის ყველახათვის გნობოლი ფაქტი. მუსულიმი მამულეების პერიოდშიცა აქვს ადგილი ანტიქრისტიანული ღენდენების ვამოკრებას. ისინი ვითარცა დამამკრობელი მუსულიმანები თავს ყოველივე ქრისტიანულისა თუ ემრუთის კანონურ პაჯორს - მგლობლად თულიდენ.

თურქეთის ვამაჯონებით (1517 - 1917), თითქმის ყველა ისტორიული ხამქარირაქო (კონსტანტინოპოლის, ალქსანდრიის, ანტიოქიის, იერუსალიმის) თურქების შევემონით ჩვეუ მოქცევა, რახე თავიხეობური პოლიტიკურ-რელოგიური და იურიდიული ხამაროღმრევი წიაღსელები ჭირნად თურქების მადონობის არეალში მოქცეული ხაქრისტიანობათვის. ხეროლ დეგრანტალიზაციის პირამებში, განახაკურობელი უღლებები და პრივილეგიები მოიპოვა მერმეუმა ორთოქსულმა ეკლესიამ, თუქცე ღრთა ვანმავლობამი, აღმოსავლელი ქრისტიანებშიც იქნენ გნობირნი დამოუკიდებელი ხამონახტორ-ხაკრემული ერთსულმად. მე-17 ხაკუნის პოლდან, გარკვეულად, ლათინი კათოლიკები იწყებენ ვამოკრებას. ხუნის მიერ ხხვადასხვა დროს ვახემული ფორმანები, მიწნად ისახედენე მისაქრისტიანული განხეობილებებისა და დავა-უთანხმობებების მოხამას იერუშალიმისა და ხეროლ პარლამენტი.

03 აღნიშნული პერიოდების შესახებ, ხაკუნეთა ვანმავლობაში შეიქმნა მეტნაკლებად ვრელი და გარკვეული მნიშვნელობის მქონე პოლიტიკურ-მემორიული ხახითის დოკუმენტური (დანქარელობით მიბოლოვრადია ის. Dr. Titus Tobler, Topographie des Jerusalem, B.I, 1853).

მრავალთა და მრავალთა შირის, მოუთოთობის იხეი წყარობზე, რვორცაა წმ. ვილიამლის გხორება (728 წ.), მოგზაურმანის, დიურების და აღწეროლები ოშან ვირგვრების (1130), ევიგონის (1140) ელიმრან ოღენმორველის (1212), პერიკახის (1250), მკვარის (1280), მარინი ხანულის (1310) ხიმონე სიგოლის (1384), ელია დე ფერარეს (1438), რომელიც დე ხან ხაკეროს (1458) და ხხეები

... Vita Sancti Willibaldi Episcopi Eistetensis Primi, Scripta a quodam Sanctomani Heidenheimensi. In J. Mabillon acta sanctorum Ordinis S. Benedicti. Sec. 3. Pars 2. Lut. Paris. 1672. P. 363 sqq.

(იხ. აგრეთვე ებრაელთა ვამოგემაში არხემული მიბოლოვრადია) ארץ ישראל ויהודה 1965, א"ת, ל"ט

Johannis Wirzburgensis presbyteris, descriptio Terrae Sanctae. Editio Cod. MS. Inclit. monasterii Tegernensis in Boemia. . . Patris Romani Kraueri. In B. Basil. Theophrasti anecdotum notitia. Aug. Vind. 1721. Tom. 1. p. 3. pag. 484 sqq. Fol.

Inclit. tractatus de distantia locorum Terrae Sanctae; quem compulavit Evgestipus. In Leon. Allatii *Supplementa*. Col. Agr. 1653. B. L. 1. p. 104 sqq.

Willebrandi ab Oldenburg Itinerarium Terrae Sanctae. In Leon. Allatii *Supplementa*. L. 1. p. 132 sqq. Quae abest editio in vet. Historia Byzantina in *Strabon* 1723.

Perditi Protostatarii Ephesii expositio thematum Dominicorum et memorabilium, quae Hierosolymis sunt. Graecis seu latinis non Gerb. Morellus. In Leon. Allatii *Supplementa*. L. 1. p. 65

Descriptio terrae sanctae exactissima, auctore Brocardo Monacho, libellus diuinorum scripturarum studiosis, multo vtilissimus. Antv. J. Steelsius, 1536.

Liber Secretorum Fidelium Crucis Super Terram Sanctam recuperatione et conservatione. quo Et Terrae S. Historia ab Origine. Eiusdem vicinarumque Prouinciarum Geographica descriptio continetur. Cuius Auctor Marinus Sanctus dictus Torsella. In Bongars. gesta Dei per Franco. Ha. nor. 1611. Tom. 2.

Viaggio al Monte Sinai di Simone Sigoli. Con due lezioni sopra il medesimo. 2. ediz. Milano, G. Silvestri, 1841. Al. 8. 427 ftes. Edizione per biblioteca scelta di opere Italiane. Der Briefwechsel mit Gherobaldini. Die sehr getragene Erziehung der hiesigen meritorische Notizen.

L'Amour de Dieu, par Eliah de Ferrare. In den oben (1210) angeführten *Itinerarium seu Carmo*, p. 331 sqq. Gleich schrift von Jerusalem an sein Familie eines Brief, der nicht ohne Interesse ist.

Roberto de San Saverio, Itinerario facta da Jerusalem a Sancta Katerina, durch den Obersten Julius Porro MS. in Mailand, bei Ritter (Hist. 15, 47).

04 მიმანგია - საქართველოს რელიგიური ურთიერთობების ფონზე, რაც ჩვ.წ.-ის 7-4 ხაუკუნიდან გამოიკვეთა და ვახდა ხანგაური, არამთა იხლამურ-დამპყრობლური ომების ხაუკუნებზე (მე-7), მკვირვ, ხგზმღლური კავშირი არსებობდა საქართველოსა და ხორია-პალესტინის შორის, უმადლესი ოროლოქხალური ხორიულ-მერმული მღვდელმთავრობა გამაგონებულ ელემენტს წარმოადგენდა საქართველოში და აძლენდა არგა ხაკურული, რომ ქართველი ეკლესია ანგოქიის ხაპაგრიარქის ექვემდებარებოდა (იხ. А.Цагарели, Памятники грузинской... стр. 27)

475-488 წლებში კი, ქართველი ეკლესიის ავტოკეფალიის გამოცხადების შემდეგაც, ანგოქიის პაპრიარქის უმადლესი მღვდელმთავრობა აღიარებულ იყო საქართველოში.

ყოველივე ეს, მუხებმრგია, განაპირობებდა მჭიდრო ეკლესიურ-რელიგიურ კავშირს ორ ხაუკლებით ერთეულს შორის, რაც ურგული მიმანგეის იმპერიის ხხვადახხვა ადგილებში, ქართველი ხაუკლებით-ხახულოური გუნგურების მუხებმა-დაარსებებში გამოიხატა. ამავუ მიმანხ ემხახურებოდა 13 ახურეი მიმის მიხვდა საქართველოში, მერმული ოროლოქხური დგომხმეყვევლების გაურგელებიხა და დახურვეის მინოთ.

334 წელს, წმ. ხარიგონმა, ჟარანში, იერუსალიმთან დააარსა პირველი ღურა, მემგომში ვილუ 2 ღურა იერიხისა და ხოსამი. არ უნდა იყოს გამორიგხული ქართული ხაუკლებით-ხამმუნებო ელემენტის მინაწილეობა მე-4 ხაუკუნის იხუთ ეკლესია-ღურების მუხებამში, როგორიგაა წმ. სონის ეკლესია (340 წ.), აწარმოებს გახხრემი 1898-1899 წლებში გერმანელებმა.), ელონახ მინახტერი (გამოვლენილია 1918 წელს, ღონიკავანელების მიერ წარმოებული გახხრემის მუხებაც), ე.წ. ადგეევების ჟამარი (378 წ.), 1960 წელს, აწარმოებს მის მიდამოებში გახხრემი გრანგისკანელებმა ვ.კორმის ხელმძღვანელობით. გეთ-ხიბანის ჟამარი (385 წ.) გახხრემს გრანგისკანელებმა მამებმა არქილქეპოქ მერუხგისა და მამა ორგელის ხელმძღვანელობით.

უხხოთში, ხაკურევი ქართული ხაბურ-ხაუკლებით მოღვაწეობის დაწყების ერთერთი პირველი გამოვლენება იყო, ხომონ ხლოღის (მუხეღის, 395-459 წწ.) მიერ აღუპიდა 40 ვერხის მიმარებოთ, ხომ'ანის მთაზე გნომლო ჟამრის დაარსება. მახ მიმამებს ხხვემემაგ, მათ შორის უმგრისმა ხორინ ხლოღმა (521-596 წწ.), რომელმაც ანგოქიის მახლოდაღ ჯებელ ხომ'ან-ის მთაზე ააშენა მინახტერი. (იხ. Цагарели, დახახ.წ., გვ. 130)

473 წელს, წმ. ექვთიმე დააარსა გნომლო ღურა ველონის ველში. (ხაკურაულთა, რომ მახ განეკუთვნება 460 წელს დაწესებული მინახხენებულ 15 ოენისიხა-ათუხა ოენისა იწ მეღობახ დახახა, ეკლავია ღელოღისა მუნებულთა, ხგუხანე წმიდახ, დაღმამე წმიდისა ხგუგანესი (=იერუს. რელიგიური მღებარე ეკლესია) (იხ. *Patrol. Orientalis, t. XXXI, fasc. 2, 1168, Le codex arménien, Brepols, 1971, p. 199*) ექვთიმეს მიწაღემ, ხამამ, იუღლახ უდაბნოში აღამუნა რამდენიმე ღურა. წმ. გერახნიმე 475 წელს, იერიხთან.

ქალაქებსა და შემოგარენებში აშენებდნენ ე.წ. კონიობორნებს (ხაერო ხაგხოვრებლის გიჰის მონასტრებს). ერთერთი ახელი მონასტერი დაუარსებიათ 330 წელს, წმ. ილიანის (ანტონიუსის მონასტრის) და ეკლესიის ბეთ-გუერინის მონასტრად. რომელიც დღე-ღამეობის მონასტრად ითვლება. 387 წელს წმ. პავლემ მონასტერი დააარსა ბეთ-ლეხში. (იხ. O. Meinardus, Liber Annus IS, 1964-1965/pp. 220-250; IS, 1965-1966/pp. 328-368 P. Peeters, Histories monastiques géorgiennes, Anal. Bol. Land., 1966-37, 1917 - 1919)

მე-5 საუკუნეში, იუდეას უდაბნოს არა ერთი გამოქვაბული იქნა ქონიანი ახვეთა და შეხვედრა. წმ. ფილანთისმა, ბეთ-ლეხში და 6 მძობს და მონასტერი, თავი მოუყარა ბერებზე, ქართველებზე, ხორციელ ბერებს. ბეთ-ლეხში დაწესდა ჩრდილო-აღმოსავლეთით, 2-ლი იქნა და მონასტერი, მონ-ვერუკში ვირჯილი კორმის გათხრების შედეგად გამოვლინდა იქნა მე-6 საუკუნის ქართული მონასტერი (იხ. V. Corbo, Gli Scavi di Kh.Syar el-Ghanam e i monasteri del dintorni, J., 1955, pp. II2-139).

იუსტინიანეს პერიოდში, 543 წელს, გაიხსნა წმ. მარიაშის სახ. ახალი (ნუა) ეკლესია. მარ-პატი-მონის (ბეთის ხილის მთა) დაქანებაში (ე.წ. ლომიხის ფეხები); 1955 წელს, პატიარა ეკლესიის ნაშთები იქნა გათხრები, რომელიც მე-7 საუკუნეში უნდა იყოს აშენებული. რაგმა მიმდევრობა არქეოლოგიურმა გათხრებმა, არა ერთი მკვ. ნაშთი ნაგებობის ნაგებობის ორ მონიშნის ნანგრევები გამოიკვლინეს, მარმარილოთი ან მონიშნით მონიშნული იაგაგებობა და სხვ.

მონერე დე ვილარი, ქართველებს აღრევე უნდა დაეწყოს სამონასტრო მშენებლობა ეგვიპტის უდაბნოში. (იხ. U. Monneret De Villard, Una chiesa di tipo georgiano nelle necropoli tebana, Boston, Mass., 1950, pp. 495-500; Bedi Cartlisa, II, 1952, pp. 25-27)

მე-6 საუკუნეში, მეფე ჯარსმან მე-6-ის დროს (542-557), საქართველოს იქნა იქნა იგუმენი იოანე თავის დიკონი და 12 მონასტერი. იგუმენი იოანე მცხეთის მონასტრად, მადლენის მთაზე იღებს მონასტერს, წარმართული ღმერთის ნანგრევებზე. მისმა ექვსმა მონასტრმა ქართლს მიაშურა. ერთერთ ბერს წმ. ანთონი, მონიშნავს ჰეობის წმ. სიმონ მესველესთან (უბნისთან). ხაგიჟელია, რომ ეს მონიშნავდა და ურთიერთობები კონსტანტინოპოლ-ანტიოქიის პოლიტიკურ-საეკლესიო წრეების ხელთ მონიშნებია და ნაშთით ხორციელდებოდა. (იხ. გვარჯელი, გვ. 29)

ყოველივე ამან განაპირობა პრობლემული-როსოლოქსალური მიმართულების გამოვლენა საქართველოში, ხომალტ მონიშნავს ეკლესიასთან პოლიტიკის გამწვავება და ღვინის საეკლესიო კრების (596) შემდეგ ხომალტ ეკლესიის გამოყოფა. საუკუნეების განმავლობაში, ხანგრძლივი და ხელოვნური იყო ქართული საეკლესიო ელემენტის არსებობა ახლო აღმოსავლეთის ფართო ქონიანი ნულ არქაოლოგიური მუა საუკუნეებიდან იწყება საქართველოს პოლიტიკურ-ეკონომიური და სამხედრო დაქვეითება რასხე ვიჭვილია თავის გაუღრმა უნდა მოხდინა, ხაზარაგარეთ არსებულ ქართულ სახელეო-სამონასტრო გენერლებზე. მ. სამარაგლო: აღდგენა (1900-იანი წწ.) მოღვაწეობს ქართველ ბერებში პატივების მონასტრებში, თუმც მათ შესახებ მალიან გოჭა გნობები მოგვემოვება, დაწერილობით რომ უიშხლოთ; ... მათ შეხვედრით ვიპროსებ, მონიშნის მთაზე, კონსტანტინოპოლსა და თესლონიკის შემოგარენში (იხ. M. Tamarati, Eglise géorgienne, Rome, 1910, p. 315; R. Janin, Les Géorgiens à Jérusalem, Exh. os d'Orient, 1913, p. 32, 211; Diction. de T.C., 1920, t. 6, pp. 1256-7)

05 თავისთავადი მნიშვნელობა აქვს შევლება და მელიან ქართული მხარეული ლიტერატურას, რომელიც საუკუნეების განმავლობაში თანმიმდევრულად და კოორდირულად აღქვეყნობდა ახახა საქართველოში ემ-რავითა ყოფა, მათი რელიგიური ღმერთები, მნი-ჩვეულებები, გარდა ამისა ხაინალო ყურადღება მი-აქვია საქართველო - პატივების ურთიერთობებს, ქართველების მოღვაწეობას წმ. მონაზე, მათ დამ-კიდებულ მათ თავის თანხლებლებთან, საქართველოში. ეს ხაკიხი სვეტიცხოვნი მესხეთის საგანი უნ-და გახდეს. ამ თავში, ხაკიხთან კომპლექსური განხილვის თვალსაზრისით, მოვიგნო მკვლევარი ხანი-ერეხი პასაჟი მკვ. და მუხახუკუნეების (აღრეული) ქართული ლიტერატურის შეგებობა (ქრთ. J. Karst, Littérature géorgienne chrétienne, Parigi, 1934)

ქართ.ორიგინალური ლექსადგურის, ქრონოლოგიურად, მეორე მეტელში (მუშანიკის მარჯვლომის მე-5ბ) - მარჯვლომად და მოამინებოდა წმილობა ევხვლოთ მგხუოლოხადქრომელოც მე-6 ხვეუნის 70-იან წელ-
ში უნდა იყოს დაწერილი, ევხვლოთ თანამელოროის მიერ, ქართლის პოლოცკური მდგომარეობის ახახე-
ახთან ერთად გადმოცემულია აგრეთვე (თუი ევხვლოთ მიერ ევეან მუშოქ მარძამენის წინამუ) ხაქ-
აროველობ ემარეტოა რელოგური ყოა, არაემარეტ მგხოურეოთ მიმარეტოა მათი ხარწმუნეობისადმი,
ხლორევი რეგველემისადმი და ა.შ. (გრავემენტი ქუქსელოდან გადმომეტლელია ხ. ყუბანეიტილოის მეუ-

ქართ.ლოც.ქრეხელოთაოთიდან, 1, გვ. 44-54) - წიღებან ევხვლოთ თუა: "უვეუოე მიკობი, იხმინე
გულ-მლოგინეოე და გომარ მენ ყოველი მე-ვოყუე ქვეუნისახ, ქვეუნის ამარქოოსახ, ქვეუნის ამარქოოსახ,
ქვეუნის განმარქოოსახ. და მამან რემი მოვეო იყო და მძინ რემი მოვეო იყუენი, და მძინ მამან
მოველმან მახეწველდა. ხლო მე მამინე რელოთ არა მყოყარად და ვქუე გონებან: ახე რელოთ არა
მყოყარან, არ მყოყარადგან გონებინ და ქრისხვეანელოთგან, და რამდე ქვეუნე იყოს, იგი რელოთ მეუ-
ყარო. და დღისი მამან რემი მოველმან მახეწველმან და რამდე ქრისხვეანელოთ და მარქოოსან, ქვეუნის
მოველმან და უიხმინელოთ შემობანახ მან მახახ და ხველველო მახხხველომან მან ქრისხვეანელოთ, რამდენ
მოველმან დღისი მოველმან. და მყოყარათ თანავანე მოველო მელოთ და მათთან მან მახხხველომან ვხველვე-
ლო. ხლო ქრისხვეანელოთ მოველმან ქვეან მათო, ვიოარად მძინ ამელომინახ, მეხმინ და ჟლოდ ხველ-
მარხ და მამ მომმან მათო. ხლო მავინად დამე უველოთ მყოყარათ, ვიოარად ვხმინ, რახხ გველვე. და
მარქუე უყოლად მეველ (ევხვლოთგან) და მომმანახ მე ხამდეო არქელოთაოთი და რელოთ მეხმინეო და ჟ-
ქუა მე-ჩინახამ მამმუნელოთ მენ ევხვლოდ ეხრე ვალ-მლოგინეოე... - ხლო მე ვარქუე მან-უხვლო,
მეხმინ მძინ, ვინ ვარქუე, არამდე არა მყოყარად მე რელოთ ეხე მათელო რემი და მინებან ვინმეა მან-
ინ რელოთ მყოყარათგან და ქრისხვეანელოთგან, და რამდელოდ რელოთ უხმდეო იყო, იგივეს მეველოთაქ.
მამინ ხამდეო არქელოთაოთი მარქუა მე-ჩინეოთ ვინმეა მამმარელოდ მენმან, იოქუე რელოთ მე
გიოხინა მექ ველოდ. ხლო ვიოარქელოთ არა მექი არხ, არამდეო ვიოარად უხვამან გონებანინ. ხლო
მე უყოლად ვეველქე და ვარქუე უნა. "რამდენო დღისოთხ ხანოთ ვიყო იგი მინებან რელოთ ვიოარად და
იგივეს მინებანახ. "ხლო ხამდეო არქელოთაოთი იყო ხორმად და მარქუა მე-ჩინეო-მლოგინეოე-იხმინე.
მამო! წინამუ ხანახინა რელოთ იყო, ვიოარად მექ უყო იგი, ხლო დღისოთხ ხანად რელოთ იგი ხან-
ჩინახად და არა ხანად, და მექუე მყოყარად ვამორჩინად დღეოთაოთი და ხანოთ იყვენა და მინებან მათ
რელოთ და მინებანად დამარქუად. მამინდა ქრისხვეანელოთ ხანოთ იყვენა დღეოთაოთი უხვამან მყოყარათგან,
და მექუე ვეველქე ხამდეო არქელოთაოთი და ვარქუე, "უხვლოთ მყოყარად ვიოარად ივიოხინ იყვენა, ვინამ მეო
დღის და მყოყარათხ ივიოხინ დღეოთაოთი? " - მამინ მარქუა მე ხამდეო არქელოთაოთი მან-უხვლო, ვინამ
რელოთ დღე არხ, მამინ, ხლო მე განმარქუეო ხახმარქუეო მენდა, და ვალ-მლოგინეოე იხმინე, ვინამ
უყვიოლო ყოველი გიოხინა და ვახლოთ მენ. ... - მინებლენ ხაქმარე ვრელოთ მეხოთიოთი მიოლონ.

853-856 წელში უნდა აღენერა * მხორომედა და წამებედა წმილობა მოწამისა კოსტანტისი ქართველო-
ხად * მის თანამელორევე უხმინ ავლორხ. კოსტანტე ვახი, არამემის მემოხევიხან, 853 წელს რეუქარ-
იო ზუდა თურქს, თბილისში, და განხვეიოხედა წარუდგენია იხმარელოთ მეღის უადარ მან-მამის მი-
სათვის. მხორომედაში გადმოცემულია კოსტანტე ვახის მიერ იერუსალიმის მოხლოის ეპიოლოც. (გრ-
ავემენტი გადმომეტლელია მე. ქართ.ლოც.ქრეხე, 1, გვ. 74-80, ლთო. თარგმანი შეხარელოთი 3. ვეველქე-
ნი მიერ იხ. Acta Sanctorum, 1925, Novemb., t. IV, Bruxellis) - ველო უქეოთეო ნეოარხ
მან მარქელოთ იერუსალიმედ და მყოყარინ-ეველქე წმიდებან ვიოარათხან, ხლო-იგი ქემინ განახელოთ რე-
ენი მარქელოთახვან მარქელოთ და ხლორე-ეპიოლოთიხან და მხორომის-ამოცემელოთხან ხანგეოთხ და წმი-
ლოთხან თბილისი, დღისი ქვეუნისოთხი და ყოველოთ წმიდებან ადგელოთ, რამდეო დღედა ვარქელო უ-
ლოთხან. - და ვიოარეოთ მიოჩინა იგი იერუსალიმედ და მარქელოთ წმიდებან ადგელოთ, და ხანახელოთ
-მელოთ მინებან ქვეუნისოთხი, ვინახ უნდა და მველოთ იერუსალიმისთან, და მარქეო ვამოვილო იერუსალიმედ
და მოველმან ყოველი მიხანხველოთ უნებანახინ და მველოთი იოროინახინ და მარქელოთ განხველოთ
და ნეველმინის-ეველქე მიმარქელოთ მათ. ხლო მათ მარქელოთხან ლელოთ და უკრიოველოთ წამარქელოთ
იგი. - და ვიოარ მოქეოთ იგი ქვეუნისდეო თუა, მხორომედოთ იგი მრეყინელოთ ვიოარად ივიოინ-მხე-
ლოთგანოთ. და მიეროთვან არადოთ და მინებლედ იგი ხურელოთ რამდენა იერუსალიმის მემოლმის და
აღმელოთახან ვინახოთახ, რამდეოთი მყოფ იყუენი მან-მინა. და რამ წელოთქ. ქარბინეოთ ურხინ მახხ-
ლოთ მინახვანახ ხამი მყოფ ველოთ, რამდეოთი მინებან წმიდებან ადგელოთგან და რამდეოთი უხმინ-
ლოთგან და რამდეოთი ვინახვანახ, რამდეოთი მველოთ მველოთ იყუენი და ვალ-მლოგინეოე მინა... და ა.შ.

ხანხველოთხან ხორჩი მთის სიმოლორეოთხან ხენ. მარჯვლომის ქვექსელოთ: - თქვენ ხარა ქეშმარელოთ
მინელოთიხი უვლინინი და მახახ ხორჩიხა ქეხვეუნელოთ და ვიოარ-მლოგინეოთხან მინახ მფარხახა ექს-
ენიოთ. თქვენ ხამდეოთახ ვამოხხელოთ, ვიოარადვე ველოთ დღისოთხან და ველოთ მარქელოთ
მინ მინახა თქვენისხა ვახახახა (ხანხველოთხან) მინწარელოთი მველოთი... -

ხედალახედა მიბლოთერ პერსონახელოთ და წინახწარმეველოთ ვამონათქვამეოთ მრავლდაა აქვს მყო-
ანლოც მველოთ ექსიკოპოსხ 914-918 წელში, ხლოვანე მგხელოთ, მათის ნანარელოთ-წამებედა წმი-
ლობა მოწამისა ვიოარინიოქო გელორელოთი არიანოთი, ხლომინი, დავიოთ, მოხე, იერეოთ და ხხენა,
და ხანახელოთი არიან ქე-იერუსალიმის მამინელოთ ვამელოთი. - ... ვეროთე ეხეოთ ვიოარად
დღისი მველოთ, მველოთ მველოთ მველოთ ხლოვლოთ მათთან ქრისხველოთ, და იერუსალიმედ, ქველოთ იგი ხინ-
დებან, მველოთხან დღისი, რამდენო თქუე მინებ. "უხვლოთ უვლინინი მან-მელოთ ვიოარად მარქელოთ და ხან-
მლოგინეოთ და უხვლინამდე ეხე და მველოთ არხ მარქელოთ უხვამინეოთ ვიოარად. რამდეოთი მარქელოთ და მველოთ
მველოთ არიან ველოთ ქვეუნისოთხი, მველოთი, რამდეოთი ხანდ არხ და მველოთ მამ ველოთ
მველოთ, ნახელოთ მინახვან, ნახელოთ ვიოარად მარქელოთ მამინეოთ არიან ქველოთ მამ ველოთ
მველოთ, ევხვლოთხან მარქელოთ, მველოთ, 1, გვ. 74-80, ლთო. თარგმანი შეხარელოთი (მიოქეოთხან) ... (იხ.
მ. ხანხველოთ, ხამქოლოთხან ხამოთხ, 1882, გვ. 393-400)

მე-10 ხვეუნის ხანამოთხ მველოთხან, გეოარეოთ მიერელოთხან ვრელოთხან და ხანხველოთხან ნანარელოთ-
მედა და მველოთმედა დიხანდ-მხორომედას წმილობა და ნელოთახა მამინახ რეუნისხა ვიოარელოთი(აღმეო-
რა, რეოარეოთ ვარელოთმედა 951 წელს, ვიოარეოთ ხანამოთხის ვარელოთხანდ მიხან 90 წელს მემდე) ლოქელო-
243

ნაივხანი, რამდინხ გხირეშხანხ დო მიღვანეშხანხ განხოქუშენ ერნი დო ეველხინი...-

მიღლიხ მხაფურულე ჰახაყენიხ დო ეპიზოდუბიხ გავლენიხ ვარეშე არ ღარჩინიღო მველი ქარულე ღრიკუფ. მიღლიხ წიადიღან გამომღინარე შედარეშეში, ეპიოუგეში, დახახიოთხამო დო განხაზღვრეშამო ფორმეში, მრავლად მოგვეპოვება ოთანე-ღოსიოეხ, ოთანე მინჩხიხ, ოთანე მჭევეარხ, მიქულ მოღრეკილხ, ეშრახ, ოთანე ქონქოშიხიხ, კურდახიხ, ფილკუხ, სფეფანე ხანანოშიხ, გორგი აოწილხ, ეშრა აოწილხ, მახილხ, შოსიოე აოწილხ, ურემ მღირიხ, არხენ ოყლოოლხ, ოთანე მავოლხ, ნიკოლოშ გულაშერიძიხ, სამა ხვინგელოშიხ დო ხევათა პოეტურ ხავალომღეშხ დო ნაწარმოებში. ამჟერად დევმამყოფიღეშით, რამდენიმე ოვალხარნიო ხაილხეჭრადო მავალოთი მოყვანო: მე-10 ხაუკუნიხ ორიგინალური ქაროველი პოეტი ოყო ოთანე შინჩხი. მიღლიური ხაევეში გვეხლეშა მიხ შეხახხმელი ჰომინო-ქსენემაღ დემოოე-გურგერხიხანიხა მუღიხა ოფელოხი მოჭმუნეხიხ ხანწაულა მოქმედიხად. (იხ. პ. ნ. გოროყვა, მველი ქაროული ხახულოერი პოეზია, გვ. 10 - დო; ახვეე რეინი ხაუნე-ჰი, მველი მწერლობა, თბილხი, 1960, გვ. 459-469)

დო მონგო მათ ხარწმუნეი დო გონიერი ლეული მართალი, ხანხილ მუჟელ დო წინამძღვრად, ვითარე დავით იხრადღო!

ხამილე წინანგწარმეყუელოშან ხეხი დავითი მწეუბოშახ შინე, ხილო აწ ოვალეოხი მართალიხ ხეღახახევე შინე ხეღეშან წმილამან ხეხი გონიერემაღ... -

მე-12 მე-13 ხაუკუნეებში კავი ფილოსოფიხი დო რიგორი - ოთანე მავოლე-ამღულ-მეხიანიხ- ვარ-დო; შეხანიშხავი პოეტური ნაწარმოებო - გალამანი ვარშიხი დემოთხმომღიხანიო გვეუღინება. მუხანავალ ნაწილში, გარკვეულად არიხ გამოყენებული მიღლიური მხაფურულ-იხორიული ოვამეკვა. (იხ. მველი ქარო. ლეგერ. ქრეხეშომათია, მ. 2, გვ. 384-386).

მეოთ მამამდე უხახი მრაველ მუჟყუელხი ხიფყუად ნომრინიხი, დელოფადო, რამეოთ მახანხაღეშახ ამახ ხამადლოშეხიხ დღეშამო შენახი იხირილიხა მღეხ განმევეთო მათ დახთადრ გიგალოში! ევეშე ჭირეოად მხელი დომიქიხიხა იქრიოხა მთერ, ხეჟად ხაქშიხ მანუეველი ხომორეღეში

აღმრავო მწეველენახო, ადგილი მუჟეოხი დმროხიო, ადგილად ხწმილიხი მექმენინ აწ მე დიო! ამრონი ვურეოხი, მავუი დო ხახილო; ერამამად დამდო, კილომანი, მინანად. მეხეღილიხ უყუეშითი კარგი დღეღილიხი ერინად ირეკიო ქხიოფერი მოგახწაველები, დეღახი დემოხხანი!

მიღლიურ პერხინაჟო ხახეში გვეხლეშა აგრეოე მე-13 ხაუკუნიხ მეორე ნახეკრიხ ჰომიორადო-ან, სამა ხვინგელოშანი. (იხ. მე. ქსირი. ლეგ. იხგ., 1, გვ. 391-393)

გალობანი ქრისფეხი განევემუღეშახ დო განავეგშიხანი: - ... ქალაქმულახ არხო დამწყეშახ, უხანყილიხა ნაოილო, ამჟახა შიო დო ხელი წმილოერი, დმროხი ურახინეში ქეშენიხ, ხამევემოგინ მრეყინეღეშახ, ვადიღეშეო; ადგიმხოთი პირხა მიხხა დეხარეშიო დო ფხადმუნოხ უღადეშეო მახ!

რამდინხაგან პირველად არხ-იქმენეხ ხანგარნი ხილენი დო უხიღენი, მუნეშიოხ ნიჯინი ხაფელ ოყ-ხად დამადო კავი ხანგარეშიო ჰაფიოთი დღეღეშიოხ, უხადი დერიო ძღაოთ, მიმამქინეი რეხე, გამ-იოჩინი პირი შენი რეხე შედე დო ეხილღეო! იხილენი მანწავეში მამაშომაჟამან ამრამად, მოხე დო ეხიო, ყოველი წინანგწარმეყუელო, ხა-ფი რეხეშიო დემოხხანი ხიფყუად დემოხხი პრეგო-შეხიშიო ქაფეოხ. წყიღეშიო დო ჰემამარიშეშე ვიღეოხან წინამე პირხა შენახი! ხახი ოყო მავაული ხილიხა ყოღად-წმილიხა შენიხაგ ქანულ დემოხხამეველი, ხიფყუახ დემოხხი ხა-ფი მუხი უთხილად ქანულეშიო პრეგო-შეხიშიო მემიღეო! დემოო მახხივარი, დავითიხეხ შინხა შენიხა უხ გამომიღმევე პირხა შენხა გნემულიხაგან! ფომიხან დავითიხა, ხამეუეოთი ძირიხაგან, ყოღად შეუნიოად ნაყოფი ხანგარო დახედე, რეხე მე-დო გამომიღნე ნაოული პირიხა შენიხად დო უახ იქმენი მწეველები პირიხად დღეღეშიო შენიხა, რამეოთ ხომარეღენი მყოყარნო, ხიწრეღეშახი იხიღინ პირამან შენამან, უფო, ნაოლოხ პირიხა შე-ნიხაშო ვიღეღინი... -

06 რამდენიმე ხიფყუად ქაროული ეპიგრაფიკიხ მეველჰე პალეოწინაში. ვიო ბენ ჰანამი, დარკოთ ხაფლად-ხამაროვანიო მიშანგოური ხანიხა. 1932 წელს აღმოჩენილ იქნა მე-5 მე-7 ხაუკუნეებში ხა-ფლავეში, რამდენიმე ფორმიო ხავამოდ უშარღინი არიან, ეღეში ამოჭრილი დო ქეიხ დავეშიო დავარ-უღნი. ხაფლავეში ადმხ. -ხეუნ ან დახაველოხევენ არიან მიმაროღნი. მათ შორიხეოხ გამოღენილ იქნა გაღვენიხ ნანგრევეში, შეხამლოა მველი მონახეფიხაგ, რამდინ მახლომელ ნავეშამაშიო აღმოჩენილ იქნა შერმული წაჭყრა: *ომიერილოთ ეპიკოპოზიხი ხა(მუღელხ) კერო ხა-ღავი დო იქაური მონახეფიხა, რამდენ (ქაროულეშხ) ჰომინადო დავილიხ კოშკი

МННМАΔΙΑΦΡΕΣΑ(ΜΟΤΗΛ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥΒΙΒΕΙΩΝ
ΕΥΣΕΜΟΝΙΚΑΤΕΤΟΤΟΓ[Ο
ΡΑΣΑΜΕΝΤΟΥΠΥΓΩΔΑΔ

← PETER THE IBERIAN
 ↑ MOUNT SION, OBVIOUSLY IN PROXIMITY OF THIS PLACE / NEAR TOWER OF DAVID / WAS BUILT BY PETER IBERIAN'S MONASTERY -

← პეტრე იბერიელი; ↑ ხონის შიპა, ამ ადგილზე მისი ხეობის (ღვთისმშობლის კოშკი) უნდა ყოფილიყო აშენებული პეტრე იბერიელის მონასტერი

↑ BET LEHEM TODAY / THE CENTRAL PART - ბეთლემი დღეს (ცენტრალური ნაწილი)

← JERUSALEM, GETHSEMANE. THE CHURCH OF ALL NATIONS, IN BACKGROUND - RUSSIAN ORTHODOX CHURCH OF ST. MARIA MAGDALENA - იერუსალიმი, გეთსემანი, უკანა პლანზე წმ. მარიამ მაგდალინელის სახელობის რუსული ორთოდოქსული ეკლესია

ქ.მ. ილუვს შესაბამისი ინგლისური თარგმანი (იხ. The Quarterly of the Department of Antiquities in Palestine, London, 1934, № 4, p. 79) 'Private tomb of [Sumat], Bishop of the Georgians and of the monastery there(1), which they (i.e. the Georgians) purchased (or frequented) in the Tower of David.'

ყურადღებას იქცევს ორი ვარსკვლავი. ქართულთა ხაერ ბუროს ხსენება იერუსალიმში და მისი კავშირი დავითის კოშკთან. ცნობილია, რომ პეტრე იმბრიკოლი, სიონის მონასტრის მფლობელი, მუხანძრავი მონახვერი ააშენა მე-5 საუკუნეში, იხორციელდა იგი კოშკის დასავლეთ ნაწილში, ხსენებული დავითის კოშკი და ახლოს მდებარე სახორციელები აღნიშნავს. მახინჯი კავშირებით უილთუ ნიუსი (იქვე, გვ. 79) ჩანს, მონახვერი ქართულს აუშენებდა მე-5 საუკუნეში და მე-7 საუკუნემდე უნდა ყოფილიყვნენ იქ. (მარ. იერუსალიმი, 1911, II, გვ. 230, II - გვ. 331 ... 1911)

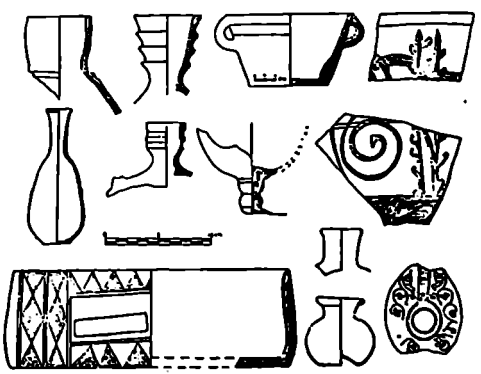
არაა გამორიგებული საკუთრივ ქართული ნაწილის არსებობა, ბერძენულს ევროპული-ბაზილიკული გავრცელებული ბერძენულ-ქართული მიონოგვალური ნაწილების მსგავსად. რაც შეეხება სამეფო ეპისკოპოსის პირველხანის და ვინაობას. წმ. იოანე ბერძენის მარგალიტში (მე-11 მე-12 სს.) გავრცელებული მინაწერი გვამცნობს, რომ ვინმე დანიელს დაწერია წიგნი წმ. სამეფო წინასწარმეტყველის ხალვადად და მონახვერებლად. (იხ. გვაგარელი, გვ. 191 - 192) ცნობილია, რომ საქართველოში რამდენიმე სამეფო ეპისკოპოსი იყო ენობოი, ამდენად რადგან იმისა თუ ვერძოდ, რომელი სამეფო ეპისკოპოსია აქ საპირაპირი, რამდენადმე ჭირს. გარდა ამისა, ხსენებით შესაძლებელია იგუროს ხსენებებს არა საქართველოში მყოფი სამეფო, არამედ პალესტინაში არსებული ქართული ხაერბუროს მიმდებარე და ხელმძღვანელი.

1952 - 1953 წლებში, პროფ. ვირჯილიო კორბოს მიერ წარმოებულმა გათხრებმა უმეტესად ახალი ხინჯი ამუღუნებებს რაიონში ვაშილიკონეს, როგორც კორბო წერს, პრაიმორული მონასტრის მონახვერის ძეგლები. (იხ. Virgilio Corbo O.F.M. Gli scavi di Kh. Siyar el-Ghannan / Campo del Pastori / e monasteri dei dintorni, Gerusalemme, 1955, p. 18; cfr. G. Graf, H. Engberding, Oriens Christianus, 437, 1953, pp. 142-145 etc. ახვევი, აღ. გამაყრელობე, უძველესი ქართული ნაწილები აღმოჩენა პალესტინაში, ლეონარდო ვაშელი, 1956, 15 ივნისი, № 24) გ. წერეთელი, ქართული ნაწილები პალესტინიდან, თბ., 1960)

გათხრების გამოვლენა იქნა კერძოდ, რომელიც უძველესად, მიმდებარე პერიოდს განეკუთვნება. (იხ. ვ. კორბო, გვ. 130) განსაკუთრებული ყურადღება დავით კუბელი ამუღუნებებსა და ბირ-ელ-კუტის მსწავლას (გვ. 110)

ბირ-ელ-კუტის ნანგრევები მდებარეობს ხინჯის სიარ-ელ-დანამის ჩრდილო-დასავლეთით გაშლილ მთაში, ვალი ელ-დანამისა და კუბელი ამუღუნების ჩრდილ. (იხ. კორბო, გვ. 113, ახვევი Corbo-Tarchnisi, Iscrizioni Georgiane del monastero di S. Teodoro a Bir el Qutt, (Bethlehem), Annata, 1953, pp. 181-186.

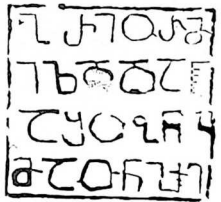
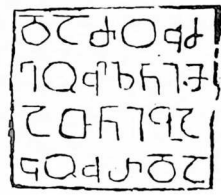
The phrase 'Tower of David' is in common use to denote the area now occupied by the Citadel and stretching some way southwards towards Mount Sion. The monastery of Peter was evidently a notable institution in its day; it was restored by Justinian in the sixth century. Referred to as 'the monastery of the Iberians', it was 'found' by Justinian, it may well have been the actual monastery mentioned in our inscription. If this were so, the question automatically follows, 'Does the tombstone belong to the cemetery alongside which it was found?' Unless the stone were transported thither or re-used, this seems certain. The proximity of a tombstone belonging to a monastery and an obviously institutional cemetery is unlikely to be accidental. It would seem then to be possible that we have here, on a commanding site overlooking the old city and Mount Sion, the cemetery of the famous Monastery of the Georgians. Further, it is possible that the one cemetery served for the several Georgian monasteries and institutions existing in Jerusalem. This would account both for its association with the 'monastery' building on the site and for the mention of the Tower of David; the two things are not incompatible.

მათივე: Il monastero georgiano di S. Teodoro a Bir el Qutt, Annata, 1953, pp. 279-284.

შენივენიოა ქ ქსიოთა
 ლა შ
 ეოქეობითა წმიდისა
 შ 6 ანგონი აბაძა ლა
 პხსველი ავინ სვეტისაჲ
 ლა შა
 შადღედაჲ იონიაგსი
 აშენ

ლა მოუბ
 ეოქეობი შ
 აონი შა
 კოურ ლა
 გრიორშ
 იშღ ლა 6
 აშოშენი
 შაონი

II

შარაველეში ცნობილი იყვნენ პიროვნებები: Iberians, Lazes, Gogarenes, Jorjans, Cursy, Avignia, Land of Femenic, Jorsy, Jorsites, Georgittes, Georgiani, Jorjani, Gorji, of the Jorian, Kurgy, Gorsy, The christians of the Cinature, Gorses, Kerches, Kirchens, Gorgotas, Gorziani, Jordiani, Gregorianus, Gruzines... დაწერილობა: Ieradze, op. cit., p. 103-104

წმიდაი თეოდორ
 ე შარი(ჟ)ან ლა შა
 (ჟ)რზა... ენაში

ქ ირ
 ჯაქა

ე იბ
 აშენ

IV

BET LEHEM'S ENVIRCHMENT, KH. SIYAR EL CHANAM, BIR EL QUTT. OLD GEORGIAN INSCRIPTIONS FROM THE MONASTERY OF ST. THEODOSIUS - შეთ ლეხემის მონასტრის, ხირზაი ხედაი ელ-დანაში. ძველი ქართული წარწერები შირ-ელ-ყუთში.

ნაშთი
დავით
მეფე

იხ და ნ
აშინი
მან

id et
nati
eorum

2. წაწერილია
ნაშთი...
ქართული

წილია თეოდორ
მარკუს და ბი
სტრონი... ენაში

3. Sancte Teodor -
e Maribus et Bur
ran en
ami -
e

4. ...
მეფე

...
მეფე

4. amen

ქარაგუმის გახსნით ასე უნდა წავიკითხოთ:

- 1) შეწყვეთთ ქრისტოთა და მეოხებითა წმიდისა თეოდორესითა შეიწყალე მტონი აბაჲ და იოსია მომხმული ამის სულისა და მამადელაჲ ოსისაჲს ამენ.
- 2) და ძუძელნი მათნი ბაქურ და ვრორამილ და ნაშინი მათნი.
- 3) წმიდაო თეოდორე მარკან და ბერენ... ენა მი ე
- 4) ...ნ ...ამენ.

იხ. ვ. კორძია, გვ. 138

მ. თარხნიშვილი, პალეოგრაფიული თვალსაზრისით, პირველ წარწერას ხაჭართველაში არსებულ ბრძინ-
ელების (მე-5 მე-6 სს.) წარწერებს უპარადღებს. (იხ. *Les recentes decouvertes épigraphiques
et littéraires en géorgien, Le Muséon, № 63, 1950, pp. 249-280*)

წარწერაში ღაპარაკია ხაჭართველაში. ხაჭართველაში აღმოჩენილი და კერძოდ იერუსალიმის სანახებში
ფრიად მიღებულ წამებულზე წმ. თეოდორე ღირსეული (მე-4 ს.) ანბან ანგონიში, რომელიც გნობილია ხა-
მონ მეხვედის დღის წმ. მართას ცხოვრებიდან (მე-6 ს.) და ვინმე იოსიაზე. იოსია ებრაული საყ-
უთარი სახელია, ქართულ სახელებებში უნდა იყოს. პრფ. მ. თარხნიშვილის აზრით, აბრევიატურა შ ნ-
და ნიშნავდეს - შეიწყალე ღ თუ შეა არაა გამოირჩეული ჩვენის აზრით სილყვა - შეურღლე ღ

მეორე წარწერა მ. თარხნიშვილის აზრით, მუშეუქრი მოწაღის მნიშვნელობით გვხვდება ალათაგელ-
ის უძველეს სომხურ ევრსიაში. (იხ. *G. Garitte, Un fragment géorgien d'Agathange, Le Mu-
séon, № 61, 1948, p. 93.*)

პრფ. ხ. ყუბანიშვილი მ. თარხნიშვილისგან განსხვავებით (გრი = გრიგელ) კითხულობს გრი = გრი-
რამილ, რაც უფრო საუარაულო მის მიერ წარმოდგენილი არგუმენტების კვალამზე (ქარაგუმის უჩინ-
ობა, -და- კავშირის საკითხი და სხვ.) (იხ. დახახ. თავი ქ-ის წინასიტყვაობიდან, გვ. 2, გვ. 060) უნდა
ვიკვიროთ, -წერს ხ. ყუბანიშვილი, - თუ რა სახელია გრიორამილ. იქვე სწორად აღნიშნავს, რომ გრი-
მილია -ორამილ - ით შედგენილი კომპოზიციები, მაგ. ორამილ-უხვი, ასევეა, როგორც ჩანს, კომპოზი-
ცი - გრი-ორამილ.

როგორც მ. თარხნიშვილი ვარაუდობს, წარწერებში მოხსენიებული არიან: მარკან - პეტრე იბერი, მე-
მირი - მისი მამა და ბაკურ - პეტრე იბერის შვილი (დღის მამა) (იხ. ხ. ყ. გვ. 061) ცხადია, სახე-
ლიც გრიორამილიც ამ ოჯახის წევრებს შორის უნდა ვეძებოთ.

კერძოდ, შესაძლოა წარწერაში, ჩანს, უნდა იგულისხმებოდნენ პეტრე იბერიელი თავის ქართულ სახე-
ლით მურვანის და მისი მამა ბუზირი. სავარაუდოა ფრანკის წაკითხვა - წმ. თეოდორე მარკან და ბერენ,
(შეიწყალ) - ენ ამიენ. -

თარხნიშვილის თანახმად, ყველაზე საინტერესო და მნიშვნელოვანი იქნება წარწერა უნდა ყოფი-
ყო, რომელიც ხაჭართველაში ცალკეული საინიციალი ასოების გარდა აღარაფერი არ შეიძლება.

წარწერების დათარგმნისა და ზოგიერთი პალეოგრაფიული საკითხების შესახებ, ვრცელ იხ. მ. თარ-
ხნიშვილის წერილი ვ. კორძიას დახახ. წიგნში, გვ. 139, აგრეთვე: გ. წერეთელი, ქართული წარწერები
პალეოგრაფიული, თბილისი, 1960.

01 პალეოგრაფიაში არსებულ ქართულ სიმბოლოებსა და ხელნაწერებს, უძველესი, ღირსეული მნიშვნელობა აქ-
ვთ ქართული დამწერლობის, ლიტერატურისა და საეკლესიო-სახელმწიფო მოღვაწეობის უძველესი შესახებ
აუღალ. ცხადია, ამ ღირსეული მნიშვნელობის შესწავლას, რამდენიმე მკვლევარის არა ერთი ათეული წლის
დაძაბული და თავგანწირული შრომა სჭირდება. (პალეოგრაფიული ქართული ხელნაწერების შიგთავსი)

OLD JERUSALEM,
BEGINNING OF
19-th CENTURY

ძველი იერუსალ-
აიმი, მე- 19
საუკუნის დასა-
წყისში

THE LAVRA OF ST.
SABA IN CEDRON
STREAM, JEHUDA DE-
SERT - წმინდა

საბას ღურა ველ-
რონის ხეობაში ,
იქულებს უღაპნი

OLD JAFFA
IN 1836

ძველი იაფი
1836 წელი ,
ნახატი

above right PILGRIMS OF THE FIFT-
EENTH CENTURY. link HOLY SEPULCHRE
IN 1836 YEAR /DESIGN/.

below CHU-
RCH OF THE HO-
LY SEPULCHRE ,
BEGINNINGS OF
20-th CENTURY

გემოთ მე-15 სა-
უკუნის პილიგრიმ-
თა ფიგურები. მარ-
ცხნოვ წმ. საფლა-
ვის ეკლესია (ინ-
ფერიერი), 1836წ.
ღამლა წმ. საფლა-
ვის ეკლესია (ფა-
ხალი) მე-20 ს.
დახაწყისში

above THE MONAS-
 TERY OF ST.CATH-
 ARINE IN SINAI -
 below THE RUSSI-
 AN ORTHODOX CH.
 OF MARIA MAGDAL-
 ENA IN JERUSALEM
 ზემოთ წმ. კათარინის
 მონასტერი
 სინაიში. დაბლა მა-
 რია მაგდალენას
 რუსული ორთოდოქს.
 ეკლესია, იერუს.-ში

ეგვიპტელის სინას მადვიანეშიდაჲ (იხ. ცვაგარული, 137) ჰარული მწიგნობრობის მენიღი სინაზე, 29-10 მე-16 საუკუნეებში მოღის. აჲიო იგი წმ. სებასტიანის ლავრის მწიგნობრულ ხაზს აგრძელებს.

აღ. ცვაგარული ჩამოვლის სინაზე, მე-10 ს. -ში, როდესაც ჰარულე ჰქვამს სინას მონასტროს იგუმენი კვირიკე მიმანძორელი, ჰერის დაოუას პირველი ეპისკოპოსი, რომანე მწიგნორი, ზობივე, ბერი კვირიკე სობახტრელი, გამრიელი, ჰიქელი, გორკვი, ჰიქელი მე-2, ავღლარე წყუღელელი, რომანე მუჰუ-რელი, გორგი იწელი, ეასილი, იოსებო, მავარი... მე-11 ს. -ში მამა ჰიქენი (ერაძაში კირილი იუმელი...) მე-12 ს. -ში მიხაილი ეპისკოპოსი იქ სხვ. (ცვაგარული, გვ. 134)

უკანასკნელი ჰაროველი ჰილიგრიპი, სინაზე, ყოფილა მე-18 ს. -ში რუისის მიჲრპოლოგი რომა. დღეს, ჰარული მთელია და სიძველეთა ნაკვალევი მთვსება აჲრნევიკა სინას ნახევეკუმეს, ჰეიღლმა მხე-ღვლთაში ვარკვეულია გვიმნდეს სინაზე მღვდარე წმ. ეკუღერინეს მონახტერი, რომელიჲგ რიგი საუ-კუნეების მანძილზე უმოღვაწეიჲა ჰაროველი ბერებია და მწიგნობრებს, დღეს იგი ბერებების ხელშია.

1888 წელს პრფ. აღ. ცვაგარული წერდა: → 02 ჰარული დამწერლობა, რომელიჲგ ჰადეს-ყნაში განვითარდა ჩაროაღვენს საბა გან-მწიგნორის ლავრასა და ათონის ივერთა მონ-ახტრში გამომუშავებული ჰარული კალიგრაფიის მუნებრივ გაგრძელებას. მიჩითადღე, ვადამწერლობას ეწერიდენ ჰადესყნაში მე-სოფრეში ჰაროველი მწიგნობრები და ბერები, 1061 წლის ერტრთი ხელნაწერის მიხედვით: პრისკე, მავარი, მიქელი, იგუმენი გორკვი და სხვ. მე-13 მე-14 სს. -ში თადესი, კირილი, მარკოში, ნიკოლოზ კაფარავარეაძე და სხვები და სხვები...

საუკუნეების მანძილზე, ჰაროველია არსებობა ჰადესყნაში ერტერ კიდევ მუჰყველებს იმ ვარკვი-ემაზე, რომ რელიგია, თავისი სულიერ-მელოგიური წიადხელპირა ხელს უწყობს გეოგრაფიული რელ-ევების ვადალხვას და ჰეიღვრომნიკური ხაღებების კონენესტრაციას ვარკვეული სენტიმენტული სიძმ-ოლის ქვეშ. (მღრ. Y. Tsafir, Vie monastique sur le mont Sinaï, 1912, №24, 1971, pp. 63-78)

ამე დენიმიას ვერე, დავილის კოშკის მახლობლად, მუჲრე იბერიებს აუზენებია იბერთა მონახტერი სინისის მთსვენე მითავალი გენს მარგნისი, კოშკის მუჲრე მესახეღვლთა. ეს უნდა იყოს წმ. **James Interisus** სპარსი წამებულის ეკლესია, რომელიჲგ აქვე დახატულებულია და მისი ხახულის, ჰუის იკვებ აქუმის მერითად მუჲელია ეს ადგილი. მუღრე იბერევე დავარებია მარულკალი; მისმა თან-აქედრევე ლაშებმა დაარსეს ჯერის მონახტერი... ჰაროველები იხსენიებიან 808 წლის მონახტრე-ელში (იხ. მონახტრე მუღრე იბერის მიოგრაფიისათვის, გეოგრაფია, გ. 2, იმ., 1965, გვ. 242-299; ახევე ითანე რუჲესის მუჲესიკი რააბესთან **Petrus Der Iberer, 1895**)

წმ. ხარიგონის ლავრაში (304 წ.), რომელიჲგ არაბებმა დაანგრიეს, ილი ჯვარისნებმა აღადგინეს, ჰაროველები გხოვრობდენ 824-825 წლებში.

1050 წელს აამენეს წმ. იაკობის ეკლესია, მე-13 მე-14 საუკუნეებში ჰაროველების ხელში იყო წმ. ნიკოლოზის, წმ. გორგის, წმ. იაკობის, წმ. რომანეს დღისმუჰყველის, წმ. ეკუღერინეს, წმ. იქველის ეკლესიები. 1591 წელს იერუსალიმში მხოლოდ 5 ჰაროველია იყო.

მუჲერდეთ ერთ ანსამბლად წარმოდგენილი ვოღრობას, იესოს ხაღლაიხა და ადგილის (ანახტისი) ეკლესიებში. 1308 წელს ვოღრობას მთელი საკურთხეველი ჰაროველების ხელში ყოფილა. რულოვ ვ. მუ-ხერის (1350 წ.) ნომოში წმ. ხაღლაიხის ეკლესიის განადეში ჰაროველების ხელში იყო. სხვადასხვა

... я в числе вл
Синѣ грузинскихъ надпись на золотыхъ и серебря-
ныхъ крѣпкихъ бѣлахъ и рудкахъ, которыхъ мнѣ
показывали до тѣхъ, между тѣмъ какъ еще въ 60-хъ го-
дахъ видѣлъ ихъ Порфи, который былъ на Синѣ въ
сопровожденіи грузинскаго архимандрита Герасима, и
который говоритъ, что въ то время въ этихъ достои-
постей поселили многа жертвопателей — грузинскихъ царей.
Такъ быстро и внезапно исчезаютъ памятники дре-
вности! Еще въ 30-хъ годахъ пресвященный Пор-
фирий видѣлъ на Синѣ икону Св. Георгія съ псаѣмъ;
иконѣ грузинскаго царя вѣл Варгатиловъ, во в тои иконы
уже не имѣеть, а видѣть коню съ этого икобужде-
ния у пресвященнаго, равно какъ при псѣмъ иконахъ
и изображеніи, написаны ичи также на Синѣ, и пре-
ставляющіи Св. Ковстантина, Св. Іоанна Купиника и
Св. Алексѣя человека Божіа, написаныи живописи
грасская на одной шроплоготной доскѣ и сѣмъ-сѣмъ
грузинскими властелин.

დროს მიგზნა (ფიხერი, 1479; რაუელი, 1573 და სხვ.) გნობით, ჰაროველები თავის ენაზე ახრ-
ულბენ ღვთისმსახურებას უფრო სახლავთ, იქ სადაც ქრისტიანული გამოცხადება მავალდებულს.

მე-15 მე-16 საუკუნეებში, ბერებს ნაბი თველრამებს და ნათანაებს უფროს სახლავის ჰაროელი მ-
ობისათვის მინდა შეუწირავთ. გოლოთას, ადგომის ეკლესიისა და სახლავის ეკლესიისათვის, თავის
ღრმე ზრუნვა-შემწევობა არ მოუკლათ ბავრავ მეოთხეს, მის ღვდას, გოარგი მთანმინდელს, ლევან
კახთა მუცეს (მე-16), ანევე ადგომის ეკლესიის ბერებს კირილე მიგვევარს და ოსებებს (მე-16) მე-
18 ს-ში კავთა დალიანს. (იხ. ნავარელი, გვ. 112-115, შტრ. Dowling, Palest. Explor. f., I, II, p. 195)

გარეველი მიმეშების გამო, სხვებმადურ არქეოლოგიურ-ხედავოვარეული კვლევას ამ ადგილებში აღ-
გილი არ ჰქონია. 1962 წელს ჩაფარად კვლევით-სამიბებელი სამუშაოები ადგომის ჟამბარში, რამაც
გამოაღიწია, რომ მირითალი ნავეტობები უვარსანთა ზეროებს განეკუთვნება. რაც შეეხება მიწანფი-
ური პერიოდის ნავეტობებს, დაღინდა, რომ იქერაფორ კონსტანტინეს დროს აშენებულ ჟამბარში მიწანფი-
ილებს გამოუყენებიათ რომელი ფორუმის კარი. ღვს ეს ადგილები ფრანგისკანელი პაფრების ხელ-
ია. (იხ. S. Colbi, Christianity in the Holy Land, Past and Present, T-A, 1969, pp. 203-208)

გოლოთა რომ ჰაროველებიხა იყო, მიუთითებს უვრის მონასტრისხეული აღანი: ამასხვე ღვსა რჩევა
და ადაპი ხეუკუნად ირემაქობისა ჩოლყაშვილისად გარსეუანისი, ხეუკუნოდ იყავნ ქსენებად მისი,
გამოღებუნდა ორასი ველეოური ღვერი, ანისათეს ადაპი გაუჩინეთ და ანისათეს კანდელი დეკოვიტო
კოლოთას ჩუნ. მამამან მავარდ და მშათა და დათა ერსხულობით... (იხ. ადაპი უვარის მონასტრის-
ნი იერხალთხა მინა, გამოსევა ნ. პარამან, უფრ., 1914, გვ. 41, ადაპი 161; კ. ვეველომე, ჰარო-
ლო-ისგ., გვ. 2, 1956, გვ. 421) შტრ. ფ. გამბაშვილი; კანდელი შოგი გოლოთას, შოგი ქრისტიანული სახლავებ
კილი მათი მონაქსენებელი, (მიმოსლვა, თბ., 1956, გვ. 82, 7); მისი იცვა-გოლოთა, სადა უვარს აფვის
უფალი, ეს ადგილი ჰავრავ მუცეს, ადე. ჰანდარებს მისიწელს, უშონია დიღის საფასით არაშთაგან, და
მას უვან რა გოჭრდა, ღონ ჰაროველთა და კახთ მუცეს ქრისტიანული სახლავი და გოლოთა და მწიღანი
ადგილი და მონასტრისი ხაფასით დაუხსნია და მარბარით აღუშენებია (მიმოსლვა, გვ. 80-81)

03 იხყოირად, ერთერთი უმჯობესი ჰაროელი მონასტრისა პალესტინაში ე. წ. მხნელის ეკლესია რა.
თანე ღვთისმეფევერისა (St. Salvatore), ღვს ფრანგისკანელებს იტალია (შტრ. არამ. ხატილორდ-
ბა - დიკ ველვარაქ) მონასტრის აშენებებს, კაოლოციე პაფრი, ვ. მონასტრის მინა: მინა: მინა:
Il convento di San Salvatore è l'antico monastero di San Giovanni il Teologo fondato da
Pietro l'iberico su la fine del sec. V e restaurato da Giustinian I (Proc., De Aedif., V, 9)

ლოლინი, იმეშებს რა მანავერს, წერს, რომ ეს მონასტერი 2222 უახლანგვი: შირი აშენებულ ,
(446-499) მე. ენობელი მონასტრის ადგილანდა. (იხ. Dowling, I, 86) სომეხი პოლოგრაფის ანასტას-
იუსის (მე-7 მე-8 სს.) გნობით მწი. თანე ღვთისმეფევერის მონასტრისში, ადგომის ეკლესიის მახ-
ობად ჰაროველები გხვრობდნენ (იხ. L'Archéol. de l'or. latin, t. 2, 394. შტრ. ფიხერის, იმბრერის,
ვილიამის ფრობები, ანევე ნავარელი, 116-117).

ფრანგისკანელებმა მამებმა, რომლებიც 1551 წელს განდევნეს სულიმანის მრამანგობი ხედავოვარდ,
8 წლის შემდეგ, 1559 წელს ჰაროველებიხან შეიბინეს ხსენ. ეკლესია. (იხ. Meistermann, Guide de
terra Santa, 1925, pp. 338-339 შტრ. E. Hoade O.F.M. Guide to the H. land, 1973) ამ უვანასხენე-
ის გნობით გამობევებული ფრანგისკანელები 8 წლის განმავლობაში მახლობელ ხახლი, პავკირი, გხო-
ვრობდნენ, მერე მიიღეს ჰაროველთა ეკლესია დიკრ-ღვდაშული, სადაც მავინ ვ მისიუსი მონაშინი იყო,
მისივე გნობით მამინ ჰაროველებს 7 ეკლესია მქონიათ იერუსალიამში (გვ. 425).

ჩენი აშროთ, კაოლოციე პაფრა მონასტრის მინა, პოკოში ეკლესიის აღნიშნ. ადგილი შიწინა მე-
ფერი იმბრერის, ვითარეა უვრის მონასტრის დამაარსებულს ჰაროველთა გვოს დალიანს (?) (466 -
499 წწ.) დროს. სადაროდ ვი მონასტრის მინა: მინა: მინა: I Patriarchi greci-illini impegnarono una
lotte a oltranza contro i Georgiani, gli Armeni, i Copti, i Giacobiti, gli Abissini, e sopra-
tutto contro i latini allo scopo di usurparne i diritti su i Luoghi Santi, op. cit. 338-339.

04 წმ. იაკობის მონახვერი სომხის მთაზე, აქვამად სოხურს. გიორგი კაბაშვილის თანახმად, მე-11 საუკუნეში, იგი დაუარსებია გიორგი კურკიანის. მურავიოვის წინაშე, იერუსალიმის ხაზაგრა-რქში დახვეტი ერთიანი სივრცის თანახმად, სომხები უაღრესად კონკრეტულად გადარგა ეს მონახვერი ქართველებთან, როგა ეს უკანასკნელები მხილველებს ყოველწლიურ ვაიხახახის გადახ-დას პარკობადმი (კონსტანტინოპოლი), გაგარეკი ამახთან იაკობორკობ წერდა: (გვ. 118-119)

მე-15 საუკუნეიდან მოყოლებული ღრეგაროზუე-ბით უცხოვრიათ აქ კოპლდებ, სომხებ, ეთიოპ-ლებ, ბერებ, სომხებ იხვე... ლუდინგით ქართველებ მე-15 საუკუნეში მოყოლიათ ევრ-ბია სომხობისათვის (იხ. Palest. exp. f. 1911, p. 185; ახვე: Jamis, Diet., 1920, p. 1256). ხაყარადგობა აგრევე ნეოლოგი კვიპრბიელ

ბერის წნობა: This monastery formerly belonged to the Iberian Spaniards as some of Franks think (Annals of Palestine, 1938, p. 121) ხანგერებო აღწერდა ბი-გვარელი მონახვერის ადგილმდებარეობას (იხ. გვ. 120)

1870-1874 წლებში, მონახვერი გამოკვეცილია და შეუხწავლია კლერმონ-განოს.

რუსული ხახუდური მიხიის თარჯიმანს ი. ე. ხალდების, გადუვლია გაგარობისათვის მონახვერ-ში დახული წერილი, ქართველი მეფის ერეკლე მეორისა იერუს. სომხები პატრიარქისადმი გაგზავნილი 1781 წლის წერილს ვაქვეყნებთ აღ. გაგარ-ლის წიგნის მიხედვით: →

05 წმ. თვეებს მონახვერი - გომოთის მიხედ-ვით იგი აუშენებიათ ხვრის მონახვერის წინამ-დგარს ქრისტიანობის და მის ნათესავთ შედგი-ნიძეთ. (მიმობლდა)

ღობილოებით, მე-17 საუკუნეში ქართველებს დაუშინათ ხხენებული მონახვერი იერუს. პაგ - რიარქის ღეოგანებათის (მღრ. Dowling, Pa - lest. explor. F., 1911, p. 185)

გვარლის ღრბ მონახვერი ს. ხაპატრიარქი ბენობას წარმოადგენდა.

06 წმ. ნიკოლოზის მონახვერი - მდებარეობს ფრანგისკანელია ხხენებული St. Salvator-ის მხლოდღად. გომოთის მიხედვით, აუშენებია

მე-17 საუკუნეში ვახია მღვის თეიმურაზის (1605 - 1663 წწ.) დახ ელნებს, რომელიც იქვე ადვეცივილია მონახვენად. იერუს. პატრიარქი ქრის-ანთობი და ღობილოების მონახვერს ქართული თვლიან. გაგარლის ღრბ, ეს ყოლია ბერძნული მონახვე-რი, ხაპატრიარქი გიპოგრაფიით (იხ. გაგარელი, გვ. 120-121)

აქვე ყოლია ქართ. წარწერა 1 მეფრისა და 13 ხანგ. -ის ხივრბის (მღრ. Dowling, op. cit., 185)

წმ. ღობილოების მონახვერი - იაკობ ვარხა და წმ. მხხნელის მონახვერს შორის. გომოთის თანახმ-ად აუშენებიათ თავად შალვა ქხნის ერისთავს და ითანე ვირბებს. (მღრ. ღობილოები, Bull. et. Sci. t. Y, p. 256; Dowling, p. 185).

И в 1851 году не имела этого документа и в. азия, существует. она или нет. Но истинные путешественники и исследователи Иерусалима как-то: Тойлеръ. Выдается и др. говорить то же самое о принадлежности этого монастыря грузинам. В Иерусалиме это имело самое распространение в настоящее время. (Об этом говорили как в 1851 году и евреи и греки и арабы. во. в. сохитано, что грузины с XIII-го стол. не жили здесь; в этом монастыре. а жили во весь эт. это время арабы.

Монастырь этот занимать преимущественно лужище хето в Иерусалиме: у подножия Сиона, на которой онъ расположенъ. принадлежит городу Иерусалиму: при-тиль. на Иерусалима истокъ. вышываеца Католическа гора. направи вышываеца Иорданская долина, Заорданск, Мертво море и темпешенна гора Машитскя, на лѣво ишываеца Иорданскя долина. новое египетское предместье Иерусалима и холмистая окрестность ишлетъ до горы Св. Самуила.

იაკობ ვარხა, მე-17 საუკუნეში ქართველებს დაუშინათ მონახვერი იერუს. პაგ - რიარქის ღეოგანებათის (მღრ. Dowling, Palest. explor. F., 1911, p. 185)

მე-17 საუკუნეში ქართველებს დაუშინათ მონახვერი იერუს. პაგ - რიარქის ღეოგანებათის (მღრ. Dowling, Palest. explor. F., 1911, p. 185)

07 წმ.ვახლიხ მონასტერი - St.Salvator -ის ჩრდ.-აღმ.-ით, ამჟამად ბერძნული, ჭიშოტის სა-
ნახმად აუშენებიათ ამირინდი და თავა ამიღახურებს.

08 წმ.ევანგელინე მონასტერი - წმ. ხაფიას ეკლესიის მახლობლად, ამჟამად ბერძნული. ჭიშოტის
სანახმად აუშენებიათ ამირინდი გიგნოპოლის ფანახკურგლიდან და მარიაშელს (იხ. გავარელი, 121-122).
ამავე ხახტორღების მონასტერი ბუღდში, ფრანგისკანული პაჭურების ხელშია. (Dowling, 185).

09 წმ. თეოდორე მონასტერი - ბერძნული, St.Salvator -ის მახლობლად. ჭიშოტის ცნობით, აუშენ-
ებიათ ბეჟან და მალურ ჩოღაპაშვილებს ვახეთიდან. (შტრ. ამავე მონასტრის წარწერა 1635 წლის,
გავარელი, გვ.122; ლხიოთისი, Bullet.Scient.t.Y, p.256; Dowling, p.185).

10 წმ. გორგი იუდეეების მონასტერი - მღებარეობს იერუს. ებრაულ რაიონში, ხინახ მთაზე, ამჟ-
ამად ბერძნული, ჭიშოტის ვახეთით აუშენებიათ იგი ხამეკურებს თავალებს დღეიანებს.

11 წმ.პაჭირაქ აძრამის მონასტერი - ბერძნული, აღდგომის ეკლესიის მახლობლად. წარწერის მი-
ხედვით აღდგენილია ღონის შვილს, გორგი აძრამის, 1700 წელს. დღეს ბერძენ. საპაჭირაქის ხელში.

12 მანხელერის მონასტერი - წმ. ევანგელინე მონასტრის მახლობლად, ჭიშოტით აუშენებია იგი რა-
ჭის ერისთავს, უხვორიათ იქ ქართული მონაშენებს, იგუმენიხ ქართველი ყოფილი-ხარისხიანი ანჩაპი-
შვილი. (გავარელი, გვ. 122-123).

13 წმ. ნიკოლოზის მეორე მონასტერი - ჭიშოტის სანახმად პაჭოხანის ქუჩის ეკლესიის მახლობლად,
აუშენებიათ თავალებს პააქა და ქაიხოსრო წულუკიძეებს. 1883 წელს, ამ მონასტრის ადგილზე (ნამი-
ნახტორღზე) აღ.გავარელს მხოლოდ ნანგრევები უნახავს (გავარელი, გვ.123) აღვილი წარმობაგენია,
რას ენახავდით ჩვენ.

14 წმ. ხიმინ კავამონელის მონასტერი - ე.წ. კავამონის რაიონში, ქუჩის მონასტრის მახლობლ-
ად, იერუს. ხახმ. -ღახ. -ით. ხინახ ოთხთავის ერთერთ მონაწერში, იერომონახ მქველი, რომელსაც
983 წელს ხინაზე უხვორია, კავამონიღელადა მოხხენიებული. 1177 წელს, როგორც ლუდინგი წერს,
კავამონი ვახტანგ მეფის საკურთხევა ყოფილია (?). 1882 წელს, როგორც გავარელი აღნიშნავს, მხიკურ-
ში ხხენებული რეხვორიღებული მონასტრის შახახებ ბრძოლვაც გამოგებულია

კავამონის მონასტერი ქართველებს აუშენებ-
იათ. 1859 წელს, ბეჩენ ბერს აძრამისხ მთა-
რში ქვა უნახავს მ.ქ.ქართ.წარწერით. 1883 წე-
ლს, ეს ქვა გავარელს ხაკურისხეველიან უპონია,
მაგრამ წარწერა იხე ყოფილია გაღაშლილი, რომ
გაღვეული ახლდის ვარდა არაფერი არ ამოუკითხავს. გავარელი აღახენს: (გვ.124)

(შტრ. Isaiia Press, A topograph.-Histor.
Enciclopedia of Palestine, T-II, 1952;
Dowling, Palest.exp.f., 1911, p.185).

15 წმ. ხამუელის მონასტერი - ამჟამად ნემი
ხამუელის მეჩეთი, მღებარეობს ხარეების მთაზე
(გადმოგვით აქედან აღნიახს პირველად უპა-
როხენმა იერუსალიმში). მეღელ, გზა, ითვლიან
მთაზე წმ.ხამუელის ხახ. ეკლესია აუშენებიათ, რომელიც ხალხ-ბელდინ ითუმის 1187 წელს მეჩეთ-
ად უქვევია.

ქუჩის მონახტრისხეული მე-11 მე-12 ხხ-ის ხელაწერის, ოთანე ოქროპირის მარგალიტის მონაწერი-
დან ირკვევა, რომ იგი დაწერილია ქართული მშობისათვის წმ. ხამუელის მონახტრის იგუმენს ოთანე

უხამურის დროს.

16 წმ.ოთხე ნაოლისმცემლის მონასხერი - იერიხონსა და მდ.იარდენს შორის. დაარსებულა იუხვი-
ნიანეს მეფობამდე. აქ არსებული ქართული წარწერებისა და მათში მოხსენებული ნიკოლოზ და ოთანე
ლხანის-მეთა შეხახმე,ცვაარელი წერს,რომ არაფერი არაა გნობილით, ვარდა ათნის იუერთა მონახე-
რის ხინოლიქური კოდექსისა (მე-12ბ.), ხალაფ შექმეულია წმ.ოთანე ნაოლიმცემის ბერთა ხაგვართი ხა-
ქმენი მდ. იარდენზე (ცვაარელი, გვ.125-126) მე-7 საუკუნის სომეხი პოეტის ნიკოლოზის გნობის
წმ.ოთანეს მონახვერი ქართულიების ხელში იყო წმ.ოთანე აღმსარებლის სახელწოდებითა და
წმ.ოთანეს მონახვერი ქართულიების ხელში იყო წმ.ოთანე აღმსარებლის სახელწოდებითა და

17 წმ. ანნას მონახვერი - აღგვენილ იქნა მე-17 საუკუნეში. გიორგი მას ხაერთად არ იხსენიებენ,
მღებარეობს იგი წმ. ხაფანანეს ქიპარათან იერუმ. ჩრდ.-აღმოს.-ით. ცვაარლის ვარაულო ქართულ-
ბს უნდა ეცხოვრათ აქ მე-15 საუკუნეში (ცვაარელი, გვ. 129) დღეს ბერძენი ორთოქსების ხელმ-
ნა.

18 წმ. ხაბა განმეწმინდის მონახვერი - დავრა, იერუმ.-ხა და მკვლარ ღვას შორის. ამ მონახე-
ვრში შეხურულია უძველესი ქართული ხელნაწერები განცკურებამიან 664 და 925 წლებს. მე-9 ხ-ში
უცხოვრია აქ ილარიონ ქართველს. მე-10 მე-11 -ში გიორგი შრობრის (ცვაარელი, გვ.126; მღ.ძვ.
ქართ.აგოგრაფიული ლიტერატურის მეგლეტი, წ.მე-4, გამომავმედე მოამზადე და გამოკვლევა დაჯრ-
თ ენრიკო გამომამეილია, ილია ამულამის ხელმძღვანელობით და რედაქციით, თბ.,1968,გვ.153-154,
ფუქსი,გვ.356-358) ავჭორო,ილარიონის ხვინაშხარული ცხოვრების, დიდი ხვინაშხარის საღვთაპირველი
ნუხხეში შეგანას,მე-11 ხ. მიწურულით ამ მე-12 ხ. დახანყისით განხაზღვრავს. მოგვყავს პუნამ-
ამისი აღვილი ილარიონ ქართველის იერუმ. პერიოდის მოღვაწეობისა: (გვ.356).

...და განითქვა რად დირხეზად მისი, მოვლია ეპისკოპოსი რუსთოხიანე ხილვად მისა და აკურთხა
იგი მღვდლად.

და, ვითარცა მრავალნი მოვილოდეს და აწყინებდეს მას, დააღინა მუნ ძმაჲ ერთი წინამძღვრად
და წარემართა წმიდად ქალაქად იერუხალქმდ.

და მიხლესა მისხა, მოუქლეს რად ავაზანი ბოროდნი და იქალებს მახულდნი, რამაჲცა ხეცს და
მოკლეს წმიდაჲ ილარიონ, განქმეცს ქვენი მათნი და, იწყეს რად ღირლით ვერებად მისა, უხარი
დახწერა და განკურნნა იგინი.

და ვითარცა მოვიდა იერუხალქმდ და მოილოვნა წმიდანი აღვილნი, წარვიდა ოუანე ნაოლის-მცემე-
ლისა ქუაზხა, ხალა პირველი იყოფებოდა ელია წინანწარმეღვკელო და დაყო იმ წელი მოღვაწეობითა და
ლით... (მღ. გვ.358) მღ. ილარიონ ქართველის ცხოვრების ვრცელი შეფარახული რედაქცია, რომლი-
ის ავჭორადამ თეოლოგი ხუცესმონაზონი მიიჩნევა. (იხ.მკველი ქართული აგოგრაფიული ლიტერატურის
მეგლეტი, წ.მე-5, შეფარახული რედაქციები,მე-11 მე-13 ხხ.დახამეჭადე მოამზადეს ილია ამულა-
მემ, ე.გამომამეილია, ნ.გოგუაძემ,მ.ღვალაძემ, გ.კვიციანიმ და გ.ქვიციანიმ.თბ.,1971, გვ.5,
ფუქსი, გვ.216-219) -

...და ვითარცა მიიწია ხადმროდ იგი მღვდელი ახურახანანად, ხვანას მას შინა მოუქლეს მას არა-
ზნი, რომელნი ავაზაკობად გამობრული იყვნეს, იქალებს მახულდნი მათი და აღიხუნეს ქვენი მათნი უ-
ეოურნი და დათხვეად სიხლესა უბრლოფხა ხურვიელი იყვნეს. არამედ მარჯუნე იგი ხადმროდ მხრ-
ავლი გარდამოქდა კსინხათეს მონისა თხისა, რამეთუ ზე რად აღიპყრნეს ქვენი თხინი ბოროთა მათ,
რამაჲცა ხეცს მახულთა დირხხა მას ყოვლისა შაგვიოხანას, მიუხეულოდ დაადგრეს ქვენი მათნი გა-
ნქმედად და მარჯუნენი მათნი დაძოეს შავრთა შინა.

ხოლო კაცი იგი დმროსხად მოწმიდითურთ ვილოდა ხრძახა თხხა უნებელი და განიღვლიდა წინაშე თუ-
ალთა მისთა მინაგებულისა მას ცოლელითხა, ხოლო მკველნი იგი, მკვლავარნი განხადელთხა მისთეს
მოწვენულთხა მათი ზედა, მოუდგეს მას, ევერებოდეს მას ღირლით და შეუვრებოდეს განქსნად კრე-
ლტისა მის მათისა და მოღვად ლხინებინა ზანჯინა მისგან და გუთხავსე შყოლეს მას და ღიფ-

ით აღუქმებდეს, რადგან არაოღეს მიკახედენ მონაზონსა ყოვლადვე. და წარვლეს ამას შინა ხუთი აღ-
 ენ ხვადლონი და ზე აქენლეს ქენი მართი წუღილითა მახლითა, შეენყაღენი იგინი მამახა მას წყ-
 აღობისა, მიიწვა მათა და ხახწაული ჟუარისივე გამოსახა განქველთა მათ მარჯუნეთა მათთა ზე-
 და, და მვეხუღად განიკხნენ ხაკრეღთაგან და მუნეგითხავე წესხა კვალად-ეგნეს, რომლისაჟგა
 შადლმდეს მას. და ხრძით მიიხრძაღეს ხავანელ თხად და მარათეს პური და ჟინიკი, და შიშ-
 ან შეიპყრა იგინი უგხობა მას ზედა ხახწაულსა და მრავალთა ხხუათა მიუთხრომდეს ამას და კან-
 აღ დმრთხად ჟლოდეს მას. ხლო ერთი არაში მათგანი წარჰყვა თანა, ვიღრე მთადმდე მამრისა ღ
 ურუნენ მათ გზახა და ყოვლხავე რახ მხახურმდა.

არამდე კეთილად იღარონ მთაგ იგი მამრისა და ხხუანი იგი წმიდანი აღვლენი მოლოგნა და ზი-
 ერ მოვლა წმიდად ქალქად იერუსალიმე, და მოჰლნა და მოლოგნა ყოველნივე იგი საყუანის-ხაგე-
 მენი აღვლენი და წმიდასა მას წმიდასა საყუანის-ხგა. მერმე ვანვიდა ლავრახა წმიდისა ხამა-
 ისხა და მგირდენი რაივე დღენი დაყვნა უკუანახვენენი და მამაგ იგი, რომელი თანა ჰყვა დაუჟ-
 ვა მუნ მამახა თანა და თუთ უდაბნოთა მათ შავიდა იორდანისათა და ქუაბხა მას მიემხვა, ხად
 იგი ელია თეშმიგელი პირველ და უკუანახვენელ მვეღრ იყო ითანე, წინამორმედი და ნათლისმეველი
 ქრისტესი. შევიდა მას შინა და მხიარულ იქმნა ხელითა და წაჰა და ჟქუა, ვითარმდე წამის-ყოთა
 შეგარდადოთა მიემხვა იგი ქუაბხა მას, რომელხაგა შინა დაემვეღრა. და ყოვლისა ქვეყნიერისა
 შრუნეხიანად წმიდა ჰყო სული თვისი და განემოზა ყოვლისაგანვე კანთა თანა-ქვეყნისა და ყოვლითურ
 შემხტულად თავი თვისი მერმეთა მათ კეთილთა, და მხოლოდ მხოლოდა შეეყო დემრთხა ლეგინა მიერ და
 მადლისა მის ვინებისა ხელისა, რამეთუ დაჯარულ იქმნა იგი ქუაბხა მას შინა. და რამეთუთი
 არავინ არნ ყოვლადვე მიმავალ მიხხა და არგა ყოვლადვე მიართუამნ ხამრდელსა რახ, ანუ თუ გზი-
 რგინ მას ხაკვარისა კორცასა, არამდე თოვთა მიერ იზრდებინ უდაბნოდათა, და ეხედა ღრიად ნავ-
 ლულევანად აქუნდა, გარნა ვინამოგან ხანქრდელითა მით მოწყულ იყო ქრისტეს ხყოვარულისადათა, აღ-
 ვიღად მოიძინდა ჭირთა მათ და შრძითა უდაბნოდათა უმეღეს ხხუათა გემოვნებასა.

ესევითარი უკუ ღუაწლი მოიღუაჟა ქუაბხა მას შინა, უგხოდ რაივე და ხაკვრეული და უადრეს მუ-
 ნემისაგან კანთაგა, ყამთა ათმულემეღისა წლისათა... -

ხაკვალად გრძელი შახაყი გამოკვირდა იღარონ ქართვლის გხოვრემიდან რაგ შეეხება პრისიხეს
 გხოვრემას, მას, ჯრის მონახჯრის ისტორიის განხილვისას ხათანად აღვლემში შეეხებოთ.

1886 წელს აღ-ღავარდეს მონახჯრის მიმლოთვამი უნახავს ერთადერთი ხელნაწერი, რომელიც მე-
 15 ს-ს განეკუთვნება მისი აზრით. (გავარელი, გვ. 127-128) დღეს საშას ლავრა და მონახჯერი ბერ-
 ძნების ხელშია. მისი ხათანად შეხწავლა და აღწერა ჯერჯერობით მომავლის ხაქმია.

19 ქართული ხაკვლისი-ხახულიერი გენგრემის მიკვიდრედ პადეხინამი, მირილად ბერძნული რ-
 თლქხული ევდისა აღმჩინდა, თემგა, რა ჟქმა უნდა, ზედად რამ ვთქვათ, ქართული ხაკვლისი ელ-
 ემენესი გაქრამის შემდეგ, მისი გენგრემის მიკვიდრედ მთელი აღმოსავლური ქრისტიანული იწესა. ხა-
 ერთა შიდა დემოგრაფიულ-ხაკვრებრივი მდგომარეობაგ მთელი მე-19 ხაკვუნისა და მთელი ხაკვუნის
 პირველ ნახევარში გარკვეულად შეიგვადა (ს. M. De Vogué, Les églises de Terre Sainte, Paris, 1860; E. Pierotti, Jerusalem Explored, Lon., 1864; Vailhé, Repert. alphabétique des Constatés
 de Palestine, Paris, 1900; P. Thomsen, Die Palestine Literatur, 7 bände, 1908-1960; Fr. E.
 Hoade, O.F.S., Guide to the Holy Land, seventh ed., J., 1973 (Franziska printing press).

20 დღეს იხრადემი (კონგლორეპული დერიფორიკების ჩათვლით) ქრისტიანი მონახლეობის შემადგენ-
 ისა და რიგხვი შემდეგ ხუთამ გვამდევს დაახლოებით:

ლათინები (ხაერთა) - 23.900	უნიაღემი - 600	ანგლიკანები - 2.300
ბერძენი კათოლიკები - 24.800	ბერძ. კათოლიკის - 37.450	პროტესტანტები - 2.500
მარონიები - 3.050	ხომეხი რთლ - 2.150	კოპტები - 1.500

ხორცილი ოროლოქები - 1.150 ამ თემებშია და კონგრეგაციების განკარგულებაშია ღღეს იხრავ-
 ელოპელები - 100 ღღეს არხებული 100-ზე მეტი ეკლესია, მონასტერი, კათოლიკური თუ
 ხვლე 99.500 ხამალოველი, რომელია ვმეგლხინიბაგ მიქმელია. (იხ. S. Colbi, Chri-
 stianity in the Holy Land, Past and Present, T-A, 1969, pp. 203-208; Colbi, Short History of
 the Christianity in the Holy Land, 1965).

მე-20 ხაუკუნის დახაწყისიხათვის, შემდეგი ქრისტიანული-ხარქიუნოებრივი-ეონიკური კონგრეგაციები
 ჩამოყალიბდა:

- 1). ოროლოქული მერმნული-რუხული ეკლესიები.
- 2). ჰროგლხანგული-ანგლიკანური (ხაერო მიმღინანუბა, ანგლიკანური, ელთრანული, გერმანული
 ღღმპლერები, შოგლანღიხ ეკლესია, ამერ. ქრისტიანული მიხია)
- 3). კათოლიკური (ღათონური, უნიღლური, ხრ. კათოლ. ეკლესია, მარონიღლელი, ბერმნ.-კათოლიკური ე-
 წ. მეღღიღგები, ხიმხ. კათოლიკ. ეკლესია, ქაღღეური)
- 4). მონღოლიღგები (ხიმხ.-ოროლოქხ. ეკლესია, ხორიული-ოროლოქხ., კოპტური-ოროლოქხ., ეთიოპური-
 ოროლოქხ.,) (იხ. Colbi, დახახ. წიგნი, გვ. 66-107)

გამა და ღღრთა ხიავე, თვიხ იხღღრია ნელინელ, მავრამ გულიღინელ ღღინ ნავკაღღეს, ქარო-
 ღლ ხაკლესიო-ხამონახხგო ეღმენღღის ნავკაღღეს, ღღეს ეს არხ კიღვე აღმქღღელი წარწერგბა და
 ნანგრევების უღყვ ნამთღმში, ღღრეხვეღში, იქნემ ხულმიღ...

მარაღლია, ხაეროაშორისხ ჰროლოკიკური კონიუნქღღრის კვლობაზე ახალი, თვიხიბრივალ ახალი ურ-
 იერიკავშირი მყარღება ხაქაროველიხა და პაღღესღინახ შორის, უკეთეხი მერმინის ძლოერი წალიღოთ;
 ქაროღლი ეკლესიამ და მიხმა ხელმღღვანუღობა მქაროველიში უკოვანი ყურაღღმა უნდა შიაქღოონ
 ქაროღლი ხიმვეღღეს პაღღესღინაში, ხათანაღლი ქრისტიანული ხამონახხგო-ხამაღღრირი ხელმღღვანუღობ-
 ღან შოღამარკავებების გამაროვიო. ღამარკავი ზღღეღღია იმ მოვალეობაზე, რომელიღ ყველა ჩვენგანხ
 ავიხრია აღნიშნული ასექქიღიო... მარაღლია ქაროველია ღღღღღისი აღარ იხმის პაღღესღინს მეღერ მი-
 წაზე... ნავკაღღევი მიინგ ნე წაიბღღმა!

5

უკრის მონახხგერი მღღმარღობ ზღვის ღღინღან 750 მ. ხიმადღღე, რეხავიან დაბლომზე, აქედან გა-
 მიღის რეხავიან ხევი და ეროვის რეგანიბის ხეობახ, შორევის ღღლი ხეობის ეროღო განშღღეღახ; ში-
 რევი ხმღღოაშუაღღვახ ეროვის. ღღეს ამ რაიონში რამღღინიღე ებნული უბანი გაშენებულო. შარე
 ხეხელი (მრწყაღღების კარი), რეხავია, ნევე შანანი. 1947-1949 წღღში წარმოებულ ბრღღღინი-
 ახ, მონახხგრის წინა ღღრთობი გამოყენებულ იქნა პაღღარა თვიღღღინანევების მიხადღე პაღღესღინად.

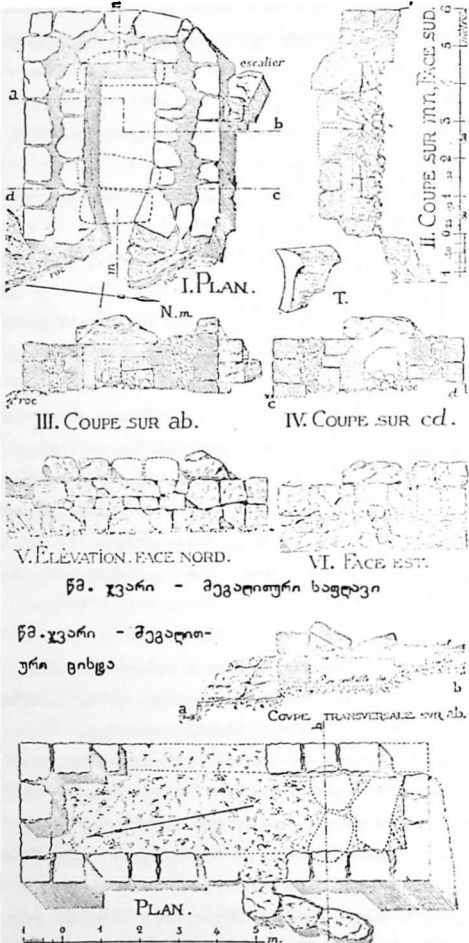
იხრადღის, ხახელმწიღლი გამოგხადღების შემდეგ, მახლობელ შიაზე, დახვეღღოთ წამოიბარა ებრ. უნი-
 ვერსიიღღი, ჩრღღიღღოთი - კრია (ხახელმწ. ღღწეხებულღღების ქხელი), მახლობაღღეა იხრადღის პა-
 რღამენღღის შენობაღ. (იხ. გვ. 423, 425, 1970, 1710, 1711, 1712, 1713)

ჩენი ხაუკუნის დახაწყისიში, პაღღესღინის და კერძო იერეშალიბის მეგაღღოთური ნამოღების კვღ-
 ვახ, ყურაღღმა შიაქღია ღღინობღა პაღღესღინიღღოგმა და მეღღიღმა, ღღრანგმა პ. ვენხანმა. მიხ კვღ-
 ღაკვად ჩენენ მოგვიხდა უკრის მონახხგრის ხაუღღეღების, მომოღწავე ვაღღენიბია და კვღღების ზე-
 ხნავაღ, შიბღღმა ღავუშავი ვარაული, რომ ქაროველი მერემი მშენებლობახ ღღროღ იყენებღღენ ხა-
 ვღავ-ხამარხებების უხემ ქვეღხ, რომღღხახ იმ აღღიღღშივე შოლობღღენ, ხაღღ რაიღე ნავეღობის
 მშენებლობახ აწარმოებღღენ. ხაშენ მახადახ წარმოაღღენღენ ხამარხი ღღღები, ჩვის ღღღენები ,
 ახვევი იხ ქვა-ღღღი, რომელიღ ღღეს კიღვე მიიბიღმა ამ მიღამოღღში, და რომღღხახ აღღოღობრივი
 მგხოვრებღღი მუღამ იყენებღღენ ხაკუთარი ხაქიროვიბისამღღ.

მონახხგრის ირგვლოვა რაღღეღში მღღმარე ღღღენური მღღღღინია და მეგაღღოთური ქვეღების ღაოვლოღ-
 რღინახხ მრავაღღე აღმონღდა მღღღების, მიინია და ღღქირებულ თიხის ნამხხვერევევი (ჭრელი კერამი-

კა), რაც გვეუარაულებინებს ქვედა რომულ ეპოქის ან ბიზანტიურ ხანას. (იღრ. P. Vincent, Jerusalem, Croquis Topographiques, 1911; F. M. Abel, Rev. Bibl. 1922, 4, pp. 594-598).

მონახედიან 1200 მეტრის დაშორებით, ვალი-ულვარეხვენ, სამხრეთით, შალახ გზის მახლობლად, კიდე არის წაგრძელებული, მაგარი, ხროკუხობიანი შვედლითური ციხეა. (იხ. ხალხანდა ჩანახაგემი)

ნმ. უვარი - შვედლითური ხაფხუფი

ნმ. უვარი - შვედლითური ციხე

COUPE TRANSVERSALE SUR ab.

PLAN.

01 უვარის მონახედი - ამ ხაფხუფების შუგულში, ხაფხუფების შანძობზე ხედავხვა შოგუარისა თუ შილერკრის შიურ ვარკვეული ნიუახხით ხაფხუფული მონახედი იგულისხმებოდა. თუნდაც უმაროდ რომ გუალებუნთ თუდი უაითა ჟრიალი ხუნ. მონახედის ხაფხუფით ვარიაციებს, დაუწმუნდებით შემოთქმული.

პრელივადროთა ირენის წარმობადვენდს, შოგუარ-უარადრის (იუი პალეხინანში - 1320 წელს) ურანცხეკუ შიპინის მიხედვით, მონახედი ცნობილი იუი წმ. უვარის მონახედის ხაფხუფებით. (იხ. მისი ჟრიალი 33-74)

Inquit tractatus alius de locis terre sancte per me Franciscum Pipinum ordinis predicatorii (ven Selepa) visitatis. Primo loca ad novum testamentum pertinentia recitantur. Ista sunt loca sacra venerabilissima, que ego frater Franciscus pipinus peregrinatione quam feci Anno dm. 1320 (visitans). ამავე ხაფხუფებით იხსენიებენ საუთანთ ჩანაწერებში ვერმ. პილერკრი იოჰანსენ ფონ ერენბერგი (1556წ.) და შიმიუნდორფელი შადალი თანამდებობის შირი შრინგლერი ვიურერი (1566წ.) (იხ. მათი ხაფხუფები-დღიურები: Johannsen von Ehrenberg, Reise zu dem heiligen Grab, so er famet andern von Sied und andern Niderlantern.. verbracht. In Neids Reichsdruck bey heiligen Rants 1, 510 ff.

Christophori Füreri ab Hal-mendorf, Itinerarium Egypti, Arabie, Palestine... aliarumque regionum Orientalium. (3rdi Editio) Nürnberg, A. Wagenmann. 1621. 33-70

შე-15 ხაფხუფის ცნობილი პილერკრი, ურადრი ფილქს უადრი (1480 -1485წ.), რომელიც იპილერკრი შანს ვერლი ფონ ვიშერთან, შინარის ფონ შუველიან, შანს ჟრუხუნს ფონ ვადლებურგსა და შერ ფონ

რენბერგთან ურად იხსენიებს ecclesia et monasterium S. Crucis

ანალოგიურ ხაფხუფებში ვხვდებით აგრეთვე:

1587. Matthiä. Bericht von dem heiligen Grabe... Nicolaus Christophori Radziwili, Bericht in Ollna von Sycawicz, Grafen in Seydlowitz von Myr, etc... Matthiä Bericht, in Latein verfasst, Durch J. Thomam Treterem. 33.172

1618 bis 1626. Quaracum. Historica, theologica et moralia Terra Sancta elucidatio: In qua plerisque ad veterem et presentem usum Terra status spectantia accuratè explicantur, varij errores refelluntur, veritas fideliter exactissime discutitur ac comprobatur. Auctore F. Francisco Quaracum. Antwerp, Plantin 1664. Tom. 1, 2. Fol. 33-72

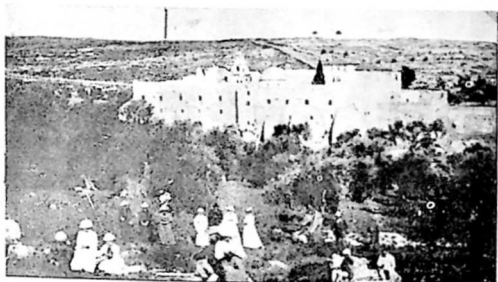
1666 und später. Trolle. Fräns Gerhards von Trolle.. Mutter des heiligen Grabes, Orientalische Reise-Beschreibung. Ein buchst. aus Jerusalem über Jerusalem durch das heilige Land, nach dem gütlichen Eintr., im feyerteyn der Stadt Jerusalem.. verbracht. in Bey. a. Zwickau. G. Richter, 1717.

ნმ. უვარის ვვლახიდა იხსენიებენ შე-12 ხაფხუფის (1102-1105წწ.) პილერკრი ხე-

1725 YEARS' SKETCH
OF THE MONASTERY
OF THE CROSS BY
A. HORN -

ჯვრის მონასტრის
ჩანახაგი, შეხრუ-
ლემულო ა. ჰორნის
მიერ 1725 წელს.

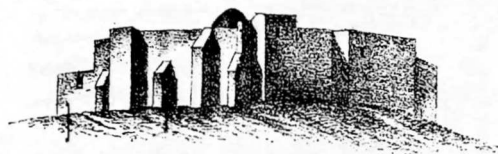

THE MONASTERY
/CONVENT/ OF
THE CROSS, 1917
YEAR -

ჯვრის მონასტერი
(კონვენტი) -
1917 წლის ფოტო-
გრაფია

Above MEGALITHIC RELICS IN ENVIRONMENT OF THE MONAST. OF THE HOLY CROSS, below
r. GETHSEMANE, BUILT IN 1924 ON BYZANT.-CRUSADER & PERHAPS GEORGIAN REMAINS 1.
CALVARY - JESUS CRUCIFIXION SITE AT GOLGOTHA, ERECTED BY THE CRUSADERS ON BYZ.
FOUNDATIONS. DURING CENTURIES GEORGIAN CHRISTIANS MAINTAINED ONE OF THE CENTRAL
PLACES IN THIS CHURCH - ზემ. მევალით, ნაშთები ჯვრის მონასტერიდან (შემოვარენი)
ღაბლა მარჯვენ. გესამანიას სამწირვალო არს საქართველოში - ლიპიჯი. მარჯვენ. კალვარია .

THE MONASTERY OF THE
CROSS; 1850, from T. TO-
BLER, TOPOGRAPHIE VON
JERUSALEM, v. 2, 1854 -
ჯვრის მონასტერი, 1854წ.

THE MONASTERY
OF THE CROSS
IN NIGHT -
ჯვრის მონას-
ტერი ღამით

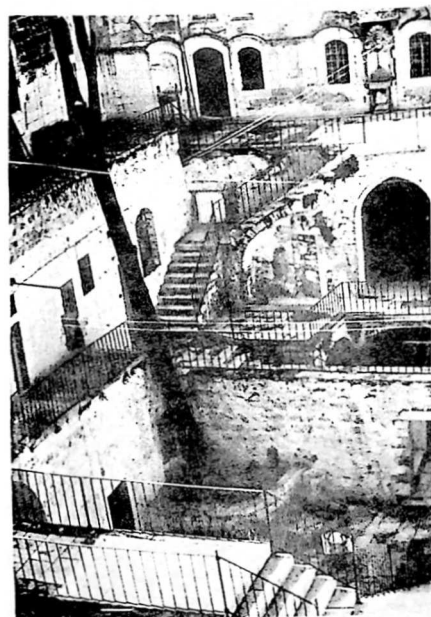
THE MONASTERY OF THE CROSS, CUPOLA & CHURCH BELL TOWER
ჯვრის მონასტერი, გუმბათი და სამრეკლო

CUPOLA - გუმბათი

CHURCH BELL TOWER - ხამრევილი

VIEW FROM ABOVE

- ხეივანი ზემოდან

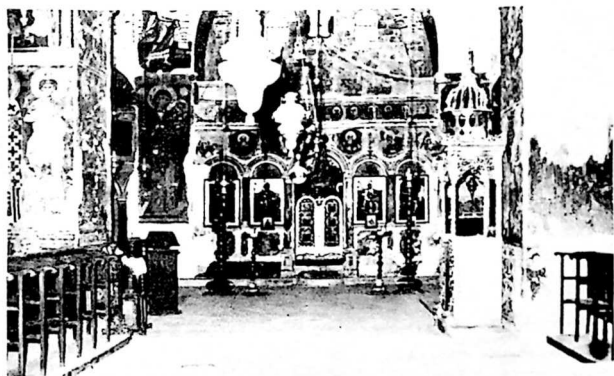
VIEW IN DOWN FROM THE THIRD FLOOR OF THE MONASTERY
მონასტრის შიდა ხელი მესამე ხარტულიდან

ENTRANCE TO THE CHURCH
მესახველი ეკლესიაში

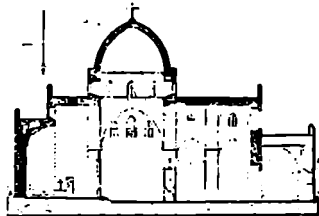
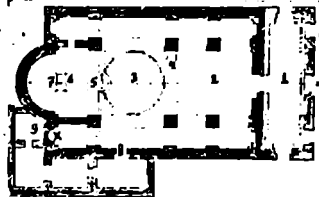
CROSS
CHURCH,
INTERIOR,
YEARS OF
SIXTY -
ჯვრის ში-
ნახვერი,
ინვერტირი,
60-იანი
წლები

CROSS CHURCH,
INTERIOR, 1975
YEAR -
ჯვრის შინახვე-
რი, ინვერტირი,
1975 წელი

· უკრ კილევ 1864 წელს, ე.პიეროლი, თავის წიგნში მოიხატა უკრის მონასტრის გეგმა და ხივამბი-ვი ჭრილი (იხ. E. Pierotti, Jerus. explor., 1864)

1. ეკლესიაში შეხახველი
2. ხამლოფელი დარბაზი
3. გუმბათი
4. პაფროარქის ხვამი
5. იკონოსტახი (ფიხური)
6. ხაკურთხეველი
7. მგალომელა ადგილი
8. შეხახველი წმ. ხაკანში
9. უკრის ხის აღმოგენ-ადგილი

ქვეთი: ეკლესიის ხივამბივი ჭრილი.

წამოღებელი გეგმა მეფე-ნაკვამალ ახახახე და შეხახამემა მონასტრის დღევანდელი შილა - გეგმობრუ ხივამბივი, პიეროლის გეგმა არა

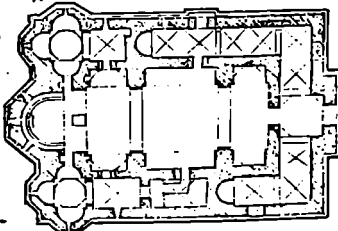
ერობლი იქნა განმეორებული ან გადამჭერილი ხედახხეა დროის აუჭრომან, უნეჟ პიულოარულ ან გარკვეული მიზნეშითი უხეზოდა ან იკვლედა უკრის მონასტრს. რამეუ ხახის გეგმობრუ ან ნახამბრუ ფვლოდებებს რენ უერ შევიწახნოი ხხენემულ გეგმაში, ურ გარემოებას რამ არ მიეწიოა რენე იყრადღება. თუ კარგად დაუკვირდებოი ნახამბ შეენიწახეო რამ იკონოსტახი ფიხრახ ხამლოფელი დარბაზხ ხაკურორუ ხაკურთხეველიგან, მამინ რფა მარგხენა მხარეს ხაკურთხეველია და წმ. ხაკანხ შორის არის პაფროარა ოხხუთხა ოთახის მიგვეარი ხაკანი თუ ხათახო, რამლის უჯანა კვლელოფ ფიხრახე ამ ოთახხ წმ. ხაკანის დერეჟინის მიგვეარი შოლო ოთახხიგან, ხალაფ რწადიფილოდა უკრის ხის აღმოგენეის ადგილიშე მიანიწებენ. ადრეული ექსპელოფიგის დროს, რფა ეკლესიის ხაურთ შეხწავლოთ და ფრხხევიბია და წარწერებეის გადმწერა-შეუქრებოი ვოყავოი დაუკვემუდნი, ხაკურთხეველის მარგხენოი ოთახხიათუის არ მიგვიქვეცია ხათანადო ყურადღება, მამინღენდა ბერძნუ იეროლოხმეჟ არ გაამახვილა რენე იყრადღება ამ ადგილიშე. ეროროთი უჯანხაკენელი ექსპელოფიის დროს, ხხენემულ პაფროარა ოთახში მშერა მივაშეღერ ორ ხაკამალ კარგად მიპირკეთებულ მარმაროლის ფოლა ქვეშხ, რამდმარე იფახეხ ფარავდენე კვლეოდან კვლეამეჟ, მიაშე კარადა იღვა ხაკელებოი ხავენეშით. მარგხენოუ, ფოლახხ და იფახეხ შორის აშვარად ჩანდა შავი ხანი თუ ხივაროლე, რფე იმაშე მეფყველდოდა, რამ ფოლდში ფაქელორად დაშლა, იფახეხი ქვეშ ჩახხახველდ კარხ წამოღებენდენ, თავდაპირველი ვარაულეოთ, რახხაფ დადემიოთად დახამურებდა მონასტრეში ახლად მოხული არამი ბერძენი ბერი ნარკიხი, ქვეშით ხარდალხის თუ ხამარხის მიგვეარი ნაგებომა უნდა ყოლოყოი, რამოხხენეჟ კიბევიხ ხამუალდშით უნდა ყოლოყოი შეხამდებული ჩახხედა. თავში ელეიხემურად მოვარდენე ამრემი რუხხევილია და ქაროლე წარჩინებულა, (ახხევე მონასტრის იგუმენ-გამგებულა და მამათა) ხალავევიხ გარბეში, შიო უმეფეხ მთელი მონასტრისხეული ლოროფოიის დათვალერებამ და გულოდგინე შეხწავლამ რამეუ ხამარხ-ხამაროვის ან ნეკროპოლის აღმოჩენის მიზნით ხახურველი ზედევი უერ გამოიღო, ამ შეხწავლებეი კი გვიბიგვა იშ ამრმა რამ ხაკუქნევიხ განმავლობაში თავის გალოვენებში ჩაკეული მონასტერი ფაქელორად ფიხე-ქილაქხ წამოღებენდა თავიხი მგხოურებლიბიათუის, ამდენად ხაურთ იყო იშ ამრის დაშემა რამ მიფველდებდებ, შიო უმეფეხ წარჩინებული, მონასტრის გალავანხ ზიენით უნდა გვექმენა, მავრამ ხალე?... არხემულ ხხევიალურხა და ლოქრადლორულ-მენეიურე წყაროებში არხად არაა მიჩინეჟ-მა რამეუ ხამარხზე ან ნეკროპოლისზე მონასტრის მთელ ფაროხმეჟ, კიოხეა ლოკვირად იზაღებოდა, ხად მარხახდენე უკრის მონასტრედნი თავის მიფველდებულე - პახხეი მრავალენოვან ლოქრადლორახა

და ნარაგულ-ისტორიულ წყაროებში არ ჩანდა. ხავერდულიც იყო ის ფაქტი, რომ მიუხედავად ხაშენ-
იერ-კვლევისი ექსპედიციებისა, და ჩაგრებული მუშაობისა არხად არ ყოფილა მიმოხედილი ხავერდ-
ეკლესიის მარცხენი ოთახის უკანა კედელთან თუ არა მარმარილოს ფილებიანი ჩახახელები არხებობა ;
ამჯერად დავეკავშირდეთ ამ პაქთან კრეტიქოვის შეგანიან შემოსხენებულ გეგმა-ნახაზში და ეკლეს-
იის ხაერო ხსრუქურას დავეძრუნდეთ.

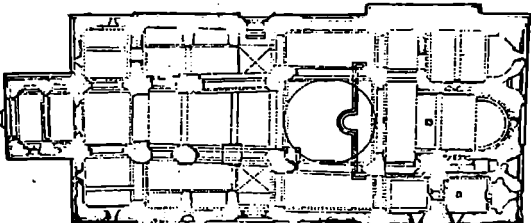
არქიტექტურულ-ეპოლოგიური პარალელში უკრის მონახეგრს ეძებნება როგორც ხაქართელოში, ახე-
ვე პალესტინაშიც. რა ხავერდულია, სპეციილური, კომპლექსური კვლევა ამ მიმართულებით ხაგნ-
ურ მახადება და ხანხეგრის ბუდეებზე გამადალენს, ღღენ ვი შეგვიძლია მივთოთოთ იხეთ მიახლო-
ებით არქიტექტურულ-ხსრუქურულ პარალელშიც, როგორცაა ხამათისის კათედრალი (1030 წ.) და
მე-8 მე-9 სს.-ის ვანაშიანი ყველაწმინდას ეკლესიის გრძელი გენგრაფიკი დარბაზი (ვახუთი/ის.
В. Беридзе, Грузинская Архитектура, Тб., 1967, стр. 40-50).

ვანაშიანი
ყველაწმინდას
ეკლესია

ხაერო ხსრუქურული წყობის თვალაზრითი შეიძლება ექი-
ნითი მხედველობაში მგხეთის ხედიგხოვლის ფაქარტე-
1010
1029

ხავერდული პალესტინური ქრისტიან-
ული ნაგებობების თვალაზრითი, ხა-
გნაური ღღენი (ღღდა) არხებული
მიზანგური მანდიკის ღღენი წმ. გი-
ორგის ეკლესიის არქიტექტურულ-ეპო-
ლოგიური მხგავებმა უკრის მონახე-
გრის ეკლესიასთან. (იხ. P. B. Kestler-
mann, Guida di Terra Santa, p. 83')

შღ. კირიათ ეღენაშის (მე-12ს.) ეკლესია, (გვ. 109), ახევე 1130 წელს ამენებული წმ. მარია მაჟ-
არეს ეკლესია, (გვ. 155), და აგონიის ეკლესია (მე-12ს.) (გვ. 258).

03 მონახეგრის შენება-დაარსების ღღადღია, ბერ-პოლოგიათა ვადღიგეთი მიზანგის ღღადღ შე-
ღენს ხახელს უკავშირდება, თუმცა რამე ხაწმუნო ისტორიული წყაროები ამის შესახებ არ მოგვე-
პოვება. შუა ხავერდებში შეღენს მოხხენიება მონახეგრის დაარსებულად ზოგიერ პოლოგიათან ,
(იხ. ფრეხპოადი, ხერიონი, ღღადღი. შღ. ვვარესმი-
უნი და ხხე.). ზ. ჟამღღის აზრით ხამუალ არ გამო-
ღება. მისი აზრით, გაგიღებით ხაწმუნო უნდა იყოს გნ-
თა ხაქართელოს მოვარის, ღღადღის მიერ მე-5 სს.-ში

ეკლესიის ამენების შესახებ, იმ ადგილზე, რომელიც შეუე კონხანგინემ მიუჩინა მირიანს. ეს გნ-
ობა, დახმენს ზომღღი, ქართული წყაროშიღდა მომადღი დაღახეგრებულა ეცილიანთან და ხხევი-
თანადღო. The Holy City: or His-
tocal And Topographical Notices of Jerusalem. By
George Williams. With illustrations from sketches
by W. F. Wills. London, Parker, 1843.

ეროლოთ პირველი გნობა უკრის მონახეგრის ისტორიული ადგილის შესახებ, მოგვეპოვება მე-6 სს. ბე-
რძულ ხედენწერში. უკრა - ხადღე მოჭრღ იქნა მკორახი ხე. ბერძენ-ორიგინალი ინახება ოლო-
რქულ ხაპაგრიარქო მიმღოთუვაში, ინგლის-თარგმანი იხ. E. H. Palmer, the Desert of the Exodus, 1872, p. 452.
იმპერატორ იუხენიანეს ხარღელს ბუღისაროთხს, რომელხად რომი დაუპყრია 536 წელს და იქიღან თ-

ვის დროზე იერუსალიმიდან გახანოლი ნივთები წამოუღია, იმის მიმოთხრობა ქალაქი მდებარე რაუზარ-
დგობი ხელს, მრძანდება ვაუფია ეს ნივთები შეხანახალ უკრის მონახველში გადაეგნათ, მიმხვრათ
მიმოთ ბერებს მკრწყახი ხაგნები მონახვრის მიწაში რაუფლავთ. 796 წელს მუხუდნათ იარემის დრ-
ის ყველა ბერი ამოხოცოდა და არავინ დარჩენილა იმ წმ.ხაგნების ჩაღვრის ადგილის მგონე.

ფრანგისკანელი პაფრის გვიწინერის გადმოცემით, არსებულა ჭრადიგია მიწანგობის მუვე პერავლუზ-
ის შეხახებ, რომელხაგ სპარსებების მიერ გააგვემული უჯარი ამ ადგილას დაურგავს და ხაუკრობე-
ულაგ აუშენებია. ჭობღერი ამ გადმოცემას უხაუფველად მიიჩნევს. მისივე ამბით,გრანვეებს 1099 წ.
მონახველი აშენებული უნახავთ, ამდენად ხეარაულთაო, რომ მონახველი აშენებულა აღმ.რომის იმ-
ერის ხანაში, იმარ იმნ ალ-ხაგამის დაპყრობით იმების დროს. რადგანაგ, ჭობღერის თანახმად,
თორქის გამორიცხულია დარბევებისა და მოხრებდათ პერიოდში, როგორც იყო 637 - 1099წწ-ის დრ-
1632. *Zeitschr. D. Mus. Berlin, 20. J. Bd. 1. 1868*
როთი მუადელი, მონახვრის დაარსება და შენება. (იხ. *Palestine, Turb. P. Elect. Z. Winne. G. W. 1861.*)

დროთა განმავლობაში, გარუველი იყო ქართული და ბერძნული ჭრადიგების დაპირისპირება მონახვ-
რის დაარსება-აშენების, ეპოქისა და პიროვნებების თაობაზე. ხაყოველთაოდ გნობლი ქართული ფრ-
ადიგობის ხაპირისპირად, ბერძნული ოროლოქსული წრეები აყარობდნენ ხაყოთარ გადმოცემას-ჭრადიგო-
ახ უკრის მონახვრის დაარსების ხაყოხმზე. დღეხაგ, ბერძნული ოროლოქსულ-ხაპარაბოქო წრეებში (უ-
კრის მონახვრის, 60-იანი წწ. გამაგებლის იუპოიკიმ მემარისის მიწმობით) იმპ. კონხანგინენ ღელ-
ამ წმ. პეტრემ და რაუყარა ხაუფველი უკრის მონახვერს, მის შემდეგ, მიწანგობის კეისარმა პერავლ-
უხმა, დაბრუნდა რა სპარსებების წინააღმდეგ ლაშქრობიდან, ამ ველში დომანავა და დეროხხაღმი
მადლიერების გამონახვრის ნიშნად გადაუწყვეტია აქ აშენებული მონახვრის გადართება-ხრეყარა,
თუმცა დაწყებული ხაქმე ვერ დაუშოვავია არაბების შემოსევის გამთ. (იხ. ი. მემარისის წერი-
ლი წიგნში *לראו תורה - מלשון, 1870. გვ. 405; იხ. აგარეულ V. Guelin, Description, t. I, 81*)

რაც შეეხება ქართული ჭრადიგობის, იგი ემყარება, როგორც მველ ქართული წერილობითი წყაროებმა და
ხამაგნათი გნობებს, ახვეე თეოი უკრის მონახვერში დღელი ფრესკული წარწერებმა. აღ-გავარელი იმ-
მებდა რა გომთოვ გამაბვილს, რომელხაგ მე-18 ხაუკუნეში გადაურერია მონახვრისხველი ფრესკული წ-
წერა, რომლის მიხედვითაც პირველ ქართულ ქრისტიან მუვეს მირიანს (265-342 წწ.) იერუსალიმი-
ის მობილიხას 316 წელს მუვეუღებია მონახვრის ახაშენებელი ადგილთ, აღ-გავარელი მიუთოვდა
გამაბვილის წიგნზე (იხ. *მიმოსლავ რუს. გამომემა - Пустоеставе*) და არა ხაუკო-
რე ფრესკული წარწერაზე, რომელიც, ჩვენი ვარაუთით, მახ არგ უნახავს. ხაგროდ, ჩანს ბერძნებმა ხა-
ხურველად ჩახოვადეს თავის გადმოცემა-ჭრადიგობისათვის მეფი დამაუქრებლმა რომ მიეგათ, მონახ-
ვერში არსებული მნიშვნელივანი ხახგროთი-წყარობითი ხახათის ქართული წარწერები ან გადაეშალ-
ათ ან გადაეფრათ. ამის კვადი მონახვერში არსებულ ყველა ფრესკას აუყვია (რუხოვლის ხურათის
იხგროთა ხომ ამაზე მეგყველებს) და თუ ახე გაგრებდა, ვგოქრობ მადღე გოგა და იხიგ უნიშვნე-
ლი ქართული წარწერა შერჩებათ კედლებს. (იხ. *გავარელი, 32, 90*)

გარკვეულ იმობიქრომას ქართულია მოღვაწეობისადმი და მათი ხიშველემისადმი პაღებინაში,
არამერქმენი ქრისტიანული წრეები უკრო იჩენდნენ. ახე მავალითად, არქილიან რეუღენის მიხედ-
ვით, კონხანგინენ დილს უმრძანებია წმ. ევხანგელისათვის, თავისი ბერძნული ხველია ხაქართულის და
ქრისტიანობაზე მოღვაწე მისი მუვე მირიანი - შაპუთი პირველის ბული (ხხრეულ ხახანანთ დინ-
ახვილდან, ახვეე მისი ხაღიგ. მუვე მირიანს იმპერატორ კონხანგინენათვის იერუსადგილთ ღოგ-
ხა უთხოვია წმ. უკრის მონახვრის ახაშენებლად. (იხ. *Arch. Dowling, The Georgian church in Jer-*

usalem, Palest. Explor. fund, 1911, I, pp. 181, 183)
როგორც დეუღენი დახმენს. (იხ. *დახახ. წიგნი, გვ. 182*)
მე. ქრისტიანული აღმოსავლეთის იხგროთაში მთელი
ეპოქა შექმნა პეფრე იმერმა (იმერელი). მისი თა-

The Georgians, though at the present they scarcely know in the Holy City, yet claim special attention, next to the Greek Church, not by reason of their orthodoxy and consequent inter-
course with orthodox Eastern churches, but on account of their early establishment in the neighborhood of the sacred sites at Jerusalem, and the great importance which formerly belonged to them.

ნაგომელის ბაკურ იბერიელის გნობას უკრის მონახვერის დამაარხველთა შეხახემ, იბერიტმე მე-4 ხა-
კკუნის მიმანგვილი იხჭირკობი რუკინუხი. (იხ. Ruffinus , წ. მე-10, თავი მე-10)

ჰეჭრე იბერიელი პალესტინაში, მე-5 ხ-ში მოღვაწეობდა. მისი თავდაპირველი ხახელი - მურვანი .
გამხლარა გნობილი სწავლელი და ღვთისმეტყვეელი, შემდგომში დამის, მაიუმას ეპისკოპოსი. 12-14 წლ.
იხა ჩაუყვანილი კონსტანტინოპოლში და იმპერატორ უმგრ. თეოდოსიუსის (408-450) ხამელი კარზე მ-
ულია აღმრდა-განაღდება. შეუხწავლია ბერძნულ-ბირიული ენები და ხამერი განდგომილი გხოვრებინა-
კენ . მღვდელმთავრის მხახური თანახთან ეროდ გემი იერუსალიმისკენ აუღია, ხალგ წმ. ხალღავ-
ის ეკლესიაში 25 წლის ახაკამელ უმოღვაწენია. მას აუშენებია წმ. ღვთისმშობლის ხამეგობახეგმოდ
მონახვერი, იბერთა მონახვერის ხახელით გნობილი. თუ ეროხელ კილვე გავისხენებმ პოკოპი კენარი-
ელის გნობას იბერთა და დმთა მონახვერების შეხახემ, რომელმე იმპერატორ იხხინიანახე განუახ-
ლბია წმ. თაღლესის და წმ. გრიგოლის მონახვერებთან ეროდ, (იხ. გეორგიკვა, გ. 2, 1965, გვ. 223) გხა-
ლი გახლბება, რომ დმთა მონახვერის ქვეშ იგულისხმება ბეთ-ლესების (მწყემსთა ვილის) ბირ ელკუგ-
ის მონახვერი, რახ შეეხება იბერთა მონახვერს, რომლის დაარხებახახე ჰეჭრე იბერს მიანერენ, აქ
ხაკვლევია უკრის მონახვერი იგულისხმება თუ ხხვა მონახვერი, რომელმე უკვი გვქონდა ლპარაკი,
წმ. ხამელი იბერთა ეპისკოპოსის ხალღავის წარწერახთან დაკავშირებლი. ზელმელი არ იქნება თუ ჰე-
ჭრე იბერიელის ზოგიერთ გხოვრებინებულ პახახე ჩაკუვირებლით. იერუს. პაგირარიქს ანახახეხუხს (458-
477) ჰეჭრე იერომონახხალ უკურთხია, რის შემდეგახ იგი (ჰეჭრე) უღამბოში განღეგლია და იარღენ-
ის ნაკირზე მონახვერი აუშენებია, მერი ეგვიპტის უღამბოსთის მიუშერიბია, ხალიდანახ იხვე ლამ-
რუნებული იერუს.-ში. ჩქარა პაგირარიქს ანახახეხუხს იგი დამის ქ. მაიუმას ეპისკოპოსად გუწყენუ-
ბია. 451 წელს, როგა იმპერ. თეოდოსიუსის შემკვირღეს მარკიანუსხს, გნობილი ქალღვლენის კრება მ-
უნწევია მონოთეიზმთა და იაკობიზმთა ხაკვლესით ერესის დახაკვამბოდ, ჰეჭრე არ მიმხრობია ანგიერე-
ჭიკულ ქალღვლენურ კრებას, რის გამოგ იძულებული გამხლარა ლეგროვებინა თავის ხაკვიპოსოსო აღ-
გლი მაიუმაში. ზოვის გნობით 453 წელს, ზოით კი - 458 - ხ ლამრუნებია თავის თანამღვთმამხ. გ-
რადგელიდა 475 წელს, 65 წლის ახაკში, იმპერ. ზენის ღრხ და როგორც ეროერიო მოგრაფი გვაწყებხ
დაუკრბლავთ იერუს.-ში, მის მიერვე აშენებულ ჭმარში. (იხ. გვაგარილი, 36, ახვეუი H. A. Mapp, Auxse
Petra Isvera, Pravosl. Naest. ob. , t. XVI, CPG, 1896; P. B. Bagatti, L'eglise de La Gentileté en
Palestine, (I-II), 1968, J.-m, pp. 94-95; Isaiah Press, A topographic.-histor. Enciclop. of Pale-
stine, J.-m, 1952, p. 802; J. Finegan, The archeology of the new testament, the life of Jesus
and the Beginning of the early church, 1969; M. Lagrange, Rev. Bibl. 5, 1896, pp. 457-460 etc.)
ქარლის გხოვრების მიხელეთ, ჰეჭრე იბერიელმა, რომელმეგ ოხინწავა ენა ბერძნული და ახურიბრი-
ვი და გლინოფილიბა ხრელი, ვიდრე ყოველთა უკურღარქის. ქ. გ. 133, გ. 1) ... აღკვეცილი იქმნენი მონ-
აზნებად: და უწოდენ მურვანისხ ჰეჭრე, ხლი ხაკურთხხა როვანე, რომელთა ლუარქნი და შრომანი
გამოთქმელ არიან. და აღაშენენი მონახვერნი და ქსენიანი. (იქვე; გვ. 134)

ჰეჭრე იბერის ხვინაქხარული გხოვრების მიხელეთ, რომლის პირველი რღაქმისის მიროთღ წყარის
„მოკლდ გხოვრება“ და ნაკლდ, გხოვრების ვრღელი რღაქმითა წამილაგვინენ (ხვინაქხარ. გხოვრება უწ-
და განკუთხევიბოდლეს მკველვარათ აზროთ მე-17 ხ. ბოლის და მე-18 ხ. დახახყიხის (იხ. მკ. ქარ. აგოგ-
რახელი ლეგირატორის მეგდმი, წ. მე-4, გ. 1968, გვ. 194; ხ. ენუქიაშვილი, ჰეჭრე იბერიელი (გხვლელ-
ღორნიხე არილაგელი), შრ. , გ. 1961; ახვეუი, კ. კველბე, მკ. ქარ. მწერი. იხგრორა, 1, 1951, გვ. 314 ;
ხვინაქხარ. გხოვრ. გუქსეხის პახაკემი გიგორებულია მკ. ქარ. აგოგრ. ლეგ. მეგდ. წ. 4, გვ. 378 - 385)
... და მიერ წარვიღეს იერუსალიმად და, ვითარცა მიორენეს, შეწყნარებულ იქმნენი პინიანისის ვის-
განმე მეუღლბა მისიხა მეღანიხან, რომელი მიხრულ იყენეს შრომით ღიღნი მთავართაგანნი, ლამ-
გვემენი ხლოხიანი, რომელთა მონაზნებინა გხოვრება შეეგვილი, აღაშენენი ორნი მონახვერნი
და შეიწყნარებლეს მუნ მიმავლთა.

მამონ მამახახელებმან მის მთხა მონახვერისამან წარსყენანა ხალღვად განმავგხოველებლად და

აღკვეთა იგონი და შეძობა ხახე მონაზონებისა და უწოდა მურვანის პეჭრე და ხაჭურისხა შახ --
ოუანე...

...კვალად აღაშენენ მონახელონი ხხუანი... მიერ განვიღებ უღაბნოა ორდანიხაა და აღაშენენ
მუნგა მონახელონი... და მიერ კვალად წარვიღებ უღაბნოა შახ ეგვიპტის და აღაშენენ მონახელონი და მუ-
ნგა აღაშენენ ეკლესია და მოიყვანენ ეპისკოპოსი კურთხევად ეკლესია... კვალად მოიჭებ იერ-
ხალოდად და ხხუანა მონახელონი აღაშენენ და ხახე ეკლესია და უღაბნოა განახეულებოთ...

მაშინ მუნ ყოფიხა შახა აღხელოდა ხანაწერი ოუანე ხაჭურისი და ღლითა ღლითა და შახე-
ოა ღამარხე იგი შახ მიერ აღაშენებულა მონახელონი.

...ხოლო შახად მოღუაწე გუამი მისი (პეჭრეხი - ი.ღ.) დაუხეუნენ შახე ეკლესია შახ. მაშინ
შემოკრებენ ყოვლით კერძოვე უძღონი და ხხელონი და უჭურველად მოიღებენ კურთხეხა...

თუ კარგად ჩავეკვირდეთ აღნიშნულ წახეულებს, გხადი ხედავთ ერთ გარემოებას პეჭრე იბერისა და
მისი ხაჭურისის ორანეს გხოვრებლად. მიმოქვეყნებო და მონახელონი შენებანი. ზგადი გრამა: კვ-
ალად აღაშენენ მონახელონი ხხუანი... შემდეგ იწყება დაკრეკელება გეოგრაფიული აღკვეთის მი-
ხედვით. 1. მიერ განვიღებ უღაბნოა ორდანიხაა და აღაშენენ მუნგა მონახელონი. ეჭვს გარეშა
რამ აქ მელდობს მონახელონი იგულისხმება (იხ. ხ. ყავხინიშვილის წინახეულებაში, ქ. გ. 1, გვ. 061-062,
ხ. ყავხინიშვილი, ქრესტომათია, 1, გვ. 262; ხანიშვილი, რამ მელდობს მონახელონი შემდეგში ღამა
მონახელონი ხახელოდაც ვახად გნობლო, პეჭრე იბერის ერგოლო ხაჭურისის ორანე ღამის წამოძეოდ-
ობის მიხედვით). 2. ამის შემდეგ ეგვიპტის უღაბნოა აუშენებია შახ მონახელონი და შ. კვალად მო-
იჭებ იერუსალიმად და ხხუანა მონახელონი აღაშენენ... რა უნდა იგულისხმებოდეს ამ ხხუანაში,
იბერია მონახელონი თუ გარკვეული მიმართება უცრის მონახელონი? - ყოველ შემთხვევაში გარეგნ-
ებულ კონფესიის თანახმად აქ იბერია მონახელონი იგულისხმება, ახეა მელდობს დახელონი ხხ-
ელონი - ხახელონი წრეებში. (შ. გ. შახე, შ. შახე, დახ. ხ. გვ. 94.

ჩვენის ამოთ, გოფა არ იყოს ხაკვირელო და
ხახელონი ყოველგვარი მიმართების მოპოვა
პეჭრე იბერის მონახელონი შენებლობის მოღვა-
წეობა და უცრის მონახელონი შოის, ვანა ხედავთ ხხუანაში თანახმად არ შეიძლება იგულისხმე-
ლს როგორც იბერია, ახევე უცრის გნებში? მოძეოდ ჩახელონი კვლამ ამ მიმართებოთ,
შეხადოა გარკვეულად მოპოვის შუი ზგადი დახელონი დახელონი ხხელონი ხხელონი. და ეს იმდენადა მნიშვნე-
ლოანი, რამდენადაც, თუთ პეჭრე ქართულის პირებმა იქნა აღმ. ხაჭურისიანი ნათელი ღმრთე-
შეუდობისა და განხელონი ხხელონი ხხელონი. როგორც გნობლო, პეჭრე გხოვრება ბერძნულად აღწერა
მისმა მოწამებ ორანე რუხეშია, რამდენ ღლიანი და იკარგა, ხოლოდა მარგანი ვამიხეა რიხად რა-
აქმ (იხ. R. Raabe, Petrus der Iberer; ein Charakterbild zur Kirchen- und Sittengeschichte
des 5 Jahrhunderts; syrische Übersetzung einer um das Jahr 500 verfassten griech. Biogr.
Lpzg. 1895.)

გნობლონი მკვლევრების მ. ნუგუბისიანი (Таша Исидора-Дюкская Арменаца, Тб., 1942) და ე. პ.-
ნიგამისი (იხ. Pierre l'Iberien et les écrits du Ps.-Dennis L'Aréopagite, *Memoir. ILLI* ღ-
მელდობის თანახმად, პეჭრე იბერიელი - ღლიანი არეპაგელი, ღლიანი ორანე (ერისკელონი - მიმართ-
დად - ღლიანი) ხაჭურისთან ერთად (იგივე იერუსალიმი), დახელონი ხაჭურისიანი განამდელი გლონი-
იერუსალიმის ხელონი წამოძეოდ ეკლესია არიანი. თულისხის ხახელონი დახელონი და შახელონი-
აქ ხაჭურისიანი ხახელონი შახ ათხელონი ხაჭურისიანი მიმართებოთ მიმართობა მიმართობა მიმართობა-
იერი განწყობილებში. (იხ. აგრეთვე. მ. ნუგუბისი, * ხ უ შოშიში, გვ. 59, (1955), გვ. 10-11; ხ. ყავ-
ხინიშვილი, წინახეულებაში, ქ. გ. 1, გვ. 033-034. ვრდელი მიმართობა: Dionysia, Recueil cont-
enant l'ensemble des Traductions Latines des ouvrages attr. au Denis de L'Aréop., I, 1934.)
04 ქართლის გხოვრების გნობოთ, ქართულად შევე ვახელონი გარეხადი (446-499), იერუს. - ხ ხელონი

მე-5 ბ. ზოონს, თან წაუყვანია ღელა და და ხუარამზე, და ხონროიანთა დინახეობის მეფის იუზილიკერ-
ის შვილ პუროზიანს ერთად, აზერმაიჯანის ვაჟდით, გზას ვახლემითა. ხონრი (პურში) ანჟლოქიაში და-
რჩენილა და იქ უხდილა მათ. მომლოცვათ ღრვეა აღუვლენითა წმ. ადვლემის ეკლესიაში, მოუხილიათ ხხ-
ვა წმიდა ადვლემი და ღილი ხარუქრემით გამომბრუნებულან ანჟლოქიაში.

ქ. გ. ახოლ ვახუანგს ევლენებს ღელა და და მისი ხუარანზე, რათა წარტყანნიეს თანა და ილოცონ
იერუსალემს, წარტყანნა და წარტყილებს ვახუანგ მეფე და ხუასრი გზახა აღარმადვანისხანა, და მუნ-
ით წარტყილებს ვახუანგ მეფე და ღელა და და მისი იერუსალემს, და ხუასრი ეოლა ანჟლოქიას, შუი-
რებს და ილოცებს წმიდახა ადვლემახა, და მოლოცნებს ყოველი ადვლემი წმიდანთა, და შუეველენებს წმ-
დახა ადვლემახა, შუქრებს შუხანრავი ღილი და წამოლოცებს ანჟლოქიას. გ. 1, გვ. 166 (შერ. Brosset,
Hist. de Georgie, I, გვ. 137; ამახვე ადახლურებს ქ. გ. -ის მე-13 ხ. -ის ხომხური ვერსიას, ბრხე.
ღამაჟ. გვ. 41-42)

ჯუანშერი, ალქრის რა ვახუანგ გორგახლის ვიწიგხს სპარსთა მეფესთან, წერს: ჰამიან მოლო სპარს-
თა შივემან ქარაჟა და დაწერა ჰელთა თუხითა წიგნი ბერძენთა მეფისა ხიყუარულისი და რინება ხა-
ზღვართა, და ხივილითა უკუვემისთუხს. მისხა ფილისფიმი საზღვროთა იერუსალემისათა და თქუა, ვ-
თარმელ. ქალაქი ხელუსა თქუენისა არს იერუსალემი. (ქ. გ., 1, გვ. 183, შერ. გვ. 192)

მე-18 ხ. იერუს. პაპირიქაქ რხიხიოლისი გნობით, გოლითაშე ინახებოდა ქართული წიგნი, რომელიც
ახახავდა ვახუანგ პირველის მოგზაურობას იერუს. -ში) (იხ. გვაგარელი, გვ. 37-38) პალესტინაში ვახ-
უანგის ყოფნაზე მე-18 ხ. ქართული ეპისკოპოსი ფილოთეოსი კაპარაკობს, მადგამ როგორც პრუს. აღ-
გვაგარელი შუნიშავდა, ფილოთეოსი მშვილმობანი მომლოცვათ ვახუანგ პირველი, აურვეთა ვახუანგ მესამ-
ეში (1302-1307), რომელიც ქართულია ჯარების ხათავეში, მონგოლ ყაზან-შახთან ერთად ხონია-პალ-
ესტინას შუხევითა, ევკოპიშემდე მიულწევითა და მამულქემთან ბრძოლა ვაუარათავს. იგი დამახვილთან და-
მარხებულა. (გვაგარელი, გვ. 53-56; ჟირამე, იახახ. წ., გვ. 220-222)

შემოქმედლებიან აშვარად ჩანს, რომ ბერძენებთან ერთად და მათვე თანხიობა-შემწეობით პალესტინ-
ის ქრისტიანული წმ. ადვლემზე გარკვეული უსტუმბები ქართულდებხვ შქონითა. აღხანიშავთა იხიგ,
რომ მე-6 ხ-ში, ქართული პაპირიქისი კირონის და პაპა გრიგორი პირველის (590-604) მოგოქულე-
ში ერთანეთის შუხევილიან იერუსალეშიში. (იხ. Y. Prawer, Le monastere de Croix, Ariel, № 20, 1970)
05 ჯრის მონახურის ფოპოგრაფიული მღებარეობა იერუს. -თან მიმართებაში მრავალ მოგზაურ-ავტორ-
თანაა მოითხოვული. მართლად, ახელით ხახით: იერუსალეშიხა და აუნ-ქარუმს შორის, იერუსის დახ-
ავლეთით, ნახევათი ხათის ხავაღზე. ანხელისი (1508 წ.) გნობით მონახურამდე 228 ნამოქია 'უნ -
ქარუმისკენ (ხამხურთხვენ) მიმავალი გზიდან. იხ.

ეს ადვლით ხულონიეს ხახელით იყო გნობლით, ახევე,

ვალი ღერ ელ-შუხაღლაშებს (არამ. ჯრის მონახურის ხეობის, ვალის) ხახელქოლებით. აქ იმდროდა
შეოს ხილის ღამაში ჰილა, რომელხავ ზოვიროთი პილიგროში (ფუხერი, ღამბი, ბრილიგნახანი, გურ-
გი) მევე შელისი ჰილა მიიჩნევიდა.) იხ. ხათანადლო:

ფილოთეოსის ვადმოვემით, მე-19 ხ. -ის 30-იან წლებში, .
შეოს ხილის ჰილა, ჯრის მონახურის ხეობაში, აღარ ხე-
ლემდა აღრულ შამბეჭლიგმას, თემდა შეოს ხილის
ხეში იხევე შემოქრინენ ხეობას, მონახურთან ახ-
ლის ვი მშენიერად მოვლით ბილი იყო. ოლებდა მრ-

ვალი კვიპაროსის ხეობიდან ერთადერთი მღებარა ხაკუთრი მონახურის ეგში. (იხ. ფლომ. 2, და
გვ. 728) .

06 რავ შუეხება ფარლიკოთი ლეგენა-ვადმოვემებს მონახურის
ხაკუცელითი წმ. რელიქვიების შუხახემ, უნდა აღინიშნოს, რომ მ-

Descriptio Terrae Sanctae, sec-
tore Anselmo, ordinis Minorum de Observantia. In
fidei. Canisius' Antiquae lectionis tom. 6. p.

1479 f. Hans Tucherer Beschreibung. S. 147.
1482 in Hist. Würm. 1452. 4., v. 1482. 1483 und 1484.
Hist. Genab. 1464. Fol. 37. 1461.

1483. Wepfenbach. Die fari oder wylt oder wylt
zum dem heiligen gab rufere Herrin Maria crifti gen 117
rusalem. S. 146. 148. 1488.

1507. Georgii, Prioris Gemnicensis, Epitome
s. Diarium peregrinationis transmarinae, videl. Aegypti
Montis Sinai, Terrae Sanctae, ac Syriae. In B. Prall
thesaurus anecdotor. novissimus. Fol. Aug. Viad. 1791.
Tom. 2. part. 3. Columna 433 sqq.

წერილს შესახებ, wie von Jerusalem, nicht bei 274
nicht mehr; hierin aber nach dem Citatum, nicht, die
nicht mehr (S. 147) in der 20. des 14. Jahrhunderts, und
berei nicht; die in Jerusalem 274 die 14. des 14. Jahr-
hunderts. S. 147. 148. 1488. 1488. 1488. 1488. 1488.
S. 147. 148. 1488. 1488. 1488. 1488. 1488. 1488.

ღრუი ხავერდების უკან, აღმოსავლეთის მიმართულნი, დასავლეთისკენა რხ ადგილზე, ხავერდის
 ის ხე ამოწრილად, რომელიც ქრისტეს უკრძამისათვის ყოფილა იქმ-ვაობი გამაღწეველი. 1565 წელს,
 შოგიერი პილგრიმის უნახავს ფხვნი, რომლიდანაც უკრძამს ხე აღმოჩენილა. ეს შოგიერი პილგრიმის
 ეს ხე შოგის ხილბა ან კვიპაროსის უნდა ყოფილიყო (იხ. *Vermaarde Driem van Kina Asia... en Palestina*)
 Delft. Koningrijck, 1697)
 ხავერდების ქვემოთ, მთიანობებზე ადგილზე, ხალხ მიიღეს, რომლებსაც აძამის მიერ შოგი-
 ემული ხამი ხხვადახხვა ნარგავი: კვიპაროსი, კვადრი და შოგის ხილი ხე დაუყავს, და ეს პრეფ-
 ბი გოლდათა მთხანანობელი რეგულადელ მიუჩნევია. მონახარის კვლევებზე დაჯული ფრესკებზე მთხანან-
 ებზე ამ ეპოქაზე. შირველ ფრესკაზე აძამის გადასვლას ნარგავებს ლეხ. შირველზე უხვდავს ლეხ,
 ლეგვილს გოლვილი ხოლომდანი და შეხამებზე აძამისა და ხამ ანგელოსს ელნი მამრეზი.

ლეხ, მითითებულ ადგილას დაუყავს ხეები და იარღვისი წყლით ჩყავდა. წყალი ხხვადარზე ავალ-
 ემული ფიკით ამოჰქონდა გრძელი და მწვანად ხავალი გლით. ერთელი ლეხ ხაგანა ვადახგომია გმა-
 ბე, შემოხვევი გამვლელის ხახით და წყალი მოუხზოია, ლეხ მიუცია, გრვა გაუვლია, ხაგანას იხვე
 მოუხზოია წყალი, მიუცია, კვლევე შეხამელ და ბოლოს ღრვი უწყლად დარჩენილა, შეწყვეტილა ფრიალ,
 ანგელოსს უთქვამს მიხთვის: - ნუ ხხვხარ ლეხ, ეს წყლით შოგინდობს გრლევეს და ხე, რომელიც დარ-
 კე მანგს აღმოჩენილა, და ღელ რუბინს ითამაშებში. (იხ. *V. Guerin, Description de la Palestine*,
 Judée. I. P. 1868, p. 79; *Quaresimio, Ilucidatio terrae Sanctorum*, t. 2, p. 413; *Beno, Die Legende*
von Kreuzbaum, Das Heilige Land, Köln, 1934, 78 *Nachrichtenblatt, Heft 4, SS. 137-159*)
 ფარდობილი ვადამოგების თანახმად, ხავერდების ადგილას ადამი ყოფილა დამარხული. მე-11 ხ.

ფრანგი პილგრიმი ურნე, ახე მოგვიხარობს ამ ლეგენის შესახებ:

... მათ შემდეგ არის ადგილი, ხალხ ქართულით ხაბამაგია, აქ,
 როგორც ამბობენ დარჯული ყოფილა ნამდვილი უკრძამს ხის ნაწილი.
 უკრძამს ხე ითამაშებში წაუღიათ, რადგანაც იგი რომანიდან მოუგან-
 იათ ჭამრის ხხვა ხამენ შახალახთან ერთად. იგი დარჩენილა ხო-
 ლმონის ჭამრის, რადგანაც ვერ უნახავს ადგილი, ხალხ ეს ხე
 ვინახარებდა. იგი არც მალან გრძელი ყოფილა და არც მალან
 მოკლე... ამ ხის ნაჭრის შესახებ და მისი წარმოშობის თა-
 მამზე ყვემინან, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, მიუთითებენ იმ ქვეყა-
 ნაზე. როგა ადამი ხიკვდელის ხარეგებზე წრილა და დრეოსს ლ-
 გვას აღუვლენდა, მოუხზოია, მიხთვის იმ ხის ფრევი მოუგანათ,
 რომლის ნაყოფიც მას უჭამია, როგა შეუგონია. მოუგანათ მის-
 თვის ფრევი, მას შირკით ჩაუღია, ამ ღრის კბილებით ჩაუჭერია ფრ-
 ვისთვის და ხუელიც განუგებებია... ეს ხე ფრევი შემდეგ შრავალი ხე-
 ემად ქვეყანა. როგა ქვეყანაზე წარღვნი ამოხუდა, (წყლებზე) მოგუ-
 დეღიათ ეს ხე და ნიშანის (რომანის - ი.ე.) მთამზე აუგანათ .
 აქედან წამოუღიათ იურხალემში იმ კვლემთან ერთად, რომელიც
 მად ჭამარი აუშენებიათ და რომელიც რომანის მთამზე მოუჭრიათ.
 მისდა შირვე, როგორც ამბობენ, როგა იეხი ქრისტეს ხისხლი
 წამისხლშია, ადამის თავი გამოკვეთილა უკრძამს და მახავ წა-
 მისდენია ხისხლი. ახვევე ხელმდა, რომ ყველა უკრძამს იურხ-
 აღის მიწამზე, უკრძამს ქვემოთ, ამის (ადამის) თავის მხავები
 გამისხლულმა შქონდა. ქართული მის შესახებ, რომელიც არიან ხაბამაგში (მონახარეში), ხალხ უკ-
 რძამს ხის ერთი ნაწილი იქნა აღმებული, ვინამამენ რა ხაღის არიან იხინი ან რომელიც ქვეყნიდან. ქვე-
 ყანა, ხალიდანაც იხინი არიან აუვეია (აბამაგია - აბამაგეთი) კი არაა, რომელსაც შრავს შრეველ და

Après Jérusalem, à une lieue, avant une abaye de
lorians, à un dit que l'on - des pierres de
le vraie croix se cache. L'édifice de la croix a pu être
devant le Temple; car de là après du Liban; avec le
marbre des Temples. Et c'est ainsi devenue le Temple
salomon, par ce qu'on ne pouvoit trouver aucun d'
de saintes. qu'on ne fut un temps long au trop
croire
Or on dit de celle pierre de full, dont elle vint,
il est en dit, et il est ainsi que qu'on Adam
et le monde. Il y a de ses fers, pour Dieu, qu'il
l'apparait à ramifié de l'arbre et avoit le
fruit mangé, quasi le peche. On la porta et il le
prêt, il le mett à la bouche. Quant il en à fe boiuse le
fruit, il estraint les dents et l'ame s'en alla: s'ouçons
pu le ramifié ne le pot on s'achurer des dents; aus fu
entfous - atout. Cil ramifié, si comence on dit, repitil
de devint - beaux arbres. En quans ce vint que le delages
fu, si estiraux cel arbre; et le mena li delouvers et
le mont de Niham. et de l'abaye fu li crocés en Jerusa-
lem avec le marbre des Temples fu fu, et fu
raillies el mont de Niham. Il avint, si comence on dit,
quand Ihesu Chris crocés, que le seill Adam estoit
siens le bois, de quans le fruit - fu. C'est aus hors
des dents. Le seill Adam aus hors de le crocés et
reçquist li fruit. Dors il avint ensues qu'on vint
les crocés c'on fut en le siere de - Jerusaleim, c'aus
pié de la croix, a une tierce en ramé. vance de chab.
Or vous dirai des fers qui sont en l'abie au l'axe
des parais de la croix fu prise, qu'il gret en tout, ne de
quel siere. La siere d'ent le fruit à et à un Aveq. et à. fi. a
roi et reine; deux autres gens apeliés cele terre ours
de Fememie Pour vos l'apetes siere de fememie que
la roine cevait et siere est de les femmes, ausi bien
comme la croix fu de les hommes. En celle oere s'ouçons
les femmes c'au manieille, de li vint d'aus pour croc. Quant
la fems est née et elle est un peu croc, le li croit au la
delire manieille d'un fer caut. et le ferente li belle au
qu'on ne enfans avint. Et pour que li croit ou, le delire
qu'on ne li suite mais au outre l'esper, quant elle est en
baulie
*(იხ. *Itinéraires à Jerusalem et description de la terre sainte**
aux II, XII, XIII ss. 1862, par H.
Michelaut, G. Raynaud, pp. 43-47)

ღელადაც, არამედ ქვეყნიდან, რომელსაც ზოგიერთი, ამოკმაძღვნი (ფეშენია - ხაქალეთი, ქალაქი ქვეყანას - ი.ე.) უწოდებენ. ქალაქი ქვეყანა იმისთვის უწოდებდა, რომ აქ მძიმანებლებს ღელადაც და ჰყავდა ქალაქი და მქარა, ისევე როგორც მეფეს გააჩნია თავისი მხედრობის. ამ ქვეყანაში ქალაქს მხოლოდ ერთი მუშე აქვს და იმახვს გეგუციან რაჭობ: როგა ქალი იბაღება და თუ იგი ოღნავ მკაცრია, (ანზხელი) მას აჭრის მარჯვენა მუშეს მჭრელი (მახრი) რკინით, მარცხენას კი უჭრებენ, რათა მკვებებს ავეუბოს. და იმისთვის აჭრის მარჯვენა (მუშეს), რომ მან შრომის დროს ხელოს ამოშობებდაში ხელი არ შეუშალს... (შტრ. ვ. გერინი, დახახ. წ., გ. 1, გვ. 79-80; გერინი იმახვს დახახენს, რომ გაღმრეების თანახმად, აღმის თავი გოგოთას მიკშია დამარხული, ამდენად უკარგული ქრისტიანს ხელოს მას თავზე ხელოდა. აქედან, ახვევის გერინი, შუახვეუნიების ფრანკრადში ხშირია ხიუეგში თავის ქალის წარმოჩენა უკარგების ფრანკრადში იქვე, შტრ. I. Frawor, Le monastere de Croix, Ib., p. 68)

უკრის მონახტრის ერთადერთი ფრესკაზე ვხედავთ ორ კაცს, რომელთაც ხის ჭრის მიაქვს გოგოთაზე უკრის მონახტრებდაც. გაღმრეების მიხედვით, უკარგების მერე ის უკარი დაკარგულია, 326 წლის უნახავს ღელადაც ელენეს. (იხ. გერინი დახახ. წ.,) გნობა-გაღმრეება უკრის ხის შეხახებ ჭრის დროს, 1102 წელს არ უნდა ხელიღებოდა, ჭრისთვის ხიროელი ქრისტიანებისთვის ფრანკებს გადაეცა. რომელი და ხელოდა დათნი კათოლიკოსები არც თუ ისე დიდი ხელისით იმარებდნენ აღნიშნულ ჭრისთვის. და ხელოსის ნიშანდობით ხამახმით გაღმრეება უკრის ხის შეხახებ აღმის. ქრისტიანებისთვის იყო დამახახათებელი და მათ წრეებში მორული. ჭრისთვის, 1830-იან წლებში, ხელებული აღვლი უკრის ხის აღმრეებისთვის, თორი მარმაროლოთი შემოუჭრელია და მოუპირვეთებისთვის. ხელოდა კი, პოლიგრაფები განახვეულებული რილით ექვედნენ ამ აღვლებ და მათ ხამოგზარო მარმარეში აუხილებელი მოხახილელი რვობ წარმოადგენდა უკრის მონახტრის, აღნიშნული გაღმრეებისთვის ჭრისთვის გამა.

07 არამოა იმეება და დაკარგება მთელს მახლობელი აღმოსავლეთში, ქრისტიანული ქვეყნების პოლიტიკური დაგება-დაქვეითება განაპირობებს ყოველხვეუნიების თორქების ყველა ახვეულობს. ხაქალეთი, არამოა მახლობის მძიმე უღობს ქვეშ ექვეცვა და არხებული იხლოლოთი კავშირი მახა და პაღახინას შორის უკრ ხელებება მერე კი თორქების წყლებს ხახებოთ. ქართული ხაველებო-ხამონახტრის გენეტიკური ვილევ განაგამობენ იმერეთის თავის მოღვაწეობას ქართული მწიგნობრობის ხელოში. მე-7 მე-8 ხვეუნიებს განეკუთვნებიან ქართული დაუთარღებელი ხელოწრეები პაპრეხის ქალაქსა და პერგამენელებზე შეხრულდნენ. ვარდა ამისა, გნობილია, უკრის მონახტრის ერთადერთი ხელოწრის მიხედვით, მიღობის ქართულად მთარგმნელია ხახებობს, ეს პირები მე-5 მე-7 ხხ-ში მოღვაწეობდნენ ანგლოქია - პაღახინაში (ანგლონი, ხამა, დავითი, ხვედრე და ხხ. (იხ. გავარელი, Сообщение о грузинских яхтер. памятниках, СПб., 1886, стр. 62)

608 წელს, ზეოსი ხელოს მახა და გეოსი იმანიში ქართული ბერ-მოღვაწეები ჩანან. (იხ. Commemoratorium de Casis Dei et monasteriis, Itinera Hierosolymitana, Geneva, 1880, t. I, p. 302; R. Janine, Les Georgiens dans l'empire Byzantin, Diot., 1920, t. II, p. 1256.)

მე-9 ხ-ში, ქართული ბერები წმ. ხამახ ღვარა-მონახტრში ეწოდნენ ხახელით მოღვაწეობას, წიგნების გაღვაწეობას, მთარგმნელობას და ა.შ. ახეობია 864, 925 და 1038 წლების ხელოწრეები.

მე-9 ხ-ში, პაღახინაში მოღვაწეობდნენ წმ. ილირონი (829-875) და წმ. კონსტანტინე. პირველი მათგანი კახეთის თავადური ოჯახიდან წარმოსდგებოდა. (ღვარჯილეთი იხ. გავარელი, გვ. 39-41)

846-855 წლებში, პაღახინაში მწიგნობრობად მოქვედარა კახეთის დიდგვაროვანი ოჯახის მამოძებელი, წმ. იმის ბერი კონსტანტინე, რომელსაც, როგორც მრახე წერს, პაღახინაში ჭარბებისთვის დიდი ხამოძერები შეხრარახს. (Brosset, Histoire de..., გვ. 266 და ქვემოთ)

მე-10 ხვეუნიის ბოლოს, პაღახინაში მიხვდა უკრის მონახტრის აღმამებელი გენახახელი პრინცი (ერბოში გორვილ წოდებული), იგი მამოძებელი (ზოგიო მამოძებელი) წარმოსდგებოდა და ხელო-

ზღა თბილისის მახლობლად, ბეთანის რიხაბედი, არხენი ნინოწმინდის ხეობაში. მერვე
აზის გამგებარეობა, აქედან ვი პარტიაში. აქ წმ. სამაძვ მონასტერი დახატულია. ხინას
ხავის პერგამენტი. ხელნაწერის მიხედვით, პარტიაში 992 წელს, 333 წელი პარტიაში. (იხ. გვა-
რელი, გვ. 198)

ქრისტიანობის იერუსალიმელ მოღვაწეთა ხინაქსანული ცხოვრების გეგმა (პარტიაში ქარ-
თული, 1334 იერუსალიმელი და ნიკოლოზ დელი) 1902 წელს, პარტიაში პარტიაში გადმოქრისტიან-
კი მარია, იერუსალიმში 24-25 ხინაქსანული ვრდულიდან. ხინაქსანული გეგმაში კამბეჩევი იქნა გამო-
ქვეყნებული თ. ყორღანის, ლ. ყორღანის, ხ. ყორღანის და ხხეთა მიერ. უახლეს გამოცემას წა-
რიალენის ბედი ქართული ავტორული ლიტერატურის ბედიში მე-4 წიგნში შედარებული გეგმა-
ში (გამოსაქვეყნებლად მოამზადდა და გამოქვეყნდა დაუროთ ენკიკლოპედიაში, ილია აბუაძის ხელმძღ-
ვანულია და რელიქვიის, თბ., 1968, გვ. 345-351; გეგმაში წიგნში გვ. 98-125).

კერძოდ, პარტიაში ხინაქსანული ცხოვრების გეგმის დაწერის თარიღად მკვლევარები მე-11 საუკუნე-
ნის 70-80 -იან წლებს ვარაუდობენ. უნდა შექმნილიყო არაონის უდაბნოში (ლ. ყორღანის, ე. მჭედვე-
ლი) ან ხავთორე ქრისტიანობის მონასტერში (ე. გამბეჩევი) გვ. 104-107. ამ უდაბნოში ვარაუდობენ,
რამდენიმე ხხეთა და წყაროების ცნობით ხავთორეში წამოყენებული, მახლობლად გამოანგარიშ-
ბით, პარტიაში უნდა დაამდებულყო 985 - 990 წ., 1010 - 1015 წლებში წავიდა იერუსალიმში, 1025
წლამდე მოღვაწეობდა სამაძვ ლავრაში, 1025 - 1058 წლებში გრძელდებოდა ქრისტიანობის მშენებ-
ლობა, 1061 წელს წავიდა არაონის უდაბნოში, ხოლო 1066 წელს გარდაიცვალა დაახლოებით 78 - 81
წლის ასაკში. (იხ. გვ. 111) მოგვყავს შეხებათი გეგმაში აღნიშნ. წიგნიდან:

ამასვე ღვება მიგვალამდ ნეკარისა მამისა ჩუენისა პარტიაში -

ხოლო იყო დემეტრიოსილი ესე მამა ჩუენი პარტიაში ნათესავი ქართული, ჭეყანიო შავთორე. და
ვინც ყრმა-და იყო, წარვიდა იგი მონასტერისა კლარჯეთისა, რამდენა პარტიაში წყაროებისა, რამეთუ
იყო მონასტერისა მას შინა მამა ამის ნეკარისა და მისი მანა იხვედრდა. და ვითარცა განმწესნა-
რი, აკურთხეს ღვებინად. და დაემარჯვა მოღვაწისა ხელოვნისა, რამდენა უნდა არხენი, და მისი მი-
ერ შეიგნისა ხხეთა მონასტერისა. და მერვე აკურთხეს ხხეთა.

და ამისა შემდგომად წარვიდა წმიდად ქალქად იერუსალიმად და დაემკვდრა წმიდისა სამაძვ ლავრ-
ისა და დაყვნა მას შინა წმინდა მრავალნი. იღესვე უდაბნოს წარვიდის და იღესვე ღვებინა და მარ-
ხეთა, რამეთუ იყო ღიდად მოღვაწე, და იღესვე მახხურებში მოღვაწისა ხელოვნისა და მამათა, რამე-
ლი უძლურ არს: მოარულამდ მათ საქმარისა იერუსალიმით, რამეთუ იყო შემდგომელი მახხურებად და
აქუნდა მადლი ღმრთისა მიერ ხელთა განკითხვისა, რამეთუ ექსენა მას ხელოვნული იგი უღობისა წინ-
აგწარმეყვითლისა მიერ, რამდენა იგვყვს, ვითარმედ: - რამდენად გამოიყვანის პარტიაში არწმელ-
ებისაგან, ვითარცა პირი ჩემი იყოს -

და ამისა შემდგომად ღმრთისა განგებითა იყო შენებად მონასტერისა მახლობლად იერუსალიმსა, და
ხვედრით ვერსი, რამდენა ურდოდას ხარისა მონასტერი, და აღაშენა და განახლდა და შეამკო ევლი-
ისა ყოვლითა ხამკველითა. და შევირბნა მას შინა მამანი მოღვაწენი და მომადუნნი ხართობითა მი-
სიანი, რიგხუთ ვითარ ოთხმოცნი, და განუწინა მათ წესი და კანონი მონასტერისა მხვედრადვე წმ-
ილისა სამაძვ ლავრისა. და კვლად აღაშენა იერუსალიმს ქსენალქი ვრდელი და შეენიერი. ვითარ
ხრული ესე ყოველი შენენითა ღმრთისაგან, მერვე მოუძღვრა გუამი მისი ღრიალისა შინისა და
ხიბურისაგან. მაშინ გამოარჩია მოწვეული მისთავანი მამა ერთი, ხხეთა ვორცი, და დადგინა
იგი მამასახლისად და ამგნო, რამეთა ყოვლითა მისწავლითა მრწამედეს იგი ცხოვრებისა მას ში-
ნა მყოფთა მამათგან.

და ამისა შემდგომად წარვიდა იგი უდაბნოს არაონს და მანა-წარმოყვანა მოწვეულა მისთავანი
არხენი: ერთი ხუცი და ერთი მონაზონი. და შემდგომად მცირედისა ფამისა შევირბილი ყოვლითა ხართ-
ბით

ნოტიო ცხოვრებას ამისგან განვიღო და უფროსი მიმართ მიიყვალა ღებურვალსა ორბეჯსა, ღღესა კვ-
რიაკესა.

ხოლო დავაწესეთ, რაგმა იანვარსა ორ^ე გარდაიკლიღეს ხაჭსენებელსა მისსა, ვინცა წინამძღუარ
ოყბო ჯუარისა მონახვერსა, მათა ჭრავებსა შეუკაშმვიღეს ვარგსა და მამასა პრხოროს უღოვიღეს
და ხუფენსი ყაშსა უწირვიღენ. ეხე ამისთვის დავაწესეთ მუნ, რამეთუ მიგვალდმისა მისისა ღღეს უ-
რგსჯერ მარხვათა მიხუღმის. --

ეჭითივე ათონელის დავაღებთა და შემწეობით, როგორც ეს გნობილი ხდებდა ჯვრის მონახვისთვის
1055 წლის ხელნაწერიდან (ამჟამად დღევანდელი ბერძენ. ხაპატრიარქო ბიბლიოთეკაში), რომელიც სხვათა
შორის შეიგვავს კაპადოკიის არქიეპისკოპოსის წმ. ბასილის ბოგრაფიასაც) პრხოროს განუახლებია
ჯვრის მონახვერი. (მღრ. გვაგარელი, გვ. 172)

1038 წლის ერთერთი გნობის მიხედვით, პრხოროს უმადლის ღმერთს, რომ მან ღირსად ჰყო იგი ადღ-
შენებია ჯვრის მონახვერი. აღ-გვაგარლის ვარაუდით, ღაპარაკია მონახვერის მთავარ ეკლესიაზე, რამდ-
ენადღაც რაგმა 1056 წელს გორგი მთაწმინდელი (1014-1066) ბერად ეწვია იერუსალიმს (პირველად
-1044 წელს) პრხოროს იხეე მონახვერის შენეობით ყოფილა დავაუქმული. მან გნობილი მთარგმნეობით-
ვის უთხოვია, მონახვერისათვის რამდენიმე თარგმანი შეეწერა. შედეგად მონახვერს შიუღია ხამარხო
ფრიოლში და ხადაღვით მიწები პრხოროს ხიკვილის შემდეგ, გორგი მთაწმინდელის მონახვერისაგ-
ან. (იხ. Brosses, გვ. 137-147; გვაგარელი, გვ. 41)

ხავარაუღოა, რომ პრხოროს მიერ აშენებული თუ რეკონსტრუირებული ეკლესია დღევანდლის დღევან-
დადღეს მონახვერის ხელნაწერების გარდა, პრხოროს ხამშენებელ ხაქმიანობის შესახებ მოგვითხრობენ ათ-
ინახა და ხინახ მრავალთაგან. ხაკურთვი ჯვრის მონახვერისთვის ყაშის (აღ-გვაგარლის ვარაუდ-
ით მე-11ს.) მინაწერში ვკითხულობთ: „დაწერა და განსრულდა წ^ე იხე წიგნი იერუსალიმს მონახვე-
რსა ჯუარისახა, წ^ე სა მამისა ჩ^ესა პრხოროს ადმენებულისა, ჰელითა მიქაელ ღვალისადა... და ხუ-
ლო პრხოროსი ღღებულ ჰყავ.“ (მღრ. გვაგარელი, გვ. 157).

პრხოროს მწიგნობრულ მოღვაწეობაზე მეტყველებს მისივე მინაწერი კაპადოკიისაზე. (მე-10 მე-11
სს.) „ხახელითა პაფიონისა ქ^ესთა მე გლახავამან პრხოროს მოვიგენ წ^ენი ეხე წიგნი ხუღა გ ღ-
ებელი კარავლიონი და შეუქმენ ორთავად ხიხუჭუნისათვის, რამეთუ პირველ აღმწერება ამისა რვა-
ნივე ქმანი ერთად შეუმონენ, და მე გავყავი და ორწიგნად შეუქმენ და ღვახენ წმ. ეკლესიასა
ჯუარისახა...“ (იხ. გვაგარელი, გვ. 170-171)

1040 წელს, ღვთისმშობელი კალიპოსის მონახვერში, ხიქონს ხახწაუღობებლის ღვარაში (ანჭოქია)
ორი ღვობი მისი გამარტობისა და ითანეს მიერ შესრულებულ ხელნაწერში აღნიშნულია, რომ იგი, ხელნ-
აწერი შესრულებულია მათი მასწავლებლის პრხოროს ბრძანებით, რომლის იგუმენობითა და შეღამხე-
ველობით აშენდა ჯვრის მონახვერი.

ათონის იერონო მონახვერში, 1074 წელს დაწესებულ იქნა აღაპი იეროშ. ჯვრის მონახვერის ამშენებ-
ლის გორგი-პრხოროს ხუღის ხახხენებლად. შემდეგ ღღობილი ქართული მოგზაურ-ღღოვიღებლის ამა-
ვე ამრისა იყვნენ, რომ პრხოროს განახალა და ხელიახა ააშენა, თოქმის ხახხეობით დანგრული მი-
ნახვერი, იერონო მონახვერის ბერად წინამძღვრის ეჭითივე ქართულის მადგირიღერი დახმარებითა და
შემწეობით, ახევე ქართ. ხამწეო ოყახის (მეფე პავარაგ მე-4 და მისი ღღა) დახმარებით.

არაა ხახხეობით ნათელი, რახ ან ვის გულისხმობდა არქიეპისკოპოსი ღღოვიღვი, რაგმა, მიუთხოვდა
რა მონახვერის არაერთგნის მოხრებაზე ეთოპიკობისა და მომარტობის მიერ, მონახვერის განახალ-
ებელ-აღმშენებელად წმ. ხამახ რომ ახახეღმდა. (იხ. Palest. Expl. fund., 1911, I., p. 184)

როგორც არაერთხელ იყო უკვე აღნიშნული, მე-10 მე-11 საუკუნეებში, ქართული ბერები და ხადაღ-
ხო მშობა ინგენხიურ გაღამწერი ხაქმიანობას ეწეოდნენ ხინახა და საბას მონახვერში. ჰესანი-
შავი კალიგრაფიით შესრულებული ხელნაწერები, რომლებმაც ჩვენამდე მოაღწიეს ამ ბერების თავა-

წერილი შრომის პეტიცია, არა შარდო პალესტინაში, არამედ ხიჩაზსა და ანკოქიაშიც.

მე-11 საუკუნეში, სიონის მთაზე დაარსებული ცნობილი მონასტერი წმ. იაკობის ხახვიანობის, რომლის აშენებასაც ქართველთა მეფის გიორგი კუროპალატს მიაწერენ, თუმცა ქ. წ. ანის ზეხანზე არაფერს იწყობა. საგარეულოა, რომ ამ პერიოდშიც მჭიდრო ურთიერთკავშირი არსებობდა როგორც საქართველოს და უცხოეთის ქართული სახულიერო ცენტრებს შორის, ასევე უცხოეთში არსებულ საეკლესიო-სამონასტრო ცენტრებს შორისაც. გარდა ამისა, პარალელურ მნიშვნელოვან ისტორიულ ანტიკვების წარმართვებს საქართველოს ემართული მონასტრობის კავშირ-მომარება წინაპართა მიზანთან, ისტორიულ ხაზობობიან, რამაც არაერთი წყარო და ცნობა მიუთითებს.

მე-11 საუკუნის შუახანებში, ჯერის მონასტერი დაქვეყნდა იქნა პალესტინაში ქართველთა ინტენსიური მოღვაწეობის ცენტრად, აქ არსებული ყველა მონასტრისა და ეკლესიის აღმონისწილად და კულტურულ-სულიერი ღვადამოძღვ. (იხ. ელ. მეგრეველი, მახარბი იერუს. ქართ. კოლონიის ისტორიისათვის, 1962წ.) ასევე: Д. Кишидзе, „Житие Прохора, мученика. Луки и муч. Пих. Двали, Пав. Карг. : истор.-археолог. институт, т. 2, 1927, стр. 32)

აღ-გვარდის მიხედვით, ჯერის მონასტრის იგუმენი, ამავ დროს გლეგობას იგუმენიც იყო. მისი ხაზუღებით უკავშირდებოდა ქართველთა მეფე იერუს.-ის პატრიარქს, იგუმენს საქართველოში ნიშნავდა მეფე და პალესტინაში განაწილა. (გვარდელი, გვ. 44)

1010 - 1048 წწ.-ში განახლებულ იქნა წმ. ხაფიავის ეკლესიაც, რომელიც 1010 წელს შიონისა ეკლესიის ფაქობილდობა ხუროანმა შაქიმმა, საქრისციანის ყველა კუთხიდან მიღობენ აქ შოგველი - შუქირველები; უხვი მამოველები ყოფილან ქართველი მეფეებიც: გიორგი (1014 - 1027) და ბაგრატ მე-4 (1027-1074).

როგორც ჯერის მონასტრის ერთერთი ხელნაწერიდან ირკვევა, 1049 წელს, წმ. ხაფიავის ეკლესიაში უკვე არსებულა ქართველთა მშობა. (მღრ. გვარდელი, გვ. 181)

1056 წელს, ბაგრატ მეოთხის დედის მარიაშ, თავის განზრახვა იერუს.-ში გამგზავრების ზეხანზე, გავშუბელთა გიორგი მთაწმინდელისათვის, მავრამ ხიჩაში ხელუკუთა თარების ვაში განზრახვაზე ხელა აუღმინებიათ. ქ. წ.-ის ცნობით, მარიაშს ხაიერუსალიმში გამშალბულთ ხაქურები გიორგი მთაწმინდელისათვის ვაღუცხია და დაუვადებია მისი ხულის ზეხანდობად ჩაუყანა ისინი წმ. ქალაქში და და-რამბნეულებიხა და ჭამრეობისათვის დაერეგმინა. (იხ. ქ. წ., გვ. 308) ამისა შემდგომად მარიაშ დაღუფალი, დედა ბაგრატისი მეფისა, ქალაქით ხამეულო ქალაქად ანტიოქიად წარვიდა და მივიდა: რამეთუ ეკლესიად წარხლვად წმიდად ქალაქად იერუსალიმად, როგვად და საყუანისეგვად წმიდათა შათ და განმადგხოველებელთა ადგილთა, და აქუნდა ხამელო ბრძანება თავადას თანა და პატრიარქს ანტიოქიისათა, რათა ყოვლითა დიდებითა და პატივითა წარგზავნიონ. ხლო პატრიარქსან და მთავარსან განიბრახეს და გაიგონეს, თანაზრახვითა შამისა გიორგისითა, რამეთუ: არა ვითოლად არს აღმოხავალიხა მეფითა დედა რათამცა ხარგინობის წარვიდა, ვინათგან გოვითა ჩუენთაგან იგინი უღლბუნ ქუეყანასა მას, და ესრეთ პირითა თხისა მოღერისა გიორგისითა მოაქსენეს დედათა და წარხლვისაგან დაახხერეს. ხლო იგი დაღვათუ შენუხდა, არამედ ნებანა დროთასა ვერ წინადადუდა. შამინ ეველდა, წმიდა გიორგი შერხა მთაწმინდელთა, რათა შეიწყალოს ხელი მისი, ვითარცა შეწყალებიხა, და იღუაწოს ცხოვრებისათვის მისისა, ვინათგან თუ ვერ დროს იქმნა შესლად წმიდათა შათ და საყუანისხანველებელთა ადგილთა, ვარნა რათა ხახანე იგი, რომელი ხაგზოდ აღკვამდა, წარღლის იგი იერუსალიმად და ვლახავთა და დაერღობითა განუყოს წმიდისა მის ქალაქისათა და მონასტერითა შათ წმიდათა, რომელნი შერ არიან ვარემის მისა. -

08 ჯვაროსანთა დაშორებებისა და იერუს.-ში მათი პატივობის პერიოდში (1099-1187), ქართველები პალესტინაში ყველა უღლბით ხარგებლობდნენ. ჯერის მონასტრის (monasterium georgianum) იგუმენი ახლაც ქართველი იყო: ჯვაროსნებმა, რომლებმაც 1099 წელს დაიპყრეს იერუსალიმი, ჯერის მონასტერში დაამაში ეკლესია-ფაშარი იხილეს, თუმც უწმუნოთა მიერ გავრანებული. 1102 წელს, მონასტერი

დაუზღაღიერებია ხევულებს, რომლის გნობითაც მონახსრის კვლევში და მინახუნებში უფრო დაზარალებულა ვინემ ხაკუროვ ფაპარი: The church of the holy Cross, about a mile to the west of Jerusalem, in the place, where the holy cross was cut out, and which was also a very handsome one has been similarly laid waste by the Pagans; But the destruction here fall chiefly on the surrounding building and the cells of the monks, the church itself not having suffered so much... (p.43)

1106-1107 წლებში პალესტინაში უმოგზაურია რუს პოეტებში და ნიხილს, რომელიც ქებით იხსენიებს უკრის მონახსრებს და მის მონახსრებს. მისი გნობით, მონახსრები პალესტინაში ყოფილა. (იხ. *Указатель Азии. Изд. Им. Академии. Спб. 1885 г., стр. 83. Итineraires russes en orient, traduits pour la societe de l'orient latin par Mlle B. de Khitrowo, 1889, p.18*).

1099-1187 წლებში, მონახსრები კვლავინდებურად ეკუთვნოდა ქართველებს და მათ მართლაც ქართველი იგუშენი. 1178 წელს, იერუსალიმის დათმობა მეფემ პალესტინაში და მის იგუშენს პეტრეს, 5 წელი ხარგებლობაში ვადახვდა უკრის მონახსრის ეკონომიკის ვენახების ნაწილს.

1173 წელს, პალესტინაში იმეგზაურა გნობილმა ეპარქიამ მოგზაურმა რამი ბენიამინ ლუდელმა. იოსების დღიურებში იგი წერს: "ויפץ הרבה ובה אנשים רבים, חתה שלוש חומות ובה עסקה ירושלים היא עיר סגנה ובצורה עם שלש חומות ובה אנשים הרבה, וקורין להם ישמעאילים, יעקוביים, וארמייים, ויונים, וכוונות מכל לשונות הגוים...". იერუსალიმში პალესტინაში გამაგრებული ქალაქია, ხაში გალანთა, მახში დიდალი ხაღია, და უწოდებენ მათ იმპა'ელს (არაბებს - ი.ე.), იაკობელს, არამელებს, ბერძნებს, გერმანებს და ფრანკებს და ყველა ენებზე მოლაპარაკე არაბურად. (იხ. *ד. י. אייזנשטיין, אוצר ספרות, קובץ תירומים של נוסעים יהודים בארץ ישראל טוריא, מסרים וארצות אחרות, עיר סגנה ובצורה עם שלש חומות ובה אנשים הרבה, וקורין להם ישמעאילים, יעקוביים, וארמייים, ויונים, וכוונות מכל לשונות הגוים ומכל לשונות הגוים*).

(1165-1173) מסעות ר' בנימין מסודלא (1165-1173) ხაკუროვ ხაქართველს შეხახვებ, ბენიამინ ლუდელი წერს: "ויפץ הרבה ובה אנשים רבים, חתה שלוש חומות ובה עסקה ירושלים היא עיר סגנה ובצורה עם שלש חומות ובה אנשים הרבה, וקורין להם ישמעאילים, יעקוביים, וארמייים, ויונים, וכוונות מכל לשונות הגוים...".

09 დავით მეორე აღმაშენებლის პარკებში გლდმა, ქართველი მონახსრების ორდენი დააარსა იერუსალიმში და ხაქართველადან ჩამოიგნა ვიდეგ ჭეშმარიტი უკრის ნაწილი უკრის ხანა ლეაქალაქში. ეს რელიქია, ანხელის იერუსალიმიდან პარიზის ეპისკოპოსისათვის გაუგზავნა 1108 წელს წმ. სულაღის ეკლესიის ერთგული მღვდლის ხელთ და რეკლამებზე ნოფრ და მში ინახებოდა. ხაკუროვების განმავლობაში პარიზში გერმანიები იმართებოდა ანხელის უკრის დღის აღმართვადაც. ამ რელიქიის ნაწილი რეკლამის დროს დაეარგებ, რაც ვალარჩენიდა გაუყვითა ნაპოლინსა და ვარლს მე-10, ერთი პალესტინა ნაწილი მისი, დღესაც ინახება ნოფრ და მში. (იხ. *ი. პარკერი, დახახ. წერ., არქილი, 20, გვ. 70*) *Migne, Patrologia, ser. lat. vol. 162, 1889*; და ნართს ხახია იხ. ამავე წიგნში).

უკრის მონახსრის ერთი ხელნაწერის მიხედვით, მე-12 ხაკუროვში, იერუსალიმში ქართველი ქალა მონახსრეგ არახებოდა. გავარლის მიხედვით იგი 1162-1175 წლებში უნდა განეახლებინათ და მონახსრ-ალ ვალაქეობინათ მველი ქართული ხახვმრადან ან ხაქველიქმელი ხახლადან. ამ მონახსრისთვის, მონახსრ დათა ხახმარად, შეუწრავთ პარაკლეთნი. ამაზე მიყოფებ პარაკლეთნი 1167 წელს, გ-კლეტული მინაწერი: "ხახელი... დროს ვიქმენ მე უ'ლ უკრის ონოფრ მოგებდა წმ. ამათ პარაკლეთნი, რვათავე ქმათა ხრელი, ორ წიგნად... დ'ნ პერახნებს! და შეხსრე იერუსალიმს პაგოს-

ანხა ღელათა მონახვერება ახალსა, რომელი იგუაღნებ ჰიფლათაგან მუქლინა ხამჩრუფხა მიერ. ენგ. იხ ქაღწუნსა, რომელ მხვირვი და უმხვეველი იყოს, აწ გუჯერეგბით... იღეს დაჩერა ქენი იყო 1168 (1167). (იხ. გავარელო, გვ. 170)

ადრინდელ პერიოდში, დიდი მრუნვა გამოვედნია პალესტინის ქართული ეკლესია - მონახვერებისა. დმი მეფე დაუთმ შორე ადამაშენებელს (1089 - 1125). ქარაღის გზურემის გნომის თანახმად, დაუთმ ვანხავერებით დიდი ხამბოქრემი შექრირავს უღოს ხაღდავის ეკლესიისათვის და იერუმს. - იხ გავარელო. მახვე აუშენებია მონახვერთი ხინაშე და ქენის ხომხური ეკრისიის გნომით ყოველდღურად ათახომით და ათი ათახომით ღვჯაგხს უგზავნიდა იგი ხინახ მონახვერს. (იხ. გრახხე, დამაგ., გვ. 60; ხმხ. გუქხეგი, ვენეც., 1884, გვ. 122, შტრ. გავარელო, გვ. 48)

თავისი წვლილი შეუფარია პალესტინის ქართული ფაშა-მონახვერების აღდგენა - ეკლესიების მათ შორის მამარ მეფესა (1189-1212) ქენის მიხედვით: (მამარმა) ხამბრმელოთა, მამარმლისა, იერუსალიმისა და შავ მთისა ხაყდარნი და ეკლესიანი რომელნივე დარღუეულნი აღაშენა, რომელნივე მათთა ხაგხათთა დიკხინა ხარკისაგან უგხოუხლათა. და თუ ქელათაგან მისთა ხუღისა ხამხხევერად დმროთა და ხინმლისა ხამხხევერად ავერენებდა, და ეგრე დახლებეს ეკლესიათა იქი და აქა აღმხაველთისათაგა მინაქ (იხ. გ. 1, გვ. 368, შტრ. გ. 2, გვ. 91) აღხანიშავია, რომ ხერად მამარის მეფობის ხანაში მიიღეს ქართულმა ბერებმა და პოლიგრამებმა ყველა იხ უღელმა და პოლიგრამა, რომელთაგ იხინი ხარგებლბდენ მე-17 ხავერდმდე. ხიმეხი იხტრკივისი ვარკისი (მე-13ხ.) გნომით, მამარს დამხხვერევიკიშის ხუღთან გუმ-მელქ ქელმ აშკაღთან (იერუმ. დამპყრობელ ხაქაშ ელენის შამამაველო) შავი დაუღია, რაგ ვანმვიგებული ყოღდა ხუღთან აშკაღისათვის ქართული მთავარხარღის ივანე მხარგამდღის ქაღთუღის მიოხვერით. ქრისტიანებისათვის გადახახლები შეუხეშეშეშეშე, ვანხავერებით ხეღმდენ პაგოვს ქართულ პოლიგრამებს, ბერებსა და რიღით იყენენ განწყობიღნი მათი მონახვერებისადმი. (იხ. გრახხე, დამაგ., გვ. 416)

1192 - 1193 წლებში, ღელაღად მამარს, როგორც იმ - შადღი გაღმეგვეშს, ხუღთან ხაღაშ ეღ-ღინისათვის 200 000 ღინარი უოხოვია 1187 წელს, იერუსალიმის აღების ღრის გაგღგებული უვარისთვის. (იხ. Rec. des historien des crois., III, pp. 299, 343).

ქართლის გზურება ახელი შეგახებახ ამღეს ღელაღად მამარის ხაერით ხაქრისგინანი მოღვაწეობახ

არ იღეს თესს სანუგისა შინ იგი ყოღიანობა. ანადე უღელი ქრესტო-
წყობი. და რომელი მამარმაღეს ქრისტიანთა. უღელი მოქერა, რათა ახადე
აქმე და ღოღხად დანიშნულენ შინათა და სევერელია შინათა.
ქრესტოღნი. სარგებელათა თესსა და დავეღის ქრესტო. იქვე აღმხრელია
უღისა ანა ღელისა. სინისა შინათა. და ში უღისათა უღელისათა, შინატრისა
და უღათ ქრესტოანთა მოიოხვიღის. ხოღი იერუსალიმისათა რიღა სეზმე არა
აქმე. რამეთუ ქრესტოანთა ანა უღელია ანა უღელისათა შინათა უღელისა. და
სეზმეთა სეზმეებსა და შინათა და გელსეთათ. იქითა უღახველო.

(იხ. გ. 2, გვ. 14) 10 უღის მონახვერში მე-11 მე-12 ხავერდებში გაღაწერილი ხახარგებმღან მეგვიღლია ამოვიკითხით იმ პირთა ხახეღემი, რომლებმაც ან გაღაწერეს გუქხეგი ან მიუღ-

ღენეს იგი თავისი ნათესავეების ხუღმხახხხენებელს. ახე შავ., ღუჯახ ხახარგების მინაწერში ვკითხულობთ: - ღოღუა ჰყავთ ხემერ მთაწმიღელისათვის, წი მამანია. რათანეს ხახარგებას ვი აწერია; ქღ მამიხა ჩემიხა ეგნაფისთვის და მამბელთა ჩათა ხუღისი და მარიაშის, და ჩომინისა, და მამღაიხა, და მამათა ჩეთა მეღელის და ხაღახ, აშუხაქრახ, ჩომინისა და აშუხაქრისა, და ხუღერათა შოღა ჩათა გიორგისა, გამრიღოსა, დმიგრისა, მახიღისა და შგორისა დმიგრისა. (გავარელო, გვ. 154)

ამავე პერიოდში ეწეოდა ჩანს გაღაწერლობახ უღის მონახვერში მათხმე ჭოელი. (იხ. გავარელო, გვ. 154 - 155).

აღღგომის მონახვერში მოღვაწეობდა ბერი დანიელი, რაგ წმ. იოანე იქოპირის მარგაღღგე ვაველემული მინაწერიღან (მე-11 მე-12ხხ.) ჩანხს-ღინაშეყ ღენ გლახკი და გღ გოღვილი და ყოველთა მოწეხეთა უნარევეღესი და არა მშგავხად გოღვათა ჩემთა შეწყაღღმული დანიელი, და ღაწერე წმ. ეხ წიგნი უგხოგებახა და მწრომით ხიღახხაქეხა შინა ჩემსა პალესტინისა ხანახეშათა, წმ. აღღგომის მონახვერსა, წმ. ხამბოელ წინახწარმეღუუგებოხა, ხაღღველიად და მხახხხენებულად... (გავარელო, 191-192)

მ.ჭიჭინაძის აზრით (არ მითითებებს წყაროებს ხაშუხარად), ევლხიზიანის დანერხაობის, ხაშუხარად აღიარებული რუსთაველი იერუსალიმში, უკრის მონასტერში განდევნა, ხაშუხარად აღიარებული უსაბუნებარება და ხაშუხარად აღიარებული რუსთაველი (იხ. ქართული მწერლობა მეორეხედი ხაშუხარად, იმ., 1887, გვ.34)

1889 წელს, გამ. ივერიაში (1 აპრილი, 1870, გვ. 5-4) გამოქვეყნდა ა. ქვეთარაძის ხაშუხარად აღიარებული წერილი (უკრის მონასტერი და მისი მღვდლობა 1845 წლამდე), ხაშუხარად აღიარებული ხეობის წერხი, რომ ნიხიმი მონასტრის მიხედვის გადაწყვეთა უკრის მონასტრისაგან 1858 წელს ჩამოგნული ხელნაწერი, შესრულებული აღიარებული ლიტურგიის მიერ, რომელიც მკაცრად ხაშუხარად აღიარებული მონასტრის მოიპოვება მონასტრის ფრესკების აღწერა, ხაშუხარად აღიარებული, რომ აღნიშნულია, რომ აღნიშნულია მონასტრის და მონასტრის მონასტრის, მონასტრის მიხედვის, თუარი, სქელი და გრძელი წერილი, თუარად აღიარებული ხაშუხარად აღიარებული არაღიარებული, მონასტრის მღვდლის (მღვდლის ვარაუდით ნაკურთხი) შემოღებული, მწიგნობრის კადა, წითელი ხაშუხარად აღიარებული და მონასტრის მღვდლის ფერი ხორცის ხაშუხარად აღიარებული ხაშუხარად აღიარებული - ამისა და მონასტრის მღვდლის მღვდლის ამონ. შოთა რუსთაველი. - (მღრ. გვარდელი, 94-95)

როგორც ვხედავთ, აღ. გვარდელი ფაქტობრივად გაიშორება აღ. ლიტურგიის აღიარებული აღწერა რუსთაველის ფრესკული გამოსახულებისა. ხეობა რომელიც ახალი მის არ აღიარებულია, ყოველმხედველებაში არ მითითებულია, კერძოდ, ევლხიზის იახლავდება ხაშუხარად აღიარებული და მის შემოღებულია აღიარებულია. ქართული საზოგადოებრიობა კი, ჩანს, დიდ იმედებს ამყარებდა გვარდელის მოგზაურობაზე და მის მიმართულია აღიარებულია. მ.ჭიჭინაძემ, რომელიც, თავის ერთერთ წერილში მრავალ დახლო აღ. გვარდელს და მის მიმართულია აღიარებულია, აღნიშნა რომ აღ. გვარდელი, აღიარებულია მოგზაურობის გეგმა კარგად ვერ შეასრულა. ამის შესახებ და მის მიმართულია აღიარებულია უკრის მონასტრის აღწერას და მის მიმართულია აღიარებულია შოთა რუსთაველის ნიშნებს, ხაშუხარად აღიარებულია მონასტრის კვლევებში დახლოებულია თვით ეს გამოჩენილი კაციც, მაგრამ ის ახე არ იქნება და გვარდელი გამოაქვეყნა ერთად რამდენიმე იხილი ნიშნები, რაც ჩვენ მანამდე მკერად აღიარებულია ვერცხლოთ.

აღ. გვარდელი თავის ახედვლებში მ-ჭ-ბ-ს (გამ. ივერია, 1896, 10 თებ., 31, გვ. 1-3) მიმართულია აღიარებულია თავის მოგზაურობის შედეგებს და მითითებებს თავის (შეშობა ჩვენს მიერ უკვე რამდენიმე მოხსენებულ) შრომაზე - Памятники груз. старини в св. земле и на Сивасе, СПб., 1888 - მისი აზრით ეს წიგნი და მისი მოთხრობული შენიშვნები რუსთაველი (გვ. 50, 94, 95, 104, 107, 244) მჭიჭინაძის არ უნახავს. წერილს ახე ამითარებს: რადაც უნდა იქნებოდა ქართულია და აღიარებულია მღვდელთა პლენარული წინადაცა წარსულში ხაშუხარად აღიარებული, და თუ ახე განხილავთ, ესევე მიუღებს ბოლოს მიმართულია, - ხეობა მჭიჭინაძის და მჭიჭინაძის ხაშუხარად აღიარებული არ უნდა. -

ხაშუხარად აღიარებული: პროფესორის მჭიჭინაძის აღიარებულია გვარდელს (იხ. გამ. ივერია, 1896, 2 მარტი, 49, გვ. 1-2) მ.ჭიჭინაძის წერხი რომ მან აღ. გვარდელის შრომა და მჭიჭინაძის წიგნი, მაგრამ ახალი ნიშნები რუსთაველიც ვერ ნახა.

გარდაიხილავთ არსებული ნიშნების ახედვლებში, აიხილავთ შემოღებული რუსთაველის შესახებ გამოქვეყნებული წიგნები და ნაშრომებიც. ხაშუხარად აღიარებულია გამოქვეყნდა 1896 წელს მისი უნდა აღიარებულია - შოთა რუსთაველი (მე-12 ს.) ლიონის, გვ. 183; ხაშუხარად აღიარებულია მონასტრის რუსთაველის ხაშუხარად აღიარებულია გარდაიხილავთ ნიშნები. (მღრ. Александр С. Халдков, Шота Руставели и его поэма барсва коза, вх. Очерки по ист. тори груз. словесности, вып. 2, Хреники лит-а до копия XII в., М., 1897, стр. 243-298)

ბ.ქვარაცხელი, თავის ნარკვევებში – პირა რუსთაველი და მისი პოეზია (იბ. ყურნ. შიამიძე, 1903, VIII, გვ. 1-35) მორიხად აღნიშნა ავითარება; შოთას უნდა მიეღო ადმინ. (იერუსალიმი, სინას მთა) და არა ბერძნული (ათონა) განაფლება, რაზეც მეთოთობებს იხ, რომ პოეზიაში არავითარი ელენე-რი და ქრისტოლოგიკური არაა. იგი თავიდან ბოლომდე ერთგულად ხასიათობდა. აქ ხელნაწი მთა ფლობს ზენაარ სიყვარულს, შიგ ჩანს აღმოსავლური ბუნდარეობა, რაინდობა, ფაფადობა, გრე-მლები და სპარს-არაბული ენა, სული და გუნდენობა. (გვ. 11) (იბ. აგრეთვე ი. აბუღაბე, რუსთაველი და მისი ვერსიები, თბ., 1914, LXIII + 266)

ნ. ვ. რამძოვსკიაიას აზრით, რუსთაველი განაფლება ათონზე მიუღია, შემდეგ იერუსალიმს წახვდა და იქ გარდაეცვლიდა. (იბ. Грива: Народная Тавария и ее искусство, Тр., Грива: обш. науки, искусства и лит.-пр. муз. И. П. I, 1918 წელს, შოთა რუსთაველის უცხოეთში სურათის ერთხელ ვიდეო შეეხი მ. ბიჭინაძე (იბ. მისი წერილი-შოთა რუსთაველის ხურათის ამბავი, ყურნ. რუსთაველი, 1918, 10 თბათ-ვი, №2, გვ. 10 ციტირ. გ. იმედულის წიგნის რუსთაველი-ლოგიური ლიტერატურა – მიხედვით, თბ., 1957)

1920-იან წლებში, რუსთაველის მოვრათობის ახლებურად გაშუქების ცდა, განახორციელდა პავლე ინიკო-რევიჩი (იბ. RUSTEVELLANA, I. ველის ჟიაკისნის თარიღი, შოთა რუსთაველის ვინაობა, ლ., 1926, X + 380) აი, მეექვსე ნაწილის მოცდ ევკავა: მიკამანი შოთას მოვრათობის აღდგენისათვის. შოთას გა-ნდევნა საბერძნეთიდან და მისი უცხოეთში ყარობობა. რიით იყო გამოწვეული შოთას განდევნა საქ-არეთიდან. რამდე ქვეყანაში იმყოფებოდა შოთა ლენინობის დროს, 1200-1207 წლებში. შოთას და-ბრუნება საქართველოში (1213 წლის ახლო ხანებში). (პლ. მისივე შოთა რუსთაველი – მოვრათობა უკ-კიში, ლ., 1938; ახევე. პრ. კორ. კვეციანი, ქართ. ლოგ. იხ. მ. ჟ. მერაბია, გვ. 2, თბ., 1941, გვ. 90.)

რუსთაველის პალესტინოლოგიის სავითობი, მიტროდი უკავშირდება მისი მსოფლმხედველობის სავითობ-ბის თუ წარმოდებლობის სავითობს, საღ აღმარდა, საღ მიღო განაფლება, საღ რამოყარობა, რამე-ლი სკოლის, რომელი თეოლოგიურ-ფილოსოფიური მიმართებებების გავლენით? ივლიცდა რა ესევე - ღონისე არეოპაგიის სავითობს (იბ. Ф. И. Никольский, Ташина посто-Плюксийская атеология, Т. I, 1942) ავად. მ. ნუგუშიძე იმ დასკვნამდე მიღობდა, რომ უფრემ მდინის, ითანე პეგრანისა და შოთა რუსთავე-ლის ფილოსოფიური შეხედულებები პეგრე იბერიელის (ესევე ღონისე არეოპაგიის) შემოქმედებიდან იღებენ სანყისს, რომ ნეოპლატონიზმის ფილოს. იღებენ თანაბარბაზთან ანახვას პოლომენ პეგრე იბერიელის, პეგრანისა და რუსთაველის შემოქმედებაში, რომ ნეოპლატონიზმი და არეოპაგიოვიკა მ. რუსთაველის აზრებების დასაყარდენ წყაროს წარმობადგენენ. ცხადია, გარკვეული ინტერესი და ცოლავ პეგრე იბერიელის ნაკვალიც (როგორც სულიერ-მსოფლმხედველობით, ასევე ყოფახეგრებობა-კეგრფ-იულ ნაკვალევზე ხიარულისა, რუსთაველში აღარადანე უნდა აღმრულიყო. საერთოდ უნდა აღინიშნოს, რომ რუსთაველის სულიერ - ფილოსოფიურ შეხედულებებში იღებენდ პეგრე და ინიერა, რომ ერთგვარდ და-იკარგა პოემის უმუალო, ბუნებრივი აღქმისა და სათანადო დასკვენების გავითობის რეალური შესამ-დებლობა. რუსთაველი, პრერუსეებს სარლოვიით, სინკრეტული, ნახევრად-სინკრეტული და ათანნარი თე-ლოგიურ-ფილოსოფიური მოძველებების ჩარეობაში მოამწყვილებს. ველის ჟიაკისნის ვექსელოვიკა - ში-ნაარსობრივი ანალიზი-კომენტირებავ, თადულისქურ ვირკოვს დაემსგავსა. ცხადია, პოემის ქარგობ-რავ - სიუეტური ასექტები, მე-12 საუკუნის ახლო აღმოსავლეთის საერთაშორისო ვითარებას უნდა ეხმარებოდენ (თუ არ ანახადენენ), გარკვეულად არაბულ-სპარსული ლიტერატურულ-ილოგიკური მიმ-დებლებების გუნდენობით. (სხვათა შორის, რომ აღვეციან მხოლოდ პოემის გმირთა ხანელი წარმოდ-ებლობის სავითობს: ავ-თანდ-ელი > (არაბ. აღ-შამდე-ე(ი)ლაჰ), ჟარი-ელი > (დარ-ელ-ლაჰ), ნუარ-ინ ფრლონი > (არაბ. სპარს. ნურ-ელ-დინ ფ(ი)რალიენ), შერმა-დინი > (შაჰრ-ელ-დინი), ნეხვან-დარეჩანი > (სპარს. ნისთ რ დარ ჯუანი) და ა. შ. ამასთან, არაა გამოჩინებული, რომ ეს ხანელი ქართულიშემული ფორმა, უკვე დიდი ხნის მარული იყო საქართველოში და შესაძლოა სხვაგანაც). რუს-თაველის პალესტინოლოგიას უნდა განეპირობებინა მისი დამოკიდებულება - მიმართება იუდაიზმისად-

ში ხაერაოდ და ეპურულ-მიმღურთი მომღერმინხადმი ვერაოდ. ამ ხაკიობს ჩვენ აქ არ შევეხებოთ , ხაკმარხხა მივუთოთოთ. ჩვენი განხვეწებულ მეგობრის -ვეფხისტყაოსნის-ებრულ ენაზე ვირგუბი მოარგმენელის ლო ბოროს გაპროკოვის (1934 - 1972) ხვეციალერ მეგნეირულ გამოკვედებზე, რაოდ-ოგ მისი ხიკვილიბს შემდეგ გამოქვეყნდა ქაროვილლოგური კომიფიციის (ამჟამად ხამევენეირ კავ-კახილოგური კომიფიციი) გამოცემებში. (იხ. ლ. მ. გაპროკოვი, -ვეფხისტყაოსნის იგრობე თარგმანის შე ხახებ, -სიონი, 1972, გვ. 4 -14, იხ. აგრევეუ Борко Гапоков, Библиейские мотивы в творчестве Густавели, -СИОН-, №1-2, стр. 184-192, შდრ. ებრ. თარგმანი ახლახან გამოცემულ კრებულში 1976, ქუიპ, მოუბოთი ხარე თოი : ადნიბნული ხფიციის რუხული გამოცემის წინახიფყვაობაში, ჩვენ ეწერლით : 33- 136-143

Статья Д. Гапокова писалась параллельно с переводом грузинского эпоса Шота Руставели на иврит. Это первое в своем роде, исследование, в котором подробно анализируются и освещаются сложнейшие вопросы сюжетно-тематических сопоставлений и соприкосновений творчества грузинского поэта XII в. с Библией. Настоящее исследование Дова Б. Гапокова является первым руставелологическим трудом, касающимся грузинско-еврейских литературно-поэтических контактов. Автор попытался проследить в поэме «Витязь в тигровой шкуре» два рода библейских реминисценций: первый - это цитаты, перефразировки, ассоциации и т. д., второй - собственно библейские мотивы.

(იხ. გვ. 184)

ბოროს გაპროკოვი, ამოლიოდა რა, ხაკოველიოოდ ენობილ მოხაზრეზიდან, რამ ადრეულ შუა ხაკვეწებშივე, მიმღობს შეხწავლა თავის შემადგენელი ლეგირაფურული მეგდობი (იხაიახ, ამოსიხ, იურეობახ, ფხაღმუნენის, ხლომინის იგაენი და ხხვა წიგნებში) ხაერო განაოღობს კომპლექსის შემადგენელ ნაწილს წარმაოდგენდა, ვარულეობდა, რამ რუხთეობს შემოქმედობი ქვეგნობიურეობაში მეგრენენ მრავალრგობოვანი მიმღურთი გამოქმეპები, ახიგიაფიგები, ხახეპები და ხიუყეეპები, რამღებზე პოემის ნათეობა და კლორიფულ ქარგაპი არიან ჩარულენი. ერი ახეთი ენობილ ადგოლის (177) ამ ხაქმეხა მეგორმეპების ლონსიხ მრეენი, ებროს: შეხახებ, ბოროს გაპროკოვი წერდა:

Позвидимому имеется в виду современник Густавели - живший в Испании еврейский поэт Моше ибн Зэра и арабский перевод сборника его стихов - Диван в греческой транскрипции - (Диванос, Дикнос). Однако, в ходе моих до нас произведений этого поэта указанного сравнения нет, кроме того, оно чуждо складу его творчества. Можно лишь констатировать, исходя из дальнего упоминания, что прозвращения Моше ибн Зэры были известны и почитаемы не только самим Густавели, но и просвещенным читателям.

ხაკმარი , მიმღობს რუხთეობსეულ რეობნეხვენეობებზე იმეფმ გავაგრმეღმ, რამ ხხვადახხვა თელოგური-ფილოსოფური მომღერმეპობან შედარეობით, რუხთეობს მიმარეობა მიმღურთ-ებრულ ხახაკებთან და ლეგირაფურულ ეპიგოლეობთან, ხვეციალერ ხამევენეირ ლეგირაფურაში ხუხვლადა შეხწავლელი.

ქვეს გარეშუა, ვგოქრობთ, შემოხხვენებულ ხაკიობის ხათანად შეხწავლა მნიშვნელოვანწილად მოვგენს შექვ რუხთეობს მოგვრეობის იხეთ ეპიზოლს, რეგორგვა პაღეხგინაობი (იურუხაღმში) მისი გამგავრეობახა და გარდაგვალეობს ხაკიობიხ.

ყოველ შემთხვევაში, რუხთეული უადრეხად კონგენიალერი, თეოლოფილი ქაროველი ქრისტიანი პოეფი, ამავე შეფყვედეობს, გადაუჭარბებლად რამ ვოქვათ, მისი შეხანინავე პოემის თოქმის ყოველი ხგროფი და ფაეპი. გარდა იმისა, რამ პოემაში პოეფის ცხოვერების გარკვეული ნიუანსობრო ეპიგოლადურ ახახეახთან გვაქვს ხაქმე, პოემის შეხავული ნაწილ ამჟარად შეფყვედეობს რუხთეობს პიროვნულ სიმიპოთეობზე, ინგერეხეხა და მიმწებზე. შდრ. მაგ. თამარის კონგლექსუალერი ახახეა-ადრევეობ:

(3) -მეფიხა მშის თამარია, დანწ-ბაღახმ, თა-გიშერია, ... ან

(4) თამარს ვაქმებელი მეფიხა, ხიხილთა გრემლ-ღაობეული... ან

(5) მე, რუხთეული, ხელმოთა ვიქმ ხაქმეხა ამა დარი:

ვის ჰორიზონტს ჯარი სპათა, მიხთვის ვხელომ, მიხთვის მვედარი;

დავუძღვარი, მიჯნურათვის ველა წამალი არხით არა,

ანუ მომცეს განკურნება, ანუ მიწა მე ხამარი.

თამარ - რუსთულის ხამარს-დახაკრამადვი აღვიღის თვალხამარით,ნიმანდომლოვია უვანახუნლო ხელოქონი, როველხან ოდნუ მოგვიანებით დავუმრუნდებოთ.

დამოუკიდებელ ხაკვლესა და დახადგენ ხაკოხს წარმოადგენდა და წარმოადგენს შოთა რუსთულის - პოეტის იღნეჭობა ჯარის მონახეჩის აღავემში მოხხენემულ შოთა მეჭურჭლეთუხუცესთან. ეხებოდა რა ჭიოთის გნობას რუსთულის შეხახებ, ქართული მკვლევარი ელ.მეჭურველი, ხხუდახხუა ხუნანერემის (იგულისხმება ჭიოთის მიმობელის B-C ხუნანერემი) შედარება - შეჯერების ხაკვებებზე ვარულობდა, რომ აღნიშნულ ხუნანერემში ჭიოთი ეხება არა რუსთულის პოეზიას, არამედ მის მღვანეობას იერუსალიმის ჯარის მონახეჩის. აღდგენის ხაკვებში. შოთა მოხხენიებულა იმ ქართულ მეჭუთა და დიდებულა ხიამში, რომელთაც დიდი დვანლი დახლეს იერუსალიმში არხებულ ქართულ მონახეჩების დღვა - აღდგენის ხაკვებ. C- ხუნანერემი მოხხენიება შოთას პოეზიის, როგორც გამაყენების გამომდინარეობდა მე-18 ხაკვ. 60-იან წლებში ქარაღმა წარმოებულ იდეოლოგიურ ბრძოლს - გან. ელ. მეჭურველის აზრით, ხათოთა რომ, შოთა რუსთაველი იგოვე იერუსალიმში მღვანე და აღავემში მოხხენიებულ შოთა მეჭურჭლეთუხუცესი ოყსი. (იხ. ჭიოთი გამაშვილის მიმობლვა (გამოკვლევა). შეხავალი წიგნისა - ჭიოთი გამაშვილი - მიმობლვა. ჭუქიჭხი გამოსახემალ შიამხალა, დექიხიკონი და ხამიებლები დართო ელ.მეჭურველია, თბ., 1956. გიორგ.გ. იმიდაშვილი, რუსთული. დღვ., 901)

ავალ.ა. მანძი, რომელიც პოეტს ი.ა. მამიძესა და ავალ.გ. გერეთელთან ერთად ოყი ჯარის მონახეჩრში, 1960 წლის იქნეზებრში, წერდა: (იხ. Поэзия в Иерусалиме. К вопросу о портрете Ш. Густавовича, Вестник Академии Наук СССР, №8, Москва, 1961, стр. 94)

Поэт нарисован в Крестном монастыре. Видно, с этим монастырем его что-то связывало; надо полагать, что он окказал лккую-то помощь монастырю, интерес которого принимал близко к сердцу. Весьма вероятно, что поэт Шота Рустели, автор поэмы «Витязь в тигровой шкуре», и есть тот самый министр финансов («мечурчлет-ухуцес») Шота, имя которого полагалось в один из понедельников, согласно записи, сделанной почерной XII—XIII вв в рукописи Крестного монастыря, хранящейся ныне в библиотеке православной патриархии Иерусалима. Что же касается народной молвы, будто поэт под конец своей жизни ездил в Иерусалим и даже похоронен там, то для суждения об этом у нас пока нет никаких точных данных.

3. ინგოროყვას ვარაულო, შოთას ფრესკა შეხრულებულა 1245-1250 წლებში,

ე.ი. მამინ, როდა ხაკართულიდან ჩამიხულ ანგონ აღავრლებს ეპიპოკოპოსს, ჩაქურთია იგი აღაპოა წიგნში მეჭურჭლეთუხუცესის ჭიულთ. (იხ. 3. ინგოროყვა, წ. 1, შოთა რუსთაველი, თბ., 1970, გვ. 58) ახ-ივი მიხივე: - იერუსალიმის ჯარის ქართული ხავანის აღავემ. წ-ში: რუსთულიანას ეპოლოგი, გვ. 821, 834, 846-853; იერუსალიმის ჯარის ქართული ხავანის ფრესკები და შოთა ჩაქურთი, იქვე, გვ. 720, 724, 738-739). მისამრება, თოქოშ შოთა რუსთაველი თავისი გხოვრემის უვანახუნელ წლებში, იერუსალიმის ჯარის მონახეჩრში მკვიდრობდა და იქ არის დახაულავებულა, 3. ინგოროყვას მგდარად შიამინა. (იხ. 3. ი. შოთა რუსთაველი, წ. 1, გვ. 114, 117-118)

რუსთულის მოგრაფიული ეპიპოლებინა ხაკროდ, და კერძოდ მისი ხაკლავის შეხახებ ლოგიკურად დახმულ მოიღვენა და შემდინარე ხაკოხებინს ვარკვევინას ყურადხადებია ერთ პრამდემაჭორ ვარემოვად. როდა ხაკვქ შრადიფიულ ვალმრემახ ეხება რუსთულის ხამარის შეხახებ, აქა და იქ ერთ

1 ჭუპი გიორგებულა აღ. მარამიძის, ვ. კველიძისა და ა. მანიძის რედაქციით გამოგვეშულ წიგნის მიხელოთ: შოთა რუსთაველი - ევლხინგუაობანიოუ ხაკვ. ხხრ ხახელმ. გამომგებლობა, თბ., 1951; ვგიკომ, მარლაც აქეთ წიგნებს თავის ზელი. ევლხინგუაობანის აღნიშნული ეგმეშდარი ჩემი მიხელოდლ გხოვრემის თვალმარგალოვად იქვა. ყოველოვის როდა ვი ვალავში მახ, თავფრედეზე ახუა ჩაქურთას აწყლებთან თვალმინ: ანიშნად მ-წლის შეხრულმინა ჩემს პაჭარა იხაკოს - დიდა ლულოხაკან (და ჩემი გვიანდ. მიხანერი ეხანან. - აღ Fara Siampra . ამ მანდოლხანმა ქართულია ქაქა, რომელი იგ წლების განმავლობაში ოყი ჩვენი მეშობელი, თილისში (მეხსიბულის ქ. 21) გხოვრემინას, ჩაქურთი დელი კვადი დახეჭუა ჩემს ბავშვ. გნომიერებაში. უდრემეხი მადლობა მახ თილის. ემბადელი მიქვანახან

შესულია ითქვას გავერთ, ხევათა შორის აღნიშნულია თუ მითითებული, რომ რუსეთის ხალხებს შე-
შინა (N B და არა პირაქით!) არის ხურათაგ. მაგალითისთვის, ერსებდ ქვე მისხნებულე ღ.მაქამ-
ის ხილვედში მოკლევანთა, ხაყვედრის ხახით გამოქმეული პრუ.აღ.გაგარლის მისამართთა, რენ მ-
ველეთი უკრის მინახურის აღწერას და მახში დახაღლავებული შთა რუსეთის გნობებს, ხალხ ხა-
ღაღის შემოთ ერთ ვეღელზე დახაღლეთა თით ეს გამოჩენილი ვაგოგ... და ა.შ. (ხაში ჩვენთა - ი.ღ
თავის მხრივ, ახახათებებს რა გნობის გნობას შთახ შეხახემ, პ.ინგორკოვა წერს: - ეს მინახრება
ემყარება მხოლოდ იმ ფაქტს, რამე უკრის მინახურში დახაღლეთა შთახ ხურათა. თავდაპირველად ის-
ღ ვი იქვეა, რომ შთა ამ ხურათის ქვეშ არისი დახაღლავებული. (იხ. პ.ი. დახახ. წ., გვ. 115) ჩახხ,
პავლ ინგორკოვა ყოვლისმომგვედ ხილვევა - თავდაპირველად-ში გულისხმობს მეთეს აღრულ ქარულ -
ხაღლავაგურ ჭრადიგობას შთახ დახაღლავების ფაქტის შეხახემ უკრის მინახურში, თემე რგორგ
ქვე აღნიშნა, ის ამ ჭრადიგობას მგლრად მიიჩნევს. მისი აზრით, შთა ვი არ ყოვიდა ენმეხ მოგ-
იქული, არამედ თეითნ მახ გავგმანთა თავის წარმომადგენელი იურხაღლამში ანგონ დავაერღლის ხა-
ხით. (იქვე, 115) იურხაღლამს წარგმანენითა შორის ყოვიდა ცოლზე დაღიანის წარმომადგენელი გრ-
ვილ ლანდელი. (იქვე, 115) მათ, 1247 - 1250 წლებში უნდა განებაღმინათ უკარი.

ქ-ის ხათანად აღგოღზე დაყრდნობით, თავისი აზრი აქვს გამოქმეული ვახული ხაყვენის გნობილ
ფრანგ ქარულილოვს მ.გ. მრახხეხე. ქ-ში მითითებულია: - გულისხმევა ყო რა მეთემან რუსულან, რომ-
ელ წარულეს ქვეყანა ამიერი სათარაა, განიშრახხა, რათა, წარმომადგენლის მე თუხი დაეით და მინდ-
ის სათარა და აიღოს სიმგვიგე უვენებლობისა. და წარაღლენებს მიგოქულად სათარა მანშე, და ავაგ,
და ვარამ, და შერეობს ერისთავი შთაგ, რომელსა მანისი ფრომისათუხ კვარშით უქმობებს. (იხ. გვ,
გვ. 192) მ - ნუხხის არმიაზე შთაგ - ხილვევაზე მითოგობით, შროხზე წერს: *Сюташа (Rousthavel?)*
ce dit être notre poète car il issu de Rousthavi pres d. შთა (რუსთაველი?) ეს უნდა თუ-
ის ჩენი პოეტი, რადგანაც ის იყო რუსთავიდან, ^{სა}ქვეშის შესაბამედ რომ არის)

შემისხნებულ კონკრეტულში, ქვე კამდენიმე ხაკობთა ურად ვახარვევი. რა ვაემართა შთა
მეჭრეტელთუხეხეხხა (იგოვე შთა-პოეხს, თუ ეს იღენჭობა შეიძლება ხავარაულედ მოიჩინოთ) და
შთა-მანის ანუ კუპრის შორის? გარდა ამისა, რგორ თავხდება მათი მიღწაწერების პერიოდში (შთა
რუსთაველი-პოეტი სამარის ღრის, შთა-კუპრი მისი ქალთვლის რუსულანის ღრის) ერთხა და იმავე
ქრონოლოგიურ ჩარჩოებში? ხომ არა გვაქვს რაიმე წინააღმდეგობა არხემოთ ხახიათისა? - აღნიშნ-
ავთ რომ სპეციალურ რუსთაველილოგიურ ლექსარაგურაში ეს ხაკობები ხავამოდ ხაღუქვლიანდაა განხი-
ლელი, თუმც ერუკრად. გაღამწყვეტი დახვეწეში არაა გავუთებული. ამ შემთხვევაში, რენთუხის არაა
არხემოთ ხახიათისა შთახ პირველთი იღენჭობის ხაკობით ქარული წერილობით და ნარაღული წყა-
რების ახვექვითი. ჩვენ ამოღელიარი იმ ჭრადიგოელი კონკრეციოდან, რომ პოეტი-შთა რუსთაველი, თავ-
ისი ხიგოგხლის კვანახხენელ წლებში, იურუმაღლამში ჩამოვიდა, ბერად აღკვეცვა უკრის მინახურში,
მინაწილიობა მიიღო მის ადგენა-განახლებამში, კელდების მისახევაში, აქ გარდაიგვალა და აქვე და-
იკრბალა, მაგრამ ხალ? მინახურის რომელ კუობები? უცხობაში? კოლვე ერთი ხაკობით, რომელიც მქ-
იღრად კვამოღდება რუსთავლის ხაღლავის მიმარეგმას მის ხურათთან. ღიღმა: 1. შთა გარდაიგვა-
და და დახაღლავდა უკრის მინახურის უცლებიაში, და მინახურში დაღული ლექსარაგურთი მითოგე-
მის ხაღუქველზე შემდგომში (ი.მ. ვიარხაღლამის თანახმად მე-17 ხაყვენში - იხ. მისი გამოკვლევა :
Роспись гряз. крестного монастыря в Иерусалиме и портрет Ш. Руставели, 1970) იქნა შეხრუ-
ებული მისი პირველთი, ფრესკული გამოხახულდების ხახით, თანვე დამახველება და მაქსიმე აღმხარე-
ღს შორის. რადა მანინდამანინ მათ შორის, ამ ადგოვას და ხხენებულ ფრესკაზე? (შეხახელღლან მა-
რუნგი, პირველი ხევაგის მე-4 გვერდზე? რა იქნება, რომ ამ ხევაგს ჩავაღვენოთ თვლი ქვემოთ, უღლ-
ხის ხავამოდ ხქელენოვანი ქვის იაღვას ქვემოთ? იქნებ იქნა ხაღლავი და იმთხმ გავრეღელა ჭ-
აღიგოელი გაღმოგემა-ახხაღვად ხაღლავის შემოთ, ერთ კელდზე დახაღლეთა თეით ეს გამოჩენილი ვაგოგ-

(ღ.მაჭრაძე). ერთი შეხედვით, შეხამება, გულბრწყინოვანი მიგველი ჭრადიგული გადმოცემის არხი: სახელის შემოთ... ე.ი. ევლესიაში, ხაკურთვი, არის ხაფიანი ან, იაფაში ჩართული-ჩაფანებული, ან ჩვეულებრივი მადლივი ხაფიანის ქვის სახით, როგორც ჩვეულებრივ ვხვდებით საქართველოს ევლესია - მონასტრებში (ხეფიხობოველი, ქაშეთი და სხვ.) გადმოცემის ასეთი გულბრწყინოვანი გაგების შესერ-პნის (თავდაპირველად ჩვენს მათში ვერაერთ) ვერავითარ ხაფიანს ან ხაფიანის ქვის ველებს (ნახაფიანს) ვერ ნახავთ მონასტრის ევლესიაში, და ვერც ნახავდნენ აღრეულ პერიოდებში, ხედალხევა ქართული მკვდვარ-მოგაბურში, რადგანაც დაშვებული იყო სქემატურ-არქიტექტონიკური შეგობა ან მგდარი აღქმა მონასტრის აგებულებისა. ევლესიას წარმოადგენდნენ რეაქურად არსებული ხაფი-ცველი ღარბაშის სახით, ხედავდნენ შოთას სურათს და ხაფიანს ვი ვერ პოულობდნენ. შედეგად ხეობ-ლა ის, რომ რუსთველის შეხახებ ჭრადიგიაში ექვი შექმნდათ, ან ხაფიანით მგდარად მიიჩნევდნენ. უკეთესი არ იყო ჭრადიგული მდიანობის ქარგახ მოწყვეტილი რუსთველის პორტრეტის ბედიგ. თუ უნ-და ყოფილიყო ხაფიანი და მის შემოთ სურათი, როგორც მოხდა, რომ არის სურათი და არ არის ხაფი-ანი? როდის, ვინ, რაგომ დახაფა სურათი? რა დაგვირთვა ენიჭება სურათს ხაკურთვი ჭრადიგის ქე-შპარტად მიღებასა და ჩათვლაში? 2. (შეხამება ნაკლებ ხავარულა) ჭრადიგია შოთას იერებალი-მის ჯვრის მონასტრში მისვლისა და გარდაცვალება - დახაფიანების შეხახებ შეიქმნა ან განმგე-იგდა მას შემდეგ, რაც მე-17 საუკუნის 40-იან წლებში ხხენებული ხეფიანის მითითებულ ფრესხაზე შე-სრულებულ იქნა მისი პორტრეტი, ერთ რამ ხომ აშკარაა, ფრესხა მდიანად იოანე დამასკვილისა და მქსიმე აღმხარებლის გამოსახულებათა გადმოსახედიად იყო განკუთვნილი, და გამომიღნარე ხაფიან-ცვრ-ღროთი ფაქტორიდან უნდა შესრულებული ყოფილიყო მე-17 საუკუნეზე გაცილებით აღრე, იქნებ თე-ით შოთას ღროს? რუსთველის პორტრეტი, ისევე როგორც ხხვა ქართული ბერ-წარჩინებულთა პორტრეტში, ხათანად წარწერებოთურთ, სგოვებს ჩაბაგებული, ჩახაფული ან მახაფული სურათების შობაგტელებას, ე.ი. მირითადი ფრესხულ-საკვლესი ფენა (ამაზე დაწერილი მთავრებში შევჩერდებით) ახლო აღმო-ხაველში, აღრეულ საუკუნეებში, მდიანე წმინდა მამებისა და ხაკვლესი პირების (პრეს მიმღიური მახაფების და მინაწერების) ასახვას წარმოადგენს, ესაა პირველი ქრონოლოგიური ფენა, რომელიც, ჩვენი აზრით, მე-12 მე-13 საუკუნეებს უნდა განეკუთვნებოდეს (მირითადად გორგი-პრობორ ქართ-ვლის შემდეგდროინდელ უახლოეს პერიოდს), და თუ აქ ერთხელ კიდე გავიხხენებთ ცომითეს ნათქვამს აქარის მონასტერი დაბელებულ და გუმბათის ქუჩით სუფსი განუახლებია, და დაუხაფენებია შოთა რუსთველის შეჭურტელებებს: თუნონაც შიგა მხაფია მოხუცებული. მაშინ უნდა ვივარულთ, რომ აღნიშნულ პერიოდში, მონასტრის მოხაფვა-განახლებში თავისი წვლილი შეუქანია შოთა რუსთველსაც. ე.ი. პირველი ქრონოლოგიური ფენის შექმნაში. (თ. მ. ვინახადაძის აზრით პირველი ქრონოლოგიური ფენა მე-14 საუკუნეს უნდა განეკუთვნებოდეს. ი. ხ. დახახ. წ.) მეორე ქრონოლოგიური ფენა მოიგვას მონა-სტრის ხედალხა მოხაფვის პერიოდს, ნიკოლოზი ჩოლყაშვილის მიერ (1643), და ამ შემთხვევაში მართ-ალი უნდა იყოს თ. ვინახადაძე, როცა ისგორიულ პირთა პორტრეტებს, ვერძოდ შოთა რუსთველის პორტრე-ტსაც ამ ქრონოლოგიურ ფენას აკუთვნებს. ცხადია, შემდეგდროინდელი ჩაბაგებები, მახაფვა-მწერის სახით ახლოდგურად არ უნდა ყოფილიყვნენ გამორიხებულნი, რაზეც, პირიპირად რომ ვთქვათ, მეხამე ქრ-ონოლოგიური ფენის ნახაფ-წარწერები მიანიშნებენ. (დაწერილი მთავრებში). თუ შემოხხენებული ვარ-აული, რუსთველის იერებალიანის ჯვრის მონასტრში მისვლის გადმოცემის შექმნის შესახებ, რუსთვე-ლის პორტრეტის შექმნის ვკაობაზე, მართლებმა ან გამართლებმა მაშინ არანაკლებ საყურადღებო და ღირსხაკვლევით იქნება საკითხი, ხაკურთვი პორტრეტის წარმომავლობისა და გქნიკური შესრულების თა-ობაზე, ე.ი. გამოვარ, რომ იმის გამო ვი არ დაიხაფა პორტრეტი, რომ რუსთველის ხაფიანი ეკუთმოდ-ათ მე-17 საუკუნის ჯვრის მონასტრელ ქართულ ბერ-განმამახლებელთ (ფაქტურად მეორე ქრონოლოგიური ფენის შექმნელთ), არამედ გარკვეული დიგვარადგურდის-სორიული ჭრადიგის გამო დახაფეს თუ ჩახა-ფეს შოთას სურათი, მქსიმე აღმხარებლისა და იოანე დამასკვილის მუხლებს შორის და მხოლოდ ამის

„ღობისა, ქრისტეს მცირე შამახა და მეუღლეს ა(მ-
აღიბი), ღვთის განგებობი ბეზანს(ონის) არქიეპის-
კოპის, მარჩილი მხახური გ.ღე-შუა, ამინ.

ვერე ურ არს შეგანუხობი ჩემი კვილიდ ყოფნის
(ამბიო), იგოდეთ, რომ ღვთის წყალობით მეფა და ჩე-
მი მეუღლეს უახადად და უხეზბად ვახლავართ. ვა-
ღაწყვირე, მოკლედ გაწყროთ აღმშრული ქვეყნისა
და მახმე მიმღებარე ხევა მხარეთა შეხახებ დარ-
ხული ხმეში, თემფა ყოველი მათგანი რადია ვა-
გებობს ღირსი.

წინარეს ყოვლითა, იგოდეთ, რომ იერუსალიმის
ხამეფომ მიადრია დაწვევას ხარკინობემთან და
რომ ანგოქიის მთავარხანგ, რომელიც ღიღი ხნის
მანძილზე ურჩხვ ღვენახა და შევიწროვებს განი-
გლიდა როგორც ბაბილონის ხულოანხავან, იხე არ-
მენიის მფიხიხავან, შავი აქვს დაღებული ხენემ-
ულ ხულოანთან. მოიხმინეთ აგრეთვე ხევა ახალი
(ამბემიგ), რომელიც ვაგებობს ღირსნი არიან. ვა-
ვიგეთ და ხანღო მანგეთა წყალობით ქემარკვალ
მოიგოვადეთ, რომ ვიღვს ქრისტეიანები იმეროიდან,
რომელთაც გეორგიანებს (ქართველებს) უწოდებენ,
ღვთის შემწეობით შევირბეულნი, ურადავი გეორ-
იო უშიშარად აღხდენენ ურმწეოთა წინააღმდეგ, ალ-
ქის 300 ვიხე-ხიმაგურ და 9 ღიღი ქადაქი, ამათგან
უმჯიციხნი ხელხულებად დაგოვებს და თუთონ და-
კავებს, დანარჩენნი კი ნაგარჯუვად აქვიებს. დახახ-
ველებს ქადაქიანგან ერთ-ერთი, ევრანგმე მღებარე,
ურმწეოთა ქადაქებს შორის ყველაზე ვნობილი და
ღიღი იყო. მამანებელი ამა ქადაქისა - ბაბილო-
ნის ხულოანის მე შემოხხენებულმა ქრისტეიანებმა
შეიპყრეს და თავი მოკვეთეს, თემფა იგი მათ აურ-
ახხელ ოქროს ფულს აღუქვამდა. ვიღვ რა უნდა
ვიქვა დაწყროვლით? იხინი, რომელიც მოიხხენი
მოკლედ წმინდა იერუსალიმის გახათავიხულებად
და ღიღირჩილემენ ურმწეოთა, ხახვლანოქმეოთა მა-
თი თქვამეფი წლის მეფე მხავახია აღქმანდრეხი
(მავლანდრეხისა) შემაროქმითა და მოკმალეზობა -
თ, ზემენიო კი - არა. ამ ახალგაზრდას მიაქვს ღე-
ღამისი - უძლიერეხი ღელულის თამარის მღებმი,
ვირნიადან (თამარს) მისთვის ხიციხვლემი ანდრემად
დაუფოქვითა, როცა მოკვდებოდა, იერუსალიმში წახუ-
ლყო და მისი მღებმი უღობს ხავლავის ახლო დაკ-
მალა. ღიღის ხურვილის ღმად ვაგოვინმეუმებ,

Reverendo in Christo patri et domino di-
ligendo A/madeo/, Dei providentia archiep-
iscopo Bisano/ino/, G...de Boyz, humilis
miles, amen. Cum de prosperitate mea nov-
erim vos letari, sciat, quod Die gratia
ego et uxor mea sani et incolumes perman-
emus. De rumoribus Terre promissionis et
aliarum regionum circumjacentium hec vob-
is breviter proposui significare, etsi non
omnia tamen aliqua, que magis admiranda vi-
dentur. In primis sciat, quod regnum Ier-
usalem treugas habet cum Sarracenis et et-
iam principatus Antioch/ie/, qui innume-
ras persecutiones tum per soldanum Babilo-
nie, tum per regem Armonie passus est, per
longum tempus treugas habet cum predicto
soldano. Audiatis etiam alia que nova adm-
iratione consideranda sunt. Audivimus et
rei veritatem per certo/s/ nuncios didic-
imus, quod de Hiberia quidam christiani,
qui Georgeni dicuntur, cum innumera multi-
tudine militum comeditum, divino inspir-
ant auxilio, manu fortiter armata, contra
infideles paganos insurrexerunt alacriter
et jam CCC castella et IX maximas urbes
subjugantes, retinentes forciora, debiliora
in cinerem redegerunt. Predioctarum urbium
paganicarum erat nobilissima et magna. Do-
minus hujus urbis preerat filius soldani
Babilonis, qui captus a predicti christia-
nis capite truncoatus est, quamvis auri in
finitam pecuniam promitteret se daturum.
Quid dicam per singula? Tales quales pred-
ixi ad terram recuperandam sancte Iherus-
alem venient totam paganiam subjugantes.
Rex eorum nobilis sexdecim annos par Alex-
andro viribus et probitate, non tamen in-
fide. Iste puer ossa matris sue regine pe-
tantissime Thamer secum portat, que, dum vi-
veret, votum fecit eundi Iherusalem et, si
moretur, rogavit filium suum, ut ejus ossa
ad sepulchrum Domini deferrentur. Iste er-
go precibus matris adquiescens votum mat-

მას ვაღაწყველია დაწაბარების აღსრულება და რის sue restaurare desiderat et eam in san-
 დელის ნუშვინს წმინდა ჭაღაში დაწარხვა ურწმუ-
 ნოთა ნება-სურვილის მიუხედავად.
 ctam civitatem, volentibus et nolentibus pa-
 ganis, promisit repellere".

ბეზომთიჯანრი წერილის განხილვამდე (ან ვით ამ განხილვის ნაწილს), მოვიყვანო Hist. Litter.
 de la Fr., (პარიზი, გ. 21, გვ. 781, 783) კომენტარის იმ ადგილებს, რომლებიც იერუსალიმში თამარის

გაღმოსვენების საკითხს შეეხებიან: (აუგურია 3.3) -
 -უჯაროსანი რაინდი, გ. ლ. - მუა, მე-13 საუკუნის პირ-
 ელ წლებში, აღმოსავლეთიდან წერდა არქივპისკოპოსის ბე-
 მანსონისას ლათინურ წერილს, რომელიც ამ ხილვეუბით
 იწყებოდა: ღირსსა, ქრისტე... (და ა. შ., იხ. ბეზომთი) რე-
 უნ აღმოვარჩინეთ ეს წერილი ღვთისმად გამომუქვეყნებე -
 ლ და უნებოძო ვი, პარიზის სამეფო მიმლოთოების ერთ-
 ნოთი ხელნაწერის პირველი ფურცელზე, ხარვეგისგან. ✓ 5137
 ნომრის ქვეშ, ლათ. ფონდი; ის საკმაოდ მოკლეა იმიხა-
 თვის რომ მისი მფლობელი თარგმანი შექმნოთ.

შემდეგი გარემოებები გვიბოძებენ (წერილი) 1202
 წელს მოვაკუთვნოთ: იგი მიმართულია ბემანსონის არქი-
 ვისკოპოსისადმი, რომლის ხახელიც ა-თი იწყება. იგი
 შეეხება იმ საშინელ ომს, რომელსაც საქართველოს ახ-
 დგადრდა მეფე, თამარ ღვთაუნის ვაჟიშვილი აწარმოებ-
 და ხარკინობა წინააღმდეგ. იგი დაპირაკობს მიწისმე-
 რაზე, რომელმაც მიწის მარი დახვდა აღმოსავლეთს. დაბ-
 ლოს იგი იხსენიებს ახლად დაღმურ ზვებს მაშინდის-
 ის სულთანსა და შჰლემია - ანგოქიის ქრისტიანებს '
 შირის. ბემანსონის ერთადერთი პრეტორი, მე-12 მე-14 საუკუნეების მანძილზე, რომლის ხახელიც ა-
 ზე იწყება, არის აშელე ღე ზრუმელე, რომელსაც ეკავა ეს ადგილი 1195 - 1220 წლებს შორის. ღელვა-
 ლი თამარი, სულ უახლესი გამორკვეუების მიხედვით, 1201 წელს გარდაიცვალა, და მისი ვაჟიშვილი
 გიორგი მე-4-ის მეფობის პირველი წელი აღინიშნა მნიშვნელოვანი გამარჯვებებით, ეგრეთვე ნაპო-
 რებზე მცხოვრები მუსულმანების წინააღმდეგ. დასავლეთის ისლამურების, ახე შავ., რომერ აბლან
 და ზოგიერთი სხვა, 1202 წლის 20 მაისს მიათლიან ღელ მიწისმკრას, რომელიც რამდენიმე ღელ გრ-
 მელეზოდა, არამი ისლამისი აბლ-ლ-ღოჯი ვი ამ კავსაჭრისთვის შესახებ ახალ გნობებს გვაწვე-
 ის, რომლებიც ქვემოქმედს ეთანხმებინან. დაბლოს, იმავე 1202 წლის შუა პერიოდში მაშინდის ხელ-
 თანმა შავი დასღე შჰლემიანს ქრისტიანებთან, რომელიც მხოლოდ მომდევნო წელს იქნა დაწვეული, და
 სწორედ ამავე ეპოქაში, სომხეთის მეფე გიორგმა თავისუფლება მიანიჭა ანგოქიის პრინცს შოშანს,
 რომელიდანაც იგი შემდგომში კავშირში შევიდა...

ამ წერილის ხაზგასმითი ჭრის ხელს არ შეგვიძლია უკვე ვარკად გნობილი მოვლენების შესახებ მი-
 გიერთი ახალი გნობის მიღებაში. ახე შავალითად, პალესტინაში გავრცელებული აზრი, საქართველოს
 განთქმული ღელის თამარის მიერ გამოსაყვლი სურვილისა დასაფლავებულყო იერუსალიმში, არაა მი-
 სხენებული რომელსამე სხვა ისლამური ღელუმენდში. --

მის. თამარაშვილის მიერ ქვეყანის ფონდში აღმოჩენილი საბუთების ხაფუშელებზე, შედეგად შ.
 ლომსაძის აზრით, ეს უნარული წერილი უნდა განეკუთვნებოდეს 1220-1222 წლებს (იხ. შ. ლომსაძე, მიხ-
 ელი თამარაშვილი, თბ., 1964, გვ. 35, გიგორი. ვ. რაჩინიძის მიხედვით, გვ. 29); შ. ლომსაძის ვარაუდი, რე-
 ენი აზრით, სამართლიანი უნდა იყოს, რადგანაც წერილის კომენტარული 3.3. არაწარად თულის 1201

Un chevalier croisé, G. de Buis, écrivit, dans les pre-
 miers années du XIIIe siècle, du fond de l'Orient, à l'arche-
 vêque de Beaulieu, une épître latine commençant par ces
 mots: *Reverendo in Christo patri et domino dilecto A. Dei
 providentia archiepiscopo Bitun. G. de Buis, humilis
 miles. Amen.* Nous avons retrouvé cette lettre... jusqu'à pré-
 sent inédite, et même inconnue, sur la première feuille d'un
 registre d'un manuscrit de la Bibliothèque royale de Paris, portant
 le n. d'ordre 5137, fonds latin; et elle est assez courte
 pour que nous puissions la traduire en entier.

Les motifs suivants nous engagent à la placer vers l'an 1202:
 elle est adressée à un archevêque de Beaulieu dont le nom
 commence par A; elle traite de la guerre terrible qui foudra
 aux Sarrazins le jeune roi de Géorgie, fils de la reine Tha-
 mar; elle parle d'un treulement de terre qui jeta l'espou-
 vanté dans l'Orient; enfin, elle mentionne les frères musul-
 lement rouches entre le souldan de Babilone et les chrétiens
 de Ptolemaïs et d'Antioche. Or, le seul prélat de Beaulieu
 qui, du XIe siècle à la fin du XIVe, offre un nom commençant
 par un A, est Amédée de Trencelay, qui occupa ce siège de
 1195 à 1200. La reine Thamar, d'après les recherches les
 plus récentes, mourut en 1201, et les premières années du ré-
 gne de ses fils Georges IV furent signalées par d'importantes
 victoires sur les musulmans qui habitaient les bords de l'Eu-
 phrate. Les historiens de l'Occident, tels que Robert Abolant
 et quelques autres, décrivent un grand tremblement de terre
 qui dura plusieurs jours, à compter du 30 mai 1202, et l'His-
 torien arabe Abul-Abti donne sur cette catastrophe de nou-
 veaux détails qui s'accordent avec ceux qu'on va lire.
 Enfin, vers le milieu de la même année 1202, le souldan de
 Babilone conclut avec les chrétiens de Ptolemaïs une trêve
 qui ne fut rompue que l'année suivante, et c'est encore à la
 même époque que le roi d'Arménie Lévon rendit la liberté au
 prince d'Antioche Boernoid, avec lequel il entra dans une en-
 tente.

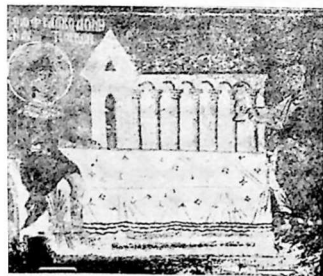
Le ton emphatique de cette lettre n'empêche pas qu'on ne
 puisse y recueillir quelques détails nouveaux sur des événe-
 ments déjà bien connus. Ainsi, l'opinion émise en Palestine
 de l'intention manifestée par le célèbre reine de Géorgie
 Thamar d'être ensevelie à Jérusalem, n'est rappelée dans
 aucun autre monument historique.

right:above:ABRAAM GIVING TO
LOT THE HOLY TREE. down: THE
TABLE WITH THE DESIGN OF WOM-
AN. link: THE PORTRAITS OF
SHOTA RUSTVELI TAKEN IN 1975

მარცხნივ, ზემოთ. აბრაამი აძლევს ლოცხ ხეხ. ქვემოთ, მაგიდა ქალის გამოსახულების ფონზე.. მარჯვნივ. შოთა რუსთველის პორტრეტი, გადაღებული 1975 წელს. შოთა ღვას მაქსიმე აღმხარებელსა და იოანე დამასხვ. პორის

LINKSIDE WALL OF THE
ENTRANCE TO THE CHURCH
WITH THE GEORGIAN INSCRIPTION -

კვლხიაში შეხახვლის მარ-
ჩხნივი კვლელი ქართული
წარწერი

THE CHURCH OF THE
HOLY SEPULCHRE TO-
DAY - წმინდა ხაყ-
დავის კვლხია რღვ

PORTRAIT OF SHOTA RUSTVELI, 12-th
CENTURY'S GEORGIAN NATIONAL POET
/PHOTO OF EARLY SIXTY YEARS/ -

შოთა რუხველის პორტრეტი (გალღე-
ულია 60-იანი წლების დახაწყისში ,
მისი ხელახალი აღმოჩენის პერი -
ოდში) --

1975 HOLY CROSS CHURCH, IN COMPANY WITH THE
IGUMEN GRIGOL /Fresco/ FROM LINKS: MONK JERO-
THEOS, DR. I. DAVID, MRS. R. BALJASHVILI, M. DANIELOV
1975 წ. უკრის მონახვერი, იგუმენ გრიგოლან ურთად
(ფრესკაზე). მარჯხნიდან მარჯხნივ: მერი იურიოლისი
ლარი ი. დავიდი, მ-მზი: რ. ბალუაშვილი, მ. დანიელივი .

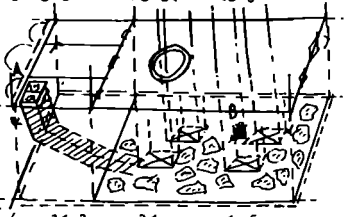
პირადი მიმართება - დამოკიდებულების საკითხია თამართან, ის რომ ვუვხიხყაონისი პრლოვი თამარის ბეობის პერიოდს ახახახ, არაორაზრუნად მიუთითებს იმაზე, რომ პოემა დაწერილია თამარის ხიგოცხდში, ე.ი. 1207 (1210 ?) წლამდე. თამარის მიხწრახუების ვკალბაზე, დახალაუბულოყო იურუხალიში, რაც მის ანდერმ-დანბარევი აიხახა მეშვეილდე მინადმი, არ უნდა იყოს ვახალგარი რუხუელოს ანალგური მიხწრახუება იურუხალიშიადმი. ამდენად არ უნდა იყოს შემოხუევიით, ან მპლოლ პოეტიური რითივის მიმწმინახოვის გამოყენბული-მინწა - ხამარე-თამარის კონტექსტუალრ დახახათბაში (იხ.პრლოვი, ხვრ.მღეშე, რუხუელი ხელონის ვიქმ ხაქმეხა იმა დარი; ვიხ მიმწრინოცხ ჯარი ხპათა, მიხუვის ვხლოცხ, მიხიოვი მველარი; დევედურლი, მიუხურათივის ვკლა წამალი არხიო არი, ანუ მომცეხ ვანკურინება, ანუ მიწა მე ხამარი.-

დამლოს მნიშვნელოვანია ერთი საკითხი, რა მიმართებაა რუხუელის დღემის გნობლი რ ხხუა-დხუა ხურათ შორის? როვირც გნობლია, მოთახ პირველი (პირბობიად) პორტრეტი თან ახლავს მე-15 ხაუუენის ვუვხიხყაონისხუელ ხუნაწერხ (მდრ.პოთა რუხუელი, პაველ ინგორყვახ რედაქციით და გამოკველით, წ.1, თბ., 1970, გვ.56) პ.ინგორყვახ აშრით ეს ხურათი ძველ ჭრალგოხახ ვადმეოცეხმ და უნდა მომდინარეობდეს ვუვხიხ-ყაონისხი უშველხი დახურათბული ხუნაწერიდან. "წყაროების რუენებთაა მიხუდით, -წერხ ინგორყვა,- ეს ხურათი ვავრცელბული ყოფილა ხამუალ ხაუუენებში, მახ კანონიბადგია პქინია მიდებული ქარულ ხალიჯრადურო წრეებში... დახახელბულ პორტრეტზე, -დახმე-ხხ პ.ინგორყვა,- პოთა 30-41 წლიხა არის წარმოდგენილიო."

მეორე პორტრეტი კი, რუენთვის კარვად გნობლი უჯრის მონახტრისხუელი ხურათია, რომელიც პირველად გ.ვაბაშვილბა მოიხხენია, 1845 წელს ნ.რუბინაშვილბა, 1883 წელს ალ.გავარელბა და როვირც იხ-კვეცია, 1887 წელს, ოღვიერ უორდრიპხ უნახახე იგი, თუმცხ ხათანდო ყურადღება არ მიუქვეცია მიხუ-ხი, რადგანახ არ იგოლა, რომ მიხი და მიხი ოჯახის ბელი ხამუდამოლ დაუკავშირებოლა ამ მწერლის შემოქმედბახა და მიხი ქვეყნის იხჯარიახ. (იხ. David M.Lang, Georgian Studies in Oxford, Oxford Slavonic papers, vol.II, 1955, Oxford, 1956)

გლებიან ის ქართველი მკვლევრები და მათ შორის პაველ ინგორყვახ, რაცა მე-19 ხაუუენის დახ-ხრულს მიაწერენ, უჯრის მონახტრის რუხუადრახიის დროს პოთახ ფრეხვიხ თეორად ვადღურეახ. ხურათი რუენი ხაუუენის დახაწყიხშიც უნდა არხბულიყო, რაშენ მიუთითებს, რუენს მეორე დახახელბული მეტბენი არქიეპისკოპოსიხი პავალიპულოხი (იხ. გემოთ). რუენი აშრით, ხურათი მოკვიანო ხანებში უნდა ვადღეურათ თეორად, დაახლოებით 20-იან წლებში. პირველი პორტრეტის უქინლომის ვამო, რუენ მოკვლბული ვიყავით შეხამდებლობახ, შეგვედარებინა იგი უჯრის მონახტრისხუელ ფრეხვიხთან და ხათანდო დახკენა ვავკვეთებინა, ყოველ შემოხუევაში, თუ პირველ პორტრეტზე პოთა რუხუელი 30-40 წლიხად არის წარმოდგენილი, იერუშალიძის ფრეხვიზე მახ მოხუცებულს, დაბერებულს ვხუდავო. ხხუა სი-ყუყუბით თუ პირველი პორტრეტი პოთახ ხაქარუელიში, პოემაზე მეტბობის პრეტენხი ახახახე, მეორე - რუხუელის იერუშალიძელ პერიოდს ვანკუუენება, მიხი გხურებმის მიწურულს პადღეხინბაში, ხა-

დაც იგი აღებრულა და დაიკბანდა კიდეც უჯრის მონახტრში. მიუხედავად მიდებული შიშებისა, (არაერთი მიმართება პორტრეტზე ბენდელიქუნადმი, მეტროპოლიტ ვანბოისისადმი, არქი-ეპისკოპოს ვაპოგონისადმი და ხხუ.) არ მოკვეცია შეხამდებლობა რუხუელუავით და ხაუუემოლანდა მეკვეცხხვად ეკრისი-ის იაფკვეცხხვად სიფარტოლ, თუმცხ ერთერთი ვანახკვეცილი ექსპერიმენტის მეტის იაფკვეცხხვა და მანამაროლს ფილმს შორის დაჩრებელი ნაშალოვან ხანს რავკვეცრალით ბერიოდხ ჩამავა-ვი პირერიოდში მეტის ხაშუადღითო, სავარაუდოდ დავუჭიო, რომ ქვემოთ ხათაუნ-სიფარტოლსთან ვკაქუნს ხაქმე, რომელიც კიდეების ხაშუადღითო უნდა ყოფილიყო, შეხამდებლო იახ-ვდა, ხედავბის ჩავარდებული ხაუუემოლბის ვარბეობი (იხ. ხა-პირაული სქემა), თუ ხაქმე ნეკროპოლის ვკაქუნს, უნდა ყოფილიყო ხამაშობი. მეტი, შეხამბოა ძველი ქართული წარწერილობის. (ვიქიმომ გეოგრაფიკო არ უნდა ყოფილიყო ხაუუენის, პერი ნარკისის მკვეცხხვებში კიდეებით ჩაიბნა, რუა დელოდალ პარბაშის (?) და რუხუელის ხადღეავი, მეტროპოლიტ ხარქიუელით), ამდენდადა ხაუადრულ რუხუელის სალოიხი არხე-ბობა იმ სავტრის ჩაყარებბაზე, რომელიც იხსიერე პორტრეტისა. შეხამბოა, მარ-ელ-კულისა და ხხუა პარო-ლი-კვეცილს რინახტრების ანბოლითო, უჯრის მონახტრის ექსერიის იადაკ-ქვედა სიფარტოლნ დახიბ-ქოდა, ხაუადრადღად ხამარეხან-ნეკროპოლი არი. რუაბა ბერმენებმა, ქვემოთ ჩახახველი ფილმი ყოფილი და ხხუა რიგი ხაუუენით დავარეს.

სპეციალური დახმარება: - წიგნი უკვე წარმოებაში იყო გადაცემული და მისი ბეჭდვა დასასრულს უახლოვდებოდა, როცა ჩვენს აღრიხველ არაერთ-დაკინებში მოხუცება-მომართვაზე, რომელიც წერტილ-ბით წარედგინათ ბერძნული საპატრიარქოს წრეებს, იხივე ქ. იერუსალიმის მუნიციპალიტეტისა და საქართველოს ეპარქიალად აღგლოზრვი გავრთიანების ჩარვეთა და მუამდგომლობით, რამდენადმე იქელ-ის მომცემი ვახუხი მივიღეთ, ჩვენს ზოგიერთ სავკოლე მუნდრობით მიმართებაში.

შედეგად, 1976 წლის 24 დეკემბერს ჩვენ ისევე ვესტურეთ ჯარის მონახივებს. ბერძნებმა გუოთა-ლი და თვაზიანი შეხვედრა მოგვიწყვეს, ყავითაც კი გავვიჩახიხინებდნენ, ნაენობი არქიმანდრიტის ნარკისის გარდა, შეხვედრ-ას ესწრებოდნენ: ბერძნული მონახივების იგუმენი შაია დანიელი და იერუსალიმის ბერძნული ორთოდოქსული მონახივების შთა-ვარი არქიმდრონი ვაფაშინისისი, აგრეთ-ვე ახალგაზრდა ბერი - არქიმოლოგი ციპრი-ანე. ჩვენი მხრიდან მ-ნები რ. მდელაშვი-ლი და მ. დანიელი. მაგიდაზე ილი, შათ მირ წინახწარ მიმდებელი (ცალცე წიგ-ნად გამომცემელი) შაპალაშვილის ნარკვე-ვი ჯარის მონახივებზე (იხ. - ნება სიმონ-მდ, 1905 წ.) დამხწრეთ დამწრებობით გავაგა-ნი უკვე ჩაგარებული მთების შედეგები, არსებული ვითარება წიგნის ბეჭდვის მიზე-ინაჩემების შეხახებ, დამოლოს ჩემი ვარა - ული ევლსიის იაგავქეშმა განყოფილებაში ხაზარხ-ნეკროპოლის არსებობის თაობაზე, ახვეე შარათ-ბერძნული და სხვა რიგი ზრ-ადიტიების არსი რუსთველისა და შარათელ მიღწე-წარჩინებულთა ხალაქების ირველო. მოკრადლებით ვთხოვე ნება დავრთოთ, ჩავსულიყავით და გულახშით დავგუთვართებინა შეედა სიგარედ.

არქიმ. ვაფაშინისი, ბერი ციპრიანე, მ. დელაშვილი და შარათელი მიმართული მონახივების მონახივები.

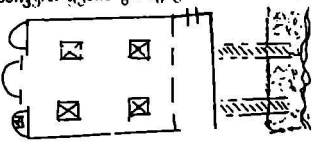
ჩემი ხაუშრის შინაარსს, ციპრიანე ინიციტიდან უსარგ-ნილად შაია დანიელის შიხთის ვახუვედ ახალგაზრდული ენაზე, შაია დანიელი იყო გადაწყვეტილი შირი ან შიმხვევაში და შა-სზე ბეჭერი რამ იყო დამივილებული.

ლოლოვმა დახლოვებით ახეთი ხახე მიიღო, დროდადრო ონავ შეხამჩნევი უხერხული დამამურობის ვითარებაში: --

შაია დანიელი: კი შარათ რა წყაროები გაქვთ, თქვენს ვა-რათებს რამ აღახლოვებენ ხხენებულ აღგოლას ხამარჩის ან კე-რძელ რუსთველის ნაქლავის არხებობის ბეხახებ?

ვახუხი: ნილარ შამას ოთოლ მოხხინებმა, ეთქრომ არა შა-რდო შარათული წყაროების (ცვაარული და ხე. შარათელ ხაკუთ-რიე ბერძნული წყაროების სიხითობა რახლოლის შარახინაში შიხელისა და მისი აქ დახალაქების ექიმბე... უხუჩვ-ავ შაპალაშვილის წიგნს, ეუთოთმ გუთრბე, ხალავ რუსთვე-ლი შაპალაშვილის ვაქელი; ვითხოობ, დავთრე-შა დანიელი, ი. დელი, რ. მდიუაშვილი. შული აწვლის წიგნს შაია დანიელი.

შაია დანიელი: (როცა თუარი გადააქო გვერდს) ბეხის, მაკრამ მე შირალად ვარ ნაყოფი შექმით და დავთრბეტივითი შარათს ხხენ. ადგილი, როცა შედა შირაბუკრი ოგნის გამაგარების მიზნით ნაჭირი გახდა შექმითი ნახელი... მე ვთხოვ შას დახლოვებით შინგე მოხაზის სქემაგურად შეედა განყოფილება. იგი იღებთ გუთრბეს, იწყებს ხახუას თახ ახხნა-ვახმარებლახახ იძლევა: შედა იაგავის შირა-ბიური გუნახს და შეედა ვალისებური ვლოთახ შედაპირს (17) შირის 60 - 90 სმ. იძლევა; ამაშობს შაია დანიელი: მიზანშეწონილად ჩავთვალეთ ამ სურვილის ათხოვება შარ-არა კენჭეშითა და შექმით, რათა შეედა შირაბუკრი ოგნა

12 მე-12 საუკუნეში, საეროთ, მართალი მონაწილე წარმადებს მოუხრებიათ, მაგრამ ხაყებში განდევრებას გადაარჩენია. ამ პერიოდის შესახებ ცნობებს ვეაწვლიან უხველო პირობებში: ხე-უღი, ფეხლო, რთანე ნაკახი, ერუ, მოგვიანებით რაკული და ხეები. კერძოდ, ბერძენი ფიქსისი (მ-გაშაურა პალესტინაში 1185 წელს) ცნობით, ქართველ ბერები მრავლად ყოფიან უკრის მონახვერსა და ვეოსმანიაში. იგი გვიამბობს რომ ერთერთ წაწვედებული პირადი (ბერძნ. კომპიოს) ფრანის ნაგებობაში მას უნახავს ქართველ ბერი, რომელიც, თვისი სულის გადაარჩენისათვის ლეკულობა-მ. ვიღია ვარაუდობს, რომ ახეთი იგვიის ნაგებობა შესაძლოა ებრაელებისათვის ცნობილ შეხარიას ხე-ღავს წარმოადგენდა, და ქართველ ბერი მის მეზობელ საკანში ცხოვრობდა. (იხ. დახახ. ენციკლოპ. არ-იელ, გვ. 1421) (იხ. *Исаевос Филка, Експазია τών... αγίων Τονών* ტ 26)

მე-13 საუკუნის დახაწყისში, უკარსანთო ლაშქრობების აქტიური თანამონაწილენი ქართველები ზღ-ეშიან, მეფე ლაშა გიორგი დიდ ლაშქრობახვ ამშალებდა ახლ აღმოსავლეთში, (ხანგვერთხო თამარს გადმოსვენების ეპიზოდს ხომ არ უკავშირდება ეს ცნობა?), მაგრამ 1223 წელს გარდაცვლილა.

ამავე პერიოდში, ქართველებს მუქარის წერილი გაუგზავნიათ დამახვის გამგებლის კრადინისათვის, რომელსაც 1218 წელს, უკარსანთის მიერ დამუხის აღების დროს იერუსალიმის კედლები მოუღო. უკარსანთო ლაშქრობების ისტორიისი ხანუგო (მე-13ს.) წერს: «ქართველები მეომარი და იმდემი გამწრობილი ხალხია, მათ გამაგრებული ქალაქები აქვთ, დიდი და ძლიერი უარი, ფრად ხახლოთნი არიან, მათ დიდი ვნება მოაყენეს ხარაგინებს, ხპარხლებს, მიღილებსა და ხირილებს, რომელია მეზობლად იხინი ცხოვრობენ და რომელია მიერაც იხინი ყოველხარე არიან ვარშემოწყყენენ და გამუღმებით ეწვიან იმებს. ქართველები უღის ხაღაღის მიხალოვად გაბლილ დროებით მოდიან, წმ. ჭალაქში ყოველგვარი გადახახადების გადახის ვარეში შედიან, ხარაგინები ვერ შეღავენ მათ შევიწროებას, რადგანაც ხამშობლში დაძრუნების შემდეგ, იხინი ვახვდებთ ხახვინი იწვეშიან მეზობლებისადმი (მუსულმანებისადმი) (იხ. ხანუგის დიურეში, გვ. 3, გვ. 6;)

ამ ცნობას უყრდნობიან შემდგომში, მე-13 მე-16 საუკუნეების მოგზაურები. (ზერ. *A. Coomber, The Latin Kingdom of Jerusalem, (1099-1291), London, 1897, pp. 396, 398*)

ამ პერიოდის ქართველთა ხარწმუნებრივ დახახიარებას ვხვდებით ბერხარდოვან (1263) - აღმოსავ-დელ ქრისტიანები საეროთ და ნეხლორიაში, იაკობელები და ქართველები კერძოდ, არიან ფრად დეოსმომიქნი და უბრალონი, ახრულმენ დეოსმხახურებას და მარხუხახახავენ, იფაქენ უხეში ჭ-ლის ჭახხავებელ და ისეთი ცხოვრების წეხი აქვთ, რომლის მხვათხვიც არ მინახავს რომალ ეკლესია-ში. (იხ. *Tobler, op. cit.,*)

ხევადახხვა იხლორული ანაღებოდან ცნობილია, რომ ქართველთა დელოვალს რუხედანს, მიმოწერა გაუ-მართავს რომის პაპებთან; პირორ მეხამეხთან (1216-1227) და გრეგორ მეხხრეხთან (1227-1241) ქა-რველთა და უკარსანთა შეერთებული ლაშქრობების მრყობისა და წმ. მიწიდან ურმუნთა განდევნის თაობაზე. (იხ. ბროხხე, დამოგ., გვ. 302-305; ახევე გაგარელო, გვ. 51 - 53; ქვემო, დანართი 4)

მე-13 მე-14 საუკუნეებში, საქართველოს პოლიტიკურ-ხამხელრი მდგომარეობა, ახლ აღმოსავლეთში მომხდარი მეტების შეღვადა, იხლორული, რულ პოლიტიკურ-ხაერთაშორისი კონგვლადეობაში გვედრენება

როგორც ცნობილია, ეგვიპტეხა და ხირია-ველესხინაში ბაპრელი მამულქების ვამახუნებამდე (მე-13 ს-ის 50-60-იანი წლები) ქართული ეკლესია-მონახვერები პალესტინაში და კერძოდ იერუსალიმში, დიდი უღლებებით ხარვედობდნენ. (იხ. ივ. უჯახიშვილი, ქართველი ერის იხლორია, გვ. 2, თბ., 1965, გვ. 303; თ. ნაწლოშვილი, გ. უჯარიძე, ვდა ერთი თარიღის დადგენისა, მანგე, ენისა და ლეგ. ხერია, 1974, წ. 2, გვ. 178; დ. გორალიშვილი, იერუსალიმის უკრის მონახვერის იხლორიდან, (მე-13 ს-ის 70-იანი წ-ლები), მანგე, იხგ., არქეოლ., ეთნოგრ. და ხელოვნების იხგ. ხერია, თბ., 1975, წ. 4, გვ. 107).

დამპყობთავან, ქართველების მიერ განხაკურებული პრივილეგიების მოპოვება განპირობებული იყო მით, რომ იხინი განთქმული მეომრები იყვნენ, მათი ხამულ მღებარობდა იხლმის ქვეყნებისა და

ბიზანტიის ხაზღვარზე და მათთან მეგობრობა ორივე მხარისათვის იყო მნიშვნელოვანი. ქართველები, შემდეგინამდებრ, ღიპომაჟიურად იყენებდნენ თავის დეოკრატურ მდგომარეობას და გლეხობდნენ თავის პოზიციებში წმ. მიწაზე განედგვიგებინათ. ამასთან დაკავშირებით, ამერიკელი ისტორიკოსი ჯ. პანკსი თავის წიგნში A History of Palestine from 135 A.D. to Moslem times (გვ. 186) სავანგებოლ აღნიშნავდა: They are the first church of whom we hear as sole custodians of special portions of the church of the Holy Sepulchre. ე. ი. იონისი (ქართველები ი. ელ) წამოიღებდნენ პირველ ეკლესიას, რომელთა შესახებაც ჩვენ გვგებნის; წმ. ხაფიჯის ეკლესიის განსაკუთრებული განყოფილებების ერთადერთ დამფუძნებებს წამოიღებდნენ.

1258 წელს, მონღოლთა მიერ ბაღდადის ხელში ჩაგდებას, ხირიაში აიუბიანთა ხელისუფლების დეკლარაციისა და მაჰრული მამულეების გაბაჟრების შემდეგ, ვითარება საგრძნობლად იცვლება.

1360-იან წლებში, მამულეთა წინააღმდეგ, მონღოლთა მიერ დაწყებულ ხალიმარ ოპრაციებში სხვა დაპყრობილ ხალხებთან ერთად, ქართველებიც მონაწილეობდნენ, ამ ვარემოებაში არსებითად გააუარება ქართველთა მდგომარეობა წმ. მიწაზე, მათ პრივილეგიებს ბოლო ეღებოდათ, ზედიზედ ხომოდნენ თავის აღრინდელ პოზიციებს პალესტინის ეკლესია-მონასტრებში სხვა აღმოსავლელი ქრისტიანებისა თუ მუსულმანების ხასარებოლად, რომლებიც წმ. ადგილების მეჩეთებად გადაქცევით იყვნენ დაინტერესებულნი, უკრის მონასტრის დარბევა-ჩამორთმევა და მისი მეჩეთად გადაკეთება ამ პრექსის გამოხატულება იყო. უკრ კიდეც აღ. ცხავარულ მიუთითებდა იმ ვარემოებაზე რომ „მუსულმანი აუჯარების თანახმად მე-13 ს-ის დახასრულს, ზოგის მიხედვით ხელთან ბეიბარხის (1260-1277) ბეიბის დროს, მეორეთა მიხედვით კალენის ბეიბის ნახირ მუჰამედის დროს (1277-1279), წაართვეს ქართველებს უკრის მონასტერი, იერუსალიმის ახლოს და მოაწყვეს იქ მეჩეთი მუჰინითურთ. (იხ. ცხავარულ, გვ. 55; ხაკობი სპეციალურადაა შესწავლილი დ. გომრელიშვილის დახას. წერილში, მანგე, ისტორ. ხერ., 4, გვ. 108).

მუსულმანი აუჯარის მუჯირ-ელ-დინი (1521) მიიჩნევს რა უკრის მონასტერს, იერუსალიმის 4 წმ. ადგილიდან, (უფლის ხაფიჯის ჭაბარი, აღდგომისა, უკრის მონასტრის და იკვამის ეკლესიები) ერთერთად, ამბობს: წმ. უკრის მონასტერი (ელ-მუსხალაზე) ქართველთა თემის საკუთრება... იგი ჩამორთვითა ქრისტიანებს აღ-მადიქ ან-ნსარი მუჰამედ იმს კალენის დროს და მეჩეთად აქციეს..

მუჯირ-ელ-დინის აღნიშნული ცნობა მდებარე მიიჩნია დ. ყოფშიძემ, რომელმაც გამოაქვეყნა მე-13 საუკუნის ქართული აგოგრაფიული ლეგირაჟურის ძეგლი წმ. ლუკას წამება, სადაც ხუფან მუსულხის (სუფან ბაიბარს აღ-მუნდვადარის) ბეიბის წლებში ბეიბ კილარის (ბარში ისტორიკოსის იმს ქანირის (გარდ. 1373) მიხედვით კილარი იყო ბაიბარხის თანამდებრე) მიერ უკრის მონასტრის წინამძღვრის ლუკა მუსხისმის წამება და მონასტრის დარბევა აღწერილი. (იხ. Житие Прохора, муч. Луки и муч. Николая Павли, Изв. вавка. истор. археол. инст. в Тбилисе, т. II, ლუკა იერუსალიმელის ხელნ., 1927, სტრ. 60-61

ნაქსარული ცხავრების ჭეჭიხი, მისი გამოშვების ე. გამოიამბეილის აშრით, უნდა შექმნილიყო უკრის მონასტერში 1314 წლის შემდეგ, მე-14 საუკუნის პირველ მეოთხეში. მისი აშრით, ლუკა უნამებიათ 1273 წელს, როცა ქართველებისათვის უკრის მონასტერი წაურთმევიათ. (იხ. მე. ქართ. აგოგრაფ. ლეგირ. ძეგლები, წ. მე-4, სვინაქსარული რედაქციები, თბ., 1968, გვ. 118 - 119, ჭეჭიხი: 346-348) მიმდებნენი ნილად ვოლთი აღნიშნული სვინაქსარული ჭეჭიხის გადმოცემას: -

ამახვე დღესა წმიდისა მამისა ჩუენისა ლუკაჲსი: - ესე ნეჲარი ლუკა იყო ნათესავით ქართველ, ნათესავთათ და მამულთათ პაჲოსანი და წარჩინებული მუსხისმე. და ვინაჲთგან ღედაჲ მისი იერუსალიმს იმყოფებოდა, რამეთუ შემდგომად ლუკაის მამისა დაუჲვენა ბეიბნი, ლუკა და ურდანი მამანი მისნი, და სახე მოწესეთაჲ შეიშისა და იერუსალიმს დაემკვდრა, რომელთა ნედარბან ლუკა, ვითარცა იქჲნა ვითარ ოგისა წლისა ოდენ, დაუჲვა მამული და მამანი და იერუსალიმს მოვიდა წმიდათა ადგილთა საყვანის-გემად და ხილვად ღედისა თვისისა. რომელ რაყამს მოვიდა ამა წმიდათა ადგილთა არდარა დაუჲვენა იერუსალიმი და ღედაჲ თვისი. და მხირეთა დღეთა შემდგომად, ვითარცა იხილეს კრებულმან მშათამან ორკერამოვე სიმრძენ და სიმრძენ და სიმრძელ ნეჲარისა ლუკაჲსი, მამად დაადგინ-

ნებს შიგნითადაა უარობა მონახდებოდა. და კეთილად განაგებდა ყოველთავე ხამონახარება და ხაყრ-
მუღბა ხაქმება ვითარ ხამონა წლები ყამთა.

და ვითარ იხილა ეშმაქმან მომუხრემან ჩუენისა გხორემისამან კეთილად წარმარებულმაჲ მისი,
ჩუემბოლა მურითა და აღუღვინა მხვაგხვიე მისი სიმორყოთა კახე ყოველიურთ ეშმაქმემიხილთ სპარ-
ხი, რომელთა ეწოდებოდა შუბ ჳილარ, რომელთა გრმხეულმობისა მისიხათხვ გრალი კაღირებმაჲ შქინ-
და ხურჯანხა წინაშე ვუნდლუხვხ. და გამითხხვთა მონახდერი უარობი, ხლო მან მისგა. და ვითარ-
გა მქეგი, მიუღვა მამათა ჩუენთა ქართუელთა და არარაჲ ბეარჩინა არგა მონახერი და არგა თუხად
რამგა თუხგან შქინდა, და ეგეთი მიშუენი გამიხხხნა. ხლო იღრქენდა კბოლა მამისა ჩუენისა
ლუგახთუხ რამეთუ იღებ მონახდერი დაიყარა, მამად ჩუენი ლუვა ხურჯანხა წინაშე ხაყრავად წარხ-
რულ იყო მონახერი.

და ესმა მრავალთა ქრისტიანთა მიერ, თუ: „შუბ ჳილარ შექალის და მოკლავა შენი ჳემბავხ, და
აწუეღებ ხიუღლდახა. ხლო მან, უშიშან ვინემითა, ყოველ არა თავი-იღვა ხიუღლდა, არამელ
ადირჩივა ხიუღლი ქრისტიანთუხ წუთ-ყამისა გხორემანხა და არგა დაუღუვა მონახდერი და მმანი. და
მოვიდა შუბ ჳილარისხა და უთხრა, რამგა განუღუენებ მმანი და მისგან ითხოვთ, რაგა უნებხ. ხ-
ლო მან მოროღმან არარაჲ ხხუად ითხოვა მისგან, გარნა რადამგა დაუღუვა ქრისტიანობამაჲ და მათ
შეგინებულხა ხუღლხა მიიქგა, და უქალემდა ამრომანხა და ღამრინა თავადამანხა და ხხუახა მრავალ-
ხა. ხლო მან ყოველღე არგა ხმენად თავი-იღვა და (მიოყანა) ვართა თანა მონახერიხათა და კუ-
აღად ეუღერა, რათამგა მოაქგია ქრისტიანობიხაგან. ხლო მან ქელი მახულხა წარუყარა და იღუღა:
„შე, თუხვა შეხამდემელ იყო ჩემგან“-ი და „მრავალგმისგა მოკუეღ ქრისტიანთუხ“-ი.

მამინ აღივხი გულის-წყრომითა ჳურქელი იგი ეშმაქმისაჲ და თანა-ღუვა მონად მისი შავი აუთათა
და უმბანა ეგემად მისი. ხლო მან ურითა მითა ხუეითა წარკუეთა წილად თავი მისი, რომელ იქ-
მნა ხაყრეღელ, რამეთუ თავმან მოკუეღიღან შირი აღმთხეღლით ქნა და ღიღნი განიგინნა და მალ-
ღამაჲ შეხწირა ღმერითა. და ამახ ზელა ყოველნივე მხელენი მისნი განკურეღელ იქმნენხ. ხლო
მან ბოროტმან და ღირხმან დაწუენისა ხაყურნოგხა გუგხლხამან, დააწუეღინა გვამი მისი შავითა-
ნი, რომლისა ნაგარხა ნამწუარხა მისხა თუთ იგოვე სპარხნი განჳერებულხ ეღღაგად და ხაყურნებ-
ლად ხენთა. - იწამა მამად ჩუენი ლუვა თუხა კ-შ, ხურჯინობახ ვუნდლუხვანისხა, ხაღიღებლად მ-
მისა და მისა და წმიღისა ხუღისა, რომლისა მეოხემითა ჩუენგა ღირხ-მყენებ ქრისტიანთა ღმერთმან
დაუხუღად წარღგომად წინაშე ხაყდართა ღიღმისა მისიხათა, მეოხემითა ღმერთს-მშობელთაგათა, ამ-
ინ. --

ლუგახ წამებინა და უჯრის მონახერის მეჩეთად გაღავეთემის თარიღი კიღე უჯრი დაკონკრეღა
იღ-მეღრეღელთა, რომელთაჲ მეღე ვახგანგ მეხამისა (1298-1308 წწ; იღმდა მონაწიღობახ 1299 წ.
ეგვიპტის წინააღმდეგ მონღოლთა მიერ მოწყობილ დაქრამბაში) და მისი მეუღლე რუხნიღხათის მი-
ღენილ უჯრის მონახერიხუელ ერთოთაღამის მიხეღიო (მახ ყამხა იღებ უარობ მონახდერი კწ წელ-
ხა სპარხთა წაღელ, მამინ რვაჲ ღამრი და ათახი თოთი ჩუენ მამამან ხლომინ და ხუიღინ მოვამ-
არეთ მონახდერხა,) დაღვინა, რომ მონახდერი ჩამოეროთა ქართუელმხ 1273 წელხ (1299 - 26) (იხ.
იღ-მეღრეღელი, მახაღმეი იერუხეღიღის ქართული კოღრინის იხტოროხათის, თბ., 1962, გვ. 164, აღამი
206; ახუევი გვ. 42; შღრ. ი. ხინარულდი, ქართული ხაღისი ბრძოლა აღმკუიღმღობისათის მე-13 -
მე-14 ხაყურნეღმში, თბ., 1967, გვ. 167; ღ. გოროღიშვილი, დახახ. წერა, გვ. 108-109); ერთი წლით ხეღუქ
აღნიჳულ თარიღხ შ. ინგოროყვა, მისი აღრიო ვახგანგ მეხამე, იერუხაღმში, მხოლოდ 1300 წელხ უნ-
და შეხუღიყო, ამღენად (1300 - 26) მონახერის ჩამოროღუეახ 1274 წელხ უნდა შქინდა აღღილო.
(იხ. შ. ინგოროყვა, რუხთუელიანახ ეპიღოგი, თბ. ზ. 1, თბ., 1963 წ. გვ. 780)

უარობ მონახერის ღარმევა-ჩამოროღევა ხათანადღე ათახხა მე-14 მე-15 ხაყურნეღმის არამულ ის-
ტორიოგრაღიამი (იხ. მუნა იღმ მუჳამმად აღ-იღინი, Dhayl al-'at az-zaman, III vols, 1960) მეუა-

1309 წელში, უფრო ზუსტად 1305 წელს. მონღოლთა ბრძოლები ქართველებთან ერთად, ეგვიპტეში მამულქების წინააღმდეგ ბაშარიდების ღინასების გამეფებისთანავე დაიწყო. ხაყურაღღმა ქ-გ-ის პახაყები ამ ეპიზოდში შეხახეზმათ ყამათა იწყა ყანემან აბალა ბრძოლად ეგვეჯგულათა მოავარსა და ხუჯანსა მიხრუთხასა ფუნდუყადარს და წარავლინა ხვა მლოურ და მათ თანა ხვა ქართველთა, და აჩინა მქედარო-მოხარად ორდა ვინმე, ნათესავით ხალუხი ბაღურთა, მოხარო გარათა, და წარგზავნეს გზასა ხაბერმნეთით მიმავალსა შამად... (იხ. ქ-გ, 2, გვ. 270) და შემდეგ. - და ვითარ გარდაჰდა წელიწადი, ინება ყანემან აბალა წარსლვა ეგვეჯგულ, ანუ დაიპყრას, ანუ მოხარვე ყოს. მოწი-და ყოველთა ხვათა მიხთა და მეფესა ღიმიჭრის და ხვათა მიხთა, წარხლვად და ბრძოლად ეგვეჭისა ხუჯანსა. რამეთუ მაშინ ფუნდუყადარ მიგვადებულ იყო, და ხხუა დაღინებულ იყო, რამელსა ეწოდა ნახორ მელქ... (გვ. 279) და შემდეგ. - აიყარნეს მიერ და წარვიღეს ეგვიპტის კერძო, და მოვიღეს ქალაქსა, რამელსა ეწოდა მიხთა და აბო, და დაიბანავეს მახლოებულ ქალაქსა მიხ. და უნა ხუჯანსა ნახორ მელქს მიხლვა თათართა, წარმხსრულ იყო ყოველთა ძალითა მიხითა, და მოვიდა იგივე. და ვითარ იხილა მანვე ღემურ ხუჯანი და ხვა მიხი, ამქედრდა და წინა-განქნაყო. ხოლო მვე ღიმიჭრი, დაღათუ ჯერით არა ხრულ იყო ღლითა ბრძოლათაჲს, ევეღრა მანვე ღემურს, რათა წინამბრძოლად განაჩინოს იგი და ხვა მიხი, რამდღათხებვა იხმინაჲ (იხ. გვ. 280)

ახე და ამრიგად, მონღოლთა დაპყრობითი ინტერესების მხებერპო ხელობა ხაქართველთა, რამელს ოქულდებულ იყო თავისი ხაყურთი ინტერესების ხაშიანოდ ეწარმოებინა დაუსრულებელი იმეტი ეგვიპტეხა და ხირია-პალესტინაში. ყოველთე ეს თავის გაველნას ახლენდა ადგილობრივი მუხელმანურ-მამულქური ხახელქრეფების დამოკიდებულმაჲე ქართველთა სახელეურ-ხავეკელხო გუნდებისა და ადგილმინადმი. მე-13 ხაუკუნის ბოლოს, როგა შეინიჭა მონღოლთა დაწროის შესუსტება, ქართველთი პოლიტიკურ ორიენტაციას იხვე ახლო აღმოსავლეთისკენ იღებენ და გლიობენ კეთლახურველი ურთიერთობები დაამყარონ მის გამგებულ მუხევერმთან. ამას უკავშირდება 1305 წლის ქართველ-მინანჭილთა ერთობლივი ელჩობის გაგზავნა ეგვიპტის ხელთან ნახორ (მურუსთან) ჯერის მონახჭრის უკან გამოხუჯნის მიზნით, რად წარმატებულთაგ იქნა დაგვირგვინებულთ. (იხ. აღმავკრიშის შემოხხენებელი გნობა, ახევე Jacob de Haas, Hist. of Palestine, (the last time thousand years) N.Y., 1934; Guy Le Strange, Palestine under the Koslems, L., 1890; Brosset, Hist., pp. 590...; V. Guerin, Description... t. I, Judée, P., 1868; Ibn Faddalah l-'umri, Mašālik al-abqār... 1924, p. 339...)

მე-14 ხაუკუნის პირველ მეოთხედშივე, როგორც ქართლის გხოვრება ვადმოგვეგებს, ქართველმოსოხის კვლავ ჩამოურთმევიათ კლიფენი იერუსალიმისანი, საინჭერეხობა რომ აქ კონკრეტულად არაა რაპაკი ჯერის მონახჭრზე. საინჭერეხობა ის გარემოებებს, რომ ამას ადგილი აქვს იმავე ნახარ-მელქის თუ ნინრელის (მინრელის) ხელნიშის პერიოდში, ქართველთა მვე გიორგი მეექვსე მგორე (1311-1315) (დავით მეფის-მე) ხელქრეფობისას. - ამა ყამასა მოვიდა ამბავი, კლიფენი იერუსალიმისანი ხვახთა და იპყრეს და ღიდად შექუნნა მვე გიორგი. მაშინ წარგზავნა მე შალვა ერისთავისა რამელსა ექვეა პიპა, გზასა ქმელთასა მრავლთა მღენითა წინაშე ნინრელისა. და მოვიდა პიპა წინაშე ნინრელისა, ხოლო მან ხინარულით შეიწყნარა მღენი იგი და მიხენდა კლიფენი იერუსალიმისანი. მოვიდა პიპა მე და ხაჯლავსა ქრისტესსა და შეემოხვოვა, ყამი აწირვინა და ეშობარა, და მოიღვნა წმიდანი ადგილნი, და შეკრიბნა ნაწილი წმიდათანი და ხაჭნი შენიეიენი, და წარმოვიდა მახვე გზასა ქმელთა და მოვიდა წინაშე მეფისა, და მოიღო იერდაყი შეწყადებისა და აღხრულება ყოვლისა სათხოვლისა მიხიხა. ფრიად განიხარა მვემან გიორგი, რამეთუ მოგენეს კლიფენი ქართველთა. (იხ. ქ-გ, გვ. 444-445)

ამავე პერიოდს უკავშირდება (შესამოლო კლიფეთა ჩამორთმევის მოვლენებს?) ნიკოლოზ ღვარცხანი წამება. მისი გხოვრების ხვინაქსარული რედაქციის ლექსი უნდა დაწერილიყო მე-14 ს. პირველ ნახეყარში, უფრო ზუსტად პირველ მეოთხედში, ჯვარის მონახჭრის უხნიში ქართველთა მოღვაწის (ფსოქმი) მიერ ნიკოლოზის წამებიდან (დაახლ. 1314 წ.). იოველ ღრში. (იხ. მე. ქართ. აგიოგრა., გვ. 124-125) -

აშახვე დღეც წმიდისა ახლისა შიწამისა ნიკოლოზის ღვთისაჲ. ეხე ხანაჲწყო ქრისტეს შიწამე იყო ნათესაჲდღ ღვალი, ხოლოხანაჲდღ რამელხა ეწოდების წაჲ, შვილი შიწამეწეთა შიწამელოჲ და მისაჲ-თა წმიდისა ნაოლის-მცემელისათაჲ, რამელხა ხამოგვანეჲ ღელისათი შეხწირეს. და რაჲ ახოწვევისა წილისაჲ იქმნა, მინახონ იქმნა და იყო უღაბნითა კლარჯეთისათა მცირელხა ხანხა. და ხურელი მოჲ-ქდა წმიდათა აღვილთა თაჲყუანის-გეშისაჲ. და რაჲყამს შიწამისა იერუსალიმად, მადლოჲდღ შეწრაღ ღმრისი და კუდაღ ხურელი მოჲქდა, რადგომღა იწამა ქრისტიანთეს. და შიწამე მარგმანი ხანისი ვინმე კახი და შიწამეშვიდი ყალისხა მიიყვანა და მანღა აღიარა ღმრთეშვიდჲ ქრისტესი და მრავალნი ხამომშენი ხიჲყ-ვანი უხონრა ხულებიხა მათისანი. და მრავალნი გემანი და ღანჯანი დაიშინნა.

და მისგან უნებელითა გამოიქმნა მათათგან და კუდაღს წარიგზავნა და მანღა იყოღმრადღ ღლითა შიწამეწეთათა. და ხაჲგი დაახლონა წმიდისა ნაოლის-მცემელისაჲ და მან წინაშე შეხწირიდა ღმრთ-ხა ღვთათა თესთა. და გულხა მოჲქდა მათმოდახა წარხლადღ, რადგომღა მანღა იყოღმრადღ. და ღვთ-ახა მინა შირადღამე მღვმარე იყო წინაშე ხაჲგხა წინამორბედისახა და ეხმა ხაჲგხა შიწამე, თუ, ნიკოლო-ზი, შენ მათწმიდას რაჲ ხაქმე გიგ, არამედ აღდეგ და იერუსალიმს წარედღ და მანღა არს ბერი შირი-ველი და მან გახწარის გმად გხოვრებისაჲ და წამებისა გმანა მან განგამგვიგობ, რამეთუ მისღა გმ-ანდემღღ არს შენთეს, რადგა გმართებლეს. *

და ვითარღა მოვიღა იერუსალიმს, იხილა ბერი თვი და დაუჯარა ხაქმე მოღვანებისაჲ, შვიდემღა მი-ხხა და დაბრკოღდა ეჲმ ერთ მისხა მიმართ, ვიდრემღის გმერთმან გულხაჲეჲ ყო და უხონა ყოველივე ბერსა მან, და ევედრემღდა ბერი იგი ღმერთსა, რადგა გამოუგხადონ, თუ რაჲ ხათონ-ურხს ნიკოლოზის-თეს. და ებრძანა ბერსა მან ღამეხა მინა, მიღხა შინა ყოდაღ წმიდისა ღმრთისმშობელისა და ნაოლი-ხმცემელისა შიწამე, რადგა ღმრთესწმინდისა წარგზავნის ნიკოლოზი და მუნ ღირს იქმნეს ხანაღელხა მისხა-ხი-ვლიხა ქრისტესთეს.

და წარიგზავნა ნეგარი ნიკოლოზ ბერისა შიწამე და მახსოღ. და ვითარღა შიწამე მუნ, მხწარადღ შევიღ ხაღდაჲხა შინა მათხა და წინაშე ყოველითა აღიარა ქრისტე და გინებულ ყო ხუელი მათი. იგვეშვიდღ გრ-იად მრავალხახედ წყლულემითა და ხაჲყრობიღელხა შეიყენა. და მიწროშოღისა და ქრისტეანეთა შიწამე ხაჲყრობიღით გამოყვანებულ იქმნა. და კუდაღღ შევიღა მახეჲ მათხა ხაღდაჲხა შინა და კუდაღღ უჲ-როგხნი ხამომშენი ხიჲყუანი უხონრა მავინებელნი ხულებიხა მათისანი და კუდაღღ იგვეშვიდღ, და ვითარ ზოღი შვიდეს და ხაჲყრობიღელე შეაყენეს. რამედ გამორჩინემითა ნაოლის-მცემელისათგან გა-ნიკოლოზი ნავედემთათგან და ირ თუე ხაჲყრობიღელხა შინა დაყო. და მათეჲ ქრისტეანეთა შიწამე გამოიქ-ხა ხაჲყრობიღით და ევედრემღდა იერუსალიმს წარგზავნა.

და განგემითა ღმრთისათგან დაემთხვა ამირადჲ ქაღაქისხა და იგნა და თქვა. *აჲ, რამედღან გინებ-შე ყო ხუელი ჩუენი"- და შეიჲყარა. და ამირათა ამირისა ღენგისის წინაშე წარადგინეს და უხონეს ყოველივე, რადგა ეთქვა და ექმნა. და შირველადღ დანგიმ იწყო ღქნადღ და მრავალხა რახმე უქაღმდღა ღიღმანხა და მიღემანხა. ხოლო მან ნეგარამან ყოველივე შეურახეს-ყო ქრისტეს ხურვლისათეს და აღიარ-რა ქრისტეს ღმრთეშვიდჲ წინაშე მათხა და აგინა მათხა წინაგხწამეჲყველხა ყოდაღღ მიღხა.

მაშინ განარჩინეს ხიჲყულიღღა დაღდა ერთი ამირადჲ, რადგა მოჲყვეთის თავი. ხოლო ხანაჲწყოღმან მან და უშიშმან შირი აღმოსავლით ქნა და ხინარულით წარუჲყარა ქვიღ მახულები და იგლიდა. *ღიღემა შენღა, ქრისტე ღმერთო, რამედღან ღირს-მყავ შენთეს ხიჲყულითაჲ. და აგრეთეჲ თამან მისმან მო-კულოღან კჲმა-ყო შეღგმის, თუ, ღიღემადღ შენღა, ქრისტე ღმერთო, რამედღა შეღა ხანისი ღიღად გან-ვრდეს. და გუამი მისი გეგხლოთა დაწვეს. ხოლო ხამხა ღელხა ხუეჲ ნაოლისაჲ დაღდა აღვიღხა მან, ხაღა იწამა. - იწამა ნეგარი ნიკოლოზ თუეხა ოკლემბერხა იწ, ღელხა ხამშამათხა, ქორწინიღხა მქ.

და ვითარღა ეხმა ბერსა, მომღლარხა მისხა, რამედღან წარგზავნა, მადლოჲდღ შეწრაღ ღმრთისა და შვი-დრემღა ღმერთსა, რადგა გამოუგხადონ, თუ შეიგანგხა შიწამეთა გუნღხა მანა ნიკოლოზ, ანუ არა.

და ღელხა ურხა ივიხიღღა წიგნხა ბერი და ანახლათ განურქვემადღ დაეგა და იხილა მათგ ხაჲყრო-

ველი ნაღლითა, ხავეხ ხუნდელმითა და გუნდი წმიდათა მოწამეთაჲ, ბრწყინვალელ შეძკობილი, და შთავარძნაჲ გიორგი უმაღლეს და უბრწყინვალეს იყო მათ ყოველთაჲცა და ვითარცა იხილა ბერი იგი, კმა-ყო ღიღამან გიორგი ორგზის ესრეთ: "ნიკოლოზ! გამოველ და იხილ ბერი ესე, შენი მოძღვარი, რამეთუ მრავალნი ცრემლნი დასხვივნა შენთვის." მაშინ გამოვიდა ნეფარი ნიკოლოზ გურგენოსანი და მიიკითხა ბერი და ჰქუეთა. "აჰა, მიხილ შენა და ჩემი ავღიოცხა და ამიერითვის ნუღარა მწუხარე ხარ ჩემთვის." - ამისითა მეოხებითა, ქრისტე დეროო, აცხოვენ სუნი ჩუენნი.

13 ძველი ქართული აგოგრაფიული ფესვების კითხვისას ერთი საყურადღებო გარემოება ინიშნება. ხარჭმუნობრივად არაშემწყნარებელთა და მანამებელთა რაღმეც ყოველთვის მუსულმანეთი (ურწმუნონი) გამოდიან, ამდენად, ქართული სასულიერო-ლიტერატურული წრეების დამოკიდებულება მუსულმანებისადმი და ხაეროლ ისლამისადმი უარყოფითია. ისლამის ქვეყნები და ხალხები მოველონენ საქართველოს მიერთებად თავდამხმელებად, დამპყრობლებად და იძულებით, ისლამის ხარჭმუნობაზე, მომქვედვლად. ამ გარემოებაში, მუნებრივია, თავის დაღი დაახვა ქართულ საეკლესიო-სახულიერო ფლობიერებას (შეხამ-ლთა პლიტკურნახ და ილულოგიურნახ); ხაეროო ფენდენიგა ხსენებული რელიგიისადმი ყოველთვის იყო, რამდენადმე, უარყოფითი. სამხედრო-პოლიტიკური თვალსაზრისით ქართველები ხშირად ხდებოდნენ იძუ-ლებული გარკვეულად მოადრევიდნენ მუსულმანურ სახელმწიფოებთან, ან მათ გამგებელ მხევერებთან ურთიერთობისას. (როგორც საქართველოს შიგნით, ასევე, მათ უმეფეს, საქართველოს ხან-დრებს გარეთ). პირიქით, როგორც არა ერთხელ აღინიშნა უკვე, დამოკიდებულება ებრაელებისადმი ან მათი ქვეყნისადმი ყოველთვის იყო ღოთაღერი ქართულ სამეფო თუ საეკლესიო წრეებში. საქართველოში მცხოვრებ, ჰურთათა, მიმართავ ვარგად იგონიბოდა ამ დამოკიდებულების შედეგების არსი. ქრისტი-ანობა ხაეროლ იაზრებოდა პალესტინოლოგიების, ებრაელომყოფობის შემადგენელ ნაწილად, და მართ-ალთა გარკვეული უარყოფითი ნიუანსი ებრაელებისადმი მიმართებაში აქვან გამოკრთოდა „უფლის წამე-ბის“, იხლოიული ბრალდების შედეგად, (მდრ. ეჰა, რისხვა დროისა უღინებელი მოქმედთა ამის ბო-ლოგისათა, რამეთუ მან განაწხვა ბოროტისა მის მგერისა მიერ წარმოთხეული გეხლი იგი იუდაებრივი, რამდენად განყიდა ვეხლად შემოქმედი და მოძღვარი თხისი. ექვ, 2, გვ. 428) მაინც იხლოიული შე-ფლოფრება, შეხამამისება მე. ებრაელების, მათი სახელმწიფოს, მათი უმეფურებების, მათი სიმბო-ლო-სახელების ამხახველ მოვლენებთან ქართულ აღრემუახახველებრივ საეკლესიო ლიტერატურაში დღე-მითი, ზოგჯერ პათოლოკური ფენდენიგების მაჯარებელიც იყო. აქ უნდა ვეძიოთ მნიშვნელოვანწილად, რაც ხხვა ფაქტორებთან ერთად მიზეზი საქართველოს და ქართველი ხალხის, იხლოიულად, ღოთაღერი და-მოკიდებულებისა ებრაელებისადმი, ვლახიკურად გაფორმებული ანგისემიციზმის არარებობისა. საქარ-თველი, ქართველობა, ქრისტიანობას ნაშთარემი სათოთად იხსენებდა ქრისტიანობის პირველწყაროს - იუდაიზმსა და იუდეველი, ქრისტიანობის პირველსამშობლოს - პალესტინას, რომლის მელხაჲ გარკვეუ-ლად ვალეუჯახვა საქართველოს მელიც. საუკუნეების განმავლობაში ახლო აღმოსავლეთში ვამაჟნებუ-ლი რელიგიის, ისლამისა და მისი ფანატიკოსი დამგველ-გამაჯრებლებების ხელით იყო როგორც ქარ-თველების, ასევე ებრაელების და ხხვა აღმოსავლეთი არამუსულმანი ხალხების მელიც. მრავალნოვანი აღმოსავლური წყაროები, იხლოიული ანაღები (თავი რომ დავანებოთ საკუთრავ ქართულსა და ებრაულს, ვრცლად და ნაღლად ახახვეუნ ქრისტიანებისა და იუდეველების ყოფას მუსულმანი მმართველების პერ-იოდებში. და მართალია, ისე როგორც საქართველოში მიიღო პალესტინიდან ლოლოგიური შურიანი, საუკუ-ნეებს ვამაოჯარა, დიღვა ისინი ხისხლოთ და მახვილოთ, ისე ვერ ვაუტრთხილდა პალესტინა იხლოი-ულ იუდეველთა, აქ მცხოვრებ ქართველებს, მათ ხულოერ გენჟრებს, მაგრამ პატივისხვემა და მიწმება ბოლომდის შეინარჩუნა და შეინარჩუნებს ვიღეს იხლოიული ფახეულობათა მგონდ, შეგნებული ანგეოგ-ენგისი მეშვეობით. შემოქმედი, ვიწრო ახჰეჰიოთ საკიოხის დასმის წესად თუ გამოდგება, პალესტი-ნა-საქართველოს საერთოიერო ლიტერატურული ახახვის საკიოხი სპეციალური შეხწავლის საგანი უნდა ვახხეს, არამარტო ისრადემი, არამედ საქართველოშიც. ამაჯრად, ჯერის მონახტრის შეხახები საკიოხე-

მის განხილვისას, არაერთხელ იყო მოყვანილი ჰასბუი თუ გიგაჯა, რომელიმე ნათად იკვეთება არა მარტო ქართველი მემატიანე - ყაზმაღმურელის დამოკლებულებმა. პაღესტონისადმი, იურემადლიმისადმი - მისი, არამედ თვით ამ ქვეყნის, ამ ქალაქის, ამ რაიონის ხაბიბიერი-პოლიყოვრი, ხაჩიზიერი-პოლიყოვრი და ხოვინაური-ეკონომიური ვითარებამ ჩანს. დახანრულ, დაჯვარყოლილებით, (ლიტერატურული ილუსტრაციის მიზნით) ქ-ის რამდენიმე პაღესტონელი ადგილის მოყვანით:

მედარება მიპოეორ ეპიზოლითან: - 1483 წელს (კონსტანტინე დიმიტრი-მე) დროს, "და ეხმა პუ- ეხა, ვითარმედ მესხნი წარვიღეს, აღიძველდა დაშქრითა რუხითა და ღვენა უყო, ვითარცა იგი იღებემდ ვარათ ისრაილთა, და მოეწინეს ადგილსა, რომელსა არაღეთი ეწოდებინა (გვ. 2, გვ. 481)

- მხელეღნი ვითარცა ერის ისრაელისანი, და მშენა, ისენაეუბემ, რევი ვეღარა მპრობელთ ექოთა განგებოთა მსრბოლობისათა, მოაწერა ღვენასა შინა მათსა (ისტორიანი და აშმადი მარავანდ, გვ. 2, 9)

- (რუახამა მუფუ) "და კუთუმეხა ხოლო მე განვერე კელთავან მათთა, მაშინდა განწყინდი იყო კელ- თავან მათთა და მოქრებულ, ვითარცა იურესალიმი ნამქოლინისორის მიერ, ეგრეთვე ხერდა ხაქარე- ელსათვსხა მძლავრსა მას და ხნაღდა სრულიად იავარ-ყოლა.. (გვ. 398)

- რამეთუ გუანსივს მუღლოთა მიმხრობელთაგან, თუ რაღენნი კუთუმანი თავს იხნეს ხადაროთა ხე- ულათოხს ჟომან ემრავლომან არჯარქხერქისი მე.. (გვ. 8)

- (ჯალღენინი) და ესევითარნი ჭირნი მოიწინეს, რომელი არაღეს მუღლოთა ხადამე წიგნსა მიერ სმ- ენილ არს, რომენი თანა-მესხნორევიან ქრისტეს ჯვარისა მშენელთა იუღიანთა მედა ქმნულთა მიერ იურესალიმისა ხრულიანსა მისპლავასა ფიღეს და უესხანისანს მიერ, ვითარცა ყაზმაღმურელი და მრავალმომხრობელი ოსიპის წარმოიფხვს ესოდენ მნელმელოზასა იუღელსასა, ვიდრედა ხამახსა მეგრ- სხა აღრავხავს მამავახსა, ოდენ ხიყმილისა და მახელისა მიერ აღხრულმულსა, რომლისა მხავს იქმნა ყამახვა ამას ხარვინოშთა მიერ ქალაქსა ამას ჟღილისისასა (გვ. 176-177)

- თუ ვითარ მუღლ იღებემდ წინაშე დავითისა ოღდათმუღმეფინი გომანი მამლომებს და მძღომებს უხმოესხოთა და ვითარ სპანი ვახვანგისანი წინაშე ვახვანგისა, და ვითარ სპანი ახლსა დავითის- ნი წყობათა დავითისთა იურესალემს ერმომებს, აწ შვილისა მის თამარისნი, რომელი დავით წინასწარ- მუფუეღისგან ოთხმეოღსა-ეროთმს შვილად გხემუღად (გვ. 69)

დამოღს ფრიად მრავლებიქმელი პოეტური ჰასბუი: არსენი იფხუხს იყალთოლი:

მუფუ, მთავარი, ხონი და წყარონი, 14 და იხვე ჯვარის მონახვერსა მოუბრუნელი... 1320წ. ქაღვი, ქაღვი, ემბური ნაღმჯურო, პიპინი იხხეუთა, თუარნი და ისრაელი, პიპინი, მინევე, ნახელი და მამიღა, მუფუ, მინევი, მინევი, და მარე, ქუღი.. -

ის მონახვერსა და მის რამაშ ექლესიას. *Qui in monasterio sancte cruoisi ubi sunt monachi georgiani atque ibi ecclesia pulchra.* (74a) ყამთუმეღური მოღენების მიუხედავად, ჩანს, მე-14 საუკუნეში განაგრძობდენ ქართველთა ჯვრის მონახვერით თავის მრავალხარე მოღა- წეობას, წერდენ და კინძავდენ წიგნებს, ქმნიდენ ოფენებებს, მინეებს, პარაკლიტონებს: "მე უღო- სმან მდინელ ეპისკოპოსმან ეღესემ მუქვარ წმ. ეხე დავითნი ჯვარის მონახვერს... (იხ. ნავარელი, გვ. 153) გვამენობს ერთერთი მინაწერი. ან პერვამენგმე გაღწერილი ფრილის მინაწერი: მე თუღ- ორე მომღუარმა დავღვე შაღვიკი ეხე წა აღღვომას, რა აღღვომას შინა მყუღნი მშანი ჩემთხს ოღ- ვდენ. ნავარელი, გვ. 167) აქედან, ხხათა შორის, იხვე ხღება გხალი, რომ მე-14 საუკუნის დახანყი- ში, ქართველ ბერებს აღღვომის ექლესიაში უხხოვრიათ.

ხვარულთა, რომ ინგლისელი პაღრი სიმონ ფიგინისი, რომელიც 1322-1324 წლებში იყო პაღესტონის- ში-ქუმანილ (Cumann)) წიღებულ განღვინელ ბერებში ქართველებს გულისხმობს. იგი დახმენს: ექლესი- აში არის მადლი ხავრობეველი, იმ ადგილას ხადავ ჯვრის ხე მოიჭრა. მონახვერი იურემ. - დან 1 მიღის მანმიღეთი. (იხ. E. Hoade, O. F. S., Western Pilgr. 1953 გვ. 43; მდრ. ანონი ინგლისელი პო- იგრიში (1344-1345), რომელიც ქართველებს ბერებმად მიიჩნევს, დახან, წიგნი, გვ. 74-76.) ხამავი- როდ ხერ ჯინ მანღელი (1322-1356) განვევიო წერს იურესალიმელ ქართველებზე: - There are oth-

ers, who are called georgians, who were converted by st. George, and they worship him more than any other saint, and to him they cry for help; and they came out of the realm of Georgia...and they hold the same christian doctrines as the Greeks, of whom I have spoken before

გვ.189) ე.ი.-(იქ) არიან ხხევიძი, რომლებიც ქართველებად იწოდებიან, რომლებიც მოაქცია წმ. გიორგიმ და ისინი მას ემსახურებიან, სხვა ყველა წმინდანზე მეტად, მას ემსახიან საშველად, ისინი საქართველოს სამეფოდან მოვიდნენ... მათ იგივე ქრისტიანული მიჯნურება აქვთ როგორც ბერძნებს, რომელთა შესახებაც მე ზემოთ ვილაპარაკე (მღრ. მანდვილის წმინდები საქართველება და ამბახეთის შესახებ, გვ. 201, 258-259)

მუსულმანი იმნ ფადლ-ლადი ალ-ამირი, რომელმაც იერუსალიმი, 1347 წელს იწახუნა, გადმოგვცემს: "ჯერის მონასტრის შენობა, გარშემორიყვებული, ზეთის ხილის, ვაზისა და ლევოს ნარგავებით ილევბულ შაბაქტლიდებს სჭოვებს. აქ ქართველი ბერები ცხოვრობენ. აღერ მუსულმანთა მეტეოთ იყო, მაგრამ ქართველთა მუღის თხოვნით, იხევე ქართველებს გადაეცათ, იერუსალიმის საქიმთა ხაჯაროდ, რომლებიც კილევ იმერლენებენ მის ხელში ჩაგდებანს ალ-ამირი დახბენს: "ფიცი დავლე აღამონ, რომ ყრველთვის ვიღონებ, რათა დავიმბრუნოთ იგი, აღაჰიმე შემწერიოს... და მოღოს: ბერებმა მიამბეს, რომ მათ სამშობლოში აქვთ მონასტრის კუთვნილი ქონება-მამულეში... იქ მონასტრისათვის შეწერაჲთ ცხენები და კვიგების გაყიდვით მიღებული შემოსავალი ყრველწიროურად ეგმავნებოთ ბერებს, თანხაც ღლენა ფრად." (იხ. Ibn Faddalah l-'uwwi, *Maqālik al-nabīr fi-l ma'mālik l-nasār*, 1924, p. 339)

იფლოელი პილოგრიმი ფრა ნიკოლო პოეხიონსი (1346-1350), იერუსალიმელი ქართველ ბერადღოთისმსახურების შესახებ წერს: - წმ. სახლავის ეკლესიაში, იქ ხადაც იხევე გამოეცხდა მარიამ მავლარონებ, ქართველები ღოთისმსახურებენ... როგორც მე შევიყვებ ქართველებმა, ჩვენსხავით, ღოთინებით მიიღეს ეს მსახურება ეკლესიაში და წირვისას იყენებენ პურის ქერქს, როგა მღვდელი მას განწმენდს (ავურთხებს), ხმამალა წარმოსთქვამს განწმენდის ხაილუმოვანს, რათა მოეღა ხაბნა გავოს, პერე განწმენდელ (ნაკურთხ). საგნებს ჰურჭელში მოათავსებს... (იხ. *A voyage beyond the seas*, თარგმანი იფლოურიდან, იერუს., 1945, გვ. 22, 24, 125) პოეხიონსის, ქართველები ჯერის მონასტრში ენახავს. გვ. 57) ქართველების ღოთილურ დახასიათებანთან ერთად, განსაკუთრებით კოთლკე-ღოთინი მოგზაურ-პილოგრიმების ღლიურებში ეხვლებით აგრესიული, უარყოფითი დახასიათებანსაც, და ამის მიზეზი აღვილი გახაგებია, გამომდინარე იქიდან, რომ ქართველები ბერებზეთან ერთად მუღმეც ხავეცლხით მომიგიაში იყენენ იერუს. კოთლკურ წრებთან. ასე მავ. მუ-16 საეე. დახაწყისის პაფრი ფრა ხურიანო წერს: - ქართველები ბერებნივით ბორილი ერეფიკოსები არიან, ხაივითაც მათ გავნან. ეს ქართველები მოეში ცხოვრობენ, მათი ქვეყანა ჰრამბიზუნდის მახლოზდაა, მავ მღეხთან, ესაა ღამაში ხაბნი, თემეა ამაყი. ფილოსოფი ამბობს, რომ ყველა ის ვინც ვლევან მოეში ცხოვრობს მავარი თავი აქვს, ავი მღეე... იერუს.-ში ქართველებს სამი მონასტერი აქვთ, ხადაც ისინი ცხოვრობენ და მსახურებენ. წმ. სახლავის ეკლესია, წმ. ჯერისა და წმ. ანგელოვებისა. ისინი ღლე გჰირებში ცხოვრობენ და ღვინის ღლი მსმელები არიან. ესაა ეხეში და პოოინგილოური მოღვა. ესენი არიან ჩენი ღლი და მთავარი მფრები ბერებზეთან ერთად და მათთან განუწყველავ გვაქვს კამათი. (Fra Suriano, *Il trattato di Terra Santa e dell'Oriente*, ed. Golubovich, Kilan, 1900,)

მარტულად მიგვარჩნია ფ. აბდერისის პონაზრება, ზოგიერთ ფრანვ (ღოთინ) ავფორთან, ბერებზე - ქართველების აღრევის თომამზე. კერძოდ ფრანკური წერის: (იხ. გვ. 737) →
"ყველა ფრანკი რლი განარჩევა ბერებებს ქართველთაგან... ამიფრთაა რომ მონასტერი ერთად ბერებების კუთვნილბადაა გაჰიოხხაღებული ქართველების მავიერ. ხოლო როგა 1336 წელს გ. ღე ბოლდენსელი ქართველებს პონასტრის მფლოზდად იხსენიებს, კავს გავჯიკრება აღმათ მათ აღგი-
ლან, 1384 წელს, სომეხებს რომ აღმოარჩენს. (იხ. აგრეთვე: *Guilielmus de Baidensis Indoparicon ad Terram Sanctam. In Beiner. Geograph. Antiquae lectionis tom. 3. Ingolst. 1604.*)

ქართველებს, რომლებსაც რეალური შიში შვინდათ, თავის კანონიერს აფორების საპატივსა, სხვა-
 ად უხელმძღვანელებს-მითითებების დაფუძნება ხელნაწერებსა თუ წიგნებში. 79-15 ხაუჯის ნაწი-
 ლი მინა ვეამენობს: ხრულიად გოვლიან საპყარმან ბერძან მიძღვრებათ. *არქივობა* და *არქივ*
 ქმ ესე მინი ქს ხაღვასა მინა, რათა მუნ მყოფნი... და თუ რომ ქართველი ადამიკნი აღი-
 ან, მერვე მეფეს (ჯვარის მონახლერს) დაიღვას... (გვაგარეო, 164) როგორც იმროსა ჰქმნა მისი 33-
 ლეგში აფხაზიდა წარწერებში იკონიერს მონახლერსა ქართველთაგოგოგობის უყდაყუდა, ურბო 79-
 17 ხაუჯუნის დახაყიხილიან, რახან ვილვე დაუბრუნდებიო.

იგაღეოთი ღონარლო ფრესკობაღლის (1384) ცნობით, ქართველები ხსოვრბდენენ არა მარტო პალესტინა-
 ნაში, არამედ ეგვიპტეშიც. (იხ. L. Frescobaldi, Viaggio in Terra Santa, 1961, pp. 23 24)

ხაეროდ, მოგზაურთა ცნობებში თუ გავაღვენებოთ თვალს, დაწმენდებში პალესტინაში არსებული რიგი
 მონახლერების (მათ შორის, რა თქმა უნდა ჯვარისაც) ქართველთა უცხოებულ მგლობლობაში, აუფა ამ რ-
 ნახლერებში ხშირად ხახლემოდენენ და პუღობდენენ თავშესაფარს ხხვა ქრისტიანი ებრაელები უკუღმ-
 იბ წარმომადგენლებშიც, დროდარო მუხლმანებშიც კი. ახე მაგ ., ხიხებში ჯვრის მონახლერში უცხო-
 ვრათა 1384, 1542, 1556 და 1561 წლებში, იაკობებში - 1508 წელს, ნესფორიანებში - 1565 წელს,
 ბერძენებში 1449, 1497, 1519, 1575, 1610 წლებში. (მღერ. T. Tobler, Topographie d. Jerusalem und sei-
 nen Umgebungen, 1853, b., 2, S. 737)

ხაქმოდ დაწერილებით ცნობებს, 79-15 ხაუჯუნის მეორე ნახევრის ჯვრის მონახლერს შუახაქმ, 33ე-
 ბუღობი ეკლესიური მოგზაურობის კრებულებიდან (აფორი თუ შუამღვენელი ნოე მიანვი, ნახაქმები პიუგ-
 რი ჩიხანი) (იხ. Viaggio da Venezia al santo Iherusalem, (1480-1500), Roma, 1972)

აღვილი, ხადაღ ადმოგენდა ჩუენი უღობს იეხუ ქრისტეს უწინდელი
 ჯვრის ხე. ამბობენ რომ ეს ხე კვიპაროსისა იყო. ვამბობ, როგა მი-
 ემგზაურები ხხენებული ადგილიდან იერუშალიმისკენ, რახ 5 მიღობს
 37ეოდ ხადაღ გმას წარმობადგენს, ქვედობს, მთეობსა და ვეღობს ვამო,
 და როგა უახლოვდები იერუს.-ს დაახლ. 2 მიღობე, გმამე, ხელმარხხნივი,
 ნახეუ ლამაშსა და ღოდ მონახლერს, რომელსაც წმ. ჯვარი ეწოდება ;
 და ეს მონახლერი მღებარეობს ერთ ჭაჭობში, გარშემო მალაოთ ვეღე
 თი ერგობის და მას ვანაგებენ ნესფორიანი ქრისტიანები (?) ვარ -

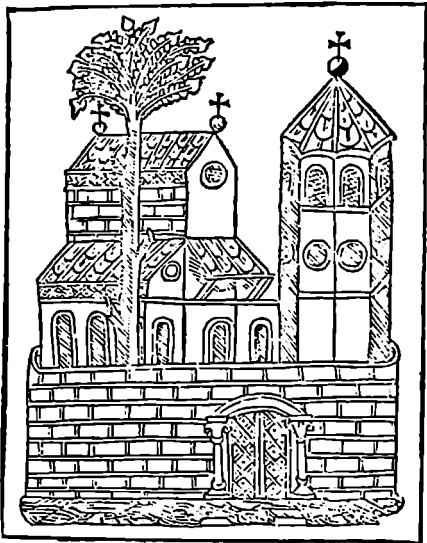
Il luogo dove nasce il legno
 della sanctissima crozza e tel
 nostro signore ihesu christo su
 de se dice che quello arboro in dicitur
 fo. Dico quando tui parti del piede
 to luogo per tornare a Iherusalem che
 sono cinque miglia di mala via. che none
 altro che pierre menti + tallini equad
 do tu sei aprefio Iherusalem adde tu
 gla oculi. dicitur in la strada amano
 finistre trouera: bino bello et grande
 monasterio el quale he chiamato sane
 ta crozza e questo monasterio spole
 in una valle e ha vintotto vno alto
 muro. Et regonlo li reami christiani.

ეს უფროსი პორა დეე თხა ბელა პიაცა: ლა ჩიფია ხე ვინთო ბენე ისთაია + რეპირა.
 Edifopia he coperta gentilmente. dentro ella ha tre nauze ouero cuperti cum sei colonne.
 E nel mezzo dela chiesa he vno muro esu una porta esui he dipito abiadado como il uice
 arboro germoglio + et el el corpo suo il legno dela sanctissima crozza ce sotto lastrare glie
 vna bucha rasonata. edui nasce el legno del quale fu facto una parte dela sanctissima
 crozza ce del nro signore: pbi + po. cuppi che la sanctissima crozza ce fu de quatre tra-
 sonc de legname. El primo fu quello che recibo fctio figliuolo del nro padre adamo dal
 paradiso il quale nasce in ebrani inuisa (scputura adamo equeno legno era per lo lon-
 gura dela lca crozza ce elairo fu p trauerio sccondo he biage dela sanctissima crozza ce
 el vna cupicello: qillo nacque aprefio ala predicta chiesa doue tu vedi lo becto arboro
 deliganto. lo terzo fu de cedro il quale nacque nel monte libano elqie fu potho ala piedi
 del nro signore: ihesu xpo. Alquarto fu potho el ritulo dela lanera esu crozza ce cioe iefus na
 zarethus rex iudeos etc. Esquelle parole furono dituate inter lingas eio el bebio i greco +
 el latino. Et ala uoce chiesia fi fa grandissima festa la seconda domenica de quarcima-
 nes equado se cara. Reminiscere. percho concurrenne doue generatione de spiani + anche
 forauis de Iherusalem. + dicitur che in quello giorno fu tagliato il legno ouero arboro
 predicto. equi he de abolitione sceti ani. r. lxx. giorni etc.

შობოთი მრგვალი ხერეოთა, ხაიდანან ეს ხე ამოზღობდა, მინგან დაუმღებობათა ჯვარი ჩუენი უღობს,
 იეხუ ქრისტესთვის. იგოდე, რომ უწმ. ჯვარი 4 ხახის ხიხვან იყო. პირველი, ჩუენი მამა ადამის ვაჟ-
 მა ხეოდა მოიყანა ხაძომობიდან, იგი ხერვრში იზრდებოდა, ადამის ხაღვასის ქვეშიცა და ეს ხე ხიგრ-
 ძით წმ. ჯვრის ხელა იყო, მეორე ვადამვეთი იყო უწმ. ჯვრის მკლავებოთი და კვიპაროსისა იყო. იგი
 აღნიშნულ ეკლესიასთან იზრდებოდა, ხადაღ ნახეს ხხენ. ხე; მესამე ვეღარისა იყო და ლამანის მთა-
 ზე იზრდებოდა, იგი ჩუენს უღობს იხეუ ქრისტეს ფრესკოთი დაუღებს. მეოთხედი იყო წარწერილი წმ. ჯვ-

(1453) და ქრისტიანობის უკუხეობის ნიშნები, მიზღვეველთა იურისტთაგან და იხავენი ხაღები ნაკაღის წინ. კონსტანტინოპოლის დაგების ზემდეგ (მეზაზედ ზეარის ღრბ) იწყება ხანგარეთი და იხეგნებური მიმოწერა რომის პაპებს, ნიკოლოზ მე-5, კალიქსტი მე-3, პავლე მე-2 - ხა და ხაქრ-ხეიანი აღმოსავლეთის, მათ შორის ხაქრთველის გაგებულთა შორის, ხაქრთ ქოთრი ანგოთქრული კოლეგიის მიწყობის ზეხახემ. (იხ. ბროსხე, დაშახ. გვ. 407-411; იხავეველი, გვ. 56-58; იხ. ჯავახიშვილი, ჰართველი ერის იხგრობა, გვ. 3 და ხხე.) რაიძე ქმელით და პრაქტიკული ზეღვეგები ხაქრთაშორ-ხო ვითარების ზედაღმარისით ამ ღრისმიღებებს არ შიპყოლა. იხაველით იანმიღვეველად ეპარანგ-ზოდა ახლო აღმოსავლეთის ხხედაღახეა რაიონებსა და ქვეყნებს. გხალი ხეღოდა, რამ პარღხანაშიგ უზენაეხი შმართველბა ზურქემის ხეღმი გაღავიღლა. გხალი იყო იხიგ, რამ კუთხილი ევეღხია - შინახგრებისა და ხხეა წმ. ადგელიშის ზეხანარჩუნებღად, ხაქირ იყო ხაქრთ ენის გამინახვან ზურქ ხელისუღღმთან, მათი გუღის მიგება და კეთილად განწყობა. ზე აქამდე ევევიჰის შამღღია ხეღ-ნის კეთილგანწყობიღმით იყენენ დაინგერეხებენი (შახ., მე-15 ხ. ზეახანგში შართველებ ღიღ ხაშომერების ხახახურად შიუღიით სულთნიგან გოღოთა), ახლა, 1517 წლიდან შგომარეობა რაღივად-ურად იგვეღმა. ხაქირი ხეღმა, შექმნიღ რთულ ხაქრთაშორის ვითარებამი, იპგომარად ხწრთ ღიღო-მაღიური კურხის გამინახვა. ჰართული ევეღ-ეხია-შინახგრების ზეღიგ ამიერიღან ზურქ ხელისუღღმზე უნდა ყოღიოყო და მივიღებ-ული, რამღემიგ ყოველხრე ევეღმღენენ პ-ღღღინის ქრისტიანულ ხაქრეზულიებსა და ზემებს შორის არხეზული განხეღიღღემი-ხა და შუღღის მაქსიმაღურად გამიყენებას, ზავის ხავეთარი შიღა პოღოგურკი მიხნე-ღის მიხაღწეველად. დაწერიღმით ამის ზეხახ-ემ ჰეღმით გვექნება ხაუშარი.

1469 წელს, ხამგხიღან იერუშალიშს გაემ-გზავრა ზერი გოღიზე შაქარაშვილი ღიღი ზე-წირეღმითა და ხაშომერები (500 ოქრის და ევერხეღის ღრამამ, განკუთხილი იერუშალიშის მიხახგრებისათვის. ეს ჩანს ათონის იღ-რთა მიხახგრის ხინოღიქემის ჩანაწერებღ-დან. 1450 წელს, იერუშ. წმ. ადგელიში მიუხიღ-ია თბიღისის ეპისკოპოსის ეღსე ხაგინამ - ვიღს.

⟨ჯვარის მიხახგერი, მე-15 ხ. შირქრ., მხაღ. პიღერი ჩიხა⟩

იოშან ლეხერ ნიურხმერგელის გნაშით, რამღესაგ 1479-1480 წლებში უმოგავრა, იერუშალიშში კონსტანტინოპოლის ეპისკოპოსი, გოღოთა უკავით 1475 წლიდან. "ადრე, - წერს ლეხერი, - ხომებებს უკავით კარგ-არისი შთა, 1475 წელს კი, ჰართველთა შეღუმ ევევიჰის სულთანს იმღენი ხაქრქარს და ხაშომერი გა-უგზავნა, რამ სულთანმა მათ გაღახეა წმ. კალვარისი შთა, გარდა ამისა, - დახმენს ლეხერი, ჰართ-ველები გოღმენ წმ. ჯვარის ჭაშარს, ევეღიებებს (კაპელებს) კალვარისი შთის შორახ, იქ ხაღად კლდე გო-გაშოღ ეშეღმა, ახევე მათ უკავითა ჩეღენი ხავეარული ახეღხია და წმ. იოანე შახარეღლის ხახეღმის ევეღიებში. (იხ. *Reysshuch des heiligen Landes, Fr. a. M., 1583, S. 355*)

ზეწარად გონ შრეღენებახი, რამღელი 1483 წელს იყო იერუშალიშში, გრავ გონ ზღმბს, ჩანინღ გლო-ნი გონ მიქენ, ღომინიკანელ გეღიქს ჭაშარისა და უგრეხეღი მხაღვარ ეწაზარ რეღიხთან ერთად, ახე წე-რს ჰართველებს ზეხახეზუარის ხხეა ხაღხი აღმოსავლეთში, იერუშალიშშიდან შარს მგხოვერები, რამღ-

ის მაგონობაზე ვახსოვდები წოდებულ მთბარე ვრცელდება. ესაა ფრიად მუშაობა და მღერის ხალხი, მრავალრიცხოვანი რაინდობის მქონე. ღირს საყაროს ხეობა შრძობაში. ასე რომ ხარაგენები, ხარახ- ემი, მიღები (მიღიღებში), ასირღებში, მათი თავდასხმელები და მემომღები არიან, მათ უმინათი ბი- ხი და რამდენადღაც ეს ხალხი ყოველი მხრიდან უწყვეტობითაა გარშემორტყმული არ უმინათ, არაშეღ მისი შიში აქვს ყველას და იზივითად მოიყენებენ ვნებას. მათ შვიკით გეორგიანებში, წმ. გეორგის, წმ. რანდლის სახელობის მიხედვით, რამელო განსაკუთრებულ პაგონად და წინამძღობად შვათ (მინე- ული) და ღირს შავივითა და კრამდვით ეპყრობიან, განსაკუთრებით ველზე, ხამრად განსვლის წინ. ამათგან ბევრი გხოვრობს იერუს.-ში, მრავალ წმ. ადგილსავე ფლობენ, განსაკუთრებით ვალდარის მო- ახ და გამოქვაბულს (ხერეთის ადგილს), სადაც კლდეში ჯვარი იღვა, რომელზეც ქრისტიან იქნა უვარგე- ული. იმავე ადგილს აქვთ საკურთხეველოც, სადაც ერთერთი მათგანია ჩავიგელო, მის დასახევადა. ისინი ფლობენ წმ. ანგელოსების ეკლესიასავე, იქ იღვა წმ. ანეს ეპისკოპოსის სახელოც, სადაც პირველად მიოყ- ვანეს ჩვენი უხალი ზეთის ხილის მთიდან. ასევე, ეს გეორგიანები ყველა თავის წესებასა და სხულ- ელეგშია, ასევე ღვთისმსახურებაში ბერძნებს მისდევენ. ამდენად, ისინივე მათხავით ხქიშავიგევი არიან, ანუ რომის ეკლესიისადმი არამორჩილნი. მათ მღვდლებს მრავალი გვირგვინები (ჟანგურბოქალ- ვეთ თავებზე, ბერებს კი ოთხკუთხა ან კვადრატული. როცა კი ეს ხალხი თავის სამომოლოდ იერუს.- ში, წმ. ადგილების მოსამიებლად (მოსანახულებლად) მოდის, იერუს.-ში ზეამართული ღრუბებით, ყოვე- ლგვარი ხარკის გარეშე, შედიან და გადიან. ხარახინები ვერ ბედავენ მათთვის რაიმე ვნების მოყ- ენებას. რადგანაც შიშობენ, როცა ისინი სამომოლოში დაბრუნდებიან, მათ თანამომე ხარახინებს უ- რებს უშვან. ქართველი წარჩინებულ ქალღმირ გალიან შრძობაში და იარაღს ხმარობენ, იხვევ რეგი- რე ამაზინებში (ამოშადლებში), ასე იწოდებიან ქალღმირ, რომლებსაც საკუთარი ქვეყანა გააჩნათ. ამ ერის მამაკაცები წვერსა და თმას იზრდიან და არახდობს არ იპარსხავენ. თავზე ქულები ახურავთ, ხს- ვადახხვა ფერისა. ღვთისმსახურებასა და ქერაში ბერძნულ ენასა და მთავრებდას იყენებენ, თუმც აგრეთვე ხარახინებს ან ქალღმირ...” (იხ. *Peregrinatio in terram sanctam*, Mainz, 1486 ; იხ. აგრეთვე ელ. მამისთვალბუკი, ბერძნულ ფონ შრადიღებანი პარლესიონში მყოფი ქართველების შეს- ახებ, მანვე, ისჯორ. არქეოლ. ეთნოგრაფ. და ხელოვნ. ისტ. სერა, წმ, 1975, გვ. 74-79, იქვე შენიშვნები ლქ- ბეგზე.)

თავის ძხრე, ფლოქის ფაბრი თავის მოგზაურობის შობაქვლიღებებს ასე გადმოგვცემს: “მზე მადლა იანქვრა, ჩამოცხა მღერე, შიღვირები რომლებიც იერუს.-ში ბრუნდებოდნენ მშენიერსა და ნაყოფი- ერ ველში შევიდნენ და ქართველი ბერების შავრა მონახვერს მიაღებენ, სადაც ღვას მადლა ხაკუ- რთხვევლი, ხწორღ იმ ადგილზე, სადაც წმ. ჯვრის ხე იზრდებოდა, როცა მიწას მოკონეს აქ და წმ. ბა- რბარას ხელს, რომელიც ამ ბერების მფლობელობაშია, შიღვირები დასახევენებლად ჩამოსხდნენ და მონახვერში დასანაყრებლად, შიღვირთ, რომელიც უკმაყოფილო იყო მით, რაც ჩანთებში შვირდათ, ქარ- თვლებს ხომოვის მოხარმული საჭველი, მავარამ ამაღ, მათ თავიანთ ღარიბულ სენაკებში, სადაც ბე- რები გხოვრობენ ვერ ნახეს სამშარულთ ან ხახარში ქვაბიც კი. (იხ. *The wanderings of Felix Fab- bri*, vol. IX, I-2, p. 150, in: *Jerusalem journey Pilgrimage to the holy land in the fifth- eath Century*, H.F.M. Prescott, L., 1954)

1507 წელს, ღვთისმსახურების მისთვის მონახვერში უნახავს შარბი/გვ. 199 *Pilgerfahrt des Herzogs Albrecht von Österreich nach Jerusalem im Jahre 1507*, ed. by G. v. Soden, Wien, 1878, v. I)

მე-16 ს. დასაწყისში პარლესიონს ესტუმრა საშხელო ეპისკოპოსი ამბროსი, რომელიც ქაიხოსროს შვილს მზეჭაბუკს გაეგზავნა საშემრენთში, იერუს.-სა და სინაზე ღირს ხარუქარ-სამომღებში. ამა- ვე პერიოდში, როგორც ამაზე გერმ. ბეთმავარგენი და ჯ. ვილიამსი მიუთითებენ, ქართველები თავისუფლ- ბი ყოფილან ყოველგვარი გადასახლისაგან და მხოლოდ მათ შვირდათ იერუს.-ში გაბოლო ერვნულ ღრუბებით სიარულს უშლდა. (შღრ. Dowling, op. cit., p. 185)

1512 წელს, იერუს.-ს ეწვია თავადი ბენია (ბეყანი) ირუმბაქ ჩოლოყაშვილის შვილი, ვახეთის მეფე გიორგი მეორის შიერ გამომგზავნილი სამომივრებით. 1536 წელს ხსენ. ჩოლოყაშვილმა ააშენა წმ. თევდ-

არე ეკლესია, რასაც ამ ეკლესიაში დავუღო წარწერები და უკრის მინახარის ერთი ხეცწერა და-
ხვრება. ხეცდასხვა მინაწერები ოთხთავეშა და სამოციქულოზე ხშირად აღწერენ იმდროინდელ
პოლიტიკურ თუ ხაერთ შიდა ვითარებას, რომელიც უხელბლიად ეხვერება ქართველ ბერებზე. ამ მხრით,
ფრიად საინტერესოა მე-11 საუკუნის პერგამენებზე ვადაწერილი სამოციქულო გავრცელები მინაწერები,
რომელიც ვადაწარის ვარაუდით, მე-16 საუკუნის დასაწყისს უნდა განეკუთვნებოდეს. (იხ. გვ. 155-156)

ფეოქროსი, არაბი მართლმადიდებელი აღმსარებლის ვა-
დაწერილი იმის შესახებ, რომ თურქთა ქონების-32 წე-
ლის ხალხისი იკვლისხმება, რომელიც 1187 წელს
დაიპყრო ჰალებსინა, მისივე ვარაუდით, თურქთა ხე-
ლანის ხელისა მონათველის შესახებ, რომელიც
1516-1517 წწ-ში დაიპყრო ჰალებსინა, გავრცელები
ხაბუტლიანი უნდა იყოს. შესაძლოა, ამას თურქთა
იონიონის ხსენება ამჟღავნებდეს გარკვეულად.

მე-16 საუკუნის განმავლობაში, თურქებმა და
ხაეროდ მუხლბანებმა რამდენჯერმე ხედაეს მო-
ნახარის მითვისება. მათ ხაბუტშიც წარმოდგე-
ნის იმის შესახებ, რომ აქ მეჩეთი ყოფიდა და რომ
აქ ლეკობდნენ იხინი. მათი თქმით, მონახარ-
ში ვიდრე იყო ორი მიხარაი, მეჩეთის ხაბუკელში რაგანდელი ადგილი, რომელიც იმდროის
ხედაინი ლეკობდა. აქვე ყოფიდა ქვის ნაშხერევიში არაბული წარწერებით, რაც თითქმის შეჩვეუ-
ბის შესახებ უნდა ყოფილიყო. წარწერებიანი ქვეში დამხურეული და ბერებს იხინი ვადაწადილი,
ხაჭირი ლეკუბენდები და ხაბუტში კონსტანტინოპოლის ხაბუტში ერთი არქივი იხინებოთ, რომ მუხუტობ-
ენ იხინი. ამ დავასა და ჩოვლის არ გუჟრია და მონახარის ქრისტიანთა ხელში დარჩენილია. (იხ.

U. Heyd, Ottoman Documents of Palestine, 1960, p.176-177).

1520 წელს თურქ-ოსმანებს, განუხსნელიათ ოსმალთაგან, რომ უკრის მონახარის ქართველებს
ხახურებმა, რომ ქართველებმა ვერ გაუძლეს არაბთა თავდასხმებას და ძაღმირებმა, დახურეს იგი
და მონახარის იერუსალიმში. ხაჭირარქების ხელში ვადაწადი. გლობუს ევროპის თანახმად - კაოლოკი ფრ-
ანკის ხელში, ეუკობა ეს ვარეობა შერდა მხელელობაში ხელახლს რეგა, როგორც ვახუშტი ვა-
დაწვენებს უღრეში ვადაწადიან ხაქართველოს ხაბუტებს: ქარაფის მდე გორგი მე-9-ის (1525-1535),
იბერეთის მდე მავარებს (1510-1564) და ვახუშის მდე რეგანს (1520-1574) წინადადებით, მოწყრო
გურთიანი მდე ღაქრისა იერუსალიმში და ვადაწადიან იერუსალიმში, უხელოთაგან, (იხ. ვახუშტი, გვ.

400-401, შტ. 572)
წერილი ამართა წარმოუვლნი სულთან სულთანს ხაბუტთა მათი
სუტოთა თასა დაქანის: გორგიის წყაროთა, ხაჭირარქებისა და
უღრეს მათასა: არაბთა ადგილი სულთნისა ოსმალისა დაწადი
დაქანის: უღრესითა, აქ მოხერხების თქვენი, მოხერხო და ვა-
დაწადი და დაიპყროთა თქვენი. (ესე უნა ხომთქმანთ, რა-
სისეი და ვადაწადი. მეორეც, ვადაწადი თხის და უღრეს და იგი
წერილითა, რათა მათი ვადაწადის შა ყოფილა სქირთველი და არა
მეფისა წახეს).

წერილი მთავრობის სურვილითა წარწერას ან არა თქმისა, ვა-
დაწადი ადგილს მოხერხებისა მსხვერპლისა. სულთნის დათმობა უღრესი-
სა: ხაჭირარქების მდებარე და ქარაფის მსხვერპლისა და იხინი.
წერილითა იერუსალიმისა შინა მდებარე მოხერხებისა. (იხ. ვახუშტი)

ხაჩურთა... დას ვადაწადი მე გლეხთა იოსებ ვარძელი (ფრ-
კელია: ადგილისა ვარძელისა. მოხერხე წეს მას ვადაწადი... და
წინა: ღრესისა შაქრეს სლოგისა... დაქანა წინაშე წეს სი-
ღრესისა, წყლისა და (22-1) თურქთა ქონებისა, ოსმალთა
ტანს მთი აქვანეს, სურკრადელ ღრესთა წინა თეს: ადგი-
ლი შესვლად უღრესს თხისა: ვადაწადი და ხხვარისა,
და არა წინს გომილად ვადაწადი. ვადაწადი მენევისა,
განმარტვისა, მარტებისა და მოხერხებისა სურკრადელ ოს-
მალთა და სურკრადელთა. არაფრე ვე ჰელს არადეს და ვადაწადი:
და იქ ვადაწადი: მოხერხებისა გომილად... ესე შესვლა
მთი დანეჭრის, რომელი სინის ქონისა მოხერხებულა ვადაწადი.
ისე უღრესისა: ოსმალთა ადგილისა ვარძელისა და...
დასრულს შს და. (თავის მთავრობისა დაწადი... დაწადი...
მას წინის მსხვერპლს შარკისა ვადაწადი მოხერხებისა მსხვერპლს
დასრულს მას ოსმალს შს და. სულთნის სურკრადელისა...
გათმობა მსხვერპლისა... ვახუშტი, სულთნის ვადაწადის
განმარტებისა შს და.

ვუკრის მონახარის, მეორეც ვადაწადი, და უღრეს სურკრადელ, მრავალ
წინა: ხაჭირარქების მდებარე. (მხ. იხ. ვადაწადი წინაშე
ადგილითა... ამას მსხვერპლს ვადაწადი ქართლისა ვადაწადი
და ვადაწადი უღრესითა და იხინს ხომლად მდინარე, სულთნის
უღრესისა, ვადაწადისა და აღმას და მსხვერპლს დაწადი, და
წინა მსხვერპლს და ვადაწადი ოსმალთა, ხოლო ვადაწადი
და იხინს და ადგილს ადგილს და ვადაწადი...
სულთნის სურკრადელისა მოხერხებისა, მოხერხისა სულთნის
და ქართლისა მოხერხებისა: ხაჭირარქებისა, გლეხთა, ღრესისა
და ვადაწადისა მოხერხებისა: ხოლო მეფისა ვადაწადისა ოსმალთა და
წინა: მოხერხებისა ვადაწადისა და მოხერხებისა თქმისა ხაჭირარქისა შს და.
ხოლო კოხინს მდე მავარებს და ქართველთა და სხვისა თათართა
ადგილს თეს მსხვერპლს.

შტ. ქ. 2, გვ. 354, იხ. ახუცი ბრახე, გვ. 25, 255; გლობუსი ვადაწადი, მოგზაურთა; ვადაწადი, 65)

ხოლო, რა ვადაწადი ვადაწადი, და ვადაწადისა იხინისა და ვადაწადისა.
და უღრესისა მოხერხებისა მოხერხებისა. (იხ. ვადაწადი და ვადაწადი და ვადაწადი,
და რა მოხერხებისა იხინისა და ვადაწადისა მსხვერპლს დაწადი, წინაშე
უღრესისა კოხინს და ვადაწადი მოხერხებისა. ადგილს სულთნის ხარა, შაქრისა და
რისისა და სურკრადელს ვადაწადისა) და უღრესისა მსხვერპლისა, მეორეც
ხაჭირარქისა. ხოლო ანა მოხერხებისა მოხერხებისა. (არ ვადაწადი სურკრადელ
კოხინს და ვადაწადისა მოხერხებისა და იხინს ხომლად დაწადი და მოხერხებისა
დაწადი და ვადაწადისა და სურკრადელს მოხერხებისა და ვადაწადისა და მეორეც
ქართლისა შინა და ვადაწადისა. ხოლო მოხერხებისა ვადაწადისა და არაფრეს
და ვადაწადისა)

აღმსარებლის უხელბლიად და ფრიად ხა-
ხურე მიარდა, ქართველი მდელების ახე-
თა შესაძლებელი კოალიციური დაწადის
მოწყობა იერუსალიმში, არაფრე ხაბუტლიანი დაწადის
ქრისტიანთა, მსხვერპლისა პოლიტიკისა

და მისთვის შენაშენდა მრავალი ეკლესია და კანონიკური ქრისტიანული სკოლა და უკუნი წილნი ავიღა და მას შემდეგ ხელისუფლება სიქე ეს და წარმო-
ესაქმნა სილათი და წილნი მრავალი და მრავალ ქრისტიანულ სკოლაში, კოლეჯში,
შეკლესი, ეუროსი მონასტრის და სხენი პოსტ-ტერნი ეკლესიაში ხონისთან ში
სიგლათი შეკეთითა. ხოლო განისარა შეუქმნა გიორგი და პეტრეს ბაგრატი და
დღევანდელი წარმოიქმნა თვისა ავტოლა და მთავრად მანდობითა გარეუბნების და
განისარეს.

შესაძლებლად მიიჩნა და ქართველთა ჯარების მონაწილეობა თურქების დაპყრობის, 1516-1520 წლებში, ხო-
რია - ეგვიპტე - პალესტინის დაპყრობისას, ისევე როგორც აღწერილ ნაუკუნეებში მონაწილეობის ერთ-
ად იბრძოდნენ ქართველები, აღნიშნულ ქვეყნებში. ამ უკრადაც, თურქების ხაერთა ჟენდერებისადმი ქრის-
ტიანული ელემენტების მხარდაჭერა და გაძლიერება შეადგენდა ლათინებისა და ფრანკების ხარჯზე,
ამასთან საქართველოს მიზილდა მეზობელი სპარსეთის დახუხუხების მიზნითაც იყო ნაკანდახევი (ვგახ).

საქართველოსთვის, აღნიშნულ სამხედრო ოპერაციებში, დადებით მოქმედებთან ერთად, უარყოფითიც მი-
ყოლია. ვახუშტის ცნობით, ყვარყვარე ათაბაგისა და გიორგი მეფის მონაწილეობამ ხაერთა თურქულ კო-
ალიციას, 1520-იან წლებში, გარკვეულად გაართულა შიდა პოლიტიკური ვითარება საქართველოში. "ამ-
ანვე ყვარყვარემ ოღის მოვიდა მარეველი ხონთქრისა მეფეთა თანა დაპყრობად იერუსალიმისად, აღი-
რჩია ქართველთა მეფე გიორგი და მოვიდა მისთანა სპითა თხითა, მიჰყვა მას იერუსალიმს და მოიჭ-
ვა მისთანავე გამარჯვებულა. არამედ შემდგომად ამისა მოიკსნება შური იძურა მეფემან ბაგრატ ჯე-
ეტაბუკ ათაბაგისა, რაყამს მიჰყვა ოსმალთა იმერეთსა შიდა და კუალად ყარყვარეისა, რამეთუ მიჰყ-
ვა გიორგი მეფესა იერუსალიმს და არა ბაგრატისა. და კუალადცა იხილა შევაგება სამებისა შაჰინშაჰის-
ისაგან და მოკრება, და რამეთუ მოკვდაცა გიორგი მეფე ქართველთა, ამისთვის ეგრისა დაღიან-გურგე-
ლსა და აღუთქვა გურიელებს რომელიცა ეყრა პირველ სამებისან (იხ. ვახუშტი, გვ. 712) ხანგერე-
ლსა, ხომ არა აქვს ვახუშტის წინააღმდეგობა და შეგებულ თავის ორ შემოსებებულ ადგილს შირსი? რა-
ვლომ უნდა ცდილობდნენ ბაგრატის ყვარყვარე ათაბაგის მონაწილეობას კოალიციასში, თუ იმისად ხომ
მონაწილეობდა მასში? ჩანს, ხაკუთრე კოალიციასში ყოფილა დაჯგუფებები და ყვარყვარე ათაბაგი
გიორგი ქართველთა მეფის ჯართან ერთად გამოსულა; რამეთუ მიჰყვა გიორგი მეფესა იერუსალიმს და
არა ბაგრატისა, ბაგრატისა თავის ხელმწიფური უფლებების შელახვად მიიჩნია მისი სამხედრო მეზობ-
ლის ნაბიჯი.

1531 - 1536 წლებში, ვახუშტის მეფე ლევან მეორემ (1520 - 1574), ჯერის მონახუების იკუმენი ო-
ავიდი ჩოლოყაშვილი იერუსალიმში ვაგაპანა მდიდარი ხარეჭრებითა და დიდებულ თანხით ვლდობის ,
წმ-საღვთისა და აღდგომის ჟამის გამოსახულებად და განხილვად.

ამ პერიოდის იწყება ხანგაძლიერი დავა, ვამათი და ჩივილი სხვადასხვა ქრისტიანულ ხაკრებულ-
ებს შორის, იერუს-სახელიერო ადგილების დაუფლებისათვის. შედეგად ხდება ცენტრალური სახელის
ხელისუფლების ჩარევის აქტივიზაცია შიდა ქრისტიანულ საქმეებში.

1577 წლის ორ აპრილს (მეხარება 985), ხელის ფრანკში იერუს-სანჯაყ-მეხანსადმი და ყალბად-
ში აღნიშნულია: - ორი ქართველი პრინცი (მელოქი) იყვინებდა რომ ქართველებს უმჯობესი დროდანი
შეძინდათ საპოლიტიკო ადგილები იერუს-ში (მინაბათ - გვ. 33) და თამიდან თამამელ ჩამოღონენ
აქი, ახლა ვი (ეს ადგილები ფრანკებსა და სომხებს წაერთვიათ შიდა მერებისათვის. საქარა ვა-
მომიბუღი იქნეს და ეკლესია დაუბრუნეს უცხოებრე განმგებლობაში მას, ვისაც იგი უმჯობესი
დროდანი ეკუთვნოდა. (იხ. Uriel Heyd, Ottoman Documents on Palestine (1552-1615), A study of
the firman according to the Muhimme Defteri, Oxford, 1960, pp. 181-182).

მე-17 საუკუნის დასაწყისშივე, ფრანგებისკანული ბერებმა არაერთხელ სხადეს ქართველების გამო-
ყენა იერუს-ის წინადა ადგილებიდან. ამის შესახებ, ხანგაძლიერი წყაროს წარმადგენენ ოღბანა
ხელის ფრანკები აღნიშნული ქრისტიანობის ხანგაძლიერი მესაუბრობრე დაღის საკითხების
გარემოში. ფრანკები ესპანურად და ფრანგულად თარგმნა და გამომუშავდა J. ა. არსუმი ო. გ. მ. (იხ. Ar-
ce OFM, Documentos y textos para la Historia de tierra Santa y sus santuarios, J.-a, 1970),

-- ოგამან მუჰამედ მესამის ფორმანი ღამასკობ მეგლარმევისიადმი და იერუმ.მეთოთავლის,ყაღისა და ბეგისადმი. (კონსტანტინოპოლი,61.1004,ჯუმადა 1,) მახუნი აღნიშნული პირების მიხხენებში ბარა-ეიმე,რომელმეშიც აღმრული იყო მუამდგომილმა ფრანგისკანტეღმისათვის,რომელმეშიც ხონის მთიდან იქ-ნენ გამომევეტულნი, გაღაღემათ ერთერთ იმ მრავალ მონახტროთაგანი,რომელთც ქაროველა მფლობე-ღამაშია,ქალაქის გაღაღანს შიგნით. (იხ.14-23 ოქტომბრის 1558 და 6 ივლისის,1559 ჰუჯეტი, ხაღაფ ფრანგისკანტეღმის ირწმუნებშიან,რომ ხევეფის ეკლესია, გნომილი მხსნელის მონახტრის ხახელით,მველა-გან ჩვენის იყო, 1453 წლის ფორმანის თანახმად, რომ ქაროველმმა უხაფუპულად წაგვაროველი და რომ მათ არ ხტირღებათ იგი, თხოვნა - დაუმრუნონ აღნიშნული ეკლესია ფრანგისკანტეღმს.):

"ამ უზენაფი და ხამეუფოო წერილის მიღებისთანავე,გნომილი გახლეს,რომ უკოლოღამოღელი მამან-ღემა გავემულ იქნა ჩემი პაპის სულთან ხულოამანის ღრის, ამ ხიფევემით: - "როგა მიაწიეს ღამახ-კობ მეგლარმევის,და იერუმღალიმის მუთოთავლის,ყაღისა და ბეგის მიხხენებშიმა ბარათებმა,ოფომ-ინგომღენ შემღეღს." მიორწმუნე ფრანკების ხელით მივიღეთ, უგანათღმეღელი მამანღმის თანახმ-ალ აღრე გავემული ხამეუფოო მამანღემა -- წინახწარმეფევეღ ღავიღის ხაფეღის მეტომლოღიან."რო-გა ამ მამანღემის შესამამისხალ,ხათანალი ეკლესიის მეტმანს მუღღენ ხხენებული მოწმუნეღმისათუ-ის,ქაროველა ხაკრემულს მფლობეღმამში არხებული,რამღენიმე ეკლესიას ბარის, ერთერთ მათგანში, ღარა აღ-ამჰულ-აღ (ხევეფის ეკლესია) წოღემღმში,სამი ურწმუნეი ქალა, რომელთც ხხეა ურწმუნო-თის მიუქირავეღმით ღანარჩენი ხახხოვრისი აღვიღემი. ვარღა ამისა, ქაროველმს არა აჰუთ არავ-იოარი საჭირღემა აღნიშნული მონახტრისა, მათგან ერთი იმლოფ (ჟულ-ერთ,) არ მუხლის ვაჟს , მამინ როღა ფრანკების ხაკრემული ყოვეღწიურად უხლის ვაჟს 30-ღან 40 ათახამღე ახპარ,გხაღაი ამღენად,რომ ქაროველა ხაკრემულს არა დაუმავღემა რა მოწმუნე ფრანკების მხარღან.

"ამის გამო,გავემულ იქნა განკარგულმა: თანახმად იმისა,როგოც აფხაღემენ, თუ აღნიშნ.ღარა-აღ-ამჰული ურწმუნოთ ეკუთვნის,შეახახლეთ იქ მოწმუნე ფრანკები, თუ კანონის შესამამისხალ,არა დაუმავღემათ რა მუხუღმანღებს."

ღირსსარწმუნოებრივი მუხუღმანღემის უმარმამარი მამის თანღახწრემით,გამიაროა ღავიოხვა (გარ-ჩევა); კანონმღებოღმით ჟრიმუნღლის წინ წარსღენე ქაროული ხაკრემულს მეღაწრემი.როგა ჰევეი-თხნენ მუხუღმანღებს. ვნებს რამეთი მუხუღმანღებს ის,რომ ფრანკოა ხაკრემულმ ოფხოვრის ხხენებ-ულ მონახტრემი? - მათ უპახუხეს:-არავიოარი ვნემა არაა,პირიქით ხახხეღმით ხახარგებლფ არის"და მათ მიხევეს მოწმობა რომ ხხენ.მონახტერი ოღოთგანვე ფრანკოა ერს ეკუთვნოღა.

როგა მფვიოღემეტი მოსოხოვეს ქაროულ ხაკრემულს:-რა ხახით ღვლემ იქვენ მახო? - მიოღენეს ხე-ღთან ინღლის მიერ გავემული ღოკუმენფი. როგა მეამოწმეს, აღმოჩნდა რომ შიგ ეწრა ქაროველა ხა-კრემულს მფლობეღმამში არხებული შვილი მონახტერი,ხოღა ღარა აღ-ამჰული არ იყო მიხხენიებული. როგა ჰვიოხეს:-გარღა ამისა,თუ ვაქვი ხხეა რამე ღოკუმენფემი? მათ არავიოარი ხამუთი აღარ წა-რმოღღენიათ.

"ამახთან,მოწმუნე ფრანკებმა ღაღაღახტურეს,მუხუღმანოა მოწმობოთაც, რომ ხხენ.მონახტერი ფრან-კოა ხაკრემულს მფლობეღმამში იყო უმევეღი ღრიღან, რომ მათ წაროთავი იგი უკანონოღ წინამი-რმეღი გამევეღმის ღრის." --

ახეთა ამ ფორმანის შინაარსი.აქ ხაყურადღემა რამღენიმე გარემოღმა ფრანკებისა და ქაროვე-ღმის ურთიერთღამოვიღემულმა და მათამი გენჟარღ.ხახუღონი ხელისუფღმის ღამოვიღემულმა.ერთი მუხუღღით ისეთი, შათმეჭღღემა რჩემა,რომ ხელისუღემი ყოვეღ ღინეს ხმაროქენ,რათა იმეიქჟურად , აღრე გავემულ ფორმან-განკარგულმემე ღყარღნიმით,გამომიონ ხაქმის ვიოარღემა და ხამარღან-ალ გაღახწყვიოწონ ხავიოხი.ფაქტურად კი მღღენილი მამანღემების შინაარსი, მიხხენემით ბარათე-მის ხაერთო ჟრინ ფრანკების ხახარგებლად მეფევეღმს, ქაროვეღმი ურწმუნოებად არანს მიხხენემ-

უღნი, ფრანკები მორწმუნეებად, ქმნიან შთაბეჭდილებას, რომ ქართველებს იმდენი ადგილ-სახელოვნებ-
ში აქვთ, რომ აქირავებენ კიდევ, ვაკფის ხასარგემოლად ობოლს (ახე ვოქვათ ვაპიკხაგ) არ იხელ-
ან, მადინ რვა მორწმუნე ფრანკები, თითქმის ქუჩაში დარჩენილი, ვაკფს 40 ათასამდე ახვრს უხე-
იან. არაა გამორიგებელი ადგილობრივი ხეობათაგანის მოქრობის შესამდგომლად ფრანკების მიერ,
ხათანადოდ შედგენილი, მოხსენებითი ბარათების გახავგაუნად კონსტანტინოპოლში; ამასთან, თუთ მუ-
ხუდმანური მრძის მიწვევად მოხუციებდა თვარში ხადეში, თურმე მრძის ახსოვს, რომ უმჯობესი დროლ-
ან ხუფის მონახვს. ფრანკებს ეკუთვნოდათ. ცხადია, მუსულმანთა ფინანსურმა ინტერესებმა გადახე-
ყვიგეს ანდინჰ. მონახვის მფლობელობის ბელი. აღსანიშნავია ისიც, რომ ამ პერიოდში ქართველთა
მფლობელობაში არსებულად, გოლავანს შიგნით მდებარე შვილ ეკლესიას ახახელებენ, ცხადია, ეს არ
ეხება გოლავანს გარეთ მდებარე ჯვარის მონახვერს და შესაძლოა სხვა მონახვერებსაც იერუს.-ის ჭ-
მოვარენში. ფრანკთა გუბნიგების გამომგებელი ფრანგისკანელი არხე, შენიშენაში, ქართველების მიერ
წარდგენილ ლკუშენგებში, რომელიც ხულოან ინდის გაუცია, წერს: -მამლუქთა ხულონის 'ად-აშჩაჰ საე-
მე აღ-ღან. ინაღის (1453-1460) დროს ქართველები მისი მფარველობით ხარგებლობდნენ, რადგან ის-
იც საქართველოდან (ვაკვასია) იყო. (იხ. დახახ. წ., გვ. 20-21) (მღრ. Pietro Verniero OFM. (+1860),
Croniche ovvero Annali di Terra Santa (1304 - 1637) I - Y ; Juan de Calahorra OFM. (+1684)
Cronica de la Provincia de la Syria y tierra Santa de Gerasalem, Madrid, 1684, pp. 464-
487 (IX/14), Peregrinaggio di Gerus., di L. Presenti, 1613; en: Doo. y tex., pp. 62, 158-162, 219, 238,
242 etc.)

აღსანიშნავია, რომ სხვა ეკლესია-მონახვერებთან შედარებით, ჯვრის მონახვერზე ქართველთა უფლ-
ბები ყველაზეაფიან იყო უფრო და უფრომდოვი, მისი წარმევა, ჩამორთევა, უმურპირება თუ შეიძლე-
და, როგორც მუსულმანთა მხრიდან (გაგიღებოთ ხშირად), ასევე უცხოეთიკური ქრისტიანების მხრივ.
ვაჭრი ნიკოლა ბენარდი, რომელმაც 1617 წლის იანვარ - თებერვალში იმოგზაურა იერუსალიმში, გარ-
კვევით წერდა: Le monastère de sainte Croix est habité par des religieux Georgiens de l'
école saint Basile qui font le service divin en Grec...

ე. ი. წმ. ჯვრის მონახვერში წმ. მახილის ხულოს (მიმდევარი) მორწმუნე ქართველები ცხოვრობენ, რომ-
ლებიც ბერძნული წესით (ენციკან დვთისმხახურებახ. (იხ. Le voyage de Hierusalem, Documents
y textos , გვ. 221, 238).

რაც უფრო გადიოდა დრო, მით უფრო ხშირად და უფრო მეტი დაყენებით მიაპყრობდნენ ფრანგისკანელი
ბერები და ვაჭრები თავის თვალბს ქართველთა ეკლესია-სადგომბისკენ, იერუსალიმში. ამ მხრივ არ
უნდა იყოს გარკვეულ ინტერესს მოკლებული ვინმე ფრანგისკო მანერზე დე და 3 მ დე ბრეზიას ანგა-

*ქართველ მამლუქებზე არხებულ ისტორიული დოკუმენტურა და წყაროები არც თუ იხე მგირია. აქ მოვ-
უთოდებოთ ერთ სანიგერესი წყაროზე, რომელიც კვიპროსელ ნელოფ ბერს ეკუთვნის, მას აღწერია ხა-
მხედრო - პოლიგვიური მოკლებები პალესტინაში 1221 - 1841 წლებში (იხ. Annals of Palestine, J.,
1938, გამომც. S. N. Spiridon, ნელოფი ბერი წერს: -1822 წელს თურქებმა მოახრეს ქოხი, ხალონიკა,
კახანდრა და ათონის მთის სხვადასხვა სულეში, რამაც იერუსალიმელ ბერძენებში დიდი ადღეება
გამოიწვია. ეს ჩაიღინა აბუ-ნაბუჰ მეშველ ფაშამ, წარმოშობით ქრისტიანი ქართველთაგან. იგი იავ-
ის გამგებელი გახდა და შიშის შარხ სხევედა ქრისტიანსა და მუსულმან მოსახლეობას. მან ააშენა
ქალაქის კვლდები, მეჩეთი, მადრევენები, სხვა მრავალი რამაში შენობა, მათ შორის იავის ნავ -
სადგური და საბაჟო. (იხ. გვ. 25) გამომგებელი სპირიდონი შენიშნავს: აბუ-ნაბუჰი გამოქვაბულის მა-
მას ნიშნავს, ხახელი რომელიც მან თავის ქვევით დაიშახურა. ის ახლა წმინდანად და დირსუგახე-
ლი იავის მახლობლად: Abu-nabut means father of the cave, a name earned by his conduct; he
is now honored as a saint near (იქვე) მღრ. К. Базили, Сирия и Палестина под турецким
Jaffa.

правительством - в историческом и политическом отношении, Олесса, ч. I, 1861, стр. 102)

რამი ჰად კლიმენტ მერვეხადში (1592-1605),
 ვრა მანერზე წერდა: "კლდარის მთის თავ-
 ზე წმინდა მამოი, იშუათო სიღამისი მომ-
 ავიო მესრულმულო რი ეკლესია დგამ, ერთ-
 ურთი მათგანი, იქ ხალხ ჩვენი მხნელი იქ-
 ნა ჯარგმული ჩვენ გვიავია, აქ რი ხაკუ-
 რხბეველია, ხალხ ჩვენი ნემისამემკ ვლეს-
 ახწაულობ და ვაფარემ დვთხმხახურმამხ
 წმინდა ვიკარდეს. მეორე, ხალხ წმ. ჯვარი
 იქნა დარგული, თურქების მიერ ჩამოგვერთვა
 და ქართველებს გადაეცათ, მათი მეუღის (ჰა-
 ფრანის) მღვდელთმთავრის იანისის (იანენ?)

მიმართ ჩაღენილი დღაფის ხაზღაურად. ეს ქართველები გახულ წებს იხეთ გაჭირვებაში ოყენენ, რომ
 თოქმის გადაწყვეტილი ჰქონდაი ხხენ. ეკლესიის გაყიღვა: და მე, დარწმუნებულ ღმერთის დახმარ-
 მახა და თქვენი უწმინდესობის ყოლოერ მუწყალებში, ყოველი ღნე ვიხმარე, რათა იხინი შეიძულ-
 მინა, გაუყიდათ იგი (ეკლესია), შევთავაზე რა ყველა მათი ვალის გადახდა, რახ 10 თახ ჩვეინს უღ-
 რის. მავრამ არ გამომივიღა ეს და დავიწყე ფიქრი იმაზე, რომ მნელი არ იქნებოდა დღე-თურქისაგ-
 ან (=ხულანის - ი.ღ.) მისი მიღება, რათა ჩვენ აღვევიღინინ იგი უქრისგინანეი მეუღის ხანოემ-
 ისა და ვენეციის რესპუბლიკის მეშვეობით, რომელიც ამჟამად დღი აუფროსდევით ხარგებლობს ჰარგ-
 აში (კონსტანტინოპოლი). და თუ თქვენი უწმინდესობის ერთადერთი კეთილდინორულმამხ ახე მიანინა,
 მამინ შეიძლებოდა ამის მიღწევა უგანაღებულესი მ-ნის ჯვანნი მიჩენიგობს ხამუაღმით, რომელიც
 იყო რა განწესებულე ხაგანგებში წარმომადგენლად კონსტანტინოპოლში, ევეი ეღრი გახდა, და თქვენი
 უწმინდესობა ფრიად ვარგად იგნობს მახ. (იხ. Doc. 7 textos , გვ. 93, წერილი იურუმ-ში დანიერა
 დათხნურად და რამი ითარგმნა განხხვავემული რედაქციით).

აღნიშნულ რედაქციასთან დავკავშირებთ, თავის შუნიშვნაში, ჰაფრი არხე ი.გ.მ. წერს: "ფრანგისკა-
 ნებს ყოველთვის ევათათ, ვინ იგის აღმათ მე-14 ხაკუქრიდანვე, კლდარის ხამხრეთით მღებარე უწ-
 ლესია, ჯვარდის ეკლესიად წოდებულე, თუმცა არახდროს არ ფლობდენ მის ჩრდ. ნაწილს, ხალხ ჯვა-
 რი ყოლიდა დარგული, და ამდენად, მათ არ ჩამოართვეთათ იგი თურქთა მიერ, როგორც მანერმა ჩოვის,
 და არ გადაეცემიათ ქართველებს, რომელთაგანაც იმდღუნებდა მის ხელში ჩაგდებახ ესოდენ ნაკლებ
 ხამარლოანი და ანგარემითი გმით, როგორც გვიამბობს. კლდარის ეს ნაწილი უხსოვარი დროდ-
 ან იყო ხომხების ხელში, ხანამ 1475 წელს მათ არ ჩამოართვეს იგი ქართველებმა, ამ უკანახველ
 კი ბერძენებმა, მე-17 ხაკუქრის შუა ხანებში. (იხ. Documentos y textos para la Historia de ti-
 er., გვ. 1) 1510 წელს ქართველებმა, იხარგებლეს რა იმ გარემოებით, რომ ჩვენი მოწმუნენი კაიროს
 გისებეში იქნენ გამომწყვდეულნი, ჩვენ წაგვართვის ჯვარდის ეკლესია (ჰაპელა), დაამხხურეს ხა-
 კურხბეველი და დამპრები და იურუმ-ში დარჩენილი იმ მგირე მოწმუნეთაც არ ავარდდენ ახლოს,
 მავრამ 4 წელს შემდეგ, 1514 წელს, (ეკლესია) გამოიხყიდა ხონის მთის დამდეგში ფრანგისკა ხერ-
 იანომ, როგორც თოთონ დამპრავობს ამაზე. (იხ. Frano. Suriano, Il trattato di Terra Santa, Mil-
 ano, 1900, 34, nota 1216 y LXIII (introduzione).

აღნიშნული ხაკიოხის ხამლოლ გარკვევინათვის, ჩანს ხაჭირი იქნება დამდეგითი იხგროლოლ მა-
 ხაღმინა და წყარომის (არა მარტო ქართველთაანი ან იგადურ-ღმთხურ ენოენი) მოთება. აქ,
 ამაზე შეწყვეტოლ ხაღმარს. ხაეროდ, ამ ჰეროლის წმ. მიწისა და კერძოდ იურუმდანიის ჰესახებ ხა-
 კმაოდ ვრდელი აღწერილობეშუარული ხახიათის დიგარადურა მოგვეკვირება. ხაკმარისია დავახახელოლ: ზე-
 ილოგი, ერდელი, ფ. ელ ჰო, დონ აველიანდუ რკვეფა, ჰენრი კახელი და ხხევიში...

ნოვ ვაჭარა ხავეთარი ხავეთობეველი ჰქონიათ რომადე კაოლოტე ბერებ, ხადე ყოველითი იხილ-
ენ თავის წირვას. ინგლისელი კუგეციის ხაწინადილდეი გნობილან ვი რვევეა, რომ ქართველები, რომ
მღებში ვაპელას ფლობენ, ხადე ჰრისხე იქნა ჯვარმული, არ აძლენენ უღებას კაოლოტეებს ჰესხა
იღობენ, იხე ვი ყველას ჰეუმელი იქ ჰესხელა და ლევიკოტევიკი პაღეგინანაი 1536 წელს იყო, იხ.

გადახახალები თვალახარისით აღხანა: ჰავია, რომელს ^{Minerium Flav-}
1604 წლის 3 მაისის 3უჯჯა-დან ჩანს, ჯიშია და ხარჯა ^{colimitanum et Syriacum, in quo variis generum m-}
უნდა გადელახადი ფრანკებს, ჰერმენებს, ხიბეშას და ხერმებს. ქართველები, ხიბოკოლი, კი: ჰეჯი, აძ-
ისინიელები, ნესფორიანები და მარნოილები ხელმეცილობის გაში თავისუფლები მღებენ გადახახალები-
გან. (იხ. Doo. y textos გვ, 100) იღ. H. Maundrell, Early travels in Palestine, pp. 441-8, 463)

ქართულ ეკლესია-მონასხერათა ხაერთო ეკონომიური ვითარება და ფინანსური მდგომარეობა პაღეგ-
ინაში, აშკარად ახახავდა ხაქართველებს ხაერთო ეკონომიური მდგომარეობას, მიუხედავად ამისა, ხხარი
იყო ღდა პაღეგინელი თანამომხევიმისათვის მადგირალური დახმარების აღმარების ვახეშეგის გნობით,
მათ ყამებოთა (1602 - 1603) მოეგმავნა იერუსალიმის პაღეგირაქის და მოიხოვა ხაქარად ვაღათ თხ-
თათვის ვეცხენი. იხე აუწყა აღქხანდრემ ვახთა და მათ აღუქვეს და დადგინეს აღადრელი მათ
ითარ ჩოლყაშვილისა, რათა ჰეკრამის და წარღობს იერუსალიმს. ხლო მან ჰეკრამა ხეთათხის რა-
ვანი და წარვიდა. (იხ, გვ. 579-580) ხამწყხაროდ, ჟულის ვერ ჩაუღევეია რვი მიშეშემის გაში იღრ-
აღობს და აღქხანდრეხვე დაძრუნებია უკან.

1606 წელს, იერუსალიმში მდგომარეობის სფორმის მიხედვით მნიშვნელოვანი თანხის ხადახად
ქართველებისათვის ჰეუნარჩუნებია გოლეოთა. რფა ქართველებზე გავრეგელა ჰესხელ. გადახახალები,
მათ, რომლებსაც იერუსალიმში მდგომარეობა ადგილი ეკავათ, მთავრებს წმ. ხადეგის ეკლესია და ჯარის
მონახეგრში ვადახახლენენ, რათა არ უხადათ ხხეა ერემხავით იხ გადახახალები, რომლებსაც ხარმა და
გაუმაძღარი თურქები დღითიდღე აღიღებდნენ.

ვარგი შობეჭლიღება მოუხდენიათ ქართველ ბერებსა და ეპისკოპოსებს ინგლისელ მოგზაურ ჯორჯ ხან-
ლისზე (1578-1644), ვერმოდ ჯარის მონახეგრის ჰესხებში იგი წარდა. (იხ. George Sands, Travels
containing a History of the Turkish Empire, a De-
scription of the Holy Land, of Jerusalem etc. Lond.
1615, 1621; G. Suezey, 1638 etc. Recueil, 2e p. 1643.
4; etnaf, 1665. 4. Zeynep, 1669. 2. Seb-
ien. 2e p. 1. 1. 1.)

We came to a Monastery seated in a straight bet-
ween two rookie mountains environed with high wal-
ls, and entred by a doore of iron, where a bishop
of the Georgians hath his residence, who courteously entertained...
(.....) აქ მონახეგრის მთავარი ღეჭეგი დარეველია - ი.ე., ჰესხეგ: This is ca-
lled thereupon the Monastery of the holy Crosse, where instead of bells they strike on
a hollow beame (as the Grecians do in the temple of Golgotha to summon their assembl-
ies...)

ი.ე. ჩვენ მივადეღით ირ ვლდობან მთას მარის დაბლობზე მღებარ მონახეგრს, რომელიც გაჩემი მღებ-
ული იყო მადლი კელდშით, ჰეველით რკინის ვარით, აქ იყო ქართველი ეპისკოპოსის რეზიდენცია,
მან ვარგად მივიღო (თავაზიანად) ... ამას უწოდებენ წმ. ჯარის მონახეგრს, აქ მარების ნახვად
ფულეოვანი მორით რევენ (როგორც ბერებები იქვეიან გოლეოთას გამარში თავის ხავეთებულს ჰეს-
კრებად. (იხ. აგრეთვე მისი, A relative of a Journey, p. 195)

გნობილია, რომ ყმების ყიღვა-ჰენიკვა გავრეგელბული მოვდნა იყო გვიანი ჰესხაუყუენების ხაქ-
რთველი და არა მარჯო აქ. ხანხეგრესია, ჯარის მონახეგრის ხხენება ქართ. გხოვ. - მიყმათა ჰენიკ-
ის ეპისკოპოსი. ხლო იყო მუნ ხემაძობს ერთი გორელი ვაჭარი, რომელიც ეწერა დიკვენის ბერი. და ამ-
ან იშენა (მუაღნი სვიმონ მეღისანი, და წარმოღო იგი და მთარუა გორვის და დელაღება ნესხან
დარეჯანს (1614 წ. - ი.ე.) და ყვეს ვლვა დიდი და დამარხეს ხამარხისა თესხა მესხეთას, ხლო რომ-
ელიდნა მოიღო მუაღნი მისინი იგი დიკვენის ბერი ყოლოთურს ხადეველით მისით ვაგანეგს, და ჰეს-
არეს პაღეგინანსა და ცხოველს მყოფელსა ჯარის მონახეგრსა ხადეინებელად და ხახად მუღისა სვი-
მონისა, და არიან აწეა გორს დიკვენის ბერი ყმანი ჯარის მონახეგრისანი - (იხ. გვ. 2, გვ. 537)

მ.პროსხეს აწიით (იხ.Hist.de Georgie ,გვ.374) ხსენ.ჯუარის მონასტერში,იგულისხმება ჯუარის მონასტერი იერუს.-ში. ამ მონასტრის განსამტკიცებლად შეიძლება ის ფაქტიც გამოვლენს,რამ ხშირი იყო შემთხვევა მშვე-მთავართა მიერ პალესტინაში არსებული ქართული ჭაპრებისადმი ყვების ზუნ-ირვისა,ახე მავ., ნომოლითა,რამ (ჰერ.გვაგარელა), ღონ დადიანს ჯუარის მონასტრისათვის იერუს.-ში ხსუ-კაცხარის 100 კობლი შეუწირავს. მიუხედავად ამისა,ჩვენის აზრით,პროსხეს ხსენ.მონასტრმა შესაძლოა მხოლოდ ვარაუდი იყოს,რადგანაც ასეთ შემთხვევაში მოხალწული იყო იერუსალიმის მიო-თება, მაგრამ რადგანაც ხაქმე საქართველოს ეხებოდა, ჩანს აუგლომა არ ხდომიდა საქართველოს მონასტრის ადგილმდებარეობის დაკონკრეტებამ. გარდა ამისა შეწირული გადახალებული ყვანი გორში აღჩნენ.

ესპანელი რაიზიმონდი რიბესის (იყო იერუს.-ში 1622 წელს 2-30 იანვარს) რელიგიიდან ირქვევა , რომ ადგილი სადაც აღჩნდა ჯუარი, ბერძენების ქალაქს წარმოადგენს, რომელიც გადასხვა იგი, რამდენიმე წინ წინ ერამა ფაშამ ფულის საფასურად, რომელიც ვერ გაიღეს ქართველებმა,რომელიც ეკუთვნოდათ ეს ადგილი.- El lugar en que fue plantada la cruz está al ciudado de los Griegos, a los quales se lo había dado hacia poco un Baja por el dinero que les pidió,y que no pudieron dar los Georgianos a los quales pertenecía (იხ. Relación del viaje de la santa ciudad de Hierusalem y otros lugares adyacentes en la misma tierra santa, 1629, Barcelona, p.354)

ფრანგისკვებს კვარებისთვის ნომოტი (1583-1650), მე-17 საუკუნის პირველ ნახევარში, ჯუარის მონასტრის,მართალია,ღილი შარალი და ვნება განუღლია არამთა თავდასხმებისაგან მაინც ვრქველო,ღამაში და მიხრხებული ყოფილა. აქ ცხოვრობენო ბერძ.წმ.ბერის მახილის მოძღვრების მიმდევარი ქართველები(იხ.Historica, theologica et moralis terrae sanote elucidatio, 1680-I, p.12).

Monasterium vltam aene epidem amplam. ussalim et osonum est, ad olim multo magis, ut illius ruinae demonstrant, melius amoniam Arubm incensum habet; frequenter enim illic discorret, et habitante infestat. Habitat a Georgiae montibus grauis incitatus Sancti Basilii.

ბერძნულენ სურათის ნომოტი,(1644-1647) პალესტინაში თითქმის არ არიან ქართველები.აღრე ვათოლკების შემდეგ ყველაზე მრავალრიცხოვანნი იყვნენ.ისინი ფლობენ გლეხობას ერთ ნაწილს, სადაც ამართული იყო ჯუარი. როგა 1517 წელს, ხელისშემა იერუს.აღიო,აღმოს.ქრ-ხგიანებმა ერთხმად იჩიველს ღათინებზე და იხმადებმა წმ.ადგილებში ამ აღმოსაუღლებს გადასხეს ან მიყიღეს. ბერძენებს ერთო წმ.საფლავის საკურთხეველიო, სომხებს მისი მარჯვენა ნაწილი,ქარო-ელბს კი მისი ნახევიარი. მაგრამ ეს უკანახევილები,მახ შემდეგ რაც თავიანთი ნაწილი ფულის ხა-ფხურად მიიღეს, იძულებული გახდნენ 14000 პიახგრად იხეე გაეყიდათ...

აღრეგად, ქართველები, რომლებიც მე-13 საუკუნეიდან ყოველგვარი გადასახადისაგან იყვნენ განთავ-იხულებულნი, მე-17 საუკუნეში,ღანარჩენი ქრისტიანებშიოთი ხლებიან ვალეებულნი გადასახადებზე-ალ.გვაგარელს ვარაუდით,თურქების ასეთ შემომრუნებაში,გარკვეული გავლენა უნდა მოეხდინა ქართვე-ლი მშვეების პროუსულ რჩინებუციას. (იხ.გვაგარელი, გვ.64)

1651 წელს, თურქმა ხელისუფლებმა იერუს.-ის მუფთისთან ერთად გადასწყვიოღეს ქართველებისათვის ჩამოერთმითო ჯუარის მონასტერი და მეტეოდე ექციათ. მაგრამ ეს განზრახვა ვერ განუხრციელბითო. გერმ.ღვინერის გაღმობითო, ღამე ქარიშხალს ერთერთო ღამაში მეტეოთი ნანგრევიგად უქმევიო,ამ-ის შემდეგ განზრახვაზე ხელი აუღიოთ. ცხოვრების თანახმად, ჯუარის მონასტერი საქართველოდან იღ-ებდა 10 000 პიახგრს, მაგრამ საქართველოში არსებული მონასტრისეული ამჟებების უწარო და არა-ხელდაყრელი მართვის გამო, ეს თანხა არარეგულარად მოღიოდა. ამაში მიუთოთედა პავსიარტი ღო-სიოთისიგ და ვიგხავდა თავის წერილებში ვრიგოდ ღრანღელს, რომღის შრალეო იყო მონასტრის ვაღბ-ის შრდა. (იხ.გვაგარელი, გვ.99).

ამავე პერიოდის მოგზაურის რეკონსტიტუციონალის ნომოტი: ცხოვრობენ ასევე,როგორც უკვე ვი-ურქყამღით,წმ.საფლავის მიხლობლად სომხები ხელმარცხნიო, ბერძენები ვალეარისი მთასთან, ისინი იხევე იტევიან,როგორც ქართველებს მოეჩენენ,ეს-ენი კი სომხებს,როგა ფუ-

Es weichen auch / wie ich verhero genudit gegen dem bebaran vndt vber / zu Armenien lunde vndt / vnd der vnterkeit der den vber Galverie. ussien die vnterheit bederem / vnter in den Georgianten / wie hier vnter auch den Armenien vnter vnter der Landen abge- teinngen haben / kann in denen Landen vnd vnter

mit der (etwasm) in / kann man aber den den Kuerstern della ein / das vor ihnen vnterheit vnterheit so zu geuenen haben / Zu man nicht kluer vnterheit ala man den della mit vnterheit vnter / kann vor ihnen vnterheit vnterheit vnter / daber geht in vnterheit / zu vnterheit vnter vnterheit vnterheit / vnd der andern vnterheit vnterheit /

ლს გადახდომ მიიღეს ხსენ. ადგილებში... რამეთუ ამ მხარეცა და ჴევებში არაა იშვიათი, როგა
ვინმეხ სურს მიიღოს თუქთა ფაშახანგან თავის მოწინააღმდეგის ხაჳურება, მიზანხ ვერ მოაღწევს
სანამ ფაშახ თავის მოწინააღმდეგევე მეფე ფრანხ არ შესთავაზებხ. ამიგომ ხმარად ხელმა, რომ ეს
ადგილები რამოურთმევა ერთ ერს და მეორეს გადაეცემა. (იხ. Laurentium Slisansky, Neue Reise-
beschreibung nach Jerusalem Vndt dem H. Landte. Anno 1662)

არაბები, როგორც უკვე იყო არაუროხელ აღნიშნული, ხმარად ეხსილნენ თავხ მონახვერს, ხსომდნენ
მის ნივთებხ, რელიქვიებხ, ხაჳურთ ხანებხ, იცავედნენ ფრანხ და ა. შ. ავისრებდნენ ხაჳაღმბურ
გადახახადებხ. პილოგრამ ნაუხ (1674) თანახმად, ხაჳაღმბურ გადახახადებხ, ებრაელებოგ აწერდნ-
ენ მონახვერს. (იხ. გვ. 48ხ op. cit.)

1640-იან წლებში, იერუს.-ში რამოვიდა ამხაზეთის კალოკოზის მამხიბე და აქვე გარდაეფვდა,
ფილოფხ თქმით, მისი გამოსახულება მოიპოვედა ჴ. მონახვერში, გვაგრებხ იგი არ უნახავხ (გვ. 64-
65). მე-17 ხაჳკუნის მუახანებში, იერუს.-ში რამოხულა ვახეთის მუჯის დავით მეორის (1604) ქალ-
იბეილი და თეიმურაზ პირველის და ელისაბედი (ერმაში - ელენე); მახ იერუს.-ში წმ. ნიკოლოზის ფრ-
ლხია აუშენებია, აქვე აღკვეცილა მონახენად. გნობილა მისი წარწერაგ, რომელიგ 1879 წელხ, გერმ.
კ. შიჳმა ნახა დიდი ბერძნული ფაშრის ერთოთი კედლის კუთხეში, როგა გამოკოიხია წარწერის ხადა-
ურება, უმახხხეხ რომ იგი ეკუთვნის - ქორგის - ხალებხ; ჴრუ. მ. ღონის ხამუაღმით წარწერის პირი
ჴრუ. ად. გვაგრებხ მიუღია გერმანიიდან ჴრუ. ი. ეიფინგისხანგან. იგი გამოაქვეყნა ჴ. კუემე ფრნად-
ში Zeitschr. des Deutschen Paläst. Vereines, B. II, LZG, 1881, გვ. 22ხ; (იხ. აგრეთვე ბრ-

ჭანგა ქანადი, ქიხილო-ზა შუა-ს ქიხილქ
ქანქ ქანქს; ხ ქანქს; შქქ-ქანქსს ქანქქ
ქანქანქს ქანქს ქანქს.)

2. Die Inschrift in civilgeorgischen Buchstaben.
ქანქქ: ქანქქან ქანქქანქ, შუა-ს აქანქ ქანქქანქ
ქანქანქანქ აქანქ ქანქქანქ ქანქქანქ.

Christus ! Heiliger Nicolaus, sei Führliter vor Christo
für die Königin (am Prinzessin) von Kachetien), Elisabeth,
genesene Helene).

იხხე, იხწარ, გვ. 63ხ; ზღ. ღონგინი, გვ. 186-187)
16 პაღეხგინამი მგხოვრებ ქარაველი მოღვაწეოგ-
ან ერთოთი მნიშვნელოვანი პირუნებია ნიკოლორე
(ერმაში ნიკოლოზ) ღოლყაშვილი, ვახელი თავადის
ომან ღოლყაშვილისა და არაგვის ერისთავის ქალ-
იბეილის ბარბარას შვილი. თავად ომანის ფრეხკუ-

ლი გამახხველებმა წარწერითოთ მოიპოვებოდა მონახვერში, რომელიგოგ მოხსენიებუნდი იყენენ აგრეთ-
ვე ომანის მეორე შვილი მოურავი ქანქსორ და მისი მეუღლე ბარბარა. აღნიშნ. ფრეხკვა და წარწერა
უნახავხ ფილოფე გამაშვილებ, გვაგრებხ აღარ უნახავხ. მოგყავხ წარწერის გუქსოგ გვაგრანსეული გი-
ფილოფე. ჴჯარი პაღიხანდი და წმიდანო მთავარ ანგელოზნი მოქაველი და გამბრიელი, შეიწყალო ღოლყა-
შვილი ომან და მე მათი მოურავი ქანქსორ და თანამეხველერ მათი ბარბარა, ამინ. ჴ ფილოფხ თქმ-
ით არხებულა ნიკოლორეხ ფრეხკვაგ, გვაგრებხ აღარგ იხ უნახავხ. (იხ. გვაგრელი, გვ. 65) ნიკოლორე ხა-
ქარაველები გამირქველი მხედარომთავარი და პირუნებია იყო, შემღებში ჴჯრის მონახვერსა და გო-
ღოლას იგუმენი გამხდარა.

ანგონიუხის გაღმობეში (იხ. Мухомовъ С. 188, 784) ნიკოლორეხ რამდენიმე ენა ხელი -
ნია. უმოგაზური აშია, ევროპა, აფრიკაში, ყოლია რეგორი, გრამაგოიხი და ფოლხოლხი, ახვეუ ქ.
ქადაქის იერუს.-ის მღვდელმთავარი და კახია, მეგრელი და ქარაველი განმანაღმებელი. ამახვე აღ-
ახველებს მისი თანმხლები დიკვანი ნიკოლორე გამბრიელი, 1649 წელხ გნობამი. (იხ. გვაგრელი, გვ. 18ხ)
თავის ღოშე, ნიკოლორეხ ხაელი-ღიშობავერ მისიგშიგ მიუღია მონაწილემა კახია მუჯის თეიმურ-
აზ პირველის (1605-1663) დაჳაღმით. (იხ. გვაგრელი, გვ. 66)

ნიკოლორე ღოლყაშვილებ, 1643 წელხ ხელახლა მოხახვერებია ჴჯრის მონახვერი. (იხ. Иеремская гроба
и дрел с русскими и арабскими, СПб., 1861, стр. 93) გხალია, ჴჯრის მონახვერში დავლი მეორე ქრ-
ინოლოგიური მხავერული ფენა ნიკოლორეხ პერიოდხ განეკუთვნება. არაა გამაროხელი პირველი ქრან-
ლოგიური ფენის ჴოგიერთი ფრეხკველი გამახხველების გადაღებუ-გადაღოურება, მირითად, ნიკოლორ-
ეხ მეორე მონახვერის მხავერისან გაოჯალხნიმუნდი იყენენ თანამღღოვუ ქარაველი მოღვაწენი, ხა-

+ ΙΣΟΡΘΗ & ΑΓΙΣΜΟΙ: Ο ΘΙΟΣ
 & ΠΑΙΣΕΡΟΣ ΝΑΟΣ: ΕΤΙΜΙΣ
 & ΖΩΟΠΟΙΣ ΓΡΕΑΙΕΣΘΑΣ.
 & ΒΟΗΘΙΑΣ & ΕΚΑΜΠΡΟΤΑΣ
 & ΘΕΝΤΟΣ, ΔΕΟΝΤΗΤΗΤΗΣ &
 ΑΚΙΣΥΝΑΡΟΜΗΣ ΚΕ ΚΟΠΥ &
 ΠΑΝΟΣΙΩΤΑΣ ΕΝ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΙΣ
 & ΑΧΙΜΑΝΗΣ, ΚΥΡΥ ΝΙΚΗΦΟΡΥ &
 ΑΙ ΧΑΡΟΣ & ΕΠΙΣΗΜΙΣ. ΤΑΤΗΘΕΣ
 ΕΝ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΙΣ ΜΑΥΣΙ: & ΠΡΙΟΝ
 ΝΕΘΕΥΑ & ΤΕ ΡΑΙΜ. ΜΙΝΑ
 ΙΣΤΑΙΚΟΝ: ΕΤΩ ΔΙΟΧΥ
 Δ' Χ' Μ' Δ' ΜΙΝΙ: ΙΩΝΑΡΙΑ
 ΤΔ

მიერ ახეთა და იხილავდა და განახლდა დეობერგი და ყოვლად პატივსანი ფაძარ გსოველიყოფთ უ-
 არისა, ერთადერთი დიხარინებულთ გამგებლთ დონ დალიანთ ხარუთა და დახარებთ და თანაბრე-
 უბითა და შრომით იერომონახთა და არქიმანდრიტთა შორს ყოვლად წმიდის ნიკოლოზის და ხელთა
 გამორჩეულთა (განთქმულთა) და უმრევლთა იერომონახებ შორს მუხის და გრიგორ ნიუოღის და
 გურახიმე მინახი, იეროლიანთა, - წელს 1644, თუ იანვრისა 11. -

ამრავლად, მართალად ბერძნულ წარწერის შესავალი ნაწილთ გარკვეულად იმერებს ქართულსა, და
 მინახსრის მართლად მეხვეურ-ხარუთგამწვევებლ აქვს დახატულმუნდ არიან დეან დალიანი და ნიკ-
 იორე ჩოლყაშვილთ, გუქსხის შუა და შოლ ნაწილში ხაუხუშით ახალ ხატულმსა და გვარებს წარმ-
 ივლიდგენენ, შესაძლელა იერომონახ გრიგორ (ნიუოღელი) ქართულ წარწერის შოლს მიხებნებულ
 გრიგორ (გამბრიელ) დიკონი ივლისხებმდელს ბერძნულ ფრთით, მაშინ ლეიკურთა ხაკოთის დახმა:
 დანარჩენი ბერ-ლიკვენი მუხისი და გურახიმე მინახი) ბერძნული არიან თუ ქართულში ბერძნულ-
 თ ფრთის ხატულ-გვარებით? მე-17 ხვეუენის ამ პეროლი ქართულ-ბერძნულ ურთიერთში იხი
 ფაშაში შელიან, რომ განსაკვირ არ იქნებოდა ქართულ ბერებს, პარალელურ ბერძნულ გვარებში პუ-
 ნოლთ (გაუიხებნით ფრანგისყო კვარსხიფისიხა და ხეუთა შენიშვნები: მინახებრში წმ. ბერძენი უე-
 რის მახილის მოძღვრების მოძღვარი ქართულში გსურებენ): -

ყურახატეშია მერე გარემოებამ, ბერძნული წარწერა შესრულმულთა ქართულ წარწერის 1 წლის
 შემდეგ დაახლოებით, და ჩანს, ნიკოლოზს ინიციატივის გარეშე, იმ მომხატველ ბერ-ლიკონთა მიერ,
 რომელთაც ხურდით განსხვავებით ქართულ წარწერისხავან თავივ უკვლევყო ბერძნულ წარწერაში. ნა-
 კლმად და ხავარაულ ხაკუთორე ბერძენი ბერების მინაწილობა აღდგენა-მინახეით ხამუბაუბში.

როგორც უკვე აღინახა, ნიკ. ჩოლყაშვილთს თმდისში დამრწმების შემდეგ (დაახლ. 1648), უკრის მი-
 ნახსრის იკუმენად გრიგორ (გამბრიელ) დიკონი დარჩენიდა. თავის წერილებში, ქართლის იდე ურკულ
 მერე (ნაზარ-ალი-ხანი)-ხადში, იერეშ. პატრიარქი ლხიოთისი დაღვითად ახახათუბდა რა ნიკოლო-
 რე ჩოლყაშვილთ და ხოვლიდა მახ ფრთად განათლებულ პირად, ერთადერთ უწყყოთ ნამიჯად ყოვლიად
 მინახსრის გამგებლად ვინმე გამბრიელ ანუ გრიგორ დიკონის დანდლთს დანიშნახ, რომელმაც მინ-
 ახელო ვაღებში ჩააგლო. (იხ. *Bullet. Scient. t. X, 1839; Gr. xuxov. voc. ma, 1866. П. Успенский*
 ამდენად, გრიგორ დიკონის ჩოვილთ, მინახებრს 4 000 მარჩილ აქვს ვალო (1649 წლისთვის), თავ-
 ის მარჩილთს მიმნიო უკრ იყო გამინახელო, ვინმე ხაკუთორე მინახებრმე წეხილოთ.

გ. ფომდრის ახრით, მე-17 ხვეუენში, ფრეხევის დილი ნაწილ ბერძნულ ყალიბზე გადაკვეთილია,
 ნაწილობრივ მომიაკვ იხვევიდან გუმბათამდე (შეი.)

Il devotissimo Vlaggio di G-
 ierusalemme... dal Sign. Giovanni Zvallardo. Aggiun-
 tati i disegni in fiamme di varii Luoghi di Terra Santa.
 Di nuovo ristampato, e corretto. In Roma, Bass, 1553.

რამდენად უკან იხვევს უფალი (ღმერთი და მხსნელი ჩვენნი) იგნო ქრისტე

აქ ანთა ხაში კანდელი

მთა შემით ვიღვე შვილი კანდელი

ამ ეკლესიის ხიჯამე 86 ნამოქხ შვიდგენს ხიჯანე - 48 ნამოქხ

ღა მღვდარეობ მონახვერი ღრმა დაძღობე

ღა არის აქ წმინდა მთავარანგელოზის ერ-თი ხაგი

...პაფიოსანი ხის (უკრის) ერთ ნაწილი

(უხ) ხედი მიიპოვება წმინდა უკრის)... ერთი განყოფილებაში (ხაშარავლიხში)

hoyu. xatun... me Kyren.	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...
Kan. h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...
Kan. h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...
Kan. h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...
Kan. h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...
Kan. h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...
Kan. h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...
Kan. h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...
Kan. h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...	...h... ...h... ...h...

18 მე-17 საუკუნეში, საქართველოში ერთმანეთს მი-
ყრდნით ჩაიზივდა ხაში იურხალთმელ ბერძენი პაფ-
რიარქი: თეოდანე (1645), პიხიუხი (1660) და ლი-
ხიოთხი (მე-17 ს. ბიჭურა). მათ მიზანს, როგორც აღ-
ნიშნული წერს, შეადგენდა ქართული მონახვერების მი-
ენებლობა-შეკეთებისათვის ფულის შეგროვება და საქ-
ართველოში ანგლიხლამური და ანგლიკოლოკური პრაქ-
ტიკის გაძლიერება. მე-17 საუკუნის იურჩა, ხაშარავლი-
არქის, პაფიოსანი-საქართველოს ურთიერთშემშინა და
ქართველ ხალხის მწიგნობარ-რელოგიური ყოფის შესახ-
ებ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ცნობები დაეკრუ-
ვა პაფრიარქმა ლიხიოთხმა, რომელმაც როგორც მონახ-
ველი საქართველო (1647-1650) და (1681-1683წწ.),
(იხ. გაგარელი, 70; ლუწონგი, 186).

ლიხიოთხის დაწვრილებით გვიპოვებს, პაფიოსანში
მცხოვრები ქართველების წლებში, გაენთავისუფლებინათ თავისი მონახვერები ვაღდმისაგან. ნიკოლოზ-
ხიჯვალის შემდეგ, -წერს იგი,- შეაგრუებს ყველა ხახრებში რაც მან დახატა, დაუპაღეს 100 000
პიასტრი და ეს თანხა 1659 წელს, თბილისის ეპისკოპოსის იესეს ხელთ... იურჩა-ს გაგზავნეს...
მეგრამ ამის მგონე რამდენიმე მესულებანი დაეცა მას და გამაძგვა შეღწეულან აქლს. 1666 წელს
პაფრიარქ ნექტარესის ღრს, ვინმე იდარონი, წამოიპოვით ქართველ ებრაელ ჩამოვიდა იურჩა-ს,
იგი ხაშარავლოში წაღწეხისი ეკლესიის იგუმენი ყოფილა, მას შეუამთება მისვლია პაფრიარქთან
და ყველაფერი რაც ჩამოუგანია უკან წაუღია საქართველოში. 1665 წელს, იურჩა-ს ეწვია ბერი იოს-
ებ მარათაშვილი... 1666 წელს 10 000 პიასტრი ჩამოიგანა ხალხებმა... იოსებ ქართველმა, საქარ-
ველოში 40 000 პიასტრი, 50 ოქრის მქვევი და სხვა მრავალი მერანხველებმა შეაგროვა, მეგრამ გემ,
რომლითაც მთელი ეს ქონება მიიღოდა, წააშენებლადან შევამი ჩაიძირა. ქარლოს კაოლოკონმა დამენ-
ივამა, მუდის მამა, საქართველოში 100 000 პიასტრი შეაგროვა და გადახწყვიდა თეოდანე, მარგოს ჩა-
თვლადან ეს ფული, მეგრამ გამომგზავრების წინ იგი ვარდავლიდა... ამასობაში მესულებ-
ნებმა ქართული მონახვერები დაეკრეს და დაღწეს. კაოლოკონმა და ხომემა მიახერხეს ვაღდმის და-
ფრვა, პირველმამა მიიღეს წმ. ნიკოლოზის ეკლესია, მეორე მამა ქართველმა სხვა ხახურისებში. ჩვენ
გადაწყვიტეთ, -ხაშა უხვამს ლიხიოთხი, -ღმერთის დახმარებით, დავეუხხნა ქართველთა მონახვერები,
რამდენჯერმე მივწერეთ საქართველოში, დაბოლოს ვადაწყვიტეთ პირადე ვაგზავრებულყოფილ. ქარ-

თული მონახვერ-ეკლესიების დახსნა ჩვენი მგზავრობისა და ზრუნვის მიზანი იყო. ამასთან, უამბახან, უამბახანა-
ნაზემწეებში უნდა უზრუნველვყოფიყო, რადგანაც ყველა წარჩინებული პირი უნდა იყო იმ ვალთა დაინჯე-
რებულნი და მთელი თანხის მიღება ხურდათ გადელეზოვო. როგორც უამბახანა ვახუშტის მესამე დღეს 3000
პიასხური მიიღო, იმავე დღეს შეუდგა ხაჭიშის მოგვარებას, ყალიბი, რომელიც რძილი ხახიათის ვაფი იყო,
გაჩუქდა, როგორც თავის წილი მიიღო, ყალიბის მიღებანი მოვიდა ხაჭიათისა და რამდენიმე მუხუდნი-
ნის შეკრებოთ ისიც დაუკავშირდით, ასე რომ ერთი კვირის განმავლობაში 94 000 პიასხური გადა-
ვიხადეთ მონახვერის ვალშიდან, ბანკირებს კი 50 000 პიასხური მივცეთ. ერთმა მთელი თანხა მიიღო,
მეორემ ნახევარზე მეტი, მესამემ ნახევარი და ნახევარზე ნაკლები... »

1682 წელს, ლსიოთისს განკარგულმა გაუგია, შესავეთებელი და აღსაგენი ქართული მონახვერების
განახლებიანი. ამას ხაჭორებდა განსაკუთრებით უკრის მონახვერი, წმ. მახილიანი და წმ. ნიკოლოზის
ეკლესიები. ახვეე ხაკუთრიც ქართული მონახვერები: წმ. თეოდორესი, წმ. ანანასი და წმ. გიორგისა. ხა-
ერთი განსაუღამა 20 000 პიასხური შეაღგინა.

ამრიგად, ხაჭორთელის პოლიტიკურ-ეკონომიური დაქვეითებისა და ხხეა რიგი თანხლები მიზეზებ-
ის შედეგად ქართული პოლიტიკა წმ. მიწაზე თანდათან ედგმოდა მყარი ნიადაგი. რ. უანენი. პირ-
დაპირ წერდა: -ქართულებს დაუღვევამა მოქმედებამ და გადამეღვემუმა ხარჯებმა, რასაც იხინი ეწ-
ვიღენ, ხელიდან გამომავლათ მე-17 საუკუნის ბოლოს, არა ერთი მონახვერი ვაღებინაში. (იხ. Hist.
de théologie Cath. 1920, t. II, p. 256) არც ერთი მოწმენი ბერძენების იძულოთ შეიძლება ბლომ-
ელ დაჩენა, თუ თავდაპირველად, ბერძენები, უნდაგარო იყვნენ დაინჯერესებულნი ქართულებთანთან, მათი
კუთხილი ეკლესია-ხახუთრების შესარჩენებაში, შედეგში, რაც უფრო გადიოდა დრო, თუი-
ონ ეუღლებოდნენ აღნიშნულ მონახვერებს და სრული ბაგონ-პაგონები ხდებოდნენ. არანაკლებ მნიშვნ-
ელოანი იყო ბერძენებისთვის ის გარემოება, რომ ქართულებს დახუხუხებას და რიგი ეკლესია-მონახ-
ვერების დაკარგვას, შეიძლება შედეგად მოჰყოლოდა არაორთქილური ქრისტიანული ეკლესიებისა და
თემების გაძლიერება ქართულების ხარჯზე, ამდენად ქართულებთანთან დახმარების აღმოჩენის ხა-
ჭორებზე ბერძენებს მიანიშნებდა მომავალში მათი ეკლესია მონახვერების დაღვიბა უფიქრებლად.

იერუსალიმისა და ლსიოთისის ეკლესიებისა და ზრუნვა კარგად ჩანს წერილიდანაც, რომელიც გაუ-
გინა მისევე ერეკლე პირველისათვის, რომელსაც 1676 წელს ისლამი მიუღია... » არ გაუჩუქებოდა
იერუსალიმში, გამოგინებენ რამე, რომელიც მონახვერის განსახლებლად შენივე ხახუთისათვის... რამ-
ენიარად იზრუნე უკრის მონახვერისთვის... აღრე იერუსალიმში მცირეწლოვანი იბერები მოლოდინ
და აქ იღებდნენ აღზრდას, ხდებოდნენ მღვდლები, ბერები, ლიკვენი... აუკრძალე თავადებს ქრისტიან-
ების გაყიდა მუხუდნიანათვის... ცოლებს ერთად რამდენადღე მადღობს... და როგორ ხაკუთრი მო-
გინებ, ხმირად გაიბერე: «მე მწამს ყოველად ერთადერთი დერთი» და ახე მოვეცი! (მღ. ლსიოთის-
ის წერილი ქართლის მღვდელს ვახუშტს მეექვსეხალში, გვ. 76) აღნიშნული წერილი ვახუშტ-
ისადაში, მითხა ხაკუთრადღე, რომ ლსიოთისი თავამოღებით და პრინციპულად იღამქრებდა ლათინელთა
და კათოლიკეთა წინააღმდეგ, მღვდელს ვახუშტს მე-6 საუკუნისი ბოლოსი წინამე .
« ჩვენ, -წერდა ლსიოთისი ვახუშტს, -ვიზრუნეთ თქვენი მონახვერებისათვის და გადავიხადეთ ვალში.
აი, 3333 37 წელი ვიღვეით ამისათვის... ლათინელებმა იერუსალიმში ხხედეს მუხუდნიანათვის მიყ-
ილად უკრის მონახვერი... განდევნეთ მანდლად ლათინელი ბერები... »

1699 წელს, დაწერილ მეთხუთსედი ლსიოთისი აღნიშნავდა: -თქვენთვის კარგადღა გნობილი, რა
მდგომარებაშია იერუსალიმში ქართული მონახვერები... თუ: ჩვენმა უკრის მონახვერი ჩამოგაროვებს და
თავის ხაკუთრებად აქციებს. მონახვერის იგუშენი გამჩიეთ მოვლეს... ლათინები და ხმხები გლო-
ბენ ეს მონახვერი შეიცილონ და მიიღონ. დიდი შეჭრებით მოვახერხეთ ჩვენი: 1. ქართული მონახვერ-
ის განთავისუფლება ვალშიდან. 2. ვიხილი პრივილეგიები. 3. თქვენი მფლობელობა ხამარდებრივი გა-
დაწყვეტილებითაა გნობილი. 4. დიდი ხნის განმავლობაში ეს მონახვერები დაუგვიღია, ახლა აქ დღისმხ-

მხახურებაა. 5. ქართულ წიგნებს, რომლებიც აქამდე თავველის კერძი იყო, ჩვენი წიგნებში ვინახავთ. 6. უკრის მონახევრში არხუმობ ამჟამე ხახელს შეჩეთი, რომლისთვისაც ქართულში ჯარმაზის იხ-ლიდენ და ვაღიანდებოდენ, ჩვენ მოუხებნიო ეს ელემი მით, რომ 1500 შიახელი ვაღიანახელი... (იხ. ვაგარელი, 97) 1706 წელს, ლხიოთის კონსტანტინეპოლიდანაც გავუგანია რამდენიმე წერილი ხა-ქართულში, ხაიდანაც ირვევია, რომ ბერძნულ საპატრიარქოს, იერუს.-ში, დაახლოებით 30 შუგვი ასე-ანი (შუგვი=500 შიახელი) ვაღიან, ქართული დანგრულია. ჩვენი მონახევრის შესავალიდან, ხაშა-გიურის ბერძნული არაღიან არ ითხოვდენ, შიამ შიამ შეუღისო, წიხს ლხიოთისა; იქვენი მონახევრ-ში ყოველგვარი დამოკიდებულებისაგან უნდა იყვნენ თავისუფალი, ყოველგვარი ვაღიან და ვაღიან-ხაღიანაგან, რათა ქრისტიან მოყვარე იბერები იყვნენ შიამ ნამდვილი და ხრულელშობნი შიახრანი; მხოლოდ, რამდენი იბერიც არ უნდა ჩამოვიღეს წმ. ხაღიანის მისხლოვად, არც ერთი არ გამებლის ხა-პატრიარქოსაგან დახმარების, ფულის ან ხარჯების მოთხოვნა... »

19 უკრის მონახევრი, ისევე როგორც რიგი ქრისტიანული ხეანეები და ჭამრები შალესგინაში შა-ღარა გიხე-სიმაგრის შიამბეჭდილებას ხელოვნება მოგზაურ-პოეტოვამ მხახველებში (ანხელში, ნაუ, შუბ-ერგო-ის შიამ. Dr. Gottl. Heintze's Reise in das Königreich von Georgia, Tiflis, 1839.), ვაშია აუბელით ხრამლაში ღლი იყო ყო-ელიოვის მესხურბანი არაკეთილშინებების თავდასხმის ხაშიშროება. ამის ვამო, მონახევრის ვაღა-ნებში დავგახა და შიღლიო კვლეების აშენებას ქრისტიანი ბერები ღლი მნიშვნელობას ანიჭებდენ. მე-17 ხაუკუნის შიღის, მონახევრის ვაღიანებს შიღისო, ვიღამის 220 ხეანი დავოლია-გ. ჭამრის შიხელით, ეს რიგები ვაღაჭარბებელი უნდა იყოს. შიხივე გნობით, მე-19 ხაუკუნის 30-იან წლებში, მონახევრში 5 ეპისკოპოსი და ერთი არქიმანდრიტი გხოვრობდა. შირალია, ვაჭიოვად, მე-17 ხ. შიღ-ის მონახევრი ქართულებს ხელიდან ბერძნ. რომლოქს. საპატრიარქოს ვამბეჭდობაში ვაღიანდა, ქართ-ულებში ბეშელვაც გხოვრობდენ აქ. გერმ. ჭიშენლოვის შიხელით (1844) აქ 4 ქართული ბერი გხო-ვრობდა, აგრეთვე ერთი ხანში ბესული მხახური ქალი (იხ. K. Tietze's Reise in der Orient. 1844.)

ბეშელბა იოქვას, რომ უკანახველი ხამელი დახმარება, რომელიც შალესგინაში არხებულ ქართულ ეკლესია-მონახევრებს ვაღიანთ, იყო 1708 წელს, მღვე ვახანგის მიერ ვამოგანეილი ხახრები. ვახ-უშგი წიღის:-ხოლო მღვემან (ვახანგ) წარგანეა იერუსალიმის რიათიანი თემანი ხახხრად ვოღოთის და უკრის მონახევრისა და ხხუანი შირადნი ბეხამონი შიანი. (იხ. ვახუშტი, ქ. წი. 4, გვ. 482)

მე-18 ხაუკუნის დახანყისში (1725), უკრის მონახევრის ბეხახე ვამოვუღლი გნობებს ვაღიანის ვე-რმანელი ფრანგისკანელი ბერი ა. შირნი, რომელიც იერუს.-ში გხოვრობდა. შიხი დიონურენოვანი მხ-უღების ხელნაწერი ვაღიანის მიმლოთვაში იხახება (წ9233, III, ხა. ში. სხ. 333, '1 კ. 11. 1. 3 გვ. 409 '1 კ. 11. 1. 3) შირნის იქმით, მონახევრში გხოვრობდენ ქართული და ბერძნული ბერ-ები. შირნის აღწერილობას ერთის მონახევრის ვახანგური ვამიხაღვლემა. (იხ. ვოლოდიანოვიში).

წმ. ადგილებისაგან, საპოეტოვამდე მომუშაოდენ არა შირნი ხახულიერი წიღების წარმომადგენელ-ში, არამედ ხამელი იუხისიაც. ვოღოთაშე უკრის ადგილის ვახანგანზე ვაღიანებს ბეშელი წარწერა ამოუკითხავს (იხ. გვ. 248-249) ქ. წი. 5 ქ. 5 (1710) მღველი მღვის ერეკლე ასულან ეღენე, ბეშაშე ვე-არგხებუკი ესე ადგილისა წმიღისა ვოღოთისა, რომელსა ბელ აღეშარა ბელი უკრისა, რათა შიხი და მღარველი ვეყოს მეველით, შიხი და ახელი ქრისტიან აქო რ. 13 გ (1723). -

დაწყებულ მე-18 ხაუკუნიდან, შიღა და ვარე არახელახელიერი პოეტოვარი ჭამრების მოქმედების ვამო, იწყება ქართული ელემენტის შემოღება და დახუნება შალესგინაში. შირალია, როგორც ვახუშ-ტი ვამიხნობს, ამ შირილშიც ვანაგნობდა უკრის მონახევრი ხაქართულში არხებულ შამველებსაგ-ან ბეშისაღლის მიღებას:-ამის (იღელისხმება არაღლი -ი.ღ.) ჩრდილი და ამ წყლის დახველი ვი-ღეხა არს ღირების მონახევრი, ხადა შიხი არქიმანდრიტი იერუსალიმის უკრის მონახევრისა. არამედ ბე-ჭენი ქართლისანი დახმენ ქართულა და ყოველხა ხაქართულსა შიამ არს შამელი შიხი და ჭიღობ ესე, და მოხაველს გმანის ვეგხლად იერუსალიმს (იხ. ქ. წი. 4, იმ., 1973, გვ. 374), მიუხედავად ამ-

ისა, 1755 წლის 8 სექტემბერს, იერუს. პატრიარქი პარტენიუხი წერდა ანჟნ ვათაქოვსს, რომ უკვე 25 წელია, ქართული მღვდის წმ. სახელისთვის არაფერი გაუგზავნიდა, არც ერთი ქართველიც არ ჩამოხვდა, არც შესწავენი ჩამ გამოუგზავნიათ. (ის Дела Свят-Петербур. синодальнаго архива, 1756, № 350, пункт. по Цагарели, стр. 62-63.)

მე-18 საუკუნის პირველ ნახევარში, მონასხერი მონახულა ნომილია რუსია მღვდელმა ვ. გ. ბანკ-ვიმ. მისი გადმოცემით მონახულა 200 საჯანი იყო, თუღ მერეტი ცოლად, ეკლესიის შესახებ წერდა: *како: лѣпотѣ: учать, но нутръ зело: благозачинахъ. ..* (Остан в 1723-1747 гг., I, стр. 335.)

ჯვრის მონახვის ერთერთი კლდეის (1732) ხელნაწერი, პატრიარქ ნეფილანის თანამედროვე და მონახვის იგუშვან დასახელებულია ოსებ იმერია.

(იხ. ნაბი, გვ. 2, გვ. 562 *Αρχιμ. Χρυσοστόμου* *Α. Παπαδόπουλου*. - იხ. წერლი)

ხსენ. საუკუნის მეორე ნახევარში, იერუს. - მი იყო ორი ქართველი მღვდელი, ჯილინის არქივიკონკლავის იმითვე გაბაშვილი და რუსის მიგრ-პოლიტი ორმა გელეჯანიშვილი. იმითვე გაბაშვილი-

მა, მეფე თეიმურაზ მეორის დაჯდომით იმგზავრა პაღსკინაში. ერთერთი ჯვრის მონახვისსული ნომილია ირკვევა, რომ იმითვე აქ 1758 წელს ყოფილა. (იხ. გვარელი, ხხ. წ., 1886, გვ. 177). იმითვე მგზავრების დიურეტი-მიმისხვა 1852 წელს გამისხვა პე. ოსხელიანმა, 1956 წელს გამოკვლეოთა და კომენსარატიოთრ-ე. დ. მეფეველია. ფრიად გულისჯივილს გამოსთქვამდა იმითვე უმჯელები ქართული მჯეღმის, ხავერთხელებისა და მჯამრების ხაველალი მგომარეობაში ყოფნაზე, მიკიწყებამაზე, ეხილენი ხანგამლევი შრომის ნაყოფის მიყოვებამაზე, იმაზე რომ ქართული სიძველეებით, არც ერთი ქართველი არ დაინფერესებულა. ამ მხრივ, იმითვე დადებითი ხამხახური გაუწია კვლევის პირველებზე ეფაპზე ქართული სიძველეების შესწავლას, აღმოგვხას, წარწერების ფიქსირებას, პაღსკინაში. მრავალი, მის მიერ გადაწერილი წარწერა, გვაგრებს აღარ უნახავს, მით უმჯეღს ჩვენი თანამედროვეობისთვისაა იგი უკვე მიუწვდომელი. მაგ., იმითვე მიერაა გადაწერილი საპატრიარქო მარშარტოს ფახლის წარწერა: *საქართველობა ზედა მეფელ გხეგული, ქართლისა და კახეთისა დიხხალ მოხსენებელი მეფე ლონ, ახლად განშახლებული და აღმაშენებელი ხაველავისა ქრისტიანისა და გოლეოთისა და მადლისა ვათაქოვე ეკლესიისა იერუსალიმისა, აღმრებულისა თათარაგან, მომხსილველი სახანოთა თვისითა, - რაჟამს წარმოგზავნა იოაკიმ ჯვარის-მამა ქართველი და დაიხხნა სახსენებელად საუკუნოდ მისდა და მიმავალთა ნათესავთა -*

მე-18 საუკუნის პოლისოთის პიოგარტი-მოგზავრთა ნომილი, მონახვის, თავის კვლევის გარეთ, ხე-ობაში, 20 დღის საქვევი მიწა გაანდა, ზეთის ხორის მოსავალს კი უშუალოდ არაბეტი იღებდენ და იოხებდენ, ახე რომ საიურ ლეხინანის ნომილი მონახვისს მერეტი დიდ წყალმად თვლებდენ თუ არაბეტი მოხავლის რადღე ნაწილს მანდ მიუგანდენ მათ.

მე-19 საუკუნეიდან მოყოლებული, ჯვრის მონახვის ხე-ობა პაღსკინის ქრისტიანულ კონვენსს ეკუთვნოდა. მერგერენის ნომილი, მონახვისს სამეურნეო საქმიანობის ერთ მხარეს მველგერეობაც წარმოადგენდა, თუმცა არც ისე ბევრი ხაველგვრე ხვა შვინდა.

საქართველოს ხელისუფალი ყოველთვის გლეობდენ, ვარკი ურთიერთობები შვინდათ პაღსკინის ხხვა ქრისტიან თემებთან და კონგრეგაციებთან, განსაკუთრებით მერქებთან და ხომხებთან. გხადია, მადარისტიანული განხეთქილება და ზედლი თავის ასახვას ეკლესია-მჯამრების გადგემა-მიოხისებამიგ შვირებდა, მჯამრამ სომეხი ქრისტიანები, საუკუნეთა განშავლებაში გუქლიგინდელ და ზეურერებლეკ იკილდებდენ ფეხს იერუს. - ში, მამინ რევა ქართული სამინახვერ ელემენტ. დასუსტებული და მისპობის პირზე იყო მიმდგარი.

ხამწუხაროდ, ქართველებმა თავის მიღწერულ დავა და უთანხმოებანი იერუსალიმში გავიარა-
ნ. ხშირად, უკრის მონახვერში რთ წინამძღვარი იყო, ერთი ზედა ხაქარველის ბერა, *ქერტი- ჰეგია-*
ხი, რად ხავებში არ უწყობდა ხელს მუიღობისა და წესრიგის დამყარებას. (იხ. *Համայնական -*
ახ. წერილი, 1905, № 2, გვ. 30) ამ მხრივ, ხომხური ერემივი გავიღობით ხიგვების უნარინი და ზედი-
გე აღმოჩნდა, რაშიც არ ჩამოუვარდებოდნენ ბერებმა და ლათინებმა. შაი აქრის ვე *ჩავერცხ* სა-
ეუბველი ხომხურ ხანხოვრებელ უბანს იერუს.-ში, გაამოიციგეს, გააფაროვეს იგი, ყოველ ღწეს ხმა-
იბღწენ, რათა თანმიმდევრულად, რგორც მადგერალურ-გინანხური, ასევე ხავეკუსო *გაღბაზრის* გა-
ძლიერებულყვენენ. ქართველებს ვი რაიმე ხეროზული ვღა იერუს.-ში ხანხოვრებელი უმნის *ჰქწინისა*
არახდროს არ ჩაუგვარებიათ, 4-5 ვმ-ზე დაზარებულ მადხამი ჩახახლებული მვ. ქართველ *ვიღწის* გმი,
შემდგომში გამუხულებანდნენ. ამის გამო, მე-18 ხავეკუნის მერე ნახევაში, ხაქარველის ხეობა-
რნი ვღიღობენ ვარგი ურთიერთობაში დაამყარნ ხხვა ქრისტიანულ თემებთან და ვრგვრევაგობთან.
ამაზე უნდა მიგყავდებღეს მთვე ერთვედ მერის წერილი ხომხეთა პადგარქ იუთვიმისაღმი იერუს.
ში. (იხ. ზემოთ, გვ. 253)

რუისხის მიგროპოლიგმა იონა ვეღვეანიშვილმა, 1783 წელს დახვოვა ხაქარველი და 7 წელი მოგზა-
ურბდა აღმისავეღობის წმ. ადგილებში. მონახულა იაფო, იერუს., მეო ღეხეში და უკრის მონახვერი,
ახევე აქო, თამოროს მთა, ნვაგროთი, გობერია (ვენეხარეობს ქინერეობს გობაზე) იყო ხაზას მონახვე-
რში, იერისოში, ლღში, 4 თვე დაშაო ხინაზე. ხამწუხაროდ, პადესტინის ქარულ ხიძველებზე ხიგ-
ყვაძუენროსს, ეხემა რამღენადმე უკრის მონახვერის წიგნისხავისი შემვეკობას.

1805 - 1807, 1814 წლებში, უკრის მონახვერში იყენენ ქართველი ბერები. მუხარინი და ლავრენტი,
ისინი წიგნების ვინძვიო ყოღიან მარიათადღე დავავებუღნი და რამღენიმე ხინგვერეხი გნობაგ დავ-
ვიღოვეს. ახე მავ., ერთერი სვირაქხარზე დავღოთა ახეთი მინაწერი-რ *წ ვ* (1806) დიღველი ანღ-
რია. შვე ლავრენტი ბერი იმერელი. ეხე წიგნი ახღა არის ექვხახი წღთა წერილი (გვაგარელი, 158).

1820 წელს, მოგზაური შუღეს უკრის მონახვერში 400-მღე ხელნაწერი უნახავს, ამღენივე უნახავს
| გომენღორეს 1846 წელს. 1820 წელსვე ქარველი თავაღს, აჯაღოვს აქედან 7 ქარული ხელნაწერი წა-
ღღა პეღერბურგის სააზიო მუღვემისახოცის.

ბერებულ ხავეკუსიო-ოროლოქსულ წრეებს აღარახდროს აღარ გაუშვიათ ხელღან უკრის მონახვერი.
1837 წელს, ათენის უნივერსიტიგვის გახხნის წელს, უკრის მონახვერში *ოლოგური* ხკოლს დაარხემა
გგანიჩრახეს. 1843 წელს, იერუს. ხინღღმა მოწინა ვეგმა და 1855 წელს გეისიბანისი ეკლესიის მღ-
ღელი ლონინისი ვღოუახი დანინიხა ხკოლს პრვედ გამვებღად. (იხ. *Y. Prawer, Le Monastère... Ar-*
ist, 1820, I, 970, p. 71; Dr. Gus. Hölsoher, Landes- und Volkskunde Palästinas, Lpzg; 1907, p. 152;
IPalästine und Syrien, I, 913, Lpzg, p. 139; გვ. 188, 1920, ירושלים וסביבותיה, א' 1920)

1845 წელს, იერუს.-ში იყო სავარეო ხაქმეთა ხაშინისგროს მარგმენელი ნიკოლოზ ჩუბინოვი, რომელ-
სხავ შუეგროვემა გნობეში ქარულ ნავებობემა და გრესებზე. მოგზაურის გნობით, მონახვერს ხში-
რად ეხსომღენ თავს თურქები და არაბები, რამღენერებე მერქათადგ ვაღუქვეღიოთ იგი.

რგვა, 1841 წელს, პადესტინას რუსული ხავეკუსი მიხის ეხგვრმა, მან ამადღ ხგაღა უკრის მონახ-
ვერის, ავრთვე წმ. აძამანისა და წმ. თველორეს ეკლესიების მუხეიღვა თუ ხელში ჩავღღმა. რუსეში, თა-
ფხს ქართველთა ვანიონრი შემვევიღრევაბღ თულღენენ პადესტინაში, იმ ქართველებს, რომელთა ურო-
წნული ეკლესია 40-იოღე წღთს წინ პეღერბურგის ხინოღს დაუქვეღღმაჩეს. (იხ. ანენი, გვ. 219).

მე-19 ხავეკუნის მერე ნახევაში (60-იანი წლები), ხინგვერეხი გნობეში დავოღოვა პადესტინის
ქარის. ხიძვეღთა მუსახებე გრანგემა ვიქგარ გერინმა. აღწერღა რა, უკრის მონახვერის იმღრინღელ მღ-
გვამარეობას იგი აღნიშნავდა.

La forme du monastère est celle d'un carré peu
régulier, au-dessus duquel s'élève la coupole centrale de l'église.
Celle-ci est fort intéressante à étudier, tant à cause de son accrois-
sement que des peintures à fresque dont ses murs sont revêtus: ce
sont de belles mosaïques qui ornent son paré. Précédée d'un narthex ou

მონახვერს ნავებბად ხერი ობვითხლის გრამა აქვს,
რამღენ მემოთავ აღმაროღღა ეკლესიის გეგმარღერი გვ-
შიბაოთ. მისი მუხნავღა გრიაღ ხინგვერეხისა, რგორც

მინი მიძველები ლეიხანბარნი, ახვეე იმ ფრესკული ნა-
ხვეჭისაგან, რომელიცაჲს დაფრესკიანი შინი უწყვეტნი, იმ
ღამაჲს შინაჲს კიხან, რომელიც შინი კიხან ახვეჭებებს
- მარიალი, შინაჲს ნაკვირვად ახანდელროჯად გარეთა-განს-
დგობდათ თუ ვახვინთილე ქვეს, ხაკურთჯი იგი, ყოველ მე-
ნიხვეჯამაში რაიანი შინაილიც კონსტანტინოპოლის ახვეჭიცი,
შინახვეჭიცი უკვირად განვეჯამებთ. შინაარსულია რა, რ-
გარე ყველა მკარნეული უკვირნი დახ. - დახ ადრ. - კენ ;
ეს მიხანხვეჯი ხამ ხვე-ად იყოფა. გუმჯინა რთხ ღელ
ხვეჯთ უყრნიდა, შინანი რახანდებულისა ჰაფარა ფანჯრ-
ნი რამდენი ხამხვეჯითაჲს რახანი ხინაბელ უკვირთის
შინანი. თანელი და ვარნიშეში იხრნიდალ ფრესკისანი
არადა. იხნებ მიუთხოვდა ეს ჯვარხხნებანი ღრხი რახან-
რეხვე რეხვეჯარეხვე, ახნებ იხნებ შეხანდა უკვირადელი,
რამ შეხანდებინი მხანველი ხელილი ჰალეხინამი უკვირ-
ხნებნი მიხანხვეჯთ არხნებდა? ამ ხაკითხნი ვადახვეჯ-
გახ არქიმედიკრეხხ ხანდალ, უკვირელი მიხანხვეჯთა უკვირ-
თელ და ხანდალთა, რომელიც თვით თავიანი ხილილი(ხ-
მკვირალი) მღერი ხანდალხხნის არახი ხინანი ხილილი(ხ-
მკვირალი) რელიგიური შირა ღელ რახხხხ და ხხანდა შირის
წმ. პეტრე, წმ. პავლე და წმ. გიორგი. აქ მიუხანხვეჯ
აგრეთვე იმპერატორ კონსტანტინე და მის ღელახ წმ. იანე,
რამდე ხანდალ კლემენტე რამ არ უყრნიდა, შინაურხ უკვირთის
დახანხვეჯთ. მღერეხნი დახანხვეჯთა და იურუმ-ინ ხვეჯარეხხ-
ნიხ. Description de la Palestine, Judée, I, P. 1868, p. 78)

ორკვევა, რომ იაგავი გერინის ღრხხხხ ყოველ მიხანხვეჯთ მოპირველმულ, რადგანაც იგი დახხხხხ:
Tous les voyageurs ont parlé avec admiration des mosaïques qui
décoraient le paré; elles sont effectivement dignes d'être remarquées. ყველა მოგზაური დახანხვეჯთ აფრთხინებთ მიხანხვეჯთ,
რომელიც იაგავთა, იგი მარალხ რომ აღნიშვნის ღრხხხხ. (იხ. იქვე) ვ. გერინით, უკვირნი მიხანხვეჯთ
იმ ღრხ მიქიმედელმა მეხვეჯურთა წმ. ნიკოლოზის ეკლესია (ვაპელა), ახვეჯ, წმ. ჰალელოხ, რომანი ნა-
ლხხხხხხხ, მიქიმედელმა მთავარანგელოზისა და წმ. გიორგიხ ხამღელეკელი. (იხ. გვ. 80) ეხება რა მინ-
ახხრის მიძლიოთეხხ გერინი წერხ. (იხ. იქვე)

• მიძლიოთეხხ, იღელხხ ფრად მღღღღ ქართული ხელნაწ-
რები, ახანდალ ხანდალ შეიჯახხ. შინიხ მარხხხხხ გარ-
კვეული ხანდალხხხ, იხვეჯ რაგარეხ ხანდალ, ხირული,
ხანდალ და მკარნეული ხელნაწერი. ეს უკვირხხხხხხხ.
მეხვეჯელ წმ. ხამღელეკელი მინა ახ მკარნეული უკვირთის
მინადა ხელნაწერი კოპიოხხხ წარმოიღვეხხხ. (მღრ. G.E.

Franklin, Palestine depicted and descri-
bed, N.Y., 1911, p. 85)

რეგარე უკვირ აღნიშნა, 40-იან წელში უკვირ მიხანხვეჯთ ვიღვე ყოველ ქართული იგუმენი გრ-
გარი, რომელიც 1864 წელს მოუკლავთ. (იხ. Dowling, op. cit., p. 186

• ახვეჯ მარალხხ ხნომით, იურუმ-ში ყოველ წელს რამღილიღენ ქართული მომღვექელ-პილოგრიმით.
(იხ. Hist. de L'état Present de Jerusalem par L'Abbé Mariti, P. 1853, p. 8)

1858 წელს, არქიმანდრიც ღრნილეხ, უკვირ მიხანხვეჯთ ეროფთ მინაშენში, უნახხხხ: груду груз.
рукоп. книг, оставленных на жертву сырости, червей и зеленых скорпионов (см. Чтения Мо-
сковск. общества истор. и древн. за 1871 г. кн. I, отд. II. стр. 8-9)

1860 წელს, ეპისკოპოსმა პრე. უხანხხხხი ვადალი უკვირ მიხანხვეჯთ რამღენიმი წაწერის ახლ
და მთათახხა Груз. Духов. Вестник - ში, 1866 წელს შინის ხნომით.

მე-19 ხანუკუნის მეორე ნახევრიდან (1855), მოკარელმა რუსეთის ქრისტიან-პილოგრიმთა ნავალი პა-
ლესხინამი, ახვეჯ რუსული რაოლოქსხალური ეკლესიის დაინგერეხხე პალესხინის ხანისიო-ხანუკლ-
ნი ხამქიმეში. ეროფთი ხნომის თანახმად, (ღ. ვინმერეგი) წმ. ხანდალის ეკლესიის მამულში რუსეთ-
ში შეადგენდნენ: შეხანამიხი გუმერნიამი 73959 ღელხ. მიწახ, ქუთაისის გუმერნიამი 16929 ღელხ,
იურუმ-ში ყოველმურად 8 000-მდე პილოგრიმი ჩადიდა, მთა შირის 4 000 რუსი. რუსეთის მმარ-
ველ და ხანუკლნი წრეების დაინგერეხხე პალესხინის ხნომინლეხით უკვირ ვიღვე უკვირ კანარეხ-
ხა (1774) და იახის (1792) რუსეთ - თურქეთის ნავემის დაღემის პერიოდდან იწყება. (იხ. Визан-
тосл. слов., 1894, СПб. т. XIII^A, 656; ახვეჯ ვრგელი მიძლიოგრაფია: История св. града Иерус-
алима от времени Апостольских и до наших, СПб., 1844; А. В. Елисеев, Путь к Синаю. Б. Максгуров,
Православные покаяники в Палестине, 1858; А. С. Норов, Путешествие по св. земле в 1835 г.;
Паломник-святогорец Н. А., Путеводитель в св. град Иерусалим, ко гробу господню и прочим

vestibule extérieur de date assez moderne, elle parait remonter
elle-même, au moins pour sa construction principale, à l'époque
byzantine. Orientée comme presque toutes les églises grecques, qui
sont tournées de l'ouest à l'est, elle est divisée en trois nef. La
coupole repose sur quatre gros piliers et est percée de petites fen-
êtres qui laissent descendre la lumière dans l'intérieur de l'église.
Les voûtes et les arcades sont de forme ogivale. Cela indique-
t-il une restauration postérieure à l'époque des croisés, ou bien
n'aurait-on pas supposé qu'un pareil style de construction exis-
tait déjà en Palestine avant l'arrivée des croisés? C'est là une
question dont j'ai laissé la solution aux architectes. Les murs sont
tapissés de peintures assez grossières, mais très-curieuses dans
leur relief même, qui représentent une assez grande nombre de
personnages religieux et, entre autres, saint Pierre, saint Paul et
saint Georges. On y reconnaît aussi l'empereur Constantin et sa sœur
Hélène, sa mère, à laquelle une ancienne tradition, mais qui n'est
basée sur aucun document certain, attribue la fondation de l'église.
On pense également que de plusieurs de ces figures sont celles de
divers rois géorgiens et de quelques patriarches de Jérusalem.

... აღნიშნა, რომელიც თვით თავიანი ხილილი(ხ-
მკვირალი) მღერი ხანდალხხნის არახი ხინანი ხილილი(ხ-
მკვირალი) რელიგიური შირა ღელ რახხხხ და ხხანდა შირის
წმ. პეტრე, წმ. პავლე და წმ. გიორგი. აქ მიუხანხვეჯ
აგრეთვე იმპერატორ კონსტანტინე და მის ღელახ წმ. იანე,
რამდე ხანდალ კლემენტე რამ არ უყრნიდა, შინაურხ უკვირთის
დახანხვეჯთ. მღერეხნი დახანხვეჯთა და იურუმ-ინ ხვეჯარეხხ-
ნიხ. Description de la Palestine, Judée, I, P. 1868, p. 78)

La bibliothèque, autrefois très-riche en manuscrits géorgiens,
en possède bien moins actuellement. Toutefois on s'en a monté
un certain nombre, ainsi que des manuscrits arabes, syriaques,
arméniens et grecs. Ces derniers sont, pour la plupart, des copies
de quelque Père de l'Eglise grecque ou des saints Evangiles.

სა. მესამე მხარე და სხვა, 1885; С. Покомарев, Иерусалим и Палестина в русской литературе, науке, живописи и переводах, СПб., 1877; Протоиерей Е. Я. Дихайловский, Сутиния православного поклонника в св. земле, А. Коптев, Воспоминание о поездке в Константинополь, Каир, и Иерусалим в 1887 г.; Архим. Антонин, Раскопки на русском месте близ храма Воскресения в Иерус., 1883; G.S. Theopais, Russian Interests in Palestine, 1882-1914, Thessaloniki, 1963; P. Donatus Baldi, Enechiridion Locorum Sanctorum, Vienna, 1898; Ch. Wardi, Christians in Israel, J., 1950; S. Colbi, Christianity in the holy Land, T-A, 1969 etc.

ბგადად ამ პერიოდის პალებსტინის შესახებ იხ.

Pelgrims-Route mit Griechenland, aus Egypte, naar Palestina, helende ende opgave van de geschiedenis en den tegenwoordigen toestand van alle voor der Christen merkwaardige plaatsen in het H. Land.

Denkschrift über Colgatha und das Heilig-Grab. Von Dr. Fallmejer'sr. München, G. Franz, 1832.

1812 bis 1844. Ewald. Journal of Missionary Labours in the City of Jerusalem. By the Rev. F. C. Ewald. 2. edit. Lond., Wertheim, 1846.

Wilson. The Lands of the Bible visited and described in an extensive Journey undertaken with special reference to the promotion of Biblical research and the advancement of the cause of philanthropy. By John Wilson. Edinburgh, Whyte; Lond., Longman; Dublin, Curry, 1847. 2 vol.

3. ბაზილიკი, თავის წიგნში სირია და პალესტინა под турецкими правительством в истории... ч. II, Одесса, 1862, გვ. 239 წერდა: Восток в трех от Иерусалима в уединенной долине стоит красивый монастырь... эта древняя Грузинская обитель, некогдашая сотня братьев теперь опустошенное жилище игумена родом Грузина...

• როგორც უკვე ვთქვით ეს უცნაურული ქართული აგებულება 1864 წელს იქნა მოკლული.

1881 წელს, არქიმანდრიტ ანტონინის იძიების არქეოლოგიური ყრლობისათვის გამოუგზავნია ანგარიში უკრის მონასტრის ქარს. ხიბველთა შესახებ. (იხ. აგრეთვე მისი წიგნი *на русском языке* *о жизни и деятельности св. Антония* 1882.)

1855-1909 წლებში, უკრის მონასტერში მოქმედებდა წმ. უკრის მღვდელთა სემინარია. ამ მთლიანდენ ქრისტიანულ აღმშენებლის რიგი ქვეყნებშიდან, ქრისტიანული მონასტრების, ერთიანი გამოქვეყნების სულიერი მოღვაწე იყო ქრისტიანობის პაპალაშობის, მრავალ ნარკვევებისა და წერილის ავტორი, მათ შორის 1905 წელს, უკრის ხიბნ-ში გამოქვეყნებული გამოკვლევისა, უკრის მონასტრები.

1883 წელს, წმ. მიწაზე იმგზავრა და ფახეულ გნობში დაგვიტყვა ქართული ხიბველების შესახებ, ჩვენს გამოკვლევაში არაერთხელ მოხსენიებულა არაფრად-გაგარედა. შეიძლება ვაღუჯამებოდ აღმოვაჩინოთ, რომ მისი წიგნი Памятники груз. старинны в Святой земле и на Синае, СПб., т. IV, вып. I, 1888, ფაქტიურად, პირველ სერიოზულ მეცნიერულ-ლექსიკონურ მონოგრაფიას წარმოადგენს პალებსტინის ქართული ხიბველებისა და ვერძელ უკრის მონასტრის შესახებ. აღბანიშნავია, რომ გაგარედა აქვარელების ფერებშია გადართო მრავალხელის არაფრეტი, თუმცა წიგნში არ გამოქვეყნებია. მე-19 ს. ბოლოს რუსეთის არაფრეტი ვეღარ უპოიათ, ახე მავ., არაფრეტი 3-ელ-კონსტანტინოვს, რომელსაც 1899 წელს, გენერალინდ უმეზნია ხუარათ, თუმცა ამაოდ. (იხ. მრავალხელის წმ. ქ. იერუსალიმში და ათონის მთაზე იხ., 1901, გვ. 82. გიგორ. А. Шанидзе, Поездка в Иерусалим (к вопросу о портрете Ш. Густавовича), Вестник Академии Наук СССР, М., 1961, № 8, стр. 92)

არაფრეტი, ვერც ვაღ-ნ. მარსი უნახავ, რომელიც მონასტერში 1902 წელს ყოფილა. (იხ. Н. Зарр, Изрездор. отчѣт о работах на Синае, воденных в сотрудничеств. И. А. Диваховым и в Иерус., в поездке 1902 г. (апрель-ноябрь) в кн. Сообщ. иждер. правосл. палест. общ., т. XII, ч. II, 1903.) ახეუ ვითარებაში, რამდენადმე არახარმუნოდ ჩანს პაპალაშობის გნობა, 1905 წელს გამოქვეყნებული ნარკვევებში, რუსეთის არაფრეტის არხებობის შესახებ, უკრის მონასტერში. ხანგრძობისა, რამდენჯერმე ხომ არ გადავერც პოეგის არაფრეტი რამდენიმე ათეული წლის მანძილზე?

1911 წელს, უკრის მონასტერი ინახულა ხაიფის არქეოლოგიური ლუენგმა, იგი წერდა:

The present seventh century church contains an exceptionally fine specimen of mosaic decoration which covers the floor of the old Georgian building. It still bears traces of the murals of the Christians who had sought shelter within the Sanctuary, when Chosroes II, the Persian king, and his beaten army, broke in upon them. The great purple stains, still visible, testify to the fate of these martyrs, while at the same time giving us some certainty as to the age of this most interesting mosaic floor.

occupancy in Palestine, that none of the following details about the mosaics must be accepted with caution! But one thing is clear. The Georgians were at one time among the wealthiest and most influential of the Christian communities in Jerusalem. As, however, their native land declined in its far-off mountain home, so also did its representatives in the Holy City. The Greeks and Armenians gradually bought up their convents and properties, and to-day the Georgians are dependent upon the former for hospitality, when their pilgrims visit any of the sacred shrines.

Reliable information is so scanty in connection with the Georgian

ლუენგისხე გნობით, მრავალი ქართული ხეიბანერია იერუს. მ. მ. კონსტანტინოვს. (იხ. Palest. explor. fund, 1911, გვ. 184; აღბანიშნავია რომ უკრის მონასტრის 189 ბერძენ-ხეიბანერი პირველად აღწერა და გამოსხვა ა. პაპალაშობის-ვერძობისა. იხ. Исследования и публикации, № 5¹,

1897, 3; რეცენზია იხ. Byzantin. Ztschr., 1897, 16, გვ. 609-611; იხ. ია ზრ. ავრთუე: Alb. Ehrhard, Das Kloster zum heiligen Kreuz bei Jerusalem und seine Bibliothek, Hist. Jahrbuch der Görresgesellschaft, 13, 1892, SS. 158-172; Derselben: Der alte Bestand der griech. Patriarchalbibliothek von Jerusalem, Centralblatt für Bibliothekswesen, 9, 1892, SS. 441-459.)

რ. კანენის ცნობით, 1910-იან წლებში, ბერძნ. საპატრიარქო მიმართულებაში 147 ქართული ხელნაწერი ინახებოდა. (იხ. Dictionnaire de théologie Catholique, t. XI, 1920, p. 1256)

უცხოელთა რა რუსეთის არაპოეტურ რაზს პალესტინაში ქართველთა პრევიტელების დავების ხაზში, ლუდინგი ხინანული დახმუნდა: (იხ. გვ. 186)

სადგომიდან ედა არ უღიბია რუსების აღდგომის ეკლესიის მათი წინანული უფლებების დახმუნდა, კერძოდ დახმუნდა და კლერისი ურთობი ხაზურ-სხვადასხვა რამდენიმე ბერძენული და უფლებები წმ. ხაზურ-ის რა უფლებები, ხინანული განსაჯებების შედეგად, 1808 წელს; ფაქტურად უფრო რუსებისა და აქვე ჩამოვიკითხეთ უფლებები ამ იხილეთ ფაქტები.

რა რაზს ქართველებს თქმული აღიარებთ ხინანული დახმუნდა. ამი, განსაკუთრებით ბერძენი ხინანული. დღეს, უფლებების (სახმუნდა აქო-ი. რ.) მუქარაღივთს ნიკანერისი თანახმად, ურთი ქართველი მიხანდავ კი არაა წმ. ჰალექში. საპატრიარქო უნახმუნდა მხილი აღიარებთ პოეტობაში თუ ჩამოიღან...

ლოია განმარტობაში და განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც ქართველებს ხელიდან გამოეშალა ურთის მონახვერი, მრავალმა ბერძენულმა, ნიომი თუ რელიგიამ დახმუნდა მონახვერის კლემი. კერძოდ ახელი ბელი ურთი იხილ თრესველ განმონახვერებს და მონახვის თავებისა. აი, მოკლე ხინანული ბერი ექსპერსი. გერმ. მკვლევარი გ. იოჰანსნი 1910 წელს, პუბლიკაციაში, ბრესლაულ დ-რ კარელით ურთად, მიხული ურთის მონახვერში და მოუხრებთა აღნიშნული ფრესკების გაგანა აღწერნია. (იხ. G. Joh. Han, Vier Freskoberge aus dem Kreuzkloster, Byzantinische Zeitschrift, XXI, 1912, SS. 488, 490)

h. Baumstark, Die Wandgemälde in der Kirche des Kreuzkloster, Monatshefte für Kunstwissenschaft, I, 1908 ;

Deir-Abu-Makarios, Byz. იხ. ავრთუე გ. იოჰანსნის წერილები: Zwei auf HOLZ gemalte Köpfe aus Ztschr., 1913, 448-450.

აქ, სხვათა შორის აღნიშნულია, რომ ხხენ. ეგვიპტე. მონახვერის დეირ-აბუ მაკარიოსის ხეში დახმუნდა თავები ჰეავს ურთის მონახვერისებ. მათ შემსწაველი პრუ. პრესის ბუბერმენია ბუბერმენის ფიქსივად. ურთის მონახვერის დაული მოკვლევების ბუბერმენის (საქარმუდის) უცხოთა გ. იოჰანსნი ხელითა: Einzelne Kunstwerke in und bei Jerusalem, 1915 ;

ხინან მონახვერები: Das Katharinenkloster am Sinai, Lpzg., 1912 ;)

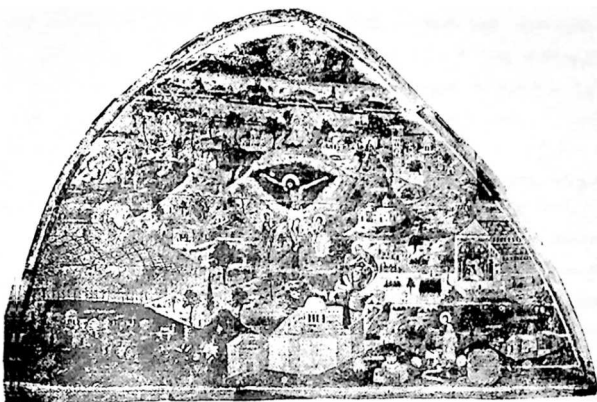
აღნიშნულ ფრესკებს დღის იხილეთ გამომუშავითა მიზანგეგმობისა და ხელუნიებათმდებლობის წრეებში. იოჰანსნი უყრდნობა პრუ. ურთის აზრს და ნიუთოლებს რომ (იხ. დაწარით) 1 - მე-3 პრესრეკტი ქალისა (მიზანგეგმობის), მე-2 და მე-4 ახალგაზრდა ვაჟისა და მამიდავის. ავრთუე-ბუბერმენულთა სავითი, ბერძენია იგი თუ ქართველი, გადამუშაველი რჩება, იოჰანსნი და მამიდავით მონახვის მიმოვება და სავითი. (იხ. Vier Freskoberge... გვ. 490) ბუბერმენის თარიღის შესახებ იგი წერს:

Da 1641 die Kirche aus unvollständiger Arbeit entstanden, wird aber durch die Vergleichung älterer Werke und durch die Zusammengehörigkeit Zusatz von Süd und Nord nach dem alten Bauplan durchaus. Nur nachträglich eingefügt in feuchten Zustände kann diese sehr unebene Fläche zum Festhalten der Gipsarbeit gemacht, der steinerne als papierenen, hin und wieder durchlöcherter Schicht die Fläche gleichmäßig deckt. Die Farben sind aber andere Bestandteile als Weißkalk auf dem soeben beschriebenen Verguss aufgetragen. Die Bindung ist die des Gipses, bzw. der Kalkfarbe. Der Auftrag ist durchaus pastös; fast-schmierig, klar unterscheidene Töne erzielen, aus dem Dunkel heraus zum Lichte, die Modellierung. Die Flechtlinie lassen sich aus dem überfließenden Braungrün der Fleischfarbe und dem fast weißen höchsten Lichtern auf, sind sicher und energisch verarbeitet. Die feine Zeichnung der Gesichtsteile ist braun und schwarz, spitz gezeichnet, das Weiß der Augen stark leuchtend, Brauen und Lippen kräftig eingetupft, die Konturen mit Eisrot gezeichnet. Halswulst und Haar

რამდენადაც 1644 წელს იქნა ეკლესია ხელახლა მონახველი, რაგონ ურთობი წარჩინება ამაში, უცხო და იხილეთ ურთობი დროითი ბუბერმენი. ბუბერმენის თანახმად, მონახვერის დახმუნდა მე-16 სუბიტიდან მამიდავად, მოკვლევითა. შესამდებელია ვარაუდავ, 1644 წლის მონახვერის შემდგომი ბუბერმენის დახმუნდა იქნა (მონახვერის).

1 ფრესკების ბუბერმენის ბუბერმენი ცარიულრეგული პირათათის ურთობი იხილეთ მთავრული არ იქნება გერმ. იოჰანსნის მხევერში და მონახვერში მოზაიკური და ურთობი ხელითის შესახებ: 1913, 488, 490

Die vier Fragmente sind durch Turban und schwarzes Klebeband leicht intoniert. Wir haben die linke und rechte Form der Fresken nicht nach der besten Vorlage, die mit der Unvollständigkeit der linken Wandmalerei auch jede künstlerische Erneuerung so sehr unangehörig machen würde. Der Mauerwerk hat unvollständig, von einem wieder nach Italien verbannt, hat sie dort den Grund zu der langwierigen Restaurierung der mittelalterlichen Wandmalerei und dem späteren Bau der Kirche. Wir erkennen die Verhältnisse der Malerei wieder bei dem verfallenen Fragmenten. Die erste große Unterstufe (aus Kalk und gelbem Mergel) ist nicht abgehoben worden. Die vorhandene zweite Schicht (bis Malerwerk), bestehend aus feinem Weißkalk und Wergelb, hat sie so stark, darüber locker, un-

THE MONASTERY OF
THE H. CROSS AGAINST
A BACKGROUND
OF JERUSALEM -
ჯვრის მონასტერი
იერუსალიმის ფონ-
ზე

FOUR FRESCO HEAD
DESIGNS FROM THE
MONASTERY OF THE
CROSS /TAKEN OUT
FOR DRESDEN IN
1910/ -

აღმოჩნდა თავებ-
ის ოთხი ფრესკული
გამოსახულება ჯვრ-
ის მონასტრიდან .
გაუქვანიათ 1910 წ.,
ფრესკები, სავარაუ-
ლოდ, მე-16 მე-17 სა-
უკუნეებს უნდა განე-
კუთვნებოდნენ.

PORTRAITS OF GEORGIAN
MONKS OF HOLY CROSS MO-
NASTERY /from A.ZAGAR-
ELI's BOOK/ "აქებნი ჯვ-
რის მტრები არიან" (აღლ.
ცავარელი, ხვენ.წიგნი) -

1920-იანი წლებიდან, მონასტრის შესახებ რაიმე ცნობები არ მოვეპოვებამ. ჩანს, ამ პერიოდში მხარგრეული იქნა არა ერთ შეკეთება - გათვრება, რის შედეგადაც არა ერთი ქართული ფრესკა (მათ შორის რუსთველის პორტრეტი) და წარწერა ახალი ხაღებავი ფენის ქვეშ მოექცა ან სავსოლ წაიშალა. 1920-იან წლებში, მონასტრის იაფავი კვლავინდებურად ყოფილა მონაპოვო დაფარული. (იხ. პაპრაძე მანხუგაძის რეზანსი, გვ. 321.) Il suolo è lastriato con mosaici, raffiguranti animali e le pareti sono decorate di affreschi antichissimi, restaurati parecchie volte...

1936 წელს იყო პარტიზანური ვანდალიზმი უნივერსიტეტის პორტრეტი (პაპრაძე) (პაპრაძე) (იხ. რეზანსი, გვ. 321.) 1960 წელს მონასტერი ხელახლა ყოფილა შეკეთებული. (იხ. Lexikon für Theologie und Kirche, B. VI, 1961, S. 626) ეყოფა, ამ შეკეთების დროსაც დაზიანდა ფრესკების დიდი ნაწილი.

1960 წლის 25 ოქტომბერს იერუს.-ში ჩამოვიდა საქართველოს მეცნიერთა დელეგაცია ავად. ა. შანიძის, ავად. გ. წერეთლისა და პოეტ ი. აბაშიძის შემადგენლობით. (იხ. Вопросы Языкознания №3, 1961) მათ წინ, როგორც აღნიშნავდნენ, იღვა რთული საკითხი, რუსთველის პორტრეტის მიკვლევა - აღდგენილი. განხვ. ავად. გ. წერეთელი ამბობდა: здесь должна быть фреска Шота Руставели, о которой известно много по книгам и которая была считалась утраченной. Заря Востока от 22. II. 1960 იხ. აღგილ. პრესა: «Иерусалим, 22. II. 1960, 11. 60 წ. პორტრეტი მიკვლეულ იქნა და აღდგენილი. ამასთან დაკავშირებით ავად. ა. შანიძე წერდა: (იხ. Поездка в Иерусалим, Вестник Акад. Наук СССР, 1961, №8, стр. 93; აღნიშნ. აბაშიძე, პარტიზანური დღიური, თბილისი, 1961)

1965-66 წლებში, ქართველი კინომატოგრაფისტების ჯგუფმა რეჟისორ გურამ პაპრაძის ხელმძღვანელობით ისრაელი-ორდანი-ში, აწარმოვა ბირ ედ-ვუიხისა და იერუს. ქართ. ხიმშიველითა გადღებები, ფილმისათვის რუსთველის ნაკვალევზე.

Вышли впервые в церковь Крестного монастыря (в данное время монастырь не функционирует). Мы увидели картину иконы габриэла нашего убраства, стены иштукатурены и побелены, от фресок на стенах почти ничего не сохранилось, если не считать, пожалуй, остатков в алтаре и на некоторых четырехсторонних иконостасных столбах, попарно оставшихся средини неф от боковых. და შედეგად

Боконье искусственное освещение восточной стороны первого правого столба помогло нам рассмотреть обитый купур и еле заметные руны, представлявшие в икону кресты и ног фресковых изображений Макария Пелопонесского и Иоанна Дамаскина, где, по описанию А. А. Чагарели, видны и преступили в расклевку, использовались химическим составом, с помощью которого слои краски, но не прилипшими при самом иштукатурке. Таким образом, иштукатурка была обитый портрет, оставшийся иштукатуркой, представлял искусство.

ჯურის მონასტრის ფრესკული ფერწერის საკითხების შესწავლის, სპეციალური გამოკვლევა მიუძღვნა თ. ბ. ვინსაძემ, რომელიც განსაკუთრებული ყურადღება დაუთმო რუსთველის პორტრეტს. (იხ. Т. Б. Винсаядзе, Роспись грузинского Крестного Монастыря в Иерусалиме и портрет Ш. Руставели, Мемберова, 1970)

18 ჯურის მონასტრის თანამედროვე მდგომარეობის საკითხისათვის: შეუნებრივია, ახლო აღმოსავლეთში მიმდინარე სამხედრო-პოლიტიკური ბერბებს (1967), უმნიშვნელოდ არ ჩაუვლიათ ამ რაიონში მცხოვრებში ქრისტიანული თემებისა და კონგრეგაციებისთვის. ადგილი ჰქონდა ჯერიგორიანულ ცვლილებებს, რაც ხაზს უსვამდა მონასტრის მონასტრის ქ. იერუს.-ზე აისახა, ბერბ. ხაზპირაბრძოლა მიმდინარეობდა ამდენი ორდანიის ჯერიგორიანულ მღვდარს, ახლა ისრაელის ჯერიგორიანული მოქმედა, დამყარდა ვარკვეული ურთიერთობა ბერბ. ხაზპირაბრძოლა ხელისუფლებასა და ისრაელის ქ. იერუს. ხაზპირაბრძოლა ხელისუფლებას შორის. ისრაელი ჩვენი ჩამოსვლისთანავე (1972), მთელი ყურადღება რაც ხაზპირაბრძოლა თან ერთად იერუს.-ის ჯურის მონასტრის შესწავლაზე იყო გადაჯანჯირი. შეგნებულად მოკვრილეთ და ეჭაპზე ქართული ხელწერების ფონდის შესწავლას, ბერბ. ხაზპირაბრძოლა მიმდინარეობდა, ეს მრავალრიცხოვანად გაართულებდა ხაზპირაბრძოლა, ამდენად მოკვრილა და ვამყარებდა, ამ ხელწერების აღდგენის გამოქვეყნებული მასალებით (გაგარედი, შარი და სხვ). იმდენად მოკვრილად მოკვრილად მთავრდება არ იქნება ზუსტი და აღქვავური. ხელთ არ გვირბნა მოკვრილი უადრესად ხაზპირაბრძოლა ვამყარებდა თუ მონასტრის აღნიშნული საკითხების კვლევის თანამედროვე ეჭაპის ყოველხარჯი

and mit hellem und dunkelroter, bewandlungs mit freiem Rot und Hellrot, die langgestreckt. Wenn die plattige, seltsame Durchbildung auch ein Nachbild hellmattlicher Malerei sein könnte, so sind die kompositionelle und stereotypische Bildung der sehr großen Augen, die übernehmend und hohen Nasenbrücke mit großen Lippen, die aus-

ziert kecken Schelten unter Augen und Mund im übrigen reinem Oval des Gesichtes - ganz typisch byzantinisch; Werke einer Kunstschule, die unbekannt ist mit den Wandlungen vieler Jahrhunderte fort und fort - hat (aus der Zeit bis zum heutigen Tage noch nicht aufgefunden hat)

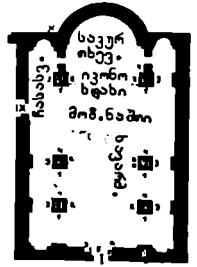
გაფლანგისწინებისათვის. იგრძნობოდა ხაჭკრო მადურადღერი ხახხრების უქონლობა, რივი ხევა ხიმნე-
 დეში და ა.შ. ზღვრად, ჩვენს მიერ შეგროვილია და გაანალიზებულ მახალახს, შესაძლოა, რამდენიმე
 ინფორმაციულუბის ელგერი უფრო დაჰკარავდეს, ყოველ შემთხვევაში, მრგ. ეთიარებაში, ევრადღო მათხიმ-
 უში გაგვეკვეთინა ხხენ. ხფეროში. იმედია, გაჰნოვის ხახ. ეკავასილოგური კოიდეგი, მომავლ
 მუშაოში არა ერთ ხარვეზსა და ნაკლებ შეუხებს.

როგორც ამ გამოკვეციის შესავალ ნაწილში იყო აღნიშნული, პირველი საღაშვერო ხამუბოში ჩე-
 ენს მიერ, 1973-1974 წლებში იქნა ჩაგარებული, ყოველ ასეო ექსპედიციას ვუგეღბლად მოჰქონდა რა-
 დღე ახალი, მოჰოვებული ზეღვეგებისა თუ მინავეკვეციის ხახხო. ჩვენს თვარწინ გაუკეთდა რინახჭრ-
 ის ვრგელ ებო-მამულს რკინის ჭიშვარი, თუმც ებო მოხაველეს შამაშვლილმას ხფრეებს შინგ. მინ-
 ახფერი აღარაა მოქმედი, არა ერთხელ შეიგვდა ახრი მისმა ხელმძღვანელმაშ მომავალში მინახჭრ-
 ის მოწყობა-გამოყენების ასპექტით. ღღესაგ მიმდინარეობს ადგენიო-შეხავეთებელი ხამუბოში მო-
 ნახჭრის მთელ ჭერიგრობაზე, განხავეთრებით ზედა ხაროღებში. ჩვენს მუშაობას ზერძნ. ხაჰაჩარიარ-
 ქის მესვეტრები მარათალა გარკვეული გავგებით, მგარამ ღუმეღადუი შიშის გრძინოთი ეკოღმონენ;
 გხადია, ხაქაროველდარ ჩამოსული ებრაველმა ვერ განახხადღებს პრეღენზიგებს მინახჭრზე, ხფყვა
 ქაროველისა და ქაროთის გავგონება შინგ იწვევს ღამაშულმას აქაურ ზერეში, ზოგჯერ აშვარად
 უხერხული მღგომარეობაგ კი იქმნება, დასაწყხარებულ საშუაღბად არამული და ახალგერძული ენე-
 ბი იქნა გამოყენებული, მუნეიკიპალეღგის ხათანაღო განყოფიღების. რკოიგენდგეითი და ისრაველში
 ხაქაროველდარ გამოსულ ებრაველთა გეაროთანების დახმარებით, ჩავაგარო ფრესკული ფერწერის ფოგო-
 გლადღებში, განხავეთრებით ადრულ მღგომარეობახთან ზეღარებისა და მომხდარი გვოღღებების გა-
 რღენების მიზნით. ამ მხრივ, ჩვენი იქ ირი წლის განმავალბაში მუშაობის პერიოდში, ჰქონდა აღ-
 გიღო შეიღებმა იოქვას მნიშვნეღვან რკონსჭრუქვიას ევღესიის შგნითო ინფორიერში, რაგ ვარგ-
 აღ არის ახახული ხათანაღო ფოგუსრათღმზე.

ვიწრო და ღამაღო რკინის კარიო, რომელიღ ღიღო ღღღებისაგან აგებულ კედელშია ჩაშენებული, ზე-
 ღვიარო მინახჭრის ქვეშით მოკროწყული ებოში, რომლიდანგ განახხადღღებისა და კორიღარების ხამუ-
 აღღით მინახჭრის ხხვადახხვა ადგილბა თუ განყოფიღებაში შეიღებმა მოხვეღდა. იარუხებად აგებუ-
 ღო ხაროთღმი და აოგენეში ანფოთუღრის მავგარად შემოწერენ ევღესიას, ხამრეკლს და ორად ორ კვ-
 იპაროსის ხეს. ზეღა ოთახეში და ხავენეში გარიღელთა, კედელში შეოთრებული-ევღესიისავენ მომავა-
 ღო კორიღარის მარგხნივ, ხარღღისმავგარ გვირბში ღვინის ხაწურავი მარყოღობაა. ხაწნახელი,
 ხაწურავი მანქანეში და ხხვა იარადღები, გუნის ხახნავი პირი, ევღელთან გგას ქაროთი ფოღის
 ღიღო 1,3 მ. -ის სიმაღლის ღვინის კახრი.

ევღესიისწინა ევგეზიოთის შესახველდარ, მადღა, მარგხნივ, კედელზე ღღაა ჩავრული შემღვი ქა-
 როთი წარწერიო-ხუღბა ამა კამარათა აღმაშენებელმა შიშის (შიშის?) ზვიღს შადღას და ღღა (მა-
 შას და) მშათა მისთა - ზუნღოს ღმეროშან. ევგეზიოთღმი, ხეღმარგხნივ ზერძენი ზერის ფოგის აღ-
 ექსანღრეღისის ხაღდავია მვეღოთრო. იგი აქ არხებული თოლოგური ხვოლის გამებებელი ყოღიღა.

ევღესია აშენებულია ზე. ზერძნ. - ოროლოქის. ხაღდავი ხახღების ხეღის
 მისხვეღით, მის არქიფექშინივაზე შემოთ გვქონდა უკვე ღაჰარავი, აქ აღვ-
 ნიწნავე მხოლოდ, რომ ადგიღმრევი ზერძნულეზრადული ხამგენრი და ხახულ-
 იერი პირების თანახმად ევღესია მე-11 ს. -ში უნდა იყოს აშენებული, ე. ი.
 პრხოზრე ქაროველის ღრს. მათოვე ფარავლი ევღესიის უმვეღესი, შესაღო
 ია შიშანფური პერიოღის ნაწიღა, ხამღვეღო ღარბაშის უკანა ხათუხი,
 ქმ. უკრის ხის აღმოგენების ღვეღდარული ადგიღა. (ხქემამე აღნიშ. X-ით)
 I ჭამარში შესახვეღო, ზღერძღს ზემოთ ქაროთღ - ზერძნული წარწერი 1, 2.
 მირამის გამოსხაღღებმა ზავშოთან ერთად. ქვეშით ზერძნ. ინოგაღღმი. ღმე-

THE MONASTERY OF THE CROSS -
YEARS OF SEVENTY

ჯვრის მონასტერი
1970 - იანი წლები

GEORGIAN INSCRIPTION ON THE THRESHOLD
ქართული წარწერა ზღერბელზე (ფეშხგმი I, 4)

EPHYM & GEORGY THE GEORGIANS /FROM MOUNT ATON/
ექვთიმე და გიორგი ქართველები. (აონღები, ქაქხ., 11)

MICHAEL & GABRIEL ARCHANGELS WITH LITTLE JESUS
მიქაელ და გაბრიელ მთავარანგელოზები პატარა იესოს
(გვ. 111, 2)

GEORGIAN INSCRIPTION ON FIRST LINK COLUMN
წარმოელ წარწერა პირველ მარცხენა ხეობზე
(გვ. 111, 2)

PETER & PAUL APOSTOLS, BETWEEN THEIR LEGS THE GEORGIAN IGMEN
OF THE MONASTERY GRIGOL PATRADZE /FROM DRANDA/ WITH CORRESPON-
GEORGIAN INSCRIPTION /first right column/ - პეტრე და პავლე მო-
ცილციძე, მათ შორის გრიგოლ პატრადზე (დრანდელი) (გვ. 111, 1)

ST. EPHTYM & ST. SABAS, BETWEEN THEM GEORGIAN KING WITH HIS SON SUCCESSOR / BOTH PRAYING / წმ. ეფთიმე და წმ. საბა, მათ შორის ქართველი მეფე თავის მემკვიდრე დაჯიო.

ST. PROKHOROS & ST. LU CA / FROM NEW TESTAMENT / წმ. პროხორე და წმ. ლუკა (ახალი აღქმებიდან)

JOAN BAPTIZER WITH HIS FATHER ZAKHARIA იოანე ნათლისმცემელი თავის მამა ზაქარია- ხთან ერთად (გუქსუი, V, 4)

THE PROPHET HABAKKUK & DANIEL წინასწარმეტყველ. ხაბაკუკი და დანიელი (V, 1)

როს ხელი. კიდევ დაბლა, ხელის გამიხახველმა და მის ნებზე წმინდანთა თავები. ზერმულე წარწერის ქვემოთ - უფრომ წვერშიანი კაცი. გაგაროს მიხედვით შეხახველთ მარცხნივ, კედლის გაყოფაზე უნდა ყოფილიყო შირიან მუხისა და ვახანგ გორგასალს ფრესკები, წარწერითურთ. (?) 7. შირიან... კონსტანტინე... მუხეშ ეს უკარ... მოვიდეს... და ლიჭარა იერუსალიმი და ააშენა ეს უკარ... რადღეს ამ ჩამოქვეყნული და გამოიშუღმული კედელთა. 3. ზეღმი (სოლომონ) ზეღე, ეგრადიო ხეღმი, ეგრადზე ზერმულე წარწერათა. «წმინდანთა სულმი, მათი განმსახავი ღმერთის ხელითა, არ ხელყო იხინი» 4. თვალმახვეული კაცი, უკარზე მოკრული, ამ ქვეყნიდან განდგომილთ თუ წაშემული ზერის სიმბოლო-გამოსახულება.

II მ. ექვთიმე და მ. გიორგი მოწმინდელთა ფრესკები. ეგარლით, აქვე უნდა არსებულიყო წარწერა. ... ეკლესია... საუკუნისა წირვითა... მისხა სულთა... (იხ. გვ. 246-248).

III პირველი მარცხნივი სვეტი. 1. შეხველან მარიაძეა და ოანე ნაოლსმგეღის ლელას ელიუმბახ შირის, გრადიგის თანახმად, იერუსალიმის მახლობლად "წმინდებში". 2. მოქველი და გამკილი მთავარანგელოსები, მათ შორის ბავშვი იესო, ქვემოთ ქართ. წარწერა. (იხ. ზემოთ) 3. მ. შახოზე (და არა პრახორე, როგორც ზოგიერთს მიიჩნედა) შევიდან იღებს მთავარანგელოს რაფაელსაგან თავის ზერულ სამოსს. 3ახომე პირველი საუკუნეში ცხოვრობდა და იყო პირველი ქრისტიანი ზერთაგანი. 4. კირილ და იონანახე, ზემოთ მოვიხი, უფრო ზევით თეოდოსიოსი.

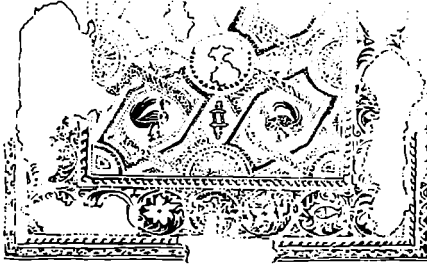
IV პირველი მარჯვნივი სვეტი. 1. ჰეღე და ჰაულე მოღიქულში, მათ შორის ქვემოთ ქართველი ზერის ვაჟიხახველმა წარწერით. - ამისა დამხახველსა პარქამება დანდელ და ა. შ. 2. მარცხნივ, დამდა ღეღეღე, მარჯვნივ, ნესტორი (ღაზის მკვიდრი, ირამა 362 წელს); მდლა მარცხნივ: გიორგი, ჯ. ლლის მკვიდრი, (მის სახელზე წოდებული-გვირგვინისი), მარჯვნივ თეოდოსი გორნი - რომელიც უარისკაცი. (ზევე ვინაი ებრაული ხილყვა გორნი-ხ (= ახლადგანჯველი, რეკრუგის) ხსენ. ხახელს უკავშირებ) 3. დამდა, მარჯვნივ მარგელს აკიმილე, მარცხნივ არეღახი. (აკიმილე იყო სირიის მკვიდრი, აკიმილელთა სეღიგის დამაარსებელი), მდლა, მარჯვნივ - იაკობ ხპახხელი, მარცხნივ - თეოდოსი, (გარდაიფვარა 426 წელს) 4. მამხომე აღმხარებელი (ჰამოლეგეი, მე-7 ხ.) და ოანე დამახველი (მე-8 ხ.), მათ შორის, მათ რესხველს პრახრეგეი წარწერით. «ამისა დამხახველსა: მათა მ. ა. დ. ა. ა. რე ხოველი.» მამხომე ზემოთ, მარჯვნივ - ნიკოფახ, ოანე ზემოთ, მარცხნივ - მისხელი ხინდონი. სულ მდლა, ქართ. წარწერა. (იხ. ზემოთ)

V მეორე მარცხნივი სვეტი. 60-იანი წლების მიწურულამდე, ამ ხეღეს ეკვრდა ხის პაღარა კარადა, იკონებოთა და ხაღებოთ. ჩვენს მიერ მიხახხრის დოქალეგემისახ, კარადა მოხხნილთ იყო და გაღანლი ეკლესიიდან. 1. ქრისტოფოროსი. მარცხნივ კირილ იერუსალიმელი-ქრისტიანთა ხავერდულის პაღარიარქი მე-6 საუკუნეში. ზემოთ-დანიელი ლამა ორბომი, კიდევ უფრო ზემოთ: ანგელის მოჰყავს წინანწარმეღყვეთი ხამაკვეი (გადმოგეში, ანგელის ვალაღერენია ხამაკვეი მამლორში, რათა ექმია იგი მშორი დანიელისთვის. ქვემოთ, წარწერა-წმ. ხურაპირი არხვე ზემოთ. - აღ. ფრამა ფხაღმინიდან: იხმინეთ ესე ყველა იერემ, ყური უღეო ხამყაროს მგხოვრებნი, აღამიანისა და კაცის მენი. (ფხაღა, ა - მ). 2. ზელომბა და ლავილის გამიხახველბეღი. ზემოთ-ამბამბა და მისი ზეღის იხაკის მხვევრპლთმწერის მიმღორი ხგენა, შირიას მთაზე. 3. იონახე აონელი (მე-10 ხ.) იხილარე ჰეღეხიუმელი (მე-6ხ.), ზემოთ მარცხნივ წმ. ქრისტიანა, მარჯვნივ - წმ. მარიამ მავდლონელი. 4. მდლა-გეღანია წინახწარმეღყველი. დამდა - ოანე ნაოლსმგეღელი. მამამისი ზეზარია ('ენ ქარემიდან), ოანე ხეღმი დავა უქირახე, წარწერით: - მომრენლით, რამეთუ ახლა ხამველი ღეღისია (მათე, 3, ა) ოანე-ზეზარიახა და გეღანიახა შირის, ოანე დამალემის ხგენა.

VI მეორე მარჯვნივი სვეტი, ხამაღარიარქი ფახიოთურ. 1. მ. ხამა და ექვთიმე (მე-5ხ.) მათ შორის მღვდელი მამა-შვილი, (ამყამად ვალაღანლითა ხეღეს მოპირდაპირე კედელზე) ქართ. წარწერა: ამისა დამხახველსა არხენი(ხ), ეარს (ვარლამხ), გრიგოლ მ. წ. დ. წ. ა. წ. მისთა ღელ მამათა მ. წ.

დნო მომღვენი წარწერა ცალკეული ასოების გარდა, ვერ იკითხება. დაშლია შვილხვეიანი ხაზლი, წინ გაღართლი თორი სურათი, ქალის პარფრეგით. ბერძნ. წარწერა (იგავნი 9, ა) სიმბოლოებში აღაშენა ხაზლი თვისი, გამოშვევა შვილი ხველი... გააწყო შავიღაგო. 2. ჭახხს ზემოთ: ილია წინასწარმეფეველი ზენას მიუმგავარება, მისი მოწაფე ელია შურქს არძოვს. 3. დანხელი სებასტოანობი (მე-3ხ.), რომელი ქრისტიანი ჯარისხავი. 4. წმ. ნუკა და პრხოორე ახალი აღთქმიდან, მოგ. ხაქმენი 6, (3-5). ზემოთ იესო დგას მთაზე და საფანას იგილშს თავიდან.

V და VI ხველები შორის იაგავზე სპილენძოვანი წრეა ქართული წარწერით — ხლეგით მღვიგელ და ბურყეველად და მომიხსნენთ მე ცოდვილი ჯვარის მამად ნიკიფორე ნ ქ ც (8) ჟიარ (1643). იაგავზე მოზაიკის ნაშთებია, ჩართული გეომეტრიული ფიგურებში და ცხოველ-მცენარეთა გამოსახულებებით.

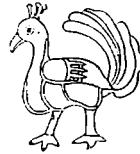
მოზაიკ. იაგავი ჯვრის მონასხერში, რეკონსტრუქცია (წიგნიდან O. M. Dalton, Byzantine Art and Archaeology, 1961, p. 126)

ორნამენტი. ნაწილი

ბიბლიური ცხოველი

ფრინველი

ყვავილი

VII - VIIII ხველების დამავავშირებელი რვაღზე ხის იკონოსფასია, რომელიც სამოღველი დარბაზს გამოშყოფს ხაკურთხველიდან.

VII. მესამე მარგხნივი ხველი. 1. მარიაში იესოთი, ზემოთ მთავარანგელოსი გაბრიელი. 2. რომანოს შვალთელი (მე-6 ს. დამახსოვლი ებრაელი) და შველოს აღქსანდრიელი (მე-4ხ.). ზემოთ შაგრიარქი იეშულა.

VIII. მესამე მარჯნივი ხველი 1. იესო საზეიმო სამოსში. 2. ანაკობო ბეთ-ელში, გვერდითი პოტავარში ხმინელი (მე-2ხ.) (ვაღაშლილა თოქმის) იხ. il. Daxft, 'Irechenvater Lexikon, J. Munchen, 1966

იკონოსფასიის უკან-ხაკურთხველი, შვილნასი თქმით ყოფილა ქართული წარწერა, რომელიც ჯერ კიდევ 30 წლის წინ იკითხებოდა. ჩანს, აღ-დავარის 1883 წელს გაღებული ხაკურთხველი დანული გაშლისხულეებში ქართული ბერძნ., თანდართული წარწერით — ესენი ჯვარის ბერები არიან.

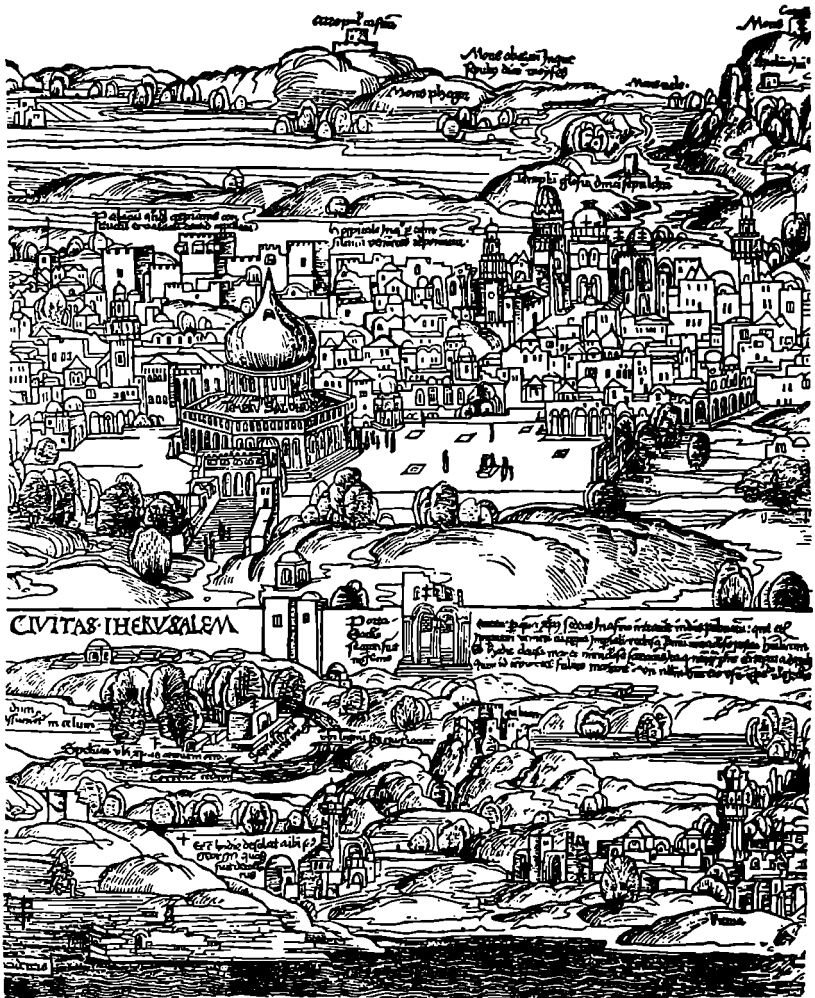
IX შესახველი წმ. ხის აღმოგენების განყოფილებაში. ხაგები, წმინდანთა ფრესკები, ძველი რუჟა, იესო ჯვრის მონასხრის ფონზე, ოთახის ბოლოს, კედლიდან, ხველი სპილენძითა და მარმარილოთი მოპირველებული. კელღებზე წმ. ხის აღმოგენების ამსახველი სურათები. შაგრიარქ ამრამისა და მისი მისხვილის ლაგის ბიბლიური სიუჟეტების ამსახველი ფრესკები.

ქვემოთ, შუაში, ჯვრის მონასხრის საერთო ხელი, მოჩანს კვიპარისის სამად განყოფილი ხე. მონასხრის სარკმლიდან, მარჯნივ ოთავი ჩამოვიღებული, მასზე ვალითა შვილია. მარგხნივ ქალიჟი მოჩანს ზღვის სანაპიროსთან, ზღვაში იაქქნიანი ნავია, ეს იაფთა, საიდანაც აქლმთა ქარავანი შილ-გრიმებით იერუშ.-ხვენ მიიმართება. მონასხრის მარჯნივ, ფილიპე ნაღაღს ეთიჟული ხაჭურისს წყაროში, (მღრ. შახაყი ახ. აღთ.-დან) ფილიპოსთან მრველი დაფთა, წარწერა ვაღაშლილა (1770 წ.)

მონასხრის ზემოთ იესოა ჯვარდმული, მარგხნივ ზეთის ხილის მთაა. იესო მთის შვერვალიდან შეცხიკვენ მიიმართება, მარჯნივ ილია წინასწარმეფეველია, რომელსაც ყოჩანი აწვლის საჭმელს, მარგხნივ — ბეთლემის დილი ჭამარია და იესოს დამბღების ხეგნა, ბეთლემს ზემოთ წმ. სავას მონასხგრი იეშულას უღაშნოში. სავას ლავრასა და იესოს შორის თოლსახიხის მონასხგრი (დარ ლეს-არაბული)

იესოდან მარგხნივ, შვეით თამარის მთაა მონასხგრი, მის ზემოთ, იესო შვერში, ვარღვაღდმო მო-

ბე და ელია. ქვემოთ ხაში შათი მონაფე, მარცხნივ შარიაში ზის სვაძე, მიქაელ ანგელოზი ახარუმს იუბის დაბადებამ, ჯვრის შემოთ, იარღენში, იუბის მონათვლის შროველი ოანე ნათლისმცემელია (მარცხნივ) და ხაში ანგელოზის მიერ (მარჯვნივ). ზემოთ შის ხაში ხხივი ანათუმს გიღან და შოღრინ-ავს მცრელი - განგემბის ხიმპოლ. (იხ. ფოტოდანარჩი)

DETAIL OF A WOOD ENGRAVING MAP OF JERUSALEM BY ERHARD REUWICH, 1483;
 PRINTED IN : B. von BREYDENBACH, REISE INS HEILIGE LAND, MAINZ, 1486.
 დეტალი ე.არევიხის, 1483 წლის გრავიურულიან «მველი იერუსალიმი»

20 დახასრულს, არ შეიძლება არ შევჩერდეთ იერუს.-დან 4-5 კმ.-ის დაშორებით მდებარე ხოლ. მარბ-აზე (მარქა), ხალცხ სუვერენიტეტის განქვეითებაში, გზავრებდნენ პარლამენტული ქართველი კლერისებში და მათი შთამომავლებში; ჯერის მონახვერიდან ვალი ელ-ვარდის გაყოფით.

ჯერ კიდევ, იგივეთ გამაშვილი იხსენიებდა ვახანგე პირველს, რომელიც თავის მეომრები ჩაიყო-ვანა იერუს.-ში, ქალაქის დახედავად, ესენი მოსახლეობითვე ღარგნილიან აქ, დაუწყნარათ მშობლი-რი ენა და არამულად არაპარაკებულან. ჩარმოშობით ქართველები ყოფილან, ასე რომ, ვარაულობდა გი-ოთე, იერუს.-ში მცხოვრები არაბები ქართველები არიან, ისევე როგორც იერუს.-სა და ევრაყის ზე-მოგარენის მრავალი მცხოვრები.

სოფელი ადრე მევარდობით (ვარდის წყენის დამუშავებით) ყოფილა გნობიო. გვარდის გნობით, 1660-იანი წლებიხათვის მარბაში 600-მდე ორივე სქენის მცხოვრები იყო, რომელთაც ახლოდეთ თავ-ისი წარმოშავობა შორეული ჩრდილოეთიდან და თავს ჯერჯებს ანუ ქართველებს ეძახდნენ. შეზობად მცხოვრები არაბული მოსახლეობაც მათ ჩამოსახლებულად შიიჩნეულა. მარბას მცხოვრებნი დავარაკი-დნენ არაბულად, ოდნავ თურქულად და ბერძნულად. ქანსაგრიოთ მეზობლებიხან განჩრგოდნენ. ჯერის მონახვერის ვითარცა დამცველებს და მსახურთ, პრივილეგია შქონიათ მონახვერის ვენახებში და მიწერ-ეში დემეშავებინათ, რისთვისაც მონახვერს მხოლოდ მოსავლის მესაველს უხლიდნენ.

გვარდისზე მოწმობით, სოფელიო დაგული ყოფილა ნანგრევი (ჩანს უმჯეღესი ევსების), ხალცხ მონ-ახლეოთ რწმენით, ღილი განში ინახებოდა, ქურჭლეულობა, მკორცასეულობა და წიგნები, რაც შათ ბე-სა და ხამშობოლე უნდა მექველებდეს. არ. გვარდელი, ქართველთა ასეთი ჩამოსახლების ჭაჭის ან-ლეგიურად, ათონზე მდებარე. სოფ. იერისოზე მიუთითებს, ხალცხ სოფლის მცხოვრებნი ინახავენ და იგა-ვენ მკ. ქართული მონახვერებს, ასეთივე როლი უნდა შეესრულებინათ ჯერის მონახვერის კლერისებშიც, რომელთა რიგხეივ ხხვადასხვა მოგზაურის გნობას თუ ვაკითვარსწინებთ, გაგიღებით ღილი უნდა ყო-ფილიყო ადრეულ საუკუნეებში. (შარ. Jacob de Haas, Hist. of Palestine, N.Y., 1934, p. 103)

იმაზე რომ, სოფ. მარბას მცხოვრებლებს, ჩვენი საუკუნის 20-იან წლებში, თუმც გამუხუმანებულთ, შე-ორჩენილი შქონდათ ეროვნული წარმოშავობის ჭაჭი გნობიერებაში, მიუთითებს შარქი მანხვერმან-იგ, რომელიც 1925 წელს გამოცემულ -წმ. მიწის გმაქველებში- წერდა: Gli abitanti di Kishlah chia- mati ancor oggi Grusiniani, discendono da una colonia georgiana addetta al convento di Santa Croce. Diventati tutti musulmani hanno dimenticato la loro lingua ma- terna: continuano pero a rivendicare per sé il diritto esclusivo di coltivare le terre del vicino monastero... (იხ. გვ. 321, შარ. Fr. E. Hoade OFM, Guide to the holy Land, Jerusalem, 1973, p. 412)

ხანხვერესია აღნიშვნის, რომ ანალოგიური სახელწოდების ადგილი შიპოპოში იხსენიება იოიან (იხ. შქონიები 1, 8⁶), ორკვევა, რომ იგი ევთუნდათ ქალების მეთ, ნახევარი, შუვარისა და ნახე-ვარი, ხალცხს შთამომავლებს. შრეისარული ხანაში, ადგილის გამგებელი ალ-დანი უჩივის ჭარბანს, რომ მას თავს დაესხა შათი მავშარი მანახვართან (იხ. 1936. "אנשי הארץ הירושלמית וצאצאיהם"), კლუხით (იხ. Encic. d. Alt. E., 3. 1328) ესაა ონამას სამხრეთით მდებარე ხირბათ ელ-შანში, რომელიც იხსენიება სეპტუაგინტაში Ιεροσολ ვილსა და ჯერემთან ერთად. არაბ. الخلد; 1949 წელს, სოფელი მიგოვებულ იქნა მცხოვრებლების მიერ და იქ ჩანახლდნენ ჭყენის-ჭრიპოთიდან და-მოსული ებრაელები. (იხ. Josiah Press, A topographical-historical Encyclopedia of Palestine J., 1952; cf. Victor Guerin, Description Geographique..., 1868, I, p. 107)

ჩვენ, რამდენიმე ხაეჭხვედგიო ვახლვა მოვანყეთ სოფ. მარბაში. ადგილობრივი ებრაელი მოსახლე-ის გამოკითხვით დადგინდა, რომ 1948 წელს ადგილობრივი მოსახლეები ხხვადასხვა მხარეს გვახანდელ-ან, ძირითადად მეთ - ჯალაში გადასახლებულან. გვარდის მიერ აღნიშნული ნანგრევი კიდევ არის, ასევე მველი შერეთი, ქალაქის მველ სახაელოთზე ვნახეთ რამდენიმე არაბული წარწერა. (გოგოვად-ელები მარბაში ჩააყარა კავკასილოვ. კომიგეფის წერება, ახაეყარა მ. ჯანაშვილი).

I. AT THE FOOT OF OLD
MALHA/AUTHOR CONVERSA-
TING WITH INHABITANT/
ძველი მალხას მისაღობ-
ებთან

2 MINARET OF THE MOS -
QUE IN MALHA -
მეჩეთის მინარეთი მალ -
ხაში

2

3

3 - 4 THE RUINS OF OLD
CHURCH IN MALHA -
ძველი ეკლესიის (ნაგებ-
ობის) ნანგრევები მალ -
ხაში

4

თარგმანი :

ესა უბელური მოვლენების დროს მოკვლევის ხელთაჲსი,
 გუილბე მას, და იგი, ვფიქვ, სახლს უფლისას, დარჩარულია
 შელდე, და იფიქრ მასზე, რომლის გამოვ პოდილოცხე საჭურომ
 და ლავკიმეურხრა გულეში და იგი (გული) დაჭრილია.
 გვამში წული მანარობლობა ღამით და ლავკისიერი
 გულეში, ჩადვანავ ესაა ბოროცი მანარობლობა.
 შეიქმნა მსხვერპლი ავი ხალხისა და თი, პერისხულია -
 ვიი მათ. მათი ნამოქმედიარი გვეყანაში კამოიანგარ-
 და ვფიქვ სახელს აღაშისხს, ესაა მსხვერპლი, დარჩარულია.

სილოდე, და მაჰმული ჩვენია სამეუხარო, დარჩარულია.
 (არამ, ანოგის წიგნებითი მისგნელობის მიხედვით)
 1016, 154, 104, 77, შიქრ. 1351 (=1929)

ON THE OLD CEMETERY OF MALHA
 მალხას ძველ სახაფლაოზე

და, ვითარებულ: კვართი ხაუფლი, რომელიც მღერს წილ
-ივლებს, ხელს ჩილით ზურიათა მცხელობით, ხოლო გი-
ლით და ხედავს მოიხმუნს ზვერს და მუდგებებს-
მტკიცება დღესათ, ხოლო ზურარ და ხეხუნი, ჩაღვინებ-
ნიან ნებშია ენებმახა მას ზაქებორიხასხა მხახურ
კუბნებს ჯირგია მათ ხაუფლით, მჭრით განმირ-
მეობითა მათ ზურიათა დაფარნებს ძირხას...

(ხილნ)... ახლავა და წარწარითა მუკვერელი
მის მიერ და იხუი ხელად მომხმუნს კეთილით მ-
მანართა და მუდგის ქუყუყანასა ქარლიხასხა, და
მოიპოია ქხაქაქს ერბინიხას, ატიღი მახ მინა ერ
უგხის, უგხითა დერგითა მხახურის, რომელიც მ-
მუდგის და ქვათა და მუთათა თაყუანის-ხმედებს.
მოიღეს მავინხა ზურიათა მხახურს ებრაულისხა
ჩამათუ ჯიხადელი და მძრეული რიგნი და ენავ ქუ-
ტელის ებრაუ. და დაუენა მუგ თუხა ერითა უ-
მნი და განხვლიდა მახხა მის ქუყუყინიხას...

... ესე ხელავა ხამ-მუხის იტიღა და მთუხისა ხი-
ლონდა, ახელეს ანაითარინხის, ჩამოღი-იგი შირვე-
მანმუნეზელ მიხვადელე ლოღლიხას და მძრეული-
მუკე იყო მიხსა. და მის თანა მძრეული, რომელი
მუკე კაცხელთ ხხუათა ანა მუთათა ღვლიდა.
ესე ხილონა ხწავდე იყო ხუჯხა მახხისხა და
ჩინაწარმუყუყელითა და ქუთელის და გირხმითი
მუგინი, ჩამათუ მამავს მისი აძითარ მღვლი-მომღვარი იყო ზურიათა, კვეი ხომარნითა და გილი-
ხილითათა მუკველი, რომელიც ფიად იღუვა ჭუმემაჩიგვინებელს დირინხა ხინიგ და ანა, რომელიც ბოტუხ
ქუქმირე მთილითა.

ხოლო ვითარევა მობლმან ჩუენებდა იგი მთუხისა ხილონას, მუხის აღმრეულმან ხულისხანად ვარდამო-
ყუენას მღინარეხი რეამოღი, მთუგი და მრქვა: ყუითად-უხიხი და ჩუენ თანა აღმრელი შირიო მიხ-
რელი და ჩუენდა ამომრეული მუგინხა ხინი, მუხ მიერ ეკვლემის მუქმედებსა ვანაოღებდა ხუთათა ჩუ-
ენობა და მხვლითად უმეგრეზინხა ნაიადე ჭუმემაჩიგვინება ვამუყანებდა, და ზენ მიერ იგინს დირე-
ლი ყუქედმან ამან ხომარეულმან წარმართამან, რომელიც ყუქედმელი ანათ მწარითა მონებითა ექმავ-
თიდა...

ხოლო იყვენს ხამღვლინი ეთრინ და წარჩინებულნი ერინ ზურიათინ, რომელიც მუკერ იყვენს მგხეო-
ან, რომელიც რუხ იყო წილო-წილად აღხვდა ირუხადელე აღმრელიცელ მახქინისა მათ ყუქელთა თანა
და ხიყუქ-ყოფად ურამდახდა ხუჯინებოლ მახხას, ჩადა ანა ხადეგი აღმხსნას იგი.
ხოლო იღეს ჭურჭინებს დერგითა და მავიღვარხსა ჩუენხა იტუხ ქარხუხსა ხხხანა ჩუენი ექმებითა მით
უჯარინდა, და მიახლებულ იყო ვანებულმან იგი აღმრელიცელ, უფროსად ამომრეულიცელ ენავა ენობ-
ისყოფითა მისხა ზურიათა და მიუერეუბა ზურიათა მიმართ მგხეულითა ირუხადელიცელ ვითარეულე: კვეი-
ნა მუხ მიერ, რომელიც მრქვა ანაქინად ხუჯინი მოხიხა და მათი ხხხანს ყუქელნი წუენის ჩუენის
და კინიღელ ყუქელი ზრველი უქედელი არს მიხსა. აქ მოუქელის და მათეწარწარითა ჩუენ კვენი მრქენის
და ხუჯინს-მგხეულნი და აღმარელიცელ ენებამდ დროსიხა და მახილ.

მამის გამორჩინებ ჯიღის მღვლი, რომელი იყო მუთიო ხამღვლითა ფრითი, კვეი მრქენი და მუენი-
ერი, და ხხუანი მის თანა, და წარგმავუნეს მგხეულითა წილებმა მას მღვლი-მომღვარითა ხიჯხა-
ღვლეს.

ხოლო იყო ღვლად ელითისი მიხვლილი და მღვლი-მხახურ, ღვლადვე ფრად მრქენი და ვინიკი-
და კველად იყო ახელი მიხი, და ეტილითი, ქიდული ღვეკული ხამღვლითა და მღვლი-მომღვარითა.
წარმავუნელს ჩადა ღვლად მუხა თუხანა, მიხხა მითუხვანად, აფხვლდა და უყუელი: მუთიო, ენავა ხუნარ
ჩახხუად ღვლახხუენდა მანს წილებმა და ქუხანს ხუჯინიხას და მითუხ-ირუხადელე, ვანებულმან
ფრად და მრქენის-იგი მახხად მარგას მღვლი-მომღვარის და ფარხველინი კვირის მიხის მარ-
ლიხას, ნუგხა ერითად არს ხიყუყუად და გინიგად მუენი მათ თანა. ჩამათუ იგი არს მიხხანებულნი ჩინაწ-
არამუყუყელთა და ხამღვლიცელ დაფარელი ზურიათაგან და წარმართათ, იტირემა ხაუყუენი. და კველად
დად იგი მიხი ჯიქელი, ვითარეა მიხვლემან მითუხვანას წარგმავინიხას მამას თუხანა ელითის-
ქველად ხუჯინიგათა ველიხათა და უყუელი: მათ ხამღვრელიცელ, დირჩიქმნი მენ ხილად ვიციხა მის
მარალიხა რომელიცა მრქენს იტუხ, და ნუგარ ხარ მუხ. ხოლო ვუქედელიცელ, ჩადა, რომელიცელ ჩა-
ხხამუდებულ იყვენს ქუენი მიხის მწილან, ანუ თუ მახხადელ ხამღვლითა მისთა წილათა ქმნილი იყ-
ის, მთელი მუხ თანა ფრად ხინადელიცელ ჩუენს. ესე ჩადა მრქენს, წარგმავინა მუქელითა. და ვითარეა
მითიხა ელითს ირუხადელიცელ, მუქედელიცელ ყუქედელი იგი უხუჯელიცელ და ღვემუკიდ ზურარ-ღვლად მქხელი-
ნიხას, ანაქინად მრჩის და იგი და მისიხანთა, ვითარეა-იგი წერად არს ხამღვრელის ხილანთა თუხანა,
იყვენს ენიქმ წარმართათაგან ნუგარ აღმორხელთა მათგინის, ჩადათ თაყუანის-ხმენს ღვლახხუენდა მას:
უნენი მთიღებს ხილავისხა, რომელი იყო მუთათადელი ვალიცელაგათ, და უყუოღეს მას. უფრო კუნემ-
უდს იტუხებენ ველიცელ. მთიღეს ველიცელ და მრქენს ახლითან, მთიღელს ახლითა და ველიცელ და მრქენის-
ხუნს. ესენი იყვენს ელითს და მისიხანთი წარმართათაგან მიხვლინი.

ხოლო ვითარევა აღმრელიცელ ნებშითი იგი ენებდა მგხეულნიხას, და ვითარევა წერითი არს, ვანიღებს წი-
ლი ხამღვლიცელ მუდს მიხსა, რომელიც-იგი იყო უქედელი, მუთი მქმნილი. ესე ხოლო მოიხიხვან და თუხად
მითიო ელითს და მის თანა და მრქენის. ხოლო ენა ხაქუქედელი და ელიცელი ხამღვლიცელ, და ქუმემაჩიგვლ
ხამღვლიცელსა მრქმედლებითა, ჩამათუ ღვლეს მას და ყუენას, იღეს უქარ-მუდებს მუქუდა უხვლითა მათ
და მათხვანა კველი იტუხანდას ქელი მათ ხამღვლითა მრჩეულმან მას მჭარეულმან აფელიცელ ვილითის-
ხას, მახხად ყუენას მითიფრა ყურათ ველიხათა ღვლეს ელითს მიხსა მგხეულს და ქმავ-ყუი მითიღად აღმრე-
ლმან ხულის მთქარ და მქვა: ამაღლითაგან მმღვლიცელ მუქუნელს, მუქმუდა ზურიათათ, ჩამათუ მრქენი უფ-
ელი, მიხვლითი ქირეთათა მგხეულნი, და იქმენი მუკერ მუქმედების. და მახ მუდს იტუხებენ მახხად
მუხხას, იგი თუ იყო და მათინ მუქმუდა ზურიათათ, ჩამათუ აღმრელიცელ და მისიო იყო უყუენიკითაგან მამილი-
ნიხანთს, ანაქინად ვითარეა იგი ენებდას მუქმ-მარმანს: ანა ესეჩა დაეკუო მუქმენს ხანხიო მუქმენ-
ისი ჩადა, სრეთილხას მას წარმუყუყენას. მათსა მახხანებულს, ვითარე-იგი ყოველიც აღმრელიცელ მახხად
ღვლეს, და ყუენას ვენების-მისიხანს მიხხა წინაწარმუყუყედელითა იგი ხიყუყუად ხაქუქედელს მას და-
და ვიციხას, მახხად ვალუხას, უმუქუახად მახხედელის ენებებისა და ხინიღითა გულთა მათათაგან.

მამის მმღვლიცელ წარმართელ ელითს ირუხადელიცელ და წარმართი კვართი იგი ხაუფლიცელ მის თანა, და
მომარეულიცელ ხანხიო თუხან, ქითახეს მგხეულს, ენხა, ჩამათუ ღვლად მიხი აღმრელიცელი იყო, ხოლო
იგი მიხი ჯიქელიცელ მრქენის, და მუხეს ქუენს მიხსა. ხოლო ელითს გამილიცელ კვართი იგი ხაუფლიცელ
და მიხეს მას და მრქენს: ანა ჩამღვლი-იგი ურეკელიცელ, მთელიცელ კვართი მიხი და განხიარე. და ვი-
მარეა მთელიცელ ქველთაგან ელითისათა კვართი მისი ველიცელ ღვლავის მას, და ვითარეა მუქედელიცელ
იგი მრქენის ქველთა აქუნელს, მუქმენის მიხას და მუქმენიცელ ღვლად მუდს თუხან და მხარად აღმრეულ-
ის ხელ.

მამის იქმენა მუთიო ელითს ქიდაქისა მისა, და იქმენურებს ყუქედელიცელ ვიციხას მისთეს ხანხაულისა.
და ენებმა მის ყუენისა მუქმენს ვამარეის გამიღებელ მისხანს კვართისა მის. და დაქმენა იგი მარმან

წილად და დაწარხა ელითს და თუნი კვართითავე აფელიცელს,
რომელიცელს დერგითან, ვარდა ესე უყუელი, ჩამათუ არს ხანხი
ელიცელს-რეგულიცელ მას და ესეთი მუქმენს: მანის მგხეულსა ჩამათუ
ჩადა აღმრელიცელ მახხას მის ლოღისა და ამისთეს მმარეუ-
სა ესე მრქენის მწილად წილად, რათა ვითარეულიცელ მანის მგხეულს
და მან: ანაქინად მას იყო მომოსობის, ჩამათუ არს აფელიცელ მას და
მას ვითარეულს კონე იკოსისა უყუელ აღმრელიცელს. მრქენიდან ამისა
მრქენის-ღვლად აღმრელიცელს, მუქმენს არანხელს იტუხს მუთ ურ-
თათ თანა და ვერ ქელი მოქმენს კვართი იგი, ჩამათუ მასეთ ვერათავე
ხანხადელს მახხას მის მახხედელიცელს.

ჩუენება ნინოსის ხისათვის

სოლო ქათს ამით იხლად წმინდამან ნინოს ხამღვლიცელს მისსა
მისა მრქენს, ჩამათუ მოგიღან დირეკელიცელ მუენი, მთარეულიცელ
მუქმენს მისა მისანად, ვანთომეგრეულიცელს და უხვლიანს ხამღვლიცელს
მას ზელი, მომოსობისა ხაუფლიცელს მისი და მოღვლიანს მუდისა ნინოსის
და მომარმან ვარეულიცელს მასს ჭურჭელად ქელიცელს. ესე აქუენა წმინდა-
ნან ამათარის ასულს ლოღისის, რომელიცელ მთიერი: მან, ტყუელი,
ტყუარა მქმენდა, მუხ ზელა აღმრელიცელს მრქენს ესე და მუთიო წმინდა-
რეკელიცელს ქუქმენის მისი და აქუნს ესე კუმემაჩიგვი. მი
იქმენადელიცელ ვითარეა განგამარტეობის ფრითი და მუქმენს ყუქელთა
და აქუთა მოსრულ არს დღესათ ესე, რომელიცელს მუქმენის ყუ-
ქელის წესისა.

პრეპოლიტური იმპროვიზაციული წვდენიგებში არის დაწერილი იმერისი ანუ საქართველოს დიოკ-
 ეზის იმერია, პრეპოლიტური ორდენის ფრაგმენტის მიხედვით და ვკლებს წიგნში : Oriens Christianus,
 in quantum patriarchatus digestus quo exhibentur ecclesiae, patriarchae caeterisque prae-
 sules totius orientis studio et opera R.F. Michaelis le Quien... t. I, Parisiis, 1740,
 pp. 1333-1346 .

იმერისი ზეხანები ნაწილი, მაგნიტი და ქვედაზეხანა დაყოფილი. ზეხანებში მოხორბოლია ძველი
 და ზეხანვერდების იმერისი იმერია. ადრე ვერად იყენებდნენ ანტიკურ, ევროპულ და ხევა მუ-
 ლა წყაროებს (მაგ., პარკოვი, პოლონი, დიდიკოვი, ხიკრადე, რუნიხი, ხიკრადე, გიორგი, გიორგი
 ვანი, ვანანი და ხევა რეგი ხაზარდუნი და რაიონური წყაროები). და ქველი აღწერს, ერთი
 მხრივ ხაზარდუნი ევლიხიხი და ხაზარდუნი დამოკლებულმა იერმ. ანტიკო-კონსტანტინე-
 პლის ევლიხიხი, მეორე მხრივ, კაპოლიტური ორდენების მიხორბოლიხი და წარმომადგენლების
 გულში მიმართული ხაზარდუნი მიხორბოლიხი კაპოლიტინიხიხიხი...

იმერია რადაა დაყოფილი: ზეი იმერია - ქარდუნიხი და ქვეი იმერია - ხაზეგერი, ამაზე-
 თი, გერია. ზეი იმერისი კაპოლიტინიხიხი დაპარაკია კირინეზე (კირინე), მადგენხიხი, მადქი-
 ზე, დამეტი პარკოვი, დამეტი მეორეზე.

დავე დავი აქვს დამეტი იმერია. ამაზე (ამერი ანტიკონსტანტინე - ანამეტი. ამაზე რეანი)
 ევლიხიხი, დავე დავი ემადა აგრევი, ობლიხიხი ევლიხიხი. რევევა, რომ 1659 წელს ობლიხიხი
 ეპისკოპოსი უღრა იხი (იხ. გვ. 1342.)

ხაზედ ვრდადა დაპარაკია დავეიხი ევლიხიხი. რამეტი იმერია არიან იმეროლით დამიხიხი ეპისკო-
 პოსიხი: გორვი, კირინი, თელონი, რინდოვი, გენალი, ზემეტი, მადქი, გირკო...
 ვაქვერდებ დამეტი დამეტიხი დავეიხიხი და ქვეიხიხი ხეი. წიგნიდან, ვიქრომა, იგი გარვე-
 ლ დამეტიხიხი დამეტიხიხი ზეხანვერდების ხაზარდუნი იმერისი ვკლები დამეტიხიხიხი. (იხ.
 გვ. 331 - 337)

დავი პირი (იხ. Ansell cantoris S. Sepulori Epistola ad ecclesiam Parisiensem. Forti-
 o-em ligal S. Crois mitti / Anno / II08, Migne, Patrol., Curs. Compl., ser. lat., vol. I62, I889,
 pp. 729 - 732)

პირისი ეპისკოპოსი გარდინიხი და ხედანი არქილიკონსტანტინე, პარკოვი წმ. ურისი ნაწილი გავმა-
 ვინიან დავე პირი, წმ. ხაზევიხი ევლიხიხი პრევიგერი, ანხელ იერხალიერი, 1108 წელს,
 აღწერდა რა წმ. ურისი წამოპოპიხი და ქრისტიანე უარემის ეპისკოპოსი, იხიხიხიხი მდე დავიხი ,
 ვანისიხი ჭიქრისიხი მდე, ხადა გვი და მავიხი არიან მიმწყველერი. ანხელისი ოქრო, რედა
 დამეტიხიხი უნადავი ქვეპირი უარი, დი მიკრადეტიხი გამმეველერი და ვრად განხარია. მიხი
 მევიერიხიხი დამეტიხიხიხი და ვანდოლიხიხი გარდეველი, ხიველიხი ზემდე რამეტიხიხი
 ხაზევიერი დამეტიხიხი და ქრისტიანული თემისიხიხი დამეტიხიხი, იერხი. ქარდული წმ. ხა-
 რდულიხი პარკოვიხი - ვიქლიხიხი - ვანხიხიხი.

უხედა რა წმ. ურისი დამეტიხიხი ხიხიხი, ანხელ იერხალიერი იეთოთედა იმ ქრისტიან-
 ლი მუხედა და დამეტიხიხი, რამეტიხიხი დამეტიხიხი ურისი რამეტიხიხი ნაწილი ურისი. რევევა რომ ქარ-
 დულიხი პარკოვიხი იერხი. - მი, ერთი პირი, ქარდულიხი მდეხიხი - ერთი. (იხ. გვ. 338)

ადრე ზეხანისი ქრისტიანი (იხ. Monum. Germ. Histor., t. XXIII) მოყვანილია 1221 წელს
 მნიხი (გვ. 911), რამდენი მიხედილი, პაპი პირიხიხი ვინამეხი წერილი და ელემი გომეტიხიხი
 ქარდულიხი ქვედანი, რამეტიხიხი არიან ვანიხიხი, მიმეტიხიხი, დიერიხიხი მი. პაპი ხა-
 რდა მი, რადა დამეტიხიხი მი დამეტიხიხი ხიხიხიხი წინადადეგი.

ქართველები ხაჰახუხი წერილში აღწერენ ებმდენ, რომ მონაწილეობას მიიღებდნენ ამ ლაშქრობაში, დაეხარებოდნენ ფრანკებს პალესტინის განთავისუფლებისათვის, თუქთა წინააღმდეგ წარმოებულ იმში. (იხ. მის. თამარაშვილი, იხლორია კათოლიკობისა ქართველთა შორის, 1902, გვ.7)

1224 წელს, რუსულანი წერდა რომის პაპ პინჩოკი მესამეს: « ვაუწყებთ თქვენს ხიწმინდეს, რომ მბა ჩემი ქართველთა მუქე მიიღვალა და მისი ხამველი მე მივიღე... დამიუგბი ჰყოლიხ თქვენის ელჩისხადან მივიღეთ თქვენი ღიღებული რჩევა და ბრძანება, რათა ჩემი მბა წახულოქ ქრისტიანების შესაწევნელად. იხილ ამ ჰრახვისა და წახულის მხალემაში იყო, რადესხე ბორჯნი თათარნი მუ მივიღნენ ჩვენს ქვეყანაში... ღლი უმელურება მიაცუნეს ჩვენს ერს... ჩვენ მათ არ ვუწრთიღლებოთ, რადგან ქრისტიანებში გვეკონა, მავრამ რადესხე ვსტანით, თუ რა ქრისტიანებზე იყვნენ, მამინ შუკრიბოთ ყოველი ჩვენი მალა და წინ აღვუღვიქით, 25 000 კაცი ვაუწყვიტეთ, მევრეილავაყვევით და დანარჩენი მათი მხელრომა ჩვენი ქვეყნიდან განვლევინეთ... »

ხოლო ამ განვიხარეთ, რა შევიწყეთ, რომ თქვენის ბრძანებით იმპერატორი ხირაში უნდა წამოვიღეს წმინდა ადგილების დახახხენელად. ვიხოვთ გვაგნომით, თუ როდის უნდა გამოიაროს იმპერატორმა, რათა ჩვენც წმინდა ადგილების დახახხენელად გავგზავნოთ ჩვენი მხელარმთავარი ივანე მთელი ხარით... ეგრეთვე ვაუწყებთ, რომ ამ ჩვენმა მხელარმთავარმა და ჩვენის ხამველს ხხვა მთავრებმა მიიღეს ჯვაროსნობა და წახულის ელიან... (იხ. მის. თამარაშვილი, დახახხ.წ. გვ. 563-654, ქართული თარგმანი გვ.7 - 8)

პაპა პინჩოკი მესამე რუსულან მეფეს წერდა ხაჰახუხი წერილში:

გვახარებთ თქვენი მოწმუნეობა... რომელიც ღიღად ხათნი ხაყოლილა, რადგან მას იღავთ ურწმუნოთა შორის, რომლებთანაც ხეხოვრობით, და ბრწყინავთ, როგორც ნათელი სიმბეღლი და შრომანი ეწლები...

მესახებ იმისა, რომ ვხუთი შეიქოთ ღო წახულისა ჩვენის ხაყვარლის შვილის ღრღრის ბრწყინვალისა, რომის იმპერატორის და ხიგილის მეფისა, რათა თქვენც თქვენის მხელრობით მონაწილეობა მიიღოთ წმიდა ადგილების დახახხეში, - ვაუწყებთ ამ წერილით, რომ ეს იმპერატორი ღლის მალით მუიჭურვა და მიმავალი ითანე ნათლისმცემლის ღლესახულის (29 აგვისტოს) შემდგომ ერის წლით მიღის მეგრის ხამხალისით და თან მიჰყავს აურადხელი შორწმუნე ერი... გამხივევით, თანახმად თქვენის დამირებინა ევალთ და იხე მოამხალთ თქვენი მხელრომა, რათა თქვენის ღიღებულების მუხამში ხამხახური მიაგოთ იესო ქრისტესა...

ამ თქვენ ეს წიგნი წააკითხოთ ყველა თქვენთა ქვეშევრდომთა... (იხ. მის. თამარაშვილი, გვ. 565-566, ქართ. თარგმანი გვ. 9 - 11) იხ. აგრეთვე ივანე ათაბაგის წერილი რომის პაპინადმი და ამ უკანახულის ხამხახუხი წერილი, გვ. 564-565, 567, ქართ. თარგ. 8 - 9, 11 - 12; ახევე : Monum. Germ. Histor. Scriptura, t. XXIV, -- Ex Johannis De Columpna Mari Historiarum. Cap. 156. Qualiter Fredericus secundus rex Romanorum Rome al Honorio papa coronatus est et qualiter Guido, filius comitis Montis - fortis, occiditur, et de commotione Georgianorum contra Sarracenos, et de morte Soldani Yoenii, et de destructioni castris Saphet.

MOUNT SINAI ON 15-th CENTURY MAP
სინაის მთა მე-15 საუკუნის რუკაზე

JERUSALEM CIRCA ANNO 1566
იერუსალიმი დაახლ. 1566 წელს

DIŒCESIS IBERIÆ.

DE DIŒCESI IBERIÆ.

Iberia Græc.

I. OMNIS ille tractus qui à Ponto Euxino ad Hyrcanum, seu Caspium mare pertinet, in tres olim regiones partitus erat, quarum una occidentaliorem Pontum Euxinum contingebat, Colchis nominata; orientalis alia ad mare Caspium posita, Albania dicebatur, quæ vero inter utramque mediterranea, Iberia. De cuius vocis origine mea non refert disputare, nec illos refellere aut approbare, qui Iberes Iberosve Asiaticos ex Iberia Europæ, sive Hispania profectos scripserunt. Iberiæ proprie dictæ fines eo quem dixi modo. Ptolemæus delineavit, à quo scriptores alii veteres minime discrepant; sed neque Procopius lib. 1. *de bello Persico* cap. 12. Tacito lib. 6. *Annalium* cap. 33. *Iberi locorum potentes sunt, quia circumquaque montibus muniti, per quos angusti aditus parent.* Ex his montibus fluit Cyrus amnis ultra quem deducti Istitæ multæ à Regibus Assyriorum, ut Amos 1. v. 5. legitur; adeoque in remotiores Albanie partes.

Colchis
Iberie rem-
su. Alba-
na spæcia.

II. Posteriori autem ævo, circa Constantini Magni tempora Iberia dicta est omnis illa regio, etiam quæ ad Pontum Euxinum usque protenditur. Quocirca Socrates lib. 1. hist. c. 20. ubi de illius gentis ad Christi fidem conversione, Iberes ad Euxinum Pontum habitare narravit. *Ἰβερὲ δὲ ὄρου ὀρυσμαδὸν ἄβι τὴν Ἐξέρον Πόντου.* Quibus significat Colchidem ea qua historiam condebat ætate, vel etiam ipso Constantini tempore Ibericæ fuisse ditiois. Rufinus quoque lib. 1. hist. *Iherorum gentem sub axe Pontico jacere*, ait. Subsequentis scilicet temporibus tres illæ regiones Iberia Colchis & Albania unius ditiois factæ sunt. sub unius Regis moderamine, à Oriente ad Echabana usque Mediæ metropolitani, & ab Occidente ac Meridie à Trapezunte ad Ezroum, quæ Theodosiopolis olim, ab Aquilone demum Abasgia terminatur. Quamobrem Ibericæ nomine, quæ & Georgia vulgo dicitur, Turcis *Gingistan*, tres illæ regiones, Iberia ipsa vetus, Colchis, sive Laticia, aut Mingrelia, atque Albania hodieque censentur.

Christiana
religione
quod Iberes
perceperunt.

III. Veram religionem Iberes susceperunt Constantino Magno Romanorum Imperatore, ejusque amplectendæ autor illis fuit mulier

Christiana, quæ captiva in eam regionem adducta, quum orationi, jejuniis, ac vigiliis assiduam operam daret, barbaros illos in sui admirationem movit; quumque ab eis audivissent Christi Dei nostri potentiam, ipsorum precibus annuus, periculum ejus fecit erga mulieris alterius stultum inmedicabili morbo laborantem; sed etiam mox Reginam graviter decumbentem sanavit, ipsumque tandem gentis Regem, qui inter venandum oculis captus fuerat. Rex à femina Christi legem edoculus hanc regni sui viris tradidit, Regna faminis, templumque Deo omnes edificare cœperunt. Quia vero nulli tunc illis sacrorum Christianorum ministri suppetebant, Oratorem Rex ad Constantinum delegavit, qui, pacto cum Romanis archissimo tædere, episcopum, sacrumque clerum sibi mitti petiit, impetravitque. Hæc Rufinus lib. 1. hist. cap. 10. & ex eo Sozomenus lib. 2. cap. 7. item Socrates lib. 1. cap. 20. Theodoretus demum & alii. Rufinus hæc accepta refert à Bacurio Ibericæ quondam Regulo, qui ad Romanos profectus, Tribunus militum sub Theodosio Magno meruit, cui magno subsidio fuit bellum contra Eugenium Tyrannum gerenti. Cæterum Mingrelia, seu veteris Colchidis Christiani Andream Apostolum majoribus suis Evangelium attulisse asserunt, eoque præsertim in littoris maris loco prædicasse, in quo vetus templum ejus nuncupatione sacrum extat.

IV. Atqui Procopius loco quem superius appellabam, Iberos suo ævo Christianos omnes fuisse testatur, quos eo nomine censeret sacrorum legum tenacissimos, quum Persarum Regi iantridem subditis essent. Cujus præsintæ gentis hujus in Christianis legibus tenendis constantiæ hoc specimen allert, quod *Cabides Persarum Rex, cum Iberes vellet ad religionis suæ instituta transferre, Gurgeni ipsorum Regi mandavit, uti cum reliquis Persarum ritus admittent, tuncque inprimis mortuos ne tumularent, sed in prædam civibus canibusque projicerent.* Quocirca Gurgenes in Justinii Imperatoris fidei concesserit, periclitique ab eo, ut sibi promitteretur, nunquam Iberes à Romanis Persarum potestati permissum iri, quod ultro spondidit Justinus.

Ejus mem-
cissimi su-
rant.

Iberis Pontice olim Diocesis fuit.

V. Iberes quum primum Christianæ religioni nomen dedere, à Constantino episcopo, clerumque à vicinarum provinciarum presulibus, accepisse admodum verisimile est. Quidni vero à Cæsariensi, qui Ponticam diocesim moderabatur? Quamquam Nilus Duxapatrius in Notitia sua Græca Iberiam præica ætate Amasæ Helenoponti metropoli obnoxiam fuisse ponit; id quod neque à vero profus abhorret.

Antiochena Patriarcha Iberiam sibi subiectam habet.

VI. Non satis me capere fateor, quo iure Tincolorus Ballamon in expositione 2. canonis Concilii generalis secundi dixit, Iberiæ episcopum honoratum fuisse per synodum Antiochenæ dispositionem, *Lata supradem tempore sanctissimi patriarchæ magnæ Antiochiæ Petri synodali constitutione sancitum fuisse, liberam esse ac principalem, & autokratam Ecclesiam Iberiæ, sed tamen Antiochena Patriarchæ subiectam.* Quasi nempe Iberia jam ante Nicæensis Antiochenæ potius fuisse: quod certe mirum, quando ea omnis plaga nulla sui parte eam contigerit, media inter arabes tractus Armenia utriusque interposita. Nisi fortan vastatis per Persas, Turcas, atque barbaros illis regionibus, Antiochena Patriarchæ ecclesiarum Iberiæ sollicitudinem in se receperint, quo iure ipsi olim Orientem omnem subiectum esse Nicæni Concilii canone 6. pronuntiatum erat.

Catholici in eam missi.

VII. Minime silendum est ex Petro eodem Antiochena epistola ad Dominicum Gradensem, ante sæculi undecimi medium, ab illa sede primaria Orientis Catholicos duos mitti & constitui solitos, unum Babylone, alterum in Romagyn, sive Chorsian; vel, ut Guillelmus Tyrus lib. 4. hist. de bello sacro cap. 9. alium Ania, alium Bagdad manere solent. At Ania Persicæ Armeniæ civitas erat, haud procul distans ab Iberia, eujus pars *Igoria* vocabatur, quam quum Romani, seu Græci aliquando obtinissent, inde nata est illa *Romagyn* appellatio.

Constantinopolitanæ sed. Iberia obnoxia fuit.

VIII. Quid vero si eadem illud contigisse subodoremur, ut Antiochena Patriarchæ Iberiam à Constantinopolitanis, qui ad hæresim desciverant, distans sejunctam, sui demum juris facere tentaverint. Verum æquiori ævo aliis de causis, quæ nos fugerunt. Catholicis Iberiæ iterum redit ad Patriarchæ Constantinopolitani ditionem; cui præstantissimus, ac percruditus Patriarcha Hierosolymitanus Chrysanthus Iberiam integram ab antiquo semper pertinuisse pugnat, demonstratione petita ex vero ejus titu, qualem veteres Geographi omnes vulgo describunt; quin & addam eo profus iure, quo vel Amasæ Helenoponti metropolis, vel Cæsarea Cappadociæ cum Pontica omni Diocesi Constantin-

opolitanæ sedi obnoxia facta erat.

IX. In vita S. Joannis Gothiæ episcopi, qui sæculo ecclesiæ octavo claruit, ipse legitur, non Constantinopolim, de præico more, sed in Iberiam potius ad gentis hujus Catholicum perrexisse, à quo consecraretur, qua per omne Byzantium Imperium Iconomachorum hæresis grassabatur; à qua provinciæ Iberia immunis facta teclaque manerat.

X. Nostra ætate postquam Iberia, seu Georgia tota in Reges duos divisa est, duo pariter in illis *Cathæci* constituti sunt, *Antiochena* ambo; sed qui Byzantino Patriarchæ tributa pendunt. Horum alter Iberiam superiorem administrat, inferiorem. alter sive Colchidem & Lazicam, quæ Mingrelia hodie nuncupatur; de qua suis seorsum sermo erit.

Duo necne quid sitent Catholici.

XI. Quod superioris Iberiæ Catholicum spectat, quum multos olim episcopos sibi subiectos habuerit, paucius hodie parit, quos illustrissimus Hierosolymorum Patriarcha in sua Notitia recenset, eum metropolitibus tribus, quorum unus *Cathæcum* provinciam & octo ejus episcopatus curat, Thibecanicum scilicet, alii duo provinciam *Cathæcum* treque ejus episcopatus.

Iberia superior.

XII. Inferioris vero Iberiæ, seu Mingrelie Catholicus longe pauciores sibi metropolitibus & episcopos obnoxios habet, nempe in Provincia *Iuereciæ* metropolitani unum, archiepiscopos more Græcorum duos, episcopum unum; in provincia *Olisii & Guria*, vel *Igoriæ* episcopos tres. Quum Lazica provincia Helenoponti contineretur, proprium ei regionis metropolitam fuisse reperio, qui in urbe Phaside sedebat; ab illis incipiens Inferioris Iberiæ Catholicorum seriem.

Iberia inferior.

XIII. Cæterum non omitam ex historiis Armenorum in Albania olim Catholicorum fuisse, cui successerit superioris Iberiæ Catholicus; si tamen ab invicem secernendi sint, aut unquam distincti fuerint, quod à me ignorari profus fateor.

XIV. De Ecclesiæ Iberiæ statu hodierno, non est quod multis dicam, quando omnes qui in eas regiones perrexerunt, nulla nisi tristissima renantiverunt: summa namque illic viget rerum divinarum ignorantia, neglecta, inersisque omnium sacramentorum ministratio, ac præteritum baptismatis, quod reliquum primum est; adeo ut à Latinis qui in illis regionibus predicarunt, Catholici ipsorum in privatis colloquiis fateri coacti sint se non esse verè Christianos, ut pote debito modo, ritueque sacris undis minime tinctos.

Perjurus Erroris prævia fuit.

Dositheus Hierosolymorum Patriarcha in libro de *Hierosolymitana sedis patriarchis*, narrat Parthenium è nuperis decessibus suis unum, quum in Palæstinam Constantinopoli

per Iberiam reverteretur, innumeris in Iberia baptizasse, quos hæc sacramento minime initiatos fuisse compererat. Nulla itaque illic disciplina; perverissimi sunt non Laicorum modo, sed Clericorum & Episcoporum mo-

res, imo & Monachorum. De quibus legenda præcælis sunt, quæ Clemens Galanus Clericus regularis ex Patre Avitaboli sodali suo recitat in Annotationibus ad historiam Armenorum Tom. 1. pag. 148.

CATHOLICI IBERIÆ SUPERIORIS.

I. CYRINUS.

Norfes, seu Nierfes II. Armenorum Catholicus, qui Juliani Halicarnassensis errores amplexus est, concilio decem episcoporum in urbe Tiben seu Thevin habito, Armenos à communione Catholica & Fide avulsit. *Cujus synodi occasione*, inquit Armenorum Annalista apud Galanum. *Georgiani, Sunitenses & quatuor Armeni ab unione cum cæteris Armenis se retraxerunt: at cum eisdem postea iterum reconciliati sunt.* Quæ postrema verba de Armenis illis quatuor, populus utique, vel opidis intelligenda sunt: nequaquam vero de Georgianis, Iberibus scilicet & Albanis. Nam eadem historia cap. 12. refert, tempore patriarchæ Armenorum Abraham, qui quartus à Nierfese illo II. catholicus fuit, Iberes & Colchos ab Armenis secessisse, & sacro-sanctæ Chalcedonensis synodo susceptæ. Græcis, Romanicæ & Catholicis adhæsisse: *Cujus rei autem fuit Cyrinus Iberorum atque Colchorum patriarcha, Catholicus nuncupatus.* Extat S. Gregorii Papæ epistola lib. 11. 67. quæ inscribitur *Quirico & cæteris episcopis in Hiberia Catholicis.* In quibusdam vero libris legebatur in *Hybernia*, manifesto satis errore, quem prælatissimus Parisiensis Archiepiscopus Petrus de Marca emendavit in Appendice ad Concilium Claromontanum II. sub Urbano Papa II. his, quæ post ipsum exscribam argumentis: tum quod inquisitio de Nestorianis facta satis docet de Orientis partibus agi, in quibus solis hæresis illa vigebat; tum quod initio epistolæ annotat Gregorius legatum episcoporum Romam se conferentem in Hierosolymorum urbe epistolas cum aliis rebus perdidisse, quod de Hybernis in ultimo Occidente positus non nisi absurdissime dici potest, quemadmodum Iberis in finibus Ponti fuis & fidem Christianam ab ipsa Constantini ætate amplexus apprime congruit. Nestorianos ergo per solam fidei professionem recipiendos sicut Gregorius, neque baptismo iterato, neque manu imposta, vel Chrismate collato. Et ille eandem traditionem Patrum laudat, quæ ritum alium erga Nestorianos non adhibendum docebat. Per erudit præfatus observationem confirmant complures manu exarati codices, quos doctissimi operum S. Gregorii nuperi editores sequuti sunt. In illis vero modo legitur in

inscriptione epistolæ *Quirino*, modo *Quirico*. Scripta est autem epistola anno 603. Ind. IV. ut *Quircus*, vel *Quirinus* ille ipse sit cujus mentio est in Armenorum historia; aut duo ejusdem nominis Catholici Iberiæ fuerint, quorum alter alteri successerit.

II. MALACENUS.

Elias Hierosolymorum decimo seculo patriarcha Benedicto Papæ IV. *Malacenan* Iberiæ episcopum literis suis commendabat; vicissimque Benedictus universis Christi fidelibus epistolam dedit, in qua Malacenus episcopus scdis S. Basilii dicitur, adeoque Amasæ in Ponto, cujus utique jura Iberiæ Catholici sibi vindicaverint. Quocirca non immerito prorsus Nilus Doxapatrius Iberiam Amasæ olim obnoxiam fuisse asseruit.

III. MALACHIAS.

Clemens Galanus Clericus regularis in his, quæ Armenorum historiæ de Colchis & Iberis interferuit, *Malachia* meminit Iberorum orientalium patriarchæ, seu Catholici, germani fratris Ducis Simonis, cuique virum strenuissimum & rei militaris peritum fuisse, & Dadiani Colchorum Regis partes adversus Simonem tutum esse prodit pag. 154.

IV. DOMETIUS I.

Dositheus patriarcha Hierosolymitanus quum aliquando, post nuperi sæculi medium apud Iberos versaretur, superioris Iberiæ, seu *Cærelii* catholicatum gerebat *Domestius frater Mepe*, seu Dynastæ *Tiphlisti*: ὁ Καθεδρὸς τῆς Καρδίου Δεσπότης, ἀδελφὸς ὡς τῆς Μίσης τῆς Τραπεζίου: qui circa annum 1666. lato sanctus est. Dosit. de Patr. Hierof. lib. 12. cap. 9. pp. 1228. & 1229.

V. DOMATIUS vel DOMITIUS II.

Iberiæ superioris Catholicus nuper secebat *Domatius*, vel *Domitius* alter ὁ τῆς αἰῶς Ἱεραίας Δεσπότης. Ex schedis ab illustrissimo Hierosol. patriarcha Chrysantho acceptis.

NOTA. Literæ & legatio Davidis Trapezuntii Imperatoris ad Philippum Burgundicæ Ducem alioque extant inter epistolas *Æneæ Sylvii*, seu Pii Papæ II. datæ anno 1459. die 22. Aprilis. Excubat ille Imperator Philippum, tum reliquos Occidentis Principes contra Turcas, se quippe pollicebatur aggress-

surum illos in Oriente triginta triremibus, & A viginti millibus hominum, Georgium Pertiarum Regem sexaginta millibus militum, Gorgoram Ducem Georgie viginti millibus equitum, Bendiam Regem Mingrelie, olim Colchidis sexaginta millibus cum filio suo, Ratham Ducem Amalæa triginta millibus cum fratre & Baronibus suis, Afambeclum affinem suum ethnicum, sive Mohammedanum quinquaginta millibus, unâ facturos esse alios quoque ethnicos duos, scilicet Caramanum, &

Dominum Sinopes Ismaëlem, cupientes Mahometæ injurias & suas regiones recuperare. Hos conatus excitaverat Papa Pius II. & Iherosolim, seu Georgianorum Patriarcha vir Antiochenus nomine *Ludovicus*, ait Crusi 5 *Αποστ.* in hist. Polit. Constantinop. pag. 50. Verum Ludovicus hic de Bononia Franciscanus erat, in Oriente anno 1447. à Callisto Papa II. missus Nuntius, Antiocheni Patriarchæ titulo donatus. De quo *Aneas Sylvius*, seu Pius Papa II. *epist. sua 376. & seqq.*

I. E C C L E S I A A L B A N I Æ.

ALBANIA regio, alia in Europa, alia in superiore Asia, præter Albaniam Scotiæ, de *Albania* totius insulæ Britannicæ præter nomen dictam. Albania Asiana, de qua nunc mihi sermo est, Iberiæ occidentem versus contemina est, ad ortum Caspio mari clauditur, ad meridiem Atropatenæ sinibus clauditur, Seythiæ demum ad aequilonem. Dux illiæ olim civitates præcipue fuerunt, *Albania*, seu *Albanopolis* & *Chabalica*, quas veteres scriptores Armenia: quoque magnæ assignarunt, seu Albania Armenici tractus fuerit. In Albaniam Evangelium Christi primitus inductum fertur à S. Bartholomæo Apostolo; qui Sophronio libri S. Hieronymi de scriptoribus *Ecclesiasticis* interprete Græco teste, annuntiavit per Armeniani Christo *Albanopoli in Armenia majore di sanctus sepulchrum est. ιεροσολ. ἐν Ἀλβανοπόλει πρὸς μετὰ τὴν Ἀρμενίαν.* Addunt & Thaddæum, non utique illum Domini Apostolum, qui & Judas Cananeus vocabatur, sed alium ejusdem nominis, è septuaginta discipulis unum, qui à Syris & Chaldeis *Aldæus* quoque dicitur; quemque prædicata per Mesopotamiam, Babiloniam & Assyriam religione Christiana, in civitate Mediar, quæ de ipsius nomine *S. Thaddæi* appellata est, è vivis migrasse, asserebatur sæculo decimo-quarto.

Verum Albanie Asiaticæ idem accidit, quod aliis remotioribus terris, ut sulci lumen quod ab Apostolis aut ab Apostolicis viris acceperant, apud eos brevi extinctum esset; quippe quarum indigene barbaris moribus quum essent, politioribus Christianæ legis regulis facile non miscerent, inaxime quod à Romanorum commercio apud quos religio invalerebat, nimis distaret. Hinc enim fiebat, ut vinearum illarum cultores rari apparerent. Revixit porro in Albania Christi Fides ea ipsa ætate, qua in Iberia, hoc est circa Constantini Magni tempora, ac primum illius plagæ episcopum fuisse Gregorium S. Gregorii Armenorum institutoris nepotem in Armenorum fertur historiis. Nunc vero Albania, quæ & *Cæthia* vocatur Catholicus idem est, qui superioris Iberiæ ecclesiâ curat.

CATHOLICI ALBANIÆ.

I. GREGORIUS I.

CAPITE 5. historiæ Armenorum apud Clementem Galanum hæc habentur: *Domnus Hesythius & Dominus Gregorius, nepotes S. Gregorii (Armenorum nempe Doctæris & Φωτιστῆς, seu Illuminatoris) annos sex. Hesythius, quum Idolorum simulacra in Ecclesia permittere nolisset, à Divano Rege in exilium pulsus est, ac decemum iussu ejusdem interemptus. Beatus vero Gregorius missus Patriarcha in Albanensium provinciam, ibi martyrio pariter coronatus est.* Patriarcham porro Maruthus historiæ scriptor appellat, quem alii melius *Catholicum* dicunt; hoc est, totius gentis curatorem. Missus autem in Albaniam, adeoque forsitan in Iberiam, Gregorius fuit à Cæsariensi metropolitano, & Ponticæ Diocæsis Primæ, cui Armenia major omnis nuper

addicta erat. Atqui utriusque Gregorii tempora rectissime cum illis quadrat, quibus Iheres Christo nomen dederunt. Hoc tamen videtur repugnare, quod religio ab Iberorum Rege totaque gente suscepta sit: sub quo prouide absonum fuerit asserere Gregorium martyrio mortem obiisse; nisi in Albania ab alio Rege Idolorum adhuc superstitioni dedito necatus sit, non in ipsâmet Iberia.

II. PETRUS.

III. GREGORIUS II.

IV. APAS.

Tres alios Albanicæ Catholicos nobis suppelicit narratio de rebus Armenicæ, t. 2. Augm. Bibl. PP. Græc. Ibi fertur post celebratam quintam synodum generalem, Armenos qui Chalcedonensis Concilii fidem ejuraverant,

ECCLÉSIA
ALBANÆ.

litteras scripsisse ad *Apam* Catholicæ Albanæ, *Αρος*; qui plurimum obitentes non receperunt si tantum *Æthios* illos, ut Armenorum voce uar, excipias, *Tolser, Tzarapor, & Cartana*, que sunt oppida, & nonnullus de *Artezach*. Atque hi dumtaxat occurrunt Albanæ Catholicæ, qui an Iberiæ quoque propriè dictæ Ecclesiæ gesserint, utinam compertum magis feret. At sequiori ævo & etiamnum unus idemque, ut prædictum est, Catholicus utriusque regioni præfuit.

ros; qui plurimum obitentes non receperunt si tantum *Æthios* illos, ut Armenorum voce uar, excipias, *Tolser, Tzarapor, & Cartana*, que sunt oppida, & nonnullus de *Artezach*. Atque hi dumtaxat occurrunt Albanæ Catholicæ, qui an Iberiæ quoque propriè dictæ Ecclesiæ gesserint, utinam compertum magis feret. At sequiori ævo & etiamnum unus idemque, ut prædictum est, Catholicus utriusque regioni præfuit.

II. ECCLESIA TIPHLISSII.

TIPHLLIS, vel *Tiphlis* Colchæno urbs est circa Mediam, quæ *Telphus* Cætopalati dicitur. Ad radicem montis posita fertur, quam aluit *Cyrus* amnis. Hodiernæ *Georgiæ* caput est & sedes Principis, qui toti provinciæ Regis Persarum nomine imperat. In ea moratur regionis Catholicus: suum nihilominus proprium habet episcopum, qui *Georgianis* præfuit, cum alio etiam Armenorum communionis, cui obedientiam præstant multi qui ex Armenia oriundi huc sese contulerunt. Cæterum nobilissimum est *Asiæ* emporium.

EPISCOPI TIPHLISSII.

I. *JESHU*.

thronum gerebat, *Tiphlistii* episcopus erat *Jeshu*, anno 1659.

Quo tempore *Paisius* Hierosolymitanum

III. ECCLESIA LAZICÆ.

LAZI vel *Lazæ* primum dicti sunt, qui *Colchidis* litus ad *Euxinum*, ultra *Trapezuntem* accolebant; subinde vero *Lazicæ* nomen vetus illa *Colchidis* regio habuit ad occidentum Iberiæ partem posita. *Theophylactus* enim *Simocatta* lib. 3. cap. 6. nec non lib. 5. cap. 8. *Colchis*, inquit, vulgo *Lazicæ* nominatur, *Κολχὴς λέγουσιν ὅτις Ἰβηρῶν Λαζῶν μεταμίχεται*. Quocirca *Procopius*, qui aliis in locis *Lazicam* videtur à *Colchide* discernere, lib. 4. de *Bello Gothico* cap. 1. ait: fieri non posse, ut *Colchii* à *Lazis* diversi sint, quandoquidem ad *Phasium* sedes habent, unoque omnes *Colchidarum* vocabulo dicti, quod nomen postea in *Lazorum* mutatum fuit. *ὅ δὲ ἕνεκα μόνον οἱ Κολχῆς πικρῶς ἐς τὸ Λαζῶν μεταμίχεται*. Sed ut pauca dicam, *Lazica* maritimum tractus fuit *Colchidis*, cuius incolæ *Procopio*, seu *Julianiano* I. Imperatoris ævo, nec *Romano* Imperio, nec *Regi Lazorum* parebant, ait *Procopius* ibid. cap. 2. τὰ δὲ νῦν, ἀξίως ἐπισημασθὲν εἰσαχθὲν εὐδὴ τῷ Πρωτοπρεβ. οὐδὲ τῷ Λαζῶν βασιλείῳ κατωκοῦ ἔστι: *ὡς γὰρ ἂν ὅτι ἡμετέρας εἶπον, οἱ Λαζῶν ἑθνεσύντη ἐῖν ἡμετέρας ὄντων. καὶ αὐτοὶ ἑσπασθῆναι καὶ εἶναι ἀμετέρας ἰδόμενοι τῷ*. Jam huius regionis incolæ nec *Romanorum* Imperatori, nec *Regi Lazorum* parent, solummodo quem *Christiani* sunt, sacerdotes accipiunt à *Lazorum* episcopis, & utriusque (*Romanis* & *Lazis*) *fœderati* atque amici esse ambiunt. Ex quo loco apparet nullum *Colchidis* tunc episcopum præfuisse, quando horum curam gerebant presbyteri dumtaxat, quos *Lazorum* prætules illis confluere solebant.

Quod *Lazos* spectat, hos *Procopius* lib. 2. de *bel. Pers.* cap. 28. *Christi* religioni addictissimos fuisse asserit, *ὡς δὲ Λαζοὶ μὴ χριστιανοὶ εἰσὶ πάντες κρείσσει*. In *Notitia* veteri *Græca*, quinquæ apud illos numerantur sedes Episcopales, quarum prima est *Phasis*. In recentiori altera *Trapezus Lazicæ* metropolis est, cui non pauca alie subduntur, quarum duodecima *Phasiana* dicitur, ο *Φασισ*; at vero tempore septimæ synodi generalis *Trapezus* jam *Lazicæ* caput erat. *Lazorum* vero metropolis præfuit omnino *Phasis* videtur, quam præ aliis scriptores commentant. Ad ejsdem nominis fluvium condita erat à *Themidastora* Milesio; atque alio vetusta satis urbs *Græca* extitit, cuius & vetustissimus autor *Scylax* meminit, *Φασὶς Ἐσθρῶν πάλαι*. Ad *Phasium* flumen, ait *Strabo* lib. xi. *urbs jacet ejsdem nominis Colchidarum emporium, quod ex altera parte anni præcingitur, ex altera loca, ex altera mari. Hinc biduo, triduoque Amisum & Sinopem videntur*. Hac littora & fluminis ostia *Anatassiana* sunt. Nihilominus *Procopius* lib. 2. de *bell. Persico* c. 15. in *Lazicæ* non sil, non triticum, nec vinum, nec fruges ulla, sed omnia à *Romanis*, qui oras maritimas obitunt, navibus

importata accipiunt, non pecunia regens, sed pellium Cervorum, & aliorum quorum ipsi copia est, permutata facta. Apud Galanum vero tom. 1. pag. 137. hæc hodiernæ Colchidis conditio est: Colchis Asiæ regio juxta Pontum; ab ortu & meridie Iberia, ab occasu Euxino mari, à Septentrione Corace monte clausa. Universam provinciam, cujus ambitus est plus minus quatuor millia stadiorum, unicum dixeris nemus, usquequaque lignis rarissime domibus sparsum, ubi, castro Kodachis excepto, ab hodierno Principe extructo, nec urb. nec oppidum, nec pagus incolitur ullus. Montosa licet, interlinclaque collibus, non siccæ quædam, sed molli terreno obsitis & silvosis, ima tamen & depressa regio est, montibus undique altissimis ab æquilonè Coracis, ab oriente meridicque Caucasus circumvallata. In Lazica nullas hodiè Christianorum Ecclesias superesse mihi testis est Dositheus Hierosolymitanus, cunctosque regionis incolæ Mohanmedi addictos esse asserit Chardinus in Itinerario. Itaque ab episcopis Phasidis seriem aspicio Catholicorum Colchidis, seu Iberiæ inferioris.

E P I S C O P I P H A S I D I S.

I. GEORGIUS.

ROMANUS Dux exercitus Mauriti Imperatoris in Persas per Albaniam iturus, in Colchiden venit, ait Simocatta, quam vulgus Lazicum appellat, et post in eam ἡεραζωῖν κατοικοῦντάβουθ, & cum regisvis sacrorum antistite consilia communiens, inde discedens in Albania castrametatur. Hic Lazicæ antistes Phasidis utique metropolis episcopus fuerit, ipse forsitan Georgius, qui ex episcopo Lazarum Joanni elemosynario Alexandrino patriarche successore datus est, ut in ejusdem S. Joannis vita scribitur.

II. CYRUS.

Notissimus omnibus est famosus ille vir Cyrus Phasidis episcopus anno 622. Monotheticæ hæresis architectus præcipuus, quem Heraclius Imperator Alexandria post hæc patriarcham fecit. Anno 630. cum Phasidis adhuc ecclesiæ præfisset, epistolam illam scripsit Sergio Constantinopolitano, in qua justionem memorat Heraclii, præcipientis Paulo Monoculo Severiano, duas post unionem naturas sic prædicari, ut una quoque operatio pronuntietur. Quam epistolam ad Arcadium Cypri inlilæ archiepiscopum transmissam quoque perhibet. Hanc quidem Sergio admisit & approbavit, Arcadius vero recusat. Hoc vero, vel insequenti anno hæresis fuit præmiium, sedem Alexandrinam Sergii Constantinopolitani opera consecutus est.

III. THEODORUS.

In translatione Latina æstorum sextæ synodi generalis, decretis illius subscriptus legitur Theodorus indigenus episcopus Phasidis Lazicæ provinciæ, cujus nomen iterum reperitur in subscriptionibus canonum Quinæ sextæ synodi, Θεόδωρος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Φασίδου Λαζικῆς γῆς, Theodorus indigenus episcopus Phasidis Lazorum provinciæ.

IV. CHRISTOPHORUS.

Tempore septimæ synodi generalis metropolitica provinciæ Lazicæ jura & sedis Phasidis in Trapezuntis sedem translata erant, in qua nempe sedebat, ut acta serunt, Christophorus Dei amantissimus episcopus Phasidis Χριστόφορος ὁ ἀσκητικῶς ἐπίσκοπος τῆς Φασίδος, qui actione ꝑ. ad hunc modum subscripta: Χριστόφορος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Φασίδος ἐπι Τραπεζούντης. Christophorus indigenus episcopus Phasidis, sive Trapezuntis. In subscriptionibus alius dicitur duntaxat episcopus Trapezuntis, Τραπεζούντης.

V. GENNADIUS.

Leo Allatus in Diatriba de Georgiis, observat ipso Georgii Scholarii, qui & Gennadii nomen assumpsit, & Constantinopolis patriarcha fuit, tempore, claruisse Gennadium Georgium Scholarium alterum metropolitam Phasorum, ad quem exlat Francisci Philippi Elegia Græca lib. 2. Πύχθαγογιε καρμινου Γραεορομ, cujus & hoc initium est.

Ὁ μὴ ἔτι νῦν ἴσται πᾶσι δὴα δὴα
Ὁ Βύζαντος ἐπὶ ἔλατο Κανόνου

VI. * * *

Sæculo decimo-sexto labente Lazicæ vel Lazicæ metropolitæ assuisse fertur synodo Constantinopolitanæ Hieremice patriarchæ II. in qua de Simonia arcenda actum est. Hist. Eccl. Turco-græc. pag. 179.

VII. SCIAMOCHMEDELUS.

Sæculo decimo-septimo adulto, Clerici regulares, qui Theatini vulgo audiunt in Iberiam & Colchidem à sede Apostolica prædicationis gratia missi narrant, illius species homines conjures ad catholicam communionem adductos, & meliore baptismo illustratos, in quibus Regina fuit, & inperio secundus à Rege Pata Zulachias, & Patriarcha ipse

ECCLESIA LAZICÆ

Sciamechmedeus cum episcopis duobus, qui subinde sacris ordinibus initiati sunt à Cyrillo metropolitâ Trapezuntio alioque episcopo Græco. Romanæ Ecclesie utroque addictissimo. Iterati vero baptismi hæc legitima causa fuit, quod Iberes Georgianique omnes singularem baptismi ritum habeant, quem cum aliis eorum ritibus Urbano Papæ Petrus Avitalolis Clericus regularis ad hunc modum exposuit: *Primum, inquit, sacerdos super infantem baptismi preces legit, quas inter & formulam verborum baptismi necessariam, perinde ac si una esset ex dictis precibus, Græco ritu prolata, & tunc sine infantis ablutione percurrit. Tunc explicita lectione exiitur vestibus infans, qui tandem tempore notabili à forma prolatione excusso, non quidem ab ipso sacerdote, sed à suscipiente sine alia prolatione formæ totus diligerenter abluunt.* Idem de Georgianorum Iberorumve baptismi narrat prolixius in suo Itinerario Persico & Colchico Joannes Chardin.

VIII. ZACHARIAS.

Urbanus Papæ VIII. cum Regularis Clericos in Georiam, Iberiamve prædicationis causa misisset, *Zacharias totius Iberiæ metropolitæ* an. 1631. epistola gratulatus est, quod humanissime illos excepisset, eisque ecclesiam concessisset, in qua rebus sacris operarentur. Hanc Galanus integram recitat Tomo 1.

Concilii. Eccles. Armenorum cum Romana pag. 138. sed & ante biennium, anno nempe 1629. idem Zacharias Urbano huic in modum scripserat, Leone Allatio teste lib. 3. de Consens. cap. 8. n. 1. *Ipse qui grandis sum, & quo non est grandior usque ad Lunam inter episcopos hoc in loco; qui presum oleo baptismi, qui corde teneo & ore profusor sanctissimam Triadem, qui sum pater magnus totius Gurgistan, qui sum caput universæ hujus regionis, qui nuncupor Catholicos Zacharias tibi, qui vicem Petri & Pauli geris, qui fuerunt in istis locis Christi oratores, & es cuius istius Ecclesie, Papa nuncupatus, salutem & profundam reverentiam.* Aliam quoque simul epistolam dedit Cardinalibus Romanis Congregationis de propaganda fide, cujus initium perinde recitat Allatius. Etsi vero sese ille totius Gurgistan, seu Georgiæ caput esse jactet, attamen à Blazio Terzi lib. 1. de Syria sacra, quem Italico idiomate scripsit, Iberiæ dumtaxat Inferioris seu Colchidis Catholicos censetur. *Di questa nazione sù Patriarcha Zacharia, il quale per mezzo di Alifsonarii rese ubidienza al sommo Pontefice Urbano VIII.*

IX. GREGORIUS.

Iberiæ Inferioris Catholicos nuper sedebat *Gregorius, ó τῆς ἑσῆς Ἰβηρίας Ἡγούμενος*, uti sentur in Illustrissimi Patriarchæ Hierosolymitani Schedis.

IV. ECCLESIA PETRÆ.

IN eâ parte Ponti, ubi litus in cornuum Lunæ figuram curvari incipit, urbs *Petra* posita est, quam Procopius lib. 2. de bello Persico urbem esse Colchidis maritimam ait, Laicam à Colchide non admodum secermens; quæ cum ignobilis esset locus, à Justiniano muro omnique apparatu munita est, & splendidissime ornata; à quo proinde tempore sedes Episcopalis evasit. Unius diei spatio distabat Absarunte, atque, ut idem autor narrat lib. 2. de Bello Persico cap. 29. in Laziciæ deserta consistebat. Hanc à Chosroë rege Persarum obiectam refert & captam tum postea à Romanis recuperatam & solo æquatam. Revixit tamen, quando ejus episcopus Trullanis canonibus subscriptus.

EPISCOPI PETRÆ

I. JOANNES.

Quini-sexte synodi canonibus subscriptus

Joannes indignus episcopus Petrarum, Lazorum regionis, Ιωαννης ἀσβέλος ἐπίσκοπος Πηδῆς τῆς Λαζικῆς χείρας.

V. ECCLESIA ZYGANORUM.

IN Notitia veteri altera Laziciæ episcopalis civitas est *Zygana, ó Τζυγανίαν, Episcopos Τζυγανωρων.*

EPISCOPI ZYGANORUM.

I. FAUSTINUS.

Canonibus Quini-sexte synodi subscriptus aut Joannem Petrarum *Faustinus episcopus*

Zyganorum regionis, Φαυστίνος ἀσβέλος ἐπίσκοπος Τζυγανωρων χείρας. Emendandum, *Τζυγανίαν τῆς Λαζικῆς χείρας.*

XI. PROVINCIAM

GALONI Dei gratia Parisiorum episcopo, et STRY-
PHANO archidiacono, cujus laudis et potestatis ma-
gnitudo per multa terrarum loca etiam apud nos co-
lebris habetur, et B. decano, et R. archidiacono, et
N. praeconatori, omnique conventui sanctae Marim
Parisienſis, ANSELMI gloriosissimi Sepulcri cantor
et presbyter, licet indignus, subjectionem, reveren-
tiam, et amorem, et sic in hoc saeculo vivere ut
per orationes vestras in futuro vobiscum merear
sine fine gaudere.

Cum ab ecclesia vestra, et a vobis, in qua, et
cum quibus nutritus et eruditus fui, jam per vin-
ginti quatuor annos remotus sim corpore, lamen
animo fervens in amore vestro, et Ecclesiam vestram
vobiscum cohabito mente. Natusque cura his qui
per singulos annos a vobis ad nos venerunt, qui vos
noverunt, et a vobis noti fuerunt, semper fuit mihi
sermo, et est sedula inquisitionis de statu Ecclesiae
vestrae, et de vobis quid agatis, et quomodo vos ha-
beatis, de vobis praecipue quos vidi, et quos cognovi,
et quando vixero, licet abaeus, semper amabo,
sepe quoque per somnia, in solemnitatibus et pro-
cessionibus, nec non et ferialibus matutinis et offi-
ciis vestris videor interesse, et vobiscum psallere.
Hac ergo dilectione pro vobis sollicitus dominum
venerabilem patriarchatu, et canonicos nostros ro-
gavi, ut orationibus et beneficiis nostrae congrega-
tionis fratres in partem participare iungeremini: cui petitioni
concedentes illidem a vobis rogant, et requirunt.
Praeterea, de donis quae dedit mihi Deus ad hono-
rem et gloriam, et sublimationem ecclesiae vestrae,
et vestri, vestraeque civitatis: donum maximum, et
incomparabile, videlicet crucem unam de ligno sanctae
crucis per Anselmum fidelem vestrum vobis de-
votus transmissi, a quo et litteras vestras nobis mis-
sas accepi. Sicut a Graecorum et Syriacorum scri-
pturis didicimus, paululum crucis Christi, de qua-
tuor lignis tui, unum in quo Pilatus titulum scri-
et quomodo illud habuistis, scribere in libris vestris: **A**

*Anselmus clericus noster hanc crucem de ligno sanctae
crucis Ecclesiae nostrae, et nobis, de Hierusalem trans-
misit.* Postulo igitur a vobis ut me diligentem vos
diligatis, et post mortem meam in orationibus ves-
tris mei memoriam habeatis. Quid vero tanti the-
sauri latori contigerit, utrumne ad vos prospere
pervenit, per litteras vestras mihi notum faciatis.

II.

Quaesistis qua ratione, qua necessitate portio ista
de dominica cruce assumpta fuerit; ego quid inde
in litteris et relatione seniorum Syriacorum au-
divi, et didici vobis manifestabo. Legitur in Evan-
gelio, multa quidem, et alia signa fecit Jesus in
conspectum discipulorum suorum, quae non sunt scri-
pta in libro hoc, et vos multa legistis, sed non omnia:
multa enim habent Graeci, quae nos habent
Latini: legistis tamen quod sancta Helena crucem
dominicam per medium sevari fecit, et crucem Con-
stantinopolim ad titulum detulit, crucemque Hiero-
solyms relinquit: relietam Chosdroe vastata Hiero-
salem rapuit, et in Persidem detulit, quam interfecto
Chosdroe Heraclius imperator Hierosolymam
reliet, et in Calvariae loco ut a populo christiano
veneraretur, reposuit. Post mortem vero Heraclii
populus infidelium adeo christianos oppressit, ut
nomen Christi conarentur extinguere, et memoriam
crucis, et sepulcri dolere. Itaque congerie lignorum
supposita partem sepulcri combusserunt, et crucem
similiter comburere voluerunt; sed christiani eam

Apsit, aliud in quo brachia ejus extenta, et palma
affixae fuerunt, tertium in quo corpus ejus appensus
est, quartum in quo crux affixa fuit, quod etiam
asperione sanguinis lateris, et pedum inclinum,
et sanctificatum est; et crux ista, quam vobis misi,
de duobus est lignis, quae crux inserta est. curi.
Inserta est de co in quo pendit, in qua insertur
de suppedaneo in quo crux affixa fuit, utrumque
dignum, utrumque sanctum. Porro David rex Geor-
gianorum, qui cum suis praedecessoribus portas
Caspiae tenuit et custodivit, ubi sunt inclusi Gog et
Magog, quod et filius ejus adhuc facit, cujus terra
et regnum contra Medos et Persas est nobis quasi
antemurale; hanc vero crucem, quando vixi, in
summa veneratione et dilectione habuit, quod defuncto,
et fitio iure regno promotio, uxor ejus venerabilis

B plurimam sanctitatem quam generis nobilitate caput to-
tondit, habitumque religionis suscepit, et assumpta
cruce ista multo auro Hierusalem cum paucis non
reditura, sed ut ibi in quieto silentio et oratione
vitam finiret, advenit, et de auro quod attulerat,
congregationibus sanctae civitatis partes distribuit,
pauperibusque et peregrinis elemosinas erogavit,
postea sub manu domini Gibellini patriarchae con-
gregationem sanctimonialium Georgianorum, quae
est in Hierusalem, instituit. Nec multo post rogato
suorum, et patriarchae, regimen congregationis
suscepit; denique distribuit et erogatis, et in
necessitatibus commissa congregationis, omnibus quae
attulerat, expensis, cum inedia regionem nostram
oppressisset, ipsa cum subditis cepit egere, cumque
jam multa dono, multa multo recepisset, quod
nullo modo pro necessitatibus sui corporis faceret,
pro necessitatibus congregationis sibi commissa,
pio affectu facere compulsus est. Itaque istud lignum
nulli pretio comparandum hac ratione pretio est
comparatum, ecce illud vobis misi, precor habetote
illud honorifice sicut debetis. Verum tamen, ut me-
moriale sit posteris, et successoribus nostris, unde
absconderunt; quocirca multos ex eis occiderunt.
Denique Christiani habito consilio secata in multas
portiones dividerunt, et per ecclesias fidelium
distribuerunt, quatenus si eis una pars ad combu-
rendum auferretur, tali modo aliam partes reserva-
rentur. Itaque in Constantiopolitana urbe, praeter
imperatoris crucem, sunt inde tres crucis, in Cypro
dum, in Creta una, in Antiochia tres, in Edessa
una, in Alexandria una, in Ascalone una, in Da-
masco una, in Hierusalem quatuor, Suriani habent
unam, Graeci de Sancto Saba unam, monachi de
valle Josaphat unam, nos Latini ad Sanctum Se-
pulcrum habemus unam, quae habet palmum et di-
midium longitudinis, et pollicem unum latitudinis,
et proteritudo in quadro. Patriarcha quoque Geor-
gianorum habet unam, rex etiam Georgianorum
habuit unam, quam modo, Deo gratias, vos habetis.
B Nunc vero ad supplendum gaudium vestrum, et
ad gloriam et honorem ecclesiae vestrae, et regiae
dignitatis et civitatis vestrae, et vestrum donum ma-
ximum, et thesaurum incomparabilem, nec inferio-
rem priore, videlicet crucem unam de lapide domi-
nici sepulcri per Bernardum Sanctae Genovefae praeco-
ntorem: testimonio vestro virum honestum, vobis
devotus transmisit, quam obnix imploro, ut hono-
rifice, sicut dignum est habeatis. Postulo igitur a
vobis ut post mortem meam in orationibus vestris
mei memoriam habeatis. Quid vero tanti the-
sauri latori contigerit, utrum prospere ad vos
pervenit, per litteras mihi vestras notum faciatis.
C Valete.

THE GAPOMOV SCIENTIFIC CAUCASIOLOGICAL COMMITTEE IN ISRAEL

הוועדה המדעית לקאווקאסילוגיה
המרכז המחקרי והחינוכי למחקר ולקידום המדע

הועד המדעי לקאווקאסילוגיה
ע"ש גפומוב בישראל